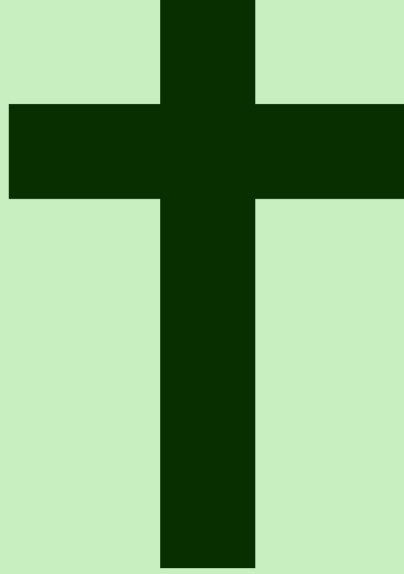

Tnúhu ní cáháⁿ yă
ndiöxí xito cùu uú

New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

Tnúhu ní cáháⁿ yă ndiöxí xito cùu uú
New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Peñoles

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Peñoles [mil], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Peñoles

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	73
SAN LUCAS	117
SAN JUAN	186
LOS HECHOS	233
ROMANOS	296
1 CORINTIOS	325
2 CORINTIOS	354
GÁLATAS	373
EFESIOS	383
FILIPENSES	393
COLOSENSES	400
1 TESALONICENSES	407
2 TESALONICENSES	413
1 TIMOTEO	416
2 TIMOTEO	424
TITO	430
FILEMÓN	434
HEBREOS	436
SANTIAGO	459
1 PEDRO	465
2 PEDRO	473
1 JUAN	478
2 JUAN	484
3 JUAN	485
JUDAS	486
APOCALIPSIS	489

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNŪNÍ TĒ MÀTEÚ

Nchaa cue tée ní xíndecu ndéé sanaha cùtnàhá vátá quíxí-gă Xítóhó Jesucrístú

(Lc. 3:23-38)

¹ Te ñaní tnáhá Xítóhó Jesucrístú ní cuu ndíi Dàvíí ndíi ndíi Àbrahám, cue tée ní xíndecu ndéé sanaha vîhi-gă ñuyíú-a. Te duha ndùu cuendá dava-gá cue tée ní cuu ñaní tnáhá-gă ní xíndecu ndéé sanaha.

² Ndíi Àbrahám ní xóo ìⁿ déhe ndíi, te ndíi-án ní xínani ndíi Isàác. Te déhe ndíi Isàác-án ní cuu ndíi Jàcób, te déhe ndíi Jàcób-án ní cuu ndíi Jùdá, te ñu-ni ndíi Jàcób-án ní cuu tâtá dava-gá cue ñaní ndíi Jùdá-án. ³ Te déhe ndíi Jùdá-án ndíi ñadìhí ndíi, ndíi Tàmár ní cuu ndíi Fàrés ndíi ndíi Zàrá. Te déhe ndíi Fàrés-án ní cuu ndíi Èsróm, te déhe ndíi Èsróm-án ní cuu ndíi Àrám.

⁴ Te déhe ndíi Àrám-án ní cuu ndíi Aminàdáb, te déhe ndíi Aminàdáb-án ní cuu ndíi Nàsón, te déhe ndíi Nàsón-án ní cuu ndíi Sàlmón. ⁵ Te ñadìhí ndíi Sàlmón-án ní xínani-aⁿ Ràháb, te ní xóo ìⁿ déhe-yu ní xínani-dě Bòóz. Te ñadìhí ndíi Bòóz-án ní xínani-aⁿ Rût, te ní xóo ìⁿ déhe-yu ní xínani-dě Òbéd, te déhe ndíi Òbéd-án ní cuu ndíi Isàí. ⁶ Te déhe ndíi Isàí-án ní cuu ndíi Dàvíí tée ní xíndaha ñàha xii cue ñáyiú isràél. Te déhe ndíi Dàvíí-án ndíi ñadìhí ndíi ní cuu ndíi Salòmón. Te díhna-gá ndíi Ùriás ní cándeca ndíi ñadìhí-án te dàtnùní ní naqueheⁿ ñaha ndíi Dàvíí-án.

⁷ Te déhe ndíi Salòmón ní cuu ndíi Ròboám, te déhe ndíi Ròboám-án ní cuu ndíi Àbíás, te déhe ndíi Àbíás-án ní cuu ndíi Àsá. ⁸ Te déhe ndíi Àsá-án ní cuu ndíi Josáfát, te déhe ndíi Josáfát-án ní cuu ndíi Jòrám, te déhe ndíi Jòrám-án ní cuu ndíi Ùziás.

⁹ Te déhe ndíi Ùziás-án ní cuu ndíi Jòtám, te déhe ndíi Jòtám-án ní cuu ndíi Àcáz, te déhe ndíi Àcáz-án ní cuu ndíi Ezèquiás. ¹⁰ Te déhe ndíi

Ezèquiás-án ní cuu ndíi Manàsés, te déhe ndíi Manàsés-án ní cuu ndíi Àmón, te déhe ndíi Àmón-án ní cuu ndíi Jòsiás. ¹¹ Te déhe ndíi Jòsiás-án ní cuu ndíi Jecòniás. Te ñu-ni ndíi Jòsiás-án ní cuu tâtá nchaa dava-gá cue ñaní ndíi Jecòniás-án. Te dàvá-án ní guide yica cue tée ñuú Babiloniá ndécá-güedě ñáyiú isràél cuáháⁿ ñuú-güedě cuèndá yàcáⁿ cundecú-yu.

¹² Te sàtá ní yáha ducaⁿ ní cuu, te ndíi Jecòniás ní xóo ìⁿ déhe ndíi ndíi ñadìhí ndíi, te tée-án ní xínani-dě Salàtiél. Te déhe ndíi Salàtiél-án ní cuu ndíi Zorobàbél. ¹³ Te déhe ndíi Zorobàbél-án ní cuu ndíi Àbíúđ, te déhe ndíi Àbíúđ-án ní cuu ndíi Eliàquím, te déhe ndíi Eliàquím-án ní cuu ndíi Àzór. ¹⁴ Te déhe ndíi Àzór-án ní cuu ndíi Sàdóc, te déhe ndíi Sàdóc-án ní cuu ndíi Àquím, te déhe ndíi Àquím-án ní cuu ndíi Èliúđ. ¹⁵ Te déhe ndíi Èliúđ-án ní cuu ndíi Eleàzár, te déhe ndíi Eleàzár-án ní cuu ndíi Mátán, te déhe ndíi Mátán-án ní cuu ndíi Jàcób. ¹⁶ Te déhe ndíi Jàcób-án ní cuu ndíi Chèé tée ní cuu yⁱⁱ tá Màriá xíchí ní cuu náná Jèsús Yaá ní tendaha Dütú Ndiöxí ní quixi ñuyíú-a.

¹⁷ Te sa ní cuu úxúú tnàhá cue tée cùu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám ndécú dàvá-án, te dàtnùní ní cacu ndíi Dàvíí ñu-ni ñaní tnáhá ndíi. Te núú tnàhá méé ndíi Àbrahám ndíi ndíi Dàvíí ní cuu úxícúmí tnàhá-güedě. Te ducaⁿ te sa ní xínu úxícúmí-gă tucu-güedě ní cacu, te dàtnùní ní tñi ñaha cue tée ñuú Babiloniá xii ñáyiú isràél ndécá ñàha-güedě xii-yu cuáháⁿ ñuú-güedě cuèndá yàcáⁿ cundecú-yu. Te sàtá ní yáha sá dúcáⁿ ní cuu, te ní cacu úxúní tucu cue tée ní cuu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám ndíi ndíi Dàvíí, te dàtnùní ní cacu Xítóhó Jesucrístú ñuyíú-a. Te núú tnàhá méé-gă ní cuu úxícúmí tnàhá-güedě.

Ní cacu Jèsús

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Te duha ní cuu cùtnàhá ní cacu Xítóhó Jesucrístú, chí dàvá-án ní xíndecu ìⁿ xíchí cuéchí ní xínani Màriá. Te xíchí-án sa ní cundáá tnúhu sá tnàndaha-xi ndíi ìⁿ tée nàni Cheé.

Te cùmání-gǎ tnándaha-xi ndihí tée-án te Espiritú Yǎ Ndiǒxí ní quide ní ngúhuⁿ déhe-xi. ¹⁹ Te té Chèé tée cuìní candeca ñaha xii xíchí-ǎⁿ nǐ cutnùní iní-dé sá ñúhú dēhe-xi. Te cùu-dé ìⁿ tée quide ndáá, núu xiǎⁿ duuⁿ duuⁿ ní sani iní-dé sá vǎ tnándaha-gá-dé ndihí-xi, te dicó-ni sá ñà túú ní cǎháⁿ-dé chi ní cuìní-dé sá vǎ cǎháⁿ cuèhé cǎháⁿ duha ñáyiu cuendá-xi. ²⁰ Te sátá dúcáⁿ nǐ sani iní-dé te ní ngáva-dé ní xídí-dé, te núú sàní-dé ní sáháⁿ ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó té Chèé tée cùu ñaní tnáhá ndii Dávií, yúhú cǎchí tnúhu-í xii-n sǎ ñà túú nǎ caní iní-n, tnándaha nahi-ni-n ndihí tá Màriá cuèi ñúhu déhe-xi, chi mee Espíritú Yǎ Ndiǒxí ní quide-xi ducaⁿ ní ngúhuⁿ déhe-xi.

²¹ Te na càcu déhe-xi-áⁿ te danàni-n-dé Jèsús. Te ducaⁿ cùnani-dé, chi tée-án cada-dé cuendá sá vǎ cùndècu-gá cue ñaní tnáhá-dě ñáyiu isràél ichi cuèhé ichi duha —duha ní xáhaⁿ espíritú-án xii té Chèé-áⁿ núú sàní-dé.

²² Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ìⁿ tée ní cǎháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te tée-án nǐ chídó tnùní-dé núú tütú-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé, te duha ní xáhaⁿ-gǎ:

²³ Cundeçu ìⁿ xíchí cuéchi ndèé cuèe-gá.

Te òré ndécú íi-xi vátá ñihí-gá yì-xi te ngúhuⁿ déhe-xi.

Te òré ná cǎcú dēhe-xi te danàni ñahá-yu Emànuél.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii tée-án nǐ chídó tnùní-dé núú tütú-gá. Te tnúhu Emànuél-áⁿ quée-xí: Yá Ndiǒxí ndécú ndihí-o. Núu xiǎⁿ ducaⁿ nǐ cuu vitna.

²⁴ Te òré ní ndiquíú ìní té Chèé-áⁿ te ní quide-dé nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú-án xii-dé chi ní tnándaha-dé ndihí tá Màriá. ²⁵ Dico ndi dííⁿ nǐ xíndécú-yu ndéé ní sáá nduu nǐ cacu déhe-xi. Te òré ní cacu déhe-xi-áⁿ te ní dánání ñaha-dé Jèsús.

2

Cue tée cuángoto ñaha xii Jesús

¹ Te Jèsús ní cacu-gá ìⁿ ñuú nání Belén, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Jùdeá. Te dàvá-áⁿ cùnùu té Hèrodés yíndàha-dé ñáyiu. Te ñuú Jerusalén ní quexìo cue tée véxi ndàa xio nacuáa quène nchícanhii, cue tée túha dàcuaha cuendá nchaa sá ndéé andiu. ² Te ndùcu tnúhu-güedé núú ñáyiu ñuú-áⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Vá cùndèe iní-ndó cǎchí tnúhu-ndo ndéé ndécú tée quíndaha ñaha xii ñáyiu isràél-ǎⁿ? Chi ní xiní-ndí ní quene chódíní-dě ndàa xio nacuáa quène nchícanhii, núu xiǎⁿ véxi-ndí chi cuìní-ndí quíni-ndí-dé te chiñuhu-ndí-dé —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

³ Te òré ní níhí tée cùnùu nani Herodés tnúhu sá ndúcú tnúhu cue tée-áⁿ ndéé ndécú tée quíndaha ñaha xii ñáyiu isràél, te ñá túú tnàhí ni cùu váha iní-dé, te diu-ni ducaⁿ ñà túú ní cùu váha iní tnáhá nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ. ⁴ Te ní cana-dé cue tée cùu dútú cùnùu, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-güedé núu xíní-güedé ndéé cacu Crístú tée tendaha Yǎ Ndiǒxí quixi ñuyíú-a. ⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Íⁿ ñuú yíndèhu distritú Jùdeá cacu-dé, te ñuú-áⁿ nání-xí Belén, chi quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ìⁿ tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní-dé núú tütú-gá:

⁶ Ñuú Belén cúu-xí ìⁿ ñuú líhli yíndèhu distritú Jùdeá, te ío-gá cùnùu-xi dacúxí dàva-gá ñuú cùnùu yíndèhu distritú-áⁿ,

chi diu ñuú-áⁿ quee ìⁿ tée ío cùnùu.

Te tée cunuu-ǎⁿ quíndaha-dě ñáyiu cùu cuendá-í ñáyiu isràél.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ nǐ chídó tnùní-dé núú tütú-gá —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Hèrodés.

⁷ Te sátá dúcáⁿ te té Hèrodés dayuhu nǐ cana-dé cue tée ndùcu tnúhu núu ndéé ní cacu tée quíndaha ñaha xii ñáyiu isràél, te ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-güedé ná nduu cùu-xi nduu díhna

nuu nĩ xini-güedé chódíní. ⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-dẽ xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú Bèlén te nducu tnúhu váha-ndo nuu ndéé ní cacu téé ducaⁿ quindaha ñaha xii ñáyi israél. Te òré ná nàníhí-ndó-dẽ te quixi-ndo cächí tnúhu-ndo cuendá quíhíⁿ-í tnàhá-í chiñuhu-í-dé — cächí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-güedé.

⁹ Te sátá dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ tẽ Hèrodés-áⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. Te chódíní nĩ xini-güedé ní quene ndàa xio nacuaa quene nchíanchii-áⁿ yòdo nuu-di núu-güedé cuáháⁿ. Te ní ngüíñí chódíní-áⁿ, te núú nĩ ngüíñí-di-áⁿ yíndáá núu ndécú Jèsús. ¹⁰ Te òré ní xini cue téé-áⁿ nĩ ngüíñí chódíní-áⁿ núu yíndáá ndécú-gã, te ní cudíí víhí iní-güedé. ¹¹ Te ducaⁿ te ní quexìo-güedé ndéé núu cáá vèhe ndecu Jèsús. Te òré cuánguihu-güedé xití vehe te ní xini-güedé Jèsús ndécú-gã ndihí náná-gã Màriá. Te ní ngüíñí xití-güedé, te ní ngüíta-güedé ní cachí-güedé sá ìo càhnu cuu Jèsús. Te dàtnùní ní nacaáⁿ-güedé càjá xínehe-güedé, te ní tava-güedé díhúⁿ cuááⁿ, ndihí dúsa sá ìo váha sàháⁿ tnámí nàni insiensú, ndihí yúcu sá nání mirrá ní taxi ndecu-güedé núu Jèsús cuendá cuu-xi ìⁿ táhú sá cúu-xí-gã. ¹² Te Yá Ndiòxí ní cáháⁿ-gã núu sàní-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé sá vã náyáha-gã-güedé cáháⁿ ndihí-güedé té Hèrodés. Núu xíáⁿ cue téé-áⁿ cuánuhú-güedé ingá ichi, te ñá túú-gã ní náyáha-güedé núu ndécú tẽ Hèrodés.

Cuáháⁿ-yu ndihí Jèsús nàcióⁿ Ègiptú

¹³ Te sátá nĩ yáha cuánuhú cue téé ní sángoto ñaha xii Jèsús, te ní quexìo ìⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiòxí núu sàní té Chèé, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Véxi-í cächí tnúhu-í xii-n sã ndacóo-n, te ndee-n ñuú-a ndihí Jèsús, ndihí náná-gã cunu-ndo quíhíⁿ-ndó nàcióⁿ Ègiptú, chi té Hèrodés tendaha-dẽ cue téé quixi nanducu ñaha xii Jèsús cuendá cahni ñaha-güedé. Te yacáⁿ cundecu-ndo ndéé cachí

tnúhu-í xii-n ndùu ndixi-ndo —cachí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii té Chèé núu sàní-dé.

¹⁴ Te té Chèé-áⁿ nĩ ndacóo-dé, te niú ní xica-dé ndihí tá Màriá ndécá-yu Jèsús cuáháⁿ nàcióⁿ Ègiptú. ¹⁵ Te nàcióⁿ Ègiptú-áⁿ ndécú-yu ní xihí té Hèrodés. Te ducaⁿ nĩ cuu chi ní quee ndáá-xi nacuaa ní cachí ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha nĩ quide-dé núu-gã ní cáháⁿ-dé yuhu-gã, te duha ní xáhaⁿ-gã ní cáháⁿ-dé: “Nàcióⁿ Ègiptú ndécú Dèhe-í ní cuu, te ní xáhaⁿ-í xii-dé sá ndéé-dé ñuú-áⁿ vã cündecu-gã-dé”, duha ní xáhaⁿ-gã xii téé ní cáháⁿ tnúhu-gã ní quide-dé núu-gã.

Té Hèrodés ní táuchíúⁿ-dẽ cahni-güedé cue landú

¹⁶ Te cue téé ní sángoto ñaha xii Jèsús ní dándàhú-güedé té Hèrodés, chi ñá túú ní náyáha-güedé cúñaha-güedé sá nĩ naníhí-güedé Jèsús. Te sátá nĩ cutnùní iní té Hèrodés sá nĩ dándàhú ñáhá-güedé xii-dé te ní cudééⁿ víhí-dé, te ní tendaha-dẽ cue téé cuáháⁿ ñuú Bèlén, ndihí nchaa dava-gã ñuú cáá yàtni xíáⁿ cuendá cahni-güedé mee-ni cuè landú téé. Te ndéé cue landú íchí ní cacu, ndihí ndéé cue landú sa ní nùtnahá úú cuíá-xi nchaa-güexi cahni-güedé ní xáhaⁿ-dẽ. Te ducaⁿ nĩ quide-dé chi ní quide cuendá-dé nacuaa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ cuè téé ní sángoto ñaha xii Jèsús nduu nĩ xini-güedé chódíní, núu xíáⁿ ducaⁿ nĩ táuchíúⁿ-dẽ ní quide cue téé-áⁿ. ¹⁷ Te ducaⁿ nĩ cuu chi ní quee ndáá-xi nacuaa ní cachí ndíi Jeremiás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndíi:

¹⁸ Ní tecú ndàhí víhí ñáyi ñuú Ràmá sá ndihú iní-yu,

te ñáyi xíndáhyú-áⁿ cúu-yu ñaní tnàhá tã Ràquél, te ndàhyú-yu cuendá sá nĩ xihí déhe-yu.

Te ñáyi-áⁿ ñà túú ní cuíní-yu dàñá-yu sá ndihú iní-yu cuendá sá nĩ xihí déhe-yu.

Duha ní cachí ndíi Jeremiás.

¹⁹ Te sátá nĩ xihí té Hèrodés te ní sáháⁿ tucu espíritú xínú cuèchi núu Yá

Ndiöxí núú sàní té Chèè òré ndécú-dé nàcióⁿ Ègiptú, te ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

²⁰—Véxi tucu-í cächí tnúhu-í xii-n sã ndácõo-n, te núhú-n ndihí Jesús ndihí nãná-gã ñuú cue ñaní tnáhá-n ñáyiú isràél cundecu-ndo, chi sa ní xihí cue téé cuíní cahni ñaha xii Jesús ní cùu —cachí espíritú-áⁿ xãhaⁿ-xi xii té Chèè núú sàní-dé.

²¹ Te té Chèè-áⁿ ñí ndacóo-dé, te ní ndee-dé ndihí Jèsús ndihí nãná-gã cuánuhú-yu ñuú cue ñáyiú isràél ñáyiú cùu ñaní tnáhã-yu. ²² Te té Chèè ní níhí-dé tnúhu sá tẽ Arquelaú ní nucúnutnã-dé núú tãtã-dé té Hèrodés distritú Jùdeá yíndàha-dé ñáyiú. Te ní yùhú té Chèè-áⁿ, te ñá túú ní cuíní-dé quihíⁿ-dé cundecu-dé distritú-áⁿ. Te Yá Ndiöxí ní cáháⁿ-gã núú sàní-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé sá quihíⁿ-dé distritú Galileá, núú xíãⁿ yàcãⁿ cuáhãⁿ-yu. ²³ Te òré ní quexió-yu distritú Galileá, te ní sáhãⁿ-yu ñí ñuú nání Nazarét ní xíndecú-yu. Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nãcuáa ní cachí cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha sá Jèsús cuu-gã téé ñuú Nazarét.

3

Té Juàá téé dacuandute ñaha xii ñáyiú cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí xití yucu (Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní xica nduu sá dúcãⁿ ñí cuu, te téé nani Juáá téé dacuandute ñaha xii ñáyiú ní quexió-dé yucu distritú Jùdeá cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiú xití yucu-áⁿ. ² Te xáhaⁿ-dẽ xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañã-ndo nchãa ichi cuehé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo —cächí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-yu.

³ Te diu cuendá té Juáá-áⁿ ñí chídó tnùní ndí Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndí cuendá-dé: Tècú cáháⁿ níhi ñí tée yihí xití yucu, te cächí-dé:

“Chí dáñã nchãa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñi-ndo ichi váha, Te ducaⁿ càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo chi véxi Yaá ío cùnuu”, duha quesaha tẽe-áⁿ.

Duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndí Chàíá-áⁿ cuendá té Juáá.

⁴ Te té Juáá-áⁿ ñí xóo cuihnu-dé dóó idi caméyu, te ñí ñí ní cuu pañú xití-dé, te ní xóo caxi-dé tíca làngóstã ndihí ndudí ñúñú cuéchi. ⁵ Te ñáyiú ñuú Jerusalén, ndihí ñáyiú nchãa ñuú yíndèhu distritú Jùdeá, ndihí ñáyiú nchãa ñuú cáá yàtni yúte Jòrdán ní sáhãⁿ-yu ní xíndedóho-yu nãcuáa ní cáháⁿ té Juáá. ⁶ Te ní ngüita-yu ní náhmã-yu nchãa cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí. Te òré ducaⁿ ñí náhmã-yu te ní dácuandute ñaha té Juáá xii-yu yúte Jòrdán.

⁷ Te vai cue téé cùu fariséú ndihí cue téé cùu saducéú cuáhãⁿ-güedé núú ndécú tẽ Juáá cuíní-güedé dacuandute ñaha-dé xii-güedé. Te òré ní quexió-güedé núú ndécú-dé, te ní xáhaⁿ-dẽ xii-güedé:

—¡Nchãa nchòhó cúú-ndó dàtnã ñí cóo dèéⁿ chi ío cuihna iní-ndó! ¿Te nása ní cuu núu tnáhã nchòhó ndúcú-ndó nãcuáa cada-ndo cãcu nihnu-ndo núu tnúndòho cahnu vihi ta cuyatni ñaha xii-ndo véxi-í? ⁸ Te chí cádá váha vitna cundecu-ndo cuendá ducaⁿ cùtnuní sá ñí dáñã-ndó nchãa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. ⁹ Te vá cächí-ndó sã ío cãhnu cuu-ndo cuendá sá cúú-ndó ñaní tnáhã ndíi Abrahám. Chi cuéi ndéé yúú te ndacu Yá Ndiöxí ndada-gã ñáyiú te cuú-yu ñaní tnáhã ndíi Abrahám. ¹⁰ Te caá chi ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchãa yutnu sá dúcãⁿ ñà túú càváha sãvidí-xi-áⁿ, chi nchãa yutnu-áⁿ tẽhndé-xi te cuángèe-xi núú ñùhú càyú-xi. Te duha sãtnáhã-xi ndoho nchãa ñáyiú ñá túú quide váha-áⁿ chi nchãa ñáyiú ñá túú quide váha cúú-yu dàtnã nchãa yutnu sá ñà túú càváha sãvidí-xi. ¹¹ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã yùhú dácuandute-í mee-ni ñáyiú ní dáñã nchãa ichi cuehé ichi duha. Dico nchícúⁿ tucu ingá téé véxi, te téé-áⁿ taxi-dé Espíritú

Yã Ndiõxí cundecu ndihi-ndo. Te cùu-xi datná ìⁿ ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi iní-ndó. Te téé-áⁿ ìo-gá cúnùu-dé dácúúxí yùhú, chi yùhú cùu-í ìⁿ téé duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú cuita nehe ni chàú-dé dico quide-í chiúⁿ-dé. ¹² Te téé-áⁿ sa véxi túha-dé sá cáda dèⁿ ñaha-dé xii-o datná quidé ñáyiú ndàda ndoo triú, chi ñáyiú-áⁿ sa nèhe túha-ná-yu yaxíⁿ-yu òré náñani cuendá ndada ndoo-yu. Te òré ndádá ndòó-yu triú-áⁿ te dàquee dèⁿ-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-ñá triú-áⁿ te sàhmí-yu mihi-xi-áⁿ. Te datná quidé-yu mihi triú-áⁿ ducaⁿ sãtnahá-xi cada ñaha téé-áⁿ xii nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi daquihíⁿ ñáhá-dé xii-yu núú ñuhú núú càyú, te ñuhú-áⁿ ñá túú tnàhí ndàhvá — càchí-dé xãhaⁿ-dè xii-güedé.

Sàndute Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Te Jèsús ní quee-gá distrítú Galileá cuáháⁿ-gá yúte Jòrdán núú ndécú tẽ Juáá cuendá dacuàndute ñaha-dé xii-gá. ¹⁴ Te òré ní quexìo Jesús núú ndécú tẽ Juáá, te ñá cuìní-dé dacuàndute ñaha-dé xii-gá ní cùu, te ní xãhaⁿ-dè xii-gá:

—Yùhú tàú-í sá dácuaàndute ñaha-n xii-í, te ñá díú dà yùhú dacuàndute ñaha-í xii-n —càchí-dé xãhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Queheⁿ dañá, chi dacuítí xini ñuhu-xi ducaⁿ cada-o nacuaá cundáá-ó núú Yã Ndiõxí —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te té Juáá-áⁿ ñí sáháⁿ uuⁿ-dé tnúhu ní xãhaⁿ Jèsús xii-dé. ¹⁶ Te ní dácuaàndute-dé Jèsús. Te òré ní nene-gá xití ndute te ní xiní-gá nchii andiú, te ní quee Espiritú Yã Ndiõxí véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndihi ñaha-xi xii-gá, te datná cáá ìⁿ lómá cáá Espiritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi. ¹⁷ Te òré-áⁿ ñí tecú ní cáháⁿ Yã Ndiõxí ndéé andiú, te xãhaⁿ-gã xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dèhe-í téé ío cùu iní-í te ío cùdíí iní ñáhà-í xii-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii Jèsús.

4

Sácuíhná quidé yìca-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá ní cùu

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Te Espiritú Yã Ndiõxí ndécá-xi Jèsús cuáháⁿ ìⁿ xití yucu cuendá yacáⁿ cundecu tnaa-gá, te yacáⁿ quexìo sácuíhná coto ndeé ñáhá-xi xii-gá te núu ndisa sá vã cáda-gã ìⁿ sá ñá túú tàú-gá cada-gá.

² Te Jèsús ñá ní xèxi-gá údico nduu údico niú, te ducaⁿ te dātñuní ní xicáⁿ iní-gá caxi-gá. ³ Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo sácuíhná quidé yìca-xi cada Jesús ìⁿ sá ñá túú tàú-gá cada-gá, te xãhaⁿ-xi xii-gá:

—Te núu ndisa sá cúu-n Dèhe Yã Ndiõxí te cúñaha xii yúú-a na ndùu-xi paá —càchí-xi xãhaⁿ-xi xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-xi:

—Núú tütú Yã Ndiõxí càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyiú ñuyíú, chi tnàhá nchaa tnúhu càháⁿ Yã Ndiõxí candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-xi.

⁵ Te dātñuní sácuíhná-ãⁿ ndécá ñaha-xi xii-gá cuáháⁿ ñuu Jerusálén, te yacáⁿ ní xãhaⁿ-xi xii-gá cuásaá-gá díquí véñùhu càhnu sá ìo cùnuu núú ñáyiú isràél, ⁶ te dātñuní ní xãhaⁿ tucu-xi xii-gá:

—Te núu ndisa cùu-n Dèhe Yã Ndiõxí te cuandèe ndava núú ñuhú cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yã Ndiõxí tendaha-gá cue espiritú xínú cuèchi núú-gã quixi-xi cuendá coto ñaha-xi xii-n, te núú ndáhá-xi càundodo-n cuendá sá vã dánicuèhé yúú sáháⁿ”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí sácuíhná-ãⁿ xãhaⁿ-xi xii Jesús.

⁷ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-xi:

—Te càchí tucu-xi núú tütú Yã Ndiõxí: “Vá caní iní-n còto ndeé-n Dütú Ndiõxí Yaá cúú Ndiõxí-n cuendá-ni sá cuìní-n sã dácacu nihnu ñaha-gã xii-n ìⁿ sá sání iní-n càda-n”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-xi.

⁸ Te sácuíhná ndécá tucu-xi Jesús cuáháⁿ ìⁿ núú tìndúú dùcúⁿ, te

uuⁿni ní dánèhé núú ñáhá-xí xì-gá nchaandi túhú nàcióⁿ cáá ñùyíú, ndihi nchaa sá yáha ió ñⁿ ñⁿ nàcióⁿ-áⁿ. ⁹ Te ní xáhaⁿ-xi xì-gá:

—Te núu yòhó ngüíñí xítí-n núu-í chiñuhu ñaha-n xì-í ñá, te taxi cuèndá-í nchaa sá ñí dánèhé ñáhà-í-a cuu cuèndá-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xì-gá.

¹⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-xi:

—Xocuiñí yòhó sácuihná núu ndécù-í-a, chi vá cúú càda-í nàcuáa càchí-n, chi núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí-ndó, te ñi-ni-gá cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

¹¹ Te dātnùní sácuihná ñí dáñá-xí Jèsús ní xica-xi cuáháⁿ-xi. Te sātá dúcáⁿ te ní quexìo cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní xinu cuechi-xi núú Jèsús.

Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiùⁿ ní táhú Tātá-gã Dütú Ndiöxí cada-gá

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Te òré ní níhí Jèsús tnúhu sá ñí ngava té Juáá té dācuandute ñaha xii ñáyiú vecaá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá distritú Galileá. ¹³ Te ñí ñà túú ní xīndecu-gá ñuú Nazàrét, chi ní yáha-gá cuáháⁿ-gá ndéé ñuú Capèrnaúm yacáⁿ ní xīndecu-gá, te ñuú-áⁿ cáá yātñi yuhu lagúná, te yatñi xiáⁿ cáá ñuhu nani Zabulón, ndihi ñuhu nani Neftalí. ¹⁴ Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndí Chàíá té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

¹⁵ Ñuhu nani Zabulón, ndihi ñuhu nani Neftalí, ñuhu-áⁿ yīndèhu-xi distritú Galileá,

te xiáⁿ xīndecu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél,

te càa-xi yatñi yuhu lagúná te ndàa ingá xio yúte Jòrdán cúú-xí.

¹⁶ Te cue ñáyiú-áⁿ ndécü-yu ñí núú néé chi ndécü-yu ichi cuèhé ichi duha,

te sáá nduu te cada iní-ndó sã ñáyiú-áⁿ queé-yu núú ditó chi

vá cūndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha.

Te ñi-ni ñáyiú-áⁿ cúü-yu ñáyiú ta xīta nihnu duuⁿ cuáháⁿ,

dico sáá nduu te vá cuīta nihnu-gá-yu. Duha ní chídó tnùní ndí núú tütú-gá.

¹⁷ Te dàvá-áⁿ ñí ngüíta Jèsús ní dánèhé-gá ñáyiú, te ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Chí dāndìxi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo te dañā-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Jèsús càháⁿ-gá cúmí tnàhá cue té tñí chácá

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Te Jèsús ñúhú-gã ichi cuáháⁿ-gá tá yáha-gá yuhu làgúná Galileá, te ní xiní-gá úú tnàhá cue té xīdāquē-güedé ñunu-güedé xítí ndute tñí-güedé chácá, chi quiti tnàhí-áⁿ cúú chiùⁿ-güedé tñí-güedē-di. Te ñí-dé nání-dē Xīmú, àdi Pelú chi úú ñi-dé, te ñaní-dé cúú ingá té ndihí-dé te té-áⁿ nání-dē Ndríxí. ¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí dáñá chiùⁿ quide-ndo-áⁿ te quixi-ndo chītnahá ñáhá-ndó xì-í, te taxi-í ingá núú chiùⁿ cada-ndo chi quíhíⁿ-ndó dàcaháⁿ-ndó ñáyiú cuèndá tuha ñàhá-yu xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁰ Te òré-ni-áⁿ ñí dáñá cuè té-áⁿ ñunu-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

²¹ Te ní xica tucu Jèsús cuáháⁿ-gá luha-gá, te ní xiní tucu-gá úú-gá tnàhá cue té tñí chácá. Te ñí-té-áⁿ nání-dē Jàcobó, te ñaní-dé cúú ingá té ndihí-dé te té-áⁿ nání-dē Juáá, te ndi ndúu-güedé cúú-güedē déhe té Zebèdeú. Te xīxínucóo-güedé ndihi tātá-güedē xítí bàrcú xīnatícu-güedé ñunu-güedé, te Jèsús ní cana ñaha-gã xii-güedé.

²² Te òré-ni-áⁿ ñí dāndōo-güedé bàrcú-güedé, ndihi tātá-güedē, te ní tuha ñaha-güedē xii-gá.

Jèsús dánèhé-gá cuèhé víhí ñáyiú
(Lc. 6:17-19)

23 Te Jèsús tá xica ndodo-gá ñihí distritú Galileá cuáháⁿ tá dānehé-gá ñáyiú tnúhu váha tnúhu sá sánú ìchi ñaha xií-yu nācuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu. Te ndi tnahá ñⁿ ñⁿ ñuú sàá-gá te ducaⁿ cuānguihu-gá xití veñúhu dānehé-gá ñáyiú tnúhu-áⁿ. Te ndi dííⁿ ndi dííⁿ núú cuēhé tñhá ñⁿ ñⁿ ñáyiú dico nchaa-ní-yu ta quide tátna-gá cuáháⁿ. 24 Te ndéé nchaa ñáyiú yíndehu distritú Siríá ní níhí-yu tnúhu nchaa nācuáa quide Jesús. Te ní queé-yu ñuú-yu te ndécá-yu nchaa ñáyiú tñhá ndi dííⁿ núú cuēhé cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. Te cuēi ñáyiú xiyíhí, ndihí ñáyiú ñá túú-gă cāndá nihnu, ndihí ñáyiú yíhí ñaha espíritu cūndihí yucu ñávāha ndécá-yu cuáháⁿ núú-gă, te nchaa-yu ní quide tátna ñaha-gă xií-yu. 25 Te ío vāi ñáyiú ní chinchícúⁿ ñáhá xii Jesús, chi ní chinchícúⁿ ñáhá ñáyiú distritú Galileá, ndihí ñáyiú nchaa ñuú xíndāa Dēcāpólís, ndihí ñáyiú ñuú Jerusālén, ndihí cue ñáyiú nchaa ñuú yíndèhu distritú Jùdeá, ndihí ñáyiú xíndecu yatni yúte Jòrdán ndāa xio quene nchícanhii.

5

Jèsús núcōo-gá ñⁿ núú tìndúú dānehé-gá ñáyiú

1 Te sātá ñí xini Jèsús sá cuēhé víhí ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá, te ní xica-gá cuásaá-gá ñⁿ núú tìndúú te xíáⁿ ñí ngóo-gá, te cue téé xica cuu ndihí-gá ní nadúcúⁿ ndéé ñáhá-güedě xii-gá. 2 Te ní ngüíta-gá dānehé ñáhá-gă xii-güedě ndihí cue ñáyiú-áⁿ, te xāhaⁿ-gă:

*Cuendá ñáyiú ío váha táhú-xi
(Lc. 6:20-23)*

3 —Váha táhú nchaa ñáyiú cūtnuní iní-xi sá ío-gá cūmāñi-yu cudíu-yu núú Yá Ndiöxí, chi ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu.

4 'Váha táhú nchaa ñáyiú ndàhyú sá ndihú iní-yu, chi Yá Ndiöxí cuāñaha-gă tnúhu ndee iní cundecu ndihí-yu.

5 'Váha táhú nchaa ñáyiú ndàhú iní-xi, chi ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ñⁿ xichi núú cuāñaha Yá Ndiöxí xií-yu.

6 'Váha táhú nchaa ñáyiú ío cūnì cada nchaa nācuáa cāháⁿ Yá Ndiöxí, chi ñáyiú-áⁿ ío nduu vétú iní-yu.

7 'Váha táhú nchaa ñáyiú cūndahú iní tñaha ñáyiú-xi, chi ñáyiú-áⁿ ñu-ni ducaⁿ cāda ñaha Yá Ndiöxí xií-yu cundahú iní ñáhá-gă.

8 'Váha táhú nchaa ñáyiú ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi cue ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndiöxí.

9 'Váha táhú nchaa ñáyiú cāháⁿ dóho tñaha ñáyiú-xi nācuáa cundecu ndihí váha tñhá-yu, chi cūtnuní sá ñáyiú-áⁿ cuú-yu déhe Yá Ndiöxí.

10 'Váha táhú nchaa ñáyiú ío ndòho ndecu ñuyúú-a sá cuendá sá quidě-yu nācuáa cāháⁿ Yá Ndiöxí, chi ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñaha-gă xií-yu.

11 'Te cūu-ndo ñáyiú ío váha táhú-xi te núu na cūcuēhé ñáhá ñáyiú, àdi cada úhú ñáhă-yu xii-ndo, àdi dāca dāquí ñáhă-yu nāndi cuēchi neñúú xii-ndo sã cuendá-í. 12 Te òré ducaⁿ na cāda ñahá-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní iní-ndó cūndecu-ndo, chi ío váha cāa sá ndécú àndiú nduu táhú-ndó cūndecu ndihí-ndo nduu na saá-ndó yacáⁿ cundecu-ndo, chi ñu-ni ducaⁿ ñí xóo cada ñaha cue ñaní tñáhă-yu xii cue téé ní xóo cāháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ní xíndecu ndéé sanaha.

*Cuendá ñíí ndihí cuendá ñuhú
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)*

13 'Te nchòhó cada iní-ndó sã cúu-ndó dàtná ñíí cuendá ñuyúú-a. Te ñíí chi nāndihí-xi dico núu na nduu víxiⁿ-xi, te ñá túú-gă nāndihí-xi chi dāngoyo-ná-ó, te yāha ñáyiú xēnihnú-yu. Te ducaⁿ sātñahá-xi cūu nchohó chi cūu-ndo datná ñíí vāha te núu na cāda váha-ndo, te núu vá cādā vāha-ndo te quee tíhú-ndó.

14 'Te nchòhó cada iní-ndó sã cúu-ndó dàtná ñíí sá dāyēhé ndécú ñuyúú-a, chi sānu ichi-ndo ñáyiú ichi váha. Te nchòhó xini-ndó sã

nũu ìⁿ ñũú cáá ìⁿ nũú tìndúú te vá cúú cächí-ó sã nguivãha-xi. ¹⁵ Te ñá túú xìní-ó ìⁿ ñáyiu teñuhú-yu ìⁿ linterná te chiváha-yu xití ìⁿ cãjá, chi tàxi ndecú-yu núú ñnu cuendá cutnùní núú nchàa ñáyiu ndècu vehe. ¹⁶ Te ducaⁿ càda nchohó cada váha-ndo dàtná quidé ìⁿ ñuhú dayèhe-xi núú ñáyiu, te ducaⁿ quini ñáyiu nacuáa quide-ndo ndecu-ndo, te tnàhá-yu cachí-yu sá ìo cãhnu cuu Dútú Ndiõxí Yáá cúú Tãtã-ndó ndècu andi^u chi quini-yu sá quidé vãha-ndo ndècu-ndo.

Cuendá tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés

¹⁷ Te vá cání ìní-ndó sã yùhú véxi-í xocàni-í tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ní vá cání ìní-ndó sã véxi-í xocàni-í tnúhu ní chídó tnùní cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, chi yùhú véxi-í sá cáda-í nacuáa cáháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. ¹⁸ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ío ndáá cáháⁿ-xi, chi dacutí cùu nchaa nacuáa cáháⁿ-xi. Te yáchí-gá naa andi^u ndíhi ñuyíú dàcúúxí sã quée cáva ìⁿ tnúhu-áⁿ. ¹⁹ Núu xíãⁿ nchaa ñáyiu na cächí sá dává tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ñá túú xìní ñuhu-xi chi ñá túú cùnuu-xi, te ñáyiu-áⁿ di^u-ni ducaⁿ dànehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáyíu-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu te vá cùnùu vihí-yu núú ndécú Yá Ndiõxí táxí tnùní-gá, chi cuú-yu dàtná ìⁿ ñáyiu nchìcúⁿ cuii-nã. Dico nchaa ñáyiu nchìcúⁿ nihnu quide nchaa nacuáa cáháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ, te di^u-ni ducaⁿ dànehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáyíu-yu, te ñáyiu-áⁿ ìo cùnùu-yu núú ndécú Yá Ndiõxí táxí tnùní-gá. ²⁰ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã ìo xìní ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuáa cáháⁿ Yá Ndiõxí, te vá cáda-ndó dàtná xiquide cue tée dànehé ñáhá xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndíhi dàtná xiquide cue tée cùu fariséú, chi núu na càda-ndo datná xiquide cue tée-áⁿ ñá, te vá ndúú tãhú-ndó ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii-ndo.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá ñáyiu cùdéeⁿ (Lc. 12:57-59)

²¹ Te nchòhó sa xìní-ndó sã ncháá ñáyiu ní cuu ñaní tnáhá-ndó ní xindecu ndéé sanaha ñí níhi-yu tnúhu sá vã cúú cãhni-yu tnàha ñáyíu-yu, chi núu ducaⁿ na càdá-yu te nacháhu-yu cuéchi-yu. ²² Dico vitna na cächí tnúhu-í xii-ndo sã nũu ndédani càa-ndo na cudéeⁿ-ndó nũu tnàha ñáyiu-ndo, te nacháhu-ndo sã dúcáⁿ quide-ndo, àdi núu na cùcuéhé-ndó-yu te núú chítú nũu tàcá cundáá cuéchi-ndo te núu ducaⁿ na càda-ndo, àdi núu nã cúu-ndo tnàha ñáyiu-ndo ìⁿ tnúhu vée vîhi, te cucuéchi vîhi xii-ndo chi quíhíⁿ-ndó nũu ùhú núú ndàhú.

²³ Te xíãⁿ nũu nchòhó òré ndécú ndíhi-ndo ìⁿ sá cuini-ndó cuãha-ndo Yá Ndiõxí nduu tãhú-gã, te òré cuáháⁿ-ndó cuãñaha-ndo xii-gá, te òré ní quexìo-ndo núú dúcáⁿ cuãñaha-ndo xii-gá sá ndúú tãhú-gã, te ní ndacu iní-ndó sã ndécú ñáyiu ñá túú cùu váha iní ñáhá xii-ndo cuendá ìⁿ sá ñí cumání nũu tnáhá-ndó. ²⁴ Te dàndóo-ndo sã dúcáⁿ nèhe-ndo cuáháⁿ nduu tãhú Yá Ndiõxí, te díhna-gá quíhíⁿ-ndó nàcáháⁿ cáhnú ìní tnáhá-ndó ndíhi ñáyiu ñá túú cùu váha iní ñáhá xii-ndo-áⁿ, te dàtnùní ducaⁿ te quíhíⁿ-ndó cuãha-ndo Yá Ndiõxí sá ndúú tãhú-gã.

²⁵ Te núu ìó ìⁿ-ndo ñí sáháⁿ ñáyiu núú tée cùchiuⁿ ní sacáⁿ cuéchi-yu cuendá-ndó cuendá ìⁿ sá ñí quide-ndo, te òré ní naníhí tnáhá-ndó ndíhi-yu cuáháⁿ-ndó nũu tée cùchiuⁿ-áⁿ, te nacáháⁿ cáhnú ìní tnáhá-ndó ndíhi-yu cuendá sá vã cuãha cuendá ñáhá-gã-yu xii-ndo nũu tée cùchiuⁿ, chi núu ducaⁿ na càdá-yu te tée cùchiuⁿ-áⁿ cuãha cuendá ñáhá-dé xii-ndo nũu cuè tée cùu poleciá, te cue tée-áⁿ chihi ñaha-güedé vecaá xii-ndo. ²⁶ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vã cãcu-ndo te núu na ngáva-ndo vecaá ndéé nacháhu-ndo nchàa sá tau-ndó.

Cuendá cue ñáyiu ñá túú quide váha

²⁷ Te nchòhó sa xìní-ndó nacuáa nduu tnúhu ní cáháⁿ cue tée ní

xíndecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: “Nchaa cue téé vá cúú cǎháⁿ ndihí-güedé ñadihí te núú ñá díú ñadihí-güedé cúú-yu, te ñu-ni ducaⁿ tucu nchaa cue ñáyiu dihi vá cúú cǎháⁿ ndihí-yu téé te núú ñá díú yíi-yu cùu-güedé”, duha ní cachi-güedé. ²⁸ Dico yúhú cǎchí tñuhu-í xii-ndo sǎ ndéda-ni cǎa cue téé na cundehe ñⁿ ñadihí te núú na cǎni iní-güedé cundecu díi iní-güedé ndihí-yu te cada iní-ndó sǎ dátá sǎ sǎ ní cǎháⁿ ndihí ñaha-güedé xií-yu sǎ dúcáⁿ ní sani iní-güedé.

²⁹ Te núú ñⁿ xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo náandi sǎ cuéhé sǎ dúhá te tava-ndo, chi váha-gá sǎ ná cuíta te ñá díú ñihí ní ndúú yiqui cuñú-ndó quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú. ³⁰ Te núú ñⁿ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo náandi sǎ cuéhé sǎ dúhá te quehdé-ndó, chi váha-gá sǎ ná cuíta ñⁿ xio ndaha-ndo te ñá díú sǎ ñihí ní ndúú yiqui cuñú-ndó quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú.

Jèsús cǎháⁿ-gá cuendá cue ñáyiu dàña tnaha

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Te nchòhó sa nàha tucu-ndo nacuáa ní cǎháⁿ tucu cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: “Te núú ñⁿ téé na dàña tnaha-dé ndihí ñadihí-dé, te xini ñuhu-xi cadúha-dé ñⁿ tutú cuáñaha-dé núú cǎháⁿ-xi sǎ ní dáña ñaha-dé”, duha ní cachí-güedé. ³² Dico yúhú cǎchí tñuhu-í xii-ndo sǎ cúú dàña ñⁿ téé ñadihí-dé, te núú cùtnuní ndáa iní-dé sǎ cǎháⁿ ndihí-aⁿ ingá téé. Dico núú ñá túú dùcaⁿ quide-aⁿ te ñá túú ndùu váha-xi dàña ñaha-dé. Te núú ñá túú dùcaⁿ quide ñadihí-dé, te cada iní-ó sǎ méé-dé ní sanu ichi ñaha-dé xii-aⁿ cǎháⁿ ndihí-aⁿ ingá téé te núú na dàña ñaha-dé. Te téé na nàqueheⁿ ñaha xii ñaha ní dáña ñaha yíi-xi-áⁿ, te ñu-ni ñá túú ní quide váha-dé sǎ dúcáⁿ ní naqueheⁿ-dé ñaha-áⁿ.

Ñáyiu cǎcunehe ñaha xii Yá Ndiöxí cuendá cutnùnì iní tnàha ñáyíu-yu sǎ ndáa cadá-yu ñⁿ sǎ sǎni iní-yu cadá-yu

³³ Te sa nàha tucu-ndo nacuáa ní cǎháⁿ tucu cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue téé-áⁿ ní cachí-güedé: “Te núú cǎcunehe-ndo Yá Ndiöxí núú tnàha ñáyiu-ndo nacuáa cutnùnì iní-yu sǎ ndáa cada-ndo ñⁿ sǎ sǎni iní-ndó cada-ndo, te cada-ndo”, duha ní cǎháⁿ dóho tnàha-güedé. ³⁴ Dico yúhú cǎchí tñuhu-í xii-ndo sǎ ña túú ña cǎcunehe-ndo sǎ ndáa cada-ndo ñⁿ sǎ sǎni iní-ndó cada-ndo. Te ni vǎ cǎcú nèhe-ndo andiu chi yácáⁿ cúú-xí núú núcöo Yá Ndiöxí táxi tñuní-gá. ³⁵ Te ni vǎ cǎcú nèhe-ndo ñuyíu-a, chi tnàhá ñuyíu-a ndècu-gá, te ni vǎ cǎcú nèhe-ndo ñuú Jerusalén chi ñuú-áⁿ cúú cuendá-gá, te ñu-gá cúú-gǎ Yaá ío cùnùu. ³⁶ Te ni vǎ cǎcú nèhe-ndo díquí-ndó chi nàha-ndo sǎ ni ñⁿ idi díquí-ndó ña ndácú-ndó ndàda cuixíⁿ-ndó àdi ndada tnuu-ndo. ³⁷ Te váha-gá sǎ ñuú ñⁿ sǎ sǎni iní-ndó cada-ndo, te cachí-ni-ndo: “Cuu cada-ndí, àdi vá cúú cada-ndí”, cachí-ni-ndo. Chi nchaa dava-gá sǎ chidó-ndó cǎháⁿ-ndó òrè ducaⁿ sǎni iní-ndó cada-ndo ñⁿ sǎ cadá-ndó cùu-xí sǎ dǎcàhu iní ñáhá yucu ñávàha.

Cuendá ñáyiu nàchinaa sǎ quidé ñaha tnaha ñáyíu-xi

(Lc. 6:29-30)

³⁸ Te sa nàha tucu-ndo nacuáa ní cǎháⁿ tucu cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue téé-áⁿ ní cachí-güedé: “Ñáyiu na cǎda ñaha tnaha ñáyíu-xi ñⁿ sǎ ña túú vǎha, te nanchòcáva-yu nachinaa-yu sǎ ní quide ñaha tnàha ñáyíu-yu”, duha ní cachí-güedé. ³⁹ Dico yúhú cǎchí tñuhu-í xii-ndo sǎ ña túú ña cada-ndo nchaa cue ñáyiu cuihna iní-xi te núú quide ñahá-yu ñⁿ sǎ ña túú vǎha xii-ndo. Te núú ní canihá-yu ñⁿ xito te cuini tucú-yu canihá-yu ingá xito te dàña-ndo na canihá-yu. ⁴⁰ Àdi ní sacáⁿ cuéchi-yu núú cué téé cùchiuⁿ cuendá-ndó, te cuini-yu quendeé-yu dúhnú-ndó te dàña-ndo na canehé-yu quíhíⁿ, te tnàhá-ni dóo ndíxí ndòdo-ndo dàña-ndo na canehé-yu quíhíⁿ. ⁴¹ Te núú quide yicá-yu caca-ndo dátá úú kilómetrú cuido-ndo ndàchiúⁿ-yu ña,

te chido-ndo ùú-gá tucu kilómetrú cuido-ndo ndàchiúⁿ-yu. ⁴² Te núu ió ìⁿ sá xicáⁿ-yu núú-ndó te cuáñaha-ndo, àdi ió ìⁿ sá sánùú-yu núú-ndó te cuáñaha nùu-ndo.

Cuu iní-ó nchàa ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-o

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Te sa nàha tucu-ndo nacuáa ní cachí tucu cue téé ní xindecu ndéé sanaha, chi cue téé-áⁿ ní cachí-güedé: “Cuu iní-ndó cuè ñáiyu ndècu ndihí váha-ndo, te cuu úhú iní-ndó cuè ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo”, duha ní cachí-güedé. ⁴⁴ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sã cúú iní-ndó cuè ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cáháⁿ váha-ndo cuèndá cue ñáiyu càháⁿ úhú ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sã váha sá cúú-xí cuè ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí cuèndá cue ñáiyu xicuèhé ñáhá xii-ndo, ndihí cuèndá cue ñáiyu quède úhú ñáhá xii-ndo. ⁴⁵ Te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í-a, te ducaⁿ te cutnùní sá cúú-ndó dèhe Tátá-ndó Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiu. Te ñu-gá cúú-gã Yaá quidé quène nchíanchii, te ñu-ni-gã cúú-gã Yaá dácùuⁿ dáú ñuyíu-a, te ducaⁿ quède-gá cuèndá cuu-xi sá váha sá cúú-xí cuè ñáiyu quède váha, ndihí sá cúú-xí cuè ñáiyu ñá túú quède váha. ⁴⁶ Te núu nchòhó ná cúú iní-ndó mèe-ni ñáiyu na cùu iní ñáhá xii-ndo, te vá càchí-ndó sã Yá Ndiöxí taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó sã dúcáⁿ quède-ndo, chi cuèi cue téé cuihna iní-xi quède cobrá ñáhá xii cue ñáiyu cuèndá impuèstú ducaⁿ xíquide-güedé. ⁴⁷ Te núu mee-ni ñáiyu ndècu ndihí váha-ndo ïo váha cáháⁿ ndihí-ndó-yu, te vá càchí-ndó sã ïo váha quède-ndo sá dúcáⁿ quède-ndo, chi cuèi ndéé nchaa ñáiyu ñá túú xini dana cuèndá Yá Ndiöxí ducaⁿ xíquide-yu. ⁴⁸ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í cuèndá sã nchòhó cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná quidé ndáá méé Tátá-ndó Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáiyu.

6

Jèsús dánèhé-gá ñáiyu nacuáa cada-yu sá vãha

¹ Te Jèsús ndécú-ni-gã dánèhé-gá cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáiyu, te xãháⁿ-gã:

—Te òré quidé-ndó sã vãha te vá cadá-ndó núú ñáiyu cuèndá-ni sá cuèni-ndó cáháⁿ váha-yu cuèndá-ndó, chi núu núú ñáiyu ducaⁿ na càda-ndo te Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tátá-ndó vã táxi-gã sá ndúú tãhú-ndó. ² Te xãháⁿ núu nchòhó òré chindèe-ndo ñáiyu ndàhú, te vá cùñaha-ndo xii cue ñáiyu sá chindèe-ndo cue ñáiyu ndàhú-áⁿ datná xíquide cue ñáiyu dandahú méé-xí sã quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-yu, chi ñáiyu-áⁿ ducaⁿ xíquide-yu òré sãháⁿ-yu veñúhu, chi datécú tnúhu-yu nchaa ñáiyu òré ducaⁿ chindee-yu ñáiyu ndàhú. Te ñu-ni ducaⁿ quidé-yu xãháⁿ-yu xii cue ñáiyu sá chindèe-yu cue ñáiyu ndàhú-áⁿ nchaa núú xicá cùu-yu, te ducaⁿ xíquide-yu cuèndá cuèni-yu cáháⁿ váha ñáiyu cuèndá-yu. Te yúhú na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñá túú ná nduu tãhú ñáiyu-áⁿ núú Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ quيدة-yu chi mee-ni núú tnàha ñáiyu-yu cùdiú-yu. ³ Te nchòhó òré chindèe-ndo ñáiyu ndàhú, te cuèi ñáiyu ío-gá váha ndècu ndihí-ndo dico vá cùñaha-ndo sã dúcáⁿ chindee-ndo cue ñáiyu ndàhú-áⁿ, te ni cuèi dava-gá ñáiyu vá cùñaha-ndo. ⁴ Chi váha-gá sá iní méé-ni-ndó ná cùhuⁿ sá dúcáⁿ chindee-ndo cue ñáiyu ndàhú-áⁿ. Te núu ducaⁿ na càda-ndo ña, te Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tátá-ndó taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó chi ñu-ni mee-gã ndéhé-gã nacuáa quède-ndo ndecu-ndo.

Jèsús dánèhé-gá ñáiyu nacuáa cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí

(Lc. 11:2-4)

⁵ Te nchòhó òré cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí, te vá cadá-ndó datná xíquide cue ñáiyu dandahú méé-xí càchí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-yu, chi ñáiyu-áⁿ tnàhá iní-yu cunutnii-yu cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí

òré yíhí-yu veñúhu. Te ñi-ndí ducaⁿ xíquidé-yu nchaa núú xícá cùú-yu, te ducaⁿ quidé-yu cuendá sá cuíní-yu quíní ñáiyu nàcuáa xíquidé-yu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñà túú nã nduu táhú ñáiyu-áⁿ núú Yã Ndiöxí sá dúcáⁿ quidé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáiyú-yu cùú-yu. ⁶ Te nchòhó òré cuíní-ndó cãháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí, te ndíhu ndedí nihnu-ndo xítí vehe-ndo, chi ñi-gá cúú Tãtá-ndó te ndècu ndihí ñaha-gá xii-ndo, te ñi-ndí mee-gã ndéhé ñaha-gá xii-ndo nàcuáa quide-ndo, te núú ducaⁿ na càda-ndo te taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó.

⁷ Te òré càháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí te vá sùúni cuendá-ni ñàcàá-ndó tnúhu càháⁿ ndihí-ndo-gã ñàtná xíquide cue ñáiyu ñà túú xini tnúhu-gá, chi ñáiyu-áⁿ sání ñi-yu sá tédòho ñaha vìhi-gá Yã Ndiöxí xií-yu sá dúcáⁿ sùúni ñàcàá-yu tnúhu càháⁿ ndihí ñahá-yu xii-gá dico ñahá. ⁸ Dico nchòhó, vá càdá-ndó ñàtná xíquide cue ñáiyu-áⁿ, chi mee Tãtá-ndó Dütú Ndiöxí sã ñaha-gá ná cúú nchaa sá xini ñuhu-ndo cuéi òré vátá càcáⁿ-gá-ndó núú-gã. ⁹ Te duha càháⁿ-ndó òré càháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí:

Yòhó Tãtá-ndí Dütú Ndiöxí Yaá ndécú àndíu,
nchaa ñáiyu na càháⁿ-yu sá cúú-n Yàá ío yíñúhu.

¹⁰ Te xícáⁿ táhú-ndí núú-n sã ná sàá nduu ndíhu ndahá-n-yu.

Te cada-n ñàtná càchí ñi-n ñuyúú-a ñàtná quidé-n àndíu.

¹¹ Te xícáⁿ táhú-ndí núú-n sã táxí-n sã cóhó-ndí sá cáxí-ndí ñiⁿ nduu ñiⁿ nduu.

¹² Te cada càhnu ñi-n nchaa yícá cuèchi-ndí, chi tnàhá nchúhú quidé càhnu ñi-ndí nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáiyu-ndí.

¹³ Te vá ñàñá-n ñàcãháⁿ ñahá yùcu ñávãha xii-ndí cada-ndí sá ñà túú vãha, chi coto ñaha-n xii-ndí cuendá sá vã dúcáⁿ càda ñaha-xi.

Te ñi-ndí cùu-n Yaá ío cùnuu nchaa nduu nchaa quíú, te ío càhnu cuu-n, te ñi-ndí-n quíndaha

ñaha-n xii-ndí ñi caa ñi quíhíⁿ.

Te ducaⁿ na cùnduu.

Duha ñànehé ñahá-í xii-ndo cãháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí.

¹⁴ Te núú nchòhó quidé càhnu ñi-ndó nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáiyu-ndo, te ducaⁿ te Tãtá-ndó Dütú Ndiöxí Yaá ndécú àndíu cada càhnu ñi-gá nchaa sá ñà túú vãha quide-ndo tucu. ¹⁵ Dico núú nchòhó vá càdá càhnu ñi-ndó nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáiyu-ndo ña, te ñi Dütú Ndiöxí Yaá cúú Tãtá-ndó vã càdá càhnu ñi-gá nchaa sá quidé-ndó tucu.

Cuendá ñáiyu ñà túú tnàhí ná xéxí ñà càháⁿ ndihí-yu Yã Ndiöxí

¹⁶ Te nchòhó, nduu ñà túú tnàhí ná xéxí-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí, te vá cùndíyí-ndó ñàtná xíquide nchaa ñáiyu ñàndahú méé-xí càchí sá quidé ndáá te ñà ndáá sá quidé ndáá-yu, chi ñáiyu-áⁿ ducaⁿ xíquidé-yu cuendá sá cuíní-yu cutnùni ñi ñáiyu sá ñà túú tnàhí ná xéxí-yu càháⁿ ndihí-yu Yã Ndiöxí. Te yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sã sã dúcáⁿ quidé-yu te ñà túú nã chindee ñaha-xi xií-yu cuendá ñihí-yu ñiⁿ sá ndúú tãhú-yu núú Yã Ndiöxí. ¹⁷ Dico nchòhó, nduu ñàcàⁿ quide-ndo ñà túú tnàhí ná xéxí-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí, te váha váha naquete-ndo núú-ndó, te váha váha chíhi-ndo cùcá ¹⁸ cuendá sá vá cùtnùni ñi ñáiyu sá ñà túú nã xéxí-ndó nduu ducaⁿ càháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí. Te Dütú Ndiöxí Yaá cúú Tãtá-ndó ndècu ndihí-ndo ñi-ndí mee-gã ndéhé-gã nàcuáa quide-ndo ndècu-ndo, te ñi-gá taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó.

Cuendá nchaa sá vãha nduu táhú-ó (Lc. 12:33-34)

¹⁹ Te vá càni ñi-ndó cùu-ndo ñáiyu cuica ñàndí sá cùndècu ndihí-ndo ñuyúú-a chi vá cùdii-xi, chi ñàva quee tíquidi, te ñàva caxi cudi ñuhu, àdi quíhu ñadúhú vehe-ndo te duhu-güedé. ²⁰ Te váha-gá chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cuendá ducaⁿ ngündècu sá ndúú tãhú-ndó àndíu, te xíáⁿ cudíi-xi cundècu ndihí-ndo ñi caa ñi quíhíⁿ, chi yàcáⁿ vá

quéé-gă tíquidi, te ni vă cáxí-gă cudi ñuhu, te ni vă quíní-gá-ndó ñàdúhú duhu-güedě ndachíuⁿ-ndo. ²¹ Te núu cùu-ndo ñáyíu cuica ndècu ñuyíú-a, te diu-ni nchaa sá ndécú ndíhi-ndo ñuyíú-a ñuhu iní-ndó. Àdi cuu-ndo ñáyíu quide nacuaa ngúndecu sá ndúú tǎhú-ndó àndíu, te diu-ni sá ndúú tǎhú-ndó ndècu andíu-áⁿ ñuhú iní-ndó.

*Núú-ó cùu-xi datná ñⁿ ñuhú
(Lc. 11:34-36)*

²² 'Te cada iní-ndó sǎ núú-ndó cùu-xi datná ñⁿ ñuhú. Te núu núú-ndó cǎváha te cùtnuní iní-ndó nǎ cúú sǎ ndécú núú-ndó. ²³ Dico núu cùhú núú-ndó ñà túú cùtnuní cundehe-ndo ña, te ñà túú cùtnuní iní-ndó nǎ cúú sǎ ndécú núú-ndó. Te sá dúcáⁿ cùhú núú-ndó te cada iní-ndó sǎ ndécú-ndó dàtná ñⁿ núú nées. Te duha ndúu tnúhu cǎháⁿ-í chí núu sàni váha iní-ndó cuendá Yǎ Ndiǒxí ñà, te cùu vii cuu váha iní-ndó ndècu-ndo. Áⁿ te núu ñà túú sàni váha iní-ndó cuendá-gǎ ñà, te ñà túú tnàhí cùu váha iní-ndó ndècu-ndo. Te sá dúcáⁿ ñà túú sàni váha iní-ndó cuendá-gǎ te cada iní-ndó sǎ ndécú-ndó dàtná ñⁿ núú nées.

Vá ndácú ñⁿ téé cunu cuechi-dě núú úú pàtróóⁿ

(Lc. 16:13)

²⁴ 'Te ni ñⁿ téé xínu cuechi vá ndácú-dě cunu cuechi-dě núú úú pàtróóⁿ, chí téé-áⁿ cuu váha iní-dé núú ñⁿ pàtróóⁿ-dě te tní-dé nchaa tnúhu cǎháⁿ pàtróóⁿ téé cùu váha iní-dé núú-xi-áⁿ. Te núú ìngá tucu pàtróóⁿ-dě vá cúú váha iní-dé, te ni vă tní-dě tnúhu cǎháⁿ ìngá téé-áⁿ. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchóhó chí vá ndácú-ndó cunu cuechi-ndo núú Yǎ Ndiǒxí te cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ìo ñuyíú-a.

Yǎ Ndiǒxí xító-gǎ nchaa ñáyíu cùu déhe-gǎ

(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Te na cǎhí tnúhu-í xii-ndo sǎ vă ìo caní iní-ndó núu nása níhí-ndó sǎ cóhó sǎ cáxí-ndó, te ni vă ìo caní iní-ndó núu nása níhí-ndó dǒo cuihnu-ndo, chí cùnuu-gǎ méé-ndó dàcúxí sǎ nchító-ndó, te ducaⁿ

cùnuu-gǎ yiqui cùnú-ndó dàcúxí dǒo sácúhnu-ndo. ²⁶ Te chí cádá cuendá sá ncháá quiti ndava ñà túú tnàhí ná xítú-güedi, te ni ñà túú ndéé cuáháⁿ-güedi nàtahu-güedi, te ni ñà túú nǎ nàtàxúha-güedi, te ni ñà túú ndéé cáá yácá-güedi, chí mee Tǎtá-ó Dütú Ndiǒxí Yáá ndécú àndíu xito ñaha-gǎ xii-güedi níhí-güedi sá xéxí-güedi. Te núu cue quiti-áⁿ ducaⁿ xito ñaha-gǎ xii-güedi, jte uuⁿ-gǎ xító ñaha-gǎ xii nchòhó, chí nchòhó ìo-gǎ cùnuu-ndo dàcúxí cué quiti-áⁿ! ²⁷ Te cuéi nándi sá sání vihi iní-ndó ndècu-ndo, dico ñà ndácú-ndó càda-ndo nacuaa cuehnu-ndo cuèdicó ñⁿ yiqui-gǎ.

²⁸ 'Te vá ìo caní iní-ndó núu nása níhí-ndó dǒo cuihnu-ndo. Te chí cádá cuendá nàcuáa sàhnu nchaa itá ìo yucu, chí nchaa itá-áⁿ ñà túú quide chiuⁿ-xi, te ni ñà túú quèheⁿ-xi idi. ²⁹ Te na cǎhí tnúhu-í xii-ndo sǎ ndíj Salòmón cuéi ìo vii ní xínduu dǒo ní xóo cuihnu ndíi, dico ñà túú nǔtnahá-xi nàcuáa cǎa nchaa itá, chí ìo-gǎ vii cǎa nchaa itá. ³⁰ Te nchaa itá ìo yucu tnaa-ni cùdí-xi, te yíchí-xi te sàhmi ñáyíu. Te cuéi ducaⁿ dico mee Yǎ Ndiǒxí quidé-gǎ ìo vii sàcúnduu-xi. Te núu nchaa itá-áⁿ ducaⁿ quide-gǎ xító-gǎ sácúnduu vii-xi, te xǎⁿ cùtnuní sá ìo-gǎ coto ñaha-gǎ xii-ndo, dícó-ni sá ñà túú sàndáá váha iní-ndó-gǎ. ³¹ Te xǎⁿ núu ñà túú xini ñuhu vihi-xi caní iní-ndó núu nása níhí-ndó sǎ cóhó sǎ cáxí-ndó, àdi nása níhí-ndó dǒo cuihnu-ndo. ³² Chí nchaa ñáyíu ñà túú xini nàcuáa cǎháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí mee-ni nchaa xǎⁿ ñuhú iní-yu. Dico nchòhó chí mee Tǎtá-ndó Dütú Ndiǒxí sa naha-gǎ nǎ cúú sǎ xini ñuhu-ndo. ³³ Te xǎⁿ núu ìo xini ñuhu-xi sá cùhúⁿ iní-ndó sǎ Yǎ Ndiǒxí yíndàha ñaha-gǎ xii-ndo, te ducaⁿ càda-ndo nchaa nacuaa cuíní-gǎ, te ducaⁿ te taxi-gǎ nchaa sá xini ñuhu-ndo. ³⁴ Núu xǎⁿ vá ìo caní iní-ndó nása cundecu-ndo ndúu tneé, chí caní iní-ndó nàcuáa cada-ndo cundecu-ndo vitna, chí nduu tnéé-áⁿ te òré-nǎ te cùtnuní núu nása cada-ndo cundecu-ndo. Chí nchòhó sa naha-ndo sá ìo titní núú sǎ quidé-xí ñⁿ nduu ñⁿ nduu —duha ní

dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáyiu.

7

Vá càháⁿ cuèhé-ó cuèndá tnàha ñáyiu-o

(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Te Jèsús nděcuu-ni-gá dánèhé-gá cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáyiu, te xàhaⁿ-gã:

—Vá càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá tnàha ñáyiu-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiöxí ñá túú nã tnúhu cúñaha-gã xii-ndo.

² Chi núu na càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá tnàha ñáyiu-ndo, te Yá Ndiöxí íó ñⁿ sá cáda ñàha-gá xii-ndo. Te núu nchòhó ná càháⁿ cuèhé víhí-ndó cuèndá tnàha ñáyiu-ndo te Yá Ndiöxí ío-gá dandòho ñaha-gá xii-ndo. ³ ¿Te ná cuèndá ndéhé-ndó ñⁿ sá ñá túú vâha quide tñaha ñáyiu-ndo te mee-ndo víhi-gá quidé-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sã ndéhé-ndó dàtná ñⁿ mihi líhli ñùhu núú tnàha ñáyiu-ndo te mee-ndo ñùhu ñⁿ mihi cahnu-gá núú-ndó te ñá túú quide cuèndá-ndó. ⁴ Te núu na nàcanu ichi-ndo tñaha ñáyiu-ndo cuèndá sã ñá túú quide váha-yu ndècú-yu, te mee-ndo víhi-gá quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sã xàhaⁿ-ndo xii tñaha ñáyiu-ndo sã nátáva-ndo mihi líhli ñùhu núú-yu sá dúcáⁿ quide-ndo, te mihi càhnu ñùhu núú méé-ndó ñá túú quide cuèndá-ndó. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndää-ndó te ñá ndää sá quidé ndää-ndó, te xini ñùhu-xi díhna-gá dañà-ndo nchaa sã ñá túú vâha quide-ndo, te dàtnúni ducaⁿ te cuu nàcanu ichi-ndo tnàha ñáyiu-ndo cuèndá nchaa sã ñá túú vâha quidé-yu.

⁶ Te nchaa ñáyiu ío sàá iní-xi, te vá cáda yica-ndó-yu cundedòho-yu tnúhu Yá Ndiöxí, chi núu na càda yica-ndó-yu te ngóo-yu cuu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo. Te ñáyiu-áⁿ cúú-yu dàtná iná chi quití-áⁿ núu na cuñaha-o ñⁿ sá cuñaha-o, te núu ñá túú cùnuni iní-dí ná cúú xãⁿ te tñi ñaha-dí xii-o. Te cùu tucú-yu dàtná cùchí chi quití-áⁿ núu na chùcu-o

núú-dí yúú vâha sá ïo vii càa nani pérlá, te dícó-ni cùnu sáhã-dí chi ñá túú cùnuni iní-dí sá cúú-xí yúú vâha.

Cácáⁿ-ó núú Yã Ndiöxí núu ná cuini-ó

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cãcáⁿ-ndó núú Yã Ndiöxí te núu ná cuini-ndó te taxi-gá, te vá dáñá ndèé-ndó cãcáⁿ-ndó núú-gã núu ná cuini-ndó te ducaⁿ te níhí-ndó. Te cada iní-ndó sã ñi quexio-ndo vehe ñⁿ tñaha ñáyiu-ndo te ní càháⁿ-ndó, te ñáyiu-áⁿ ñi tedòho ñáhã-yu xii-ndo te ní nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi Yá Ndiöxí tedòho ñaha-gã xii-ndo, te taxi-gá sá ná cãcáⁿ-ndó núú-gã. ⁸ Chi nchaa ñáyiu ducaⁿ xiquide, te Yá Ndiöxí tédòho ñaha-gã xií-yu te níhí-yu sá cuini-yu. Te ñi-ndó ducaⁿ tucu nchaa ñáyiu na càcáⁿ núú-gã ñⁿ sá cuini-yu, chi sãñaha-gã sá xicáⁿ-yu núú-gã. Te ñi-ndó ducaⁿ tucu nchaa ñáyiu ñá túú dàña ndéé xicáⁿ núú Yã Ndiöxí sá cuini-yu chi níhí-yu.

⁹ Te nchòhó cue téé cùu tátá, ñá túú cùndee iní-ndó cuñaha-ndo xii cue déhe-ndo ñⁿ yúú caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ñⁿ pàá núú-ndó caxi-güexi. ¹⁰ Te ñi ñá túú cùndee iní-ndó cuñaha-ndo ñⁿ cóo caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ñⁿ chácá núú-ndó caxi-güexi. ¹¹ Te nchòhó cuèi ndéé dau-na sàá iní-ndó dico sãha-ndo cuè déhe-ndo sã vâha xèxi-güexi òré ná cúú sã xicáⁿ-güexi núú-ndó caxi-güexi. Te núu nchòhó ducaⁿ quide-ndo, ñte uuⁿ-gá ducaⁿ quide Tátá-ndó Dütú Ndiöxí Yaá ndécú àndi, chi taxi-gá sã vâha sá cúú-xí-ndó te núu na càcáⁿ-ndó núú-gã!

¹² Te nchaa sã vâha cuini-ndó càda tñaha ñáyiu-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndihí-yu, chi ducaⁿ sãnu ichi ñaha tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, te ñi-ndó ducaⁿ sãnu ichi ñaha tucu nchaa tnúhu ní chídó tnúni cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha.

Yuyèhe cuiñi
(Lc. 13:24)

¹³⁻¹⁴ Te xini ñùhu-xi nducu-ndo nacuaa cada-ndo tñi-ndo ichi Yá

Ndiöxí. Te ichi-gá-án cúu-xí dàtná ìñ ìñ ichi cuíñi, àdi datná ìñ yuyèhe cuíñi. Te duha càhá-í chí ío úhú xínu iní-ndó tñi-ndo ichi Yá Ndiöxí, te sacú-ni nchòhó cue ñáyiú ndècu ñuyíú-a tñi-ndo ìchi-gá. Te nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ta xíta nihnú-yu cuáhán. Te ichi ndècú-yu-án cada iní-ndó sá cúu-xí ìñ ichi cahnu ichi quehé, àdi ìñ yuyèhe quehé. Te duha càhá-í chí ío vai ñáyiú ndècú-yu ichi-án.

Ndi ðñ nùú yutnu xini-ó nã yutnu cùu-xi cuendá sá sãvidí-xi (Lc. 6:43-44)

¹⁵ Te càchí tñuhu-í xii-ndo sã ìo quihi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sã vã dándahú ñáhá cuè téè càchí sá càhá tñuhu Yá Ndiöxí te ñá ndàá sá càhá-güedé tñuhu-gá. Chi cue téè-án sànuu sá quidé-güedé dàtná quidé mbéé quiiti ío váha iní-xi, dico ñá ndàá chí ñá túú ñuhu váha iní-güedé, chí quide-güedé dàtná quidé quiiti déé quiiti nani yíhi. ¹⁶ Te òré quexìo-güedé núú ndècú-ndó te cada cuendá-ndó nàcuáa quide-güedé cuendá duca cùtnuní iní-ndó nã ñáyiú cùu-güedé. Te nchòhó xini-ndó sã ñá túú cùu ndéhé yoho yáha stilé tnu ñu, te ní ñá túú xini-ndó cùu ngúxí ìñ tnu ñu. ¹⁷⁻¹⁸ Te xini tucu-ndo sã ncháá yutnu váha cùu sávidí váha, te nchaa yutnu váha-án ñá túú cùu sávidí sá ñá túú váha. Te nchaa yutnu sá ñá túú váha ñá túú cùu sávidí váha, chí mee-ni sávidí sá ñá túú váha cùu. ¹⁹ Te nchaa yutnu sá ñá túú cùu sávidí váha xèndé-güedé, te cuánguee-xi núú ñuhú càyú-xi. Te duca sãtnahá-xi yáha nchaa cue téè dándahú ñáhá càchí sá càhá tñuhu Yá Ndiöxí te ñá ndàá sá càhá-güedé tñuhu-gá, chí quihi-güedé núú ñuhú núú càyú. ²⁰ Te nchòhó cutnùní iní-ndó nã ñáyiú cùu cue téè-án cuendá nchaa sá quidé-güedé.

Ñá ncháá ñáyiú ngúndecú-yu núú ndècú Yá Ndiöxí táxi tñuní-gá (Lc. 13:25-27)

²¹ Te na càchí tñuhu-í xii-ndo sã ìo vai ñáyiú cachí-yu sá yúhú cúu-í

Xítóhó-yu, dico ñá ncháá-yu nduu táhú-yu cundecú-yu núú ndècú Tãtã-í Dútú Ndiöxí táxi tñuní-gá, chí mee-ni nchaa ñáyiú na càda nchaa nacuáa càhá-gá ñáyiú-án nduu táhú-yu cundecú-yu núú ndècú-gã táxi tñuní-gá. ²² Te na sáá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyiú, te vai-yu cúñahá-yu xii-í: “Yòhó Xítóhó Jesu-crístú nchúhú cúu-ndí ñáyiú ní càhá tñuhu-n nàcuáa ní cachí-n, te ðiu-ni-n ní cacunehe-ndí te ní sándáá iní ñáhá nchaa espíritú cùndihi yucu ñávãha xii-ndí ní quee-xi yiqui cùnú ñáyiú, te ðiu-ni yòhó ní chindee ñàha-n xii-ndí ní ndacu-ndí ní quide-ndí titní núú sã vã yòo tñahí ndacu cada”, duha cúñahá-yu xii-í dàvá-án. ²³ Dico yúhú cúñaha-í xii-yu: “Ñá túú tñahí xini ñáhá-í xii nchòhó núu ndéé ñáyiú cùu-ndo, te chí xócuíñi nchaa nchòhó ñáyiú quide nchaa sá cuéhé sá dúhá núú ndècú-í-a”, duha cúñaha-í xii-yu.

Ìñ vehe ndècu cimièntú-xi ndihi ìñ vehe ñá túú cimièntú-xi (Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

²⁴ Te nchaa ñáyiú sàcúndedóho tñuhu càhá-í te núu na tñi-yu, te ñáyiú-án cúu-yu dàtná ìñ téè ío váha cùtnuní iní-xi. Chi téè-án ní dácáá-dé ìñ vehe, dico díhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú cáxi te dàtnùní ní tava-dé cimièntú-xi. ²⁵ Te òré ní cuu dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xi ndéé núú cáá vèhe-án, dico ñá túú ní ndacu-xi cuido-xi. Te ní quene tucu táchí ñihi dico ñá túú ní ndacu-xi cuido-xi vehe-án, te duca chí téè ní dácáá vèhe-án ní tava-dé cimièntú-xi núú yúú cáxi. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú tñi tñuhu càhá-í. ²⁶ Dico nchaa ñáyiú sàcúndedóho tñuhu càhá-í te ñá túú cuini-yu tñi-yu, ñáyiú-án cúu-yu dàtná ìñ téè ñá túú tñahí cùtnuní iní-xi. Chi téè-án ní dácáá-dé ìñ vehe núú yúú mee-ni ñuhu cúchí. ²⁷ Te òré ní cuu dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xi ndéé núú cáá vèhe-án, te ní quene táchí ñihi te íi-ni ní xido-xi vehe-án cuendá sá núú ñuhu cúchí ní sáá. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa

ñáyiú sàcúndedóho tnúhu càháⁿ-í te ñá túú cuíní-yu tñí-yu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáyiú.

²⁸ Te òré ní ndihí Jèsús sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-gá, te nchaa ñáyiú ní xíndedóho nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá ío ní cuñúhu-yu nàcuáa ní dánèhé ñáhá-gǎ xii-yu. ²⁹ Chi ní cáháⁿ-gá dàtná càháⁿ cue téé cùnūu, te cùnūu ndisa-gá, te ñá túú ní cáháⁿ-gá dàtná càháⁿ nchaa cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnǐ ndí Moisés.

8

Jèsús quidé tǎtna-gá ñⁿ téé tnàhá cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó (Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Te Jèsús ní xica-gá cuánuu-gá dǐñǐ tǐndúú nǔú dúcáⁿ nǐ xíndecu-gá ní dánèhé-gá ñáyiú-áⁿ, te cuéhé víhí ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuánuu. ² Te ní quexìo ñⁿ téé tnàhá cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó nǔú Jèsús, te ní ngüñí xití-dě núú-gǎ, te xǎhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nǔú vá cùndèe iní-n càda tǎtna ñaha-n xii-í, chi cùtnunǐ iní-í sǎ ndácú-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

³ Te Jèsús ní dácàa-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xǎhaⁿ-gǎ:

—Cuu cada tǎtna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ nǐ xócuñí cuéhé tnàhá-dé. ⁴ Te Jèsús ní xǎhaⁿ tùcu-gá xii-dé:

—Te vitna cuanùhú te vá yǒo ñⁿ cúñaha-n sǎ yǔhú ní quide tǎtna ñaha-í xii-n, núú dǔtú-ni cuàháⁿ cuendá sǎ ná quìní ñáhá-dě xii-n sǎ nǐ ndúha-n, te cuañaha-n sǎ ndúú tǎhú Yǎ Ndiǒxí dàtná ní cachí ndí Moisés. Te ducaⁿ càda-n cuendá cutnùnǐ iní ñáyiú sǎ nǐ ndúha-n —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii téé ní quide tǎtna-gá-áⁿ.

Jèsús quidé tǎtna-gá ñⁿ téé xìnu cuechi núú ñⁿ téé cùu capitáⁿ (Lc. 7:1-10)

⁵ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñuú Capèrnaúm. Te òré cuánguihu-gá ñuú-áⁿ te ní quexìo ñⁿ téé cùu capitáⁿ càháⁿ ndàhú-dé núú-gǎ, ⁶ te xǎhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nǔú vá cùndèe iní-n càda tǎtna-n ñⁿ téé xìnu cuechi núú-í, chi cùhú-dé te càhú víhí tnàhá-dé, te ío ndòho-dé te ní ñǎ cùndèe-gá-dé candá nihnu-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

⁷ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Te na quihíⁿ-ó càda tǎtna-í-dé —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁸ Te téé cùu capitáⁿ-áⁿ nǐ xǎhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú tàú-í sǎ quihu-n ndèe xití vehe-í, chi cùu-í ñⁿ téé cùtexínu sǎ cúú-xi-n, te cáháⁿ-ni sǎ ndúha téé xìnu cuechi núú-í te ndúha-dé. ⁹ Chi yúhú ndècu cue téé tàxi tnunǐ ñáhá xii-í, te ducaⁿ yǔhú tucu ndècu cue sandadú táxi tnùnǐ-í. Te òré xǎhaⁿ-í xii ñⁿ-dé quihíⁿ-dé ñⁿ chiuⁿ te cuáháⁿ-dé, te òré xǎhaⁿ-í xii ingá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xǎhaⁿ-í xii ñⁿ téé xìnu cuechi núú-í cada-dé ñⁿ chiuⁿ te quide-dé. Núu xiǎⁿ yòhó cáháⁿ-ni sǎ ndúha téé xìnu cuechi núú-í te ndúha-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii Jèsús.

¹⁰ Te Jèsús ío ní cuñúhu-gá sǎ dúcáⁿ nǐ cáháⁿ téé cùu capitáⁿ-áⁿ, te ní xǎhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá:

—Na càchí tnúhu ndáa-í xii-ndo sǎ vǎtá quìní-gá-í ní ñⁿ ñáyiú isràèl, ñáyiú súunǐ ío váha sàndáa iní ñáhá xii Yǎ Ndiǒxí dàtná sàndáa iní ñáhá téé-a xii-gá. ¹¹ Te na càchí tnúhu ndáa tucu-í xii-ndo sǎ ío cuéhé ñáyiú quixi ndàa xio nacuáa quène nchícanhii, te dǐu-ni ducaⁿ ío cuéhé tucu-yu quixi ndàa xio nacuáa quée tucu nchícanhii. Te nchaa ñáyiú-áⁿ naníhí tnáhǎ-yu ndihí té Àbrahám, ndihí té Isàac, ndihí té Jàcób núú ndécú Yǎ Ndiǒxí táxi tnùnǐ-gá te yàcáⁿ cundecu ndihí ñàhá-yu xii-güedé. ¹² Te nchaa ñáyiú tàú nduu tǎhú cundecu núú ndécú Yǎ Ndiǒxí táxi tnùnǐ-gá ní cùu, ñáyiú-áⁿ quee tǐhǔ-yu, chi quihíⁿ-yu

ɿⁿ xichi núú néé núú ïo ndohó-yu cundecú-yu, te yàcáⁿ ío ndáhí-yu, te dicó rúhñú-nă cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu cuendá sá ndóhō-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-yu.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii téé cùu capitáⁿ-áⁿ:

—Yòhó téé ndècu ndihí téé cùhú cuanùhú vehe-n vîtna chi ndúha-dé chi ní sándáá iní-n Yă Ndiöxí —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te ðiu-ni òré ducaⁿ nǐ xáhaⁿ Jèsús xii téé cùu capitáⁿ-áⁿ nǐ ndúha téé xînu cuechi núú-dě.

Jèsús quidé tătna-gá năná ñadîhí té Pèlú

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá vehe té Pèlú, te òré ní quexìo-gá vehe-dé te ní xiní-gá cáá năná ñadîhí-dé cùhú-aⁿ ñùhu vihi-aⁿ cahni. ¹⁵ Te Jèsús ní tñi-gá ndaha ñaha cùhú-áⁿ, te òré-ni-áⁿ nǐ nchíco-aⁿ cahni te ní ndacóo-aⁿ ní xînu cuechi-aⁿ núú-güedě ndihí-gá.

Jèsús quidé tătna-gá vâi ñáyiu cùhú

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Te òré ní dáhu nchícanchi te ní quexìo ñáyiu núú ndécú Jèsús, te ndècá-yu vâi ñáyiu yîhi ñaha espíritú cúndîhi yucu ñávâha ní sáá núú-gă te ndèca tucú-yu vâi ñáyiu tnàhá dava-gá núú cuèhé. Te ɿⁿ-ni tnúhu ní cáháⁿ Jèsús ní tenàá-gá nchaa espíritú cúndîhi yucu ñávâha yîhi ñaha xii nchaa ñáyiu-áⁿ, te ní quee-xi yiqui cùñú-yu cuáháⁿ-xi. Te tnàhá nchaa dava-gá ñáyiu cùhú-áⁿ nǐ quide tătna-gá. ¹⁷ Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndíi: “Mee-gă cada tătna ñaha-gă xii-o, chi ðiu-gá xocàni-gá nchaa sá quidé ùhu yiqui cùñú-ó”, duha ní cachí ndíi.

Ñáyiu cuìní tuha ñaha xii Jèsús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Te òré ní xiní Jèsús sá ïo cuéhé ñáyiu xixúcu núú ndécú-gă, te ní xáhaⁿ-gă xii cue téé xica cuu ndihí-gá sá quèe-gá ndihí-güedé bàrcú cuendá

téhdé-gá ndihí-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná. ¹⁹ Te mei òré-áⁿ nǐ quexìo ɿⁿ téé dàcuaha ñaha xii cue ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, cuìní-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n nděni ní cuu na quihíⁿ-n —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

²⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Nchaa ñúcuii chi ndècu yaú cúu vèhe-güedi saquíhi-güedi, te nchaa cue quiti ndàva caa tacá-güedi ðiquí yutnu. Dico yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo chi ñá túú ndéé cáá vèhe-í ñuyíú-a ndetatú-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

²¹ Te ɿⁿ téé ní chitnahá ñáhá xii Jèsús ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Jèsús, dañá na nùhú-í cundetu-í cuú tătà-í te chindúxi-í-dé dàtnùní quixi-í chitnahá ñáhá ðucaⁿ-ná-í xii-n —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Daña ñáyiu ñá túú sándáá iní ñáhá xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chi ñáyiu-áⁿ cúu-yu dàtná ñáyiu ní xihí cuèi ndècu-ní-yu núú ñuyíú-a, te yòhó canchicúⁿ ñáhá-ní xii-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

Jèsús ngání-gă táchí ndihí ndute làgúná

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Te sáta dúcáⁿ te Jèsús cuánguee-gá bàrcú ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní xica bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-xi. ²⁴ Te nini ñùhu bàrcú-áⁿ ichi cuáháⁿ-xi núú ndute ní xidí Jèsús, te ní ngüíta-xi níhi vihi quene táchí, te ta nàdachitú-xi ndute xiti bàrcú cuáháⁿ. ²⁵ Te cue téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ-güedé núú cáá-gă xidí-gá, te xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—¡Mèstrú, ndiquíú iní chi dàcácu ñaha-n xii-o chi quée naa-o cuìní-xi! —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Ná cuendá ndéé ducaⁿ ïo yùhú-ndó? ¿Náa ñá túú sándáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í-áⁿ? —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Te Jèsús ní ndacóo-gá te ní tenàá-gá táchí-áⁿ ndihí ndute-áⁿ, te ní ngüíñí

táchí-ǎⁿ te ní nucúndecu nahi-nǎ ndute làgúná-áⁿ. ²⁷ Te nchaa cue téé ñùhu xítí bàrcú-áⁿ nǐ cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ nǐ quide-gá ní xiní-güedé, te ní xítñàha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núu duha ní cáháⁿ-ni-dé te ní ngüñí táchí te ní nucúndecu nahi-ni ndute làgúná-a-i? —cáchí-güedé xítñàha-güedé.

Cue téé ñuú Gàdará cue téé yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávǎha
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Te òré ní quèxio Jesús ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue téé ñuú Gàdará, te úú tñàhá cue téé quide vehe núu yíndüxi ndíyí ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé núu ndécú Jèsús, te ndí ndùú-güedé yíhí ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávǎha xii-güedé, te ío màñá-güedé chí vá yòo tñàhí dàña-güedé yáha yatni núu ndécú-güedé. ²⁹ Te cue espíritú yíhí ñaha xii-güedé-áⁿ nǐ quide-xi níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuendá véxi-ò Jèsús Déhe Dútú Ndiòxí chidácá ñáhá-n xii-ndí? ¿Áⁿ sàma véxi-n dándoho ñaha-n xii-ndí? Te vátá sàá-gá nduu dùcaⁿ cada-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁰ Te yatni xíaⁿ xíxica cuu vai cuchí xíxexi-güedi. ³¹ Te cue espíritú cúndìhi yucu ñávǎha yìhi ñaha xii cue téé-áⁿ nǐ cáháⁿ ndàhú-xi núu Jèsús, te xáhaⁿ-xi:

—Te núu vá dáñá-gǎ-n quíhi-ndí yíqui cùñú cue téé-a, te cáháⁿ ndàhú-ndí núu-n sǎ dàña-n na quíhíⁿ-ndí quíhu-ndí yíqui cùñú nchaa cùchí-ǎⁿ —cáchí cue espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

³² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii cue espíritú cúndìhi yucu ñávǎha-áⁿ:

—Chí táquèe yíqui cuñú cue téé-áⁿ te quíhíⁿ-ndó nǐ ndéé ichi quíhíⁿ-ndó —cáchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii nchaa espíritú-áⁿ.

Te cue espíritú cúndìhi yucu ñávǎha-áⁿ nǐ quee-xi yíqui cùñú cue téé-áⁿ, te cuáháⁿ-xi cuánguìhu-xi

nchaa cùchí-áⁿ. Te cue quiti-áⁿ nǐ xinu-güedi duha ní quee-güedi ndàa núu dèhvá yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedi xítí ndute, te ní ndíhi-güedi ní cáhá.

³³ Te cue téé xító ñaha xii nchaa cuchí-áⁿ nǐ yùhú-güedé te ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuendú núu cuè ñáyiu ndéu xítí ñuú nchaa nàcuáa ní cuu cuendá cue téé ní xíhi ñaha nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávǎha-áⁿ.

³⁴ Te nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ nǐ quee-yu cuáháⁿ-yu núu ndécú Jèsús. Te òré ní quexió-yu núu ndécú-gǎ te ní cáháⁿ ndàhú-yu núu-gǎ sá ná quee-gá yucu ñuú-yu núhú-gá.

9

Jèsús quidé tǎtna-gǎ ñⁿ téé cùhú ñá cúu-gǎ candá nihnu

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Te sátá dúcáⁿ nǐ cuu te Jèsús cuándee-gá bàrcú cuáháⁿ-gá ní natehndé-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná. Te xíaⁿ nǐ ndexio-gá ñuú núu quidé ñuú-gá. ² Te xíaⁿ ndécú-gǎ ní quexio cue téé nchido-güedé ñⁿ téé cùhú ñá cúu-gǎ candá nihnu ñùhu-dé xító, te Jèsús ní cutnùní iní-gá sá sàndáá ndisa iní ñáhá-güedé xii-gá nǐu ní xáhaⁿ-gǎ xii téé cùhú-áⁿ:

—Yòhó téé cùhú vá ndíhú-gá iní-n, chí sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuèchi-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

³ Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-gá nǐu xíǎⁿ cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tñúhu ní chídó tñùní ndí Moisés ní sani iní-güedé: “Téé-a cáháⁿ cuèhé-dé cuendá Yǎ Ndiòxí”, duha ní sani iní-güedé. ⁴ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé nǐu ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ sàni cuèhé sání dùha iní-ndó? ⁵ Te sá dúhá nǐ xáhaⁿ-í xii téé cùhú-a sá nǐ quide càhnu iní-í nchaa yíca cuèchi-dé, te xíǎⁿ nchòhó ñá túu cùtnuní iní-ndó nǐu ndáá cáháⁿ-í àdi ñá ndáá. Dico núu cúu-í-dé sá ndácóo-dé te caca-dé, te cutnùní ndáá iní-ndó nǐu ndáá cáháⁿ-í àdi ñá ndáá, chí cundehe núu-ndó nàcuáa

cada-í. ⁶ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùnì iní-ndó nchàa-ndo sá yùhú Tée cùu ñanì tnàhá-ndó nchàa-ndo ndecu ndìhi-í tnúhu ndee iní ñuyíú-a sá cáda càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiú —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xàhaⁿ-gã xii té cùhú-áⁿ:

—Ndacóo, te ndocani-n xító ñùhu-n véxi-áⁿ te núhú-n vehe-n —cachí-gá xàhaⁿ-gã xii-dé.

⁷ Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha tée cùhú-áⁿ te ní ndacóo-dé te ní ndocani-dé xító ñùhu-dé ní quexìo-áⁿ te ní xica-dé cuánuhú-dé vehe-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ño ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ñí quide Jèsús ní xiní-yu, te ní cachí-yu sá ño càhnu cuu Yá Ndiòxí cuendá sá ñí sáñaha-gã xii Jèsús tnúhu ndee iní cada-gá nchaa sá vã yõo tnàhí ndacu cada.

Jèsús càháⁿ-gá ñí tée nàni Mateú chitnahá ñáhá-dé xii-gá

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Te Jèsús ní nucúhuⁿ tucu-gá ichi cuáháⁿ-gá, te ichi ñùhu-gá ní xiní-gá núcõo ñí tée nàni Mateú quidé còbrá-dé ñáyiú chí còbrádór impuèstú cúú-dé, te ní xàhaⁿ-gã xii-dé:

—Màteú, néhé chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-dé.

Te té Màteú-áⁿ ñí ndacuñí-dé ní chitnahá ñáhá-dé xii-gá.

¹⁰ Te ñí xito ndècu Jèsús ñí vehe, te yìhi-gá mèsá ndìhi cue tée xica cuu ndìhi-gá xexí ndìhi ñaha-gá xii-güedé. Te tnàhá cue tée cuihna iní-xi quide còbrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú yíhí ndìhi-gá mèsá, te tnàhá tucu dava-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha yìhi ndìhi-gá mèsá. ¹¹ Te sá ñí xiní cue tée cùu fariséú xexí Jèsús ndìhi nchaa cue tée-áⁿ, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú cuè tée xica cuu ndìhi-gá, te xàhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide tée cùu mestrú-ndó xèxi-dé ndìhi cue tée cuihna iní-xi quide còbrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndìhi nchaa dava-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha-í? —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé.

¹²⁻¹³ Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xàhaⁿ-güedé xii cue tée xica cuu ndìhi-gá, núú ní xàhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùhú chí ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chí xini ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú cùtnunì iní-xi sá ndécú cuèchi-xi cuendá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te ñá túú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú càchí sá ñá túú ndècu cuéchi-xi. Te chí cáda cuendá váha nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yúhú cuiní-í sá cúndàhú iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo, te ñá díú mèe-ni sá càhni-ndó quèti nduu táhú-í”, duha càchí-gá núú tütú-gá —càchí Jèsús xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue tée ndùcu tnúhu núú Jèsús cuendá ñáyiú ñá túú tnàhí ná xexí áma càháⁿ ndìhi-yu Yá Ndiòxí

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Te cue tée xica cuu ndìhi té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú ní sáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús, te xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã, te xàhaⁿ-güedé:

—Cuiní-ndí cachí tnúhu-n ñá cuendá nchúhú, ndìhi cue tée cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xexí-ndí áma càháⁿ ndìhi-ndí Yá Ndiòxí, te cue tée xica cuu ndìhi-n ñá túú dùcaⁿ quide-güedé —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sã vã cúú cùñaha-o xii ñáyiú ñùhu vico tnàndaha sá vã cúú càxí-yu ñini ndècu ndìhi ñaha tée tnàndaha xií-yu, dico sáá nduu vã cúndècu ndìhi ñaha-gá tée tnàndaha-áⁿ xií-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vã càxí-yu cuendá sá ndìhú iní-yu.

¹⁶ Te ni vã yõo dàndée luha dóo sáá ñí dóo sa ní cuu tùhú víhí, chí dóo sáá-áⁿ nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóo sã ñí cuu tùhú-áⁿ. ¹⁷ Te ni vã yõo chìhi ndidí sáá xití ñí lamba sa ní cuu tùhú víhí, chí núú yoo ducaⁿ na càda te ndava lamba sa ní cuu tùhú-áⁿ chí ío níhi yócó ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ te núú ducaⁿ na

càdá-yu, núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi queé ndidí sáá-áⁿ xítí ìⁿ lamba saa cuèndá ducaⁿ ñà túú nã cuu cováha-xi — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuèndá déhe yoco té Jàirú ndihí cuèndá ìⁿ ñaha ní tnándeé dóó Jèsús

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo ìⁿ té cùnūu núú ndécú-gã, ìⁿ té tãxi tnuní veñúhu, te ní ngüíñí xítí-dé núú-gã càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nūu vá cündèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í dandòto-n déhe yoco-í chi ní xíhí-xi tnàvíí, te yúhú cútñuní iní-í sá nūu quíhíⁿ-n tëndaha-n yiqui cuñú-xi te ndoto-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

19 Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí-dé ndihí cue té xica cuu ndihí-gá. 20 Te ichi ñùhu-gá cuáháⁿ-gá ní sáháⁿ ìⁿ ñadìhí ní tnándeé-aⁿ yuhu dōó-gã ndàa sáta-gã, te ñaha-áⁿ sa ní cuu úxúú cuíá sã cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níñí xii-aⁿ. 21 Te ducaⁿ nĩ quide-aⁿ chi ní sani iní-aⁿ sá nūu ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuèdicó luha yuhu dóó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ. 22 Te Jèsús ní nchócótó-gã ndàa sáta-gã te ní xíní-gá ñadìhí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gã:

—Yòhó ñaha cùhú, vá ndìhú-gá iní-n vitna chi sa ní ndúha-n, chi ní sándáá iní ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

Te òré-ni-áⁿ nĩ ndúha ñaha cùhú-áⁿ.

23 Te òré ní quexìo Jèsús vehe té cùnūu taxi tnuní veñúhu-áⁿ, te ní xíní-gá xíndáhí víhí ñáyiū, te xíndecu mūsicú. 24 Te ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Chí táquèe xítí vehe-a, chi xíchí-a ñá túú ní xíhí-xi chi dícó xidí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te ní sácú ndeé ñáhã-yu xii-gá sá dúcáⁿ nĩ càháⁿ-gá, chi sá cúú-xí mèe-yu te ní xíhí ndisa xíchí-áⁿ. 25 Te ñáyiū-áⁿ nĩ queé-yu te cuánguihu Jèsús núú cándòdo xíchí nĩ xíhí-áⁿ, te ní tní-gã ndaha-xi te òré-ni-áⁿ nĩ ndacóo-xi. 26 Te nchaa ñúú cáá yàtni xíáⁿ nĩ níhí ñáyiū tnúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

Jèsús quidé tãtna-gá núú úú tnàhá cue té cuáá

27 Te sáta dúcáⁿ nĩ cuu te ní xica Jèsús cuánuhú-gá, te ichi ñùhu-gá ní chinchícúⁿ ñáhá úú tnàhá cue té cuáá xii-gá, te níhí càháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Yòhó Jèsús, té cùu ñaní tnáhá ndí Dávií, cundàhú iní ñáhá xii-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

28 Te òré ní nasáá Jèsús núú quidé vèhe-gá, te cue té cuáá-áⁿ nĩ quexìo-güedé ndeé núú-gã, te ní xícáⁿ tnúhú-gã núú-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—¿Sándáá iní-ndó sã yúhú ndacu-í cada tãtna-í núú-ndó-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sándáá iní-ndí sá díú yòhó Jèsús ndacu-n càda tãtna-n nūú-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

29 Te Jèsús ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha-gã núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te vitna, ndúha núú-ndó chi ní sándáá iní-ndó sã díú yúhú ndacu-í cada tãtna-í núú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

30 Te òré-ni-áⁿ nĩ ndúha núú-güedé, te Jèsús ní càháⁿ víhí-gã dóho-güedé cuèndá sá vã càháⁿ-güedé nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-güedé.

31 Te cue té-áⁿ òré ní ndee-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngüíta-ni-güedé ní cani-güedé cuèndú núú ñáyiū nàcuáa ní quide ñaha-gã xii-güedé. Te nchaa dava-gá ñúú cáá yàtni xíáⁿ nĩ sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuèndú núú ñáyiū nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá ìⁿ té ñíhí

32 Te íhí nĩ ndee cue té ní ndúha núú-xi-áⁿ nūú ndécú Jèsús, te ní quexìo ìⁿ úú ñáyiū ndécá-yu ìⁿ té ñíhí yíhí ñaha espíritú cündihí yucu ñávãha. 33 Te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cündihí yucu ñávãha yíhí ñaha xii té-áⁿ, te òré-ni-áⁿ nĩ cuu ní nacáháⁿ-dé. Te nchaa ñáyiū xíndecu-áⁿ ìo ní cuñúhu-yu, te ní xítnáhá-yu:

—Ñá túú tnàhí xìní-ó ìⁿ tée duha cada ñúú nchoo cuè ñáyíu isràél ní cùu —cachí-yu xitnàhá-yu.

³⁴ Te cue tée cùu fariséú ní ngúíta-güedé xitnàha-güedé:

—Tée-a chi sácúíhná chindèe ñaha-xi xii-dé queñuhu-dé nchaa espíritú yíhí ñaha xii ñáyíu te ñíu-ni sácúíhná-áⁿ táxí tnùní-xi nchaa espíritú-áⁿ —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Jèsús cündàhú iní-gá ñáyíu

³⁵ Te Jèsús cuáháⁿ-gá nchaa ñúú náhnú ndíhi nchaa ñúú líhli, te ndi tnahá ìⁿ ìⁿ ñúú sàá-gá te ducaⁿ cuãnguihu-gá ìⁿ ìⁿ veñúhu càa nchaa ñúú-áⁿ dánèhé-gá ñáyíu tnúhu váha, tnúhu sá sánú ìchi ñaha xií-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xií-yu. Te ducaⁿ-ni ta quide tátna-gá nchaa ñáyíu cùhú cuáháⁿ cuèi ndi dííⁿ ndi dííⁿ núú cuèhé tnàhá-yu ìⁿ ìⁿ-yu. ³⁶ Te sá ní xini Jèsús sá ío vâi ñáyíu nchícúⁿ ñáhá xii-gá, te ní cündàhú iní ñáhá-gá xií-yu chi ío ndíhú iní-yu, te vá yõo nèhe cuendá ñáhá xii-yu, te cùú-yu dàtná cue mbéé cue quití ñá túú tòli-xi. ³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndíhi-gá:

—Nchòhó xini-ndó sá òré ná sàá nduu cùu nchaa sá xítú ñáyíu te ío vâi cuu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dàtná ío vâi sá xítú ñáyíu cùu, ducaⁿ ío vâi ñáyíu cùmání cundedóho tnúhu-í, te ío sacú ñáyíu dàcuaha ñaha xií-yu. ³⁸ Núu xiáⁿ xini ñuhu-xi cácaⁿ-ndó núú Yá Ndiõxí Yaá cùú Xítohó-ndó ndíhi-yu cuendá sá ná dàcaháⁿ-gá iní-yu cáháⁿ-yu tnúhu-gá núú nchàa dava-gá tnàha ñáyíu-yu cùmání cundedóho tnúhu-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

10

Jèsús sãñaha-gã tnúhu ndee iní xii ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní sãñaha-gã xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndíhi-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cündíhi yucu ñávãha

yíhi ñaha xii ñáyíu, ndíhi cuendá sá cáda tátna-güedé nchaa dava-gá ñáyíu cùhú cuèi nándi núú cuèhé tnàhá-yu.

² Te duha xínani ndi ùxúú cue tée-áⁿ: tée cùnuu-gá nání-dé Xímú, àdi Pelú chi úú ñíu-dé, te ñaní-dé cùú tã Ndríxí, te tnàhá tée-áⁿ cùú-dé tée xica cuu ndíhi Jesús, ndíhi té Jàcobó ndíhi ñaní té Jàcobó-áⁿ tãe nàni Juaá, te ndi ndúú cue tée-áⁿ cùú-güedé déhe té Zebèdeú. ³ Te tnàhá té Lìpé xicá cùu ndíhi-gá, ndíhi té Bartolómé, ndíhi té Mâxí, ndíhi té Mâteú tée cùu cobradór impuestú ní cùu, ndíhi té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndíhi té Lèbeú tée dãnani-güedé Tàdeú, ⁴ ndíhi té Xímú tée ní cundíhi cue tée cananistá, ndíhi té Jüdás Iscarioté tée ní sáá nduu ní sáha cuendá ñáhá xii Jesús núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-gá.

Jèsús téndàha-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyíu

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵⁻⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá sá quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyíu, te cùmání-gã caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sá méé-ní ñúú núú xindecu cue ñáyíu isràél quíhíⁿ-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í, te vá quíhíⁿ-ndó nì ìⁿ ñúú yíndèhu distritú Sãmariá, te ni vã quíhíⁿ-ndó dàva-gá ñúú núú xindecu ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél. Te cue ñáyíu isràél-áⁿ cùú-yu dàtná cue mbéé cue quití ní xita chi ta xita nihnú-yu cuáháⁿ. ⁷ Te cùñaha-ndo xii-yu sá sà ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii-yu. ⁸ Te cada tátna-ndo nchàa ñáyíu cùhú cuèi ñáyíu tnàhá cuèhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, te queñuhu-ndo nchàa espíritú cündíhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii ñáyíu, te dandòto-ndo cue ñáyíu sa ní xíhí, te vá cácaⁿ-ndó yãhu-ndo núú ñáyíu òré cada-ndo nchàa chiuⁿ-áⁿ, chi sa nàha-ndo sá dìcò ducaⁿ ní taxi-í tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-ndo.

9 "Te vá cánèhe-ndo díhúⁿ cuu ichi-ndo, ¹⁰ te ni vá cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ni vá cánèhe-ndo ingá ichi dóó-ndó nàdáma-ndo, te ni vá cánèhe-ndo úú-gá chàú-ndó chi ñu-ni chàú yíhí-ndó-ãⁿ xíãⁿ-ni quihi-ndo, te ni vá cánèhe-ndo tatnu, te ducaⁿ càda-ndo chi nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ñáyiú quide chiuⁿ te ñu-ni cuendá chiuⁿ quidé-yu ñihí-yu sá xéxí-yu.

11 "Te ndi tnahá ñuú ná quèxio-ndo te nducu-ndo ñáyiú cùtnuní iní-ndó sã cúú-yu ñáyiú váha, te vehe ñáyiú-án cundecu-ndo ndéé sáá nduu ndèe-ndo ñuú-án. ¹² Te òré quexio-ndo vehé-yu te cúñaha-ndo xií-yu: "Yá Ndiòxí chindèe chitúú ñaha-gã xii-ndo ndècu-ndo", duha cúñaha-ndo xií-yu. ¹³ Te núu ní cáháⁿ váha ndihí ñahá-yu xii-ndo, te cuu-xi sá váha sá cúú-xí-yu cuendá tnúhu ní xáhaⁿ-ndo-ãⁿ, dico núu ñá túú ní cáháⁿ váha ndihí ñahá-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo xií-yu sá vá cúú-xí sã váha xií-yu tnúhu ní xáhaⁿ-ndo-ãⁿ. ¹⁴ Te núu ní sáá-ndó ñⁿ ñuú àdi ñⁿ vehe, te núu ñá túú ní cáháⁿ ndihí ñaha váha-yu xii-ndo te ni ñà túú ní cuini-yu cundedóho-yu tnúhu cáháⁿ-ndó te ndee-ndo ñuú-án àdi vehe-án, te naquidi-ndo tícá chúhmá ñí tní sáhá-ndó cuendá ná cùtnuní iní-yu sá ñà túú quide váha-yu. ¹⁵ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã sàá nduu te ío-gá dandóho ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiú ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-án dàcúxí ñáyiú ní xíndecu ñuú Sòdomá ndihí ñuú Gòmorrá.

Ndoho tnahá-ó cùndecu-o ichi Xítohó Jesucrístú

16 "Te cada iní-ndó sã cúú-ndó dàtná cue mbéé cue quihi cuáháⁿ núú ío yíhí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quihíⁿ-ndó núú xíndecu cue ñáyiú cuihna iní-xi, te ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cada-ndo dàtná quidé cõó, dico cunduu váha iní-ndó ñà túú ñà cada-ndo dàtná quidé lõmá. ¹⁷ Te quihi iní-ndó chi cue ñáyiú na cùu úhú iní ñahá xii-ndo, te cuáha cuendá ñahá-yu xii-ndo núú cuè téé

cùchiuⁿ, te caniha-güedě xii-ndo xití veñúhu-güedé. ¹⁸ Te dava tucu ñáyiú cuu úhú iní ñahá xii-ndo candeca ñahá-yu xii-ndo quihíⁿ núú cuè téé cùnuu yíndaha nacióⁿ, àdi núú dàva-gá cue téé cùnuu sá cuendá-í. Te nchòhó ñihí-ndó nàcuáa cada-ndo cáháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedé ndihí núú cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ¹⁹⁻²⁰ Dico òré cuáha cuendá ñahá-yu xii-ndo núú ncháa cue téé-án, te vá cání iní-ndó núú nása cunduu tnúhu cáháⁿ-ndó núú-güedé, chi òré-ñà te ñihí-ndó tnúhu cáháⁿ-ndó. Te ñá díú mèe-ndo cahu iní-ndó tnúhu cáháⁿ-ndó, chi mee Espiritú Yá Ndiòxí Yá cúú Tãtã-ndó dàcahú iní ñahá-xí xii-ndo nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-ndó.

²¹ "Te dava cue téé cuáha cuendá-güedé ñaní-güedé núú cuè téé cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé, te dava cue téé cùu tãtã ñu-ni ducaⁿ càda-güedé déhe-güedé, te ñu-ni ducaⁿ càda ñaha dava cue ñáyiú cùu déhe xii tãtã-yu ndihí ñahá-yu, chi cuáha cuendá ñahá-yu núú cuè téé cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xií-yu. ²² Te nchòhó chi nchaa ñáyiú ngüíta-yu cuu úhú iní ñahá-yu xii-ndo sã cuendá-í. Te núu na càda ndee-ni iní-ndó càncicúⁿ ñhnu-ni-ndo ìchi-í cuèi nãndí sã ná càda ñahá-yu xii-ndo ndéé ná sàá nduu vá cùndecu-gá-ndó ñuúyú-a ña, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ni caa ni quihíⁿ ndihí Yá Ndiòxí. ²³ Te núu ñⁿ ñuú cuini-güedé tní ñaha-güedé xii-ndo càda úhú ñahá-güedé sã cuendá-í, te cunu-ndo núú-güedé quihíⁿ-ndó ñngá ñuú. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã cùmání-gã quihíⁿ-ndó ncháa dava-gá ñuú núú xíndecu ñáyiú isràél cáháⁿ-ndó tnúhu-í, te sa quihi tucu yúhú, Téé cùu ñaní tnahá-ndó ncháa-ndo ñuúyú-a.

²⁴⁻²⁵ "Te nchòhó xini-ndó sã ñⁿ téé dàcuaha ñá túú cùnuu-dé dàcúxí mèstrú-dé, te núu mèstrú téé-án nãndí yãha-dé ndécú-dé te taú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnahá-dé yãha-dé dàtná yãha mèstrú-dé-án. Te ñu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu ñⁿ téé xínu cuechi, chi ñá túú cùnuu-dé

dàcúúxí pàtróón-dě, te nchaa sá yãha pàtróón-dě-án te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnàhá-dé yãha-dé dàtná yãha pàtróón-dě-án. Te núu yúhú Yaá táxí tnùnì ñáhá xii-ndo cachí-yu sá cùú-í sácúíhná, te uuⁿ-gá ducaⁿ cùñàhá-yu xii nchòhó cue té cùndihí-í.

Vá yùhú-ó cuendá nchaa sá cádá ñàha ñáyíu xii-o

(Lc. 12:2-7)

²⁶ Te nchòhó vá yùhú-ndó nùú ñáyíu. Chi nchaa tnúhu sá cùú yùhu ní cuu vá cùú yùhu-gá, chi nchaa dacuítí sã quée túu-xi núú ñáyíu. ²⁷ Te nchaa tnúhu sá cächí tnúhu-í xii-ndo nùú méé nùú ñá-ó, cùu-xi tnúhu sá ndúú yùhu ní cuu datúu-ndo nùú cué ñáyíu cuéi núú chítú nùú tàcá. ²⁸ Te xini ñuhu-xi sá vá yùhú-ndó cué ñáyíu cuéi na càhni ñahá-yu xii-ndo, chí ñu-ni yiqui cùñú-ndó ndàcú-yu cahní-yu, dico ñá túú nãgá ndacú-yu cada ñahá-yu xii-ndo. Te tàú-ndó sã Yã Ndiõxí yùhú-ndó chi Yaá-án ndacu-gá danãa-gá yiqui cùñú-ndó, te ndacu-gá daquihíⁿ ñahá-gã xii-ndo nùú ùhú núú ndàhú.

²⁹ Te nchòhó xini-ndó sã ndéé úú tnàhá tílaá cùyãhu-dí núú ñá-ní dñhúⁿ, te ní ñá-dí ñá túú xihí cùtexínu-dí chí ndéé nùu mee Yã Ndiõxí Yaá cùú Tãtã-ndó ná cächí-gá te xihí-dí. ³⁰ Dico nchòhó chí ío-gá néhé cuendá ñahá Yã Ndiõxí xii-ndo chí ndéé idi díquí-ndó yìndehu. ³¹ Núu xíãⁿ cächí-í sá vá yùhú-ndó chí cùnuu-gá-ndó dàcúúxí tílaá cuéi vãi vihi-güedi.

Nchaa ñáyíu datúu núú tnàha ñáyíu-xi sá ndécú ndihí-yu Xítohó Jesucrístú

(Lc. 12:8-9)

³² Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá ñáyíu na datúu núú tnàha ñáyíu-xi sá ndécú ndihí ñahá-yu xii-í, te ducaⁿ te tnàhá yúhú datúu-í núú Tãtã-í Dútú Ndiõxí Yaá ndécú àndíu sá ndécú ndihí-í-yu. ³³ Dico nchaa ñáyíu na cùñaha xii tnaha ñáyíu-xi sá ñà túú ndècu ndihí ñahá-yu xii-í, te ñu-ni ducaⁿ càda yúhú tucu chí cùñaha-í xii

Tãtã-í Dútú Ndiõxí Yaá ndécú àndíu sá ñà túú ndècu ndihí-í-yu.

Ñá túú cùu ñánuu ñáyíu

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã vá cání iní-ndó sã yùhú véxi-í ñuyíú-a te cuu ñánuu-gã ñáyíu cundecú-yu, chí da ngüita-yu vá cùú ñánuu-gá-yu cundecú-yu, te ducaⁿ chí nchaa ñáyíu vá quindáá iní ñahá xii-í ñáyíu-án ngõo-yu cuu úhú iní-yu nchaa ñáyíu quindáá iní ñahá xii-í. ³⁵ Te dava cue téé xíndecu tãtã-xi te ngóo-güedé cuu úhú iní-güedé tãtã-güedé, te ñu-ni ducaⁿ càda cue ñáyíu dñhí xíndecu nãná-xi, chí ngóo-yu cuu úhú iní-yu nãná-yu, te ñu-ni ducaⁿ càda tucu cue ñáyíu cùu sãnu, chí ngóo-yu cuu úhú iní-yu nãná yí-yu. ³⁶ Te ndi mèé-yu vehé-yu ngóo-yu vá cùú ñánuu-gá-yu cundecú-yu.

³⁷ Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ncháá ñáyíu ío-gá ná cùu iní tãtã-xi àdi nãná-xi dàcúúxí yùhú, te ñáyíu-án ñà túú tàú-yu cundecu ndihí ñahá-yu xii-í, te nchaa ñáyíu ío-gá ná cùu iní déhe ducuⁿ-xi, àdi déhe yoco-xi dàcúúxí yùhú, te ñu-ni ducaⁿ ñà túú tàú-yu cundecu ndihí ñahá-yu xii-í.

³⁸ Te nchaa ñáyíu vá cáncñícúⁿ ni-hnu ñaha xii-í cuendá sá yùhú-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í ñáyíu-án ñà túú tàú-yu cundecu ndihí ñahá-yu xii-í. ³⁹ Te cue ñáyíu na yùhú cuú sá cuendá-í te ñáyíu-án cuíta niñnú-yu, dico nchaa ñáyíu vá yùhú cuú sá cuendá-í, te ñáyíu-án nduu táhú-yu cundecú-yu ní caa ní quihíⁿ ndihí Yã Ndiõxí.

Cuendá sá ndúú tãhú-ó

(Mr. 9:41)

⁴⁰ Te nchaa ñáyíu na quèheⁿ cuendá ñahá xii-ndo te cada iní-yu sá tnàhá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyíu na quèheⁿ cuendá ñahá xii-í, te cada iní-yu sá tnàhá Tãtã-í Dútú Ndiõxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuendá-yu. ⁴¹ Te nchaa ñáyíu na quèheⁿ cuendá ñá téé càháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí cuendá sá quidé-dé chíuⁿ-gá, te dàtná-ni càa táhú

cuãñaha-gã nduu táhú tẽe ducaⁿ càháⁿ tnúhu-gá-áⁿ, ñi-ⁿ ducaⁿ cùnduu táhú cuãñaha-gã nduu táhú ñáyiu ducaⁿ na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-dé. Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñiⁿ tée quide váha cuendá sá dúcáⁿ quide váha-dé, te dàtná-ni càa táhú nduu táhú tẽe-áⁿ ñi-ⁿ ducaⁿ cùnduu táhú nduu táhú ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-dé.

⁴² Te nchaa ñáyiu na cuãñaha ñiⁿ yaxiⁿ ndute coho ñiⁿ ñáyiu cùu cuendá-í cuendá sá ñi tuha ñàhá-yu xii-í cuèi ñá túú cùnno vihi-yu, te ñáyiu ducaⁿ na cuãñaha ndute-áⁿ ñihí-yu sá ndúú tãhú-yu núú Yá Ndiõxí —càchí Jèsús xãhaⁿ-gã xii-güedé.

11

Jèsús càháⁿ ndihí-gá cue tée xica cuu ndihí té Juàá

(Lc. 7:18-35)

¹ Te sátá ñi yáha ducaⁿ ñi xáhaⁿ Jèsús xii ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihí-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá nchaa ñuú cáa yàtni xiáⁿ dánèhé-gá ñáyiu tnúhu-gá.

² Te té Juàá yihí-dé vecaá te ní níhí-dé tnúhu nchaa nàcuáa quide Xitohó Jesucristú. Te sátá dúcáⁿ te ní tendaha-dé ñiⁿ úú cue tée xica cuu ndihí-dé cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús. ³ Te òré ní quexìo-güedé núú ndécú-gã, te xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã nàcuáa ní xáhaⁿ tẽ Juàá xii-güedé, te xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n ñuú sá díú-n cùu-n Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a, àdi sá cùndètu nahi-ni-ndí mei Yáá-áⁿ —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cuánuhú te cani-ndo cuendú núú tẽ Juàá nchaa sá ñi xini-ndó quide-í, ndihí nchaa nàcuáa nduu tnúhu ní càháⁿ-í ní xindedóho-ndo. ⁵ Te cúñaha-ndo xii-dé sá quidé tãtna-í núú cuè ñáyiu cuáa, te quide tãtna-í cue ñáyiu yacua, ndihí cue ñáyiu tñàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, ndihí cue ñáyiu doho, nchaa ñáyiu-áⁿ quidé tãtna-í, te ndúha-yu, te ndéé tñàhá cue ñáyiu sa ní xihí dándòto-í cúñaha-ndo. Te cúñaha

tùcu-ndo xii-dé sá ndècuu-í dánèhé-í nchaa ñáyiu ndàhú, tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa naníhí tãhú-yu.

⁶ Te cúñaha tùcu-ndo xii-dé sá ìo váha táhú nchaa ñáyiu ñá túú quide sáa iní-xi nchaa tnúhu càháⁿ-í, duha cúñaha-ndo xii-dé —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁷ Te sátá ñi yáha-güedé cuánuhú-güedé te ní ngüíta Jèsús ní càháⁿ-gá núú ñáyiu cuendá té Juàá, te xãhaⁿ-gã xii-yu:

—Nchòhó ní sáháⁿ ndéhé-ndó ñiⁿ tée ndècu xití yucu, te tée-áⁿ ñá túú sàni ñiⁿ sàni úú iní-dé, chi ñá túú quide-dé dàtná quidé nchaa ité náhnú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ òré quéné tãchí. ⁸ Te ní ñá túú ní sáháⁿ ndéhé-ndó ñiⁿ tée nihnu dóó váha dóó vii càa. Te nchòhó xini-ndó sã ncháá ñáyiu nihnu dóó váha dóó vii càa xindecú-yu vehe cue tée cùnno yindaha ñáyiu. ⁹ Dico

nchòhó chi ní sándéhé-ndó ñiⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí, te ndáá sá díú ñiⁿ tée càháⁿ tnúhu-gá cúú-dé, te cùnno-gá-dé dàcúxí dàva-gá cue tée càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁰ Te ñi cuendá té Juàá-áⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii Cristú, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Tendaha-í ñiⁿ tée càháⁿ-dé tnúhu-í codonùu-dé núú-n, cuendá dàtúha-dé ñáyiu cuendá quíndáa iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gã, te ducaⁿ ñi ngódó tñuní núú tütú-gá. ¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñiⁿ cue tée ñuyíú-a ñá túú cùnno-güedé dàtná cùnno té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu. Te nchaa ñáyiu sa ta ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí vitna cuáháⁿ cùnno-gá-ni tucú-yu dàcúxí tẽ Juàá cuèi cùu-yu ñáyiu ñá túú cùnno dacúxí dàva-gá ñáyiu yindaha-gá.

¹² Te ndéé cùtnàhá ní ngüíta té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí ñuyíú-a, ndéé dàvá-áⁿ ñiⁿ ngüíta ñáyiu cuñi-yu sá ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii-yu te ndècu ndéé-yu quidé-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu. ¹³ Te

nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní cáháⁿ-güedé sá díú-gă ndíhu ndaha-gă cue ñáyíu, te diu-ni ducaⁿ ní cáháⁿ tucu ndíi Moisés ní ngódó tnùní núú tütú ndíi. Te diu-ni ducaⁿ cùnuu nchaa tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi nàcuáa ndíhu ndaha Yá Ndiöxí ñáyíu ndéé ní sáá nduu ní ngúíta té Juáa càháⁿ-dé tnúhu-gá ñuyíú-a. ¹⁴ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá cádá cuendá-ndó, chi núú tütú Yá Ndiöxí cächí-xi sá ndíxí tē Èliás, te diu núú tē Èliás-áⁿ ní quide té Juáa. ¹⁵ Te nchaa nchòhó ñáyíu ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-í-a te ío váha chí cuáha cuendá.

¹⁶ Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa sãtnahá-xi cùu ñáyíu ndècu vitna. Chi ñáyíu-áⁿ cúú-yu dàtná cue landú sácóo núú yáhu dàdiqui-güexi te níhi càháⁿ-güexi, te xitnáha-güexi ndi mee landú-güexi: ¹⁷ “Ní tiú-ndí yaá ndíhi vílu te ñá túú ní cuíní-ndó càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndáhyú-ndó”, cächí-güexi xitnáha-güexi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyíu ndècu vitna, ¹⁸ chi té Juáa ío ndàhú ní xóo caxi-dé, te ní ñà túú ní xóo coho-dé ndudí ndéhé yoho yàha stilé sá sá ní nduu-xi ndidí, te sá dúcáⁿ ní xóo cada-dé te ní cachí-yu sá ní xíndecu ndíhi-dé espíritú cündíhi yucu ñáváha. ¹⁹ Te sátá ní quexíó yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, te xèxi-í xíhi-í quidè-í, te cächí-yu sá yúhú cúú-í ñⁿ tée xèxi vihi te xíhi vihi, te cächí tucú-yu sá cúú-í tée xica cuu ndíhi cue téé cuíhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii-yu cuendá impuèstú ndíhi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha, duha cächí-yu. Te ñáyíu ní tnahá tnúhu ndíhi Yá Ndiöxí, ñáyíu-áⁿ quidè-yu sá váha nàcuáa cutnùní sá méé-gă ío ndècu ndíhi-gá sá xini tnùní-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Cuendá ñáyíu dava ñuú ñá túú sãndáa iní tnúhu Xitohó Jesucristú
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Te Jèsús ní ngúíta-gá càháⁿ-gá dóho nchaa ñáyíu ñuú núú ío-gá vai núú sá vă yóo tnàhí ndàcu cada ní

quide-gá, chi nchaa ñáyíu ñuú-áⁿ ñà túú cuíní-yu ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu, te xáhaⁿ-gă xii-yu:

²¹ —¡Ndàhú nchòhó cue ñáyíu ñuú Corazín! ¡Te ndàhú nchòhó cue ñáyíu ñuú Bètsaidá! Chi núu dícó ñuú Tírú ndíhi ñuú Sidón ní quide-í nchaa sá vă yóo tnàhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-á ní xiní-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuíhnú-yu dóo ndàhú te cunu cóo-yu núú yáa cuendá sá ndíxí cuèchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ní cùu. ²² Dico sáá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo dàcúxí ñáyíu ñuú Tírú ndíhi ñáyíu ñuú Sidón. ²³ Te nchòhó cue ñáyíu ñuú Capèrnaúm ío quide cahnu-ndo mee-ndo, te quide iní-ndó sá sá cuándaa-ná-ndó àndíu, dico ñáhá chi núú ùhú núú ndàhú nduu táhú-ndó cùndecu-ndo. Te núu dícó ñuú Sòdomá ní quide-í nchaa sá vă yóo tnàhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó ní xiní-ndó ñá, te ñáyíu-áⁿ vă náa-yu chi cundecu-ní-yu ndéé vitna ní cùu. ²⁴ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá sáá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo dàcúxí ñáyíu ñuú Sòdomá —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáyíu ñuú-áⁿ.

Jèsús cuíní-gá sá túhá ñàha ñáyíu xii-gá

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Te sátá xíáⁿ te Jèsús ní ngúíta-gá càháⁿ ndíhi-gá Tătá-gă Dútú Ndiöxí, te xáhaⁿ-gă:

—Yòhó Tătà-í Dútú Ndiöxí, ío chíñuhu ñaha-í xii-n chi diu-n tàxi tnùní-n àndíu ndíhi ñuyíú-a, te dānehé-n cuè ñáyíu nchaa tnúhu váha, te diu-ni ñáyíu-áⁿ cúú-yu ñáyíu ñá túú cùtnùní iní-xi nchaa tnúhu càháⁿ cue téé cächí sá ío túha, te nchaa tnúhu váha-áⁿ ñà túú dàtúu-n núú ñáyíu cächí sá ío túha te ío váha sáa díquí-xi. ²⁶ Chi ducaⁿ cuíní-n cùnduu —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii Tătá-gă.

²⁷ Te xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáyíu xíndecu-áⁿ:

—Mee Tătà-í Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá cùnùu-í núú nchàandi túhú sá ío. Te vá yóo ñⁿ-gá xini nàcuáa

sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndiöxí, chi ñndí díí-ni mee-gã xini-gá nàcuáa sàni iní-í, te mee-í xini-í nàcuáa sàni iní méé-gã. Te nchaa ñáyiú cächí iní-í sá quini-yu nàcuáa sàni iní Tātá-í Dútú Ndiöxí te xitnũhu-í-yu, te vá yoo ñ-gá xini chi ñ-yu ñáyiú ducaⁿ xitnũhu-í-áⁿ xini-yu. ²⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiú ñá túú ndècu váha, ñáyiú ñá túú nihí nàcuáa cada cundecu váha iní-xi quixi-ndo túha ñaha-ndo xii-í nàcuáa ducaⁿ cundecu váha iní-ndó. ²⁹ Te cuu vii cuu váha iní-ndó tñi-ndo nchaa tñuhu cãháⁿ-í, te ío dacuaha-ndo, te ducaⁿ cada-ndo chi yúhú ío cãhnu iní-í, te ío ndàhú iní-í. Te núu ducaⁿ na cada-ndo te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo. ³⁰ Te tñi-ndo nchaa tñuhu cãháⁿ-í chi ñá túú cùu-xi ñⁿ sá vëe, chi cada iní-ndó sã cúu-xí dàtná ñⁿ chiuⁿ ñamá — cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

12

Cue téé xica cuu ndihí Jesús sãhnú-güedé yoco triú nduu ndetátú ñáyiú

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Te ñⁿ nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú ñuhu Jesús ichi ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ta yãha-gá ndihí-güedé ñⁿ xichi núu cáá triú te xixihí-güedé docó nõu xiãⁿ ní ngüita-güedé sãhnú-güedé yoco triú-áⁿ, te ndihí ndaha-güedé quíⁿ-güedé quée triú-áⁿ tá xèxi-güedé cuáhãⁿ. ² Te cue téé cùu fariséú ní xini-güedé nàcuáa quide cue téé xica cuu ndihí Jesús, núu ní xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide cue téé xica cuu ndihí-n sãhnú-güedé yoco triú, te vitna cùu-xi nduu ndetátú-í? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ cada-güedé —cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jesús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Náa ñá túú dacuaha-ndo núu tütú Yã Ndiöxí núu cãháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndí Dãvií cútnãhá ní xihí ndí docó ndihí cue téé ní xica cuu ndihí ndí-ãⁿ? ⁴ Chi ndí-áⁿ ñⁿ quíhu ndí vehe Yã Ndiöxí ní queheⁿ ndí pãá ní cuu íí ndécú-ãⁿ ñⁿ xexi ndí ndihí cue

téé ní xica cuu ndihí ndí, te ñá túú tàú ndí sá dúcãⁿ cada ndí ndihí cue téé-ãⁿ ní cùu, chi mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pãá-ãⁿ ní cùu. ⁵ ¿Te náa ñá túú xini-ndó nàcuáa cãháⁿ-xi núu tütú ndí Moisés sá nchãá cuè dútú vá ndetátú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetátú-ãⁿ? Te ñá díú ñⁿ cuèchi cùu-xi sá dúcãⁿ ñá túú ndetátú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetátú. ⁶ Te na cächí tñuhu-í xii-ndo sã yúhú cùu-í téé ío-gá cùnùu ndecu ndihí-ndo dacúxí veñúhu sã ío cùnùu. ⁷ Dico nchòhó chi ñá tècú tñuni-ndó nàcuáa cãháⁿ Yã Ndiöxí núu tütú-gá núu cächí-xi: “Yúhú cuini-í sá cundãhú iní-ndó cuè tñaha ñáyiú-ndo te ñá díú mèe-ni sá cáhni-ndó quiti nduu táhú-í”, duha cächí-gá núu tütú-gá. Te núu dicó nchòhó tècú tñuni-ndó ñá, te vá cãháⁿ cuèhé-ndó cuendá nchaa ñáyiú ñá túú ndècu cuèchi-xi. ⁸ Te yúhú Téé cùu ñani tñãhá-ndó nchaa-ndo, tñãhá-í ndécú ndihí-í tñuhu ndee iní sá cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cada-yu nduu ndetátú-ó-á —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñⁿ téé ní yichí ñⁿ xio ndaha-xi

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Te Jesús ní xica-gá cuáhãⁿ-gã, te cuánguihu-gá xiti ñⁿ veñúhu. ¹⁰ Te xiãⁿ ndécú ñⁿ téé ní yichí ñⁿ xio ndaha-dé. Te dava cue téé xindecu-ãⁿ ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cacãⁿ cuèchi-güedé cuendá-gá núu cuè téé cùnùu, te ní xicãⁿ tñuhú-güedé núu-gã, te xãhaⁿ-güedé:

—Cachí tñuhu xii-ndí nõu cuu cada tátna-o ñⁿ téé cùhú nduu cùu-xi nduu ndetátú-ó ñⁿ ñãhá —cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jesús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te nchòhó òré ná ngàunihnu ñⁿ mbéé-ndó ñⁿ déhvã cùnùu te nãtava-ndo-di cuèi cùu-xi nduu ndetátú-ó. ¹² Te ñⁿ ñáyiú ío-gá cùnùu-yu dacúxí ñⁿ mbéé, núu xiãⁿ tàú-ó sã cadã-ó sã váha sã cúu-xi-yu cuèi cùu-xi nduu ndetátú-ó —cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹³ Te dàtnùní ní xãhaⁿ-gã xii téé cùhú ndaha-xi-ãⁿ:

—Ndacani ndaha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te téé-áⁿ nǐ ndacani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha ní nduu-xi dàtná cáá ìngá xio ndaha-dé. ¹⁴ Te cue téé cùu fariséú ní ndee-güedé xití veñúhu, te ní ngúita-güedé ndátnúhu-güedé nǔu nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Nàcuáa sa ndéé tñuní cuèndá Jèsús

¹⁵ Te sátá nǐ cutnùní iní Jèsús nàcuáa cuìní-güedé cada ñaha-güedé xii-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te ío vǎi ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te tñáhá cue ñáyiu cùhú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní quide tátna-gá cue ñáyiu-áⁿ. ¹⁶ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu sǎ vǎ càháⁿ-yu yoo cùu-gá. ¹⁷ Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndí Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tñúhu-gá ndéé sanaha nǐ chídó tñuní ndí nùú tütú-gá, te duha ndùu tñúhu ní xáhaⁿ-gǎ:

¹⁸ Téé-a cùu-dé téé ní sani iní-í sǎ cúnú cuèchi-dé nùú-í,

te ío cùu iní-í-dé, te cùdí iní-í-dé.

Te yúhú cuáñaha-í Espíritú-í cundecu ndíhi-dé,

te ñu-dé cùñaha-dé xii nchaa ñáyiu ñuyú sǎ yúhú ío ndáá quidé-í.

¹⁹ Te vǎ dácáa-dé tñúhu cáháⁿ-dé ndíhi ñáyiu, te ní vǎ cáná sàa-dé òré cáháⁿ-dé,

te ní vǎ yóo níhi tñúhu nása cáháⁿ-dé cuhuⁿ-dé ichi.

²⁰ Te ní ñà túú nǎ cada-dé cue ñáyiu cùu datná ñⁿ tnu ndóo sǎ cuìní-xi tñáhnú, te ñu-ni ñáyiu-áⁿ cúú tucú-yu dàtná ñⁿ mèchá càndíl sǎ ío quène ñúhmá te cuìní-xi ndahvá.

Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáyiu-áⁿ chi ñá túú níhi ndéé-yu cundecú-yu sǎ cúú-xi-í, te mee-ni sǎ vǎha cada ñaha-dé xii-yu,

te ñu-ni ducaⁿ càda-dé ndéé sǎá ndu cùtñuní iní nchaa ñáyiu sǎ ío ndáá quidé-dé.

²¹ Te nchaa ñáyiu níhi ñuyú ío cundee cùu cahnu iní ñáhǎ-yu xii-dé.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndí Chàíá ní chídó tñuní ndí nùú tütú-gá.

Càchí-güedé sǎ ndécú ndíhi Jèsús espíritú cùndíhi yucu ñávǎha

(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Te ní quexío ñⁿ úú cue téé nùú ndécú Jèsús, te ndéca-güedé ñⁿ téé níhi te cuáa-dé, te yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávǎha xii-dé, te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cùndíhi yucu ñávǎha yíhi ñaha xii-dé, te òré-ni-áⁿ nǐ cuu ní nacáháⁿ-dé te ní ndúha nùú-dé. ²³ Te nchaa ñáyiu xǐndecu-áⁿ ío ní cuñúhu-yu sǎ dúcáⁿ nǐ quide-gá, te ní xítñahá-yu:

—Váa téé-a cùu-dé ñani tñáhá ndí Dávíí téé tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyú-a —càchí-yu xítñahá-yu.

²⁴ Te cue téé cùu fariséú ní tecú dóho-güedé nàcuáa ndùu tñúhu xítñahá-yu, nùu xǎⁿ ní xítñaha-güedé:

—Téé-a ndèñuhu-dé nchaa espíritú cùndíhi sácúíhná yíhi ñaha xii ñáyiu, chi ñu-ni sácúíhná-áⁿ chǐndé ñaha-xi xii-dé te ñu-ni-xi tàxi tñuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —duha ní xítñaha-güedé.

²⁵ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tñúhu ní xítñaha-güedé, nùu ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó xǐní-ndó sǎ ñu ñⁿ téé yǐndaha ñⁿ nacióⁿ vǎ cúú ñⁿnuu-dé ndíhi cue téé cùndíhi-dé, te vǎ cùdí-dé cunuu-dé. Te ñu-ni ducaⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu tucu cue téé cùchiuⁿ ñⁿ ñuú, chi nùu vǎ cúú ñⁿnuu-güedé cundecu-güedé, te vǎ cùdí-güedé cundecu-güedé taxi tñuní-güedé. Te ñu-ni ducaⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu cue ñáyiu xǐndecu ñⁿ-ni vèhe, chi nùu vǎ cúú ñⁿnuú-yu cundecú-yu te vǎ cùdí-yu cundecu càhnú-yu.

²⁶ Te nùu sácúíhná ducaⁿ quide-xi queñuhu-xi cue espíritú cùndíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiu ña, te ñá túú cùu ñⁿnuu-xi ndecu-xi te nùu ducaⁿ, te vǎ cùdí sácúíhná-áⁿ cundecu-xi taxi tñuní-xi te nùu ducaⁿ quide-xi. ²⁷ Te duha càháⁿ-í chi nchòhó càchí-ndó sǎ chǐndé ñaha sácúíhná xii-í queñuhu-í

nchaa espíritú cùndíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiu. Te nùu yúhú quidé cuèndá-ndó sǎ sácúíhná chǐndé ñaha-xi xii-í, te xǐni ñuhu-xi cada cuèndá-ndó yóo chindee ñaha xii cue téé xica

cuu ndihi-ndo queñuhu-güedé nchaa espíritú cündihi yucu ñávaha yíhi ñaha xii ñáiyu. Te mee-güedé cächí-güedé sá nchòhó ñá túú càháⁿ ndáá-ndó sá dúcáⁿ càháⁿ-ndó. ²⁸ Dico yúhú chi Espíritú Yá Ndiöxí chindèe ñaha-xi xii-í queñuhu-í nchaa espíritú cündihi sácuíhná yíhí ñaha xii ñáiyu, te sá dúcáⁿ chindee ñaha Espíritú-gá xii-í, xíáⁿ cútnùní sá sà ní sáá nduu cuìní-gá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo.

²⁹ 'Te nchòhó xìní-ndó sá cuè ñadúhú chi vá ndácú-güedé cuendá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vehe ìⁿ téé ío ndee, chi díhna-gá xìní ñùhu-xi tñi-güedé téé-áⁿ dacùtu ñaha-güedé xii-dé dàtnùní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sá ndécú ndihi-dé.

³⁰ 'Te nchaa ñáiyu ñá túú cündihi ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhá-yu. Te nchaa ñáiyu ñá túú chindee ñaha xii-í, te dàquee tíhü-yu chiⁿ quide-í.

³¹ 'Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá ñáiyu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá cuu cada càhnu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-yu, te ñiⁿ-ni ducaⁿ cùu cada cahnu iní-gá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu. Dico cue ñáiyu na càháⁿ úhú cuendá Espíritú-gá, te ñáiyu-áⁿ vǎ cádá càhnu iní ñáhá tnàhí-gá xii-yu. ³² Te nchaa ñáiyu na càháⁿ úhú cuendá yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-yu ncháá-yu, te cuu cada càhnu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-yu. Dico cue ñáiyu na càháⁿ úhú cuendá Espíritú-gá te vá cádá càhnu iní ñáhá tnàhí-gá xii-yu cuèi vitna ndècu vívü-yu, te cuèi na cùú-yu.

Ndi dííⁿ núú yutnu xìní-ó nǎ yutnu cùu-xi cuendá sá sǎvidí-xi (Lc. 6:43-45)

³³ 'Te nchòhó xìní-ndó sá ndí dííⁿ núú yutnu xìní-ó nǎ yutnu cùu-xi cuendá sá sǎvidí-xi, te xìní-ó sá ncháá yutnu váha cùuⁿ mee-ni sǎvidí váha, dico nchaa yutnu sá ñà túú váha te cùuⁿ mee-ni sǎvidí sá ñà túú váha. Te duha càháⁿ-í cuendá cada cuendá váha-ndo nàcuáa ndùu chiⁿ quide-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo cuendá ducaⁿ cùtnuní ná ñáiyu cùu-ndo. ³⁴ Dico

nchòhó cúú-ndó dàtná ìⁿ cóó dèéⁿ chi ío cuihna iní-ndó, te vá cání iní-ndó sá ndácú-ndó càháⁿ-ndó ìⁿ tnúhu váha, chi ío cuihna iní-ndó. Te nchòhó xìní-ndó sá ncháá ñáiyu càháⁿ-yu nání véxi iní-yu. ³⁵ Te nchaa ñáiyu váha iní-xi càháⁿ-yu tnúhu váha, chi ñiⁿ-ni tnúhu váha-áⁿ ñúhú iní-yu. Te nchaa ñáiyu cuihna iní-xi càháⁿ-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha, chi ñiⁿ-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha-áⁿ ñúhú iní-yu. ³⁶ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá ná sáá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuèchi nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ñuyíú-a, te nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-ndó càháⁿ-gá sá ñà túú ní quide váha-ndo sá dúcáⁿ ní càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ. ³⁷ Te nàcuáa ndùu tnúhu ní càháⁿ-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo, te ducaⁿ càháⁿ Yá Ndiöxí te núu ndècu cuèchi-ndo àdi ñá túú ndècu cuèchi-ndo. Te núu ñá túú cuèchi-ndo te cácu-ndo, dico núu ndècu cuèchi-ndo te vá cácu-ndo —cächí-gá xàhaⁿ-gǎ xii cue téé cùu fariséú-áⁿ.

Cue téé cuìní sá cádá Jèsús ìⁿ sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Te cue téé cùu fariséú, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés xàhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, cuìní-ndí cada-n ìⁿ sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndí sá Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-n —cächí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú cuìní-yu tñiⁿ-yu tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí, te ñáiyu-áⁿ cuìní-yu cada-í ìⁿ sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada nàcuáa cutnùní iní-yu núu ndáá sá Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-í. Dico yúhú chi ñá túú nǎgá cada-í quini-yu, chi sa nihí-yu tnúhu nàcuáa ní yáha ndí Jónás téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te ñiⁿ-ni ducaⁿ yáha yúhú tucu. ⁴⁰ Chi ndí Jónás-áⁿ ní xúhuⁿ ndí úní nduu úní niú xití ìⁿ chácá cáhnú vñhi nani ballená. Te ñiⁿ-ni ducaⁿ yáha yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, chi úní nduu

úni niú cuhuⁿ-í xití ñuhu. ⁴¹ Te na sáa nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyi ndècu ñuyíú-a, te dàvá-áⁿ cachí nchaa ñáyi ñuú Nínivé sá ñà túú ní quide ndáá nchaa ñáyi ndècu vitna, te ducaⁿ cǎháⁿ-yu chi mèe-yu ní dáñá-yu ichi cuèhé ichi duha cútnàhá ní sáháⁿ ndí Jònás ñuú-yu ní cǎháⁿ ndí tñúhu Yá Ndiöxí núú-yu. Dico vitna iha ndècu ndihí ñaha-ndo xii yúhú, te ñuú-í ío-gá cúnú-í dàcúúxí ndí Jònás. ⁴² Te nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyi, te dàvá-áⁿ quini-ndó ñⁿ ñadihí ñaha ní xíndaha ñⁿ nacióⁿ cáá ndàa xio datni núú quéné nchícanhii, te ñaha-áⁿ ío xica ñí xíndecu-aⁿ te ní sáháⁿ-aⁿ ní xíndedóho-aⁿ nchaa tñúhu ní cǎháⁿ ndí Salómón, chí ndí-áⁿ ío ní sáa sá xíní tñúni ndí. Te tñàhá ñaha-áⁿ cǎháⁿ-aⁿ sá ñà túú ní quide ndáá nchaa ñáyi ndècu vitna. Dico vitna iha ndècu ndihí ñaha-ndo xii yúhú, te ñuú-í ío-gá cúnú-í dàcúúxí ndí Salómón.

Espiritú cündihí yucu ñávãha sá nánchòcáva xito cùu uu
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Te òré ná quée ñàha ñⁿ espíritu cündihí yucu ñávãha xii ñⁿ ñáyi, te cuáháⁿ-xi ndùcu-xi ñⁿ xichí núú cündècu-xi te ñà ñihí-xi te ní sani iní-xi: ⁴⁴ “Váha-gá núhú tucu-í núú ñí xíndecu-í”, duha ní sani iní-xi. Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xíní-xi sá cáá ñí ñáyi-áⁿ dàtná cáá-ñá ñⁿ vehe ní natíhú ní nduu vii-ná te vá yòo-gá ndécú. ⁴⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní xica-xi cuáháⁿ-xi cuándúcú-xi úsá tñàhá espíritu cündihí-xi sá nèhé víhí-gǎ xíquide. Te òré ní ñihí-xi cue espíritu-áⁿ te ndèca ñaha-xi cuáháⁿ cuèndá ngúndecu ndihí-xi ñáyi-áⁿ. Te ñáyi-áⁿ uuⁿ-gá nándí yáha-yu dàcúúxí ndéé díhna. Te ñuú-í ducaⁿ sátnahá-xi yáha nchaa ñáyi cuihna iní-xi ndècu ñuyíú-a vitna —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cue ñaní Jèsús ndihí nǎná-gǎ
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Te cǎháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo náná-gǎ ndihí cue ñaní-gá cuini-yu

cǎháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-gá, te ní ngúnu tñí-yu ndàa quehé vehe núú ndécú-gǎ. ⁴⁷ Te ñⁿ cue ñáyi xíndecu-áⁿ ñí xǎháⁿ-yu xii-gá:

—Ní quexìo náná-n ndihí cue ñaní-n xínutñí-yu quehé, te cuini-yu cǎháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-n —càchí ñáyi-áⁿ xǎháⁿ-yu xii-gá.

⁴⁸ Te ní xǎháⁿ-gǎ xii ñáyi ducaⁿ xǎhaⁿ xii-gá-áⁿ:

—Te cachí tñúhu yóndi-gá ñáyi cùu datná nǎná-í ndihí dàtná cue ñaní-í —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii ñáyi-áⁿ.

⁴⁹ Te ní dánèhé ñàhá-gǎ nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní xǎháⁿ-gǎ xii ñáyi-áⁿ:

—Cue téé-a cùu-güedé dàtná nǎná-í, ndihí dàtná cue ñaní-í. ⁵⁰ Te nchaa ñáyi na càda nchaa nacúáa cǎháⁿ Tǎtà-í Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndíu, te ñáyi-áⁿ cúú-yu dàtná nǎná-í, ndihí dàtná cue ñaní-í, ndihí dàtná cue cúha-í —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii ñáyi ducaⁿ ñí dáyãha tñúhu núú-gǎ-áⁿ.

13

Nàcuáa quide téé cuángacáⁿ triú
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Te ñuú-í nduu-áⁿ ní quee Jèsús vehe núú ndécú-gǎ, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní ngóo-gá yuhu làgúná.

² Te ío cuéhé ñáyi ní tacá núú ndécú-gǎ. Te sátá dúcáⁿ ío cuéhé ñáyi núú ní quée-gá xití ñⁿ bàrcú nùtní xití ndute làgúná-áⁿ, te núú xǎⁿ ní ngóo-gá, te nchaa ñáyi-áⁿ xíxúcu-yu yuhu làgúná-áⁿ. ³ Te Jèsús ní ngúita-gá ní cani-gá tñí cuèndú núú-yu nàcuáa tecú tñúni-yu nchaa nàcuáa ndùu tñúhu-gá, te xǎhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Ñⁿ téé cuángacáⁿ-dé triú, ⁴ te òré ní ngúita-dé dǎngoyo-dé triú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xíní cue tǎláa te ní nàdatàcá-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí víhí yúú, te ndíhí-ní ní xínu-xi chí ñà túú cavihi ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayehé te ñà túú ní cùndee iní-xi chí ní yíchí-xi, chí ñà túú ní ñíhí quíhíⁿ cùnú yóho-xi. ⁷ Te

dava ní ngava núú yúcu ndíquín tnu iñu, te ññuu-ni ní xínu-xi ndíhi tnu iñu. Te tnu iñu-án ní sañnu-xi te ní dánáá-xí nchàa triú sá ní xínu-án.⁸ Dico dava-gá triú ní ngava núú ndécú ññuhu cocón te xián ío váha ní cuu, chi núú ññ-ní triú-án te dava yoco-xi ní nguíhi ócò úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi ññ cièndú triú-xi.⁹ Te vitna nchaa nchòhó ññáyu ní xíndedóho tnúhu ní cáhá-í-a, te ío váha chí cuàha cuèndá —càchí-gá xáha-gã xií-yu.

Cue téé xica cuu ndíhi Jesús ndúcu tnúhu-güedé núú-gã ná cuèndá caní-gã cuèndú núú ññáyu

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Te cue téé xica cuu ndíhi Jesús ní sáhá-güedé ndéé núú-gã, te xáha-güedé xii-gá:

—Ndúcu tnúhu-ndí núú-n núú ná cuèndá ducaⁿ mée-ni cuèndú caní-n núú ññáyu —càchí-güedé xáha-güedé xii-gá.

¹¹ Te ní xáha-gã xii-güedé:

—Nchòhó chi sa càchí tnúhu Yá Ndiöxí xii-ndo ññ sá vátá quíní-gá-ndó, chi càchí tnúhu-gá nàcuáa quide-gá ndíhu ndaha-gã ññáyu, dico dava-gá ññáyu chi ñá túú nã xáha-gã xií-yu.¹² Te nchaa ññáyu sa təcú tnùní te uuⁿ-gá cuita tecú tnùní-yu quíhíⁿ, te nchaa ññáyu ñá túú təcú tnùní te uuⁿ-gá vá təcú tnùní-yu.¹³ Te xián núú duha caní-í mee-ni cuèndú núú-yu, chi cuéi na quíní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ni vá cútnùní iní-yu ná cuèndá ducaⁿ cùu, te cuéi na cùndedóho-yu dico ni vá təcú tnùní-yu.¹⁴ Te diu cuèndá ññáyu-án ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndí Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá núú càchí-xi:

Nchaa nchòhó cùndedóho-ndo tnúhu cáháⁿ-í, dico ni vá təcú tnùní-ndó,

te cuéi na quíní-ndó nchaa nàcuáa cada-xi, dico ni vá cútnùní iní-ndó nã cuèndá ducaⁿ quide-xi.

¹⁵ Te ducaⁿ chi cùu-ndo ññáyu ío sàá iní-xi,

te cùu-ndo ññáyu ñá túú təcú tnùní tnúhu cáháⁿ-í,

te cùu tucu-ndo datná cue ññáyu cuáá chí ñá túú cuíní-ndó cada cuèndá-ndó tnúhu-í,

te ni ñá túú cuíní-ndó cùndedóho-ndo, te ni ñá túú cuíní-ndó təcú tnùní-ndó,

te ni ñá túú cuíní-ndó nàtuha ñaha-ndo xii-í cuèndá cada càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-ndo nàcuáa ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndí Chàíá ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá.

¹⁶ Dico nchòhó chí ío váha táhú-ndó chí cùtnùní iní-ndó nchaa nàcuáa quide-í, te cùtnùní tucu iní-ndó nchaa nàcuáa ndúu tnúhu cáháⁿ-í.¹⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío vãi cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ndíhi nchaa dava-gá ññáyu váha iní-xi ní cuíní-yu cundehé-yu nchaa sá ndéhé-ndó vitna quide-í dico ñá túú ní xíní-yu, te ní cuíní tucú-yu cùndedóho-yu nchaa tnúhu ndèdóho-ndo vitna cáháⁿ-í te ñá túú ní xíndedóho-yu.

Jesús cáháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuèndá téé cuángacáⁿ triú

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Te vitna cùndedóho váha-ndo na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi cuèndú téé cuángacáⁿ triú ní caní-í núú-ndó.¹⁹ Te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, xián cúú-xí datná ññáyu ní xíndedóho tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu, dico ñá túú ní cuíní-yu tníⁿ-yu, chí sácuíhná cuáháⁿ-xi nàdatuhú-xi iní-yu cuèndá sá vá cànchícúⁿ ni-hnú-yu nàcuáa cáháⁿ tnúhu-án.²⁰ Te triú sá ní ngava ññuhu yadi núú yíhí vîhi yúú-ãⁿ, xián cúú-xí datná ññáyu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiöxí te díí iní ní tníⁿ-yu tnúhu-gá,²¹ dico òré ná nguíta ññáyu cúcuèhé ññãⁿ-yu xií-yu àdi nándí-gá sá yãha-yu sá cuèndá tnúhu-gá, te ñá cùndèe iní-yu chí dàñá-yu tnúhu-gá cuèndá sá ñá túú nihí ndéé-yu.²² Te triú sá ní ngava núú yúcu ndíquín tnu iñu-án, xián

cúu-xí dàtná ñáyiú ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiöxí dico cuèé cuèé ní nacuanaá-yu tnúhu-gá, chi cuendá mee-ni sã ío ñuyíú-a ñùhu iní-yu, ndihi cuendá sã ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, te mee-ni nchàa xíáⁿ ñùhú iní-yu te ñá túú ñùhu iní-yu tnúhu sã ñí xíndedóho-yu-áⁿ nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. ²³ Dico triú sã ñí ngava núú ndécú ñùhu cocoⁿ-áⁿ, xíáⁿ cúu-xí dàtná ñáyiú ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiöxí te quidé-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá. Te cada iní-ndó sã ñáyiú-áⁿ cúu-yu dàtná triú sã ñí nguíhi yoco-xi ócú úxí triú-xi, ndihi triú sã ñí nguíhi yoco-xi únídico triú-xi, ndihi triú sã ñí nguíhi yoco-xi ìⁿ ciendú triú-xi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cúu-yu chi ío váha quidé-yu —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá nchaa cùhú sã ñà túú vãha xñu xítí triú

²⁴ Te Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú núú ñáyiú nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xãhaⁿ-gã xií-yu:

—Te vitna na càni-í ìⁿ cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. Ìⁿ téé ío váha triú ní sacáⁿ-dé núú ñùhú-dé. ²⁵ Dico xítí niú ní sáháⁿ ìⁿ téé cùu úhú iní ñáhá xii-dé, te ní dǎngoyo-dé ndíquíⁿ yúcú sã ñà túú vãha núú ñí sacáⁿ-dé triú-áⁿ. ²⁶ Te òré vitna váha váha ní nguíta-xi quène yoco nchaa triú-áⁿ, te ní xínu coyo nchaa yúcú sã ñà túú vãha-áⁿ. ²⁷ Te cue téé xínu cuechi núú téé ní sacáⁿ triú-áⁿ ñí xítñùhu ñàha-güedé xii-dé sã dúcáⁿ ñí xínu cùhú sã ñà túú vãha-áⁿ núú triú-dé, te xãhaⁿ-güedé: “Pàtróóⁿ, ¿nása ní cuu núú ní xínu cùhú sã ñà túú vãha núú triú-n, te ío váha càa triú ní sacáⁿ-n ní cùu?”, cachí-güedé xãhaⁿ-güedé. ²⁸ Te téé cùu patróóⁿ-güedé-áⁿ ñí xãhaⁿ-dë xii-güedé: “Ìⁿ téé cùu úhú iní ñáhá nàhi xii-í ducaⁿ ñí quide-dé ní sáháⁿ-dé ní dǎngoyo-dé ndíquíⁿ cùhú sã ñà túú vãha-áⁿ núú triú-í núu ducaⁿ ñí xínu coyo-xi”, càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-güedé. Te cue téé xínu cuechi núú-dë ní xãhaⁿ-güedé xii-dé: “Te núu cuiní-n te quíhíⁿ-ndí

tnuhu-ndí nchaa cùhú sã ñà túú vãha ní xínu núú triú-n”, càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-dé. ²⁹ Te téé cùu xítóhó triú-áⁿ ñí xãhaⁿ-dë xii cue téé xínu cuechi núú-dë-áⁿ: “Ñáhá, vá quíhíⁿ-ndó tñuhu-ndo, chi òré tñuhu-ndo te tñahá-ni triú quene chi càa vihi cùhú-áⁿ. ³⁰ Vãha-gá chí dáñá ná cuíhñu nahi ndéé ná cùu triú, te dàtnùní nducu-í cue téé quíhíⁿ-güedé tñuhu-güedé nchaa cùhú sã ñà túú vãha-áⁿ, te dacùtu nuhní-güedé te cahmi-güedé, te dàtnùní nàquehdé-güedé triú nacani-güedé te nataxúha-güedé xítí yacá-í”, càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-güedé — duha ní cani Jèsús cuendú núú-yu.

Cuendá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá (Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Te Jèsús ní cani tucu-gá ingá cuendú núú ñáyiú nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xãhaⁿ-gã xií-yu:

—Na càni-í ìⁿ cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. Ìⁿ téé ní queheⁿ-dé ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáháⁿ ní sacáⁿ-dé núú ñùhú-dé. ³² Te ndíquíⁿ yutnu-áⁿ ío chàhu, dico òré ná xñu-xi te sàhñu-gá-xi dàcúúxí nchaa cùhú, te cue quítí ndàva núú tàchí cadúha-güedé tacá-güedé núú dité-xi — càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

Nàcuáa quide levadurá (Lc. 13:20-21)

³³ Te Jèsús ní xãhaⁿ tucu-gá xii ñáyiú: —Te na càchí tñuhu tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. Ìⁿ ñadíhí ní chíhi-aⁿ levadurá úní arròbá yuchi triú, te levadurá-áⁿ ñí quide-xi ní ndaa ñíhí yusaⁿ-áⁿ —càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

Mee-ni cuendú ní cani Jèsús núú ñáyiú

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Te mee-ni cuendú ní cani Jèsús núú ñáyiú ndi tñahá òré ní dánèhé ñáhá-gã xií-yu tnúhu-gá. ³⁵ Te ducaⁿ ñí quide-gá chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ìⁿ téé ní xóo

cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

Mee-ni cuendú cani-í núú ñáyiú òré danèhé-í-yu tnúhu-í cuendá tecú tnùn-í-yu,

te nchaa tnúhu sá vátá yõo-gá cund-edóho danèhé-í-yu, te nchaa tnúhu-áⁿ ndúú yùhu-xi ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyú.

Duha ní chídó tnùn-í té-áⁿ núú tütú-gá.

Jèsús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuendá cùhú sã ñà túú vãha càa xití triú

³⁶ Te Jèsús ní dándácá-gã ñáyiú te cuánuhú-gá vehe, te cue téé xica cuu ndih-í-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí nása quèe-xi cuendá cùhú sã ñà túú vãha càa xití triú —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Téé càchí-í ní sacáⁿ triú cávãha-áⁿ cúú yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo. ³⁸ Te nchaa núú ñí sacáⁿ té-áⁿ triú cúú-xí ñuyú. Te tatá

váha-áⁿ cúú-xí cuè ñáyiú yindaha ñaha Yá Ndiöxí. Te nchaa cùhú sã ñà túú vãha-áⁿ cúú-xí ñáyiú yindaha ñaha sácúhná. ³⁹ Te téé ní dǎngoyo ndíquíⁿ cùhú sã ñà túú vãha núú triú-áⁿ cúú-dé mee sácúhná. Te nduu nàtehndé-nã triú-áⁿ cúú-xí ndúu ndih-í nihnu-ná nchaa sá íó ñuyú-a. Te nchaa ñáyiú nàquehndé triú-áⁿ cúú-yu mee-ni cuè espíritú

xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí. ⁴⁰ Te dàtná cada cue téé quíhíⁿ tnuhu nchaa cùhú sã ñà túú vãha-áⁿ dacùtu nuhni-güedé te cahmi-güedé, ducaⁿ sãtnahá-xi yáha nchaa ñáyiú cùndih-í yucu ñávãha na sàá nduu. ⁴¹ Te yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo tendaha-í nchaa espíritú xínú cuèchi núú-í quíhíⁿ-xi nadatácá-xi nchaa ñáyiú sãnu ichi cue tnaha ñáyiú-xi ichi cuèhé ichi duha, ndih-í nchaa dava-gá ñáyiú ñà túú quide váha, te nchaa ñáyiú-áⁿ xindecú-yu nchaa núú ndécú cuè ñáyiú yindaha-í. ⁴² Te cue espíritú-áⁿ daquíhíⁿ-xi cue ñáyiú-áⁿ núú ñùhú núú càyú, te yacáⁿ ío ndáhyú-yu te dicó rúhñú-nã cuu núhu-yu sá sätú iní-yu sá ndóhõ-yu.

⁴³ Te nchaa ñáyiú quide nchaa nacúaa cuení Tãtä-yu Dútú Ndiöxí, ñáyiú-áⁿ ío cunúú-yu cundecú-yu núú ndécú-gã táxi tnùn-í-gá, chí cuú-yu dàtná nchíanchii dayèhé-yu cundecú-yu núú ndécú-gã. Te nchaa nchòhó ñáyiú ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-í-a, te ío váha chí cuãha cuendá —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá ñⁿ sá ío ndèyáhu

⁴⁴ Te Jèsús xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na càni tucu-í ingá cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tnùn-í-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. ñⁿ téé ní naníhí-dé ñⁿ sá ío ndèyáhu yìndúxi ñⁿ xichi, te ní nachindúxi tucu-dé ñⁿ ní núú ñí naníhí-dé-áⁿ, te ío ní cudí iní-dé sá dúcáⁿ ñí naníhí-dé xíáⁿ. Te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaa sá ndécú ndih-í-dé, te ní nacúaaⁿ-dé ñuhu núú dúcáⁿ ñí naníhí-dé xíáⁿ.

Cuendá ñⁿ sá ío ndèyáhu nàni pèrlá

⁴⁵ Te na càni tucu-í ingá cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tnùn-í-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. ñⁿ téé quide ndáhu ndúcú-dé sá nání pèrlá sá ío ndèyáhu. ⁴⁶ Te ní naníhí-dé ñáyiú ndècu ndih-í ñⁿ pèrlá sá ío-gá ndèyáhu, te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaa sá ndécú ndih-í-dé, te ní sáháⁿ-dé ní saaⁿ-dé pèrlá sá ío-gá ndèyáhu-áⁿ.

Cuendá ñunu tnè-güedé chácá

⁴⁷ Te na càni tucu-í ingá cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tnùn-í-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. Cue téé tnè chácá ñí dáquèe-güedé ñunu-güedé xití ndute làmár tnè-güedé chácá, te dàcá nuu dàcá nihnu chácá cuànguee-güedé xití ñunu-áⁿ. ⁴⁸ Te òré ní cutnùn-í iní-güedé sá ñí chítú ñunu-güedé, te ní natava-güedé ní nene yuhu làmár, te ní ngüita-güedé nácãxi-güedé nchaa chácá-ãⁿ. Te nchaa chácá vãha dàquèe-güedé-di xití tidih-í, te nchaa chácá nèhé dǎngoyo-güedé-di. ⁴⁹ Te dàtná ní quide cue té-áⁿ ducaⁿ càda cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ná sàá nduu vã cùndècu-gá nchaa sá

ío ñuyú-a, chi cue espíritú-án daquèe dñⁿ-xi nchaa ñáyu ní quide váha tnuú nchaa ñáyu ñá túú ní quide váha. ⁵⁰Te nchaa ñáyu ñá túú ní quide váha-án daquihíⁿ ñáhá-xí xii-yu núú ñùhú núú càyú, te yàcáⁿ ío ndáhyú-yu, te dicó rúhñú-ná cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu cuendá sá ndóhō-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihí-gá.

Cuendá cue téé ndècu ndihí sá ñí quee túu díhna ndihí sá ñí quee túu saa

⁵¹ Te Jèsús ní xicáⁿ tñuhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ní tecú tñuní-ndó nàcuáa ndùu nchaa tñuhu ní cáháⁿ-í-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ní tecú tñuní-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵² Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Te núu ñⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáyu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndí Moisés ná cùnuni iní-dé nàcuáa quide Yá Ndióxi ndihu ndaha-gá ñáyu, te téé-án cúu-dě dàtná ñⁿ téé cùu xítohó vehe. Te téé cùu xítohó vehe-án ñí queñuhu-dé nchaa sá ñí quee túu díhna ndècu ndihí-dé, ndihí nchaa sá ñí quee túu saa. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu téé-án te núu na cùnuni iní-dé nàcuáa quide Yá Ndióxi ndihu ndaha-gá ñáyu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús ndécú-gá ñuú núú ñí sañu-gá (Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Te sátá ñí yáha ducaⁿ ñí caní Jèsús cuendú núú-güedé, te ní xica-gá cuánuhú-gá. ⁵⁴ Te ní ndexìo-gá ñuú núú cúu ñuú-gá, te cuánguihu-gá xití veñuhu càa ñuú-án te ní ngüita-gá dánèhé-gá ñáyu. Te nchaa ñáyu ndedóho nchaa tñuhu càháⁿ-gá xicuñuhu-yu, te xitnàhá-yu:

—¿Náa ní cuu núu ío váha cùnuni iní téé-a nàcuáa cunduu tñuhu cáháⁿ-dé, te quide-dé nchaa sá vã yõo tñahí ndàcu cada-í? ⁵⁵ Te dicó déhe téé cùu carpinterú ndihí tá Mária cúu-dé, te ñaní-dé cúu tã Jacobó, ndihí té Chèé, ndihí té Ximú, ndihí té Jüdás. ⁵⁶ Te cue cúha-dé ndécú ndihí ñahá-yu xii-o

ñuú-a. ¿Te náa ní quide-dé núu ndéé dàcáⁿ ío váha cùnuni iní-dé nàcuáa cunduu tñuhu cáháⁿ-dé-í? —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁵⁷ Te ñá túú ní cuiní-yu cáháⁿ ndihí váha-yu Jèsús, dico mee-gã ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Te núu ñⁿ téé càháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ná nàsáá-dé ñuú-dé, te nchaa ñáyu ñuú-dé-án ndihí nchaa ñáyu cùu ndimee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñuhu núú-dě, dico cue ñáyu nchaa dáva-gã ñuú chi nèhé-yu sá yíñuhu núú-dě —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁵⁸ Te ñá túú ní quide Jèsús titní núú sã vã yõo tñahí ndàcu cada ñuú-án, chi ñá túú ní cuiní-yu quindáa iní ñáhã-yu xii-gá.

14

Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juáa tée dàcuandute ñaha xii ñáyu

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Te diu-ni dàvá-án ñí níhí tã Hèrodés tñuhu nchaa nàcuáa quide Jèsús, te té Hèrodés-án cúu-dě téé tàxi tñuní distritú Galileá. ² Te ní xáhaⁿ-dé xii nchaa cue téé ndècu ndihí-dé:

—Téé dii cuendú-xi ñihí-ó-án cùu-dé té Juáa téé dàcuandute ñaha xii ñáyu, téé ní xihí ní cùu te ní ndoto-dé núu dàcáⁿ ndácú-dě quidé-dě nchaa sá vã yõo tñahí ndàcu cada —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

³ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ té Hèrodés chi mee-dé ní táuchíúⁿ-dë ní tñí ñaha-güedé xii té Juáa, te ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, te ní chihi ñaha-güedé vecaá. Te ducaⁿ ñí quide té Hèrodés-án sã cuendá ñaha nani Herodiás, ñaha ní cándeca ñaní-dé té Lìpé, te ní naqueheⁿ ñaha-dë xii-án ndèca ñaha-dé. ⁴ Te té Juáa ní xáhaⁿ-dë xii té Hèrodés:

—Ná túú ní quide váha-n dùha ní naqueheⁿ-n ñaha ní cándeca ñaní-n —duha ní xáhaⁿ tã Juáa xii té Hèrodés.

⁵ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ tã Juáa-án xii té Hèrodés, te ní cuiní té Hèrodés-án cahni-dé té Juáa-án, dico ñá túú ní cùyi-dé chi ní yùhú-dé núu cue ñáyu, chi ncháa-yu ní cutnuni iní-yu sá tã Juáa cúu-dě ñⁿ téé càháⁿ tñuhu

Yá Ndiöxí. ⁶ Te ñⁿ nduu ní quide té Hèrodés vico vehe-dé ní quide càhnu-dé nduu nǐ cacu-dé. Te ndècu ñⁿ déhe yoco ñàha nani Herodiás-áⁿ, te xíchí-ǎⁿ nǐ quíhu-xi xití vehe núú cúú víco-áⁿ nǐ xita saha-xi. Te núcóo té Hèrodés ndihí cue téé ní cáháⁿ-dé ndéhe-güedé, te ío ní cudíí ìní-dé nàcuáa ní xita xíchí-ǎⁿ. ⁷ Te té Hèrodés-áⁿ nǐ cacunehe-dé ndéé Yá Ndiöxí nàcuáa cutnùní ìní xíchí-ǎⁿ sǎ ndàa cuañaha-dé nǔu ná cúú sǎ ná càcáⁿ-xi núú-dé. ⁸ Te xíchí-ǎⁿ nǐ dácáhu ìní ñáhá náná-xi xii-xi ná cúú sǎ càcáⁿ-xi núú té Hèrodés, núú xiǎⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuñí-í quehndé-n díquí tē Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiú te taxi-n, dico na cùhuⁿ ñⁿ xití cóhó taxi-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ-xi, te ní cundiyí té Hèrodés, dico ñá túú ní nǐhí-dé nása cada-dé, chi ndédóho ñáyiú òré ní cacunehe-dé Yá Ndiöxí sá ndàa cuañaha-dé ñⁿ sá ná càcáⁿ-xi núú-dé. Te ní quide-dé nàcuáa ní xáhaⁿ-xi. ¹⁰ Chi ní táuchíúⁿ-dé ní sáháⁿ cue téé ní xehndé-güedé díquí tē Juàá òré yíhí-dé vecaá. ¹¹ Te ní chihí-güedé díquí-dé ñⁿ xití cóhó te nèhe-güedé cuánuhú ní sáñaha-güedé xii xíchí-ǎⁿ, te xíchí-ǎⁿ nǐ nacuañaha-xi xii náná-xi.

¹² Te cue téé xica cuu ndihí té Juàá-áⁿ nǐ sáháⁿ-güedé ní naqueheⁿ-güedé yiqui cùñú-dé ní chindúxi-güedé, te dātnùní ní sáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa ní cuu.

Jèsús dácaxi-gá úhúⁿ mǐl cue téé te dñⁿ ñáyiú dñí ndihí landú

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Te Jèsús ní nǐhí-gǎ tnúhu nàcuáa ní cuu ní xihí té Juàá. Te sáta xiǎⁿ te cuánguee-gá ñⁿ bàrcú cuáháⁿ-gá ñⁿ xichi núú ñá túú ñáyiú ndècu, dico nchaa ñáyiú xíndecu nchaa ñuú cáá yàtni xiáⁿ nǐ nǐhí-yu tnúhu sá cuáháⁿ-gá, te ní queé-yu ñuú-yu xica sahá-yu cuáháⁿ núú quidé-yu cuèndá quexìo Jèsús. ¹⁴ Te òré ní quexìo Jèsús núú cuáháⁿ-gá, te ní quene-gá bàrcú, te ní xiní-gá cuéhé víhí ñáyiú

xixúcu-yu xiáⁿ, te ní cundàhú ìní ñáhá-gǎ xii-yu, te ní quide tátna-gá nchaa ñáyiú cùhú ndihí-yu. ¹⁵ Te sáta nǐ cuaa te ní sáháⁿ cue téé xica cuu ndihí Jèsús núú-gǎ, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaa ñáyiú-a chi sa ní cuaa, te na quíhíⁿ-yu nchaa ñuú cáá yàtni iha cuaaⁿ-yu sá cáxi-yu, chi núú ndécú-ó iha ñá túú tnàhí ná ío —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ñáhá, vá dandàca-í-yu, váha-gá mee-ndo chí cuañaha sǎ ná càxí-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ñá túú nǎgá ndécú ndihí-ndí, chi úhúⁿ duha-ná pàá ndihí úú-nǎ chácá ndécú ndihí-ndí —càchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cánèhe paá-áⁿ ndihí chácá-áⁿ táquixi iha —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa

ñáyiú sá ná ngõo-yu ncháa-yu núú ìté cuí càa xiáⁿ, te ní queheⁿ-gá ndí ùhúⁿ pàá-áⁿ ndihí ndí ndúú chácá-áⁿ te ní ndacoto-gá andíu, te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yá Ndiöxí, te dātnùní ní táhú cuèchi-gá pàá-áⁿ te ní sáñaha-gǎ xii cue téé xica cuu ndihí-gá ní dácāhñu-güedé cue ñáyiú ní xexí-yu.

²⁰ Te ncháa-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sáta nǐ túhú cóhó-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá nǐ quendóo, te ní chítú ùxúú tnàhá tídihi mee-ni sǎ nǐ quendóo. ²¹ Te nchaa ñáyiú ní xexi-áⁿ nǐ xínu úhúⁿ mǐl mee-ni cuè téé chi mee-ni cuè téé-áⁿ nǐ quíundehu, te dñⁿ cue ñáyiú dñí ndihí cue landú.

Jèsús xicá-gǎ núú ndute

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Te òré-ni-áⁿ nǐ xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá sá quèe-güedé bàrcú téhndé-güedé ndàa ìngá xio yuhu làgúná, te mee-gǎ quendóo-gá cada ndee ìní tnàhá-gǎ ndihí cue ñáyiú. ²³ Te sáta nǐ yáha ní quide

ndee iní tnáhá-gă ndihi cue ñáyi, te medli-gá ní xica-gá cuásaá-gá ñⁿ tĩndúú cáá yàtni xíaⁿ cuendá cáháⁿ ndihi-gá Yá Ndiöxí, te ñu-ni medli-gá ndécú xíaⁿ ñi cundiⁿ. ²⁴ Te bàrcú sá ñúhú cuè téé xica cuu ndihi-gá-áⁿ sa cuáháⁿ-xi ndéé cuádava xití làgúná-áⁿ, te níhi vñhi quene táchí ndàa ichi cuáháⁿ-xi, te dàcandau ndeé-xi ndute nchaa ññi-xi. ²⁵ Te tàcuñhdá váhi-gá tá xica Jesús núú ndute cuáháⁿ tá cùyatni-gá bàrcú-áⁿ. ²⁶ Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xini ñáhá-güedé xii-gá tá xica-gá núú ndute cuáháⁿ, te ní yùhú-güedé te níhi ní cáháⁿ-güedé te xĩtnàha-güedé:

—ñⁿ àlmá! —càchí-güedé xĩtnàha-güedé.

²⁷ Te Jesús ní cáháⁿ-gá, te xàhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ñí cunduu-ndo vă yùhú-ndó, chi yùhú cúu-í —càchí-gá xàhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁸ Te té Pèlú ní xàhaⁿ-dē xii-gá:

—Mèstrú, te núú ñu-n te tauchìuⁿ sá tnàhá-í ná càca-í núú ndute quixi tnàhá ñáhà-í xii-n —càchí-dé xàhaⁿ-dē xii-gá.

²⁹ Te Jesús ní xàhaⁿ-gă xii-dé:

—Taquixi —cachí-gá xàhaⁿ-gă xii-dé.

Te té Pèlú ní nuu-dé núú bàrcú, te ní ngüita-dé tá xica-dé núú ndute cuáháⁿ cuátnahá ñáhá-dē xii-gá. ³⁰ Te ní cutnùnini-í-dé sá ño níhi xico táchí, te ní ngüita-dé yùhú-dé. Te òré-ni-áⁿ tá quēe naa-dé xití ndute cuáháⁿ ní cùu, te níhi ní cáháⁿ-dé xàhaⁿ-dē xii Jesús:

—ñ Mèstrú, vá dáñá-n quēe naa-í xití ndute! —càchí-dé xàhaⁿ-dē xii-gá.

³¹ Te òré-ni-áⁿ ñi tñi Jesús ndaha-dé, te ní xàhaⁿ-gă xii-dé:

—ñ Ná cuendá ñá túú sàndáá ndisa iní ñáhá-n xii-í sàñi ñⁿ sani úú iní-n-í? —càchí-gá xàhaⁿ-gă xii-dé.

³² Te òré cuánguee Jesús ndihi té Pèlú xití bàrcú, te òré-ni-áⁿ ñi ngüíñi táchí. ³³ Te cue téé ñùhu xití bàrcú-áⁿ ñi ngüíñi xití-güedé núú-gă, te xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sá ndàá sá cuítí sã díú yòhó cúu-n Dēhe Dútú Ndiöxí —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

Jesús quidé tãtna-gá ñáyi cùhú ñⁿ xichi núú nání Gènesarét (Mr. 6:53-56)

³⁴ Te ní quexìo Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te núú ñi quexìo-gá ndihi-güedé-áⁿ nání-xi Gènesarét. ³⁵ Te nchaa ñáyi xĩndecu xíaⁿ ñi cutnùnini-í-yu sá díú-gă ní quexìo, te ní dátécú tnùhu-yu nchaa dava-gá ñáyi xĩndecu yatni xíaⁿ sã ñi quexìo-gá. Te ndécá-yu nchaa ñáyi cùhú ndécú ndihí-yu cuáháⁿ núú ndécú Jesús. ³⁶ Te nchaa ñáyi cùhú-áⁿ ñi ngüita-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jesús sá ná dàña-gá tnàndeé-yu cuèdicó luha yuhu dõó-gă cuendá ndúha-yu, te cue ñáyi cùhú, ñáyi ní tnàndeé yuhu dõó-gă ní ndúha-yu.

15

Cuendá nchaa sá quidé-xi ngündecu cuéchi ñáyi

(Mr. 7:1-23)

¹ Te sáta dúcáⁿ te ñⁿ úú cue téé cùu fariséu ní quee-güedé ñuú Jerusalén, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnùhu ní chídó tnùnini ndi Moisés ní quexìo-güedé núú ndécú Jesús, te xàhaⁿ-güedé xii-gá:

² —ñ Ná cuendá cue téé xica cuu ndihi-n ñá túú nàquete-güedé ndaha-güedé òré caxi-güedé nàcuáa ní cachí cue ñani tnàhá-ó ñi xĩndecu ndéé sanaha-í? —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jesús ní xàhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te nchòhó tucu, ñá cuendá ñá túú quide-ndo nacuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-ndo, núú da nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a quide-ndo-í?

⁴ Te Yá Ndiöxí càchí-gá núú tütú-gá: “Canehe-ndo sã yíñùhu núú tãtá-ndó ndihi núú nãná-ndó”, càchí-gá. Te càchí tucu-gá ingá xichi núú tütú-gá: “Nchaa ñáyi na càháⁿ úhú tãtá-xi àdi náná-xi te cahni ñaha-güedé xií-yu”, duha càchí-gá núú tütú-gá.

5 Dico nchòhó cächí-ndó sã cuè ñáyiú chi cuu cúñahá-yu xii tãtä-yu àdi nánã-yu: “Vá cúú chindee ñaha-ndí xii-n, chi sá táxí-ndí xii-n ni cùu, xíãⁿ ní nduu cuendá Yã Ndiõxí”, cuu duha cúñaha ñáyiú xii tãtä-yu àdi nánã-yu cächí-ndó. 6 Te cächí-ndó sã cuè ñáyiú ducaⁿ na cúñaha xii tãtä-xi àdi nánã-xi te ñá túú-gã tàú-yu chindéé-yu ni tãtä-yu ni nánã-yu. Te ducaⁿ quide-ndo chi ní dáquée tihú-ndó nàcuáa ní cachí Yã Ndiõxí cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a véxi nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo. 7 ;Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío dándahú méé-xí, chi cächí-ndó sã quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Chàiaá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ndéé sanaha núú tütú-gã núú cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gã cuendá-ndó, te duha ní cachí-gã:

8 Ñáyiú-a cächí-yu sá ío càhnu cuu-í dico dícó-ni yuhu càháⁿ-yu, chi duuⁿ duuⁿ ñá túú ñùhu iní ñáhã-yu xii-í.

9 Te àúⁿ ñã cuu chĩñuhu ñahá-yu xii-í chi ñá túú vèdana ndéé nándĩhi-xi, chi cue ñáyiú-a dàcuahá-yu cue tnàha ñáyiú-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sá ñi cahu iní cue ñáyiú ñuyíú-a càháⁿ-yu.

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàiaá núú tütú Yã Ndiõxí nàcuáa ní cáháⁿ-gã cuendá-ndó —cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

10 Te ní xáhaⁿ-gã xii cue ñáyiú:

—Chí táquixi ndehe iha, te cund-edóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í, te ío váha cuáha-ndo cuendá. 11 Nchaa sá xéxi-ndó chi ñá túú ñã quidé-xí iní-ndó, dico nchaa sá cuéhé sá dúhá sàni iní-ndó càháⁿ-ndó nchàa xíãⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-ndo —cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-yu.

12 Te cue téé xica cuu ndihí-gã ní sáhãⁿ-güedé ndéé núú-gã, te xãhaⁿ-güedé xii-gã:

—Véxi-ndí cächí tnúhu-ndí xii-n sã cuè téé cùu fariséú ñá túú cùu váha

iní-güedé cuendá tnúhu ní cáháⁿ-n —cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

13 Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùu cuendá Tãtä-í Dútú Ndiõxí cuíta nihnú-yu, chi ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná nchaa cùhú sã ñá túú nándĩhi te tnúhu ñáyiú. 14 Te vá cádá cuendá-ndó nàcuáa cáháⁿ cue téé-áⁿ, chi cùu-güedé dàtná cue ñáyiú cuáá sácuíta nehe tnàha. Te nchòhó xini-ndó sã núú ñã ñáyiú cuáá ná cuíta nèhe tucú-yu ingá ñáyiú cuáá, te ndi ndúú-yu quée-yu déhvã —cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

15 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-gã:

—Cachí tnúhu xii-ndí nàcuáa quée-xi tnúhu ní cáháⁿ-n-ãⁿ —cächí-dé xãhaⁿ-dè xii-gã.

16 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—¿Náa tnàhá nchòhó ñá túú ní tècú tnùní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-í núú ñáyiú-ãⁿ ñã? 17 Nchaa sá xéxi-yu cuánguee-xi xití-yu, te dàtnùní náyãha ñaha-xi xii-yu. 18 Dico nchaa tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ-yu xíãⁿ véxi quene-xi iní-yu, te ñi nchaa xíãⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu. 19 Te iní-yu-áⁿ cácu ñihnu nchaa sá cuéhé sá dúhá, chi sàni cuéhé sání dùha iní-yu, te sàhni-yu tnàha ñáyiú-yu, te cue téé càháⁿ ndihí-güedé ñáyiú dñí te ñá díú ñàdñí-güedé cúú-yu. Te ñi-ni ducaⁿ quide cue ñáyiú dñí càháⁿ ndihí-yu cue téé te ñá díú yñ-yu cùu-güedé, te cuèi téé te cuèi ñadñí mee-ni ìchi díí iní cúdí iní-yu cundecú-yu, te dùhu ndachiuⁿ tnahá-yu, te dàcuandehndé-yu, te càháⁿ cuéhé-yu cuendá tnàha ñáyiú-yu. 20 Te nchaa xíãⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu, dico ñá díú sã ñá túú ndàhá-yu dàtná ní cachí cue téé ndéé sanaha, chi xíãⁿ ñá túú quide-xi cuendá ngündecu cuéchi-yu —cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñã ñadñí ñaha cùu ñani tnàhá ñáyiú canànéa ní sándáa iní-aⁿ Jèsús

(Mr. 7:24-30)

21 Te Jèsús ní xica-gã cuáhãⁿ-gã ní sáa-gã yucu cue téé ñuú Tírú, ndihí yucu cue téé ñuú Sídón. 22 Te ñã ñadñí

ñaha cùu ñaní tnáhá ñáyiú canànea ndécú yàtni-aⁿ xíáⁿ, te níhi ta càháⁿ-aⁿ ní quexìo núú ndécú Jèsús, te xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—¡Mèstrú, ñaní tnáhá ndíi Dàvíi, cundàhú iní ñáhá xii-í cada tátna-n dèhe yoco-í! Chi yíhi ñaha espíritú cúndíhi yucu ñávãha xii-xi te ío dândoho ñaha-xi —cachí-aⁿ xáhaⁿ xii-gá.

²³ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ni càháⁿ-gá, te cue tée xica cuu ndíhi-gá ní sáháⁿ-güedé núú-gã, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cúñaha xii ñaha-áⁿ ná nùhú-aⁿ, chi ío níhi càháⁿ-aⁿ nchìcúⁿ ñáhá-áⁿ xii-o —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yá Ndiõxí ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í mee-ni ñúú núú xíndecu cue ñáyiú isràél, chi ñáyiú-áⁿ cúu-yu dàtná cue mbèé cue quití ní xíta, chi ta xíta nihnú-yu cuáháⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁵ Te ñadìhí-áⁿ ní sáháⁿ-aⁿ ndéé núú Jèsús ní ngüíñí xítí-áⁿ, te xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—¡Mèstrú, chindee ñaha xii-í! —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—Vá cúú chindee-í cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chi ñí-ni cùu-xi núu na quèheⁿ-o paá cúú cuendá cue landú te cuáha-o iná caxi-di —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

²⁷ Dico ñaha-áⁿ ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Ndáá càháⁿ-n, dico cue iná chi nàdatacá-güedi sá ngóyó yùhu cóhó xítóhó-güedi —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—¡Yòhó ñaha cùhú déhe-xi, ío váha sàndáá iní ñáhá-n xii-í! Te na càda-í nàcuáa cùnín-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

Te òré-ni-áⁿ ní ndúha déhe-aⁿ.

Jèsús quidé tátna-gá vài ñáyiú cùhú

²⁹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní yáha-gá yuhu làgúná distritú Galileá, te cuásaá-gá ñí tindúú te xíáⁿ ní ngóo-gá. ³⁰ Te xíáⁿ núcõo-gá ní quexìo cuéhé víhí ñáyiú, te ndécá-yu ñáyiú yacua, ndíhi

ñáyiú ní yíchí ñí xio ndaha-xi, ndíhi ñáyiú cuáá, ndíhi ñáyiú ñíhí, te vài dava-gá cue ñáyiú cùhú tnàhá dava-gá núú cuéhé ndécá-yu ní quexìo núú ndécú-gã. Te ní taxi ndecu ñáhá-yu núú Jèsús te ní quide tátna ñaha-gã xii-yu te ní ndúha-yu.

³¹ Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ío ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní xini-yu ní cuu ní nacáháⁿ nchaa ñáyiú ñíhí, ndíhi cuendá sá ní ndúha nchaa cue ñáyiú yacua, ndíhi cuendá sá ní ndúha cue ñáyiú ní yíchí ñí xio ndaha-xi, ndíhi cuendá sá ní ndúha núú cué ñáyiú cuáá. Te ncháa-yu ní cachí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiõxí Yáa cúú Ndiõxí cue ñáyiú isràél.

Jèsús dácàxi-gá cúmí mĩl cue tée te dñí ñáyiú dñí ndíhi landú
(Mr. 8:1-10)

³² Te Jèsús ní cana-gá cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú cúndàhú iní-í nchaa ñáyiú-a, chi sa ní cuu úní nduu ndècu ndíhi ñáhá-yu xii-o ìha, te ñá túú tnàhí-gá sá cáxi-yu, te ñá túú cùnín-í natendaha-í-yu núhú tnámã-yu vehé-yu, chi ná ndèé cuáháⁿ cuneé-yu docó ichi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndèé níhí-ó sã cuãñaha-o càxi nchaa ñáyiú-a, te ío cuéhé-yu te ñá túú nã ío ìha chi cùu-xi xítí yucu-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gã núú-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—¿Ná daha-gá paá ndécú ndíhi-ndo-í? —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndècu ndíhi-ndí úsá-gá tnàhá paá ndíhi ñí úú-gá chácá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiú sá ná ngõo-yu ncháa-yu, te ní ngóo-yu. ³⁶ Te ní queheⁿ-gá ndí úsá paá-áⁿ ndí ñí úú-gá chácá-ãⁿ, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yá Ndiõxí, te dàtnúní ní táhú cuèchi-gá paá-áⁿ ndíhi chácá-ãⁿ te ní sãñaha-gã xii cue tée

xica cuu ndihi-gá ní dácãhñu-güedé nchaa ñáyiú-án. ³⁷ Te nchaá-yu ní xexi-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ní túhú cóhó-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú úsá tnàhá tídihi mee-ni sã ní quendóo-án. ³⁸ Te núú ncháá ñáyiú ní xexi te ní xínu cúmí mĩ mee-ni cuè téé chi ñu-ni cue téé-án ní quiúndehu, te ñuⁿ cue ñáyiú ñíhi ndihi cue landú. ³⁹ Te sátá dúcáⁿ te Jèsús ní dándácá ñàha-gá xii-yu, te cuánguee-gá bàrcú cuáháⁿ-gá yucu cue téé ñuú Màgdalá.

16

Cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú xãhaⁿ-güedé xii Jèsús cada-gá ñⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Te cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú ní sáá-güedé núú ndécú Jèsús xitó ndèé ñáhá-güedé xii-gá, te xãhaⁿ-güedé sá ná cáda-gã ñⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnùní iní-güedé núú ndáá sá Yã Ndiõxí ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyúú-a. ² Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó chi òré tá cuàa cuáháⁿ te ndàcoto-ndo andiú, te càchí-ndó: “Ío váha cada-xi tneé chi càa vícò tícuèhé andiú”, duha càchí-ndó. ³ Te òré dátneé ndàcòto tucu-ndo andiú, te càchí-ndó: “Vã cáda váha-xi nduu vitna chi tícuèhé andiú, te càa vícò”, duha càchí-ndó. ¡Dico nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío dándahú méé-xí sã quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Te cutnùní iní-ndó nàcuáa quide-xi andiú, dico ñá túú cutnùní iní-ndó nàcuáa quèe-xi nchaa sá quidé Yã Ndiõxí vitna. ⁴ Dico nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyúú vitna ío cuihna iní-ndó, te ñá túú cuiní-ndó càda ndáá-ndó núú Yã Ndiõxí, te cuiní-ndó càda-í ñⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada dico ñá túú nãgá cada-í, chi ñu-ni nàcuáa ní quide Yã Ndiõxí ndíi Jónás ñu-ni ducaⁿ càda tucu-gá vitna —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá.

Cuendá cue téé cùu fariséú ndihi cuendá cue téé cùu saducéú
(Mr. 8:14-21)

⁵ Te òré ní quexio ndihi ñàha-gá xii-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ní ndacu iní-güedé sá ní cunaa-güedé canehe-güedé pàá quihíⁿ caxi-güedé. ⁶ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ño quihi iní-ndó cundecu-ndo, te vá cáda cuendá tnàhí-ndo lèvadurá cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁷ Te ní ngüíta-güedé xitnàha-güedé:

—Cuendá sá ñà túú ní cãnehe-o pàá quixi xiãⁿ duha càháⁿ-gá —càchí-güedé xitnàha-güedé.

⁸ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa nduu tnúhu xitnàha-güedé, núú ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó chi ñá túú sàndáá iní ñáhá váha-ndo xii-í núu xiãⁿ da sã ñà túú ní cãnehe-ndo pàá quixi càháⁿ-ndó. ⁹ ¿Te náa ñá ndácú iní-ndó sã núú ùhúⁿ-ni pàá, te ní taxi-í ní dácãhñu-ndo ní xexi ùhúⁿ mĩ cue téé, chi ñu-ni cue téé-án ní quiúndehu, te sátá ní túhú cóhó-güedé te ní chítú títñí tídihi mee-ni sã ní quendóo-án? Te ñá tècú tnùní-ndó nàcuáa quèe-xi nàcuáa ní quide-í. ¹⁰ ¿Te náa ñá ndácú tucu iní-ndó sã núú úsá-ni pàá te ní taxi-í ní dácãhñu tucu-ndo ní xexi cúmí mĩ cue téé, chi ñu-ni cue téé-án ní quiúndehu, te sátá ní túhú cóhó-güedé te ní nadatácá-ndó nchaa sá ní quendóo, te ní chítú títñí tídihi mee-ni sã ní quendóo-án? ¹¹ Dico nchòhó chi ñá túú ní quide cuendá-ndó nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ-í òré ní cachí-í sá vã quèhéⁿ cuendá-ndó lèvadurá cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú, chi ñá díú cuendá pàá ní cáháⁿ-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹² Te sátá dúcáⁿ ní xãhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní tecú tnùní-güedé sá xãhaⁿ-gã xii-güedé sá vã tñí-güedé tnúhu càháⁿ cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú,

te ñá díú cuendá levadùrá sá quihu yuchi cuãha pàá ní cãháⁿ-gá.

Té Pèlú xãhaⁿ-dẽ xii Jèsús sá díú-gã cúú-gã Crìstú

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Te Jèsús ní quexìo-gá yucu cue tée ñúú Cèsareá Filipú, te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú cuè tée xica cuu ndihi-gá, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo cachí cue ñáyiu-va? —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu cächí-yu sá cúú-n ndii Juáá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiu, te davá-yu cächí-yu sá cúú-n tẽ Eliás, te davá-yu cächí-yu sá cúú-n ndii Jeremiás tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, àdi cuu-n ingá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, duha cächí-yu —cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú tùcu-gá núú-güedé, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁶ Te té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Yòhó cúú-n Crìstú Yaa ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a, te diu Yá Ndiõxí cúú-gã Yaa ndécú nchaa nduu nchaa quíú, te yòhó cúú-n Dẽhe-gá —cächí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Yòhó té Xímú déhe té Jónás, ío váha táhú-n chi mee Tãtà-í Dútú Ndiõxí ní dácáhu ìní ñáhá-gã xii-n nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-n, te ñá díú ñáyiu ñuyíú-a ducaⁿ ni dàcahu iní ñáhá-yu xii-n tnúhu-áⁿ. ¹⁸ Te yúhú xãhaⁿ-í Pèlú xii-n, te tnúhu-áⁿ quéé-xí yúú, chi quèe ndáá-xi nàcuáa nani-n, chi cuu-n ñáyiu tée vá caní ñáyiu caní úú iní-xi canu ichi-n cuè ñáyiu nàcuáa cundecu ndihi ñáhá-yu xii-í. Te nchaa ñáyiu cùu cuendá-í vá ndácú yucu ñávãha dacuíta nihnu ñaha-xi xii-yu. ¹⁹ Te yúhú taxi-í tnúhu ndee ìní cundecu ndihi-n cuendá cunuu-n núú cuè ñáyiu yindaha ñaha Yá Ndiõxí,

te nchaa sá ná cãháⁿ-n sã cúú-xí sã vãha, te diu-ni ducaⁿ cãháⁿ Yá Ndiõxí, te nchaa sá ná cãháⁿ-n sã ñà túú cùu-xí sã vãha, te diu-ni ducaⁿ cãháⁿ tucu-gá, chi quide-n nacuáa cuiní-gá —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁰ Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihi-gá sá vã yòo cúñaha-güedé sá díú-gã cúú-gã Crìstú Yaa ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a.

Jèsús cãháⁿ-gá sá cáhni ñãha-güedé xii-gá

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Te ndéé dàvá-áⁿ ñí ngüíta Jèsús xãhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Dacuití sã quihíⁿ-í ñúú Jerusálén, te yacáⁿ cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél, ndihi cue dútú cùnùu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndii Moisés, nchaa cue tée-áⁿ ìo dandòho ñaha-güedé xii-í, te cahni ñaha-güedé, dico nduu únì sá cùú-í te ndoto-í —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te té Pèlú ní cana-dé Jèsús ñí xio, te ní ngüíta-dé ténàá ñáhá-dẽ xii-gá, te xãhaⁿ-dẽ:

—¿Sá vã cächí Ndiõxí sá dúcáⁿ ndòho-n chi ñá túú tàú-n sã dúcáⁿ ndòho-n! —cachí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-gá.

²³ Te ndaa sátá Jèsús nútni té Pèlú òré ducaⁿ xãhaⁿ-dẽ xii-gá ñuu ní nchócũhnu-gá, te xãhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Xocuñí yòhó yucu ñávãha núú-í-a chi dicó quidé tneñu-n! Chi ñá túú sàni iní-õ dàtná sání ìní Yá Ndiõxí chi ñáyiu sàni iní-õ ndihi dava-gá cue ñáyiu ndècu ñuyíú-a —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gã xii nchaa cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Nchaa ñáyiu cuiní chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi dañá-yu vá cáda-gã-yu sá sání ìní méé-yu, te ío cada ndee ìní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuèi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í. ²⁵ Te nchaa ñáyiu cuiní sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyíú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiu ñá túú tnàhí yúhú cuèi nándi sá ná yãha-yu cundecú-yu

ñuyíu-a sá cuèndá-í, te ñáyi-u-áⁿ naníhí tãhú-yu. ²⁶ Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyíu-a na ñihí ñáyi-u cundecu ndihí-yu, dico núu ñu nchaa xiãⁿ ná càda cuíta ñihí-yu te ñá túú vèdana nàndíhi-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xiãⁿ. Te ni ñⁿ sá ío ñuyíu-a vá chindèe ñaha-xi xií-yu cuèndá naníhí tãhú-yu. ²⁷ Te ndáá quée-xí tñúhu càháⁿ-í, chi na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tñáhá-yu nchaá-yu, te dàvá-áⁿ quini-yu sá ío càhnu cuu-í dàtná càhnu cuu Tátà-í Dútú Ndiõxí, te quixi-í ndihí cue espíritú xínú cuèchi núú-gã, te dàvá-áⁿ cuãha-í nchaa ñáyi-u sá ndúú tãhú-yu nàcuáa ndùu sá ñi quidé-yu ñⁿ ñⁿ-yu. ²⁸ Te na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã ío dàva nchòhó ñáyi-u ndècu iha vitna vá cùu-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndèe quini-ndó quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo taxi tñuní-í nchaa ñáyi-u —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

17

Ní nadáma dóo Jèsús ndihí núú-gã (Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Te núú ññú nduu sá dúcáⁿ ñi càháⁿ Jèsús, te ní xica-gã cuásaá-gã ñⁿ yucu dùcúⁿ, te ndèca-gã té Pèlú, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juáá ñaní té Jàcobó-áⁿ cuásaá. Te úní tñáhí-ni cue tée-áⁿ ndécá-gã cuásaá. ² Te yucu-áⁿ ndécú-gã ní nadáma núú-gã ndihí dóo-gã, te núú-gã súúni dàtásaⁿ-xi dàtná quidé-xí núú nchícanhii, te dóo-gã súúni ñi nduu cuixíⁿ dàtná cáá ñhú cuixíⁿ. ³ Te òré-ni-áⁿ ñi xiní-güedé ndí Moisés ndihí té Èliás nùtní-güedé ndihí-gã ndátnúhu ndihí ñaha-güedé xii-gã. ⁴ Te té Pèlú ní xãhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, ¡váha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te núu cuini-n, te na dàcaa-ndí úní tñáhá vehe tñuvixiⁿ, te ñⁿ cuu cuèndá-n, te ñⁿ cuu cuèndá té Moisés, te ñⁿ cuu cuèndá té Èliás —càchí-dé xãhaⁿ-dè xii-gã.

⁵ Te ñini dùcaⁿ caháⁿ té Pèlú ní quexio ñⁿ vícò núú ndécú-güedé ní

dádãhu ñaha-xi xii-güedé te súúni chàhñchí. Te xití vícò-ãⁿ ñi tecú ní càháⁿ Yã Ndiõxí, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í tée ío cùu iní-í, te ío cùdú iní-í-dé, te cund-edóho-ndo nchàa tñúhu càháⁿ-dé —duha ní xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁶ Te sá dúcáⁿ ñi càháⁿ Yã Ndiõxí ní tecú dóho cue tée xica cuu ndihí Jèsús te ío ní yùhú-güedé, te ní ngúñí xití-güedé te ní nuu núú-güedé ndaa núú ñhú. ⁷ Te Jèsús cuáháⁿ-gã núú xíndecu cue tée xica cuu ndihí-gã, te ní tendaha ñaha-gã, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí ndácuñí, vá yùhú-ndó —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁸ Te òré ní ndanehe núú-güedé, te ñá túú-gã ní xiní-güedé cue tée úú-áⁿ chi mee-nã Jèsús. ⁹ Te òré cuánuu ndihí ñaha Jèsús xii-güedé tñdúú-ãⁿ, te ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Vá yõo cúñaha-ndo ñi ñⁿ sá ñi xiní-ndó núú ñi sáá-ó-á, te cuu càháⁿ-ndó dico ndéé ná yãha ndoto yúhú Tée cùu ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo sá cùu-í —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁰ Te cue tée xica cuu ndihí-gã ní xãhaⁿ-güedé xii-gã:

—Cuini-ndí cachí tñúhu-n ña cuèndá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyi-u nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndí Moisés càchí-güedé sá dñhna-gã té Èliás quixi, te dàtnúni quixi Yáá tendaha Yã Ndiõxí quixi ñuyíu-a —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

¹¹ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ndáá sá códo núu ñⁿ tée quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás te tée-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. ¹² Te na càchí tñúhu-í xii-ndo vitna sá sã ní quixi tée ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáyi-u ñá túú ní cùtñuní iní-yu sá díú-dè, te ní quide ñáhá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní mée-yu, te ñu-ni ducaⁿ càda ñaha tucú-yu xii yúhú Tée cùu ñaní tñáhá-yu nchaá-yu, chi dandòho ñáhá-yu xii-í —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

13 Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní cutnùní iní-güedé sá cuendá ndí Juáá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní cáháⁿ-gá.

Jèsús quidé tātna-gá #ⁿ téé cuechi tnàhá cuéhé xiyíhí

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Te Jèsús ní nasáá-gá ndihi cue téé ní sáá ndihi-gá tĩndúú-ãⁿ núú xĩndecu vài ñáyiú, te ní quexìo #ⁿ téé núú-gã ní ngüíñí xítí-dě, te xãhaⁿ-dě xii-gá:

15 —Mèstrú, cundàhú iní déhe-í chi tnàhá-dé cuéhé xiyíhí, te ío dándoho ñaha-xi xii-dé, te ní cuu vài xito daquéé ñaha-xi núú ñùhú xii-dé, te ní cuu vài tucu xito dangauñi-hnu ñaha-xi ndute xii-dé. 16 Te sa ndéca-í-dé ní quixi núú cuè téé xica cuu ndihi-n dico ñá túú ní ndàcu-güedé cada tātna ñaha-güedé xii-dé —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii-gá.

17 Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiú xĩndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú-a, ío sáá iní-ndó chi ñá túú cuíní-ndó quĩndáá iní-ndó Yã Ndiõxí, te ní cuu vài nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó. ¿Te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gã cada-ndo-i? Te chí cándèca téé cùhú-áⁿ táquixi iha —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

18 Te Jèsús ní tenáá-gá espíritú cundihí yucu ñávãha yìhi ñaha xii téé-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te òré-ni-áⁿ nĩ ndúha-dé.

19 Te sáá dúcáⁿ te òré ndécú mèe Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã, te xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuendá ñá túú ní ndàcu-ndí queñuhu-ndí espíritú cundihí yucu ñávãha yìhi ñaha xii téé-ãⁿ —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

20 Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te ñá túú ní ndàcu-ndo, chi ñá túú sàndáá ndisa iní-ndó Yã Ndiõxí. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nõu nchòhó quĩndáá ndisa iní-ndó Yã Ndiõxí cuèdicó luha líí dàtná lĩhli ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá, te

ducaⁿ te cuu cúñaha-ndo xii #ⁿ tĩndúú xocuñí-xi núú ndécú-xí te xocuñí-xi. Te nchaa núú sã vãha ndacu-ndo càda-ndo te núú na quĩndáá iní ndisa-ndo Yã Ndiõxí. 21 Te xìni ñuhu-xi sá ío cáháⁿ ndihi-ndo-gã te ñá túú tnàhí ná caxi-ndo cáháⁿ ndihi-ndo-gã, te ducaⁿ te ndacu-ndo queñuhu-ndo espíritú cundihí yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiú, dàtná cúú espíritú sá yíhí ñaha xii téé-ãⁿ ní cùu —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Te nini xica cuu Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá distritú Galileá, te ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo sáá #ⁿ nduu te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, 23 te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sá dúcáⁿ nĩ xãhaⁿ-gã xii-güedé, te ío ní ndíhú iní-güedé.

Díhúⁿ cuendá veñúhu

24 Te òré ní quexìo Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Capèrnaúm, te cue téé quide cobrá díhúⁿ cuendá veñúhu ní sáháⁿ-güedé ní cáháⁿ ndihi-güedé té Pèlú, te xãhaⁿ-güedé:

—¿Chãhu mèstrú-ndó úú díhúⁿ sã nání drácmá cuendá veñúhu ãⁿ ñáhá? —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-dé.

25 Te té Pèlú ní xãhaⁿ-dě:

—Chãhu-dé —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii-güedé.

Te té Pèlú cuánguihu-dé xití vehe núú ndécú Jèsús, te díhna-gá ní cáháⁿ-gá, te xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Xímú, ¿nása sàni iní-n, ná cúú ñáyiú quide cobrá ñáhá cuè téé yĩndaha ñáyiú ndècu ñuyíú-a cuendá nchaa sá ndúú yãhu ñuú-güedé ndihi cuendá nchaa díhúⁿ sã ngáútnàha, cue ñáyiú ñuú-güedé ãⁿ cuè ñáyiú véxi xica quide cobrá-güedé? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

26 Te té Pèlú ní xãhaⁿ-dě xii-gá:

—Cue ñáiyu véxi xica quide co-
brá-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Te núu ducaⁿ te cue ñáiyu ñúú-güedé ñá túú nã chãhu-yu te núu ducaⁿ. ²⁷ Dico cuendá sá vã yõ dasátú-ó ìní-xi, te cuaháⁿ làgúná te dàquée-n sã tñí-n chãcá xití ndute, te chácá dñhanuu na tãva-n te cundehe-n yùhu-di, chi yìhi ìⁿ díhúⁿ cuixíⁿ. Te díhúⁿ-ãⁿ canehe-n quihíⁿ cháhu-n cuendá-í ndihí cuendá-n, chi díhúⁿ-ãⁿ sa tnahá quéyãhu cuendá-ó ndì ndúú-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

18

*Cue tée ndücu tnúhu núú Jèsús yoo
ío-gá cúnüu*

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Te sátá dúcáⁿ te cue tée xica cuu ndihí Jèsús ní sáháⁿ-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí, yoo ío-gá cúnüu núú cuè ñáiyu yíndaha ñaha Yá Ndiõxí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

² Te Jèsús ní cana-gá ìⁿ té líhli te ní sanutñí ñaha-gã xii-dé cuádava tnuú-güedé. ³ Te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nüü vá dáñá-ndó nchaa sá ñà túú vãha quide-ndo, te nduu ndàhú ìní-ndó dàtná ndàhú ìní té líhli-a, te vá ndúú tãhú-ndó ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo. ⁴ Te ñáiyu quide datná quidé tã líhli-a ndàhú ìní-yu, te ñá túú quide cahnú-yu mée-yu, ñáiyu-áⁿ ío cunúú-yu núú ndécú Yá Ndiõxí táxí tnùnigá. ⁵ Te nchaa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ìⁿ landú dàtná té líhli-a cuendá sá cúú ìní ñáhã-yu xii-í ñá, te cada ìní-yu sá yùhú ní queheⁿ cuendá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

*Quihi ìní-ó vã cündècu-o ichi cuehé
ichi duha*

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Te Jèsús xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Te núu ìⁿ té na dàcaháⁿ-dé cue ñáiyu sàndáá ìní ñáhã xii-í cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá

sá ná dàcutu ndeé-güedé ìⁿ yúú yõdó dúcúⁿ-dè, te dàquée ñaha-güedé xii-dé xití ndute làmár, te ñá díú sã cündècu-dé ducaⁿ càda-dé. ⁷ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáiyu xíndecu ñuyú-a, chi coo cue tée dacaháⁿ ñáhã xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá te dacuití sã dúcáⁿ càda-xi! Dico ndàhú ní cuu cue tée ducaⁿ na dàcaháⁿ ñáhã xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá!

⁸ Te núu ìⁿ xio ndaha-ndo àdi ìⁿ xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehdé-ndó ná cuíta, chi váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio ndaha-ndo àdi ìⁿ xio sáhá-ndó, te ñá díú sã quihíⁿ-ndó ñihí ní ndúú-ndó nüü ñùhú núú càyú. ⁹ Te núu ìⁿ xio tinüu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo na cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio tinüu-ndo, te ñá díú sã ndì ndúú xio núú-ndó quihíⁿ-ndó nüü ñùhú núú càyú.

*Cuendá ìⁿ mbéé quiti ní xíta
(Lc. 15:3-7)*

¹⁰ Te vá dàquée tihú-ndó cuè ñáiyu cùu cuendá-í cuèi cùú-yu ñáiyu ío ndàhú ìní-xi. Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí, cue espíritú néhé cuendá ñáhã xii-yu ñuyú-a, nchaa-ni nduu nchaa-ni òré ndécú-xi nüü Tãtã-í Dútú Ndiõxí Yá ndécú àndü. ¹¹ Te ducaⁿ chi yùhú Tée cùu ñani tnahá-ndó nchaa-ndo véxi-í ñuyú-a dàcácu nihnu-í ñáiyu núú ùhú núú ndàhú, ñáiyu ta xíta nihnu cuáhãⁿ.

¹² Te nása sàni ìní-ndó cuendá ìⁿ té ndècu ìⁿ ciendú mbéé-xi?, chi núu na cuíta ìⁿ-di te dàndóo-dé cúmídícó sáhúⁿ cúmí-di cundecu-di ìⁿ yucu te quihíⁿ-dé cúnúndúcú-dè quiti ní xíta-áⁿ. ¹³ Te núu na nánihí-dè-di, te nchòhó sa cùtnuní ìní-ndó sã ío-gá cudí ìní-dé cuendá quiti ní xíta-áⁿ òré nanihí-dè-di dàcúúxí cúmídícó sáhúⁿ cúmí quiti ñá túú ní xíta-áⁿ. ¹⁴ Te ducaⁿ sãtnahá-xi quide Tãtã-ó Dútú Ndiõxí Yá ndécú àndü, chi cuínigá sá vã cuíta ni ìⁿ cue ñáiyu cùu cuendá-gá.

Cada càhnu iní-ó sã quidé ñàha tnahã ñáyiu-o

(Lc. 17:3)

15 "Te núu ñá ñáyiu ndècu ndìhi-ndo ní quidé-yu ñá sã ñà túú tàú-yu cada-yu sã cúu-xí-ndó, te cáháⁿ-ndó dõho-yu núú méé nũú ñá-ndó ndìhí-yu cuendá sã ná ndìxi cuéchi iní-yu sã ñà túú quide váha-yu. Te núu ní tñí-yu tñúhu ní xáhaⁿ-ndo xii-yu, te ní ndacu-ndo ñí nacanu ichi-ndõ-yu. 16 Te núu ñá túú ní cuiní-yu tñí-yu tñúhu xáhaⁿ-ndo xii-yu, te nducu-ndo ñá àdi úú tñàhá cue téé canehe núú-güedé cuendá cundedóho-güedé nàcuáa ndùu tñúhu ndàtnúhu-ndo ndìhí-yu. 17 Te tñàhá cue téé-áⁿ cáháⁿ-güedé dóho-yu, dico núu ní tñúhu cáháⁿ cue téé-áⁿ ñà túú ní cuiní-yu tñí-yu, te dàtúu-ndo nũú dàva-gá ñáyiu ndècu ndìhi-ndo ichi Xitohó Jesucristú cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa quide ñáyiu-áⁿ. Te núu ñáyiu ndècuéchi-áⁿ ñà túú ní cuiní-yu tñí-yu tñúhu sã ñí xáhaⁿ dàva-gá cue ñáyiu ndècu ichi-gá, te cada-ná iní-ndó sã cúu-yu ñáyiu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiõxí dàtná cue téé cuhna iní-xi quide cobra ñàhá xii ñáyiu cuendá impuèstú.

18 "Te na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã nũu nchòhó ná càchí-ndó sã ndécú cuéchi ñáyiu, te ñíu-ni ducaⁿ cáháⁿ Yá Ndiõxí, àdi cachí-ndó sã ñà túú cuéchi-yu te ñíu-ni ducaⁿ cáháⁿ tucu-gá, te ducaⁿ chi nchòhó quidé-ndó nàcuáa cáháⁿ-gá.

19 "Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sã nũu úú tñàhá-ndó cùu ñá nuu-ndo cáháⁿ ndìhi-ndo Tãtã-í Dútú Ndiõxí Yá ndécú àndiú xicáⁿ-ndó nũú-gã nũu ná cúú sã cuiní-ndó, te taxi-gá nũu ná cúú sã xicáⁿ-ndó nũú-gã. 20 Te núu úú tñàhá-ndó àdi úní tñàhá-ndó ñí nataká-ndó ñá xichi cuendá sã ñúhú iní ñàhá-ndó xii-í, te xíáⁿ ndécú ndìhi ñàhá-í xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

21 Te té Pèlú ní sáháⁿ ndehe yatni-dé núú Jèsús, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, cachí tñúhu xii-í ná daha xito cada càhnu iní-í tñàhá ñáyiu-í

te núu ñá sã ná càda ñàhá-yu xii-í. ¿Cuèdicó úsá xito-ãⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

22 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Yúhú càchí-í sã ñà díú-ní úsá xito cada càhnu iní-n-yu, chi únídico úxí xito ndìhi úsá ndìhi úsá xito cada càhnu iní-n-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Cuendá téé ñá túú quide cahnu iní tñàhá ñáyiu-xi

23 Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na càni-í ñá cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tñùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàhá Yá Ndiõxí xii ñáyiu. ñá téé yindaha ñàhá xii ñáyiu ní sani iní-dé sã cáda ndáá-dé ndìhi cue téé xinu cuechi núú-dè cuendá nchaa sã tàú-güedé núú-dè. 24 Te òré sa ní ngúndecu túha-dé te ní quexio ñá téé xinu cuechi núú-dè. Te téé-áⁿ tàú-dé cuéhé víhí díhúⁿ nũú-dè, chi tàú-dé úxí mĩ díhúⁿ sã nání talentú. 25 Te téé xinu cuechi-áⁿ ñà túú díhúⁿ ndécú ndìhi-dé nacháhu-dé sã tàú-dé núú patróoⁿ-dè-áⁿ, núu xíáⁿ ní táuchíúⁿ téé cùu patróoⁿ-dè-áⁿ dico ñàhá-güedé xii-dé ndìhi ñadìhí-dé ndìhi cue déhe-dé ndìhi nchaa sã ndécú ndìhi-dé cuendá ncháa-yu cuú-yu ñáyiu ñá túú tñàhí dàñá quee núú chíúⁿ patróoⁿ-xi, te ducaⁿ te ndéyáhu sã tàú-dé núú patróoⁿ-dè.

26 Te téé xinu cuechi-áⁿ ñí ngüñí xití-dè núú patróoⁿ-dè, te xáhaⁿ-dè: "Patróoⁿ, cáháⁿ ndàhú-í núú-n sã ñó ndee ñó càhnu cada iní-n sã dúhá tàú-í núú-n, te ñà túú ñà caní iní-n chi nacháhu-í nchaa sã tàú-í núú-n", càchí-dé xáhaⁿ-dè xii patróoⁿ-dè. 27 Te téé cùu patróoⁿ-dè-áⁿ ñí cundàhú iní ñàhá-dè xii-dé, te ní quide càhnu iní ñàhá-dè, te ní dàñá ñàhá-dé cuánuhú-dé. 28 Te téé xinu cuechi-áⁿ ñí naníhí-dè ñá téé xinu cuechi ndìhi-dè ichi cuánuhú-dé, te téé ní naníhí-dè-áⁿ tàú-dé sacú-ni díhúⁿ nũú-dè chi ñá ciendú-ni díhúⁿ denariú tàú-dé. Te ní tñí-dé téé tàú núú-dè-áⁿ dácüehné ñàhá-dè xii-dé, te xáhaⁿ-dè: "Nacháhu sã tàú-n nũú-í", càchí-dé xáhaⁿ-dè.

29 Te téé tàú-áⁿ ñí ngüñí xití-dè núú téé dii nũú-xi tàú-dè-áⁿ, te xáhaⁿ-dè: "Cáháⁿ ndàhú-í núú-n sã cáda càhnu

iní ñáhá-n xii-í sá tàú-í núú-n, te nacháhu cuèé-í nchaa sá tàú-í núú-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dë. ³⁰ Dico téé dii núú-xi tàú-dé-áⁿ ñà túú ní cuíni-dé cada ndee iní-dé cundetú-dé nacháhu cuèé téé-áⁿ sá tàú-dé, chi ní chíhi ñaha-dë vecaá cuèndá yàcáⁿ quihi-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tàú-dé. ³¹ Te dava-gá cue téé xinu cuechi ní xiní-güedé nàcuáa ní quide téé-áⁿ, te ní cudééⁿ-güedé núú-dë, te ní sáháⁿ-güedé ní xitnúhu-güedé téé cùu patróóⁿ-güedé sá dúcáⁿ nǐ quide-dé. ³² Te téé cùu patróóⁿ-güedé-áⁿ nǐ cana-dé téé ducaⁿ nǐ quide-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dë: “Yòhó cúú-n ìⁿ téé ío cuihna iní-xi xinu cuechi núú-í, chí yúhú ní quide càhnu iní ñáhà-í xii-n cuèndá nchaa sá tàú-n núú-í òré ní cáháⁿ ndàhú-n. ³³ Te tnàhá yòhó tàú-n dùcaⁿ cada-n cada cahnu iní-n téé xinu cuechi ndihi-n núú-í cuèndá nchaa sá tàú-dé núú-n dàtná ní quide ñaha-í xii-n nǐ quide càhnu iní-í cuèndá nchaa sá tàú-n”, cächí téé cùu patróóⁿ-áⁿ xáhaⁿ-dë xii téé ducaⁿ nǐ quide-áⁿ. ³⁴ Te téé cùu patróóⁿ-áⁿ nǐ cudééⁿ víhí-dë sá dúcáⁿ nǐ quide téé-áⁿ, te ní táuchíúⁿ-dë dandòho ñaha-güedé xii-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tàú-dé —duha ní cani Jèsús cuèndú núú-güedé.

³⁵ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Dàtná ní quide téé cùu patróóⁿ-áⁿ nǐ dándóhó-dë téé tàú núú-dë-áⁿ ducaⁿ càda ñaha Tàtá-í Dútú Ndiòxí Yaá ndécú àndiu xii-ndo, te núu vá ní yúhu ní iní-ndó càda cahnu iní-ndó sá quidé ñaha tnaha ñáyíu-ndo xii-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

19

Jèsús càháⁿ-gá cuèndá cue ñáyíu dàña tnaha

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Te sátá nǐ yáha ducaⁿ nǐ cáháⁿ Jèsús, te ní ndee-gá distritú Galileá cuáháⁿ-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán yucu distritú Jùdeá. ² Te ío cuéhé ñáyíu nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te yàcáⁿ ní quide tátna-gá nchaa ñáyíu cùhú.

³ Te ní quexìo ìⁿ úú cue téé cùu fariséú núú ndécú Jèsús xító ndèe

ñáhá-güedé xii-gá núu nása cunduu tnúhu cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n, ¿cuu dàña ìⁿ téé ñadìhí-dé núu ndèdani càa ìⁿ sá ñà túú cùndáá-yu-áⁿ? — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tütú Yá Ndiòxí, te diu núú tütú-gá cáháⁿ-xi sá cùtnàhá ní cadúha-gá ñáyíu, te téé ñadìhí ní cadúha-gá-áⁿ? ⁵ Te duha cächí tucu-xi núú tütú Yá Ndiòxí nàcuáa ní cáháⁿ-gá: “Cue téé na ñihí ñadìhí-xi te dèⁿ-ná cada-güedé tātá-güedé ndihi náná-güedé, chí ñadìhí-ná-güedé cuu cuu ndihi-güedé, te cada iní-ndó sá ìⁿ-ná yiqui cùnú cuú-yu cundecú-yu”, duha cächí Yá Ndiòxí núú tütú-gá. ⁶ Te xíáⁿ núu cada iní-ndó sá cuè ñáyíu úú-áⁿ ìⁿ-ná yiqui cùnú cuú-yu, te ñá túú-gá ndí dííⁿ ndí dííⁿ yiqui cùnú cuú-yu. Núu xíáⁿ ñá túú ndùu váha-xi dàña cuè téé ñadìhí-güedé, chí mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá cúú úú-yu cundecú-yu — cächí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, ¿te ná cuèndá ndíi Moisés ní cachí ndíi sá núu ìⁿ téé cuíni-dé dàña-dë ñadìhí-dé, te cuu cadúha-dé ìⁿ tutú núú cáháⁿ-xi sá nǐ dáña-dë ñadìhí-dé, te ducaⁿ te cuu dàña ñaha-dé ní cachí ndíi vǎⁿ? — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te ducaⁿ nǐ cachí ndíi Moisés sá cúú dàña-ndo ñadìhí-ndó, chí nchòhó ío sàá iní-ndó, dico ndéé díhna chí ní tecú tnúhu nchaa cue téé sá vǎ dáña-güedé ñadìhí-güedé. ⁹ Dico yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sá núu ìⁿ téé na dàña-dé ñadìhí-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadìhí te ío nèhé quidé-dë, te núu ñá díú cuèndá sá cáháⁿ ndihi-aⁿ ingá téé ducaⁿ na dàña ñaha-dé. Te sá dúcáⁿ cuèndá-ni na dàña ìⁿ téé ñadìhí-dé, te ìⁿ-ní cuèchi cùu-xi ndihi cuèchi quide téé ndèca ñadìhí te cáháⁿ ndihi-dé ingá ñadìhí —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

10 Te cue tée xica cuu ndihi-gá ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Te núu ducaⁿ cùu cuendá cue tée ndihi ñadihí-güedé, te váha-gá sá vǎ cándeca cue tée ñadihí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

11 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ñá ncháá ñǎyiu ducaⁿ ndùu tǎhù-yu cundecú-yu, chi mee-ni ñǎyiu ní cachí Yǎ Ndiöxí sá dúcáⁿ tnàhí nduu tǎhú cundecu mee. 12 Te ió cue tée ducaⁿ tnàhí ní nduu tǎhú-güedé ndéé òré ní cacu-güedé sá vǎ cándeca-güedé ñadihí. Te ió cue tée ñá ndácú-güedé candeca-güedé ñadihí cuendá sá ñi quide ñaha dàva-gá cue tnàha tée-güedé xii-güedé. Te dava-güedé ñá túú cándeca-güedé ñadihí chi cuení-güedé sá vǎ dáñá ndéé-güedé cunu cuechi-güedé núu Yǎ Ndiöxí. Te nchaa cue tée ducaⁿ ñi nduu tǎhú núu Yǎ Ndiöxí cundecu mee, te váha-ni te núu na cundecu mee-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús xicáⁿ tǎhú-gǎ núu Yǎ Ndiöxí cuendá landú (Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 Te ñⁿ úú ñǎyiu ndécá-yu landú lǐhli cuáháⁿ núu Jèsús, chi cuení-yu sá téndaha ñaha-gá xii-güexi, te cacáⁿ tǎhú-gǎ núu Yǎ Ndiöxí cuendá-güexi. Te cue tée xica cuu ndihi-gá ní ngüíta-güedé ténàá ñáhá-güedé xií-yu, te xáhaⁿ-güedé sá vǎ dúcáⁿ càdá-yu.

14 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí dáñá ná quixi nahi cue landú lǐhli-áⁿ núu-í-a, te vǎ càdí-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cúú vǎha iní cue landú lǐhli-áⁿ ducaⁿ cùu váha iní cue ñáyiu yìndaha ñaha Yǎ Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

15 Te ní tendaha ñaha-gá xii-güexi, te ní xicáⁿ tǎhú-gǎ núu Yǎ Ndiöxí cuendá-güexi, te sátá dúcáⁿ ñi quide-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá.

Ñⁿ tée cuica càháⁿ ndihi-dé Jèsús (Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Te ñⁿ tée cuechi ñi quexìo-dé núu ndécú Jèsús, te xicáⁿ tnúhú-dě núu-gǎ, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n tée ío váha iní-xi, te cuení-í núu vǎ cündèe iní-n càchí tnúhu-n ñǎ cúú sǎ vǎha cada-í cuendá nduu tǎhú-í cundecu-í ndihi Yǎ Ndiöxí ñi caa ñi quíhíⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

17 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sǎ yùhú váha iní-áⁿ?, chi ñⁿdií díí-ni Yǎ Ndiöxí ío váha iní-gá. Te núu cuení-n nàníhí tǎhú-n te tní-n nchàa tnúhu càháⁿ Yǎ Ndiöxí, tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyiu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

18 Te tée cuechi-áⁿ ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Te ndëndida càa tnúhu càháⁿ Yǎ Ndiöxí cada-í-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Te duha ní cachí Yǎ Ndiöxí cada ñáyiu: “Vǎ cáhni-ndó tnàha ñáyiu-ndo, vǎ càháⁿ ndihi-ndo ñadihí te núu ñá díú ñadihí-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiu dìhí tucu vǎ càháⁿ ndihi-ndo tée te núu ñá díú yí-ndo cuu-güedé, te vǎ dúhú-ndó sǎ ndécú ndihi tnaha ñáyiu-ndo, vǎ dácàcu-ndo cuéchi neñúú sá cúú-xí tnàha ñáyiu-ndo. 19 Te canehe-ndo sǎ yíñùhu núu tǎtá-ndó ndihi núu náná-ndó, te cundàhú iní-ndó tnàha ñáyiu-ndo dàtná cündàhú iní-ndó mèe-ndo”, duha ní cachí Yǎ Ndiöxí cada ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

20 Te tée cuechi-áⁿ ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Nchaa xíáⁿ ní ngüíta-í quidè-í ndéé cùtnàhá cúú landú-í, ¿te vitna nágá cúmǎní cada-í-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

21 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Te núu cuení-n cùu-n ñⁿ tée ío váha cada ndáá, te cuáháⁿ dico-n nchàa sǎ ndécú ndihi-n, te díhú-n cuáha tǎhú-n cuè ñáyiu ndàhú, te ducaⁿ te nduu tǎhú-n ngündecu váha-n núu ndécú Yǎ Ndiöxí táxí tnùn-í-gá. Te sátá ná yǎha ducaⁿ càda-n te quixi-n chìtnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

²² Te sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundíyí-dé, chí ío cuica-dě, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé.

²³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii cue téé xica cuu ndíhi-gá:

—Na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ío úhú quíndáá iní ñaha cuè ñáyíu cuica xii Yá Ndiǒxí cuéndá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu. ²⁴ Te na cǎchí tnúhu tucu-í xii-ndo sǎ yǎchí-gá yáha ñⁿ cǎméyu yaú ñⁿ yíqui tícú dàcúxí sǎ quíndáá iní ñⁿ ñáyíu cuica Yá Ndiǒxí cuéndá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁵ Te sá dúcáⁿ nǐ cǎháⁿ Jèsús, xǎáⁿ ío ní cuñúhu cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní ngúíta-güedé xǐtnàha-güedé:

—¿Yoo naníhí tǎhú te núu ducaⁿ vaíⁿ? —cǎchí-güedé xǐtnàha-güedé.

²⁶ Te Jèsús ní ndacoto-gá núu-güedé, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchaa ñáyíu ñuyíú-a chí vá ndácü-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiǒxí xii-yu, dico mee-gǎ chí ndacu-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu chí nchaandi túhú sá váha ndacu-gá quíde-gǎ —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁷ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Nchúhú ní dándóo-ndí nchaa sá ndécú ndíhi-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n, ¿te ná cúú sǎ ñíhí-ndí nduu táhú-ndí sá dúcáⁿ nǐ quide-ndí-i? —cǎchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ná sǎá nduu, ndúu saa nchaa sá ío andíu ndíhi ñuyíú-a, te dàvá-áⁿ cunucóo yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo ñⁿ núú xilé váha, te nchaa ñáyíu quíní-yu sá ío cǎhnu cuu-í, te nchòhó cue téé ní tuha ñaha xii-í tnáhá-ndó cunucóo-ndo núú ñⁿ caa xilé váha ndí ùxúú tnáhá-ndó, te xǎáⁿ cunucóo-ndo càda ndáá-ndó cuèchi ndí ùxúú xichi cue ñáyíu isràél. ²⁹ Te nchaa ñáyíu na dándóo vehe-xi, àdi ñani-xi, àdi cúha-xi, àdi tátá-xi, àdi náná-xi, àdi ñadihí-xi, àdi déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te núu ducaⁿ na cadá-yu sá cuéndá-í te ío-gá cuéhé sǎ cuǎñaha

Yá Ndiǒxí cundecu ndíhi-yu, te ñá díú-ní xǎáⁿ chí tnáhá nduu táhú-yu cundecú-yu ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

³⁰ Te dava ñáyíu cùnnuu ndecu ichi Yá Ndiǒxí vitna, ñáyíu-áⁿ sǎá nduu te vá ío-gá cunúú-yu dàtná cùnúú-yu vitna, te dava ñáyíu nchícúⁿ ñá túú cùnnuu vitna, ñáyíu-áⁿ sǎá nduu te ío cunúú-yu —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

20

Cuéndá cue téé quide chiuⁿ

¹ Te xáhaⁿ tucu Jesús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá:

—Na cǎni-í ñⁿ cuéndú núu-ndó cuéndá tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiǒxí xii ñáyíu. ñⁿ téé ní xitu-dé yoho yàha stilé, te ñⁿ nduu ní quee-dé nehé-ni cuándúcú-dě cue téé cada chiuⁿ núú dúcáⁿ nǐ xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ.

² Te òré ní níhí-dě cue téé cada chiuⁿ-áⁿ, te ní quide ndáá-dé ndíhi-güedé sá chǎhu ñaha-dě xii-güedé ñⁿ díhúⁿ denàriú ñⁿ nduu. Te sǎtá dúcáⁿ te ní tendaha ñaha-dé xii-güedé cuáháⁿ-güedé cada chiuⁿ-güedé núú dúcáⁿ nǐ xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ.

³ Te dàtnùní ní xica tucu-dé cuáháⁿ-dé dàtná òré caá ñⁿ dátneé cuándúcú-gǎ-dé cue téé cada chiuⁿ núú nǐ xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xiní-dé xǐnutní ñⁿ úú cue téé núú yǎhu te ñá túú nǎ chiuⁿ xíquide-güedé. ⁴ Te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé: “Ñá túú cùdana cuyáchí-ndó càda-ndo chiuⁿ-í te chǎhu ñaha-í xii-ndo nàcuáa tàú-xi cundu-áⁿ”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé. Te cue téé-áⁿ nǐ sáha-güedé tnúhu cada chiuⁿ-güedé te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. ⁵ Te téé ní xitu yoho yàha stilé-áⁿ nǐ xica tucu-dé dàtná òré caúxúú nduu cuándúcú-gǎ-dé cue téé cada chiuⁿ-dé, te ní níhí tucu-dé cue téé cada chiuⁿ. Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úní sacuaa, te díu-ni ducaⁿ nǐ quide tucu-dé. ⁶ Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úhúⁿ sacuaa cuándúcú-gǎ-dé cue téé cada chiuⁿ-dé, te ní xiní-dé xǐnutní ñⁿ úú cue téé

d̩u-ni núú yǎhu-án te ñá túú nǎ chiún quide-güedé, te ní xáhaⁿ-dē xii-güedé: “Sànuu sá nchòhó ní cuu nchàca vitna ñá túú ñihí-ndó chiún cada-ndo”, cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé. ⁷ Te cue téé-án ñí xáhaⁿ-güedé xii-dé: “Ñá túú ñihí-ndí chiún cada-ndí chi vá yõo ndùcu ñaha xii-ndí”, cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé. Te ní xáhaⁿ-dē xii-güedé: “Yúhú taxi-í chiún cada-ndo, te quíhí-ndó núú ñí xitu-í yoho yàha stilé yàcáⁿ cada chiún-ndo, te cháhu ñaha-í xii-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu”, cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé. ⁸ Te sáta ñí dáhu nchícanhii, te téé dii chiún-xi-án ñí xáhaⁿ-dē xii téé tàxi tñuní ñáhá xii cue téé quide chiún-án: “Cúñaha xii nchaa cue téé quide chiún-án ná quíxí-güedé te cháhu-n-güedé, te díhna-gá cue téé nchícúⁿ cuíi-nǎ cuánguìhu núú chíúⁿ ngũita-n cháhu-n, te ndéé núú ñí ndihí-ná cháhu-n cuè téé cuánguìhu díhna nuu-gǎ núú chíúⁿ”, cächí-dé xáhaⁿ-dē xii téé tàxi tñuní ñáhá xii cue téé quide chiún-án. ⁹ Te díhna-gá cue téé cuánguìhu caá úhúⁿ sacuaa ní quexìo-güedé cuendá cháhu ñaha-dé, te ní cháhu ñaha-dé ñí caa díhúⁿ denàriú xii ñí ñí-güedé. ¹⁰ Te sáta ñí cháhu-dé dava-gá cue téé ní quide chiún. Te ndéé núú ñí ndihí-ná ní cháhu-dé cue téé cuánguìhu díhna nuu-gǎ núú chíúⁿ. Te cue téé-án ñí sani iní-güedé sá vái-gǎ cháhu ñaha-dé xii-güedé, dico ñáhá chi ñí caa-ni díhúⁿ denàriú ní cháhu ñaha-dé xii ñí ñí-güedé. ¹¹ Te cue téé-án ñí queheⁿ cuendá-güedé díhúⁿ-güedé dico ñá túú ní quide váha-xi iní-güedé. ¹² Te ní xáhaⁿ-güedé xii téé dii chiún-xi ní quide-güedé: “¿Ná cuendá cue téé nchícúⁿ cuíi-nǎ cuánguìhu núú chíúⁿ ñí-ni ñí cháhu ñaha-n xii-ndí ndihí-güedé, te ñí dii oré duha ní quide chiún-güedé? Te nchúhú nchàca nchaa ní sahani iní-ndí ní quide chiún-ndí, te ní ndoho-ndí cahni, te ñí-ni ñí cháhu ñaha-n xii-ndí ndihí-güedé”, cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii téé dii chiún-xi ní quide-güedé. ¹³ Te téé dii chiún-xi

ní quide-güedé-án ñí xáhaⁿ-dē xii ñí téé-án: “Yòhó, ñá túú quide-í ñí sá ñá túú tàú-í cada-í sá cúú-xi-n, chi ní quide ndáá-ó sǎ díú-ni ñí díhúⁿ denàriú cháhu ñaha-í xii-n ñí nduu. ¹⁴ Te vitna queheⁿ díhúⁿ cuendá nduu-n te núhú-n, chi yúhú cuíni-í sá ñí-ni cháhu ñaha-í xii-n ndihí cue téé nchícúⁿ cuíi-nǎ cuánguìhu núú chíúⁿ. ¹⁵ Chi yúhú cuu-ni cada-í nání cuíni-í ndihí díhúⁿ-í, ¿àdi dico ñá túú quide váha-xi iní-n sǎ dúhá cundahú iní-í cue téé-án ducaⁿ cháhu-í-güedé?”, cächí téé cùu patróoⁿ-án xáhaⁿ-dē xii téé-án. Duha ndùu cuendú caní-í núú-ndó. ¹⁶ Te duha cǎháⁿ-í chi dava ñáyiú cùnuu ndecu ichi Yá Ndiõxí vitna sáá nduu te vá cùnùu vihi-gá-yu dàtná cùnùú-yu vitna, te dava ñáyiú ñá túú cùnuu vitna sáá nduu ño cùnùú-yu. Te ío cuéhé ñáyiú cǎháⁿ ñáhá Yá Ndiõxí xii-yu dico sacú-ni-yu nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí-gá — cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jesús cǎháⁿ tucu-gá sá cǎhni ñàha-güedé xii-gá

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Te ñùhu Jesús ichi cuásaá-gá ñúu Jerusalén ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní cana ñaha-gǎ xii-güedé ní naníhí tñáhá-güedé ndihí-gá, te ta ndàtnúhu ndihí ñaha-gǎ xii-güedé cuáháⁿ, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

¹⁸ —Vitna ñùhu-o ichi cuásaá-ó ñúu Jerusalén, te yàcáⁿ cuáha cuendá ñáhá-güedé xii yúhú Téé cùu ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo núú cuè téé cùu dútú cùnùu, ndihí núú cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés. Te d̩u cue téé-án cǎñaha-güedé xii dava-gá cue téé sá cǎhni ñàha-güedé xii-í. ¹⁹ Te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé ñá túú cùu cue téé isràél, te cue téé-án cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndihí ñí, te dàtnùni cata caa ñaha-güedé xii-í núú cùrúxí te núú cùrúxí-án cuú-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í — cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Náná tē Jàcobó ndihí té Juàá cuìní-aⁿ sá cùnù-güedé ndihí Jèsús

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcobó ndihí té Juàá ndécá ñàha náná-güedé xii-güedé cuáháⁿ núú ndécú Jèsús, te òré ní quexìo-aⁿ ndihí-güedé núú ndécú-gã te ní ngüíñí xítí-áⁿ núú-gã cuendá cuìní-aⁿ ndàtnúhu ndihí ñàha-aⁿ xii-gá cuendá sá cúú-xí cuè déhe-aⁿ. ²¹ Te cùmání-gã cáháⁿ-aⁿ te ní xicáⁿ tnúhú Jèsús núú-aⁿ, te xàhaⁿ-gã:

—¿Ná cuìní-n? —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-aⁿ.

Te ní xàhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nùu vá cündèe iní-n cùnucóo ñⁿ déhe-í-a xio cùha-n, te ingá-dé cunucóo-dé xio dàtni-n na saá nduu cùnucóo-n nùú táxí tnùnì-n —càchí-áⁿ xàhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²² Te Jèsús ní xàhaⁿ-gã xii úú cue té-áⁿ:

—Nchòhó, ñá túú cùtnuní váha iní-ndó nàcuáa ndùu sá xicáⁿ-ndó nùú-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dàndoho ñàha ñáyíu xii-ndo dàtná dandòho ñàhá-yu xii-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñàhá-yu xii-ndo dàtná cahni ñàhá-yu xii-í-áⁿ? —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càháⁿ-n-áⁿ —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ndáá sá cündèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa nàcuáa ndòho-í, dico sá dúcáⁿ cuìní-ndó sã ñⁿ-ndó cùnucóo-ndo xio cuhá-í, te ñⁿ-ndo cùnucóo-ndo xio datni-í, te xíáⁿ chi ñá díú yùhú tàú-í càchí-í nùu sá cúú cùnucóo-ndo àdí sá vá cúú cùnucóo-ndo, chi mee Tàtá-í Dútú Ndiòxí cachí-gá te núu ná cúú ñáyíu nduu táhú cunucóo dìñí-í dàvá-áⁿ —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁴ Te òré ní níhí ùxí-gá cue téé xica cuu ndihí-gá tnúhu nàcuáa ndùu sá cuìní cue téé úú-áⁿ, te ní cudééⁿ-güedé núú cuè téé úú-áⁿ. ²⁵ Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní xàhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó xìnì-ndó sã cuè téé yìndaha nacióⁿ quidé-güedé sá ño

cùnùu-güedé, te nchaa dava-gá cue téé cùnùu ndihí-güedé quidé-güedé tnàhá-güedé sá ño cùnùu-güedé. ²⁶ Dico nchòhó chi vá dúcáⁿ càda-ndo, chi núu dava-ndo cuìní-ndó cùnùu-ndo, te xini ñuhu-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó te vá cáda-ndó sã cùnùu-ndo. ²⁷ Te núu dava-ndo cuìní-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyíu ñá túú tnàhí dàná quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi cunu cuechi nùú tnàhá-ndó. ²⁸ Te cada-ndo dàtná quidé yùhú Téé cuu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, chi yùhú véxi-í ñuyíú-a dico ñá díú sã cùnùu cuèchi ñáyíu núú-í chi véxi-í sá cùnùu cuèchi-í núú-yu. Te cuú-í ñuyíú-a cuendá vái-yu cácu nihnú-yu núú ùhú núú ndàhú —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá núú úú tnàhá cue téé cuáá

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Te òré ní quee Jèsús ñuú Jericó ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te cuéhé víhí ñáyíu nchicúⁿ ñàhá xii-gá cuáháⁿ. ³⁰ Te yuhu ìchi cuáháⁿ-gá xìnucóo úú tnàhá cue téé cuáá, te cue téé-áⁿ ñí cutnùnì iní-güedé sá Jèsús ñúhú-gã ichi-áⁿ te ní ngüíta-güedé níhi càháⁿ-güedé, te xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Yòhó Mèstrú, ñaní tnàhá ndíi Dàvíí, cundàhú iní ñàhá xii-ndí! —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

³¹ Te cue ñáyíu tènáá ñàhá-yu xii-güedé, te xàháⁿ-yu sá ná càdí-güedé yuhu-güedé, dico uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-güedé, te xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Yòhó Mèstrú, ñaní tnàhá ndíi Dàvíí, cundàhú iní ñàhá xii-ndí! —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te ní ngüíñí Jèsús te ní cana ñàha-gã xii-güedé, te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-güedé, te xàhaⁿ-gã:

—¿Ná cuìní-ndó càda ñàha-í xii-ndo-i? —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te ní xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cuìní-ndí sá cáda tãtna-n nùú-ndí cuendá cundehe-ndí —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

34 Te Jèsús ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-güedé, te ní tendaha-gǎ núú-güedé. Te òré-ni ní ndúha núú-güedé, te nchìcúⁿ ñáhá-güedé xii-gǎ cuáháⁿ.

21

Jèsús cuánguihu-gǎ ñuú Jerusàlén
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Te òré sa ta cùyatni Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gǎ ñuú Jerusàlén, te ní quexìo-gǎ ndihi-güedé yatni víi-nǎ ñuú Bèttagé, te xíaⁿ cáá yùcu nani Olívú. Te ní ndatnúhu-gǎ ndihi úú cue téé xica cuu ndihi-gǎ, ² te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexìo-ndo yacáⁿ te nanihí-ndó ìⁿ búrru dīhí ndètní-dī ndihi déhe-dī, te nandaxi-ndo-güèdī te candeca-ndo-güèdī quixi. ³ Te núu ió ñáiyu dàdahaⁿ ñaha xii-güedi, te cúñaha-ndo xii-yu sá yùhú Yaá xicá cùu ndihi-ndo xini ñuhu-í-güedi, te ndīhi-ni natendaha-í-güedi nùhú-güedi cúñaha-ndo —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tütú-gǎ núú càchí-xi:

⁵ Chí cùñaha cuè ñáiyu ñuú Sìón ná cádá cuendá-yu, chi véxi téé yìndaha ñaha xii-yu yòdo-dé ìⁿ búrru líhli déhe ìⁿ búrru quitì sa xido,

te cùu-dé ìⁿ téé ío ndàhú iní-xi. Duha ní chídó tnùní ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tütú-gǎ.

⁶ Te cue téé xica cuu ndihi-gǎ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé cada-güedé. ⁷ Te ní ndexìo-güedé ndécá-güedé ìⁿ búrru dīhí ndihi déhe-dī, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sáta-güedi, te dàtnùní cuásaá Jèsús sáta ìⁿ-dī ní ngódó ñaha-gǎ xii-dī. ⁸ Te ío cuéhé ñáiyu ta sàcáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáháⁿ-gǎ cuendá núú dǒo-yu-áⁿ

yǎha-gǎ ndihi quitì yòdo-gǎ. Te davá-yu xèhndé-yu ndaha yùtnu ñuú tá sàcáⁿ-yu cuáháⁿ. ⁹ Te nchaa ñáiyu yòdonuu núú-gǎ ndihi nchaa ñáiyu nchìcúⁿ ndàa sáta-gǎ ní ngúita-yu níhi càháⁿ-yu, te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yaá cúú ñàní tnáhá ndī Dàvíí! ;Te Yá Ndiòxí ío na chìndee ñaha-gǎ chí cùu-gǎ Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi quide núú-gǎ! ;Te ndéé nchaa sá ío andi na càchí-xi sá ío càhnu cuu-gǎ! —duha càchí-yu.

¹⁰ Te òré cuánguihu Jèsús ñuú Jerusàlén, te nchaa ñáiyu ñuú-áⁿ ní ngúita-yu xicuáá-yu, te davá-yu ní ngúita-yu xitnàhá-yu:

—¿Yoo cùu téé-áⁿ? —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹¹ Te davá-yu xitnàhá-yu:

—Téé-áⁿ cúú-dé Jèsús téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te cùu-dé téé ñuú Nazàrét ñuú yìndèhu distritú Galileá —càchí-yu xitnàhá-yu.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gǎ nàcuáa xiquide ñáiyu xitì veñúhu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Te Jèsús cuánguihu-gǎ xitì veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te xitì veñúhu-áⁿ xìndecu ñáiyu quide ndáhú nàdicó-yu, ndihi ñáiyu xísaaⁿ, te nchaá-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te ní dándúá-gǎ mèsá nchaa ñáiyu dàma dīhúⁿ, ndihi nchaa xilé sácóo nchihí ñáiyu dīco lómá xìndecu xitì veñúhu-áⁿ.

¹³ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Núú tütú Yá Ndiòxí càháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gǎ, te ní cachí-gǎ: “Vehe-í cúú-xi núú càháⁿ ndihi ñaha ñáiyu xii-í”, duha ní cáháⁿ-gǎ càchí-xi núú tütú-gǎ. Dico nchòhó quidé-ndó vèhe-gǎ vehe ñadúhú —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

¹⁴ Te xíaⁿ ndécú Jèsús ní quexìo cue téé cuáá ndihi cue téé yacua, te ní quide tátna ñaha-gǎ xii-güedé te ní ndúha-güedé. ¹⁵ Te cue dútú cùnùu ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndī Moisés ní xiní-güedé ní quide Jèsús sá vǎ yóo tnàhí ndàcu cada, te ndèdóho

tucu-güedé níhi xícáháⁿ cue landú xití veñúhu càhnu sá ïo cùnuu-áⁿ, te cächí-güexi: “Ío càhnu cuu Yaá cúú ñàní tnáhá ndíi Dàvíí”, cächí-güexi. Te ní cudééⁿ-güedé, ¹⁶ te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¿Ndèdóho-n nàcuáa càháⁿ cue landú-áⁿ ñǎ? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ndèdóho-í, te nchòhó náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tùtú Yǎ Ndiöxí núú càháⁿ-xi cuèndá cue landú-áⁿ, te duha cächí-xi:

Yòhó ní quide-n sǎ cuè landú vitna sàdi, ndíhi cue dava-gá landú, chiñuhu ñaha-güexi xii-n nàcuáa tàú-xi cunduu.

Duha cächí-xi núú tùtú-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁷ Te xíaⁿ ñí dándóo ñaha Jèsús xii-güedé, te ní xica-gá cuáháⁿ-gǎ ñuú Bètaniá, yacáⁿ ní xíndecu-gá niú-áⁿ.

Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii yutnu ngüxí sá vǎ cúúⁿ-gǎ sávidí-xi

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Te nduu tnéé-áⁿ nehé-ni cuáháⁿ tucu Jèsús ñuú Jerusálén, te ìchi ñuhu-gá ní xihí-gá docó. ¹⁹ Te ní xiní-gá ñⁿ yutnu ngüxí nútn^ñ ñⁿ xio yuhu ìchi, te ní xica-gá cuáháⁿ ndéhé-gǎ ñuu ndéé sávidí-xi, dico ñá túú ñǎ ndéé chi mee-ni ndàha-xi ndéé. Te ní xáhaⁿ-gǎ xii yutnu ngüxí-áⁿ:

—¿Vitna te vǎ ñⁿ ndùu-gá cuuⁿ sávidí-n! —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

Te òré-ni-áⁿ ñí yíchí yutnu ngüxí-áⁿ. ²⁰ Te sá dúcáⁿ ñí cuu ní xiní cue téé xica cuu ndíhi Jesús, te ïo ní cuñúhu-güedé, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gǎ, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuèndá ndéé dàcáⁿ ïo ndíhi ní yíchí yutnu ngüxí-áⁿ-í? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ñuu nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yǎ Ndiöxí, te vǎ cání ñⁿ cani úú iní-ndó, te ñá díú-ní sǎ ñí quide-í-a ní xiní-ndó ndàcu-ndo cada-ndo,

chi ndéé tándúú-a xocuíñí-xi núú ndécú-xí te núu cuñaha-ndo sǎ xocuíñí-xi te quíhíⁿ-xi quée-xi xití lámár. Te ðiu ducaⁿ càda-xi te núu na quíndáá iní-ndó. ²² Te nchaa sǎ ná càcáⁿ-ndó núú Yǎ Ndiöxí òré càháⁿ ndíhi-ndo-gǎ te taxi-gá te núu sàndáá ndisa iní-ndó sǎ táxí-gǎ sǎ xicáⁿ-ndó núú-gǎ —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús ndécú ndíhi-gá tnúhu ndee ìní
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ïo cùnuu danehé-gá ñáyiu, te xíaⁿ ndécú-gǎ ní quexio cue dútú cúnúu ndíhi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiu israél, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása nduu tnúhu ndee ìní ndécú ndíhi-n núu quide-n nándí sǎ quidé-n, ¿te yoo ducaⁿ ñí taxi tnúhu ndee ìní-áⁿ xii-n-í? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-í cuíní-í càcáⁿ tnúhu-í ñⁿ sǎ càcáⁿ tnúhu-í núú-ndó, te núu na cächí tnúhu-ndo te cachí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee ìní duha quide-í. ²⁵ Te chí cächí tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ ñí dácuándüte ndíi Juáá ñáyiu, ¿Yá Ndiöxí áⁿ cuè téé ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi?, te chí cächí tnúhu —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní ngüíta-güedé xítnàha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chi núu na cúñaha-o sǎ Yǎ Ndiöxí ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi Juáá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuèndá ñá túú ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndíi vǎí?”, quesaha-dé. ²⁶ Te núu na cúñaha-o sǎ cuè ñáyiu ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi ña, te cudééⁿ ñáyiu núú-ó, chi nchaa-yu cächí-yu sǎ Yǎ Ndiöxí ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi sǎ càháⁿ ndíi tnúhu-gá núú ñáyiu —cächí-güedé xítnàha-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xiní-ndí yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dácuándüte ndíi Juáá ñáyiu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ni yǔhú vá cǎchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee ìní duha quide-í —cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá ñⁿ té ndihi úú déhe-dé

²⁸ Te Jèsús ní xǎhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na cǎni-í ñⁿ cuendú núú-ndó nǎcuáa tecú tnúni-ndó tnúhu cǎháⁿ-í. ñⁿ té ndècu úú déhe-dé, te ní xǎhaⁿ-dè xii déhe-dé té sacuéhé-gǎ: “Yòhó déhe-í, véxi-í cǎháⁿ ndàhú-í núú-n núu vá cündèe ìní-n cuǎñundaha ñaha-n xii-í cada chiuⁿ-o núú ñí xitu-í yoho yàha stilé”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dè. ²⁹ Te ní xǎhaⁿ dèhe-dé xii-dé: “Vá quihíⁿ-í cada chiuⁿ-í núú chíúⁿ-n”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dè xii tǎtá-dè. Dico cuéé ní nacani ìní-dé te ní sǎháⁿ-dé ní quide chiuⁿ-dé núú chíúⁿ tǎtá-dè. ³⁰ Te té-áⁿ ñí sǎháⁿ tucu-dé ní xǎhaⁿ-dè xii déhe-dé té lihli-gá núu vá cündèe ìní-dé cuǎñundaha ñaha-dé, te ní xǎhaⁿ dèhe-dé-áⁿ xii-dé: “Cuu cuǎñundaha ñaha-í xii-n”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dè. Dico ñá túú ní sǎháⁿ-dé cada chiuⁿ-dè. ³¹ Te vitna chí cǎháⁿ núu ndèdacáa cue téé úú-áⁿ ñí quide-güedé sǎ cuíni tǎtá-güedé —cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Téé cùu sacuéhé-gǎ, téé ní cǎháⁿ ndihi-dé díhna —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháa cué téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihi cue ñáyiú ñíhí xǐndecu ichi díí ìní yáchí-gá ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii cue téé-áⁿ ndihi cue ñáyiú ñíhí-áⁿ dàcúxí nchòhó. ³² Chi ndíí Juáa téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní cǎháⁿ ndíí nǎcuáa cadá-yu cundecú-yu, dico nchòhó chí ñá túú cuíni-ndó quíndáa ìní-ndó nǎcuáa ní cǎháⁿ ndíí, dico cue téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihi cue ñáyiú ñíhí xǐndecu ichi díí ìní, chí sàndáa ìní-güedé ndíhí-yu tnúhu ní cǎháⁿ ndíí. Te nchòhó cuéi ndèhe-ndo sǎ sàndáa ìní cue ñáyiú-áⁿ ncháa

tnúhu ní cǎháⁿ ndíí, dico ñá túú cuíni-ndó ndíxi cuéchi ìní-ndó cuendá ncháa sǎ cuéhé sǎ dúhá quide-ndo cuendá tñi-ndo tnúhu ní cǎháⁿ ndíí —cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá cue téé cuihna ìní-xi
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Te xǎhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Cundedóho-ndo na cǎni tucu-í ñgá cuendú núú-ndó cuendá tecú tnúni-ndó tnúhu cǎháⁿ-í. ñⁿ téé ní nacúxi-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dé, te ní chidoco-dé cuendá sǎ vá cúú dàñú, te ní cadúha-dé núú quíhni-dé ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ òré ná cùu, te ní cadúha-dé ñⁿ xító dùcúⁿ núú cáúndòdo cue téé coto ncháa yoho yàha stilé-áⁿ.

’Te ní sǎá ñⁿ nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dé te ní dándòo ndaha-dé sǎ ñí xitu-dé-áⁿ xii ñⁿ úú cue téé xíní tnáhá ndíhi-dé cuendá cada chiuⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sǎ òré ná cúú te cuu cuendá dava-güedé, te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ³⁴ Te sǎtá ñí sǎá nduu ñí cuu ndéhé ncháa yoho yàha stilé sǎ ñí xitu-dé-áⁿ, te ní xǎhaⁿ-dè xii ñⁿ úú cue téé xínu cuechi núú-dé: “Chí cuáháⁿ cǎcáⁿ-ndó sǎ cúú cuendá-í núú cué téé ní dándòo ndàha-í ncháa yoho yàha stilé sǎ ñí xitu-í”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-güedé.

³⁵ Te cue téé ní dándòo ndaha-dé ncháa yoho yàha stilé sǎ ñí xitu-dé-áⁿ ñí tñi-güedé cue téé xínu cuechi núú-dé-áⁿ, te ñⁿ-dé ní cani-güedé, te ñⁿ-dé ní sañi ñaha-güedé, te ñgá-dé ní sǎñaha-güedé yúú. ³⁶ Te téé ní xitu yoho yàha stilé-áⁿ ñí tendaha-dé tñí-gá tucu cue téé xínu cuechi núú-dé cuáháⁿ-güedé cuángacáⁿ-güedé sǎ cúú cuendá-dé núú cué téé ní dándòo ndaha-dé sǎ ñí xitu-dé-áⁿ, dico ñí-ducaⁿ ñí quide ñaha cué téé-áⁿ xii cue téé xínu cuechi núú-dé-áⁿ.

³⁷ Te téé cùu xítóhó ncháa yoho yàha stilé-áⁿ ñí sani ìní-dé: “Váha-gá núu tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chí òré quíni ñáhá-güedé xii-dé te canehe-güedé sǎ yíñúhu núú-dé”, duha ní sani ìní-dé. Te ní tendaha-dé déhe-dé cuánuhú-dé. ³⁸ Dico òré ní xíní cue téé quide chiuⁿ-áⁿ dèhe

tée cùu xítohó nchaa yoho yàha stilé-án, te ní xítñaha-güedé: “Tée-án tée véxi nduu táhú ñuhu-a ndihí nchaa sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndùu táhú-ó sá ndúú táhú-dé”, cächí-güedé xítñaha-güedé.

³⁹ Te ní tñi-güedé tée-án te ndèca ñaha-güedé cuáhán ñi xio yuhu ñuhu-án, te ní sahani ñaha-güedé xii-dé —duha cuáhán cuèndú ní cani Jèsús núú-güedé.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nãsa cada ñaha xítohó ñuhu-án xii cue tée-án ñá? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴¹ Te cue tée-án ñi xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Tée cùu xítohó ñuhu-án nùhú-dé, te vá cùndàhú iní-dé cue tée cuihna iní-xi-án chi cahni ñaha-dé xii-güedé, te dàndóo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue tée cùtnuní iní-dé cada ndáá cuèndá ndi tnahá cúúⁿ ndéhé nchaa yoho yàha stilé sá ñi xitu-dé-án te cuáñaha-güedé xii-dé sá cúú cuèndá-dé —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tütú Yá Ndiòxí núú cächí-xi:

Yúú sá ñi dáquéé tihú cue tée dàcaa vehe, ní cuu-xi yúú cùnùu vitna.

Chi mee Dütú Ndiòxí ducaⁿ ñi cächí-gá cunduu, te cùu-xi ñi sá ño cùñuhu-o vitna.

Duha cächí-xi núú tütú-gá. ⁴³ Te duha cáhán-í chi Yá Ndiòxí cada-gá te vá ñihí-ndó tñuhu ndee iní cundecu ndihí-ndo cuèndá ndihu ndaha ñaha-gá xii-ndo, chi tñuhu ndee iní-án cundecu ndihí cue ñáyiu cada ndáá cuèndá ndihu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu. ⁴⁴ Te yúú sá cùnùu-án cúú-xi yùhú, te nchaa ñáyiu ñá túú tñi tñuhu-í cùu-yu dàtná ñi ñáyiu ndúá núú yúú-án te tñahnú duúⁿ-yu, àdi núu na tàú ñáhá-xi xii-yu, te dacächi duuⁿ ñaha-xi —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁵ Te sá dúcáⁿ ndùu cuèndú ní cani Jèsús te cue tée cùu dütú cùnùu-án, ndihí cue tée cùu fariséú ní cutnùní iní-güedé sá cuèndá-güedé

ní cáhán-gá. ⁴⁶ Te ní cuiní-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá òré-án dico ñá túú ní cùu-güedé, chi ní yùhú-güedé cue ñáyiu, chi ní cutnùní iní-yu sá cúú-gá ñi tée cáhán tñuhu Yá Ndiòxí.

22

Cuèndá ñi vico tñándaha

¹ Te Jèsús ní ngüíta tucu-gá cáni-gá ingá cuèndú núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

² —Na cànì tucu-í ingá cuèndú núú-ndó cuèndá tecú tñuní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndihu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiu. ñi tée yìndaha ñaha xii ñáyiu ní quide-dé ñi vico ní dàtnándaha-dé déhe ducuⁿ-dé. ³ Te ní tendaha-dé cue tée xinu cuechi núú-dé cuáhán-güedé cuàngana-güedé cue ñáyiu sa ní cáhán-dé cuhuⁿ vico,

dico ñáyiu-án ñá túú ní cuiní-yu quíhíⁿ-yu. ⁴ Te ní xáhaⁿ tucu-dé xii dáva-gá cue tée xinu cuechi núú-dé: “Quíhíⁿ-ndó cùñaha-ndo xii cue ñáyiu sa ní cáhán-í cuhuⁿ vico sá sá ní quide túha-í sá cáxi-yu, te sa ní sahani-í ndicutu ndihí nchaa dáva-gá quiti ní dánúcuñhu-í, te nchaa sa ní quide túha-í, te na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico cächí-í cùñaha-ndo”, cächí-dé xáhaⁿ-dé xii cue tée xinu cuechi núú-dé-án. ⁵ Dico ñi ñi ñáyiu ní cáhán-dé-án ñá túú ní cuiní-yu quíhíⁿ-yu cuhúⁿ-yu vico. Chi ñi-yu ní sáhán-yu ní quide chiúⁿ-yu núú ñúhú-yu, te ingá-yu ní sáhán-yu ní nadicó-yu núu nándi cùu ndáhú quidé-yu. ⁶ Te dáva-gá-yu ní tñi-yu dáva cue tée xinu cuechi núú tée quide vico-án, te ní canihá-yu ndéé ní sahani ñáhá-yu xii-güedé. ⁷ Te tée yìndaha ñaha xii ñáyiu quide vico-án ñi cudééⁿ víhí-dé sá dúcáⁿ ñi quidé-yu, te ní tendaha-dé cue sandádú-dé ní sáhán-güedé ní sahani-güedé cue ñáyiu ducaⁿ ñi quide-án, te ní sahani-güedé nchaa vehe cãa ñuú-yu. ⁸ Te sá tá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-dé xii dáva-gá cue tée xinu cuechi núú-dé: “Nchaa sa ndècu túha, te cue ñáyiu ní cáhán-í cuhuⁿ vico-a ni cùu ñá túú-gá tàú-yu sá cùhúⁿ-yu. ⁹ Te chí cuáhán ndèni ní cuu te cáhán-ndó nchaa

ñáyiú na nánihí-ndó ichi na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico-a”, cächí-dé xǎhaⁿ-dë xii-güedé. ¹⁰ Te cue téé xínu cuechi-ánⁿ nǐ quee-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní cáháⁿ-güedé nchaa ñáyiú ní naníhí-güedé ichi, te cuéi ñáyiú váha iní-xi, te cuéi ñáyiú cuihna iní-xi, te ní chítŷ-yu núú cúú vico-ánⁿ.

¹¹ Te sáta dúcáⁿ te téé yíndaha ñáyiú quide vico-ánⁿ nǐ quíhu-dé xítí vehe ní xíndéhé-dë cue ñáyiú ñùhu vico-ánⁿ, te ní xíní-dé ìⁿ téé ñùtnahá tnuú-yu te ñá túú càa dóó-dë dàtná cáá dǒo níhnú cué ñáyiú ñùhu vico-ánⁿ. ¹² Te ní xáhaⁿ-dë xii téé-ánⁿ: “¿Táta, nása ní cuu cuánguihu-ǒ iha, te ñá túú càa dóó-ñ dàtná cáá dǒo níhnú cué ñáyiú ñùhu vico tñándaha-i?”, cächí-dé xǎhaⁿ-dë xii téé-ánⁿ. Dico téé-ánⁿ ñà túú ní ñíhí-dë tñúhu cáháⁿ-dë. ¹³ Te téé yíndaha ñáyiú quide vico-ánⁿ nǐ xáhaⁿ-dë xii cue ñáyiú xínu cuechi núú mèsá: “Chí tñíⁿ tée-ánⁿ te dacùtu-ndo-dé, te queñuhu-ndo-dë ná quíhíⁿ-dé cundecu-dé ìⁿ xichi núú néé nŷú ïo ndoho-dé, te yacáⁿ ïo ndáhyú-dé te dìcǒ rúhñú-nǎ cuu núhu-dé sá sàtú iní-dé sá ndóhó-dë”, cächí-dé xǎhaⁿ-dë xii cue ñáyiú xínu cuechi núú mèsá-ánⁿ. ¹⁴ Te duha ndúu cuendú cáháⁿ-í chi ïo cuéhé ñáyiú cáháⁿ ñáhá Yǎ Ndiǒxí xii-yu, dico sacú-ni-yu nduu táhŷ-yu cundecú-yu ndíhi-gá —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá impuèstú

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Te cue téé cùu fariséú ní sáháⁿ-güedé ìⁿ xichi níndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé datícánuu-güedé Jèsús núú tñúhu cáháⁿ-gá cuendá ducaⁿ ñíhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. ¹⁶ Te ní tendaha-güedé ìⁿ ŷú cue téé cùndíhi-güedé, ndíhi cue téé cùndíhi té Hèrodés cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús. Te òré ní quexio-güedé núú ndécú-gǎ, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ñíhí-ndí tñúhu sá ïo ndáá cáháⁿ-n, te cáháⁿ ndáá-n nàcuáa cáháⁿ Yǎ Ndiǒxí cundecu-o ñùyíú-a, te cuéi ndëda-ni càa ñáyiú ìⁿ-ni

cáháⁿ-n ndíhí-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuéi ná ñáyiú cùú-yu. ¹⁷ Te cachí tñúhu xii-ndí, núu váha-ni quide-ndí sá chǎhu-ndí té Cèsár téé ïo cùnuu cuendá impuèstú ánⁿ ñáhá —cächí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndéé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó cue téé dándahú méé-xí sǎ quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, ¿ná cuendá xító ndéé ñáhá-ndó xii-í? ¹⁹ Chí dánèhé ñáhá xii-í ìⁿ díhúⁿ sǎ chǎhu-ndo cuendá impuèstú núu nása càa —cachí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní dánèhé ñáhá-güedé xii-gá ìⁿ díhúⁿ sǎ nání dènariú. ²⁰ Te òré ní xíní-gá díhúⁿ-ǎⁿ te ní xicáⁿ tñúhú-gǎ núú-güedé, te xǎhaⁿ-gǎ:

—Chí cächí tñúhu yoo núú-xi ndéé ndíhi yoo dù-xi ndéé —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²¹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tē Cèsár ndéé ndíhi dù-dé —cächí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cúú cuendá-dé, te sá cúú cuendá méé Yǎ Ndiǒxí te xíǎⁿ nàcuáha-ndo-gǎ —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²² Te cue téé-ánⁿ ïo ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-gá, te ní natnì-güedé ichi cuánuhú-güedé.

Cuendá cue ñáyiú ndoto

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Te diu-ni nduu-ǎⁿ nǐ quexio ìⁿ úú cue téé cùu saducéú núú ndécú Jèsús. Te cue téé-ánⁿ ñà túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cué ñáyiú ní xíhí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

²⁴ —Mèstrú, ndíi Moisés ní cachí ndíi sá nŷu ìⁿ téé ndèçu ñadíhí-xi cuú-dé te quendóo ñadíhí-dé, te núu ñá túú dèhe-dé ní xǒo ndíhi-aⁿ te téé cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-ánⁿ cuendá coo déhe-dé ndíhi-aⁿ cuendá ñaní-dé téé ní xíhí-ánⁿ.

²⁵ Te ñuu-ndí-a ní xíndecu úsá tñàhá cue téé mee-ni ndí ñaní-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadíhí-dé te ñá

túú ní cùdíi-dé cundecu-dé chi ní xíhí-dé, te ni ñⁿ déhe-dé ñá túú ní xõ ndihí ñadìhí-dé-áⁿ. Te téé cùu uú ní nàqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ.
 26 Dico ní xíhí tucu-dé, te ni ñⁿ tucu déhe-dé ñá túú ní xõ ndihí ñaha-áⁿ, te ñi-ni ducaⁿ ní yáha téé cùu uní, te ní xínu ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ dico ñi-ni ducaⁿ ní xíhí-güedé. 27 Te ndéé núú ní ndihí-ná te ní xíhí tnàhá ñadìhí-áⁿ.
 28 Te na sàá nduu ndòto-güedé ndihí ñaha-áⁿ, ¿te ndèdacàa-güedé ñadìhí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

29 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xíní-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núú tütú-gá, te ni ñá túú cùtnuní iní-ndó sã díú-gã ndácú-gã quidé-gã nchaandi túhú sã vãha. 30 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã òré ná sàá nduu ndòto nchaa ñáyiú ní xíhí, te dàvá-áⁿ vã yõ-gá dasaⁿ dèhe yoco-xi chi vá yõ-gá candeca tnàha, chi cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí. 31 ¿Te náa ñá túú quide cuendá-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núú tütú-gá núú càháⁿ-gá cuendá cue ñáyiú ní xíhí-áⁿ? Te duha càchí-gá: 32 “Yúhú cùu-í Ndiòxí tẽ Abrahám, ndihí té Isàác, ndihí té Jácób”, duha càchí-gá núú tütú-gá. Te cue téé-áⁿ chi cuèi ní xíhí-güedé núú ñùyíú-a, dico sã cúu-xí Yá Ndiòxí chi ndècu vívú-ni-güedé. Chi ñi-ni gá cúu-gã Ndiòxí mee-ni cuè ñáyiú xíndecu vívú, te ñá túú cùu-gá Ndiòxí cue ñáyiú ñá túú ndècu vívú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

33 Te sã dúcáⁿ ní càháⁿ-gá ní xí-gá cue téé-áⁿ, te ío ní cuñúhu nchaa ñáyiú cuendá sã ío váha nduu tnúhu ní càháⁿ-gá.

Tnúhu sã ío-gá cúnùu
 (Mr. 12:28-34)

34 Te cue téé cùu fariséú ní xíní-güedé ní sadí Jèsús yuhu cue téé cùu saducéú, chi ñá túú ní ñíhí-gã-güedé tnúhu cúñaha-güedé

xii-gá, te cue téé cùu fariséú-áⁿ ní nat-acá-güedé te cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús. 35 Te ñⁿ téé cùu fariséú-áⁿ ío váha cùtnuní iní-dé nàcuáa nduu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés te xito ndéé-dé Jèsús, te xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

36 —Mèstrú, cachí tnúhu ndèdacàa tnúhu sã ní chídó tnùní ndíi Moisés ío-gá cúnùu cada-o —cachí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

37 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Duha càháⁿ tnúhu sã ío-gá cúnùu: “Cuu iní-ndó Dütú Ndiòxí Yáa cúu Ndiòxí-ndó ñi yuhu ñi iní-ndó, te caní iní-ndó càda-ndo datná cuíní mée-gã, te mee-ni tnúhu váha caní iní-ndó nàcuáa cuu víi cuu váha-ndo núú-gã”, 38 duha càháⁿ tnúhu sã ío-gá cúnùu. 39 Te duha càháⁿ tucu ingá tnúhu cùu uú sã ío cúnùu, te sa yatni ñⁿ-ni cùu-xi ndihí tnúhu díhna nuu, te càchí-xi: “Cuu iní-ndó tnàha ñáyiú-ndo dàtná cúu iní-ndó mée-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu uú-áⁿ. 40 Te cuendá úú tnúhu-a ní cáa nchaa tnúhu ní càháⁿ ndíi Moisés nàcuáa cada ñáyiú, te ñi-ni cuendá úú tnúhu-a ní cáa tnúhu ní càháⁿ nchaa cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Yoo cùu Xítohó Jesucristú
 (Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Te ndècu ducaⁿ-ni cue téé cùu fariséú núú ndécú Jèsús. 42 Te ní xícáⁿ tnúhú-gã núú-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Cuíní-í cachí tnúhu-ndo yòo déhe-xi cùu Cristú Yáa tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Déhe ndíi Dàvíí cúu Yáa-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

43 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te nása càchí-tu-ndo sã dèhe ndíi Dàvíí cúu Cristú Yáa tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyíú-a, te mee ndíi Dàvíí-áⁿ ní dácáhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii ndíi, te ní cachí ndíi sã Crístú Yáa tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyíú-a cùu-gá Xítohó ndíi? Te duha ní cachí ndíi:

44 Dütú Ndiòxí ní xáhaⁿ-gã xii Yáa cúu Xítohó-í:

“Ngóo xio cùha-í, te yúhu cada-í te nchaa sá cúu ũhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñuhu núu-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dütú Ndiöxí xii Yaá cúu Xítohó-í, càchí ndíi. ⁴⁵ ¿Te nása cùu Cristú déhe ndíi Dàvií, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cúu-gã Xítohó ndíi? — càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁶ Te ni ññ-güedé ñá túu-gã ní ñhí-güedé tnúhu cúñaha-güedé xii-gã. Te ndéé nduu-ãⁿ ñá túu-gã ní cùyi-güedé ná tnúhu cácaⁿ tnúhú-güedé núu-gã.

23

Jèsús càháⁿ-gã cuendá cue téé cùu fariséu ndíi cuendá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Te Jèsús ní càháⁿ ndodo-gã núu nchaa ñáyiu, ndíi núu cuè téé xica cuu ndíi-gã, te xáhaⁿ-gã:

² —Cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíi cue téé cùu fariséu ndécú ndíi-güedé tnúhu ndee iní càháⁿ-güedé nchaa tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés-áⁿ. ³ Te cada-ndo nàcuáa dànehé ñáhá-güedé xii-ndo, dico vá cáda-ndó dàtná xíquide-güedé, chi tucu ndúu tnúhu càháⁿ-güedé, te tucu quide-güedé. ⁴ Te quide-güedé dàtná quidé ñáyiu dàcuidó ññ tñaha ñáyiu-xí ññ sá ïo véé, te mée-yu ni lùha ñá túu cuíní-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-güedé chi dànehé ñáhá-güedé xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico mee-güedé chi ni lùha ñá túu cuíní-güedé cada-güedé nàcuáa dànehé ñáhá-güedé xii-ndo. ⁵ Te mee-ni ndúcu-güedé nàcuáa quide-güedé cuendá quiní ñáyiu sá ïo cùu cahnu-güedé. Te ndéé xindá sá ndéé ññ ũú tnúhu Yá Ndiöxí tñeé-güedé ndíi ndaha-güedé, te tñahá iní-güedé sá ïo-gã cunduu quéhéⁿ xindá-áⁿ dàcúxí xindá dava-gã ñáyiu. Te tñahá tucu iní-güedé sá ïo-gã cunduu nani núu dõó sácúñhu-güedé dàcúxí dõó sácúñhu dava-gã-yu. ⁶ Te ndíi tñahá

òré sácõo vico, òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé te ïo-gã cúdíi iní-güedé cunucóo-güedé núu xilé núu sácõo cue téé cùnuu-gã, te ññ-ni ducaⁿ quide tucu-güedé cuéi xití veñúhu. ⁷ Te nchaa núu xicá cùu-güedé cuíní-güedé sá ndíi tnúhu yíñuhu càháⁿ ndíi ñaha ñáyiu xii-güedé, te cuíní tucu-güedé sá cùñahá-yu xii-güedé mèstrú.

⁸ 'Dico nchòhó vá cùñaha-ndo xii ñáyiu sá cùñahá-yu mèstrú xii-ndo, chi nchòhó ññ-ni cùu-ndo ndecu-ndo, chi ducaⁿ ññ-dii-ni yúhu Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíu-a cùu-í Mèstrú ndécú ndíi ñaha-í xii-ndo. ⁹ Te ññ-dii-ni Dütú Ndiöxí Yaá ndécú àndúu cuu-gã Tãtã-ndó, núu xiãⁿ vá càháⁿ-ndó sã dàva cue téé ñuyíu-a cùu-güedé tãtã-ndó. ¹⁰ Te ni vá cání iní-ndó càda-ndo nacuáa càháⁿ ñáyiu sá cùnùu-ndo, chi ññ-dii-ni yúhu Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíu-a cùnuu-í. ¹¹ Te ñáyiu ïo-gã cùnùu ndecu ndíi-ndo, ñáyiu-áⁿ cúu-yu ñáyiu xinu cuechi núu-ndó. ¹² Te nchaa ñáyiu quide cahnu mee-xi ñáyiu-áⁿ vá cúu-yu ñáyiu cùnuu, te nchaa ñáyiu ñá túu quide cahnu mee-xi ñáyiu-áⁿ cùnùu-yu.

¹³ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíi nchòhó cue téé cùu fariséu, cùu-ndo cue téé ïo dàndahú mée-xí sã quidé ndãá te ñá ndãá sã quidé ndãá-ndó, te ndáhú ní cuu-ndo chi sãdí-ndó ìchi ñáyiu ñá dáñá-ndó ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu, te ni mée-ndo ñá túu quide-ndo nacuáa ndíhu ndaha ñaha-gã xii-ndo, te ni dàva-gã cue ñáyiu cuíní sá ndíhu ndaha ñaha-gã xií-yu ñá dáñá-ndó.

¹⁴ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíi nchòhó cue téé cùu fariséu, cúu-ndó cuè téé ïo dàndahú mée-xí sã quidé ndãá te ñá ndãá sã quidé ndãá-ndó, te ndáhú ní cuu-ndo chi quèndé-ndó véhe cue ñáyiu quèé, te ïo naha càháⁿ ndíi-ndo Yá Ndiöxí cuendá cuíní-ndó sã vá yõo cutnùní iní-xi nàcuáa quide-ndo. Te sá dúcãⁿ

quide-ndo te ío-gá ndoho-ndo nõú ùhú núú ndàhú dàcúúxí dàva-gá ñáiyu.

15 'Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndihì nchòhó cue tée cùu fariséu, cúu-ndó cuè tée ío dándahú méé-xí sã quidé ndää te ñá ndää sã quidé ndää-ndó, te ndàhú ní cuu-ndo chi sàhni iní-ndó cuáhá-ndó ndèni ní cuu dàçahá-ndó ñáiyu cuendá cuiní-ndó tñi-yu ichi ndècu-ndo. Te òré ná xñu iní-yu tñi-yu ichi ndècu-ndo-án te uu-gá cuíta nihnú-yu dàcúúxí mèe-ndo.

16 'Te nchòhó cúu-ndó dàtná cue ñáiyu cuàá, chi ñá cùtnùnì iní-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñáiyu, te ndàhú ní cuu-ndo chi càchí-ndó: "Íñ ñáiyu na càcunehe veñúhu càhnu sã ío cùnunu òré cuiní-yu cutnùnì iní tnàha ñáiyú-yu sã ndää cadá-yu ìñ sã sání iní-yu cadá-yu, te vã cúu cuèchi xií-yu cuèi vã cádá-yu. Dico núu na càcu nehé-yu díhú cuáán yíhí xítí veñúhu-án te cuu cuèchi xií-yu te núu vã cádá-yu sã ñi cachí-yu cadá-yu", duha càchí-ndó.

17 ;Nchòhó cúu-ndó cuè tée ío ñi ñi dñquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñáiyu cuàá chi ñá tècú tnùnì-ndó! Te vã càchí-ndó sã ío-gá cùnunu díhú cuáán dàcúúxí veñúhu, chi ñi cuendá veñúhu-án ñi cuu íi díhú cuáán-án.

18 Te càchí tucu-ndo: "Íñ ñáiyu na càcunehe xító núú sácódó sã ndúú tãhú Yã Ndiõxí òré cuiní-yu cutnùnì iní tnàha ñáiyú-yu sã ndää cadá-yu ìñ sã sání iní-yu cadá-yu, te vã cúu cuèchi xií-yu cuèi vã cádá-yu, dico núu na càcu nehé-yu sã ndúú tãhú Yã Ndiõxí yódó nõú xító-án te cuu cuèchi xií-yu te núu vã cádá-yu sã ñi sani iní-yu cadá-yu", duha càchí-ndó.

19 ;Te cùu-ndo cue tée ío ñi ñi dñquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñáiyu cuàá chi ñá tècú tnùnì-ndó! Te vã cánì iní-ndó sã ío-gá nándihì sã ndúú tãhú Yã Ndiõxí sácódó nõú xító núú sácódó tnàhí sã ndúú tãhú-gã-án dàcúúxí mèe xító-án.

20 Chi nchaa ñáiyu duca càcunehe xító-án, te tnàhá-ni sã yódó nõú-xi càcu nehé-yu òré duca càhá-yu. 21 Te nchaa ñáiyu duca

càcunehe veñúhu càhnu sã ío cùnunu te ñá díú mèe-ni veñúhu càcu nehé-yu òré duca càhá-yu, chi tnàhá-ni Yã Ndiõxí Yaá cúu cuendá veñúhu-án cãcú nehé-yu òré duca càhá-yu.

22 Te nchaa ñáiyu càcunehe andiu cuendá cutnùnì iní tnàha ñáiyú-yu sã ndää cadá-yu ìñ sã sání iní-yu cadá-yu, te ñá díú mèe-ni andiu cacu nehé-yu chi tnàhá-ni núu núcõo Yã Ndiõxí táxí tnùnì-gá cãcú nehé-yu òré duca càhá-yu, te tnàhá méé-gã cãcú nehé-yu òré duca càhá-yu.

23 'Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndihì nchòhó cue tée cùu fariséu, cúu-ndó cuè tée ío dándahú méé-xí sã quidé ndää te ñá ndää sã quidé ndää-ndó. Te cuèi núu ùxí xichi yúcú mèntá ñihí-ndó, te sãñaha-ndo ìñ xichi xii Yã Ndiõxí, te ñi duca quide-ndo yúcú nání ànís, ndihì yúcú nání còminú, dico ndàhú ní cuu-ndo chi ñá túú quide cuendá-ndó nàcuáa càhá nchaa tnúhu sã ío-gá cùnunu sanu ichi ñaha xii-ndo, te tnúhu-án càchí-xi sã ío xini ñuhu-xi cada ndää-ndó cùndecu-ndo, te cundàhú iní-ndó cuè tnàha ñáiyu-ndo, te quindää iní-ndó Yã Ndiõxí, te cada-ndo nchaa nàcuáa ndúu tnúhu càhá-ndó, te nchaa tnúhu-án cúu-xi tnúhu sã ío cùnunu xini ñuhu-xi cada-ndo nàcuáa càhá-xi, dico vã dáñá ndèé-ndó cada-ndo nchaa dava-gá nàcuáa càhá tnúhu sã sánú ichi ñaha xii-ndo. 24 ;Te nchòhó cúu-ndó dàtná cue ñáiyu cuàá, chi ñá túú cùtnùnì iní-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñáiyu, chi quide cuendá-ndó mèe-ni nchaa tnúhu sã ñá túú ío cùnunu, dico nchaa tnúhu sã ío-gá cùnunu xini ñuhu-xi cada cuendá-ndó ñá túú quide cuendá-ndó!

25 'Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndihì nchòhó cue tée cùu fariséu, cùu-ndo cue tée ío dándahú méé-xí sã quidé ndää te ñá ndää sã quidé ndää-ndó. Te ndàhú ní cuu-ndo chi cùu-ndo datná cue ñáiyu nàquete sátá-ni tàsá ndihì sátá-ni cõhó te xítí-xi càndehe caduha-ni. Te duca sãtnahá-xi cùu-ndo chi mèe-ni sã

ndécú ndìhi tnahá ñáyi-ndo ñuhu iní-ndó, te nándi dándahú-ndó-yu te quèheⁿ-ndo sá ndécú ndìhí-yu. ²⁶ Te nchòhó cue téé cùu fariséu, cúu-ndó dàtná cue ñáyi cuàá, chí ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu sá quidé-ndó. Te ío xìni ñuhu-xì sá cáda-ndó nàcuáa nduu ndoo nduu nine iní-ndó cuèndá ndacu-ndo càda-ndo sá váha, te xiáⁿ núu chí cáda dàtná xíquide ñáyi nàquete ndaa xití tásáⁿ ndìhi ndàa xití cóhó.

²⁷ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndìhi nchòhó cue téé cùu fariséu, cùu-ndo cue téé ío dándahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ndàhú ní cuu-ndo chí cùu-ndo datná núu yíndüxi ndíyi núu nì cuáha vii te ní nacáhyú sá cuixíⁿ, dico xití yaú-áⁿ chí càndehe caduha chí mee-ni yiqui ndíyi ñuhu. ²⁸ Te ducaⁿ sátnahá-xì cùu-ndo chí sànuu sá cúu-ndó cuè téé váha dico iní-ndó chí mee-ni sá cuèhé sá dúhá ñuhu, te ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó.

²⁹ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndìhi nchòhó cue téé cùu fariséu, cúu-ndó cuè téé ío dándahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ndàhú ní cuu-ndo chí càdúha-ndo nchàa núu nì nguíndüxi cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te ío vii quide-ndo nchaa núu sá nì cuáha núu yíndüxi cue ñáyi ní quide váha ní xíndecu ñuyíú-a. ³⁰ Te cächí-ndó: “Te núu dícó nchoo ní xíndecu-o cùtnahá ní xíndecu cue ñaní tnáhá-ó ndéé sanaha, te vá chítnahá-ó-güedé cahni-o cuè téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi dàvá-áⁿ ní cùu”, duha cächí-ndó. ³¹ Te sá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó, te xiáⁿ cùtnùnì sá ííⁿ-ní cùu-ndo ndìhi cue ñaní tnáhá-ndó cuè téé ní xíndecu ndéé sanaha, cue téé ní sahani ñaha xii cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi dàvá-áⁿ. ³² Te núu ducaⁿ te chí dáxínu cava chiuⁿ ní tausaha-güedé.

³³ Te nchòhó cúu-ndó cuè téé ío cuíhna iní-xi, chí cùu-ndo datná

cóo dēéⁿ! Te nchòhó vá nihí-ndó nàcuáa cada-ndo cácu nihnu-ndo núu úhú núu ndàhú. ³⁴ Te cuèndá xiáⁿ núu tendaha-í cue téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi quixi núu-ndó, ndìhi cue téé cùu mestrú danèhé ñháá xì-ndo tnúhu-gá, ndìhi cue téé ío váha cùtnuní iní-xi cuèndá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núu-ndó. Dico nchòhó chí da cùu úhú iní-ndó-güedé, chí dava-güedé cahni-ndo-güedé, te dava-güedé cata caa-ndo-güedé núu cùrúxi, te dava-güedé cani-ndo-güedé xití veñúhu, te ndi tnahá ñuu ndi tnahá ñuu quíhíⁿ-ndó nànducu-ndo-güedé cuèndá cada úhú iní-ndó-güedé. ³⁵ Te sá dúcáⁿ ná càda-ndo, te ndadíquí-ndó cuè téé ní quide ndáá ní xíndecu ní xíhí ní sahani ñaha cuè ñaní tnáhá-ndó. Te ndéé ndíi Abél téé ío váha ní quide ndáá ní xíndecu ní sahani-güedé ndadíquí-ndó, ndìhi nchaa dava-gá cue téé ní sahani-güedé, ndìhi ndéé ndíi Zacàriá déhe ndíi Berèquiás téé ní sahani-güedé ndéé núu nì ndìhi-ná ndadíquí-ndó, te ndíi-áⁿ nì sahani-güedé mei tnúu veñúhu càhnu sá ío cùnuu ndìhi xító núu sácódó sá ndúú tãhú Yá Ndióxi, te nchaa cue téé-áⁿ ndadíquí-ndó chí dàtná tnúhu mee-ndo nì sahani-ndo cuè téé-áⁿ, chí ñu-ni ñaní tnáhá mèe-ndo ducaⁿ ní sahani ñaha xii-güedé. ³⁶ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchàa cue téé ní quide ndáá ní xíndecu ní sahani-güedé, nchaa cue téé-áⁿ ndadíquí nchaa ñáyi ndècu vitna — cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cáháⁿ-gá cuèndá ñáyi ñuu Jerusàlén

(Lc. 13:34-35)

³⁷ Te xãhaⁿ Jèsús xii ñáyi ñuu Jerusàlén:

—Nchòhó ñáyi ñuu Jerusàlén sahani-ndo cue téé ní tendaha Yá Ndióxi véxi cáháⁿ tnúhu-gá núu-ndó, te mee-ni ndìhi yúu sáhní-ndó dàva-güedé. Te yúhú titní xito ní cuíni-í coto ñaha-í xii-ndo dàtná quidé nchüxi xito-güedi déhe-güedi sàquíhi-güedi xití ndíxíⁿ-güedi, dico nchòhó ñá túu ní cuíni-ndó, te ñu-ni

ducaⁿ sàni iní-í ndéé vitna! ³⁸ Te na cächí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã sã nduu te ío ndàhú yáha ñuú-ndó, te vá cùndècu-gá-ndó. ³⁹ Te na cächí tñúhu tucu-í xii-ndo sã vã quini ñáhá-gã-ndó xii-í, dico sáá nduu quini ñáhá tucu-ndo, te dàvá-áⁿ cachí-ndó: “Ío cãhnu cuu Yaá ní tendaha Dütú Ndiõxí véxi”, duha cachí-ndó — cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

24

Jèsús cächí-gá sá ngóyó veñúhu

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Te Jèsús ní quee-gá veñúhu cãhnu sã ío cùnuu, te mei òré ní queheⁿ-gá ichi quíhíⁿ-gá ìⁿ xichi, te ní sãndehe yatni cue téé xica cuu ndíhi-gá dìñi-gá, te xãhaⁿ-güedë xii-gá:

—Cundehe veñúhu-a nã ío váha ní sáá —cächí-güedë xãhaⁿ-güedë xii-gá.

² Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedë:

—Na cächí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá sã ndéhe-ndó-á vitna saá nduu te vá cùndùu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chi ni ìⁿ-gá yúú vã códó nchíhi tnaha-xi chi ndíhi ngoyo —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedë.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyíú-a

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Te Jèsús ní sáá-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá yucu Òlívú, te xíáⁿ ní ngóo-gá te núú núcõo-gá-áⁿ ní sáháⁿ cue téé xica cuu ndíhi-gá, te dayuhu ní xãhaⁿ-güedë xii-gá:

—Cuini-ndí cachí tñúhu-n nã nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu cãhnu sã ío cùnuu, ndíhi nándi cùu sã cáda-xí òré sa ta cùyatni nduu quixi tucu-n ñuyíú-a, ndíhi òré sa ta cùyatni naa-xi —cachí-güedë xãhaⁿ-güedë xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedë:

—Ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sã vã yõo dandàhú ñáhá xii-ndo. ⁵ Chi ío cuéhé cue téé coo ñuyíú, te danàni-güedë méé-güedë dàtná nani-í, te cachí-güedë: “Yúhú cùu-í Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyíú-a”, duha cachí-güedë. Te sã dúcáⁿ cãháⁿ-güedë te ío vãi ñáyiu dandàhú-güedë. ⁶ Te níhí-ndó

tnúhu nàá-güedë ndëni ní cuu, dico vá yùhú-ndó chi dacuítí sã dúcáⁿ cáda-xi, dico vátá sáá-gá nduu nã ñuyíú òré ducaⁿ cáda-xi. ⁷ Chi cue téé ìⁿ nacióⁿ nàá-güedë ndíhi cue téé ingá nacióⁿ, te titní ñuú ngüíta-güedë nàá-güedë, te titní xichi ñuyíú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyíú quixi cuéhé, te titní tucu xichi ñuyíú ío níhi tnáa. ⁸ Te nchaa xíáⁿ cuu-xi tnúndòho sã vítná vãha váha quèsaha sã cúu-xí cuè ñáyiu xíndecu ñuyíú.

⁹ Te cue ñáyiu na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuendá ñáhá-yu núú cuè téé cùchiuⁿ cuendá caníha-güedë xii-ndo, te dava-ndo cãhni ñaha-güedë, te nchaa ñáyiu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sã cuendá-í.

¹⁰ Te dàvá-áⁿ ío vãi ñáyiu dàñá-yu sã sãndáá iní-yu Yá Ndiõxí, te ngóo-yu cuu úhú iní tnáhá-yu, te cuáha cuendá tnáhá-yu núú cuè téé cùchiuⁿ. ¹¹ Te ío vãi cue téé cachí-güedë sã cãháⁿ-güedë tñúhu Yá Ndiõxí te ñá ndáá sã cãháⁿ-güedë tñúhu-gá, te ducaⁿ ío vãi ñáyiu dandàhú-güedë. ¹² Te dàvá-áⁿ cuñuu mèe-ni nchaa sã cuéhé sã dúhá cáda-yu, te vãi-yu vá cúu iní-gá-yu tnàha ñáyíu-yu. ¹³ Dico nchaa ñáyiu na cáda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í, ñáyíu-áⁿ naníhí tãhú-yu. ¹⁴ Te nihí ñuyíú quíhíⁿ ñáyíu cáháⁿ-yu tñúhu váha, tñúhu sã cãháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyíu, te sátá ná nihí nchaa ñáyíu tñúhu-áⁿ te naa ñuyíú.

¹⁵ Te ndí Dániél téé ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ní chídó tñúni ndí cuendá ìⁿ sã dáquèe tihú Yá Ndiõxí cundecu ìⁿ xichi núú ní cuu íí, te xíáⁿ cada-xi sã vã cùndècu-gá ni ìⁿ ñáyíu xíáⁿ. Te cada cuendá váha-ndo nàcuáa ní cáháⁿ ndí, chi nduu na quini-ndó xíáⁿ cundecu-xi núú dúcáⁿ ní cuu íí, ¹⁶ te dàvá-áⁿ nchaa ñáyíu xíndecu distritú Jùdeá xini ñuhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu. ¹⁷ Te nchaa ñáyíu ndáa ndódó díquí véhé-xí vã ndíhu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu ìⁿ ndachíuⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ. ¹⁸ Te nchaa ñáyíu cuáháⁿ yucu vá

nùhú-gá-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóó-yu. ¹⁹ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú ðíhí ñúhú ðèhe-xi, ndíhi cue ñáyiú ðíhí xĩndeca déhe vitna sàdi na saá nduu dùcaⁿ cada-xi! ²⁰ Te nchòhó, chí càcáⁿ táhú nùú Yá Ndiòxí cuendá sá vǎ dúcáⁿ ndòho-ndo yóó quidé vǐxiⁿ-xi, te ni vǎ dúcáⁿ ndòho-ndo nduu cuu-xi nduu ndetatú-ndó. ²¹ Chi dàvǎ-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi ñuyíú, te vátá ñⁿ ndùu-gá coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ndèé cútñàhá ní ngáva ñuyíú, chi ðiu-ni dàvǎ-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te ni nùú cuàháⁿ núú vèxi vá cóó-gǎ tnúndòho-áⁿ. ²² Te Yá Ndiòxí càchí-gá sá vǎ ìo vǎi nduu coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ sǎ cuendá nchaa ñáyiú ní cáháⁿ-gá cundecu ndíhi-gá. Chi núu vǎi nduu na coo tnúndòho-áⁿ te vǎ yǎo cácu nihnu.

²³ Te núu ìo ñáyiú càchí-yu xii-ndo: “Chí cundèhe iha, chi iha ní quexìo Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a”, àdi cachí-yu: “Chí cundèhe yacáⁿ chi yàcáⁿ ndécú-gǎ”, càchí-yu ña. Te vǎ quìndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-yu. ²⁴ Chi coo cue téé cachí-güedé sá cúú-güedé Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a, te dava-güedé cachí-güedé sá cúú-güedé cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí dico ñá ndàá sá cúú-güedé cue téé càháⁿ tnúhu-gá, te cada-güedé tĩtĩ ní núú sǎ vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada cuendá dandàhú-güedé ñáyiú. Te cani iní-güedé dandàhú-güedé ndèé cue ñáyiú ní cáháⁿ Yá Ndiòxí cundecu ndíhi-gá. ²⁵ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í dátùha ñaha-í xii-ndo, ²⁶ Te núu càchí-yu xii-ndo: “Xití yucu-áⁿ ní quexìo Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a”, càchí-yu. Te vǎ quìndáá iní-ndó quíhíⁿ-ndó, àdi cachí-yu: “Vehe-áⁿ ndécú Yàá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a”, càchí-yu. Te vǎ quìndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-yu. ²⁷ Chi dàtná xini nchaa ñáyiú quide-xi oré sàá nduté dàyehé-xi ni càa xico ñuyíú ducaⁿ càda-xi oré quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi

nchaa-yu quiní ñáhǎ-yu xii-í. ²⁸ Te nchòhó xini-ndó sǎ nchaa nùú yúcu yiqui cuñú ní xihí te yàcáⁿ tàcá nchaa ndixíí xéxi-güedi.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Tée cùu ñaní tnáhá cue ñáyiú
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Te na yǎha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te vǎ dàyehé-gá nchíanchii, te ni vǎ dàyehé-gá yóó, te ngoyo nchaa chódiní ndèé andiu, te quidi-xi andiu ³⁰ nàcuáa cutnùníní iní ñáyiú sá sǎ véxi yúhú Tée cùu ñaní tnáhǎ-yu nchaa-yu. Te cue ñáyiú nihí ñuyíú ndǎhyú-yu sá ndíhú iní-yu òré ducaⁿ càda-xi, te nchaa-yu quiní ñáhǎ-yu xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xití vícò, te quiní-yu sá ìo càhnu cuu-í, te quide-í nchaa sá vǎha. ³¹ Te tauchìuⁿ-í cue espíritú xínú cuèchi núu-í níhi tíú-xi cútú nadatàcá-xi nchaa ñáyiú ní cáháⁿ-í chitnahá ñáhǎ xii-í xĩndecu ni càa xico ñuyíú.

³² Te nchòhó sa xini-ndó nàcuáa quide yutnu ngúxí, chi yutnu-áⁿ ndúú yùte núú díté-xi te nàtáhú ndaha-xi. Te òré ducaⁿ quide-xi te càchí-ndó sǎ sǎ ní cuyatni nuu cahni. ³³ Te ðiu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cada-xi ñuyíú-a òré ná quini-ndó càda-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í, te cutnùníní iní-ndó sǎ sǎ ní cuyatni vii-nǎ nduu nàa ñuyíú. ³⁴ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ òré vátá cùú-gá nchaa ñáyiú xĩndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í. ³⁵ Te andiu ndíhi ñuyíú-a chi ndíhi nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vǎ ndíhí nihnu-xi chi cùu-xi tnúhu ndáá cuiti.

³⁶ Dico ñá túú cùtnuní ná nduu quixi tucu-í, te ni ñá túú cùtnuní ná òré chi vǎ yǎo xini, te ni cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ñá túú xini-xi ná nduu quixi-í, te ni mèe yúhú Tée cùu Déhe Dútú Ndiòxí ñá túú xini-í ná nduu quixi tucu-í, chi ñⁿdií díi-ni mee-gǎ xini-gá nùu ná nduu quixi-í.

³⁷ Te nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo ñuyíú-a te cada-xi dàtná ní quide-xi cútñàhá ní xĩndecu ndíí Nòé. ³⁸ Chi

nchaa ñáyiú ní xíndecu dàvá-áⁿ òré vátá ndáá-gă ndute ñuyíú, te xèxí-yu xihí-yu quidé-yu, te davá-yu ío-yu vico tnândaha, te davá-yu dásáⁿ-yu déhe yòcò-yu candeca ñaha tée, te ducaⁿ-ni xíquidè-yu ndéé ní sáá nduu cuănguee té Nòé xití bàrcú. ³⁹ Te ñá túú ní cùtnuní iní-yu nàcuáa cada-xi ñuyíú ndéé ní sáá nduu ní ngüíta-xi ní cuuⁿ dáú ní ndaa ndute ñuyíú ní dánáá ñaha-xi xii-yu. Te diu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cada-xi nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhã-yu nchaá-yu ñuyíú-a, chi nduu ñà túú nã yíhí iní-yu te quixi tucu-í. ⁴⁰ Te dàvá-áⁿ nũu úú tnáhá cue tée yìhi-güedé xití yucu, te ñⁿ-dé ndanchita te ñⁿ-dé quendóo. ⁴¹ Àdi úú ñáyiú ðihí nchicò-yu ñⁿ-ni vèhe, te ñⁿ-yu ndanchita te ñⁿ-yu quendóo.

⁴² Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í cuëndá nchòhó cundecu túha-ndo, chi ñá túú xíní-ndó nã òré quixi tucu yúhú Yaá cúú Xitohó-ndó. ⁴³ Te nchòhó xíní-ndó sã nũu ñⁿ tée cùu xitohó vehe xíní-dé ná òré cúú-xí niú quihu ñadúhú vehe-dé duhu-güedé, te quihí iní-dé cundecu-dé cuëndá sá vã dáñá-dé quihu ñadúhú-ãⁿ vehe-dé duhu-güedé, dico ñá túú xíní-dé. ⁴⁴ Te duha càháⁿ-í chi nchòhó xíní ñùhu-xi cundecu túha-ndo, chi na cuáháⁿ òré ñá túú nã yíhí iní-ndó quèxio yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo.

Cuëndá ñⁿ tée xínu cuechi (Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Te na càni-í ñⁿ cuëndú núú-ndó. ñⁿ tée xínu cuechi núú ñⁿ patróóⁿ cúú-dé ñⁿ tée ío váha tècú tnùní, te quide ndáá-dé ndécú-dé. Te ñⁿ xito ní dándõo ndaha ñaha patróóⁿ-dë xii-dé nchaa cue ñáyiú ndècu vehe-dé cuëndá coto ñaha-dé xii-yu cuãñaha-dé sá cáxi-yu òré tàú-xi caxí-yu, te tée cùu patróóⁿ-áⁿ ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ⁴⁶ Te váha táhú tée xínu cuechi-áⁿ te núú ndèccu-dé quidé-dé nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ patróóⁿ-dë cada-dé mei òré ní nasáá patróóⁿ-dë-áⁿ. ⁴⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã tée cùu patróóⁿ-dë-áⁿ cũñaha-dé xii-dé sá

quíndàha-dé nchaa sá ndécú ndihí-dé. ⁴⁸ Dico núú tée xínu cuechi-áⁿ ní cùu-dé ñⁿ tée cuihna iní-xi, te ngóo-dé cani iní-dé sá cùyàa patróóⁿ-dë vá násáá ndihí-dé. ⁴⁹ Te ngüíta-dé cani-dé nchaa dava-gá cue ñáyiú xínu cuechi ndihí-dé, te ngóo-dé caxi-dé coho-dé cada-dé ndihí nchaa cue tée quihu. ⁵⁰ Te ñⁿ nduu òré ñá túú yìhi iní-dé nasáá patróóⁿ-dë, ⁵¹ te ío dandòho ñaha patróóⁿ-dë xii-dé, chi daquihíⁿ ñáhá-dë xii-dé núú xíndecu cue ñáyiú ní cachí sá ní quide ndáá te ñá ndáá sá ní quide ndáá-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi dandòho ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiú, chi daquihíⁿ ñáhá-gã xii-yu ñⁿ xichi núú ío ndohó-yu te yàcáⁿ ío ndáhyú-yu, te dicó rúhñú-nã cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu sá ndóhò-yu —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

25

Cuëndá úxí ñáyiú ðihí

¹ Te xãhaⁿ tùcu Jesús xii-güedé:

—Na càni-í ñⁿ cuëndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiú. Te úxí tnáhá ñáyiú ðihí ñáyiú cuechi ní quehéⁿ-yu lintèrnã-yu, te cuáháⁿ-yu ñⁿ xichi núú cóo vico tnândaha cuëndá cundetú-yu quexio tée tnândaha. ² Te úhúⁿ ñáyiú cuechi-ãⁿ ío váha cùtnuní iní-yu, te úhúⁿ-yu ñáhá. ³ Te ndi ùhúⁿ ñáyiú cuechi dùcaⁿ ñá túú cùtnuní iní-xi-áⁿ ñà túú ní cãnehé-yu sá ndëe lintèrnã-yu. ⁴ Dico ndi ùhúⁿ ñáyiú cuechi cùtnuní iní-xi-áⁿ nêhë-yu sá ndëe lintèrnã-yu. ⁵ Te tée tnândaha-áⁿ cùyàa-dé quexio-dé núú ndétú ñáhá-yu-áⁿ, te nini dùcaⁿ cuyaa-dé ní tñi ñaha sání xii-yu ní xidí-yu. ⁶ Te cùu-xi datná dava niú níhi ní cáháⁿ dava-gá ñáyiú, te càchí-yu: “Sa véxi tée tnândaha, chí táquèe quehé queheⁿ cuëndá-ndó-dë”, càchí-yu. ⁷ Te ndi ùxí ñáyiú cuechi-ãⁿ ní ndacóo-yu quide túha-yu lintèrnã-yu. ⁸ Te ndi ùhúⁿ ñáyiú cuechi ñà túú cùtnuní iní-xi-áⁿ ní xáhãⁿ-yu xii cue ndi ùhúⁿ

ñáyu cùtnuní iní-xi-á: “Chí táxi nùu luha sá ndëe lintérná-ndó ná ndëe lintérná-ndí chi ñá cuíní-xi cáyú mee-ni ndàhvá”, càchí-yu xähá-yu. ⁹ Te cue ñáyu cuechi cùtnuní iní-xi-á nñ xähá-yu: “Vá táxi nùu-ndí chi vá tnàhá canehe chiùⁿ mee-ndí, te váha-gá chí cuáháⁿ cuaaⁿ-ndo nùú cuè ñáyu xídíco cuèndá sá vã cúmăní xii-ndo, te vá cúmăní xii nchúhú tucu”, càchí-yu xähá-yu. ¹⁰ Te nini cuáháⁿ ndí ùhúⁿ ñáyu ducaⁿ ñà túú cùtnuní iní-xi-áⁿ cuănguaáⁿ-yu sá ndëe lintérnă-yu ní quexió téé tnândaha. Te ndí ùhúⁿ ñáyu cuechi cùtnuní iní-xi-áⁿ nñ queheⁿ cuèndá ñáhă-yu xii-dé, te cuănguïhu ndihî ñàhá-yu xii-dé núú cóó vico tnândaha, te sátá dúcáⁿ te ní nandedí yuyèhe. ¹¹ Te òré ní nasáá cue ñáyu cuechi ñăyiu ní sânguaaⁿ sá ndëe lintérná-xi-áⁿ, te ní ngüíta-yu càháⁿ-yu xĩnutnî-yu ndăa sátá yuyèhe ndaa quehé, te xäháⁿ-yu xii téé tnândaha-áⁿ: “¡Tăta, nacaáⁿ yuyèhe na quïhu-ndí!”, càchí-yu xäháⁿ-yu xii-dé. ¹² Te téé tnândaha-áⁿ nñ xáhaⁿ-dë xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchòhó ñá túú tàú-ndó quïhu-ndo vico-a, chi ñá túú tnàhá tnúhu ndihî ñaha-ndo xii-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-yu —càchí Jësús xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹³ Te xáhaⁿ tùcu Jësús xii-güedé:

—Ío quihî iní-ndó cùndecu-ndo, chi ñá túú xini-ndó nă nduu, te ni ñà túú xini-ndó nă òré quixi tucu yúhú Téé cùu ñanı tnàhá-ndó nchăa-ndo —cachí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Cuèndá cue téé ní ndóo ndaha dñhúⁿ (Lc. 19:11-27)

¹⁴ Te xáhaⁿ tùcu Jësús xii-güedé:

—Na cànî tucu-í ingá cuèndú núú-ndó năcuáa tecú tnùnî-ndó năcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii ñáyu. ñⁿ téé sa ñuhu ichi-ná-dé sá cáca-dë quíngaca cuu xica-dë, te ní cana-dé cue téé xinu cuechi núú-dë cuèndá dândóo ndaha ñàha-dé dñhúⁿ-dë xii-güedé.

¹⁵ Te năcuáa ndùu chiuⁿ quide ñⁿ ñⁿ-güedé te ducaⁿ dñhúⁿ nñ sãñaha-dë

xii-güedé, te ñⁿ-dé ní sãñaha-dë ùhúⁿ tnàhá dñhúⁿ sã ïo yahu nàni talentú, te ingá-dé ní sãñaha-dë úú tnàhá dñhúⁿ-ăⁿ, te ingá-dé ní sãñaha-dë ñⁿ dñhúⁿ-ăⁿ, te dătnùnî ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ¹⁶ Te téé ní queheⁿ cuèndá ùhúⁿ tnàhá dñhúⁿ sã nánî tàlentú ní quide-dé ndáhú ndihî-xi te ní níhî tucu-dé ùhúⁿ-gá tucu tnàhá dñhúⁿ-ăⁿ. ¹⁷ Te ñⁿ-ni ducaⁿ nñ quide tucu téé ní níhî ùú dñhúⁿ sã nánî tàlentú-áⁿ, chi ní quide-dé ndáhú te ní níhî tucu-dé úú-gá tucu tnàhá. ¹⁸ Dico téé ní níhî ñⁿ-ni dñhúⁿ-ăⁿ chi da ní chiváha-dé dñhúⁿ pàtróoⁿ-dë, chi ní xete-dé ñⁿ yaú te ní chindúxi-dé.

¹⁹ Te ní cuu cuéhé nduu sá nñ quee pàtróoⁿ-güedë-áⁿ ní sângaca cuu-dé, te ní nasáá-dé te ní ngüíta-dé quidé ndáá-dé ndihî-güedé cuèndá dñhúⁿ sã nñ dândóo ndaha ñàha-dé xii-güedé. ²⁰ Te téé ní quendóo ndaha ùhúⁿ tnàhá dñhúⁿ-ăⁿ nñ xáhaⁿ-dë xii pàtróoⁿ-dë: “Pàtróoⁿ, náú ùhúⁿ tnàhá dñhúⁿ sã nñ dândóo ndaha ñàha-n xii-í-a, te ní sáháⁿ-í ní quide-í ndihî-xi ndáhú te ní chídó-xí ùhúⁿ-gá tucu tnàhá, te náú-a naqueheⁿ cuèndá-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dë xii pàtróoⁿ-dë. ²¹ Te téé cùu pàtróoⁿ-dë-áⁿ nñ xáhaⁿ-dë xii-dé: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñàha-í xii-n ñⁿ téé váha téé quide ndáá, te sá sàcú dñhúⁿ nñ dândóo ndaha ñàha-í xii-n te ní quide ndáá-n, te sá dúcáⁿ nñ quide-n te vâi-gá taxi cuèndá ñàhà-í xii-n. Te vitna cuu cundecu-n nùú ndécù-í, te ío cudíí iní-ó cùndecu ndihî tnaha-o”, cachí téé cùu pàtróoⁿ-dë-áⁿ xáhaⁿ-dë xii-dé. ²² Te sátá dúcáⁿ te téé ní quendóo ndaha úú tnàhá dñhúⁿ sã nánî tàlentú-áⁿ nñ xáhaⁿ-dë xii pàtróoⁿ-güedé: “Pàtróoⁿ, náú úú tnàhá dñhúⁿ sã nñ dândóo ndaha ñàha-n-a, te ní sáháⁿ-í ní quide-í ndihî-xi ndáhú, te ní chídó-xí ùú-gá tucu tnàhá, te náú-a naqueheⁿ cuèndá-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dë xii pàtróoⁿ-güedé. ²³ Te ní xáhaⁿ tēe cùu pàtróoⁿ-áⁿ xii-dé: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñàha-í xii-n ñⁿ téé váha téé quide ndáá, te sá sàcú dñhúⁿ nñ dândóo ndaha ñàha-í xii-n te ní quide ndáá-n, te

sá dúcáⁿ nǐ quide-n te vâi-gá taxi cuendá-í. Te vitna cuu cundecu-n nǔú ndécù-í, te ío cudíí iní-ó cundecu ndihi tnaaha-o”, cachí tée cùu patróón-án xăhaⁿ-dě xii-dé. ²⁴ Te tée ní ndóo ndaha ìⁿ-ni díhúⁿ-ăⁿ nǐ xăhaⁿ-dě xii tée cùu patróón-dě-áⁿ: “Pàtróón, yúhú sa năha-í sá yòhó cúú-n ìⁿ tée ndùcu mee-ni sá cúú-xí mēe-xi te tâhu-n chiuⁿ cuáháⁿ nchúhú cue tée xînu cuechi núú-n sâcáⁿ-ndí triú, te òré ná nătaxi tnaaha-ndí, te yòhó dîcô-nă náquêheⁿ cuendá-n tàxúha-n. ²⁵ Te núu xiăⁿ ní yùhú-í cada-í ndáhú ndihi díhúⁿ-n, te ní sáháⁿ-í ní xete-í ìⁿ yaú te ní chindúxi-í, te náu díhúⁿ-n-áⁿ naqueheⁿ cuendá-n”, cächí-dé xăhaⁿ-dě xii tée cùu patróón-án. ²⁶ Te tée cùu patróón-án nǐ xăhaⁿ-dě: “Yòhó cúú-n ìⁿ tée cuihna iní-xi xînu cuechi núú-í te cuhndu-n, te núu yòhó sání iní-n sǎ cúú-í ìⁿ tée tàuchiuⁿ cuáháⁿ-ndó sâcáⁿ-ndó triú te òré nătaxi tnaaha-ndo, te yúhú dîcô-nă náquêheⁿ cuendá-í nătàxúha-í. ²⁷ Te núu sâni iní-n sǎ dúcáⁿ quide-í, te dasaⁿ nùu-n díhúⁿ-í te cúñaha-n chăhu-yu díquí-xi ni cùu, te òré ndexiò-í te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naqueheⁿ-í ní cùu”, cachí-dé xăhaⁿ-dě xii tée xînu cuechi-áⁿ. ²⁸ Te tée cùu patróón-án nǐ xăhaⁿ-dě xii dava-gá cue tée ndècu ndihi-dé: “Chí quéndèe ìⁿ díhúⁿ sǎ nání tàlentú néhé tēe-áⁿ, te cuáha-ndo tēe nèhe úxí tnàhá díu-ni díhúⁿ-ăⁿ. ²⁹ Chì cue tée sa ndècu ndihi te níhí-gǎ-güedé cundecu ndihi-güedé, te ni vǎ nihí-gǎ-güedé ndèe cundecu nchaa sá cündècu ndihi-güedé. Te cue tée ñá túú nă ndécú ndihi vai, te nchaa sá ndécú ndihi-güedé vá cündècu ndihi-gǎ-güedé. ³⁰ Te tée xînu cuechi ñá túú vèdana nândíhi-áⁿ, chí tníí-dě te daquihíⁿ-ndó-dě ìⁿ xichi núú née nǔú ìo ndoho-dé, te yâcáⁿ ndáhyú-dé, te dîcô rúhñú-nă cuu núhu-dé sá sâtú iní-dé sá ndóhó-dě”, cächí tée cùu patróón-án xăhaⁿ-dě xii-güedé. Duha sâtnahá-xi ndoho nchaa ñá yiu ñá túú quide váha — cächí-gá xăhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá cue ñá yiu ní quide váha ndihi

cuendá cue ñá yiu ñá túú ní quide váha

³¹ Te xăhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Te nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, te quixi-í ndihi nchaa cue espíritú xínú cuèchi núú-í, te nchaa ñá yiu quini-yu sá ìo càhnu cuu-í, te dàvá-áⁿ cunucóo-í núú táxi tnùn-í, te ío cuñúhu ñá yiu sá ìo càhnu cuu-í. ³² Te dàvá-áⁿ natacá nchaa ñá yiu xîndecu ni cãa xico ñuyú cundecú-yu núú-í, te cada-í-yu dàtná quidé ìⁿ toli oré táu dîñ-dé nchaa mbéé ndihi nchaa chivá chí dîñ taxi ndecu-dé nchaa mbéé, te dîñ taxi ndecu-dé nchaa chivá. ³³ Te ducaⁿ sâtnahá-xi cada-í chí nchaa ñá yiu ní quide ndáá núú-í ñá yiu-áⁿ taxi ndecu-í-yu xio cùha-í, te nchaa ñá yiu cuihna iní-xi ñá túú ní cuini cada ndáá núú-í ñá yiu-áⁿ taxi ndecu-í-yu xio dàtni-í. ³⁴ Te ducaⁿ te yúhú tée ío cùnuu cúñaha-í xii ñá yiu na cundecu xio cuha-í: “Nchaa nchòhó ñá yiu ní quide váha ñaha Tătà-í Dútú Ndiöxí, chí nèhé chí vitna ní sáá nduu cundecu-ndo núú ndécú-gǎ táxi tnùn-í-gǎ, chí ndéé cútnáhá ní ngáva ñuyú sa ndècu túha tnàhí núú ndécú-gǎ-áⁿ sǎ nchòhó nduu táhú-ndó cundecu-ndo. ³⁵ Te ducaⁿ chí òré xihí-í docó te ní taxi-ndo sǎ nǐ xexi-í, te òré yìchí-í ndute te ní taxi-ndo ndute ní xihí-í, te òré ñúhù-í ichi te ní taxi-ndo vèhe ní ndetatú-í. ³⁶ Te òré xíní ñúhu-í dóo cuihnu-í te ní taxi-ndo, te òré ní cuhú-í te ní quixi coto ñaha-ndo xii-í, te òré ní xihí-í vècáá te ní quixi tucu-ndo nǐ quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-í xii nchaa ñá yiu-áⁿ. ³⁷ Te nchaa ñá yiu ducaⁿ nǐ quide ndáá-áⁿ cùñahá-yu xii-í: “Yòhó Yaá cúú Xîtohó-ndí, ni ìⁿ xito ñá túú ní tàxi-ndí sá cáxi-n òré xihí-n dòcô, te ni ìⁿ xito ñá túú ní tàxi-ndí ndute coho-n òré yìchí-n. ³⁸ Te ni ñà túú ní tàxi-ndí vehe ndetatú-n òré ñúhú-n ichi, te ni ñà túú ní tàxi-ndí dóo cuihnu-n òré xíní ñúhu-n. ³⁹ Te ni ñà túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n òré ní cuhú-n, te ni ñà túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n òré ní xihí-n vècáá”, duha quesàhá-yu

cũñahá-yu xii-í. ⁴⁰ Te yúhú té cùnūu cũñaha-ĩ xii-yu: “Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá sã vãha ní quide-ndo sã cúu-xí nchaa ñáyiu xĩndecu ichi-í cuëi ío ndàhú xĩndáa-yu, te sá dúcáⁿ ñi quide-ndo sã vãha sá cúu-xí-yu, te cada iní-ndó sã mēe-í ducaⁿ ñi quide-ndo ñi xito ñaha-ndo xii-í”, duha cũñaha-ĩ xii-yu.

⁴¹ Te dātnūnī cũñaha-ĩ xii ñáyiu na cūndecu xio datni-í: “Nchaa nchòhó ñáyiu ní xíta nihnu chí xócuĩñi núu ndécú-í-a, chi nchòhó ní nduu táhú-ndó cūndecu-ndo núu ñũhú núu càyú, ñu-ni núu ñi quide túha-í cūndecu sácuihná ndihi nchaa espíritú cūndihi-xi, te yacáⁿ cūndecu-ndo ñi caa ñi quíhíⁿ. ⁴² Chi yúhú òré xihí-í docó te ñá túú ní tàxi-ndo sá cáxi-í, te ñi òré yichí-í ndute te ñá túú ní tàxi-ndo ndute coho-í. ⁴³ Te ñi òré ní xúhuⁿ-í ichi ñá túú ní tàxi-ndo vehe ndetatú-í, te ñi òré xini ñũhu-í dóo cuihnu-í te ñá túú ní tàxi-ndo, te ñi òré ní cuhú-í te ñá túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í, te ñi òré ní xihí-í vecaá te ñu-ni ducaⁿ ñi quide-ndo ñá túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cũñaha-ĩ xii-yu. ⁴⁴ Te ñáyiu-án cũñahá-yu xii-í: “Yòhó Yaá cúu Xitohó-ndí ñi ñiⁿ xito ñá túú ní xini-ndí òré xihí-n dòcò cuendá taxi-ndí sá cáxi-n, te ñi ñiⁿ xito ñá túú ní xini-ndí òré yichí-n ndute cuendá taxi-ndí ndute coho-n, te ñi ñiⁿ xito ñá túú ní xini-ndí cuhuⁿ-n ichi cuendá taxi-ndí vehe ndetatú-n, te ñi ñiⁿ xito ñá túú ní xini-ndí òré xini ñũhu-n dóo cuendá taxi-ndí dóo cuihnu-n, te ñi ñiⁿ xito ñá túú ní xini-ndí òré cùhú-n cuendá quixi coto ñaha-ndí xii-n, te ñi ñiⁿ xito ñá túú ní xini-ndí quihí-n vecaá cuendá quixi coto ñaha-ndí xii-n”, duha quesahá-yu cũñahá-yu xii-í. ⁴⁵ Te yúhú cũñaha-ĩ xii-yu: “Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã sã cuendá sã ñá túú ní quide-ndo ñiⁿ sã vãha sá cúu-xí cuè ñáyiu ndècu ichi-í cuëi ío ndàhú xĩndáa-yu, te sá dúcáⁿ ñi quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sã vãha sá cúu-xí-yu, te cada iní-ndó sã mēe-í ducaⁿ ñi quide-ndo ñá túú

ní quide-ndo sã vãha sá cúu-xí-í”, duha cũñaha-ĩ xii-yu. ⁴⁶ Te nchaa ñáyiu-án quíhíⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú ñi caa ñi quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiu ní quide ndáá núu-í ní xĩndecu ñuyíú-a, ñáyiu-án nduu táhũ-yu ío vãha cūndecú-yu ñi caa ñi quíhíⁿ — cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

26

Cue téé cūu úhú iní ñáhá xii Jesús ndúcú-güedé nacuáa cada-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te sátá ñi yáha ducaⁿ ñi cáhán Jèsús, te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

² —Nchòhó sa xini-ndó sã cūmání úú-gá nduu te coo vico pascuá, te cächí tnúhu-í xii-ndo sã yúhú Téé cūu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo tñi ñaha-güedé xii-í, te cuáha cuendá ñáhá-güedé núu cuè téé cūu úhú iní ñáhá xii-í, te cata caa ñaha-güedé núu cùrúxí te núu cùrúxí-án cuú-í —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³ Te ñu-ni òré cáhán ndihi Jèsús cue téé xica cuu ndihi-gá ní nataká cue téé cūu dútú cūnūu, ndihi cue téé dācuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnūnī ndí Moisés, ndihi cue téé cūu sacuéhé núu ñáyiu israhél. Te mei quéhé vehe núu cúu vèchiuⁿ té Caifás téé cūu dútú ío-gá cūnūu ní nataká-güedé.

⁴ Te xíaⁿ ñi ndatnúhu-güedé nacuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuendá tñi ñaha-güedé xii-gá, te cahni ñaha-güedé. ⁵ Te ní xitnaha-güedé:

—Váha-gá sá vã tñi-ó Jèsús mei ndūu vico, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dusaⁿ càda ñáyiu —cächí-güedé xitnaha-güedé.

Ñi ñadihí chíhí-án àciti ñiquí Jèsús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Te ndècu Jesús ñuú Bètaniá vehe ñiⁿ téé nani Xímú, téé ní tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiquí cūnú-ó.

⁷ Te xíaⁿ ndécú-gã ní quexìo ñiⁿ ñadihí néhé-án ñiⁿ sá ñi cuáha yúu vãha nani

alabastrú, te xití xíãñ ñúhú àcítí sàháⁿ tnámí sã ïo ndèyáhu. Te yìhi Jesús mèsá xéxí-gã, te ñaha-áⁿ ní sáháⁿ-aⁿ ní sódó-aⁿ àcítí ñúhú xití xíãñ díquí-gã. ⁸ Te òré ní xíní cue téé xica cuu ndihí Jesús sá dúcáⁿ ní quide ñaha-áⁿ te ní cudééⁿ-güedé, te ní ngüíta-güedé xítnàha-güedé:

—Ñá túú quide váha ñaha-ãⁿ dàcáⁿ quidé-áⁿ dacuíta-aⁿ acítí-ãⁿ. ⁹ Chi váha-gá nùu cuyáhu acítí-ãⁿ ní cùu chi ío ndèyáhu, te díhúⁿ cuyáhu acítí-ãⁿ cuu cuendá cue ñáyu ndàhú ní cùu —càchí-güedé xítnàha-güedé.

¹⁰ Te Jesús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xítnàha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Vá dásatú-ndó ìní ñadìhí-a, chi sá ní quide ñaha-aⁿ xii-í cúu-xí ñⁿ sá váha. ¹¹ Chi cue ñáyu ndàhú ducaⁿ-ni cùtnahá ñáyu-áⁿ tnuú-ndó, dico yúhú chi vá ncháá ndùu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ñùyíu-a. ¹² Te sá dúhá ní quide ñaha ñadìhí-a xii-í ní sódó-aⁿ àcítí díquí-í, te xíãñ cada iní-ndó sã sá quide túha-aⁿ yiqui cùñú-í cuendá nguíndüxi-xi. ¹³ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ndèni ní cuu ñihí ñuyíu ná càháⁿ ñáyu tnúhu-í, te càháⁿ-yu tnàhá cuendá ñadìhí-a cuendá quini nchaa ñáyu nàcuáa ní quide-aⁿ te ducaⁿ vã nàcuánaá-yu —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Jùdás ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jesús núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Te sátá dúcáⁿ te té Jùdás Iscarioté ní sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndihí cue téé cùu dútú cùnùu. Te núu tnàhá té Jùdás-áⁿ cúu ùxúú cue téé xica cuu ndihí Jesús. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-dè xii cue téé cùu dútú cùnùu-áⁿ:

—¿Ndèdau cháhu ñaha-ndo xii-í te taxi cuendá-í Jesús xii-ndo-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Te cue dútú-ãⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá cuáñaha-güedé ócú úxí díhúⁿ cuixíⁿ, te diu-ni ducaⁿ ní sáñaha-güedé xii-dé. ¹⁶ Te ndéé òré ní queheⁿ cuendá té Jùdás-áⁿ díhúⁿ, te ní ngüíta-dé

ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jesús núu-güedé.

Cùdini Jesús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Te ní sáá nduu ní quesaha vico xexi ñáyu pàá sá ñà túu yìhi levadurá diu-ni vico pàscuá, te cue téé xica cuu ndihí Jesús ní sàndehe yatni-güedé dñi-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núu-n nùu ndéé cuini-n càda túha-ndí cuendá cudini-o sacuaa nduu vico pascuá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jesús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ xití ñuú-ãⁿ, te yàcáⁿ naníhí-ndó ñⁿ téé cùtnuní iní-ndó sã sá xíní ñáhá-dè xii-o, te cùñaha-ndo xii-dé: “Yáá cúu Mèstrú càchí-gá sá sá ní cuyatni nduu vã cùndecu-gá ñuyíu-a, te vehe-n cuini-gá cada-gá vico pàscuá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá”, duha cùñaha-ndo xii téé-áⁿ —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁹ Te cue téé xica cuu ndihí-gá-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii-güedé, te ní quide túha-güedé sá cùdini-güedé ndihí-gá sacuaa nduu vico pascuá-áⁿ. ²⁰ Te òré sa ní cundiquiⁿ te cuánguìhu Jesús ndihí ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gá mèsá cuendá cudini-gá ndihí-güedé. ²¹ Te nini xèxi-gá ndihí-güedé ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã díú ñⁿ nchohó cue téé xica cuu ndihí-í cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gã xii-güedé te nchaa-güedé ní ngüíta-güedé cùndiyí-güedé, te da ñⁿ da ñⁿ-güedé ní ngüíta-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿ñá díú yúhú ducaⁿ sàni iní-n càda-í-u? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Tée nacaxi ndihi-í #ⁿ-ni cóhó caxi-ndí, té-áⁿ cuáha cuèndá ñáhá-dě xii-í núú cuè téé cùú úhú iní ñáhá. ²⁴ Te yúhú Téé cùú ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í yáha-í nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí, dico ndàhú ní cuu téé ducaⁿ na cuáha cuèndá ñáhá xii-í núú cuè téé cùú úhú iní ñáhá, chi váha-gá sá vâ cáciú tée-áⁿ cundecu-dé ní cùú, te ñá díú sã ñí cacu-dé te ducaⁿ càda-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní cáháⁿ té Júdás téé cuáha cuèndá ñáhá xii-gá, te xáhaⁿ-dě:

—Mèstrú, ¿te náa sàni iní-n sã yúhú cuáha cuèndá ñáhá-í xii-n núú cuè téé cùú úhú iní ñáhá xii-n-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Diu-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁶ Te ñini cùdini cue téé xica cuu ndihi Jesús ní queheⁿ-gá pàá, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yă Ndiöxí, te dàtnùní ní táhú cuèchi-gá te ní ngüíta-gá dácãhñu-gá cue téé xica cuu ndihi-gá-áⁿ, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí quéhéⁿ pàá-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sã yiqui cuñú-í cúú-xí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁷ Te ní queheⁿ-gá vàsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yă Ndiöxí, te dàtnùní ní ngüíta-gá sãñaha-gã xii-güedé cuèndá coho-güedé luha luha sá ñúhú xití-xi, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cóhó nchàa nchohó ndudí ndéhé yoho yàha stilé ñúhú xití vàsú-a. ²⁸ Te cada iní-ndó sã cúú-xí dàtná ñíñí-í sá cãtí òré cahni ñaha-güedé xii-í, te sá dúcáⁿ cãtí ñíñí-í xíãⁿ cutnùní ndáá sá Yă Ndiöxí cada-gá ingá núú sã váha sá cúú-xí vâi ñáyiu dàtná ní cachí-gá cada-gá, te ío vâi ñáyiu cada càhnu iní-gá cuèchi-yu.

²⁹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã vítná-nã duha xihí ndihi ñaha-í xii-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te vá cóhó ndihi ñaha-gá-í xii-ndo, dico na sàá nduu nànihí tnáhá-ó núú ndécú Tãtà-í Dútú Ndiöxí táxí tnùní-gá te dàvá-áⁿ cada iní-ndó sã dàtná sá cóhó

ndihi ñaha tucu-í xii-ndo chi ío cudíí iní-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Pèlú cúñaha-dě xii ñáyiu sã ñà túú xini-dé Jèsús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Te Jèsús ní xita-gá #ⁿ ndudú ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te dàtnùní ní xica-gá cuáháⁿ-gã ndihi-güedé yucu Òlívú. ³¹ Te yàcáⁿ ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã nchàá-ndó dándóo ñaha-ndo xii-í niú vitna, chi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi: “Yúhú cuáha-í tnúhu cahni-güedé téé cùú toli, te nchaa mbéé-dě ndihi-güedi cuténuu”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ³² Dico na ndòto-í te codonùu-í núú-ndó quíhíⁿ distrítú Galileá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Te cuèi nchaa-güedé ná dándóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chi vá dándóo ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã niú vitna cùmání-gã cana #ⁿ líhi, te úní xito cáháⁿ-n núú ñáyiu sã ñà túú xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

³⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Cuèi na cùú ndihi ñaha-í xii-n dico vá càháⁿ-í núú ñáyiu sã ñà túú xini ñáhá-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue téé xica cuu ndihi-gá diu-ni ducaⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús càháⁿ ndihi-gá Yă Ndiöxí #ⁿ xichí núú nání Gètsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Te Jèsús ní quexìo-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá #ⁿ xichi núú nání Gètsemaní, te xíãⁿ ñí xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cúnúçõo iha cundetú-ndo na quíhíⁿ-í yàcáⁿ cáháⁿ ndihi-í Yă Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁷ Te ndèca-gá té Pèlú, ndihi ndi nduú déhe té Zebèdeú cuáháⁿ, te ní

ngüíta-xi súúni ndìhú iní-gá. ³⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii cue tée úní-áⁿ:

—Súúni ndìhú iní-í dàtná sá cùú-í, te chí quéndõ nchòhó iha te vá cùdú-ndó chi yúhú vá cùdú-í — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁹ Te sa ñunchíí luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedé, te ní ngüíñí xítí-gã te ní nuu núú-gã ndàa núú ñúhú, te ní ngüíta-gá càháⁿ ndìhi-gá Tátá-gã Dútú Ndiõxí, te xáhaⁿ-gã:

—Yòhó Tátá mée-í, càháⁿ ndàhú-í núú-n núu vá cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vã ndóhò-í ná sáà òré, dico vá cáda-n nàcuáa càchí iní mée-í, chí cada-n nàcuáa càchí iní mée-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii Tátá-gã Dútú Ndiõxí.

⁴⁰ Te sáta ní yáha ní càháⁿ ndìhi-gá Tátá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú-gá núú ní dándõ-gá cue tée úní-áⁿ te xixídí-güedé òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii té Pèlú:

—¿Náa ñá cùndèe iní-ndó vá cùdú-ni-ndo cuèdicó ñⁿ òré ñini càháⁿ ndìhi-í Yá Ndiõxí-áⁿ? ⁴¹ Te chí quéndõ tucu te cuhuⁿ iní-ndó vá cùdú-ndó, te càháⁿ ndìhi-ndo Yá Ndiõxí cuendá sá vã dácàháⁿ ñáhá yúcu ñávaha xii-ndo càda-ndo sá ña túú tàú-ndó càda-ndo. Te xini ndáá-í sá nchòhó cuíni-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í dicó-ni sá ña túú ñihí ndéé-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴² Te xito cùu uú cuáháⁿ tucu Jèsús càháⁿ ndìhi-gá Tátá-gã Dútú Ndiõxí, te xáhaⁿ-gã:

—Yòhó Tátá mée-í, te núu vá cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vã ndóhò-í, te cada nàcuáa càchí iní mée-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii Tátá-gã Dútú Ndiõxí.

⁴³ Te òré ní yáha ní càháⁿ ndìhi-gá Tátá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú tucu-gá núú xindecu cue tée úní xíca cùu ndìhi-gá-áⁿ, te xidí-ni tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te ducaⁿ ní quide-güedé chí súúni ñùhu saní núú-güedé. ⁴⁴ Te ní dándõ ñaha tucu Jesús xii-güedé xíáⁿ, te cuáháⁿ tucu-gá xito cùu úní càháⁿ ndìhi tucu-gá Tátá-gã Dútú Ndiõxí, te ñu-ni tnúhu sá sà ní xáhaⁿ-gã xii Tátá-gã

Dútú Ndiõxí, ñu-ni tnúhu-áⁿ ní xáhaⁿ tucu-gá. ⁴⁵ Te sáta ní yáha ní càháⁿ ndìhi-gá Tátá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú tucu-gá núú ndécú cue tée xica cuu ndìhi-gá-áⁿ, te òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te náa xidí-ni tucu-ndo? Te sa ní sáà òré cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha. ⁴⁶ Dico vitna chí ndácõ na quíhíⁿ-ó, chí sa véxi tée cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cue tée cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo té Jùdás. Te núú tnàhá tée-áⁿ cùú ùxúú tnàhá cue tée xica cuu ndìhi-gá ní cùu te ducaⁿ ní quide-dé. Te ndìhi-dé vãi cue tée ní quexìo te dava-güedé xinehe-güedé machití, te dava-güedé xinehe-güedé carrutí. Te cue tée-áⁿ ní tendaha ñaha cue dútú cùnùu, ndìhi cue tée cùu sacuéhé núú ñäyiu isràél. ⁴⁸ Te té Jùdás tée cuáha cuendá ñáhá xii-gá-áⁿ sa ní xitnùhu-dé cue tée-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé, te duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Cundehe-ndo tée na tèyuhu-í te tée-áⁿ tñi-ndo-dè chí tée-áⁿ cùú-dè tée ndéé iní-ndó —duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé.

⁴⁹ Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-güedé, te ní sàndehe yatni-dé núú Jèsús, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¿Ràcióⁿ Mèstrú! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní teyuhu ñàha-dé xii-gá. ⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Yòhó tée ní chitnahá ñáhá xii-í, ¿ná cuíni-n núu véxi-n núu-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ní tñi ñaha cue tée ndìhi té Jùdás-áⁿ xii Jèsús, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ.

⁵¹ Te ñⁿ cue tée ndìhi Jèsús ní tava-dé machití-dé, te ní xehndé-ni-dé ñⁿ xio lóho ñⁿ tée xinu cuechi núú dútú cùnùu te ní quendeé duuⁿ lóho-dé. ⁵² Te Jèsús

ní xáhaⁿ-gã xii téé ducaⁿ nĩ xehndé lóho téé-áⁿ:

—Nachihí machití-n ññi-xi, chí nchaa cue téé na nàá ndihí machití cahni-güedé tnàha ñáyiü-güedé te ñiü-ni ndihí machití cuú méé-güedé tuçu. ⁵³ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã nüü yúhú cuini-í cácu-í te cáháⁿ ndihí-í Tãtã-í Dútú Ndiöxí, te tendaha-gã cuéhé víhí espíritú xínú cuèchi núú-gã quixi-xi dàcácu ñaha-xi xii-í. ⁵⁴ Dico núu ducaⁿ na càda-í te vá queé ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Tãtã-í Dútú Ndiöxí núú ndéé tnuní sã dàcuítí xini ñuhu-xi nándi ndoho-í — càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁵⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue téé ducaⁿ nĩ tnñ ñaha xii-gã-áⁿ:

—Nchaa-ni nduu ní xiní-ndó nĩ xóo cunucóo-í xití veñúhu càhnu sã ño cùnnu ní xóo danèhé-í ñáyiü, te ñá túú ní tnñ ñaha-ndo xii-í, ¿te ná cuendá vitna quide ñaha-ná-ndó xii-í dàtná quidé-ndó ññ ñadúhú, nèhe-ná-ndó màchití nèhe-ná-ndó càrrutí ní quexìo ní tnñ ñaha-ndo xii-í-i? ⁵⁶ Dico dacuítí sã dúhá càda-xi nàcuáa quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nĩ ngódó tnùní núú tütú-gã —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te nchaa cue téé xica cuu ndihí-gã ní xinü-güedé ní dándöo ñaha-güedé xii-gã.

Jèsús ndécú-gã jùndá

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Te cue téé ní tnñ ñaha xii Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gã cuáháⁿ núú tẽ Caifás téé cùu dútú cùnùu-gã. Te núú ndécú dútú cùnùu-gã-áⁿ sa ní tacá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiü nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí cue téé cùu sacuéhé nüü ñáyiü isràél cuendá cada-güedé jùndá. ⁵⁸ Te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dé xii-gã cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú téé cùu dútú cùnùu-gã-áⁿ, te xiáⁿ nĩ ngóo-dé ndihí cue téé cùu poleciá cuendá cuini-dé quiní-dé nása cada ñaha-güedé xii Jèsús.

⁵⁹ Te cue téé cùu dútú cùnùu, ndihí cue téé cùu sacuéhé nüü ñáyiü isràél, ndihí nchaa dava-gã cue téé xĩndecu jùndá ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé dacàa-güedé ññ cuèchi díquí Jèsús cuèi cùu-xi ññ sã ñã ndáá cuendá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gã. ⁶⁰ Te vãi cue téé ní ngúita-güedé dacàa-güedé cuèchi díquí-gã, dico ñá túú ní cùndee tnúhu-güedé chí mee-ni tnúhu ndehnde cùu-xi. Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo tuçu úú tnàhá cue téé dàcuandehnde-güedé, ⁶¹ te xáhaⁿ-güedé xii nchaa cue téé xĩndecu jùndá:

—Véxi-ndí càchí tnúhu-ndí xii-ndo sã tẽ-a càchí-dé sã dängöyo-dé veñúhu càhnu sã ño cùnnu núú chíñúhu-o Yá Ndiöxí, te dandaa-dé ingá veñúhu saa, ñiü-ni núú cáá tnàhí veñúhu-ãⁿ, te xití úní-ni nduu sa nadaxĩnu-dé, duha càchí-dé — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁶² Te téé cùu dútú cùnùu-gã-áⁿ nĩ ndacuíñí-dé, te xáhaⁿ-dẽ xii Jèsús:

—¿Ná cuendá duha nduu tnúhu càháⁿ cue téé-a cuendá-n? Te cáháⁿ nüü nása cunduu tnúhu cáháⁿ-n — càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gã.

⁶³ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ní cáháⁿ-gã. Te téé cùu dútú cùnùu-gã-áⁿ nĩ xáhaⁿ tucu-dé xii-gã:

—Yúhú, cácu nèhe-í Yá Ndiöxí chí cuini-í sã càchí tnúhu ndáá-n xii-ndí nüü sã díú Cristú Déhe Yá Ndiöxí Yaá ní tendaha-gã véxi ñuyíü-a cùu-n — cachí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gã.

⁶⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Ñiü Yaá-áⁿ cùu-í dàtná càchí-n-ãⁿ, te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã sáá nduu te quiní-ndó yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndiöxí Yaá ndácú quide nchaandi túhú sã vãha. Te dàvá-áⁿ quiní ñáhá-ndó xii-í quee-í andiü quixi-í ichi xití vícö —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁶⁵ Te dútú cùnùu-gã-áⁿ nĩ ndátá-dé dóó níhñú-dé cuendá sã ñá túú ní tnàhá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-dẽ xii nchaa cue téé xĩndecu jùndá:

—Tée-a cãháⁿ úhú-dé cuendá Yã Ndiõxí, te vitna ñá túú-gã xíní ñùhu-xi cue té cãháⁿ ndáá nũ ndáá sã ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé, chi sa ní tecú dóho-o nãcuáa ndùu tñùhu ní cãháⁿ-dé ní cãháⁿ úhú-dé cuendá Yã Ndiõxí. ⁶⁶ Te nchaa-ndo chí cãháⁿ vitna núu nása sàni iní-ndó cùnduu cuendá té-a —càchí-dé xãháⁿ-dẽ xii nchaa cue té-aⁿ.

Te cue té-aⁿ ní xãháⁿ-güedé:

—Nchúhú càchí-ndí sã tàú-xi cuú-dé chi ndècuéchi-dé —càchí-güedé xãháⁿ-güedé.

⁶⁷ Te ní ngüíta-güedé ní tiú dí ñáhã-güedé xii-gã te ní caniha-güedé, te tñáhã núú-gã ní cani-güedé. ⁶⁸ Te ní cudíquí ndeé ñáhã-güedé xii-gã, te xãháⁿ-güedé:

—Yòhó Tée càchí sã cúú Crístú Yaa ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyúú-a, cãháⁿ ná còto yoo ní caniha xii-n —cachí-güedé xãháⁿ-güedé xii-gã.

Té Pèlú xãháⁿ-dẽ xii ñáyúú sã ñà túú xíní-dé Jèsús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Te nini núcóo té Pèlú quehé, te ní sãháⁿ ñá xíchí xínú cuèchi vehe-áⁿ núú-dé, te xãháⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó tñáhã-n cùu-n té xica cuu ndihí Jèsús té distritú Galileá —càchí-xi xãháⁿ-xi xii-dé.

⁷⁰ Te té Pèlú ñá túú ní nũnuu-dé, te ndèdóho nchaa ñáyúú xĩndecu-áⁿ ní xãháⁿ-dẽ xii xíchí-ãⁿ:

—Yúhú, ñá túú cùtnuní iní-í nása ndùu tñùhu cãháⁿ-n —càchí-dé xãháⁿ-dẽ xii-xi.

⁷¹ Te ní xica té Pèlú cuáhãⁿ-dé ndàa nacuáa nchíi yuyèhe vehe-áⁿ, te ní xíní ñáhã tùcu ingá xíchí xínú cuèchi vehe-áⁿ, te xãháⁿ-xi xii nchaa ñáyúú xĩndecu-áⁿ:

—Tée-a tñáhã-dé xicã cùu-dé ndihí Jèsús té ñuú Nazàrét —càchí-xi xãháⁿ-xi xii-yu.

⁷² Te té Pèlú ní xãháⁿ-dẽ:

—Nchàcui^ti Yã Ndiõxí sã ñà túú xíní-í té cãcunehe-ndo-áⁿ —càchí-dé xãháⁿ-dẽ xii-yu.

⁷³ Te tna tnaa-ni ní cuu, te dava ñáyúú xĩndecu xíáⁿ ní xãháⁿ tùcú-yu xii té Pèlú:

—Ndáá sã tñáhã-n xica cuu-n ndihí té ndèca-güedé cuànguihu-ãⁿ, chí ñáyúhú cãháⁿ-n —càchí-yu xãháⁿ-yu xii-dé.

⁷⁴ Te té Pèlú ní xãháⁿ-dẽ xii-yu:

—Nchàcui^ti Yã Ndiõxí sã yũhú cãháⁿ ndáá-í sã ñà túú xíní-í té cãcunehe-ndo-áⁿ —càchí-dé xãháⁿ-dẽ xii-yu.

Te òré-ni-áⁿ ní cana ñá ñhi. ⁷⁵ Te ní ndacu iní té Pèlú nacuáa ní xãháⁿ Jèsús xii-dé sã cùmání-gã cana ñá ñhi te úní xito cãháⁿ-dé sã ñà túú xíní ñáhã-dé xii-gã. Te ní quee-dé tnuú ñáyúú-áⁿ cuáhãⁿ-dé ñá xio ní ndáhyú víhí-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

27

Ndèca-güedé Jèsús cuáhãⁿ núú tẽ Pìlatú

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Te sátã ní túndaá te nchaa cue té cùu dútú cùnuu, ndihí cue té cùu sacuéhé núú ñáyúú isràél ní ndatnúhu-güedé nacuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús. ² Te ní dácútú ñàha-güedé xii-gã, te ndèca ñàha-güedé cuáhãⁿ núú tẽ Pìlatú té cùu gobiernú.

Ní xihí té Jùdás

³ Te té Jùdás té ní sãha cuendá ñáhã xii Jèsús ní cutnùní iní-dé sã cãhní ñàha-güedé xii-gã, te ní ndixi cuéchi iní-dé sã ñà túú ní quide váha-dé sã dúcãⁿ ní quide-dé ní sãha cuendá ñáhã-dé xii-gã núú cuè té cùu úhú iní ñáhã, te ní xica-dé cuáhãⁿ-dé dançhòcãva-dé ócò úxí díhúⁿ cuixíⁿ núú cuè dútú cùnuu-áⁿ, ndihí núú cuè té cùu sacuéhé núú ñáyúú isràél, chí ñu cue té-aⁿ ní sãñaha-güedé díhúⁿ xii-dé. ⁴ Te òré ní quexìo té Jùdás-áⁿ núú ndécú-güedé, te xãháⁿ-dẽ xii-güedé:

—Yúhú, ñá túú ní quide váha-í sã dúcãⁿ ní quide-í ní taxi cuendá-í ñá té ñá túú tñáhí cuéchi-xi cahni-ndo-dé —càchí-dé xãháⁿ-dẽ xii-güedé.

Te cue té-aⁿ ní xãháⁿ-güedé xii-dé:

—Nchúhú, ñá túú nãgã cuendú cuíní-ndí cãháⁿ ndihí ñàha-ndí xii-n, te mee-n ñàha núu nása sàni iní-n cada-n —cachí-güedé xãháⁿ-güedé xii-dé.

⁵ Te té Jùdás ní dǎngoyo-dé díhúⁿ-ǎⁿ xítí veñúhu càhnu sá ìo cùnùu, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé ní dácùèhné-dé méé-dě.

⁶ Te cue dútú cùnùu ní naqueheⁿ-güedé díhúⁿ-ǎⁿ, te ní xítàha-güedé:

—Díhúⁿ-a ní quéyǎhu cuendá sá cùu ìⁿ ñáyíu, núu xíáⁿ vá cùú nàchihí-o xítí càjá núú ñúhú sǎ cùú cuendá Yǎ Ndiǒxí —càchí-güedé xítàha-güedé.

⁷ Te ní ndatnúhu-güedé te ní cuu ìⁿnuu-güedé cuendá nacuaaⁿ-güedé ìⁿ xichí núú cáá ñùhu danani-güedé Núú Cuǎha Nchaa Sá Cuǎha Ñuhu, te xíáⁿ ñí saaⁿ-güedé cuendá xíáⁿ nguǐndǔxi nchaa ñáyíu véxi xica.

⁸ Te ní nadáma diu ñuhu-áⁿ, te vitna dānani-güedé Ñuhu Yáhu Níñí, duha dānani-güedé. ⁹ Te ducaⁿ ñí cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ ndí Jeremiás té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí: “Cue tée isràél ní cachí-güedé sá òcò úxí díhúⁿ cuixíⁿ cháhu-güedé cuendá ìⁿ tée queheⁿ cuendá-güedé. Te díhúⁿ-ǎⁿ nàqueheⁿ-güedé, ¹⁰ te cuaaⁿ-güedé ìⁿ xichí núú nání Nùú Cuǎha Nchaa Sá Cuǎha Ñuhu, te ducaⁿ càda-xi chí ducaⁿ ñí cachí Yǎ Ndiǒxí cunduu”, duha ní cachí ndí Jeremiás-áⁿ.

Jèsús ndécú-gǎ núú tǎ Pilatú

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Te Jèsús ndécú-gǎ núú tǎ Pilatú tée cùu gobiernú, te tée-áⁿ ñí xicáⁿ tnúhú-dě núú-gǎ, te xǎhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yíndaha ñaha xii ñáyíu isràél-áⁿ? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Diu-í yíndaha-í-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹² Te cue dútú cùnùu ndíhi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyíu isràél sàcáⁿ cuéchi-güedé núú tǎ Pilatú cuendá Jèsús, dico mee-gǎ ni ìⁿ tnúhu ñá túú ní cáháⁿ-gá. ¹³ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuendá ñá túú càháⁿ-n, te cundehe nǎ ndéé duha titní cuéchi

dàcaa cue tée-a díquí-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁴ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ni cáháⁿ-gá, te té Pilatú tée cùu gobiernú-áⁿ ìo ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñá túú tnàhí ni cáháⁿ-gá.

Ní quide ndáá-güedé sá cáhni-güedé Jèsús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Te ndí tnahá nduu víco pascuá dácácu té Pilatú tée cùu gobiernú-áⁿ ìⁿ tée yíhi vecaá chí ducaⁿ tnàhí quide-dé, te mee ñáyíu càháⁿ-yu te núu ndédacàa tée yíhi vecaá-áⁿ cǎcu-dé te tée-áⁿ dácácu-dé. ¹⁶ Te dàvá-áⁿ yíhí ìⁿ tée nàni Barrabás vecaá, te tée-áⁿ ió cuendú-dé sá ìo nèhé ní quide-dé.

¹⁷ Te ní nataká nchaa ñáyíu, te té Pilatú ní xicáⁿ tnúhú-dě núú-yu, te xǎhaⁿ-dě:

—¿Ndédacàa núú úú cue tée-a cuíni-ndó dácácu-í-güedé-í? ¿Té Barrabás áⁿ Jèsús tée nàni Cristú? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

¹⁸ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ té Pilatú, chí ní cutnùní iní-dé sá dicó sá cuèdú iní-güedé ducaⁿ ñí quide-güedé ní sáha cuendá ñáhá-güedé xii Jèsús núú-dě.

¹⁹ Te ñini núcóo té Pilatú núú xèhndé-dé cuéchi ní tendaha ñadíhí-dé tnúhu cuáháⁿ núú-dě, te duha ndùu tnúhu ní tendaha-aⁿ: “Vá cání iní-n nǎ cada-n tée ní taxí cuendá ñáhá-güedé xii-n, tée ñá túú tnàhí cuéchi-xi, chí icuini ió nèhé ní dácótó ñaha saní-í cuendá-dé”, duha ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-aⁿ xii té Pilatú.

²⁰ Dico cue tée cùu dútú cùnùu, ndíhi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyíu isràél ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyíu sá ná cuñáhá-yu xii té Pilatú dácácu-dé té Barrabás te cahni-dé Jèsús, te ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-güedé. ²¹ Te té Pilatú-áⁿ ñí xáhaⁿ tùcu-dé xii-yu:

—¿Ndédacàa núú úú cue tée-a cuíni-ndó dácácu-í? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

Te ní xáhǎⁿ-yu xii-dé:

—Té Barrabás dácácu-n —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-dé.

²² Te té Pilatú ní xicáⁿ tnúhú-dě núú-yu, te xǎhaⁿ-dě:

—¿Te ná cuini-ndó cada-í Jèsús tée nani Cristú tée cachi sá Yá Ndióxi ní tendaha ñaha xii-dé véxi-dé ñuyíu-a-i? —cachi-dé xahaⁿ-dè xii-yu.

Te nchaá-yu ní cáháⁿ-yu, te xäháⁿ-yu:

—Cata caa-dé núú cùrúxí — cachi-yu xäháⁿ-yu xii-dé.

²³ Te té Pilatú ní xahaⁿ tùcu-dé xii-yu:

—¿Te ná cúú cuèchi ní guide-dé núú ducaⁿ cuini-ndó cada-í-dé-i? — cachi-dé xahaⁿ-dè xii-yu.

Dico nchaá-yu uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-yu, te xäháⁿ-yu xii-dé:

—¡Cata caa-dé núú cùrúxí! — cachi-yu xäháⁿ-yu xii-dé.

²⁴ Te té Pilatú ní cutnùní iní-dé sá vâ nihí-dé nâcuáa cada-dé, chi uuⁿ-gá ní ngúita ñáyu xicuáa-yu, te xiáⁿ ní xicáⁿ-dé ndute ní ndáhá-dè núú ncháa ñáyu, te ní xahaⁿ-dè xii-yu:

—Tée-a cùu-dé ìⁿ tée ñá túú tnàhí cuèchi-xi, te nchòhó cuini-ndó sá cùú-dé, dico ñu-ni mee-ndo cuído yáhu-ndo-dè chi yúhú vá cuído yáhu-í-dé —cachi-dé xahaⁿ-dè xii-yu.

²⁵ Te nchaá-yu ní xäháⁿ-yu xii-dé:

—¡Ñu nchúhú ndihi cue déhe-ndí cuído yáhu-ndí-dé! —cachi-yu xäháⁿ-yu.

²⁶ Te sátá dúcáⁿ te té Pilatú ní dâcâcu-dé té Barrábás, te ní táuchíuⁿ-dè ní cani-güedé Jèsús. Te sátá dúcáⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní táuchíuⁿ-dè candeca ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

²⁷ Te cue tée cùu sandadú té Pilatú ndécá-güedé Jèsús cuánguihu xiti vehe càhnu cuu cuendá-dé, te cue tée cùu sandadú-án ñi cana-güedé dava-gá cue sandadú núú dúcáⁿ ndèca-güedé Jèsús cuánguihu-án. ²⁸ Te xiáⁿ ñi taunuu-güedé dóó-gă, te ní dâcuíhnú ñaha-güedé xii-gá ìⁿ dóó tícuèhé víhí. ²⁹ Te ní cadúha-güedé ìⁿ coróná ñu ní chihí-güedé díquí-gă, te ní chitnî-güedé ìⁿ carrutí ndaha cùha-gá, te ní ngúíñí xiti-güedé núú-gá cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xäháⁿ-güedé:

—¡Ío càhnu cuu yohó tée yindaha ñaha xii ñáyu isràél! —cachi-güedé xäháⁿ-güedé xii-gá.

³⁰ Te ní tíú díí ñáhá-güedé xii-gá, te ní queheⁿ-güedé carrutí sá ñi sãñaha-güedé xii-gá te ní ducuⁿ-güedé díquí-gă. ³¹ Te sátá ñi yáha ní

cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedé xii-gá dóó tícuèhé víhí sã ñi dâcuíhnú ñaha-güedé xii-gá, te ní dândíunuu ñaha-güedé xii-gá dóó méé-gă, te dâtnùní ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núú catá cà ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

Sata caa-güedé Jèsús núú cùrúxí

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Te ñuhu-güedé ndihi-gá ichi, te ní naníhí-güedé ìⁿ tée ñuú Cirené naní-dè Xímú, te tée-án ñi quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxí sá nchídó Jèsús.

³³ Te ní sáa-güedé ndihi-gá ìⁿ xichi núú naní Gôlgotá, te tnúhu-án quée-xí: Núú naní yiqui díquí ndíyi, duha quèe-xi tnúhu-án. ³⁴ Te xiáⁿ sãñaha-güedé ndudí úa coho-gá ní cùu, te ñá túú ní xihí-gá chi dico-ni ní xito ndée-gă.

³⁵ Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí, te sátá dúcáⁿ te cue tée cùu sandadú-án ñi xito ndée-güedé núu ndèdacàa-güedé cuu cuendá-güedé dóó-gă. Te ducaⁿ ñi cuu chi ní quee ndáa-xi nâcuáa ní cáháⁿ ìⁿ tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndée sanaha yòdo tnuní núú tütú-gá, te duha cachi-xi: “Ní xito ndée-güedé núu ndèdacàa-güedé cuu cuendá-güedé dóó-gă”, duha ní cachi tée-án te ducaⁿ ñi ngódó tnùní núú tütú-gá.

³⁶ Te sátá dúcáⁿ ñi quide-güedé, te ní ngóo-güedé ndèé ñáhá-güedé xii-gá. ³⁷ Te ní taxi ndecu-güedé ìⁿ sá ndèé lètrá ndàa díquí-gă. Te lètrá-án cáháⁿ-xi ná cuendá ducaⁿ ñi quide ñaha-güedé xii-gá, te duha cáháⁿ lètrá-án: “Tée-a cùu-dé tée yindaha ñaha xii ñáyu isràél”, duha cachi-xi.

³⁸ Te tnàhá úú tée cùu ñadúhú ñi sata caa-güedé ñu-ni núú cùrúxí

tucu, te ìⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá. ³⁹ Te nchaa ñáyiú yáha yatni núú táca-gá-áⁿ, te dàcuicó-yu díquí-yu ndèhe ñahá-yu xii-gá, te xícuèhé ñáhá-yu. ⁴⁰ Te xáháⁿ-yu xii-gá:

—Yòhó cächí-n sã dàngoyo-n veñúhu càhnu sá ìo cùnunu, te dandàa-n ingá veñúhu saa, te xítí úní-ni nduu sa nadaxínu-n, te vitna tanùu núú cùrúxí-áⁿ dàcácu-n mèe-n te núú ndisa sá Dèhe Yá Ndiòxí cúú-n —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

⁴¹ Te diu-ni ducaⁿ cùdiquí ndeé ñahá cuè tée cùu dútú cùnùu xii-gá, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndii Moisés, ndihi cue tée cùu fariséu, ndihi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú israél, te xítnàha-güedé:

⁴² —Tée-a ní ndacu-dé ní dácácu-dé dava ñáyiú, te mee-dě ñá ndácú-dě dàcácu nihnu-dé mée-dě. Te núú ndisa sá cúú-dé tée yíndaha ñaha xii ñáyiú israél, te na cùndehe-o nuu-dé núú cùrúxí-a cuèndá quíndáá iní-ó-dě. ⁴³ Te cächí-dé sá sàndáá iní-dé Yá Ndiòxí, te mee-gã ná dàcácu ñaha-gã xii-dé te núú cùndahú iní ñahá-gã, chí mee-dě cächí-dé sá Dèhe-gá cúú-dě —cächí-güedé xítnàha-güedé.

⁴⁴ Te ndeé tnàhá cue tée cùu ñadúhú táca xio xio diñi-gá xícuèhé ñahá-güedé xii-gá.

Ní xíhí Jèsús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Te òré ní cuu cuádava nduu te ní cunee nihí ñuyíú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu caá úní sacuaa. ⁴⁶ Te òré sa ta cùyatni cuu caá úní sacuaa-áⁿ, te níhi ní cáháⁿ Jèsús, te cächí-gá:

—Èlì, Èlì, ¿láma sabàctaní? — cächí-gá.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Ndiòxí mée-í, Ndiòxí mée-í, ¿ná cuèndá ní dáña ñaha-n xii-í?, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

⁴⁷ Te dava cue tée xíndecu yatni núú táca-gá-áⁿ ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xítnàha-güedé:

—Tée-a càna-dé té Èliás — cächí-güedé xítnàha-güedé.

⁴⁸ Te òré-ni-áⁿ ní quene cunu ìⁿ cue tée xíndecu-áⁿ ní queheⁿ-dé luha cáhí, te ní chindóyo-dé xítí ndudí íá, te ní chinenu-dé díquí ìⁿ yutnu càni te ní ndocani-dé ní chihi-dé yuhu-gá. ⁴⁹ Te dava-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii tée-áⁿ:

—Cundetú tnaa na cùndehe-o nacoto núu quixi té Èliás dàcácu ñaha-dě xii-dé —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii tée-áⁿ.

⁵⁰ Te Jèsús níhi ní cana saa-gá, te ní xíhí-ni-gá. ⁵¹ Te sátá dúcáⁿ te ní ndátá dđó cúú còrtiná xítí veñúhu càhnu sá ìo cùnunu ní quée dava ndáá,

te ndaa núú ñinu ní ngüíta-xi ní ndátá, te ní tnáa, te dava cava nàhnu ní táhú. ⁵² Te dava yaú núú yíndüxi ñáyiú ní xíhí ní sàndáá iní ñahá xii Yá Ndiòxí ní nacaáⁿ te ní ndotó-yu.

⁵³ Te sátá ní yáha ní ndoto Jèsús, te cue ñáyiú ní ndoto-áⁿ cuànguìhú-yu xítí ñuú Jerusàlén, te cue ñáyiú ñuú-áⁿ ìo vai-yu ní xini-yu cue ñáyiú ducaⁿ ní ndoto-áⁿ.

⁵⁴ Te sá dúcáⁿ nãndi ní quide-xi, ndihi sá dúcáⁿ ní tnáa xíáⁿ ío ní yuhú tée cùu capitáⁿ ndihi nchaa dava-gá cue tée ndècu ndihi-dé ndeè-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní xítnàha-güedé:

—Sá ndáá ndisa sá díú tée-a cùu-dé Dèhe Yá Ndiòxí ní cùu —cachí-güedé xítnàha-güedé.

⁵⁵ Te xica xínutnì vai ñáyiú dìhí ndéhé-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii Jèsús, te ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ní chindéè-yu Jèsús, te ndeé distritú Galileá ní chinchícúⁿ ñáhá-yu xii-gá. ⁵⁶ Te tnuú ñáyiú-áⁿ tnàhá tá Màriá Magdalèná, ndihi tá Màriá nãná tẽ Jàcobó ndihi té Chèè, ndihi nãná cue déhe té Zebèdeú.

Chìndúxi-güedé Jèsús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Te ndècu ìⁿ tée cuica nàni-dé Chèè te cùu-dé tée ñuú Arimàteá, te tnàhá-dé ní tnàhá tnúhu-dé ndihi Jèsús. Te òré sa ní cuua, ⁵⁸ te ní sáháⁿ-dé núú tẽ Pilatú, te xáhaⁿ-dè núu vá cùndèè iní-dé dáña-dě chindúxi-dé

yiqui cùñú Jèsús. Te té Pilatú-án nǐ sáha-dé tnúhu, te ní táuchíúⁿ-dē sá cuáha cuendá-güedé té Chèé-án yiqui cùñú-gá. ⁵⁹ Te té Chèé-án nǐ queheⁿ cuendá-dé yiqui cùñú-gá, te ní chidúcúⁿnuu-dé ñⁿ dóó cuixíⁿ dóó cándò. ⁶⁰ Te sa nchii ñⁿ yaú sáá nǐ caáⁿ té Chèé-án ñⁿ yiqui naha càva te xiáⁿ cúú cuendá-dé, te yaú-án nǐ chihi-dé yiqui cùñú Jèsús, te dàtnùnǐ ní sadí-dé ñⁿ yúú cáhnú yúú quèhéⁿ yuhu yaú-án, te ní xica-dé cuánuhú-dé. ⁶¹ Te tnàhá tá Màriá Magdalèná, ndihi ingá xíchí nání Màriá ní quexió-yu ní ngóo-yu yatni núú nchii yaú-án.

Cue té ndèé yaú núú yíhí yiqui cùñú Jèsús

⁶² Te sátá nǐ yáha ní quide túha ñáyiú nchaa sá nándíhi-yu nduu tnèé nduu ndètatú-yu-án, te diu-ni nduu ndètatú-yu-án nǐ sáháⁿ cue dútú cùnù, ndihi cue téé cùu fariséú ní cáháⁿ ndihi-güedé té Pilatú. ⁶³ Te xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Yòhó téé cùnùu, véxi-ndí càchí tnúhu-ndí sá nǐ ndacu iní-ndí sá téé ndehnde nǐ xíhí-áⁿ càchí-dé òré ndécú-gá-dé sá ndùu úní sá cùú-dé, te ndoto-dé. ⁶⁴ Te tendaha-n cue téé na quíhíⁿ-güedé cundeé-güedé yuhu yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú-dé, chi na cuáháⁿ quíhíⁿ cue téé ní xica cuu ndihi-dé duhu-güedé yiqui cùñú-dé, te cùñaha-güedé xii ñáyiú sá nǐ ndoto-dé. Chi núu ducaⁿ na càda-güedé te ío-gá dandàhú-güedé cue ñáyiú dàcúxí dàtná ní quide mee téé ní xíhí-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁶⁵ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dē xii-güedé:

—Náú cue sandàdú-a can-deca-ndo-güedé quíhíⁿ, te cadí váha-ndo ndihi-güedé yuhu yaú-án nàcuáa tàú-xi cunduu, te na cundeé-güedé nàcuáa sàni iní-ndó cùnùu —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

⁶⁶ Te cue téé-án nǐ xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní tee-güedé ñⁿ sèñá yúú ndèdí yèhe yaú-án, te ní dándò-güedé cue sandàdú-án

ndèé-güedé yaú-án, te ducaⁿ nǐ quide-güedé cuendá sá vǎ yòo quíhíⁿ nacaáⁿ yaú-án.

28

Ní ndoto Jèsús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sátá nǐ yáha nduu ndètatú ñáyiú, te ndumíngú nehé víhí-ní nǐ xica tá Màriá Magdalèná ndihi ingá xíchí nání Màriá cuángotó-yu yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús. ² Te uuⁿni níhi víhi ní tnáa, te òré ducaⁿ nǐ quide-xi chi ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí ní quexió-xi núú dúcáⁿ nchii yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní xócání espíritú-án yúú ndèdí yèhe yaú-án te ní ngóo-xi núú yúú-áⁿ. ³ Te dàtná dátasaⁿ-xi òré sáa nduté dùcaⁿ dátasaⁿ-xi núú espíritú-án, te dóó níhnú-xí cuixíⁿ quiyí. ⁴ Te òré ducaⁿ nǐ quide-xi te cue sandàdú ndèé yaú-án nǐ quidi ñaha-xi xii-güedé sá nǐ yùhú-güedé, te ní nduá-güedé, te ní xíta sá xíní tnùnǐ-güedé. ⁵ Te espíritú-án nǐ xáhaⁿ-xi xii cue ñáyiú dǐhí cuángoto yaú-án:

—Nchòhó ñáyiú dǐhí véxi coto yaú-a, vá yùhú-ndó chi yùhú cùtnùnǐ iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yiqui cùñú Jèsús Yaá ní xíhí núú cùrúxí. ⁶ Dico Yaá-án chi ñá túú-gǎ ndécú yiqui cùñú-gá iha, chi sa ní ndoto-gá, te diu ducaⁿ nǐ cachí-gá sá ndótó-gǎ cùtnàhá vátá cùú-gá, te chí táquixi cundehe-ndo núú nǐ sacáⁿ-güedé yiqui cùñú-gá ní cùu te quíní-ndó nǎ ñá túú-gǎ. ⁷ Te vitna ío ndíhi chí cuáháⁿ núú xǐndecu cue téé ní xica cuu ndihi-gá, te duha cùñaha-ndo xii-güedé: “Ní ndoto Jèsús Yaá ní xíhí ní cùu, te codonùu-gá núú-ndó quíhíⁿ distritú Galileá te yàcáⁿ quíní-ndó-gǎ”, duha cùñaha-ndo xii-güedé. Duha ndùu tnúhu ní cachí tnúhu-í xii-ndo —càchí espíritú-án xáhaⁿ-xi xii cue ñáyiú dǐhí-áⁿ.

8 Te cue ñáyiú dîhî-áⁿ ñî natnîi-yu ichi, te súúni ndîhî cuánuhú-yu núú xîndecu cue téé ní xica cuu ndîhî Jèsús cuèndá nacani tnúhu-yu núú-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xií-yu, te cuèi ní yùhú-yu dico súúni cùdîi ìní-yu. 9 Te ichi ñùhú-yu cuánuhú-yu, te na iní-yu ní quexìo Jèsús núú-yu ní dándácõo váha ñaha-gã xií-yu. Te ñáyiú-áⁿ ñî ngüíñî xítî-yu núú-gã, te ní numi ñàhá-yu xii-gã, te ní chiñuhu ñàhá-yu. 10 Te ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Vá yùhú-ndó, chí cuáháⁿ cúñaha-ndo xii cue téé ní xica cuu ndîhî-í sá ná quîhîⁿ-güedé distritú Galileá, te yàcáⁿ quini ñàhá-güedé xii-í —càchî-gã xáhaⁿ-gã xií-yu.

Nàcuáa ndùu tnúhu ní nacani cue sandàdú

11 Te ñîni ñùhu cue ñáyiú dîhî-áⁿ ichi cuánuhú-yu, te dava cue sandàdú cue téé ndéé yaú-áⁿ ní cùu ní xica-güedé cuánuhú-güedé ñuú cuèndá nacani tnúhu-güedé núú cuè téé cùu dútú cùnùu nacuáa ní cuu. 12 Te cue téé cùu dútú cùnùu-áⁿ ñî quide-güedé jùndá ndîhî cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, te ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé, te ní quide ndáá-güedé ndîhî cue sandàdú-áⁿ sá cuáñaha-güedé vai díhúⁿ cuèndá dacuàndehnde-güedé. 13 Te ní xáhaⁿ-güedé xii cue sandàdú-áⁿ:

—Cuìní-ndí sá vã càháⁿ ndáá-ndó núú ñáyiú nàcuáa ní cuu, chí cúñaha-ndo xii-yu sá òré xidí-ndó ñî quixi cue téé ní xica cuu ndîhî-dé ní dúhú-güedé yiqui cùñú-dé néhé-güedé cuáháⁿ, duha cúñaha-ndo xii-yu. 14 Te núu na ñîhî té Pilatú téé cùu gobiernú tnúhu nàcuáa cúñaha-ndo xii ñáyiú, te nchúhú cada ndáá-ndí ndîhî-dé cuèndá sá ñà túú nã cada ñaha-dé xii-ndo —càchî-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue sandàdú-áⁿ.

15 Te cue sandàdú-áⁿ ñî queheⁿ cuèndá-güedé díhúⁿ, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní càháⁿ-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ cuè téé-áⁿ càháⁿ-güedé. Te nchaa ñáyiú isràél ní ñîhî-yu tnúhu

ní càháⁿ-güedé-áⁿ, te diu-ni tnúhu-áⁿ càháⁿ-yu ndéé vitna.

Jèsús xáhaⁿ-gã xii cue téé ní xica cuu ndîhî-gã nàcuáa ndùu chiuⁿ cada-güedé (Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

16 Te ndî ùxí ñîⁿ cue téé ní xica cuu ndîhî Jèsús ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ñîⁿ yucu càa distritú Galileá núú ñî xáhaⁿ-gã naníhî tnàhá-güedé ndîhî-gã. 17 Te òré ní xiní-güedé Jèsús te ní chiñuhu ñaha-güedé xii-gã, dico dava-güedé sàni ñîⁿ sani úú iní-güedé núu diu-gã àdi ñà díú-gã. 18 Te Jèsús ní sàndehe yatni-gã ndéé núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú ndécú ndîhî-í tnúhu ndee ìní táxí tnùní-í cuèi andîu te cuèi ñuyíú-a. 19 Te vitna tàuchiuⁿ-í sá quîhîⁿ-ndó ñîhî ñuyíú càháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñáyiú cuèndá tuha ñàhá-yu xii-í, te dacuàndute-ndó-yu. Te òré ducaⁿ càda-ndo, te cacunehe-ndo tãtá-ó Dútú Ndiõxí ndîhî yúhú Yaá cúú Dêhe-gã ndîhî Espíritú-gã. 20 Te cúñaha-ndo xii-yu sá ná càdá-yu nchaa nàcuáa sa ní dánèhé ñàhá-í xii-ndo càda-ndo. Te na càchî tnúhu-í sá cùndecu ndîhî ñaha-ñî-í xii-ndo ñuyíú-a ndéé ná sàa nduu nàa-xi —cachî-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé. Te ducaⁿ na cùnduu.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNUNÍ TÈ MÀCÚ

Té Juàá téè dàcuandute ñaha xii ñáyiú cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí xití yucu (Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Duha ní quesaha tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó tnúhu Xítohó Jesucristú Déhe Yá Ndiöxí.

² Te ndíi Chàíá téè ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní chídó tnuní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Tendaha-í ñí téè codonúu-dé núú-n, te dàtúha-dé ñáyiú cuendá tnií-yu tnúhu-n.

³ Te téè-án quíhi-dé xití yucu te níhi cáháⁿ-dé cúñaha-dé xii ñáyiú:

“Chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tnií-ndo ichi váha, te ducaⁿ càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo, chí véxi Yaá ío cùnúu”, duha cúñaha-dé xií-yu.

Duha ndúu tnúhu ní chídó tnuní ndíi Chàíá nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Déhe-gá. ⁴ Te téè dii cuendá-xi ní ngódó tnuní-án nání-dé Juàá, te téè-án ní xíhi-dé xití yucu ní cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí, te ní xóo dacuandute-dé ñáyiú, te duha ní xáhaⁿ-dè xií-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quíde váha-ndo ndècu-ndo, te dañá-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha te cuandute-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiöxí cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-ndo — duha ní xáhaⁿ-dè xií-yu.

⁵ Te nchaa ñáyiú distritú Jùdeá, ndíhi ñáyiú ñuú Jerusàlén ní sáháⁿ-yu ndéé yúte Jòrdán núú ndécú tè Juàá ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-dé. Te cue ñáyiú ní náhmá nchaa yíca cuèchi-xi te ní dacuandute ñaha-dé xií-yu.

⁶ Te té Juàá-án ní xíhnu-dé dóo idi caméyu, te ñí ñí ní cuu pañú xití-dé, te ní xóo caxi-dé tíca làngóstá ndíhi ndudí ñúñú cuéchi. ⁷ Te ní xáhaⁿ tucu-dé xii ñáyiú:

—Nchicúⁿ ñí téè véxi, te téè-án ío-gá cúnúu-dé dàcúxí yúhú, chí yúhú cúu-í ñí téè duuⁿ duuⁿ ñà túú tàú-í ngúnundeyi-í nandaxi cuèdicó ñí nihnu chàú-dé dico quíde-í chiuⁿ-dé. ⁸ Te yúhú dacuandute ñaha-í xii-ndo, dico mee-dè taxi-dé Espiritú Yá Ndiöxí cundecu ndíhi-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dè xií-yu.

Sàndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Te dàvá-án ñí quee Jèsús ñuú Nazàrét ñí ñuú yíndèhu distritú Galileá cuáháⁿ-gá yúte Jòrdán. Te yàcáⁿ ní dacuandute ñaha té Juàá xii-gá. ¹⁰ Te òré ní nene-gá xití ndute, te ní xiní-gá nchíi andíu, te ní quee Espiritú Yá Ndiöxí véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndíhi ñaha-xi xii-gá, te dàtná cáá ñí lómá cáá Espiritú-án véxi cuuⁿ-xi. ¹¹ Te òré-án ñí tecú ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé andíu, te xáhaⁿ-gã xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Déhe-í téè ío cùu iní-í te ío cùdí iní ñáhà-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Sácuíhná quíde yíca-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá dico ñà túú ní quíde-gá

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Te Espiritú Yá Ndiöxí ndécá-xí Jèsús cuáháⁿ ñí xití yucu. ¹³ Te xití yucu-án ío víhí quíti dééⁿ, te xíáⁿ ndécú Jèsús ní ngúita sácuíhná quíde yíca-xi cada-gá ñí sá ñà túú tàú-gá cada-gá dico ñà túú ní sàndáá iní-gá. Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní xínu cuechi-xi núú-gã. Te ní xíndecu-gá údico nduu xití yucu-án.

Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiuⁿ ní táhú Tãtã-gã Dútú Ndiöxí cada-gá

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Te sáta ñí ngava té Juàá ve-caá, te Jèsús cuáháⁿ-gá distritú Galileá dànehé-gá ñáyiú tnúhu váha, tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu. ¹⁵ Te xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Vitna sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo, te

chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te quindáá iní-ndó tnúhu váha, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ndó —càchí-gá xàhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús càháⁿ-gá cúmí tnàhá cue téé tnè chácá

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

16 Te Jèsús ñúhú-gã ichi cuáhán-gá tá yàha-gá yuhu làgúná Galileá, te ní xiní-gá té Xímú ndíhi ñaní-dé té Ndríxí xídáquëe-güedé ñunu-güedé xítí ndute tnè-güedé chácá, chi quití tnàhí-áⁿ cúu chiuⁿ-güedé tnè-güedé-di. 17 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí dáñá chiuⁿ quide-ndo-áⁿ, te quixi-ndo chitnahá ñáhá-ndó xii-í te taxi-í ingá núu chiuⁿ cada-ndo chi quíhíⁿ-ndó càháⁿ-ndó ñáyiu cuendá dacuàhá-yu tnúhu-í —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

18 Te òré-ni-áⁿ ní dáñá cuè téé-áⁿ ñunu-güedé te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

19 Te cuáhán-gá luha-gá, te ní xiní-gá té Jàcobó ndíhi ñaní-dé té Juàá ñúhú-güedé xítí bàrcú-güedé nátícu-güedé ñunu-güedé, te ndí ndùú-güedé cúu-güedé déhe té Zebèdeú. 20 Te ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní dándõo-güedé tātá-güedé ndíhi cue téé xínu cuechi núu-güedé xítí bàrcú, te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

Èⁿ téé yíhi ñaha espíritú cündíhi yucu ñávãha

(Lc. 4:31-37)

21 Te ní quexìo Jesús ndíhi cue téé-áⁿ èⁿ ñúu nání Càpernaúm, te yàcáⁿ ndécú-gã ní tnahá nduu ndètatú ñáyiu, te cuánguèhu-gá veñúhu ñáyiu isràél dānehé ñáhá-gã xií-yu. 22 Te xicuñúhu vñí-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá, chi quide-gá sá cúu-gã èⁿ Yaá táxí tnùní víhí, te ñá túú dàcuaha ñaha-gá xií-yu dàtná dácuaha ñaha cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés. 23 Te xítí veñúhu-áⁿ ndécú tnàhá èⁿ téé yíhi ñaha èⁿ espíritú cündíhi yucu ñávãha, te

espíritú-áⁿ ní quide-xi níhi ní cáháⁿ téé-áⁿ, te xàhaⁿ-dē xii Jèsús:

24 —¿Te ná cuíní yòhó Jèsús téé ñúu Nazàrét cada ñaha-n xii-ndí ñúu véxi-n ñúu ndécú-ndí-i? ¿Áⁿ véxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xiní ñáhà-í xii-n sá cúu-n èⁿ téé ñá túú tnàhí cuéchi-xi, chi núu Yá Ndiòxí ní quee-n véxi-n ñúyíu-a —càchí-dé xàhaⁿ-dē xii-gá.

25 Dico Jèsús ní tenàá-gá espíritú cündíhi yucu ñávãha-áⁿ, te xàhaⁿ-gã:

—¿Cadí yuhu-n, te taquèe yiqui cuñú téé-áⁿ! —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii espíritú-áⁿ.

26 Te espíritú cündíhi yucu ñávãha-áⁿ ní dácüyíhí ñáhá-xí xii téé-áⁿ, te ní dácáná sàa ñaha-xi, te ní quee-xi yiqui cuñú-dé cuáhán-xi.

27 Te nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ ío ní cuñúhu-yu, te ní xítinahá-yu:

—¿Te nása nduu-tu sá quidé tēe-a? ¿Ndudú sáa càháⁿ-tu-dé sánuu? Te quide-dé dàtná quidé èⁿ téé cùnno vihi, chi càháⁿ-ni-dé te sàndáá iní ñáhá nchaa espíritú cündíhi yucu ñávãha —càchí-yu xítinahá-yu.

28 Te ío ndíhi ní níhi nchaa ñáyiu dava-gá ñúu yíndèhu distritú Galileá tnúhu nchaa nàcuáa càháⁿ Jèsús ndíhi nchaa sá quidé-gã.

Jèsús quidé tātna-gá náná ñadíhí té Xímú

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Te òré ní ndee Jèsús veñúhu cue ñáyiu isràél, te cuáhán-gá ndíhi té Jàcobó ndíhi té Juàá vehe té Xímú ndíhi té Ndríxí. 30 Te náná ñadíhí té Xímú cùhú-aⁿ ñúhu vihi-aⁿ cahni, te ndíhi-ni ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús sá cùhú-aⁿ. 31 Te ní sáhán-gá núu cáá ñàha cùhú-áⁿ te ní tñi-gá ndaha-aⁿ ní ndocani ñaha-gã xii-aⁿ. Te òré-ni-áⁿ ní nchíco-aⁿ cahni, te ní ngüíta-aⁿ xínu cuechi-aⁿ núu-güedé ndíhi-gã.

Jèsús quidé tātna-gá vài ñáyiu cùhú

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Te òré sa cuíní-xi cundiquèⁿ te ní quexìo ñáyiu núu ndécú Jèsús, te nchaa ñáyiu cùhú ní dátacá-yu

ndècá-yu ní sáá núú-gă, te tnàhá cue ñáyiú yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávàha ndècá-yu ní sáá núú-gă. ³³ Te nchaa ñáyiú ñuú-án nǐ chítú níhnǔ-yu yuyèhe vehe núú nǐ quexìo Jesús. ³⁴ Te Jèsús ní quide tátna-gá nchaa ñáyiú cùhú cuèi ndi dííⁿ ndi dííⁿ núú cuèhé tnàhá-yu ìⁿ ìⁿ-yu, te ní queñuhu-gá nchaa espíritú cùndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii ñáyiú, te ñá túú ní dàña-gá cáháⁿ cue espíritú cùndìhi yucu ñávàha-án ni ìⁿ tnúhu, te ducaⁿ nǐ quide-gá chi cue espíritú-án sa xìní-xi yoo cùu-gá.

Jèsús càháⁿ-gá tnúhu Yá Ndiõxí distritú Galileá

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Te òré vátá tũndaá váha-gá ní ndacóo Jèsús cuáháⁿ-gá ìⁿ xio yuhu ñuú núú ñà túú ñáyiú ndècu cuendá yácáⁿ cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndiõxí. ³⁶ Te té Xímú ndihí cue té cùndihí-dé nánducu ñaha-güedé xii-gá. ³⁷ Te òré ní naníhí ñáhá-güedé xii-gá, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Nchaa ñáyiú nànducu ñahá-yu xii-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí ná quíhíⁿ-ó nchaa ñuú xĩndáa yatni-a, chí danèhé-í ñáyiú tnúhu Yá Ndiõxí chí ñuú chiuⁿ-án vèxi-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te Jèsús tá xica ndodo-gá cuáháⁿ nchaa ñuú yĩndèhu distritú Galileá dánèhé-gá ñáyiú, te ndi tnàhá ìⁿ ìⁿ ñuú sáá-gá te ducaⁿ cuãnguihu-gá veñúhu-yu dànehé ñáhá-gá xii-yu tnúhu Yá Ndiõxí, te cue ñáyiú yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávàha ta queñuhu-gá nchaa espíritú-án yiqui cùñú-yu cuáháⁿ.

Jèsús quidé tátna-gá ìⁿ té tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Te ní quexìo ìⁿ té tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó núú Jèsús, te ní ngüíñí xítí-dé núú-gá càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n núú vá cùndèe ìni-n càda tátna ñaha-n xii-í chí cùtnuní ìni-í sá ndácú-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní cundàhú ìni ñáhá-gá xii-dé te ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá:

—Cuu cada tátna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴² Te òré-ni-án nǐ xócuíñí cuéhé tnàhá-dé. ⁴³⁻⁴⁴ Te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gá dóho-dé, te xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Vitna cuanùhú-na, dico vá yõo ìⁿ cùñaha-n sã ní quide tátna ñaha-í xii-n, te núú dütú-ni cuáháⁿ cuendá sã ná quíni ñáhá-dè xii-n sã ní ndúha-n te cuáha-n-dè sã ndúú tãhú Yá Ndiõxí dátna ní cachí ndi Moisés cuendá ná quíni ñáyiú sã ndáa ní ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴⁵ Te té ní cùhú-án nǐ xica-dé cuáháⁿ-dè, te ní ngüíta-dé xáhaⁿ-dè xii nchaa ñáyiú ta naníhí-dè nàcuáa ní quide Jèsús ní quide tátna ñaha-gá xii-dé. Te sã dúcáⁿ nǐ xité nuu té-án cuendú nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-dé ní quide tátna ñaha-gá ní ndúha-dé, te xíáⁿ núú dayuhu nǐ xóo quíhu-gá dava ñuú núú ïo vãi ñáyiú ndèhe ñaha xii-gá, te ní xóo cundecu-gá xítí yucu núú ñà túú ñáyiú ndècu. Te nchaa ñuú ní quee ñáyiú ní sáháⁿ-yu núú ndécú-gá ní cáháⁿ ndihí ñahá-yu xii-gá.

2

Jèsús quidé tátna-gá ìⁿ té cùhú ñá cùú-gá candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Te sátá nǐ cuu ìⁿ ùú nduu sã nǐ quee Jèsús ñuú Capernaúm te ní nasáa tucu-gá, te cue ñáyiú ní níhí-yu tnúhu sã nǐ ndexìo-gá núú quidé vèhe-gá. ² Te ndihí-ni ní tacá cuéhé víhí-yu, te ní chítú víhí-yu ndéé yuyèhe te ñá ní tnàhá-gá-yu. Te ní ngüíta-gá ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu tnúhu Yá Ndiõxí. ³ Te òré-án nǐ quexìo cúmí tnàhá cue té núú ndécú-gá nchídó-güedé ìⁿ té cùhú ñá cùú-gá candá nihnu-dé. ⁴ Dico ñá túú ní ndàcu-güedé sáa-güedé ndéé

núú-gă chi ío cuéhé ñăyiu ndècu. Te xíàⁿ núu ní sáá-güedé díquí véhé núú yíhí-gă-áⁿ nǐ caáⁿ-güedé, te ichi ndàa díquí véhé-ăⁿ nǐ dáquëe-güedé téé cùhú-áⁿ, te ñùhu-dé ìⁿ xító ní dáquëe ñaha-güedé ndéé núú-gă. ⁵ Te Jèsús sa ní cutnùní iní-gá sá sàndáá iní ñáhá-güedé xii-gá núu ní xáhaⁿ-gă xii téé cùhú-áⁿ:

—Yòhó téé cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

⁶ Te xíàⁿ xǐnucóo ìⁿ ùú cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ Jèsús núú cue téé-áⁿ nǐ sani iní-güedé: ⁷ “Téé-a càháⁿ cuéhé-dé cuendá Yá Ndiöxí duha càháⁿ-dé, chi vá yòo ìⁿ ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuéchi ñáyiu chi ìⁿdi díí-ni Yá Ndiöxí quidé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé. ⁸ Dico òré-ni-áⁿ nǐ cutnùní iní Jèsús nàcuáa sàni iní-güedé, núu ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ sàni iní-ndó-í? ⁹ Te sá dúhá nǐ xáhaⁿ-í xii téé cùhú-a sá nǐ quide càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-dé, te xíàⁿ nchòhó ñá túú cùtnuní iní-ndó núu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáá. Dico núu cùu-í-dé sá ndácóo-dé, te ndocani-dé xító ñùhu-dé véxi, te caca-dé, te cutnùní ndáá iní-ndó núu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáá chi cundehe núú-ndó nàcuáa cada-í. ¹⁰ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchaa-ndo sá yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo ndecu ndíhi-í tnúhu ndee iní sá cáda càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiu ñuyíú-a —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gă xii téé cùhú-áⁿ:

¹¹ —Ndacóo te ndocani-n xító ñùhu-n véxi-áⁿ, te núhú-n vèhe-n —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

¹² Te òré-ni-áⁿ nǐ ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xító ñùhu-dé ní quexio-áⁿ, te ndèhe nchaa ñáyiu xǐndecu-áⁿ nǐ ndee-dé tnuú-yu cuáháⁿ-dé. Te sá dúcáⁿ nǐ quide Jèsús ní quide tátna-gá téé-áⁿ, xíàⁿ ío ní cuñúhu nchaa ñáyiu, te ní xítñahá-yu:

—Càhnu vihi cuu Yá Ndiöxí, chi ñá ìⁿ ndùu quiní-ó dùha cuu datná ní cuu vitna —càchí-yu xítñahá-yu.

*Jèsús càháⁿ-gá ìⁿ téé nàni Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)*

¹³ Te Jèsús cuáháⁿ tucu-gá yuhu làgúná, te ío cuéhé ñáyiu ní sátñahá ñáhá xii-gá, te ní dánèhé ñáhá-gă xii-yu tnúhu Yá Ndiöxí. ¹⁴ Te òré ní yáha ní dánèhé ñáhá-gă xii-yu, te ní naqueheⁿ-gá ichi, te ní yáha yatni-gá ìⁿ xichi núú núcóo ìⁿ téé nàni Leví déhe ìⁿ téé nàni Alfeú quidé còbrá-dé ñáyiu cuendá impuèstú chi cobradór cúu-dé. Te òré ní xiní ñáhá-gă xii-dé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Néhe chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te té Lèví-áⁿ nǐ ndacuñí-dé, te ní tuha ñaha-dé xii-gá.

¹⁵ Te té Lèví-áⁿ cuáháⁿ-dé ndíhi Jèsús vehe-dé. Te yíhi Jesús mésá xéxi-gă ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gă, te tnáhá vài cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiu cuendá impuèstú, ndíhi dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha núcóo ndíhi ñaha-güedé xii-gá xéxi ndíhi ñaha-güedé, te ducaⁿ chi ío vài ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xii-gá. ¹⁶ Te sá nǐ xiní cue téé dàcuáha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíhi cue téé cùu fariséú xéxi Jèsús ndíhi nchaa cue téé-áⁿ núu ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú cue téé xica cuu ndíhi-gá, te xăhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide téé cùu mestrú-ndó xéxi-dé ndíhi cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiu cuendá impuèstú, ndíhi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha-í? —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé.

¹⁷ Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé xica cuu ndíhi-gá, núu ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiu cùhú chi xini ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í càháⁿ-í ñáyiu cùtnuní iní-xi sá ndécú cuéchi-xi te ñá túú véxi-í càháⁿ-í ñáyiu càchí sá ñá túú

ndècu cuéchi-xi —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá cue ñáyiú ñá túú tnàhí ná xéxí áma càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí (Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Te cue téé xica cuu ndihí té Juàá, ndihí cue téé xica cuu ndihí cue téé cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxí-güedé áma càháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí. Te ñⁿ nduu ducaⁿ xiquide-güedé, te ní sáháⁿ ñáyiú ní xicáⁿ tnúhũ-yu núú Jèsús, te xǎháⁿ-yu xii-gá:

—Cuñí-ndí cachí tnúhu-n ná cuendá cue téé xica cuu ndihí té Juàá, ndihí cue téé xica cuu ndihí cue téé cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxí-güedé áma càháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí, te cue téé xica cuu ndihí-n ñá túú dùcaⁿ quide-güedé —càchí-yu xǎháⁿ-yu xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Nchòhó xìní-ndó sǎ vǎ cúú cǔñaha-o xii ñáyiú ñùhu vico tnándaha sǎ vǎ cúú càxí-yu nini ndècu ndihí ñaha téé tnándaha xií-yu. ²⁰ Dico sáá nduu te vǎ cùndècu ndihí ñaha-gá téé tnándaha-áⁿ xií-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vǎ cáxí-yu cuendá sǎ ndihú iní-yu.

²¹ Te vǎ yǎo ñⁿ dándée luha dóó sáá ñⁿ dóó sa ní cuu tühú víhí, chi dóó sáá-áⁿ nàndiyi-xi te uuⁿ-gǎ ndata-xi dǎo sǎ ní cuu tühú-áⁿ. ²² Te ní vǎ yǎo ñⁿ chihí ndidí sáá xití ñⁿ lamba sa ní cuu tühú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda te ndava lamba sa ní cuu tühú-áⁿ, chi ío níhi yócó ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ te núu ducaⁿ na càdá-yu. Núu xǎⁿ xìní ñùhu-xi quée ndidí sáá-áⁿ xití ñⁿ lamba saa —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Cue téé xica cuu ndihí Jesús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndetátú ñáyiú

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Te ñⁿ nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú ñùhu Jesús ichi ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ta yǎha-gá ndihí-güedé ñⁿ xichi núú cáá triú, te ní ngúíta-güedé sàhnú-güedé yoco triú-áⁿ. ²⁴ Te cue téé cùu fariséú ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide cue téé xica cuu ndihí-n sàhnú-güedé yoco triú vitna cùu-xi nduu ndetátú-i? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ càda-güedé —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Te náa vátá dácuàha tnahí-gá-ndó núú tütú Yá Ndiöxí núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndí Dàvíí cùtnàhá ní xihí ndí docó ndihí cue téé ní xica cuu ndihí ndí-áⁿ? ²⁶ Te dàvá-áⁿ ní xíndecu ñⁿ téé ní xínani Abiátár ní cuu-dé dútú cúnùu, te ndí Dàvíí ní quihu ndí xití vehe Yá Ndiöxí ní queheⁿ ndí pàá ní cuu íí ndécú-áⁿ ní dácǎhñu ndí cue téé ní xica cuu ndihí ndí ní xexi ndí ndihí-güedé, te mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pàá-áⁿ ní cùu —cachí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Mee Yá Ndiöxí ní taxi ndecu-gá nduu ndetátú ñáyiú, te ñá túú ní càchí-gá sǎ mee-yu nándi cani iní-yu cadá-yu canehe íi-yu nduu ndetátú-yu-áⁿ. ²⁸ Te yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, tnáhá-í ndécú ndíhí-í tnúhu ndee iní sǎ cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cadá-yu nduu ndetátú-ó-áⁿ —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

3

Ñⁿ téé ní yíchí ñⁿ xio ndaha-xi (Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Te Jèsús cuánguihu tucu-gá xití veñúhu, te xití veñúhu-áⁿ ndécú ñⁿ téé ní yíchí ñⁿ xio ndaha-dé. ² Te xíáⁿ ndécú cuè téé xito dayuhu ñaha xii-gá, te núu cada tátna-gá téé cùhú-áⁿ nduu cùu-xi nduu ndetátú-güedé ndihí ñáyiú, cuendá ducaⁿ te níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. ³ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndacuíñí te ngúnutñí-n cuädava iha —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴ Te ní xicáⁿ tnúhú-gǎ núú-güedé, te xǎhaⁿ-gǎ:

—Chí càchí tnúhu ná cúú sǎ cúú càda-o nduu ndetátú-ó. ¿Sǎ vǎha ñá sǎ cuèhé? ¿Sǎ cáda tátna-o ñáyiú cùhú

ñã sá cáhni-ó-yu? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Dico ni ìⁿ-güedé ñã túú tnàhí ni cáháⁿ-güedé. ⁵ Te Jèsús ní xíndéhé vãha-gá núú nchaa-güedé te ní cudééⁿ-gã, te ní ndíhú iní-gá chi ío sàá iní-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndocani ndaha-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni-áⁿ ñí ndúha. ⁶ Te cue téé cùu fariséú ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ìⁿ xichi núú ñí naníhí tnáhá-güedé ndíhi cue téé cùndíhi té Hèrodés cuèndá ndatnúhu-güedé nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Cuéhé vñí ñãyiú ní quexìo yuhu lagúná

⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá yuhu làgúná distritú Galileá, te ío cuéhé ñãyiú distritú-áⁿ nchícúⁿ ñáhã-yu xii-gá cuáháⁿ. ⁸ Te núú ñí quexìo-gá-áⁿ ñí sáháⁿ ñãyiú distritú Júdeá, ñãyiú ñúú Jerusálén, ñãyiú distritú Idumeá, ñãyiú xíndecu ndaa ingá xio yúte Jòrdán, ndíhi ñãyiú xíndecu yatni ñúú Tírú ndíhi ñúú Sídón, te ducaⁿ ío vãi-yu ní sáháⁿ núú ndécú-gã chi ní níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá.

⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndíhi-gá sá cádá tũha-güedé ìⁿ bàrcú cuèndá caa-gá núú-xi cuèndá sá vã dádèhnde ñahá-yu xii-gá chi ío cuéhẽ-yu. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ ñí níhí-yu tnúhu sá quidé tãtna-gá ñãyiú cùhú, núú xíáⁿ nchaa dava-gá ñãyiú cùhú súúni dìcò ngõnchihi tnáhá-yu cuáháⁿ-yu núú ndécú-gã cuíní-yu tnándeé ñáhã-yu xii-gá cuèndá sá cuíní-yu ndúha-yu. ¹¹ Te cue ñãyiú yìhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávãha ní sanu xiti ñaha-xi xii-yu núú Jèsús òré ní xini ñáhá-xi xii-gá, te xíáⁿ ní quide níhi ní cáháⁿ-yu, te xãhãⁿ-yu xii Jèsús:

—jYòhó cúú-n Dèhe Yá Ndiõxí! —càchí-yu xãhãⁿ-yu xii-gá.

¹² Te Jèsús ní tenàá-gá nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávãha-áⁿ, te ní

xáhaⁿ-gã xii nchaa ñãyiú ní xíhi-xi-áⁿ sã vã cáháⁿ-yu núú ñãyiú yoo cùu-gá.

Jèsús cáxi-gá úxúú tnáhá cue téé dacuàha ñaha xii ñãyiú tnúhu-gá

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu te Jèsús ní sáá-gá ìⁿ yucu, te xíáⁿ ndécú-gã ní cana-gá nchaa cue téé càchí iní-gá. Te òré ní quexìo nchaa cue téé-áⁿ núú-gã, ¹⁴ te ní cáxi-gá úxúú tnáhá cue téé caca cuu ndíhi-gá, te diu-ni cue téé-áⁿ tendaha-gã quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñãyiú. ¹⁵ Te ní sãñaha-gã xii-güedé tnúhu ndee ìní cundecu ndíhi-güedé cuèndá cada tãtna-güedé ñãyiú cùhú, ndíhi cuèndá queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñãyiú. ¹⁶ Te duha xínani ndi úxúú cue téé-áⁿ: ìⁿ-dé nání-dé Xímú, te mee-gã ní taudiu ñaha-gá xii-dé sá cúnani-dé Pèlú. ¹⁷ Te ingá-dé nání-dé Jàcobó, te ingá-dé nání-dé Juàá, te ñani té Jàcobó-áⁿ cúú tẽ Juàá te ndi ndúú-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú, te ndi ndúú cue téé-áⁿ ñí dánání ñaha Jèsús xii-güedé Boànergés, te tnúhu-áⁿ quèé-xi: Cue téé ío yáchí cùdèéⁿ, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ. ¹⁸ Te duha xínani dàva-gá-güedé: Té Ndríxí, té Lìpé, té Bartolómé, té Mâteú, té Mãxí, té Jàcobó déhe té Àlfeú, té Tàdeú, té Xímú téé ní cundíhi cue téé cananistá ní cùu, ¹⁹ ndíhi té Jùdás Iscarioté téé ní sáá nduu ñí sáha cuèndá ñáhá xii Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá, duha xínani cuè téé ní cáxi Jèsús ní xica cuu ndíhi-gá.

Càchí-güedé sá ndécú ndíhi Jèsús yucu ñávãha dico ñã ndàá

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Te sátá dúcáⁿ te cuáháⁿ-gá ndíhi-güedé núú quidé vèhe-gá. ²⁰ Te ío vãi ñãyiú ní tacá-ni tucú-yu xíáⁿ, te ni ñã ní níhí-gã nása cada-gá caxi-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá cuèndá sá ío vãi-yu. ²¹ Te cue ñãyiú cùu ndi mee Jèsús ní níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa cùu, te nchaa ñãyiú ñã cùtnuní váha iní-xi ní cachí-yu sá ñí nduu

lúcú-gá nõu xiãⁿ cuáhãⁿ ñáyiú cùu ndi mee Jesús núú ndécú-gã cuendã candeca ñáhã-yu xii-gã núhú ní cùu.

²² Te cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés véxi ndéé ñuú Jerusalén ní cáháⁿ cuèhé-güedé cuendã Jesús, chi ní xítñaha-güedé:

—Tée-a ndècu ndìhi-dé sácúíhnã, te ñuú xiãⁿ chindèe ñaha-xi xii-dé queñuhu-dé nchaa espíritú cündìhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú, te ñuú-ni-xi tàxi tnùní-xi nchaa espíritú-áⁿ —duha ní xítñaha-güedé.

²³ Te Jesús ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní cani-gã ñⁿ cuendú núú-güedé nàcuãa tecú tnùní-güedé tnúhu-gã, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te nása cada sácúíhnã queñuhu-xi cue espíritú cündìhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú-í? ²⁴ Te nchòhó xíní-ndó sã nõu ñⁿ tée yíndaha ñⁿ nacióⁿ vá cúú ñⁿnuu-dé ndìhi cue tée cündìhi-dé, te vá cúdìi-dé cunu-dé. ²⁵ Te ñuú-ni ducaⁿ sãtnahã-xi cùu tucu ñáyiú xíndecu ñⁿ-ni vèhe, chi núú vá cúú ñⁿnuú-yu, te vá cúdìi-yu cundecu càhnú-yu. ²⁶ Te núú sácúíhnã ñã túú cùu ñⁿnuu-xi ndìhi cue espíritú cündìhi-xi, te vá cúdìi-xi cundecu-xi taxi tnùní-xi te núú ducaⁿ quìde-xi.

²⁷ Te nchòhó xíní-ndó sã cuè ñadúhú chi vá ndácú-güedé cuendã-ni quíhu-güedé duhu-güedé vehe ñⁿ tée ío ndee, chi díhna-gã xíní ñùhu-xi tnì-güedé tée-áⁿ dacùtu ñaha-güedé xii-dé dàtnùní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sã ndécú ndìhi-dé.

²⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháã sã cuèhé sã dúhá quìde ñáyiú, ndìhi nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu cuendã Yã Ndiõxí cuu cada càhnu iní-gã. ²⁹ Dico cue ñáyiú na càháⁿ cuèhé cuendã Espíritú Yã Ndiõxí, ñáyiú-áⁿ vã cádá càhnu iní ñáhã tnàhí-gã xií-yu, chi cundecu-ni cuéchi-yu núú-gã ñi caa ñi quíhíⁿ —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁰ Te ducaⁿ ñi cáháⁿ-gã chi càchí-güedé sã ndécú ndìhi-gã espíritú cündìhi yucu ñávãha.

Nãná Jesús ndìhi cue ñaní-gã
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Te ní quexìo nánã Jesús ndìhi cue ñaní-gã núú ndécú-gã xínutñi-yu quehé, te ní xáhãⁿ-yu xii ñⁿ ñáyiú xíndecu-áⁿ sã dáyãha-yu tnúhu núú-gã cuendã quee-gã ndatnúhu ndìhi ñaha-gã xií-yu. ³² Te cue ñáyiú xínucóo ñi càndéé dñi-gã ní xáhãⁿ-yu xii-gã:

—Nãná-n ndìhi cue ñaní-n ndécú-yu quehé nándücu ñáhã-yu xii-n —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gã.

³³ Te Jesús ní xãhaⁿ-gã xií-yu:

—Te cachí tnúhu-ndo yõndi-gã ñáyiú cùu datná nãná-í ndìhi dàtnã cue ñaní-í —càchí-gã xãhaⁿ-gã xií-yu.

³⁴ Te dàtnùní ní xíndéhé vãha-gã núú ncháã ñáyiú xínucóo ñi càndéé dñi-gã-áⁿ, te ní xãhaⁿ-gã xií-yu:

—Nchaa ñáyiú-a cùú-yu dàtnã nãná-í ndìhi dàtnã cue ñaní-í. ³⁵ Chi nchaa ñáyiú quìde nacuãa càháⁿ Yã Ndiõxí, ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtnã cue ñaní-í, ndìhi dàtnã cue cúha-í, ndìhi dàtnã nãná-í —càchí-gã xãhaⁿ-gã xií-yu.

4

Nàcuãa quìde tée cuángacãⁿ triú
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Te Jesús ní ngüíta-gã dácuàha tucu-gã ñáyiú yuhu làgúnã. Te cuèhé víhí-yu ní tacã xiãⁿ nõu cuásaã-gã núú ñⁿ bàrcú nùtnñi xití ndute làgúnã-áⁿ, te núú xiãⁿ ní ngóo-gã te ní ngüíta-gã dánèhé ñáhã-gã xií-yu, te ncháã-yu xixúcu-yu yuhu làgúnã-áⁿ.

² Te ní ngüíta-gã ní cani-gã titní cuendú núú-yu nàcuãa tecú tnùní-yu tnúhu-gã, te xãhaⁿ-gã xií-yu:

³ —Chí cündedóho vãha ñⁿ cuendú ná càni-í-a. ñⁿ tée cuángacãⁿ-dé triú.

⁴ Te òré ní ngüíta-dé dãngoyo-dé triú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xíní cue tílaã te ní nadatãcã-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí víhi yúú, te ndìhi-ni ní xínu-xi cuendã sã ñã túú càvìhi ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayehé ñã túú ní cündee iní-xi chi ní yíchí-xi, chi ñã túú ní ñhí quíhíⁿ cùnú yóho-xi.

7 Te dava ní ngava núú yúcu ndíquín tnu ìñu, te ìñu-ni ní xínu-xi ndíhi tnu ìñu, te tnu ìñu-án ní sañu-xi te ní dánáá-xí nchàa triú sá ní xínu-án.

8 Dico dava triú-án ní ngava-xi núú ndécú ñuhu coco, te xíá ní xínu-xi te ní sañu-xi te ío váha ní cuu, chí núú ìñ-ní triú-án te dava yoco-xi ní nguíhi ócò úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi ìñ cièndú triú-xi —càchí-gá xáha-gă xií-yu.

9 Te xáha-ní tucu-gá xií-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ní xíndedóho nchaa tñuhu ní cáhá-í-a, te ío váha chí cuáha cuèndá —càchí-gá xáha-gă xií-yu.

Jèsús càhá-gá ná cuèndá duca-ní-gá cuèndú

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

10 Te sátá ní ndaca ñáyiú-án te ní quèndó mee-ná Jèsús ndíhi cue téé xíca cuu ndíhi-gá, ndíhi ìñ ùú-ná ñáyiú. Te ñáyiú-án ndíhi cue téé-án ní xíca tñuhú-yu ndíhi-güedé núú-gă, núú nása quèe-xi cuèndú ní cani-gá núú-yu ndíhi-güedé. 11 Te ní xáha-gă:

—Nchòhó chí sa càchí tñuhu Yá Ndiòxí xii-ndo ìñ sá vátá quíní-gá-ndó, chí càchí tñuhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gă ñáyiú, dico dava-gá ñáyiú caní-í mee-ní cuèndú núú-yu. 12 Chí cuèi na quíní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vă cutnùní iní-yu ná cuèndá duca-ní cùu, àdi cuèi na cùndedóho-yu dico ní vă tècú tñùní-yu. Te duca-ní ndòhó-yu cuèndá sá vă quíndáá iní-yu Yá Ndiòxí, ndíhi cuèndá sá vă cádá càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-yu —càchí-gá xáha-gă xií-yu ndíhi-güedé.

Jèsús càhá-gá nàcuáa quèe-xi cuèndá téé cuángacá-ní triú

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

13 Te ní xáha-ní tucu Jesús xii cue téé xíca cuu ndíhi-gá, ndíhi cue ñáyiú-án:

—Nchòhó, ñá túú ní tècú tñùní-ndó cuèndú ní cani-í núú-ndó, te núú duca-ní, ¿te nása tecú tñùní-ndó dàva-gá cuèndú cani-í núú-ndó-í? Te na càchí tñuhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi

cuèndú ní cani-í núú-ndó. 14 Te téé cuángacá-ní triú-án cúú-dě dàtná ìñ téé cuáhá-ní càhá-ní tñuhu Yá Ndiòxí núú ñáyiú. 15 Te triú-án cúú-xí dàtná tñuhu Yá Ndiòxí, te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, xíá cúú-xí dàtná ñáyiú ní tnahá iní-xi tñuhu Yá Ndiòxí, dico sàcuíhna cuáhá-ní xòcani-xi tñuhu-gá iní-yu cuèndá sá vă cànchícú-ní nihnú-yu nàcuáa càhá-ní tñuhu-án. 16 Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vèhi yúú, xíá cúú-xí dàtná ñáyiú ní xíndedóho tñuhu Yá Ndiòxí te díí iní ní tñí-yu tñuhu-gá.

17 Dico òré ná nguíta ñáyiú cúcuèhé ñáhă-yu xií-yu àdi nándi-gá sá yáha-yu sá cuèndá tñuhu-gá, te ñá cùndèe iní-yu chí dàñá-yu tñuhu-gá cuèndá sá ñá túú nihí ndéé-yu. 18 Te triú sá ní ngava núú yúcu ndíquín tnu ìñu xíá cúú-xí dàtná ñáyiú ní tecú dóho-xi tñuhu Yá Ndiòxí, 19 dico cuèé cuèé ní nacuanaá-yu tñuhu-gá, chí cuèndá mee-ní sá cúú-xí mèe-yu ñuhu iní-yu, ndíhi cuèndá sá ío sàni iní-yu cuu cuìca-yu, ndíhi cuèndá sá ío cùdí iní-yu nchaa sá ío ñuyíú-a, te ñá túú ñuhu iní-yu tñuhu sá ní xíndedóho-yu-án nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. 20 Dico triú sá ní ngava núú ndécú ñuhu coco, xíá cúú-xí dàtná ñáyiú ní xíndedóho tñuhu Yá Ndiòxí te quidé-yu nchaa nàcuáa càhá-ní tñuhu-án. Te cada iní-ndó sá ñáyiú-án cúú-yu dàtná triú sá ní nguíhi yoco-xi ócò úxí triú-xi, ndíhi triú sá ní nguíhi yoco-xi únídico triú-xi, ndíhi triú sá ní nguíhi yoco-xi ìñ cièndú triú-xi. Te duca-ní sàtnahá-xi cùú-yu chí ío váha quidé-yu —càchí-gá xáha-gă xii cue téé xíca cuu ndíhi-gá ndíhi cue ñáyiú-án.

Cuèndá ití
(Lc. 8:16-18)

21 Te xáha-gă xii nchaa ñáyiú:

—Ñá túú ní ìñ ñáyiú tèñuhú ití te chiváha-yu ìñ xítí quídí, àdi chiváha-yu ìñ caha càamá, chí tàxi ndecú-yu ìñ núú dùcú cuèndá cutnùní núú nchaa ñáyiú. 22 Te

ni ìⁿ tnúhu sá ñǎ tècú tnùnì ñáyiú vitna cachí-ó sǎ vǎ tècú tnùnì-yu chi dacuítí sǎ tècú tnùnì-yu, te ni ìⁿ tnúhu sá cǎchí-ó cùu yuhu vitna vá cúú yùhu chi dacuítí sǎ quée túu-xi núú ñáyiú. ²³ Te nchòhó cue ñáyiú ní xíndedóho nchaa tnúhu ní cǎháⁿ-í-a, te ío váha chí ná cuǎha cuendá —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

²⁴ Te ní xǎhaⁿ tucu-gǎ:

—Ío váha chí cùndedóho tnúhu na cǎháⁿ-í-a. Te nǎcuáa-ní quide-ndo danehé-ndó ñáyiú tnúhu Yá Ndiòxí, te ñi-ni ducaⁿ cǎda ñaha-gǎ xii-ndo, te uuⁿ-gǎ ducaⁿ cǎda-gǎ sá cúú-xí-ndó. ²⁵ Te nchaa nchòhó ñáyiú tècú tnùnì tnúhu Yá Ndiòxí, uuⁿ-gǎ cuita tecú tnùnì-ndó tnúhu-gǎ quíhíⁿ. Te nchaa nchòhó ñáyiú ñǎ túú tècú tnùnì tnúhu-gǎ, te uuⁿ-gǎ vá tècú tnùnì-ndó —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Nàcuáa sàhnu triú

²⁶ Te Jèsús xǎhaⁿ tucu-gǎ:

—Na cǎni-í ìⁿ cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùnì-ndó nǎcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiú. Ìⁿ tée cuángacáⁿ-dé triú. ²⁷⁻²⁸ Te sátá ñǎ yáha ní sacáⁿ-dé triú-áⁿ, te cuánuhú-dé vehe-dé ndétátú-dé. Te ducaⁿ-ni ta xica nduu cuáháⁿ te ní xínu triú-áⁿ, te nǎcuáa ta sàhnu-xi cuáháⁿ te ta quée ndaha-xi, te ducaⁿ-ni cùu ní sáá nduu ñǎ quene yoco-xi te ní nguíhi triú-xi, dico tée ní sacáⁿ triú-áⁿ ñǎ túú xíní-dé nása ní sahnu-xi, chi mee ñùhu ní quide-xi ní sahnu triú-áⁿ. ²⁹ Te òré sa ní ndíhi ní cuaaⁿ te ní nguíta tée ní sacáⁿ-áⁿ nǎquèhndé-dé nátàxi tnahá-dé —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Cuendá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Te xǎhaⁿ tucu Jèsús xií-yu:

—Na cǎni tucu-í ingá cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùnì-ndó nǎcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiú. ³¹ Ìⁿ yutnu nàni mostázá cúú-xí ìⁿ yutnu sá líhli vìhi-gǎ ndíquíⁿ-xi dàcúxí ndíquíⁿ nchaa cúhú, ³² dico òré ná cǎcáⁿ-güedé núú ñùhú-güedé, te na xínu-xi te

sàhnu-gǎ-xi dàcúxí nchaa cúhú, te nchaa díté-xi ío cùu cahnu-xi, te ndée cue quiti ndava núú tàchí sácõ-güedi nchaa núú díté-xi xínu ndeti-güedi —cachí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Ío titní cuendú ní cani Jèsús núú ñáyiú
(Mt. 13:34-35)

³³ Te ío-gǎ vai cuendú ní cani Jèsús núú ñáyiú cuendá tecú tnùnì-yu tnúhu Yá Ndiòxí, dico dava cuendú ñǎ túú ní cǎni-gǎ núú-yu, chi ní cutnùnì iní-gǎ sá vǎ tècú tnùnì-yu nchaa. ³⁴ Te mee-ni cuendú ní cani Jèsús núú ñáyiú ndi tnahá òré ní dánèhé ñáhá-gǎ xií-yu tnúhu-gǎ. Te òré ndécú mee Jèsús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gǎ, te ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé nǎcuáa quée-xi ìⁿ ìⁿ cuendú ní cani-gǎ núú ñáyiú.

Jèsús ngání-gǎ táchí ndíhi ndute làgúná

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Te ñi-ni nduu-áⁿ òré sa ta cùndíquíⁿ cuáháⁿ ní xǎhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndíhi-gǎ:

—Chí ná quíhíⁿ-ó ndaa ingá xio yuhu làgúná —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁶ Te ní quide ndee iní-gǎ nchaa ñáyiú xixúcu-áⁿ, te ñi-ni bàrcú sá ñùhú-gǎ òré ní dánèhé-gǎ ñáyiú tnúhu-gǎ ñi-ni xíǎⁿ ní dácacá cuè tée xica cuu ndíhi-gǎ ndécá ñaha-güedé xii-gǎ cuáháⁿ, te tnahá ìⁿ úú-gǎ bàrcú ní xica-xi nchícúⁿ-xi bàrcú ñùhú-gǎ-áⁿ cuáháⁿ. ³⁷ Te ñùhu bàrcú ñùhú-gǎ-áⁿ ichi cuáháⁿ-xi núú ndute, te ní quexìo ìⁿ táchí ñíhi, te ta nǎdachítú-xi ndute xítí bàrcú-áⁿ cuáháⁿ, te sa cuíní-ñǎ-xi quée naa bàrcú-áⁿ xítí ndute ni cùu. ³⁸ Te Jèsús cáá-gǎ xidí-gǎ ìⁿ xichi ndaa sátá bàrcú-áⁿ, te yínchihi ìⁿ dóo díquí-gǎ. Te sá dúcáⁿ cuíní-xi quée naa bàrcú-áⁿ núu ní sáháⁿ-güedé ní ndocani ñaha-güedé xii-gǎ, te xǎhaⁿ-güedé:

—¡Mèstrú, ndíquíú iní! ¿Náa ñǎ túú ndíhú iní-n sǎ tá quée naa-o cuáháⁿ-áⁿ? —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

39 Te Jèsús ní ndiquíú iní-gá te ní ndacóo-gá, te ní tenáá-gá táchí-ǎn, te ní xáhaⁿ-gǎ xii ndute làgúná:

—ǎTnaví-nǎ cuhuⁿ, chí ío dusaⁿ! — cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii ndute-áⁿ.

Te òré-ni ní ngüíñí táchí-ǎⁿ te ní nucúndecu nahi-nǎ ndute làgúná-áⁿ.

40 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—ǎNá cuendá ndéé dúcáⁿ yùhú-ndó-í? ǎNáa ñá túú sàndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í-ǎⁿ? —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

41 Dico mee-güedé chí ío ní yùhú-güedé sá ducaⁿ ñí quide-gá ní xiní-güedé, te ní xitnáha-güedé:

—ǎTe ná téé cùu téé-a núu ní cǎháⁿ-ni-dé, te ní ngüíñí táchí te ní nucúndecu nahi ndute làgúná-a-í? — cǎchí-güedé xitnáha-güedé.

5

ǎn téé yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávǎha

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Te ní sáá Jèsús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue téé ñuú Gàdará. 2 Te òré ní quene-gá xití bàrcú te ñⁿ téé yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávǎha ní quee-dé núu yíndüxi ndíyí cuáháⁿ-dé núu-gǎ. 3 Te mee-ni núu yíndüxi ndíyí-áⁿ quidé vèhe-dé, te cuéi dàcutu ñaha-güedé cadèná xii-dé dico ñá túú tñàhí ndàcu-güedé núu-dě. 4 Te ío titní xito ní dácútú-güedé cadèná sáhá-dé ndìhi ndaha-dé dico ní dándává-ni-dé, te ní xóo dacàchi-gá-dé nchaa cadèná-áⁿ, te ñá túú tñàhí ní ndàcu-güedé núu-dě. 5 Te cuéi nduu cuéi niú ní xóo cana saa-dé, te váha-ni núu xití yucu ndècu-dé àdi núu yíndüxi ndíyí dico càna saa nahi-ni-dé, te ío ní xóo dǎnicuèhé-dé méé-dě ndìhi yúú. 6 Te òré ní xiní-dé Jèsús te xinu-dé ní sáháⁿ núu-gǎ, te ní ngüíñí xití-dě, 7 te espíritú yíhi ñaha xii-dé-áⁿ ñí quide-xi níhi ní cǎháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—ǎNá cuendá véxi yòhó Jèsús Déhe Dútú Ndióxi sàdí-n ìchi-í? Te cǎháⁿ ndàhú-í núu Ndióxi yuhu núu-n sǎ

vǎ dándòho ñaha-n xii-í —cǎchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

8 Te ducaⁿ ñí cǎháⁿ-dé cuendá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii espíritú cúndìhi yucu ñávǎha yìhi ñaha xii-dé-áⁿ sǎ queé ñàha-xi xii-dé.

9 Te Jèsús ní xicáⁿ tñuhú-gǎ núu-dě, te xáhaⁿ-gǎ:

—ǎNása nàni-n-í? —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Vài Sandadú, duha nàni-í chí ío cuèhé-ndí —cǎchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

10 Te cue espíritú cúndìhi yucu ñávǎha-áⁿ ñí cǎháⁿ ndàhú-xi núu Jèsús sá vǎ téndàha ñaha-gǎ xii-xi quíhíⁿ-xi ingá xichi. 11 Te dǎu-ni yatni yucu núu ndécú Jèsús-áⁿ yíhí vài cuchí xixexi-güedi. 12 Te nchaa cue espíritú-áⁿ ñí cǎháⁿ ndàhú-xi núu-gǎ, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Cǎháⁿ ndàhú-ndí núu-n sǎ dáñá-n quíhu-ndí yiqui cùñú nchaa cùchí-ǎⁿ —cǎchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

13 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ sá cúu quíhu-xi yiqui cùñú-güedi, te xinu dàtná úú mǐl-güedi yìhi yucu-áⁿ. Te nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávǎha yìhi ñaha xii téé-áⁿ ñí quee ñaha-xi xii-dé, te cuánguìhu-xi yiqui cùñú nchaa cùchí-áⁿ, te nchaa-güedi ní xinu-güedi duha ní queé-güedi ndàa núu dèhvá yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute te ní ndìhi-güedi ní cǎhá.

14 Te òré ní xiní cue téé xito cuchí-áⁿ nàcuáa ní cuu te ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní caní-güedé cuèndú núu cuè ñáyiú ndècu xití ñuú, ndìhi núu cuè ñáyiú ndècu xití yucu. Te nchaa ñáyiú ní níhí tñuhu ní xicá-yu cuáháⁿ ndéhě-yu nàcuáa ní cuu. 15 Te òré ní quexió-yu núu ndécú Jèsús te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cúndìhi yucu ñávǎha-áⁿ núcóo-dé núu sáhá Jèsús, te nìhnu-ná-dé dóó-dě te núcóo-ná-dé dàtná ñⁿ ñáyiú váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhá-yu xii-dé.

16 Te nchaa ñáyiú ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yìhi ñaha cue

espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án ní cùu ní caní-yu cuèndú núú nchàa ñáyiu ní quexìo-án nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-án ndìhi nàcuáa ní cuu cuèndá nchaa cùchí-án. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ní ñíhí ñáyiu-án tñùhu nàcuáa ní cuu núu ncháá-yu ní ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná quèe-gá yucu ñuú-yu núhú-gá.

¹⁸ Te ní xica-gá cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú, te òré ndée-gá bàrcú-án nùhú-gá ní ngüíta téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án càháⁿ ndàhú-dé núú-gã nùu vá cùndèe iní-gá quíhíⁿ ndìhi ñaha-gã xii-dé. ¹⁹ Dico ñá túú ní sãha-gá tñùhu quíhíⁿ ndìhi ñaha-gã xii-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Cuanùhú vehe-n, te cani-n cuèndú núú cuè ñáyiu sá Yã Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-n, te ío càhnu cuu nchaa sá vãha ní quide-gá sá cúu-xí-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁰ Te téé-án ñí xica-dé cuánuhú-dé, te ní sáháⁿ-dé ndí ùxí ñuú nání Dècápolis, te ní cani-dé cuèndú núú nchàa ñáyiu sá ío càhnu cuu nchaa sá vãha ní quide ñaha Jèsús xii-dé, te ncháá-yu ío ní cuñúhu-yu.

Cuèndá déhe yoco té Jàirú ndìhi cuèndá ñí ñadìhí ní tnándeé dóó Jèsús (Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Te Jèsús cuánde-gá bàrcú, te ní natehndé-gá ndàa ìngá xio yuhu làgúná, te ío vãi ñáyiu ní tacá núú ñí quexìo-gá-án, te xíáⁿ ndécú-gã ²² ní quexìo ñí téé tàxi tñuní veñúhu núú-gã, te téé-án nání-dè Jàirú, te ní ngüíñí xítí-dè núú-gã. ²³ Te ní ngüíta-dé càháⁿ ndàhú-dé núú-gã, te xãhaⁿ-dè xii-gá:

—Ío càhú tñáhá déhe yoco-í cùhú-xi, te ndècu-ná-xi sá cùu-xi, te véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nùu vá cùndèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í tendaha-n-xi cuèndá ndúha-xi, te cundecu-xi —càchí-dé xãhaⁿ-dè xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndìhi téé-án, te ío vãi ñáyiu nchìcúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu. ²⁵ Te tnuú

nchaa ñáyiu-án ñútnàhá ñí ñaha cùhú, te ñaha-án sa ní cuu úxúú cuíá sã cùhú-aⁿ ngòyo ñaha ñíñí xii-aⁿ. ²⁶ Te ío ta ndòho-aⁿ véxi, te ío cuéhé ñátátná ñí cuu ta quide tátna ñaha xii-aⁿ, te sa ní ndìhi nchaa sá ndécú ndìhi-aⁿ ní nadico-aⁿ cuèndá ní ñíhí-aⁿ díhúⁿ ñí queheⁿ nchaa ñáyiu ní quide tátna ñaha xii-aⁿ dico ní ñíⁿ-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ, chi da uuⁿ-gá tá cùu cahú-aⁿ cuáháⁿ. ²⁷ Te òré ní ñíhí-aⁿ tñùhu cuèndá Jèsús, te ní xica-aⁿ cuáháⁿ-aⁿ núú ndécú-gã. Te òré ní quexìo-aⁿ núú ndécú-gã te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá-gã ní tnándeé-aⁿ dóó-gã. ²⁸ Te ducaⁿ ñí quide-aⁿ chi ní sani iní-aⁿ sá nùu ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuèdicó luha yuhu dóó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ. ²⁹ Te òré ducaⁿ ñí quide-aⁿ te ñá túú-gã ní ngòyo ñaha-gá ñíñí xii-aⁿ, te òré-án ñí cutnùní iní-aⁿ sá ñí ndúha-aⁿ cuéhé tñáhá-aⁿ. ³⁰ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá sá ñí ñáyiu ní ndúha sá cuèndá-gá, núu ní nchócótó-gã ndàa sátá-gã te ní xícáⁿ tñùhú-gã núú nchàa ñáyiu nchìcúⁿ ñáhá xii-gá, te xãhaⁿ-gã xii-yu:

—¿Ndèdacàa-ndo ní tnándeé ñáhá xii-í? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

³¹ Te cue téé xica cuu ndìhi-gá ní xáhaⁿ-güedè xii-gá:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vái ñáyiu nchìcúⁿ ñáhá xii-n, te texio texio dàdehnde ñahá-yu xii-n te xícáⁿ tñùhú-gã-n yòo ní tnándeé ñáhá xii-n —cachí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te Jèsús ní xíndéhé vãha-gá xio xio dñí-gá nùu ndèdacàa ñáyiu ní tnándeé ñáhá xii-gá. ³³ Te sá dúcáⁿ ñí cutnùní iní ñadìhí-án nàcuáa ní cuu, núu yùhú yùhú-aⁿ ní sáháⁿ-aⁿ ní ngüíñí xítí-án nùú Jèsús, te ní xáhaⁿ ndáá-aⁿ xii-gá nàcuáa ndùu cuèndá-aⁿ. ³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú ní cùu, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í, núu ní ndúha-n, te vitna cuanùhú te vá ndìhú-gá iní-n, chi vá dúcáⁿ-gã ndòho-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-aⁿ.

35 Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá cue téé xínu cuechi vehe té Jàirú téé tàxi tnuní veñúhu-áⁿ, te xăhaⁿ-güedě xii-dé:

—Sa ní xíhí déhe-n, vá chíchiuⁿ-gá-n Mèstrú —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-dé.

36 Dico Jèsús ñá túú ní quide cuendá-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ cue téé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii téé tàxi tnuní veñúhu-áⁿ:

—Ñá túú nă caní iní-n, quindáá iní ñáhá-ní-n xii-í —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-dé.

37 Te Jèsús vá yŏo-gă ní cuiní-gă canchicúⁿ ñáhá xii-gă quíhíⁿ, chí té Pèlú-ni, ndihí té Jăcobó-ni, ndihí ñaní-ni-dé té Juáá cuáháⁿ ndihí ñaha-gă xii-güedé. 38 Te òré ní quexiò-gă ndihí-güedé vehe téé tàxi tnuní veñúhu-áⁿ, te ní xiní-gă sá ïo vâi ñáyiu xĩndecu, te súúní dùsaⁿ quidé-yu te níhí xícáháⁿ-yu te xĩndáhí-yu. 39 Te òré cuánguihu-gă xití vehe, te ní xáhaⁿ-gă xii-yu:

—¿Ná cuendá ndéé dúcáⁿ ïo dusaⁿ quide-ndo, te ndàhyú-ndó? Te xíchí-a ñá túú ní xíhí-xi chí dicó xidí-xi —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-yu.

40 Te ní sácú ndéé ñáhă-yu xii-gă sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gă, chí sá cúú-xí mèé-yu chí ní xíhí ndisa xíchí-ăⁿ. Te òré-áⁿ ñí queñuhu-gă nchaá-yu quehé, te cuánguihu-gă núú cándòdo yiqui cuñú xíchí ñí xíhí-áⁿ. Te ndèca-gă tátá xíchí ñí xíhí-áⁿ ndihí năná-xi cuánguihu, te tnàhá cue téé úní ndihí-gă-áⁿ cuánguihu ndihí-gă. 41 Te ní tñi-gă ndaha xíchí ñí xíhí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă:

—Tálita, cúmí —càchí-gă xăhaⁿ-gă.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Yòhó xíchí cuéchí yúhú càchí-í sá ndácŏo-n, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

42 Te òré-ni-áⁿ ñí ndoto xíchí cuéchí-ăⁿ ñí ndacóo-xi ní nacaca cuu-xi, te ndècu-xi úxúú cuíá-xi. Te ïo ní cuñúhu nchaa ñáyiu sá dúcáⁿ ñí dándótó ñaha Jesús xii-xi. 43 Te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gă dóho tátá-xi ndihí năná-xi sá vă yŏo ïⁿ cúñàhá-yu sá ñí dándótó ñaha-gă xii-xi. Te sátá dúcáⁿ

te ní xáhaⁿ-gă xii-yu sá cuñàhá-yu xii-xi sá cáxi-xí.

6

Jèsús ndécú-gă ñuú Nazàrét
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 Te Jèsús ní ndee-gă ñuú núú ñí dándótó-gă xíchí ñí xíhí-áⁿ, te cuánuhú-gă núú cúú ñuú-gă, te tnàhá cue téé xica cuu ndihí-gă cuánuhú ndihí-gă. 2 Te ndècu Jesús ñuú-gă ní tnàhá nduu ndètatú ñáyiu. Te nduu-ăⁿ cuánguihu-gă xití veñúhu dàcuaha ñaha-gă xii-yu. Te vâi ñáyiu ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-gă, te xícúñúhu vîhí-yu, te xĩtnàhá-yu:

—¿Ndèé ní sáháⁿ dăcuáhá tēe-a núu ndéé duha váha càháⁿ-dé, nása ní quide-dé núu ndéé duha ïo váha cùtnuní iní-dé, te ndàcu-dé quidé-dé nchaa sá vă yŏo tnàhí ndàcu cada-í?

3 Te dicó carpintèrú cúú-dě, dicó déhe tá Màriá cúú-dě, te ñaní-dé cúú tē Jăcobó, ndihí té Chèé, ndihí té Júdás, ndihí té Xímú, te ðu-ni cue cúha-dé cúú ñáyiu ndècu ndihí-o ñuú-a —càchí-yu xĩtnàhá-yu.

Te ñá túú ní cuiní-gă-yu cáháⁿ ndihí váha ñàhá-yu xii-gă. 4 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-yu:

—Te núu ïⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiŏxí ná năsáá-dé ñuú-dé dăcuàha-dé ñáyiu tnúhu-gă, te nchaa ñáyiu ñuú-dé-áⁿ, ndihí nchaa ñáyiu ndècu ndihí-dé vehe-dé, ndihí nchaa ñáyiu cùu ndi mee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núú-dě, dico cue ñáyiu nchaa dava-gă ñuú chí nèhé-yu sá yíñùhu núú-dě —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-yu.

5 Te ñá túú ní quide tátna Jèsús vâi ñáyiu cuendá sá ñà túú ní sàndáá iní ñáhă-yu xii-gă, dico ní quide tátna-gă ïⁿ úú ñáyiu cùhú ní sàndáá iní ñáhá xii-gă. Te ní tendaha ñaha-ni-gă xii-yu te ní ndúha-yu. 6 Te ïo ní cuñúhu-gă sá dúcáⁿ ñà túú ní cuiní-yu quindáá iní ñáhă-yu xii-gă. Te sátá dúcáⁿ te ní xica-gă cuáháⁿ-gă nchaa dava-gă ñuú líhli càa yatni xiáⁿ cuendá dăcuàha-gă ñáyiu tnúhu-gă.

Jèsús táuchìuⁿ-gá quíhíⁿ cue téé xìca cuu ndìhi-gá cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyi

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue téé xìca cuu ndìhi-gá, te ní sáñaha-gã xii-güedé tnúhu ndee ìní cundecu ndìhi-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyi. Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé sá ndì ndúú ndi ndúú-güedé quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyi. ⁸⁻⁹ Te cùmání-gã caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Vá cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ní vã cánèhe-ndo sá cáxí-ndó, te ní vã cánèhe-ndo díhúⁿ, chí ìⁿ caa-ni tàtnu canehe-ndo, te chàu yíhí-ní-ndó-ãⁿ xíãⁿ-ni quíhi-ndo, te vã cánèhe-gá-ndó ìngá ichi dóó-ndó chí dïu-ni dóó níhnú-ndó-ãⁿ xíãⁿ tnàhí-ni cuihnu-ndo te ñá túú tnàhí-gã ná canehe-ndo —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁰ Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Te òré ná sàá-ndó ìⁿ ñuú, te ió ñáyi cáháⁿ ñãhã-yu xii-ndo vèhé-yu, te xíãⁿ-ni cundecu-ndo ndéé ná sàá nduu ndèe-ndo ñuú-áⁿ. ¹¹ Te núu ió dava ñuú ñá túú cuìní-yu cáháⁿ ndìhi ñaha vãha-yu xii-ndo, te ní ñà túú cuìní-yu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-ndó, te ndee-ni-ndo ñuú-áⁿ te naquidi-ndo ticáchúhmá ní tñi sáhá-ndó cuendá ná cùtnuní ìní-yu sá ñà túú quide váha-yu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ná sàá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyi, te cue ñáyi ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-áⁿ ïo-gá ndohó-yu dàvá-áⁿ dàcúxí dàtná ndoho cue ñáyi ñuú Sòdomá ndìhi cue ñáyi ñuú Gòmorá —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹² Te cue téé-áⁿ ñi xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní ngúita-güedé dácuaⁿ-güedé cue ñáyi tnúhu Yá Ndiöxí, te xáhaⁿ-güedé xii-yu:

—Chí dándixi túu ìní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañà-ndo nchàa ichi cuehé ichi

duha ndècu-ndo. —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

¹³ Te vãi espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyi ta queñuhu-güedé yiqui cùnú-yu cuáháⁿ, te vãi tucu ñáyi cùhú tá quide tátna-güedé cuáháⁿ chíhí ñaha-güedé acítí xii-yu te ndüha-yu.

Nàcuáa ní cuu ní xíhí té Juáa tée dàcuandute ñaha xii ñáyi

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Te nchaa xichi ní níhí ñáyi tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te tnàhá té Hèrodés téé yìndaha ñaha xii ñáyi ní níhí-dé tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá, te ní cachí-dé:

—Té Juáa téé ní xóo dacuandute ñaha xii ñáyi ní ndoto núu dàcáⁿ ndácú-dé quidé-dé nchaa sá vã yõ tnàhí ndàcu cada —duha ní cachí-dé.

¹⁵ Te dava ñáyi càchí-yu sá tã Èliás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní nasáá-dé.

Te davá-yu càchí-yu sá cúú-gã dàtná ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. ¹⁶ Te té Hèrodés ní níhí-dé tnúhu nchaa nàcuáa càháⁿ-yu, te ní cachí-dé:

—Dïu té Juáa téé ní táuchíuⁿ-í ní xehndé-güedé díquí-xi ní ndoto —càchí-dé.

¹⁷⁻¹⁸ Te duha ní cuu cútnàhá ní sahani té Hèrodés té Juáa, chí dàvá-áⁿ ñi naqueheⁿ té Hèrodés-áⁿ ìⁿ ñaha nàni Herodiás ndécá-dé, te ñaha-áⁿ sà ní cãndeca ñaha ñàní-dé té Lìpé. Te té Juáa ní xáhaⁿ-dè xii té Hèrodés sá ñà túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ñi naqueheⁿ-dé ñaha ní cãndeca ñàní-dé, núu sá cuendá ñaha-áⁿ ñi táuchíuⁿ tã Hèrodés ní tñi-güedé té Juáa ní chíhi ñaha-güedé vecáa, te ní dàcútú ñaha-güedé xii-dé, te ducaⁿ ñi quide-dé cuendá sá ndécá ñaha-dé xii-áⁿ.

¹⁹ Te ñaha nàni Herodiás ndécá tã Hèrodés-áⁿ ïo ní cuu úhú ìní-áⁿ té Juáa, te ní cuìní-áⁿ cahni-áⁿ-dé, dico ñà túú ní níhí-áⁿ nàcuáa cada-áⁿ. ²⁰ Te mee tã Hèrodés chí ní cùtnuní ndáá ìní-dé sá tã Juáa cúú-dé ìⁿ téé quide mee-ni sá vãha, te quide ndáá-dé núu Yá Ndiöxí, te ní xóo yùhú ñàhá-dé

nũu xíáⁿ ñá túú ní dàña-dé ná cada ñaha ñaha ndeca-dé-áⁿ xii té Juáá. Te té Hèrodés-áⁿ ïo ní cudíí ìní-dé ní xíndedóho-dé nchaa tnúhu ní xáhaⁿ tẽ Juáá xii-dé, dico ñá túú ní sàni ìní-dé duuⁿ duuⁿ tní-dé tnúhu-áⁿ. ²¹ Te ìⁿ nduu ní xóo vico vehe té Hèrodés ní quide càhnu-dé nduu ní cacu-dé. Te nduu-áⁿ ní níhí ñaha nàni Herodiás-áⁿ nàcuáa cada-aⁿ cuèndá cuú té Juáá. Te nduu-áⁿ ní cáháⁿ té Hèrodés nchaa cue tée cùchiuⁿ, ndíhi nchaa cue tée tàxi tnuní ñáhá xii cue sandadú, ndíhi nchaa cue tée cuica ndècu distritú Galiléa cuèndá cudini ndíhi ñaha-dé xii-güedé nduu-áⁿ. ²² Te ndècu ìⁿ déhe yoco ñaha nani Herodiás-áⁿ, te xíchí-áⁿ ní quíhu-xi vehe núú cúú vico-áⁿ ní xita saha-xi mèi oré yíhí tẽ Hèrodés mèsá ndíhi nchaa cue tée ní cáháⁿ-dé, te ío ní cudíí ìní-dé ndíhi nchaa cue tée-áⁿ nàcuáa ní xita xíchí-áⁿ. Te té Hèrodés ní xáhaⁿ-dẽ xii-xi:

—Cácaⁿ núú-í nũu ná cuíní-n te taxi-í —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-xi.

²³ Te ní cacunehe-dé ndéé Yá Ndiõxí nàcuáa cutnùní ìní xíchí-áⁿ sá ndàá cuáñaha-dẽ nũu ná cúú sã ná càcáⁿ-xi núú-dẽ cuèi ndéé cuádava nchaa sá ndécú ndíhi-dé, te núu na càcáⁿ-xi. ²⁴ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dẽ xii-xi núu ní quee-xi quehé ní xáhaⁿ-xi xii náná-xi:

—Náá, ¿ná cúú sã càcáⁿ-í núú tẽ Hèrodés? —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-aⁿ.

Te náná-xi-áⁿ ní xáhaⁿ-aⁿ xii-xi:

—Cuáháⁿ cácaⁿ-n díquí tẽ Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyíu —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

²⁵ Te ndíhi-ni cuándihu xíchí-áⁿ xití vehe núú yíhí tẽ Hèrodés-áⁿ, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuíní-í sá mèi nduu vitna quehndé-n díquí tẽ Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyíu te taxi-n, dico na cùhuⁿ ìⁿ xití cóhó taxi-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

²⁶ Te té Hèrodés ní ngüíta-dé ndíhú víhí ìní-dé sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-dé, dico ñá túú ní cùyíi-dé cúñaha-dẽ xii-xi sá vã cúú cuáñaha-dẽ sá xicáⁿ-xi, chí cuèndá sá núú nchaa ñáyíu ní xáhaⁿ-dẽ sá cúú cuáñaha-dẽ nũu ná cúú sã ná càcáⁿ-xi, te ní cacunehe-dé ndéé Yá Ndiõxí nàcuáa cutnùní ìní-xi

sá ndàá cuáñaha-dẽ sá ná càcáⁿ-xi núú-dẽ. ²⁷ Te té Hèrodés-áⁿ ndíhi-ni ní xáhaⁿ-dẽ xii ìⁿ sandadú sá quíhíⁿ-dé quehndé-dé díquí tẽ Juáá. ²⁸ Te sandadú-áⁿ ní xica-dé cuáháⁿ-dé vecaá núú yíhí tẽ Juáá-áⁿ, te ní quexìo-dé te ní xehndé-ni-dé díquí tẽ Juáá, te ní chihi-dé ìⁿ xití cóhó te nèhe-dé cuánuhú ní sáha-dé xíchí xicáⁿ-áⁿ, te xíchí-áⁿ ní nacuáha-xi náná-xi. ²⁹ Te òré ní níhí nchaa cue tée ní xica cuu ndíhi ndíi Juáá-áⁿ tnúhu sá dúcáⁿ ní sahani ñaha-güedé xii ndíi, te ní sáháⁿ-güedé ní ndocani-güedé yíquí cùñú ndíi te ní chindúxi-güedé.

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mìl cue tée te dèⁿ ñáyíu dèhí ndíhi landú

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Te nchaa cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús cuáháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí núú ñáyíu ní ndexìo-güedé núú-gã te ní ngüíta-güedé nàcàni tnúhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé ndíhi nchaa nàcuáa ní dánèhé ñáhá-güedé xii-yu. ³¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí nèhé ná quíhíⁿ-ó ìⁿ xichi núú ñà túú ñáyíu ndetatú-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gã xii-güedé, chí ío cuéhé ñáyíu cuáháⁿ véxi-yu cùu-yu núú ndécú-gã. Te ni ñã nihí-gá nása cada-gã caxi-gá ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá. ³² Te Jèsús cuánguee-gá bàrcú ndíhi mee-ni cuè tée ní táuchíúⁿ-gã cáháⁿ tnúhu-gá, te cuáháⁿ-gá ndíhi-güedé ìⁿ xichi núú ñà túú ñáyíu ndècu. ³³ Dico vãi ñáyíu ní cutnùní ìní-yu sá díú-gã ñúhú bàrcú-áⁿ cuáháⁿ ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá, te nchaa ñuú cáá yàtni xíáⁿ ní quee ñáyíu xixínú-yu cuáháⁿ núú ní quidé-yu cuèndá quexìo Jèsús, te sa ndécú-yu xíáⁿ ní quexìo-gá. ³⁴ Te òré ní quene Jèsús xití bàrcú, te ní xiní-gá cuéhé víhí ñáyíu xixúcu núú ní quexìo-gá-áⁿ, te ní cundàhú ìní ñáhá-gã xii-yu chí ndécú-yu dàtná xíndecu cue mbéé cue quití ñá túú tòli-xi, te ío vãi núú sã ní ngüíta-gá

ní dácuáhá ñàha-gá xii-yu. ³⁵ Te sátá tá cuàa cuáhán te ní sáhán cue téé xìca cuu ndihí Jesús núú-gă, te xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—Sa ní cuaa te ñá túú ñăyiu ndècu yatni iha. ³⁶ Váha-gá dandàca nchaa ñăyiu-a chi na quihíⁿ-yu nchaa vehe càa xití yucu-a, ndihí nchaa ñuú cáa nchaa yatni iha cuaáⁿ-yu sá cáxí-yu —càchí-güedě xăhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă:

—Mee-ndo chî cuăñaha să ná cáxí-yu —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedě.

Te xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—¿Te nása cada-ndí, chi xini ñuhu-xi datná úú ciendú díhúⁿ denàriú cuendá cuaaⁿ-ndí sá cáxí-yu? —càchí-güedě xăhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁸ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedě:

—Chí cuáhán cundehe-ndo nŭu ná daha pàá ndécú ndihí-ndo te cachí tnúhu-ndo —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedě.

Te ní sáhán ndéhé-güedě nŭu ná daha pàá ndécú, te ní xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—Úhúⁿ duha-ná pàá ndihí úú-nă chácá ndécú —càchí-güedě xăhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii nchaa ñăyiu sá ná ñihí tnáhă-yu cuu titní xichí-yu, te ngóo-yu nchaa núú cŭhú cuí càa xián. ⁴⁰ Te nchaá-yu ní ngóo-yu, te dava xichí-yu ní ngóo ñⁿ ciendú-yu, te dava xichí-yu ní ngóo údico úxí-yu. ⁴¹ Te sátá ñí ndihí-yu ní ngóo, te ní queheⁿ Jèsús ndi ùhúⁿ pàá ndi úú chácá-ăⁿ, te ní ndacoto-gá andiⁿ te ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí, te dătnùní ní táhú cuèchi-gá pàá-ăⁿ te ní sãñaha-gă xii cue téé xìca cuu ndihí-gá ní dăcãhñu-güedě nchaa ñăyiu-ăⁿ ní xexí-yu. Te diu-ni ducaⁿ ñí quide tucu-gá úú chácá-ăⁿ. ⁴² Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. ⁴³ Te sátá ñí túhú cóhő-yu te ní nadatácă-güedě nchaa sá ñí quendóo, te ní chítú ùxúú tnáhá tídihi mee-ni sã ñí quendóo núú ùhúⁿ-ni pàá, ndihí núú ùú-ni chácá. ⁴⁴ Te nchaa ñăyiu ní xexi-ăⁿ chi xñu úhúⁿ mĩl mee-ni cuè

tée chi diu-ni cue téé-ăⁿ ñí quíúndehu, te diñⁿ ñăyiu dihí ndihí cue landú.

Jèsús xicá-gă núú ndute

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Te òré-ni-ăⁿ ñí xăhaⁿ Jèsús xii cue téé xìca cuu ndihí-gá sá quèe-güedě bàrcú codonùu-güedě quihíⁿ-güedě ñⁿ ñuú nání Betsaidá cáá ndàa ingá xio yuhu làgúná núú ndécú-güedě-ăⁿ, te mee-gă quendóo-gá cada ndee ñí tnáhă-gă ndihí cue ñăyiu. ⁴⁶ Te sátá ñí yáha ní quide ndee ñí tnáhă-gă ndihí-yu, te ní xica-gá cuáhán-gá ñⁿ tindúú cáá yàtni xián cuendá cáhán ndihí-gá Yă Ndiöxí. ⁴⁷ Te òré sa ní cundiquiⁿ te bàrcú sá ñúhú cuè téé xìca cuu ndihí-gá sa cuáhán-xi ndéé cuádava xití làgúná-ăⁿ, te mee-gă ndécú-gă ñⁿ núú tindúú. ⁴⁸ Te túu ndèhe-gá sá sŭúní ndòho-güedě tá dăcaca-güedě bàrcú-ăⁿ cuáhán, chi cuendá ndàa nacuáa cuáhán-xi-ăⁿ duha véxi táchí te nătúndaha-xi. Te ingá nduu-ăⁿ tàcuíhndá-gá sa ní cuyatni vií-nă Jèsús bàrcú ñúhú-güedě-ăⁿ, dico núú ndute tá xìca-gá cuáhán te luha-ná te yáha ñaha-gă xii-güedě ní cùu. ⁴⁹⁻⁵⁰ Te òré ní xiní ñáhá cuè téé ñuhu bàrcú-ăⁿ xii-gă te ní yùhú-güedě ní cana saa-güedě, chi ní sani ñí-güedě sá ñⁿ almá cúú-gă. Te ní xăhaⁿ-gă xii-güedě:

—¡Ñí cunduu-ndo, vá yùhú-ndó, chi yùhú cúú-í! —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedě.

⁵¹ Te Jèsús cuánguee-gá xití bàrcú ñúhú-güedě-ăⁿ, te sátá cuánguee-gá te òré-ni ní ngüíñí táchí, te ní cuñuhu vihi-güedě. ⁵² Te ducaⁿ chi cue téé-ăⁿ ñà túú ní cùtnuní ñí-güedě nása quide-gá, chi ñá túú ní cùtnuní váha ñí-güedě năcuáa ndùu sá ñí quide-gá òré ní nadacàyá-gá pàá, chi ío ñí dĩquí-güedě.

Jèsús quidé tătna-gá ñăyiu cùhú ñuú

Genesàrét

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Te ní yáha-güedě ndihí-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ní sáa-güedě ndihí-gá yucu cue téé ñuú Genesàrét.

Te yacáⁿ ní dácútú ndèé-güedé bàrcú-güedé yuhu làgúná. ⁵⁴ Te òré ní quene Jèsús ndìhi cue téé xìca cuu ndìhi-gá xití bàrcú, te nchaa ñáyiú xĩndecu-áⁿ ñĩ cutnùnì iní-yu sá díú-gă. ⁵⁵ Te ñáyiú-áⁿ ndìhi-ni ní sáháⁿ-yu nchaa núú xĩndecu cue ñáyiú cùhú, te cue ñáyiú cùhú-áⁿ ñĩ quée-yu xító nchìdo ñahá-yu cuáháⁿ ndi tnahá ìⁿ ìⁿ xichi núú ñihí-yu tnúhu quèxio Jèsús. ⁵⁶ Te nchaa ñúú náhnú ndìhi nchaa ñúú lìhli núú cuáháⁿ Jèsús, ducaⁿ xĩndecá-yu nchaa ñáyiú cùhú cuáháⁿ xití ñúú sàcáⁿ ñáhă-yu núú-gă cuendá cada tátna ñaha-gă xii-yu. Te ñiu-ni ducaⁿ xĩquidé-yu nchaa dava-gă xichi núú cuáháⁿ-gá núú xĩndecu cue ñáyiú, te càháⁿ ndàhú-yu núú-gă sá ná dáñá-gă tnándeé cue ñáyiú cùhú-áⁿ cuèdicó luha yuhu dǒó-gă cuendá ndúha-yu. Te nchaa ñáyiú cùhú ní tnándeé yuhu dǒó-gă ní ndúha-yu.

7

Cuendá nchaa sá quidé-xí ngũndecu cuéchi ñáyiú
(Mt. 15:1-20)

¹ Te ñúú Jerusàlén ní quee cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, te ní quexìo-güedé núú ndécú Jèsús, te tnahá cue téé cùu fariséú ní quexìo ndìhi-güedé. ² Te cue téé-áⁿ ñĩ xini-güedé sá dâva cue téé xìca cuu ndìhi Jèsús ñá túú ndàha-güedé dàtná ndáhá mèe cue téé cùu fariséú-áⁿ òré caxi-güedé. Te xíáⁿ núú cue téé ní quexìo-áⁿ ñĩ càháⁿ cuèhé-güedé cuendá cue téé xìca cuu ndìhi-gă. ³ Te ducaⁿ chi nchaa cue téé cùu fariséú-áⁿ ndìhi nchaa ñáyiú isràél nchìcúⁿ nihnú-yu quidé-yu dàtná ní xóo cada nchaa cue ñanì tnáhă-yu ní xĩndecu ndéé sanaha, chi nchaa ñáyiú-áⁿ và caxi-yu te núú và ndáhă-yu dàtná ní xóo ndaha nchàa cue ñanì tnáhă-yu ní xĩndecu ndéé sanaha-ăⁿ. ⁴ Te ñáyiú-áⁿ ndi tnahá òré cuáháⁿ-yu núú yăhu te nàsáá-yu, te ndàhă-yu nàcuáa sàni iní-yu ndùvétú iní Yă Ndiǒxí, te núú và dúcáⁿ càdá-yu te

vá caxi-yu. Te tnahá náquèté-yu vàsú sá sácũhuⁿ sá xihí-yu, ndìhi lítu, ndìhi cóhó càá, ndìhi càamá. Te nchaa xéhé náquèté-yu nàcuáa sàni iní-yu ndùvétú iní Yă Ndiǒxí. Te ío-gă titní sá ñĩ xóo cada nchaa ñáyiú ní xĩndecu ndéé sanaha-ăⁿ nchìcúⁿ nihnú-yu quidé-yu. ⁵ Te cue téé cùu fariséú-áⁿ, ndìhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés-áⁿ ñĩ xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¿Ná cuendá cue téé xìca cuu ndìhi-n ñá túú nàquete-güedé ndaha-güedé òré caxi-güedé dàtná ní cachí nchaa cue téé ní xĩndecu ndéé sanaha-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gă.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó cúú-ndó cue téé ío dándahú mée-xí chi càchí-ndó sã ío quide ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùnì ndíi Chàíá téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yă Ndiǒxí ndéé sanaha núú tütú-gă núú càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gă cuendá-ndó, te duha ní cachí-gă:

Ñáyiú-a càchí-yu sá ío càhnu cuu-í, dico dicó-ni yuhu càháⁿ-yu, chi ñá túú ñùhu iní ñáhă-yu xii-í.

⁷ Te àúⁿ nă cuu chiñuhu ñahá-yu xii-í, chi ñá túú vèdana ndèé nándĩhi-xi,

chi cue ñáyiú-a dàcuahá-yu cue tnahá ñáyiú-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sá ñĩ cahu iní cue ñáyiú ñuyíú-a càháⁿ-yu.

Duha ní chídó tnùnì ndíi Chàíá núú tütú Yă Ndiǒxí nàcuáa ní càháⁿ-gă cuendá-ndó. ⁸ Te nchòhó ní dáñá-ndó nàcuáa ní cachí Yă Ndiǒxí cada-ndo, te nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nàcuáa ní cahu iní cue ñáyiú ñuyíú-a, chi nàquete-ni-ndo lítu, te nàquete-ni-ndo vasú sácũhuⁿ sá xihí-ndó nàtava-ndo nàcuáa ní xóo cada ñáyiú-áⁿ ñĩ xóo naqueté-yu nchaa xíáⁿ, te nándi-gă nchaa núú sã quidé-ndó —càchí Jèsús xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁹ Te ní xáhaⁿ tùcu-gă xii-güedé:

—Te nchòhó, ñá túú cuiní-ndó càda-ndo nàcuáa cuiní Yă Ndiǒxí,

chi mee-ni nàcuáa ní cachí cue téé ní xíndecu ndéé sanaha nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo. ¹⁰ Te ndíi Moisés ní cachí ndíi sá ncháá ñáyiú canehé-yu sá yíñùhu núú tātá-yu ndíhi núú nǎǎ-yu. Te nchaa ñáyiú na càháⁿ úhú cuendá tātá-yu àdi cuendá nǎǎ-yu te cahni ñaha-güedé xii-yu ní cachí ndíi. ¹¹ Te nchòhó càchí-ndó sǎ ñú ñⁿ téé na cūñaha-dě xii tātá-dě ndíhi nǎǎ-dě sá sǎ ní sani iní-dé cuañaha-dě xii-yu cùu-xi Corbán, te ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi sá cuañaha-dě xii-yu, te tnúhu Còrbán-áⁿ quéé-xí: Sá cúú cuendá Yǎ Ndióxi. ¹² Te sá dúcáⁿ ná càháⁿ ñⁿ téé-áⁿ te nchòhó chíndèe tnúhu-ndo-dě cuendá sá vǎ chíndèe-gǎ-dé tātá-dě ndíhi nǎǎ-dě. ¹³ Te ducaⁿ quide-ndo chi ní dáquéé tǐhú-ndó nàcuáa ní cachí Yǎ Ndióxi cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a véxi nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo, te ñu-ni ducaⁿ ta sǎnu ichi tnaha-ndo véxi, te nándi-gǎ nchaa sá cáhú iní-ndó quide-ndo —cachí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁴ Te Jèsús ní xǎhaⁿ tùcu-gǎ xii cue ñáyiú xíndecu-áⁿ:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a te ío váha cuáha-ndo cuendá. ¹⁵ Nchaa sá xéxi-ndó chi ñá túú nǎ quide-xí iní-ndó, dico nchaa sá cuèhé sá dúhá sǎni iní-ndó quide-ndo, nchaa xǎⁿ quide-xí ndècu cuéchi-ndo. ¹⁶ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndédóho nchaa tnúhu càháⁿ-í-a ío váha chí cuáha cuendá —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

¹⁷ Te Jèsús ní dándõ-gǎ nchaa ñáyiú núú xixúcu-yu-áⁿ te cuándihu-gǎ xití vehe. Te cue téé xica cuu ndíhi-gǎ ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gǎ ñú nása quèe-xi cuendú ní cani-gǎ núú ñáyiú-áⁿ. ¹⁸ Te ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Te náa tnàhá nchòhó ñá túú ní təcú tnùn-ndó cuendú ní cani-í núú ñáyiú-áⁿ? Nchaa sá xéxi-yu cuánguee xití-yu ñá túú quide-xi iní-yu nàcuáa ngúndecu cuéchi-yu. ¹⁹ Chi ñá díú iní-yu cuánguee-xi chí cuánguee ndáá-xi xití-yu, te náyáha ñaha-xi xii-yu —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gǎ te ní dátüu-gǎ sá cúú càxi-o nchaa núú sǎ cúú càxi-o. ²⁰ Te ní xǎhaⁿ tùcu-gǎ xii-güedé:

—Nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyiú xǎⁿ cácu nihnu-xi iní-yu, te nchaa xǎⁿ quide-xi ndècu cuéchi-yu. ²¹ Te iní-yu-áⁿ cácu nihnu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chí sǎni cuèhé sǎni dùha iní-yu. Te cue téé càháⁿ ndíhi-güedé ñadíhi te ñá díú ñadíhi-güedé cúú-yu, te ñu-ni ducaⁿ quide cue ñáyiú díhi càháⁿ ndíhi-yu téé te ñá díú yí-yu cùu-güedé. Te sǎhni-yu cue tnàha ñáyiú-yu, te mee-ni ichi díú iní cúdí iní-yu cundecú-yu. ²² Te dùhu ndachiuⁿ tnahá-yu, te xihó-yu cundecu ndíhi-yu sá ndécú ndíhi tnaha ñáyiú-yu, te ío quide úhú iní-yu sá cúú-xí tnàha ñáyiú-yu, te ío dándahú tnáhǎ-yu, te mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cùdí iní-yu quide-yu, te ío cuédú iní-yu, te ío yití yùhú-yu, te ío quide cahnú-yu mèe-yu, te quide-yu nándi-gǎ sá ñá túú tàú-yu cada-yu. ²³ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá-áⁿ cácu nihnu-xi iní-yu, te nchaa xǎⁿ quide-xi ndècu cuéchi-yu, te ñá túú cùu-xi sá váha sá cúú-xí iní-yu.

Íⁿ ñadíhi véxi ñúú xicá ní sándáá iní-aⁿ Jèsús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gǎ ndéé yucu cue téé ñúú Tirú, ndíhi yucu cue téé ñúú Sidón. Te òré ní quexìo-gǎ xǎⁿ te cuánguìhu-gǎ ñⁿ vehe te xǎⁿ cundecu-gǎ, te cuíní-gǎ sá vǎ quíní ñáyiú sá xǎⁿ ndécú-gǎ ní cùu, dico dai ní níhí-yu tnúhu. ²⁵ Te ñⁿ ñadíhi ndécú ñⁿ déhe yoco-aⁿ, te yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávǎha xii-xi, te ñaha-áⁿ ío ndíhi ní níhí-aⁿ tnúhu sá ní quexìo Jesús xǎⁿ ñúú ní sáháⁿ-aⁿ núú ndécú-gǎ, te ní ngüíñí xití-áⁿ núú-gǎ. ²⁶ Te ní ngüíta-aⁿ càháⁿ ndáhú-aⁿ núú-gǎ, te xǎhaⁿ-aⁿ sǎ ñúú vá cundèe iní-gǎ queñuhu-gǎ espíritú cundíhi yucu ñávǎha yíhi ñaha xii déhe-aⁿ. Dico ñá díú ñàha israel

cúu-áⁿ chi ñaha ñuú Sirofènicía cúu-áⁿ te tnúhu griégú cúu tnúhu-aⁿ. ²⁷ Te xíáⁿ nùu ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Daña na càxi tnaa nchaá landú chítú xítí-güexi, te dätñuní caxi cue iná, chi ñá túú ndùu váha-xi queheⁿ-o sã xéxí làndú te cuáha-o ìná —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-aⁿ.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Mèstrú, ndáá-ni càháⁿ-n, dico iná chi nàdatacá-güedi sá ngóyó yùhu cóhó làndú —càchí-aⁿ xãhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—Ío váha ní càháⁿ-n, te cuanùhú te ñá túú-gã ná cani iní-n, chi sa ní quee espíritú cündìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii déhe-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-aⁿ.

³⁰ Te ñaha-áⁿ ñi nasáá-aⁿ vehe-aⁿ te càa déhe-aⁿ núu càamá, dico ñá túú-gã espíritú cündìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii-xi chi sa ní quee ñaha-xi.

Jèsús quidé tãtna-gá ñⁿ téé ñá cúu càháⁿ váha te doho-dě

³¹ Te Jèsús ní ndee-gá yucu cue téé ñuú Tírú te ní yáha-gá yucu cue téé ñuú Sidón, ndìhi yucu ndi ùxi ñuú nání Dècápolís, te ní sáa-gá ndéé yuhu làgúná distritú Galileá. ³² Te xíáⁿ ndécú-gã ní quexìo ñáyiu ndéé núú-gã ndécã-yu ñⁿ téé ñá cúu càháⁿ váha-dé te doho-dě. Te càháⁿ ndàhú-yu núú-gã sá ná tëndaha ñaha-gá xii-dé cuèndá ndúha-dé. ³³ Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gã xii-dé tnuú-yu, te ndèca ñaha-gá cuáháⁿ ñⁿ xio, te ní dáquihu-gá díquí ndáhá-gã yaú lóho-dé, te ní dácánùu-gá díí-gá díquí ndáhá-gã, te ní tendaha-gã yàa-dé. ³⁴ Te ní ndacoto-gá andiù te ní sánuu iní-gá, te ní càháⁿ-gá tnúhu mee-gã, te xãhaⁿ-gã:

—¡Éfatá! —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Nacaáⁿ yòhó lóho. ³⁵ Te òré-ni-áⁿ ñi nacaáⁿ lóho-dé, te ní nduu váha yàa-dé, te ní cuu càháⁿ váha-dé. ³⁶ Te Jèsús ní càháⁿ víhí-gã dóho ñáyiu ndìhi ñaha xii téé ní quide tátna-gá-áⁿ sã vã yõo ñⁿ cúñahá-yu sá ñi quide tátna ñaha-gã xii-dé, dico uuⁿ-gá ní quidé-yu ní càháⁿ-yu núu ñáyiu sá ñi quide tátna-gá téé-áⁿ.

³⁷ Te nchaá-yu ío ní cuñúhu-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Váha vìhi quide-dé, chi nchaá-ni ndàcu-dé quidé-dě, chi quide tátna-ni-dé ñáyiu doho, te quide tátna-ni-dé ñáyiu ñìhí —càchí-yu xitnàhá-yu.

8

Jèsús dácàxi-gá cúmí mĩ ñáyiu

(Mt. 15:32-39)

¹ Te ñⁿ nduu tucu ío cuéhé ñáyiu ní tacá núú ndécú Jèsús, te ñá túú tnàhí sá caxí-yu. Te ní cana-gá cue téé xica cuu ndìhi-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

² —Yúhú, cündahú iní-í nchaá ñáyiu-a chi sa ní cuu úní nduu ndècu ndìhi ñahá-yu xii-o ìha, te ñá túú tnàhí ná sá caxí-yu. ³ Te núu na nàtendaha-í-yu núhú tnámã-yu vehé-yu, te cuneé-yu docó ichi, chi davá-yu ío xica ndécú-yu —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—¿Te ndéé níhí-ó sã cuãñaha-o càxi nchaá ñáyiu-a, te ìha ñá túú nã ío chi cùu-xi xítí yucu-i? —càchí-güedé xãhaⁿ-güedě xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-güedě, te xãhaⁿ-gã:

—¿Ná daha-gá pàá ndécú ndìhi-ndo-i? —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Ndècu ndìhi-ndí úsá-gá tnàhá —càchí-güedé xãhaⁿ-güedě xii-gá.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaá ñáyiu sá ngõo-yu nchaá-yu, te ní ngóo-yu, te ní queheⁿ-gá ndi úsá pàá-áⁿ, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yã Ndiõxí. Te dätñuní ní táhú cuèchi-gá te ní sãñaha-gã xii cue téé xica cuu ndìhi-gá ní dácãhñu-güedé nchaá ñáyiu-áⁿ. ⁷ Te ndècu ndìhi-güedé ñⁿ úú chácá lĩhli, te dñu-ni ducaⁿ ñi quide-gá ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yã Ndiõxí. Te dätñuní ní táuchíúⁿ-gã ní dácãhñu ñaha-güedě xii-yu. ⁸ Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xítí-yu. Te sátá ñi túhú cóhõ-yu te ní nadatàcá-güedé nchaá sá ñi quendóo, te ní chítú úsá

tnàhá tídihi mee-ni sã nĩ quendóo-án.
 9 Te núú ncháá ñáyiú ní xexi-án xĩnu dàtná cúmí mĩ-yu. Te sáta nĩ yáha ní dácáxí ñàha Jesús xii-yu te ní dándácá ñàha-gá. 10 Te dàtnùnì cuánguee-gá bàrcú ndihì cue tée xica cuu ndihì-gá cuáhán-gá ndihì-güedé yucu cue tée ñuú Dalmànutá.

Cue tée cùu fariséú xàhaⁿ-güedě xii Jèsús cada-gá #ⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Te núú nĩ quexìo Jesús xián nĩ sáa cue tée cùu fariséú, te ní ngüíta-güedé nándi tnúhu xáhaⁿ-güedě xii-gá xító ndèé ñáhá-güedě. Te xàhaⁿ-güedě sá ná cáda-gá #ⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnùnì iní-güedé nũ ndáá sá Yã Ndiõxí ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a. 12 Te ní sánuu iní-gá te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú-a cuiní-ndó càda-í #ⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada nacúáa cutnùnì iní-ndó nũ ndáá sá Yã Ndiõxí chindèe ñàha-gá xii-í. Dico na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vã cáda-í sá cuiní-ndó —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

13 Te ní dándõo-gá ñáyiú xĩndecu-án, te cuánde-gá bàrcú ndihì cue tée xica cuu ndihì-gá te cuáhán-gá ndihì-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná.

Nàcuáa quide cue tée cùu fariséú (Mt. 16:5-12)

14 Te ní cunaa-güedé canehe-güedé sá cáxí-güedě quíhíⁿ, te #ⁿdìi-ni paá ndécú xití bàrcú-án nĩ naníhí-güedě. 15 Te Jèsús ní cáhán-gá dóho-güedé, te xàhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ïo quihì iní-ndó cùndecu-ndo te vã cáda cuèndá tnàhí-ndo lèvadurá cue tée cùu fariséú, ndihì levadurá cue tée cùndihì té Herodés —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

16 Te ní ngüíta-güedé xĩtnàha-güedé:

—Cuèndá sá ñà túú ní cãnehe-o paá quixi núú xián duha càhán-gá —càchí-güedé xĩtnàha-güedé.

17 Te Jèsús ní cutnùnì iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xĩtnàha-güedé, núú ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná cuèndá da sá ñà túú ní cãnehe-ndo paá quixi càhán-ndó? Te ñá diú cuèndá paá-án ní cãhán-í, te dìcò-ni sá méé-ndó ñà túú quide cuèndá váha-ndo nàcuáa ndùu tnúhu càhán-í, te ni ñã tècú tnùnì-ndó chí ío nĩ dĩquí-ndó. 18 Te cuèi ndèhe-ndo dico ñá túú cùtnumì iní-ndó nã cúú ncháa sá quide-í, te cuèi ndédóho-ndo ncháa tnúhu càhán-í dico ñá cùtnùnì iní-ndó nãsa ndùu-xi, te ni ñã ndácú iní-ndó ncháa sá tá quide-í véxi. 19 Te chí dándàcu iní cùtnàhá ní táhú cuèchi-í úhúⁿ-ni paá te ní xexi úhúⁿ mĩ mee-ni cuè tée chí diu-ni cue tée-án nĩ quíúndehu. Te chí càchí tnúhu ná daha tídihi ní chítú mee-ni sã nĩ quendóo òré ní nadatácá-ndó —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Úxúú tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sã nĩ quendóo —càchí-güedé xàhaⁿ-güedě xii-gá.

Te xàhaⁿ tucu-gá:

20 —Te cùtnàhá ní táhú cuèchi tucu-í úsá tnàhá paá ní xexi cúmí mĩ ñáyiú, te chí càchí tnúhu ná daha tucu tídihi ní chítú mee-ni sã nĩ quendóo —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Úsá tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sã nĩ quendóo —càchí-güedé xàhaⁿ-güedě xii-gá.

21 Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Vitna, ¿te sa ní tecú tnùnì-ndó tnúhu ní cáhán-í ãⁿ ñáhá? —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá #ⁿ tée cuáa ñuú Bètsaidá

22 Te Jèsús ní sáa-gá ndihì cue tée xica cuu ndihì-gá ñuú Bètsaidá. Te ñuú-án ndécú-gã ní quexìo ñáyiú núú-gã tánèhé-yu #ⁿ tée cuáa, te càhán ndàhú-yu núú-gã nũ vã cùndèe iní-gá tendaha ñàha-gá xii-dé cuèndá ndúha núú-dě. 23 Te Jèsús ní tñ-gá ndaha tée cuáa-án, te ní queñuhu ñàha-gã tnuú-yu, te ndèca ñàha-gá

cuáháⁿ ìⁿ xio yuhu ñùú. Te yàcáⁿ ní dácánùu-gá díi-gá núú-dě te ní tendaha ñàha-gá xii-dě, te dàtnùní ní xícaⁿ tnúhú-gá núú-dě, te xàhaⁿ-gá:

—¿Cùtnuní núú-n-ǎⁿ? —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-dě.

²⁴ Te tée cuàá-áⁿ ñí ndonehe núú-dě, te xàhaⁿ-dě xii-gá:

—Cùtnuní núú-í ndéhè-í nchaa cue tée-ǎⁿ, dico dà ndáa yutnu cuii ndáa-güedé te xíca-güedé —càchí-dé xàhaⁿ-dě xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní tendaha tùcu-gá núú-dě te ní cuu ní ndacoto váha-gá-dé, te òré-áⁿ ñí ndúha núú-dě. Te nchaandi túhú sá ndéhé-dě ní cutnùní váha núú-dě nándi cùu nchaa xíáⁿ. ²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dě:

—Vitna te núhú-n, dico ndáa ichi vehe-n nùhú-n te ñá díú dà xití ñuú quíhíⁿ-n, te vá yòo ìⁿ cúñaha-n sá yùhú ní quide tátna-í núú-n ñí ndúha —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-dě.

Té Pèlú xàhaⁿ-dě xii Jèsús sá díú-gá cúú-gá Crìstú

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí cue tée xíca cuu ndihí-gá nchaa ñuú líhli càa ñuú Cèsareá Filipú, te òré ñúhú-gá ndihí-güedé ichi te ní xícaⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí càchí tnúhu nása càháⁿ ñáyiú cuèndá-í. ¿Yoo cùu-í càchí-yu-va? —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cúú-n ndíi Juáa tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú, te davá-yu càchí-yu sá cúú-n tē Èliás, te dava tucú-yu càchí-yu sá cúú-n ìⁿ tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, duha càchí-yu —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te ní xícaⁿ tnúhú tùcu-gá núú-güedé, te xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-í? —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó cúú-n Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a —càchí-dé xàhaⁿ-dě xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní càháⁿ-gá dóho-güedé, te xàhaⁿ-gá:

—Vá yòo ìⁿ cúñaha-ndo yòo cuu-í —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá càhni ñàha-güedé xii-gá

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Te Jèsús ní ngüíta-gá xitnùhu-gá cue tée xíca cuu ndihí-gá nàcuáa yáha-gá, te xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Téee cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chí ío ndoho-í, chí daquée tíhú ñáhá nchàa cue tée cùu sacuéhé nùú ñáyiú israél, ndihí cue dútú cúnùu, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ní chídó tnùní ndíi Moisés, nchaa cue tée-áⁿ dàquee tíhú ñáhá-güedé xii-í. Te sáa nduu te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

³² Te ducaⁿ ñí càháⁿ Jèsús núú cue tée xíca cuu ndihí-gá nàcuáa tecú tnùní váha-güedé tnúhu càháⁿ-gá. Te té Pèlú ní cana ñaha-dě xii-gá ìⁿ xio, te ní ngüíta-dé ténáa ñáhá-dě xii-gá ní cùu. ³³ Dico Jèsús ndihí-ni ní nchócuíhnu-gá ní ndàcoto-gá núú nchàa-güedé chí ndàa sátá-gá xíndecu-güedé, te ní ngüíta-gá ténáa-gá té Pèlú, te xàhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Xocuíñí yòhó núú-í-a, chí dàtná càháⁿ yucu ñávàha càháⁿ-n! Chí ñá túú sàni iní-ò dàtná sání iní Yá Ndióxi, chí ìⁿ-ni sàni iní-ò ndihí dava-gá cue ñáyiú ndècu ñuyíú-a —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-dé.

³⁴ Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue tée xíca cuu ndihí-gá, ndihí nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa ñáyiú cuíni chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi vá cadá-gá-yu sá sání iní méé-yu, te ío cada ndee iní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuèndá-í, te cuéi na ndohó-yu dàtná ndoho-í.

³⁵ Te nchaa ñáyiú cuíni sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyíú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiú ñá túú tnàhí yùhú cuéi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyíú-a sá cuèndá-í, ndihí sá cuèndá tnúhu-í, te ñáyiú-áⁿ naníhí

tàhú-yu. ³⁶ Te cuèi nchaandi túhú sá íó ñuyíú-a na ñihí ñáyíu cundecu ndihí-yu, dico núu ñíu nchaa xíáⁿ ná càda cuíta niñnú-yu te ñá túú vèdàna nàndíhi-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xíáⁿ. ³⁷ Te ni ñíⁿ sá íó ñuyíú-a vá chíndèe-xi ñáyíu cuendá naníhí tàhú-yu. ³⁸ Te nchaa ñáyíu na cùcahaⁿ núú-xi cáháⁿ váha cuendá-í, ndihí cuendá tnúhu-í núú nchàa ñáyíu dàquee tihú ñáhá xii Yá Ndiöxí, ñáyíu xíndecu ichi cuèhé ichi duha, te tnàhá yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-yu nchaa-yu cùcahaⁿ núú-í núú-yu òré ná quixi tucu-í ndihí cue espíritu xínú cuèchi núú Tàtá-í Dútú Ndiöxí. Te mee-gã cada cutnùní iní nchaa ñáyíu sá yúhú ío càhnu cuu-í.

9

¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá íó dava nchòhó ñáyíu xíndecu iha vitna vá cùú-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndèé quini-ndó sàá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyíu, te dàvá-áⁿ quini-ndó sá ndácú-gã quidé-gã nchaandi túhú sá váha —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndihí-gã ndihí cue ñáyíu-áⁿ.

Jèsús ní nadama dóó-gã ndihí núú-gã

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Te núú ñíú nduu sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús te ní xica-gã cuásaá-gã ñí yucu dùcúⁿ, te ndèca-gã té Pèlú, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juàá cuásaá, te úní tnàhí-ni cue tée-áⁿ ndécá-gã cuásaá. Te yucu-áⁿ ndécú-gã ní nadama núú-gã, ³ te ní nadama dóó-gã. Te dóó-gã-áⁿ sùúní ñí nduu cuixíⁿ quixí te tásaⁿ, te ni ñíⁿ ñáyíu ñuyíú-a ñá túú ndácú-yu naqueté-yu ñí dóó nduu cuixíⁿ dàtná ní nduu dóó-gã. ⁴ Te ní xiní-güedé té Moisés ndihí té Èliás nútñí-güedé ndihí-gã ndátnúhu ndihí ñaha-güedé xii-gã. ⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, ¡váha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnuvixíⁿ, te ñíⁿ cuu cuendá-n te ñíⁿ

cuu cuendá té Moisés te ñíⁿ cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

⁶ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-dé chi ío ní yúhú-güedé, te cuendá-ni ní cuu yáchí-dé ní cáháⁿ-dé, te ni mèe-dé ñá túú ní cùtnuní iní-dé nása nduu tnúhu ní cáháⁿ-dé. ⁷ Te òré-áⁿ ñí quexìo ñí vico núú ndécú-güedé ndihí Jèsús ní dádáhu ñaha-xi xii-güedé ndihí-gã, te xití vico-áⁿ ñí cáháⁿ Yá Ndiöxí ní tecú dóho-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í tée ío cùu iní-í, te cundedóho-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-dé —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁸ Te òré ní quide cuendá-güedé, te ñá túú-gã ní xiní-güedé cue tée úú-áⁿ chi mee-nã Jèsús ndécú.

⁹ Te òré cuánuu ndihí ñaha-gã xii-güedé yucu-áⁿ, te ní cáháⁿ-gã dóho-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Vá yóo ñíⁿ cùñaha-ndo nchàa sá ñí xiní-ndó núú ñí sáá-ó-á, te cuu cáháⁿ-ndó dico ndéé ná yáha ndoto yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo sá cùú-í —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁰ Núú xíáⁿ cue tée-áⁿ ñí xúhuⁿ nahi-ni iní-güedé nchaa sá ñí xiní-güedé núú ñí sáháⁿ-güedé ndihí Jèsús te ñá túú tnàhí ní cáháⁿ-güedé, dico ní ndúcú tnúhu núú tnáhá-güedé ná cuendá ducaⁿ ñí cáháⁿ-gã sá ndèé ná yáha ndoto-gã sá cùú-gã te dàtnùní cáháⁿ-güedé nàcuáa nduu nchaa sá ñí xiní-güedé. ¹¹ Te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gã:

—¿Cuíní-ndí cachí tnúhu-n ná cuendá càchí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés sá dñhna-gã té Èliás ndixi-dé te dàtnùní quixi Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyíú-a? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gã.

¹² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Ndáá sá códo núu ñíⁿ tée quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás, te tée-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. Dico núú tütú Yá Ndiöxí càháⁿ-xi cuendá yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo sá ío ndoho-í, te daquée tihú ñáhá ñáyíu xii-í. ¹³ Te na càchí

tnúhu-í xii-ndo vitna sá sà ní quixi #ⁿ téé ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáyiú ñá túú ní cãnehé-yu sá yíñùhu núú-dě, te ní quide ñàhá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní méě-yu. Te núú tütú Yã Ndiöxí sa ndèé tnuní nchaa nàcuáa yáha-dé, te nchaa xíãⁿ sa ní quide ñaha ñáyiú xii-dé —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá #ⁿ téé cuechi yìhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávãha (Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Te Jèsús ní ndexìo-gá ndìhi cue téé úní-áⁿ núú xíndecu dava-gá cue téé xica cuu ndìhi-gá, te vãi vihi ñáyiú ndècu núú ndécú-güedé-áⁿ, te tnàhá cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xíndecu, te cue téé-áⁿ nãndi tnúhu xãhaⁿ-güedé xii cue téé xica cuu ndìhi Jèsús. ¹⁵ Te òré ní xini-yu ní ndexìo-gá, te ncháá-yu ío ní cuñúhu-yu, te xínú-yu ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-gá. ¹⁶ Te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú cuè téé xica cuu ndìhi-gá núu ná tnúhu ndàtnúhu-güedé ndìhi cue téé-áⁿ. ¹⁷ Te #ⁿ ñáyiú xíndecu xíãⁿ nã xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, ndèca-í déhe-í véxi nãnducu ñaha-í xii-n, chi yìhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávãha xii-dé, te dïu xíãⁿ ní quide ní cuu ñìhí-dé. ¹⁸ Te ío ndòho-dé chi súúní ndèni ní cuu ngòtni ñaha-xi xii-dé, te òré ducaⁿ quide ñaha-xi xii-dé te dànduá ñáhá-xí, te quène tíñú yuhu-dé, te cùrúhñú nùhu-dé, te ndàda ruúⁿ ñáhá-xí xii-dé. Te sa ní xáhãⁿ-í xii cue téé xica cuu ndìhi-n sá queñuhu-güedé espíritú cündìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii-dé dico ñá túú ní ndàcu-güedé queñuhu-güedé-xi —càchí ñáyiú-áⁿ xáhãⁿ-yu xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhãⁿ-gã:

—¡Nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú-a ío sàá iní-ndó, chi ñá túú cuíní-ndó quíndáá iní-ndó Yã Ndiöxí, te ní cuu vãi nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó! ¿Te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gã cada-ndo-i? Te chí

cándèca téé cùhú-áⁿ táquixi iha —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

²⁰ Te ñáyiú ndìhi ñaha xii téé yìhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávãha-áⁿ ndécá ñàhá-yu xii-dé cuáháⁿ ndéé núú Jèsús, te òré ní xini ñáhá espíritú cündìhi yucu ñávãha-áⁿ xii-gá, te ní ngüíta-ni-xi sàhni yìhí ñáhá tucu-xi xii-dé, te ní dánduá ñáhá-xí xii-dé, te ní ngüíta-dé xíchí ñùhu-dé, te quène tíñú yuhu-dé. ²¹ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núú tãtá-dé, te xáhãⁿ-gã xii-dé:

—¿Ná ndéé ama ní ngüíta-xi duha ndòho déhe-n? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te téé-áⁿ nã xáhãⁿ-dè xii-gá:

—Ndéé cútnàhá cúú lìhli-dé ní ngüíta espíritú cündìhi yucu ñávãha duha quide ñaha-xi xii-dé. ²² Te ní cùtìtní xito dàngaunihnu ñaha-xi xii-dé núú ñùhú, te ní cùtìtní tucu xito dàngaunihnu ñaha-xi xii-dé ndute cuíní-xi cahni ñaha-xi xii-dé. Te ndèca-í-dé véxi núú-n te núu ndacu-n càda tãtna-n-dé, te cundàhú iní ñáhá-n xii-ndí chindee ñaha-n —cachí-dé xáhãⁿ-dè xii-gá.

²³ Te Jèsús ní xáhãⁿ-gã:

—Te ná cuèndá càchí-n núu ndacu-í cada tãtna-í déhe-n, chi nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii-í te nihí-yu sá ná càcáⁿ-yu núu-í —càchí-gá xáhãⁿ-gã xii-dé.

²⁴ Te tãtá tõe cuechi-ãⁿ ñìhi ní cáháⁿ-dè xáhãⁿ-dè xii-gá:

—Sàndáá iní ñáhà-í xii-n, dico chindee ñaha xii-í cuèndá ná quíndáá iní ñáhá-gã-í xii-n —càchí-dé xáhãⁿ-dè xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ndéhé-gã sá ío vãi ñáyiú ta tàcá núú ndécú-gã-áⁿ. Te ní tenàá-gá espíritú cündìhi yucu ñávãha-áⁿ, te xáhãⁿ-gã xii-xi:

—Yòhó espíritú cündìhi yucu ñávãha, ní quide ñìhí-n nã quide doho-n tõe-a, dico vitna yúhú càchí-í sá quèé-n yìqui cuñú-dé te vá ndìhu-gá-n —càchí-gá xáhãⁿ-gã xii espíritú cündìhi yucu ñávãha-áⁿ.

26 Te espíritú cündìhi yucu ñávãha-án nĩ dácáná sàa ñaha-xi xii téé-án, te ní sahani yìhĩ ñáhá tùcu-xi xii-dé, te dãtnùní ní quee ñaha-xi xii-dé cuáhán-xi, dico téé-án chi dacàa-ni ndíyĩ cãa-dé cãtùu-dé. Te nchaa ñáyiu xĩndecu xíán cãchĩ-yu sã nĩ xihĩ-dé ní cùu. 27 Te Jèsús ní tñi-gã ndaha-dé ní ndocani ñaha-gã xii-dé, te ní ndacóo-dé ní nucúnutnĩ-dé.

28 Te Jèsús cuándihu-gã xití vehe ndihĩ cue téé xica cuu ndihĩ-gã, te òré ndéhé-güedé ñá túú-gã ñáyiu, te ní xicán tñuhú-güedé núú-gã, te xãhã-gã xii-güedé:

—Cachĩ tñuhu xii-ndĩ ná cuendã ñá túú ní ndàcu-ndĩ queñuhu-ndĩ espíritú cündìhi yucu ñávãha yìhĩ ñaha xii téé-án —cãchĩ-güedé xãhã-gã xii-gã.

29 Te Jèsús ní xãhã-gã xii-güedé:

—Na cãchĩ tñuhu-í xii-ndo sã nõu òré cuinĩ-ndó queñuhu-ndo espíritú cündìhi yucu ñávãha yìhĩ ñaha xii ñáyiu dãtnã cúú espíritú cündìhi-xi yìhĩ ñaha xii téé-án ní cùu ñã, te xini ñuhu-xi sã ïo cãhã ndihĩ-ndo Yã Ndiõxí te ñá túú tñahĩ ná caxi-ndo cãhã ndihĩ-ndo-gã, te duca te ndacu-ndo queñuhu-ndo espíritú cündìhi yucu ñávãha yìhĩ ñaha xii ñáyiu —cãchĩ-gã xãhã-gã xii-güedé.

Jèsús cãhã tucu-gã sã cãhni ñaha-güedé xii-gã

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30 Te Jèsús ní quee-gã núú ndécú-gã-án ndihĩ cue téé xica cuu ndihĩ-gã cuáhã-gã ndihĩ-güedé distritú Galileá, te cuinĩ-gã sã vã quini ñáyiu ndéé ichi cuáhã-gã. 31 Te duca nĩ sani iní-gã, chi mee-gã sa ñaha-gã sã ndãã cada-xi ñacuãã xãhã-gã xii cue téé xica cuu ndihĩ-gã, te duha xãhã-gã xii-güedé:

—Yuhú Téé cùu ñani tñahã-ndó nchãa-ndo sãã ñi nduu te cuãha cuendã ñahã-güedé xii-í núú cùé téé cùu úhú iní ñahã, te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu únĩ sã cùú-í te ndoto-í —cãchĩ-gã xãhã-gã xii-güedé.

32 Dico ñá túú tñahĩ ní tècú tñunĩ-güedé nása ndùu tñuhu ní cãhã-gã, te ní ñã túú ní cùyi-güedé cãcã tñuhú-güedé núú-gã.

Cue téé ndùcu tñuhu núú tñahã nõu ndédacã-güedé ïo-gã cùnùu

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Te Jèsús ní quexiõ-gã ndihĩ cue téé xica cuu ndihĩ-gã ñuu Capernaúm, te òré sa ndècu-gã ñi vehe te ní xicã tñuhú-gã núú-güedé, te xãhã-gã xii-güedé:

—¿Nãndĩ cùu tñuhu ta xĩtñaha-ndo véxi? —cãchĩ-gã xãhã-gã xii-güedé.

34 Dico ñá túú tñahĩ ní cãhã-güedé cúñaha-güedé xii-gã nõu ná tñuhu xĩtñaha-güedé òré ñuhú-güedé ichi. Te duca nĩ quide-güedé chi cuendã tá ndãtñuhu-güedé nõu ndédacã-güedé ïo-gã cùnùu. 35 Te Jèsús ní ngóo-gã, te ní xãhã-gã xii ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihĩ-gã:

—Chĩ táquixi iha te cundedõho-ndo tñuhu na cãhã-í-a. Te núu ïo dava-ndo cuinĩ-ndó cùnùu-ndo, te cada-ndo sã cúú-ndó ñáyiu nchicún cuinĩ-ñã, te cunu cuechi-ndo nõu tñaha ñáyiu-ndo —cãchĩ-gã xãhã-gã xii-güedé.

36 Te Jèsús ní sanutnĩ-gã ñi té lĩhli cuãdava tñuhú-güedé, te dãtnùní ní nguídèhé ñahã-gã xii-dé, te xãhã-gã xii-güedé:

37 —Nchaa ñáyiu na quèhe cuendã ñi té lĩhli dãtnã té lĩhli-a cuendã sã ñuhú iní ñahã-yu xii-í ñã, te cada iní-yu sã yũhú ní quehe cuendã-yu. Te nchaa ñáyiu na quèhe cuendã ñahã xii-í te ñã díú-ni mèe-í ní quèhe cuendã-yu, chi tñahã Tãtã-í Dútú Ndiõxí Yãã ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní quehe cuendã-yu —cãchĩ-gã xãhã-gã xii-güedé.

Nchaa ñáyiu ñá túú cùu úhú iní ñahã xii-o te cündìhi ñahã-yu

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

38 Te té Juãã ñi-ni ñi téé xica cuu ndihĩ-gã ní xãhã-dé xii-gã:

—Mèstrú, ní xinĩ-ndĩ ñi téé cãcunehe ñaha-dé xii-n, te queñuhu-dé espíritú cündìhi yucu ñávãha yìhĩ ñaha

xii ñáyi, te nchúhú ñá túú ní dañá-gá-ndí ducaⁿ càda-dé, chi ñá túú xica cuu ndíhi ñaha-dé xii-o —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chi ñá túú ní ìⁿ ñáyi ndíhi ndíhi-ni ndacu cáháⁿ cuèhé cuendá-í te núu càcunehe ñahá-yu xii-í, te quidé-yu sá vã yõ tnàhí ndàcu cada. ⁴⁰ Te nchaa ñáyi ñá túú cùu úhú iní ñahá xii-o te cùndíhi ñahá-yu. ⁴¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cuè ñáyi na tàxi ìⁿ yaxiⁿ ndute coho-ndo cuendá sá cúú-ndó cuè téé xica cuu ndíhi-í, te ñáyi-áⁿ sãá nduu te dacuèi sá ñihí-yu sá ndúú tãhú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cada cuendá-ó vã cùndècu-o ichi cuèhé ichi duha

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Te xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Te núu ìⁿ téé na dàcaháⁿ-dé cue ñáyi sàndáá iní ñahá xii-í cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá sá núu na dàcutu ndeé-güedé ìⁿ yúú yödó dúcúⁿ-dè, te dàquée ñaha-güedé xii-dé xití ndute làmár, te ñá díú sã cùndècu-dé ducaⁿ càda-dé. ⁴³ Te núu ìⁿ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio ndaha-ndo te ñá díú sã quihíⁿ-ndó ñihí ní ndúú-ndó núú ùhú núú ndàhú núú dicó sãá ndáhá itá ñuhú ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁴ Chi yacáⁿ cúú-xí núú ñà túú tnàhí ndàhvã ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndecu-ndo xíaⁿ ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁵ Te núu ìⁿ xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio sáhá-ndó, te ñá díú sã quihíⁿ-ndó ñihí ní ndúú-ndó núú ùhú núú ndàhú núú dicó sãá ndáhá itá ñuhú ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁶ Chi yacáⁿ ñá túú tnàhí ndàhvã ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndecu-ndo xíaⁿ ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁷ Te núu ìⁿ xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo cuíta-xi, chi váha-gá sá cùndècu-ndo núú ndécú

Yã Ndiõxí táxi tnùnigá cuèi na cuíta ìⁿ xio tinùu-ndo, te ñá díú sã ndí nduú xio núú-ndó quihíⁿ-ndó núú ùhú núú ndàhú. ⁴⁸ Chi yacáⁿ ñá túú tnàhí ndàhvã ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndecu-ndo xíaⁿ ni caa ni quihíⁿ.

⁴⁹ Te dàtná quidé-güedé quiti sàhni-güedé chihigüedé cuñú-di ñí te dàquée-güedé núú ñuhú, ducaⁿ sãtnahá-xi ndoho cue ñáyi chi ío ndohó-yu. ⁵⁰ Te ñí chi ío váha nándíhi-xi, dico núu na nduu víxiⁿ-xi te ñá túú-gã nándíhi-xi te ni ñà túú-gã nása cada-o nduu úhá tucu-xi. Te ío váha cada cuendá-ndó nàcuáa cundecu-ndo cuendá cuu-ndo ñáyi váha, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtná ñí sã ñà túú nduu víxiⁿ, te ío váha cundecu ndíhi tnàha-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

10

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue ñáyi dàña tnaha

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Te Jèsús ní xica-gá cuháⁿ-gá ní yáha-gá yucu distritú Júdeá ní téhndé-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán. Te yacáⁿ ndécú-gã ní tacá tucu cuèhé víhí ñáyi, te ní ngúita-ni tucu-gá dánèhé ñahá-gã xi-yu tnúhu-gá chi ducaⁿ tnàhí quide-gá. ² Te ní quèxio ìⁿ úú cue téé cùu fariséú núú ndécú Jèsús xito ndèé ñahá-güedé xii-gá núu nása cunduu tnúhu cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n núu cuu dañá ìⁿ téé ñadíhi-dé ãⁿ ñahá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿nása ní cachí ndí Moisés cada-ndo-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndí Moisés ní cachí ndí sá cúú dañá ìⁿ téé ñadíhi-dé dicó-ni sá cadúha-dé ìⁿ tutú cuáñaha-dé, te núú tütú-áⁿ codo tnùnigá ní dáña ñaha-dé, te ducaⁿ te cuu dañá-dé ñadíhi-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te ducaⁿ nĩ chídó tnùnĩ ndí Moisés cada-ndo cuendá sá ío sàá iní-ndó. ⁶ Dico Yá Ndiöxí cútnàhá ní cadúha-gá ñuyíú ndihí nchaa sá ío, chi téé ñadìhí ní cadúha-gá. ⁷ Te xiáⁿ nũu nchaa cue téé na nìhí ñadìhí-xi, te ðíⁿ-ná cada-güedé tātá-güedé ndihí náná-güedé, chi mee-ná ñadìhí-güedé cuu cuu ndihí-güedé. ⁸ Te cue ñáyiu úú-án ñá túú-gá ndí ðíⁿ ndí ðíⁿ yìquĩ cuñú cúú-yu, chi cada iní-ndó sá ííⁿ-ná yìquĩ cuñú cúú-yu. ⁹ Te xiáⁿ nũu ñá túú ndũu váha-xi dañá cue téé ñadìhí-güedé, chi mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá cúú úú-yu cundecú-yu ndéé naa ndéé cuú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te òré yíhí Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá vehe, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá nása ndũu tnúhu ní cáháⁿ-gá cuendá cue ñáyiu dañá tnaha. ¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ðíⁿ téé na dàña-dé ñadìhí-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadìhí, te ío nèhé quidé-dé, te ðíⁿ-ni cuéchi cùu-xi ndihí cuéchi quide téé ndéca ñadìhí te càháⁿ ndihí-dé ingá ñadìhí. ¹² Te ðiu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu ñáyiu ðihí te núu na dàñá-yu yí-yu te naquehéⁿ-yu ingá téé, chí ðíⁿ-ni cuéchi cùu-xi sá quidé-yu ndihí sá quidé cue ñáyiu ðihí ndécú yí-xi, te càháⁿ ndihí-yu ingá téé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jèsús xicáⁿ táhú-gá núú Yá Ndiöxí cuendá landú
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Te ðíⁿ úú ñáyiu ndécá-yu landú líhli cuáháⁿ núú Jèsús, chí cuiní-yu sá téndàha ñaha-gá xii-güexi. Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní ngüíta-güedé ténáá ñáhá-güedé xii-yu, te xáhaⁿ-güedé sá vã dúcáⁿ càdá-yu. ¹⁴ Te òré ní xiní-gá sá dúcáⁿ quide-güedé, te ní cudééⁿ-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáñá ná quixi nahi cue landú líhli-án nũu-í-a te vã càdí-ndó ìchi-güexi, chí dàtná cúú váha iní cue landú líhli-án ducaⁿ cùu váha iní cue

ñáyiu yíndaha Yá Ndiöxí. ¹⁵ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nũu vã quíndáá iní ñáhá-ndó dàtná quidé cue landú líhli sàndáá iní ñáhá xii-í, te vã ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá te ní nguídèhé-gá cue landú-án te ní tendaha ñàha-gá xii-güexi, te ní xicáⁿ táhú-gá núú Yá Ndiöxí cuendá-güexi.

Íⁿ téé cuica càháⁿ ndihí-dé Jèsús
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Te òré sa ñũhu ichi Jèsús caca-gá quíhíⁿ-gá ingá xichi ní cùu ní quexio cunu ðíⁿ téé ní ngüíñí xítí-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n téé ío váha iní-xi, te cuiní-í nũu vã cündèe iní-n càchí tnúhu-n ñá cúú sã càdá-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihí Yá Ndiöxí ní caa ní quíhíⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa ndũu tnúhu càháⁿ-n sã yúhú váha iní-án? Chí ðíⁿ díí-ni Yá Ndiöxí ío váha iní-gá. ¹⁹ Te yòhó xiní-n nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada ñáyiu, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue téé vã càháⁿ ndihí-ndo ñadìhí te núu ñá díú ñadìhí-ndó cúú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiu ðihí tucu vã càháⁿ ndihí-ndo tée te núu ñá díú yí-ndo cuu-güedé, te vã cáhni-ndó tnàha ñáyiu-ndo, te ni vã dúhú-ndó sã ndécú ndihí-yu, te ni vã dácàcu-ndo cuéchi neñúú sá cúú-xi tnàha ñáyiu-ndo, te ni vã dácùandehnde-ndo, te canehe-ndo sã yíñũhu núú tātá-ndó ndihí núú náná-ndó”, duha ní cachí Yá Ndiöxí cada ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁰ Te téé-án ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, nchaa xiáⁿ ní ngüíta-í quidè-í ndéé cútnàhá cúú landú-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xíndéhé ñàha váha-gá xii-dé, te ní cuu váha iní ñáhá-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Dico cùmání ingá núú sã càdá-n. Vitna te quíhíⁿ-n te dico-n nchàa

sá ndécú ndíhi-n, te díhúⁿ-n cuáha táhú-n cuè ñáyiú ndàhú. Te ducaⁿ, te nduu táhú-n nùcúndecu váha-n nùú ndécú Yá Ndiòxí táxí tnùní-gá, te sátá ná yáha ducaⁿ càda-n, te quixi-n chitnahá ñáhá-n xii-í cuèi na ndòho-n datná ndoho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²² Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundíyí-dé chí ío cuica-dé, te ní xica-dé cuánuhú-dé.

²³ Te ní ndacoto-gá ñi càndéé dèñi-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndíhi-gá:

—Cue ñáyiú cuica chí ío úhú quíndáá iní-yu Yá Ndiòxí cuèndá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁴ Te cue téé xica cuu ndíhi-gá-áⁿ ío ní cuñúhu-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchòhó cue téé xica cuu ndíhi-í càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá ío úhú quíndáá iní cue ñáyiú cuica Yá Ndiòxí cuèndá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu, chí sàni iní-yu sá ncháá sá ndécú ndíhi-yu dàcácu nihnu ñaha-xi xii-yu núú ùhú núú ndàhú. ²⁵ Te yáchí-gá yáha ñⁿ càméyu yaú ñⁿ yiqui tìcú dàcúxí sá quíndáá iní ñⁿ ñáyiú cuica Yá Ndiòxí cuèndá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁶ Te cue téé xica cuu ndíhi-gá ní cuñúhu vñhi-gá-güedé sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, te ní ngúita-güedé xítnàha-güedé:

—¿Te yoo sa ndacu naníhí tàhú te núú ducaⁿ vèíⁿ? —càchí-güedé xítnàha-güedé.

²⁷ Te Jèsús ní xíndéhé vaha ñaha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa ñáyiú ñuyíú-a chí vá ndácü-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xií-yu, dico mee-gá chí ndacu-gá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu, chí nchaandi túhú sá vaha ndàcu-gá quídé-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Nchúhú ní dándóo-ndí nchaandi túhú sá ndécú ndíhi-ndí te ní tuha ñaha-ndí xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá ñáyiú na dándóo vehe-xi, àdi ñaní-xi, cúha-xi, tātá-xi, náná-xi, déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te núú ducaⁿ na càdá-yu sá cuèndá-í ndíhi sá cuèndá tnúhu-í, ³⁰ te ío-gá cuéhé sá cuñaha Yá Ndiòxí cundecu ndíhi-yu, chí níhi-yu vehé-yu, ñuhú-yu, ñaní-yu, cúha-yu, náná-yu, déhe-yu, te ñá díú-ní sá nchàa xíáⁿ níhi-yu cundecu ndíhi-yu, chí tnàhá nduu táhú-yu cundecu ndíhi ñàhá-yu xii-í ñi caa ñi quíhíⁿ ná sàá nduu. Dico díhna-gá ndoho tnahá-yu núú ñuyíú-a sá cuèndá-í.

³¹ Te dava ñáyiú cùnuu ndecu ichi Yá Ndiòxí vitna, ñáyiú-áⁿ sáá nduu te vá ío-gá cunúú-yu dàtná cùnúú-yu vitna, te dava ñáyiú nchìcúⁿ ñá túú cùnuu vitna ñáyiú-áⁿ sáá nduu te ío cunúú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Te ñuhu Jèsús ichi ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá cuásaá ndíhi ñaha-gá xii-güedé ñuú Jerusalén, te yòdo nuu-gá núú-güedé cuásaá. Te cue téé-áⁿ xícuñúhu-güedé sá dúcáⁿ cuáháⁿ-gá ñuú Jerusalén, te dava cue ñáyiú xínchìcúⁿ xiyùhú-yu. Te ní taudíⁿ-gá ndí ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní ngúita-gá cání-gá cuèndú núú-güedé nchaa nàcuáa yáha-gá. ³³ Te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Vitna ñuhu-o ichi cuásaá-ó ñuú Jerusalén, te yàcáⁿ cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo núú cuè téé cùu dútú cùnúu, ndíhi núú cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés. Te díu cue téé-áⁿ cùñaha-güedé xii dava-gá cue téé sá cáhni ñàha-güedé xii-í, te cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé ñá túú cùu cue téé isràél. ³⁴ Te cue

tée-áⁿ cudíquí ndeé ñáhá-güedě xii-í, te caniha-güedě ndihi ñii, te tiú díí ñáhá-güedě, te cahni ñaha-güedě xii-í dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Té Jàcobó ndihi té Juàá càháⁿ ndàhú-güedé núú Jèsús sá cádá-gă ñⁿ sá cuìní-güedé

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcobó ndihi té Juàá ní quexìo-güedé núú Jèsús, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí càháⁿ ndàhú-ndí núú-n nùu vá cùndèe iní-n càda-n ñⁿ sá cuìní-ndí —cächí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁶ Te Jèsús ní xícaⁿ tnúhú-gá núú-güedě, te xáhaⁿ-gă:

—¿Ná cúú sá cuìní-ndó càda-í-i? — cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁷ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cuìní-ndí sá òré ná sàá nduu cùndecu-n núú táxí tnùnín, te ñⁿ-ndí cunucóo-ndí xio cùha-n te ñⁿ-ndí cunucóo-ndí xio dàtni-n — cächí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó, ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa nduu sá xícaⁿ-ndó nùú-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dándoho ñaha ñáyiú xii-ndo dàtná dándoho ñahá-yu xii-í, te cundee tùcu iní-ndó cahní ñahá-yu xii-ndo dàtná cahní ñahá-yu xii-í-áⁿ? —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁹ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càháⁿ-n-áⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ndáá sá cùndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa nàcuáa ndòho-í, te cundee tùcu iní-ndó cahní ñahá-yu xii-ndo, chi yúhú cahní ñahá-yu xii-í.

⁴⁰ Dico sá dúcáⁿ cuìní-ndó sá ñⁿ-ndó cùnucóo-ndo xio cuhá-í te ñⁿ-ndo cùnucóo-ndo xio datni-í, te xíáⁿ chi ñá díú yúhú tàú-í cachí-í te núú sá cúú cùnucóo-ndo àdi sá vâ cúú cùnucóo-ndo, chi mee Tàtà-í Dútú Ndióxi cachí-gá te núú ná cúú ñáyiú nduu táhú cunucóo dìñi-í dàvá-áⁿ — cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁴¹ Te òré ní níhí ùxí-gá cue tée xica cuu ndihi-gá tnúhu nàcuáa nduu sá cuìní té Jàcobó ndihi ñaní-dé té Juàá, te ní cudééⁿ-güedě núú cuè tée úú-áⁿ.

⁴² Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue tée xica cuu ndihi-gá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó xìní-ndó sá cuè tée yìndaha ñⁿ nacióⁿ quide-güedé sá ïo cùnucóo-güedé, te nchaa dava-gá cue tée cùndihi-güedé tnàhá-güedé quidé-güedě sá ïo cùnucóo-güedé. ⁴³ Dico nchòhó chi vá dúcáⁿ càda-ndo. Chi núú dava-ndo cuìní-ndó cùnucóo-ndo te xini ñuhu-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó te vá cádá-ndó sá cùnucóo-ndo. ⁴⁴ Te núú dava-ndo cuìní-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó. ⁴⁵ Te yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, chi ñá túú véxi-í sá cùnucóo cuèchi ñáyiú núú-í, chi véxi-í sá cùnucóo cuèchi-í núú-yu.

Te cuú-í ñuyíú-a cuendá vâi-yu cácu nihnu núú ùhú núú ndàhú —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús quidé tātna-gă ñⁿ tée cuàá nání-dě Bartimeú

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Te Jèsús ní quexìo-gă ñuú Jericó ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní yáha-gá ndihi-güedé ichi xití ñuú-áⁿ, te ïo cuéhé ñáyiú nchícúⁿ ñahá xii-gá cuáháⁿ te ñⁿ xio yuhu ichi sá ñí quee xití ñuú-áⁿ núcóo ñⁿ tée cuàá nání-dě Bartimeú, te tātá-dě nání-dě Tìmeú, te tée-áⁿ núcóo-dé yuhu ichi-áⁿ xícaⁿ ndàhú-dé. ⁴⁷ Te tée-áⁿ ñí cutnùnín iní-dé sá Jèsús tée ñuú Nazàrét ñúhú-dě ichi, te ní ngüíta-dé níhi càháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Jèsús, ñaní tnàhá ndii Dàvíí, cundàhú iní ñahá xii-í! —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁴⁸ Te vâi ñáyiú tènaá ñahá-yu xii-dé, te xáháⁿ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gă níhi ní cáháⁿ-dé xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Jèsús, ñaní tnàhá ndii Dàvíí cundàhú iní ñahá xii-í! —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

49 Te Jèsús ní ngüíñí-gá te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé ndíhi-gá:

—Chí cuánguaca téé cuàá-áⁿ can-deca-ndo-dě quixi iha —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te cue téé-áⁿ nǐ xica-güedé cuánguaca-güedé téé cuàá-áⁿ, te òré ní quexìo-güedé núú-dě te ní xáhaⁿ-güedě xii-dé:

—Ndacuíñí te vá ndìhú-gá iní-n, na quíhíⁿ-ó chi càna ñaha Jesús xii-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

50 Te téé-áⁿ nǐ xócání-dě dóo ndíxí-dě, te ndíhi-ni ní ndacuíñí-dé te ní xica-dé cuáháⁿ-dé núú Jèsús. 51 Te òré ní quexìo-dé te ní xícáⁿ tnúhú-gã núú-dě, te xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Ná cuíní-n càda ñaha-í xii-n-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te téé cuàá-áⁿ nǐ xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í cada tátna-n nùú-í cuèndá cundehe-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

52 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Cuanùhú vitna, chi sa ní ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yá Ndiöxi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ nǐ ndúha núú-dě te nchìcúⁿ-dé Jèsús cuáháⁿ.

11

Jèsús cuánguihu-gá ñuú Jerusàlén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Te Jèsús ní cuyatni-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá ñuú Bètaniá, ndíhi ñuú Bèttagé, te xíaⁿ cáá yùcu nani Olívú, te yatni víí-nǎ xíaⁿ cáá ñuú Jerusàlén. Te Jèsús ní cana-gá úú-ni tnàhá cue téé xica cuu ndíhi-gá. 2 Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexìo-ndo yacáⁿ te naníhí-ndó ñⁿ búrru ndètní-di, te vátá yóo ñⁿ-gá codo ñaha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quixi. 3 Te núu yoo na càcáⁿ tnúhú nùú-ndó nǎ cuèndá nándàxi-ndo-di, te cúñaha-ndo sǎ yùhú Yáá xícá cùu ndíhi-ndo xini ñuhu-í-di, te na yàha canehe chiuⁿ-í-di te ndíhi-ni natendaha-í-di,

duha cúñaha-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

4 Te cue téé-áⁿ nǐ xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te òré ní quexìo-güedé ñuú-áⁿ te ní naníhí-güedě ñⁿ búrru ndètní-di ñⁿ yutnu ñihnu yatni ñⁿ yuyehe vehe caa yatni yuhu ichi, te ní ngüíta-güedé nándàxi-güedé-di.

5 Te mei òré nándàxi-güedé-di ní quexìo ñáyiú xáhãⁿ-yu xii-güedé:

—¿Ná cuèndá nándàxi-ndo búrru-áⁿ-i? —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-güedé.

6 Te cue téé-áⁿ nǐ xáhaⁿ-güedě xií-yu nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cúñaha-güedě. Te sátá dúcáⁿ te ní dáñã-yu ndèca-güedé búrru-áⁿ cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. 7 Te òré ní quexìo-güedé ndíhi-di núú ndécú-gã, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedě sátá-di, ní ngódó ñaha Jesús xii-di. 8 Te ío cuéhé ñáyiú ta sàcáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáháⁿ-gá cuèndá núú dõo-yu-áⁿ yàha-gá ndíhi quití yòdo-gá, te davá-yu xèhndé-yu ndaha yutnu ta sacáⁿ-yu cuáháⁿ.

9 Te nchaa ñáyiú yòdo nuu núú-gã ndíhi nchaa ñáyiú nchìcúⁿ ndaa sátá-gã ní ngüíta-yu níhi càháⁿ-yu, te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yáá-a! ¡Te Yá Ndiöxi ná chindee ñaha-gá, chi diu-gá cúú-gã Yáá ní tendaha-gã véxi quide núú-gã! 10 ¡Te diu-ni Yáá-á cúú-gã Yáá véxi quindaha ñaha xii-o datná ní xóo cada ndí Dàvíí! ¡Te ndéé nchaa sá ío andíu na càchí-xi sá ío càhnu cuu-gã! —duha càchí-yu.

11 Te Jèsús ní quexìo-gá ñuú Jerusàlén, te cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnūu, te ní xíndéhé vǎha-gá nchaa sá ndécú xití veñúhu-áⁿ. Te sátá dúcáⁿ te ní ndee-gá cuáháⁿ-gá ñuú Bètaniá ndíhi ndí ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá chi sa ní cuaa.

Jèsús xáhaⁿ-gã xii yutnu ngüxi sá vǎ cúúⁿ-gã sávidí-xi

(Mt. 21:18-19)

12 Te nduu tnéé-áⁿ nǐ quee Jèsús ñuú Bètaniá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ichi ñuhu-gá ní

xíhí-gá docó. ¹³ Te xica nǐ xini-gá nǔtníi ñⁿ yutnu ngǔxí, te ní xica-gá cuándéhé-gǎ nǔu ndéé sávídí-xi te ñá túú nǎ ndéé, chi mee-ni ndàha-xi ndéé chi ñá díú yǒó sácǔndéé sávídí-xi. ¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii yutnu ngǔxí-áⁿ:

—Vitna te vá yǒo ñⁿ-gǎ caxi sávídí-n, chi vá cúúⁿ-gǎ —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii yutnu ngǔxí-áⁿ.

Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii yutnu ngǔxí-áⁿ.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa quide ñáyiú xití veñúhu

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Te Jèsús ní quexìo tucu-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñúú Jerusàlén, te cuánguihu tucu-gá xití veñúhu càhnu sá ïo cùnūu, te xití veñúhu-áⁿ xǐndecu cue ñáyiú quide ndáhú nádicó-yu, ndihi cue ñáyiú xǐsaaⁿ. Te ncháa-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te ní dándúá-gá mèsá cue ñáyiú dàma díhúⁿ, ndihi ncháa xilé sácóo nchihí cue ñáyiú dīco lómá xǐndecu xití veñúhu-áⁿ. ¹⁶ Te ñá túú tnàhí-gá ní dàña-gá yáha cue ñáyiú ndihi ncháa sá nchídō-yu ichi xití veñúhu-áⁿ. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Núú tütú Yǎ Ndiǒxí càháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gǎ, te ní cachí-gá: “Vehe-í cúú-xí vèhe núú tàcá ñáyiú ñihí ñuyú cáháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-í”, duha ní cáháⁿ-gǎ càchí-xi núú tütú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vèhe-gá vehe ñadúhú —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

¹⁸ Te ncháa dütú cùnūu, ndihi ncháa cue téé dàcuaha ñaha xii-yu ncháa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gǎ te ní ngüita-güedé ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá, chi yùhú-güedé sá ïo cùnūu-gǎ, te ducaⁿ chi ncháa ñáyiú ío cùnūhu-yu ncháa tnúhu càháⁿ-gǎ. ¹⁹ Te òré sa ní cuaa cuíi-nǎ, te ní quee tucu Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñúú Jerusàlén cuáháⁿ-gǎ ndihi-güedé ingá xichi.

Ní yíhí yutnu ngǔxí
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Te nduu tnéé nehé-ni ní yáha tucu Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá núú níhnú yùtnu ngǔxí, te ní xini-güedé sa ní yíhí ñihí ndéé yóho-xi. ²¹ Te té Pèlú ní ndacu iní-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii yutnu ngǔxí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Mèstrú, cundehe nǎ ní yíhí yutnu ngǔxí sá ñí xáhaⁿ-n sǎ vá cúúⁿ-gǎ sávídí-xi —càchí-dé xǎhaⁿ-dē xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Quindáa ndisa iní-ndó Yǎ Ndiǒxí.

²³ Te na càchí tnúhu ndáa-í xii-ndo sǎ nǔu nchòhó cúñaha-ndo xii tǐndúú-a xocuñí-xi núú ndécú-xí, te quíhíⁿ-xi quée-xi xití lámár. Te díu ducaⁿ càda-xi te núu nchòhó vá cání ñⁿ caní úú iní-ndó, te quindáa iní-ndó sǎ dúcáⁿ càda-xi. ²⁴ Te xǎⁿ nǔu càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ncháa sá ná càcáⁿ-ndó nǔú Yǎ Ndiǒxí òré càháⁿ ndihi-ndo-gǎ, te taxi-gá te núu nchòhó sàndáa ndisa iní-ndó sǎ táxí-gǎ sá xicáⁿ-ndó nǔú-gǎ. ²⁵ Te òré càháⁿ ndihi-ndo Yǎ Ndiǒxí te dandacu iní-ndó te núu ndéu ñáyiú ñá túú cùu váha iní ñáhá xii-ndo, te cada càhnu iní-ndó-yu cuendá ducaⁿ càda cahnu iní ñáhá Tǎtá-ndó Dütú Ndiǒxí Yaá ndécú àndiú xii-ndo cuendá ncháa sá ñà túú váha quide-ndo. ²⁶ Dico núu nchòhó vá cadá càhnu iní-ndó sǎ quidé ñàha tñaha ñáyiú-ndo xii-ndo, te ni Tǎtá-ndó Dütú Ndiǒxí vá cadá càhnu iní ñáhá-gǎ xii-ndo cuendá ncháa sá ñà túú váha quide-ndo —cachí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús ndécú ndihi-gá tnúhu ndee iní
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Te Jèsús ní ndexìo tucu-gá ñúú Jerusàlén ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te cuánguihu tucu-gá xití veñúhu càhnu sá ïo cùnūu ndihi-güedé. Te xití veñúhu-áⁿ yíhí-gǎ ní quexìo cue dütú cùnūu ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú ncháa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé nǔú ñáyiú isràél. ²⁸ Te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuini-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása nduu tnúhu ndee iní ndécú ndihí-n núu quide-n nándi sá quidé-n, ¿te yoo ducaⁿ ní taxi tnúhu ndee iní-áⁿ xii-n-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-í cuini-í cacáⁿ tnúhu-í ñⁿ sá cacáⁿ tnúhu-í núú-ndó te núu na cachi tnúhu-ndo, te cachí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní xii-í duha quide-í. ³⁰ Te chí cachi tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ ní dácúándüte ndí Juàá ñáyu, ¿Yá Ndiöxí ãⁿ cuè téé ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí? Te chí cachi tnúhu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³¹ Te ní ngüita-güedé xitnàha-güedé:

—¿Nása cüñaha-o? Chi núu na cüñaha-o sá Yá Ndiöxí ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juàá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuendá ñá túú ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní cahaⁿ ndí vèⁿ?”, quesaha-dé. ³² Te ni vè cúu cüñaha-o sá cuè ñáyu ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juàá —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te ducaⁿ ní xitnàha-güedé chí ñá túú ní cütuní iní-güedé nása cüñaha-güedé xii-gá, chí xiyùhú-güedé cuè ñáyu chí nchaa ñáyu-áⁿ ní cutnùní ndáá iní-yu sá Yá Ndiöxí ní táuchíúⁿ-gá ducaⁿ ní quide ndí Juàá.

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xini-ndí yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dácúándüte ndí Juàá ñáyu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ni yúhú vá cachi tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

12

*Cuendá cue téé cuihna iní-xi
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)*

¹ Te Jèsús ní ngüita-gá caní-gá ñⁿ cuendú núu ñáyu nacuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Ñⁿ téé ní nacúxi-dé mee-ni yòo yaha stilé núu ñúhú-dé, te ní chidoco-dé cuendá sá vè cúu dàñú, te

ní cadúha-dé núu quíhni-dé ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ òré ná cùu, te ní cadúha-dé ñⁿ xító dùcúⁿ núu cáundòdo cue téé coto yoho yàha stilé-áⁿ.

’Te ní sáá ñⁿ nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dé vèi nduu, te ní dándöo ndaha-dé sá ñⁿ xitu-dé-áⁿ xii ñⁿ úú cue téé cahaⁿ ndihí-dé cuendá cada chiúⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúu te cuu cuendá dava-güedé te ducaⁿ te ní quee-dé cuaháⁿ-dé.

² Te sáta ñⁿ sáá nduu ñⁿ cuu ndéhé yoho yàha stilé sá ñⁿ xitu-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dé xii ñⁿ téé xínu cuechi núú-dé: “Cuaháⁿ cacáⁿ-ñⁿ sá cúu cuendá-í núu cuè téé ní dándöo ndaha-í nchaa yoho yàha stilé sá ñⁿ xitu-í-áⁿ”, cachi-dé xáhaⁿ-dé. Te téé xínu cuechi-áⁿ ní xica-dé cuaháⁿ-dé. ³ Te cue téé-áⁿ ní tñⁿ-güedé téé xínu cuechi-áⁿ, te ní caniha-güedé xii-dé, te dàtnùní ní nacúíúⁿ ñáhá-güedé, te ñá túú tnàhí ná ní sáñaha-güedé. ⁴ Te téé cùu xítóhó yoho yàha stilé-áⁿ ní tendaha tucu-dé ingá téé xínu cuechi núú-dé cuaháⁿ-dé. Te òré ní quexìo téé xínu cuechi-áⁿ te cue téé-áⁿ ní sáha ñaha-güedé yúu xii-dé, te ní táhú-güedé díquí-dé, te ní xicuéhé ñáhá-güedé xii-dé. ⁵ Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ní tendaha tucu-dé ingá téé xínu cuechi núú-dé cuaháⁿ-dé núu cuè téé-áⁿ, dico téé-áⁿ òré ní quexìo-dé te ní sahani ñaha-güedé xii-dé. Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ní tendaha-dé vèi-gá cue téé xínu cuechi núú-dé cuaháⁿ ngacáⁿ-güedé sá cúu cuendá-dé ní cùu dico ñⁿ-ni ducaⁿ ní quide ñaha tucu cue téé ndéé nchaa yoho yàha stilé-áⁿ xii-güedé, chí dava-güedé ní caniha-güedé te dava-güedé ní sahani ñaha-güedé.

⁶ ’Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ndécú ñⁿ dii-ná téé tendaha-dé quíhíⁿ núu cuè téé ní dándöo ndaha-dé sá ñⁿ xitu-dé-áⁿ, te téé tendaha-dé-áⁿ cúu-dé déhe ducuⁿ-dé, te ío cùu iní ñáhá-dé. Te ní sani iní-dé: “Váha-gá núu tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chí òré quini ñáhá-güedé xii-dé te cànehe-güedé sá yíñùhu núú-dé”, duha ní sani

iní-dé. Te ducaⁿ te ní xáhaⁿ-dê xii déhe-dé-áⁿ sá nùhú-dé, te téé-áⁿ cuánuhú-dé cuáháⁿ ngácáⁿ-dé sá cúu cuendá tătă-dê núu cuè téé-áⁿ. ⁷ Dico òré ní xiní cue téé quide chiuⁿ-áⁿ dêhe téé cùu xítohó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xítàha-güedé: “Téé-áⁿ téé véxi nduu táhú ñuhu-a ndihí sá cáá nùú-xi, dico cahni-o-dê te mee-o ndùu táhú-ó sá ndúú táhú-dê”, duha ní xítàha-güedé. ⁸ Te ní tñi-güedé téé-áⁿ, te ní sahani ñaha-güedé, te ní dáquéné-güedé yiqui cùñú-dé ñⁿ xio yuhu ñuhu núu cáá yòho yaha stilé-áⁿ —duha cuáháⁿ cuendú ní cani Jèsús núú-yu.

⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xií-yu:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada xítohó ñuhu-áⁿ ãⁿ? Chi nùhú-dé te cahni-dé cue téé-áⁿ te dándóo ndaha-dê ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní iní-dé cada ndáá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

¹⁰ Te xáhaⁿ tùcu-gá xií-yu:

—Te nchòhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo núu tütú Yá Ndiöxí núu càchí-xi: Yúú sá ñí dáquéé tñhú cue téé dàcaa vehe, ní cuu-xi yúú cúnùu vitna.

¹¹ Chi mee Yá Ndiöxí ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu, te cùu-xi ñⁿ sá ïo cùñúhu-o vitna. Duha càchí-xi núu tütú-gá —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xií-yu.

¹² Te cue téé ní xíndedóho nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá ní cuiní-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá ní cùu, chi ní cutnùní iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá, dico ní yùhú-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá cuendá sá ïo vai ñáiyu, te ná ïo ná cada ñáhá-yu xii-güedé ní sani iní-güedé, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

Cuendá impuèstú

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Te sátá ñí xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní tendaha-güedé ñⁿ úú cue téé cùu fariséu, ndihí ñⁿ úú cue téé cùndihí té Hèrodés cuáháⁿ-güedé núu ndécú Jèsús ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé datìcanuu ñaha-güedé xii-gá núu tnúhu càháⁿ-gá. ¹⁴ Te cue

téé-áⁿ ñí quexìo-güedé núu Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cùtnuní iní-ndí sá ïo ndáá càháⁿ-n, te ñá túú quide cuendá-n nàcuáa càháⁿ ñáiyu, te cuèi ndédani cáa-yu ñⁿ-ni càháⁿ-n ndihí-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuèi ná ñáiyu cùu-yu, te càháⁿ ndáá-n nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí cundecu-o ñúyíu-a. Te cachí tnúhu xii-ndí nùu váha-ni quide-ndí sá cháhu-ndí té Cèsár téé ïo cùnuu cuendá impuèstú ãⁿ ñáhá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndéé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ xito ndeé ñáhá-ndó xii-í? Chí dánèhé ñáhá xii-í ñⁿ díhúⁿ sá cháhu-ndo cuendá impuèstú te núu nása càa —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te cue téé-áⁿ ñí dánèhé ñáhá-güedé xii-gá ñⁿ díhúⁿ sá cháhu-güedé cuendá impuèstú. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí càchí tnúhu xii-í nùu yoo núu-xi ndéé ndihí yoo diu-xi ndeé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tē Cèsár ndéé ndihí diu-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cúu cuendá-dé, te sá cúu cuendá méé Yá Ndiöxí te xiáⁿ nàcuáha-ndo-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te cue téé-áⁿ ïo ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá.

Cuendá cue ñáiyu ndoto

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo ñⁿ úú cue téé cùu saducéu núu ndécú Jèsús, te cue téé-áⁿ ñá túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáiyu ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

¹⁹ —Mèstrú, ndíi Moisés càchí ndíi núu tütú ndíi ndècu vitna sá nùu ñⁿ téé na cùu-dé te quendóo ñadihí-dé, te núu ñá túú ní xòo déhe-dé ndihí ñadihí-dé-áⁿ, te téé cùu ñaní-dé naquehe-dé ñaha ní

quendóo quèé-áⁿ cuendá coo déhe-dé ndihí-aⁿ cuendá téé ní xíhí-áⁿ. ²⁰ Te ní xíndecu úsá tnàhá cue téé mee-ní ndí ñaní-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadìhí-dé, te ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chi ní xíhí-dé, te ní ìⁿ déhe-dé ñá túú ní xòo ndihí ñadìhí-dé. ²¹ Te téé cùu uú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ, dico ní xíhí tucu-dé, te ní ìⁿ tucu déhe-dé ñá túú ní xòo ndihí ñaha-áⁿ. Te ñu-ni ducaⁿ ní xíhí téé cùu uní. ²² Te ní xínu ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ, dico ní ìⁿ-güedé ñá túú ní xòo déhe-güedé ndihí-aⁿ, te ní ndihí-güedé ní xíhí te ndéé núú ní ndihí-ná ní xíhí tnàhá ñadìhí-áⁿ. ²³ Te na sàá nduu ndòto-güedé ndihí ñaha-áⁿ, ¿te ndédacàa-güedé ñadìhí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xíní-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núú tütú-gá, te ní ñá túú xíní-ndó sá díú-gá ndácú-gá quidé-gá nchaandi túhú sá vâha. ²⁵ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá òré ná sàá nduu ndòto nchaa ñáyíu ní xíhí, te dàvâ-áⁿ vâ yòo-gá dasaⁿ dèhe yoco-xi chi vá yòo-gá candeca tnàha, chi na ndòtó-yu te cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínu cuèchi núú Yá Ndiòxí. ²⁶ Te núu nchòhó cuíní-ndó càháⁿ-ndó cuendá nchaa ñáyíu ndoto, te díhna-gá dacuàha-ndo nacuáa ní chídó tnùní ndí Moisés núú tütú ndí ni cùu. Chi ñu núú tütú ndí càháⁿ-xí nàcuáa ní xàhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndí cùtnàhá ní càháⁿ ndihí ñaha-gá ìⁿ xichi núú níhnú tnùtaú nchìcúⁿ ñuhú. Te duha ní xàhaⁿ-gá xii ndí: “Yúhú cùu-í Ndiòxí tē Àbrahám, ndihí té Isàác, ndihí té Jàcób”, duha ní xàhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndí càchí-xi núú tütú ndí. ²⁷ Te Yá Ndiòxí ñá túú cùu-gá Ndiòxí cue ñáyíu ní xíhí, chi cùu-gá Ndiòxí cue ñáyíu xíndecu vívú, núu xíáⁿ nchòhó ío xíta-ndo tnúhu càháⁿ-ndó. Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá cuendá cue téé-áⁿ, te xíáⁿ cùtnùní sá cuèi ní xíhí-güedé sá cùu-xí tnàha ñáyíu-güedé, dico ndècu

vívú-güedé sá cùu-xí-gá —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Tnúhu sá ìo-gá cùnùu
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Te tnàhá ìⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ndédóho-dé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús ndihí cue téé cùu saducéu-áⁿ, te ndédóho-dé sá sùúní vâha níhí-gá tnúhu nàdanchocáva-gá. Te ní sàndehe yatni-dé núú-gá, te xàhaⁿ-dè xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-í ndédacàa tnúhu sá ní càháⁿ Yá Ndiòxí ío-gá cùnùu cuu díhna —càchí-dé xàhaⁿ-dè xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-dé:

—Duha càháⁿ tnúhu sá ìo-gá cùnùu: “Nchòhó ñáyíu isràèl ío váha chí cùndédóho tnúhu-a. ìⁿndí díí-ni Yá Ndiòxí ndécú, te ñu-ni-gá cùu-gá Ndiòxí-ó. ³⁰ Te cuu iní-ndó Dütú Ndiòxí Yá cùu Ndiòxí-ndó ní yuhu ní iní-ndó, te caní iní-ndó càda-ndo datná cuíní mée-gá, te mee-ni tnúhu váha caní iní-ndó cuendá cuu víi cuu váha-ndo núú-gá, te coo iní-ndó càda-ndo nacuáa cuu váha iní-gá”, duha càháⁿ tnúhu sá ìo-gá cùnùu. ³¹ Te duha càháⁿ tucu ñngá tnúhu cùu uú sá ìo cùnùu: “Cuu iní-ndó tnàha ñáyíu-ndo dàtná cùu iní-ndó mée-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu uú-áⁿ. Te úú duha-ni tnúhu-a cùu-xí tnúhu sá ìo-gá cùnùu —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-dé.

³² Te téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ní xàhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, váha-ni càháⁿ-n chi ndáá sá ìⁿndii-ni Yá Ndiòxí ndécú, te ñá túú-gá ndéé ndécú ñngá ndiòxí. ³³ Te dàtná ní cachí-n sá ní yuhu ní iní-ó cùu iní-ó Yá Ndiòxí, te caní iní-ó càda-o nacuáa cuu víi cuu váha iní-gá te ío víi ío váha cuu iní-ó dàtná cuíní mée-gá, te coo iní-ó càda-o nacuáa cuu váha iní-gá, te cuu iní-ó cue tnàha ñáyíu-o dàtná cùu iní-ó mée-o. Te nchaa xíáⁿ ío-gá xíní ñuhu-xi cada-o dacúxí sá cuáñaha-o quèti cahni-güedé te cáyú-di nduu táhú ñáhá Yá Ndiòxí, ndihí dàcúxí nchàa

dava-gá sá sãñaha-o ndùu táhú-gã —
càchí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-gá.

³⁴ Te sá dúcáⁿ ìo váha ndùu tnúhu ní
cáháⁿ téé-áⁿ, núu ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Luha-ná cúmãní xii-n te ndíhu
ndaha ñaha Yá Ndiõxí —càchí-gá
xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã xii téé-áⁿ,
núu vá yõo ñⁿ-gá ní cùy^ñ nágá tnúhu
nducu tnúhu-yu núú-gã.

Yoo cùu Xítóhó Jesucristú
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Te Jèsús yíhí-gã xití veñúhu
càhnu sá ìo cùnnoo danehé-gá ñáyi, te
xãhaⁿ-gã xii-yu:

—Cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi
nchaá tnúhu ní chídó tnùní ndí
Moisés càchí-güedé sá Cristú Yaá
tendaha Yá Ndiõxí quixi ñuyíú-a
cùu-gá déhe ndí Dàví, te ndí-áⁿ ñí
cunaha vìhi ní xíhí ndí. ¿Te ná cuendá
ducaⁿ cáháⁿ-güedé? ³⁶ Te mee ndí
Dàví-áⁿ ñí dácáhu ìní ñáhá Espiritú
Yá Ndiõxí xii ndí nàcuáa cáháⁿ ndí,
te duha ní cachí ndí:

Dútú Ndiõxí ní xáhaⁿ-gã xii Yaá cúu
Xítóhó-í:

“Ngóo xio cùha-í,
te yúhú cada-í te nchaá sá cúu ùhú ìní
ñáhá xii-n canehé-xi sá yíñùhu
núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiõxí xii Yaá cúu
Xítóhó-í.

Duha ní cachí ndí. ³⁷ ¿Te nása cùu
Cristú déhe ndí Dàví, te mee ndí ní
cachí ndí sá cúu-gã Xítóhó ndí? —
càchí Jèsús xãhaⁿ-gã xii-yu.

Te ìo cuéhé ñáyi ní xíndedóho
nchaá tnúhu ní cáháⁿ-gá, te ìo ní cudí
ìní-yu ní xíndedóho ñáhá-yu xii-gá.

Jèsús cáháⁿ-gá cuendá cue téé
dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaá tnúhu ní
chídó tnùní ndí Moisés

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-
47)

³⁸ Te òré dánèhé ñáhá Jèsús xii cue
ñáyi, te xãhaⁿ-gã xii-yu:

—Cada cuendá-ndó vã cáda-ndó
dàtná quidé cué téé dàcuaha ñaha xii
ñáyi nchaá tnúhu ní chídó tnùní ndí
Moisés, chi cue téé-áⁿ tnàhá ìní-güedé
cuihnu-güedé dóo nání sã sácuihnu

cue téé cùnnoo-gá te cuíní-güedé sá
mée-ní ndíhí tnúhu yíñùhu cáháⁿ
ndíhí ñaha ñáyi xii-güedé nchaá núu
xícá cùu-güedé. ³⁹ Te nàcáxi-güedé
xilé sácóo nchihi cue téé cùnnoo-gá
xití veñúhu sácóo nchihi-güedé.
Te ducaⁿ-ni quíde-güedé cuéi òré
quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré
ndécú-güedé ñí vico, chi mee-ni
núú sácóo cue téé cùnnoo cuíní-güedé
coo-güedé. ⁴⁰ Te quèndeé-güedé vehe
nchaá ñáyi quèé, te ìo naha cáháⁿ
ndíhí-güedé Yá Ndiõxí dándahú-güedé
mée-güedé sá ìo quíde ndáá-güedé
cuendá sá cuíní-güedé cáháⁿ váha
ñáyi cuendá-güedé. Te sá dúcáⁿ
quíde-güedé te ìo-gá ndoho-güedé núu
ùhú núu ndàhú dácúxí dàva-gá ñáyi
—càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

Díhúⁿ nduu táhú Yá Ndiõxí ní dáquëe
ñí ñaha ndàhú ñaha quèé
(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Te núcóo Jèsús xití veñúhu yatni
núu ndécú àlcançiá te ndèhe-gá
xidáquëe ñáyi díhúⁿ xití àlcançiá-áⁿ,
te tnàhá cue ñáyi cuica xidáquëe-yu
vài díhúⁿ. ⁴² Te ní quexìo ñí ñaha
ndahú ñaha quèé, te ndèhe-gá ní
dáquëe-aⁿ úú tnàhá díhúⁿ còbrí xití
àlcançiá, te díhúⁿ-áⁿ ìo sacú yáhu-xi.
⁴³ Te Jèsús ní cana-gá cue téé xica cuu
ndíhí-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã
ñaha ndahú ñaha quèé-a ìo-gá nándíhí
díhúⁿ ñí dáquëe-aⁿ xití àlcançiá
dácúxí díhúⁿ ñí dáquëe dava-gá-yu.
⁴⁴ Chi nchaá ñáyi-áⁿ ñí dáquëe-yu
mee-nã díhúⁿ sã ñí quendóo-ná, dico
ñaha quèé-a cuéi ndàhú-aⁿ dico ní
dáquëe-aⁿ ñíhí díhúⁿ sã cuááⁿ sã
cáxi-áⁿ ní cùu —cachí-gá xãhaⁿ-gã
xii-güedé.

13

Jèsús càchí-gá sá ngóyó veñúhu
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Te òré ní ndee Jèsús xití veñúhu
càhnu sá ìo cùnnoo, te ñí téé xica cuu
ndíhí-gá ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—¡Mèstrú, cundehe nã ío vii ní sáá veñúhu-aⁿ ndihí nchaa vehe nèhe tnaha ndihí-xi, te ío vii ndãa nchaa yúú yíhí! —càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-gá.

² Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Nchaa nãcuáa càa nchaa vehe sá cùñúhu-n-a vitna sáá nduu te vá cùndúu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chi ní ìⁿ-gá yúú vã códó nchihí tnaha-xi, chi ndihí ngoyo —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyúú

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Te Jèsús ní xica-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ ndihí ñaha-gã xii-güedé yucu nãni Olívú, te yucu Òlívú-áⁿ túu ndáá núú cáá veñúhu càhnu sá ío cùnuu. Te Jèsús ní quexìo-gá ndihí-güedé yucu Òlívú-áⁿ, te xíaⁿ ní ngóo-gá te núú núcõo-gá-áⁿ ní sáháⁿ té Pèlú ndihí té Jàcobó ndihí té Juàá ndihí té Ndríxí, te dayuhu ní xãhaⁿ-güedé xii-gá:

⁴ —Cuìní-ndí cachí tnúhu-n nã nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu càhnu sá ío cùnuu, àdi nãndí cùu sá cádá-xí cuendá cutnùnì iní-ndí sá sã ta cuyatni nduu ducaⁿ cada-xi —cachí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sã vã yõo dandàhú ñáhá xii-ndo. ⁶ Chi ío cuéhé cue téé coo ñuyúú te danãni-güedé méé-güedé dàtná nãni-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùu-í Crístú Yaa ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyúú-a”, duha cachí-güedé. Te sã dúcáⁿ cãháⁿ-güedé te ío vai ñáyiu dandàhú-güedé.

⁷ Te òré ná nihí-ndó tnúhu sã nãá-güedé ndèni ní cuu, te vá yuhú-ndó chi dacuítí sã dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sãá-gá nduu nãa ñuyúú òré ducaⁿ càda-xi. ⁸ Chi cue téé ìⁿ nãcióⁿ nãá-güedé ndihí cue téé ingá nãcióⁿ, te titní ñuu ngüíta-güedé nãá-güedé, te titní xichi ñuyúú ñihí vñhi tnáa, te titní tucu xichi ñuyúú coo tnamá, te ío-gá cuéhé sã yãha ñáyiu. Te nchaa sã dúcáⁿ càda-xi-áⁿ

cúu-xí tnũndòho sã vitná vãha váha quèsaha-xi sácúu-xí cuè ñáyiu ndècu ñuyúú-a.

⁹ 'Dico nchòhó ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, chi nchaa ñáyiu na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuendá ñáhã-yu xii dava-ndo núú cuè téé cùchiuⁿ, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quíhíⁿ xití veñúhu-güedé, te yacáⁿ caniha-güedé xii-ndo. Te quíhíⁿ-ndó núú cuè téé yìndaha nacióⁿ àdi núú dàva-gá cue téé cùnuu sã cuendá-í, te nchòhó nihí-ndó nãcuáa cada-ndo cãháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedé. ¹⁰ Te cùmání-gã sáá nduu nãa ñuyúú-a te sa cuténuu tnúhu-í ní càa xico ñuyúú-a, te tnúhu-áⁿ cãháⁿ-xi nãcuáa naníhí tãhú ñáyiu. ¹¹ Te òré ná càndeca ñaha ñáyiu xii-ndo quíhíⁿ núú cuè téé cùchiuⁿ cuáha cuendá ñáhã-yu, te òré vátá sãá-gá-ndó núú-güedé te vá cánì iní-ndó núu nãsa cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé. Chi òré-nã te Yã Ndiõxí dacàhu iní ñáhã-gã xii-ndo nãsa cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé, te ñu-ni tnúhu sã dacàhu iní ñáhã-gã-áⁿ cùñaha-ndo xii-güedé. Te ñá díú mèe-ndo cãháⁿ-ndó chi Espiritú Yã Ndiõxí cãháⁿ-xi yuhu-ndo. ¹² Te dava cue téé cuáha cuendá-güedé ñani-güedé núú cuè téé cùchiuⁿ cuendá cãhni ñaha-güedé. Te dava cue téé cùu tátá ñu-ni ducaⁿ càda-güedé cuáha cuendá-güedé déhe-güedé núú cuè téé cùchiuⁿ. Te dava cue téé cùu déhe cuu úhú iní-güedé tátá-güedé ndihí nãná-güedé, te cuáha cuendá ñáhã-güedé xií-yu núú cuè téé cùchiuⁿ cuendá cãhni ñaha-güedé xií-yu. ¹³ Te ío cuéhé ñáyiu cuu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo sã cuendá-í, dico nchaa nchòhó ñáyiu na càda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í te naníhí tãhú-ndó.

¹⁴ 'Te ndíi Dániél téé ní xóo cãháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ndéé sanaha ní chídó tnùnì ndíi núú tütú ndíi cuendá ìⁿ sã dáquèe tíhú Yã Ndiõxí cundecu ìⁿ xichi núú ñà túú tàú-xi cundecu-xi, te xíaⁿ cada-xi sã vã cùndècu-gá ní ìⁿ ñáyiu xíaⁿ. Te cada cuendá váha-ndo

nàcuáa ní cáháⁿ ndíi, chi nduu na quíní-ndó xǎⁿ cundecu-xi ìⁿ xichi núú ñà túú tàú-xi cundecu-xi, te dàvá-áⁿ nchaa ñáyiú xǎndecu distritú Jùdeá xíní ñùhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu. ¹⁵ Te nchaa ñáyiú ndáa ndódó dìquí véhé-xí vǎ ndíhu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu ìⁿ ndachìúⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ. ¹⁶ Te nchaa ñáyiú cuáháⁿ yucu ni vǎ nùhú-gá-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóó-yu. ¹⁷ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú dìhí ñùhú dèhe-xi, ndíhi cue ñáyiú dìhí xǎndeca déhe vitna sàdi na saá nduu dùcaⁿ cada-xi! ¹⁸ Te nchòhó ío chí càcáⁿ táhú núú Yǎ Ndióxi cuèndá sǎ vǎ dúcáⁿ ndòho-ndo yóó quidé víxiⁿ-xi. ¹⁹ Chi dàvá-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi ñuyíú, te vátá ìⁿ ndúu-gá coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ndéé cùtnàhá ní cadúha Yǎ Ndióxi ñuyíú, chi ñu-ni dàvá-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te ni núú cuáháⁿ núú véxi vǎ cóo-gǎ tnúndòho-áⁿ. ²⁰ Te Yǎ Ndióxi càchí-gǎ sǎ vǎ ío vǎi nduu coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ñuyíú sǎ cuèndá nchaa ñáyiú ní cáháⁿ-gǎ cundecu ndíhi-gǎ. Te núú vǎi nduu na coo tnúndòho-áⁿ, te vǎ yóo cácu nihnu.

²¹ Te dàvá-áⁿ cǎñaha ñáyiú xii-ndo: “Chí cùndèhe iha, chi iha ní quexìo Cristú Yaá ní tendaha Yǎ Ndióxi véxi ñuyíú-a”, duha cǎñahá-yu xii-ndo. Àdi quesahá-yu: “Chí cùndèhe yacáⁿ chí yacáⁿ ndécú-gǎ”, quesahá-yu. Te vǎ quèndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-yu. ²² Te coo cue tée danàni-güedé méé-güedé dàtná nánì-í te cachí-güedé sǎ cúu-güedé Yaá ní tendaha Yǎ Ndióxi véxi ñuyíú-a. Te dava-güedé cachí-güedé sǎ cúu-güedé cue tée càháⁿ tnúhu Yǎ Ndióxi dico ñá ndáá sǎ cúu-güedé cue tée càháⁿ tnúhu-gǎ, te cada-güedé tǎtní núú sǎ vǎ yóo tnàhí ndàcu cada cuèndá dandàhú-güedé ñáyiú, te caní iní-güedé dandàhú-güedé ndéé cue ñáyiú ní cáháⁿ Yǎ Ndióxi cundecu ndíhi-gǎ. ²³ Te vitna ío vǎha cuáha-ndo cuèndá, te quíhi iní-ndó cundecu-ndo, chi nchaa sa ní dátùha ñaha-í xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Tée cùu ñaní tnàhá nchaa ñáyiú

(Mt. 24:29-35,42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Te nà yáha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te vǎ dáyèhé-gǎ nchíanchii te ni vǎ dáyèhé-gǎ yóó. ²⁵ Te ngoyo nchaa chódíní ndéé andíu, te quidi-xi andíu. ²⁶ Te dàvá-áⁿ quíní ñáhá nchaa ñáyiú xii yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-yu ncháa-yu quee-í andíu quixi-í ichi xití vícò, te quíní-yu sǎ ío càhnu cuu-í, te quide-í nchaa sǎ vǎha. ²⁷ Te tendaha-í cue espíritú xínú cuèchi núú-í quíhíⁿ-xi nadatàcá-xi nchaa ñáyiú ní cáháⁿ-í chitnahá ñáhá xii-í xǎndecu ni càa xico ñuyíú.

²⁸ Te cundehe-ndo nàcuáa quide yutnu ngúxí, chi yutnu-áⁿ ndúú yùte núú dìté-xi te nàtahú ndaha-xi, te òré ducaⁿ quide-xi te càchí-ndó sǎ sǎ ní cuyatni nuu cahni. ²⁹ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cada-xi òré ná quíní-ndó càda-xi nchaa nacúáa ní cáháⁿ-í, te cutnúní iní-ndó sǎ sǎ ní cuyatni vii-nǎ nduu nàa ñuyíú. ³⁰ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ òré vátá cùú-gǎ cue ñáyiú xǎndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í. ³¹ Te andíu ndíhi ñuyíú-a chí ndíhi nihnu-xi, dico tnúhu-í chí vǎ ndíhí nihnu-xi chí cùu-xi tnúhu ndáá.

³² Dico ñá túú cùtnuní ná nduu quixi tucu-í, te ni ñà túú cùtnuní ná òré chí vǎ yóo xíní, te ni cuè espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndióxi ñá túú xíní-xi ná nduu quixi-í, te ni mèe yúhú tée cùu Déhe Dútú Ndióxi ñá túú xíní-í ná nduu quixi tucu-í, chí ìⁿ dìí-ni mee Tǎtà-í Dútú Ndióxi xíní-gǎ núu ná nduu quixi-í.

³³ Te nchòhó xíní ñùhu-xi sǎ ío quíhi iní-ndó cundecu-ndo, te cáháⁿ ndíhi-ndo Yǎ Ndióxi, chí ñá túú xíní-ndó nǎ nduu quixi tucu-í. ³⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuèndá ìⁿ tée cuíní quíngaca cuu xica. Te tée-áⁿ cùmání-gǎ quee-dé vehe-dé te ní xáhaⁿ-dǎ xii cue tée xínu cuechi núú-dǎ sǎ ná cáda cuèndá-güedé vehe-dé. Te ní sǎñaha-dǎ xii-güedé ndí dǎñú-núú-güedé chiuⁿ cada-güedé. Te ní xáhaⁿ-dǎ xii tée ndéé yuyèhe

sá ná cùndecu túha-ni-dé yuyèhe ndéé nàsáá-dé. ³⁵ Te duha ndùu tñúhu càháⁿ-í cuèndá nchòhó cundecu túha-ndo, chi ñá túú xini-ndó nã nduu te ni ñá túú xini-ndó nã òré quixi tucu yúhú Yaá cúú Xitohó-ndó, núu òré sa ní cundiquiⁿ, àdi dava niú, àdi oré sa ní cana uuⁿ líhi, àdi oré sa ta cùditó cuáháⁿ, núu xíáⁿ ío chí cùndècu túha. ³⁶ Te duha càháⁿ-í chi na cuáháⁿ òré ñá túú nã yíhí iní-ndó quèxio-í, te ñá túú ndècu túha-ndo. ³⁷ Te dàtná-ni xáhaⁿ-í xii nchòhó sá cùndècu túha-ndo, te ñu-ni ducaⁿ xáhaⁿ-í xii nchaa dava-gá ñá yiu sá cùndècu túha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

14

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te cùmání ùú-gá nduu te quesaha vico pascuá, vico xèxi ñá yiu pàá sá ñá túú yíhi levadurá. Te cue dútú cùnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñá yiu nchaa tñúhu ní chídó tñùní ndíi Moisés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuèndá tñi ñaha-güedé xii-gá te cahni ñaha-güedé. ² Te ní xitnàha-güedé:

—Váha-gá sá vã tñí-ó Jèsús mei ndùu vico, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dusaⁿ càda ñá yiu —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Íñ ñadìhí chíhí-á àcítí díquí Jèsús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Te Jèsús ndécú-gã ñuú Bètaniá vehe ñiⁿ téé nàni Xímú, téé ní tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó. Te yíhi Jèsús mèsá xéxi-gã ní quexìo ñiⁿ ñadìhí néhé-áⁿ ñiⁿ sá ñi cuáha yúú vãha yúú nání àlabastrú, te xití xíáⁿ ñúhú àcítí sáháⁿ tñámí sã nání nãrdú sá ío ndèyáhu, te ní táhú-áⁿ xíáⁿ te acítí ñúhú xití-xi-áⁿ ñi sódó-aⁿ díquí Jèsús. ⁴ Te ñiⁿ ùú cue téé xindècu-áⁿ ñi cudééⁿ-güedé sá dúcáⁿ ñi quide-aⁿ, te ní xitnàha-güedé:

—Ñá túú quide váha ñaha-áⁿ dàcáⁿ quidé-áⁿ, chí íi ñi dácuíta-aⁿ acítí

váha-áⁿ. ⁵ Chi váha-gá ñuú cuyáhu acítí-áⁿ sá ùní cièndú díhúⁿ denàriú, te díhúⁿ sã cùyáhu acítí-áⁿ cuu cuèndá ñá yiu ndàhú ní cùu —cachí-güedé xitnàha-güedé.

Te ní tenáa-güedé ñaha-áⁿ sã dúcáⁿ ñi quide-aⁿ.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí dáñá, vá dásatú-ndó ñi ñadìhí-a, chí sá ñi quide ñaha-aⁿ xii-í cúú-xi ñiⁿ sá vãha. ⁷ Chi cue ñá yiu ndàhú ducaⁿ-ni cùtnahá ñá yiu-áⁿ tnuú-ndó, te nání òré càchí iní-ndó te chindee-ndó-yu. Dico yúhú chí vá ncháá ndùu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ñu yíu-a. ⁸ Te ñadìhí-a ní quide-aⁿ ñiⁿ sá vãha ndéé není ní ndacu-aⁿ, chí sá dúhá ñi quide ñaha-aⁿ xii-í ní chíhi ñaha-aⁿ àcítí, te xíáⁿ cada iní-ndó sã sã quide túha-aⁿ yiqui cùñú-í cuèndá quíndúxi-xi. ⁹ Te na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã ndèni ní cuu ñihí ñu yíu ná càháⁿ ñá yiu tñúhu-í, te càháⁿ-yu tnahá cuèndá ñadìhí-a cuèndá quini nchaa ñá yiu nàcuáa ní quide-aⁿ, te ducaⁿ vã nàcuánaá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Jùdás ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Te té Jùdás Iscarioté ní sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndihí cue téé cùu dútú cùnùu sá cuáha cuèndá-dé Jèsús núu-güedé, te núu tnahá té Jùdás-áⁿ cúú ùxúú tnahá cue téé xica cuu ndihí-gá ní cùu. ¹¹ Te òré ducaⁿ ñi ndatnúhu-dé ndihí-güedé, te ío ní cudí iní-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá cuáñaha-güedé díhúⁿ xii-dé. Te té Jùdás-áⁿ ñi ngüíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núu-güedé.

Cùdini Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Te ní sáá nduu ñi quesaha vico pascuá, vico ñá túú xèxi ñá yiu pàá sá ñá túú yíhi levadurá, te ñu-ni nduu-áⁿ sáhní-güedé ñiⁿ mbéé líhli

xèxi-yu nduu vico pascuá-án. Te cue téé xica cuu ndihi Jesús ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gă, te xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n núu ndèé cáá vèhe cuiní-n cada túha-ndí sá cúdini-o sacuaa nduu vico pascuá —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

13 Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii úú-ni tnàhá cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Chí cuàháⁿ xití ñuú-ăⁿ, te yacáⁿ naníhí-ndó ìⁿ téé tànehe yóó ndute, te téé-áⁿ cándëndaha-ndo-dě quíhíⁿ.

14 Te núu ndédacàa vehe na ndihu-dé te xíaⁿ quíhu-ndo. Te cúñaha-ndo xii xítóhó vehe-áⁿ: “Yaá cúú Mèstrú càchí-gá sá núu ndédacàa xichi xití vehe-n cuñaha núu-n xii-gá cudini-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá sacuaa nduu pascuá”, duha cúñaha-ndo.

15 Te dătnúni danèhé ñáhá-dě xii-ndo ìⁿ quartú cáhnú cāa núú ñinu, chi vehe yodo tnaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sá nándíhi, te nchòhó dícó-nă comidá cada túha-ndo cúdini-o —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

16 Te cue téé-áⁿ ñi xica-güedé cuáháⁿ-güedé xití ñuú-áⁿ, te nchaa-ni năcuáa ní xăhaⁿ Jèsús ní cuu. Te ní quide túha-güedé sá cúdini-güedé ndihi-gá sacuaa nduu vico pascuá-án.

17 Te sátá ñi cundiquiⁿ te ní quexio Jesús ndihi ndi úxúú cue téé xica cuu ndihi-gá. 18 Te cuánguihu-gá mèsá ndihi-güedé cuëndá cudini ndihi ñaha-gá xii-güedé, te òré yíhí-gă mèsá ndihi-güedé, te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să ìⁿ nchòhó cue téé xèxi ndihi ñaha xii-í cuáha cuëndá ñáhá-ndó núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

19 Te sá dúcáⁿ ñi xăhaⁿ-gă xii-güedé, te nchaa-güedé ní ngúita-güedé cundiyí-güedé. Te da ìⁿ da ìⁿ-güedé ní ngúita-güedé xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gă, te xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ñá díú yúhú ducaⁿ sàni iní-n cada-í-u? —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

20 Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Diu-ni ìⁿ nchòhó cue téé úxúú xicá cùu ndihi-í, téé na dàquëndaha còhó òré daquëndaha-í, téé-áⁿ cuáha cuëndá ñáhá-dě xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá. 21 Te yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í ndoho-í năcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiòxí. Dico ndàhú ní cuu téé ducaⁿ na cuáha cuëndá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, chí váha-gá sá vă cacú tēe-áⁿ cundecu-dé ní cùu, te ñá díú să ñi cacu-dé te ducaⁿ cada-dé —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

22 Te ñini cúdini cue téé xica cuu ndihi Jesús ní queheⁿ-gă pàá, te ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiòxí, te dătnúni ní táhú cuèchi-gă, te ní ngúita-gă dăcăhñu ñaha-gă xii-güedé, te xăhaⁿ-gă:

—Chí quéhéⁿ pàá-a caxi-ndo, te cada iní-ndó să cúú-xí dătná yiqui cùnú-í —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedé.

23 Te ní queheⁿ-gă văsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiòxí, te dătnúni ní ngúita-gă săñaha-gă xii-güedé cuëndá coho-güedé luha luha sá ñúhú xití-xi, te nchaa-güedé ní xihí. 24 Te ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a cada iní-ndó să cúú-xí dătná ñiñí-í sá catí òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sá dúcáⁿ catí ñiñí-í xăñ cūtnúni ndáá sá Yă Ndiòxí cada-gă ingá núú sá váha sá cúú-xí vâi ñăyiu dătná ní cachí-gă cada-gă. 25 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să vítná-nă duha xihí-í ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a te vá cóhó-gă-í, dico na sàá nduu cundecu-í núú ndécú Yă Ndiòxí táxí tnúni-gă, te dāvá-áⁿ cada iní-í sá dătná sá cóhó tucu-í chí ío cudí iní-í —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gă sá tē Pèlú cúñaha-dě xii ñăyiu sá ñà túú xini ñáhá-dě xii-gá (Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 Te Jèsús ní xita-gá ìṣṣṣ ndudú ndihí cue té xica cuu ndihí-gá, te dàtnùní ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí-güedé yucu Òlívú. 27 Te yàcáⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tñuhu-í xii-ndo sã ncháá-ndó dàña nihnu ñaha-ndo xii-í niú vitna, chi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiöxí núú càchí-xi: “Yúhú cuáha-í tñuhu cahni-güedé tée cùu toli, te nchaa mbèé-dě ndihí-güedi cuténuu”, duha càchí-xi núú tütú-gá. 28 Dico na cùú-í te ndoto-í te codonùu-í núú-ndó quíhíⁿ distrítú Galiléa —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

29 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Te cuèi nchaa-güedé ná dándóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chi vá dándóo ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

30 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Na càchí tñuhu ndáá-í xii-n sã niú vitna cùmání-gá cana líhi úú xito, te úní xito cáháⁿ-n núú ñàyiú sá ñà túú xìní ñáhà-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

31 Dico té Pèlú ní cáháⁿ ñí-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Cuèi na cùú ndihí ñaha-í xii-n dico vá cáháⁿ-í núú ñàyiú sá ñà túú xìní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue té xica cuu ndihí-gá ñu-ni ducaⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús càháⁿ ndihí-gá Yã Ndiöxí ìṣṣṣ xi-chi núú nání Gètsemaní (Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

32 Te Jèsús cuáháⁿ-gá ndihí cue té xica cuu ndihí-gá ìṣṣṣ xichi núú nání Gètsemaní. Te òré ní quexìo-gá ndihí-güedé xíaⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cúnúcoo iha cundetù-ndo na quíhíⁿ-í yàcáⁿ cáháⁿ ndihí-í Yã Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

33 Te ndèca-gá té Pèlú, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juáá cuáháⁿ, te ñà túú tñahí-gá cúú vaha iní-gá te ní ngúíta-xi sùúní ndihú iní-gá. 34 Te ní xáhaⁿ-gá xii cue tée úní-áⁿ:

—Súúní ndihú iní-í dàtná sá cùú-í, te chí quéndóo iha te vá cùú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

35 Te sa ñùnchií luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedé, te ní ngáundeyi-gá ndéé ñuhu càháⁿ ndihí-gá Tãtá-gá Dútú Ndiöxí sá ñuú vá cùndèe iní-gá taunihnu ñaha-gá xii-gá cuendá nchaa nàcuáa yáha-gá. 36 Te òré càháⁿ ndihí Jèsús Tãtá-gá Dútú Ndiöxí, te xáhaⁿ-gá:

—Yòhó tãtá mée-í, nchaandi túhú sá vaha ndàcu-n quide-n, te càháⁿ ndàhú-í núú-n ñuú vá cùndèe iní-n taunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vã ndóhò-í ná sàá òré, dico vá cádá-n nàcuáa càchí iní mée-í chí cada-n nàcuáa càchí mee-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii Tãtá-gá Dútú Ndiöxí.

37 Te sàtá ñí yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Tãtá-gá Dútú Ndiöxí, te cuánuhú-gá núú ñí dándóo-gá cue tée úní-áⁿ, te xixídí-güedé òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii té Pèlú:

—Xímú, ¿náa sama xidí-n? ¿Náa ñà cùndèe tñahi núú-n vá cùú-ni-n cuèdico ìṣṣṣ òré-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

38 —Te chí quéndóo tucu, te cuhú iní-ndó vá cùú-ndó, te cáháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí cuendá sá vã dácàháⁿ ñáhà yucu ñávaha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tau-ndó càda-ndo. Te na càchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sã nchòhó cuíní-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-í dícó-ni sá ñà túú nihí ndéé-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

39 Te Jèsús ní xica tucu-gá cuáháⁿ-gá cáháⁿ ndihí-gá Tãtá-gá Dútú Ndiöxí, te ñu-ni nàcuáa ní xáhaⁿ-gá díhna xáhaⁿ tucu-gá. 40 Te òré ní yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Tãtá-gá Dútú Ndiöxí, te cuánuhú tucu-gá núú xíndecu cue tée úní xicá cùu ndihí-gá-áⁿ, te xidí-ni tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te ducaⁿ ñí quide-güedé chí sùúní ñuhu saní núú-güedé, te ñà ní nihí-güedé tñuhu cùñaha-güedé xii-gá òré ní nasáá-gá.

41 Te ní sáháⁿ tucu-gá xito cùu úní ní cáháⁿ ndihí-gá Tãtá-gá Dútú Ndiöxí, te òré ní nasáá tucu-gá núú xíndecu-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa xidí-ni tucu-ndo?, te vitna vá cùdú-gá-ndó chi sa ní sáá òré cuáha cuèndá ñáhá-güedë xii yúhú Tée cù ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo núú cuè tée ndècu ichi cuehé ichi duha. ⁴² Te vitna chí ndácõo na quíhíⁿ-ó chi sa véxi tée cuáha cuèndá ñáhá xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo té Jùdás. Te núú tnáhá tée-áⁿ cúú ùxúú tnáhá cue tée xica cuu ndihi-gá. Te ndihi-dé vai cue tée ní quexìo, te dava-güedé xínehe-güedé machití te dava-güedé xínehe-güedé carrutí. Te cue tée-áⁿ ñí tendaha ñàha cue dútú cùnùu ndihi cue tée dàcuaha ñàha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél. ⁴⁴ Te té Jùdás tée cuáha cuèndá ñáhá xii Jèsús sa ní xitnùhu-dé cue tée-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá ñáhá-dé xii Jèsús núú-güedé. Te duha ní xáhaⁿ-dë xii-güedé:

—Cundehe-ndo tée na tèyuhu-í, te tée-áⁿ tñi-ndo-dë chi tée-áⁿ cúú-dë tée ndéé iní-ndó, te ío quíhí iní-ndó càndeca-ndo-dé quíhíⁿ —duha ní xáhaⁿ-dë xii-güedé.

⁴⁵ Te òré ní quexìo té Jùdás ndihi cue tée-áⁿ núú ndécú Jèsús, te ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

Te ní teyuhu ñàha-dé. ⁴⁶ Te nchaa cue tée ndihi-dé-áⁿ ñí tñi-güedé Jèsús cuèndá candeca ñàha-güedé xii-gá quíhíⁿ. ⁴⁷ Te ñí cue tée cùndihi Jèsús ní tava-dé machití-dé, te ní xehndé-ni-dé ñí xio lóho ñí tée xinu cuechi núú dútú cùnùu, te ní quendé duuⁿ lóho tée-áⁿ. ⁴⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue tée ní tñi ñàha xii-gá-áⁿ:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó màchití, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi ní tñi ñàha-ndo xii-í, dàtná quidé-ndó ñí ñadúhú quidé ñàha-ndo xii-í.

⁴⁹ Te nchaa-ni nduu ní xiní-ndó ñí xíndecu-í xití veñúhu càhnu sá ño cùnùu ní xóo danèhé-í ñáyiú, te ñá túú ní tñi ñàha-ndo xii-í. Dico dàcuítí sá dúhá yáha-í cuèndá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁵⁰ Te nchaa cue tée xica cuu ndihi-gá ní xinu-güedé ní dándõo ñàha-güedé xii-gá.

Ñí tée cuechi ñí xinu-dé

⁵¹ Te ñí tée cuechi ndëndaha-dë Jèsús cuáháⁿ, te lavichi-dë, ñí-ni dóó yadí yídúcúⁿ nuu-dé ñihí-dé, te ní tñi ñàha-güedé xii-dé, ⁵² dico ní ndacu-dé ní quenuñi-dë te ní dándõo-dé dóó yídúcúⁿ nuu-dé-áⁿ ñí xinu-dé.

Jèsús ndécú-gã jùndá

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Te cue tée ní tñi ñàha xii Jèsús ndécá ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú tée cùu dútú cùnùu-gá. Te xíaⁿ ñí tacá nchaa dava-gá cue tée cùu dútú cùnùu, ndihi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, ndihi cue tée dàcuaha ñàha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cuèndá cada-güedé jùndá. ⁵⁴ Te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dé xii-gá cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú tée cùu dútú cùnùu-gá-áⁿ, te xíaⁿ ñí ngóo teté-dé yuhu nùhú ndihi cue tée cùu poleciá.

⁵⁵ Te cue tée cùu dútú cùnùu ndihi nchaa dava-gá cue tée xíndecu jùndá ndúcú-güedé ñáyiú dacáa ñí cuéchi díquí Jèsús cuèndá ducaⁿ ñihí-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñàha-güedé xii-gá, dico ñá túú ní ndàcu-güedé.

⁵⁶ Te cuéi vai ñáyiú dàcaá-yu cuéchi díquí-gã dico mee-ni sá ñí cahu iní méé-yu ní cáháⁿ-yu, chi tucu càháⁿ ñí tucu càháⁿ ñí-yu. ⁵⁷ Te davá-yu ní ndacuñí-yu te ní ngüíta-yu dàcaá-yu ñí cuéchi neñùú díquí-gã, te xáhãⁿ-yu xii nchaa cue tée cùnùu:

⁵⁸ —Nchúhú ní tecú dóho-ndí càchí-dé sá dándõyo-dé veñúhu càhnu sá ño cùnùu sá ñí dácáá cuè tée ñuyíú-a, te dandàa tucu-dé ingá veñúhu saa, diu-ni núú cáá tnáhí veñúhu-áⁿ te

xítí úní-ni nduu sa nadaxĩnu-dé, te vá cúú-gǎ-xi veñúhu sá nǐ dácáá cuè téé ñuyíú-a, duha càchí-dé ní tecú dóho-ndí —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-güedé.

⁵⁹ Dico ni dùcaⁿ ñá túú ní cùu ñⁿnuú-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-yu.

⁶⁰ Te téé cùu dútú cúnùu-gá ní ndacuñí-dé tnuú nchaa ñáyiú, te xǎhaⁿ-dǎ xii Jèsús:

—¿Ná cuendá duha ndùu tnúhu càháⁿ ñáyiú-a cuendá-n? Te cáháⁿ nǔu nása ndùu tnúhu cáháⁿ-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

⁶¹ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ní cáháⁿ-gá. Te téé cùu dútú cúnùu-gá-áⁿ ní xáhaⁿ tùcu-dé xii-gá:

—Cuíní-í cachí tnúhu-n xii-ndí nǔu sá díú Crístú Déhe Yá Ndiõxí Yaá ní tendaha-gǎ véxi ñuyíú-a cùu-n. Te díu Yá Ndiõxí cúú-gǎ Yaá quidé càhnu-ndí —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

⁶² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Díu Yaá-áⁿ cúu-í, te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ sǎá nduu te quíní-ndó yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndiõxí Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá váha. Te dǎvá-áⁿ quíní ñáhá-ndó xii-í quee-í andíu quixi-í ichi xítí vícú —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁶³ Te dútú cúnùu-gá-áⁿ nǐ ndátá-dǎ dóo cání ñihnu-dé cuendá sá ñà túú ní tnàhá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-dǎ xii nchaa cue téé xǐndecu jùndá:

—Ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi cue téé cáháⁿ nǔu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé. ⁶⁴ Chì sa ní xǐndedóho-o nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-dé ní cáháⁿ úhú-dé cuendá Yá Ndiõxí, te nchaa-ndo chǐ càháⁿ vitna núu nása sàni iní-ndó cùnduu cuendá téé-a —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-í-güedé.

Te nchaa-güedé ní cachí-güedé sá ná cùu-dé.

⁶⁵ Te dǎva-güedé ní ngüíta-güedé ní tíú díí ñáhá-güedé xii-gá, te ní dádǎhu-güedé núú-gǎ, te ní ngüíta-güedé cánìha-güedé xii-gá, te xǎhaⁿ-güedé:

—¿Cáháⁿ ná cótó nǎ cúú téé ní caniha xii-n! —cachí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

Te cue téé cùu poleciá ní cani-güedé núú-gǎ.

Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Te ndéé xítí vehe càa núú ñinu quide-güedé jùndá, chí vehe yòdo tnaha cuu-xi, te té Pèlú núcõo-dé quehé vehe-áⁿ. Te ñⁿ xíchí xínú cuèchi núú dútú cúnùu-áⁿ nǐ quexìo-xi núú núcõo té Pèlú. ⁶⁷ Te òré ní xíní ñáhá-xí xii-dé núcõo teté-dé yuhu nùhú, te ní xíndéhé ñàha váha-xi xii-dé, te xǎhaⁿ-xi:

—Yòhó tnàhá-n cùu-n téé xica cuu ndíhi Jesús téé ñuú Nazàrét —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-dé.

⁶⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dǎ xii-xi:

—Yúhú ñá túú xini-í téé-áⁿ, te ní ñà túú cùtnuní iní-í nása ndùu tnúhu càháⁿ-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-xi.

Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndàa nacuáa nchíi yuyèhe vehe-áⁿ, te ní cana ñⁿ líhi. ⁶⁹ Te xíchí xínú cuèchi-áⁿ ní xíní ñáhá tùcu-xi xii-dé, te xǎhaⁿ-xi xii nchaa ñáyiú xǐndecu-áⁿ:

—Díu téé-áⁿ tnàhá-dé xicá cùu-dé ndíhi téé ndèca-güedé cuànguihu-a —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-yu.

⁷⁰ Dico té Pèlú ñá túú ní nǔnuu tucu-dé sá xicá cùu-dé ndíhi Jèsús. Te tna tnaa-ni ní cuu sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ xíchí-áⁿ xii-dé, te ní xáhaⁿ tùcu dǎva cue ñáyiú xǐndecu-áⁿ xii-dé:

—Ndáá sá tnàhá-n cùu-n téé xica cuu ndíhi téé ndèca-güedé cuànguihu-áⁿ chí cùu-n téé distritú Galiléa, te càháⁿ-n dàtná càháⁿ-güedé —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

⁷¹ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dǎ xii-yu:

—Nchàcuítì Yá Ndiõxí sá yúhú càháⁿ ndáá-í sá ñà túú xini-í téé càcunehe-ndo-áⁿ —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-yu.

⁷² Te òré-ni-áⁿ nǐ cana tucu líhi xito cùu uú, te òré-áⁿ nǐ ndacu iní té Pèlú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé sá cùmání-gǎ cana ñⁿ líhi úú xito te úní xito cáháⁿ-dé núú ñáyiú sá ñà túú xini ñáhá-dǎ xii-gá. Te òré ducaⁿ nǐ ndacu

iní-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ní ndáhyú-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

15

Jèsús ndécú-gă núú tĕ Pìlatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te sàtá nĭ túndaá te cue tée cùu dútú cúnùu, ndihì cue tée cùu sacuéhé nùú ñáyiù isràél, ndihì cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiù nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés, ndihì nchaa dava-gá cue tée cùnùu ní xíndecu jùndá ní natacá-güedé, te ní dácútú-güedé Jèsús te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú tĕ Pìlatú. ² Te tĕ Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú-dĕ núú Jèsús, te xáhaⁿ-dĕ xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yìndaha ñaha xii ñáyiù isràél-ăⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Diu-í yìndaha-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³ Te cue tée cùu dútú cúnùu da-caa-güedé vâi cuéchi díquí-gă. ⁴ Te tĕ Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú tùcu-dé núú-gă, te xáhaⁿ-dĕ xii-gá:

—Cáhán, ná cuèndá ñá càháⁿ-n te cundehe nă ndéé duha tĭtní cuéchi dàcaa díquí ñáhá cuè tée-a xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xii-gá.

⁵ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ni cáhán-gă te tĕ Pìlatú ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñá túú tnàhí ni cáhán-gă.

Cue ñáyiù xăhăⁿ-yu xii tĕ Pìlatú sá cáhni-dĕ Jèsús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Te ndi tnahá nduu vico pascuá dácăcu tĕ Pìlatú ìⁿ tĕe yĭhi vecaá chi ducaⁿ tnàhí quide-dé, te mee ñáyiù càháⁿ-yu te núu ndĕdacăa tĕe yĭhi vecaá-áⁿ căcu-dé, te tĕe-áⁿ dácăcu-dé. ⁷ Te yĭhi ìⁿ tĕe nani Barrabás vecaá ndihì dava-gá cue tĕe cùndihì-dé. Te tĕ Barrabás-án nĭ sanu ichi-dé ñáyiù ñúú ingá ichi, te ní ngüíta-yu ndihì-dé ní cuu úhú iní-yu cue tĕe cùchiuⁿ, te ní sahani-dé ndíyĭ núu xiăⁿ ní chihi ñaha-güedĕ vecaá xii-dé. ⁸ Te nchaa

ñáyiù ní sáháⁿ-yu núú tĕ Pìlatú, te càháⁿ ndàhú-yu núú-dĕ sá ná cádá nàhi-ni-dé dàtná quidĕ-dĕ. ⁹ Te tĕ Pìlatú ní xáhaⁿ-dĕ xií-yu:

—¿Cuinì-ndó să dácăcu-í tĕe yìndaha ñaha xii ñáyiù isràél-ăⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xií-yu.

¹⁰ Te ducaⁿ nĭ cáhán tĕ Pìlatú, chi ní cutnùnì iní-dé sá dĭcó sá cuèdú iní cuè dútú cúnùu núu xiăⁿ ducaⁿ nĭ quide-güedé ní sáha cuèndá ñáhá-güedĕ xii Jèsús núú-dĕ. ¹¹ Te cue dútú cúnùu ní xáhaⁿ-güedĕ xii nchaa ñáyiù sá ná cūñáhá-yu xii tĕ Pìlatú dácăcu-dé tĕ Barrabás, te ní quidĕ-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-güedĕ. ¹² Te tĕ Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú-dĕ núu-yu, te xáhaⁿ-dĕ xií-yu:

—¿Ná cuinì-ndó cādă-í tĕe cāchí-ndó yìndaha ñaha xii ñáyiù isràél-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xií-yu.

¹³ Te ncháá-yu níhi ní cáhán-yu, te xăhăⁿ-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xăhăⁿ-yu xii-dé.

¹⁴ Te tĕ Pìlatú ní xáhaⁿ-dĕ xií-yu:

—¿Te ná cúú cuĕchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuinì-ndó cādă-í-dé-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xií-yu.

Dico ncháá-yu uuⁿ-gá níhi ní cáhán-yu, te xăhăⁿ-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xăhăⁿ-yu xii-dé.

¹⁵ Te tĕ Pìlatú ní quide-dé nàcuáa ní xăhăⁿ-yu xii-dé cuèndá sá cúdiu-dé núu-yu, te ní dácăcu-dé tĕ Barrabás, te ní táuchíúⁿ-dĕ ní cani-güedĕ Jèsús ndihì ñĭ. Te sàtá dúcáⁿ nĭ quide ñaha-güedĕ xii-gá, te ní táuchíúⁿ-dĕ candeca ñaha-güedĕ quíhĭⁿ cata caa ñaha-güedĕ xii-gá núú cùrúxí.

¹⁶ Te cue tĕe cùu sandadú ndéca ñaha-güedĕ xii-gá cuáhán vechiⁿ, te diu-ni xiáⁿ cúú vĕhe tĕe cùu gobiernú. Te xiáⁿ nĭ tacá nchaa dava-gá cue tĕe cùu sandadú. ¹⁷ Te xiáⁿ nĭ dácúhnú ñaha-güedĕ xii-gá ìⁿ dóo tĭcuĕhé víhĭ, te ní cadúha-güedĕ ìⁿ coróná iñu ní chihi-güedĕ díquí-gă. ¹⁸ Te ní ngüíta-güedĕ níhi càháⁿ-güedĕ

cúdíquí ndeé ñáhá-güedě xii-gá, te xăhaⁿ-güedě:

—Ío càn^u cuu yohó tée yìndaha ñaha xii ñáyi^u isràél! —càchí-güedě xăhaⁿ-güedě xii-gá.

19 Te cànⁱ-güedě díquí-gă ndihⁱ ìⁿ carrutí, te tìú díí ñáhá-güedě xii-gá, te ngüñí xítí-güedě núú-gă quidé-güedě sá néhé-güedě sá yíñùhu núú-gă dico ñá ndáá chi dicó cúdíquí ndeé ñáhá-güedě xii-gá.

20 Te sátá dúcáⁿ ñí cudíquí ndeé ñáhá-güedě xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedě xii-gá dóó t̃cuèhé vîhí sã ñí dácúhnú ñàha-güedě, te ní dándíunuu ñaha-güedě xii-gá dóó méé-gă. Te dâtnùnⁱ ndécá ñàha-güedě cuáháⁿ núú catá cã ñaha-güedě xii-gá núú cùrúxí.

Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Te ichi cuáháⁿ-güedě ndihⁱ Jèsús ní naníhí-güedě ìⁿ tée ñuú Cirené nání-dě Xímú, te déhe-dé cúú ìⁿ tée nàni Lijandrú, ndihⁱ ingá tée nàni Rúfú. Te té Xímú-áⁿ ñúhú-dě ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní quide yica-güedě ní xido-dé cùrúxí sã nchídó Jèsús.

22 Te ndèca-güedě Jèsús cuáháⁿ ìⁿ xichi núú nání Gôlgotá, te tnúhu-áⁿ quée-xí: ìⁿ xichi núú nání yìquí díquí ndíyⁱ, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ. 23 Te ní sãñaha-güedě xii-gá ndudí sã ñí quée yúcu nání mîrrá coho-gá ní cùu dico ñá túú ní xîhi-gá. 24 Te ní sata caa ñaha-güedě xii-gá núú cùrúxí. Te sátá dúcáⁿ te cue tée cùu sandadú-áⁿ ñí xito ndeé-güedě núu ndédacã-güedě cuu cuendá-güedě dóó-gă.

25 Te cùu-xi caá ìⁿ dátneé òré ní sata caa ñaha-güedě xii-gá núú cùrúxí. 26 Te ní taxi ndecu-güedě ìⁿ sã ndeé lètrá núú táca-gá. Te lètrá-áⁿ cãháⁿ-xi ná cuendá ducaⁿ ñí quide ñaha-güedě xii-gá. Te duha cãháⁿ lètrá-áⁿ: “Tée yìndaha ñaha xii ñáyi^u isràél”, duha cãchí-xi. 27 Te tnàhá úú cue tée cùu ñadúhú ñí sata

caa-güedě ðⁱu-ni núú cùrúxí tucu. Te ìⁿ-dè ní sata caa-güedě xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedě xio dâtni-gá. 28 Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nãcuáa cãháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú cãchí-xi: “Ìⁿ-ni ñí quide ñaha-güedě xii-gá ndihⁱ cue tée ndècu cuéchi-xi”, duha cãchí-xi núú tütú-gá.

29 Te nchaa ñáyi^u yăha yatni núú táca-gá dácúicó-yu díquí-yu te x̃cuèhé ñáhă-yu xii-gá, te xăhăⁿ-yu:

—Te ná cuendá ducaⁿ cãa-n tacaa-n xiáⁿ, te cãchí-n sã dàngoyo-n veñúhu càn^u sã ìo cùn^u te dandãa-n ingá veñúhu saa, te xití únⁱ-ni nduu sa nađaxinu-n cãchí-n. 30 Te vitna tanùu núú cùrúxí-áⁿ dácacu-n mée-n —cachí-yu xăhăⁿ-yu xii-gá.

31 Te ðⁱu-ni ducaⁿ ñí quide cue tée cùu dútú cùn^u, ndihⁱ cue tée dácua^h ñaha xii ñáyi^u nchaa tnúhu ní chídó tnùnⁱ ndíi Moisés, chi ní cudíquí ndeé ñáhá-güedě xii-gá, te ní xitnàha-güedě:

—Tée-a ní ndacu-dé ní dácacu nihnu-dé ñáyi^u, ¿te ná cuendá ñá ndácú-dé dácacu nihnu-dé méé-dè-i?

32 Te núu ndáá sã díú-dé cúú-dé Crìstú Yáá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyíú-a quindaha ñaha xii ñáyi^u isràél, te na cundehe-o nuu-dé núú cùrúxí, cuendá quíndáá iní-ó-dè —cãchí-güedě xitnàha-güedě.

Te ndeé tnàhá cue tée tâca^h xio xio ðíñi-gá x̃cuèhé ñáhá-güedě xii-gá.

Ní xîhí Jèsús
(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Te òré ní cuu cuádava nduu, te ní cunee nihí ñuyíú, te ducaⁿ-ni cãa ní cuu ndeé caá únⁱ sacuaa. 34 Te ðⁱu-ni òré caá únⁱ sacuaa-áⁿ ñíhi ní cãháⁿ Jèsús, te xăhaⁿ-gă xii Tãtá-gă Dútú Ndiõxí:

—Elói, Elói, láma sabactaní —cãchí-gá xăhaⁿ-gă.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Ndiõxí méé-í, Ndiõxí méé-í, ná cuendá ní dáñã ñàha-n xii-í, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

35 Te dava cue tée x̃ndecu yatni núú táca-gá-áⁿ ñí tecú dóho-güedě nãcuáa ní cãháⁿ-gá, te ní xitnàha-güedě:

—Chí cündedóho chi càna-dé té Èliás —càchí-güedé xítñaha-güedé.

³⁶ Te ìñ cue té xíndecu-án xínú-dé ní sáhán ní chindóyo-dé luha cáchí xítí ndudí íá, te ní chinenu-dé díquí ìñ yutnu càni te ní ndocani-dé chíhí-dé yuhu-gá cuendá coho-gá. Te ní xáhaⁿ cuè té xíndecu-án xii té-án:

—Cundetú tnaa na cundehe-o nacoto núu quixi té Èliás nunehe ñaha-dé xii-dé núu cùrúxí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁷ Te Jèsús níhi ní canasaa-gá te ní xíhí-ni-gá. ³⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní ndátá dǒo cúu còrtíná xítí veñúhu càhnu sá ìo cùnuu ní quée dava ndáá, te ndáa núu ñinu ní ngüíta-xi ní ndátá. ³⁹ Te té cùu capitáⁿ nútñ-dé ndàa núu Jèsús, te ndèhe-dé nàcuáa ní quide-gá òré ní xíhí-gá, te ní cachí-dé:

—Sá ndáa ndisa sá díú tée-a cùu-dé Déhe Yá Ndiǒxí ní cùu —duha ní cachí-dé.

⁴⁰ Te xica xínutñ ìñ ùú ñáyiú dǐhí ndéhě-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii Jèsús, te tñahá tá Màriá Magdaléná, ndihí tá Salómé, ndihí tá Màriá ñaná tē Chèé ndihí té Jàcobó té càchí-güedé cúu líhli-gá.

⁴¹ Te cue ñáyiú dǐhí-án ñi xica cuú-yu ndihí Jèsús distritú Galileá ní xinu cuèchí-yu núu-gá. Te cue ñáyiú dǐhí-án nchícúⁿ ñáhã-yu xii-gá ní quexìo ndéé ñuú Jerusalén ndihí dava-gá ñáyiú dǐhí nchícúⁿ ñáhã xii-gá cuáháⁿ.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Te cùu-xi nduu vispré nduu ndètátú ñáyiú. Te nduu-ã xíquide túha-yu sá cúu ìngá nduu nduu ndètátú-yu-án, te díu-ni nduu-ã sa ní cuaa vñhi, ⁴³ te ìñ té nàni Cheé téé ñuú Arimáteá ní cuyí-dé ní sáhán-dé núu tē Pilatú, te ní xáhaⁿ-dē sá ñuu vá cündée iní-dé dañá-dé chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te tñahá té Chèé-án cúu-dé ìñ té cùnuu cundihí-dé cue téé quide jundá, te tñahá-dé ndétú-dé sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiǒxí xii-dé ndihí cue ñáyiú. ⁴⁴ Te té Pilatú ío ní cùñúhu-dé sá dúcáⁿ ìo ndihí

ní xíhí Jèsús, te ní cana-dé téé cùu capitáⁿ ní xicáⁿ tñuhú-dé núu-dé ñuu ndisa sá sà ní xíhí-gá. ⁴⁵ Te téé cùu capitáⁿ-án ñi xáhaⁿ-dē xii té Pilatú sá ndáa ní xíhí Jèsús, núu xíáⁿ té Pilatú-án ñi sáha-dé tñuhu chindúxi té Chèé-án yiqui cùñú-gá. ⁴⁶ Te té Chèé-án ñi saan-dé ìñ dǒo vñha, te ní sáhán-dé ní nunehe-dé yiqui cùñú Jèsús núu cùrúxí, te ní chidúcúⁿnuu-dé yiqui cùñú-gá dǒo vñha sá ñi saan-dé-án, te dǎtnùní néhé-dé yiqui cùñú-gá cuáháⁿ ní chihi-dé ìñ yaú nchii yiqui naha càva, te ní sadí-dé yuhu yaú-án ndihí ìñ yúú quéhéⁿ. ⁴⁷ Te tá Màriá Magdaléná, ndihí tá Màriá ñaná tē Chèé ní xiní-yu núu ñi chihi-dé yiqui cùñú Jèsús.

16

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sátá ñi cundiquíⁿ nduu ndètátú ñáyiú, te tá Màriá Magdaléná, ndihí tá Salómé, ndihí tá Màriá ñaná tē Jàcobó ní saán-yu acítí sáhán tñamí cuendá canehé-yu quíhíⁿ chíhí-yu yiqui cùñú Jèsús. ² Te ndumìngú nehé-ni òré vitna váha váha ní xínu coto núu nchícanhii ní quexìo-yu núu nchii yaú yíhí yiqui cùñú Jèsús. ³ Te ní xítñahá-yu:

—Yoo cúñaha-o xòcani yúú ndèdí yuhu yaú-a, chi vá yǒo tñahí ndècu ìha —cachí-yu xítñahá-yu.

⁴ Te òré ní xíndéhé vñha-yu te ní xiní-yu sá yúú cáhnú ndèdí yuhu yaú-án ìñ xio-ná ndécú. ⁵ Te cuánguñhú-yu xítí yaú-án, te ní xiní-yu núcóo ìñ espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiǒxí ndáa xio cuhá-yu, te càa-xi datná cáá ìñ téé cuechi, te ñihnu-xi ìñ dǒo cuixíⁿ dǒo cání, te ní yùhú-yu òré ní xiní-yu espíritú-án. ⁶ Te espíritú-án ñi xáhaⁿ-xi xii-yu:

—Vá yùhú-ndó, chi yùhú sa cùtnuní iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yiqui cùñú Jèsús téé ñuú Nazàrét téé ní sahani-güedé núu cùrúxí, dico ñá túú-gá yiqui cùñú-dé ndécú ìha

chi sa ní ndoto-dé, te chí cùndèhe núú nǐ sacáⁿ-güedé yiqui cùñú-dé te quiní-ndó nǎ ñá túú-gǎ-dé. ⁷ Te chí cuàháⁿ núú ndécú tǎ Pèlú ndihí dava-gá cue téé ní xica cuu ndihí-dé, te duha cúñaha-ndo xì-güedé: “Jèsús codonùu-gá núú-ndó quíhíⁿ distritú Galileá, te yàcáⁿ quiní-ndó-gǎ dàtná ní cachí-gá xii-ndo”, duha cúñaha-ndo xì-güedé —càchí espíritú-áⁿ xǎhaⁿ-xi xí-yu.

⁸ Te cue ñáyiú dǐhí-áⁿ ïo ní yùhú-yu, te ní queene cunú-yu cuánuhú-yu, te quèdì ñaha-ná-xi xii-yu sá ïo ní yùhú-yu, te ñá túú tnàhí ná tnúhu ni xǎhǎⁿ-yu xii cue ñáyiú ní naníhí-yu ichi cuèndá sá ïo ní yùhú-yu.

Tá Màriá Magdalèná ní xini-xi Jèsús (Jn. 20:11-18)

⁹ Te sátá dúcáⁿ nǐ ndoto Jèsús ndumìngú nehé-ni-áⁿ, te dǐhna nuu-gǎ tá Màriá Magdalèná ní quee túu-gá núú-xi, te dǐu tá Màriá-áⁿ cúu-xí xíchí nǐ xíhí ñaha ùsá espíritú cùndihí yucu ñávǎha ni cùu, te Jèsús ní queñuhu-gá nchaa espíritú-áⁿ yiqui cùñú-xi. ¹⁰ Te xíchí-áⁿ nǐ sáháⁿ-xi ní xítñuhu-xi cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús nàcuáa ní cuu, te xǐndáhí-güedé sá ndìhú iní-güedé òré ní quexìo-xi núú ndécú-güedé. ¹¹ Te òré ní xǎhaⁿ tǎ Màriá xii-güedé sá nǐ ndoto Jèsús ndihí sá nǐ xini ñáhá-xí xii-gá, te ñá túú ní sàndáá iní-güedé.

Jèsús ní quee túu-gá núú úú cue téé ní xica cuu ndihí-gá (Lc. 24:13-35)

¹² Te úú tnàhá cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús ñúhú-güedé ichi cuáháⁿ-güedé yucu, te uuⁿi ní quee túu-gá núú-güedé, te ní dácótó ñaha-xi xii-güedé sá ñà túú-gǎ cáá-gǎ dàtná cáá-gǎ. ¹³ Te cue téé úú-áⁿ nǐ xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní xítñuhu-güedé nchaa dava-gá cue téé ní xica cuu ndihí-gá sá nǐ xini ñáhá-güedé xii-gá, dico dǐu-ni ducaⁿ ñà túú ní sàndáá iní cue téé-áⁿ tnúhu ní cáháⁿ-güedé.

Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xii cue téé ní xica cuu ndihí-gá nàcuáa ndiù chiuⁿ cada-güedé (Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Te ndi ùxí ïiⁿ cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús yíhí-güedé mèsá xéxí-güedé, te ní quee túu-gá núú-güedé te ní tenáá ñáhá-gǎ xii-güedé cuèndá sá ïo sáá iní-güedé ñá túú sàndáá iní ñáhá vǎha-güedé xii-gá, chí ñá túú ní cuini-güedé quíndáá iní-güedé nàcuáa ní xǎhaⁿ ñáyiú ní xini ñáhá xii-gá sátá nǐ yáha ní ndoto-gá. ¹⁵ Te ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Quíhíⁿ-ndó ñihí ñuyú cáháⁿ-ndó núú nchaa ñáyiú tnúhu vǎha tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-yu. ¹⁶ Te nchaa ñáyiú na quíndáá iní tnúhu-áⁿ te cuanduté-yu, te naníhí tǎhú-yu, dico nchaa ñáyiú vá quíndáá iní tnúhu-áⁿ te cuíta nihnú-yu. ¹⁷ Te nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii-í te cadá-yu sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada, te cacunehe ñáhá-yu xii-í, te queñuhú-yu nchaa espíritú cùndihí yucu ñávǎha yíhí ñaha xii ñáyiú. Te uuⁿi ndacú-yu cáháⁿ-yu ñngá núú tnúhu sá vǎtá dácuàha-gá-yu. ¹⁸ Te cuèi na tnǐⁿ-yu cóo dǎéⁿ dico ñá túú nǎ cada ñaha-dǐ xii-yu, te cuèi venènú ná cáxí-yu dico ñá túú nǎ tnahá-yu, te tendáhá-yu cue ñáyiú cùhú te ndúha-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús cuánda-gá andiù (Lc. 24:50-53)

¹⁹ Te sátá nǐ yáha ducaⁿ nǐ xǎhaⁿ Jèsús xii cue téé ní xica cuu ndihí-gá, te ní ndanchita-gá cuánda-gá andiù te ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndiǒxí. ²⁰ Te cue téé-áⁿ nǐ xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní ngúita-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu Xítóhó Jesucristú nchaa xichi. Te mee-gǎ ní chindee ñaha-gá xii-güedé ní quide-güedé nchaa sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada cuèndá cutnùni iní ñáyiú sá ndáá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá. Duha ní cuu dàvá-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÜNÍ TÈ LÚCÁ

Nàcuáa ní ngódó tnùnì tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Te vâi ñáyiú chîdo tnuní-yu nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ñihí-yu nàcuáa ní cuu, te nchoo tnàhá-ó sà naha-o nacuáa ní cuu. ² Te ñiú-ni nchaa tnúhu chîdo tnuní-yu-án cúú-xí tnúhu ní cáháⁿ nchaa cue téé ní xiní ndáá nàcuáa ní cuu ndéé díhna, cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí. ³ Te yúhú sa ní cuu nduu quide cuendá-í nchaa nàcuáa ní cuu, núu xǎⁿ ní sani iní-í tee váha-í nchaa tnúhu-a núú tütú sá cúú-xí yòhó té Tèofilú chi ío váha cùu iní-í sá cúú-xí-n, ⁴ te tèe-í cuendá cutnùnì iní-n sǎ sǎ ndáá cúú-xí nchaa sá ní dánèhé ñáhá-güedé xii-n.

Èⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí cǎchí-xi sá cǎcú èⁿ téé cunani Juáá

⁵ Te cútñàhá ní xíndaha té Hèrodés ñáyiú distritú Júdeá dàvá-án ní xíndecu èⁿ dútú ní xínani-dé Zacàriá, te ní cundihí-dé cue dútú Àbiás. Te ñadìhí-dé ní xínani-aⁿ Èlisabét, te ñaha-án ní cuu-aⁿ ñaní tnàhá ndìi Àrón. ⁶ Te ndì ndùú-yu ío ní quide ndáá-yu núú Dütú Ndiöxí, chi ní tní-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá. ⁷ Te ñá túú nì èⁿ déhe-yu, chi ducaⁿ tǎhú tǎ Elisabét sá vǎ cóo déhe-aⁿ, te ducaⁿ ndì nduú-yu ío ní sahnú-yu.

⁸ Te èⁿ nduu xínu cuechi tucu té Zacàriá ndihí nchaa cue téé cundihí-dé núú Yá Ndiöxí xití veñúhu. ⁹ Te dàvá-án ní xito ndéé-güedé cuendá cutnùnì iní-güedé nùu ndédacàa-güedé quíhu núú nàá xití veñúhu-án cahmi-güedé sá sàháⁿ tnámí, te ní cutnùnì sá tè Zacàriá quíhu-dé. Te ducaⁿ nì quide-güedé, chi ducaⁿ tnàhí ní xóo cada nchaa cue dútú dàvá-án. ¹⁰ Te ñini sàhmi té Zacàriá sá sàháⁿ tnámí núú nàá, te vâi vihi ñáyiú xíndecu quehé veñúhu-án cǎháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí. ¹¹ Te ní xiní té Zacàriá èⁿ espíritú xínú cuèchi núú

Yá Ndiöxí nútní-xi xio cùha núú nàá núú cǎyú sá sàháⁿ tnámí-án. ¹² Te òré ní xiní té Zacàriá espíritú-án te ñá ní cùtnunì iní-dé nása cada-dé chi ío ní yùhú-dé. ¹³ Te espíritú-án nì xáhaⁿ-xi:

—Zacàriá, vá yùhú-n chi Yá Ndiöxí ní tedóho-gá tnúhu ní cáháⁿ-n, te vitna coo èⁿ déhe ñadìhí-n tǎ Elisabét te danàni-n-dé Juáá. ¹⁴ Te ío cudíi iní-n, te ducaⁿ ío vâi ñáyiú cudíi iní-yu na cǎcu-dé. ¹⁵ Te ío cudíu-dé núú Yá Ndiöxí, te nì vǎ cóhó-dé ndidí te nì vǎ cóhó-dé ndudí sá nì natiu, te sa cundecu ndihí-dé Espíritú Yá Ndiöxí òré cacu-dé. ¹⁶ Te ñiú-dé cada te ío vâi ñáyiú isràél natuhá-yu ichi Dütú Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí-ó. ¹⁷ Te té Juáá-án codonùu-dé núú-gǎ, te cundecu ndihí-dé Espíritú-gǎ, te taxi tnùnì-dé dàtná ní quide té Èliás. Te nacanu ichi-dé cue téé cùu sacuéhé cuendá cada-güedé sá váha sá cúú-xí cuè téé cuechi, te cuèi cue téé ío sǎá iní-xi, te ñiú-dé cada te tní-güedé tnúhu váha, tnúhu cǎháⁿ ñáyiú quide ndáá. Te ducaⁿ cǎda-dé cǎda túha-dé ñáyiú cuendá cunu cuèchi-yu núú Dütú Ndiöxí —cǎchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁸ Te té Zacàriá ní ndúcú tnúhu-dé núú espíritú-án, te xáhaⁿ-dè:

—¿Te nása cutnùnì ndáá iní-í tnúhu cǎháⁿ-n-í? Chi yúhú ío ní sahnú-í ndihí ñadìhí-í —cǎchí-dé xáhaⁿ-dè xii-xi.

¹⁹ Te espíritú-án nì xáhaⁿ-xi:

—Yúhú cùu-í espíritú nání Gàbriél, te xínu cuechi-í núú Yá Ndiöxí, te mee-gǎ ní táuchíúⁿ-gǎ náhà-í tnúhu-gǎ véxi cuendá cutnùnì iní-n nàcuáa cada ñaha-gǎ xii-ndo. ²⁰ Te vitna cuu ñihí-n te vǎ cǎháⁿ-gá-n ndéé ná sǎá nduu cǎcu déhe ñadìhí-n, chi ñá túú ní sàndáá-ni iní-n tnúhu ní cáháⁿ-í. Te dacuitíi sǎá nduu cǎda-xi nàcuáa ní cáháⁿ-í-a —cǎchí espíritú-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

²¹ Te nchaa ñáyiú xíndecu quehé ndétü-yu té Zacàriá, te xícuñúhu-yu sá ío cùyaa-dé xití veñúhu. ²² Te òré ní ndee té Zacàriá, te ñá ní cùu-gǎ cáháⁿ ndihí ñaha-dé xii-yu, te òré-án nì cutnùnì iní-yu sá nì xiní-dé èⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí xití veñúhu. Te mee-nǎ ndaha-dé

ní quide-dé núŷ-yu chi ñá ní cùu-gá cáháⁿ-dé.

²³ Te ní xínu nduu nĩ xínu cuechi tẽ Zacàriá núú Yă Ndiõxí xití veñúhu, te cuánuhú-dé vehe-dé. ²⁴ Te sátá dúcáⁿ nĩ cuu te ñadĩhí-dé tá Elisàbét ní ngúhuⁿ déhe-aⁿ, te úhúⁿ yóó ñà túú tnàhí-gá ní quèe-aⁿ caca cuu-aⁿ, te ní cachí-aⁿ: ²⁵ “Mee Dútú Ndiõxí duha ní cundàhú iní ñáhá-gă sá cóó ìⁿ déhe-í cuendá sá vă cúú yíhí iní ñáhá ñáyiu xii-í”, duha ní cachí-aⁿ.

Èⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiõxí cächí-xi sá cácu Jèsús

²⁶⁻²⁷ Te núú ìñú yóó sã nĩ ngúhuⁿ déhe tá Elisàbét, te ní tendaha tùcu Yă Ndiõxí espíritú nání Gábriél cuáháⁿ-xi ìⁿ ñuu nání Nàzarét cuáháⁿ ngoto-xi ìⁿ xíchí cuéchí nàni Mariá. Te ñuu-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá. Te xíchí-áⁿ sa ní cundáá tnúhu sá tnãndaha-xi ndihí ìⁿ tée nàni Cheé ñaní tnáhá ndí Dávíí. ²⁸ Te espíritú-áⁿ nĩ quíhu-xi ndéé xití vehe núú ndécú tă Măriá, te ní xáhaⁿ-xi:

—¿Covãha-n-aⁿ! Dútú Ndiõxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-n te ndècu ndihí ñaha-gá, te ío-gá xító ñaha-gá xii-n dàcúúxí dáva-gá ñáyiu dñí —cächí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi.

²⁹ Dico òré ní xiní tá Măriá espíritú-áⁿ, te ní quíyùhú iní-xi sá dúcáⁿ nĩ cáháⁿ espíritú-áⁿ. Te ní sani iní-xi: “¿Ná cuendá duha càháⁿ-tu espíritú-a-í?”, duha ní sani iní-xi. ³⁰ Te espíritú-áⁿ nĩ xáhaⁿ-xi:

—Măriá, vá yùhú-n chi ducaⁿ nĩ nduu táhú-n nõu Yă Ndiõxí. ³¹ Te vitna ngúhuⁿ déhe-n, te na càcu-dé te danàni-n-dé Jèsús. ³² Te ío cunuu-dě, chi Dútú Ndiõxí Yáá ío cunuu cachí-gá sá Dèhe-gá cúú-dě, te diu-gá cada te cuu-dé ìⁿ tée cunuu núú ñáyiu isràél dàtná ní quide-gá ndí Dávíí. ³³ Te taxi tnùn-í-dé ñáyiu isràél, te ducaⁿ-ni cunuu-dé ni caa ni quíhíⁿ —cächí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁴ Te tá Măriá ní xáhaⁿ-xi xii espíritú-áⁿ:

—¿Te nása cuu tnúhu càháⁿ-n te ñá túú yè-í-í? —cächí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁵ Te ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ:

—Espíritú Yă Ndiõxí quixi cundecu ndihí-n, te ducaⁿ Yă Ndiõxí cada-gá ìⁿ sá vãha sá cúú-xi-n ná càcu déhe-n. Te Yă Ndiõxí cächí-gá sá ío cundecu yíñuhu-dé núú-gă, chi Dèhe-gá cúú-dě. ³⁶ Te tnàhá didí-n tă Elisàbét ñúhú dèhe-aⁿ cuèi ío ní sahu-aⁿ, te diu-aⁿ cächí-yu sá vă cóó dèhe-aⁿ ni cùu, te vitna sa ní cuu ìñú yóó ñúhú dèhe-aⁿ. ³⁷ Chi Yă Ndiõxí ndácú-gă quidé-gă nchaa sá vă yõo tnàhí ndàcu cada —cachí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁸ Te tá Măriá ní xáhaⁿ-xi:

—Yúhú ná cúnú cuèchi-í núú Dútú Ndiõxí, te mee-gá ná cádá ñaha-gá xii-í nàcuáa ní cachí-n —cächí-xi xáhaⁿ-xi xii espíritú-áⁿ.

Te sátá dúcáⁿ te espíritú-áⁿ nĩ xica-xi cuáháⁿ-xi.

Tá Măriá cuáháⁿ ngoto-xi tá Elisàbét

³⁹ Te tá Măriá ío ndihí cuáháⁿ-xi ìⁿ ñuu cáá xití yucu distritú Jùdeá.

⁴⁰ Te ní sáa-xi vehe té Zacàriá, te cuánguñhu-xi ní dándácõo váha-xi tá Elisàbét. ⁴¹ Te òré ní tecú dóho tá Elisàbét ní cáháⁿ tá Măriá, te ní candá déhe-aⁿ xití-aⁿ, te òré-áⁿ nĩ ngúndecu ndihí-aⁿ Espíritú Yă Ndiõxí. ⁴² Te níhi ní cáháⁿ-aⁿ, te xáhaⁿ-aⁿ xii tá Măriá:

—Yă Ndiõxí ío xito ñaha-gá xii-n dàcúúxí dáva-gá tnàha dñí-ó, te ducaⁿ-ni xito-gá cuèi déhe-n. ⁴³ ¿Te ná cúú yùhú nõu véxi coto ñaha yòhó nãná Yáá cúú Xítohó-í-í? ⁴⁴ Chi òré-ni ní tecú dóho-í ní cáháⁿ-n te ní candá-ni déhe-í xití-í sá cùdí ìni-dé. ⁴⁵ Te váha táhú yòhó sá ni sãndáá iní-n, chi dacuití sã cádá Dútú Ndiõxí nàcuáa ní cáháⁿ espíritú ní tendaha-gă ní quixi ní cachí tnúhu xii-n nàcuáa cada-gá —cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii tá Măriá.

⁴⁶ Te ní xáhaⁿ tă Măriá:

Ío càhnu cuu Dútú Ndiõxí,

⁴⁷ ío cùdí ìni-í chi diu-gá taunihnu ñaha-gă xii-í núú ùhú núú ndàhú.

⁴⁸ Chi ní ndacu iní ñáhá-gă xii yúhú, te dícó ìⁿ xíchí xínú cuèchi núú-gă cúú-í,

te vitna te nchaandi túhú ñáyiu cachí-yu sá ío váha táhú-í.

49 Te Yá Ndiöxí cándòo caa nine iní-gá, te ío càhnu ìⁿ sá vâha ní quide-gá sá cúú-xì-í.

50 Te cùndahú iní-gá nchaa ñáyiú nêhe sá yíñùhu núú-gă.

Te ducaⁿ-ni cuëi ñáyiú sa ndècu ñuyíú-a ndihí ñáyiú vitna véxi.

51 Chi ta quide-gá nchaa sá vâ yôo tnàhí ndàcu cada véxi, te ta dàndòo canúú-gă cue ñáyiú quide cahnu mee-xi.

52 Te cue ñáyiú tàxi tnuní ñá túú-gă dáñá-gă taxi tnùní-yu, te cue ñáyiú ndàhú ní quide nínu ñaha-gă xií-yu.

53 Te cue ñáyiú ndècu ndihí tnúndòho tnúhu ndàhú ní quide váha ñaha-gă xií-yu,

te cue ñáyiú cuica ñà túú nă ní nñí-gă-yu cundecu ndihí-yu.

54 Te chindee-gá ñáyiú isrâél, ñáyiú xínu cuechi núú-gă, te ñá túú dàña nihnu ñaha-gă xií-yu, chi cùndahú iní ñáhá-gă.

55 Chi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám, ndihí cue ñaní tnáhá ndíi.

Duha ní xáhaⁿ tá Màriá xii tá Elisàbét.

56 Te ní xíndecu tá Màriá dàtná úní yóo ndihí tá Elisàbét te dàtnúni cuánuhú-xi vehe-xi.

Ní cacu té Juàá téé dacuàndute ñaha xii ñáyiú

57 Te ní sáá nduu ñí cacu ìⁿ déhe téé tá Elisàbét. 58 Te nchaa ñáyiú ndècu yatni ndihí-aⁿ, ndihí nchaa ñaní tnáhá-áⁿ ñí níhí-yu tnúhu nàcuáa ní chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-aⁿ. Te ío ní cudíi iní-yu cuendá-aⁿ. 59 Te núú ùná nduu sá ñí cacu déhe-aⁿ, te ní sáháⁿ ñáyiú núú ndécú-áⁿ cuendá cuáhă-yu sèñá ñí déhe-aⁿ. Te cuíní-yu cunani dèhe-áⁿ Zacàriá dàtná nání tătă ní cùu.

60 Te ní xáhaⁿ náná dèhe-áⁿ:

—Ñáhá, chi Juàá cunani-dě — cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xií-yu.

61 Te ní xáhă-yu:

—¿Te ná cuendá te ñá túú nì ìⁿ ñaní tnáhá-ndó dùcaⁿ nani-i? —cachí-yu xáhă-yu.

62 Te ní quidé-yu ndàhá-yu núú tătă dèhe-áⁿ cuendá cuíní-yu núú nása

cuíní méé-dě cunani dèhe-dé. 63 Te ní xícáⁿ-dé ìⁿ tutú ní chídó tnùní-dé nàcuáa cunani dèhe-dé, te duha ní chídó tnùní-dé: “Juàá cunani-dě”, cächí-xi núú tütú ní tee-dé-áⁿ. Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ñí cuñúhu-yu nàcuáa ní cuu. 64 Te òré-áⁿ ñí nacáháⁿ té Zacàriá sá ñí cuu ñíhí-dé ní cùu, te ní ngúíta-dé ní cachí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí. 65 Te nchaa ñáyiú xíndecu yatni ndihí-dé ní cuñúhu-yu, te nchaa ñáyiú xíndecu nihíi xití yucu distrítú Jùdeá ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu. 66 Te nchaa ñáyiú-áⁿ ío vâi ní sani iní-yu, te ní xítñahá-yu:

—¿Ná cúú sá cádá tée-áⁿ ndéé idá-gá ná cuèhnu-dé? —cächí-yu xítñahá-yu.

Te ducaⁿ ñí xítñahá-yu chi Dútú Ndiöxí ndécú ndihí ñaha-gă xii-dé.

Té Zacàriá cächí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí

67 Te té Zacàriá tătă tē lîhli-áⁿ ñí ngúndecu ndihí-dé Espíritú Yá Ndiöxí te ní cáháⁿ-dé nchaa tnúhu sá ñí dánèhé ñáhá-gă, te ní cachí-dé:

68 Ío càhnu cuu Dútú Ndiöxí nchoo ñáyiú isrâél,

chi ní quixi coto ñaha-gă xii-o, te cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gă, chi dàcácu nihnu ñaha-gă xii-o vitna.

69 Chi ní tendaha-gă ìⁿ tée véxi-dé dàcácu nihnu ñaha-dě xii-o núú ùhú núú ndàhú.

Te cùu-dé ñaní tnáhá ndíi Dàvíi tée ní xínu cuechi núú-gă ndéé sanaha.

70 Te ñíu-ni tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ní cáháⁿ cue tée ní quide ndáá ní xíndecu núú-gă ñuyíú-a ndéé sanaha.

71 Te ní cachí-güedé sá táúnìhnu ñaha-gă xii-o núú nchaa ñáyiú cùu ùhú iní ñáhá, ndihí núú nchaa ñáyiú ñá túú cùu quiní ndee ñáhá.

72 Te ní xáhaⁿ-gă sá cùndàhú iní ñáhá-gă xii-o, te ducaⁿ càda-gă chi vá nàcuánaa-gă tnúhu ní cáháⁿ-gă ndihí-güedé.

73 Te ñíu ducaⁿ ndúu tnúhu ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám sá

74 táúnìhnu ñaha-gă xii-o núú nchaa ñáyiú cùu ùhú iní ñáhá,

cuendá sá vǎ yùhú-ó cùnu cuechi-o nùú-gǎ.

75 Te cada ndáá-ó, te cundecu yíñùhu-o nùú-gǎ ndi nchàa nduu cundecu-o ñuyíú-a.

Duha ní cachí té Zacàriá.

76 Te xáhaⁿ-dè xii té lǐhli-áⁿ:

Te yòhó té lǐhli, cáháⁿ ñáyiú cuendá-n sǎ cúú-n ìⁿ téé cáháⁿ tnúhu Dútú Ndiòxí Yaá ío cùnuu,

chi quíhíⁿ-n còdonuu-n nùú Yǎá cúú Xítóhó-ó dátúha-n ñáyiú cuendá cundecu túha-yu òré quexìo-gǎ.

77 Te cúñaha-n xii ñáyiú isràél sá cuíní-gǎ cada càhnu iní-gǎ nchaa cuéchi-yu,

te naníhí tàhú-yu.

78 Te ducaⁿ càda-gǎ chi ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-o, chi ndéé andiú ní tendaha-gǎ ìⁿ téé véxi

cuuⁿ-dè dandìxi túu-dé iní-ó cuendá cutnùní iní-ó nàcuáa ndùu cuendá Yǎ Ndiòxí.

79 Te ducaⁿ dandìxi túu-dé iní nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ta xíta nihnu cuáháⁿ cuendá nucúnu ichí-yu ìⁿ ichi váha.

Duha ní xáhaⁿ tǎ Zacàriá xii déhe-dé.

80 Te té lǐhli-áⁿ tá sàhnu-dé, te ta chindee chitúu ñaha Yǎ Ndiòxí xii-dé cuáháⁿ, te ní xíndecu-dé xití yucu ndéé ní sáá nduu ní ngúíta-dé ní cáháⁿ-dè nùú cuè ñáyiú isràél tnúhu Yǎ Ndiòxí.

2

Ní cacu Jesús

(Mt. 1:18-25)

1 Te dàvá-áⁿ ní táuchíúⁿ tǎ Àugustú Cèsár nucódó tnùnì nchaa ñáyiú nàcióⁿ yíndàha-dé. 2 Te xéhé sǎ dǐhnanuu ní nucódó tnùnì ñáyiú, te diu-ni dàvá-áⁿ ní cunuu té Cìreniú distritú Siríá. 3 Te nchaa ñáyiú ní nataká-yu ñuú nùú ní cacú-yu cuendá nucódó tnùnì-yu. 4 Nùu xíáⁿ ní quee té Chèé ñuú Nazàrét ìⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá, te cuáháⁿ-dè ñuú Bèlén ìⁿ ñuú yíndèhu distritú Jùdeá, chi xíáⁿ ní cuu ñuú ndí Dàvíí, te diu-ni ñanì tnáhá tǎ Chèé-áⁿ ní cuu ndí. 5 Nùu xíáⁿ cuáháⁿ-dè

ndéé ñuú Bèlén nucódó tnùnì-dé, te tnáhá tá Màriá xíhí ní cundáá tnúhu sá tnàndaha ndíhi-dé cuáháⁿ ndíhi ñaha-dé, te sa ñùhu déhe-xi. 6 Te nini cùyaá-yu ñuú Bèlén-áⁿ ní sáá òré cacu déhe-xi. 7 Te ní cacu déhe díhna-xi, te ní chidúcúⁿnuu-xi dóó, te ní sacáⁿ ñáhá-xí ìⁿ vehe nùú cúú vèhe quiti, chi ñá túú ní ñíhí-yu vehe coó-yu.

Cue espíritú xínú cuèchi nùú Yǎ Ndiòxí ndíhi cue toli.

8 Te yatni ñuú-áⁿ xíndecu ìⁿ úú toli ndéé-güedé mbèé-güedé ndécú-güedé majadá niú-áⁿ. 9 Te uuⁿni ní quexìo ìⁿ espíritú xínú cuèchi nùú Yǎ Ndiòxí, te Yǎ Ndiòxí ní quide-gǎ ní dáyèhé-xi ní càndéé nùú xíndecu-güedé, te ní yùhú víhí-güedé. 10 Te ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ:

—Vá yùhú-ndó, chi nàha-í ìⁿ tnúhu váha véxi sá cúú-xí-ndó, te ío cudíí iní-ndó ndíhi nchaa ñáyiú. 11 Chi vitna ní cacu ìⁿ téé dàcácu nihnu ñaha xii-ndo nùú ùhú nùú ndàhú ñuú ndí Dàvíí, te téé-áⁿ cúú-dé Xítóhó Jesucristú. 12 Te dàtná ìⁿ sèñá te naníhí-ndó tǎ lǐhli-áⁿ yídúcúⁿ nuu-dé dóó cáá-dé ìⁿ vehe quiti —càhí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

13 Te òré-áⁿ ní quexìo cuéhé víhí espíritú véxi cuuⁿ andiú ní naníhí tnáhá-xí ndíhi espíritú-áⁿ, te ní ngúíta-xi ní chiñuhu-xi Yǎ Ndiòxí, te càhí-xi:

14 ¡Ío càhnu cuu Yǎ Ndiòxí Yaá ndécú andiú,

te na cùndecu váha-ni nchaa ñáyiú cùu iní méé-gǎ!

Duha càhí cue espíritú-áⁿ.

15 Te òré cuánda cue espíritú-áⁿ andiú, te ní ngúíta cue toli-áⁿ xítñaha-güedé:

—Na quíhíⁿ-ó ñuú Bèlén quiní-ó nàcuáa ní cuu, chi Dútú Ndiòxí sa ní cachí tnúhu-gǎ —càhí-güedé xítñaha-güedé.

16 Te ní tní-güedé ichi súúni ndíhi cuáháⁿ-güedé, te ní naníhí-güedé tá Màriá ndíhi té Chèé, ndíhi té lǐhli-áⁿ cáá-dé xití ìⁿ vehe quiti.

17 Te òré ní xíní ñáhá-güedé te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu nàcuáa ní

xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii-güedé cuendá té lihli-áⁿ. ¹⁸ Te nchaa ñáyu ní tecú dóho-xi ní cuñúhu-yu nàcuáa ní cáháⁿ-güedé. ¹⁹ Dico tá Màriá chi ñúhu nahi-ni iní-xi, te dícó-ni sàni iní-xi cuendá nchaa tnúhu-áⁿ. ²⁰ Te cue toli-áⁿ ñi natnii-güedé ichi, te ta xitnáha-güedé cuánuhú sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí cuendá nchaa tnúhu ní xíndedóho-güedé, ndihí cuendá nchaa sá ñi xini-güedé, chi cuendá sá ndáa ní cuu nchaa nàcuáa ní tecú tnúhu-güedé.

Ndècá-yu Jèsús cuáháⁿ veñúhu

²¹ Te núú ùná nduu sá ñi cacu té lihli-áⁿ, te ní sáha-güedé sèñá ñi-dé, te ní dánání ñaha-güedé Jèsús xii-dé, ñi-ni nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí xii tá Màriá ndéé cútñahá vátá ngúhuⁿ-gá-dé xití-xi.

²² Te sátá ñi tnahá nduu, ndùu ñi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndii Moisés, te ndècá-yu té lihli-áⁿ cuáháⁿ ñuú Jerusalén cuendá quee túu-dé núú Dútú Ndiöxí. ²³ Te ñucaⁿ ñi quidé-yu, chi ñucaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí sá ncháá lándú té na càcu díhna quetúu-güexi núú-gá cuendá cundecu-ná-güexi cuendá-gá. ²⁴ Te ní quidé-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Canehe-ndo úú lómá àdi úú cücu quíhíⁿ nduu táhú ñáhá Yá Ndiöxí”, ñuca càháⁿ-gá núú tütú-gá.

²⁵ Te ñavá-áⁿ ndécú ñiⁿ té nàni Mió ñuú Jerusalén. Te ïo váha iní-dé, te chñuhu-dé Yá Ndiöxí, te ndètu-dé sáa nduu chindee ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyu israhél. Te ndècu ndihí té Mió-áⁿ Espíritú Yá Ndiöxí. ²⁶ Te sa ní xáhaⁿ-xi xii-dé sá vã cùu-ni-dé, chi dacutíi quini-dé Crístú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyíu-a. ²⁷ Te té-áⁿ ndécá ñaha Espíritú Yá Ndiöxí xii-dé cuáháⁿ veñúhu càhnu sá ïo cùnuu. Te cuáháⁿ-yu ndihí Jèsús veñúhu-áⁿ cuendá cadá-yu ndihí-gá nàcuáa càháⁿ tnúhu ní chídó tnùnì ndii Moisés. ²⁸ Te òré ní sáa-yu, te té Mió-áⁿ ñi nguidèhé-dé Jèsús, te ní cáháⁿ-dé sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

²⁹ Yòhó Dútú Ndiöxí sa ní cuu ñaña-n cùu-í vitna,

chi sa ní quide-n nàcuáa ní cachí-n xii yúhú té xínu cuechi núú-n.

³⁰ Chi sa ní xini núu-í Yaá ñacácu ñi-hnu ñaha xii ñáyu núú ùhú núú ndàhú vitna.

³¹ Te Yaá ní tendaha-n vèxi núú ndécú nchaa ñáyu ñuyíu-a.

³² Te cùu-gá ñatná ñiⁿ ñuhú, chi dandixi túu-gá iní ñáyu cuendá cutnùnì iní-yu cuendá Yá Ndiöxí cuèi ñá díú ñáyu israhél cùu-yu.

Te ñi-gá cada, te canehe ñáyu ñuca-gá ñuú sá yíñuhu núú ñáyu israhél chi ñi ñáyu israhél cùu-yu ñáyu cùu cuendá-n.

Duha ní xáhaⁿ tã Mió xii Yá Ndiöxí.

³³ Te té Chèé ndihí ñaná Jèsús ní cuñúhu-yu tnúhu ní cáháⁿ té Mió cuendá-gá. ³⁴ Te ñatnùnì té Mió ní xicáⁿ táhú-dè núú Yá Ndiöxí cuendá-yu, te xáhaⁿ-dè xii tá Màriá ñaná Jèsús:

—Cundedóho tnúhu na càháⁿ-í-a, té lihli-a ní nduu táhú-dè ñacanu ichi-dé ñuca ñáyu israhél ichi Yá Ndiöxí, te ñavá-yu vá tñi-yu tnúhu càháⁿ-dé, te ñáyu-áⁿ cuíta ñiñú-yu, te cada-dé nàcuáa cutnùnì iní ñáyu sá Yá Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii-dé, dico vá quíndáa iní-yu, chi ñaquèe tíhú ñáhá-yu xii-dé. ³⁵ Te ñucaⁿ te cutnùnì nàcuáa sàni iní ñiⁿ ñáyu. Dico sá cùu-xi yòhó chi ïo cada ndàhú-xi iní-n, chi súunì ñatná sá ñi ñicuehé iní-n càda-xi —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii tá Màriá.

³⁶ Te xíáⁿ ndécú tñahá ñiⁿ ñaha càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí nání-áⁿ Àná, te tãtá-aⁿ ní xínani-dè Fànuél ñani tñahá ndii Àser. Te ñaha-áⁿ sa ní sahnu vñi-aⁿ, te cuechi-ni-aⁿ ñi tñandaha-aⁿ te úsá-ni cuíá ñi xíndecu-aⁿ ndihí yñi-aⁿ, ³⁷ te ní quendóo quèe-aⁿ, te sa ñuhu-aⁿ cùmídíco cùmí cuíá-aⁿ. Te ñá túú ní xòo quee-aⁿ veñúhu càhnu sá ïo cùnuu, chi nduu niú ní xòo chñuhu-aⁿ Dútú Ndiöxí, te áma ñá túú tñahí ná ní xòo caxi-aⁿ ní xòo cáháⁿ ndihí-aⁿ Yá Ndiöxí. ³⁸ Te ñi-ni òré ndécú-yu ndihí Jèsús ní quexìo-aⁿ núu-yu, te ní ndacáⁿ táhú-áⁿ núú Yá Ndiöxí cuendá sá ñi xini-aⁿ Jèsús, te ñatnùnì

ní ngúíta-aⁿ càháⁿ váha-aⁿ cuendá-gá núú nchàa ñáyiú, ñáyiú ndètu quini sáá nduu dàcácu Yá Ndiöxí ñáyiú Jerusàlén núú tnündòho tnúhu ndàhú.

Cuánuhú-yu ñuú Nazàrét

³⁹ Te sáta ní quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te cuánuhú-yu ñuú Nazàrét núú ndécú tnàhí-yu, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá. ⁴⁰ Te té líhli nàni Jesús-áⁿ tá sàhnu-dé, te ta nihí ndéé-dé cuáháⁿ, te ducaⁿ ïo váha ta sáa sá xini tnùní-dé cuáháⁿ, chi Yá Ndiöxí ndécú ndihí ñaha-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gã veñúhu

⁴¹ Te ndi tnahá cuía ní xóo quíhíⁿ té Chèé ndihí náná Jèsús vico pàscuá ñuú Jerusàlén. ⁴² Te cútnàhá ní chítú Jèsús úxúú cuía-gã, te cuáháⁿ-yu ndihí-gá ñuú Jerusàlén vico pàscuá, chi ducaⁿ tnàhí quidé-yu. ⁴³ Te òré ní yáha vico, te ní natniⁿ-yu ichi cuánuhú-yu, te ní quendóo-gá ñuú Jerusàlén, te ní náná-gã, te ní tã Chèé ñá túú ní xini ní quendóo-gá. ⁴⁴ Chi ní sani iní-yu sá ñútnàhá-gá tnuú nchaa ñáyiú ní sáháⁿ vico cuánuhú. Te ní xúhuⁿ-yu ïⁿ nduu ichi ta ndùcu tnúhu-yu-gá núú nchàa ñani tnáhã-yu, ndihí núú nchàa ñáyiú xini tnáhã ndihí-yu, ⁴⁵ te ñá túú ní nánihí ñáhã-yu xii-gá. Núú ní nacuícó-yu cuánuhú tucú-yu ñuú Jerusàlén cuendá yacáⁿ nanducu ñáhã-yu xii-gá.

⁴⁶ Te núú ùní nduu sá ní dana núú ñáhã-yu xii-gá, te ní nanihí ñáhã-yu núcóo-gá xití veñúhu càhnu sá ïo cùnuu tnuú cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ndèdóho ñaha-gã xii-güedé, te nándi sá ndúcú tnúhu-gá núú-güedé. ⁴⁷ Te nchaa cue tée xíndedóho ñaha xii-gá xicuñúhu-güedé sá ïo váha sáa sá xini tnùní-gá, te ïo váha nihí-gá tnúhu nàdanchocáva-gá. ⁴⁸ Te òré ní xini ñáhã tã Chèé ndihí náná-gã xii-gá, te ïo ní cuñúhu-yu, te ní xáhaⁿ náná-gã xii-gá:

—Yòhó déhe-í, ¿ná cuendá ducaⁿ ní quide ñaha-n xii-ndí? Te tãtá-n ndihí yúhú ndihú iní-ndí xicá nanducu

ñaha-ndí xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—¿Ná cuendá nánducu ñaha-ndo? ¿Náa ñá túú xini-ndó sã núú chíúⁿ Tãtá-í tàú-í caca cuu-í-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁵⁰ Dico mèé-yu ñá túú ní tècú tnùní-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-gã.

⁵¹ Te sáta dúcáⁿ te cuánuhú ndihí ñáhã-yu xii-gá ñuú Nazàrét, te ïo ní sándáá iní ñáhã-gã xii-yu. Te nchaa sá ní quide-gá-áⁿ ní xúhuⁿ nahi-ni iní náná-gã. ⁵² Te Jèsús ducaⁿ-ni ta sàhnu-gá cuáháⁿ, te ta sáa-gá sá xini tnùní-gá cuáháⁿ, te ducaⁿ cùdiu-gá núú Yá Ndiöxí, ndihí núú nchàa ñáyiú.

3

Té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí xití yucu (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní cuu sáhúⁿ cuía sã yíndàha té Tiberiú cuéhé nacióⁿ, te dàvá-áⁿ ní cunuu té Pilatú distritú Jüdeá, te té Hèrodés ní cunuu-dé distritú Galileá, te ñani-dé té Lìpé ní cunuu-dé distritú Itüreá ndihí ingá distritú nání Tràconité, te té Lisaniás ní cunuu-dé distritú Abiliniá. ² Te té Anás ndihí té Caifás ní cuu-güedé dútú cùnùu. Te dàvá-áⁿ ní cáháⁿ ndihí ñaha Yá Ndiöxí xii té Juàá déhe té Zacàriá xití yucu sá quíhíⁿ-dé cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú. ³ Te té Juàá ní yáha-dé nchaa ñuú cáa yàtni yúte Jòrdán, te xáhaⁿ-dè xii nchaa ñáyiú:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo, te dañá-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te cuandute-ndo, te ducaⁿ te cada càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa yicá cuèchi-ndo —duha ní xáhaⁿ-dè xii-yu.

⁴ Te ducaⁿ ní quide-dé chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndí Chàíá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú ndí núú càchí-xi:

Tècú càháⁿ níhi ïⁿ tée yìhi xití yucu, te xáhaⁿ-dè xii ñáyiú:

“Chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tniⁿ-ndo ichi váha,

te ducaⁿ càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo, chi véxi Yaá ío cùnuu.

⁵ Te nchaa núú cùnú nachítú, te nchaa tindúú ndíhi nchaa yucu ngoyo nihnu cuendá nduu ndáá,

te nchaa ichi ñá túú cuáháⁿ ndáá nduu ndáá,

te nchaa ichi ñá túú càváha nduu váha.

⁶ Te nchaa ñáyiú ñuyíú-a níhi-yu tnúhu sá Yá Ndiöxí véxi-gá dàcácu nihnu ñaha-gă xii-yu núú ùhú núú ndàhú.”

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàiaá núú tütú ndíi.

⁷ Te òré ní xica ñáyiú cuáháⁿ-yu cuendá dacuàndute ñaha té Juàá xii-yu, te ní xáhaⁿ-dë:

—¡Nchaa nchòhó cúú-ndó dàtná ìⁿ cóó dëéⁿ chi ío cuihna ìní-ndó! ¿Te nása ní cuu núú tnàhá nchòhó ndúcú-ndó nàcuáa cácu nihnu-ndo núú tnündòho cahnu vihi sá tá cùyatni ñaha xii-ndo véxi-i? ⁸ Te chí cáda váha vitna cuendá ducaⁿ cùnùní sá ní dáñá-ndó nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. Te vá càchí-ndó sá ío cahnu cuu-ndo cuendá sá cúú-ndó ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, chi cuéi ndéé yúú te ndacu Yá Ndiöxí ndada-gá ñáyiú te cuú-yu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám. ⁹ Te caá chi ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávidí-xi, chi nchaa yutnu-áⁿ tèhndé-xi te cuánguee-xi núú ñùhú càyú-xi. Te duha sàtnahá-xi ndoho nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi nchaa ñáyiú ducaⁿ ñà túú quide váha cùú-yu dàtná nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávidí-xi. —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-yu.

¹⁰ Te ní xicáⁿ tnúhu-yu núú-dë, te xäháⁿ-yu:

—¿Te nása cada-ndí váiⁿ? — càchí-yu xäháⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te xáhaⁿ-dë:

—Te núú ndèdacàa-ndo ndecu ndíhi-ndo úú dóó te cuáñaha-ndo ìⁿ xii ñáyiú ñá túú ndècu ndíhi, àdi núú ndècu ndíhi-ndo sá nchító-ó te cuáha-ndó-yu na càxí-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-yu.

¹² Te ní quexìo ìⁿ úú cue téé cuihna ìní-xi quide cobrá

ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú cuendá cuàndute-güedé, te ní xicáⁿ tnúhu-güedé núú tè Juàá, te xáhaⁿ-güedë:

—Mèstrú, ¿te nása cada-ndí cuendá cuu váha ìní Yá Ndiöxí-i? — càchí-güedé xáhaⁿ-güedë xii-dé.

¹³ Te té Juàá ní xáhaⁿ-dë:

—Vá cuidó-ndó càda cobrá-ndó ñáyiú —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé.

¹⁴ Te tnàhá ìⁿ úú cue téé cùu sandadú xíndecu-áⁿ ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú tè Juàá, te xáhaⁿ-güedë:

—Te nchúhú ¿nása cada-ndí cuendá cuu váha ìní Yá Ndiöxí-i? — càchí-güedé xáhaⁿ-güedë xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tè Juàá:

—Vá quèndèe-ndó sá néhé tnàha ñáyiú-ndo, te ni vâ dácàa díquí-ndó-yu ìⁿ sá ñà túú ñà quidë-yu, te nduu vétú ìní-ndó nàcuáa ñùhu yáhu-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé.

¹⁵ Te nchaa ñáyiú xíndetu sá quíxí Crìstú sàni ìⁿ sàni úú ìní-yu núú sá díú Crìstú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyíú-a cùu te Juàá àdi ñáhá. ¹⁶ Dico té Juàá ní cáháⁿ ndodo-dé núú-yu nchaa-yu, te xáhaⁿ-dë:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yùhú véxi-í sá cuendá-ni dacuàndute ñaha-í xii-ndo dàtná ní cachí Yá Ndiöxí, dico nchícúⁿ ìngá téé véxi, te téé-áⁿ taxi-dé Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndíhi-ndo, te cùu-xi datná ìⁿ ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi ìní-ndó. Te téé-áⁿ ìo-gá cùnùu-dé dàcúxí yùhú, chi yùhú cùú-í ìⁿ téé duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú-í nandaxi-í cuèdicó ñi chàu-dé dico quide-í chiuⁿ-dë. ¹⁷ Te téé-áⁿ sa véxi túha-dé sá cáda dèⁿ ñaha-dé xii-o dàtná quidë ñáyiú ndàda ndoo triú, chi ñáyiú-áⁿ sa nèhe túha-ná-yu yaxíⁿ-yu òré nãñani cuendá ndada ndoo-yu, te òré ndádá ndoo-yu triú-áⁿ te dàquee dèⁿ-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-ñà triú-áⁿ, te mihi-xi-áⁿ sáhmí-yu. Te dàtná quidë-yu mihi triú-áⁿ ducaⁿ sàtnahá-xi cada ñaha téé-áⁿ xii nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi daquihíⁿ ñáhá-dë xii-yu núú ñùhú núú càyú,

te ñuhú-án ñà túú tnàhí ndàhvá — cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

18 Te titní víhí-gã tnúhu váha ní xáhaⁿ tẽ Juàá xii-yu òré ní dásàhú ñáhá-dè. 19 Te ní cáháⁿ-dé dóho té Hèrodés cuendá sá ndécá-dé ìíⁿ ñaha nàni Herodiás ñaha ní cándeca ñaní-dé té Lìpé, te ní xáhaⁿ-dè cuendá nchaa dava-gá sá cuèhé sá dúhá quide-dé. 20 Dico té Hèrodés ñá túú ní quide cuendá-dé tnúhu ní cáháⁿ té Juàá, chi nèhé-gá tucu ní quide-dé, chi da ve-caá ní chihi-dé té Juàá.

Sàndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Te òré dácuaⁿndute té Juàá nchaa ñáyiú, te tnàhá Jèsús ní dácuaⁿndute ñaha-dé xii-gá. Te nini càháⁿ ndihí-gá Dútú Ndiòxí ní nacaáⁿ andiú, 22 te ní quee Espiritú Yá Ndiòxí véxi cuuⁿ túu-xi, te càa-xi datná cáá ìíⁿ lómá, te òré-án ní tecú ní cáháⁿ Yá Ndiòxí ndéé andiú, te xáhaⁿ-gã xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dèhé-í tée ío cùu iní-í, te ío cùdí iní ñáhà-í xii-n —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii Jèsús.

Cue tée ní xindecu díhna-gá ñuyúú-a dácúúxí Xìtohó Jesucristú

(Mt. 1:1-17)

23 Te ndècu Jesús dàtná ócò úxí cuiá-gã cútnàhá ní chisaha-gã chiúⁿ ní táhú Tátá-gã Dútú Ndiòxí cada-gá. Te ní cuu-gá déhe té Chèé chi ducaⁿ sàni iní ñáyiú ñuyúú-a. Te té Chèé-án ñí cuu-dé déhe té Èlí, 24 te tée-án ñí cuu-dé déhe té Mátát. Te té Mátát-án ñí cuu-dé déhe té Lèví, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Mèlquí. Te té Mèlquí-án ñí cuu-dé déhe té Jàná, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Chèé. 25 Te té Chèé-án ñí cuu-dé déhe té Matàtiás, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Àmós. Te té Àmós-án ñí cuu-dé déhe té Nàhúm, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Èslí. Te té Èslí-án ñí cuu-dé déhe té Nagàí, 26 te tée-án ñí cuu-dé déhe té Màát. Te té Màát-án ñí cuu-dé déhe té Matàtiás, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Semèí. Te té Semèí-án ñí cuu-dé déhe té Chèé, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Jùdá. 27 Te té Jùdá-án ñí cuu-dé déhe té Jòaná, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Rèsá. Te té Rèsá-án ñí cuu-dé déhe té Zorobàbél, te tée-án

ñí cuu-dé déhe té Salàtiél. Te té Salàtiél-án ñí cuu-dé déhe té Nèrí, 28 te tée-án ñí cuu-dé déhe té Mèlquí. Te té Mèlquí-án ñí cuu-dé déhe té Àdí, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Còsám. Te té Còsám-án ñí cuu-dé déhe té Elmòdám, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Ęr. 29 Te té Ęr-án ñí cuu-dé déhe té Jòsué, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Elièzér. Te té Elièzér-án ñí cuu-dé déhe té Jòrím, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Mátát. 30 Te té Mátát-án ñí cuu-dé déhe té Lèví, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Mió. Te té Mió-án ñí cuu-dé déhe té Jùdá, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Chèé. Te té Chèé-án ñí cuu-dé déhe té Jònán, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Eliàquím. 31 Te té Eliàquím-án ñí cuu-dé déhe té Mèléá, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Mainán. Te té Mainán-án ñí cuu-dé déhe té Mátát, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Nátán. 32 Te té Nátán-án ñí cuu-dé déhe té Dàvíí, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Isàí. Te té Isàí-án ñí cuu-dé déhe té Òbéd, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Bòóz. Te té Bòóz-án ñí cuu-dé déhe té Sàlmón, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Naàson. 33 Te té Naàson-án ñí cuu-dé déhe té Aminadáb, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Àrám. Te té Àrám-án ñí cuu-dé déhe té Èsróm, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Fàrés. Te té Fàrés-án ñí cuu-dé déhe té Jùdá, 34 te tée-án ñí cuu-dé déhe té Jàcób. Te té Jàcób-án ñí cuu-dé déhe té Isàác, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Àbrahám. Te té Àbrahám-án ñí cuu-dé déhe té Tàré, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Nàcór. 35 Te té Nàcór-án ñí cuu-dé déhe té Sèrúg, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Ragàú. Te té Ragàú-án ñí cuu-dé déhe té Pèlég, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Hèbér. Te té Hèbér-án ñí cuu-dé déhe té Salá, 36 te tée-án ñí cuu-dé déhe té Cainán. Te té Cainán-án ñí cuu-dé déhe té Arfaxád, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Sèm. Te té Sèm-án ñí cuu-dé déhe té Nòé, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Làméc. 37 Te té Làméc-án ñí cuu-dé déhe té Matusalén, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Ènóc. Te té Ènóc-án ñí cuu-dé déhe té Jàréd, te tée-án ñí cuu-dé déhe té Mahalàleél. Te té Mahalàleél-án ñí cuu-dé déhe té Cainán, 38 te tée-án ñí cuu-dé déhe té Ènós. Te té Ènós-án ñí cuu-dé déhe té Sèt, te tée-án ñí cuu-dé

déhe té Adán. Te té Adán-án chi mee Yá Ndiöxí ní cadúha ndaha ñaha-gá xii-dé.

4

Sácuíhná quidé yica-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá ní cùu
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Te Jèsús ní naqueheⁿ-gá ichi yuhu yúte Jòrdán cuánuhú-gá. Te sa ndècu ndihi-gá Espíritú Yá Ndiöxí, te Espíritú-áⁿ ndécá ñaha-xi xii-gá cuáháⁿ ìⁿ xití yucu. ² Te yàcáⁿ ní xindecu-gá údico nduu, te sácuíhná ñí cuiní-xi coto ndeé ñáhá-xí xii-gá te núu ndisa sá vǎ cadá-gǎ ìⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá. Te ñà túú tnàhí ná ní xèxi-gá ndi údico nduu-áⁿ, te sátá dúcáⁿ te ní xícáⁿ iní-gá caxi-gá. ³ Te sácuíhná-ǎⁿ ñí xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Te núu ndisa sá cúu-n Dèhe Yá Ndiöxí, te cúñaha xii yúú-a na ndùu-xi paá —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyiu, chi tnàhá nchaa tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

⁵ Te dǎtnùní sácuíhná ndécá ñaha-xi xii-gá cuáháⁿ ìⁿ núú tìndúú dùcúⁿ, te uuⁿni ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-gá nchaandi túhú nàcióⁿ cáá ñùyíú. ⁶ Te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Yúhú cada-í, te taxi tnùnín nchaa-ndi túhú nàcióⁿ-a ndihi nchaa sá vǎha íó diu-ni nchaa nàcióⁿ-a, te cachí ñáyiu sá ìo cùnuu-n, chi yúhú cúú cuendá-í nchaa sá ío nchaa nàcióⁿ-a, te ndédani càa ñáyiu cùu iní-í te cúñaha-í xii-yu taxi tnùnín-yu. ⁷ Te núu ñí yùhu ñí iní-n chìnúhu ñaha-n xii-í ñá, te nchaa taxi-í cuu cuendá-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Xocuiñí yòhó sácuíhná núú ndécú-í-a, chi vá cúú càda-í nàcuáa càchí-n chi núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Chinúhu-ndo Dütú Ndiöxí Yá cúú Ndiöxí-ndó, te ìⁿndi díí-ni-gǎ cada-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-gǎ”,

duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

⁹ Te sácuíhná ndécá ñaha tucu-xi xii-gá cuáháⁿ ñuú Jerusàlén, te ní xáhaⁿ-xi xii-gá cuásaá-gá díquí veñúhu càhnu sá ìo cùnuu, te ní xáhaⁿ tucu-xi:

—Te núu ndisa cùu-n Dèhe Yá Ndiöxí te cuandèe ndava ndeé núú ñuhú ¹⁰ cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi:

Yá Ndiöxí tendaha-gǎ cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ quixi-xi coto ñaha-xi xii-n.

¹¹ Te núú ndáhá-xi càundodo-n cuendá sá vǎ dǎncuèhé yúú sǎhá-n, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí sácuíhná xáhaⁿ-xi xii-gá.

¹² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Te càchí tucu-xi núú tütú Yá Ndiöxí: “Vá caní ìni-n coto ndeé-n Dütú Ndiöxí Yá cúú Ndiöxí-n ñuu ndisa sá dácǎcu nihnu ñaha-gǎ xii-n cuendá ìⁿ sá sání ìni-n càda-n sá cúú-xí mèe-n”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

¹³ Te sátá dúcáⁿ te sácuíhná ñà túú-gá ní cùtnuní iní-xi nása cada-xi Jèsús, núu xǎⁿ ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní sanaa tnaa-xi.

Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiúⁿ ní táhú Tǎtá-gǎ Dütú Ndiöxí cada-gá

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Te Jèsús cuáháⁿ tucu-gá distritú Galileá, dico sa ndècu ndihi-gá Espíritú Yá Ndiöxí, te ñí càa xico xǎⁿ ñí níhi-yu tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá. ¹⁵ Te ndi tnahá ñuú cuáháⁿ-gǎ ducaⁿ cuànguihu-gá veñúhu-yu dǎnehé ñáhá-gǎ xii-yu, te nchaa-yu càchí-yu sá ìo càhnu cuu-gá.

Jèsús ndécú-gǎ ñuú Nazàrét

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Te Jèsús ní sáháⁿ-gǎ ñuú Nazàrét ñuú núú ñí sahnú-gá. Te nduu ndètatú ñáyiu ní quihu-gá veñúhu, chi ducaⁿ tnàhí quide-gá, te ní ngúnutnǎi-gá dácuàha-gá tutú ndeé tnúhu Yá Ndiöxí. ¹⁷ Te ní sáñaha-güedé xii-gá tutú ndeé tnúhu ní cáháⁿ ndi Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndeé sanaha, te òré ní nandíca-gá

núú tütú-án te ní naníhí-gă núú cächí-xi:

18 Espíritú Yă Ndiöxí ndécú ndìhi ñaha-xi xii-í, chi ní cachí-gá sá cãhá-í tnúhu-gá sá cúú-xi ñăyiu ndàhú, ñăyiu vátá cündedóho tnàhí-gá.

Te véxi-í cuendá vá ndìhú-gá iní ñăyiu ñá túú ndècu váha iní-xi, te cue ñăyiu sa nèhe váha ñaha-nă yucu ñávãha dácácu ni-hnu-í-yu.

Te cue ñăyiu cuáá nacaán-í núú-yu, te ñăyiu ndòho dandoho ñaha tnaha ñăyiu-xi taunihnu-í-yu.

19 Te cúñaha-í xii ñăyiu sá sàá nduu càda Yă Ndiöxí ìñ sá vãha sá cúú-xi-yu.

Duha cächí-xi núú tütú dácuaàha-gá.

20 Te Jèsús ní nacadí-gá núú tütú-án, te ní nacuaàha-gá ìñ tée xìnu cuechi veñúhu-án, te ní ngóo-gá. Te nchaa ñăyiu yìhi veñúhu ñá núú núú-yu ndèhe ñahá-yu xii-gá. 21 Te xãha-n-gă xií-yu:

—Mei vitna ní quee ndáá-xi nàcuáa cãhá-xi núú tütú Yă Ndiöxí — cächí-gá xãha-n-gă xií-yu.

22 Te nchaa-yu ní cãhá váha-yu cuendá-gá, te ní cuñúhu-yu tnúhu váha cãhá-n-gá, te xìtnàhá-yu:

—¿Te náa ñá díú tée-a cùu-dé déhe té Chèè-ãñ? —cächí-yu xìtnàhá-yu.

23 Te Jèsús ní xãha-n-gă:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñúhú iní-ndó cũñaha-ndo xii-í ìñ tnúhu cùtexínu sá cãhá méé-ndó, te quesaha-ndo: “Nátátná cada tátna mee-n”, duha quesaha-ndo. Te cúñaha tucu-ndo xii-í: “Sa ní níhí-ndí tnúhu nàcuáa ní quide-n ñúú Capèrnaúm, te cada-n tnàhá ñúú núú ní sahnu-n”, duha quesaha-ndo — cächí-gá xãha-n-gă xií-yu.

24 Te ní xãha-n tucu-gá:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñú ìñ tée cãhá tnúhu Yă Ndiöxí ñá túú tnàhá iní ñahá ñăyiu ñúú-dé. 25 Te na cächí tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sã ìo vãi ñăyiu dìhí ñăyiu quèé ní xíndecu nacióñ Isràèl cùtnàhá ní xíndecu té Èliás cùtnàhá ñá túú ní cùu dáú ùní

cuiá dava, te dàvá-án ìo ní ndoho ñăyiu docó nitùhú nacióñ. 26 Dico Yă Ndiöxí ñá túú ní tëndaha-gá té Èliás quíhí-n-dé vehe ndèdani càa ñăyiu dìhí-án, chi vehe ìñ ñaha ñúú Sàreptá ní xãha-n-gă ní sãhá-n-dé, te ñúú-án cáa yàtni-xi ñúú Sidón. 27 Te ní xíndecu tucu ingá tée ní xóo cãhá tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha, te tée-án ñí xínani-dě Eliseú, te diu-ni dàvá-án ñí xíndecu tucu vãi ñăyiu cùhú nacióñ Isràèl, ñăyiu ní tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu dico ñá túú ní ndúha-yu, chi ìñ dì-ni té Nàamán tée distritú Síríá ní ndúha-dé —cächí-gá xãha-n-gă xií-yu.

28 Te sá dúcá ñí cãhá-n-gá te xiã ñí cudéé víhí nchaa ñăyiu yìhi veñúhu-ãñ núú-gă. 29 Te ní queñuhú-yu Jèsús yuhu dèhvã tìndúú núú cáa ñúú-yu-án cuendá yácã dàquée-yu-gá dèhvã ní cùu. 30 Dico Jèsús vii-ni ní quee-gá tnuú-yu cuáhã-n-gá.

Ìñ tée yìhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávãha (Mr. 1:21-28)

31 Te Jèsús cuáhã-n-gá ñúú Capèrnaúm, te ñúú-án yíndèhu-xi distritú Galileá. Te yácã ndécú-gă ní tnahá nduu ndètatú ñăyiu, te ní ngúita-gá dácuaàha-gá ñăyiu. 32 Te xìcuñúhu-yu nchaa nàcuáa dànehé ñahá-gă xií-yu, chi cãhá-n-gá dàtná cãhá ìñ tée cùnuu, te cùnuu ndisa-gá.

33 Te xití veñúhu yìhi ìñ tée yìhi ñaha ìñ espíritú cündìhi yucu ñávãha, te espíritú-án ñí quide-xi níhi ní cãhá tée-án, te xãha-n-dě xii Jèsús:

34 —¿Te ná cuíní yòhó Jèsús tée ñúú Nazàrét cada ñaha-n xii-ndí núu véxi-n núú ndécú-ndí-i? ¿Áñ vèxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xini ñahã-í xii-n sã cúú-n ìñ tée ñá túú tnàhí cuéchi-xi chi núú Yă Ndiöxí ní quee-n vèxi-n ñùyíú-a —cächí-dé xãha-n-dě xii-gá.

35 Te Jèsús ní tenáá-gá espíritú cündìhi yucu ñávãha-án, te xãha-n-gă:

—¡Cadí yuhu-n, te taquèe yiqui cuñú té-áⁿ! —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ.

Te espíritú cúndìhi yucu ñávǎha-áⁿ nǐ dándúá-xi té-áⁿ ndéé ñuhu tnuú ñáiyu xǐndecu-áⁿ, te ñá túú-gǎ ná ní quide ñaha-xi, te ní quee ñaha-xi xii-dé. ³⁶ Te nchaa ñáiyu xǐndecu-áⁿ nǐ cuñúhu-yu, te ní xítñàhá-yu:

—¿Te nása ndùu-tu tnuúhù càháⁿ té-áⁿ ñá? ¡Te càháⁿ-dé dàtná càháⁿ ìⁿ téé tàxi tnuú ní víhí, chí càháⁿ-ni-dé te nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávǎha quèe-ni-xi yiqui cuñú-yu! —càchí-yu xítñàhá-yu.

³⁷ Te nchaa xichi ní níhǐ-yu tnuúhù nàcuáa quide Jesús.

Jèsús quidé tǎtna-gá nǎná ñadìhí té Xímú
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Te Jèsús ní ndee-gá xití veñúhu, te cuáháⁿ-gá vehe té Xímú. Te nǎná ñadìhí té Xímú-áⁿ cùhú-aⁿ ñuhu vihi-aⁿ cahni, te ní cáháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús cuèndá-aⁿ. ³⁹ Te Jèsús ní sáháⁿ-gá núú ndécú-áⁿ, te ní ngúnundeyi-gá te ní xáhaⁿ-gǎ xii cahni-áⁿ sǎ ná xòcuíñí-xi, te ní xócuíñí-ni-xi, te òré-ni-áⁿ nǐ ndúha ñaha cùhú-áⁿ te ní ndacóo-aⁿ ní xinu cuechi-aⁿ núú-güedé ndìhi-gǎ.

Jèsús quidé tǎtna-gá vǎi ñáiyu cùhú
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Te òré ní ngódó tnuú nchíanchii, te nchaa ñáiyu xǐndecu ndìhi ñáiyu cùhú vehe-xi ndèca ñahá-yu cuáháⁿ núú Jèsús. Te Jèsús ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha-gá díquí ìⁿ ìⁿ ñáiyu cùhú-áⁿ, te ducaⁿ nǐ quide-gá te ní ndúha-yu. Te ndi dííⁿ núú cuèhé tñàhá-yu ìⁿ ìⁿ-yu ní cùu. ⁴¹ Te tñàhá dǎva ñáiyu cùhú-áⁿ yíhí ñàha espíritú cúndìhi yucu ñávǎha xii-yu ní cùu, te òré ní quee ñaha-xi xii-yu, te xǎⁿ ní quide-xi níhi ní cáháⁿ-yu, te xǎhǎⁿ-yu xii Jèsús:

—Yòhó cúú-n Dèhe Dútú Ndiöxí —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-gǎ.

Dico Jèsús níhi ní cáháⁿ-gá ní tenáá-gá nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávǎha-áⁿ, te xǎhaⁿ-gǎ sǎ vǎ dúcáⁿ-gǎ cada-xi, chí sa xini-xi sǎ díú-gǎ cúú-gǎ

Crístú Yaá ní tendaha Yǎ Ndiöxí véxi ñuyíú-a.

Jèsús dánèhé-gá ñáiyu distritú Galileá

(Mr. 1:35-39)

⁴² Te ìⁿ nduu ní túndaá-ni ní quee Jèsús ñuu núú ndécú-gǎ-áⁿ cuáháⁿ-gá ìⁿ xichi núú ñǎ túú ñáiyu ndècu. Te cue ñáiyu ní ngüíta-yu nànducu ñahá-yu xii-gá te ní naníhí ñáhǎ-yu, te cuíni-yu ngani ñahá-yu xii-gá cuèndá sǎ ñà túú-gǎ ndéé quíhíⁿ-gá ní cùu. ⁴³ Dico ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Dacuití quíhíⁿ-í cúñaha-í xii nchaa ñáiyu dǎva-gá ñuu tnuúhù sǎ càháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yǎ Ndiöxí xii-yu, chí chiúⁿ tnahí-áⁿ véxi-í —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

⁴⁴ Te ní xica cuu Jèsús ní dánèhé-gá ñáiyu tnuúhù-gá nchaa xití veñúhu ndáa distritú Galileá.

5

Jèsús ní quide-gá ní níhí-güedé chácá
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Te ìⁿ xito ndècu Jesús yuhu làgúná Genesàrét, te ío cuèhé ñáiyu ní sǎá, te ta dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá cuáháⁿ sǎ cuíni-yu cundedóho-yu nchaa tnuúhù càháⁿ-gá. ² Te Jèsús ní xiní-gá úú bàrcú cue téé tñè chácá xínutnǐ-xi yatni yuhu làgúná-áⁿ, te sa ní quene cue téé ñuhu xití-xi-áⁿ xǎnaquete-güedé ñunu-güedé. ³ Te Jèsús cuásaá-gá núú ìⁿ bàrcú-áⁿ, te bàrcú-áⁿ cúú-xi bàrcú té Xímú, te ní xáhaⁿ-gǎ xii té Xímú-áⁿ sǎ dánñundehe-dé-xi luha-gá xití ndute. Te dàtnùní ní ngóo-gá núú bàrcú-áⁿ, te xǎⁿ núcòo-gá ní ngüíta-gá dánèhé-gá ñáiyu. ⁴ Te òré ní túhú ní dánèhé ñáhǎ-gǎ xii-yu, te ní xáhaⁿ-gǎ xii té Xímú:

—Daquíhíⁿ bàrcú-a xití làgúná mei núú cùnú-gá, te dàquèe-ndo ñunu-ndo tñè-ndo chácá —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁵ Te té Xímú ní xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, ní niú ní quide chiúⁿ-ndí te ní ìⁿ chácá ñà túú ní níhí-ndí, dico vitna cuèndá-ni sǎ yòhó táuchìuⁿ-n te

na dàquée-ndí ñunu-ndí váⁿ —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

⁶ Te òré ní dáquëe-güedé ñunu-güedé te súúni vâi chácá nî níhí-güedé, te ta ndátá-nǎ ñunu-güedé cuáháⁿ ní cùu. ⁷ Núu ní quide-güedé ndaha-güedé núú dàva-gá cue tée cündihí-güedé xǐxúhuⁿ ingá bàrcú cuendá quíhíⁿ-güedé chindee ñaha-güedé. Te cue tée-áⁿ nî sáháⁿ-güedé ní chindee tnàha-güedé ní dáchítú-güedé ndi ndúú bàrcú mee-ni chácá, te súúni nî cuu véé núu cuíní-na-xi quée naa-güedé ndihí bàrcú ní cùu. ⁸ Te sá dúcáⁿ cuíní-xi quée naa bàrcú ní cùu, núu té Xímú, àdi Pelú chi úú òu-dé, ní ngüíñí xítí-dé núú Jèsús, te xǎhaⁿ-dě:

—Xocuñí yòhó Jèsús núú ndécù-í-a, chi yúhú cùú-í ñⁿ téé ío ndècu cuéchi-xi —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

⁹ Te ducaⁿ nî cáháⁿ-dé chi ní yùhú-dé, te ní cuñúhu-dé ndihí nchaa cue téé ndihí-dé-áⁿ cuendá sá ío vâi chácá nî níhí-güedé. ¹⁰ Te tnàhá té Jàcobó ndihí té Juàá cue déhe té Zebèdeú ío ní cuñúhu-güedé, te òu-ni cue téé cündihí té Xímú-áⁿ cúú-güedé tnàhá-güedé. Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii té Xímú:

—Vá yùhú-n, chi není vitna quíhíⁿ-n dàcaháⁿ-n ñáyiú cuendá tuha ñáhá-yu xii-í —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹¹ Te ní quene-güedé ndihí bàrcú ndéé ñuhu yìchí yuhu làgúná-áⁿ. Te òré-áⁿ nî dándòo-güedé nchaandi túhú sá ndécú ndihí-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

Jèsús quidé tǎtna-gá ñⁿ téé tnàhá cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiquí cùñú-ó (Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Te òré ní quexìo Jèsús ñⁿ ñuú, te ní quexìo ñⁿ téé cùhú tnàhá-dé cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiquí cùñú-ó, te òré ní xiní-dé Jèsús te ní sáháⁿ-dé núú ndécú-gǎ, te ní ngüíñí xítí-dé núú-gǎ te ní nuu núú-dé ndàa núú ñúhú te càháⁿ ndàhú-dé, te xǎhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nùu vá cündèe iní-n càda

tátna ñaha-n xii-í, chi cùtnuní iní-í sá ndácú-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xǎhaⁿ-gǎ:

—Cuu cada tátna ñaha-í xii-n, te vitna te ndúha-n —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te òré-ni ní xócuñí cuéhé tnàhá-dé. ¹⁴ Te dàtnuní ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xii-dé:

—Vá yòo ñⁿ cúñaha-n sǎ nî quide tátna ñaha-í xii-n, núú dùtú-ni cuáháⁿ cuendá sá ná quíní ñáhá-dé xii-n sǎ nî ndúha-n te cuáhá-n-dé sá ndúú tǎhú Yá Ndiòxí dàtná ní cachí ndí Moisés cuendá ná quíní ñáyiú sá ndàá ní ndúha-n —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁵ Te ducaⁿ ta xíté nuu-gá tnúhu nchaa nàcuáa quide Jèsús, te ío cuéhé ñáyiú ní xóo tacá nchaa núú nî xíndecu-gá cuendá sá cuíní-yu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-gá, ndihí cuendá sá cuíní-yu cada tátna ñaha-gǎ xií-yu. ¹⁶ Dico Jèsús ní xóo quee nihni-gá tnuú-yu ní xóo quíhíⁿ-gá núú ñà túú ñáyiú ndècu ní xóo cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndiòxí.

Jèsús quidé tǎtna-gá ñⁿ téé cùhú ñǎ cúú-gǎ candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Te ñⁿ nduu dànehé-gá ñáyiú, te xínucóo ñⁿ ùú cue téé cùu fariséú, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés. Te cue téé-áⁿ nî quee-güedé nchaa ñuú yíndèhu distritú Galileá, ndihí distritú Jùdeá, ndihí ñuú Jerusalén, te nchaa ñuú-áⁿ nî quee-güedé cuáháⁿ-güedé núú ndécú-gǎ. Te Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-gá quidé tǎtna-gá ñáyiú cùhú.

¹⁸ Te ñⁿ ùú cue téé nchìdo-güedé ñⁿ téé cùhú ñǎ cúú-gǎ candá nihnu ñúhu-dé xító ní quexìo ndihí ñaha-güedé, te cuíní-güedé quíhu ndihí ñaha-güedé ndéé xítí vehe, sáá-güedé ndéé núú Jèsús ndihí téé cùhú-áⁿ. ¹⁹ Dico ñǎ túú ní ñhí-güedé ndèe ichi quíhu-güedé, chi cuendá ío cuéhé ñáyiú ndècu, núu xǎⁿ ní sáá-güedé díquí véhé-áⁿ nî caáⁿ-güedé te ndàa díquí véhé-áⁿ nî dáquëe-güedé téé cùhú-áⁿ, te

ñuhu-ni-dé xító ní dáquëe ñaha-güedë tnuú ñáyiú ní sáá ndéé núú Jèsús.

²⁰ Te Jèsús ní cutnùnì iní-gá sá ñi yuhu ñi iní-güedé sàndáá iní ñáhá-güedë xii-gá, núú ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú-áⁿ:

—Yòhó téé cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

²¹ Te cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ndíhi cue téé cùu fariséú ní sani iní-güedé: “¿Ná cùú tée-a núú càháⁿ cuèhé-dé cuendá Yá Ndiòxí-i? Te vá yòo ñi ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuèchi ñáyiú, chi ñi ndíi díi-ni Yá Ndiòxí quidé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé.

²² Dico Jèsús sa ní cutnùnì iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé núú ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ sàni iní-ndó-í? ²³ Te sá dúhá ñi xáhaⁿ-í xii téé cùhú-a sá cáda càhnu iní-í nchaa yíca cuèchi-dé, te xiãⁿ nchòhó ñá túú cùtnunì iní-ndó núú ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáá. Dico núú cùú-í-dé sá ndácóo-dé, te caca-dé te cutnùnì ndáá iní-ndó núú ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáá, chi cundehe núú-ndó nàcuáa cada-í. ²⁴ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùnì iní-ndó nchaa-ndo sá yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo ndecu ndíhi-í tnúhu ndee ñi sá cáda càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiú ñuyíú-a —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú-áⁿ:

—Ndacóo, te ndocani-n xító ñuhu-n véxi-áⁿ, te núhú-n vèhe-n —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁵ Te òré-ñi-áⁿ ñi ndúha téé cùhú-áⁿ te ní ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xító ñuhu-dé ní quexìo-áⁿ, te ní natnii-dé ichi ta càháⁿ-dé cuánuhú sá ïo càhnu cuu Yá Ndiòxí. ²⁶ Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ñi cuñúhu-yu, te tnáhá-yu ní cachí-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndiòxí, te ducaⁿ ïo ní yúhú-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Vitna ní xiní-ó ñi sá ñá túú tnàhí xiní-ó ní cùu —cachí-yu xitnàhá-yu.

*Jèsús cáná-gã té Lèví
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)*

²⁷ Te sáta dúcáⁿ ñi cuu te ní quee Jèsús xiáⁿ, te ní xiní-gá ñi tée nàni Leví núcõo-dé ñi xichi quide cobrá-dé ñáyiú cuendá impuèstú, chi cobradór cùú-dë, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Néhe chitnàhá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁸ Te té Lèví-áⁿ ñi ndàcuíñi-dé te ní dándõo-dé nchaa sá ndécú ndíhi-dé núú núcõo-dé-áⁿ, te ní tuha-dé Jèsús.

²⁹ Te sáta dúcáⁿ te té Lèví-áⁿ ñi quide-dé ñi vico càhnu vehe-dé sá cùú-xí Jèsús, te ní tacá vai cue téé quide chiuⁿ quide-dé, te nchaa-güedé cuánguihu-güedé mèsá ní ngóo-güedé ndíhi dava-gá ñáyiú ní quexìo cuendá caxi-güedé ndíhi-yu. ³⁰ Dico cue téé cùu fariséú ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ní ngüita-güedé xícuèhé-güedé cue téé xica cuu ndíhi-gá, te xãhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá xéxi-ndó xìhi-ndo ndíhi cue téé cuìhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndíhi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuèhé ichi duha-i? —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé.

³¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chi xini ñuhu ñahá-yu. ³² Te yúhú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú cùtnunì iní-xi sá ndécú cuèchi-xi cuendá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te ñá túú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú càchí sá ñá túú ndècu cuéchi-xi —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue téé ndècu tnúhu núú Jèsús cuendá ñáyiú ñá túú tnàhí ná xéxi áma càháⁿ ndíhi-yu Yá Ndiòxí

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Te áma ñá túú tnàhí ná xéxi cuè téé xica cuu ndíhi té Juáá càháⁿ ndíhi-güedé Yá Ndiòxí, te ñi-ni ducaⁿ quide cue téé xica cuu ndíhi nchúhú cue téé cùu fariséú. ¿Te ná cuendá cue téé xica cuu ndíhi-n ñá túú dùcaⁿ quide-güedé núú nchaa-ni nduu xèxi-güedé xìhi-güedé quidé-güedé-i? —cachí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:
—Nchòhó xìní-ndó sã vã cúú cũñaha-o xii cue ñáyiú ñùhu vico tnándaha sã vã cúú càxí-yu nini ndècu ndihí ñaha téé tnándaha-áⁿ xii-yu.
³⁵ Dico sáá nduu te vã cündècu ndihí ñaha-gã téé tnándaha-áⁿ xii-yu, te dává-áⁿ te cahni iní-yu vã cáxí-yu sá ndihú iní-yu —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁶ Te ní cani-gã ìⁿ cuèndú núú ñáyiú nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gã, te xáhaⁿ-gã:

—Vá yõo ìⁿ dándée luha dóó sáá ìⁿ dóó sa ní cuu tühú víhí, chi núú yoo ducaⁿ na càda, te dóó sáá-áⁿ nàndiyí-xi te uuⁿ-gã ndata-xi dõó sã ní cuu tühú-áⁿ, te luha dóó sáá-áⁿ ñà túú nàtaú-xi ndée dóó sã ní cuu tühú-áⁿ. ³⁷ Te ní vá yõo ìⁿ chihí ndidí sáá xití ìⁿ lamba sa ní cuu tühú víhí, chi núú yoo ducaⁿ na càda, te ndava lamba sa ní cuu tühú-áⁿ chi ío níhi yócó ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ. ³⁸ Núú xíáⁿ xíní ñùhu-xi quée ndidí sáá-áⁿ xití ìⁿ lamba saa cuèndá ducaⁿ ñà túú nã cuu cováha-xi. ³⁹ Te ní ìⁿ ñáyiú ñà túú tnàhá iní-yu cohó-yu ndidí sáá, te núú díhna-gã ná còhó-yu ndidí sá ní quene díhna-gã, chi càchí-yu sá xihí vãha-gã ndidí sá ní quene díhna-gã-áⁿ dàcúxí ndidí sáá —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

6

Cue téé xica cuu ndihí Jesús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndètatú ñáyiú

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Te ìⁿ nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú ñùhu Jesús ichi ndihí cue téé xica cuu ndihí-gã, te ta yãha-gã ndihí-güedé ìⁿ xichi núú cáá triú, te ní ngúíta-güedé sàhnú-güedé yoco triú-áⁿ te ndihí ndaha-güedé quííⁿ-güedé quée triú tá xèxi-güedé cuáháⁿ. ² Te ìⁿ úú cue téé cùu fariséú ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé xica cuu ndihí-gã:

—¿Te ná cuèndá ducaⁿ quide nchohó ìⁿ sã ñà túú tàú-ó càda-o

vitna cuu-xi nduu ndetátú-ó-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te náa ñà túú dàcuaha-ndo núú tütú Yã Ndiõxí núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndí Dávíí cùtnàhá ní xihí ndí docó ndihí cue téé ní xica cuu ndihí ndí-áⁿ? ⁴ Chi ní quíhu ndí vehe Yã Ndiõxí, te ní queheⁿ ndí pàá ní cuu íí ndécú-áⁿ ní dácãhñu ndí cue téé xica cuu ndihí ndí ní xexi ndí ndihí-güedé, te ñà túú tàú ndí sá dúcáⁿ càda ndí ni cùu, chi mee-ni cùé dútú tàú-güedé caxi-güedé pàá-áⁿ ní cùu —cachí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu-gã:

—Te yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, tnàhá-í ndécú ndihí-í tnúhu ndee ìní sã cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cadá-yu nduu ndetátú-ó-á —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ìⁿ téé ní yíchí ìⁿ xio ndaha-xi (Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Te ingá nduu ðiu-ni nduu ndètatú ñáyiú cuánguihu Jèsús xití veñúhu dānehé-gã ñáyiú. Te xíáⁿ ndécú ìⁿ téé cùhú ní yíchí nihnu ìⁿ xio ndaha cùha-dé. ⁷ Te cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí cue téé cùu fariséú ndéhe-güedé nùu cada tátna ñaha Jèsús xii téé cùhú-áⁿ nduu ndètatú-güedé-áⁿ cuèndá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gã. ⁸ Dico Jèsús sa ní cutnùní iní-gã nàcuáa sàni iní-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndàcuiñí te ngúnutnii-n cuádava tnuú-ndí-a —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te téé-áⁿ ní ndacuiñí-dé te ní ngúnutnii-dé cuádava tnuú-güedé ndihí-gã. ⁹ Te dātnùní Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núú cùé ñáyiú xĩndecu-áⁿ, te xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Cuíní-í cachí tnúhu-ndo nã cúú sã vãha cada-o nduu ndetátú-ó. ¿Ìⁿ chiuⁿ váha àdi ìⁿ chiuⁿ cuehé, sã cáda tátna-o ñáyiú cùhú àdi sã cáhni-ó-yu? —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

¹⁰ Te dātnùní ní ndacoto-gã núú-yu nchaa-yu, te ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndocani ndaha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha. ¹¹ Te cue téé xĩndecu-áⁿ sùúni ní cudééⁿ-güedě sá dúcáⁿ ní quide tátna Jèsús téé cùhú-áⁿ, te ní ngúíta-güedé ndátnũhu-güedé nũu nása cada ñaha-güedě xii-gá.

Jèsús cãxi-gá úxúú tnàhá cue téé dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá (Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Te sátá dúcáⁿ ní cuu te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá xití yucu cuèndá yàcáⁿ cáháⁿ ndihí-gá Tátá-gã Dútú Ndiõxí, te ní niú ní cáháⁿ ndihí ñaha-gã. ¹³ Te sátá ní túndaá, te ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní cáxi-gá úxúú tnàhá-güedé, te cue téé-áⁿ ní xáhaⁿ-gã sá díú-güedé cuu-güedé cue téé quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu. ¹⁴ Te duha xĩnani ndi úxúú cue téé-áⁿ. Té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ndihí ñaní-dé té Ndríxí, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juàá, ndihí té Lìpé, ndihí té Bartolòmé, ¹⁵ ndihí té Màteú, ndihí té Mǎxí, ndihí té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndihí ingá té Xímú téé ní cundihí cue téé canànistá, ¹⁶ ndihí té Jùdás ñaní té Jàcobó, ndihí té Jùdás Iscarioté téé ní sáá nduu ní sáha cuèndá ñáhá xii Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá, duha xĩnani cuè téé ní cáxi Jèsús ní xica cuu ndihí-gá.

Jèsús dánèhé-gá cuéhé víhí ñáyiu (Mt. 4:23-25)

¹⁷ Te Jèsús cuánuu-gá yucu núú ní sáá-gá-áⁿ, te ní ngava-gá ñⁿ núú ndàá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te xíaⁿ ní ngúnutnǎi-gá. Te xíaⁿ ndécú dàva-gá cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí vǎi ñáyiu ndètu ñahá-yu xii-gá, te ñáyiu-áⁿ vèxi-yu nchaa ñuú cáá dístritú Jùdeá, ndihí ñuú Jerusalén, te ndècu ñáyiu véxi ndàa yuhu lamár yatni ñuú Tírú, ndihí ñuú Sidón. Te nchaa ñáyiu-áⁿ ní quexió-yu cuíni-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús, ndihí cuèndá sá cuíni-yu ndúha-yu nchaa cuéhé tnàhá-yu. ¹⁸ Te tnàhá ñáyiu yíhí ñaha espíritú cundihí yucu ñáváha.

¹⁹ Te nchaá-yu cuíni-yu dacàá-yu ndahá-yu tendàhá-yu Jèsús ní cùu cuendá sá ní níhí-yu tnúhu sá ndècu ndihí-gá tnúhu ndee iní quidé tátna-gá nchaa ñáyiu cùhú.

Cuèndá ñáyiu ío váha táhú-xi (Mt. 5:1-12)

²⁰ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú cuè téé xica cuu ndihí-gá, te ní xáhaⁿ-gã:

—Váha táhú nchaa nchòhó cue ñáyiu ndàhú, chi nduu táhú-ndó cùndecu-ndo núú táxi tnúni Yá Ndiõxí.

²¹ Váha táhú nchaa nchòhó ñáyiu ío cuíni cundedóho tnúhu Yá Ndiõxí chi ío víi ío váha cuu iní-ndó.

Váha táhú nchaa nchòhó ñáyiu ndàhyú sá ndihú iní-ndó, chi sáá nduu te cudíí iní-ndó ní caa ní quíhíⁿ.

²² Váha táhú nchaa nchòhó ñáyiu na cùu úhú iní ñáhá tnàha ñáyiu-xi, chi sáá nduu te vá dáñá-gã-yu quíhu-ndo vèñúhu, te cúcuèhé ñáhã-yu xii-ndo, te cachí-yu sá ñà díú ñáyiu váha cùu-ndo, te ducaⁿ càda ñahá-yu xii-ndo sã cuèndá yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo. ²³ Te òré ducaⁿ na càda ñahá-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní iní-ndó cùndecu-ndo, chi sáá nduu nduu táhú-ndó sã ío váha càa ndecu andiú cundecu ndihí-ndo nduu na nasaá-ndó yàcáⁿ cundecu-ndo, chi diu-ni ducaⁿ ní xóo cada ñaha cuè ñaní tnàhá-yu xii cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ní xĩndecu ndéé sanaha.

²⁴ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu cuica ñà túú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiõxí, chi vitna ío váha ndècú-yu, dico sáá nduu te nduu ndàhú-yu.

²⁵ Te ndàhú ní cuu tucu nchaa ñáyiu ñà túú tnàhí ná cúmǎní xii-xi vitna, chi sáá nduu quíni-yu tnúndòho tnúhu ndàhú.

Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu cùdíí iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha vitna, chi sáá nduu te ndàhyú-yu sá ndihú iní-yu.

²⁶ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu na càháⁿ váha dàva-gá ñáyiu cuèndá-xi, chi ducaⁿ ní xóo cáháⁿ váha-yu cuèndá nchaa cue téé ní xóo dandàhú ñáhá xii ñáyiu ndéé sanaha, chi ní cachí-güedé

sá cãháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiõxí te ña ndàá —cãchí-gá xãháⁿ-gã xii-güedé.

Cuu iní-ó nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ó

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Te Jèsús ní xáháⁿ-gã xii nchaa ñáyiú xĩndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyiú xĩndedóho ñaha cãchí tnúhu-í xii-ndo sã cúú iní-ndó ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sã vãha sá cúú-xí-yu cuèi nándi sá ná cádá ñáhá-yu xii-ndo. ²⁸ Te cácaⁿ táhú-ndó nũú Yá Ndiõxí cuendá ñáyiú cãháⁿ úhú ñáhá xii-ndo, ndihi cuendá ñáyiú tèe ñaha cuéchi neñúú xii-ndo. ²⁹ Te núu ní canihá-yu xii-ndo ìⁿ xito te cuini tucú-yu canihá-yu, te dañá-ndo na cànihá-yu, àdi núu na quèndé-yu dóo ndíxí ndòdo-ndo, ndihi dúhnú-ndó, te dañá-ndo na cànehé-yu quíhíⁿ. ³⁰ Te núu xicáⁿ-yu ìⁿ sá nándíhi-yu núú-ndó te cuáñaha-ndo, àdi quèndé-yu ìⁿ ndachiuⁿ-ndo, te vá nándácáⁿ-ndó nũú-yu. ³¹ Te nchaa sã vãha cuini-ndó càda tnaha ñáyiú-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndihí-yu.

³² 'Chi núu nchòhó ná cùu iní-ndó mèe-ni ñáyiú cùu iní ñáhá xii-ndo, te vá cãchí-ndó sã ïo vãha quide-ndo, chi tnàhá nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xĩquidé-yu.

³³ Àdi mee-ni ñáyiú quide ñaha sã vãha xii-ndo quide vãha-ndõ-yu, te vá cãchí-ndó sã ïo vãha quide-ndo, chi tnàhá nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xĩquidé-yu. ³⁴ Àdi mee-ni ñáyiú sàni iní-ndó nàcoto ñaha xii-ndo cuáñaha-ndo ìⁿ sá xicáⁿ-yu núú-ndó, te vá cáni iní-ndó sã ïo quide vãha-ndo, chi tnàhá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha dàsaⁿ nuú-yu ìⁿ sá néhé vãha-yu, te ndètu cahnu-ná-yu nacoto ñaha ñáyiú ní sáha nùú-yu-áⁿ. ³⁵ Dico nchòhó xini ñuhu-xi cuu iní-ndó ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sã vãha sá cúú-xí-yu, te cuáñaha nùu-ndo ìⁿ sá ná ndíhi-yu te núu xicáⁿ-yu núú-ndó, te vá cundètu-ndo nacoto ñáhá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te ïo-gá

cuéhé ñihí-ndó cùndecu ndihi-ndo, te cuu ndisa-ndo dèhe Dútú Ndiõxí, chi ïo cãhnu iní-gá sá cúú-xí nchaa ñáyiú ñá túú ndácáⁿ táhú nũú-gã cuendá nchaa sã vãha quide-gá, ndihi sá cúú-xí nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. ³⁶ Te cunduu cãhnu iní nchòhó tucu dàtná cãhnu iní Tátá-ó Dútú Ndiõxí.

Vá cãháⁿ cuèhé-ó cuendá tnàha ñáyiú-ó

(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Te vá cãháⁿ cuèhé-ndó cuendá sá quidé tnàha ñáyiú-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiõxí ñá túú nà tnúhu cúñaha-gã xii-ndo. Te vá cũñaha-ndo xii ñáyiú sá quíhíⁿ-yu ìⁿ xichi núú ùhú núú ndàhú ndohó-yu cuendá nchaa sã ñá túú vãha quidé-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiõxí vá cũñaha-gã xii-ndo sã tnàhá-ndó quíhíⁿ-ndó ìⁿ xichi núú ùhú núú ndàhú ndoho-ndo. Te chí cádá cãhnu iní nchaa sá quidé-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiõxí cada cãhnu iní ñáhá-gã xii-ndo tucu. ³⁸ Te chí cuáñaha xii ñáyiú núu ná cúú sã xini ñùhú-yu, te dàtná chitu ìⁿ yicá súúni xidó coyo-ná, ducaⁿ tàxi Yá Ndiõxí xii-ndo. Te nánicuáa na càda-ndo cada vãha-ndo sã cúú-xí tnàha ñáyiú-ndo, te ñu-ni ducaⁿ càda ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo —cãchí Jèsús xãháⁿ-gã xií-yu.

³⁹ Te dàtnúni ní cani-gá ìⁿ cuendú núú-yu nàcuáa tecú tnúni-yu tnúhu-gá, te xãháⁿ-gã:

—Ìⁿ tée cuáa chi ñá ndácú-dé cuita nehe-dé ingá tée cuáa, chi núu ducaⁿ na càda-güedé te ndi ndùú-güedé ngaunihnu-güedé déhvá. ⁴⁰ Te ni ìⁿ landú yíhí scuèlá ñá túú cùnuu-gá-güexi dàcúxí mèstrú-güexi, te ndéé nũu na cútúha vãha-güexi, te dàtnúni nùtnahá-güexi tée dànehé ñáhá xii-güexi.

⁴¹ 'Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã nchaa cuéchi quide ñáyiú cùu-xi datná ìⁿ mihi líhli. ¿Te ná cuendá ndéhé-ndó ìⁿ sá ñá túú vãha quide tnaha ñáyiú-ndo, te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sã ndéhé-ndó dàtná ìⁿ mihi líhli ñuhu núú tnàha ñáyiú-ndo,

te mee-ndo ñùhu ìⁿ mihi cahnu-gá núú-ndó. ⁴² Te núu na nàcanu ichi-ndo tnaha ñáyi-ndo cuendá sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu te mee-ndo vîhi-gá quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sá xâhaⁿ-ndo xîi-yu sá nâtáva-ndo mihi líhli ñùhu núú-yu, te mihi càhnu ñùhu núú méé-ndó ñà túú quide cuendá-ndó. ¡Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío dândahú-ndó mée-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Te xîni ñùhu-xi díhna-gá dañá-ndo nchâa sá ñà túú váha quide-ndo, te dâtnùní ducaⁿ te cutnùní váha iní-ndó nâcuáa nâcanu ichi-ndo tnaha ñáyi-ndo.

Ndi díⁿ núú yutnu xîní-ó nâ yutnu cùu-xi cuendá sá sâvidí-xi (Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Te ñà túú nî ìⁿ yutnu váha te quiní-ó cùuⁿ sâvidí sá ñà túú váha, te nî ìⁿ yutnu sá ñà túú váha, te quiní-ó cùuⁿ sâvidí váha, chi mee-ni sâvidí sá ñà túú váha cùuⁿ. ⁴⁴ Te ndi díⁿ núú yutnu xîní-ó nâ yutnu cùu-xi cuendá sá sâvidí-xi, chi ñà túú xîní-ó cùuⁿ ngúxí ìⁿ tnu ñù, te nî ñà túú xîní-ó cùuⁿ ndéhé yoho yâha stilé díquí ìⁿ yoho yâha cutexínu. ⁴⁵ Te nchaa ñáyi-ndo váha iní-xi càháⁿ-yu tnúhu váha, chi ñù-ni tnúhu váha tnâhí-áⁿ ñùhú iní-yu, te nchaa ñáyi-ndo ñà túú váha iní-xi càháⁿ cuèhé-yu, chi ñù-ni tnúhu cuèhé tnâhí-áⁿ ñùhú iní-yu, chi nchaa sá ñùhú iní-yu te xîáⁿ càháⁿ-yu.

Ìⁿ vehe ndècu cimientú-xi ndihî ìⁿ vehe ñà túú cimientú-xi (Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Te ná cuendá càchí-ndó sâ yùhú cùu-í Yáá cúú Xîtohó-ndó te ñà túú quide-ndo nchaa nacúáa càháⁿ-í-í? ⁴⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ñáyi-ndo túha ñaha xii-í, chi ñáyi-áⁿ sâcúndedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í te tnî-yu. ⁴⁸ Te ñáyi-áⁿ cúu-yu dàtná ìⁿ tée ní dácáá ìⁿ vehe, chi tée-áⁿ díhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú cáxíⁿ te dâtnùní ní tava-dé cimientú-xi, te òré ní cuuⁿ dáú, te ní ndee ndute ñùhu, te ní ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, dico ñà túú ní ndàcu-xi cuidu-xi, te ducaⁿ chi tée ní

dácáá vèhe-áⁿ ní tava-dé cimientú-xi núú yúú cáxíⁿ. Duha sâtnahá-xi cùu nchaa ñáyi-ndo sâcúndedóho tnúhu càháⁿ-í te tnî-yu. ⁴⁹ Te ñáyi-ndo sâcúndedóho tnúhu càháⁿ-í te ñà túú tnî-yu, ñáyi-áⁿ cúu-yu dàtná ìⁿ tée ní dácáá ìⁿ vehe, te ñà túú ní tava-dé cimientú-xi, te òré ní cuuⁿ dáú, te ní ndee ndute ñùhu, te ní ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, te íi-ni ní xido-xi vehe-áⁿ cuendá sá ñà túú ní quene cimientú-xi. Duha sâtnahá-xi cùu nchaa ñáyi-ndo sâcúndedóho tnúhu-í te ñà túú cuini-yu tnî-yu —câchí-gá xâhaⁿ-gá xii-yu.

7

Jèsús quidé tâtna-gá ìⁿ tée xînu cuechi núú ìⁿ tée cùu capitáⁿ (Mt. 8:5-13)

¹ Te sátá ní yâha ní càháⁿ Jèsús ndihî ñáyi-ndo, te cuáháⁿ-gá ñúú Capèrnaúm. ² Te yàcáⁿ ndécú ìⁿ tée cùu capitáⁿ, te cùhú ìⁿ tée xînu cuechi núú-dé tée ío-gá cúú iní-dé, te sa ndècu-ná-dé sá cúú-dé. ³ Te òré ní níhí tée cùu capitáⁿ-áⁿ tnúhu cuendá Jèsús, te ní tendaha-dé ìⁿ úú cue tée cùu sacuéhé núú ñáyi-ndo isràél cuáháⁿ-güedé càháⁿ ndâhú-güedé núú-gá núu vá cündèe iní-gá quíhíⁿ-gá cada tâtna-gá tée xînu cuechi núú-dé-áⁿ. ⁴ Te ní quexíu-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngúita-güedé càháⁿ ndâhú víhí-güedé núú-gá, te xâhaⁿ-güedé:

—Tée cùu capitáⁿ ní cachí-dé véxi-ndí núu vá cündèe iní-n quíhíⁿ-n càda tâtna-n ìⁿ tée xînu cuechi núú-dé chí cùhú-dé, te tàú ndisa-n càda-n nacúáa càháⁿ capitáⁿ-áⁿ, ⁵ chí tée-áⁿ ío cùu iní ñáhá-dé xii nchaa nchúhú ñáyi-ndo isràél te ñù-dé ní táuchíuⁿ-dè ní sáá veñúhu-ndí —câchí-güedé xâhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te sátá dúcáⁿ te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihî-güedé, te òré tá cùyatni-gá vehe núú ndécú tée cùhú-áⁿ cuáháⁿ, te tée cùu capitáⁿ-áⁿ ní xâhaⁿ-dè xii ìⁿ úú cue tée càháⁿ ndihî-dé:

—Quíhíⁿ-ndó cùñaha-ndo xîi Yáá cúú Mèstrú sá càchí-í sá ñà túú nâ cani

iní-gá, chi ñá túú tàú-í sá quíhu-gá ndéé xití vehe-í,⁷ chi ní sá cùnú ndúcú mèe-í-gá ñá túú ní cùyí-í. Núu xiáⁿ cúñaha-ndo xii-gá sá ná càháⁿ-ni-gá sá ndúha téé xinu cuechi núù-í-a te ndúha-dé.⁸ Chi yúhú ndécú cuè téé tàxi tnuní ñáhá xii-í, te ducaⁿ yúhú tucu ndécú cue sandadú táxi tnùn-í. Te òré xáhaⁿ-í xii ñⁿ-dé quíhíⁿ-dé ñⁿ chiúⁿ te cuáháⁿ-dé, te òré xáhaⁿ-í xii ingá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xáhaⁿ-í xii téé xinu cuechi núù-í cada-dé ñⁿ chiúⁿ te quide-dé. Duha càchí-í cúñaha-ndo xii-gá —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii cue téé càháⁿ ndihí-dé-áⁿ.

⁹ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xii Jèsús, te ní cuñúhu-gá nchaa tnúhu ní cáháⁿ téé cùu capitáⁿ-áⁿ, te ní nchócótó-gá núú nchaa ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ-gã:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vátá quini-gá-í ní ñⁿ ñáyiú israhél, ñáyiú ío váha sándáá iní-xi Yá Ndióxi dàtná sándáá iní ñáhá tée-ãⁿ xii-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

¹⁰ Te òré ní ndexio cue téé nèhe tnúhu-áⁿ ñí sáháⁿ núú Jèsús, te sa ní ndúha téé cùhú-áⁿ.

Jèsús dándòto-gá déhe ñⁿ ñaha quèé

¹¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gã ñⁿ ñuú nání Náin, ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, ndihí vai ñáyiú. ¹² Te òré ní sáá-gá yuhu ñuú-áⁿ, te ní xiní-gá nchídó-güedé ñⁿ ndíyi cuáháⁿ chindúxi ñaha-güedé, te ndíyi-áⁿ cúú dèhe ñⁿ ñaha quèé, te ñⁿndí ducaⁿ-ni déhe-aⁿ ndécú ní cuu te ní xihí-dé. Te ío cuéhé ñáyiú cuáháⁿ chindúxi ñaha. ¹³ Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii-aⁿ ndàhyú-aⁿ te ní cundàhú iní ñáhá-gã, te ní xáhaⁿ-gã:

—Vá ndàhyú-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹⁴ Te ní dáyatní-gã càjá ñúhú ndíyi-áⁿ te ní dácáá-gá ndaha-gá te ní tendaha-gã càjá-áⁿ, te ní ngüíñí cue téé nchido ñaha-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-gã xii ndíyi-áⁿ:

—Tée cuechi, yúhú càchí-í sá ndácóo-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii ndíyi-áⁿ.

¹⁵ Te téé ní xihí-áⁿ ñí nucúnucóo-dé te ní ngüíta-dé càháⁿ-dé, te Jèsús ní nacuáha cuendá ñáhá-gã xii-dé ndaha náná-dè. ¹⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí quide Jèsús ní xiní-yu te ío ní yuhú-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Ío càhnu cuu Yá Ndióxi chi ñⁿ téé càháⁿ tnúhu-gá ní quexio núú ndécú-ó —càchí-yu xitnàhá-yu.

Te ní xitnàha tucú-yu:

—Yá Ndióxi véxi-gá chindee ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiú cùu cuendá-gá —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹⁷ Te nchaa ñuú distritú Júdeá, ndihí dava-gá ñuú ní níhí-yu tnúhu nacuáa ní quide Jèsús.

Cue téé ní tendaha té Juáá cuáháⁿ núú ndécú Jèsús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Te cue téé xica cuu ndihí té Juáá ní xáhaⁿ-güedé xii-dé nchaa sátá ñí quide-gá, núu ní cana-dé úú tnàhá-güedé ¹⁹ cuendá cúñaha-dé quíhíⁿ-güedé nducu tnúhu-güedé núú Jèsús, te núu sátá díú-gã cúú-gã Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a àdi sátá cündètu nahi-ni-güedé mei Yáá-áⁿ. ²⁰ Te òré ní quexio cue téé ní tendaha tẽ Juáá núú ndécú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gã:

—Té Juáá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiú ní tendaha ñaha-dé xii-ndí véxi-ndí cácáⁿ tnúhú-ndí núú-n, núu sátá díú-n cùu Crístú Yáá quixi ñuyú-a, àdi sátá cündètu-ndí mei Crístú càchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gã.

²¹ Te mei òré ní quexio-güedé-áⁿ ñí quide tátna Jèsús vai ñáyiú cùhú, te davá-yu càhú víhí tnàhá-yu, te ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú cuéhé tnàhá-yu ñⁿ ñⁿ-yu, te cue ñáyiú yihí ñaha espíritú cündihí yucu ñávaha ní queñuhu-gá espíritú-áⁿ yiqui cùñú-yu, te ío vai ñáyiú cuáá ní nacaáⁿ-gá núú-yu. ²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cuánùhú te cani-ndo cuendú núú tẽ Juáá nchaa sátá ñí xiní-ndó quide-í, ndihí nchaa nacuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-í ní xindedóho-ndo. Te cúñaha-ndo xii-dé sátá quidé tátna-í núú cuè ñáyiú cuáá, te quide tátna-í cue

ñáiyu yacua, ndihi cue ñáiyu tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, ndihi cue ñáiyu doho, nchaa ñáiyu-án quide tátna-í te ndüha-yu, te ndéé cue ñáiyu sa ní xihí dándòto-í cùñaha-ndo xii-dé, te cùñaha tucu-ndo xii-dé sá ndècuu-í dánèhé-í nchaa ñáiyu ndàhú tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa naníhí tãhú-yu. ²³ Te cùñaha tucu-ndo xii-dé sá ïo vãha tãhú nchaa ñáiyu ñã túú quide sáá iní nchaa tnúhu càháⁿ-í, duha cùñaha-ndo xii-dé —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁴ Te sãtã ñiyãha-güedé cuánuhú-güedé te ní ngüita Jèsús ní càháⁿ-gã núú ñáiyu cuendã té Juãá, te xãhaⁿ-gã xii-yu:

—Nchòhó ní sãndéhé-ndó ñⁿ tée ndècu xití yucu, te tée-ãⁿ ñã túú sãni ñⁿ saní úú iní-dé, chi ñã túú quide-dé dàtnã quidé nchãa ité náhnú cuãháⁿ-xi duha cuãháⁿ-xi dàcãⁿ òré quéné tãchí. ²⁵ Te ni ñã túú ní sãndéhé-ndó ñⁿ tée nihnu dóó vãha dóó vii càa. Te nchòhó xiní-ndó sã ñáiyu sãcuíhnu dóó vãha dóó vii càa ñã túú nã cúmãní xii-yu, te nchaa ñáiyu-án ndécü-yu vehe cue tée cùnuu yindaha ñaha xii ñáiyu. ²⁶ Dico nchòhó chi ní sãndéhé-ndó ñⁿ tée càháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí. Te ndãá sã díú tãe càháⁿ tnúhu-gã cúú-dé dico cùnuu-gã-dé dacúúxí dàva-gã cue tée càháⁿ tnúhu-gã. ²⁷ Te ñiu cuendã té Juãá-ãⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí nàcuáa ní xãhaⁿ-gã xii Crìstú, te duha ní xãhaⁿ-gã:

Tendaha-ï ñⁿ tée càháⁿ tnúhu-í codonüu-dé núú-n cuendã dätúha-dé ñáiyu cuendã quíndãá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xãhaⁿ-gã, te ducaⁿ ñi ngódó tnùní núú tütú-gã. ²⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ñi ñⁿ cue tée ñuyíú-a ñã túú cùnuu-güedé dàtnã cùnùu té Juãá tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu. Te nchaa ñáiyu sa ta ndïhu ndaha ñaha Yã Ndiõxí vitna cuãháⁿ cùnùu-gã-ni tucú-yu dacúúxí tã Juãá cuëi cùu-yu ñáiyu ñã túú cùnuu

dacúúxí dàva-gã ñáiyu yindaha-gã —càchí Jèsús xãhaⁿ-gã xii-yu.

²⁹ Te sã dúcãⁿ ñi càháⁿ Jèsús, núu nchaa ñáiyu ní dacuándute té Juãá ní cachí-yu sã ïo vãha quide Yã Ndiõxí, te ñiu-ni ducaⁿ ñi càháⁿ cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñãhá xii ñáiyu cuendã impuèstú, cue tée ní dacuándute-dé. ³⁰ Dico cue tée cùu farisèú, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, cue tée ñã túú ní dàcuandute té Juãá ñã túú ní tnàhá iní-güedé cada-güedé nchaa sã vãha cuíni Yã Ndiõxí. ³¹ Te Xitohó Jesucristú ní xãhaⁿ-gã xii-yu:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sãtnahã-xi cùu ñáiyu ndècu vitna. ³² Chi ñáiyu-ãⁿ cúu-yu dàtnã cue landú sãcõo núú yãhu dàdiqui-güexi te níhi càháⁿ-güexi, te xitnãha-güexi: “Ní tiú-ndí yaá ndihi vilu te ñã túú ní cuíni-ndó càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndí te ñã túú ní ndãhyú-ndó”, càchí-güexi xitnãha-güexi. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu ñáiyu ndècu vitna. ³³ Te té Juãá tée ní xóo dacuandute ñaha xii ñáiyu ío ndàhú ní xóo caxi-dé, te ni ñã túú ní xóo coho-dé ndudí ndéhé yoho yãha stilé sã sã ní nduu-xi ndidí, te ní cachí-ndó sã ñi xindecu ndihi-dé espíritú cündihí yucu ñãvãha. ³⁴ Te sãtã ñi quexio yúhú Tée cùu ñaní tnãhá-ndó nchãa-ndo, te xèxi-í xihí-í ndécü-í te càchí-ndó sã cúu-í tée xèxi vihi te xihí vihi-í. Te càchí tucu-ndo sã cúu-í tée xica cuu ndihi cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñãhá xii ñáiyu cuendã impuèstú, ndihi nchaa dava-gã cue tée ndècu ichi cuéhé ichi duha, duha càchí-ndó. ³⁵ Te ñáiyu ní tnãhá tnúhu ndihi Yã Ndiõxí, ñáiyu-ãⁿ quidè-yu nàcuáa cutnùní sã mée-gã ío ndècu ndihi-gã sã xiní tnùnigã —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-yu.

Jèsús ndécü-gã vehe ñⁿ tée cùu farisèú tée nãni Xímú

³⁶ Te ñⁿ tée cùu farisèú ní càháⁿ-dé Jèsús vehe-dé caxi-gã, te òré ní quexio-gã te cuánguïhu-gã mèsã. ³⁷ Te xiãⁿ núcõo-gã ní sãá ñⁿ ñãndihí te ñiu-ni

ñaha ñuú-áⁿ cúu-áⁿ, te ndècu-aⁿ ichi díí ìní, te sá ñí ñíhí-aⁿ tnúhu sá cuängaxi Jèsús vehe tée cùu fariséu-áⁿ, núu nèhe-aⁿ ìⁿ yoó chitu àcítí sàháⁿ tnámí.

³⁸ Te ní ngóo-aⁿ ìⁿ xio díñi Jesús, te ní ngúita-aⁿ ndàhyú-aⁿ te ndihí ndute núu-aⁿ ní naquete-aⁿ sàhá-gă. Te dătnùní ní nadayìchí-aⁿ ndihí idi díquí-aⁿ, te ní teyuhu-aⁿ sàhá-gă, te ní chihí ñaha-aⁿ àcítí sàháⁿ tnámí-ăⁿ. ³⁹ Te sá dúcáⁿ ñí quide-aⁿ ní xiní tée cùu fariséu tée ní cáháⁿ ñáhá xii-gá-áⁿ nùu ní sani iní-dé: “Te núu dícó ndisa tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí cúu tée-a ña, te sa cutnùní iní-dé yoo cùu ñaha tnándeé ñáhá xii-dé, àdi ná ñáyiú cùu-aⁿ, te dícó ìⁿ ñaha ndècu ichi díí ìní cúu-áⁿ”, duha ní sani iní-dé. ⁴⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Xímú, ndècu ìⁿ tnúhu cachí tnúhu-í xii-n —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te tée cùu fariséu-áⁿ xăhaⁿ-dë xii-gá:

—Cachí tnúhu, Mèstrú —càchí-dé xăhaⁿ-dë xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Ní xíndecu ìⁿ tée ní xóo dasaⁿ nùu díhúⁿ, te ní xítaú úú tnàhá-güedé núu-dë. Te ìⁿ-dé ní sàha-dé úhúⁿ ciëndú díhúⁿ denàriú, te ingá-dé ní sàha-dé údico úxí. ⁴² Te ñá ní ñíhí-güedé nacháhu-güedé núu-dë, te tée ní sánùu ñaha-áⁿ ñí quide càhnu iní-dé ndi ndùu-güedé. Te vitna cachí-ö tucu te núu ndëda càa-güedé cúu ìní ñáhá-gă-güedé xii-dé —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴³ Te ní xáhaⁿ tē Xímú-áⁿ:

—Sànuu sá tēe tàú vâi-gă díhúⁿ ño-gă cúu ìní-dé tée ní sánùu ñaha díhúⁿ-ăⁿ —càchí-dé xăhaⁿ-dë xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sá ndàá càháⁿ-n —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴⁴⁻⁴⁶ Te Jèsús ní ndacoto-gă núu ñadìhí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii té Xímú-áⁿ:

—¿Ndèhe-n nacuáa quide ñadìhí-a ñă? Chi cuánguïhu-í vehe-n, dico ñá túú ní tàxi-n ndute ndoo sàhá-í, te ní ñá túú ní tēyuhu ñaha-n, te ní ñá túú ní chihí-n acítí díquí-í, dico ñadìhí-a ní naquete-aⁿ ndihí ndute núu-aⁿ sàhá-í,

te ní nadayìchí-aⁿ ndihí idi díquí-aⁿ, te nuu núu teyuhu-aⁿ sàhá-í, te ní chihí-aⁿ acítí sàháⁿ tnámí sàhá-í. ⁴⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-n sã ño cùu ìní ñáhá-áⁿ xii-í, te núu xíaⁿ cùtnùní iní-ó sã cuëi ío vâi sá cuéhé sá dúhá ñí quide-aⁿ, dico Yá Ndiöxí sa ní quide càhnu ìní ñáhá-gă xii-aⁿ. Chi Yá Ndiöxí quidé càhnu ìní-gă ñáyiú cuëi vâi àdi sacú cuéchi-yu, te núu sacú cuéchi-yu te sacú cúu ìní ñáhá-yu xii-í —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gă xii ñadìhí-áⁿ:

—Sa ní quide càhnu ìní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

⁴⁹ Te cue tée xínucóo ndihí-gă xitnàha-güedé:

—¿Ná tée cùu tée-a núu nándi sá quidé-dë, te ndéé nchaa yícá cuéchi ñáyiú quide cahnu ìní-dé-í? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gă xii ñadìhí-áⁿ:

—Sa ní cácu nihnu-n nùú ùhú núu ndàhú vitna chi ní sándáá ìní ñáhá-n xii-í, te vitna cuanùhú te ñá túú-gă ná cani ìní-n —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

8

Ñáyiú dîhí ní chindee ñàha xii Jesús

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu te Jèsús ní xica-gă cuáháⁿ-gă títñí víhí ñùú náhnú, ndihí ñuú líhli dānehé-gă ñáyiú nācuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu. Te cuáháⁿ ndihí-gă ndi ùxúú tnàhá cue tée xica cuu ndihí-gă, ² ndihí ìⁿ úú ñáyiú dîhí ní quide tátna-gă ní xihí ñaha espíritú cündihí yucu ñávàha, ndihí ñáyiú tnàhá dava-gă cuéhé ùhú ní cùu. Te xíaⁿ tnàhá tucu ìⁿ ñaha nàni Mariá Magdaléná, te ñaha-áⁿ ñí xihí ñaha ùsá espíritú cündihí yucu ñávàha xii-aⁿ ni cùu, te ní quee ñaha-xi. ³ Te tnàhá ìⁿ ñaha nàni Juáná ñadìhí ìⁿ tée nàni Chúza tée ní cunuu ñí xinu cuechi vèhe té Hérodés, ndihí ingá ñaha nàni Susaná nchaa ñáyiú-áⁿ ñí chindee ñáhá-yu xii-gă ndihí nchaa sá ndécú ndihí-yu, te ñu-ni ducaⁿ ñí quide vâi-gă tucu ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gă cuáháⁿ.

Nàcuáa quide téé cuángacáⁿ triú
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Te ío vâi ñáyíu ndaa ñúú ní tacá-yu núú ndécú Jèsús, te ní ngüíta-gá ní cani-gá ñⁿ cuèndú núú-yu cuèndá tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gã xií-yu:

⁵ — ñⁿ téé cuángacáⁿ-dé triú. Te òré ní ngüíta-dé dǎngoyo-dé triú-áⁿ te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xénihnu ñáyíu, te ní xíní tílaá te ní nadatácá-güedi. ⁶ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vîhi yúú, te ní xínu-xi dico núú sâcú-ni nduu te ní yíhí-xi, chi ñá túú còhyo yíhí.

⁷ Te dava ní ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ñúu, te ñⁿnuu-ni ní xínu-xi ndíhí tnu ñúu-áⁿ, te tnu ñúu-áⁿ ní dánáá-xí nchaa triú sá ñí xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava triú-áⁿ ní ngava-xi núú ndécú ñúhu cocoⁿ, te xiáⁿ ní xínu-xi te ní sahnu-xi, te ío váha ní cuu, chi núú ñⁿ-ní triú te ní nguíhí yoco-xi ñⁿ cièndú triú-xi — cǎchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Te níhí ní cáháⁿ-gá ní xáhaⁿ tùcu-gá xií-yu:

— Nchaa nchòhó ñáyíu ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáha cuèndá — cǎchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Nàcuáa quèe-xi tnúhu ní cáháⁿ Jèsús
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Te cue téé xíca cuu ndíhí Jèsús ní xícaⁿ tnúhú-güedé núú-gã núu nása quèe-xi cuèndú ní cani-gá núú ñáyíu.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

— Nchòhó chi sa cǎchí tnúhu Yá Ndiöxí xii-ndo ñⁿ sá vǎtá quíní-gá-ndó, chí cǎchí tnúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gã ñáyíu, dico dava-gá ñáyíu cǎni-í mee-ni cuèndú núú-yu, chí cuèi na quíní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vá cùtnùní iní-yu ná cuèndá ducaⁿ cùu, àdi cuèi na cùndedóho-yu dico ní vá tècú tnùní-yu — cǎchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cáháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi tnúhu cuèndá téé cuángacáⁿ triú

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

— Duha quèe-xi cuèndú ní cani-í núú-ndó, chí triú ní sacáⁿ téé-áⁿ

cúu-xí dàtná tnúhu Yá Ndiöxí. ¹² Te triú sá ñí quene ndava ní ngava ndéé ichi-áⁿ, xiáⁿ cúu-xí dàtná ñáyíu ní quèe iní-xi tnúhu Yá Ndiöxí, dico sáculháⁿ cuáháⁿ-xi xòcani-xi tnúhu-gá iní-yu cuèndá sá vǎ quíndáá iní-yu, te vá nánihí tàhú-yu. ¹³ Te triú sá ñí ngava ñuhu yadi núú yíhí vîhi yúú, xiáⁿ cúu-xí dàtná ñáyíu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiöxí te díí iní ní tní-yu tnúhu-gá, dico òré ná dàcaháⁿ ñáhá yùcu ñávǎha xií-yu nándi cadá-yu, te dàña nihnú-yu tnúhu-gá chí ñá nihí ndéè-yu canchicúⁿ nihnú-yu nàcuáa cáháⁿ tnúhu-gá. ¹⁴ Te triú sá ñí ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ñúu-áⁿ, xiáⁿ cúu-xí dàtná ñáyíu ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiöxí, dico cuèé cuèé ní nacuanaá-yu tnúhu-gá, chí cuèndá mee-ni sǎ cúu-xí mèe-yu ñúhu iní-yu, ndíhí cuèndá sá ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndíhí cuèndá sá ío cùdíí iní-yu nchaa sá ío ñuyíú-a núu xiáⁿ àúⁿ nǎ cuu ní xíndedóho-yu tnúhu-gá. ¹⁵ Dico triú sá ñí ngava núú ndécú ñúhu cocoⁿ, xiáⁿ cúu-xí dàtná ñáyíu váha iní-xi ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiöxí chí ñá túú dàña nihnú-yu, te ní yùhu ní iní-yu quidè-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu-gá.

Nàcuáa quidè-yu ití
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Te ñá túú nì ñⁿ ñáyíu tèñuhú-yu ñⁿ ití te dàdáhu-yu, àdi chiváha-yu ñⁿ caha cǎmá, chí tàxi ndecú-yu núú ñínu cuèndá cutnùní núú nchaa ñáyíu ndècu vehe. ¹⁷ Te ní ñⁿ tnúhu sá ñǎ tècú tnùní ñáyíu vitna vá cǎchí-ó sǎ vǎ tècú tnùní-yu chí dacuèi sá tècú tnùní-yu, te ní ñⁿ tnúhu sá cǎchí-ó cùu yuhu vitna vá cúu yùhu chí dacuítí sǎ quèé tǔu-xi núú ñáyíu.

¹⁸ Te chí cùndedóho váha tnúhu na cáháⁿ-í-a. Nchaa ñáyíu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí ío-gá cuita quíndáá-gá iní ñáhǎ-yu xii-gá quíhíⁿ, te nchaa ñáyíu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá uuⁿ-gá cuita cuu sàá-gá iní-yu núú-gã quíhíⁿ — cǎchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

*Cue ñaní Jèsús ndihí náná-gă
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)*

¹⁹ Te ní quexìo náná Jèsús ndihí cue ñaní-gă vehe núú ndécú-gă, te ñá ndácú-yu cáháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-gă chi ío cuéhé ñáyiú ndècu núú ndécú-gă. ²⁰ Te ìⁿ ñáyiú xĩndecu-áⁿ ñí dáyàha-yu tnúhu núú-gă, te xăhăⁿ-yu:

—Ní quexìo náná-n ndihí cue ñaní-n xĩnutnĩ-yu quehé, te cuíní-yu cáháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-n —càchí-yu xăhăⁿ-yu xii-gă.

²¹ Te ní xáhaⁿ-gă:

—Nchaa ñáyiú sàcúndedóho tnúhu Yá Ndióxi te quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-gă, ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná náná-í ndihí dàtná cue ñaní-í —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii ñáyiú ní dáyàha tnúhu núú-gă-áⁿ.

*Jèsús ngání-gă táchí ndihí ndute
làgúná*

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Te ìⁿ nduu ní quée Jèsús bàrcú ndihí cue téé xica cuu ndihí-gă, te ní xáhaⁿ-gă:

—Chí ná quíhíⁿ-ó ndàa ìngá xio yuhu làgúná —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te cuáháⁿ-güedé ndihí-gă. ²³ Te ñini ñuhu bàrcú ichi cuáháⁿ-xi núú ndute ní xídí Jèsús. Te ní ngüíta-xi níhi vìhi quene táchí te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú-áⁿ cuáháⁿ, te sa cuíní-nă-xi quée naa bàrcú-áⁿ xití ndute ni cùu. ²⁴ Te ní sáháⁿ-güedé núú cáá Jèsús xídí-gă, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gă:

—ìMèstrú, ndiquíú ìní chi tà quée naa-o cuáháⁿ! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gă.

Te Jèsús ní ndiquíú ìní-gă te ní ndacóo-gă te ní tenáá-gă táchí-ăⁿ ndihí ndute làgúná-áⁿ, te ní ngüíñí-ni táchí-ăⁿ te ní nucúndecu nahí-ñá ndute làgúná-áⁿ. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—ìNáa ñá túú sàndáá ìní ñáhá ndìsa-ndo xii-í ăⁿ? —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ñí quide-gă ní xiní-güedé, te ní yùhú-güedé, te ní xitnàha-güedé:

—ìTe ná téé cùu téé-a núú ní cáháⁿ-ni-dé te ní ngüíñí táchí te ní nucúndecu nahí-ni ndute làgúná-a-í? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

*Tée yìhi ñaha cue espíritú cúndihí
yucu ñávàha*

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Te ní sáá-gă ndihí-güedé yucu cue téé ñuú Gàdará, te yìhi ndáá-ni ndàa ìngá xio làgúná-áⁿ cáá dístítú Galiléa. ²⁷ Te òré ní quene Jèsús xití bàrcú te ní dáyátní ñàha ìⁿ téé ñuú-áⁿ xii-gă, te yìhi ñaha titní espíritú cúndihí yucu ñávàha xii-dé. Te ní cunaha ñà túú-gă sácúñhu-dé dóó-dě, te ni ñà túú-gă sácúndecu-dé vehe-dé, chi da nchaa núú yíndüxi ndíyí quide vehe-dé. ²⁸ Te òré ní xiní-dé Jèsús te ní ngüíñí xití-dě núú-gă, te cue espíritú yìhí ñàha xii-dé-áⁿ ñí quide-xi níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gă:

—ìNá cuèndá véxi-ò Jèsús Déhe Dútú Ndióxi sàdí-n ichi-í-í? Te càháⁿ ndáhú-í núú-n sá và dándòho ñaha-n xii-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gă.

²⁹ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-dé cuèndá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa espíritú cúndihí yucu ñávàha yìhi ñaha sá ná quée ñaha-xi xii-dé. Te nchaa xíáⁿ ní xóo dacàháⁿ-xi ìní-dé nándi sá ñí xóo cada-dé nùu ní xóo dacùtu ñaha-güedé cadèná xii-dé cuèndá sá ñà túú-gă ná cada-dé, te ní xóo cundeé ñáhá-güedé, dico cuèi ducaⁿ dico ní xóo dandàva-ni-dé cadèná, te cue espíritú cúndihí yucu ñávàha-áⁿ ñí xóo dacùnu ñaha-xi xii-dé ní xóo quíhíⁿ-dé xití yucu. ³⁰ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gă núú-dě, te xáhaⁿ-gă:

—ìNása nàni-n-í? —cachí-gă xáhaⁿ-gă.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Vài Sandadú nánì-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gă.

Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii-gă cuèndá sá ìo cuéhé espíritú cúndihí yucu ñávàha yìhi ñaha xii-dé. ³¹ Te nchaa

espíritú-áⁿ ní cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús sá vǎ téndàha ñaha-gá xii-xi quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú. ³² Te ðiu-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-áⁿ yíhí vǎi cuchí xǐxexi-güedi, te nchaa espíritú-áⁿ ní cáháⁿ ndàhú-xi núú-gǎ sá ná dàña-gá quíhu-xi yǐqui cùñú nchaa cùchí-áⁿ, te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ sá cúú quíhu-xi yǐqui cùñú-güedi. ³³ Te ní quee ñaha nchàa espíritú-áⁿ xii tée-áⁿ, te ní quíhu-xi nchaa cùchí-áⁿ, te cùchí-áⁿ ní xinu-güedi duha ní quee-güedi ndàa núú dèhvǎ yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute te ní ndihi-güedi ní cáhá.

³⁴ Te òré ní xiní cue tée xitò cuchí-áⁿ nàcuáa ní cuu te ní yùhú-güedé ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuèndú núú cuè ñáyi ndècu xití ñuú, ndihi núú cuè ñáyi ndècu xití yucu. ³⁵ Te nchaa ñáyi ní níhí tñùhu ní queé-yu cuáháⁿ ndéhe-yu nàcuáa ní cuu. Te òré ní quexió-yu núú ndécú Jèsús, te ní xiní-yu tée ní xíhi ñaha cuè espíritú cùndihi yucu ñávǎha-áⁿ núcòo-dé núú sàhá Jèsús, te ñhnu-ná-dé dóo-dě, te núcòo-dé dàtná ìⁿ ñáyi váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhǎ-yu xii-dé. ³⁶ Te nchaa ñáyi ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha tée yíhi ñaha cue espíritú cùndihi yucu ñávǎha-áⁿ ní cùu ní caní-yu cuèndú núú nchàa ñáyi ní quexió-áⁿ nàcuáa ní cuu ní ndúha tée-áⁿ ndihi nàcuáa ní cuu cuèndá nchaa cùchí-áⁿ. ³⁷ Te sá dúcáⁿ ní níhí-yu tñùhu nàcuáa ní cuu, núu nchaa ñáyi ñuú Gàdará ío ní yùhú-yu te ní ngúíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná nùhú-gá nùu ndéé ichi véxi-gá. Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-yu núu cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú. Te òré ndéé-gá bàrcú-áⁿ nùhú-gá ³⁸ ní ngúíta tée ní xíhi ñaha cuè espíritú cùndihi yucu ñávǎha càháⁿ ndàhú-dé núú-gǎ nùu vá cùndèe iní-gá quíhíⁿ ndihi ñaha-gǎ xii-dé, dico Jèsús ní quide ndee iní ñáhǎ-ni-gǎ xii-dé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

³⁹ —Cuanùhú vehe-n, te cani-n

cuèndú núú nchàa ñáyi sá ío càhnu cuu nchaa sá vǎha ní quide ñaha Yǎ Ndiòxí xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te tée-áⁿ ní xica-dé cuánuhú-dé te ní ngúíta-dé ní cani-dé cuèndú núú nchàa ñáyi xǐndecu ñhí ñuú sá ío càhnu cuu nchaa sá vǎha ní quide ñaha Jèsús xii-dé.

Cuèndá déhe yoco tǎ Jàirú, ndihi cuèndá ìⁿ ñadìhí ní tnándeé dóó Jèsús

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Te òré ní ndexìo Jèsús ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ñáyi xǐndecu xíáⁿ sa ndètu cahnu ñaha-ná-yu, te ío váha ní cáháⁿ ndihi ñáhǎ-yu xii-gá òré ní nasáá-gá. ⁴¹ Te ìⁿ tée tàxi tñuní veñùhu ní quexió-dé núú ndécú Jèsús, te tée-áⁿ nání-dě Jàirú, te ní ngúíhí xití-dě núú-gǎ càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nùu vá cùndèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í cada tátna-n déhe yoco-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁴² Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-dě chi ndècu ìⁿ dii-ni déhe yoco-dě, te ndècu-xi datná úxúú cuíá-xi, te càhú víhí tñáhǎ-xi cùhú-xi te cuíní-xi cuú-xi. Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi tée-áⁿ, te ío vǎi ñáyi nchìcúⁿ ñáhǎ xii-gá cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu.

⁴³ Te tnuú nchaa ñáyi-áⁿ ñútnàhá ìⁿ ñaha cùhú, te ñaha-áⁿ sà ní cuu úxúú cuíá sǎ cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níhí xii-aⁿ, te ío cuéhé dǐhúⁿ ní cuu dàndonuhu-aⁿ chi ní nadico-aⁿ nchàa sá ndécú ndihi-aⁿ cuèndá ní níhí-aⁿ dǐhúⁿ ní queheⁿ nchaa ñáyi ní quide tátna ñaha xii-aⁿ, dico ní ìⁿ-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ. ⁴⁴ Te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá Jèsús, te ní tnándeé-aⁿ luha yuhu dóo-gǎ te òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ.

⁴⁵ Te Jèsús ní xicáⁿ tñuhú-gǎ núu-yu, te xáhaⁿ-gǎ:

—¿Ndédacàa-ndo ní tnándeé ñáhǎ xii-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Te ncháa-yu ní xáhǎⁿ-yu sá ní ìⁿ-yu ñá túú ní tnándeé ñáhǎ xii-gá. Te té Pèlú ndihi cue tée cùndihi-dé ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vái ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-n, te xio xio dàdehnde ñáhá-yu, te xicáⁿ tnúhú-gã-n yòo ní tnándeé ñáhá xii-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴⁶ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Dico ñáyiú ñándeé ñáhá xii-í, chi ní cutnùní iní-í sá ñáyiú cùhú ní tnándeé ñáhá xii-í te ní ndúha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁴⁷ Te sáta ní xini ñaha-áⁿ sã ní cutnùní iní Jèsús sá ní tnándeé ñáhá-áⁿ xii-gá, te yùhú yùhú-aⁿ ní sáhá-aⁿ ní ngüíñí xití-áⁿ nùú-gã, te ní náhmá-aⁿ nùú-gã, ndihi nùú nchàa ñáyiú ná cuendá ducaⁿ ní quide-aⁿ ní tnándeé-aⁿ-gá, ndihi cuendá sá òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ. ⁴⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í nùú ní ndúha-n, te cuanùhú vitna te ñá túú-gã ná cani iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

⁴⁹ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá ñáyiú tée xinu cuechi vehe té Jàirú tée tàxi tnuní veñúhu, te xáhaⁿ tée xinu cuechi-áⁿ xii-dé:

—Sa ní xihí déhe-n, vá chíchiuⁿ-gá-n Mèstrú —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

⁵⁰ Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ tée xinu cuechi-áⁿ xii té Jàirú ní tecú dóho Jèsús, nùú ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Vá ndihú iní-n, quindáá iní ñáhá-ni-n xii-í te ndúha déhe-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁵¹ Te òré ní sáa-gá vehe té Jàirú te ñá ní dàña-gá quíhu ñáyiú cùtexínu, nùú té Pèlú-ni ndihi té Jàcobó-ni, ndihi té Juáa-ni, ndihi tãtã ndihi nãná-ni xíchí ní xihí-áⁿ cuãnguìhu ndihi-gá xití vehe. ⁵² Te nchaa ñáyiú sa xindecu vehe-dé-áⁿ xindáhyú-yu sá ndihú iní-yu cuendá sá ní xihí-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Vá ndáhyú-ndó, chi dícó-ni xidí-xi ñá túú ní xihí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁵³ Te ní sácú ndeé ñáhã-yu xii-gá, chi sá cúú-xí mèé-yu chi ní xihí ndisa xíchí-ãⁿ. ⁵⁴ Te Jèsús ní tñi-gá ndaha xíchí ní xihí-áⁿ, te níhi ní càháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gã:

—Xíchí cuéchí, ndacóo —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

⁵⁵ Te xíchí-ãⁿ ní ndoto-xi, te òré-ni ní ndacóo-xi, te Jèsús ní xáhaⁿ-gã sá ná cuãñáhã-yu sá cáxi-xí. ⁵⁶ Te tãtã-xi ndihi nãná-xi súúni ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní dándótó ñaha Jesús xii-xi, te ní xáhaⁿ-gã xii-yu sá vã yòo ñáyiú cuñáhã-yu sá dúcáⁿ ní quide-gã.

9

Jèsús téndàha-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihi-gá quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní sãñaha-gã xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihi-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cündihi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiú, ndihi cuendá sá cáda tãtã-güedé nchaa ñáyiú cùhú. ² Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé sá quíhíⁿ-güedé danèhé-güedé ñáyiú nàcuáa cada Yá Ndiõxí ndihu ndaha ñaha-gá xii-yu, te ducaⁿ càda tãtã-güedé cue ñáyiú cùhú. ³ Te cùmání-gã caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ñá túú tnàhí ná canehe-ndo cùu ichi-ndo, ni tãtã, ni ñunu, ni sã cáxi-ndó, ni dñhúⁿ. Te ni vã cànehe-ndo ingá ichi dóo-ndó, chi ñáyiú ní dóo níhñú-ndó-ãⁿ xíãⁿ tnàhí-ni. ⁴ Te ndédani càa vehe na saá-ndó, te xíãⁿ cundecu-ndo ndeé ná sáa nduu ndeé-ndo. ⁵ Te nùú ñá túú cuini-yu queheⁿ cuendá ñáhã-yu xii-ndo, te ndee-ndo ñúú-áⁿ, te naquidi-ndo ticá chúhmá ní tñi sáhá-ndó cuendá sá ná cutnuni iní-yu sá ñá túú quide váha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁶ Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé, te ní quee-güedé cuáhãⁿ-güedé nchaa ñuú dácuãha-güedé ñáyiú tnúhu Yá Ndiõxí, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-yu, te ducaⁿ ta quide tãtã-güedé nchaa ñáyiú cùhú cuáhãⁿ.

Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juáa tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Te té Hèrodés téé cùu gobiernú ní níhí-dě tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te quíyuhú iní-dé te sàni iní-dé yoo cùu-gá. Te ducaⁿ nǐ sani iní-dé chi dava ñáyiú càchí-yu sá tǐ Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní ndoto cùu-gá. 8 Te davá-yu càchí-yu sá tǐ Èliás cúu-gǎ, te davá-yu càchí-yu sá ñⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha vìhi ní ndoto cùu-gá, càchí-yu. 9 Dico té Hèrodés ní cachí-dé:

—Yúhú ní táuchíúⁿ-í ní xehndé-güedé díquí tǐ Juàá. ¿Te yoo cùu téé dii cuèndú-xi níhí-a sá sũúni cuèhé nũú sǎ quidé-dě váíⁿ? —duha ní cachí-dé.

Te té Hèrodés ndúcú-dě nàcuáa cada-dé cuèndá quini-dé Jèsús.

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mǐl cue téé te ñáyiú ñáyiú ñáyiú ndíhi landú

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 Te nchaa cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús cuáháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiú ní ndexio-güedé núú-gǎ te ní ngüita-güedé nácàni tnúhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé. Te dàtnùni ní xica-gá medì-ni-gá ndécá ñaha-gá xii-güedé cuáháⁿ ñⁿ xichi núú ñà túú ñáyiú ndècu, yatni núú cáá ñúú Bètsaidá. 11 Dico òré ní níhí ñáyiú tnúhu sá cuáháⁿ Jèsús, te nchìcúⁿ-yu-gá cuáháⁿ, te òré ní quexió-yu núú-gǎ, te ní queheⁿ cuèndá ñáhá-gǎ xií-yu, te ní dánèhé ñáhá-gǎ xií-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu, te ní quide tátna-gá nchaa ñáyiú cùhú.

12 Te òré sa ní cuaa te ní natacá ndí ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá núú-gǎ, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaa ñáyiú-a, chi sa ní cuaa, te na quíhíⁿ-yu nchaa vehe càa yatni iha, ndíhi nchaa xití ñúú cáá yatni iha cuaáⁿ-yu sá cáxí-yu, te ñu-ni yacáⁿ ndetatú-yu, chi núú ndécú-ó ña ñà túú tnàhí ná ío —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

13 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Mee-ndo chí cuñaha sǎ ná cáxí-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ñá túú nǎgá ndécú ndíhi-ndí, chi úhúⁿ duha-ná pàá, ndíhi úú-nǎ chácá ndécú ndíhi-ndí, te ñu-ni núu quíhíⁿ-ndí cuaaⁿ-ndí sá cáxí-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

14 Te xínu dàtná úhúⁿ mǐl mee-ni cue téé, te ñáyiú ñáyiú ñáyiú ndíhi landú. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii cue téé xica cuu ndíhi-gá:

—Chí cuñaha na ngõo ndí údico úxí ndí údico úxí-yu ñⁿ ñⁿ xichi —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

15 Te ducaⁿ nǐ quide-güedé, te ní ngóo-yu nchaa-yu. 16 Te dàtnùni ní queheⁿ-gá ndí ùhúⁿ pàá-án, ndíhi ndí ndúú chácá-ǎⁿ. Te ní ndacoto-gá andíu, te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yá Ndiöxí, te dàtnùni ní táhú cuèchi-gá pàá-án ndíhi chácá-ǎⁿ, te ní sáha-gá nchaa cue téé xica cuu ndíhi-gá ní dácãhñu ñaha-güedé xií-yu. 17 Te nchaa-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá nǐ túhú cóhõ-yu te ní nadatacá-güedé nchaa sá nǐ quendóo, te ní chítú ùxúú tnàhí tídihi mee-ni sǎ nǐ quendóo.

Té Pèlú xáhaⁿ-dě xii Jèsús sá ñáyiú-gǎ cúu-gǎ Crístú

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Te ñⁿ nduu ndècu mee Jesús ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, te càháⁿ ndíhi-gá Yá Ndiöxí, te sátá nǐ yáha ní cáháⁿ ndíhi-gá Yá Ndiöxí, te ní xicáⁿ tnúhú-gǎ núú-güedé, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú càchí ñáyiú-va? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

19 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cúu-n ndíi Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú, te davá-yu càchí-yu sá cúu-n tǐ Èliás, te davá-yu càchí-yu sá ñⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nǐ ndoto cùu-n, duha càchí-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

20 Te ní xicáⁿ tnúhú tùcu-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó cúú-n Crístú Déhe Dútú Ndiòxí —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

Jèsús càháⁿ-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá vǎ yǎo ñⁿ cúñaha-güedé yoo cùu-gá. ²² Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Tée cùu ñàni tnàhá-ndó nchàa-ndo ío cuéhé sǎ ndòhò-í, chi daquèe tíhú ñàhá cuè tée cùu sacuéhé nùú ñáyiu isràél, ndihí cue dútú cùnùu, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, te sáá nduu te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²³ Te dàtnùní ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiu:

—Nchaa ñáyiu cuení chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi vǎ cáda-gǎ-yu sá sání ìní mée-yu, te ñⁿ nduu ñⁿ nduu cada ndee ìní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuèi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í. ²⁴ Te nchaa ñáyiu cuení sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyúú-a cuíta nihnú-yu. Dico nchaa ñáyiu ñà túú yùhú cuèi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyúú-a sá cuendá-í, te ñáyiu-áⁿ naníhí tǎhú-yu.

²⁵ Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyúú-a na nihí ñáyiu cundecu ndihí-yu, dico núu ñu nchaa xiǎⁿ ná càda cuíta nihnú-yu te ñà túú vèdana nàndihí-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xiǎⁿ.

²⁶ Te nchaa ñáyiu na cùcahaⁿ núú-xi cáháⁿ váha cuendá-í ndihí cuendá nchaa tnúhu-í, te tnàhá yùhú Tée cùu ñàni tnàhá-ndó nchàa-ndo cucahaⁿ núú-í núú-yu òré quixi tucu-í ndihí cue espíritú xínú cuèchi núú Tǎtà-í Dútú Ndiòxí, te mee-gǎ cada cutnùní ìní nchaa ñáyiu sá ío càhnu cuu-í. ²⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ío ñà nchòhó ñáyiu ndècu iha vitna vǎ cùú-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndó sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Ní nadáma dóó Jèsús ndihí núú-gǎ (Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Te ní cuu dàtná úná nduu sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, te cuásaá-gǎ ñⁿ yucu cáháⁿ ndihí-gá Yǎ Ndiòxí, te ndèca-gá té Pèlú, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juáá cuásaá. ²⁹ Te ñini càháⁿ ndihí-gá Yǎ Ndiòxí ní nadáma núú-gǎ ndihí dóó-gǎ, te dóó-gǎ-áⁿ sùúní ñí nduu cuixíⁿ víhí, te sùúní dàtásaⁿ-xi. ³⁰ Te òré-ni-áⁿ ñí xiní-güedé úú tnàhá cue tée càháⁿ ndihí-gá, te ñⁿ-dé cúú-dé té Moisés, te ñngá-dé cúú-dé té Èliás, ³¹ te sùúní dàtásaⁿ-xi ñí càndéé núú ndécú cuè tée úú-áⁿ ndihí-gá, te xíndatnúhu-güedé nàcuáa ndoho Jèsús cuú-gá ñuú Jerusalén dàtná ní cachí mée-gǎ. ³² Te té Pèlú ndihí úú-gá-güedé cuení víhí-güedé cúdú-güedé, dico ní sahani ìní-güedé ñà túú ní xídí-güedé, te ní dánèhé núú ñáhá-xi xii-güedé sá sùúní vǎha càa núú ndécú Jèsús, ndihí úú cue tée càháⁿ ndihí-gá-áⁿ. ³³ Te òré sa ndùcu ndee cue tée úú-áⁿ caca-güedé núhú-güedé, te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii-gá:

—Mèstrú, ñvǎha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnuvixiⁿ, ñⁿ cuu cuendá-n, te ñⁿ cuu cuendá té Moisés, te ñⁿ cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

Dico té Pèlú chi ñí mée-dé ñà túú ní cùtnuní ìní-dé nása ndùu tnúhu ní cáháⁿ-dé. ³⁴ Te ñini càháⁿ-dé ní quexio ñⁿ vícò núú ndécú-güedé-áⁿ ñí dàdáhu ñaha-xi xii-güedé, te ní yùhú-güedé sá dúcáⁿ ñí quexio vícò-áⁿ ñí dàdáhu ñaha-xi. ³⁵ Te xití vícò-áⁿ ñí tecú ní cáháⁿ Yǎ Ndiòxí, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í, tée ío cùu ìní-í, te tní-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-dé —duha ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁶ Te sáta dúcáⁿ ñí cáháⁿ Yǎ Ndiòxí, te ní quide cuendá-güedé sá mèdii-ná Jèsús ndécú-gǎ xiáⁿ. Te vǎ yǎo ñⁿ ñí xáhaⁿ-güedé nàcuáa ndùu nchaa sá ñí xiní-güedé-áⁿ.

Jèsús quidé tǎtna-gǎ ñⁿ tée cuechi yíhi ñàha espíritú cùndihí yucu ñávǎha (Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Te ñngá nduu-áⁿ cuǎnuu-gǎ yucu-áⁿ ndihí-güedé, te ío cuéhé ñáyiu

cuáháⁿ tnahá ñáhá xii-gá. ³⁸ Te ñⁿ tée ñuhu tnahá tnuú-yu-áⁿ ñí cáháⁿ níhi-dé, te xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, ío càháⁿ ndàhú-í núú-n ñuu vá cùndèe iní-n càda tátna-n dèhe-í, chí ñⁿdìi duha-dé ndécú, ³⁹ te yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávãha xii-dé, te òré ná nàtni ñaha-xi xii-dé, te dàcana saa ñaha-xi, te ndàda ruúⁿ ñáhá-xí xii-dé, te tàva-xi tíñú yuhu-dé. Te ío dándoho ñaha-xi xii-dé, chí ndéé núú ñà cúú-gã, te dàña ñaha tnaa-xi xii-dé. ⁴⁰ Te sa ní cáháⁿ ndàhú-í núú cuè tée xica cuu ndìhi-n queñuhu-güedé-xi, dico ñá túú ní ndàcu-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiu:

—¡Nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyíú-a ío sàá iní-ndó, chí ñá túú cuíní-ndó quíndáá iní-ndó Yã Ndiöxí! Te ní cuu vai nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó, ¿te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gã cada-ndo-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te ní xáhaⁿ-gã xii tée cùhú déhe-xi-áⁿ:

—Taxi déhe-n ìha —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴² Te òré cuáháⁿ tée cuechi-ãⁿ núú-gã, te espíritú cùndìhi yucu ñávãha-áⁿ ñí dándüá ñáhá-xí xii-dé, te sàhni yìhí ñáhá tùcu-xi xii-dé ní cùu, dico Jèsús níhi ní cáháⁿ-gá ní tenáá-gá espíritú-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te ní nacuéha cuèndá ñáhá-gã xii-dé tátá-dë. ⁴³ Te ncháá-yu ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ñí cuu, te ní cachí-yu sá ño càhnu cuu Yá Ndiöxí.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cùú-gá
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Te ñini xicuñúhu-yu nàcuáa ní quide Jèsús, te ní xáhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndìhi-gá:

⁴⁴ —Nchòhó cundedóho váha-ndo tñuhu na càháⁿ-í-a, te vá ná cuànaa-ndo, chí yúhú Tée cùu ñani tñáhá-ndó ncháa-ndo sáá ñⁿ nduu te cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁵ Dico cue tée-áⁿ ñà túú ní tècú tnùnì-güedé nàcuáa nduu tñuhu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé, te ducaⁿ ñí yáha-güedé, chí ducaⁿ tñahí ní cachí-gá sá vá tècú tnùnì-güedé, te ní yúhú-güedé cacaⁿ tñuhú-güedé núú-gã nása nduu tñuhu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue tée ndècu tñuhu núú tñáhá ñuu ndédacàa-güedé ío-gá cùnùu
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Te cue tée xica cuu ndìhi-gá ní ngúita-güedé ndátnñuhu-güedé ñuu ndédacàa-güedé ío-gá cùnùu, ⁴⁷ dico Jèsús ní cutnùnì iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé ñuu ní cana-gá ñⁿ té lìhli, te ní sanu tñi ñaha-gã ñⁿ xio dñi-gá. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñⁿ té lìhli dàtná té lìhli-a cuèndá sá ñuhú ñni ñáhá-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yúhú ní queheⁿ cuèndá-yu, te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii yúhú, te cada iní-yu sá tñáhá Tàtà-í Dútú Ndiöxí Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuèndá-yu. Te nchaa ñáyiu ío ndàhú iní-xi mee-ni xinu cuechí-yu, ñáyiu-áⁿ ío-gá cùnùú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñáyiu ñá túú cùu úhú iní ñáhá cùndìhi ñáhá-yu xii-o
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Te té Juáa ñu-ni ñⁿ tée xica cuu ndìhi-gá ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, ní xiní-ndí ñⁿ tée càcunehe ñaha-dé xii-n, te ndèñuhu-dé espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiu, te nchúhú ñá túú ní dàña-gá-ndí ducaⁿ càda-dé, chí ñá túú xica cuu ndìhi ñaha-dé xii-o —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chí ñáyiu ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cùndìhi ñáhá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Jèsús càháⁿ-gá dóho té Jàcobó ndìhi té Juáa

⁵¹ Te òré sa ta cùyatni ndaa Jèsús andi, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá

ñuú Jerusálén, chi duuⁿ duuⁿ ní sani iní-gá sá quíhíⁿ-gá. ⁵² Te ní tendaha-gã cue téé yòdo nuu cuáháⁿ, te ní quexio-güedé ìⁿ ñuú, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sàmariá, te ndùcu-güedé ìⁿ vehe cada túha-güedé òré quexio-gá. ⁵³ Dico ñáyiú Sàmariá ñá túú ní cuíní-yu cuáñaha nùú-yu vehe, chi cuèndá sá ñí cutnùní iní-yu sá ìchi yáha-ni-gá quíhíⁿ-gá ñuú Jerusálén. ⁵⁴ Te sá dúcáⁿ ñí quidé-yu ñá túú ní cuíní-yu cuáñaha nùú-yu vehe ndetatú-gá, núu ní xáhaⁿ tẽ Jàcobó ndíhi té Juàá cue téé xica cuu ndíhi-gá xii-dé:

—Mèstrú, ¿cuíní-n càcáⁿ táhú-ó nùú Yã Ndiõxí cuèndá dangáva-gá ñuhú danàa-gá ñáyiú ñuú-a dàtná ní quide té Èliás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha-ãⁿ? — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵⁵ Te Jèsús ní nchócótó-gã núu-güedé, te níhi ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Nchòhó, chi ñá túú vãha iní-ndó te núu ducaⁿ càháⁿ-ndó. ⁵⁶ Chi yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo véxi-í sá dácãcu nihnu-í ñáyiú, te ñá díú vèxi-í sá dácuíta nihnu-í-yu — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndíhi-güedé ingá ñuú.

Ñáyiú cuíní chitnahá ñáhá xii Jèsús ní cùu

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Te ñuhu Jèsús ichi ndíhi-güedé, te ìⁿ téé ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n ndèni ní cuu na quíhíⁿ-n — càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁵⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Nchaa ñúcuí chi ndècu yaú cùú vèhe-güedé saquíhi-güedé, te nchaa quíti ndáva caa tacá-güedé díquí yutnu, dico yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ñá túú ndéé cáá vèhe-í ñuyíú-a ndetatú-í — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁵⁹ Te dàtnùní ní xáhaⁿ tucu-gá xii ingá-dé:

—Yòhó taquixi chitnahá ñáhá-n xii-í — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Dico téé-áⁿ ñí xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, dañá na nùhú-í cundetu-í cuú tãtã-í te chindúxi-í-dé, te dàtnùní quixi-í chitnahá ñáhá dùcaⁿ-ná-í xii-n — càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁶⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Daña ñáyiú ñá túú sándáá iní ñáhá xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chi ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná ñáyiú ní xíhí cuèi ndècu-ní-yu núú ñuyíú-a. Te yòhó taquixi, chi quíhíⁿ-n dànehé-n ñáyiú nàcuáa cada Yá Ndiõxí ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁶¹ Te ní xáhaⁿ tucu ingá-dé xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í chitnahá ñáhà-í xii-n, dico díhna-gá dañá na nùhú-í cada ndee iní-í nchaa ñáyiú ndècu vehe-í, te dàtnùní quixi-í — càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁶² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-í, te núu vá cãchicúⁿ nihnu ñáhá-yu ñí yùhu ñí iní-yu, te cùú-yu dàtná ìⁿ téé ní tní ndaha làtú cutu-dé, chi téé-áⁿ nùu na ndàcoto-dé ndàa sátá-dẽ òré xítú-dẽ, te vá quíhíⁿ ndáa làtú-dé ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu. Te cue ñáyiú chi vá cúú ndáa-yu nàcuáa ndíhu ndaha-gá dava-gá ñáyiú — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

10

Jèsús téndaha-gá únídico úxí cue téé quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu, te ní cáxi tucu Xítohó Jesucristú únídico úxí cue téé codonùu-güedé quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá nchaa ñuú, ndíhi nchaa dava-gá xichi núú quíhíⁿ-gá, te ndí ndúú ndí ndúú-güedé tendaha ñàha-gá xii-güedé quíhíⁿ-güedé. ² Te cùmání-gã caca-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sã òré ná sàa yóo cuu nchaa sá xítú ñáyiú, te ío vài cuu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã dàtná vài sá xítú ñáyiú cùu, ducaⁿ ìo vài ñáyiú cùmání cundedóho

tnúhu Yá Ndiöxí te ío sacú ñáyiú dâcuaha ñaha xii-yu tnúhu-gá, núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi cácaⁿ-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá sá ná dàcaháⁿ-gá iní ñáyiú cáháⁿ-yu tnúhu-gá núú ñáyiú cùmání cundedóho tnúhu-gá. ³ Te nchòhó cúú-ndó dàtná cue mbéé cue quití cuaháⁿ núú yíhí cue quití dééⁿ. Chi tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó núú xíndecu nchaa ñáyiú cuihna iní-xi. ⁴ Te vá cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, ni núú cúhúⁿ dǐhúⁿ-ndó, te ni vǎ cádá tǔha-gá-ndó chàú-ndó chi ñiú-ni chàú yíhí-ndó-ǎⁿ xíáⁿ-ni quíhí-ndo, te vá ío cuyaa-ndo cáháⁿ ndíhí-ndo ñáyiú ñùhu ichi. ⁵ Te òré ná quèxio-ndo ñⁿ vehe, te duha cúñaha-ndo xii ñáyiú dii vèhe-xi-áⁿ: “Yá Ndiöxí chindee ñaha-gá xii-ndo ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-yu. ⁶ Te núu ñáyiú-áⁿ ní nduu táhǔ-yu sá cùndècu váha iní-yu núú Yá Ndiöxí, te cuu-xi sá váha sá cúú-xí-yu tnúhu cúñaha-ndo-ǎⁿ, dico núu ñá túú ní cáháⁿ váha ndíhí ñáhá-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo sǎ vǎ cúú-xí sǎ váha sá cúú-xí-yu. Dico núu ní cáháⁿ váha ndíhí ñáhá-yu xii-ndo, ⁷ te ñiú-ni vehe-áⁿ cada vehe tnaa-ndo, te ñá túú-gǎ ndéé nducu-ndo vèhe cundecu-ndo, te caxi-ndo nchàa sá ná tàxí-yu, chi nchaa cue téé quide chiuⁿ dacuití tàú-güedé sá ñíhí-güedé sá cáxí-güedé cuendá nchaa chiúⁿ quide-güedé. ⁸ Te núu ní sáá-ndó ñⁿ núú núú ní queheⁿ cuendá ñáhǎ-yu xii-ndo, te caxi-ndo nchàa sá ná tàxí-yu. ⁹ Te cada tátna-ndo cue ñáyiú cùhú xíndecu ñuú-áⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu sá sǎ ní sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu. ¹⁰ Dico núu ní sáá-ndó ñⁿ núú núú ñá túú ní queheⁿ cuendá ñáhǎ-yu xii-ndo, te tñí-ndo ìchi cuita cáháⁿ-ndó cuaháⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu: ¹¹ “Ndéé tíca chúhmá ní tñí sáhá-ndí ñuú-ndó nàquidi-ndí, te duha quide-ndí cuendá cutnùní iní-ndó sǎ ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo. Dico cunaha-ndo sǎ sǎ ní sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo ní cùu”, duha

cúñaha-ndo xii-yu. ¹² Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ná sáá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyiú, te ñáyiú ñuú-áⁿ ío-gá ndohó-yu dàvá-áⁿ dâcúxí ñáyiú ñuú Sòdomá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá ñáyiú dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú (Mt. 11:20-24)

¹³ Te Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii ñáyiú dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá:

—¡Ndàhú nchòhó cue ñáyiú ñuú Corazín! ¡Te ndàhú nchòhó cue ñáyiú ñuú Bètsaidá! Chi núu dícó ñuú Tírú, ndíhí ñuú Sídón ní quide-í nchaa sá vǎ yǒo tñahí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-áⁿ ní xiní-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuihnú-yu dóó ndàhú, te cunucóo-yu núú yáa cuendá sá ndíxí cuéchi iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ní cùu. ¹⁴ Dico sáá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo dâcúxí ñáyiú ñuú Tírú, ndíhí ñáyiú ñuú Sídón. ¹⁵ Te nchòhó ñáyiú ñuú Capèrnaúm quide iní-ndó sǎ sǎ cuàndaa-ndo àndíu, dico ñáhá chi núú ùhú núú ndàhú cundecu-ndo —duha ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiú ñuú-áⁿ.

¹⁶ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii cue téé tendaha-gǎ quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá-áⁿ:

—Nchaa ñáyiú na cùndedóho nchaa tnúhu cáháⁿ-ndó, te cada iní-yu sá yǔhú cáháⁿ-í ndèdóho-yu, te nchaa ñáyiú na dàquee tíhú ñáhá xii-ndo, te tñahá yúhú daquèe tíhǔ-yu, te nchaa ñáyiú ducaⁿ na dàquee tíhú ñáhá xii-í, te tñahá Tǎtà-í Dútú Ndiöxí Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a dàquee tíhǔ-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-güedé cuaháⁿ-güedé.

Ní nasáá cue téé únídico úxí ní tendaha Jèsús ní sáháⁿ ní cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú

¹⁷ Te cue téé únídico úxí-áⁿ ní nasáá-güedé te súúní cùdí iní-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ndéé espíritú cùndíhí yucu ñávǎha sàndáá iní ñáhá-xí xii-ndí òré cácu nèhe ñaha-ndí xii-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Ndáá càháⁿ-ndó chi yúhú ní xiní-í cùtnàhá ní xíta nihnu yucu ñávàha, chi dàtná ní ngava ìⁿ tasaⁿ ñí ngava-xi ñuyíú-a. ¹⁹ Te dàtná quidé-ndó òré xènihnu-ndo ìⁿ cóó, àdi ìⁿ nchacua ducaⁿ cada-ndo daquee tíhú-ndó yucu ñávàha, te ñá túú nà cada ñaha-xi xii-ndo, chi ní taxi-í tnúhu ndee ìní ndécú ndìhi-ndo. ²⁰ Dico vá cùdìí ìní-ndó cuèndá sá sàndáá ìní ñáhá cuè espíritú cùndìhi yucu ñávàha xii-ndo, chi cùdìí ìní-ndó cuèndá sá sà yodo tnuní-ndó nùú tùtú Yá Ndiöxí Yaá ndécú àndiu —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cùdìí ìní-gá
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Te òré-áⁿ sùúni ñí quide díí ìní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxí xii Jèsús, te ní xáhaⁿ-gã xii Yá Ndiöxí:

—Yòhó Tàtá-í Dútú Ndiöxí, ío chihnuhu ñaha-í xii-n chi diu-n tàxi tnuní-n àndiu ndìhi ñuyíú-a, te dànehé-n cuè ñáyiu nchaa tnúhu váha, te diu-ni ñáyiu-áⁿ cù-yu ñáyiu ñá túú cùtnuní ìní-xi nchaa tnúhu càháⁿ cue téé túha, te nchaa tnúhu càháⁿ-n-áⁿ ñà túú ní dàtúu-n nùú ñáyiu càchí sá ío túha, te ío váha sàá díquí-xi. Te ducaⁿ quide-n, chi ducaⁿ cuìní-n cùnduu —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii Yá Ndiöxí.

²² Te xáhaⁿ tùcu-gá xii cue téé ní nasáá-áⁿ:

—Mee Tàtá-í Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá cùnùu-í nùú nchàa-ndi túhú sá ío. Te vá yòo ìⁿ xiní nàcuáa sàni ìní yúhú Déhe Dútú Ndiöxí, chi ìⁿndi díí-ni mee-gã xini-gá nàcuáa sàni ìní-í. Te ducaⁿ ìⁿndi-ni yúhú xiní-í nàcuáa sàni ìní mée-gã, te nchaa ñáyiu càchí ìní-í sá quini-yu nàcuáa sàni ìní Tàtá-í Dútú Ndiöxí te xitnùhu-í-yu, te vá yòo ìⁿ-gã xiní nàcuáa sàni ìní-gá chi diu-ni ñáyiu ducaⁿ xitnùhu-í-áⁿ xiní-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²³ Te ní nchócótó-gã nùú xindecu mee-ni cuè téé xica cuu ndìhi-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Váha táhu nchòhó ndìhi nchaa ñáyiu ndèhe nchaa nacuaá quide-í vitna. ²⁴ Chi ío cuéhé cue téé ní xóo

cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, ndìhi cue téé ní xindaha ñàha xii ñáyiu ní cuini-güedé cundehe-güedé nchaa sá ndéhé-ndó quide-í vitna, te ñá túú ní xiní-güedé, te ní cuini-güedé cund-edóho-güedé nchaa tnúhu càháⁿ-í ndèdóho-ndo vitna, te ñá túú ní xindedóho-güedé —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Nàcuáa ní quide ìⁿ téé distritú Sàmariá

²⁵ Te ìⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnuní ndi Moisés ní ndacuñí-dé xító ndéé-dé Jèsús nùu nása cunduu tnúhu càháⁿ-gá, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cúú sã càdà-í cuèndá nduu táhù-í cundecu-í ndìhi Yá Ndiöxí ñi caa ñi quihíⁿ-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Cuìní-í cachí tnúhu-n nása càháⁿ-xi nùú tùtú ndi Moisés —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁷ Te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Ndi Moisés càchí ndi nùú tùtú ndi: “Cuu ìní-ndó Dútú Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí-ndó ñi yuhu ñi ìní-ndó, te cani ìní-ndó càda-ndo datná cuini mée-gã, te mee-ni tnúhu váha cani ìní-ndó nàcuáa cuu vii cuu váha-ndo nùú-gã, te coo ìní-ndó cuu ìní-ndó-gã. Te cuu ìní-ndó tnàha ñáyiu-ndo dàtná cúú ìní-ndó mée-ndo”, duha càchí ndi nùú tùtú ndi —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Váha-ni càháⁿ-n, te nùu cada-n nàcuáa càháⁿ-n áⁿ, te nduu táhù-n cundecu-n ndìhi Yá Ndiöxí ñi caa ñi quihíⁿ —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁹ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii-dé nùu nducu-dé nàcuáa cada-dé cácu nihnu-dé nùú tnúhu ní càháⁿ-dé, te ní xicáⁿ tnúhú-dè nùú-gã, te xáhaⁿ-dè:

—¿Yoo cuu tnaha ñáyiu-í-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuèndú nùú-dè nàcuáa tecú tnuní-dé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gã:

—Ìⁿ téé ní ndee-dé nùú Jerusalén ñuhú-dè ichi cuánuu-dé cuáháⁿ-dé nùú Jericó, te ní quee ñadúhú ichi-dé

ní dúhú-güedě dóó níhnú-dě, ndihí nchaa sá néhé-dě, te ní caniha vihi-güedé, te nchìto diu-ná-dé ní dáña ñàha-güedé te cuáháⁿ-güedé.

³¹ Te mei òré cātùu-dé-áⁿ ñúhú ìⁿ dútú ichi-áⁿ, te òré ní xiní ñáhá dútú-áⁿ xii-dé, te ìⁿ xio-ni ní xócóo ndee-dé ní yáha-dé. ³² Te ñùhu tucu ìⁿ téé cùu levítá ichi-áⁿ, te òré ní xiní-dé téé-áⁿ cātùu-dé, te diu-ni ducaⁿ ñi quide-dé ìⁿ xio-ni ní xócóo ndee-dé ní yáha-dé. ³³ Dico ìⁿ téé distritú Sàmariá ñúhú tucu-dé ichi-áⁿ te òré ní xiní-dé téé-áⁿ cātùu-dé, te ní cundàhú iní ñáhá-dě. ³⁴ Te ní sáháⁿ-dé núú cātùu téé-áⁿ, te ní quide tátna-dé nchaa núú ñi nícuèhé xii téé-áⁿ ñi chihi-dé yúcu, te ní dácútú-dě. Te dàtnùní ní dácáá ñàha-dé sátá quiti-dé, te ndèca ñàha-dé cuáháⁿ ìⁿ vehe núú sácóo cue ñáyiú sácúhuⁿ ichi, te yàcáⁿ ní xito ñàha-dě. ³⁵ Te ingá nduu òré ní nucúhuⁿ téé Samaritànú-áⁿ ichi, te ní tava-dé úú díhúⁿ denariú, te ní sáha-dé téé cùu xitohó vehe-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dě: “Coto saú-n tée-a, te núú ñá ní tnàhá díhúⁿ sã ñi taxi-í, te cuèi na dāndoñuhu-gá-n díhúⁿ-n cuendá-dé, te òré ná quixi tucu-í te nacháhu-í”, duha ní xáhaⁿ tée Samaritànú-áⁿ xii téé dii vèhe xiáⁿ. ³⁶ Te vitna cáháⁿ, te núú ndèdacáa cue téé úní-áⁿ cúú-güedě téé váha cùu iní-güedé tnàha ñáyiú-güedé — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii téé dàcuaha ñàha xii-í ñáyiú-áⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés.

³⁷ Te téé-áⁿ ñi xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Téé ní cundàhú iní ñáhá xii téé ní dānícuehé ñáhá cue ñadúhú-áⁿ, téé-áⁿ cúú-dě téé cùu iní tnàha ñáyiú-xi — càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Cuáháⁿ te diu-ni ducaⁿ càda-n tnahá-n — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Jèsús ndécú-gã vehe tá Mārta ndihí tá Màriá

³⁸ Te Jèsús ñúhú-ni-gã ichi cuáháⁿ-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní sáá-gá ìⁿ ñuú lìhli, te xiáⁿ ñi quee ìⁿ xíchí nání Mārta ní cáháⁿ ñáhá-xi xii-gá vehe-xi. ³⁹ Te tá Mārta ndècu ìⁿ cúhú-xi nàni-xi Mariá, te xíchí-áⁿ ñi ngóo-xi núú Jèsús

ndèdóho-xi nchaa tnúhu càháⁿ-gá. ⁴⁰ Te tá Mārta-áⁿ ndihí vihi-ni iní-xi quide-xi chiuⁿ-xi, te ní sáháⁿ-xi núú Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi:

—Mèstrú, ¿náa ñá túú tnàhí sàni iní-n sã ñi dāndóo ndaha ñàha cúhú-í nchaa chiuⁿ-áⁿ? Cúñaha saú ná quixi-xi chindee ñàha-xi —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴¹ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Yòhó Mārta, ñùhu tneñu vihi-n, te ndihú iní-n sã ño vāi chiuⁿ-n ñuhu, ⁴² dico xini ñuhu vihi-gá-xi cundedóho-n tnúhu càháⁿ-í, chi tá Màriá-a sa ndèdóho-xi tnúhu-í, te vá yóo ìⁿ ndacu xocàni tnúhu-í sã ñi ngúndecu ndihí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

11

Jèsús dánèhé-gá cue téé xica cuu ndihí-gá nācuáa cáháⁿ ndihí-güedé Yã Ndiõxí

(Mt. 6:9-15, 7:7-11)

¹ Te ìⁿ nduu càháⁿ ndihí Jèsús Yã Ndiõxí ìⁿ xichi, te sátá ñi yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Yã Ndiõxí, te ní xáhaⁿ ìⁿ téé xica cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, danèhé ñáhá xii-ndí nása cáháⁿ ndihí-ndí Yã Ndiõxí dàtná ní quide ndíi Juáá ní dánèhé ndíi cue téé ní xica cuu ndihí ndíi —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Òré cáháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiõxí, te cachí-ndó:

Yòhó tātá-ndí Dútú Ndiõxí Yaá ndécú àndiú,

nchaa ñáyiú na càháⁿ-yu sá cúú-n Yàá ío yiñùhu.

Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sã ná sàá nduu ndíhu ndàhá-n-yu.

Te cada-n dàtná càchí iní-n ñuyíú-a dàtná quidé-n àndiú.

³ Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sã táxi-n sã cándèca iní-ndí ìⁿ nduu ìⁿ nduu.

⁴ Te cada càhnu iní-n nchàa yicá cuèchi-ndí, chi tnàhá nchúhú quidé càhnu iní-ndí nchaa sá quidé ñàha tnaha ñáyiú-ndí.

Te vá dáñá-n dàcaháⁿ ñáhá yücu ñáváha xii-ndí cada-ndí sá ñà túú vâha, chi coto ñaha-n xii-ndí cuëndá sá vâ dúcáⁿ càda ñaha-xi,

duha cáháⁿ-ndó

—càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ tücu-gá:

—Te núu ndédacàa nchóhó ndécú ñⁿ téé tnàha tnúhu ndihí-ndo, te dava niú cuáháⁿ-ndó vehe-dé, te òré ní quexìo-ndo, te xáhaⁿ-ndo xii-dé: “Véxi-í núu vá cündèe iní-n tàxi nuu-n úní tnàhá pàá, ⁶ chi ñⁿ téé xìní tnáhá ndihí-í ñúhú-dě ichi ní quexìo-dé vehe-í, te ñá túú tnàhí ná cuñaha-í caxi-dé”, quesaha-ndo cñaha-ndo. ⁷ Te téé-án cáháⁿ-dé ndéé xití vehe-dé, te cñaha-dě xii-ndo: “Vá dásatú nihá-n chi ndédí yuyèhe-í, te càa-í ndihí cue landú-í, te vá cúú ndácóo-í taxi-í sá cuíní-n”, quesaha-dě cñaha-dě xii-ndo. ⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cuèi cùu-dé téé tnàha tnúhu ndihí-ndo, dico ducaⁿ cñaha-dě xii-ndo, dico dacuití sã ndácóo-dé taxi-dé sá cuíní-ndó cuëndá sá vâ dásatú-gá-ndó iní-dé. ⁹ Te yúhú càchí-í xii-ndo sã càcáⁿ-ndó núu ná cuíní-ndó núú Yá Ndiöxí te taxi-gá. Te vá dáñá ndèé-ndó càcáⁿ-ndó núú-gã núu ná cuíní-ndó, te ducaⁿ te níhí-ndó. Te cada iní-ndó sã ñí quexìo-ndo vehe ñⁿ tnaha ñáyiü-ndo te ní cáháⁿ-ndó, te ñáyiü-án ñí tedóho ñàhá-yu xii-ndo te ní nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi Yá Ndiöxí tedóho ñaha-gã xii-ndo, te taxi-gá sá ná càcáⁿ-ndó núú-gã. ¹⁰ Chi nchaa ñáyiü ducaⁿ xiquide te Yá Ndiöxí tedóho ñaha-gã xií-yu nihí-yu sá cuíní-yu. Te ñiü-ni ducaⁿ tücu nchaa ñáyiü na càcáⁿ núú-gã ñⁿ sá cuíní-yu, chi sãñaha-gã sá xicáⁿ-yu núú-gã. Te ñiü-ni ducaⁿ tücu níhí nchaa ñáyiü ñá túú dàña ndeé xicáⁿ núú Yá Ndiöxí sá cuíní-yu, chi nihí-yu.

¹¹ Te nchòhó cue téé cùu tátá ñá túú cündee iní-ndó cuãha-ndo cuè déhe-ndo ñⁿ yúú caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ñⁿ pàá núú-ndó càxi-güexi, te ni ñà túú cündee

iní-ndó cuãñaha-ndo ñⁿ cóo caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ñⁿ chácá núú-ndó càxi-güexi. ¹² Te ni ñà túú cündee iní-ndó cuãñaha-ndo ñⁿ nchacua caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ñⁿ ndíú núú-ndó càxi-güexi. ¹³ Te nchòhó cuèi ndèé dau sàá iní-ndó, dico sãha-ndo cuè déhe-ndo sã vâha xèxi-güexi òré xicáⁿ-güexi núú-ndó. Te núu nchòhó ducaⁿ quide-ndo, ñte uuⁿ-gá ducaⁿ quide Tátá-ndó Dütú Ndiöxí Yáá ndécú àndiü, chi taxi-gá Espiritú-gá cundecu ndihí-ndo te núu na càcáⁿ-ndó núú-gã! —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Càchí-güedé sá ndécú ndihí Jèsús yucu ñáváha

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Te Jèsús ndèñuhu-gá espíritú cündihí yucu ñáváha yihí ñaha xii ñⁿ téé ní quide ñihí-xi, te òré ní ndee ñaha espíritú-án xii téé-án, te ní nacáháⁿ-dé. Te ío ní cuñúhu ñáyiü sá dúcáⁿ ñí quide-gá. ¹⁵ Te davá-yu ní xitnàhá-yu:

—Téé-a ndèñuhu-dé nchaa espíritú cündihí sácúihná yihí ñaha xii ñáyiü, chi ñiü-ni sácúihná-ñⁿ chindèe ñaha-xi xii-dé, te ñiü-ni-xi tàxi tnuní-xi nchaa espíritú-án —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹⁶ Te davá-yu xito ndeé ñáhã-yu xii-gá, te xáháⁿ-yu sá ná cadá-gã ñⁿ sá vâ yõo tnàhí ndàcu cada ñuyiü-a cundehé-yu nàcuáa cutnùní iní-yu núu ndáá sá Yá Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii-gá véxi-gá ñuyiü-a. ¹⁷ Dico mee-gã sa ní cutnùní iní-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu, núu ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Te nchòhó xìní-ndó sã núu ñⁿ téé yindaha ñⁿ nacióⁿ vá cúú ñⁿnuu-dé ndihí cue téé cündihí-dé, te vá cúdí-dé cunuu-dě. Te ñiü-ni ducaⁿ sãtnahá tücu-xi cùu cue ñáyiü xindecu ñⁿ-ni vehe, chi núu vá cúú ñⁿnuu-yu cundecú-yu, te vá cúdí-yu cundecu càhnú-yu. ¹⁸ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu sácúihná, chi núu vá cúú ñⁿnuu-xi ndihí nchaa espíritú cündihí-xi te vá cúdí-xi cundecu-xi taxi tnùní-xi. Te duha cáháⁿ-í chi nchòhó càchí-ndó sã sácúihná chindèe ñaha-xi xii-í

d̄iu-ni nduu càda ndáá Yă Ndiöxí cuéchi nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyú-a vitna, dàvá-áⁿ tnàhá cue ñáyiu ní x̄indecu ñuú N̄nivé cundecú-yu núú Yă Ndiöxí, te tnàhá-yu cachí-yu sá ñà túú ní quide ndáá-ndó. Chi ñáyiu ñuú N̄nivé-áⁿ ñi ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu te ní natuhá-yu ichi Yá Ndiöxí cútnàhá ní cáháⁿ ndih̄i ñaha ndíi Jónás tnúhu-gá xií-yu. Dico vitna iha ndècu ndih̄i ñaha-ndo xii yúhú téè cãháⁿ tucu tnúhu Yá Ndiöxí, te d̄iu-í ío-gá cúnùu-í d̄acúxí ndii Jónás.

Núú-ó cùu-xi datná ñⁿ ñuhú
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ 'Te ñà túú ñi ñⁿ ñáyiu tẽñuhú ñⁿ linterná, te taxi ndecú-yu ñⁿ núú yídãhu, àdi chiváha-yu xití ñⁿ tídihi, chi tàxi ndecú-yu ñⁿ núú ñinu cuendá nchaa ñáyiu quíhu vehe cutnùní núu-yu. ³⁴ Te núú-ndó cùu-xi datná ñⁿ ñuhú, chi ñⁿ sá ná quini-ndó te ndixi túu iní-ndó ñà cúú x̄iãⁿ, te núu cãváha núu-ndó, te ducaⁿ cùtnuní iní-ndó ñà cúú sá ndécú núu-ndó, áⁿ te núu cùhú, te vá cùtnùní iní-ndó ñà cúú sá ndécú núu-ndó. Te sá dúcáⁿ cùhú núu-ndó te cada iní-ndó sá ndécú-ndó dàtná ñⁿ núú néé. ³⁵ Te ío cada cuendá-ndó vã cáni cuèhé iní-ndó cuendá tnúhu Yá Ndiöxí cuendá cutnùní iní-ndó nãcuáa cundecu-ndo, chi núu na càni cuèhé iní-ndó cuendá tnúhu-gá, te cùu-ndo datná ñⁿ ñáyiu ñà túú cùtnuní núu-xi. ³⁶ Te núu cãndoo canine iní-ndó, te mee-ni sã vãha ñùhu iní-ndó, te cùtnuní váha iní-ndó tnúhu ndáá dàtná cùtnùní váha núu-ndó òré càyú ñuhú, ducaⁿ cùtnuní iní-ndó — cãchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús cãháⁿ-gá cuendá cue téè cùu fariséu ndih̄i cue téè d̄acuaha ñaha xii-í ñáyiu

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Te òré ní ndih̄i tnúhu ní cáháⁿ Jèsús, te ñⁿ téè cùu fariséu ní cáháⁿ ñáhã-dẽ xii-gá vehe-dé caxi-gá, te cuánguìhu-gá vehe-dé, te ní ngóo-gá mèsá. ³⁸ Te téè cùu fariséu-áⁿ ío ní cuñúhu-dé, chi Jèsús ñà túú ní ndàha-gá nãcuáa sàni iní-güedé nduu

vétú iní Yă Ndiöxí òré ní ngóo-gá caxi-gá dàtná quidé mèe-güedé. ³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Nchòhó cue téè cùu fariséu x̄ini-ndó sã ío ñáyiu nàquete sátã-ni tãsåⁿ ndih̄i sátã-ni cõhó, te xití-xi cãndehe caduha-ni. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu nchohó, chi ndaha-ni-ndo nàquete-ndo, te iní-ndó ñà túú nduu ndoo, te nãndi d̄andahú-ndó tnàha ñáyiu-ndo, te quèheⁿ-ndo sá ndécú ndih̄i-yu, te nãndi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ndó quide-ndo. ⁴⁰ Te nchòhó cúú-ndó cuè téè ío ñi iní-xi! ¿Te náa ñà túú cùtnuní iní-ndó sã Yă Ndiöxí Yá ní cadúha yiqui cùñú-ó d̄iu-ni-gá ní chih̄i-gá iní-ó-ãⁿ? ⁴¹ Te nchaa sã vãha ndècu ndih̄i-ndo cuáha-ndo nchaa ñáyiu x̄ini ñuhu na cundecu ndih̄i-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cuu-ndo ñáyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi.

⁴² 'Te ndàhú ní cuu nchaa nchòhó cue téè cùu fariséu! Chi sãha-ndo Yă Ndiöxí núú ùxí xichi yúcú nání mენტá, ndih̄i yúcú rùdá, ndih̄i nchaa dava-gá núú yúcú quèe comidá, dico ñà túú quide ndáá-ndó, te ni ñà túú ñùhu iní-ndó Yă Ndiöxí. Dico tnúhu cãháⁿ-í-a tàú-ndó càda-ndo, te ni vã dãñã ndéé-ndó càda-ndo nchaa dava-gá sã vãha.

⁴³ 'Te ndàhú ní cuu nchòhó cue téè cùu fariséu! Chi cùini-ndó cùnucóo-ndo núú sãcõo cue téè ío cùnuu xití veñúhu, te cùini-ndó mèe-ni ndih̄i tnúhu yìñùhu cáháⁿ ndih̄i ñaha ñáyiu xii-ndo nchaa núú xicá cùu-ndo.

⁴⁴ 'Te ndàhú ní cuu nchòhó cue téè d̄acuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndii Moisés, ndih̄i nchòhó cue téè cùu fariséu chi ío d̄andahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñà ndáá sá quidé ndáá-ndó! Chi cùu-ndo datná ñⁿ ñáyiu ní xih̄i te ní nguindũxi, te ñà túú cùtnuní-gá ndèè yindũxi-yu, te cuèi nã yáha ñáyiu dico ñà túú cùtnuní sá yindũxi ndiyi. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu nchohó, chi nchaa ñáyiu ndèhe ñaha xii-ndo ñà túú cùtnuní iní-yu nchaa sá cuèhé sá

dúhá sàni iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

45 Te ní xáhaⁿ ìⁿ tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xii-gá:

—Mèstrú, te sá dúcáⁿ càháⁿ-n te tnàhá nchúhú xícuèhé-n ǎⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

46 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—jNdàhú ní cuu tnàhá nchaa nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés! Chi quíde-ndo datná quidé ñáyiú dàcuído ìⁿ tnaha ñáyiú-xi ìⁿ sá ïo véé, te mèé-yu ni lùha ñá túú cuíní-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi quíde nchòhó chi dānehé-ndó ñáyiú nācuáa cadá-yu, dico mee-ndo chi ni lùha ñá túú cuíní-ndó càda-ndo nācuáa dānehé-ndó-yu.

47 'jTe ndàhú ní cuu tucu-ndo! Chi càdúha-ndo nūú nǐ nguíndūxi cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha cuèndá sá cúnàha-ndo nūú yíndūxi cue ndíi, te ñiú-ni cue ñani tnàhá-ndó nǐ sahni-güedé cue ndíi.

48 Te nchòhó sa nàha-ndo nācuáa ní quíde cue ñani tnàhá-ndó, te càchí-ndó sǎ nǐ quíde váha-güedé sá dúcáⁿ nǐ sahni-güedé cue ndíi-án, te vitna càdúha-ndo nūú nǐ nguíndūxi cue ndíi.

49 'Te Yá Ndiǒxí ío sàá nchaa sá xíní tnùní-gá, te ní cachí-gá sá dácàháⁿ-gá iní cue tée cuèndá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá nūú ñáyiú, te cada-güedé nchaa nācuáa cuíní-gá, te dava-güedé cahni ñàhá-yu xii-güedé, te dava-güedé ío dandòho ñahá-yu xii-güedé duha ní cachí-gá.

50 Te nchaa ñáyiú ñuyíú vitna tnàhá-yu nacháhu-yu nūú Yá Ndiǒxí cuèndá sá nǐ sahni-güedé cue tée ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyíú. 51 Te ndéé ndíi Àbél tée ní sahni-güedé ndéé díhna nuu, ndíi ndéé ndíi Zacàriá tée ní sahni-güedé ndéé nūú nǐ ndíi-ná ndácáⁿ cuèndá ñahá Yá Ndiǒxí nūú ñáyiú ndècu ñuyíú vitna, te ñiú ndíi-án nǐ sahni-güedé mei tnúú veñúhu càhnu sá ïo cūnuu, ndíi xító nūú sácòdó sǎ ndúú tǎhú Yá Ndiǒxí.

52 'jTe ndàhú ní cuu tucu nchaa nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés! Chi quíde-ndo datná quidé ìⁿ tée tàxi tnùní ìⁿ vehe, chi nacadí-dé te ñá dáñá-dè quíhu ñáyiú te ni mèé-dé ñá túú quíhu-dé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi quíde-ndo, chi dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndiǒxí te ñá túú cuíní-ndó quíndáá iní-ndó te ni ñà túú dānehé-ndó ñáyiú cuíní tñi tnúhu-gá nācuáa tàú-xi cunduu cuèndá naníhí tǎhú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

53 Te òré ní ndee Jèsús vehe tée cūu fariséú-án, te cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíi cue tée cūu fariséú ní cudééⁿ-güedé nūú-gã, te ní ngúíta-güedé nándi sá xícáⁿ tnúhú-güedé nūú-gã cuèndá cuíní-güedé nūu vá cuíta-gá ìⁿ tnúhu càháⁿ-gá 54 cuèndá ducaⁿ ñíhí-güedé nācuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá.

12

Jèsús càháⁿ-gá cuèndá cue tée dāndahú méé-xí

1 Te òré-án nǐ tacá titní mǐl ñáyiú nūú ndécú Jèsús, te súúni dicó ngǒnchihi tnàha-ná-yu. Te ndèdòho-yu ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndíi-gá:

—Cada cuèndá-ndó vǎ cǎnchícúⁿ nihnu-ndo nācuáa quíde cue tée cūu fariséú, chi cue tée-án ïo dāndahú-güedé méé-güedé sá quidé ndǎá-güedé dico ñá ndǎá sá quidé ndǎá-güedé. 2 Te nchaa tnúhu sá cúú yùhu ni cuu vá cúú yùhu-gá, chi nchaa dacuítí sǎ quéé túu-xi nūú ñáyiú.

3 Chi nchaa tnúhu càháⁿ dayuhu-ndo quèe túu-xi nūú chítú nūú tàcá, te nchaa tnúhu càháⁿ méé-ndó vèhe-ndo dacuítí sǎ nihí ñáyiú tnúhu.

Yá Ndiǒxí xíní ñùhu-xi yuhú-ó-gá (Mt. 10:26-31)

4 'Te nchòhó cue tée ío váha tnàhá tnúhu ndíi-í ná càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ yùhú-ndó cuè ñáyiú cuèi na càhni ñahá-yu xii-ndo, chi ñiú-ni yíqui cūnú-ndó ndàcú-yu cahni-yu, te ñá

túu nǎgá ndacú-yu cada ñàhá-yu xii-ndo. ⁵ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yǎ Ndiǒxí tàú-ndó yùhú-ndó-gǎ, chi mee-gǎ ío cùnuu-gǎ, te ñi-gǎ quidé-gǎ sǎ vǎ cùndècu-gǎ ñáyíu ñuyíú, te daquihíⁿ ñàhá-gǎ xií-yu núu ùhú núu ndàhú, núu xiǎⁿ càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yǎá-áⁿ tàú-ndó yùhú-ndó-gǎ.

⁶ Te nchòhó xíní-ndó sǎ ndèé úhúⁿ tnàhá tìlaá cùyǎhu-di núu ùú díhúⁿ, dico Yǎ Ndiǒxí ñà túu cùnaa-gǎ ni ñⁿ-güedi, chi nèhe cuendá ñàhá-gǎ xii-güedi. ⁷ Te nchòhó ndèé ñⁿ ñⁿ idi díquí-ndó yìndehu, núu xiǎⁿ càchí-í sǎ vǎ yùhú-ndó, chi cùnuu-gǎ-ndó dàcúxí tìlaá cuèi vǎi vihi-güedi.

Ñáyíu na dàtúu núu dàva-gǎ ñáyíu sǎ ndécú ndìhí-yu Xítohó Jesucristú
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ñuu na dàtúu-ndo ñúú dàva-gǎ ñáyíu sǎ ndécú ndìhí ñàhá-í xii-ndo. Te ducaⁿ te tnàhá yùhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo datúu-í núu nchàa cue espíritú xínú cuèchi núu Yǎ Ndiǒxí sǎ nchòhó ndécú ndìhí ñàhá-ndo xii-í. ⁹ Dico núu na cùñaha-ndo xii ñáyíu sǎ ñà túu ndècu ndìhí ñàhá-ndo xii-í, te ñi-ni ducaⁿ càda yùhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, chi cùñaha-í xii cue espíritú xínú cuèchi núu Yǎ Ndiǒxí sǎ ñà túu ndècu ndìhí ñàhá-í xii-ndo.

¹⁰ Te ndèdani cà ñáyíu na càháⁿ cuèhé cuendá yùhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, te cada càhnu iní ñàhá Yǎ Ndiǒxí xií-yu. Dico ñáyíu na càháⁿ cuèhé cuendá Espíritú Yǎ Ndiǒxí, te ñáyíu-áⁿ vǎ càdá càhnu iní ñàhá-gǎ xií-yu.

¹¹ Te òré ná càndeca ñàhá-güedé xii-ndo quihíⁿ veñúhu, àdi núu cuè tée cùchiuⁿ, te ni vǎ cání ìní-ndó ñuu nása cunduú tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, te ni vǎ cání ìní-ndó ñuu ná tnúhu ñàdànchocáva-ndo ñuu ná tnúhu na cùñaha-güedé xii-ndo, ¹² chi òré-nǎ te mee Espíritú Yǎ Ndiǒxí dàcàhu iní ñàhá-xí xii-ndo tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá ñⁿ tée cuica

¹³ Te ñⁿ tée ñùhu tnàhá tnuú ñáyíu-áⁿ ñí xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, cùñaha xii ñaní-í sǎ ná chidava-dé sǎ ñí dándõ tǎtá-ndí cuu cuendá-ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gǎ.

¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ càháⁿ-n? Te ñà díú chiuⁿ-áⁿ vèxi-í cada-í, chi ñà díú tée cùchiuⁿ cuu-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁵ Te xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyíu xíndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyíu ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-í ío váha cada cuendá-ndó, te vǎ cání ìní-ndó nǎndi nducu-ndo cùndecu ndìhí-ndo, chi cuèi vǎi vihi na nihí-ndó cùndecu ndìhí-ndo, dico vǎ chindèe ñàhá-xi cudíi-ndo cùndecu-ndo ñuyíú-a —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

¹⁶ Te dàtnùní ní ngüíta-gǎ cání-gǎ ñⁿ cuendú ñú-yu cuendá tecú tnùní-yu tnúhu-gǎ, te xáhaⁿ-gǎ:

—Íⁿ tée cuica sùúní ñí cuu nchaa tatá ní xitu-dé núu ñùhú-dè. ¹⁷ Te ní ngüíta-dé sání ìní-dé: “¿Te nása cada-í? Te ñà túu ndèé nataxúha-í nchaa sǎ ñí xitu-í”, duha ní sani ìní-dé.

¹⁸ Te dàtnùní ní sáha váha tucu-dé cuendá nàcuáa cada-dé, te ní cachí-dé: “Duha na cunduú, dangòyo-í yacá-í, te ndada càhnu-gǎ-í, te xití-xi nataxúha-í nchaandi túhú sǎ ñí xitu-í, ndìhí nchaa dàva-gǎ sǎ ndécú ndìhí-í. ¹⁹ Te sǎtá dúcáⁿ, te cachí-í: Ío vǎi sǎ ndécú ndìhí-í, te cudíi-xi cuèhé cuíá, te vitna ndetatú-í, te coho-í te caxi-í cada-í, te nǎndi-gǎ cada-í cuendá cudíi ìní-í cundecu-í, duha quesaha-í”, càchí-dé.

²⁰ Dico Yǎ Ndiǒxí ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé: “Yòhó, ñà túu nǎndìhí sǎ sání ìní-n, chi yùhú càchí-í sǎ niú vitna cuú-n, te nchaa sǎ ndécú ndìhí-n ¿yoo cuu sǎ váha xii-aⁿ-i?”, càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé. ²¹ Duha yáha nchaa ñáyíu nǎndi sání ìní-xi cundecu ndìhí-xi ñuyíú-a, dico ñáyíu-áⁿ ío ndàhú-yu chi ñà túu nǎ nduu táhú-yu núu Yǎ Ndiǒxí cundecu ndìhí-yu —càchí Jèsús xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Yá Ndiõxí xító-gă nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xì-gá
(Mt. 6:25-34)

²² Te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá:

—Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã vã ïo cani iní-ndó nõu nása cundecu-ndo, àdi nása níhí-ndó sã cáxí-ndó, àdi nása níhí-ndó dõó cuihnu-ndo. ²³ Chi cùnũu-gá mée-ndó dàcúúxí sã nchító-ndó, te ducaⁿ yìiqui cuñú-ndó cùnũu-gá-xi dàcúúxí dõó sácũhnu-ndo. ²⁴ Te chí cuãha cuendá nàcuáa quide cue tícácá, chi ni ñà túú chihi-güedi tatá cuu itú natahu-güedi te ni ñà túú ndèé nútñi yacá-güedi, te nihí-güedi xèxi-güedi, chi Yá Ndiõxí xító ñàha-gá xii-güedi. ¡Te nchòhó cùnũu-gá-ndó dàcúúxí nchàa cue quitì ndava! ²⁵ Te cuèi nándi sá sání vèhi iní-ndó ndècu-ndo, dico ñà ndácú-ndó càda-ndo nacuáa cuehnu-ndo cuèdicó ìⁿ yìiqui-gã. ²⁶ Te núu ni sã lúhá xǎⁿ ñà ndácú-ndó càda-ndo, ¿te ná cuendá ïo sàni iní-ndó cuendá nchaa sá cuini-ndó ñihí-ndó cundecu ndihí-ndo?

²⁷ Te chí cadá cuendá nàcuáa sàhnu ìⁿ tnu itá, chi ni ñà túú quide chiũ-xi, te ni ñà túú quèhe-xi idi. Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ndíi Salòmón ïo vii ní cáa nchaa sá ni xíndecu ndihí ndíi, dico vii-gá tucu càa nchaa itá dàcúúxí nchàa sá ñi xíndecu ndihí ndíi. ²⁸ Te cùhú sã ïó vitna tnaa-ni cùdíi-xi te sàhmí-yu, te cuèi ducaⁿ dico ïo vii càdúha Yá Ndiõxí nchaa cùhú-ãⁿ. ¡Te nchòhó ïo cùnũu-ndo dàcúúxí nchàa cùhú-ãⁿ, núu xǎⁿ ïo xító ñàha-gá xii-ndo, te dícó yica cùu iní-ndó sàndáá iní-ndó-gã! ²⁹ Te vã ïo canchicúⁿ nihnu-ndo sã cóhó sã cáxí-ndó, te ni vã dándihú-ndó ìni-ndó nõu nása cada-ndo nihí-ndó. ³⁰ Chi nchaa ñáyiu ñà túú sàndáá iní ñáhá xì Yá Ndiõxí ducaⁿ mée-ni sá cóhó sã cáxí-yu xica nchicúⁿ nihnú-yu. Dico mee Tãtá-ó Dütú Ndiõxí sa nàha-gá nándi cùu sá xíní ñũhu-ndo, te taxi-gá. ³¹ Te cada-ndo nchàa nacuáa càháⁿ Yá Ndiõxí Yaá yíndàha ñàha xii-ndo, te ducaⁿ te taxi-gá nchaa sá xíní ñũhu-ndo.

Cuendá sá vãha nduu táhú-ó nõu Yá Ndiõxí
(Mt. 6:19-21)

³² Te vã yùhú nchòhó cue téé ndècu ndihí-í cuèi ïo sacú-ndó, chi Tãtá-ó Dütú Ndiõxí ní cachí-gá sá ndúú táhú-ndó cundecu-ndo núu ndécú-gã taxi tnùní-ndó tnàhá-ndó. ³³ Te chí dícó nchàa sá ndécú ndihí-ndo, te chí cuãha nchaa ñáyiu ndàhú díhúⁿ-ndó ñáyiu xini ñũhu, te cada váha-ndo cundecu-ndo, te ducaⁿ te nduu táhú-ndó sã ïo-gá vãha núu Yá Ndiõxí cundecu ndihí-ndo, te xǎⁿ vã cúú tũhú tnàhí-gá-xi, te ni vã ndíhí nihnu-gá-xi, te ni ñadúhú vã ndácú-güedě duhu-güedě, te ni tiquidi vã quée-dí. ³⁴ Te núu xǎⁿ cúú cuendá-ndó ñà, te ñũu-ni xǎⁿ ñũhú ìni-ndó, áⁿ te núu mee-ni sã ndécú ñũyíú-a ndècu ndihí-ndo, te ñũu-ni nchaa xǎⁿ ñũhú ìni-ndó.

Xini ñũhu-xi quíhi iní-ó cundecu-o

³⁵⁻³⁶ Te ïo quíhi iní-ndó cundecu-ndo, te cada-ndo dàtná quidé dàva cue téé xínu cuechi sacúndecu túha-güedé cuèi nání òré-áⁿ ndétú-güedě pàtróóⁿ-güedě ná òré nasáá-dé sá cuaháⁿ-dé vico tnãndaha. Te núu niú te sa cúú cáyú-ni ñũhú-güedé sá cùndètu ñàha-güedé, chi òré ná nasáá-dé dacàsaⁿ-dé yuyèhe, te ndíhi-ni nacaáⁿ-güedé ndíhu-dé. ³⁷ Te váha táhú nchaa cue téé xínu cuechi-áⁿ, chi ndècu túha-ni-güedé ndétú-güedě ndéé òré ní nasáá pàtróóⁿ-güedě, te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã òré ná nasáá pàtróóⁿ-güedě-áⁿ te chihi ñàha-dě mèsá xii-güedé, te ndacáⁿ ndee-dé dóó níhnú-dě núu yìiquí-dě, te ngúita-dé cani-dé cóhó-güedě cuendá caxi-güedé. ³⁸ Te ñũu-ni ducaⁿ càda-dé cuèi dàva niú, àdi tacuĩhndá-gá, te núu ñà túú xidí-güedé òré nasáá-dé, te cue téé xínu cuechi-áⁿ ïo váha tnàhá-güedé. ³⁹ Te núu dícó ìⁿ téé cùu xítóhó ìⁿ vehe xíní-dé ná òré quíhu ñadúhú vehe-dé ñà, te quíhi iní-dé te vã cùdú-dé, te vã dàñá-dě nacaáⁿ-güedé yuyèhe-dé quíhu-güedé duhu-güedě. ⁴⁰ Te nchòhó tucu

nchaa-ni nduu quihí iní-ndó cùndecu túha-ndo, chi na cuáháⁿ nduu ñá túú yíhi iní-ndó, te quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo — cachi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cue tée quide ndáá ndihí cue tée ñá túú quide ndáá

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Te té Pèlú ní xicáⁿ tnúhú-dě núú Jèsús, te xáhaⁿ-dě:

—Mèstrú, ¿te tnúhu ní cáháⁿ-n-ãⁿ cùu-xi mee-ni cuendá nchúhú ãⁿ cuendá nchaa ñáiyu? —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁴² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Cáháⁿ-í cuendá ñáiyu quide váha dàtná quidé ñⁿ tée tàxi tnuní ñáhá xii cue ñáiyu xínu cuechi ndecu vehe patróoⁿ-xi, chi tée-áⁿ ïo váha tècú tnùní-dé, te quide-dé nchaa nàcuáa cáháⁿ patróoⁿ-dě, te dàcaxi-dé cue ñáiyu xínu cuechi oré tàú-xi caxí-yu. ⁴³ Te núu ducaⁿ quide váha tée tàxi tnuní ñáhá xii cue ñáiyu xínu cuechi-áⁿ ñá, te ïo váha tnáhá-dé òré násáá patróoⁿ-dě núu ndèé cuáháⁿ-dé.

⁴⁴ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã tée quide ndáá táxi tnùní ñáhá xii cue ñáiyu xínu cuechi-áⁿ cũñaha-ñá patróoⁿ-dě xii-dé sã ncháándi túhú-ñá sã ndécú ndihí-dé quindaha-dé.

⁴⁵ Dico núu tée tàxi tnuní ñáhá xii cue ñáiyu xínu cuechi-áⁿ ná caní iní-dé sã cùyàa patróoⁿ-dě vá násáá ndihí-ni-dé ñá, te ngüíta-dé cani-dé nchaa ñáiyu xínu cuechi, cuëi tée cuëi ñadihí, te ngüíta-dé caxi-dé coho-dé, te dàxíni-dé méé-dé, ⁴⁶ te nduu ñá túú yíhi iní-dé te násáá patróoⁿ-dě, te dandòho ñaha patróoⁿ-dě-áⁿ xii-dé, te daquihíⁿ ñáhá-dé xii-dé núu ndécú ñáiyu ñá túú ní quide ndáá.

⁴⁷ Te dava cue tée xínu cuechi xiní-güedé nàcuáa cuiní patróoⁿ-güedé cada-güedé te ñá túú quide-güedé, te ni ñá túú cuiní-güedé cundecu túha-güedé cundetu-güedé patróoⁿ-güedé, te nchaa cue tée ducaⁿ xíquide dandòho ñaha patróoⁿ-güedé, chi ñani vñhi-güedé. ⁴⁸ Te dava cue tée xínu cuechi ñá túú xiní-güedé nàcuáa

cuiní patróoⁿ-güedé cada-güedé, te ní quide-güedé sã néñúú-güedé ñⁿ sã ñá túú tàú-güedé cada-güedé ñá, te cue tée-áⁿ sacú-gá dandòho ñaha patróoⁿ-güedé, chi sacú-gá ñani-güedé. Te ñáiyu cùtnuní iní-xi nàcuáa cuiní Yã Ndiõxí cadá-yu, te ñiu-ni ducaⁿ tàú-yu cadá-yu nàcuáa cuiní-gá. Te ñáiyu vai-gá tècú tnùní nàcuáa cáháⁿ-gá, te ñiu-ni ducaⁿ vai nchaa sã cáháⁿ-gá tàú-yu cadá-yu.

Ñá túú cùu ñⁿnuu ñáiyu

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Te yúhú véxi-í ñuyíú-a cuendá cutnùní iní ñáiyu nàcuáa cada ñaha Yã Ndiõxí xii-yu, ¿te cuiní-í sã ndihí-ni cada-gá nàcuáa sàni iní-gá! ⁵⁰ Te yúhú ïo vai tnúhu sàni iní-í, ¿chi sáá nduu te ïo ndoho-í, te ñiu-ni xíãⁿ cuhuⁿ iní-í ndéé ná sáá nduu ducaⁿ yáha-í! ⁵¹ Te nchòhó vá caní iní-ndó sã yúhú véxi-í ñuyíú-a te cundecu ndihí tnàha váha-ni ñáiyu, te ñáhá chi da ngüíta-yu vá cúú ñⁿnuú-yu cundecú-yu. ⁵² Te ndéé není vitna ngüíta ñáiyu vá cúú ñⁿnuú-yu cundecú-yu, te na càda-o cuendá te núu úhúⁿ ñáiyu xíndecu ñⁿ-ni vehe, te vá cúú ñⁿnuu-gá-yu, chi úní-yu ndatnúhu-yu te nàá-yu ndihí úú-gá-yu, àdi ñáiyu úú-áⁿ ndatnúhu-yu te nàá-yu ndihí ñáiyu úní-áⁿ. ⁵³ Te dava cue tée cùu tátá vá cúú ñⁿnuu-gá-güedé ndihí déhe ducuⁿ-güedé, te ni dàva cue ñáiyu cùu náná vá cúú ñⁿnuu-gá-yu ndihí déhe yòcò-yu, te ni sãnu-yu vá cúú ñⁿnuu ndihí-gá-yu. Te ducaⁿ cadá-yu chi davá-yu quindáá iní ñáhã-yu xii-í, te davá-yu vá quindáá iní ñáhã-yu — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñáiyu cùtnuní iní-xi nàcuáa quide-xi ñuyíú ndihí andiu

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáiyu xíndecu-áⁿ:

—Te nchòhó òré ndéhé-ndó ndànchita vícò ndàa xio quée nchíanchii, te cächí-ndó sã cúúⁿ dãú, te ñiu ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵⁵ Te òré ná quène táchí ndàa xio

datni nacuaa quene nchíanchii, te cächí-ndó sã ïo cada ihni-xi, te ðiu ducaⁿ ndísa quide-xi. ⁵⁶ Te nchòhó ïo váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide-xi andiu ndíhi ñuyíú, ¿te ná cuendá quidé-ní-ndó sã ñã tècú tnùní-ndó nàcuáa quide Yá Ndiõxí vitna? Te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ ïo dándahú-ndó mèe-ndo sá ïo váha cùtnuní iní-ndó, chi ñã ndàá sá cùtnuní iní-ndó.

Nducu-o nàcuáa nucúndecu ndíhi váha-o ñáyiú cùu úhú iní ñáhá

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Te nchòhó, ¿ná cuendá ñã túú dándixi túu-ndo iní-ndó càda-ndo mee-ni sá váha sá tàú-ndó càda-ndo-i? ⁵⁸ Te núu ïó ñⁿ-ndo ní sacáⁿ cuéchi ñáyiú cuendá-ndó cuendá ñⁿ sá ní quide-ndo, te cuáháⁿ-ndó ndíhi-yu núu tõe cùchiuⁿ, te nini ñuhu-ndo ndíhi-yu ichi, te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo nàcáháⁿ cáhnú iní tnáhá-ndó ndíhi-yu cuendá sá vã cándeca ñaha-gá-yu quíhíⁿ núu tõe cùchiuⁿ, chi núu ducaⁿ na càdá-yu te tõe cùchiuⁿ-áⁿ nachíhi ñaha-dẽ ndaha cue tõe cùu poleciá, te cue tõe-áⁿ chíhi ñaha-güedẽ vecaá xii-ndo. ⁵⁹ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã núu na ngáva-ndo vecaá, te vá càcu-ndo te núu vá náchãhu-ndo nchàa sá tàú-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

13

Xini ñuhu-xi natuha-o ichi Yá Ndiõxí

¹ Te ðiu-ni òré-áⁿ ní ngúnutnii ñⁿ úú ñáyiú núu Jèsús caní-yu cuendú núu-gã nàcuáa ní quide ñaha té Pilatú xii cue tõe distrítú Galileá cue tõe ní sahní quiti nduu táhú Yá Ndiõxí, te mei òré ní sahní-güedé cue quiti-áⁿ ní táuchíúⁿ tẽ Pilatú cue sandádú-dé ní sahní-güedé cue tõe Galileá-áⁿ, te ní xica níñi-güedẽ núu ñuhú ndíhi níñi cue quiti-áⁿ, te ní nadácánuu-xi. ² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Te núu nchòhó sání iní-ndó sã sá dúcáⁿ ní yáha cue tõe distrítú Galileá-áⁿ te cùu-güedé cue tõe ndècu vihi-gá cuéchi-xi dàcúxí cuè tõe ñuú-güedé ñã. ³ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã ñáhá. Te núu nchòhó vá ndíxí cuéchi iní-ndó cuendá nchaa sá

cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ñã, te tnáhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátnii-ndo ichi Yá Ndiõxí. ⁴ Te núu nchòhó sání iní-ndó sã ñáyiú sáhúⁿ úní ní xíhí ní táú ñáhá vèhe ducúⁿ Silòé ïo-gá ndécú cuéchi-yu dàcúxí nchàa ñáyiú xíndecu ñuú Jerusàlén ñã, ⁵ te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ñáhá. Te núu nchòhó vá ndíxí cuéchi iní-ndó cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ñã, te tnáhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátnii-ndo ichi Yá Ndiõxí —cächí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Yutnu ngüxí ñã túú cùu sávidí-xi

⁶ Te Jèsús ní caní tucu-gá ñⁿ cuendú núu-yu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gã:

—Ñⁿ tõe nùtnii ñⁿ yutnu ngüxí núu ñuhú-dẽ, te cuáháⁿ ndéhé-dẽ núu ní cuuⁿ sávidí-xi ní cùu, te ní ñⁿ ñã túú ní cùuⁿ. ⁷ Te ní xáhaⁿ tõe-áⁿ xii tõe ndèé ñuhu-dé: “Ñaha-ñ sá vitna ní cuu úní cuíá quíxí còto-í yutnu ngüxí-a te ñã túú xiní-í ní ñⁿ sávidí-xi. Te quehdé-n vitna, chi àúⁿ nã cuu nùtnii-xi quide tneñu-xi núu ñuhu-áⁿ”, cächí-dé xáhaⁿ-dẽ xii tõe ndèé ñuhu-dé-áⁿ. ⁸ Te tõe ndèé ñuhu-áⁿ ní xáhaⁿ-dẽ: “Pàtróon, daña na cùhnu-xi cuíá vitna-ná, te na nàdatayá-í ñuhu núu sàhá-xi, te chíhi-í saháⁿ. ⁹ Te ducaⁿ te cudana cuuⁿ sávidí-xi, àdi núu ñã túú ní cùuⁿ sávidí-xi ñã te téhdé-nã-xi”, cächí-dé xáhaⁿ-dẽ xii pàtróon-dẽ —cächí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús quidé tãtna-gá ñⁿ ñadíhi ní nduu cueyi sãtá-xi nduu ndètatú ñáyiú

¹⁰ Te ñⁿ xito cùu-xi nduu ndètatú ñáyiú, te yíhi Jèsús ñⁿ veñúhu dànehé-gá ñáyiú. ¹¹ Te xíaⁿ ndécú ñⁿ ñadíhi ní cuu sáhúⁿ úní cuíá sã cùhú-aⁿ yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávãha xii-aⁿ, te xíaⁿ ní ndada cueyi-xi sãtá-aⁿ, te ñã dáñá-gã-xi nucúnutnii ndáá-aⁿ. ¹² Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii-aⁿ te ní cana ñaha-gã, te xáhaⁿ-gã:

—Yòhó ñaha cùhú, ndúha-n cuèhé tnáhá-n —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

13 Te ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha ñàha-gá xii-aⁿ, te òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ te ní nucúnutnî ndáá-aⁿ, te ní nguíta-aⁿ ní cachí-aⁿ sá ïo càhnu cuu Yá Ndiõxí. 14 Dico téè tàxi tnuní veñúhu ní cudééⁿ-dè sá dúcáⁿ ní quide Jèsús ní quide tátna-gá ñaha cùhú-áⁿ nduu ndetátú-yu, te ní xáhaⁿ-dè xií-yu:

—Íó íñú nduu tàú-ó càda chiuⁿ-o, te ndèdani càa nduu-áⁿ quixi-ndo cùtátna-ndo, dico ñá díú ndùu cuu-xi nduu ndetátú-ó —càchí-dé xáhaⁿ-dè xií-yu.

15 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nchòhó chi ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó dico ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, ¿náa ñá túú nàndaxi-ndo ndicutu-ndo àdi búrru-ndo dàcoho-ndo-güedi ndute nduu ndetátú-ó áⁿ? 16 Te ñadîhí-a cùu-aⁿ ñaní tnáhá ndîi Àbrahám, te dicó-ni sá yùcu ñávàha quide duha cùhú-aⁿ ní cuu sáhúⁿ úní cuiá, ¿te náa ñá túú xìni ñuhu-xi cutátna-aⁿ cuèi cùu-xi nduu ndetátú-ó áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

17 Te sá dúcáⁿ ní cáhán Jèsús, núu nchaa cue téè cùu úhú iní ñáhá xii-gá ní cucahaⁿ núu-güedè, dico nchaa dava-gá ñáyiu chi xícudîi iní-yu xîndéhè-yu nchaa sá vǎ yõo tnàhí ndàcu cada quide-gá.

Cuèndá ndîquíⁿ yutnu nàni mostázá (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

18 Te ní xáhaⁿ-gá xií-yu:

—Na càni-í ñⁿ cuèndú núu-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndîhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii-ndo. 19 ñⁿ téè ní queheⁿ-dé ndîquíⁿ yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáhán ní sacáⁿ-dé núu ñúhú-dè te ní xínu-xi, te ní sahnu-xi ní cuu dùcúⁿ-xi, te cue quiti ndàva núu tàchí cádùha-güedi tacá-güedi núu dìté-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Nàcuáa quide levadurá (Mt. 13:33)

20 Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xií-yu:

—Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa cada tucu Yá Ndiõxí òré ndîhu ndaha ñàha-gá xii-ndo. 21 ñⁿ ñadîhí

ní queheⁿ-aⁿ levadurá ní chihi-aⁿ úní arróbá yuchi triú, te levadurá-áⁿ ní quide-xi ní ndaa nihîi yusaⁿ-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Yuyèhe cuiñî

(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Te ichi ñùhu Jèsús cuáhán-gá ñúu Jerusálén, te nchaa ñúu náhnú, ndîhi nchaa ñúu líhli ta yàha-gá ducaⁿ ta dànehé-gá ñáyiu tnúhu-gá cuáhán.

23 Te ñⁿ ñúu-áⁿ ní xáhaⁿ ñⁿ téè xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í cácaⁿ tnúhu-í ñⁿ tnúhu núu-n, ¿ndáá sá ïo sacú ñáyiu nánihí tàhú-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé ndîhi nchaa ñáyiu:

24 —Cada-ndo sǎ nánihí tàhú-ndó, te tnî-ndo ichi Yá Ndiõxí, te ichi-gá-áⁿ cúu-xí dàtná ñⁿ yuyèhe cuiñî, te càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ïo cuéhé ñáyiu cachí iní-yu quíhu-yu yuyèhe cuiñî-áⁿ dico vá ndácü-yu. 25 Te na càni tucu-í ingá cuèndú núu-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó tnúhu càhán-í. Te òré ná ndàcuíñî téè cùu xítóhó vehe, te nacadí-dé yuyèhe, te nchaa nchòhó ñáyiu na quèndóo quehé dacàsaⁿ-ndo yuyèhe, te quesaha-ndo cùñaha-ndo xii-dé: “Tátá, nacaáⁿ yuyèhe na quíhu-ndí”, quesaha-ndo cùñaha-ndo xii-dé. Dico téè cùu xítóhó vehe-áⁿ cùñaha-dè xii-ndo: “Ñá túú xìní-í nchòhó ndéè ñáyiu cùu-ndo”, duha cùñaha-dè xii-ndo. 26 Te dàtnùní nguíta nchòhó cùñaha-ndo xii-dé: “Nchúhú ní xexi ndîhi ñaha-ndí, te ní xihí ndîhi ñaha-ndí xii-n, te nchaa ichi ní xóo dacuàha ñaha-n xii-ndí”, quesaha-ndo cùñaha-ndo xii-dé. 27 Dico cachí tucu téè cùu xítóhó vehe-áⁿ cùñaha-dè xii-ndo: “Sa ní cachí-í sá ñà túú xìní-í ndéè ñáyiu cùu-ndo. Te chí xócuíñî nchòhó ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha núu ndècu-í”, quesaha-dè cùñaha-dè xii-ndo. 28 Te na sáa nduu dùcaⁿ cada-xi te quiní-ndó tǎ Àbrahám, ndîhi té Isàác, ndîhi té Jàcób, ndîhi nchaa cue téè ní xóo cáhán tnúhu Yá Ndiõxí, te nchaa cue téè-áⁿ ndécú-güedè núu ndécú-gǎ táxí

tnùní-gá, te nchòhó quee tíhú-ndó nùú-gá sá tnùhu ñá túú ní cuíní cada ndáá, te dàvá-án ndàhyú-ndó te cuu rúhñú-nă núhu-ndo sã sätú iní-ndó cuëndá sá ndóhó-ndó. ²⁹ Te dàvá-án quíhu nchaa ñáyiú ndi cùmí xio ñuyíú nùú ndécú Yá Ndiöxí táxí tnùní-gá caxí-yu ndihí-gá, te cundecú-yu ndihí-gá. ³⁰ Te dava ñáyiú nchícúñ ñá túú cùnūu ndecu ichi Yá Ndiöxí vitna, ñáyiú-án sãá nduu te ío cunúú-yu. Te dava ñáyiú cùnūu ndecu ichi-gá vitna, ñáyiú-án sãá nduu te vá ío-gá cunúú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús ndàhyú-gá cuëndá ñáyiú ñuú Jerusàlén

(Mt. 23:37-39)

³¹ Te diu-ni nduu-ãⁿ ñí quexìo ñí úú cue tée cùu fariséú núú ndécú-gã, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Quee-n ìha quíhíⁿ-n nùu ndèé quíhíⁿ-n, chi tée cùu Herodés cuíní-dé cahni ñaha-dě xii-n —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Chí cuàháⁿ te cúñaha-ndo xii tée nèhe mañá-án sã càchí-í sá ná cùndedóho váha-dé ñí tnúhu càháⁿ-í, chi cùmání ñí úú-gá nduu cundecu-í xocàni-í nchaa espíritú cùndihí yucu ñávaha yìhi ñaha xii ñáyiú, te cada tátna-í nchaa dava-gá ñáyiú cùhú, te ducaⁿ te ndihí chùu-í, duha cúñaha-ndo xii-dé. ³³ Dico dacuítí sã cùhú-í ichi ñí úú-gá nduu, te ducaⁿ te sáá-í núú quíhíⁿ-í, chi vá cúú tnàhí cuú ñí tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ingá ñuú, chi mei ñuú Jerusàlén cuú-güedě —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedě.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-gã xii ñáyiú ñuú Jerusàlén:

—Nchòhó chi sàhni-ndo nchaa cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, cue tée ní tendaha-gã véxi, te mee-ni ndihí yúú sàhni-ndó-güedě. ¡Te titní xito ní cuíní-í nadatàcá ñáhà-í xii-ndo dàtná nadatàcá ñí nchuxi cuè déhe-di sàquihí-güedi xiti ndíxíⁿ-di, dico ñá ní cuíní-ndó, te ducaⁿ-ni sàni iní-í ndéé vitna! ³⁵ Te chí cùndedóho tucu ingá tnúhu na càháⁿ-í-a: Yá Ndiöxí daña

ñaha-gá xii-ndo. Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã vã quíní ñáhá-gã-ndó xii-í, dico sáá nduu te quíní ñáhá tucu-ndo, te nduu-ãⁿ cachí-ndó sã ío càhnu cuu yúhú Yaá ní tendaha Dütú Ndiöxí véxi ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

14

Jèsús quidé tãtna-gá ñí téé ñùhu cuiñu

¹ Te duha ní cuu ñí nduu, nduu ndètatú ñáyiú chí ñí téé cùu fariséú cùnūu ní cáháⁿ-dé Jèsús vehe-dé caxi-gá, te cue téé ndècu vehe-dé ndéhé-güedě nùu nása cada-gá. ² Te xiáⁿ ndécú tnàhá ñí téé cùhú ñùhú-dě cuiñu. ³ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núú cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihí núú cuè téé cùu fariséú, te xáhaⁿ-gã:

—¿Cuu cada tátna-o ñí ñáyiú cùhú nduu ndètatú-ó ñí ñáhá? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedě.

⁴ Dico cue téé-án ñá túú tnàhí ní cáháⁿ-güedě. Te ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha-gã téé cùhú-án ñí quide tátna ñaha-gã xii-dé, te ní xáhaⁿ-gã sá ná ñùhú-dé vehe-dé. ⁵ Te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú nchaa cue téé-án, te xáhaⁿ-gã:

—¿Te núu nchòhó ná ngáúnìhnu ñí búrru-ndo àdi ñí ndicutu-ndo déhvá, te vá ná tàva ndíhi-ni-ndo-di cuèi cùu-xi nduu ndetatu-ndó-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedě.

⁶ Te ñá túú ní ñíhí-güedě tnúhu na dànhocáva-güedě.

Ñáyiú càháⁿ-yu quíhíⁿ vico tnãndaha

⁷ Te ndèhe Jesús nàcuáa xiquide nchaa ñáyiú ndècu vico sá súúni ñí nacáxi-yu xilé sácõo nchihi cue téé cùnūu-gá conchihí-yu òré cuànguìhú-yu mèsá caxi-yu, núu ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

⁸ —Òré ná càháⁿ ñáhá ñí ñáyiú xii-ndo ñí vico tnãndaha, te vá cóó-ndó nùú xilé sácõo cue téé cùnūu-gá, chí núu ducaⁿ na càda-ndo, te cudana quexìo dava-gá ñáyiú cùnūu-gá dàcúúxí nchòhó. ⁹ Te ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo-án quixi-yu te

cũñàhá-yu xii-ndo: “Chí cuñaha xilé núcõo nchihi-ndo-ãⁿ ná cõnchihi ñáyiú ní quexiõ-a”, quesàhá-yu cũñàhá-yu xii-ndo. Te cũnín-ndó ñàhá cuẽi cùcahaⁿ núú-ndó ndàcũíñí-ndó quíhíⁿ-ndó ngõo-ndo nõú xilé xĩnutnĩ ndéé núú nĩ ndihí-ná ndàa sátá-xi. ¹⁰ Te yúhú cãchí-í sá òré ná cãháⁿ ñáhã-yu xii-ndo, te ngõo-ndo nõú xilé xĩnutnĩ ndéé núú nĩ ndihí-ná ndàa sátá-xi chí cuèndá òré ná quèxio ñáyiú ní cãháⁿ ñáhã xii-ndo, te cũñàhá-yu xii-ndo: “Nchòhó cue ñáyiú cãháⁿ ndihí-í, chí yãha núú xilé sácõo cue tée cùnuu-gã coo-ndo”, duha cũñàhá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te cada nínu ñaha nchaa ñáyiú yìhi ndihí-ndo mesá. ¹¹ Te nchaa ñáyiú na càda nínu mee-xi, te ñáyiú-áⁿ ñà túú cùu nínu-yu, te nchaa ñáyiú ñà túú quide nínu mee-xi, ñáyiú-áⁿ cúú nĩnu-yu — cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

¹² Te dãtnùní ní xáhaⁿ-gã xii tée ní cãháⁿ ñáhã xii-gã:

—Te yòhó òré cũnín-n càda-n ìⁿ vico, te vá cãháⁿ-n mée-ni cue tée cãháⁿ ndihí-n, ní cuè ñaní-n, ní cuè ñáyiú cùu ñaní tnáhã-n, ní cuè ñáyiú cuica ndècu yatni ndihí-n, chí ñáyiú-áⁿ ducaⁿ càdá-yu ìⁿ nduu cãháⁿ ñáhã-yu xii-n te ndéyãhu-ni sá nĩ quidé-n-yu. ¹³ Te ñáhã chí òré ná càda-n ìⁿ vico, te cãháⁿ-n ñáyiú ndàhú, ndihí ñáyiú ñà cúú càca, ndihí ñáyiú yacua, ndihí ñáyiú cuàá. ¹⁴ Te núú ducaⁿ na càda-n, te cuu-xi ìⁿ sá vãha xii-n, chí ñáyiú-áⁿ vã nihí-yu nacoto ñàhá-yu xii-n, dico na cùú-n te sáá nduu ndòto-n ndihí nchaa ñáyiú ní quide ndáá ní xĩndecu ichi Yá Ndiõxí, te dàvá-áⁿ taxi-gã sá ndúú tàhú-n —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

Nàcuáa xĩquide ñáyiú òré cãháⁿ ñáhã ìⁿ tée cada vico (Mt. 22:1-10)

¹⁵ Te sá dúcãⁿ nĩ cãháⁿ Jèsús ní tecú dóho cue tée yìhi mesá-áⁿ, núú ní xáhaⁿ ìⁿ-dé xii-gã:

—Ío váha tàhú nchaa ñáyiú na càxi nchaa sá cuãha ñaha Yá Ndiõxí nduu na sãa-yu cundecú-yu núú ndécú-gã

táxi tnùní-gã —cãchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gã.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Íⁿ tée quide-dé vico, te ní dátècú tnúhu-dé cuéhé víhí ñáyiú quíhíⁿ-yu caxí-yu. ¹⁷ Te òré sa ní cuu-ná sá cãxí-yu, te ní xáhaⁿ-dẽ xii tée xĩnu cuechi núú-dẽ sá quíhíⁿ-dé cũñaha-dẽ quíhíⁿ-yu caxí-yu, chí sa ndècu túha nchaa sá cãxí-yu. ¹⁸ Dico nchaa-yu ní xáháⁿ-yu xii-dé sá ná cáda càhnu iní tée cãháⁿ ñáhã-ãⁿ, chí ñà túú cùyáchí-yu quíhíⁿ-yu vico-áⁿ. Te tée ní cãháⁿ ndihí tée xĩnu cuechi-áⁿ dĩhna ní xáhaⁿ-dẽ: “Íchí nĩ saaⁿ-í ìⁿ pedàsú ñuhu, te quíhíⁿ ndéhè-í tnaví, núú xiãⁿ cãháⁿ ndàhú-í núú-n sã cũñaha-n xii tée cãháⁿ ñáhã-ãⁿ xii-í sá ná cáda càhnu iní-dé chí ñà túú cùyáchí-í”, cãchí-dé xáhaⁿ-dẽ. ¹⁹ Te ìngã-dé ní xáhaⁿ-dẽ: “Ní saaⁿ-í úhúⁿ yùndá ndicutu sa xitu, te cue quiti-áⁿ quíhíⁿ-í coto ndéé-í-güedi vitna, núú xiãⁿ cãháⁿ ndàhú-í núú-n sã cũñaha-n xii tée cãháⁿ ñáhã-ãⁿ xii-í sá ná cáda càhnu iní-dé chí ñà túú cùyáchí-í”, cãchí-dé xáhaⁿ-dẽ. ²⁰ Te ìngã tucu-dé ní xáhaⁿ-dẽ: “Íchí nĩ tnándaha-í nõu xiãⁿ vá cùyáchí-í quíhíⁿ-í”, cãchí-dé xáhaⁿ-dẽ. ²¹ Te òré ní nasáá tée xĩnu cuechi-áⁿ, te ní nacani tnúhu-dé núú pãtróóⁿ-dẽ nchaa nàcuáa ní xáháⁿ-yu. Te ní cudééⁿ tée cùu pãtróóⁿ-ãⁿ, te ní xáhaⁿ-dẽ xii tée xĩnu cuechi núú-dẽ-áⁿ: “Yáchí cuáhãⁿ nanducu-n nchaa ñáyiú ndàhú, ndihí nchaa ñáyiú ñà cúú càca, ndihí nchaa ñáyiú yacua, ndihí nchaa ñáyiú cuàá, te ndèni ní cuu na nãníhĩ-n-yu te candecá-n-yu quixi”, cãchí-dé xáhaⁿ-dẽ. ²² Te sátá nĩ nasáá tée xĩnu cuechi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dẽ xii pãtróóⁿ-dẽ: “Pãtróóⁿ, sa ní quide-í chiúⁿ ní tàhú-n, dico ndècu-gã núú cóo-yu”, cãchí-dé xáhaⁿ-dẽ. ²³ Te tée cùu pãtróóⁿ-dẽ-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dẽ: “Cuáhãⁿ tucu ndèni ní cuu te cada yica-n na quixí-yu quíhu-yu cuèndá ná chitú vehe-í. ²⁴ Te na cãchí tnúhu-í xii-n sã nĩ ìⁿ ñáyiú ní cãháⁿ-í dĩhna vá cúú-gã caxí-yu sá sã ní quide túha-í caxí-yu ní cùu”, cãchí tée-áⁿ xáhaⁿ-dẽ xii tée xĩnu cuechi núú-dẽ —cãchí-gã

xáhaⁿ-gã xii téé-áⁿ.

*Ndoho-o cùndecu-o ichi Xítóhó Jesu-
crístú*

(Mt. 10:37-38)

²⁵ Te ío cuéhé ñáyiú nchícúⁿ-yu Jèsús, te ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

²⁶—Te núu dava nchòhó cuìní-ndó chítnahá ñáhá-ndó xii-í, te cuu iní ñáhá ndísa-ndo. Te cuèi na dándóo-ndo tátá-ndó, ndìhi náná-ndó, ndìhi ñadíhí-ndó, ndìhi déhe-ndo, ndìhi ñaní-ndó, ndìhi cúha-ndo, te caní iní-ndó sã cuèi na cùú-ndó sã cuèndá-í, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo cuè ñáyiú tnàhá tnúhu ndìhi-í. ²⁷ Te nchaa ñáyiú vá cáncíhícúⁿ nihnu ñaha xii-í cuèndá sá yùhú-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í, ñáyiú-áⁿ vã cúú-yu ñáyiú tnahá tnúhu ndìhi-í. ²⁸ Te núu ìⁿ nchòhó ná càni iní-ndó dàcaa-ndo ìⁿ vehe ducúⁿ, ¿te náa ñá díú díhna-gá cada cuèndá-ndó nũ ndědau díhúⁿ cuu, ducaⁿ te cutnúni iní-ndó nũ tnahá díhúⁿ-ndó càa vehe-áⁿ àdi ñáhá? ²⁹ Chí núu vá dúcáⁿ càda-ndo, te na ngúita-ndo tàusaha-ndo te vá xínu cada-ndo, te nchaa ñáyiú na cùndehe ñaha xii-ndo, te cáháⁿ cuèhé-yu cuèndá-ndó. ³⁰ Te cachí-yu: “Tée-áⁿ ní ngúita-dé dácàa-dé ìⁿ vehe te ñá ní ndàcu-dé xínu”, cachí-yu. ³¹ Àdi te núu ìⁿ téé yìndaha ñaha xii ñáyiú cuìní-dé nàá-dé ndìhi ingá tucu téé yìndaha ñaha xii ñáyiú, ¿te náa ñá díú díhna-gá cada cuèndá-dé te núu ndacu-dé ndìhi úxí mìl cue sandàdú-dé nàá-güedé, ndìhi ócò mìl cue sandàdú ingá tucu téé yìndaha ñaha xii ñáyiú cùu úhú iní tnàhá ndìhi-dé-áⁿ? ³² Àdi te núu xító-dé sá vã ndácú-dé ñá, te òré vátá cùyàtni ñaha-gá téé cùu úhú iní tnàhá ndìhi-dé-áⁿ, te tendaha-dě ìⁿ téé quíhíⁿ-dé quíhu-dé tnúhu ndàhú núu tée-áⁿ cuèndá sá vã nàá-güedé. ³³ Te duha càháⁿ-í chí núu nchòhó vá cáda ndèe iní-ndó dàña-ndo nchaa sá ndécú ndìhi-ndo cuèndá chitnahá ñáhá-ndó xii-í, te vá cúú-ndó cuè ñáyiú tnàhá tnúhu ndìhi-í.

Ñí ñí nduu víxiⁿ
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Te ñí chí ío váha, dico núu na ndùu víxiⁿ-xi, ¿te nása-gá cada-o nándìhi-o te núu ducaⁿ-i? ³⁵ Chí ñá túú-gã nándìhi-xi nì sá dàcá ñuhu, te nì sá dàcá saháⁿ, chí cuèndá-ñá dāngoyo-o. Te nchaa nchòhó ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ-í-a xini ñuhu-xi ío váha cuáha-ndo cuèndá — càchí-gã xáhaⁿ-gã xií-yu.

15

Cuèndá ìⁿ mbéé quiti ní xíta

(Mt. 18:10-14)

¹ Te cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuèndá impuèstú ndìhi cue dava-gá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ní quexió-yu núu ndécú Jèsús cuèndá cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-gá. ² Te ní ngúita cue téé cùu fariséú, ndìhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés xicáháⁿ cuèhé-güedé cuèndá-gá, te càchí-güedé:

—Tée-a quèheⁿ cuèndá-dé ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te xèxi ndìhi ñaha-dé xií-yu —càchí-güedé xitnàha-güedé.

³ Te Jèsús ní caní-gá ìⁿ cuèndú nàcuáa tecú tnùní-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

⁴—Ìⁿ téé ndècu ìⁿ ciendú mbéé-dě, te ní xíta ìⁿ-di, te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada téé-áⁿ, chí dándóo-dé cúmídícó sãhúⁿ cúmí-di ìⁿ yucu, te cúnúndúcú-dě quiti ní xíta xiáⁿ ndèé ndéé naníhí-dě-di. ⁵ Te òré ní naníhí-dě-di te ní dácáá-dě-di chíó-dě ní docó-dé-di sá cúdí iní-dé. ⁶ Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní dátàcá-dé nchaa cue téé càháⁿ ndìhi-dé, ndìhi nchaa ñáyiú ndècu yatni ndìhi-dé, te ní xáhaⁿ-dě: “Chí ná cùdí iní-ó vitna, chí ní naníhí-í mbèè-í quiti ní xíta nì cùu”, cachí-dé xáhaⁿ-dě xií-yu. ⁷ Te yúhú càchí-í sá ío-gá cúdí iní Yã Ndiõxí ndìhi cue espíritú xínú cuèchi núú-gã nũ ìⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuèchi iní-yu cuèndá nchaa sá ñá túú vãha quide-yu ndécú-yu te tnií-yu ichi-gá, dàcúúxí cúmídícó sãhúⁿ cúmí ñáyiú sa ní tuha ichi-gá, chí ñá túú-gã xini ñuhu-xi

ndixi cuéchi iní-yu chi sa ndécú-yu ichi-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá díhúⁿ nĩ xíta

8 Te ní cani Jèsús ingá cuendú núu-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Hⁿ ñadìhí ndécú ndìhi-aⁿ úxí díhúⁿ cuìxíⁿ, te ní dácúita-aⁿ ìⁿ te ní teñuhú-aⁿ iti, te ní ngüita-aⁿ nàtihu-aⁿ vehe, te súúni vâha vâha ní nan-ducu-aⁿ ndéé ní naníhí-aⁿ. 9 Te òré ní naníhí-aⁿ, te ní dátacá-aⁿ nchaa ñáyiú dîhí càháⁿ ndìhi-aⁿ ndìhi nchaa ñáyiú ndècu yatni ndìhi-aⁿ, te ní xáhaⁿ-aⁿ: “Chí ná cùdíⁿ iní-ó vîtna chi ní naníhí-í díhúⁿ-í sá nĩ xíta ní cùu”, cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-yu. 10 Te yúhú càchí-í sá dúcáⁿ ïo cùdíⁿ iní nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí, núu ìⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuéchi iní-yu cuendá nchaa sá ñà túú vâha quidé-yu, te tñí-yu ichi-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá ìⁿ téé ñá túú ní quide váha

11 Te ní cani tucu Jèsús ingá cuendú núu-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Hⁿ téé ndècu úú déhe ducuⁿ-dé, 12 te téé líhli-gá ní xáhaⁿ-dè xii tâtá-dè: “Táu, taxi-n tãhú sã cúú cuendá-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. Te tâtá-dè-áⁿ nĩ sãñaha-dè ndí díⁿ núu-güedé sá cúú cuendá-güedé. 13 Te núú sàcú-ni nduu, te déhe-dé téé líhli-gá-áⁿ nĩ nadico-dè nchaa sá nĩ sãñaha tâtá-dè, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé ìⁿ ñúú xícá, te yacáⁿ ní tñí-dé ìⁿ ichi cuéhé ichi duha, te ní ndìhi díhúⁿ-dè ní dándóñuhu-dé ndìhi cue téé càháⁿ ndìhi-dé, ndìhi nchaa ñáyiú dîhí xîndecu ichi díⁿ iní. 14 Te ní ndìhi ndoo díhúⁿ-dè ní dándóñuhu-dé, te núú sàcú-ni nduu ní sáá tnamá ñúú núú ndécú-dè-áⁿ, te ñá ñihí-gá-dé sá caxí-dè, te xihí-dé docó. 15 Núú ní xica-dé cuáháⁿ ndúcú chiuⁿ-dé núú ìⁿ téé diu-ni ñúú xíáⁿ, te téé-áⁿ nĩ sáha chiuⁿ ñaha-dé ìⁿ xichi núú ñúhú-dè coto-dé cùchí. 16 Te súúni xihí-dé docó te cuìní-dé caxi-dé nchaa sá sáha-yu cùchí-áⁿ ní cùu, dico ñá túú ní sãñahá-yu xii-dé. 17 Te uuⁿ ní sani váha iní-dé, te ní cachí-dé: “Ío cuéhé cue téé xínu cuechi vehe tâtá-í

te ío cuéhé sã xéxí-güedé ndécú, te yúhú duha ndòho-í docó iha! 18 Te ndacuíñí-í te núhú-í vehe tâtá-í, te cúñaha-í xii-dé: Táu, ñá túú ní quide váha-í núú Yã Ndiöxí te ní ñà túú ní quide váha-í núú-n, 19 te ñá túú-gã tàú-í sá cúú-í déhe-n vîtna, te cada ñaha-ñá-n xii-í dátá ìⁿ téé xínu cuechi núú-n”, duha ní sani iní-dé cúñaha-dé xii tâtá-dé. 20 Te sátá dúcáⁿ nĩ sani iní-dé, te ní natñi-dé ichi cuánuhú-dé vehe tâtá-dé, te xica-gã cuánuhú-dé ní xiní ñáhá tâtá-dé xii-dé te ní cundáhú iní ñáhá-dé. Te xínu tâtá-dè-áⁿ nĩ sáháⁿ nútnahá ñáhá-dè, te ní numi ñaha-dè, te ío váha ní càháⁿ ndìhi ñaha-dè. 21 Te ní xáhaⁿ déhe-dé-áⁿ xii-dé: “Táu, ñá túú ní quide váha-í núú Yã Ndiöxí te ní ñà túú ní quide váha-í núú-n, te ñá túú-gã tàú-í sá cúú-í déhe-n vîtna”, cachí-dé xáhaⁿ-dè.

22 ’Dico tâtá-dè-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dè xii cue téé xínu cuechi núú-dè: “Chí quèñuhu ndìhi-ni dóó vâha-gã cuáha-ndo déhe-í-a na cuìhnu-dé, ndìhi ìⁿ dehé ná quìhi díquí ndáhá-dè, ndìhi chàú váha na quìhi-dé. 23 Te quíhíⁿ ngueheⁿ-ndo ìⁿ ndicutu numa quiti caváha-gá, te cahni-ndo-di, te na càda-o vico, te na caxi-o-di. 24 Chi déhe-í-a ní sani iní-í sá nĩ xihí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dè, te ní sani tucu iní-í sá nĩ xíta-dé ní cùu te ní nasáá méé-dè”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii cue téé xínu cuechi núú-dè-áⁿ. Te ní ngüita-güedé ní quide-güedé vico.

25 ’Te déhe-dé téé sàcuéhé-gã cuáháⁿ-dé yucu, te òré cuándixi-dé tá nduu yatni-dé vehe, te ní tecú dóho-dé ío yaá cúú vico. 26 Te ní cana-dé ìⁿ téé xínu cuechi, te ní xícáⁿ tñúhú-dè núú-dè ná cuendá ducaⁿ ío yaá. 27 Te téé xínu cuechi-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dè: “Ñaní-n tée cuáháⁿ ní cùu ní nasáá-dé, te tâtá-n nĩ táúchíúⁿ-dè ní xihí ìⁿ ndicutu nùma quiti caváha-gã cuendá sá nĩ nasáá váha-dé”, càchí-dé xáhaⁿ-dè.

28 ’Dico ñaní-dé téé sàcuéhé-áⁿ nĩ cudééⁿ-dè, te ní cachí-dé sá vã ndìhu-dé vehe cundecu-dé vico-áⁿ ní cùu, dico ní quee tâtá-güedé ní càháⁿ ndáhú-dé núú-dè cuendá ndìhu-dé. 29 Te ní xáhaⁿ-dè xii tâtá-dé: “Táu,

cundedóho váha saú-n tnũhu na cãháⁿ-í-a, yúhú ío cuéhé cuíá nĩ cuu xĩnu cuechi-í núú-n, te ni ìⁿ xito ñá túú quide sáá iní-í núú-n, te ni ìⁿ chivá líhli ñá túú tàxi-n-dĩ caxi dĩ iní-í-dĩ ndĩhi cue tée cãháⁿ ndĩhi-í. ³⁰ Te vitna ní nasáá déhe-n tée ní sáháⁿ ní dándõñũhu díhúⁿ-n ndĩhi nchaa ñáyiũ xĩndecu ichi dũ iní. Te ní sahnĩ-n ìⁿ ndicutu numa quiti caváha-gá sá cuendá-dé”, cãchĩ-dé xãháⁿ-dẽ xii tãtã-dẽ. ³¹ Te ní xãháⁿ tãtã-dẽ xii-dé: “Yòhó déhe-í ducaⁿ-ni ndècu ndĩhi ñaha-n xii-í, te nchaa sá ndécú ndĩhi-í cúú-xí cuendá-n. ³² Te vitna dacutĩ táu-xi sá cádá-ó vico, te cudĩ iní-ó, chi ñanĩ-n-áⁿ nĩ quide-í cuendá sá nĩ xihĩ-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dẽ, te sa ní xíta-dé ní cùu, te ní nasáá méé-dẽ”, cãchĩ-dé xãháⁿ-dẽ xii déhe-dé tée sãcuéhé-gã-áⁿ —duha cuáháⁿ cuendú ní cani Jèsús núú-güedẽ.

16

Nàcuáa ní quide ìⁿ tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée xĩnu cuechi

¹ Te Jèsús xãháⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndĩhi-gá:

—Ní xĩndecu ìⁿ tée cuica, te ducaⁿ nĩ xĩndecu ìⁿ tée ní taxi tnuní ñáhá xii cue tée ní xĩnu cuechi núú-dẽ. Te tée-áⁿ nĩ xini ñáhá ñáyiũ dùhu-dé díhúⁿ tée cùu patróóⁿ-dẽ, te cuáháⁿ-dé dándõñũhu-dé, te ní xãháⁿ-yu xii tée cùu patróóⁿ-dẽ sá dúcáⁿ quide-dé. ² Te tée cùu patróóⁿ-dẽ-áⁿ nĩ cana ñaha-dẽ xii-dé, te ní xãháⁿ-dẽ: “¿Ná cuendá duha cãháⁿ ñáyiũ cuendá-n? Yáchĩ chi na tàxi cuendá-n nchaa chiuⁿ ní quide-n, chi vitna te vá táxi tnuní-gá-n cuè tée xĩnu cuechi núú-í”, cãchĩ-dé xãháⁿ-dẽ. ³ Te tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée xĩnu cuechi-áⁿ nĩ sani iní-dé: “¿Te nása cada-í vitna na quèhdé patróóⁿ-í chiuⁿ-í? Chi ñá cundèe-gá-í cada-í chiuⁿ vée, te cùcahaⁿ núú-í cácaⁿ ndàhú-í. ⁴ Dico duha cada-í cuendá queheⁿ cuendá ñáhá ñáyiũ vehé-yu òré ná quèhdé duuⁿ-ná patróóⁿ-í chiuⁿ-í”, duha ní sani iní-dé. ⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní cana-dé ìⁿ ìⁿ cue tée táu núú patróóⁿ-güedẽ. Te tée díhna ní xicáⁿ

tnúhú-dẽ núú-dẽ, te xãháⁿ-dẽ: “¿Ndèé dau tàú-n núú patróóⁿ-í?”, cãchĩ-dé xãháⁿ-dẽ. ⁶ Te tée-áⁿ nĩ xãháⁿ-dẽ: “Táú-í ìⁿ ciendú barril acitĩ”, cãchĩ-dé xãháⁿ-dẽ. Te tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée xĩnu cuechi-áⁿ nĩ xãháⁿ-dẽ: “Iha náu reciú-n-á, te ndadúha ingá sá ùdico úxí taxi-n”, cãchĩ-dé xãháⁿ-dẽ. ⁷ Te dãtnuní ní xicáⁿ tnúhú tucu-dé núú ingá-dé, te xãháⁿ-dẽ: “Te yòhó, ¿ndèé dau tàú-n-í?”, cãchĩ-dé xãháⁿ-dẽ. Te tée táu-áⁿ nĩ xãháⁿ-dẽ: “Ìⁿ ciendú ngohnchi triú táu-í”, cãchĩ-dé xãháⁿ-dẽ. Te tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée xĩnu cuechi-áⁿ nĩ xãháⁿ-dẽ: “Iha náu reciú-n-á, te cadúha ingá sá cùmídícó-nã taxi-n”, cãchĩ-dé xãháⁿ-dẽ. ⁸ Te tée cùu patróóⁿ-áⁿ nĩ cachĩ-dé sá ìo váha ñũhu díquí tée dùhu-áⁿ nãcuáa cada-dé cundecu váha-dé. Te nchaa ñáyiũ xĩndecu ichi cuéhé ichi duha, ío-gá váha ñũhu díquí-yu nãcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndĩhi nchaa ñáyiũ cundihĩ-yu dàcúúxí ñáyiũ ndècu ichi Yá Ndiõxí.

⁹ Te yúhú cãchĩ-í sá cádá-ndó sã vãha ndĩhi nchaa sá ndécú ndĩhi-ndo ní cuáha ñuyúú yicá cuèchi-a, te ducaⁿ te coo cue tée ío váha tnahá tnúhu ndĩhi-ndo, te òré ná ndĩhi nchaa sá ío ñuyúú-a, te Yá Ndiõxí queheⁿ cuendá ñáhá-gã xii-ndo, te cundecu-ndo ndĩhi-gá ni caa ni quihĩⁿ.

¹⁰ Te núu ìⁿ tée quide ndáá cuèi ìⁿ chiuⁿ líhli na càda-dé, te diu-ni ducaⁿ quide ndáá-dé cuèi ìⁿ chiuⁿ cahnu na cada-dé. Dico tée ñá túú quide ndáá, chi cuèi chiuⁿ líhli àdi chiuⁿ cahnu na cada-dé dico ìⁿ-ni quide-dé. ¹¹ Te núu nchòhó vá cádá-ndó sã vãha ndĩhi nchaa sá ní cuáha ñuyúú yicá cuèchi-a ña, te Yá Ndiõxí vá táxi-gã sá vãha ndècu ndĩhi-gá xii-ndo. ¹² Te núu vá cádá ndáá-ndó còto-ndo nchaa sá táxi núu tnahá ñáyiũ-ndo, te vá yõo taxi sá ndúú tàhú-ndó.

¹³ Te ni ìⁿ tée xĩnu cuechi vá ndácú-dé cunu cuechi-dé núú ùú patróóⁿ, chi tée-áⁿ cuu váha iní-dé núú ìⁿ patróóⁿ-dẽ te tni-dé nchaa tnúhu cãháⁿ patróóⁿ tée cùu váha iní-dé núú-xi-áⁿ. Te núú ingá tucu patróóⁿ-dẽ vá cúú vãha iní-dé, te ni vã

tníí-dě tnúhu càháⁿ pàtróóⁿ-dě-áⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó chi vá ndácú-ndó cùnu cuechi-ndo núú Yá Ndiòxí te cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ìò ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

14 Te nchaa cue téé cùu fariséú ío ñùhu iní-güedé nchaa sá ìò ñuyíú-a, te xíndedóho-güedé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús, te ní cáháⁿ yíchí-güedé cuendá-gá. 15 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó cúú-ndó cuè téé ío váha càháⁿ núú ñáyiú cuendá-ni sá cuíní-ndó cãháⁿ váha-yu cuendá-ndó, dico Yá Ndiòxí xìní ndáá-gá nàcuáa càa iní-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, te nchaa sá càchí cue ñáyiú ñuyíú-a sá ìo nàndíhi, Yá Ndiòxí dáquèe tíhú-gá.

Cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés

16 Te nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés cùnù-xi ni cuu, ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùnì cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. Dico cútnáhá ní nguíta té Juáá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní cáháⁿ-dé tnúhu-í, ndéé dàvá-áⁿ ñà túú-gá ní cùnùu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùnì cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. Te ñu-ni ndéé dàvá-áⁿ ní quesaha ta təcú tnùnì ñáyiú nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu, te vài ñáyiú ío sàni iní-yu vitna nàcuáa cadá-yu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu. 17 Te nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés ío ndáá càháⁿ-xi, te ndíhi-gá naa andíu ndíhi ñuyíú dàcúxí sá ndíhi ñⁿ ñⁿ tnúhu-áⁿ cada-xi nàcuáa càháⁿ-xi.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá ñáyiú dàña tnaha

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 Te núu ñⁿ téé na dàña tnaha-dé, ndíhi ñadíhi-dé, te tnándaha tucu-dé ndíhi ingá-yu, te nèhé víhí quide-dé te núu ducaⁿ na càda-dé, te téé na tnándaha ndíhi ñaha ní dáña yí-xi, te ñu-ni ducaⁿ ñà túú cùu-xi sá váha te núu ducaⁿ na càdá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá ñⁿ téé nàni Lázará ndíhi cuendá ñⁿ téé cuica

19 Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Ní xíndecu ñⁿ téé cuica, te ní xóo cuihnu-dé mee-ni dõó váha dóó vii càa, te nchaa nduu súúni váha ní xóo cada-dé vico vehe-dé. 20 Te ní xíndecu tucu ñⁿ téé ndàhú ní xínani-dé Lázará, te téé-áⁿ ní cuhú-dé ní xíndeé-dé nitùhú-dé ndíhi, te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní xóo taxinucóo ñaha-güedé xii-dé yuyèhe téé cuica-áⁿ. 21 Te téé ndàhú-áⁿ ní xóo cuú-dé docó, te ní xóo cuíní-dé caxi-dé nchaa sá ñà túú-gá ní xóo yáha caxi téé cuica-áⁿ, te ñà túú ní xóo níhí-dé. Te cuèi iná ní xóo quíhíⁿ-di ní xóo nayuu-di nchaa núú ndíhi ndéé-dé-áⁿ. 22 Te ní sáá ñⁿ nduu te ní xíhí téé ndàhú-áⁿ, te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ndécá ñaha-xi xii-dé cuándaá núú ndécú té Àbrahám cundecu-dé. Te ní sáá nduu ní xíhí téé cuica-áⁿ tnáhá-dé, te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé. 23 Te ní sáá-dé núú xíndecu nchaa ñáyiú ní xíhí ñà túú ní quide ndáá núú Yá Ndiòxí te xíaⁿ ìo ndòho-dé ndécú-dé, te ní ndonehe núú-dé te xica ní xíní-dé té Àbrahám ndíhi té Lázará-áⁿ xíndecu-güedé. 24 Te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè: “Yòhó tãtã Àbrahám, cundàhú iní ñáhá xii-í, te cúñaha xii té Lázará ná dándaxiⁿ-dé díquí ndáhá-dé, te na quixi-dé dandàxiⁿ-dé yàa-í, chi ío ndòho-í ñùhù-í núú ñùhú núú càyú-a”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii té Àbrahám. 25 Dico té Àbrahám ní xáhaⁿ-dè: “Ndàhú yòhó ñaní tnáhà-í, dandàcu iní sá ìo váha ní xíndecu-n ñuyíú, te té Lázará ío ndàhú ní ndòho-dé ní xíndecu-dé. Te vitna ní nucúndecu váha-dé iha, te yòhó ndóhó-n vitna. 26 Te ñà díú-ni sá xíãⁿ tucu, chi cuádava ndècu ñⁿ déhvã cùnù ñùhú nèhu-xi núú ndécú-ó, te cuèi nchaa ñáyiú xíndecu iha na càchí iní-yu quixí-yu núú ndécú-ndó dico vá ndácú-yu, te ni nchòhó vá ndácú-ndó quixi-ndo núú ndécú-ndí”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. 27 Te ní xáhaⁿ téé cuica-áⁿ: “Te núu ducaⁿ te càháⁿ ndàhú-í núú yòhó tãtã Àbrahám vitna sá téndàha-n té Lázará ná quíhíⁿ-dé

vehe tătà-í, ²⁸ chi ndècu úhúⁿ-gá ñaní-í, te na cǔñaha-dě xii-güedé sá vǎ cáda-güedé dàtná ní quide-í cuendá sá vǎ quixí-güedé tnàhá-güedé núú ndécù-í ndóhò-í-a”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě. ²⁹ Te té Àbrahám ní xǎhaⁿ-dě: “Mee-güedé ndécú ndìhi-güedé nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndìhi nchaa tnúhu ní chídó tnùnì cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te nchaa tnúhu-áⁿ ná tnì-güedé nàcuáa cǎháⁿ-xi”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-dé. ³⁰ Te ní xǎhaⁿ tùcu téé cuica-ǎⁿ: “Tătá Àbrahám, dico vǎ cáda cuendá-güedé nchaa tnúhu-áⁿ, dico núú ìⁿ ñáiyu ñá túú-gǎ ndécú ñùyíú ìⁿ ñáiyu ndècu ndìhi-n quíhíⁿ-yu cáháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-güedé nàcuáa ndùu tnúhu váha, te ndixi cuéchi iní-güedé nchaa sá ñà túú quide váha-güedé ndécú-güedé, te cada váha-güedé”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-dé. ³¹ Dico té Àbrahám ní xǎhaⁿ-dě: “Te núú ñá túú cuiní-güedé tnì-güedé tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, ndìhi tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ña, te ñu-ni ducaⁿ cáda-güedé cuèi ìⁿ ñáiyu ní xíhí ná ndótó-yu cúñahá-yu nàcuáa ndùu tnúhu váha, chi vǎ quindáá iní-güedé”, cǎchí té Àbrahám xǎhaⁿ-dě xii téé cuica-ǎⁿ — cǎchí Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xii cue téé cùu fariséú.

17

Quihi iní-ó vǎ cùndècu-o ichi cuehé ichi duha

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii cue téé xìca cuu ndìhi-gǎ:

—Dacuitíi sǎ cóo cuè téé dacàháⁿ-güedé ñáiyu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, ñdico ndàhú ní cuu cue téé ducaⁿ na dàcàháⁿ ñàhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá! ² Chi váha-gǎ sá ñu na dàcutu ndéé ñáiyu ìⁿ yúú yódó dücúⁿ-güedé te dàquée ñàhá-yu xii-güedé xiti ndute làmár, te ñá díú sǎ cùndècu-güedé dacàháⁿ-güedé ñáiyu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, cuèi ñáiyu ndàhú iní-xi dandàhú-güedé.

³ Te ío quihi iní-ndó cùndècu-ndo.

“Te núú ìⁿ ñaní tnàhá-ndó quide-dé ìⁿ sá ñà túú tàú-dé cada-dé sá cúú-xí-ndó te cáháⁿ-ndó dǎho-dé, te núú ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñà túú ní quide váha-dé, te cada cǎhnu iní-ndó sǎ ñi quide-dé. ⁴ Te cuèi úsá xito na cáda-dé nándi sá ñà túú tàú-dé cada-dé sá cúú-xí-ndó ìⁿ nduu, te núú na quixi-dé úsá xito núú-ndó, te cǎchí-dé sá vǎ dúcáⁿ-gǎ cada-dé, te xini ñuhu-xi cada cǎhnu iní-ndó-dé — cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Ñáiyu sàndáá ndisa iní-xi

⁵ Te ní xǎhaⁿ cuè téé xìca cuu ndìhi Jèsús xii-gǎ:

—Chindee ñàha xii-ndí cuendá ducaⁿ te quindáá-gǎ iní-ndí sá Yá Ndiòxí ndácú-gǎ quidé-gǎ nchaa sá váha — cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

⁶ Te ní xǎhaⁿ Jèsús:

—Te núú nchòhó quindáá ndisa iní-ndó sùunì cuèdicó luha líi dàtná cuiní-ndó cǎa ìⁿ ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá, te ducaⁿ te cuu cúñaha-ndo xii ìⁿ yutnu: “Quene-n iha te quíhíⁿ-n cuìhnu-n xití làmár”, duha cúñaha-ndo. Te ducaⁿ cáda-xi te núú na quindáá ndisa iní ñàhá-ndó xii-í — cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Nàcuáa tàú ìⁿ téé xìnu cuechi cada-dé

⁷ Te xǎhaⁿ tùcu-gǎ xii-güedé:

—Te núú ìⁿ nchòhó ndécú ìⁿ téé xìnu cuechi núú-ndó, te cuáháⁿ-dé yucu cuángada chiùⁿ-dé, àdi cuáháⁿ-dé yucu coto-dé quiti, te òré ní nasáá-dé vehe sá ñi sáháⁿ-dé yucu, te vǎ cǔñaha nchòhó cue téé cùu patróóⁿ-dě xii-dé: “Yáchí nehé caxi-n dítá”, vǎ dúhá cǔñaha-ndo. ⁸ Chi nchòhó cue téé cùu patróóⁿ-dě cǔñaha-ndo xii-dé: “Cundihí iní cada túha sá cùdini-í, te díhna-gǎ-í caxi-í dítá te dàtnùnì caxi-n”, duha cúñaha nchòhó cue téé cùu patróóⁿ xii-dé. ⁹ Te òré ná ndíhí chiùⁿ ní táhú nchòhó cue téé cùu patróóⁿ cada téé xìnu cuechi núú-ndó, te ñà túú tàú-ndó ndácáⁿ táhú-ndó ñuú téé xìnu cuechi núú-ndó. ¹⁰ Te duha cǎháⁿ-í chi núú òré ná ndìhi nchaa chiùⁿ ní táhú Yá Ndiòxí cada-ndo,

te cachí-ndó: “Nchúhú cúú-ndí cue tée xínu cuechi núú Yá Ndióxi, dico ñá túú tàú-gá ndacáⁿ táhú-gá núú-ndí, chi mee-ni chiúⁿ ní táhú-gá ní quide-ndí”, duha cachí-ndó — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá úxi cue tée tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú ñáyiu

¹¹ Te ñuhu Jesús ichi cuáháⁿ-gá ñuu Jerusálén, te ní yáha-gá núú ràyá distritú Sãmariá ndihi distritú Galiléa. ¹² Te ta cùyatni-gá ñⁿ ñuu líhli cuáháⁿ, te ní sãtnahá ñáhá úxi tnàhá cue tée cùhú xii-gá, te tnàhá-güedé cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó dico xica lùha ní ngúnu tní-güedé, ¹³ te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¡Mèstrú, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí cuáháⁿ núú dütú ná cundehe ñaha-dé xii-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ichi-ni ñuhu-güedé cuáháⁿ-güedé ní ndúha-güedé cuéhé tnàhá-güedé. ¹⁵ Te nchaa-güedé ní cutnùni iní-güedé sã ñí ndúha-güedé, dico ñⁿ-ni-dé ní nacuico-dé, te ní ngúita-dé níhi ní cáháⁿ-dé, te ní cachí-dé sã ïo càhnu cuu Yá Ndióxi. ¹⁶ Te ní ngüíñí xití-dé núú Jèsús, te ní nuu núú-dé ndàa núú ñúhú ndacáⁿ táhú-dé núú-gã. Te tée-áⁿ cúú-dé tée distritú Sãmariá. ¹⁷ Te Jèsús ní cachí-gá:

—Úxi tnàhá-güedé ní ndúha cuéhé tnàhá-güedé. ¿Te ndéé ndécú dàva-gá-güedé-i? ¹⁸ ¿Te náa ñⁿdii-ni tée ingá ñuu-a ní nacuico-dé ndacáⁿ táhú-dé núú Yá Ndióxi, te cächí-dé sã ïo càhnu cuu-gã ñã? —cächí-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-gã xii tée-áⁿ:

—Ndacuíñí te núhú-n, chi sa ní ndúha-n cuéhé tnàhá-n, chi ní sãndáa iní-n Yá Ndióxi —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Nàcuáa yìndaha ñaha Yá Ndióxi (Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Te cue tée cùu fariséú ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús ñuu ná ama ngúita Yá Ndióxi ndíhu ndaha-gã ñáyiu. Te ní xáhaⁿ-gã:

—Ñá túú ñã cada-xi ñuyú quini-ndó cuendá cutnùni iní-ndó sã ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo. ²¹ Te ni vã yõo cachí: “Iha ndècu-gá táxi tnùni-gá, àdi yacáⁿ ndécú-gã táxi tnùni-gá”, chi tnuú-ndó sã ndecu-gá ndihi nchaa ñáyiu yìndaha-gã — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te ní xáhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Te nchòhó chi sáa nduu, te cachí iní-ndó sã súuni cuédicó ñⁿ nduu quini ñáhá-ndó xii yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, dico vá quini ñáhá-gã-ndó xii-í. ²³ Te coo ñáyiu cùñáhá-yu xii-ndo: “Iha ndècu-gá, áⁿ yacáⁿ ndécú-gã”, quesàhá-yu cùñáhá-yu xii-ndo. Dico vá quindáa iní-ndó quíhíⁿ-ndó ndíhí-yu núú cächí-yu, te ni vã cáni iní-ndó quíhíⁿ méé-ndó. ²⁴ Chi dàtná cuini-ndó quide-xi oré sãa nduté àndiu, chi uuⁿni dàyehé-xi níhí ñuyú, ducaⁿ cada-xi nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, te dàvá-áⁿ quini ñáhá nchaa-ndi túhú ñáyiu xii-í. ²⁵ Dico díhna-gá ndoho vhi-í, te daquèe tíhú ñáhá ñáyiu ñuyú-a xii-í. ²⁶ Te cadá-yu dàtná ní quide ñáyiu ní xindecu cútnàhá ní xindecu té Nõé, te ñu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cada nchaa ñáyiu ndècu vitna ndéé sãa nduu quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo. ²⁷ Chi caxi-ni-yu, coho-ni-yu, te caca cuu-ni cue tée xica ndáhú, te tnàndaha-ni-yu, chi ducaⁿ ñí quidé-yu dàvá-áⁿ ndéé ní sãa nduu cuãnguee té Nõé xití bàrcú, te ní ngúita-xi ní cuuⁿ dáu ñí ndaa ndute ñuyú, te ncháa-yu ní xihí ní cáhá-yu dàvá-áⁿ. ²⁸ Te ñu-ni ducaⁿ ñí quide tucu ñáyiu cútnàhá ní xindecu té Lõt, chi xèxi-yu xihí-yu, te sãaⁿ-yu te nàdicó-yu, te xixitú-yu nándi sã xixitú-yu, te nchaa

cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú ndécú lha. ¹² Chi yúhú ñá túú tnàhí ná xéxi-í úú nduu xití samàná cuendá sá càháⁿ ndihí ñaha-í xii-n, te nchaa sá ñihí-í te càhu-í úxí xichi, te ìⁿ xichi tàxi-í xii-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii Yá Ndiöxí. ¹³ Dico téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú-áⁿ chi xica lùha nutñi-dé, te ni lùha ñá túú cùyi-dé ndonehe núú-dè andiú cuendá sá ndíxí cuèchi iní-dé nchaa sá ñà túú vâha quide-dé, te ndèdí ndaha-dé pèchú-dé sá ndihú iní-dé, te xáhaⁿ-dè xii Yá Ndiöxí: “¡Yòhó Dútú Ndiöxí cundàhú iní ñáhá xii-í, chi ío cuéhé sá ñà túú vâha quide-í núú-n!”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii Yá Ndiöxí. ¹⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú-áⁿ ñí tedóho Yá Ndiöxí nchaa tnúhu ní cáháⁿ-dè, te ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vâha ní quide-dé, te cuánuhú-dé vehe-dé. Te téé cùu fariséú-áⁿ ñà túú ní tedóho ñaha Yá Ndiöxí xii-dé. Chi nchaa ñáyiú na càda cahnu mee-xi ñuyíú-a te vâ cúú-yu ñáyiú cùnnoo, te nchaa ñáyiú ñá túú quide cahnu mee-xi, ñáyiú-áⁿ cunúú-yu —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xii-yu.

Jèsús quidé ÿ-gã landú
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Te ìⁿ úú ñáyiú ndécá-yu landú lîhli cuáháⁿ núú Jèsús chi cuení-yu sá téndàha ñaha-gá xii-güexi, te òré ní xiní cue téé xica cuu ndihí-gá sá ndécá-yu landú-áⁿ cuáháⁿ núú-gã, te ní ngüíta-güedé ténàá ñáhá-güedé xii-yu, te xáhaⁿ-güedé sá vâ dúcáⁿ càdá-yu. ¹⁶ Dico Jèsús ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí dáñá ná quixi nahi landú lîhli-áⁿ núú-í-a, te vâ càdí-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cúú vâha iní cue landú lîhli-áⁿ ducaⁿ cùu vâha iní cue ñáyiú yindaha ñaha Yá Ndiöxí. ¹⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núú vâ quíndáá iní ñáhá-ndó dàtná quidé dàva landú lîhli sàndáá iní ñáhá xii-í, te vâ ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo, te vâ ndúú tãhú-ndó

cùndecu-ndo ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ìⁿ téé cuica càháⁿ ndihí-dé Jèsús
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Te ìⁿ téé cùnnoo ní xicáⁿ tnúhú-dè núú Jèsús, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n téé ío váha iní-xi, te cuení-í núú vâ cùndèe iní-n càchí tnúhu-n ñá cúú sá vâha cada-í cuendá nduu tãhú-í cùndecu-í ndihí Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sá yúhú váha iní-ãⁿ? Chi ìⁿ díí-ni Yá Ndiöxí váha iní-gá.

²⁰ Te yòhó xiní-n nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada ñáyiú, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue téé vâ càháⁿ ndihí-ndo ñàdihí te núú ñá díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú dîhí tucu vâ càháⁿ ndihí-ndo téé te núú ñá díú yì-ndo cuu-güedé, te vâ cáhni-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te ni vâ dúhú-ndó sá ndécú ndihí-yu, te ni vâ dácàcu-ndo cuèchi neñúú sá cúú-xí tnàha ñáyiú-ndo, te canehe-ndo sá yíñuhu núú tãtá-ndó ndihí núú ñaná-ndó”, duha ní cachí Yá Ndiöxí cada ñáyiú —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xii-dé.

²¹ Te téé-áⁿ ñí xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Nchaa xíáⁿ ní ngüíta-í quidè-í ndéé cùtnàhá cúú landú-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Dico cùmání ìngá núú sá càdá-n, vitna te quíhíⁿ-n te dico-n nchàa sá ndécú ndihí-n, te dîhúⁿ-n cuáha tãhú-n cuè ñáyiú ndàhú, te ducaⁿ te nduu tãhú-n cùndecu váha-n núú ndécú Yá Ndiöxí táxi tnúni-gã, te na yãha ducaⁿ càda-n te quixi-n chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²³ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ío ní cundiyí-dé, chi ío cuica-dè.

²⁴ Te sá ñí xiní ñáhá Jèsús xii-dé cùndiyí-dé, núú ní cachí-gá:

—¡Ío úhú quíndáá iní ñáyiú cuica Yá Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá

xii-yu! ²⁵ Te yáchí-gá yáha ìⁿ càméyu yaú ìⁿ yiqui tìcú dàcúxí sǎ quìndáá iní ìⁿ ñáyiú cuica Yá Ndiòxí cuèndá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu —duha ní cachí-gá.

²⁶ Te nchaa ñáyiú ní tecú dóho-xi tnúhu ní cáháⁿ-gá ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—¿Te yoo naníhí tàhú te núu ducaⁿ vaiⁿ? —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

²⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Cue ñáyiú ñuyíú-a chi vá ndácũ-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-yu, dico mee-gǎ chi ndacu-gá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu chi nchaa sá vǎha ndàcu-gá quídé-gǎ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

²⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Nchúhú ní dándóo-ndí nchaa sá ndécú ndíhi-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n —càchí-dé xáhãⁿ-dě xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii ñáyiú:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá ñáyiú na dándóo vehe-xi, àdi tátá-xi, nǎná-xi, ñaní-xi, cúha-xi, ñadíhí-xi, déhe-xi cuèndá sá cuíní-yu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-yu, ³⁰ te ío-gá cuéhé sǎ cuǎñaha-gǎ xii-yu cundecu ndíhi-yu, te ñá díú-ní xǎⁿ, chi tnàhá nduu táhũ-yu cundecu ndíhi ñàhá-yu xii-í ní caa ní quíhíⁿ ná sáá nduu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Te Jèsús ní taudíⁿ-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá tnuú ñáyiú, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Vitna te quíhíⁿ-ó ñùú Jerusàlén, chi yàcáⁿ cada-xi nchaa nàcuáa sa ní chídó tnùnì cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha nàcuáa yáha yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo. ³² Chi cuáha cuèndá ñàhá-güedé xii-í núú cuè téé ñá túú cùu cue téé isràél, te cudíquí ndéé ñàhá-güedé xii-í, te cúcuéhé ñàhá-güedé, te tíú díí ñàhá-güedé xii-í. ³³ Te caniha-güedé ndíhi ñí, te dàtnùnì cahni ñaha-güedé xii-í,

dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁴ Dico ní ìⁿ tnúhu ní cáháⁿ-gá ñá túú ní tècú tnùnì-güedé, chi ío yidáhu tnúhu ní cáháⁿ-gá nùu xǎⁿ ní ìⁿ ñá túú ní tècú tnùnì-güedé.

Jèsús quídé tǎtna-gá núú ìⁿ téé cuàá ñuú Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Te òré tá cùyatni Jesús ñuú Jericó cuáháⁿ, te yuhu ìchi cuáháⁿ-gá-án núcóo ìⁿ téé cuàá xicáⁿ ndàhú-dé.

³⁶ Te òré ní tecú dóho-dé xicáháⁿ vai ñáyiú xǎyáha-yu, te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú ñáyiú ndècu ndíhi-dé ná cuèndá ducaⁿ vai-yu yáha. ³⁷ Te ní xáhãⁿ-yu sá Jèsús téé ñuú Nazàrét ñúhú-dé ìchi.

³⁸ Te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhãⁿ-dě xii-gá:

—¡Jèsús ñaní tnàhá ndíi Dàvíi, cundàhú iní ñàhá xii-í! —càchí-dé xáhãⁿ-dě xii-gá.

³⁹ Te ñáyiú xǎxódó núú nùú Jèsús ní tenáá ñàhá-yu xii-dé, te xáhãⁿ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-dé xáhãⁿ-dě xii-gá:

—¡Yòhó téé cùu ñaní tnàhá ndíi Dàvíi, cundàhú iní ñàhá xii-í! —càchí-dé xáhãⁿ-dě xii-gá.

⁴⁰ Te Jèsús ní ngúíhí-gá, te ní táuchíúⁿ-gǎ ní sángueheⁿ ñaha cuè téé ndíhi-gá. Te òré ní quexìo-dé núú-gǎ, te ní xicáⁿ tnúhú-gǎ núú-dé, te xáhaⁿ-gǎ:

⁴¹ —¿Ná cuíní-n càda ñaha-í xii-n-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te téé cuàá-án ñí xáhaⁿ-dě:

—Mèstrú, cuíní-í cada tátana-n nùú-í cuèndá cundehe-í —càchí-dé xáhãⁿ-dě xii-gá.

⁴² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Sa ní ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yá Ndiòxí —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴³ Te òré-ni-án ñí ndúha núú-dé, te ní chinchícuⁿ-dé Jèsús, te ní cachí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiú ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-dé tnàhá-yu ní cachí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiòxí.

19

Jèsús ndìhi ìn tée nàni Zaqueú

¹ Te Jèsús ní sáá-gá ñuú Jericó, te ta yãha-gá xití ñuú-áⁿ cuáháⁿ. ² Te ñuú-áⁿ ndécú ìn tée cuica nàni-dé Zaqueú, te cùnuu-dé táxí tnùnì-dé cue tée cùndìhi-dé, cue tée cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú. ³ Te tée-áⁿ cuìní-dé quini-dé Jèsús òré-áⁿ ní cùu te ñá ní ndàcu-dé, chi ío cuéhé ñáyiú, te ñá túú dùcúⁿ-dé. ⁴ Te xìnu-dé ní ngódó núú-dě te ní sáá-dé díquí ìn yutnu sícómorú nùtní yatni yuhu ìchi núú yãha Jèsús cuendá cuìní-dé quini ñáhá-dě xii-gá. ⁵ Te òré tá yãha Jèsús xíáⁿ, te ní ndonehe núú-gá díquí yutnu núú cándòdo-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Zaqueú, tanùu ndìhi díquí yutnu-áⁿ, chi tnaví quexìo-í vehe-n ndètátú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶ Te té Zaqueú-áⁿ ñi nuu ndìhi-dé díquí yutnu-áⁿ, te ío ní cudí ìní-dé ní queheⁿ cuendá-dé Jèsús vehe-dé. ⁷ Te sá ñi xini ñáyiú ní quexìo Jèsús vehe-dé, te ncháa-yu ní ngúita-yu càháⁿ cuéhé-yu cuendá-gá, te xitnàhá-yu:

—Tée-a cuánguihu-dé vehe ìn tée ndècu ìchi cuehé ìchi duha —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁸ Te té Zaqueú-áⁿ ñi ndacuíñí-dé tnuú-yu, te xáhaⁿ-dě xii Jèsús:

—Yòhó Mèstrú, na cuãha-í ñáyiú ndàhú cuádava ncháa sá ndécú ndìhi-í. Te núu yoo ní dándàhú-í ní dúhù-í, te codo ùní-gá tnàhá sá ñi dúhù-í-yu nacuañaha-í xii-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii té Zaqueú:

—Vitna ní naníhí tàhú-n ndìhi ncháa ñáyiú xindecu vehe-n, chi tnàhá-n cùu-n ñani tnàhá ndìhi Abrahám. ¹⁰ Te yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó ncháa-ndo véxi-í nándùcu-í ñáyiú ní xíta nihnu cuendá dàcácu nihnu-í-yu núú ùhú núú ndàhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Nàcuáa ní quide-güedé ndìhi díhúⁿ cuááⁿ

(Mt. 25:14-30)

¹¹ Te ncháa ñáyiú-áⁿ ñi sani iní-yu sá ndìhi-ni ndìhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii-yu cuendá sá ñi cuyatni Jèsús ñuú Jerusalén, te xíáⁿ núu ní ngúita Jèsús ní cani-gá ìn cuendú núu-yu cuendá tecú tnùnì váha-yu tnúhu-gá. ¹² Te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Ní xindecu ìn tée cùu ñani tnàhá ñáyiú cùnuu, te cuáháⁿ-dé ingá ñuú xíca cuendá yacáⁿ cuáha ñaha-güedé chiuⁿ coo-dé, te dàtnùnì ndixi-dé quindaha-dě titní ñuú. ¹³ Te cùmání-gá quee-dé quíhíⁿ-dé, te ní cana-dé úxí cue tée xìnu cuechi núú-dě, te ní sáñaha-dě ndí díhúⁿ núu-güedé ìn caa ìn caa díhúⁿ cuááⁿ, te ní xáhaⁿ-dě: “Chí cáda ndàhú ndìhi díhúⁿ-áⁿ ndèé ná sáa nduu nàsáa-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé. ¹⁴ Dico ncháa ñáyiú ñuú quindaha-dě-áⁿ ñà túú tnàhá iní-yu sá quindaha ñaha-dé, núu ní tendàhá-yu cue tée nèhe tnúhu cuáháⁿ núú cuè tée cuañaha chiuⁿ coo-dé-áⁿ, te ní xáháⁿ-yu sá cùñaha-güedé sá ñà túú tnàhá iní-yu sá tée-áⁿ quindaha ñaha-dé xii-yu. ¹⁵ Dico dacuití sá ñi sáha-güedé tée-áⁿ chiuⁿ coo-dé sá díú-dě quindaha-dě ñáyiú ncháa ñuú-áⁿ, te ní nacuico-dě cuánuhú-dé ñuú-dé. Te òré ní nasáa-dé vehe-dé, te ní tendaha-dě ìn tée ní sánucana ñaha xii cue tée xìnu cuechi núú-dě, cue tée ní dándõo ndaha-dě díhúⁿ cuendá cácaⁿ tnúhú-dě núú-güedé ìn ìn-güedé núu ndèé dau ní chídó-xí díquí díhúⁿ sá ñi dándõo ndaha ñaha-dé-áⁿ. ¹⁶ Te tée ní ndèxio díhna xáhaⁿ-dě: “Patróóⁿ, ní quide-í ndàhú ndìhi díhúⁿ-n sá ñi dándõo ndaha ñaha-n xii-í, te sá ìn ñi taxi-n te ní chídó-xí ùxí-gá tnàhá te náu-a naqueheⁿ cuendá-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. ¹⁷ Te tée cùu patróóⁿ-dě-áⁿ ñi xáhaⁿ-dě: “Ío váha tée xìnu cuechi cuu-n chi ío váha ní quide-n, te sá ñi quide váha-n ndìhi sacú díhúⁿ sá ñi dándõo ndaha ñaha-í xii-n, te xíáⁿ núu yúhú càchí-í sá táxí tnùnì-n ùxí ñuú vitna”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. ¹⁸ Te

ní ndexìo ingá-dé, te ní xáhaⁿ-dë: “Pàtróón, ní quide-í ndáhú ndìhi díhúⁿ-n sã ñí dándõ ndaha ñàha-n xii-í, te sá ìíⁿ ñí taxi-n te ní chídó-xí ùhúⁿ-gá tnhá te ná-u-a naqueheⁿ cuendá-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dë. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ tée cùu patróón-dë-áⁿ xii-dé: “Te yòhó taxi tñuní-n ùhúⁿ ñuú”, càchí-dé xáhaⁿ-dë xii tée xìnu cuechi-áⁿ. ²⁰ Te dātñuní ní ndexìo tucu ingá-dé, te xáhaⁿ-dë: “Pàtróón, náu díhúⁿ-n-á, te naqueheⁿ cuendá-n chí ní taxúha-í ní chidúcúⁿnuu-í ìíⁿ pàñú te ñá túú ní quide-í ndáhú ndìhi díhúⁿ-n, ²¹ chí ní yuhú ñáhà-í xii-n, chí cùu-n ìíⁿ tée díi, te nàqueheⁿ-n ìíⁿ sá ñà túú ní tàxi ndecu-n, te nàtahu-n ìíⁿ xichi núú ñà túú ní chíhi-n tatá”, càchí-dé xáhaⁿ-dë xii patróón-dë. ²² Te ní xáhaⁿ patróón-dë xii-dé: “Yòhó cúú-n ìíⁿ tée cuihna iní-xi xìnu cuechi núú-í, te ñu-ni nchaa tñuhu càháⁿ-n-áⁿ càchí tñuní-xi nàcuáa cuu ndáá cuéchi-n. Te núu sàni iní-n sã cúú-í ìíⁿ tée díi, te nàqueheⁿ-í ìíⁿ sá ñà túú ní tàxi ndecu-í, te nàtahu-í ìíⁿ xichi núú ñà túú ñí chíhi-í tatá, ²³ te núu ducaⁿ ña, ¿te ná cuendá ñá túú ní càhu iní-n dàsaⁿ nuu-n díhúⁿ ñí taxi-í, te cúñaha-n chãhu-yu díquí-xi, te òré ná nàsáá-í vehe-í, te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naqueheⁿ cuendá-í ní cùu-í?”, càchí-dé xáhaⁿ-dë xii tée xìnu cuechi-áⁿ. ²⁴ Te ní xáhaⁿ tée cùu patróón-áⁿ xii cue tée xìndecu xiáⁿ: “Chí quèndèé díhúⁿ cuááⁿ néhé tée-a, te cuáha-ndo tée nèhe úxí tucu díhúⁿ cuááⁿ-áⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé: “Pàtróón, dico sa nèhe-dé úxí díhúⁿ cuááⁿ”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé. ²⁶ Te ní xáhaⁿ tée cùu patróón-áⁿ: “Na càchí tñuhu-í xii-ndo sã cuè ñáyíu ò xii-xi te níhí-gã-yu cundecu ndìhí-yu, te cue ñáyíu sacú ndécú ndìhi cuita ndìhi nihnu nchaa sá ndécú ndìhí-yu”, càchí tée cùu patróón-áⁿ xáhaⁿ-dë xii-güedé. ²⁷ Te xáhaⁿ tucu-dé xii-güedé: “Nchaa ñáyíu cùu úhú iní ñáhá xii-í ñá tnhá iní-yu quindaha-í-yu, te chí cándecá-yu taquixi iha, te cahni-ndõ-yu núú-í-a”, càchí tée cùu patróón-áⁿ xáhaⁿ-dë

xii-güedé —duha cuáháⁿ cuendú ní cani Jèsús núú ñáyíu.

Jèsús cuánguìhu-gá ñuú Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Te sáta dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, te ní nucúhuⁿ ichi-gá cuáháⁿ-gá ñuú Jerusalén. ²⁹ Te òré sa ní cuyatni-gá ñuú Bèttagé, ndìhi ñuú Bètaniá te xiáⁿ cáa yùcu nani Olívú, te ní xáhaⁿ-gã xii úú cue tée xìca cuu ndìhi-gá:

³⁰ —Chí cuáháⁿ ñuú cáa yàtni yacáⁿ, te òré quexìo-ndo yacáⁿ, te naníhí-ndó ìíⁿ búrru ndètníi-di, te vátá yòo ìíⁿ-gá codo ñàha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quixi. ³¹ Te núu yoo na càcáⁿ tñuhu núú-ndó ñá cuendá nándaxi-ndo-di, te cúñaha-ndo xií-yu sá yuhú Yaá xícá cùu ndìhi-ndo xini ñuhu-í-di —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³² Te cue tée-áⁿ ñí xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te nchaa-ni nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús ducaⁿ ñí cuu, ³³ chí mei òré nándaxi-güedé búrru-áⁿ ñí quexìo cue ñáyíu cùu xitohó-di xícáⁿ tñuhu-yu núú-güedé, te xáhãⁿ-yu:

—¿Ná cuendá nándaxi-ndo búrru-ndí-í?
—càchí-yu xáhãⁿ-yu.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xií-yu:

—Nà ndaxi-ndí-di chí Yaá xícá cùu ndìhi-ndí xini ñuhu ñaha-gá xii-di —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xií-yu.

³⁵ Te ndèca-güedé-di cuáháⁿ núú ndécú Jèsús, te òré ní quexìo-güedé ndìhi-di núú ndécú-gã te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sáta-di, te ní ngódó ñáhá-gã xii-di. ³⁶ Te ío cuéhé ñáyíu ta sàcáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáháⁿ-gá cuendá núú dóo-yu-áⁿ yáha-gá ndìhi quiti yòdo-gá. ³⁷ Te ní nucuíta nuu-gá ichi tindúú yucu Olívú tá cùyatni-gá ñuú Jerusalén cuáháⁿ, te nchaa ñáyíu sàndáá iní ñáhá xii-gá nchícúⁿ ñáhã-yu te ní ngúíta-yu níhi càháⁿ-yu sá cúdí iní-yu, te càchí-yu sá ò càhnu cuu Yá Ndióxí cuendá sá ñí xini-yu nchaa sá vã yòo tnhá ndàcu cada ní quide-gá. ³⁸ Te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yaá véxi quindaha ñàha xii-o, te ñu-gá cúú-gã Yaá ní

tendaha Yă Ndiöxí véxi quide núú-gă! ;Te ío càhnu cuu mee-gá! ;Te andiu ña túú tnàhí ná cúú! —duha càchí-yu.

³⁹ Te ìⁿ úú cue téé cùu fariséú ñúhú tnàhá tnuú ñáyiú-áⁿ ñí xáhaⁿ-güedě xii Jèsús:

—Mèstrú, cúñaha nchàa ñáyiú ndihí-n na càdí-yu yuhú-yu — càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-gá.

⁴⁰ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedě:

—Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã núú ñáyiú-a na càdí-yu yuhú-yu ña, te nchaa yúú cãháⁿ níhi-xi dàtná ìⁿ ñáyiú —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedě.

⁴¹ Te òré ní cuyatni-gă ñuú Jerusálén te ní xiní-gă, te ní ndáhyú-gă cuendá nchaa ñáyiú dii ñuú-xi-áⁿ sã ndihú iní-gă. ⁴² Te ní xáhaⁿ-gă xii cue ñáyiú-áⁿ:

—Ío cuu váha iní-í te núú dicó nchòhó tecú tnùní-ndó vitna ìⁿ tnúhu sá cadá váha ñaha xii-ndo, chi ñá túú-gă ná cuu cundecu-ndo, te núú na tècú tnùní-ndó. Dico ñá tècú tnùní-ndó, chi ío yidáhu tnúhu-a. ⁴³ Te sáá nduu tnündòho tnúhu ndàhú sá cúú-xí-ndó, te nchaa cue téé dava-gă ñuú cúú úhú iní tnàhá ndihí-ndo quixi-güedě chidoco ñaha-güedě xii-ndo, te ñi càndéé núú ndécú-ndó-ăⁿ dacàa-güedě ndóho cuendá xiáⁿ quihí váha-güedě nàá ndihí ñaha-güedě xii-ndo, te vá dáñá-güedě cunu-ndo. ⁴⁴ Te cahni ñaha-güedě xii-ndo, te ndihí nchaa vehe-ndo dängoyo-güedě ndéé cimièntú-xi, chi ñá túú ní cuiní-ndó nàcuáha-ndo cuendá òré ní quixi coto ñaha Yă Ndiöxí xii-ndo —duha ní xáhaⁿ-gă xii ñáyiú ñuú-áⁿ.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gă nàcuáa quidé-yu veñúhu

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Te Jèsús cuánguihu-gă xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ xĩndecu cue ñáyiú quide ndáhu ndihí cue ñáyiú xísaaⁿ. Te ní queñuhu ñaha Jèsús xií-yu quehé. ⁴⁶ Te ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Núú tütú Yă Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní cãháⁿ-gă, te duha ní

cachí-gă: “Vehe-í cúú-xí núú càháⁿ ndihí ñaha ñáyiú xii-í”, duha ní cãháⁿ-gă càchí-xi núú tütú-gă. Dico nchòhó quidé-ndó vehe-gă vehe ñadúhú —càchí-gă xáhaⁿ-gă xií-yu.

⁴⁷ Te Jèsús nchaa nduu dānehé-gă ñáyiú xití veñúhu, dico cue téé cùu dütú cùnùu, ndihí cue téé dācuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndii Moisés, ndihí cue téé cùnùu ñuú-áⁿ ndúcú-güedě nàcuáa cada-güedě cahni ñaha-güedě xii-gă. ⁴⁸ Dico ñá ñihí-güedě nàcuáa cada-güedě, chi cuendá nchaa ñáyiú ío cùdíí iní-yu ndèdòho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gă.

20

Jèsús ndécú ndihí-gă tnúhu ndee iní (Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Te ìⁿ nduu yihí Jesús xití veñúhu càhnu sá ío cùnùu danehé-gă ñáyiú tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-yu. Te ní quexio cue téé cùu dütú cùnùu ndihí cue téé dācuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndii Moisés, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, ² te ní xáhaⁿ-güedě xii-gă:

—Cuiní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása nduu tnúhu ndee iní ndécú ndihí-n núú quide-n nándi sá quidé-n. ¿Te yoo ducaⁿ ñí taxi tnúhu ndee iní-áⁿ xii-n? —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-gă.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Yúhú tnàhá-í cuiní-í cãcãⁿ tnúhu-í ìⁿ sá cãcãⁿ tnúhu-í núú-ndó, te cachí tnúhu-ndo. ⁴ Te chí càchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ ñí dācuándute ndii Juáá ñáyiú. ¿Yá Ndiöxí ăⁿ cuè téé ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndii? —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedě.

⁵ Te ní ngüita-güedě xitnàha-güedě:

—¿Nása cúñaha-o? Chi núú nà cúñaha-o sã Yă Ndiöxí ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndii Juáá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuendá ñá túú ní sãndáá iní-ndó tnúhu ní cãháⁿ ndii vãíⁿ?”, quesaha-dé. ⁶ Àdi te núú nà cúñaha-o sã cuè ñáyiú ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndii ña, te nchaa ñáyiú cuáha ñahá-yu yúú

xii-o, te cahni ñàhá-yu, chi càchí-yu sá ndáá sá Yá Ndiõxí ní táuchíúⁿ-gá ní cáháⁿ ndí Juáá tnúhu-gá núú ñáyi —càchí-güedé xítnàha-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá sá ñà túú xìní-güedé yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dácúandùte ndí Juáá ñáyi. ⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ni yùhú vá càchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee ìní duha quide-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Cuendá cue té cuihna iní-xi
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)*

⁹ Te sáta dúcáⁿ te ní nguíta Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú núú ñáyi nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xií-yu:

—Ìⁿ téé ní xitu-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dé. Te ní sáá ìⁿ nduu quingaca cuu xica-dé vài nduu te ní dándõo ndaha-dé sá ñi xitu-dé-áⁿ xii ìⁿ úú cue téé càháⁿ ndihí-dé cuendá cada chiúⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cùu te cuu cuendá dava-güedé te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ¹⁰ Te sáta ñi sáá nduu ñi cuu nchaa ndéhé yoho yàha stilé sá ñi xitu-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dé xii ìⁿ téé xínu cuechi núú-dé: “Cuáháⁿ cácaⁿ-ñ sá cúú cuendá-í núú cuè téé ní dándõo ndàha-í nchaa yoho yàha stilé sá ñi xitu-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. Te téé xínu cuechi-áⁿ ñi xica-dé cuáháⁿ-dé, dico cue téé ndéé nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñi tñi-güedé téé xínu cuechi-áⁿ te ní caniha-güedé, te ní nacuícúⁿ ñàhá-güedé xii-dé, te ñá túú tnàhí ná ní sãñaha-güedé. ¹¹ Te dätñuní téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñi tendaha tucu-dé ingá téé xínu cuechi núú-dé cuáháⁿ-dé, dico ñu-ni ducaⁿ ñi quide ñaha-güedé xii-dé, chi ní xícühé ñàhá-güedé, te ní caniha-güedé te ní nacuícúⁿ ñàhá-güedé, te ñá túú tnàhí ná ní sãñaha-güedé. ¹² Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñi tendaha tucu-dé ingá-dé cuáháⁿ-dé, te ñu-ni ducaⁿ ñi quide ñaha tucu-güedé, chi ní dánícühé ñàhá-güedé, te ní nacuícúⁿ ñàhá-güedé.

¹³ Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñi sani iní-dé: “¿Nása cada-í vitna? Váha-gá tendaha-í déhe-í téé ío cùu iní-a núhú-dé, chi cudana te òré quini ñàhá-güedé xii-dé, te canehe-güedé sá yíñuhu núú-dé”, duha ní sani iní-dé. ¹⁴ Dico òré ní xini cue téé quide chiúⁿ-áⁿ déhe xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xítnàha-güedé: “Téé-áⁿ téé véxi nduu táhú ñuhu-a ndihí nchaa sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o nduu tahú-ó sá ndúú táhú-dé”, càchí-güedé xítnàha-güedé. ¹⁵ Te ní queñuhu ñaha-güedé ìⁿ xio yuhu ñuhu-áⁿ, te ní sañi ñaha-güedé xii-dé —duha cuáháⁿ cuendú ní cani Jèsús núú-yu.

Te dätñuní ní xáhaⁿ tucu-gá xií-yu:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada ñaha xítóhó ñuhu-áⁿ xii cue téé-áⁿ ñá? ¹⁶ Chi núhú-dé te cahni-dé cue téé-áⁿ, te dándõo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní iní-dé cada ndáá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-gá, núu ní cachí-yu:

—¿Sá vã càchí Ndiõxí sá dúcáⁿ yàha-o! —càchí-yu.

¹⁷ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú-yu, te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí càchí tnúhu nása quèe-xi nacuícúⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí, núú càchí-xi:

Yúú sá ñi dáquéé tñhú cue téé dàcaa vehe ní saa-xi cùu-xi yúú cúnùu vitna.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ¹⁸ Te nchaa ñáyi ñá túú cuini tñi tnúhu-í, te ndohó-yu dätñá ìⁿ ñáyi tnàhnú duuⁿ òré ndúá-yu núú yúú, àdi núu na tàú ñàhá-xi te dácachi duuⁿ ñaha-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Cuendá impuèstú

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Te cue téé cùu dütú cúnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ní cuini-güedé tñi-güedé Jèsús òré-ni-á ní cùu, chi ní cutñuní iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá, dico

ní yùhú-güedé cuèndá sá ïo vâi ñáiyu. ²⁰ Te ní ndúcú-güedé nâcuâa cada-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá, te ní tendaha-güedé cue tée cuáháⁿ ngoto dayuhu ñaha xii-gá, te cuáháⁿ-güedé dàtná cue tée váha iní-xi, te ndùcu-güedé nâcuâa cada-güedé ñu cáháⁿ-gá ñⁿ tnúhu sá ñà túú tàú-gá cáháⁿ-gá cuèndá ducaⁿ te candeca ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ cuáha cuèndá ñáhá-güedé núú tēe cùnū. ²¹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñihí-ndí tnúhu sá dánèhé-n ñáiyu mee-ni tnúhu váha, te cuèi ndédani càa ñáiyu ñⁿ-ni càháⁿ-n ndihí-yu, te càháⁿ ndáá-n nâcuâa càháⁿ Yá Ndiöxí cundecu-o ñùyú-a. ²² Te cachí tnúhu xii-ndí ñu váha-ni cháhu-ndí té Cèsár téé ío cùnū cuendá impuèstú ãⁿ ñáhá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndéé ñáhá-güedé xii-gá, núú ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

²⁴ —Chí dánèhé ñáhá xii-í ñⁿ díhúⁿ cuixíⁿ te cachí tnúhu-ndo ñu yoo núú-xi ndéé, ndihí yoo ñu-xi ndéé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tē Cèsár ndéé ndihí ñu-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Te núú ducaⁿ te chí nácuáha té Cèsár sá cúú cuèndá-dé, te sá cúú cuèndá méé Yá Ndiöxí, te xiáⁿ nacuáha-ndo-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁶ Te ñá ní ndàcu tnahí-güedé dàtìcànū ñaha-güedé xii-gá núú tnúhu càháⁿ-gá, chí òré ní càháⁿ-gá, te da ní cuñúhu-güedé nchaa tnúhu ní càháⁿ-gá, te váha-gá ní sadí-güedé yuhu-güedé.

*Cuèndá nchaa ñáiyu ndoto
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)*

²⁷ Te sátá dúcáⁿ te ní sáá ñⁿ ùú cue tée cùu saducéú núú ndécú Jèsús. Te cue téé-án ñà túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáiyu ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

²⁸ —Mèstrú, ndíi Moisés càchí ndíi núú tùtú ndècu vitna sá ñu ñⁿ téé na cùú, te quendóo ñadìhí-dé te ñá túú dēhe-dé ní xōo ndihí-aⁿ, te téé cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ cuèndá coo dēhe-dé ndihí-aⁿ cuèndá ñaní-dé téé ní xihí-áⁿ. ²⁹ Te ní xíndecu úsá tñáhá cue téé mee-ni ndí ñaní-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadìhí-dé, dico ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chí ní xihí-dé, te ní ñⁿ dēhe-dé ñá túú ní xōo ndihí ñadìhí-dé-áⁿ. ³⁰ Te téé cùu uú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ dico ní xihí tucu-dé, te ní ñⁿ tucu dēhe-dé ñá túú ní xōo ndihí ñaha-áⁿ. ³¹ Te téé cùu uní ní naqueheⁿ tucu-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ, te ñu-ni ducaⁿ ní xihí-dé, te ní xínu ndí ùsá-güedé ní càndeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ, dico ní ñⁿ-güedé ñá túú ní xōo dēhe-güedé ndihí-aⁿ, te ní ndihí-güedé ní xihí. ³² Te ndéé núú ñⁿ ndihí-ná ní xihí tñáhá ñadìhí-áⁿ. ³³ Te na sáa nduu ndòto-güedé ndihí ñaha-áⁿ ¿Te ndédacàa-güedé ñadìhí-güedé cuu-aⁿ-i? Chí ndí ùsá-güedé ní càndeca ñaha-güedé xii-aⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáiyu ñuyú-a tñandahá-yu. ³⁵ Dico nchaa ñáiyu ní nduu táhú ndoto díhna nuu ñáiyu-áⁿ cundecú-yu ndihí Yá Ndiöxí ní caa ní quíhíⁿ, te yacáⁿ ñá túú-gá sá càndeca tñahá-yu. ³⁶ Te ní ñà túú-gá tnúhu xihí, chí cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí cuèndá sá ñⁿ ndotó-yu, chí cúú-yu dēhe-gá. ³⁷ Te ndéé ndíi Moisés ní chídó tñùní ndíi núú tùtú ndíi sá ncháá ñáiyu ní xihí ndotó-yu, te ñu-ni xiáⁿ càháⁿ-xi cuèndá tnutàú nchìcúⁿ ñuhú, te ñu-ni xiáⁿ càchí tucu-xi sá Yá Ndiöxí cúú-gá Ndiöxí ndíi Àbrahám, ndíi Isàác, ndihí ndíi Jàcób. ³⁸ Te cue téé-án chí cuèi ní xihí-güedé sá cúú-xi nchòhó, dico sá cúú-xi Yá Ndiöxí chí ndècu vívú-ni-güedé. Chí cùtnuní iní-ó sá Yá Ndiöxí cúú-gá Ndiöxí mee-ni cuè ñáiyu xíndecu vívú, te ñá túú cùu-gá Ndiöxí cue ñáiyu ñá túú ndècu vívú.

Te sá cúu-xí mèe-gá chi nchaa ñáyiú ndècu ndihi-gá ndécú vïvũ-yu cuèi sa ní xihí-yu núú ñùyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁹ Te ñⁿ tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ní xáhaⁿ-dë xii Jèsús:

—Mèstrú, váha-ni càháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá. ⁴⁰ Te ñá túú-gã ní cùyi-güedé cácaⁿ tnúhú-güedé ni ñⁿ tnúhu núú-gã.

Yoo déhe-xi cùu Cristú
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te nása càchí-tu-yu sá Cristú Yaá tendaha Yã Ndiöxí quixi ñuyíú-a cùu-gá déhe ndí Dàvií? ⁴² Te mee ndí Dàvií-áⁿ ñí cachí ndí núú lìbrú Sãlmú: Dútú Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii Yaá cúu Xítóhó-í:

“Ngóo xio cùha-í,

⁴³ te yúhú cada-í te nchaa sá cúu ùhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñùhu núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiöxí xii Yaá cúu Xítóhó-í càchí ndí núú lìbrú Sãlmú.

⁴⁴ ¿Te nása cùu Cristú déhe ndí Dàvií, te mee ndí ní cachí ndí sá cúu-gã Xítóhó ndí-i? —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Te òré ndátnùhu Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá xíndedóho ñaha ñáyiú, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

⁴⁶ —Cada cuendá-ndó vã cáda-ndó nàcuáa quide cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, chi tnàhá iní-güedé cuihnu-güedé dóó nání sã sácuihnu cue tée cùnuu. Te nchaa núú tàcá ñáyiú cuiní-güedé sá ndihi tnúhu yíñùhu càháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-güedé, te nàcaxi-güedé xilé sácõo nchihi cue tée cùnuu-gá xití veñúhu conchihi-güedé, te ducaⁿ-ni quide-güedé cuèi òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré ndécú-güedé ñⁿ vico, chi mee-ni núú sácõo cue tée cùnuu-gá cuiní-güedé

coo-güedé. ⁴⁷ Te quèndeé-güedé vehe nchaa ñáyiú dìhí ñáyiú quèé, te ío naha càháⁿ ndihi-güedé Yã Ndiöxí cuendá cuiní-güedé càháⁿ váha-yu cuendá-güedé. Te sá dúcáⁿ quide-güedé te sáá nduu te ío-gá ndoho-güedé núú ùhú núú ndàhú dàcúxí dàva-gá ñáyiú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

21

Díhúⁿ nduu táhú Yã Ndiöxí ní dáquëe ñⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé
(Mr. 12:41-44)

¹ Te Jèsús ní xiní-gá xití veñúhu xídáquëe cue tée cuica díhúⁿ nduu táhú Yã Ndiöxí xití alcanciá. ² Te ní xiní-gá tnàhá ñⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé ní dáquëe-aⁿ úú díhúⁿ còbrí, ³ te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue ñáyiú xíndecu-áⁿ:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñaha ndahú ñaha quèe-a ío-gá nándihi díhúⁿ ñí dáquëe-aⁿ xití alcanciá nduu táhú Yã Ndiöxí dàcúxí díhúⁿ ñí dáquëe dáva-gá-yu. ⁴ Chi nchaa ñáyiú-áⁿ ñí dáquëe-yu mee-nã sá ñí ndóo-ná, dico ñaha quèe-a cuèi ndàhú-aⁿ dico ní dáquëe-aⁿ ñihí díhúⁿ sã cuááⁿ-áⁿ sã cáxí-áⁿ ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Jèsús càchí-gá sá ngóyó veñúhu
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Te ñⁿ úú ñáyiú xicáháⁿ-yu cuendá veñúhu càhnu sá ío cùnuu sá ío vii cà nchaa yúú yíhí, ndihi cuendá nchaa sá ñí sáñaha táhú ñáyiú yíhí xití-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

⁶ —Sáá nduu te nchaa sá cúñùhu-ndo-a vã cùnduu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chi ni ñⁿ-gá yúú vã códo nchihi tnaha-gá-xi chi ndihi ngoyo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyíú

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Te cue tée xíndecu-áⁿ ñí xicáⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu, àdi nándi cùu sá cáda-xí cuendá cutnùní iní-ndí sá sá

ta cuyatni nduu ducaⁿ cada-xi-i? — cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo, te vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ñáyiú xii-ndo. Chi ío cuéhé cue téé coo ñuyíú-a, te danàni-güedé méé-güedé dàtná nàni-í te cachí-güedé: “Yúhú cùú-í Crístú Yaa ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a”, duha cachí-güedé. Te cachí tucu-güedé: “Vitna sa ní sáá nduu càda-xi nchaa nacuaá ní cáháⁿ-í”, duha cachí-güedé. Dico vá quíndáá iní-ndó, te nì vá túhá-ndó-güedé. ⁹ Te òré ná ñihí-ndó tnúhu sá titní nacióⁿ xñàá-güedé te dava ñuú xñàá-güedé ndi mée-güedé, te vá yùhú-ndó chi dacuítí sá dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sàá-gá nduu nàa ñuyíú òré ducaⁿ càda-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchaa cue téé ñⁿ nacióⁿ nàá-güedé ndihi cue téé ingá nacióⁿ, te titní ñuú ngüíta-güedé nàá-güedé. ¹¹ Te titní xichi ñuyíú ñihi vihi tnáa, te titní tucu xichi ñuyíú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyíú quixi cuéhé, te titní núú sá cádá-xí àndiú, te yùhú ñáyiú.

¹² Te òré cúmání-gá cada-xi nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cue téé cùú úhú iní ñáhá xii-ndo tñi ñaha-güedé, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quíhíⁿ xití veñúhu-güedé cada ndáá-güedé cuéchi-ndo, te chihi ñaha-güedé vecaá xii-ndo, te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ núú cuè téé cùnúu yíndaha nacióⁿ àdi núú dàva-gá cue téé cùnúu sá cuèndá-í. ¹³ Te òré ducaⁿ na càda ñaha-güedé xii-ndo, te òré-áⁿ tàú-xi cáháⁿ váha-ndo cuèndá-í núú-güedé. ¹⁴ Te vá cání iní-ndó ñuú nása cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé cuèndá cácu nihnu-ndo. ¹⁵ Chi yúhú dacàhu iní ñáhà-í xii-ndo tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé, te taxi-í sá vátá quíni tnùnigá-ndó, te ni ñⁿ ñáyiú cùú úhú iní ñáhá xii-ndo vá ñihí-gá-yu tnúhu cúñàhá-yu xii-ndo. ¹⁶ Te ndéé

tátá-ndó, ndihi ñaní-ndó, ndihi cue ñáyiú cùú ñaní tnáhá-ndó, ndihi cue ñáyiú càháⁿ ndihi váha-ndo cuáha cuèndá ñáhá-yu xii-ndo núú cuè téé cùchiuⁿ, te dava-ndo càhni ñaha-güedé xii-ndo. ¹⁷ Te ío cuéhé ñáyiú cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sá cuèndá-í. ¹⁸ Dico Yá Ndiöxí ío coto ñaha-gá xii-ndo chi ndéé idi díquí-ndó còto-gá. ¹⁹ Te núu na càda ndee iní-ndó càncicúⁿ nihnu ñaha-ndo xii-í, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ.

²⁰ Te nduu na quíni-ndó ñùhu doco sandadú ni càndéé yuhu ñuú Jerusàlén, te sa cutnùnigá iní-ndó sá sá ní cuyatni nduu dànaa-güedé ñuú-áⁿ. ²¹ Te dàvá-áⁿ nchaa ñáyiú xñdecu distritú Jùdeá xíní ñùhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu, te nchaa ñáyiú xñdecu ñuú Jerusàlén queé-yu xití ñuú-áⁿ, te ñáyiú ñá túú xñdecu ñuú-áⁿ vã ndiñu-gá-yu. ²² Chi dàvá-áⁿ cuu-xi nduu tnùndòho tnúhu ndàhú, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ ndéé tnuní núú tütú Yá Ndiöxí nàcuáa dandòho ñaha-gá xii-yu. ²³ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú dìhí ñúhú dèhe-xi, ndihi nchaa ñáyiú ndèca déhe vitna sàdi na sáá nduu dùcaⁿ cada-xi! Chi ío cuéhé tnùndòho tnúhu ndàhú coo núú ndécü-yu dàvá-áⁿ, te xíáⁿ cuu-xi ñⁿ tnùndòho tendaha Yá Ndiöxí quixi sá cúú-xi-yu. ²⁴ Te dava cue téé cuú-güedé cahni ñaha-güedé, te dava-güedé tñi ñaha-güedé candeca ñaha-güedé quíhíⁿ nchaa ñuú xícá, te cue téé dava-gá ñuú cunuu-güedé ñuú Jerusàlén, te mee Yá Ndiöxí cachí-gá te núu ná daha nduu cunuu-güedé ñuú-áⁿ.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùú ñaní tnáhá cuè ñáyiú

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Te cada-xi ñⁿ sá vátá quíni-gá ñáyiú núú nchícanchii, ndihi núú yóó, ndihi núú nchàa chódíní, te ñuyíú-a coo tnúhu ndihú iní-xi te vá cutnùnigá iní-yu nása cadá-yu cuèndá sá ío dusaⁿ càda ndute lamár òré candaundéé tnáhá-xí. ²⁶ Te nchaa ñáyiú cuneé-yu sá yùhú-yu, ndihi sá

ndìhú iní-yu cuèndá nchaa sá cáda-xí ñùyíú-a, te quidi-xi andiu. ²⁷ Te sáta dúcáⁿ te quini-ndó yùhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo quee-í andiu quixi-í ichi xití vícò, te dàvá-áⁿ quini ñáhá nchàa ñáyiú sá ìo cùnùu-í te ndàcu-í quide-í nchaa sá vâha. ²⁸ Te òré ná ngüita-xi ducaⁿ càda-xi, te cuita cundee-gã iní-ndó quihíⁿ, te quihí iní-ndó chi sa ní cuyatni vií-nã nduu cãcu nihnu-ndo vã cùndècu-gá-ndó nùú ñùyíú yíca cuèchi-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁹ Te ní cani-gá ìⁿ cuèndú núú-güedé nàcuáa tecú tnùnì vâha-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cùndèhe yutnu ngúxí ndihí nchaa dava-gá yutnu. ³⁰ Chi nàtahú ndaha-xi, te òré ducaⁿ quide-xi te càchí-ndó sã sã ní cuyatni nuu cahni. ³¹ Te ñu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu òré ná quini-ndó càda-xi nchaa nacuaá càháⁿ-í, te sá dúcáⁿ te cutnùnì iní-ndó sã sã ní cuyatni nduu ndihu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii-ndo.

³² Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã òré vátá cùu-gá cue ñáyiú xíndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í. ³³ Te andiu ndihí ñuyíú-a chi ndihí nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vá ndihí nihnu-xi, chi cùu-xi tnúhu ndáá.

³⁴ Te quihí iní-ndó vã cùndècu-ndo ichi cuehé ichi duha, te vá cúu-ndó ñáyiú quihu, te vá cùhúⁿ iní-ndó mée-ni nchaa sá ío ñuyíú-a, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te nacua-naa-ndo sã sã nduu càda-xi nacuaá ní cáháⁿ-í. Te uuⁿni sãá nduu-ãⁿ, ³⁵ te cada-xi dàtná cuini-ndó quide ìⁿ trampá chi uuⁿni ngáva-xi, te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáyiú xíndecu ñuyíú-a, chi uuⁿni sãá nduu-ãⁿ. ³⁶ Te nchòhó cundecu túha-ndo te ío cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiõxí cuèndá ndacu-ndo yâha-ndo nchàa tnúndòho quixi ñuyíú-a, te ducaⁿ te nasáá-ndó cùndecu-ndo núú ndécú yùhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁷ Te nduu nduu ní xóo danèhé Jèsús ñáyiú tnúhu-gá xití veñúhu càhnu sá ìo cùnùu, te niú niú ní xóo quihíⁿ ngúdú-gá xití yucu Òlívú.

³⁸ Te nehé nehé ní xóo quihíⁿ nchaa ñáyiú veñúhu-áⁿ ñí xóo cundedòho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

22

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Te sa ní cuyatni nduu tnàhá vico pascuá, te vico-áⁿ xéxí ñáyiú pàá sá ñà túú yìhi levadurá. ² Te cue tée cùu dútú cùnùu, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús, te dicó-ni sá xiyùhú-güedé ñáyiú.

³ Te yucu ñávâha ní dácáhu ìní ñáhá-xí xì té Jùdás déhe té Iscarioté, te núú tnàhá tée-áⁿ cúu ùxúú tnàhá cue tée xica cuu ndihí-gá ní cùu. ⁴ Te té Jùdás-áⁿ ñí sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndihí cue tée cùu dútú cùnùu, ndihí cue tée tàxi tnùnì ñáhá xii cue tée quide cuèndá veñúhu nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú-güedé. ⁵ Te ío ní cudíⁿ iní-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá cuñaha-güedé díhúⁿ, ⁶ te ní xáhaⁿ-dè sá cúu queheⁿ-dé díhúⁿ-ãⁿ, te ní ngüita-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú-güedé òré ñá túú ñáyiú.

Cùdini Jèsús ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Te ní sãá nduu ñí quesaha vico xexí-yu pàá sá ñà túú yìhi levadurá, te ñu-ni nduu-ãⁿ sáhní-güedé ìⁿ mbéé líhli xéxí-yu. ⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii té Pèlú ndihí té Juáa:

—Chí cuaháⁿ chi cada túha-ndo nùú cùdini-o sacuaa nduu vico pascuá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁹ Te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé cáá vehe cuini-n cada túha-ndí-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí cündedóho na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo. Òré quíhu-ndo xítí ñúú núú quíhíⁿ-ndó, te

naníhí-ndó ñⁿ téé tanehe ñⁿ yoó ndute, te téé-áⁿ candéndaha-ndo-dě quíhíⁿ, te núú ndédacàa vehe na ndíhu-dé te xiáⁿ quíhu-ndo. ¹¹ Te cúñaha-ndo xii xítóhó vehe-áⁿ: “Yaá cúú Mèstrú càchí-gá núú ndédacàa xichi xítí vehe-n cuñaha nùu-n xii-gá cudìni-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá sacuaa nduu víco pascuá”, duha cúñaha-ndo.

¹² Te dàtnùní danèhé ñáhá-dě xii-ndo ñⁿ cuartú cáhnú càa núú ñinu, chi vehe yòdo tñaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sá ná ndíhi, te nchòhó dícó-ná sá cudìni-o cada túha-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹³ Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te nchaa-ni nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé ní cuu, chi nchaa sa ndècu túha, te ní quide túha-güedé sá cudìni-güedé ndíhi-gá sacuaa nduu víco pascuá-áⁿ.

¹⁴ Te sátá ñí tñahá òré cudìni Jèsús ndíhi cue téé ní táuchíúⁿ-gá cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyyiu, te cuánguihu ndíhi ñaha-gá xii-güedé mèsá. ¹⁵ Te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ducaⁿ-ni ño sàni iní-í sá cudìni ndíhi ñaha-í xii-ndo sàcuáa nduu víco pascuá òré cúmání-gá sáá nduu ndòho-í te cuú-í! ¹⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá vǎ dúhá-gá caxi ndíhi ñaha-í xii-ndo nduu víco pascuá, chi ndéé òré ná sáá nduu nàsáá-ndó núú táxí tnùní Yǎ Ndiòxí cundecu-o, te dàvá-áⁿ cada iní-ndó sǎ dàtná sá cáxí tùcu-o chi ño váha cuu iní-ó cundecu-o —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁷ Te ní queheⁿ-gá ñⁿ vǎsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiòxí, te dàtnùní ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí quéhéⁿ vǎsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te coho-ndo lùha luha nchaa-ndo. ¹⁸ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sǎ vítná-nǎ duha xíhi ndíhi ñaha-í xii-ndo ndùdí ndéhé

yoho yàha stilé-a te vǎ cóhó ndíhi ñaha-gá-í, dico na sáá nduu naníhí tnáhá-ó núú ndécú Tǎtà-í Dútú Ndiòxí táxí tnùní-gǎ, te dàvá-áⁿ cada iní-ó sǎ dàtná sá cóhó ndíhi ñaha tucu-í xii-ndo, chi ño cudíi iní-ó —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁹ Te sátá ñí túhú cóhó-güedé ní cudìni-güedé, te ní queheⁿ-gǎ pǎá te ní ndacáⁿ táhú tùcu-gǎ núú Yǎ Ndiòxí, te dàtnùní ní táhú cuèchi-gǎ, te ní dǎcǎhñu ñaha-gǎ xii-güedé, te xáhaⁿ-gǎ:

—Pǎá-a cùu-xi datná yiqui cùnú-í, chi cahni ñaha-güedé xii-í sǎ cuendá-ndó, te ducaⁿ-ni càxi-ndo paá-a cuendá ndacu iní ñáhá-ndó xii-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁰ Te ñiu-ni ducaⁿ ñí quide-gǎ ndíhi vǎsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, chi ní queheⁿ-gǎ te òré sǎñaha-gǎ xii-güedé coho-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Ndudí ñúhú vǎsú-a cada iní-ndó sǎ cúú-xí dàtná níñí-í sǎ cáti òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sǎ dúcáⁿ càti níñí-í xiáⁿ cutnùní ndáá sǎ Yǎ Ndiòxí cada-gǎ ñngǎ núú sǎ váha sǎ cúú-xí-ndó.

²¹ ‘Dico vitna chi iha tñahá téé cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá yíhi-dé mèsá.

²² Te yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í cuú-í dàtná ní cachí Yǎ Ndiòxí. ¡Dico ndàhú ní cuu téé ducaⁿ na cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá! —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²³ Te ní ngüíta-güedé ndúcú tnúhu núú tnáhá-güedé núú ndéda càa-güedé ducaⁿ càda cuáha cuendá ñáhá xii-gǎ núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

Xíndatnúhu-güedé ndédacàa-güedé cunuu-gǎ

²⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní ngüíta-güedé xíndatnúhu-güedé núú ndédacàa-güedé táu-güedé cunuu-güedé. ²⁵ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyyiu ño tàxi tnùní-güedé, te mee-güedé cuini-güedé sǎ cáháⁿ váha ñáyyiu cuendá-güedé. ²⁶ Dico nchòhó vǎ dúcáⁿ càda-ndo, chi núú ñⁿ-ndo

cunuu te cada-ni-ndo sã ñà túú cunuu-ndo, àdi cuu-ndo ìⁿ tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée xinu cuechi, te cada-ni-ndo sã cúú-ndó ìⁿ tée xinu cuechi-áⁿ. ²⁷ Te vá càchí-ó sã tée xinu cuechi cunuu-gá-dé, chi tée quihu mèsá cúnùu-gá-dé. Dico yúhú ndécú ndìhì ñaha-í xii-ndo dàtná ìⁿ tée xinu cuechi.

²⁸ Te nchòhó ducaⁿ-ni ndècu ndìhì ñaha-ndo xii-í, te tàyáha ndìhì ñaha-ndo xii-í nchaa sá táyáha-í véxi. ²⁹ Te Tàtá-í Dútú Ndiòxí ní cachí-gá sá táxi tnuní-í, te yúhú càchí-í xii-ndo sã sáa nduu te tnáhá-ndó tàxi tnuní-ndó. ³⁰ Te dàvá-áⁿ caxi-o coho-o càda-o núú táxi tnuní-í, te yàcáⁿ nguíta-ndo càda ndáá-ndó cuèchi ndì ùxúú xichi ñáyiú isràél —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá tẽ Pèlú cúñaha-dẽ xii ñáyiú sá ñà túú xini ñáhá-dẽ xii-gá (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Te Xítohó Jesucristú ní xáhaⁿ-gã xii té Xímú:

—Yòhó Xímú, cundedóho váha ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a, chi dàtná cuiní-n quide táchí triú sácáⁿ-xi duha sácáⁿ-xi dácáⁿ, ducaⁿ quèsaha yucu ñáváha cada ñaha-xi xii-ndo. Chi coto ndeé ñáhá-xi xii-ndo te núú ndisa sàndáá iní ñáhá-ndó xii-í. ³² Dico yúhú xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí cuèndá-n, cuèndá sá vã dáñá ndeé-n quindáá iní ñáhá-n xii-í. Te òré ndixi túú iní-n sã ñà túú ní quide váha-n, te quihíⁿ-n cuáha-n cuè tée cundìhì-n tnúhu ndee iní cuèndá canchicúⁿ nihnu-ni-güedé ichi Yá Ndiòxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

³³ Te ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, sa ndècu túha-í sá quihíⁿ ndìhì ñaha-í xii-n vècaá, àdi cuéi na cùú ndìhì ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Pèlú, na càchí tnúhu-í xii-n sã cùmání-gã cana ìⁿ líhi te úní xito càháⁿ-n núú ñáyiú sá ñà túú xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Sa ní cuyatni ndoho Jèsús

³⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te cútnáhá ní tendaha ñaha-í xii-ndo ní sáháⁿ-ndó chiúⁿ-í, chi ñá túú ní cànehe-ndo ní ìⁿ sá cúhúⁿ díhúⁿ-ndó, te ní ìⁿ sá cúhúⁿ ndàchiuⁿ-ndo ñá túú ní cànehe-ndo. Te chí càchí tnúhu núú ió ìⁿ sá ní cùmání xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ñáhá, chi ní ìⁿ sá ñà túú ní cùmání xii-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁶ Te ní xáhaⁿ-gã:

—Te vitna núú ndècu ndìhì-ndo sá sácúhuⁿ díhúⁿ-ndó, àdi sá sácúhuⁿ ndachiuⁿ-ndo te canehe-ndo. Te núú ñá túú ndècu ndìhì-ndo machití, te nadico-ndo dõó tĩcachi nihnu-ndo te cuaaⁿ-ndo. ³⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã dàcutíí sã yáha-í nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: “Ìⁿ-ni ní quide ñaha-güedé xii-gá, ndìhì cue tée ndècu cuèchi-xi”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te ñá díú-ní xǎⁿ yáha-í chi nchaandi túhú nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú-gá yáha-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁸ Te xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, iha ndècu úú machití —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí návíí-nã yuhu-ndo, vá càháⁿ-gá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ ndìhì-gá Yá Ndiòxí yucu Òlívú

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Te Jèsús ní quee-gá cuáháⁿ-gá yucu Òlívú, chi ducaⁿ tnàhí quide-gá. Te cue tée xica cuu ndìhì-gá nchicúⁿ ñáhá-güedé xii-gá cuáháⁿ. ⁴⁰ Te òré ní quexio-gá xíaⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí càháⁿ ndìhì Yá Ndiòxí cuèndá sá vã dácàháⁿ ñáhá yucu ñáváha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴¹ Te sátá dúcáⁿ te ní quee dèⁿ-gá tnuú-güedé cuáháⁿ-gá ìⁿ xio, te sa ñùnchií luha ní xica ndehe-gá núú ndécú-güedé, te xíaⁿ ní nguíñí xití-gã

càháⁿ ndihí-gá Tătá-gă Dútú Ndiöxí.
42 Te xáhaⁿ-gă:

—Táu, te núu dicó cachí-n te tauni-hnu ñaha-n xì-í cuendá sá vă ndóhò-í ná sàá òré, dico vá cáda-n nàcuáa càchí iní mée-í, chi cada-n nàcuáa càchí iní mée-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí.

43 Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní sáñaha-gă-xi tnúhu ndee iní xii-gá.

44 Te òré súúní ndihú iní-gá, te uuⁿ-gá súúní nì yuhu nì iní-gá càháⁿ ndihí-gá Dútú Ndiöxí, te tnée-gă cáá dàtná cáá ñíñí te ngóyó núú ñúhú.

45 Te sátá ñí yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Tătá-gă Dútú Ndiöxí, te ní ndacuíñí-gá cuánuhú-gá núú ñí dándöo-gá cue téé-áⁿ, te òré ní nasáá-gá te xixídí-güedé cuendá sá ïo cuéhé tnúhu sàni iní-güedé cuendá-gá.

46 Te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Ná cuendá xidí-ndó? Chí ndácöo, te cáháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiöxí cuendá sá vă dácàháⁿ ñáhá yücu ñáyáha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo vai cue téé, te ìⁿ téé xica cuu ndihí-gá nání Jüdás cúnúu-dé yódó nùu-dé núú-güedé ní quexìo ndéé núú-gă, te ní teyuhu ñàha-dé xii-gá, te núú tnàhá téé-áⁿ cúú ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gá. 48 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Jüdás, ¿te yòhó cuáha cuendá ñáhá-n xì yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xì-í cáháⁿ-n núu duha tàyuhu ñaha-n-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

49 Te sátá ñí xiní nchaa cue téé cündihí Jèsús nàcuáa cùu cue téé ní quexìo-áⁿ, núu ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gă, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿cùu nàá-ndí ndihí-güedé ndihí machití-a ñá? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

50 Te ìⁿ-dé ní xehndé-ni-dé lóho xio cùha ìⁿ cue téé ní quexìo-áⁿ, te téé-áⁿ xínú cuèchi-dé núú dütú cúnúu-gá, te ní quendéé duuⁿ lóho-dé. 51 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí dáñá-güedé, vá dúcáⁿ càda-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha-gă núú ñí xindeé lóho téé-áⁿ, te ní nduu váha dàtná-ni càa. 52 Te nchaa cue téé cùu dütú cúnúu, ndihí cue téé tàxi tnuní nchaa cue téé quide cuendá veñúhu sá ïo cúnúu, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyüu isràél, nchaa cue téé-áⁿ vèxi tñi ñaha-güedé xii-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó màchití, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi-ndo núú ndécù-í, dàtná quidé-ndó ìⁿ ñadúhú quidé ñàha-ndo xii-í. 53 Te ducaⁿ-ni ñí xiní-ndó ñí xindecu-í xití veñúhu càhnu sá ïo cúnúu ní xóo danèhé-í ñáyüu, te ní lùha ñá túú ní cùu tnàndéé ñáhá-ndó xì-í òré-áⁿ, te vitna ní sáá òré ducaⁿ càda-ndo, te cada sàcuíhna nàcuáa cùu iní-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñáyüu sá ñà túú xiní-dé Jèsús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Te ní tñi-güedé Jèsús, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vehe téé cùu dütú cúnúu-gá, te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dé xii-gá cuáháⁿ.

55 Te òré ní quexìo-güedé xíaⁿ te ní dátñáhá-güedé ñuhú quehé vehe-áⁿ, te ní càndéé yuhu nùhú-áⁿ ñí ngóo teté-güedé, chi quide víxiⁿ-xi, te tnàhá té Pèlú ní ngóo teté ndihí ñaha-dé xii-güedé. 56 Te xíaⁿ ndécú ìⁿ xíchí xínú cuèchi vehe-áⁿ, te òré ní xiní-xi núcóo teté tnàhá té Pèlú, te ní ndacoto-xi núú-dé, te ní xáhaⁿ-xi xì-güedé:

—Tnàhá téé-a xica cuu ndihí-dé té ndèca-güedé cuàngüihu-áⁿ —càchí-xi xáhaⁿ-xi xì-güedé.

57 Dico té Pèlú ñá túú ní nñuu-dé, te xáhaⁿ-dè xii-xi:

—Yúhú ñá túú xiní-í téé-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-xi.

⁵⁸ Te tna tnaa-ni ní cuu, te ní xiní ñáhá tucu ñⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě:

—Yòhó tnàhá-n xìca cuu ndihi-n téé ndèca-güedé cuánguìhu-ãⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-dé.

Dico té Pèlú ní xáhaⁿ-dě:

—Ñáhá, ñá díú yǔhú xíca cùu ndihi-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

⁵⁹ Te sa ní cuu dàtná ñⁿ òré te càchí tucu ìngá-dé:

—Ndáá sá tǔe-a xìca cuu ndihi-dé téé ndèca-güedé cuánguìhu-ãⁿ, chí tnàhá-dé cúú-dé téé distritú Galilea —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

⁶⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii téé-áⁿ:

—Yúhú ñá túú cùtnuní iní-í nása ndùu tnúhu càháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

Te ní vǎtá xǐnu ducaⁿ-gǎ tnúhu càháⁿ-dé ní cana-ni ñⁿ líhi. ⁶¹ Te Xítóhó Jesucristú ní nchócótó-gǎ núú-dé, te òré-ni-áⁿ ñí ndacu iní-dé tnúhu ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé sá cùmáni-gǎ cana ñⁿ líhi, te úní xito cáháⁿ-dé sá ñá túú xíní ñáhá-dé xii-gǎ. ⁶² Te té Pèlú ní quee-dé tnuú-güedé cuáháⁿ-dé ñⁿ xio, te ní ndáhyú víhí-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

Cùdíquí ndeé-güedé Jèsús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³⁻⁶⁴ Te cue téé ndèé ñáhá xii Jèsús ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gǎ, te ní dádǎhu-güedé núú-gǎ, te ní caniha-güedé xii-gǎ, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Cáháⁿ ná cótó yòo ní caniha xii-n! —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

⁶⁵ Te cuéhé víhí-gǎ tnúhu cuéhé ní xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

Jèsús ndécú-gǎ jùndá

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Te sátá ñí túndaá, te ní tacá cue téé cùu sacuéhé nǔú ñáyiú israél, ndihi cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú cádá-güedé jùndá, te òré ní quexìo-güedé ndihi-gǎ núú cádá-güedé jùndá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

⁶⁷ —Cuìní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nǔu díu-n cùu-n Cristú Yaá ní tendaha

Yǎ Ndiǒxí véxi ñuyíú-a —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te núu na càchí-í sá díú-í cúú Crìstú ñá, te ní vá quìndáá iní-ndó, ⁶⁸ àdi te núu ñⁿ sá ná càcáⁿ tnúhu-í núú-ndó, te ní vá càchí tnúhu-ndo, te ní vǎ dáñá ñaha-ndo. ⁶⁹ Dico vitna ní cuyatni nduu ngóo yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo xio cuha Dútú Ndiǒxí Yaá ío cùnùu —cachí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁷⁰ Te dàtnuní nchaa-güedé ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gǎ, te xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—¿Te yòhó cúú-n Dǎhe Yá Ndiǒxí te núu ducaⁿ vǎni? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndáá sá díú Dǎhe-gǎ cúú-í dàtná càchí méé-ndó-ãⁿ —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁷¹ Te ní xitnàha-güedé:

—Ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi cue téé cáháⁿ nǔu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé chí yuhu mee-dé ní cáháⁿ-dé vitna ní xíndedóho-o —càchí-güedé xitnàha-güedé.

23

Jèsús ndécú-gǎ núú tǎ Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te nchaa-güedé ní ndacuíñí-güedé, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú tǎ Pilatú, ² te núú tǎe-áⁿ ñí ngúita-güedé sàcáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gǎ, te xáhaⁿ-güedé:

—Ní naníhí-ndí téé-a dándahú-dé ñáyiú ñuú-ó, chí xáhaⁿ-dě xii-yu sá vǎ chǎhu-gǎ-yu impuèstú xii té Cèsár téé ío cùnùu, te càchí-dé sá díú-dé cúú-dé Crìstú Yaá ní tendaha Yǎ Ndiǒxí véxi ñuyíú-a te yíndaha-dé ñáyiú càchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³ Te té Pilatú ní xicáⁿ tnúhu-dé núú-gǎ, te xáhaⁿ-dě xii-gǎ:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n téé yíndaha ñaha xii ñáyiú israél-ãⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gǎ.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Diu-í yíndàha-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dë xii nchaa ñáyi, ndihi cue tée cùu dùtú cùnùu:

—Yúhú cútnùní iní-í sá ñà túú nì ìⁿ cuèchi té-e-a —càchí-dé xáhaⁿ-dë xií-yu.

⁵ Dico níhi-gá ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedë:

—Càchí-ndí sá ìo dusaⁿ xíquide ñáyi cuendá nchaa sá dánèhé ñáhá-dë xií-yu, te ní quesaha-dë ndéé distritú Galileá, te ní yáha-dé nihí distritú Júdeá dánèhé-dé ñáyi, te vitna ní sáá-ni-tu-dé ndéé ndíha dānehé-dé-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedë xii té Pilatú.

Jèsús ndécú-gã núú tē Hèrodés

⁶ Te sá dúcáⁿ ñí tecú dóho té Pilatú ní cacu nehé-yu distritú Galileá, núu xiáⁿ ní xicáⁿ tnúhú-dë núu-yu núu té Galileá cúu-gã. ⁷ Te ní xáhãⁿ-yu sá díú tēe yàcáⁿ cúu-gã, núu xiáⁿ ní na dàyáha ñaha-dë xii-gá ndaha té Hèrodés tée cùu gobiernú distritú Galileá chi nduu-ãⁿ ndécú-dë tnàhá-dé ñúú Jerusálén-ãⁿ. ⁸ Te òré ní xiní té Hèrodés-ãⁿ Jèsús te ío ní cudíí iní-dé, chi ní cunaha dùcaⁿ-ni cuiní-dé quini ñáhá-dë xii-gá te ñà túú tnàhí xiní ñáhá-dë xii-gá ní cùu, chi cuendá-ni tnúhu nihí-dé cuendá-gá, te ndètu-dé sáá ìⁿ nduu quini ñáhá-dë xii-gá, te cada-gá ìⁿ sá vã yõ tnàhí ndàcu cada cundehe-dé ní sani iní-dé. ⁹ Te vài sá ñí xicáⁿ tnúhú-dë núú Jèsús, dico ní ìⁿ tnúhu ñà túú ní cáháⁿ-gá. ¹⁰ Te xiáⁿ xíndecu tnàhá cue tée cùu dùtú cùnùu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te cue tée-ãⁿ sùúní ìo iní-güedé sàcáⁿ cuèchi-güedé cuendá-gá. ¹¹ Te té Hèrodés ndihi cue tée cùu sandadú-dé ñà túú ní cùu váha iní-güedé núú Jèsús, te ní cudíquí ndéé ñáhá-güedë xii-gá, te ní dácuíhnú ñaha-güedé dóo váha xii-gá dàtná cáá dóo sácúíhnu cue tée sàquíndaha ñaha xii ñáyi. Te dàtnùní té Hèrodés ní dánùhú ñáhá tùcu-dé xii-gá ndaha té Pilatú. ¹² Te nduu-ãⁿ ñí tnàhá tnúhu té Pilatú

ndihi té Hèrodés, chi cùu úhú iní tnàhá-güedë ní cùu.

Càchí-güedé sá cáhni-güedë Jèsús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Te té Pilatú ní nadatàcá-dé nchaa cue tée cùu dùtú cùnùu ndihi dava-gá cue tée cùnùu, ndihi nchaa ñáyi ñúú-áⁿ, ¹⁴ te ní xáhaⁿ-dë:

—Nchòhó ndécá-ndó tēe-a véxi ní taxi cuendá-ndó-dë iha, te càchí-ndó sá ìo dusaⁿ quide ñáyi cuendá nchaa sá dánèhé ñáhá-dë xií-yu, te núú-ndó ndùcu tnúhu-í núú-dë núu ná ní quide-dé. Dico yúhú cútnùní iní-í sá ñà túú nì ìⁿ cuèchi-dé dàtná cáháⁿ-ndó-ãⁿ. ¹⁵ Te cuéi té Hèrodés diu-ni ducaⁿ cáháⁿ-dé sá ñà túú cuèchi-dé núu ní techiùⁿ ñaha tucu-dé cuándixi-dé iha. Te vitna sa ní cutnùní iní-ó sá ñà túú tàú-xi cahni-o-dë chi ñà túú cuèchi ní quide-dé. ¹⁶ Te na dāndoho-ni-í-dé te dàcácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xií-yu.

¹⁷ Te ndi tnàhá nduu vico pascuá te dacuíí sá dácácu té Pilatú-ãⁿ ìⁿ cue tée yíhi vecaá, chi ducaⁿ tnàhí quide-dé. ¹⁸ Dico ncháá-yu ní cuáá-yu, te xáhãⁿ-yu xii-dé:

—¡Queñuhu tée nani Jesús-ãⁿ, te cahni-n-dë! ¡Te dàcácu-n tē Barrábás! —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-dé.

¹⁹ Te té Barrábás-ãⁿ ñí sanu ichi-dé ñáyi ñúú ingá ichi, te ní ngúíta-yu ndihi-dé ní cuu úhú iní-yu cue tée cùchiuⁿ, te ní sahani-dé ndíyí núu xiáⁿ ní chihi ñaha-güedë vecaá xii-dé. ²⁰ Te té Pilatú cuiní-dé dàcácu-dé Jèsús núu xiáⁿ cáháⁿ ndihi ñaha tùcu-dé xií-yu ní cùu, ²¹ dico uuⁿ-gá níhi ní cuáá-yu, te ní xáhãⁿ-yu xii-dé úú xito:

—¡Cata caá-dé núú cùrúxí! ¡Cata caá-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-dé.

²² Te xito cuu úní ní xáhaⁿ tē Pilatú:

—¿Te ná cúu cuèchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuiní-ndó càda-í-dé-í? Te yúhú cútnùní iní-í sá ñà túú cuèchi ní quide-dé núu xiáⁿ ñà túú tàú-xi cahni-o-dë, te na dāndoho-ni-í-dé te dàcácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xií-yu.

²³ Dico níhi-ni cáháⁿ-yu xáhãⁿ-yu sá ná càta caa ñaha-dé xii-gá núú

cùrúxí, te ñáyiú-áⁿ ndíhi nchaa cue tée cùu dùtú cùnùu xícáháⁿ níhi-güedé ndíhi-yu ndéé ní xínu iní té Pilatú cada-dé nàcuáa càchí iní-yu. ²⁴ Te ní xáhaⁿ-dë xií-yu sá cúu càda-dé nàcuáa xähäⁿ-yu. ²⁵ Te ducaⁿ te ní dácäcu-dé té Barrábás téé ní sanu ichi ñáyiú ñuú ingá ichi, te diu-ni-dé ní sahani-dé ndíyi núu xiäⁿ ní xíhi-dé vecaá, te dàtnùnì ní táuchíúⁿ-dë cada-güedé Jèsús nàcuáa xähäⁿ-yu.

Sàta caa-güedé Jèsús núu cùrúxí
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núu catá cà ñaha-güedé xii-gá, te ichi cuáháⁿ-güedé ndíhi-gá ní tñi-güedé ìⁿ téé ñuú Cirené nání-dë Xímú ñúhú-dë ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dë yucu, te ní dácúidó ñaha-güedé xii-dé cùrúxí nchídó Jèsús, te ní ngúita nchicúⁿ-dë sátá-gä.

²⁷ Te ío cuéhé ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te vài ñáyiú dñí ío níhi ndàhí-yu sá ndíhú iní-yu cuendá Jèsús. ²⁸ Te Jèsús ní nchócótó-gä núu-yu, te ní xáhaⁿ-gä:

—Nchòhó ñáyiú dñí ñuú Jerusàlén, vá ndàhyú-ndó cuendá-í chí ndàhyú cuendá méé-ndó ndíhi cuendá déhe-ndo. ²⁹ Chí sáá nduu quèsaha ñáyiú: “Sá vaha táhú nchaa ñáyiú ñá túú càcu déhe-xi, ndíhi nchaa ñáyiú vátá quíní-gá cuhuⁿ déhe-xi, chí ní ñà túú xíní-yu dacadí-yu”, duha quesàhá-yu. ³⁰ Te dàvá-áⁿ cùñaha ñáyiú xii nchaa tñdúú ndíhi nchaa núu xìquí: “Chí təcùuⁿ ngónchihí ñaha-ndo xii-ndí”, duha cùñahá-yu. ³¹ Te núu yúhú téé quide ndáá duha quide ñaha-güedé xii-í vitna, te ndèé-gá cada-güedé nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha —càchí-gá xáhaⁿ-gä xií-yu.

³² Te ndèca tucu-güedé úu tñahá cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi cuáháⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xii-güedé ndíhi Jèsús. ³³ Te òré ní quexìo-güedé ndíhi-gá ìⁿ xichi núu nání Yìquí Díquí Ndíyi, te xiáⁿ ní sata caa ñaha-güedé

xii-gá núu cùrúxí, ndíhi úu cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi-áⁿ, te ìⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá diu-ni núu cùrúxí tucu. ³⁴ Te ní xáhaⁿ-gä xii Tátá-gä Dùtú Ndiöxí:

—Táu, cada càhnu iní sá quidé-güedé, chí ñá túú cùtnunì iní-güedé ná cúu sá quidé-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gä.

Te cue téé cùu sandadú ní xito ndèé-güedé ñuú ndèdacàa-güedé cuu cuendá-güedé dóó-gä. ³⁵ Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ndéhé-yu nàcuáa quide-güedé Jèsús, te nchaa cue téé cùnuu ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xitñaha-güedé:

—Te dava ñáyiú ní ndacu-dé ní dácäcu nihnu-dé, te vitna na dácäcu nihnu-dé méé-dë, te núu ndisa sá Crìstú Yaá ní tendaha Yä Ndiöxí véxi ñuyíú-a cùu-dé —càchí-güedé xitñaha-güedé.

³⁶ Te tñahá cue téé cùu sandadú ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, chí ní sàndehe yatni-güedé núu təcàa-gä sñaha-güedé ndudí ía còho-gá ní cùu, ³⁷ te ní xáhaⁿ-güedé xii-gä:

—Te núu yòhó cúu-n tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél, te dácäcu nihnu mee-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gä.

³⁸ Te ní taxi ndecu-güedé ìⁿ sá ndèé lètrá ndàa díquí-gä te ndèé únì núu tñùhu, tñùhu grìégú, ndíhi tñùhu látín, ndíhi tñùhu hèbreú, te duha quèe-xi ndí nunì núu tñùhu-áⁿ “Tée-a cùu-dé téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél”, duha quèe-xi.

³⁹ Te ìⁿ téé ndècu ndisa cuéchi-xi, téé ní sata caa-güedé dñi-gá xícuèhé ñáhá-dë xii-gä, te xáhaⁿ-dë:

—Te núu yòhó cúu-n Crìstú Yaá ní tendaha Yä Ndiöxí véxi ñuyíú-a, te dácäcu nihnu mee-n, te dácäcu nihnu ñaha xii nchúhú tñahá-ndí tucu —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gä.

⁴⁰ Dico ingá téé cùndíhi-dé téé tàcaa ingá xio dñi-gá ní tenàá ñáhá-dë xii-dé, te xáhaⁿ-dë:

—¿Te náa ñá túú ndàcu iní-n Yä Ndiöxí vitna duha càa-o ndoho-o ndíhi téé nani Jèsús-a ñä? ⁴¹ Chí

nchoo tàù ndisa-o sã dúhá ndòho-o nacháhu-o cuèchi-o, dico Jèsús-a chi ñá túú cuèchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii téé tàcaa ndihí-dé-áⁿ.

⁴² Te dàtnùní ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Jèsús, ndacu iní ñáhá-n xii-í òré ná quixi-n taxi tnuní-n ñùyíú-a —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁴³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã méí ndùu vitna cundecu ndihí ñaha-í xii-n núú ní nduu táhù-í cundecu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Ní xihí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Te òré ní cuu cuádava nduu. Te ní cunee nihíí ñuyíú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu ndéé caá úní sacuaa. ⁴⁵ Chi ñá túú-gã ní dàyehé nchícanhii te ní ndátá dóó cúú còrtiná veñúhu càhnu sá ío cùnnu ní quée dava ndáá. ⁴⁶ Te níhi ní cáháⁿ Jèsús, te xáhaⁿ-gã xii Tátá-gã Dútú Ndiöxí:

—Táu, naqueheⁿ cuendá-n espíritú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii Tátá-gã.

Te tnúhu-ná-áⁿ ní cáháⁿ-gá te ní xihí-ni-gá.

⁴⁷ Te òré ní xiní téé cùu capitáⁿ sá dúcáⁿ ní cuu, te ní ndacu iní-dé Yá Ndiöxí, te ní cachí-dé:

—Sá ndáá ndisa sá tée-a cùu-dé ìⁿ téé ío quide ndáá ndécú ñùyíú-a ní cùu —duha ní cachí-dé.

⁴⁸ Te chitu ñáyiú ní tacá xíaⁿ chi cuíní-yu cundèhé-yu nása cada-güedé Jèsús. Te sátá ní yáha ní xiní-yu nàcuáa ní quide ñaha-güedë xii-gá, te ní ndihí-yu ní ndaca ta caní-yu pèchú-yu cuánuhú sá ndihú iní-yu.

⁴⁹ Dico ndècu tnahá cue ñáyiú xiní tnahá ndihí Jèsús, ndihí ñáyiú dñí ní chinchícúⁿ ñáhá xii-gá ndéé distritú Galileá, te ñáyiú-áⁿ xica-ni xixínutnñi-yu xíndéhë-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedë xii-gá.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Te ndècu ìⁿ téé ñuú Arimàtea nání-dë Chèé, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Jùdeá, te ío váha iní-dé te

quide ndáá-dé núú Yá Ndiöxí, te tnahá-dé cúú-dë chiúⁿ te ní xíndecu-dé jùndá cue téé israél. ⁵¹ Te ñá ní tnahá tnahí iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ-güedé núú jùndá nàcuáa cada-güedé Jèsús.

Te téé-áⁿ ndétú-dë sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-dé ndihí ñáyiú. ⁵² Te téé-áⁿ ní sáháⁿ-dé núú tē Pilatú te ní xáhaⁿ-dë sá ñuu vá cùndèe iní-dé daña-dë chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te té Pilatú-áⁿ ní sáha-dé tnúhu. ⁵³ Te ní nunehe-dé yiqui cùñú-gá núú cùrúxí, te ní chidúcúⁿnuu-dé ìⁿ dóó cuixíⁿ, te ní chihi-dé ìⁿ yaú nchii yiqui naha càva, te vátá yõo ìⁿ-gá nguíndüxi yaú-áⁿ.

⁵⁴ Te cùu-xi nduu vispré nduu ndètatú ñáyiú, núu xíquide túha-ná-yu sá cúú ìngá nduu.

⁵⁵ Te nchaa ñáyiú dñí ní chinchícúⁿ ñáhá xii Jèsús ndéé distritú Galileá ndèndàhá-yu té Chèé ní sáháⁿ núú nchii yaú-áⁿ, núu ní xiní-yu nàcuáa ní sacáⁿ-dé yiqui cùñú-gá xití yaú-áⁿ.

⁵⁶ Te ducaⁿ te cuánuhú-yu vehé-yu, te ní quide túha-yu acití sáháⁿ tnámí, ndihí pomadá, te ní ndetatú-yu ìngá nduu-áⁿ ní quidé-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí.

24

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Te ndumìngú nehé víhí-ní cuáháⁿ tucu ñáyiú dñí núú nchii yaú ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te nehé-yu nchaa sá sáháⁿ tnámí ní quide túha-yu-áⁿ cuáháⁿ, te tnahá tucu ìⁿ ùú-gá tnahá dñí-yu nchícúⁿ ñáhá xii-yu cuáháⁿ. ² Te òré ní quexió-yu yuhu yaú-áⁿ te ní xiní-yu sá yúú ndèdí ìⁿ xio-ná ndécú, ³ te ní quíhu-yu xití yaú-áⁿ, dico ñá túú-gã yiqui cùñú Jèsús yíhí. ⁴ Te ñá ní cùtnuní tnahí iní-yu ndéé ichi cuáháⁿ yiqui cùñú-gá, te ní xiní-yu úú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí xínutnñi-xi dñí-yu te xixíhnu-xi dóó chàhnchí. ⁵ Te ní yùhú-yu te ñá túú ní

cùyí-yu cundèhé-yu cue espíritú-án, te cue espíritú-án nǐ xáhaⁿ-xi xii-yu:

—¿Ná cuèndá nándücu-ndo Jesús Yaá ndécú vǐvú núú yǐndǔxi ñáyiú ní xíhí-i? ⁶ Te ñá túú-gǎ yǐqui cùñú-gá ndécú ìha chi sa ní ndoto-gá, te chí dándàcu iní nàcuáa ní cáháⁿ-gá cútnàhá ní xíndecu-ndo ndìhi-gá distritú Galileá, ⁷ chi ní cachí-gá sá méé-gǎ cúú-gǎ ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, te dacuítí cuàha cuèndá ñáhá-güedé xii-gá núú cuè téé ndècu ichi cuehé ichi duha, te cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí, te núú cùrúxí-án cuú-gá dico nduu úní sá cùú-gá te ndoto-gá, duha ní cachí-gá xii-ndo.

⁸ Te òré-án nǐ ndacu iní-yu tnúhu ní cáháⁿ Jèsús. ⁹ Te sáta dúcáⁿ te ní naquehéⁿ-yu ichi cuánuhú-yu, te ní caní-yu cuèndú núú ndì úxí ñⁿ cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tnúhu-gá, ndìhi núú dàva-gá ñáyiú. ¹⁰ Te ñáyiú ducaⁿ nàha tnúhu cuánuhú núú-güedé-án cúú tǎ Màriá Magdalèná, ndìhi tá Juáná, ndìhi tá Màriá nǎná tǎ Jàcobó, ndìhi dàva-gá ñáyiú dǐhí. ¹¹ Dico cue téé-án nǐ sani iní-güedé sá dícó cáhú ìní-yu tnúhu xǎháⁿ-yu xii-güedé nǔu ñá túú ní sàndáá iní-güedé nàcuáa ní xǎháⁿ-yu.

¹² Dico té Pèlú ní quee-dé xínú-dé cuáháⁿ cuándéhé-dé yaú núú nǐ chihi-güedé yǐqui cùñú Jèsús, te ní sáá-dé te ní ngáundeyi-dé xító ñìhni-dé xítí yaú-án te ní xíní-dé sá méé-nǎ dóó nǐ xídúcúⁿ nuu-gá yúcú ñⁿ xio, te ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ nǐ cuu, te ní natnǐ-dé ichi cuánuhú-dé vehe núú xíndecu-güedé.

Ichi ñuú Emàús (Mr. 16:12-13)

¹³ Te dǐu-ni nduu-ǎⁿ ñúhú úú cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús ichi cuáháⁿ-güedé ñⁿ ñuú nání Emàús, te sàcúhuⁿ-güedé dàtná úú òré ichi ndéé ñuú Jerusálén, te ndéé ñuú Emàús. ¹⁴ Te ta ndàtnúhu-güedé cuáháⁿ nchaa nàcuáa ní cuu, ¹⁵ te nini dùcaⁿ xícáháⁿ-güedé, te Jèsús ní natnahá ñáhá-gǎ xii-güedé te ndèca

tnaha-gá ndìhi-güedé cuáháⁿ. ¹⁶ Te cuèi ndèhe ñaha-güedé xii-gá dico dàtná ñⁿ sá ndèdí núú-güedé, chi ñá ná quìní ñáhá-güedé xii-gá ní cùu. ¹⁷ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gǎ núú-güedé, te xáhaⁿ-gǎ:

—¿Ná tnúhu xícáháⁿ-ndó ñùhu-ndo ichi núu ducaⁿ ío cùu ndìyí-ndó-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁸ Te ñⁿ téé nàni Cleofás ní xáhaⁿ-dǎ xii-gá:

—¿Te ná cuèndá nchaa ñáyiú íchí nǐ sáá ñuú Jerusálén xíní-yu nchaa nàcuáa ní cuu, te ñⁿ dǐi-ná yòhó ñá túú xíní-n-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Te ná ní cuu-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuèndá Jèsús téé ñuú Nazàrét càháⁿ-ndí, chi téé-án cúú-dé ñⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te ío váha ndùu tnúhu càháⁿ-dé ní cùu, te quide-dé sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada nàcuáa cudí ìní Yá Ndiòxí ndìhi ñáyiú ní cùu.

²⁰ Te cue téé cùu dútú cùnùu, ndìhi cue téé cùnùu taxi tnuní ñáhá xii-ndí ní sáha cuèndá ñáhá-güedé xii-dé núú tǎ Pilatú te ní sata caa ñaha-güedé te núú cùrúxí-án nǐ xíhí-dé. ²¹ Dico vitna sa ní cuu úní nduu sá ní xíhí-dé, te nchúhú ní sani iní-ndí sá tǎe-án dàcácu ñìhnu ñaha-dé xii nchúhú ñáyiú isràèl núú nchàa tnúndòho tnúhu ndàhú ndécú-ndí. ²² Dico ío cùñúhu-ndí cúú, chi ñⁿ úú ñáyiú dǐhí ní tuha ñaha xii-dé ndécú ndìhi-ndí ní sáháⁿ ngotó-yu ndéxuehe tàcúhndá-gá yaú núú nǐ chihi-güedé yǐqui cùñú-dé, ²³ te ní nasáa-yu càchí-yu xii-ndí sá ñà túú-gǎ yǐqui cùñú-dé yíhí xítí yaú-án. Te ní xíní-yu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te ní xáhaⁿ-xi xii-yu sá ndécú vǐvú-dé. ²⁴ Te sáta dúcáⁿ te ñⁿ úú cue téé cùndìhi-ndí ní sáháⁿ ndéhé-güedé yaú-án, te ní xíní-güedé sá ndàá cúú-xí nchàa tnúhu ní cáháⁿ ñáyiú dǐhí-án, dico ñá túú ní xíní-güedé téé-án —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ío cùmání sǎ xíní tnùní-ndó, chi ío cuèé sàndáá iní-ndó tnùhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha! ²⁶ ¿Te náa ñá túú tàú-xi sá ndóhó Cristú òré cùmání-gǎ sáá nduu ndaa-gá andiú nùú ndécú Dütú Ndiòxí cundecu-gá-ǎ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁷ Te ní ngüíta-gá xáhaⁿ-gǎ nàcuáa quèe-xi nchaa tnúhu càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí cuèndá-gá, te díhna-gá ní cáháⁿ-gá nàcuáa nduu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tütú ndí Moisés, te dàtnùní ní cáháⁿ-gá nàcuáa nduu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tütú nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha.

²⁸ Te òré ní quexìo-güedé yuhu ñúú núú cuaháⁿ-güedé-áⁿ, te Jèsús ní quide-ni-gá sá yǎha-gá quíhíⁿ-gá ingá xichi ní cùu. ²⁹ Dico ní cáháⁿ ndàhú-güedé núú-gǎ sá quéndòo-gá xíáⁿ ndetatú-gá ndihí-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Quendóo ndihí ñaha xii-ndí iha ndetatú-n chi sa ní cuaa, te tnaví cundiquíⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te xíáⁿ cáá ìⁿ vehe cuánguihu-güedé ndetatú-güedé ndihí-gá. ³⁰ Te òré sa yìhi-güedé mèsá ndihí-gá cùdini ndihí ñaha-güedé, te ní queheⁿ-gá pàa te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yá Ndiòxí, te ní táhú cuèchi-gá te dàtnùní ní dácãhñu ñaha-gǎ xii-güedé. ³¹ Te òré-áⁿ ñí naquiní ñáhá-güedé xii-gá ní cùu, dico uuⁿ ní ndóñhú-gá. ³² Te ní xítñaha-güedé:

—Te ndáá sá sùúni cùdíí ìní-ó òré tá ndàtnúhu-o ndihí Jèsús véxi ichi, te ta dànehé ñáhá-gǎ xii-o nchàa nacuáa quèe-xi tnúhu càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí —càchí-güedé xítñaha-güedé.

³³ Te ñá túú-gǎ ní xíndetu-güedé chi ndihí-ni ní natnì-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuú Jerusálén, te ní nasáá-güedé núú xíndecu ndí ùxí ìⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tnúhu-gá, ndihí dava-gá ñáyíu. ³⁴ Te cue téé xíndecu-áⁿ xáhaⁿ-güedé:

—Ndáá sá ñí ndoto Yaá cúu Mèstrú, chi ní xíní ñáhá tǎ Xímú —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

³⁵ Te cue téé ní nasáá-áⁿ ñí cani-güedé cuèndú nàcuáa ní cuu ichi, ndihí nàcuáa ní cuu ní naquiní-güedé Jèsús òré ní táhú-gǎ pàa ní dácãhñu ñaha-gǎ xii-güedé.

Jèsús ní quexìo-gá núú xíndecu cue téé ní xica cuu ndihí-gá

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní-güedé nàcuáa ní cuu ní quexìo Jèsús ní ngúnutnì-gá ndéé tnuú-güedé, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-gǎ xii-ndo ío váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁷ Te da ní yùhú-güedé, te ní sani iní-güedé sá dícó ìⁿ espíritú cúu sǎ ndéhé-güedé ní cùu. ³⁸ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ná cuèndá yùhú-ndó, te sàni ìⁿ sani úú iní-ndó-í? ³⁹ Chí cùndèhe ndaha-í ndihí sáhá-í te quiní-ndó ñá dñu-ni-í. Te chí téndàha ñaha xii-í te cundehe-ndo, te núu ìⁿ espíritú ndécú yìquí cuñú-xi dàtná ndécú ndihí yùhú —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴⁰ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gǎ te ní dánèhé ñáhá-gǎ xii-güedé ndaha-gá ndihí sáhá-gǎ. ⁴¹ Te ío ní cuñúhu-güedé, te ní cudíí ìní-güedé sá ndécú-gǎ tnuú-güedé dico sàni ìⁿ sani úú iní-güedé, te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—¿Ndècu ndihí-ndo luha sá cáxí-ó ìha ñá? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴² Te ní sáñaha-güedé xii-gá luha chácá ñí chíhó, ndihí dítá ññú ññú ndúdí, ⁴³ te ní queheⁿ-gá te ndèhe-güedé ní xexi-gá. ⁴⁴ Te dàtnùní ní xáhaⁿ-gǎ:

—Nchaa sá ñí yáha-í-a cùu-xi sá ñí cachí tnúhu-í xii-ndo cùtnàhá ndécú ndihí ñaha-gá-í xii-ndo, chi ní cachí-í sá dàcuiíí càda-xi nchaa nacuáa càháⁿ-xi núú tütú ndí Moisés, ndihí núú tütú ndéé tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí

ndéé sanaha, ndihí núú librú Sălmú
—cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁴⁵ Te òré-áⁿ nǐ sǎñaha-gă sá xini
tnùní-güedé, te ní tecú tnùní-güedé
nchaa tnúhu cǎháⁿ-xi núú tütú Yă
Ndiǒxí. ⁴⁶ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ducaⁿ ndéé tnuní núú tütú Yă
Ndiǒxí sá dàcutíí sǎ yǔhú Crístú
cuú-í, te nduu úní ndoto-í. ⁴⁷ Te
nǐhí nǐuyú cüténuu tnúhu ní cǎháⁿ-í,
dico díhna nuu-gă nǐú Jerusálén
ngúita-yu cacunehe ñàhá-yu xii-í,
te cǎháⁿ-yu nàcuáa ní dánèhé-í-yu,
te cúñàhá-yu xii cue ñáyu sá ná
dàndixi túu-yu iní-yu sá ñà túú quide
váha-yu, te dàñá-yu nchaa ichi cuèhé
ichi duha ndècú-yu, te natnǐ-yu ichi
Yă Ndiǒxí, te ducaⁿ te cada cǎhnu
iní-gá nchaa yícá cuèchi-yu. ⁴⁸ Te
vitna nchòhó cuu-ndo cuè té cǎháⁿ
ndáá nchaa nàcuáa ní cuu chí ní
xini núú-ndó. ⁴⁹ Te yúhú tendaha-í
Espíritú Yă Ndiǒxí quixi cundecu
ndihí-ndo, chí ducaⁿ nǐ cachí-gá. Dico
chí cündècu-ni nǐú Jerusálén-áⁿ ndéé
ná quèxio Espíritú Yă Ndiǒxí ngúndecu
ndihí-ndo cuèndá chindee ñàha-xi
xii-ndo cada-ndo nchaa nàcuáa ní
cǎháⁿ-í —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús cuánda-gá andiu

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gă
xii-güedé nǐú Jerusálén ndécá
ñàha-gá cuáháⁿ nǐú Bètaniá, te xíaⁿ nǐ
ndonehe-gá ndaha-gá núú nǐnu, te ní
xícáⁿ táhú ñàha-gá xii-güedé núú Yă
Ndiǒxí. ⁵¹ Te sáta nǐ xícáⁿ táhú ñàha-gá
xii-güedé núú Yă Ndiǒxí, te ní quee-gá
tnúú-güedé cuánda-gá andiu. ⁵² Te
ní ngúita-güedé ní cachí-güedé sá ïo
cǎhnu cuu Jesús, te ní natnǐ-güedé
ichi cuánuhú-güedé nǐú Jerusálén, te
súúni cùdíí ìní-güedé ñúhú-güedé ichi.
⁵³ Te nchaa nduu ní xíndecu-güedé
veñúhu cǎhnu sá ïo cùnūú ní ndacáⁿ
táhú-güedé núú Yă Ndiǒxí, te ní
cachí-güedé sá ïo cǎhnu cuu-gá. Duha
ní cuu dàvá-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÜNÍ TÈ JUÀÁ

Déhe Yá Ndiöxí ní cuu-gá ññáiyu

1 Cùmání-gă ngáva ñuyú, te sa ndècu ndihí Yá Ndiöxí Déhe-gá. Te ññ-ni xícuu-gá. Te Déhe-gá-án ní cuu-gá dàtná ññ tnúhu, chi ní cachí tnúhu-gá nàcuáa càa Tátá-gă Dútú Ndiöxí. 2 Te sa ndècu-gá ndihí Dútú Ndiöxí te ní ngáva ñuyú. 3 Te ññ-ni tnúhu mee Dútú Ndiöxí ní cuu ní cadúha Déhe-gá nchaa sá ío ñuyú. Te núu ñá túú Déhe-gá ñá, te ñá túú nă coo ñuyú-a ni cùu. 4 Te ññ-ni Déhe-gá quidé-gă ndécú-ó, te ní dáyèhé-gá iní-ó nàcuáa cundecu-o. 5 Te tnúhu-gá ní xité nuu-xi núu ndécú nchaa ñáiyu ññu ichi cuehé ichi duha. Te ñáiyu-án cùu-yu dàtná cue ñáiyu ndècu ññ núu néé, te ññ-ni-yu cachí iní-yu xocání-yu tnúhu-gá dico vá ndácü-yu.

6-7 Te ní xíndecu ññ tée ní xínani-dé Juàá, te tée-án ní táuchíú Yá Ndiöxí sá càhá-dé tnúhu-gá núu ñáiyu. Te ní xáha-dé xii-yu sá vèxi Déhe-gá ñuyú-a, te dandixi túu-gá iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-gá. 8 Te ñá díú mée té Juàá ní dandixi túu-dé iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí, chi cuendá-ni ní xica cuu-dé ní càhá-dé sá Déhe Yá Ndiöxí véxi-gá dandixi túu-gá iní-yu. 9 Te ndáá ndisa sá méé-gă dándixi túu-gá iní ñáiyu ñuyú-a cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí.

10 Te ní xíndecu-gá ñuyú-a, te ñáiyu ñuyú-a ñá ní cùtnuní iní-yu yoo cùu-gá, te ññ-ni mee-gă ní cadúha-gá ñuyú-a ní quide-gá chùú ní táhú Dútú Ndiöxí. 11 Te ní quixi-gá ñuyú ní cadúha mee-gă, dico cue ñáiyu ñuyú-a ñá ní cùu váha iní-yu núu-gă. 12 Dico dáva-yu ní sándáá iní ñáhă-yu xii-gá, te ní nduu táhü-yu ní nduu déhe ñaha Yá Ndiöxí xii-yu. 13 Te ñá túú ní ndùu

déhe ñaha-gă xii-yu sá cùu-yu déhe ñáiyu ñuyú-a, àdi sá ndécú tătă-yu, nănă-yu chi mee Yá Ndiöxí ducañ ní cuíní-gá cunduu sá ndúú déhe ñaha-gă xii-yu.

14 Te Déhe-gá ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní cuu-gá ññ yiqui cùñú ní xíndecu ndihí ñaha-gă xii nchoo cue ñáiyu ní xica cuu túu ndihí-gá. Te ní xini-ó sá ío càhnu cuu-gá cuendá sá ññ dìi díi-ni-gă cùu-gă Déhe Yá Ndiöxí, te ío cùndahú iní ñáhá-gă chíndèe ñaha-gá xii nchoo ñáiyu ndècu ñuyú-a, te ío ndáá càhá-gá. 15 Te duha ní càhá té Juàá cuendá Déhe Yá Ndiöxí ní xáha-dé xii ñáiyu:

—Cuendá tée iha ni càhá-í ndéé cãni-gá ní cachí-í sá quixí ññ tée quixi. Te tée-án cùnùu-gá-dé, chi díhna-gá-dé sa ndècu-dé dàcúxí yùhú —duha ní xáha-dé xii-yu.

16 Te ío váha iní Yaá-án chi xìto ñaha-gá xii-o nchaa-o ññ nduu ññ nduu. 17 Te ndíi Moisés ní cachí tnúhu ndíi tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nàcuáa cundecu-o, dico Déhe-gá Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá ío cùu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o. Te ní càhá-gá nchaa dáva-gá tnúhu ndáá.

18 Te ñá ññ ñáiyu xini túu-yu Yá Ndiöxí. Dico ññ dìi díi-ni Déhe-gá Yaá ndécú ndihí-gá càchí tnúhu-gá nàcuáa càa-gá.

Té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu càhá váha-dé cuendá Xítohó Jesucristú (Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Te cue tée israhél ndécú ññú Jerusalén ní tendaha-güedé cue dútú ndihí cue tée cùu levítá cuáhá-güedé núu ndécú tē Juàá ndúcú tnúhu-güedé núu-dé ññu ná tée cùu-dé. 20 Te ní càhá ndáá-dé ní xáha-dé xii-güedé:

—Yùhú, ñá díú Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyú-a cùu-í —càchí-dé xáha-dé.

21 Te ní xáha ññ-cu-güedé:

—¿Te yoo cùu yohó váíñ? ¿Á yohó cùu-n tē Eliás? —càchí-güedé xáha-güedé xii-dé.

Te ní xáha tē Juàá:

—Yùhú, ñá díú tē Eliás cùu-í —càchí-dé xáha-dé.

Te xáhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te yòhó cúú-n tée ní cachí cue tée ndéé sanaha quixi cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí-áⁿ? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dë:

—Ni ñà díú tée-áⁿ cúú-í —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé.

²² Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te ná tée cùu yohó váíⁿ?, cuèndá ducaⁿ nàcani tnúhu-ndí núú cuè tée ní tendaha ñaha xii-ndí véxi-ndí, te cáháⁿ duuⁿ-n ñuu ná tée cùu-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²³ Te ní xáhaⁿ tē Juàá:

—Yúhú cúú-í tée xica cáháⁿ xití yucu nàcuáa ní cáháⁿ ndí Chaiá, chi ndí-áⁿ ñí cachí ndí: “Chí dáñá ìchi cuehé ìchi duha ndècu-ndo te tñi-ndo ìchi váha, chi véxi Yaá ío cùnuu”, duha ní cachí ndí —cächí té Juàá xáhaⁿ-dë xii-güedé.

²⁴ Te cue tée ndècu tnúhu núú tē Juàá ñuu ná tée cùu-dé, cue tée-áⁿ ñí tendaha ñaha cue tée cùu fariséu xii-güedé. ²⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé xii té Juàá:

—¿Ná cuèndá dácuàndute-n ñáyiú te núú ñà díú Cristú cúú-n, te ni ñà díú tē Eliás, te ni ñà díú tē véxi cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí cúú-n vâíⁿ? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁶⁻²⁷ Te ní xáhaⁿ tē Juàá:

—Yúhú ní ngódó núú-í dácuàndute-í ñáyiú. Dico nchícúⁿ ñí tée véxi, te tée-áⁿ cúnúu-gá-dé dàcúxí yúhú, chi yúhú cúú-í ñí tée duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú nandaxi cuèdicó ñí chàú-dé dico quide-í chiúⁿ-dé. Te tée-áⁿ sa ñúhu tnahá-dé tnuú-ndó dicó-ni sá ñá túú xini-ndó-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dë.

²⁸ Duha ní cuu ñuu Bètábará ñuu cáá ndàa ingá xio yúte Jòrdán, yàcáⁿ ní xindecu té Juàá ní dácuàndute-dé ñáyiú.

Jèsús quidé càhmu iní-gá nchaa yíca cuèchi ñáyiú

²⁹ Te nduu tñéé ní xini té Juàá Jèsús véxi yatni-gá núú ndécú-dé ndíhi ñáyiú. Te ní xáhaⁿ-dë xií-yu:

—Chí cündèhe tée-áⁿ, chi tée-áⁿ cúú-dé Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a, te véxi-dé cada

càhnu iní-dé nchaa yíca cuèchi ñáyiú ñuyíú. Te cùu-dé dàtná ñí mbéé quiti ío váha iní-xi. ³⁰ Te díu tée-áⁿ ní cachí-í sá cànchícúⁿ-dé quixi. Te cùnuu-gá-dé dàcúxí yúhú, chi díhna-gá-dé sa ndècu ní cachí-í xii-ndo. ³¹ Te ni yúhú ñá túú xini-í-dé ní cùu, dico xica cuu-í dácuàndute-í ñáyiú cuèndá nchaa ñáyiú israél quini ñáhã-yu xii-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dë xií-yu.

³² Te ní xáhaⁿ tùcu-dé:

—Ní xini-í Espiritú Yá Ndiöxí ní quee-xi andíu véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndíhi ñaha-xi xii-dé, te dàtná cáá lõmá cáá Espiritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi. ³³ Te yúhú ñá túú xini-í-dé ní cùu, dico Yá Ndiöxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í xicá cùu-í dácuàndute-í ñáyiú, Yaá-áⁿ ñí cachí tnúhu-gá sá tée na quini-í ngúndecu ndíhi Espiritú-gá sá véxi cuuⁿ andíu, te tée-áⁿ taxi-dé Espiritú-gá cundecu ndíhi-o. ³⁴ Te yúhú ní xini-í-dé te xini ndáá-í sá Dèhe Dútú Ndiöxí cúú-dé. Te xiáⁿ cächí tnúhu-í xii-ndo —cächí té Juàá xáhaⁿ-dë xií-yu.

Cue tée díhna nuu xica cuu ndíhi Jèsús

³⁵ Te nduu tñéé-áⁿ díu-ni xiáⁿ ndécú tē Juàá ndíhi úú cue tée xica cuu ndíhi-dé. ³⁶ Te ní xini-dé Jèsús ñúhú-gã ìchi, te ní xáhaⁿ-dë xii cue tée xica cuu ndíhi-dé-áⁿ:

—Chí cündèhe tée-áⁿ, chi tée-áⁿ cúú-dé Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a. Te cùu-dé dàtná ñí mbéé quiti ío váha iní-xi —cächí-dé xáhaⁿ-dë.

³⁷ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ té Juàá núú cuè tée úú ndíhi-dé-áⁿ ñuu ní chinchícúⁿ-güedé Jèsús. ³⁸ Te ní nchócótó-gã ndàa sátá-gã, te ní xini-gá sá nchícúⁿ ñáhã-güedé xii-gá. Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná nánducu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—¿Ndèé ndécú-n, Rabií? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Rabií-áⁿ quée-xí Mèstrú tnúhu mee-güedé. ³⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí nèhé te quini-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ní xica-güedé cuáhán-güedé, te ní quexio-güedé núú quidé vèhe-gá. Te ndècu-ni-güedé ndihí-gá ní cuaa, chi dàtná òré caa cúmí sacuaa ní sáá-güedé.

40 Te úú cue téé-án ñí tñi-güedé tñuhu ní cáháⁿ té Juáá, te ní chinchícúⁿ-güedé Jèsús. Te núú úú cue téé-án, ñíⁿ-dé nání-dě Ndríxí, te ñaní-dé cúú tē Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé. 41 Te té Ndríxí-án ñí nanducu-ni-dě ñaní-dé te ní xáhaⁿ-dē:

—Ní naníhí-ndí téé cùu Mesías — cächí-dé xáhaⁿ-dē.

Te Mesiás-án quée-xí Crístú tñuhu mee-güedé, Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a. 42 Te ndèca té Ndríxí ñaní-dé cuáhán núú ndécú Jèsús. Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii té Xímú, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Yòhó cúú-n tē Xímú déhe té Jònás, te vitna danàni ñaha-í Cèfás xii-n — cächí-gá xáhaⁿ-gǎ.

Te Cèfás-án quée-xí Pèlú tñuhu mee-güedé.

Jèsús ní cáháⁿ-gá té Lìpé ndihí té Natanàél

43 Te nduu tñéé ní sani iní-gá quíhíⁿ-gá distritú Galileá. Te ní naníhí-gǎ ñíⁿ téé nàni Lìpé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Néhe ná quíhíⁿ-ó núú quíhíⁿ-í-a — cächí-gá xáhaⁿ-gǎ.

44 Te té Lìpé-án cúú-dě téé ñuú Betsaidá. Te diu-ni ñuú yàcáⁿ cúú ñuú té Ndríxí ndihí té Pèlú. 45 Te té Lìpé ní naníhí tnáhá-dě ndihí té Natanàél, te ní xáhaⁿ-dē:

—Ní naníhí-ndí téé dii cuèndú-xi ní chídó tñuní ndíi Moisés ndihí dava-gá cue téé ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. Te téé-án nání-dě Jèsús déhe té Chèé, téé ñuú Nazàrét — cächí-dé xáhaⁿ-dē.

46 Te ní xáhaⁿ tē Natanàél xii té Lìpé:

—¿Te náa ío váha càa ñuú Nazàrét nùu da yàcáⁿ quee téé cáháⁿ tñuhu Yá Ndiòxí? — cächí-dé xáhaⁿ-dē.

Te ní xáhaⁿ tē Lìpé:

—Néhe ná quíhíⁿ-ó te quiní-n — cächí-dé xáhaⁿ-dē.

47 Te òré ní xiní Jèsús té Natanàél tá cùyatni-dé cuáhán, te ní cáháⁿ-gá cuèndá-dé te ní cachí-gá:

—Tée véxi-án cúú-dě mei tēe isràél, te ñá ñíⁿ ndùu dandahú-dé ñáyiu — cächí-gá xáhaⁿ-gǎ.

48 Te ní xáhaⁿ tē Natanàél xii Jèsús:

—¿Te nása náquiní ñáhá-n? — cächí-dé xáhaⁿ-dē.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú sa ní xiní ñáhà-í xii-n òré ndécú-gǎ-n càha yutnu ngúxí-án te ní tē Lìpé vátá cáná ñaha-gá-dé xii-n òré-án — cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

49 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ tē Natanàél xii-gá:

—Mèstrú, yòhó cúú-n Dèhe Dútú Ndiòxí yíndàha-n ñáyiu isràél — cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

50 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Cuèndá sá ñí xiní ñáhà-í xii-n càha yutnu ngúxí xián iní ñáhá-n, dico cuéhé-gǎ núú sá quiní-n — cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

51 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Na cächí tñuhu ndáá-í sá sàa nduu, te quiní-ndó nàcaáⁿ andíu. Te quiní-ndó cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí sá ndàa nuu-xi quide-xi núú cùndècu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo — cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

2

Vico tnándaha ío ñuú Cànaá

1 Te nduu úní sá dúcáⁿ ñí cuu te ní xóo ñíⁿ vico tnándaha ñuú Cànaá, ñíⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá. Te yàcáⁿ ní xíndecu náná Jèsús. 2 Te tnàhá Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá ní cáháⁿ-yu cuáhán-gá ndihí-güedé vico-án. 3 Te òré ní ndihí vínú, te ní xáhaⁿ náná Jèsús xii-gá:

—Ñá túú-gǎ vínú ndécú ndihí-yu — cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

4 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Náá, ñá túú xini ñuhu-xi da yúhú cúñaha-n cuèndá vínú-án, chi vátá tnàhá-gá òré quiní-yu yoo cùu yúhú — cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

5 Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii ñáyiu xínu cuechi:

—Cada-ndo nchàa nacuaá na càháⁿ Jèsús —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁶ Te yàcáⁿ nútnǎ íñú quídi yúú te quée dàtná ìⁿ cièndú lítrú ndute ìⁿ ìⁿ quídi-áⁿ. Te ndute-áⁿ nándǎhi ñáyiú isràél ndáhǎ-yu te nàqueté-yu cóhǒ-yu chi ducaⁿ tnàhí quidé-yu nàcuáa sàndáá iní-yu Yá Ndiǒxí. ⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii nchaa cue tée xínu cuechi:

—Nadachítú-ndó ndùte ndi nchaa quídi-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní nadachítú-güedé. ⁸ Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Vitna te tava-ndo lùha, te canehe-ndo quǎhíⁿ cuáha-ndo tée quíde vico —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ ñí quíde-güedé ní tava-güedé luha nèhe-güedé cuáháⁿ ní sáha-güedé tée quíde vico. ⁹ Te ní xito ndéé tée quíde vico-áⁿ, te sa ní nduu-xi vǐnú, te ñá túú ní xíní-dé ndéé véxi-xi, dico mee cuè tée xínu cuechi sa naha-güedé núú ñí tava-güedé. Ducaⁿ te tée quíde vico-áⁿ ñí cana-dé tée tnǎndaha. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dǎ:

—Nchaa ñáyiú quíde vico queñuhú-yu díhna-gá vǐnú váha. Te sa vǐnú váha xihí-yu, te dàtnùní queñùhú-yu vǐnú ndàhú. Te yòhó díhna-gá vǐnú ndàhú ní queñuhu-n, te ndéé núú ñí ndihí-ná ní queñuhu-n vǐnú váha —càchí tée quíde vico-áⁿ xáhaⁿ-dǎ xii tée tnǎndaha-áⁿ.

¹¹ Te sá ñí nadatùu Jesús ndute-áⁿ ñí nduu-xi vǐnú cúú-xí ìⁿ chiuⁿ díhna nuu sǎ vǎ yòo tnàhí ndàcu cada ní quíde-gá ñuú Cànaá, ìⁿ ñuú yǐndèhu dístrítú Galiléa, te chiùⁿ ní quíde-gá-áⁿ cúú-xí ìⁿ chiuⁿ cahnu vihi, núú xǎⁿ ní cutnùní iní-yu sá ìo càhnu cuu-gá, te ní sàndáá iní ñáhá nchaa cue tée xìca cuu ndihí-gá.

¹² Te sátá ñí yáha vico, te ní xica Jèsús ndihí nǎná-gǎ, ndihí cue ñaná-gá, ndihí nchaa cue tée xìca cuu ndihí-gá cuáháⁿ-yu ñuú Capèrnaúm. Te yàcáⁿ ní xíndecú-yu ìⁿ úú nduu ndihí-gá.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa quíde ñáyiú xití veñúhu

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Te ta cùyatni cada ñáyiú isràél vico pàscuá, te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ñuú Jerusàlén. ¹⁴ Te sátá ñí sáa-gá yàcáⁿ, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá veñúhu càhnu sá ìo cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ ñí xíní-gá ndécú ñáyiú dícó-yu ndicutu, mbéé ndihí lómá, te tnàhá ñáyiú dàma díhúⁿ núcǒo-yu ní xíní-gá. ¹⁵ Te ní queheⁿ-gá ìⁿ úú yoho, te ní cáunuu tnàha-gá, te ní dáyùhu-gá ñáyiú ní queé-yu quehé veñúhu, ndihí ndicutú-yu ndihí mbéé-yu. Te cue ñáyiú dàma díhúⁿ-ǎⁿ ní dǎngǒyo-gá díhǔⁿ-yu, te ní dándüá-gá mèsá-yu. ¹⁶ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii cue ñáyiú dícó lómá:

—¡Queñuhu-ndo nchaa quití-a xití veñúhu-a! ¡Vá cáda-ndó vèhe núú yáhu núú cúú vèhe Tátà-í Dútú Ndiǒxí! —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

¹⁷ Te xǎⁿ ní ndacu iní cue tée xìca cuu ndihí-gá sá dúcáⁿ yòdo tnuní núú tütú-gá, te càchí-xi: “Ío cùyica iní-í chi ñá cuíní-yu canehe ìⁿ-yu vehe Tátà-í”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

¹⁸ Te ní xáhaⁿ cuè tée isràél xii-gá:

—¿Ná cúú sǎ vǎ yòo tnàhí ndàcu cada, cada-n cuèndá cutnùní iní-ndí sá cúú dùha taxi tnuní ñáhá-n xii-ndí-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dǎngǒyo veñúhu-a, te neni xití úní nduu te sa nadàxínu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tùcu cue tée isràél:

—Údico íñú cuía ñí xíndecuu-güedé ní sáa veñúhu-a, te yòhó cuíní-n nàdaxínu-n xití úní-ñi nduu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Dico sá ñí cáháⁿ-gá chi ñá díú cuèndá veñúhu ní cǎháⁿ-gá chi cuèndá yiqui cùñú-gá ní cáháⁿ-gá. ²² Núú sátá ñí xihí-gá, te ní ndoto-gá, te òré-áⁿ ñí ndacu iní cue tée ní xica cuu ndihí-gá nàcuáa ní cáháⁿ-gá, núú xǎⁿ ní sàndáá iní-güedé tnúhu yòdo tnuní

núú tütú-gá. Te ducaⁿ te ní sándáá iní-güedé tnúhu ní cáháⁿ-gá.

Jèsús xiní-gá nàcuáa càa iní nchaa ñáyiu

²³ Te òré ndécú Jèsús vico pàscuá, te ío vai ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-gá cuendá ío titní sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá ní xiní-yu. ²⁴ Dico Jèsús ñá ní cáháⁿ-gá nchaa tnúhu ñúhu iní-gá, chi sa ní cutnùní iní-gá sá ñà túú cùu váha iní-yu. ²⁵ Te ñá túú xini ñuhu-gá ìⁿ ñáyiu cúñaha nàcuáa càa iní nchaa tnàha ñáyíu-yu, chi mee-gǎ sa nàha ndáá-gá nàcuáa càa iní-yu nchaa-yu.

3

Jèsús ndìhi té Nicòdemú

¹ Ní xíndecu ìⁿ té cùu fariséu ní xínani-dé Nicòdemú, te ní cuu-dé ìⁿ té cùnūu núú ñáyiu isràél. ² Te té-áⁿ ñí sáháⁿ-dé niú ní cáháⁿ ndìhi-dé Jèsús, te ní xáhaⁿ-dǎ:

—Mèstrú, yúhú ndìhi dava-gá-güedé sa nàha-ndí sá Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñàha-gá xii-n véxi-n dānehé ñáhá-n xii-ndí, chi núu ñá túú Yǎ Ndiǒxí ndécú ndìhi-n, te vá ndácú-n càda-n nchaa sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada quide-n —cachí-dé xáhaⁿ-dǎ.

³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sǎ ncháá ñáyiu vá ná càcu saa tucu, te vá ndìhu ndaha ñàha Yá Ndiǒxí xii-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴ Te ní xáhaⁿ té Nicòdemú:

—¿Te nása cada ìⁿ ñáyiu sa ní yì te cacu-ni tucú-yu? ¿Náa ndìhu tucú-yu xití nǎnǎ-yu te cacu tucú-yu xito cùu uú-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sǎ nchàa ñáyiu na ndùu ndoo nduu nine iní-xi cuú-yu ñáyiu ní na càcu saa ndìhi ndute ndìhi Espiritú Yǎ Ndiǒxí, ñáyiu-áⁿ ndìhu ndaha ñàha-gá xii-yu. ⁶ Te nchaa ñáyiu càcu ñuyíu-a, chi déhe ñáyiu ñuyíu-a cùu-yu. Te ñáyiu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, ñáyiu-áⁿ ñí nduu táhǔ-yu Espiritú Yǎ Ndiǒxí te tàxi tnuní ñáhá-nǎ

Espiritú-gá xii-yu. ⁷ Te vá cúñǔhu-n tnúhu ní cáháⁿ-í-a, chi nchaa ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-í ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu, te ñáyiu-áⁿ cúu-yu dàtná ñáyiu ní nacacu saa. ⁸ Táchí ndèni xiáⁿ tècú dóho-o xico-xi, dico ñá túú xiní-ó ndéé ichi véxi-xi, te ní ñà túú xiní-ó ndéé ichi cuáháⁿ-xi. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu Espiritú-gá ndécú ndìhi ñáyiu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁹ Te dàtnùní ní xicáⁿ tnúhú tucu té Nicòdemú núú-gǎ, te xáhaⁿ-dǎ xii-gá:

—¿Te nása ndùu tnúhu càháⁿ-n dùcaⁿ caháⁿ-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yòhó cúu-n ìⁿ té cùnūnì iní-xi, chi dàcuaha-n ñáyiu isràél, ¿te ñá tècú tnùnì-n tnúhu càháⁿ-í-u? ¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sǎ nchǔhú càháⁿ-ndí ìⁿ sá ñí tecú tnùnì-ndí, te càháⁿ ndáá-ndí cuendá ìⁿ sá ñí xiní-ndí. Dico nchòhó ñá tècú tnùnì-ndó tnúhu càháⁿ-ndí. ¹² Te ñá sándáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í cuendá nchaa nàcuáa cùu ñuyíu-a, te uuⁿ-gá cada-ndo núu cáháⁿ-í cuendá nchaa nàcuáa cùu andíu.

¹³ Vǎ yǒo ìⁿ sáa andíu, te cani-xi cuendú nàcuáa càa. Chi ìⁿ dīi dīi-ni yúhú véxi cuuⁿ-í andíu, te cùu-í ñanì tnáhá-ndó nchàa-ndo. Te dīu-ni yácáⁿ ndaa-í cundecu-í. ¹⁴ Te dàtná ní ndanehe ndí Moisés cóo ñí sata caa ndíi-dí xití yucu, ducaⁿ càda ñaha-güedé cata caa ñaha-güedé núú cùrúxí xii yúhú Tée cùu ñanì tnáhá-ndó nchàa-ndo ìⁿ nduu, ¹⁵ te ducaⁿ yǎha-í cuendá nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xii-í te nduu táhǔ-yu cundecu-yu ndìhi Yá Ndiǒxí ñí caa ñí quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Yá Ndiǒxí ío cùu iní-gá ñáyiu ñuyíu-a

¹⁶ Te Yá Ndiǒxí ío cùu iní-gá ñáyiu ñuyíu-a. Te ìⁿ dīi-ni Déhe-gá ndécú, te ní tendaha ñàha-gá ní quixi-gá ñuyíu-a, te núu na quíndáá iní ñáhá ñáyiu, te vá cuíta nihnú-yu, chi nduu táhǔ-yu cundecu-yu ndìhi-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. ¹⁷ Te Yá Ndiǒxí ñá túú ní tendaha-gá Déhe-gá quixi-gá ñuyíu-a

dacuïta nihnu-gá ñáyi, chi ní tendaha-gã Déhe-gá ní quixi-gá sá dácacu nihnu-gá ñáyi ñuyíú-a núú ùhú núú ndàhú.

¹⁸ Nchaa ñáyi sàndáá iní ñáhá xii Déhe-gá, te vá cuïta nihnú-yu. Te nchaa ñáyi ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Déhe-gá ñùhú-yu ichi cuáháⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, chi ñá túú sàndáá iní-yu Déhe Dútú Ndiöxí. ¹⁹ Chi ní quixi Déhe-gá ñuyíú-a ní dándíxí túu-gá iní-yu cuendá cutnùn iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yã Ndiöxí te tñi-yu ñⁿ ichi váha ni cùu, te ñá ní tnàhá iní-yu, chi ní cudíí-gã iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá dácúúxí sá váha, núu xiáⁿ tá xita nihnú-yu cuáháⁿ. ²⁰ Te nchaa ñáyi quide nchaa sá cuèhé sá dúhá ñá tnàhá iní-yu cutnùn iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yã Ndiöxí, te ñá tñi-yu tnúhu-gá cuendá yùhú-yu nduu tnùn nchaa sá quidè-yu. ²¹ Te nchaa ñáyi ñùhu ichi ndáá cuíní-yu cutnùn iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yã Ndiöxí, te cùtnuní sá chindèe ñaha-gá xií-yu, chi quide váha-yu.

Té Juàá té dácuan-dute ñaha xii ñáyi cãháⁿ váha tucu-dé cuendá Jèsús

²² Te sátá dúcáⁿ ñi cuu, te ní quee Jèsús cuáháⁿ-gá ndihi cue té xica cuu ndihi-gá distritú Jùdeá. Te yàcáⁿ ní xindecu tnaa-gá ndihi-güedé ní xóo dacuandute-güedé ñáyi. ²³ Te ndècu té Juàá ñⁿ xichi núú nání Ènón yatni ñúú Sàlém dácuan-dute-dé ñáyi, chi yàcáⁿ ío váha ñùhu ndute, núu xiáⁿ ní xóo quíhíⁿ ñáyi yàcáⁿ ní xóo cuanduté-yu. ²⁴ Duha ní cuu cútnàhá vátá ngává-gã té Juàá vecaá.

²⁵ Te ní cacu ñⁿ cuendú ní cãháⁿ cue té xica cuu ndihi té Juàá ndihi ñⁿ úú cue té israél, núu ndèdacàa sá váha-gá cada ñáyi cuendá nduu íi-yu. ²⁶ Te ní sáháⁿ-güedé núú ndécú tã Juàá ní xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, té ní quixi núú ñi xindecu-n ndàa ingá xio yúte Jòrdán, té dii cuendú-xi ní cãháⁿ-n, té-ãⁿ dácuan-dute-dé tnàhá-dé ñáyi. Te ío

vài ñáyi ní chinchícúⁿ ñáhá xii-dé — cãhí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ tã Juàá:

—Te vá yõo ñⁿ ndacu cada ñⁿ chiuⁿ nacuáa cuu váha iní Yã Ndiöxí, te núu ñá túú mèe-gá chindèe ñaha-gá xií-yu. ²⁸ Te nchòhó sa ñaha-ndo sá yùhú ní cãháⁿ ndáá-í sá ñá díú Crìstú cúu-í, dico mee Yã Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá yódó nùu-í véxi núú Yàá-áⁿ. ²⁹ Te nchòhó xiní-ndó sã ñⁿ té tñandaha te xichí tñandaha ndihi-ná-dé cùndihi-dé. Te té ní xica ndáhú ío cùdíí iní-dé ndèdòho-dé nchaa tnúhu cãháⁿ té tñandaha-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yùhú, chi ío cùdíí iní-í sá vái ñáyi ta chinchícúⁿ ñáhá xii Jèsús cuáháⁿ. ³⁰ Te uuⁿ-gá cuita cuu vai ñáyi cutnùn iní-xi sá ío cùnuu-gá, te yùhú cuita ndóo ndee-í quíhíⁿ — cãhí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Crìstú véxi cuuⁿ-gá andiü

³¹ Te ñⁿ dii díi-ni Crìstú Yáá véxi cuuⁿ andiü cùnuu-gá núú ñuyíú-a. Te nchaa ñáyi ndècu ñuyíú-a cùu-yu ñáyi ñuyíú iha, te cãháⁿ-yu sá cúu-xí ñuyíú-a. Dico Crìstú Yáá véxi cuuⁿ andiü ³² cãháⁿ-gá ñⁿ sá ñi xiní-gá, te cãháⁿ-gá ñⁿ sá ñi tecú dóho-gá. Te ñá túú cuíní-yu quindáá iní-yu tnúhu cãháⁿ-gá. ³³ Te nchaa ñáyi tñi tnúhu cãháⁿ Yáá véxi cuuⁿ andiü-áⁿ cãháⁿ-yu sá tnúhu Yá Ndiöxí cúu-xí ñⁿ sá ndàá. ³⁴ Te Déhe-gá Yáá véxi cuuⁿ andiü cãháⁿ-gá mee-ni tnúhu-gá. Te ñá ùhú iní-gá ní sãñaha-gã Espiritú-gá ndécú ndihi Déhe-gá. ³⁵ Te Dútú Ndiöxí ío cùu iní-gá Déhe-gá, núu ní xáhaⁿ-gã sá mée-gã taxi tnùn-gá nchaandi túhú sá ío. ³⁶ Te nchaa ñáyi na quindáá iní ñáhá xii Déhe-gá, ñáyi-áⁿ cundecú-yu ndihi-gá ñi caa ñi quíhíⁿ. Te nchaa ñáyi vá quindáá iní ñáhá xii Déhe Yá Ndiöxí ío dandòho ñaha-gá xií-yu.

4

Jèsús ndihi ñⁿ ñaha Sãmariá

¹ Te ní níhí cue té cùu fariséu tnúhu sá vai-gá ñáyi ta chinchícúⁿ ñáhá xii Jèsús. Te ducaⁿ vai-gá-yu ta

dàcuandute-gá cuáháⁿ dàcúúxí tẽ Juàá.
 2 Te cuẽi ñá díú mèe-gá dácuañdute ñaha-gá xii-yu, dico cue tée xica cuu ndihi-gá dácuañdute ñaha-güedé xii-yu. 3 Te ní níhí Jèsús tnúhu nàcuáa càháⁿ cue tée cùu fariséú, núu ní ndee-gá distritú Jùdeá cuánuhú tucu-gá distritú Galileá.

4 Te ichi ñùhu-gá ní nayáha-gá distritú Sàmariá. 5 Te ní sáá-gá ìⁿ ñúú nání Sícár te ñúú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sàmariá. Te xíaⁿ cáá yàtni ñuhu núú ñí sáha táhú ndíi Jàcób déhe ndíi ndíi Chèé. 6 Te yàcáⁿ cáá dòco ní cuu cuendá ndíi Jàcób. Te cùu-xi datná cuádava nduu ñùhu Jesús ichi, te ío ní xàú-gá ñúu ní sáá-gá yuhu dòco-áⁿ ñí ngóo-gá ndétátú-gá. 7-8 Te ní xica cue tée xica cuu ndihi-gá cuáháⁿ-güedé xití ñúú Sícár cuánguaaⁿ-güedé sá cáxí-güedé. Te yuhu dòco-áⁿ núcõo-gá ní sáá ìⁿ ñadìhí ñaha distritú Sàmariá véxi quèhnu-aⁿ ndute, te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Taxi táhú luha ndute na còho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

9 Te ní xáhaⁿ ñàdìhí-áⁿ:

—¿Ná cuendá da núu-í xicáⁿ-n ndute coho-n? Te yòhó cúu-n tẽe isràél, te yúhú cúu-í ñaha Sàmariá —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-aⁿ, chi ñá túú ndècu váha ñáyíu isràél ndihi ñáyíu distritú Sàmariá. 10 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Ñá cútnùni iní-n ñá taxi Yá Ndiõxí xii-n, te ni ñá cútnùni iní-n yòo xicáⁿ ndute núu-n. Te núu dìcò xìní-n yòo cuu yúhú á, te da mee-n cãcáⁿ-n ndute núu-í coho-n, te yúhú taxi-í ndute cundecu ndihi-n núú cuáháⁿ núú véxi —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

11 Te ní xáhaⁿ tucu ñadìhí-áⁿ:

—Tátá, ni sá quèhnu-n ndute ñá túú nèhe-n, te doco-a cùnú víhí, te ñá túú ndèé quíngueheⁿ-n ndute taxi-n coho-í. 12 Ndíi Jàcób ñaní tnáhá-ndíi ní xíndecu ndèé sanaha ñí cadúha ndíi doco-a ñí tóo ndute ní xihí ndíi, ndihi nchaa déhe ndíi, ndihi nchaa quítí ndíi, te ní ndóo cùu cuendá-ndíi.

¿Te násai, te yòhó cùnùu-gá-n dàcúúxí ndíi-áⁿ? —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

13 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nchaa ñáyíu xihí ndute doco-a, te vá cúú vétú dúcáⁿ iní-yu chi dayìchí ñáhá-ní tucu-xi ndute-a. 14 Dico nchaa ñáyíu na còho ndute na cuáñaha-í, te vá ìⁿ ndùu-gá dayìchí ñáhá-xí ndute-áⁿ xii-yu, chi ndute cuáñaha-í cúu-xí ndute váha-gá. Te dàtná quée ñihni ndute xití doco-a, nchaa-ni nduu ñùhu ñá túú yìchí, ducaⁿ sãtnahá-xi cada-xi chi candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhíⁿ, te núu na còhó-yu ndute cuáñaha yúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

15 Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Tátá, taxi ndute-áⁿ ná còho-í cuendá sá vá dayìchí ñáhá tnáhí-gá-xi ndute. Te vá quíxí-gá-í quixi quèhnu-í ndute doco-a —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

16 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuáháⁿ cuángàna yìi-n, te quixi-ndo ìha —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

17 Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ñá túú yìi-í —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ tucu Jesús:

—Ndáá càháⁿ-n sã ñá túú yìi-n.

18 Dico ní cuu úhúⁿ tée cãndeca-n, te tée ndèca-n vitna chi ñá díú yìi-n cuu-dé, te ndáá càháⁿ-n sã ñá túú yìi-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

19 Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gá ñúu ní xáhaⁿ tucu-aⁿ:

—Tátá, yúhú sání iní-í sá yòhó cúu-n ìⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí. 20 Te cue ñaní tnáhá-ndíi ní xíndecu ndèé sanaha ñí xóo cada càhnú-yu Yá Ndiõxí tìndúú-a, dico nchòhó ñáyíu isràél càchí-ndó sã ndèé ñúú Jerusàlén cada càhnu-o-gá —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

21 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a, te quíndáá iní-n. Sa ta cùyatni sáá nduu sá ñá díú-gá mee-ni tìndúú-a, te ni ñá díú-gá mee-ni ñúú Jerusàlén cada càhnu-ndo Tátá-ó Dútú Ndiõxí, chi

ndëni ní cuu cada càhnu-ndo-gá.
 22 Te nchòhó cue ñáyiú Sàmariá chi ñá cùtnùnì iní-ndó nã cúú sã quidé càhnu-ndo, dico nchúhú ñáyiú isràél, chi cùtnunì iní-ndí ná cúú sã quidé càhnu-ndí. Chi ìⁿ tée isràél véxi-dé dácácu nihnu-dé ñáyiú cuèndá vá quìhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú. 23 Te není vitna ngüíta-yu cada càhnu ndisá-yu Tátá-ó Dütú Ndiöxí, te cadá-yu ni yùhu ni iní-yu sá cúú-xí-gã, chi mee-gã ducaⁿ cuìní-gá cadá-yu cada càhnu-yu-gá. 24 Te Yá Ndiöxí chi ìⁿ espíritú cúú-gã. Te nchaa ñáyiú na càda cahnu ñaha, te cadá-yu ni yùhu ni iní-yu sá cúú-xí-gã te cadá-yu dàtná càháⁿ tnúhu-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

25 Te ní xáhaⁿ ñàdihí-áⁿ:

—Xìní-í sá quíxí tée cùu Mesiás, tée càchí-güedé nánì Crìstú. Te tée-ãⁿ ná sàá-dé, te cachí tnúhu ndáá-dé nàcuáa cuu —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xì-gá.

26 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Diu tée-áⁿ cúú yùhú tée ndàtnúhu ndihí-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

27 Te òré-áⁿ nã ndexìo cue tée xìca cuu ndihí-gá, te ní cuñúhu-güedé sá ndàtnúhu-gá ndihí ñàdihí-áⁿ. Dico ni ìⁿ-güedé ñá ní xìcáⁿ tnúhú-güedé núú-gã nũu ná cuèndú ndàtnúhu-gá ndihí ñàdihí-áⁿ. 28 Ducaⁿ te ní dándõ ñàdihí-áⁿ yoó ndute-aⁿ xíáⁿ, te ní xica-aⁿ cuánuhú-aⁿ ñuú cùtnúhu-aⁿ ñáyiú cuèndá Jèsús. 29 Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Chí nèhé ná quìhíⁿ-ó, chi quiní-ndó nã cúú ìⁿ tée núcóo yuhu dòco-áⁿ nũu ñá díú Crìstú Yáá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a cùu-dé nũu ní càháⁿ ndáá-dé nàcuáa cùu ndecu-í —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xì-yu.

30 Te sá nã níhí ñáyiú ñuú-áⁿ tnúhu, xíáⁿ ní xicá-yu cuáháⁿ-yu. 31 Te òré vátá sàá-gá-yu xíáⁿ nã xáhaⁿ cuè tée xìca cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, cudèhñu na cudehñu-o —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

32 Te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndècu ìⁿ sá caxì-í, ìⁿ sá ñà túú xìní nchòhó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

33 Te cue tée xìca cuu ndihí-gá xìtnàha-güedé:

—Váa ío ñáyiú ní quixi nehe sá nã xexi-gá nũu duha càháⁿ-gá —càchí-güedé xìtnàha-güedé.

34 Te ní xáhaⁿ-gã:

—Dàtná cuìní-ndó cùu vétú iní-ó òré xèxi-ó, ducaⁿ cùu vétú iní-í quidé-í nchaa nàcuáa ní càháⁿ Yá Ndiöxí Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a, te chiúⁿ-gá ío cùdíⁿ iní-í dandihí-í. 35 Te nchòhó càchí-ndó sã cùmání cùmí-gã yóo te cuu itú. Dico yúhú càchí-í sá cùndehe-ndo ñáyiú-ãⁿ, chi sa ndècu túha-yu, dàtná cúú-nã itú sá sã ní cuu-ná natahu-o cùu-yu, chi sa ndècu túha-ná-yu cundedóho-yu tnúhu-í.

36 Te dàtná cúú ñáyiú natahu itú chi sa cúhuⁿ yáhu-yu, ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiú na càháⁿ tnúhu-í, chi cuáñaha-í sá ndúú tãhũ-yu na sàá nduu. Te nchaa ñáyiú na tnèⁿ tnúhu-í te nduu tãhũ-yu cundecu-í ndihí-yu ni caa ni quíhíⁿ. Te dàtná cúú ñáyiú ní chihi tatá-xi, ndihí ñáyiú ní natahu itú-xi cùdíⁿ-nã iní-yu. Ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiú na càháⁿ tnúhu-í. 37 Chi ndáá quée-xí nàcuáa cuáháⁿ ìⁿ cuèndú sá càchí-xi: “Tucu tée ní chihi tatá, te tucu tée ní natahu”, duha cuáháⁿ cuèndú-áⁿ. 38 Te yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó càháⁿ-ndó tnúhu-í núú sã ní yáha-güedé ní càháⁿ-güedé tnúhu-í. Te nchòhó quíhíⁿ-ndó dícó-nã nduu cuèndá-ndó chiúⁿ-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

39 Te ío cuéhé ñáyiú ñuú-áⁿ nã xíndedóho-yu cuèndú ní caní ñàdihí-áⁿ nũu-yu sá Jèsús ní xáhaⁿ-gã nchaa nàcuáa quide-aⁿ, te xíáⁿ ío vái-yu ní sándáá iní-yu Jèsús. 40 Te ní quexìo-yu núú ndécú-gã, te ní càháⁿ ndàhú-yu núú-gã sá quèndõ-gã ñuú-yu, núu xíáⁿ ní xíndecu-gá ndihí-yu úú nduu. 41 Te ío cuéhé-gã-yu ní sándáá iní-yu tnúhu ní càháⁿ mée-gã. 42 Te ní xáhaⁿ-yu xii ñàdihí-áⁿ:

—Vitna te ñá díú mèe-ni tnúhu ní càháⁿ-n ní sándáá iní-ndí-gá, chi ní càháⁿ mée-gã ní xíndedóho-ndí vitna

núu ní sándáá ndisa iní-ndí sá díú-gă cúu-gă Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiôxí véxi ñuyíú-a dàcácu nihnu-gă ñáyiú núu ùhú núu ndàhú —càchí-yu xăhăⁿ-yu xii-aⁿ.

Jèsús quidé tătna-gă déhe ìⁿ té ndèé chíúⁿ núú gobièrnú

43 Te nduu úní ní nucúhuⁿ Jèsús ichi cuáháⁿ-gă distritú Galileá. 44 Te cuáháⁿ-gă yàcáⁿ, chi mee-gă ní cachí-gă sá núu ìⁿ té na càháⁿ-dé tnúhu Yă Ndiôxí ñuú núu ní cacu-dé, te ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núu-dé. 45 Te òré ní sáá-gă distritú Galileá, te ío váha ní cuu iní ñáhă-yu xii-gă, chi cuèndá tnàhá-yu ní xíndecu ndíhi-gă vico pàscuá ñuú Jerusàlén. Te yàcáⁿ ní xiní-yu nchaa sá ñí quide-gă.

46 Te ní sáháⁿ tucu-gă ñuú Cànaá ìⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá, núu ñí nadatiu-gă ndute ní nduu-xi vinú. Te ñuú Capèrnaúm ndécú ìⁿ té ndèé chíúⁿ núú tée cùu gobièrnú, te tée-áⁿ cùhú ìⁿ déhe-dé. 47 Te ní níhí-dé tnúhu sá ñí ndee Jèsús distritú Jùdeá ní ndexìo-gă distritú Galileá, núu ní sáháⁿ-dé núu ndécú-gă, te ní càháⁿ ndàhú-dé núu-gă sá quíhíⁿ-gă cada tátna-gă déhe-dé, chi sa ndècu-na-dé sá cùu-dé. 48 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Nchòhó, chi vá quíndáá iní ñáhá-ndó xì-í te núu vá càdà-í ìⁿ sá vă yôo tnàhí ndàcu cada quíní-ndó —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

49 Te ní xáhaⁿ tucu tée cùhú déhe-xi-áⁿ xii-gă:

—Tătá, cundee iní-n ná quíhíⁿ-ni-o càda tátna-n dèhe-í ná cuu-dé, chi càhú víhí tnàhá-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gă.

50 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuanùhú te quíní-n nă ní ndúha déhe-n —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te ní sándáá iní-dé tnúhu ní càháⁿ Jèsús, te cuánuhú-dé. 51 Te ñùhu-dé ichi cuánuhú-dé ní sánú tnàhá ñáhá cuè tée xínu cuechi núu-dé. Te ní xáhaⁿ-güedé sá sà ta ndúha déhe-dé cuáháⁿ.

52 Te ní xícáⁿ tnúhú-dé núu-güedé ná òré cúu-xí ñí ngúita-xi ta quétaú cuéhé-dé. Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Icu dàtná òré caá ìⁿ sacuaa ní nchíco-dé cahni —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

53 Te tătá tée cùhú-áⁿ ñí ndacu iní-dé sá díú òré ní quétaú cuéhé-dé ní càháⁿ ndíhi-dé Jèsús ní xáhaⁿ-gă sá ndúha déhe-dé. Te xíáⁿ núu ndi nchàa tée-áⁿ vehe-dé ní sándáá iní-yu Jèsús.

54 Te sá ñí quide-gă-áⁿ cúu ùú xito quide-gă sá vă yôo tnàhí ndàcu cada. Te sá ñí quide-gă xito cùu uú-áⁿ cúu-xí sá ñí quide-gă cùtnàhá ní ndee-gă distritú Jùdeá cuánuhú-gă distritú Galileá.

5

Jèsús quidé tătna-gă ìⁿ té cùhú ìⁿ xichi núú nání Bètesdá

1 Te sáta dúcáⁿ ñí cuu, te ní tnahá nduu ñí quide ñáyiú isràél ìⁿ vico. Te ní sáháⁿ Jèsús ñuú Jerusàlén. 2 Te ní càa xico yuhu ñuú-áⁿ ñúhú dòco, te titní yèhe-xi ndecu. Te ìⁿ yèhe-xi-áⁿ nání Yùyehe Mbéé, te yatni xíáⁿ cáá ìⁿ tanquí ndute dàna-ni-yu Bètesdá tnúhu mèé-yu tnúhu hèbreú, te yuhu tànquí-áⁿ cáá ùhúⁿ corrèdór. 3 Te xití corrèdór-áⁿ xíndecu cuéhé ñáyiú cùhú, ñáyiú cuàá, ñáyiú yacua, ñáyiú ñá cúu-gă candá nihnu, ndètú-yu candá ndute-áⁿ. 4 Chi níhí-yu tnúhu sá àma nihnu cùuⁿ ìⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiôxí, te dàcandá-xi ndute ñùhu tanquí-áⁿ. Te ñáyiú díhna nuu nà quée xití ndute-áⁿ, te òré-ni ndúha-yu. 5 Te yàcáⁿ ñútnàhá ìⁿ té ní cuu ócò sáhúⁿ úní cuíá sá cùhú-dé. 6 Te ní xiní Jèsús cáá-dé, te ní cutnùní iní-gă sá ñí cuu cuéhé cuíá cùhú-dé, te ní xáhaⁿ-gă:

—¿Cuíní-n ndúha-n-ăⁿ? —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

7 Te ní xáhaⁿ tée cùhú-áⁿ:

—Tătá, vă yôo níhí-í dàquée ñaha xì-í xití tànquí-a òré càndá ndute, chi òré cuíní-í quée-í, te ingá-ni tucu-yu quènduú-yu núu-í cuángueé-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gă.

8 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndacuíñí, te ndaca-ni-n yùu-n, te caca-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁹ Te òré-ni-áⁿ nǐ ndúha téé cùhú-áⁿ, te ní ndaca-ni-dé yuu-dé, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé. Te nduu-áⁿ cúú-xí ndùu ndetatú ñáyiú, ¹⁰ núu ní xáhaⁿ cué téé isràél xii téé ní cuhu-áⁿ:

—Vitna cùu-xi nduu ndetatú-ó núu vá cúú cuído-n yuu-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Mee téé ní quide tátna ñaha xii-í ní cachí-dé sá ndàcàni-í yuu-í, te caca-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedè:

—¿Te ná cúú téé ducaⁿ nǐ cachí sá ndàcàni-n yuu-n te caca-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Dico téé ní cuhú-áⁿ ñà túú ní cùtnuní iní-dé ná cúú téé ní quide tátna ñaha xii-dé, chi Jèsús òré-ni ní xica-gá cuáháⁿ-gá tnuú nchaa ñáyiú chitu xñdecu xiáⁿ. ¹⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní naníhí tnáhá Jèsús ndihí téé ní quide tátna-gá-áⁿ xití veñúhu càhnu sá ïo cùnuu, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Ní xiní-n ñà ní ndúha-n-va. Te vitna vá cáda-gã-n nãndí sá cuéhé sá dúhá, chi núu na càda-ni-n ña, te quixi ingá cuéhé, te vñhi-gá ndoho-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

¹⁵ Ducaⁿ te ní xica téé ní cuhú-áⁿ cuãngúñaha-dé xii cue téé isràél sá Jèsús ní quide tátna ñaha-gã xii-dé.

¹⁶ Núu sátá nǐ níhí cue téé isràél tnúhu, te ní cuu úhú iní-güedé Jèsús. Te ní cuiní-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá cuendá sá dúcáⁿ nǐ quide tátna-gá nduu ndetatú-güedé. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Tàtá-í Dútú Ndiöxí quidé chiúⁿ-ni-gá núu xiáⁿ quidé chiúⁿ-í tnáhá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁸ Te ní cudééⁿ-güedé sá ñã ní cãnehe íi-gã nduu ndetatú-güedé, te ní cuiní-güedé cahni ñaha-güedé, te uuⁿ-gá ní cuiní-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá sá ní cachí-gá sá Tátá-gã cúú Dútú Ndiöxí, chi ní sani iní-güedé sá cuiní-gá nútahá-gá Yá Ndiöxí núu xiáⁿ ío ní cudééⁿ-güedé.

Jèsús Déhe Yá Ndiöxí táxi tnùní-gá

¹⁹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã yùhú chi ni ñⁿ sá ñã ndàcù-í cada mee-í núu ñá túú mèe Tàtá-í dánèhé ñáhá-gã xii-í nàcuáa cada-í, chi nchaa sá quidé Tàtá-í quidé-í tnáhá-í. ²⁰ Te Tàtá-í ío cùu iní ñáhá-gã xii-í núu dànèhé ñáhá-gã nchaa nàcuáa quide-gá. Te vitna ndècu vai-gá chiúⁿ tahu-gá cada-í, chiúⁿ sá vátá quíní-gá-ndó càda-í nàcuáa cuñúhu vñhi-ndo. ²¹ Chi Tàtá-í dandòto-gá ñáyiú ní xíhí. Te yùhú cada-í te nduu táhú nchaa ñáyiú càchí iní-í cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í ni caa ni quíhíⁿ. ²² Te na sàá nduu te ñá díú Tàtá-í cada ndáá-gá cuéchi ñáyiú, chi ní cachí-gá sá yùhú cada ndáá-í ²³ cuendá nchaa ñáyiú canehé-yu sá yíñùhu núu-í dàtná nehé-yu sá yíñùhu núu Tàtá-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a. Te nchaa ñáyiú ñá túú nèhe sá yíñùhu núu yùhú, te ni núu Tàtá-í ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu.

²⁴ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyiú na cùndedóho tnúhu na càháⁿ-í, te núu na quíndáá iní-yu Dútú Ndiöxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ña, te vá cuíta nihnú-yu chi nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. ²⁵ Te vitna na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha cùu-yu dàtná ñⁿ ñáyiú ní xíhí, te vitna ní sàá nduu cùndedóho-yu tnúhu càháⁿ yùhú Déhe Dútú Ndiöxí, te nchaa ñáyiú na quíndáá iní-xi, te naníhí tàhú-yu.

²⁶ Te dàtná quidé mèe Tàtá-í dácácu nihnu-gá ñáyiú, ducaⁿ nǐ cachí-gá cada-í dácácu nihnu-í-yu. ²⁷ Te ní cachí tucu-gá sá sàá ñⁿ nduu, te cada ndáá-í cuéchi nchaa ñáyiú ñá túú quide ndáá, chi yùhú táxi tnùní-í, te cùu-í ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo. ²⁸ Te ni vã cùñùhu-ndo tnúhu càháⁿ-í, chi sàá nduu te nchaa ñáyiú ní xíhí tecú dóho-yu tnúhu càháⁿ-í. ²⁹ Te ndoto nchaa ñáyiú ní quide váha cundecu ndihí-í-yu ni caa ni quíhíⁿ, te ndoto tnáhá nchaa ñáyiú ní quide cuéhé ní quide duha, te ñáyiú-áⁿ quíhíⁿ-yu núu

ùhú núú ndàhú.

Yá Ndiöxí chindèe tnúhu-gá Jèsús

³⁰ Te yúhú, chi ni ñá sá ñã ndácù-í cada mee-í nũu ñá díú mèe Yá Ndiöxí táúchiúⁿ-gá nàcuáa cada-í. Te quide ndáá-í cuéchi ñáyiú nàcuáa tàxi tnuní-gá cada-í, te yúhú ñá túú quide-í sá cúú ñí mèe-í chi Tătà-í ní táúchiúⁿ-gá nàcuáa cada-í. ³¹ Te núu na càháⁿ-í sá mèe-í táxi tnùn-í, te vá quindáá iní-ndó. ³² Chi Yá Ndiöxí chindèe tnúhu ñaha-gá xii-í, te yúhú xini-í sá tnúhu càháⁿ-gá cuendá-í cúú-xí ñá sá ndàá. ³³ Te nchòhó ní téchiúⁿ-ndó cué tée ní sáháⁿ ní ndúcú tnúhu-güedé núú tẽ Juáá nũu ná tnúhu càháⁿ-dé cuendá-í, te tée-ãⁿ ní càháⁿ ndáá-dé nàcuáa ndũu cuendá-í. ³⁴ Dico yúhú, chi ñá túú xini ñuhu-í ñáyiú ñuyíú-a chindee tnúhu ñàhá-yu xii-í, dico té Juáá ní càháⁿ váha-dé cuendá-í, te xiãⁿ càhí tnúhu tucu-í cuendá quindáá iní-ndó, te naníhí tãhú-ndó. ³⁵ Te dàtná cuiní-ndó cùu ñá iti ndéñuhú te dáyehé-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi ní cuu té Juáá, chi sacú-ni nduu ío ní cudí iní-ndó tnúhu ní càháⁿ-dé. ³⁶ Te váha-ni ní càháⁿ té Juáá, dico yúhú chi ndècu nchaa sá tá quide-í véxi nàcuáa ní táúchiúⁿ Yá Ndiöxí cada-í, te nchaa xiãⁿ cúú-xí ñá sá cútnùn-í iní-ndó sã mèe Yá Ndiöxí ní tendaha ñàhá-gá xii-í véxi-í ñuyíú-a. ³⁷ Te diu-ni-gá chindèe tnúhu ñaha-gá xii-í, dicó-ni sá mèe-ndó ñá túú cuiní-ndó càda cuendá-ndó tnúhu càháⁿ-gá, te ni ñá túú xini-ndó nàcuáa càa-gá. ³⁸ Te ñá túú quèe iní nchòhó tnúhu càháⁿ-gá, chi ñá túú sãndáá iní ñàhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. ³⁹ Te dàcuaha vihi-ndo tutú ndéé tnúhu-gá, chi sãni iní-ndó sã xiãⁿ-ni dacuàha-ndo te naníhí tãhú-ndó. Te váha-ni quide-ndo, chi diu tutú-ãⁿ càháⁿ-xi cuendá-í. ⁴⁰ Te nchòhó ñá túú cuiní-ndó quindáá iní ñàhá-ndó xii-í cuendá naníhí tãhú-ndó.

⁴¹ Te yúhú, ñá túú xini ñuhu-í sá cáda càhnu ñaha-ndo xii-í. ⁴² Dico sa xini-í nàcuáa sãni iní-ndó chi ñá túú cùu iní-ndó Yá Ndiöxí. ⁴³ Te yúhú véxi-í ñuyíú-a chi Tătà-í ní tendaha ñàhá-gá, te nchòhó ñá túú

cuiní-ndó tnii-ndo tnúhu càháⁿ-í, dico núu quixi ñá tée càháⁿ cuendá mèe-xí, chi quindáá iní-ndó. ⁴⁴ Te ná váha nchòhó ná tnii-ndó tnúhu càháⁿ-í, te xio xio-ni quide cahnu tnaha-ndo, te ñá túú quide cuendá-ndó sã tnúhu váha càháⁿ Yá Ndiöxí cuu xii-ndo. ⁴⁵ Te vá cání iní-ndó sã yúhú ndácáⁿ cuéchi-í núú Tătà-í nàcuáa quide-ndo, chi ndii Moisés ní chídó tnùn-í ndii núú tutú Yá Ndiöxí nàcuáa quide-ndo sã ñá túú quide váha-ndo, te mee-ndo sãni iní-ndó sã naníhí tãhú-ndó cuendá tnúhu ní càháⁿ ndii. ⁴⁶ Chi núu nchòhó sãndáá ndisa iní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndii Moisés ñá, te ducaⁿ te quindáá iní-ndó yúhú ní cùu, chi ndii-ãⁿ ní chídó tnùn-í ndii nàcuáa cada-í ñuyíú-a vitna. ⁴⁷ Te núu ñá túú sãndáá iní-ndó tnúhu ní chídó tnùn-í ndii, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha-ndo xii-í vá quindáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í — càhí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

6

Jèsús dácaxi-gá úhúⁿ mĩ ñáyiú

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Te sátá dúcáⁿ ñá cuu, te ní quee Jèsús cuáháⁿ-gá ingá xio yuhu làgúná Galileá, àdi Tiberiás chi úú diu-xi. ² Te ío cuéhé ñáyiú nchìcúⁿ ñàhá xii-gá cuáháⁿ cuendá sá ñá xini-yu nchaa sá vã yõ tnahí ndàcu cada ní quide-gá, chi ní quide tátna-gá nchaa ñáyiú cùhú. ³ Te ní sáá Jèsús ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá ñá núú tìndúú, te xiãⁿ ñá ngóo-gá ndihí-güedé. ⁴ Te ta cùyatni coo víco pascuá, víco quide ñáyiú isràél. ⁵ Te ní xini-gá sá ío vãi ñáyiú nchìcúⁿ ñàhá xii-gá cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii té Lìpé:

—¿Ndèé quíhíⁿ-ó quinguaaⁿ-o sã cáxi nchaa ñáyiú-a? —càhí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶ Te ducaⁿ ñá xáhaⁿ-gá xii-dé cuendá sá cuiní-gá quini-gá nása cunduu tnúhu càháⁿ-dé, dico mee-gá sa xini-gá nàcuáa cada-gá. ⁷ Te ní xáhaⁿ tẽ Lìpé xii-gá:

—Te cuéi úú ciendú díhúⁿ denariú ná dãndoñuhu-o cuaaⁿ-o paá, te ni vã

tnàhá caxí-yu luha luha —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁸ Te té Ndríxí ingá téé xica cuu ndihí-gá, ñaní té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ní xáhaⁿ-dë:

⁹—Iha ndècu ñⁿ té líhli nèhe-dé úhúⁿ pàá cebàdá te úú chácá, dico ndéé tnahá xéhé, te cuéhé víhí ñáyiú —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí cūñaha nà ngóo-yu nchaá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ñáyiú-áⁿ ñí ngóo-yu, te càa vihi ité núú ñí ngóo-yu-áⁿ, te xínu dàtná úhúⁿ mīl mee-ni cuè téé, te dīⁿ ñáyiú dīhí ndihí landú. ¹¹ Te ní queheⁿ Jèsús pàá, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yá Ndiöxí, te ní sáñaha-gã pàá-áⁿ xii cue téé xica cuu ndihí-gá, te cue téé-áⁿ ñí dácãhñu-güedé ní xexi nchaa ñáyiú xixúcu-áⁿ. Te diu-ni ducaⁿ ñí quide-gá chácá, te ní dácãhñu tucu-güedé-di ní xexi ñáyiú ní ndahá xití-yu. ¹² Te òré ní túhú cóhō-yu, te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá sá ná nàqueheⁿ-güedé nchaa sá ñí quendóo cuendá sá vã quíhíⁿ-xi núú míhí.

¹³ Te cue téé-áⁿ ní naqueheⁿ-güedé nchaa sá ñí quendóo, te ní chítú ùxúú tídihi núú ùhúⁿ-ni pàá cebàdá. ¹⁴ Te sá ñí xiní-yu ní nadacàyá-gá sá ñí xexí-yu, xiãⁿ ní nguíta-yu ní xitnàhá-yu:

—Ndáá sá tēe-a sa ió cuendú sá quíxí-dë ñuyúú-a cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹⁵ Te ní cutnùní iní Jèsús sá cádá yicá-yu candeca ñàhá-yu xii-gá quíhíⁿ cuendá cundecu-gá quindaha ñàha-gá xií-yu ni cùu, núú xiãⁿ ní xica tucu-gá cuáháⁿ-gá xití yucu mee dii chícuú-gá.

Jèsús xicá-gã núú ndute

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Te òré ní cuu ndiquíⁿ, te cuáháⁿ cue téé xica cuu ndihí-gá yuhu làgúná. ¹⁷ Te ní quée-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé ñúú Capèrnaúm cáá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te sa ní cuu ndiquíⁿ, te ñá túú Jèsús quéxio

quée-gá bàrcú ñúhú-güedé-áⁿ. ¹⁸ Te ní nguíta-xi quène táchí ñíhi, te níhi dàcandau ndéé tnahá ndùte làgúná-áⁿ.

¹⁹ Te sa ní cuu dàtná úhúⁿ kilómetrú cuáháⁿ-güedé, te ní xiní-güedé Jèsús tá cùyatni-gá bàrcú ñúhú-güedé véxi-gá núú nduté, te ní yùhú-güedé. ²⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Yúhú véxi-í, vá yùhú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²¹ Te ío ní cudíⁿ ìní-güedé sá ñí quexio-gá cuánguee-gá bàrcú, te òré-ni ní quexio-güedé ndihí-gá ndéé ingá xio yuhu làgúná núú cuáháⁿ-güedé.

Ñáyiú nànducu ñaha xii Jèsús

²² Te ingá nduu-áⁿ xñdecu-ni nchaa ñáyiú ní quendóo yuhu làgúná. Te ní quide cuendá-yu sá ñí dii-ná bàrcú nùtní-áⁿ ní cùu ñá túú-gã, chi cue téé xica cuu ndihí Jèsús ní quée-güedé bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-güedé. Te ní níhí-yu tnúhu sá ñà túú ní quée tnahá Jèsús.

²³ Te diu-ni nduu-áⁿ ñí quee ñⁿ úú bàrcú ñúú Tiberiás ní sáá-xi yatni núú ñí xexí-yu pàá sá ñí ndacáⁿ táhú Jèsús núú Yá Ndiöxí. ²⁴ Te ní xiní-yu sá ñà túú Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, núú ní quée-yu bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-yu ñúú Capèrnaúm cuánúndúcú ñàhá-yu xii-gá.

Jèsús cúú-gã dàtná ñⁿ sá nchító-ó

²⁵ Te ní sáá-yu ingá xio yuhu làgúná, xiãⁿ ñí naníhí-yu Jèsús, te ní xáhaⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná òré ní sáá-n iha? —cachí-yu xáhaⁿ-yu xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í sá nchòhó nánducu ñaha-ndo xii-í cuendá-ni sá ñí xexi-ndo ñí ndahá xití-ndó, dico ñá díú cuendá sá ñí quide-í sá vã yóo tnahí ndàcu cada nanducu ñaha-ndo.

²⁷ Te vá cádá cuendá-ndó sã méé-ní sã cáxí-ndó cáda chiuⁿ-ndo chi xiãⁿ vá cúdii-xi. Chi ío-gá xiní ñúhu-xi cada cuendá-ndó tnúhu Yá Ndiöxí te tñⁿ-ndo, te naníhí táhú-ndó. Te tnúhu-áⁿ cachí tnúhu yúhú Téé cùu ñaní tnahá-ndó nchaa-ndo, te xiãⁿ candeca-xi iní-ndó ñí caa ñí quíhíⁿ, chi mee Dütú Ndiöxí ní cachí-gá

sá dúcáⁿ càda-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

²⁸ Te ní xáhãⁿ-yu:

—¿Nása cada-ndí cuendá ngúnu ichi-ndí nàcuáa cuení Yã Ndiõxí cunduu-i? —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Yá Ndiõxí cuení-gá sá quindáá iní ñáhá-ndó xii yúhú, téé ní tendaha-gã véxi ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

³⁰ Te ní xáhaⁿ tùcú-yu xii-gá:

—¿Ná cúú sã vã yõo tnàhí ndàcu cada, cada-n cundehe-ndí cuendá quindáá iní ñáhá-ndí xii-n-i? ¿Àdi nágá cúú sã cáda-n cuendá cutnùní iní-ndí sá ndáá càháⁿ-n-í? ³¹ Chi cue ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñí xexí-yu pàá nání mànáá xití yucu dàtná yódó tnùní núú tùtú Yã Ndiõxí núú càchí-xi: “Yá Ndiõxí ní sáñaha-gã sá ñí xexí-yu, te ní cuuⁿ túu-xi andíu”, duha càchí-xi núú tùtú-gá —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

³² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñà díú ndíi Moisés ní sáñaha ndíi pàá ní cuuⁿ andíu ñí xexí-yu, chi mee Tàtá-í ní sáñaha-gã sá ñí xexí-yu. Te sá táxi-gã vitna cùu-xi ³³ datná pàá véxi cuuⁿ andíu càndeca-xi iní-ndó ñí caa ñí quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

³⁴ Te ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Tàtá, mee-ni pàá-áⁿ taxi-n càxi-ndí —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cúú-í dàtná ñí sá xéxí-ndó càndeca-xi iní-ndó. Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í, chi nchaa ñáyíu na quindáá iní ñáhá xii-í, te vã ndóhó-gã-yu docó te vã ndóhó-gã-yu ndute. ³⁶ Dìcò-ñí sá nchòhó ñá túú sàndáá iní ñáhá-ndó cuéi xini ñáhá-ndó xii-í. ³⁷ Te nchaa ñáyíu na càchí Tàtá-í nduu cuendá-í nasaá-yu núú-í, te ñáyíu-áⁿ vã dáquèe tíhù-í-yu.

³⁸ Te ñá díú yúhú sá véxi cuuⁿ-í andíu te quide-í nchaa sá cúú iní mée-í, chi véxi cuuⁿ-í sá cáda-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ mée Tàtá-í Dútú Ndiõxí Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a.

³⁹ Te cuení-gá sá ncháá ñáyíu ní cachí-gá nduu cuendá-í vã dáñà-í-yu cuíta niñnú-yu, te na sàá nduu te díu-ni-í dandòto-í-yu. ⁴⁰ Chi ducaⁿ ñí cachí Dútú Ndiõxí cunduu sá ncháá ñáyíu na tníi tnúhu càháⁿ-í, te quindáá ndisa iní ñáhã-yu xii yúhú Déhe-gá, te nduu táhũ-yu cundecú-yu ndíhi Yá Ndiõxí ñí caa ñí quíhíⁿ, te yúhú dandòto-í-yu na sàá nduu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁴¹ Te ñá ní tnàhá iní ñáyíu isràél tnúhu ní càháⁿ Jèsús núu ní ngúíta-yu ní càháⁿ cuèhé-yu cuendá-gá cuendá sá ñí xáhaⁿ-gã sá mée-gã cúú-gã dàtná sá xéxí-ó véxi cuuⁿ andíu. ⁴² Te ní xitnàhá-yu:

—¿Náa ñá díú tée-a cùu-dé Jèsús déhe té Chèé? Nchoo xini-ó tãtá-dé, te xini-ó ñaná-dé, ñá cachí-tu tée-a sá andíu véxi cuuⁿ-dé! —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁴³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Vá càháⁿ cuèhé-gá-ndó cuendá-í, chí dáñá. ⁴⁴ Vá yõo quindáá iní ñáhá xii yúhú núu ñá túú mée Tàtá-í táxi cuendá ñáhá-gã xií-yu. Te díu-gá ní tendaha ñaha-gã xii-í véxi-í, te yúhú dandòto-í-yu na sàá nduu. ⁴⁵ Te núú tùtú cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha càchí-xi: “Yá Ndiõxí danèhé ñáhá-gã xií-yu tnúhu-gá”, duha càchí-xi. Te nchaa ñáyíu na cùndedóho nchaa tnúhu càháⁿ Dútú Ndiõxí, te cutúha-yu nàcuáa càháⁿ-gá, te ñáyíu-áⁿ quindáá iní ñáhã-yu xii yúhú.

⁴⁶ Te vã yõo xini ñáhá xii Dútú Ndiõxí chi ñíndí-ni yúhú xini-í-gá, chi núú ndécú-gã ní quee-í véxi cuuⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁴⁷ Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyíu na quindáá iní ñáhá xii-í, te naníhí tãhú-yu. ⁴⁸ Te yúhú cúú-í dàtná ñí sá xéxí-ndó càndeca-xi iní-ndó, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-í chi yúhú cada-í te nduu táhú-ndó cundeçu-ndo ndíhi Yá Ndiõxí ñí caa ñí quíhíⁿ. ⁴⁹ Te cue ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñí xexí-yu pàá nání mànáá xití yucu, dico ní sàá

nduu te dacuítí ní xíhí-yu. ⁵⁰⁻⁵¹ Te yúhú càháⁿ-í cuendá mée-í, chi véxi cuuⁿ-í andiu. Te cùu-í dàtná ìⁿ sá nchító-ndó, te nchaa ñáyiú na càxi te candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhíⁿ te vá cuíta nihnu-gá-yu. Te sá táxi-í xii-ndo xíáⁿ cúu-xí yìqui cuñú-í, te cùu-xi cuendá nchaa ñáyiú nihí ñuyú cuendá nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndióxi ni caa ni quíhíⁿ — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁵² Te ní ngúíta ñáyiú isràél xítnàhá-yu:

—¿Nása cada-tu té-a núu càchí-tu-dé sá yìqui cuñú-dé taxi-dé caxi-o-í? — càchí-yu xítnàhá-yu.

⁵³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu na càda iní-ndó sá dàtná sá cáxi-ndó yìqui cuñú yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, te cada tucu iní-ndó sá dàtná sá cóhó-ndó níñí-í ñá, te xíáⁿ quéé-xí sá quíndáá iní ñáhá-ndó nì yuhu ni iní-ndó te naníhí tàhú-ndó, te núu ñáhá te cuíta nihnu-ndo. ⁵⁴ Nchaa ñáyiú na càda iní-xi sá dàtná sá cáxi-yu yìqui cuñú-í te cohó-yu níñí-í, ñáyiú-áⁿ naníhí tàhú-yu te yúhú dandòto-í-yu na sàá nduu. ⁵⁵ Chi yìqui cuñú-í ndihí níñí-í cúu-xí mée-í. ⁵⁶ Te nchaa ñáyiú na càda iní-xi sá dàtná sá cáxi-yu yìqui cuñú-í te cohó-yu níñí-í, te ñáyiú-áⁿ ìⁿ-nã cuu-í ndihí-yu chi cundecu ndihí-í-yu. ⁵⁷ Te yúhú nchító-í chi ducaⁿ nchító Tàtá-í Yáá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyú-a. Te diu-ni ducaⁿ nchàa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii-í te cundecu ndihí-í-yu ni caa ni quíhíⁿ. ⁵⁸ Te yúhú cúu-í dàtná ìⁿ sá nchító-ndó véxi cuuⁿ andiu, dico ñá díú pàá sá nání mànáá ní xèxi cue ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha, chi ní xexí-yu pàá te dacuéi ní xíhí-yu. Te nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii yúhú Yáá véxi cuuⁿ andiu, te cundecu ndihí-í-yu ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁵⁹ Nchaa tnúhu-a ní càháⁿ-gá xití veñúhu ñáyiú ñuú Capèrnaúm.

Jèsús càchí tnúhu-gá nàcuáa naníhí tàhú-ó

⁶⁰ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá núu vài ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá ní xítnàhá-yu:

—Vá tníⁿ cuíti-o tnúhu càháⁿ-dé chi ñá díú tnúhu sá cúu vaha iní-ó càháⁿ-dé —càchí-yu xítnàhá-yu.

⁶¹ Te ní cutnùní iní Jèsús sá ñà túu càháⁿ váha-yu cuendá tnúhu ní càháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—¿Náa ñá tnàhá iní-ndó nàcuáa càháⁿ-í-a? ⁶² Te uuⁿ-gá cada nchòhó núu quiní-ndó yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ndaa-í núu ní xíndecu-í díhna. ⁶³ Te espíritú ndécú ndihí yìqui cuñú-ó, xíáⁿ ndécá ñàha-xi xii-o, te núu ñá túu xíáⁿ, te yìqui cuñú-ó ñà túu nàndíhi-xi. Dico núu nchaa tnúhu càháⁿ-í-a quéé-xi iní-ndó ñá, te quiní-ndó nã xéhé candeca ñàha-xi xii-ndo núu cuaháⁿ núu véxi. ⁶⁴ Te dava nchòhó chi ñà túu sàndáá iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gã chi sa naha-gá nándi cùu ñáyiú vá quíndáá iní ñáhá xii-gá. Te ducaⁿ sà naha-gá ndédacàa téé cuáha cuendá ñáhá xii-gá núu cue téé cùu úhú iní ñáhá. ⁶⁵ Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-yu:

—Te duha càháⁿ-í chi sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo sá vã yòo ìⁿ cuíni tníⁿ tnúhu-í te núu ñá túu Tàtá-í Dútú Ndióxi sánú ìchi ñàha-gá xii-yu — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁶⁶ Te òré-áⁿ ìo vài ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá ní xócòo-yu ñá ní xica cuu-gá-yu ndihí-gá. ⁶⁷ Te xíáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii ndi úxúú cue téé xica cuu ndihí-gá:

—¿Cuíni-ndó dándóo ñàha-ndo tnàhá-ndó-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁶⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé:

—Mèstrú, ñá túu-gã ndéé quíhíⁿ-ndí, chi nchúhú náhá-ndí sá tnúhu mee-n cùu-xi sá vaha candeca-xi iní-ndí ni caa ni quíhíⁿ. ⁶⁹ Chi nchúhú sa ní sàndáá iní ñáhá-ndí xii-n chi nàha-ndí sá yòhó cúu-n Crístú Déhe Dútú Ndióxi yáá ndécú àndiu —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

70 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nàha-ndo sá yǔhú ní cáháⁿ ñáhà-í xii ndí ùxúú-ndó xica cuu ndihí ñaha-í xii-ndo, dico #ⁿ-ndo quǐhu ñaha yùcu ñávàha xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

71 Duha ní cáháⁿ Jèsús cuendá té Jùdás déhe té Xímú Iscàrioté #ⁿ téé ñùtnahá núú ùxí #ⁿ cue téé xica cuu ndihí-gá, chí sa nàha-gá sá téé-áⁿ cuàha cuendá ñáhá-dě xii-gá #ⁿ nduu núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

7

Cue ñaní Jèsús ñá túú sàndáá iní-güedé nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-gá

1 Te sátá dúcáⁿ ñí cuu, te ní xica cuu Jèsús distritú Galileá, te ñá ní sáháⁿ-gá distritú Jùdeá, chí yàcáⁿ cuení cue téé isràél cahni ñaha-güedě xii-gá ní cùu.

2 Te ní cuyatni nduu càdá-yu vico, vico sá dánàní-yu Vico Vehe Tnuvixiⁿ.

3 Te ní xáhaⁿ cuè ñaní Jèsús xii-gá:

—Váha-gá quíhíⁿ-n distritú Jùdeá te vá cùndècu-n iha, chí yàcáⁿ cada-n nchaa sá quidé-n iha cuendá quini nchaa ñáyiu cùndihí ñaha xii-n ndecu yacáⁿ. 4 Chí núu cuení-ó quini nchaa ñáyiu ná chiúⁿ cada-o te vá cáda dáyuhu-o. Te yòhó cuéhé núú sá quidé-n, te cada-n na quini nchaa ñáyiu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

5 Ducaⁿ ñí cáháⁿ cue ñaní-gá, chí ni mée-güedé ñá túú sàndáá iní-güedé nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-gá. 6 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vátá tnàhá-gá òré quíhíⁿ-í dico nchòhó ndédani càa oré cuu quíhíⁿ-ndó. 7 Chí nchaa ñáyiu ñuhu ichi cuehé ichi duha chí ñá túú cùu úhú iní ñáhá-yu xii nchòhó. Dico yúhú chí cùu úhú iní ñáhá-yu xii-í cuendá sá càháⁿ-í sá quidè-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá. 8 Te chí cuáháⁿ nchòhó vico chí yúhú vá quíhíⁿ-ni-í chí vátá tnàhá-gá òré quíhíⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

9 Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gá te ní ndóo-gá Galileá, te cue téé-áⁿ cuáháⁿ-güedé.

Jèsús ndécú-gá #ⁿ vico chiñuhú-yu Yá Ndióxi

10 Dico sátá cuáháⁿ cue ñaní-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá tnàhá-gá dicó-ni sá dáyuhu cuáháⁿ-gá. 11 Te ñáyiu isràél ñáyiu xíndecu vico nànducú-yu Jèsús, te xítnàhá-yu:

—¿Ndèé ndécú Jèsús? —càchí-yu xítnàhá-yu.

12 Te nchaa ñáyiu xíndecu vico xíndatnúhu-yu cuendá-gá. Te davá-yu xítnàhá-yu sá ìo váha iní-gá, te davá-yu xítnàhá-yu sá ñà díú téé váha cùu-gá, chí dándahú-gá ñáyiu.

13 Dico mee-ni xícáháⁿ náhí-yu, chí xiyùhú-yu cue téé cùnno núú-yu.

14 Te ta ngùhuⁿ dava vico, te cuánguìhu Jèsús veñúhu càhnu sá ìo cùnno, te ní ngüíta-gá dácuàha-gá ñáyiu. 15 Te ñáyiu isràél ní cuñúhu vihí-yu sá ìo váha càháⁿ-gá, te ní xítnàhá-yu:

—¿Ná cuendá ìo váha ñùhu-tu díquí téé-a tnúhu cáháⁿ-dé te ñá túú ní dàcuaha-dé-i? —càchí-yu xítnàhá-yu.

16 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ñá díú cuendá mée-í cúu-xí sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo, chí cuendá Dútú Ndióxi Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í cúu-xí. 17 Te núu ìo dava-ndo ñí yuhu ñí iní-ndó cuení-ndó càda-ndo nacuáa cuení Yá Ndióxi cunduu, te cutnùní ndáá iní-ndó sá tnúhu dàcuaha ñaha-í xii-ndo cùu-xi cuendá mée Dútú Ndióxi, te ñá díú cuendá mée-í cúu-xí. 18 Te téé cuení sá cáda càhnu ñaha ñáyiu xii-dé, téé-áⁿ càháⁿ-dé nàcuáa véxi iní mée-dě. Dico yúhú cuení-í sá cáda càhnú-yu Dútú Ndióxi Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a, te càháⁿ ndáá-í te ñá túú dàcuandehnde-í.

19 Te ndí Moisés ní taxi ndí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo nacuáa cundecu-ndo, te ní dùcaⁿ ñá túú sàndáá iní-ndó nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ¿Te ná cuendá cuení-ndó càhni ñaha-ndo xii-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

20 Te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Yucu ñávàha dàcoto ñaha xii-ó, chí vá yòo #ⁿ cuení cahni ñaha xii-n —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

21 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Sá nǐ quide-í ñ̄ sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada nduu cuu-xi nduu ndetatú-ó, xiáⁿ ío ní cuñúhu ñaha-ndo xii-í. ²² Te ndíi Moisés ní cachí ndíi sá cuãha-yu seña ñ̄ cue landú téé, dico ñá díú mèe ndíi ni càhu iní ndíi chi ducaⁿ tnàhí ní xóo cada cue ñaní tnàhá-ó dàvá-áⁿ, núu xiáⁿ nchòhó sãha-ndo seña ñ̄ landú téé cuèi cùu-xi nduu ndetatú-ó. ²³ Te ducaⁿ quide-ndo cuendá sá ñà túú nǎ cumání-ndó núú tnũhu sá sánú lchi ñaha xii-ndo ní dándoo ndíi Moisés. ¿Te ná cuendá cudééⁿ-ndó núú-í sá nǐ quide tátna-í téé cùhú nduu ndetatú-ó-í? ²⁴ Te váha váha cada cuendá-ndó, te vá cuendá-ni cáháⁿ-ndó sǎ yǔhú ndècuéchi-í chi ñá túú xini-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Jèsús xáhaⁿ-gǎ xií-yu núú vèxi-gá

²⁵ Te dava ñáyiu ñuu Jerusàlén ní ngüíta-yu xitnàhá-yu:

—¿Náa ñá díú tée-áⁿ nándùcu-güedé cahni-güedé?, ²⁶ núu náí-dé nútni núú chítú núú tàcá-ãⁿ càháⁿ-dé, te vá yǒo cùyi cùñaha xii-dé ñ̄ tnúhu. Cudana te cue téé cùchiuⁿ sandáá iní-güedé sá díú-dé cúú-dé Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a. ²⁷ Dico nchoo xini-ó ndèe ichi véxi téé-ãⁿ, dico Crìstú ná quixi-gá chi vá yǒo ñ̄ quini ndèe ichi quixi Yaá-áⁿ —càchí-yu xitnàhá-yu.

²⁸ Te yìhi Jesús xití veñúhu càhnu sá ño cùnuu danehe-gá ñáyiu, te ní tecú dóho-gá tnúhu càháⁿ-yu. Te níhi ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—¡Ná quini-tu nchòhó ndèe ichi véxi yúhú! Yúhú véxi-í dico ñá díú sá cúú iní mèe-í, chi Yá Ndiõxí Yaá quidé nchàa-ndi túhú sá vǎha ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í, te nchòhó ñá túú xini-ndó-gǎ. ²⁹ Te yúhú xini-í-gá chi núú ndécú-gǎ ní quee-í véxi-í, te ñu mee-gǎ ní tendaha ñaha-gá véxi-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

³⁰ Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-gá, núu cuini-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico vá yǒo ñ̄ ni cùyi tñi ñaha xii-gá chi vátá sáa-gá òré tñi ñaha-güedé. ³¹ Dico

vài-yu ní sandáá iní ñáhã-yu xii-gá, te ní xitnàhá-yu:

—¿Nágá cúú sǎ cádá Crìstú ná quixi-gá-í?, te téé-a ío cuéhé núú sǎ tá quide-dé véxi. Váa ñu téé-a cùu-dé Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

Cue téé cùu fariséu cuini-güedé quíhíⁿ Jèsús vecaá

³² Te ní níhi cue téé cùu fariséu tnúhu nàcuáa càháⁿ ñáyiu cuendá Jèsús, núu ní ndatnúhu-güedé ndíhi cue dútú cùnuu, te ní techiuⁿ-güedé cue téé quide cuendá veñúhu cuáhãⁿ-güedé cuátni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. ³³ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Sacú duha nduu cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo, te núhú tucu-í núú ndécú tátà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a. ³⁴ Te cuèi na nànducu ñaha-ndo dico vá ná níhi ñáhã-ndó chi vá sáa-ndó núú cùndecu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁵ Te ní ngüíta ñáyiu isràél xitnàhá-yu:

—¿Ndèe quíhíⁿ-tu téé-a te vá ná níhi-ó-dé-í? ¿Àdi quíhíⁿ-dé na chitnahá-dé ñáyiu isràél ñáyiu nchitenuu nchaa ñuu xicá cuendá danèhé-dé ñáyiu griégú? ³⁶ ¿Náa càháⁿ-tu-dé duha càháⁿ-dé: “Nanducu ñaha-ndo te vá nánihí ñáhã-ndó chi vá sáa-ndó núú cùndecu-í”, càchí-tu-dé? —càchí-yu xitnàhá-yu.

Nàcuáa cada Espiritú Yá Ndiõxí iní-ó

³⁷ Te nduu nǐ yáha-ná vico cùu-xi nduu cahnu vihi, te nduu-ãⁿ nǐ ngúnu tñi Jèsús tnuú ñáyiu, te níhi ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Núu ío dava-ndo yìchí-ndó ndüte, te quixi-ndo núú-í, te coho-ndo.

³⁸ Duha càháⁿ-í chi nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhã xii-í, te cada-xi iní-yu dàtná ñ̄ núú xicá ndüte, nchaa-ni nduu xica ñá túú yìchí, ducaⁿ càda-xi iní-yu núú cuáhãⁿ núú véxi dàtná càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

³⁹ Te ducaⁿ nǐ cáháⁿ-gá cuendá sá quixí Espiritú Yá Ndiõxí ngúndecu

ndihí nchaa ñáyi na quíndáá iní ñáhá xii-gá, chí sáá nduu ndaa-gá andiu càda cahnu ñaha Tátá-gă xii-gá, te dàvá-án te quixi Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihí-yu.

Ñá ní cùu ñnuú-yu cuèndá tnúhu ní cáháⁿ Jèsús

⁴⁰ Te dava ñáyi ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ Jèsús ní xítnàhá-yu:

—Ndáá sá tée-a cùu-dé tée càchí-yu quixi cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi —càchí-yu xítnàhá-yu.

⁴¹ Te dava tucú-yu xítnàhá-yu:

—Tée-a cùu-dé Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíu-a —càchí-yu xítnàhá-yu.

Te dava-gá tucú-yu xítnàhá-yu:

—¿Náa ndaa distritú Galileá quixi Cristú Yaá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyíu-a? ⁴² Chí núu tütú Yá Ndióxi càchí-xi sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyíu-a cuu-gá ñⁿ ñani tnáhá ndíi Dàvií, te quee-gá ñuú Bèlén ñuú méé ndíi Dàvií, duha càháⁿ-xi núu tütú Yá Ndióxi —càchí-yu xítnàhá-yu.

⁴³ Te xǎⁿ núu ñá ní cùu ñnuú-yu cuèndá Jèsús. ⁴⁴ Te davá-yu cuíní-yu tñí-yu Jèsús quíhíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ni ñⁿ-yu ñá túú ní cùyíⁿ-yu tñí ñàhá-yu xii-gá.

Cue tée cùchiuⁿ ñá túú sàndáá iní-güedé Jèsús

⁴⁵ Te cue tée cuáháⁿ tñí ñaha xii Jèsús ní cùu ní ndexio-güedé núu cuè tée cùu fariséu ndihí núu cuè dútú cùnùu. Te xǎhaⁿ cuè tée cùnùu-án:

—¿Ná cuèndá ñá ní cǎndeca-ndo tée-án quixi? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé.

⁴⁶ Te cue tée ní sáháⁿ chùⁿ ní xǎhaⁿ-güedé:

—Ni ñⁿ tée ñá túú xíní-ndí cáháⁿ dàtná càháⁿ tée-án —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé.

⁴⁷ Te ní xǎhaⁿ cuè tée cùu fariséu:

—¿Náa tnàhá nchòhó ní sàndáá iní-ndó tnúhu ndehnde càháⁿ tée-án?

⁴⁸ ¿Náa ñá túú xíní-ndó sá ni ñⁿ cue tée tàxi tñuní nchúhú, te ni ñⁿ nchúhú cue tée cùu fariséu ñá túú sàndáá iní-ndí tée-án ñá? ⁴⁹ Nchaa ñáyi tùha ñaha xii tée-án ñá túú sàndáá iní-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha

xii-o, dico cuíta nihnú-yu sá dúcáⁿ quidé-yu —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii cue tée-án.

⁵⁰ Te té Nicòdemú tée ní sáháⁿ niú ní ndatnúhu-dé ndihí Jèsús cúu-dé tnàhá-dé ñⁿ tée fariséu, te ní xǎhaⁿ-dè xii-güedé:

⁵¹ —Tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o càchí-xi sá ndéé cundedóho-o nása càháⁿ tée tau cuéchi cuèndá cutnùní iní-ó nǎ ní quide-dé, te dàtnùní cáháⁿ-ó núu ndisa ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dè.

⁵² Te ní xǎhaⁿ-güedé:

—Cùu ní cachí sá tnàhá-ò cúu-n tée distritú Galileá núu ducaⁿ càháⁿ-n. Dacuàha tutú yódó tñuní tnúhu Yá Ndióxi te quiní-n nàcuáa càháⁿ-xi sá ni ñⁿ tée véxi distritú Galileá ñá túú càháⁿ-dè tnúhu Yá Ndióxi —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé.

⁵³ Ducaⁿ te ndí dííⁿ cuñuhú-güedé vehe-güedé.

8

Ñⁿ ñadìhí ndécú vîhi cuéchi-xi

¹ Te Jèsús cuáháⁿ-gá yucu Òlívú.

² Te sátá ní túnndáá nduu tnéé, te cuáháⁿ tucu-gá veñúhu cahnu sá ìo cùnùu. Te ìo cuéhé ñáyi ní chítú níhnú-yu núu-gă, te ní ngóo-gá ní dánèhé ñáhá-gă xii-yu. ³ Te ní quexio cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, ndihí cue tée cùu fariséu, te ndèca-güedé ñⁿ ñadìhí ní sáá, te ñaha-án ní xíní ñáhá-yu càháⁿ ndihí-aⁿ ñⁿ tée dico ñá díú yíⁿ-aⁿ cuu-dé, te ní sanutñí ñaha-güedé xii-aⁿ tnuú nchaa ñáyi xíndecu núu Jèsús. ⁴ Te ní xǎhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñadìhí-a ní xíní ñáhá ñáyi xii-aⁿ càháⁿ ndihí-aⁿ ñⁿ tée dico ñá díú yíⁿ-aⁿ cuu-dé. ⁵ Te tnúhu ní chídó tñuní ndíi Moisés càchí-xi sá yúu cahni-o nchaa ñáyi dîhí duha quide. Te yòhó, ¿nása càchí-n cùnduu-i? —cachí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Duha ní cáháⁿ-güedé chí cuèndá sá cuíní-güedé coto ndéé ñáhá-güedé xii-gá núu nása càháⁿ-gá cuèndá

nucóo nchihi ñaha-güedě xii-gá ní cáháⁿ-güedě. Te ní ngúnu ndeyi-gá te ní ngüíta-gá téé-gá ndihi díquí ndáhá-gá lètrá núú ñuhú. ⁷ Te xicáⁿ tnúhú-ní tucu-güedé núú-gă nũu ní ndonehe núú-gă, te ní xáhaⁿ-gă:

—Ndědani caa nchohó te núu ñá túú nă cuéchi quide-ndo te díhna nuu-gă-ndó chĩ cuăha-aⁿ yúú — cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁸ Te ní ngúnu ndeyi tucu-gá téé tucu-gá lètrá núú ñuhú. ⁹ Te sá dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ-gă xii-güedé te ní ndixi túu iní-güedé sá ñà túú quide váha mee-güedě tnáhá-güedé, núu da ñⁿ da ñⁿ-güedé ní ndee, te díhna-gá cue téé cùu sacuéhé nĩ ndee te ní ngüíta nchicúⁿ dava-gá-güedé. Te sátá nĩ ndihi-güedé ní ndee, te ní quendóo mee-nă Jèsús ndihi ñadìhí-áⁿ. ¹⁰ Te ní ndonehe núú Jèsús te ní xiní-gá sá nĩ ndihi-güedé cuáháⁿ te mee-nă ñadìhí-áⁿ nĩ ndóo-aⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii-aⁿ:

—¿Nděndi cuáháⁿ cue téé cächí sá nĩ quide-n cuéchi? ¿Ni ñⁿ-güedé ñá ní cùndee tnúhu-güedé quíhíⁿ-n cástiú-va? —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii Jèsús:

—Ñáhá, chi ni ñⁿ-güedé ñá ní ndàcu-güedé —cächí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te ni yúhú vá dáquihíⁿ ñáhà-í castiú xii-n. Te vitna te núhú-n te vá cádá-gă-n nãndi sá cuèhé sá dúhá — cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

Jèsús dándixi túu-gá iní-ó

¹² Te ní cáháⁿ tucu Jèsús núú ñáyiú, te xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Yúhú cùu-í dàtná ñⁿ ñuhú dáyèhe-í ñuyíú-a, te nchaa ñáyiú na chitnahá ñáhá xii-í, te vá cùndecu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha, chi yúhú dándixi túu-í iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiöxí, te cundecu-í ndihí-yu ni caa ni quíhíⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

¹³ Te ní xáhaⁿ cuè téé cùu fariséú xii-gá:

—Medì-n cáháⁿ-n sã cùu-n tée váha, te vá yõo ñⁿ-gá chindée tnúhu ñaha xii-n núu ná tée cùu-n, dico xiáⁿ ñá túú nãndíhi-xi —cächí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

¹⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuèi cáháⁿ-í cuendá mée-í dico nãndíhi tnúhu cáháⁿ-í. Chi yúhú nàha-í ndée ichi véxi-í, te xiní-í ndée ichi núhú-í, dico nchòhó chi ñá túú xiní-ndó ndée ichi véxi-í, te ni ñà túú xiní-ndó ndée ichi quíhíⁿ-í. ¹⁵ Te nchòhó chi cuendá-ni cáháⁿ-ndó cuendá ñáyiú núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu. Te yúhú ñá túú cáháⁿ-í cuendá ñáyiú núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu.

¹⁶ Àdi núu cáháⁿ-í dico ñⁿ tnúhu ndáá cáháⁿ-í chi ñá díú-ni mée-í cáháⁿ, chi tnáhá Tătà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a cáháⁿ-gá chindée tnúhu ñaha-gă xii-í. ¹⁷ Te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo cachí-xi sá nũu na cùndecu úú cue téé cáháⁿ ndáá-güedé nàcuáa cùu ñⁿ sá cùndáá, te núu ñⁿ-ni tnúhu na cáháⁿ-güedé ndi ndùu-güedé te xiáⁿ nãndíhi-xi, duha cächí tnúhu-áⁿ. ¹⁸ Te diu-ni ducaⁿ cùu-xi yúhú chi cáháⁿ-í ñⁿ tnúhu ndáá sá cùu-xi mée-í, te diu-ni dàtná cáháⁿ-í cáháⁿ Tătà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—¿Te ndée ndécú Tătà-n-í? — cächí-güedé xáhaⁿ-güedě.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dicó xiní-ndó yòo cuu yúhú-á te ducaⁿ te quiní-ndó Tătà-í. Te ni yúhú ñá túú xiní-ndó yòo cuu-í nũu xiáⁿ ñá túú xiní-ndó Tătà-í — cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁰ Duha ní cáháⁿ Jèsús nini dàcuaha-gá ñáyiú xití veñúhu núu ndécú àlcanciá díhúⁿ. Te vá yõo ñⁿ ni cùyíⁿ tñⁿ ñaha xii-gá chi vátá sàá-gá òré tñⁿ ñaha-güedě.

Ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Jèsús vá ndácũ-yu quíhíⁿ-yu núu nùhú-gá cundecu-gá

²¹ Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Yúhú núhú-í te nanducu ñaha-ndo te vá nánihí ñáhá-ndó, te cuú-ndó núú yíca cuèchi-ndo, chi vá ndácú-ndó sáá-ndó núú nùhú-í cundecu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

22 Te ní xítñaha cue téé isràél:

—¿Te náa cahni-dé méé-dě nõu càchí-dé sá vã ndácú-ó sàá-ó núú quíhíⁿ-dé-ãⁿ? —càchí-güedé xítñaha-güedé.

23 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Nchòhó chi cue téé ñuyíú-a cùu-ndo, núu ío ñùhu iní-ndó sã ío ñuyíú-a. Te yúhú chi téé núú ñnu cùu-í nõu xíãⁿ ñá túú sã ío ñuyíú-a ñùhu iní-í. 24 Te xíãⁿ nõu càchí-í sá cùu-ndó núú yíca cuèchi-ndo, chi ñá cuíní-ndó quíndáá iní-ndó sã yúhú véxi cuuⁿ-í andiu, te núu xíãⁿ ñnu-ni núú yíca cuèchi-ndo cùu-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

25 Te ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú-gã, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Te ná cúú yòhó nõu ducaⁿ càháⁿ-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gã:

—Sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo nděé díhna —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

26 Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Ndècu cuéhé tnúhu càháⁿ-í cada ndáá-í cuendá nchòhó. Te Tãtã-í Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a càháⁿ-gá tnúhu ndáá, te tnúhu càháⁿ yúhú ñuyíú-a cùu-xi tnúhu ní càháⁿ-gá ní xíndedóho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

27 Te mee-güedé ñá túú ní tècu tnùní-güedé sá cuendá Dútú Ndiõxí ní càháⁿ Jèsús. 28 Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Òré ná catá cãa ñaha-ndo xii yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchãa-ndo núú cùrúxí cahni ñaha-ndo, te òré-ãⁿ cutnùní iní-ndó yòo cuu-í, te ñá túú quíde-í sá cúú iní méé-í, chi yúhú càháⁿ-í nãcuáa ní dánèhé ñáhá Tãtã-í 29 Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í. Te ñnu-gã ndécú ndíhi ñaha-gã xii-í, te ñá túú dàña nihnu ñaha-gã chi quíde-í nchãa nãcuáa cùu iní-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

30 Te sá dúcáⁿ nĩ càháⁿ-gã nõu ío vài ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-gá.

Ñáyiú sándáá iní ñáhá xii Yá Ndiõxí ndíhi ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha

31 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii ñáyiú isràél ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-gá:

—Te núu vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchãa nãcuáa càháⁿ-í, te cuu ndisa-ndo cuè téé tnáhá tnúhu ndíhi-í, 32 te tecú tnùní-gá-ndó tnúhu ndáá, te ducaⁿ te cácu nihnu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

33 Te ní xáhãⁿ-yu:

—Nchúhú cúú-ndí cue ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, te ní ñⁿ nduu ñá túú ndèé sácüdedí nihnu-ndí ndoho tnáhá-ndí nõu càchí-õ sá dàcácu nihnu ñaha-n xii-ndí —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

34 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchãa ñáyiú quíde nchãa sá cuéhé sá dúhá tàxi tnuní ñáhá-nã-xi xii-yu.

35 Te cue ñáyiú xinu cuechi te vá cúú ñⁿ-ná cúú-yu ndíhi ñáyiú díi vèhe-xi xinu cuechí-yu, dico cue déhe ñáyiú díi vèhe-xi-án chi ñⁿ-ni cùu ndíhi ñaha-güexi xii-yu. 36 Te núu yúhú Yáá cúú Dèhe Yá Ndiõxí dàcácu nihnu ñaha-í xii-ndo nõu nchãa yíca cuèchi-ndo, te ndáá sã nchòhó cácu nihnu ndisa-ndo. 37 Te yúhú sa xini-í sã nchòhó cúú-ndó ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, te dicó-ni sã ñã tnáhá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í nõu xíãⁿ cuíní-ndó cahni ñaha-ndo. 38 Te yúhú càháⁿ-í nãcuáa ní dánèhé ñáhá Tãtã-í, te nchòhó quíde-ndó nãcuáa càháⁿ tãtã-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

39 Te ní xáhãⁿ-yu:

—Ndíi Àbrahám cúú tãtã-ndí —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu ndisa ñaní tnáhá ndíi Àbrahám cúú-ndó, te cada-ndo nãcuáa ní xóo cada ndíi ni cùu. 40 Te yúhú cuéi càháⁿ-í ñⁿ tnúhu ndáá nãcuáa càháⁿ Yá Ndiõxí càchí tnúhu-gã xii-í, te cuíní-ndó cahni ñaha-ndo. ¡Dico ndíi Àbrahám chi ñá túú dùcaⁿ ni quíde ndíi! 41 Te nchòhó quíde-ndó nãcuáa

quide tátá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Te ní xáhãⁿ-yu:

—Nchúhú, ñá túú yàyacáⁿ ndécú tátá-ndí, chi ìⁿdii Yá Ndiõxí cúú tátá-ndí —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

⁴² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu dícó Yá Ndiõxí ndisa cùu Tátá-ndó te cuu iní ñáhá-ndó xii-í ní cùu chi yúhú ní quee-í núú ndécú-gã véxi-í ñuyíú-a. Te ñá túú véxi-í sá cúú iní mée-í, chi mee-gã ní tendaha ñaha-gá véxi-í. ⁴³ Te ñá túú tècú tnùní-ndó tnùhu càháⁿ-í chi ñá túú tnàhá iní-ndó. ⁴⁴ Te nchòhó chi tátá-ndó cùu yucu ñávãha núu cùdìí iní-ndó quide-ndo nchaa nacuaa cùu iní-xi, chi ndée òré ní ngáva ñuyíú ducaⁿ-ni ndècu-xi dacáháⁿ-xi iní-ndó sàhni tnaha-ndo. Te ñá ìⁿ ndùu cáháⁿ-xi ìⁿ tnùhu ndáá chi ñá túú xica-xi ichi ndáá, chi mee-ni ichi tnùhu ndehnde xica-xi chi ducaⁿ iní-xi. Te diu-xi dàcahu-xi iní-ndó dàcuandehnde-ndo. ⁴⁵ Te yúhú càháⁿ-í tnùhu ndáá te ñá túú cuiní-ndó quindáá iní ñáhá-ndó. ⁴⁶ ¿Te ndédacàa nchohó xini-ndó sá quidè-í ìⁿ sá cuèhé sá dúhá-í?, te yúhú ñá túú nã quidè-í chi càháⁿ ndáá-í, ¿te ná cuèndá ñá túú cuiní-ndó quindáá iní-ndó tnùhu càháⁿ-í? ⁴⁷ Te nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiõxí, ñáyiu-áⁿ sácúndedóho-yu nchaa tnùhu càháⁿ-gá. Te nchòhó chi ñá díú ichi Yá Ndiõxí ndécú-ndó núu ñá túú sácúndedóho-ndo tnùhu càháⁿ-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Dìhna-gá Crìstú sa ndècu dacúúxí ndíi Àbrahám

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ ñáyiu isràél:

—Váha-ni càháⁿ-ndí sá tée samaritánú cúú-n, te yucu ñávãha ndècu ndíhi-n —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú, ñá túú yùcu ñávãha ndècu ndíhi-í, chi Tàtá-í quidé càhnu-í, te nchòhó da cùu úhú iní ñáhá-ndó xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁵⁰ Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Yúhú, ñá túú càchí-í sá cádá càhnu ñaha-ndo, dico Dútú Ndiõxí cuiní-gá sá cádá càhnu ñaha-ndo xii-í. Te mee-gã cáháⁿ-gá núu ndédacàa-ndo

quide váha, te ndédacàa-ndo ñá túú quide váha. ⁵¹ Te na càchí tnùhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyiu na tnèi tnùhu càháⁿ-í te vá cuíta nihnú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁵² Te ní xáhaⁿ tùcu ñáyiu isràél:

—Vitna te ní xiní ndáá-ndí sá yùcu ñávãha ndècu ndíhi-n, chi ndíi Àbrahám ndíhi nchaa cue tée ní xóo cáháⁿ tnùhu Yá Ndiõxí ndée sanaha ní xihí-güedé, te yòhó càchí-tu-n sã ncháá ñáyiu na tnèi tnùhu càháⁿ-n te vá cùú-gá-yu. ⁵³ ¿Náa ío-gá càhnu cuu-ó dàcúúxí ñàní tnáhá-ndí ndíi Àbrahám-áⁿ? Tée-áⁿ dai ní xihí-dé ndíhi cue tée ní xóo cáháⁿ tnùhu Yá Ndiõxí ndée sanaha. ¿Te yòhó nágá-tu cùu-n te vá cùú-n càhaⁿ-n-í? —càchí-yu xáhãⁿ-yu.

⁵⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dícó mée-í quidé càhnu-í mée-í ñá, te ñá túú nàndíhi sá quidè-í núu ducaⁿ. Dico Tàtá-í quidé càhnu ñaha-gá xii-í, te diu-ni Yaá-áⁿ càchí-ndó cùu Ndiõxí-ndó. ⁵⁵ Te nchòhó chi ñá túú xini-ndó-gã. Te yúhú chi xini-í-gá. Te núu na càchí-í sá ñá túú xini-í-gá te dàcuandehnde-í dàtná ndehnde mée-ndo. Te yúhú chi xini ndisa-í-gá te tnèi-í nchaa tnùhu càháⁿ-gá. ⁵⁶ Te ndíi Àbrahám ñàní tnáhá-ndó ní xindecu ndée sanaha ío ní cudíí iní ndíi sá quini ñáhá ndíi xii-í, te ní sáá nduu ní xiní ñáhá ndíi xii-í núu ío ní cudíí iní ndíi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁵⁷ Te ní xáhaⁿ ñáyiu isràél xii Jèsús:

—Ni vátá cùhúⁿ-gã-n ùdico úxí cuíá-n te càchí-n sã ní xiní-n ndíi Àbrahám, te ní cunaha vèhi ní xihí ndíi-áⁿ —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

⁵⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te na càchí tnùhu ndáá-í xii-ndo sã cùmání-gã cundecu ndíi-áⁿ ñuyíú-a te yúhú sa ndècu-gá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁵⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá núu xíáⁿ ní quehéⁿ-yu yúú cuãha ñáhá-yu xii-gá ní cùu, te ní nguívãha-gá núu-yu te ní quee-gá xití veñúhu cuáháⁿ-gá.

9

Jèsús quidé tãtna-gá ìⁿ téé cuàá

¹ Te núú xicá cùu Jèsús ní naníhí-gã ìⁿ téé cuàá, te sa ducaⁿ tnàhí càa núú-dě ní cacu-dé. ² Te ní xáhaⁿ cuè téé xica cuu ndìhi-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cuendá dàcáⁿ cuàá téé-ãⁿ ní cacu-dé? ¿Sá cuendá nchaa yicá cuèchi tãtá-dě, ãⁿ sã cuendá nchaa yicá cuèchi nãná-dě, ãⁿ sã cuendá nchaa yicá cuèchi mee-dě dàcáⁿ cáá-dě ní cacu-dé? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ni ñà díú sã cuendá nchaa yicá cuèchi mee-dě, te ni ñà díú sã cuendá nchaa yicá cuèchi tãtá-dě, te ni ñà díú sã cuendá nchaa yicá cuèchi nãná-dě, chi mee Yã Ndiõxí ní cuini-gá sá dúcáⁿ cùnduu-dé sáá-dé ñuyíú-a cuendá sá ñuyíú-a quini ñáyiu nása cada ñaha Yã Ndiõxí xii-dé ndúha núú-dě. ⁴ Te vitna ió-gá nduu cùyica sá cáda-í nchaa chiúⁿ ní táhú Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a, chi sáá nduu te vá ndácú-gã-í cada-í chiúⁿ-gá. ⁵ Te ñini ndècu-gá-í ñuyíú-a te dàndixi túu-í iní nchaa ñáyiu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa nduu cuendá Yã Ndiõxí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, te ní sati-gá díí-gá núú ñúhú te ní dácá-gã luha ñuhu ní cuáha ndéhyú, te ndéhyú-ãⁿ ñí dácánùu-gá ndúú xio núú tée cuàá-ãⁿ. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Quíhíⁿ-n nàquete-n núú-n ndùte tanquí Silóé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé. Te Silóé-ãⁿ quée-xí tñuhu mèé-yu: Tée xica chiúⁿ.

Te ní sáháⁿ téé cuàá-ãⁿ ñí naquete-dé núú-dě, te òré ní ndexìo-dé te sa ndèhe-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiu ndècu yatni núú ndécú-dě ndìhi nchaa ñáyiu xini ñáhá xii-dé núú xicáⁿ ndàhú-dé ní xitnàhá-yu:

—¿Náa ñá díú tée-ãⁿ ní xóo cácaⁿ ndàhú-dé? —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁹ Te davá-yu càchí-yu sá díú-dě, te davá-yu càchí-yu sá ñà díú-dě, dico ducaⁿ càa-dé, càchí-yu xitnàhá-yu.

Dico mee-dě ní xáhaⁿ-dě xii-yu sá díú-dě.

¹⁰ Te ní xicáⁿ tñuhú-yu núú-dě, te xãháⁿ-yu:

—¿Náa ní cuu núú ní ndúha núú-n ndèhe-n vitna? —càchí-yu xãháⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Tée ñani Jèsús-ãⁿ ní cadúha-dé luha ndéhyú te ní dácánùu-dé núú-í, te ní táuchíúⁿ-dě ní sáháⁿ-í tãnquí Silóé ní naquete-í núú-í, te òré-ãⁿ ñí cuu cundehe-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

¹² Te ní xicáⁿ tñuhú tucú-yu núú-dě, te xãháⁿ-yu:

—¿Te ndèé ndécú tée-ãⁿ? —càchí-yu xãháⁿ-yu xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Ñá túú xini-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

Cue téé cùu fariséú ndátnùhu-güedé ndìhi téé ní ndúha núú-xi

¹³ Te ndèca-güedé téé ní ndúha núú-xi-ãⁿ cuãháⁿ núú cuè téé cùu fariséú. ¹⁴ Te cuendá sá nduu ndetátú-yu ní cadúha Jèsús ndéhyú ñí dácánùu-gá núú tée-ãⁿ te ní ndúha, ¹⁵ xiãⁿ ñúú ní xicáⁿ tñuhú cuè téé cùu fariséú núú-dě, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Náa ní cuu ní ndúha núú-n? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Ìⁿ téé ní dácánùu-dé ndéhyú ñúú-í te ní sáháⁿ-í ní naquete-í, te ní cuu ndèhe-í vitna —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹⁶ Te dava cue téé cùu fariséú ní xitnàha-güedé:

—Ñá díú Yã Ndiõxí ní tendaha ñaha-gá xii téé-ãⁿ véxi-dé ñúú duha quide-dé nchaa sá vã yõo tnàhí ndàcu cada, te ñá túú sãndáá iní-dé canehe íí-dě nduu ndetátú-ó —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te dava-güedé ní xitnàha-güedé:

—¿Náa ndacu-dé cada-dé sá vã yõo tnàhí ndàcu cada te núú cùu-dé téé yicá cuèchi? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te ñá túú ní cùu ìⁿnuu-güedé tñuhu ní cáháⁿ-güedé. ¹⁷ Te ní xicáⁿ tñuhú tucú-güedé núú tée ní ndúha núú-xi-ãⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—Te yòhó, ¿nása cächí-n cuendá téé ní quide tátna núú-n te ní ndúha? — cächí-güedé xähaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dë:

—Yúhú cächí-í sá ííⁿ tée cäháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí cúú-dë —cächí-dé xähaⁿ-dë xii-güedé.

¹⁸ Dico cue tée isràél ñá ní sàndáá iní-güedé sá cuää-dé ní cùu, chi cuendá sa ní ndúha núú-dë ní xini ñáhá-güedé, te xíáⁿ núu ní cana-güedé tátá-dë ndihí náná-dë, ¹⁹ te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-yu, te xähaⁿ-güedé:

—¿Diu tée-a déhe-ndo tée cächí-ndó cuää-dé ní cacu-dé-áⁿ? ¿Te nása ní cuu ní ndúha núú-dë? —cächí-güedé xähaⁿ-güedé xii-yu.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tátá-dë ndihí náná-dë:

—Diu déhe-ndí cúú-dë te sa cuää ndisa-dé ní cacu-dé, ²¹ dico ñá túú xini-ndí nása ní cuu ní ndúha núú-dë, te ni ñà túú xini-ndí yoo ní quide tátna. Chí cacáⁿ tnúhú núú méé-dë xíáⁿ núu sa sàcuéhé-dë, te na cäháⁿ-dë núu nása ní cuu ní ndúha núú-dë —cächí-yu xähaⁿ-yu xii-güedé.

²² Duha ní cäháⁿ tátá-dë ndihí náná-dë ní xäháⁿ-yu xii-güedé cuendá sá yùhú-yu cue tée cùnuu núú ñáyiú isràél, chi cue tée-áⁿ sa ní ndatnúhu-güedé ní cuu ííⁿnuu-güedé sá núu ndédacáa ñáyiú na cäháⁿ sá Jèsús cúú-gá Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyúú-a, te vá dáñá-gá-güedé quíhu-yu veñúhu.

²³ Núu xíáⁿ ní xáhaⁿ tátá-dë ndihí náná-dë sá ná cacáⁿ tnúhú-güedé núú méé-dë chi sa sacuéhé-dë.

²⁴ Te xíáⁿ núu ní cana tucu-güedé téé ní ndúha núú-xi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Cäháⁿ-n ííⁿ tnúhu ndáá chi Yá Ndiöxí ndéhé ndíí-gá nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-n, chi nchúhú xini-ndí sá dícó ííⁿ tée ndécu yicá cuéchi-xi cùu tée cächí-n ní quide tátna núú-n —cächí-güedé xähaⁿ-güedé xii-dé.

²⁵ Te ní xáhaⁿ-dë:

—Yúhú, ñá túú xini-í te núu tée ndécu yicá cuéchi-xi cùu-dé àdi ñáhá. Dícó-ni sá xini-í sá cuää-í ní cùu te vitna ní cuu cundehe-í —cächí-dé xähaⁿ-dë xii-güedé.

²⁶ Te ní xicáⁿ tnúhú tucu-güedé núú-dë, te xähaⁿ-güedé:

—¿Nása ní quide ñaha-dë xii-n te ní ndúha núú-n-í? —cächí-güedé xähaⁿ-güedé xii-dé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-dë:

—Yúhú sa ní cäháⁿ-í te ñá túú quide cuendá-ndó. ¿Te ná cuendá cuini-ndó cächí tnúhu-ni tucu-í? ¿Á tnáhá-ndó cuini-ndó quindáá iní-ndó tnúhu cäháⁿ-dë? —cächí-dé xähaⁿ-dë xii-güedé.

²⁸ Te ní cudééⁿ-güedé núú-dë, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Te núu yòhó cuini-n chinchícúⁿ-n tée-áⁿ te cuaháⁿ, dico nchúhú chi canchícúⁿ nihnu nahi-ni-ndí nàcuáa ní cäháⁿ ndíi Moisés. ²⁹ Te nchúhú chi ñaha-ndí sá Yá Ndiöxí ní cäháⁿ ndihí-gá ndíi Moisés, dico tée cächí-n-áⁿ chi ni ñà túú xini-ndí ndéé tée cùu-dé —cächí-güedé xähaⁿ-güedé xii-dé.

³⁰ Te ní xáhaⁿ tée ní ndúha núú-xi-áⁿ:

—¿Te náa ñá díú nchòhó cächí-ndó sá ïo túha-ndo? Te núu ducaⁿ cäháⁿ-ndó sá ñà túú xini-ndó ndéé tée cùu-dé, te diu-dé ní quide tátna-dé núú-í ní ndúha —cächí-dé xähaⁿ-dë xii-güedé.

Te xáhaⁿ tucu-dé:

³¹ —Xini-ó sá Yá Ndiöxí ñá túú tédòho-gá tnúhu cäháⁿ ñáyiú quide nchaa sá cuéhé sá dúhá, chi nchaa ñáyiú quide cahnu ñaha xii-gá te quidé-yu nchaa nàcuáa cùu iní-gá, te ñáyiú-áⁿ tédòho-gá tnúhu cäháⁿ-yu.

³² Te ñá ííⁿ ndùu cäháⁿ ñáyiú cuendá ííⁿ tée cada tátna núú ííⁿ ñáyiú cuää ndéé ní cacu-xi te ndúha. ³³ Te núu ñá díú mèe Yá Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii tée-áⁿ véxi-dé ñá, te vá ndácú-dé cada tátna-dé núú-í ní cùu —cächí-dé xähaⁿ-dë xii-güedé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dico yòhó ndéé yatni vai cuéchi sa ta quide-n véxi, ¿te vitna nacanu ichi ñaha-n xii-ndí cäháⁿ-n-áⁿ? —cächí-güedé xähaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní queñuhu ñaha-güedé xii-dé tnuú-güedé ñá túú ní dáña-gá-güedé níhí tnáhá ndihí ñaha-dé xii-güedé.

Ñáyiú ñá túú ndìxi túú iní cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu

35 Te ní níhí Jèsús tnúhu sá ñí queñuhu-güedé tée ní cuhú núú-xi-áⁿ tnuú-güedé cuèndá sá vǎ tnàhá tnúhu ndìhí ñaha-gǎ-dé xii-güedé, te ní naníhí ñáhá-gǎ xii-dé te ní xáhaⁿ-gǎ:

—¿Sàndáá iní-n Dèhe Yá Ndiöxí-ǎⁿ? —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ.

36 Te ní xáhaⁿ tée ní cuhú núú-xi-áⁿ: —Mèstrú, cachí tnúhu núu ndèé ndécú tée-áⁿ cuèndá quíndáá iní-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gǎ.

37 Te ní xáhaⁿ Jèsús: —Sa xìní-n-dǎ chi diu-dé cúú yúhú tée ndàtnúhu ndìhí-n —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

38 Te ní ngüíñí xítí-dǎ núú-gǎ, te ní xáhaⁿ-dǎ:

—Xítóhó Jesucrístú, sàndáá iní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gǎ.

39 Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús: —Yúhú véxi-í ñuyíú-a cada ndáá-í cuéchi ñáyiú. Te nchaa ñáyiú ñá túú quide váha cùú-yu dàtná ñⁿ ñáyiú cuáá, dico nchaa ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ñà túú quide váha, te núu na quíndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í, te cada iní-ndó sǎ dàtná sá ñí nacaáⁿ núú-yu chi tñí-yu tnúhu càháⁿ-í. Te ñáyiú càchí sá quidé váha vá núu núu-yu cuéchi-yu chi quesàhá-yu sá ïo ndáá quidé-yu, ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná ñⁿ ñáyiú cuáá, chi vá ndíxí tũu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu, te vá tñí-yu tnúhu càháⁿ-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

40 Te sá dúcáⁿ ñí càháⁿ-gǎ, núu ní càháⁿ ñⁿ úú cue tée cùu fariséú, te xáhaⁿ-güedǎ:

—¿Te náa tnàhá nchúhú cuáá-ndí càháⁿ-n-ǎⁿ? —càchí-güedǎ xáhaⁿ-güedǎ xii-gǎ.

41 Te ní xáhaⁿ Jèsús: —Te núu dìcò nchòhó cuáá-ndó ñá, te vá cùndècu cuéchi-ndo ni cùu, dico càchí-ndó sǎ ndéhé-ndó ñⁿ sá quidé-ndó te ñá ndáá, núu xǎⁿ ío ndècu cuéchi-ndo.

10

Jèsús càháⁿ-gǎ cuèndá cùrrálí mběé

1 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ñⁿ tée ñá túú quíhu ndàa yuyehe ñⁿ currálí mběé, te cùtexínu-ni na cuidó-dé, tée-áⁿ cúú-dǎ ñádúhú. 2 Dico tée quíhu ichi yèhe currálí-güedi, tée-áⁿ cúú-dǎ xítóhó-güedi. 3 Te tée ndèé yèhe currálí-güedi nacaáⁿ-dé te cuánguihu xítóhó-güedi te ní càháⁿ-dé, te ní nucúhuⁿ ndudú ñáhá-güedi xii-dé. Te ní càháⁿ díú-dǎ-güedi te ní queñuhu-dé-güedi cùrrálí. 4 Te sáta ñí quee-güedi cùrrálí, te ní ngódó núú-dǎ núú-güedi, te ní ngüíta nchicúⁿ ñáhá-güedi xii-dé chi ní nucúhuⁿ ndudú ñáhá-güedi. 5 Te ñá túú chinchicúⁿ-güedi ñⁿ tée tàtú, chi núcúhuⁿ ndudú-güedi sá ñà díú xítóhó-güedi cùu-dé, núu xǎⁿ xínú-güedi núú-dǎ —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedǎ.

6 Duha ní càháⁿ Jèsús cuèndá sá cuení-gǎ dacuàhá-yu tnúhu-gǎ ní cùu, dico ñá ní tècú tnùní-yu nása ndùu tnúhu ní càháⁿ-gǎ.

Jèsús cúú-gǎ dàtná ñⁿ toli

7 Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús xii-güedǎ: —Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ yúhú cúú-í dàtná ñⁿ yèhe currálí núú ndíhu cue mběé. 8 Te nchaa cue tée sa yòdo nuu-gǎ ní quixi ní dándàhú-güedǎ ñáyiú cùu-güedǎ dàtná ñádúhú dùhu-güedǎ cue mběé ní cùu, dico ñá ní quide cuèndá ñáhá-güedi xii-güedǎ, chi ní cutnùní iní-güedi sá ñà díú xítóhó-güedi cùu-güedǎ. 9 Te yúhú cúú-í dàtná yuyèhe currálí cue mběé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-í chi nchaa ñáyiú na tùha ñaha xii-í te naníhí tàhú-yu. Te cùu-yu dàtná cue mběé quití xíquee cùrrálí-xi cuáháⁿ-güedi núú cáá ité caxi-güedi, te dàtnùní cuándihu-ná-güedi cùrrálí, ducaⁿ sǎtnahá-xi cúú-yu.

10 Ñádúhú òré véxi-dé chi dùhu-dé, sàhni-dé te dànaa-dé mběé, dico yúhú chi véxi-í cuèndá sá naníhí tàhú-ndó te ío cudíí iní-ndó cùnu cuechi-ndo núú Dütú Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ. 11 Te yúhú cúú-í dàtná ñⁿ toli tée

ío nèhe cuendá mbéé-xi, chi téé-án cuéi na cùu-dé sá cúu-xí mbéé-dé cuendá-ná sá ná cãcu-güedi. ¹² Te núu ìⁿ téé na còto ñaha xii-güedi, te téé-án cuendá-ni sá ñúhú yãhu-dé xító-dé-güedi. Te núu na quini-dé sáá ìⁿ quiti dééⁿ te dàña-dé-güedi xinu-dé, te ndi^{hi}-güedi xité nuu ñaha quiti dééⁿ-ãⁿ, chi ñá díú mèi xitohó-güedi cùu-dé. ¹³ Chi cuendá-ni sá ñúhú yãhu-dé xító-dé-güedi núu ñá túú ná ndihú iní-dé cuéi na dàndi^{hi} ñaha quiti cuihna. ¹⁴ Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ téé ío váha xito mbéé-xi, chi téé-án da ìⁿ da ìⁿ-di xini-í-dé nãcuáa ndãa-di, te ducaⁿ xini ñáhã-güedi xii-dé. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu yúhú ndi^{hi} nchaa ñáyiu sãndãá iní ñáhã xii-í, chi yúhú xini-í-yu te ducaⁿ mèé-yu xini ñáhã-yu xii-í.

¹⁵ Te diu-ni ducaⁿ cùu-í ndi^{hi} Tãtã-í, chi xini ñáhã-gã xii-í te xini-í-gã. Te sáá nduu cùu-í cuendá nchaa ñáyiu sãndãá iní ñáhã xii-í. ¹⁶ Te ndècu-gã ñáyiu vátã quindãá iní ñáhã-gã xii-í. Te xini ñuhu-xi cundedóho-yu tnúhu-í te quindãá iní ñáhã-yu cuendá ìⁿ-ná ichi cuú-yu, te ducaⁿ cùndecu ìⁿ-ná téé coto ñaha xii-yu cuu-dé dàtná ìⁿ tòlí-yu, te téé coto ñaha xii-yu-án cúu yúhú.

¹⁷ Te Tãtã-í ío cùdí^í iní ñáhã-gã xii-í cuendá sá sãá ìⁿ nduu te cuú-í, te cuú-í chi ducaⁿ cãchí iní-í, te ñá díú sã cúu iní ñáyiu ñuyú-a cuú-í, te cuú-í dico ndoto-í. ¹⁸ Te vá yõ ìⁿ te ndacu cahni ñaha xii-í, te núu ñá díú sã cúu iní mèé-í cuú-í. Te dàtnã-ni cùu iní-í sã cùu-í te diu-ni ducaⁿ ndòto-í chi ducaⁿ ní cachí Tãtã-í Dútú Ndiõxí cunduu — cãchí-gã xãhã-gã xii-güedé.

¹⁹ Te sã dúcãⁿ ní cãháⁿ-gã te ñá ní cùu ìⁿ nuu tucu ñáyiu isrãél. ²⁰ Te davã-yu ní xitnãhá-yu:

—¿Nã cuendã sãndãá-tu iní-ndó tnúhu cãháⁿ téé-ãⁿ, te yucu ñávãha ndècu ndi^{hi}-dé, lúcú téé-ãⁿ? — cãchí-yu xitnãhá-yu.

²¹ Te davã-yu ní xitnãhá-yu:

—¿Nãa xini-ndó ìⁿ téé ndècu ndi^{hi} yucu ñávãha duha váha cãháⁿ-dé? ¿Nãa xini-ndó núu ndacu yucu ñávãha

cada tátna-xi núu ìⁿ téé cuáá te ndúha? — cãchí-yu xitnãhá-yu.

Ñáyiu isrãél dáquèe tíhũ-yu Jèsús

²² Te ndi tnahã cuíã ndãdá cãhnú-yu vico veñúhu cãhnu sã ío cùnuu ñuu Jerusãlén, te mei yõ quidé víxiⁿ-xi quidé-yu vico-ãⁿ. ²³ Te corrèdór veñúhu-ãⁿ nãní-xí Sãlomón, te xiãⁿ xicã cùu Jèsús. ²⁴ Te ní chítú níhnú ñáyiu isrãél núu-gã, te ní xãhãⁿ-yu:

—¿Nã ndéé òré cachí tnúhu ndãá-n, te núu sã Crístú Yã ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyú-a cùu-n, àdi ná téé cùu-n?, cãháⁿ-ni-n — cãchí-yu xãhãⁿ-yu xii-gã.

²⁵ Te ní xãháⁿ Jèsús:

—Sa ní cachí tnúhu-í te ñá sãndãá iní-ndó, te ndèhe-ndo sã vái núu sã quidé-í sã ní táuchíúⁿ Tãtã-í cada-í, te cùu-xi ìⁿ sã cùtnúni iní-ndó ná téé cùu-í. ²⁶ Dico nchòhó ñá sãndãá iní-ndó, chi ñá túú cùu-ndo ñáyiu ní chitnahã ñáhã xii-í. ²⁷ Chi nchaa ñáyiu ní chitnahã ñáhã xii-í cùu-yu dàtnã cue mbéé quiti xíndecu ndi^{hi} xitohó-xi chi núcúhuⁿ ndudú-güedi xitohó-güedi, te ducaⁿ nãquiní ñáhã-ní xitohó-güedi xii-güedi. Ducaⁿ sãtnahã-xi cùu nchaa ñáyiu ní chitnahã ñáhã xii-í. ²⁸ Te yúhú cada-í te nduu táhũ-yu cundecu ndi^{hi} ñáhã-yu xii-í ni caa ni quíhíⁿ te vá ìⁿ ndúu-gã cuíta nihnú-yu, te ni vá yõ ìⁿ ndacu naquendeé ñáhã xii-yu ndaha-í. ²⁹ Chi Tãtã-í ní taxi cuendã ñáhã-gã xii-yu. Te ío cùnuu-gã núu xiãⁿ vá yõ ìⁿ ndacu naquendeé ñáhã xii-yu ndaha-gã. ³⁰ Yúhú ndi^{hi} Tãtã-í Dútú Ndiõxí ìⁿ-ni cùu-ndí — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-yu.

³¹ Te ní queheⁿ tucu ñáyiu isrãél yúu cuãha ñáhã-yu xii-gã ní cùu.

³² Te ní xãháⁿ-gã xii-yu:

—Ío cuéhé sã vãha ní quide-í núu-ndó ní chindee ñaha Tãtã-í Dútú Ndiõxí. ¿Te ndèdacã sã ñá tnahã iní-ndó núu cuini-ndó cuãha ñaha-ndo yúu xii-í-í? — cãchí-gã xãháⁿ-gã xii-yu.

³³ Te ní xãháⁿ ñáyiu isrãél:

—Ñã díú cuendã nchaa sã vãha ni quide-n cuini-ndí cuãha ñaha-ndí yúu xii-n, chi ìⁿ di-ni sã ío cãháⁿ

úhú-n cuendá Yă Ndiöxí. Te dicó ìⁿ téé ñuyíú-a cùu-n te cächí-n sá cúu-n Ndiöxí —cächí-yu xăhăⁿ-yu xii-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núú tütú Yă Ndiöxí sá ndécú ndìhi-ndo cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó quidé-ndó nùu-í”, duha ní cachí-gá.

³⁵ Te nàha-o sá vă cúú quèndé nihnu-o tnùhu yòdo tnuní núú tütú Yă Ndiöxí, chi mee-gă ní cachí-gá sá cádá-yu núú-gă, te vă cächí-ó să ñă ndáá. ³⁶ Te núú ducaⁿ ní cáháⁿ-gá sá nùú-gă quidé nchàa ñáyíu ní sándáá iní ñáhá xii-gá ñá, ¿te ná cuendá cúdééⁿ-ndó nùú yùhú sá cächí-í sá cúu-í Déhe-gá? Te mee Yă Ndiöxí ní tendaha ñàha-gá xii-í véxi-í ñuyíú-a sá cádá-í chiuⁿ-gá. ³⁷ Te núú ñá túú quide-í nàcuáa ní táuchíúⁿ Tătà-í cada-í ñá, te vă quèndáá iní ñáhá-ndó. ³⁸ Te núú quide-í ñá, te cuèi vă quèndáá iní ñáhá-ndó xii mee-í dico quèndáá iní-ndó nchàa chiuⁿ quide-í. Ducaⁿ te cutnùní ndáá iní-ndó să Yă Ndiöxí ndécú ndìhi-í te ìⁿ-ni cùu-ndí —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

³⁹ Te ní cuiní-güedé tni ñaha tucu-güedé xii-gá quihíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ní xinu núú ñáhá-gă xii-güedé.

⁴⁰ Te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán núú ní xóo dacuàndute ndíi Juàá ñáyíu ndéé díhna, yàcáⁿ ní xindecu-gá. ⁴¹ Te yàcáⁿ ío vâi ñáyíu ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndìhi ñaha xii-gá, te ní xitnàhá-yu:

—Ndíi Juàá, cuèi ñá túú ní quide ndíi sá vă yòo tnàhí ndàcu cada dico ndáá ní cáháⁿ ndíi, chi dàtná-ni ní cáháⁿ ndíi quide téa —cächí-yu xitnàhá-yu.

⁴² Te yàcáⁿ ío vâi-yu ní sándáá iní ñáhă-yu xii-gá.

11

Ní xihí té Lăzarú

¹ Núú Bètaniá ní xindecu ìⁿ téé ní xinaní-dě Lăzarú. Te cahuní vîhí ní tnàhá-dé ní cuhú-dé, te ní xindecu ndìhi-dé cue cúha-dé tá Màriá ndìhi tá Màrta chi xiáⁿ ñuú-yu. ² Te tá Màriá-áⁿ

cúu-xí xíchí ní sódó àcítí sàháⁿ tnámí sáhá Jèsús, te ní nadayíchí-xi sáhá-gă ndìhi idi díquí-xi. Te cuendá sá cuhú cúha-yu té Lăzarú, ³ núú ní tendàhá-yu ñáyíu nàha tnùhu cuáháⁿ núú Jèsús, te xăhăⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, téé ío cùu iní-n ío cahuní tnàhá-dé cuhú-dé —cächí-yu xăhăⁿ-yu xii-gá.

⁴ Te sá dúcáⁿ cãa tnùhu ní sáá, núú ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Dico cuéhé-ăⁿ chi vă cúu-dé sá cúu dúcáⁿ-dě, chi Yă Ndiöxí cuiní-gá sá quiní-yu nchaa sá cádá-gă cuendá chihuhu ñàhá-yu xii-gá, te diu-ni ducaⁿ chihuhu ñàhá-yu xii yúhú Déhe-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

⁵ Te cuèi ío cùu iní ñáhá Jèsús xii té Lăzarú ndìhi cue cúha-dé ⁶ dico òré ní níhí-gă tnùhu, te ní cuyaa-gă úú-gă nduu núú ndécú-gă. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gă xii cue téé xica cuu ndìhi-gá:

—Na quihíⁿ tucu-o dîstrítú Jùdeá —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁸ Te ní xáhaⁿ cuè téé xica cuu ndìhi-gá xii-gá:

—Mèstrú, vitna-ni cuiní cue téé isrâél xindecu yàcáⁿ cuáha ñaha-güedé xii-n yúú ní cùu, ¿te cuiní-ni tucu-n quihíⁿ-n-ú? —cächí-güedé xăhăⁿ-güedé xii-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Úxúú òré cúú ìⁿ nduu, te núú nduu na cãca cuu-o, te ñá túú nă candaundeé-ó chi cùtnuní núú-ó chi dîtó. ¹⁰ Dico núú níú ná cãca cuu-o, te ío ná candaundeé-ó chi vă cùtnuní núú-ó —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Té Lăzarú téé ío váha tnàhá tnùhu ndìhi-o ní xidí-dé dico quihíⁿ-ó chi ndocani-o-dě —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, te núú xidí-dé te vãa sa ta ndúha-dé cuáháⁿ —cächí-güedé xăhăⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Duha ní cáháⁿ Jèsús, chi té Lăzarú sa ní xihí-dé te cue téé xica cuu ndìhi-gá ní sani iní-güedé sá ní xidí ndisa-dé. ¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ ndáá-gă xii-güedé:

—Sa ní xíhí té Lázaru. ¹⁵ Váha-gá sá ñã ní sáháⁿ-í quíngoto-í-dé, chi ndècu ingá chiúⁿ cada-í quini-ndó, te quíndáá iní ñáhá-gá-ndó xii-í, te vitna na quíhíⁿ-ó núú ndécú yìquì cuñú ndí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁶ Te té Mǎxí téé xáhaⁿ-güedé cuáchí ní xáhaⁿ-dè xii dava-gá-güedé:

—Na quíhíⁿ-ó nchàa-o chi yàcáⁿ cuú-ó ndíhi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cuèi na cùú ñáyiu dico ndotó-yu cundecú-yu ndíhi-gá

¹⁷ Te òré ní sáá Jèsús ñuú Bètania, te ní xáhãⁿ-yu sá sà ní cuu cúmí nduu ní xíhí té Lázaru. ¹⁸ Te ñuú-áⁿ cáá yàtni-ni-gá ñuú Jerusàlén, dàtná cuádava-ná òré cuhuⁿ-o ìchi te saá-ó. ¹⁹ Nuu xíãⁿ vãi ñáyiu isràél ní sáhãⁿ-yu ní càháⁿ ndíhi-yu tá Mǎrta ndíhi cúhú-xi tá Màriá, te ní sáñháⁿ-yu tñuhu ndee iní sá dúcáⁿ ñí xíhí cúha-yu. ²⁰ Te ní níhí tá Mǎrta tñuhu sá ññhú Jèsús ichi cuáhãⁿ-gá núú ndécú-yu núú ní sáhãⁿ-xi ní sátnahá-xi-gá, te cúhú-xi tá Màriá ní ndóo-xi vehe. ²¹ Te òré ní naníhí tá Mǎrta Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núú dícó ní xíndecu-n ìha te vá cùú cúha-ndí ní cùu. ²² Te cuèi vitna te núú ná sá ná càcáⁿ-n núú Yá Ndiõxí te taxi-gá xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vá ndíhú iní-n chi ndoto cúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tá Mǎrta:

—Ndáá chi sa xini-í sá ndótó-dè ná quítnahá nduu ndoto nchaa ñáyiu ní xíhí —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú dandòto-í-yu cuendá cundecú-yu ni caa ni quíhíⁿ ná sàá nduu. Te nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñáhã xii-í, te cuèi na cùú-yu dico ndotó-yu cundecu-í ndíhi-yu ni caa ni quíhíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiu ndècu vívú ñuyíú-a te núú na quíndáá iní ñáhã-yu xii-í, te cundecu ndíhi-í-yu ni caa ni quíhíⁿ. ¿Sàndáá iní-n tñuhu-a ñã? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii tá Mǎrta.

²⁷ Te xáhaⁿ-xi:

—Mèstrú, sàndáá iní-í, te sàndáá tucu iní-í sá díú-n cùu-n Cristú Déhe Yá Ndiõxí, Yaá ní tendaha-gã véxi ñuyíú-a —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

Jèsús ndáhí-gá núú ñí nguíndüxi té Lázaru

²⁸ Sátá dúcáⁿ ñí càháⁿ-xi te ní sáhãⁿ ngana-xi cúhú-xi tá Màriá, te dayuhu ní xáhaⁿ-xi:

—Yácáⁿ ní quexìo Mèstrú, te càna ñaha-dé xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

²⁹ Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ cúhú tá Màriá sá cáná ñaha Jèsús xii-xi, núú ndíhi-ni ní xica-xi cuáhãⁿ-xi núú ndécú-gã. ³⁰ Te Jèsús vátá quíhu-gá xití ñuú, chi ndècu-ni-gá núú ñí sáhãⁿ tnahá ñáhã tá Mǎrta. ³¹ Te ñáyiu isràél ndécú sáñaha tñuhu ndee iní xii tá Màriá ndíhi cúhú-xi ní sani iní-yu sá cuáhãⁿ-xi núú yíndüxi cúha-xi ndáhyú-xi ní càhãⁿ-yu, núú nchicúⁿ-yu-xi cuáhãⁿ.

³² Te ní sáá tá Màriá núú ndécú Jèsús te ní nguíñí xití-xi núú-gã, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núú dícó ní xíndecu-n ìha te vá cùú cúha-ndí ní cùu —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

³³ Te sá ñí xiní Jèsús ndáhyú tá Màriá ndíhi ñáyiu isràél nchicúⁿ ñáhã cuáhãⁿ, xíãⁿ ío ní cuyica iní-gá. ³⁴ Te ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—¿Ndèé ní taxi ndecu-ndo yìquì cuñú-dé-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te ní xáhãⁿ-yu:

—Mèstrú, néhé ná quíhíⁿ-ó te quini-n —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní ndáhyú-gá tnahá-gá. ³⁶ Te ní xitnàha ñáyiu isràél:

—Súúni cùu iní-dé ndíi ni cùu —cachí-yu xitnàhá-yu.

³⁷ Te davá-yu xitnàhá-yu:

—Té-a ní quide tátna-dé núú téé cuáá te ní ndúha. ¿Te nása ní cuu núú ñá túú ní quide tátna-dé té Lázaru cuendá sá vã cùú-dé ní cùu-í? —cachí-yu xitnàhá-yu.

Jèsús dándòto-gá té Lázaru

³⁸ Te ío ní cuyica tucu iní Jèsús òré ní quexìo-gá yuhu yàú núú ñí chihi-güedé yìquì cuñú té Lázaru. Te

yuhu yaú-án ndèdí ìn yúú. ³⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Chí xócàni yúú-ǎⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Te ní xáhaⁿ tǎ Mǎrta cúha téé ní xíhí-ǎⁿ:

—Mèstrú, sa tucu sàháⁿ-dé chi sa ní cuu cúmí nduu sá ní xíhí-dé —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Náa ñá díú ní cachí-í sá ñu na quíndáá iní-n, te quiní-n sǎ ìo càhnu cuu Yá Ndiǒxí? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

⁴¹ Te ní xócání-yu yúú ndèdí yuhu yaú-án. Te ní ndacoto-gá andíu, te ní xáhaⁿ-gǎ xii Tǎtá-gǎ Dútú Ndiǒxí:

—Táu, ndàcání tǎhù-í núú-n sǎ ní tédoho-n tnúhu ní cáháⁿ-í. ⁴² Te yúhú sa náha-í sá ncháá-ni òré ndédóho ñaha-n xii-í, dico duha cáháⁿ-í cuèndá sá ná tècú dóho nchaa ñáyiú ndècu iha cuèndá quíndáá iní-yu sá díú-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii Dútú Ndiǒxí.

⁴³ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá ndihí Yá Ndiǒxí, te níhi ní cáháⁿ-gá xáhaⁿ-gǎ xii téé ní xíhí-ǎⁿ:

—¿Lázaru, tandèe xíaⁿ! —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴⁴ Te ní ndee téé ní xíhí-ǎⁿ yaú-án, te ndùtu dóó cuíñí ndàha-dé ndihí sáhá-dé, te dàhu tucu ìn dóó ñúú-dé. Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Chí nándàxi-dé te dañà-ndo-dé ná cáca-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Te nchaa ñáyiú nchìcúⁿ ñáhá xii tá Màriá cuáháⁿ ío vai-yu ní sándáá iní-yu Jèsús sá ní xiní-yu nàcuáa ní quide-gá. ⁴⁶ Dico davá-yu ní sáháⁿ-yu núú cuè téé cùu fariséú, te ní caní-yu cuèndú núú-güedé nàcuáa ní quide Jèsús. ⁴⁷ Te cue téé cùu fariséú ndihí cue dútú cùnùu ní natacá-güedé ní xóo-güedé jùndá, te ní xítñàha-güedé:

—¿Nása cada-o?, chi téé-ǎⁿ ío vai sá vǎ yǒo tñahí ndàcu cada quide-dé.

⁴⁸ Te núu na dàña ío te nchaa ñáyiú quíndáá iní ñáhá-yu xii-dé, te quixi

cue téé ñuú Rómá dangòyo-güedé veñúhu-o te danàa-güedé nchaa ñuú-ó —càchí-güedé xítñàha-güedé.

⁴⁹ Te ìn cue téé-án nání-dé Caifás, te cùnùu-gá-dé núú dàva-gá cue dútú cuíá-ǎⁿ, te ní xáhaⁿ-dǎ xii-güedé:

—Nchòhó ni lùha ñá túú cùnùní iní-ndó. ⁵⁰ Te ni ñǎ sǎha-ndo cuèndá sá vǎha-gá tnahá-ó, te núu na cùu ìn-ni téé cuèndá nchaa ñáyiú isràél, te ñá díú sǎ dánàa ñaha-güedé xií-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-güedé.

⁵¹ Dico té Caifás chi ñá díú sǎ cúú iní mée-dé ní cáháⁿ-dé, chi cuèndá sá cuíá-ǎⁿ ní cùnùu-dé núú cuè dútú, núu xíaⁿ Yá Ndiǒxí ní dácáhú iní ñáhá-gǎ nàcuáa cáháⁿ-dé sá Jèsús cuú-gá sá cúú-xí nchaa ñáyiú isràél.

⁵² Te ñá díú cuèndá mee-ni ñáyiú-án cuú-gá, chi cuú-gá tñahá cuèndá nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-gá, ñáyiú nchítènuu nihí ñuyíú, te ìn-ñǎ cuú-yu ndihí-gá. ⁵³ Núu ndéé nduu-ǎⁿ ní ndatnúhu cue téé cùnùu núú ñáyiú isràél nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

⁵⁴ Te xíaⁿ ñuú ñá ní xica cuu-gá Jèsús quiní ñáhá ñáyiú isràél, te ní quee-gá cuáháⁿ-gá ñuú Efráin, ìn ñuú cáa yàtni yucu, yàcáⁿ ní ngüíñí-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá.

⁵⁵ Te ta cùyatni nduu cadá-yu vico páscaá. Te cuéhé ñáyiú ní quee-yu ñuú-yu cuáháⁿ-yu ñuú Jerusalén cuèndá sá sà ndihí-yu ncháa-yu nduu íí, te tnahá nduu vico páscaá. ⁵⁶ Te yàcáⁿ nándúcú-yu Jèsús ní cùu te ñá túú-gǎ òré-án, te ní naníhí tñahá-yu xítí veñúhu, te xítñàhá-yu:

—¿Nása sàni iní-ndó-í? ¿Quixi Jèsús vico ǎⁿ ñáhá? —càchí-yu xítñàhá-yu.

⁵⁷ Te cue téé cùu fariséú ndihí cue dútú cùnùu sa ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiú sá ñuú ndéda-ni cáa-yu xiní-yu núú ndécú Jèsús te na cáháⁿ-ni-yu cuèndá tñi ñaha-güedé xii-gá.

12

Ìn ñadìhí chíhí-án Jèsús acití
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

1 Ìnú-gá nduu cùmání tnahá vico pascuá, te ní sáháⁿ Jèsús ñuú Bètaniá, ñuú té Lázaruú téé ní dándótó-gă. 2 Te xíáⁿ ñí cadúha-yu sá ñí cudìni Jesús. Te tá Mărta ní sani-xi cóhó, te té Lázaruú yíhí-dě mèsá ndihí Jèsús, ndihí dava-gá-güedé xéxí-güedé. 3 Te tá Măriá néhé-xí cuádava lítrú acítí sáháⁿ tnámí sã ìo ndèyáhu, te acítí-áⁿ ñí cuáha mee-ni yücú nãrdú, te ní sódó-xi sáhá Jèsús, te ní nadayìchí-xi ndihí idi díquí-xi sáhá-gă. Te ñihí xítí vehe ní xíté nuu dicó acítí-áⁿ. 4 Te té Jùdás déhe té Xímú Iscarioté ñuú-ñí ñí tée xica cuu ndihí-gá, téé cuáha cuendá ñáhá xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá ñí xáhaⁿ-dě xii-gá:

5 —¿Ná cuendá ñá ní cùyáhu acítí-a sá ùní ciendú díhúⁿ denariú cuu cuendá ñáyíu ndàhú? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

6 Dico sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ té Jùdás chi ñá díú sã ndísá ñùhu iní-dé ñáyíu ndàhú chi dicó-ñí ñí ñádúhú cúú-dě, chi ñuú-dé néhé cuendá-dé díhúⁿ-güedé nchaa-güedé te ní xóo duhu ñàha-dé xii-güedé. 7 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña, vá dásatú-n ñí xíchí-a na tàxúha nahi-xi àcítí-a, chi nàndihí ndéé òré ná nguñdũxi-í. 8 Chi nchòhó chi cuhúⁿ tnahá-ñí ñáyíu ndàhú tnuú-ndó, dico yúhú chi vá ncháá ndùu cundecu ndihí ñàha-í xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Tnahá té Lázaruú cuini-güedé cahni ñàha-güedé xii-dé

9 Te vai ñáyíu isràél ní ñihí-yu tnúhu sá ndécú Jèsús ñuú Bètaniá. Te ní sáháⁿ-yu cuendá quini-yu-gá, te quini-yu tnahá té Lázaruú téé ní dándótó-gă. 10 Te cue dútú cùnùu ní ndatnúhu-güedé ní cuu ñí nuu-güedé cuendá sá cáhni-güedé tnahá té Lázaruú ní cùu, 11 chi ñuú cuendá téé-áⁿ ñí cuu cuéhé ñáyíu isràél tá dàña ñí-ñuú-yu-güedé cuáháⁿ cuendá sá ñí sándáá iní-yu Jèsús.

Jèsús cuanguihu-gá ñuú Jerusàlén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

12 Te nduu tnée-áⁿ vai ñáyíu ní quexio ñuú Jerusàlén cuendá cundécú-yu vico, te ní ñihí-yu tnúhu sá Jèsús sáhá-gá tnahá-gá cundecu-gá vico-áⁿ, 13 núu ní xehndé-yu ndaha yùtnu ñuú, te nèhé-yu ní sáháⁿ ní sátnahá ñáhã-yu xii-gá. Te ñihí ní cáháⁿ-yu, te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yá Ndiõxí! Te ducaⁿ-ñí ìo càhnu cuu Yaá ní tendaha-gă véxi quindaha ñàha xii-o —duha ní cachí-yu.

14 Te Jèsús ní ñihí-gă ñí bürü, te yòdo-gá-dí cuáháⁿ. Te ducaⁿ ñí cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí núú càchí-xi:

15 Vá yùhú nchòhó cue ñáyíu ndècu ñuú Siòn,

chi iha véxi téé yindaha ñàha xii-ndo yodo-dé ñí bürü.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. 16 Dico cue téé xica cuu ndihí Jesús ñá ní ndàcu iní-güedé nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí nàcuáa cada Jèsús. Dico sátá cuándaa-gá andiu càda cahnu ñàha Tátá-gă xii-gá, te ní ndacu iní-güedé sá dúcáⁿ yòdo tnuní nàcuáa cada-gá, te ducaⁿ ñí cuu.

17 Nchaa ñáyíu ní xíndecu ndihí Jèsús òré ní dándótó-gă té Lázaruú, ya yacáⁿ ní caní-yu cuendú núú ñáyíu nàcuáa ní quide ñàha-gă xii-dé. 18 Te vai-yu ní sáháⁿ-yu núú ndécú Jèsús cuendá sá ñí ñihí-yu tnúhu ní quide-gá sá vã yòo tnahí ndàcu cada. 19 Te cue téé cùu fariséú ní xitnàha-güedé:

—Ní xito-ndo nã ñá túú nàndihí sá quidé-ó-vá, chi nchaa ñáyíu ní chinchícúⁿ ñáhã-yu xii-dé —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél nándúcú-yu Jèsús

20 Te tnahá ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél ní sáháⁿ-yu vico ñuú Jerusàlén ní quide càhnu-yu Yá Ndiõxí. 21 Te ñáyíu-áⁿ ñí sáháⁿ-yu núú tã Lìpé téé ñuú Bètsaidá, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi dis-tritú Galileá. Te ní xáhãⁿ-yu xii-dé:

—Tátá, vá cùndèe iní-n càchí tnúhu-n ñuú ndèé ndécú Jèsús,

chi cuiní-ndí cáháⁿ ndíhi-ndí-gá — cächí-yu xáhãⁿ-yu xii-dé.

²² Te té Lìpé ní naníhí-dě té Ndríxi te ní xáhaⁿ-dë nàcuáa càháⁿ-yu, te ndi ndùú-güedé ní sáhãⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa càháⁿ-yu.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vitna ní cuyatni òré cada càhnu ñaha Tátà-í xii-í, te quiní-yu sá ïo càhnu cuu yúhú Tée cùu ñaní tnáhã-yu nchaá-yu. ²⁴ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nõu ìⁿ tatá vá ngávã-xí nõú ñúhú tēhyú-xi ña, te diu-ni ducaⁿ cùnduu-xi cundecu-xi. Dico ìⁿ tatá ná ngávã nõú ñúhú xínu dēhe-xi, te xíãⁿ nádacayá tnáhã-xí, te mee-xi tēhyú-xi.

²⁵ Te nchaa ñáyiú ïo ñúhu iní-xi cundecu ñuyíú-a ñá túú ñúhu iní-yu Yá Ndiõxí, te ñáyiú-áⁿ cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáyiú ïo ñúhu iní ñáhã xii Yá Ndiõxí, ñáyiú-áⁿ cundecú-yu ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiú cuiní cunu cuechi nõù-í xini ñuhu-xi natuha ñahã-yu xii-í, te nduu táhũ-yu cundecú-yu nõú nõhú-í cundecu-í. Te nchaa ñáyiú na cunu cuechi nõù-í, te cada càhnu ñaha Tátà-í xii-yu — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

²⁷ Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Ío ndíhú iní-í. Te cúñaha-í xii Tátà-í taunihnu ñaha-gã nõu dícó sá cúú, dico vá cúú chi cuendá tnáhã-a véxi-í — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii Tátã-gã Dútú Ndiõxí:

—Táu, cada nàcuáa ní sani iní-n cùnduu cuendá sá ná cádá càhnu ñaha ñáyiú xii-n — cächí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ducaⁿ te ní tecú ní cáháⁿ Yá Ndiõxí ndéé andíu, te cächí-gá:

—Sa ní quide-í nàcuáa cachí ñáyiú sá ïo càhnu cuu-í. Te cada tucu-í cuendá cada càhnu ñaha-gã-yu xii-í — cächí Yá Ndiõxí xáhaⁿ-gã xii Déhe-gã.

²⁹ Te nchaa ñáyiú xindecu ní tecú dóho-yu ní cáháⁿ-gã, dico ñá túú ní sãni iní-yu sá mée-gã ní cáháⁿ, chi davã-yu ní xitnãhá-yu sã ñúhu ní cáháⁿ, te davã-yu ní xitnãhá-yu sã ìⁿ

espíritú xínu cuèchi nõú Yá Ndiõxí ní cáháⁿ. ³⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Ñá díú cuendá yúhú ní cáháⁿ Yá Ndiõxí, chi ní cáháⁿ-gã cuendá sã nchòhó cundedóho-ndo. ³¹ Te vitna ní sáá nduu càda ndáá Yá Ndiõxí cuèchi nchaa ñáyiú ñuyíú-a, te ducaⁿ te vá cùnũ-gã yucu ñãvãha. ³² Te na càta caa ñaha-güedé xii-í nõú cùrúxí, te xíãⁿ cuú-í te níhí-yu tnúhu ni càa xico ñuyíú, te quindáá iní-yu tnúhu-í — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

³³ Duha ní cáháⁿ-gã cuendá cutnùnì iní-yu nàcuáa ndoho-gã òré cuú-gã.

³⁴ Te ní xáhãⁿ-yu xii-gã:

—Níhí-ndí tnúhu sá nõú tütú yódó tnùnì tnúhu Yá Ndiõxí càháⁿ-xi sá Crístú Yaá tendaha-gã quixi ñuyíú-a cundecu-gã ni caa ni quíhíⁿ. ¿Te yòhó nása càháⁿ-tu-n sã ìⁿ tée cùu ñaní tnáhã nchãa ñáyiú ñuyíú-a cahni ñaha-güedé nõú cùrúxí? Te cachí tnúhu-n ná cúú tē-áⁿ — cächí-yu xáhãⁿ-yu xii-gã.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cúú-í dàtnã ìⁿ ñuhú dáyehe ñuyíú-a, dico sacú-ni nduu ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo. Te caca-ndo ìchi ndáá vitna dáyehe-gã-í nõú-ndó chi na cùnee te vá cùtnùnì-gã nõú-ndó ndèe ìchi quíhíⁿ-ndó. ³⁶ Quindáá iní ñáhã-ndó xii-í vitna ndècu ndíhi ñaha-gã-í xii-ndo dandixi túu-í iní-ndó, cuendá cutnùnì iní-ndó nàcuáa nduu cuendá Yá Ndiõxí, te cuu-ndo dēhe-í — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te sátã dúcãⁿ ni cáháⁿ Jèsús, te ní quee-gã cuáhãⁿ-gã ìⁿ nõú vã ná níhí ñáhã-yu xii-gã.

Ñáyiú isràel ñá cuiní-yu quindáá iní-yu Jèsús

³⁷ Te cuèi ïo vãi sã vã yõo tnãhí ndàcu cada ní quide Jèsús ní xiní-yu, dico ni dùcaⁿ ñá túú ní sãndáá iní-yu-gã. ³⁸ Te ducaⁿ ni quide-yu chi dacuití ni quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùnì ndí Chàia ndí ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha nõú tütú-gã nõú cächí-xi:

Yòhó Yaá cúú Xitohó-í, vá yõo ìⁿ sãndáá iní tnúhu càháⁿ-ndí.

Te vá yõo ñⁿ cùtnuní iní-xi sá ïo càhnu cuu-n.

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàia núú tütú-gá. ³⁹ Te ñá ní sàndáá iní-yu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní tucu ndíi Chàia núú tütú Yá Ndiõxi nàcuáa cáháⁿ Jèsús:

⁴⁰ Mee Yá Ndiõxi ní quide-gá sá vã təcú tnùní-yu, chi ní dádãhu ndodo iní ñáhá-gã xií-yu,

chi ío sáá iní-yu núú ñá ní cuiní-gá-yu quindáá iní ñáhã-yu xii-gá.

Te ni vã túhá ñáhá-yu xii yúhú cuendá dacacu nihnu-í-yu.

⁴¹ Duha ní chídó tnùní ndíi Chàia nàcuáa cáháⁿ Jèsús chi ní xiní ndíi sá ïo càhnu cuu-gá.

⁴² Te cuèi ducaⁿ ñí cuu dico titní cue tée cùnunu núú ñáyiu israél ní sàndáá iní ñáhá-güedé xii-gá. Dico ñá túú ní xõo cáháⁿ ndáá-güedé chi ní xõo yùhú-güedé sá vã dáñá-gã cue tée cùu fariséu quíhu-güedé veñúhu. ⁴³ Chi ní xõo cudí-gã iní-güedé sá cáháⁿ ñáyiu dàcúxí tnúhu cáháⁿ Yá Ndiõxi.

Ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu Jèsús cuíta nihnú-yu

⁴⁴ Jèsús níhi ní cáháⁿ-gá, te càchí-gá: —Nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhá xii-í, te ñá díú-ní mèe-í quindáá iní-yu, chi tnàhá Tàtá-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a quindáá iní-yu. ⁴⁵ Te ñáyiu xiní ñáhá xii yúhú xiní-yu tnàhá Tàtá-í. ⁴⁶ Te yúhú véxi-í dandixi túu-í iní ñáyiu ñuyíú-a cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiõxi, te nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhá xii-í te vá cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha. ⁴⁷ Te núu ìo davá-yu ndèdóho-yu nàcuáa cáháⁿ-í te ñá túú tní-yu tnúhu-í, te ñá díú yúhú dàcuíta nihnu-í-yu, chi ñá túú véxi-í ñuyíú-a sá dácúta nihnu-í-yu, chi véxi-í sá dácacu nihnu-í-yu. ⁴⁸ Te nchaa ñáyiu na cùyíchí iní ñáhá xii-í te ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cáháⁿ-í, te ñáyiu-án ná sáá nduu te cuíta nihnú-yu chi ñá ní tní-yu tnúhu ní cáháⁿ-í. ⁴⁹ Te yúhú ñá túú cáháⁿ-í tnúhu véxi iní mèe-í, chi mee

Tàtá-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-í danèhé-í ñáyiu. ⁵⁰ Te yúhú xiní-í sá tnúhu ní táuchíúⁿ Tàtá-í cáháⁿ-í cúú-xí ñⁿ sá vãha sá cúú xii-ndo chi nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, núu xíáⁿ cáháⁿ-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ-gã —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

13

Jèsús náquète-gá sáhá cuè tée xica cuu ndíhi-gá

¹ Te cùmání-gã tnahá vico pàscuá, te Jèsús sa nàha-gá sá sà ní cuyatni òré dandóo-gá ñuyíú-a, te ndaa-gá núú ndécú Tàtá-gã. Te ío ní cuu iní-gá nchaa ñáyiu ní sàndáá iní ñáhá xii-gá, te ní quide ndisa-gá sá ñí cuu iní ñáhá-gã xií-yu.

²⁻⁴ Te ní quíhu yucu ñávãha díquí tẽ Jüdás déhe té Xímú Iscarioté, te ní sani iní-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-gá. Te Jèsús sa nàha-gá sá mée Yá Ndiõxi Yaá cúú Tàtá-gã ní sáñaha-gã tnúhu ndee iní xii-gá sá cádá-gã núú-gã, te nàha-gá sá díú núú Tàtá-gã ní quee-gá véxi-gá ñuyíú-a. Te sáá nduu nàsá tucu-gá núú Tàtá-gã. Te cùdini Jèsús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá ní cùu, te ní ndacuíní-gá yuhu mèsá, te ní taunuu-gá ñⁿ dóo níhnú-gã, te ní queheⁿ-gá ñⁿ dóo ñí dácútú-gã núú yíquí-gã. ⁵ Te ní chihi-gá ndute ñⁿ tina, te xíáⁿ ñí naquète-gá sáhá cuè tée xica cuu ndíhi-gá, te ndíhi dóo ndútú núú yíquí-gã-áⁿ ñí nadayíchí-gá sáhá-güedé.

⁶ Te òré naquète-gá sáhá tẽ Xímú, àdi Pelú, ní cùu ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, ¿te yòhó naquète-n sáhá-í-u? —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vitna ñá cùtnùní iní-n sá quidè-í-a dico sáá nduu te cutnùní iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú:

—Yúhú chi vá ñⁿ ndùu te naquete-n sàhà-í —càchí-dé xàhàⁿ-dë xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu vá náquète-í sáhá-n áⁿ, te vá cáda-gã-n cuendá sá ndécú ndìhi ñaha-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁹ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú:

—Te núu ducaⁿ te vá mée-ní sàhà-í naquete-n, chi naquete-n tnàhá ndaha-í ndìhi díquì-í —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Tée íchí ñí xichi chi xini ñuhu-xi sá sàhà-na-dë ndoo, te ducaⁿ te nduu ndoo-dé ñihí-dé. Te nchòhó sa càndoo-ndo cuéí ñá ncháá-ndó càndoo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

¹¹ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ Jèsús chi sa nàha-gá sá ñⁿ cuè téé-áⁿ cuãha cuendá ñáhá-güedé xii-gá núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá, xiãⁿ núu ní xáhaⁿ-gã sá ña túu càndoo-güedé nchaa-güedé.

¹² Te sátá ñí naquete-gá sáhá-güedé, te ní ndécúhnu-gá dóó-gã, te ní nucóo-gá yuhu mèsá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te ní cutnùní iní-ndó sã ñí quide ñaha-í xii-ndo-ãⁿ? ¹³ Te nchòhó váha-ní cáháⁿ-ndó sã cùnùu-í, te dânani ñaha tucu-ndo Mestrú xii-í, te ndáá cáháⁿ-ndó. ¹⁴ Te núu yúhú cùu-í Mestrú, te cùu tucu-í téé cùnùu te náquète-í sáhá-ndó, te ñi-u-ni ducaⁿ càda nchòhó tucu naquete sáhá tnáhá-ndó. ¹⁵ Yúhú sànu ichi ñaha-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo. ¹⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñí ñⁿ téé xinu cuechi ñá túu cùnùu-dé dàcúxí pàtróoⁿ-dë, te ñí ñⁿ téé xica chiuⁿ ñá túu cùnùu-dé dàcúxí téé tëndaha ñaha xii-dé cuáháⁿ-dë chiuⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yúhú ndìhi nchòhó. ¹⁷ Te núu ní cutnùní iní-ndó nàcuáa ní quide ñaha-í xii-ndo ña, te ducaⁿ càda tnaha-ndo te cuu váha iní ñáhá Yã Ndiõxí xii-ndo.

¹⁸ Yúhú, ñá túu cáháⁿ-í cuendá-ndó nchaa-ndo, chi yúhú sa nàha-í nàcuáa sàni iní ñⁿ ñⁿ nchòhó cue téé ní nanducu ñihnu-í tnuú nchaa ñáyiu ñuhu ichi cuehé ichi duha ní cachí-í chitnahá ñáhá-ndó xii-í. Chi dacuítí sã quée ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yã Ndiõxí núu càchí-xi: “Tée xèxi

ndìhi ñaha xii-í ngóo-dé cuu úhú iní ñáhá-dë”, duha càchí-xi núu tütú-gá.

¹⁹ Te cùmání-gã sáá nduu càda ñaha-dé sá sání iní-dé, núu xiãⁿ càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-dé, chi na sáá nduu-ãⁿ te cutnùní iní-ndó sã yúhú cùu-í Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyíú-a. ²⁰ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii cue téé tendaha-í cáháⁿ tnúhu-í, te cada iní-yu sá tnàhá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-í, te cada iní-yu sá tnàhá Tãtà-í Dútú Ndiõxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuendá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càchí-gá sá tẽ Jüdás cuáha cuendá ñáhá-dë xii-gá núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús te ío ní ndíhú iní-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã díú-ní ñⁿ nchòhó cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te ní ngüíta cue téé xica cuu ndìhi-gá ndéhe ñⁿ ndehe ñⁿ núu tnáhá-güedé, chi ñá ní cùtnuní iní-güedé ndédacàa-güedé cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá. ²³ Te ñⁿ téé-áⁿ ño cùdíí iní ñáhá Jèsús, te ndècu yatni-dé ñíni-gá cùdini-dé ndìhi-gá.

²⁴ Te té Xímú, àdi Pelú chi úu ñi-u-dé, ní quide-dé sèñá núu tẽ ndècu yatni ñíni-gá-áⁿ sá càcáⁿ tnúhú-dë núu-gã núu ndédacàa-güedé cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá. ²⁵ Te téé-ãⁿ ní sáháⁿ ndehe yatni-gá-dé ñíni Jesús, te ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mestrú, ¿ndédacàa-ndí cuendá-ndí ní cáháⁿ-n-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na chindóyo-í luha pàá, te téé na cuáha-í te téé-áⁿ cúu-dë —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te ní chindóyo-gá luha pàá, te ní sáha-gá té Jüdás déhe té Xímú Iscarioté.

27 Te òré ní queheⁿ-dé pàá, te ní ngúndecu ndìhì ñaha dùuⁿ-ná yucu ñávàha xii-dé. Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sá nǐ sani iní-n càda-n te cada ndìhì-ni-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

28 Te nǐ ìⁿ cue téé cùdini ndìhì-gá ñá ní tècú tnùnì-güedé nása ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gǎ xii té Jùdás. 29 Te dava-güedé ní sani iní-güedé sá sǎ cuendá sá ndécú ndìhì-dé sá ñúhú díhúⁿ, te váa íó ìⁿ sá cuááⁿ-dè nàndìhì-güedé vico, àdi díhúⁿ cuáha-dé ñáyiu ndàhú xáhaⁿ-gǎ ní cáháⁿ-güedé. 30 Te sa ní cundiⁿ ní queheⁿ cuendá té Jùdás pàá caxí-dé, te òré ní níhí-dé pàá-áⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé.

Jèsús càchí tnúhu-gá nàcuáa cada-o

31 Te sátá nǐ quee té Jùdás cuáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ Jèsús xii dava-gá-güedé:

—Vitna te quiní-ndó ndìhì nchaa ñáyiu sá ìo càhnu cuu yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, te òré-áⁿ cutnùnì iní-ndó sǎ ìo càhnu cuu tucu mee Yá Ndiòxí. 32 Te núu yúhú quidé càhnu-í Yá Ndiòxí, te òⁿ-ni ducaⁿ càda cahnu ñaha-gá xii yúhú, te ñá túú-gǎ tǐtní nduu te ducaⁿ càda-gá. 33 Te nchòhó cue déhe-í na càchí tnúhu-í sá sàcú duha-ná nduu ndècu ndìhì ñaha-í xii-ndo. Te nchòhó nanducu ñaha-ndo xii-í dico vá ná nihí ñáhá-ndó dàtná ní xáhaⁿ-í xii ñáyiu isràél, te òⁿ-ni ducaⁿ càháⁿ-í núu-ndó sǎ vǎ ndácú-ndó quíhìⁿ-ndó núú quíhìⁿ-í. 34 Te duha sànu ichi ñaha tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo sǎ cúú iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo datná yúhú cúú iní ñáhà-í xii-ndo. 35 Te núu na cùu iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo ña, te ducaⁿ te cutnùnì iní nchaa ñáyiu sá cúú-ndó cuè téé ní chitnahá ñáhá xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá tǎ Pèlú vá nǔnuu-dé sá xicá cùu ndìhì ñaha-dé xii-gá

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

36 Te ní xáhaⁿ tǎ Xímú, àdi Pèlú chi úú òⁿ-dé, xii Jèsús:

—Mèstrú, ¿ndèé quíhìⁿ-n-í? — càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vitna te vá ndácú-n cànchicúⁿ ñáhá-n quíhìⁿ núú quíhìⁿ-í, dico na sáá nduu te dai sáá-n núú cùndècu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

37 Te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná cuendá núu vá ndácú-í cànchicúⁿ ñáhà-í xii-n quíhìⁿ vitna-í? Chi yúhú ñá túú tnàhí yúhú-í cuèi na cùú-í sá cuendá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

38 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te ndáá sá xèndé iní-n sǎ cuèi na cùú-n cuendá-í-u? Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sǎ cùmání-gǎ cana líhi, te úní xito cáháⁿ-n sǎ ña túú xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

14

Jèsús dánèhé ñáhá-gǎ nàcuáa cada-o nàsáá-ó núú ndécú Yá Ndiòxí

1 Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te ñá túú nǎ cani iní-ndó. Quíndáá iní-ndó Yá Ndiòxí, te quíndáá iní-ndó yúhú. 2 Chi núú ndécú Tàtá-í ío nùne núú cùndècu-o, chi núú ñáhá ñá te sa cachí tnúhu-í xii-ndo ni cùu. Te vitna na nùhú-í te cada túha-í núú cùndècu-ndo. 3 Te dàtnùnì quixi tucu-í te candeca ñaha-í xii-ndo quíhìⁿ cuendá ìⁿ-ni xìchi cundecu-o. 4 Te sa nàha-ndo ndéé quíhìⁿ-í te sa xini-ndó ìchi —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

5 Te ní xáhaⁿ tǎ Mǎxí xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú xini-ndí ndèé quíhìⁿ-n te da ichi-ná quiní-ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

6 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cúú-í dàtná ìⁿ ichi te càháⁿ-í tnúhu ndáá, te yúhú cada-í te naníhí tàhú-ndó. Te ìⁿ dìi díi-ni yúhú cada-í te sáá-ndó núú Yá Ndiòxí cundecu-ndo te núu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í. 7 Te núu dícó cùtnùnì ndisa iní-ndó yòo cuu-í-áⁿ, ducaⁿ te cutnùnì iní-ndó yòo cuu Tàtá-í ní cùu. Dico vitna dàtná sá nǐ xini núú-ndó Dùtú Ndiòxí Yáá cúú Tàtá-í cada iní-ndó, chi ní xini-ndó yúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

8 Te ní xáhaⁿ tẽ Lìpé xii-gá:

—Mèstrú, danèhé ñáhá xii-ndí Dútú Ndiõxí chi na cùu váha iní-ndí — càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

9 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Lìpé, ¿te náa ñá túú xini ñáhá-n xii-í? Te sa ní cuu vai nduu ndecu ndihi ñaha-í xii-ndo, chi ñáyiú xini ñáhá xii-í te xini-yu tnàhá Tàtá-í. ¿Te ná cuendá yòhó càchí-n sã dánèhé ñàhá-í xii-ndo Tàtá-í? 10 ¿Náa ñá túú sàndáá iní-ndó sã yùhú ndécù-í ndihi Tàtá-í? Te mee-gã ndécú ndihi ñaha-gá xii-í. Te nchaa tnúhu càháⁿ-í núú-ndó ñá túú càháⁿ-í sã véxi iní mèe-í, chi Tàtá-í Yaá ndécú ndihi ñaha xii-í chindèe ñaha-gá quidè-í chiuⁿ-gá. 11 Te quindáá iní-ndó sã yùhú ndécù-í ndihi Tàtá-í, te ducaⁿ mèe-gá ndécú ndihi ñaha-gá xii-í. Te núu ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í-a, te dandácu iní-ndó nchaa chiuⁿ ta guide-í véxi, te quindáá iní ñáhá-ndó. 12 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyiú na quindáá iní ñáhá xii-í, te cadá-yu chiuⁿ guide-í te càhnu-gá chiuⁿ cadá-yu chi yùhú núhú-í núú ndécú Tàtá-í cundecu-í nàcuáa níhí ndéé-gã-yu cundecu-yu. 13 Te nchaa sã ná càcáⁿ-ndó te taxi-í te núu na quindáá iní ñáhá-ndó xii-í, te nchaa cada-í cuendá cutnùní iní ñáyiú sã ìo càhnu cuu Tàtá-í Dútú Ndiõxí. 14 Te yùhú cada-í nchaa sã cuini-ndó càcáⁿ táhú-ndó nù-í, te núu na quindáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í.

Jèsús càchí-gá sã téndàha-gá Espiritú Yá Ndiõxí quixi cundecu ndihi-o

15 'Te núu nchòhó cúu iní ñáhá-ndó xii-í te tnii-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í. 16 Te yùhú cacáⁿ táhú-í núú Tàtá-í sã téndàha-gá Espiritú-gá quixi cundecu ndihi-ndo cànu ichi ñaha-xi xii-ndo nacuáa cundecu-ndo, te chindee ñaha-xi xii-ndo ni caa ni quihíⁿ. 17 Te nchaa ñáyiú ndecu ichi cuehé ichi duha ñá túú xini-yu Espiritú Yá Ndiõxí te ni vã cúu cundecu ndihi-yu. Dico nchòhó sa xini-ndó Espiritú-gá te ndecu ndihi ñaha-xi xii-ndo. Te sáá ìiⁿ nduu te cunuu Espiritú-gá iní-ndó.

18 Te yùhú vá dáñá nihnu ñaha-í xii-ndo, chi quixi tucu-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo. 19 Te sácú duha-ná nduu ndecu-í te vá quini ñáhá-gã ñáyiú xii-í, dico nchòhó chi quini ñáhá-ni-ndó xii-í. Te ducaⁿ-ni cundecu-ndo ichi váha chi cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo ni caa ni quihíⁿ. 20 Te dàvá-áⁿ cutnùní iní-ndó sã ndécù-í ndihi Tàtá-í, te ducaⁿ nchòhó cundecu ndihi ñaha-ni-ndo xii-í. 21 Te nchaa ñáyiú dàcuaha tnúhu-í te tnii-yu, ñáyiú-áⁿ quidé ndisá-yu sã cúu iní ñáhá-yu xii-í. Te ducaⁿ Tàtá-í cúu iní ñáhá-gã xií-yu, te ducaⁿ-ni yùhú cúu iní-í-yu tucu, te ducaⁿ te cutnuni iní-yu sã ndécú ndihi-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

22 Te ní càháⁿ ìiⁿ tée nani Judás dico ñá díú tẽ Jùdás déhe té Ximú Iscarioté ní càháⁿ, chi ingá té Jùdás ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, ¿nása cada-n cuendá cutnùní iní-ndí sã cundecu ndihi ñaha-n xii-ndí, te ñáyiú ñuhu ichi cuehé ichi duha vá cundecu ndihi-n-yu-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

23 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú cúu iní ñáhá xii-í te tnii-yu tnúhu càháⁿ-í, te ñáyiú-áⁿ cúu iní ñáhá Tàtá-í xii-yu, te yùhú ndihi Tàtá-í ndécú-ndí ndihi-yu. 24 Te nchaa ñáyiú ñá túú cúu iní ñáhá xii-í te ñá túú tnii-yu tnúhu càháⁿ-í. Te nchaa tnúhu ní càháⁿ-í ní xindèdóho-ndo chi Tàtá-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a ní dácáhu iní ñáhá-gã xii-í, te ñá díú mèe-í ní càhu iní-í tnúhu càháⁿ-í.

25 'Duha nduu tnúhu càháⁿ-í núú-ndó vitna ndecu ndihi ñaha-gá-í xii-ndo. 26 Dico Yá Ndiõxí tendaha-gã Espiritú-gá quixi-xi cada-xi núú-í taxi-xi tnúhu ndee iní xii-ndo, te diu-xi chindee ñaha-xi xii-ndo te danèhé ñáhá-xi xii-ndo nchaa sã cúmání quini-ndó, te diu-ni-xi dandácu iní ñáhá-xi xii-ndo nchaa nacuáa ní càháⁿ-í.

27 'Te yùhú chindee chituu ñaha-í xii-ndo ìo váha cuu iní-ndó cundecu-ndo datná yùhú ìo váha cúu

iní-í ndécù-í, chi sa ta cùyatni nduu nùhú-í. Te yúhú càchí tnúhu ndáá-í sá chíndèe ñaha-í xii-ndo, te vá cáda-í dàtná quídé ñáyiú ñùhu ichi cuehé ichi duha. Te ni vǎ ndìhú iní-ndó, te ni vǎ yùhú-ndó. ²⁸ Te sa ní xíndèdóho-ndo ní cáhá-í sá nùhú-í, te quixi tucu-í cundecu ndìhí ñaha-í xii-ndo. Te núu ndisa cùu iní ñáhá-ndó xii-í ñá, te òré ní níhí-ndó tnùhú sá nùhú-í núu ndécú Tàtà-í, te cudí iní-ndó ní cùu, chi ío càhnu cuu-gá dàcúxí yùhú. ²⁹ Te sa ní cachí tnúhu-í sá nùhú-í, te na sàà òré nùhú-í núu ndécú Tàtà-í, te quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í.

³⁰ Te ñá túú-gǎ vǎi tnúhu ndatnúhu ndìhí ñaha-í xii-ndo chi sa véxi yucu ñávǎha sá táxí tnùní ñuyíú-a, dico vá táxí tnùní ñáhá-xí xii yúhú. ³¹ Te cada-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ Tàtà-í cuèndá cutnúni iní nchaa ñáyiú ñuyíú-a sá yùhú ío cùu iní-í-gá. Te vitna chí ndácuíñí ná quíhíⁿ-ó — càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

15

Cuèndá yoho yàha stilé ndìhí nchaa dité-xi

¹ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé: —Yúhú cùu-í dàtná yoho yàha stilé, te Tàtà-í cùu-gǎ dàtná ìⁿ tée xìto yoho yaha stilé-áⁿ. ² Te nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-í cùu-yu dàtná dité nchaa yoho yàha stilé-áⁿ. Te tée xìto yoho yaha stilé-áⁿ xèhndé-dé nchaa dité-xi sá ñǎ cuìní-gǎ-xi cuuⁿ ndéhé-xi, te ndàda ndoo-dé nchaa dité-xi sá cùuⁿ cuèndá cuuⁿ-gá. ³ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchohó, chi sa ní xócuíñí nchaa sá cuèhé sá dúhá ndècu ndìhí-ndo, chi ní sándáá iní-ndó tnùhú ní cáhá-í. ⁴ Te cuu ìⁿnuu-ndo cundecu ndìhí ñaha-ndo xii-í, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cundecu ndìhí ñaha-í xii-ndo. Chi núu ìⁿ yutnu vídí ná quèndéé dité-xi, te dité-xi sá ní quèndéé-áⁿ vǎ cùuⁿ-gǎ sávídí-xi chí duuⁿ duuⁿ ní xíta-xi. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchohó chí vá ndácú-ndó càda-ndo chiuⁿ-í, te núu vá cùndècu ndìhí ñaha-í xii-ndo.

⁵ 'Chi yúhú cùu-í dàtná yutnu vídí-áⁿ, te nchòhó cùu-ndó dàtná

nchaa dité-xi. Te nchaa ñáyiú cùu ìⁿnuu ndìhí ñaha xii-í, te ndècu ndìhí-í-yu, te ndácú-yu quídé-yu chiuⁿ-í. Te núu vá cùu ìⁿnuu ndìhí ñahá-yu xii-í, te vá ndácú-yu cada-yu chiuⁿ-í. ⁶ Te nchaa ñáyiú vá cùu ìⁿnuu ndìhí ñaha xii-í, te yáha-yu dàtná yǎha ìⁿ dité yutnu vídí sá ñà túú cùuⁿ sávídí-xi, chí xèhndé-güedé yìchí-xi, te sàhmi-güedé.

⁷ 'Cuu ìⁿnuu ndìhí ñaha-ndo xii-í, te vá nàcuánaa-ndo nacuáa ní cáhá-í. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te nání cuìní-ndó cǎcáⁿ-ndó nùu-í te taxi-í. ⁸ Te núu nchòhó ná cáda vǎha-ndo cundecu-ndo, te ío cada càhnu-ndo Tàtà-í, te ducaⁿ cùtnuní sá ndísá cùu-ndo cue tée ní chitnahá ñáhá xii-í. ⁹ Te yúhú ío cùu iní ñáhá-í xii-ndo dàtná cùu iní ñáhá Yǎ Ndiòxí xii-í. Te cada-ni-ndo mèe-ni sá vǎha cuèndá cudí iní ñáhá-gǎ-í xii-ndo. ¹⁰ Te núu na quíndáá iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa ní cáhá-í, te ío cuu iní ñáhá-í xii-ndo, chí yúhú ducaⁿ ío sándáá iní-í Tàtà-í quídé-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te xǎⁿ nùu ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-í.

¹¹ 'Duha càhá-í núu-ndó cuèndá cudí ndisa iní-ndó dàtná cùu iní mèe-í. ¹² Te duha nduu tnùhú càhá-í cuèndá sá cùu iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo datná cùu iní ñáhá-í xii-ndo. ¹³ Te núu ní xíhó sǎ cùu-xí ìⁿ tée ío váha tnáhá tnúhu ndìhí-o, te xǎⁿ cutnúni iní ñáyiú sá ío cùu iní-ó-dě. ¹⁴ Te nchòhó cuu-ndo cuè tée ío váha tnáhá tnúhu ndìhí-í te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càhá-í. ¹⁵ Te vá cùñaha-gǎ-í xii-ndo sá cùu-ndó cuè tée xìnu cuechi nùu-í, chí ní ìⁿ tée xìnu cuechi ñá túú xìní-dé ná quídé pàtróoⁿ-dè. Te yúhú càchí-í xii-ndo sá cùu-ndó cuè tée ío váha tnáhá tnúhu ndìhí-í, chí ní cachí tnúhu-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ Tàtà-í. ¹⁶ Te ñá díú nchòhó ní càháⁿ ñáhá-ndó xii yúhú, chí yúhú ní cáháⁿ ñáhá-í xii-ndo. Te yúhú tauchiⁿ-í quíhíⁿ-ndó càda-ndo nchaa nacuáa ní cáhá-í, chí tnúhu-áⁿ vǎ ndìhí ñhnu-xi. Te ducaⁿ nchaa sá ná cǎcáⁿ-ndó nùu Tàtà-í Yǎ Ndiòxí te taxi-gǎ, te núu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í. ¹⁷ Te yúhú càhá-í dóho-ndo sá cùu iní tnáhá-ndó

ɛ̃n ɛ̃n-ndo.

Ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní-yu Jèsús ndih nchaa ñáyi sàndáá iní tnúhu-gá

18 Te nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha ñá cùu quini ñáhá-yu xii-ndo, te sa nàha-ndo sá dǐhna-gá yúhú ní ngüíta-yu ducaⁿ ñá cùu quini ñáhá-yu xii-í. 19 Te núu dícó tnàhá nchòhó ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha ñá, te cuu iní ñáhá-yu xii-ndo dàtná cùu iní tnáhá-yu ndi mèe-yu ni cùu. Te yúhú ní nanducu nihnu ñaha-í xii-ndo tnúu ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha, núu xiáⁿ ío cùu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo cuendá sá ñá túu-gá chitnahá-ndó-yu. 20 Te dandàcu iní-ndó nàcuáa ní cáháⁿ-í sá ni ɛ̃n tée xinu cuechi ñá túu cùuu-dé dácúxí pàtróóⁿ-dé. Te yúhú cùu úhú iní ñáhá-yu, te diu-ni ducaⁿ cada ñaha-yu xii nchòhó. Te núu dícó ní tní-yu tnúhu ní cáháⁿ-í ñá, te diu-ni ducaⁿ tní-yu tnúhu cáháⁿ-ndó nǔ-yu ni cùu. 21 Te ducaⁿ cada ñaha-yu xii-ndo sá cuendá-í, chi ñá xini-yu Tàtá-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a.

22 Te vaa vá cùndècu cuéchi-yu ni cùu, te núu ñá túu yúhú ní cáháⁿ-í nǔ-yu, te vitna vá cùu tnàhí cachí-yu sá ñá túu cuéchi-yu. 23 Chi nchaa ñáyi cùu úhú iní ñáhá xii-í, te cùu úhú iní-yu tnàhá Tàtá-í. 24 Te vaa ni ɛ̃n cuéchi-yu vá cùndècu ni cuu, te núu dícó ñá túu ní xini-yu nchaa sá ní quide-í sá vǎ yóo tnàhí ndàcu cada. Te cuéi ní xini-yu dico dai cùu úhú iní ñáhá-yu xii-í ndih Tàtá-í. 25 Te duha quidé-yu chi dacuítí quèe ndáá-xi nàcuáa yòdo tnuní núu tütú Yá Ndióxi sá dácuhá-yu, chi cachí-xi sá ñá túu nǎ cuéchi-í te cuu úhú iní ñáhá-yu xii-í.

26 Te Espiritú Tàtá-í Dútú Ndióxi sá ndécú nǔ-gǎ tendaha-í quixi chindee ñaha-xi xii-ndo, te canu ichi ñaha-xi nàcuáa cundecu-ndo, te Espiritú-áⁿ cáháⁿ ndáá-xi cuendá cutnùni iní nchaa ñáyi yoo cùu-í. 27 Te nchòhó tnàhá-ndó cáháⁿ váha-ndo cuendá-í cuendá cutnùni

iní-yu yoo cùu-í, chi nàha-ndo sá ndèé òré ní ngüíta-í quidè-í chiúⁿ Tàtá-í ní chitnahá ñáhá-ndó xii-í —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

16

1 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Duha cáháⁿ-í cuendá ná nanchòcáva iní-ndó nǔhú-ndó ichi cuehé ichi duha. 2 Chi vá dáñá-gǎ-güedé

quihu-ndo vèñúhu, te ni vǎ cùu-gǎ quini ndeé ñáhá-güedé xii-ndo. Te sáá ɛ̃n nduu te cahni ñaha-güedé xii-ndo, te xiáⁿ cuu cahaⁿ-güedé sá quidé-güedé chiúⁿ Yá Ndióxi. 3 Te ducaⁿ cada-güedé chi ñá túu xini-güedé Tàtá-í, te ni ñá túu xini ñáhá-güedé xii yúhú. 4 Te duha nduu tnúhu cáháⁿ-í núu-ndó, chi na sáá òré te ndacu iní-ndó nchaa tnúhu sá sá ní cachí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada ñaha-güedé xii-í.

Nchaa chiúⁿ quide Espiritú Yá Ndióxi

Te ñá túu ní cachí tnúhu-í xii-ndo ndeé dǐhna chi ndècu ndih ñaha-í xii-ndo. 5 Dico vitna sa ta cùyatni nduu nǔhú-í núu ndécú Tàtá-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a. Te ni ɛ̃n nchòhó ñá túu xicáⁿ tnúhú-ndó nǔ-í nǔu ndeé quihíⁿ-í. 6 Chi mee-ni sá ndihú iní-ndó sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-í. 7 Te na cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá váha-gá sá cùu-xi-ndó nǔu nǔhú-í, chi tendaha-í Espiritú Yá Ndióxi quixi cundecu ndih-ndo chindee ñaha-xi, chi núu vá nǔhú-í te vá quixí Espiritú-gá cundecu ndih-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo. 8 Te na quixi Espiritú-gá te dandixi túu-xi iní nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha sá ñá túu quide váha-yu. Te dacàhu iní ñáhá-xi sá ndécú ɛ̃n ichi váha ichi ndáá. Te Espiritú-gá-áⁿ cada-xi nàcuáa cutnùni iní-yu sá Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuéchi-yu. 9 Te ducaⁿ te cutnùni iní-yu sá ndécú cuéchi-yu, chi ñá túu sàndáá iní ñáhá-yu xii-í. 10 Te ducaⁿ te cutnùni iní-yu nàcuáa nduu cuendá ichi váha ichi ndáá, chi yúhú nǔhú-í núu ndécú Tàtá-í, te nchòhó vá quini ñáhá-gǎ-ndó. 11 Te ducaⁿ te cutnùni iní-yu sá Yá Ndióxi cada

ndáá-gá cuéchi-yu, chi sa ní cáháⁿ-gá sá yúcu ñávãha sá táxi tnùnì ñuyú-a quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú.

12 'Te vài-gá tnúhu ndècu cachí tnúhu-í xii-ndo, dico nchòhó chi vá cùndèe iní-ndó cùndedóho-ndo nchàa vitna. 13 Te na quíxi Espiritú Yã Ndiöxí, Espiritú càháⁿ ndáá cuíti, te Espiritú-áⁿ danèhé ñáhá-xí nchàa tnúhu váha tnúhu ndáá. Te vá dácàhu iní ñáhá-xí xii-ndo sá vèxi iní méé-xí chi dacàhu iní ñáhá-xí nchàa sá càháⁿ Yã Ndiöxí, te cachí tnúhu-xi nchaa nàcuáa cada-xi ndéé núú cuáháⁿ núú vèxi-gá. 14 Te Espiritú-gá-áⁿ cada càhnu ñaha-xi xii yúhú chi ndècu ndihí-xi tnúhu-í, te danèhé ñáhá-xí xii-ndo. 15 Te nchaa sá ndécú ndihí Tàtà-í ndécú ndihí-í tnáhá-í, núú xíáⁿ càchí-í sá Espiritú-gá danèhé ñáhá-xí nchàa tnúhu-í xii-ndo.

Nchaa ñáyiu ndìhú iní-xi nduu dǐí iní-yu na quíxi tucu Jesús

16 'Te ìⁿ úú-nã nduu ndècu-í te vá quínì ñáhá-gã-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quínì ñáhá tùcu-ndo xii-í, te ducaⁿ chí núhú-í núú ndécú Tàtà-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

17 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá ñuu ní ngüíta ìⁿ úú cue téé xica cuu ndihí-gá xítnàha-güedé:

—¿Nása ndùu-tu tnúhu càháⁿ-gá sá càchí-gá sá ìⁿ úú-nã nduu ndècu-gá te vá quínì-gá-ó-gã, dico núú sàcú-ni nduu te quínì tucu-o-gã-i?, chí núhú-gá núú ndécú Tàtà-gã —càchí-güedé xítnàha-güedé.

18 Te xítnàha tucu-güedé:

—¿Nása cuáháⁿ-tu tnúhu-ãⁿ sá sàcú-ni nduu? Te ñá tècú tnùnì-ó nása ndùu tnúhu càháⁿ-gá —càchí-güedé xítnàha-güedé.

19 Te Jèsús ní cutnùnì iní-gá sá cuínì-güedé cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gã nása ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá, núú ní xáhaⁿ-gã:

—Cuèndá sá ñí cachí-í sá ìⁿ úú-nã nduu ndècu-í te vá quínì ñáhá-gã-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quínì ñáhá tùcu-ndo xii-í ní cachí-í, ¿xíáⁿ ndúcú tnúhu núú tnáhá-ndó-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

20 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchòhó ndìhú víhí iní-ndó te ndáhyú-ndó, dico nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha chi da cudǐí iní-yu. Dico nchòhó ñáyiu ndáhyú chí sáa nduu te nduu dǐí iní-ndó. 21 Chi dàtná cuínì-ndó cùu ìⁿ ñadihí ñaha ní tnáhá nduu cacu déhe-xi vài sani iní-aⁿ sá quidé ùhú ñáhá-xí. Dico na yãha cacu déhe-aⁿ, te ñá túú-gã ndácú iní-aⁿ sá ñí quide ùhú ñáhá-xí xii-aⁿ chí mee-nã sá cudǐí iní-aⁿ déhe-aⁿ. 22 Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó vitna chí ndìhú iní-ndó sã nùhú-í, dico quíxi tucu-í quíxi coto ñaha-í xii-ndo, te òré-áⁿ te cudǐí ndìsa iní-ndó, te vá yõo ìⁿ-gá dandìhú iní ñáhá xii-ndo davá-áⁿ.

23 'Te davá-áⁿ ñà túú-gã ná nducu tnúhu-ndo nùu-í. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã Tàtà-í taxi-gá nchaa sá ná càcáⁿ-ndó nùu-gã nùu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í.

24 Te ndéé vitna vátá dúcáⁿ-gã cada-ndo càcáⁿ-ndó. Dico càcáⁿ-ndó nùu-gã nùu ná cuínì-ndó te taxi-gá cuèndá cudǐí ndìsa iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Xítohó Jesucristú ní cunuu tnúhu-gá núú yucu ñávãha

25 Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Mee-ni ñí chidáhu ndodo-í tnúhu ní cáháⁿ-í núú-ndó, dico sáa nduu te vá chidáhu-gá-í tnúhu cáháⁿ-í, chí cáháⁿ ndáá-na-í cuèndá Tàtà-í.

26 Te davá-áⁿ càcáⁿ-ndó núú Tàtà-í nùu ná cuínì-ndó te taxi-gá, te núu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. Te ñá túú-gã xínì ñùhu-xi sá yúhú cácaⁿ-í núú-gã cuèndá-ndó chí cácaⁿ méé-nã-ndó. 27 Chí mee Tàtà-í ío cùu iní ñáhá-gã xii-ndo cuèndá cúú iní ñáhá-ndó xii-í, te sàndáá iní-ndó sã nùu-gã ní quee-í véxi-í. 28 Te yúhú ní quee-í núú Tàtà-í véxi-í ñuyú-a, te vitna dándóo-í ñuyú-a te núhú-í núú ndécú-gã —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

29 Te ní xáhaⁿ cuè téé xica cuu ndihí-gá:

—Vitna chi càháⁿ ndáá-nă-n, ñá túú-gă chídăhu-n tnũhu càhá-n. ³⁰ Te vitna ní xiní-ndí sá ïo váha cùtnuní iní-n nchàa nacuáa cùu, te cùtnuní iní-n nchàa nacuáa sàni iní nchaa ñáyiu. Te ñá túú xini ñuhu-xi nágá nducu tnũhu-yu núú-n chi nchaa sa ní dátũu-n nũu-yu. Te xíáⁿ nũu sàndáá iní-ndí sá nũú Yă Ndiõxí ní quee-n véxi-n —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

³¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te vitna sàndáá iní-ndó-ăⁿ?
³² Vitna ní sáá nduu nĩ sáá òré sá ncháá nchòhó cuténuu-ndo càa ìⁿ caa úú cuu-ndo, te dándóo mee ñaha-ndo xii-í. Dico ñá díú mèe dii-í quendóo chi ndècu ndihí-í Tătà-í. ³³ Duha càháⁿ-í cuendá cuu váha iní-ndó cùndecu-ndo, chi ñuyíú-a cuu úhú iní ñáhă-yu xii-ndo, dico ni vă yùhú-ndó chi yúhú sa ní dáquéé tĩhù-í nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

17

Jèsús xìcáⁿ táhú-gă núú Tătá-gă Dútú Ndiõxí cuendá cue tée xìca cuu ndihí-gá

¹ Te sátá dúcáⁿ nĩ cáháⁿ Jèsús te ní ndacoto-gá andũu, te ní xáhaⁿ-gă xii Tătá-gă Dútú Ndiõxí:

—Táu, vitna ní sáá nduu càda cahnu ñaha-n xii-í cuendá ducaⁿ càda cahnu ñaha-í xii-n. ² Chi mee-n nĩ cachí-n sá táxí tnùn-í nchaa ñáyiu ñuyíú-a, te dácacu nihnu-í nchaa ñáyiu ní cachí-n nàníhí tàhú. ³ Te cundecu ndihí-õ-yu ni caa ni quíhíⁿ, chi sàndáá iní ñáhă-yu sá ìⁿ dìi ní yòhó cúú-n Ndiõxí ndisa, te ducaⁿ xini ñáhă-yu xii yúhú Jesucristú téé ní tendaha-n véxi ñuyíú-a.

⁴ Te yúhú ní chiñuhu ñaha-í xii-n ñuyíú-a, te ní xínu chìuⁿ ní cachí-n càda-í. ⁵ Táu, vitna na nàsáá-í núú-n te cada càhnu ñaha-n xii-í dàtná ní xóo cada càhnu ñaha-n xii-í ndéé cùtnàhă vátá ngăva-gă ñuyíú.

⁶ Te nchaa ñáyiu ní nanducu nihnu-n tnuú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuèhé ichi duha, ní taxi cuendá-n-yu,

te ní xáhaⁿ-í xii-yu yoo cùu-n. Te cuendá-n cùu-yu, te ní taxi cuendá-n-yu, te ní sàndáá iní-yu tnũhu-n. ⁷ Te vitna ní cutnùn-í iní-yu sá ncháá tnũhu ndècu ndihí-í diu-ni mee-n nĩ taxi-n. ⁸ Te ní dănèhé-í-yu nchaa tnũhu sá nĩ dănèhé ñáhă-n xii-í, te ní sàndáá iní-yu. Te ní cutnùn-í iní-yu sá nũú-n nĩ quee-í véxi-í, te ní sàndáá iní-yu sá yòhó ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a.

⁹ Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n cuendá nchaa ñáyiu ní taxi cuendá-n. Te ñá túú càháⁿ ndàhú-í núú-n cuendá ñáyiu ndècu ichi cuèhé ichi duha, chi cuendá nchaa ñáyiu ní taxi cuendá-n càháⁿ-í, chi cuendá-n cùu-yu. ¹⁰ Te nchaa sá cúú cuendá-í cúú-xí cuendá-n, te nchaa sá cúú cuendá-n cùu-xi cuendá-í tnàhă-í. Te xíquide càhnu ñahă-yu xii-í.

¹¹ Te yúhú vá cùndècu-gá-í ñuyíú-a, dico mèe-yu chi cundecu-ní-yu, te yúhú ndixi-í núú ndécú-n. Táu, yòhó ío yiñũhu ndecu-n, te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n sã ní yùhu ni iní-n còto-n nchaa ñáyiu ní taxi cuendá-n, ñáyiu ní sàndáá iní tnũhu-í cuendá sá ìⁿ-ní ichi cuú-yu cundecú-yu dàtná ìⁿ-ni cùu nchoo. ¹² Chi òré ndécú-í ndihí-yu ñuyíú-a ní xito-í-yu nàcuáa cùu iní-n, te ni ìⁿ-yu ñá túú ní xíta nihnu, chi ìⁿ-ni té Jùdás ní xíta nihnu tnàhí-dé, te ducaⁿ nĩ cuu cuendá sá nĩ quee ndáá-xi nàcuáa yòdo tnuní núú tütú-n.

¹³ Te vitna sa ndixi-í núú ndécú-n, dico nini ndècu-gá-í ñuyíú-a duha càháⁿ-í cuendá sá cúú ìⁿ-yú dàtná cúú ìⁿ méè-í. ¹⁴ Te yúhú ní dănèhé-í-yu tnũhu-n, dico nchaa ñáyiu ndècu ichi cuèhé ichi duha cùu úhú iní ñáhă-yu xii-yu cuendá sá ñà túú-gă ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha-áⁿ dàtná yúhú ñá túú ndècu-í ichi-áⁿ.

¹⁵ Te ñá túú càchí-í sá xócàni-n-yu ñuyíú-a, dico càháⁿ ndàhú-í núú-n sã dácacu nihnú-n-yu núú yucu ñávăha. ¹⁶ Te yúhú ñá túú ndècu-í ichi cuèhé ichi duha, te ducaⁿ mèe-yu ñá túú-gă ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha. ¹⁷ Te ío

na cùndecu yihi ñuhu-gá-yu núú-n dàcuahá-yu tnúhu-n, chi cùu-xi ñⁿ tnúhu ndáá. ¹⁸ Te dàtná ní tendaha ñàha-n xii yúhú véxi-í tnuú nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha, ducaⁿ càda-í tendaha-í-yu quíhíⁿ-yu cáháⁿ-yu tnúhu-í tnuú nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha. ¹⁹ Te yúhú ndécú yíñuhu-í núú-n, te cada ñaha-n xii-í nàcuáa cùu iní-n sá cuendá-yu, te ducaⁿ te cundecu yíñuhú-yu núú-n dàcuahá-yu tnúhu-n.

²⁰ Te ñá díú cuendá mee-ni ñáyi sa ní sándáá iní-xi cáháⁿ ndàhú-í núú-n, chi tnàhá cuendá nchaa ñáyi na quíndáá iní ñáhá xii-í ndéé idá-gá nùu na cùndedóho-yu tnúhu cáháⁿ ñáyi na tendaha-í. ²¹ Te xicáⁿ táhú-í núú-n sá ncháá-yu ñⁿ-ná ichi na cùu-yu, te ñⁿ-ná cani iní ndihí ñàhá-yu xii-o dàtná cúu nchòo ñⁿ-ni cuu-o. Te ducaⁿ ñⁿ-ná cuu-o ndihí-yu cuendá sá ná quíndáá iní nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha sá díú-n ñí tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a. ²² Te nchaa sá vaha ní taxi-n ndècu ndihí-í ní dánèhé-í-yu cuendá sá ñⁿ-ná cuú-yu cundecú-yu dàtná ndécú nchòo. ²³ Te yúhú cundecu ndihí-í-yu, te yòhó cundecu ndihí ñàha-n xii yúhú cuendá ñⁿ-ná cuu ndisá-yu cundecú-yu. Te ducaⁿ te cutnùní iní nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha sá díú mèe-n ní tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a, te cùu iní-n-yu dàtná cúu iní ñáhá-n xii yúhú.

²⁴ Táu, mee-n ñí taxi cuendá-n-yu, te cuíní-í sá cùndecú-yu núú cùndècu-í cuendá quíní-yu sá quidé càhnu ñàha-n xii-í chi ducaⁿ-ni cùu iní ñáhá-n xii yúhú ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyíú. ²⁵ Táu, yòhó ío yíñuhu ndecu-n. Te ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú xini ñáhá-yu xii-n, dico yúhú chi xini ñáhá-í xii-n, dico ñáyi ní sándáá iní ñáhá xii-í sa xini-yu sá díú-n ñí tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a. ²⁶ Te sa xàhaⁿ-í xii-yu yoo cùu-n, te díu-ni ducaⁿ càda-í cuendá cuu iní tnàhá-yu dàtná cúu iní ñáhá-n xii-í,

te ducaⁿ cùndecu-í ndihí-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndiöxi.

18

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, te ní quee-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ-güedé ndàa ingá xio yuhu yùú Cèdrón. Te yacáⁿ cáá ñⁿ lahuertá, te xití lahuertá-án cuãnguihu Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá. ² Te té Jüdás déhe té Xímú Iscarioté téé ní sáha cuendá ñáhá xii-gá núú cué téé cùu úhú iní ñáhá sa xini-dé lahuertá-án chi titní xito ní sáháⁿ Jèsús ndihí-güedé xíaⁿ. ³ Núu ndáá ichi xíaⁿ ñí sáá té Jüdás ndihí vài sandadú, ndihí cue téé quide cuendá veñuhu ní techiúⁿ ñàha cue dútú cùnùu, ndihí cue téé cùu fariséú. Te xínehe-güedé machití ndihí ñⁿ úú-gá sá dèéⁿ, te yòtnuú-güedé linterná ndihí iti ní sáá. ⁴ Te Jèsús sa ñàha-gá nchaa nàcuáa cada ñàha-güedé xii-gá nùu ní sáháⁿ tuha ñàha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:
—¿Yoo nànducu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Jèsús téé ñuú Nazàrét nánducu-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú ducaⁿ nani-í, te náu-í ndécú-á te núu yúhú nánducu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te tnàhá té Jüdás téé ní sáha cuendá ñáhá xii-gá ndihí-güedé. ⁶ Te òré ní xáhaⁿ Jèsús sá díú-gá cúu téé nànducu-güedé, te ní nacaca dùma-güedé te ní nduá-güedé ndéé ñuhu. ⁷ Te ní xicáⁿ tnúhú tùcu Jesús núu-güedé yoo nànducu-güedé. Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé sá Jèsús téé ñuú Nazàrét nánducu-güedé, ⁸ núu ní xáhaⁿ-ná Jèsús:

—Sa ní cáháⁿ-í sá díú yúhú ducaⁿ nani-í, te núu yúhú nánducu-ndo, te dañà-ndo nchàa cue téé iha

na nùhú-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Duha ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ méé Jèsús chi ní cachi-gá sá ncháá ñáyiú ní sáha cuendá ñáhá Yá Ndióxi cundecu ndihí-gá vá cuíta nihnú-yu. ¹⁰ Te té Xímú, àdi Pelú chi úú diù-dé, néhé-dé ñí machití, te ní tava-dé machití-án ñí-xi te ní xehndé-dé lóho xio cùha ñí tée nàni Malcú ní quéndeé duuⁿ. Te tée-án xínú cuèchi-dé núú dütú cúnú-gá. ¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii té Pèlú:

—Nataxúha machití-án núú ñúhú-xí, chi dacuití sá ndóhò-í nàcuáa ní cachí Tàtà-í cunduu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gá núú dütú cúnú-gá
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Te cue sandàdú ndihí cue tée cúnú-gá núú-güedé, ndihí cue tée quide cuendá veñúhu ní tñí-güedé Jèsús, te ní dácútú ñàha-güedé. ¹³ Te ndèca ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú ndécú tē Ànás, te té Ànás-án cúú-dé tātá ñadihí té Caifás. Te té Caifás-án ñí cuu-dé dütú cúnú-gá cuíá-án. ¹⁴ Te diù-ni tée-án ñí xáhaⁿ-dē xii ñáyiú isràél sá vāha-gá sá ñí-ni tēe na cùú-dé sá cuendá-yu ncháá-yu.

Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñáyiú sá ñà túú xìní-dé Jèsús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Te té Pèlú, àdi Xímú chi úú diù-dé, ndihí ingá tucu-dé nàcuáa xica cuu ndihí-güedé Jèsús nchícúⁿ ñáhá-güedé xii-gá cuáháⁿ. Te ñí tée-án xìní tñáhá-dé ndihí dütú cúnú-án núú nchícúⁿ-dé tñáhá-dé Jèsús cuánguihu ndéé núú cáá vèhe tée cúnú-án. ¹⁶ Dico té Pèlú ní ndóo-dé yuyèhe ndaa quehé, núú ní ndee tée ndihí té Pèlú-án ñí cáháⁿ ndihí-dé ñàha ndéé yuyèhe, te ndèca-dé té Pèlú cuánguihu. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ ñàha ndéé yuyèhe-án xii té Pèlú:

—¿Náa ñá díú yòhó tñáhá-n xica cuu ndihí-n tée ndèca-güedé cuánguihu-a? —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Ñáhá, ñá túú tēe-án xícá cùu ndihí-ú —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-aⁿ.

¹⁸ Te ío víxiⁿ quide-xi núú cue tée xínu cuechi, ndihí cue tée quide cuendá veñúhu ní dátñáhá-güedé ñuhú, te xínutñí teté-güedé ndihí té Pèlú.

Dütú cúnú nducu tñúhu-dé núú Jèsús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Te dütú cúnú ní xícáⁿ tñúhú-dé núú Jèsús núú nándi cùu cue tée xica cuu ndihí-gá, te nándi sá dánèhé ñáhá-gá xii-güedé. ²⁰ Te ní xáhaⁿ-gá:

—Yúhú càháⁿ ndodo-í núú ncháa ñáyiú cuéi xití veñúhu càhnu sá ío cúnú, te cuéi xití ncháa dava-gá veñúhu núú tàcá ncháa ñáyiú isràél ducaⁿ-ni dānehé-í-yu, te ñá túú dāyuhu cáháⁿ-í. ²¹ Núú vá càcáⁿ tñúhú-n núú-í. Càcáⁿ tñúhú núú ncháa ñáyiú sàcúndedóho tñúhu càháⁿ-í, te na càháⁿ-yu núú nása ndùu tñúhu càháⁿ-í chi xìní-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²² Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús núú ñí tée quide cuendá veñúhu nùtñí-dé tñáhá-dé te ní cani-dé ñí déhndé núú-gá. Te ní xáhaⁿ-dē:

—¿Ná cuendá ducaⁿ càháⁿ-n núú dütú cúnú-í? —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Te núú nèhé ní cáháⁿ-í te cáháⁿ-n nása ndùu tñúhu ní cáháⁿ-í, te yúhú càháⁿ vāha-í te ducaⁿ càniha-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁴ Te ndùtu yoho-ni Jèsús ní dánùhu ñáhá tē Ànás xii-gá ndaha té Caifás dütú cúnú-gá.

Té Pèlú càháⁿ tucu-dé núú ñáyiú sá ñà túú xìní-dé Jèsús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Te té Pèlú nùtñí teté-ni-dé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—¿Náa ñá díú tñáhá yòhó xícá cùu ndihí tée ndèca-ndí véxi-án? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Ñáhá, ñá túú tēe-áⁿ xicá cùu ndìhi-ú —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

²⁶ Te ìⁿ ñaní tnáhá tēe ní xehndé té Pèlú lóho-xi-áⁿ xínú cuèchi-dé tnáhá-dé núú dütú cúnú. Te tēe-áⁿ ní xáhaⁿ-dē xii té Pèlú:

—¿Náa ñá díú tnáhá-n ndìhi-n-dé ní xíní ñáhà-í òré ní tni-ndí-dé xití lahuertá? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-dé.

²⁷ Te té Pèlú ní xáhaⁿ tùcu-dé sá ñá díú-dē, te òré-áⁿ ní cana ìⁿ líhi.

Jèsús ndécú-gă núú tē Pìlatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Te ní ndeñuhu-güedé Jèsús vehe té Caifás, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vechiúⁿ tēe cùu gobiernú. Te sa ta cùditó-ni-gá cuáháⁿ núu ñá ní cuíní cue tēe isràél quíhu-güedé xití vechiúⁿ tēe cùu gobiernú-áⁿ. Te núu nì quíhu-güedé vechiúⁿ-áⁿ ñá, te vá cúú-gă quíhu-güedé cudini-güedé vico pascuá ní cùu chi ducaⁿ tnáhi quide-güedé. ²⁹ Núú té Pìlatú tēe cùu gobiernú ní quee-dé vechiúⁿ-dé ní cáháⁿ ndìhi ñaha-dē xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dē:

—¿Ná cuéchi ní quide tēe-a núu ndèca-ndo-dé véxi? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

³⁰ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Te núu dícó ñá túú cuèchi-dé-áⁿ te vá cándeca-ndí-dé quixi núú-n ní cùu —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ tùcu té Pìlatú xii-güedé:

—Chí cándeca-dé cuánùhú, te cada ndáá-ndó cuèchi-dé nàcuáa càa leí méé-ndó —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dico nchúhú ñáyiú isràél chi ñá túú dùcaⁿ taxi tnuní leí sá cáhni-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³² Te ducaⁿ ñí cuu chi dacuití ñí quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ méé Jèsús cada-xi cuú-gá. ³³ Te cuándihu té Pìlatú vechiúⁿ-dé, te ní cana-dé Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-dē núú-gă, te xáhaⁿ-dē:

—¿Yòhó yìndaha-n ñáyiú isràél-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te xíáⁿ càháⁿ-n sã vëxi iní méé-n, àdi ió ìⁿ ñáyiú ní cachí tnúhu xii-n cuendá-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³⁵ Te ní xáhaⁿ tē Pìlatú xii-gá:

—Ñá díú tēe isràél cùu-í núu ducaⁿ cãháⁿ-n, chi cue ñaní tnáhá-n cuè tēe isràél ndìhi cue dütú cúnú ní taxi cuendá ñáhá-güedé xii-n iha. ¿Te ná ní quide-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

³⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ñá díú tēe ñuyú-a cùu-í te ni ñá túú vëxi-í taxi tnuní-í ñuyú-a, chi núu dícó iha tàxi tnuní-í áⁿ te cue tēe xica cuu ndìhi-í nàá-güedé ndìhi cue tēe isràél cuendá sá vã tñí ñaha-güedé xii-í ní cùu, dico ñá túú vëxi-í sá táxi tnuní-í ñuyú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³⁷ Te ní xáhaⁿ tē Pìlatú:

—¿Te tēe yìndaha ñáyiú cùu-ó vání? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te dàtná càchí-n-áⁿ yìndaha ndisa-í ñáyiú, chi yúhú véxi-í ñuyú-a te iha ní cacu-í te càháⁿ-í mee-ni tnúhu ndáá. Te nchaa ñáyiú na cùdí ìní-xi tnúhu ndáá, te tedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³⁸ Te ní xáhaⁿ tē Pìlatú:

—¿Te ná cúú-tu tnúhu ndáá-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Càchí-güedé sá cáhni-güedé Jèsús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Te sátá ñí yáha ní xicáⁿ tnúhú tē Pìlatú núú Jèsús, te ní quee tucu-dé quehé, te xáhaⁿ-dē xii cue tēe isràél:

—Ñá túú ñá cuéchi tēe-a. ³⁹ Te váha-ni chi ducaⁿ tnáhi quide nchohó sá ndì tnahá nduu vico pascuá cuíní-ndó sã dácacu-í ìⁿ tēe yìhi vecaá. Te núu cuíní-ndó te na dácacu-í tēe yìndaha ñaha xii-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

⁴⁰ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, núu nchaa-güedé níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Vá dácacu-n tēe-áⁿ, té Barrábás dácacu-n! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te té Barrábás-áⁿ ñí cuu-dé ìⁿ ñadúhú.

19

¹ Te té Pilatú ní táuchíúⁿ-dě ní tñi ñaha cuè sandadú xii Jèsús, te ní caniha-güedě xii-gá ndihi ñi. ² Te diu-ni cue téé-áⁿ ñi cadúha-güedé iⁿ coróná iñu ní chihi-güedé díquí-gă, te ní dáquíu nuu ñaha-güedě xii-gá iⁿ dóó tícuèhé víhí. ³ Te ní sáháⁿ ndehe yatni-gá-güedé núú-gă, te ní xáhaⁿ-güedě:

—Ílo càhnu cuu yohó téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě cúdíquí ndeé ñáhá-güedě xii-gá.

Te ní cani-güedé déhndé núú-gă.

⁴ Te ní quee tucu té Pilatú quehé te ní xáhaⁿ-dě xii nchaa ñáyiú xìndecu quehé:

—Te cundehe-ndo-dě ná ndeé ñùhu-í-dé iha, chi yúhú sàha-í cuendá sá ñà túú cuèchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

⁵ Te ní ndeñuhu ñaha té Pilatú xii Jèsús xití vechiúⁿ-dé te ñùhu iⁿ coroná iñu díquí-gă, te ñihnu-gá dóó tícuèhé víhí-áⁿ. Te ní xáhaⁿ tē Pilatú xii-yu:

—¡Nái-dé-a! —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

⁶ Te ní xini ñáhá cuè dútú cúnù ndihi cue téé quide cuendá veñuhu. Te ní cuáá-güedé, te xáhaⁿ-güedě:

—¡Cata caa-dé! ¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tē Pilatú:

—Váha-gá núu candeca mee-ndo-dě quíhíⁿ cata caa-ndo-dě núú cùrúxí, chi yúhú cútnúⁿí iní-í sá ñà túú na cuèchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ cuè téé isràél:

—Lèi ndécú ndihi nchúhú càchí-xi sá dàí cuú-dé, chi càchí-dé sá Dēhe Yá Ndióxi cúú-dě —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

⁸ Te sá dúcáⁿ ñi xáhaⁿ-güedě xii té Pilatú, te vaa-gá ní yùhú-dé. ⁹ Núu cuándihu tucu-dé vechiúⁿ-dé, te ní xáhaⁿ tùcu-dé xii Jèsús:

—¿Te yohó ndeé téé cùu-n-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Dico Jèsús ñà túú ní cǎháⁿ-gá.

¹⁰ Núu ní xáhaⁿ tē Pilatú xii-gá:

—¿Te vá càchí tñuhu-n núu ndeé téé cùu-n-u? ¿Náa ñà túú xini-n sá yúhú táxi tñuní-í, te cuu-ni tauchiúⁿ-í cata caa ñaha-güedě xii-n núú cùrúxí cuú-n, te cuu-ni dàcácu ñaha-í xii-n-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yohó ñà túú sá táxi tñuní ñáhá-n xii yúhú ní cùu núu ñà túú Yá Ndióxi ní cùní-gá sá dúcáⁿ cùnduu, te téé ní taxi cuendá ñáhá xii-í núú-n tēé-áⁿ ïo-gá ndècuéchi-dé dàcúxí yohó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

¹² Te òré-áⁿ ñi ngüíta té Pilatú ndúcú-dě nàcuáa cada-dé dàcácu-dé Jèsús ní cùu, dico cue téé isràél ní ngüíta-güedé ní cuáá-güedé, te xáhaⁿ-güedě:

—Te núu na dàcácu-n tēé-áⁿ, te ñà díú tē tñáhá tñuhu ndihi té Cèsár cúú-n. Chi ndéda-ni càa téé na càchí sá cúú-dé téé yìndaha ñaha xii ñáyiú cùu úhú iní-dé té Cèsár. Te té Jèsús-áⁿ càchí-dé sá táxi tñuní-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

¹³ Te sá dúcáⁿ ñi xáhaⁿ-güedě xii té Pilatú núu ní quee-dé ndihi Jèsús cuáháⁿ ndihi ñaha-dě corrèdór núú ñi quee mee-ni yúú váha núú ñúhú, te xíaⁿ nání-xí Găbatá tñuhu hēbreú. Te xíaⁿ ndécú xilé sácóo nchihí té Pilatú xèhndé-dé cuèchi ñáyiú, núu ní nucóo-dé núú xilé-dé òré ní quexiò-dé ndihi Jèsús. ¹⁴ Te cùu-xi datná cuádava nduu, nduu vèspré vico pàscuá. Te ní xáhaⁿ tē Pilatú xii ñáyiú isràél:

—¡Nái téé yìndaha ñaha xii-ndo-a! —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

¹⁵ Te ní cuáá-yu, te xǎháⁿ-yu:

—¡Cahni-dé! ¡Cahni-dé! ¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xǎháⁿ-yu.

Te ní xáhaⁿ tē Pilatú:

—¿Te yúhú cata caa-í téé yìndaha ñaha xii-ndo-u? —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

Te cue dútú cúnù ní xáhaⁿ-güedě:

—Nchúhú ñà túú-gă téé yìndaha ñaha xii-ndí, chi iⁿdii-ni té Cèsár yìndaha ñaha-dé xii-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

16 Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dě ní queheⁿ cuendá-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ cata caa ñaha-güedé núú cùrúxí.

Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Te ní quee Jèsús nchídó-gă cùrúxí cuáháⁿ ìⁿ xichi núú nání Yìquì Díquì Ndÿyi. Te tnúhu hèbreú queé-xí Gôlgotá. 18 Te yàcáⁿ ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí-áⁿ. Te xio xio diñi-gá ní sata caa-güedé úú cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi diu-ni núú cùrúxí tucu. 19 Te ní táuchíúⁿ tē Pilatú ní taxi ndecu-güedé ìⁿ sá ndéé lètrá núú cùrúxí tá càa-gá, te duha càchí lètrá-áⁿ: “Jèsús téé ñuú Nazàrét, téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél”, duha càchí-xi. 20 Te vài ñáyiú isràél ní xiní-yu nàcuáa càháⁿ lètrá-áⁿ, chi yatni-ni yuhu ñuú ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. Te lètrá-áⁿ càháⁿ-xi tnúhu hèbreú, te càháⁿ-xi tnúhu griégú, te càháⁿ-xi tnúhu làtín. 21 Te ní xáhaⁿ cuè dútú cúnúu xii té Pilatú:

—Vá táuchíuⁿ-n tee-güedé lètrá càháⁿ-xi “Téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél” ní cùu, váha-gá tauchíuⁿ-n tee-güedé lètrá càháⁿ-xi “Téé càchí yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél ní cùu” —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

22 Te ní xáhaⁿ tē Pilatú:

—Nàcuáa ní táuchíuⁿ-í ní tee-güedé te ducaⁿ quèndóo-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

23 Te sáta ñi sata caa ñaha cuè sandadú xii Jèsús núú cùrúxí, te cúmí xichi ní quide-güedé dóó-gă, te ìⁿ ìⁿ xichi dóó-gă ní cáhñu cue sandadú-áⁿ. Te ndècu ìⁿ dóó-gă dóó cání ñà túú ní tìcu. 24 Te cuendá dóó-ăⁿ ñi xítñaha cue sandadú-áⁿ:

—Vá ndátá-ó dđó-a, váha-gá ñuú na còto ndéé-ó cuendá quini-ó ndédacàa-o cuu cuendá-ó —càchí-güedé xítñaha-güedé.

Te ducaⁿ ñi quide-güedé chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi: “Tìtní xichi ní cáhñu-güedé dóó-í. Te ní xito

ndéé-güedé cuendá cutnùní iní-güedé ndédacàa-güedé níhí-güedé dóó-í”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te sá dúcáⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí ñuú xíáⁿ ducaⁿ ñi quide cue sandadú-áⁿ.

25 Te yatni diñi curúxí núú tácaà Jesús nútñi ñaná-gă, ndihi cùhú-xi, ndihi tá Màriá ñadihi té Clèofás, ndihi tá Màriá Magdaléná. 26 Te ní xiní Jèsús ñaná-gă nútñi-aⁿ diñi ìⁿ téé ní xica cuu ndihi-gá, téé ío cùu iní-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii ñaná-gă:

—Năá, téé nútñi-áⁿ nduu-dé dàtná déhe mee-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

27 Te ní xáhaⁿ-gă xii téé ní xica cuu ndihi-gá-áⁿ:

—Ñaha-áⁿ nduu-aⁿ dàtná ñaná méé-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Núu ndéé dàvâ-áⁿ ñi nduu ñaná ñáhâ tēe-áⁿ xii ñaná-gă.

Ní xihí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Te ní cutnùní iní Jèsús sá ñi ndihi chiúⁿ ní táhú Tătá-gă Dútú Ndiöxí ní quide-gá ñuú ní cachí-gá:

—Yìchí-í ndute —càchí-gá.

Te duha ní càháⁿ-gá chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí.

29 Te ndècu ìⁿ lítu ñuú ndudí íá. Te sá dúcáⁿ ñi càháⁿ-gá sá yìchí-gá ndute, núú xíáⁿ ní queheⁿ-güedé cáchí te ní chindóyo-güedé xití ndudí íá-ăⁿ, te ní chinenu-güedé díquì ìⁿ dité yutnu nani hisópó, te ní ndocani-güedé ní chihi-güedé yuhu-gá. 30 Te sáta ñi xihí-gá ndudí íá-ăⁿ, te càchí-gá:

—Vitna ní dâxñu cava-í nchaà chiúⁿ ní cachí Tătâ-í cada-í —duha ní cachí-gá.

Te ní xócuïta dúcúⁿ-gă ndàa núú-gă, te ní xihí-ni-gá.

Ìⁿ sandadú ní caáⁿ-dé yiqui naha Jèsús ndihi ìⁿ pùyá yihí càà núú-xi

31 Te cuendá sá nduú vispré vico pascuá cúú-xí ñuú ñá ní cuini cue téé isràél cundecu-ni yiqui cùñú-gá núú cùrúxí ndihi yiqui cùñú cue téé ní sata caa-güedé diñi-gá, chi cuendá nduu tnéé-áⁿ cúú-xí nduú ndetatú ñáyiú, te

ío quide cahnú-yu nduu-ǎⁿ, núu ní xáhaⁿ-güedě xii té Pilatú sá táuchüuⁿ-dé quíhíⁿ cue tée cáhnú-güedé díhíⁿ Jèsús ndihí díhíⁿ cue tée tàcaa ndihí-gá, te xocàni-güedé yiqui cùñú-gá ndihí yiqui cùñú-güedé yàcáⁿ. ³² Te sátá dúcáⁿ te ní sáháⁿ cue sandàdú ní sáhnú-güedé díhíⁿ cue tée tàcaa xio xio diñi Jesús. ³³ Te òré ní cuyatni-güedé núú-gǎ, te ní xiní-güedé sá sà ní xíhí-gá nüu ñá ní sáhnú-güedé díhíⁿ-gá.

³⁴ Dico ìⁿ sandàdú-áⁿ ñi cúxi-dé püyá néhé-dě ìⁿ xio yiqui naha-gǎ, te yìhi caá núú-xi núu ní caáⁿ-xi yiqui naha-gǎ ní quee níñi ndihí ndute cuií. ³⁵ Te yúhú té Juáá tée ní cadúha tutú-a ní xiní-í nàcuáa ní cuu ní xíhí Jèsús, te xíáⁿ nüu càháⁿ ndáá-í cuendá quíndáá iní-ndó. ³⁶ Te ducaⁿ ñi cuu ñá ní sáhnú-güedé díhíⁿ Jèsús, chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiöxí núu càchí-xi: “Vá càhnú-güedé ñi ìⁿ yiqui-gá”, duha càchí-xi. ³⁷ Te ducaⁿ ñi quide-güedé Jèsús ní caáⁿ-güedé yiqui naha-gǎ, chi ingá xichi núu tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Sáá nduu te quiní-güedé ìⁿ tée ní dánicuèhé-güedé”, duha càchí-xi.

Chíndúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Te sátá dúcáⁿ ñi cuu, te té Chèé téé ñuú Arimateá tñhá-dé ní sándáá iní-dé tñuhu Jèsús dico dayuhu, chi ní xóo yùhú-dé cue tée cùnuu núu ñáyiü isràél. Te téé-áⁿ ñi xáhaⁿ-dě xii té Pilatú nüu vá dáñá-dě canehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ chíndúxi-dé, te té Pilatú ní xáhaⁿ-dě xii-dé sá cúu cànehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ, núu ní sáháⁿ-dé ní nuu nehe-dé yiqui cùñú-gá núu cùrúxí nchídó-dě cuáháⁿ. ³⁹ Te té Nicòdemú téé ní sáháⁿ niú ní cáháⁿ ndihí-dé Jèsús ndéé díhna, téé-áⁿ néhé-dě ócò úxí kílü yuchi ní cuáha mee-ni yúcú sá nání mìrrá ndihí yúcú sá nání àloés. Te ío váha tñami saháⁿ. ⁴⁰ Te ní naníhí tñhá-dě ndihí té Chèé, te ní chidúcúⁿ-nuu-güedé yiqui cùñú Jèsús mee-ni dǒo vǎha, te nàcuáa

ta dùcuⁿ nuu-güedé yiqui cùñú-gá dǒo-ǎⁿ, te ducaⁿ ta chido-güedé yuchi sáháⁿ tñamí-ǎⁿ nüú dǒo-ǎⁿ chi ducaⁿ tñáhí quide ñáyiü isràél òré chíndúxi tñhá-yu. ⁴¹ Te yatni núu ñi sata caa-güedé Jèsús cáá ìⁿ lahuertá. Te xití lahuertá-áⁿ nchíi ìⁿ yaú cava duha cuáháⁿ ndáá-xi, te vátá yǒo ìⁿ-gá nguíndúxi xíáⁿ. ⁴² Te cuendá sá ñi cuyatni tñhá nduu ndètatú ñáyiü isràél nüu xíáⁿ yaú cava nchíi yatni-ni xíáⁿ ñi chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús.

20

Jèsús ní ndoto-gá

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Te ndumìngú tacuìhndá-gá cuáháⁿ tá Màriá Magdalèná cuáháⁿ ngoto-xi yaú núu ñi chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní sáá-xi ní xiní-xi sá ñá túú-gǎ ndèdí yúu yèhe yaú-áⁿ. ² Núu xínu-xi cuánuhú núu ndécú tè Xímú, àdi Pelú chi úu diü-dé, ndihí ingá téé ní xica cuu ndihí-gá téé ío cùu iní-gá, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Nèhe-güedé yiqui cùñú Jèsús cuáháⁿ, te ñá xiní-ó ndéé ní taxi ndecu-güedé —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

³ Te ní quee té Pèlú ndihí ingá téé-áⁿ cuáháⁿ ndéhé-güedě yaú núu ñi chihi-güedé yiqui cùñú-gá. ⁴ Te ndúú-güedé xínú-güedě cuáháⁿ ní cùu, dico ingá téé-áⁿ ñi cuu níhi-gá sáhá-dě cuáháⁿ-dé nüu díhna-gá-dé ní sáá-dé yuhu yaú núu ñi chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùu. ⁵ Te ní ngáundeyi-dé xító ñihni-dé xití yaú-áⁿ, te ní xiní-dé mee-nǎ dǒo vǎha sá ñi xiducúⁿ nuu-gá yúcú, dico ñá ní quíhu-dé. ⁶ Te sátá ñi sáá té Pèlú te cuànguihu-dé xití yaú-áⁿ, núu tñhá-dé ní xiní-dé nchaa dǒo ñi xiducúⁿ nuu-gá yúcú-ǎⁿ. ⁷ Te ní xiní-dé sá dǒo ñi xíndútú díquí-gǎ ñá túú càtuu jundú-xi ndihí dǒo ñi xiducúⁿ nuu-gá chi ní nadúcúⁿ-nuu-ná càtùu ìⁿ xio. ⁸ Te nchícúⁿ tuçu téé ní sáá díhna-gá-áⁿ cuànguihu xití yaú-áⁿ, te ní xiní-dé sá dǒo-nǎ yúcú, te ñá

túú-gã yiqui cùñú Jèsús nũu ní sándáá iní-dé sá nĩ ndoto-gá. ⁹ Chi vátá tècú tnùnì-gá-güedé nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú càchí-xi sá Jèsús ndoto-gá. ¹⁰ Te ní xícó ndi ndúú cue téé ní sángoto yaú núú nĩ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùu cuánuhú-güedé vehe-güedé.

Jèsús ní naníhí tnáhá-gã ndíhi tá Màriá Magdalèná
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Te ní sáá tucu tá Màriá yuhu yaú núú nĩ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús te ní ngúíta-xi ndàhyú-xi, te ní ngáundeyi-xi xìto nihni-xi xití yaú-án. ¹² Te xití yaú-án nĩ xiní-xi úú espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí xíxíhu-xi mee-ni dõó cuixín xĩndecu-xi núú nĩ cáa yiqui cùñú-gá. Te ìⁿ-xi nùcõo núú nĩ cáa díquí-gã, te ìⁿ-xi nùcõo núú nĩ cáa sáhá-gã. ¹³ Te espíritú-án nĩ xáhaⁿ-xi xii tá Màriá:

—¿Ná cuèndá ndàhyú-n? —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

Te ní xáhaⁿ tá Màriá:

—Ndàhyú-í chi nèhe-güedé yiqui cùñú Yaá cúú Xitohó-í cuáháⁿ, te ñá túú xiní-í ndéé ní taxi ndecu-güedé —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii cue espíritú-án.

¹⁴ Te tnúhu-ni-án nĩ cáháⁿ-xi te ní nchócótó-xi ìⁿ xio, te ní xiní-xi Jèsús nútní-gá dico ñá túú ní cùtnuní iní-xi sá díú mèe-gá. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-xi:

—¿Ná cuèndá ndàhyú-n? ¿Yoo nànducu-n? —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

Te mee-xi nĩ sani iní-xi sá tèe xìto lahuertá-án cúú tèe-án, núú ní xáhaⁿ-xi:

—Táta, te núú yòhó néhé-n yiqui cùñú Jèsús cuáháⁿ, te cáháⁿ-n ndéé ní taxi ndecu-n chi cuèndá naqueheⁿ-í canehe-í núhú —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

¹⁶ Te ní cáháⁿ díú ñàha-gá xii-xi, te xáhaⁿ-gã:

—¡Màriá! —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

Te ní ndacoto-xi núú-gã, te ní cáháⁿ-xi tnúhu hèbreú, te xáhaⁿ-xi:

—¡Rabòní! —càchí-xi xáhaⁿ-xi. Te tnúhu-án quéé-xi Mèstrú.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña vá ngání ñàha-n chi vátá ndáá-gã-í núú ndécú Tàtà-í. Te núhú-n cùñaha-n xii cue téé ío váha ní tnáhá tnúhu ndíhi-í sá ndáa-í núú ndécú Tàtà-í Dútú Ndiõxí, te diu-gá cúú Tàtà-ndó nchaa-ndo, te diu-ni-gá cúú Ndiõxí-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

¹⁸ Te ní natnii tá Màriá Magdalèná ichi cuánuhú-xi cùñaha-xi xii cue téé ní xica cuu ndíhi-gá sá nĩ xiní-xi Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii-xi.

Ni quexìo Jèsús núú xĩndecu cue téé ní xica cuu ndíhi-gá

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Te diu-ni ndumìngú sandiquiⁿ ní natacá cue téé ní xica cuu ndíhi-gá, te xĩndedí nihnu-güedé vehe sá xiyùhú-güedé cue téé cùnuu núú ñáyiu isràél. Te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé ní ngúnutnii-gá, te ní xáhaⁿ-gã:

—Yá Ndiõxí chĩndèe ñaha-gá xii-ndo ío váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁰ Te ní dánèhé ñáhá-gã ndaha-gá ndíhi yiqui naha-gã xii-güedé. Te ío ní cudíí iní-güedé sá díú ndísa-gá ní xiní ñáhá-güedé. ²¹ Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Yá Ndiõxí chĩndèe ñaha-gá xii-ndo ío váha cùu iní-ndó ndècu-ndo. Te dàtná ní tendaha ñàha Tàtà-í Dútú Ndiõxí xii-í véxi-í ñuyíú-a, te ducaⁿ tendaha ñaha-í xii-ndo quíhí-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te ní chiyóco-gã núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí ndúú tàhú Espíritú Yã Ndiõxí cundecu ndíhi-ndo. ²³ Te nchaa ñáyiu na quĩndáá iní-xi tnúhu-í te cùñaha-ndo xii-yu sá nĩ quide càhnu iní Yã Ndiõxí nchaa cuèchi-yu. Te nchaa ñáyiu vá quĩndáá iní tnúhu-í te cùñaha-ndo xii-yu sá vã cáda càhnu iní-gá cuèchi-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Mǎxí càháⁿ ndíhi-dé Jèsús

²⁴ Te núú ùxúú cue téé ní xica cuu ndihí-gá, te ìⁿ-dé nání-dě Mǎxí téé ní xóo danàni-güedé Cuächí, te téé-áⁿ ñà túú-dě ndécú ndihí-güedé òré ní sáháⁿ Jèsús. ²⁵ Te dava-gá cue téé ní xica cuu ndihí-gá ní xáhaⁿ-güedě xii-dé:

—Ní xiní-ndí Jèsús —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě.

Te ní xáhaⁿ tǎ Mǎxí:

—Te vá quíndáá iní-í, chi ndéé quíní-í ndaha-gá núú ñí quée nduyú, te dàquíhu-í díquí ndáhà-í núú ñí caáⁿ nduyú-áⁿ, te dàquíhu ndàha-í yíquí naha-gǎ núú ñí caáⁿ, ducaⁿ te quíndáá iní-í —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁶ Te núú ùná tucu nduu ní natacá tucu cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús ìⁿ vehe, te nduu-ǎⁿ tnàhá té Mǎxí ndécú ndihí-güedé. Te cuèi ndèdí ni-hnu-güedé vehe-áⁿ, te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-gá xii-ndo ïo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii té Mǎxí:

—Cundehe ndàha-í te dàquíhu-n díquí ndáhá-n núú ñí quée nduyú, te dàquíhu-n ndàha-n yíquí naha-í-a cuèndá quíndáá iní-n te vá cání ìⁿ cani úú iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ tǎ Mǎxí xii-gá:

—jYòhó cúú-n Xítohó-í! jYòhó cúú-n Ndiòxi-í! —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Mǎxí, ndéé vitna ní sándáá iní-n chi ndéé ní xiní ñáhá-n xì-í te ní sándáá iní-n, dico cùdíí-gǎ iní nchaa ñáyiú ñá túú ní xiní núú ñáhá xì-í, te ní sándáá iní-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Quíndáá iní-ó tnǎhu yòdo tnuní núú tütú-a

³⁰ Te vài-gá sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada ñá túú yòdo tnuní núú tütú-a ní quide Jèsús núú cuè téé ní xica cuu ndihí-gá. ³¹ Dico dava-gá ní ngódó tnùní núú tütú-a cuèndá sá quíndáá iní-ndó sǎ Jèsús cúú-gǎ Crìstú Déhe

Dútú Ndiòxí, te naníhí tàhú-ndó te núu na quíndáá iní-ndó-gǎ.

21

Úsá cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús ní xiní ñáhá-güedě xii-gá

¹ Te ingá nduu tucu xíndecu cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús yuhu làgúná ñuú Tìberias, te ní sáháⁿ-gá núú xíndecu-güedé-áⁿ. Te duha ní cuu ní xiní ñáhá-güedě xii-gá. ² Te ndècu té Xímú, àdi Pelú chi úú òú-dé, ndihí té Mǎxí téé ní xóo cùñaha-güedé Cuächí, ndihí té Natanàel téé ñuú Cànáá, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá, te tnàhá ndi ndùú déhe té Zebèdeú, ndihí úú-gá tucu cue téé ní xica cuu ndihí-gá. ³ Te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii-güedé:

—Quíhíⁿ-í quítní-í chácá —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě:

—Tnàhá nchúhú canchicúⁿ ñáhá-ndí xii-n quíhíⁿ tucu —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-dé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní sáá-güedé núú ndécú bàrcú, te ní quée-güedé xití bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-güedé. Te niú-áⁿ ñǎ ní ñíhí tnàhí-güedé chácá. ⁴ Te sa ta cùditó-ñǎ cuáháⁿ ní xiní-güedé Jèsús yuhu làgúná, dico ñá ní cùtnuní iní-güedé sá díú-gǎ. ⁵ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Cue téé cuechi, ¿ní níhí-ndó chácá caxi-o ñǎ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě:

—Védana chácá ñà túú ní níhí-ndí —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dáquèe ñunu-ndo ndàa xio cuha barcú chi níhí-ndó-dí —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ ñí quide-güedé, te òré nátava-güedé ñunu xití ndute, te ñá cùndèe-gá-güedé natava-güedé cuèndá sá ñí chítú chácá xití-xi. ⁷ Te téé ní xica cuu ndihí-gá téé ío cùu iní-gá ní xáhaⁿ-dě xii té Pèlú:

—¡Diu Xítohó Jesucristú! —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-dé.

Te sá nǐ tecú dóho té Pèlú sá dúcáⁿ càháⁿ-dé nǔu ní ndíunuu-dé dóó-dě, chi dóó sǎ yímàa-ni-dé níhnú-dě ní cùu. Ducaⁿ te ní nuu ndava-dé bàrcú ní ngaunihnu-dé ndute, te cuáháⁿ-dé núu ndute-áⁿ nǐ quene-dé ndéé ñuhu yìchí. ⁸ Te dava-gá cue téé ndihí té Pèlú diu-ni cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús ní quendóo-güedé dàtná ìⁿ ciendú-gá mètrú te quene-güedé yuhu ndùte. Te tàñuhu-ni-güedé ñunu-güedé chitu chǎcá nǐ quene-güedé ndéé yuhu ndùte. ⁹ Te òré ní quene-güedé ñuhu yìchí, te ní xiní-güedé càyú ñuhú, te núu ñùhú-áⁿ ñùhú ìⁿ chácá ndihí ìⁿ pàá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Quíhíⁿ ngueheⁿ-ndo ìⁿ úú chácá quitì íchí nǐ tñi-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹¹ Núu té Pèlú ní sáháⁿ-dé núu ndécú bàrcú, te ní quée-dé xití-xi ní cándéé-dé ñunu ñuhu chácá táñuhu-dé ní quene ndéé ñuhu yìchí, te chitu chǎcá náhnú, te ñuhu ìⁿ ciendú údico úxí úní-di xití ñunu-áⁿ, te cuèi ducaⁿ vài-di ñuhu dico ñá ní ndátá ñunu-áⁿ. ¹² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí nèhé cadí iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Dico nǐ ìⁿ cue téé ní xica cuu ndihí-gá-áⁿ ñǎ ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gǎ nǔu yoo cùu-gá, chi sa ní cutnùní iní-güedé sá díú Jèsús cúu-gǎ. ¹³ Te Jèsús ní sáháⁿ-gá ní queheⁿ-gá pàá ní sáñaha-gǎ xii-güedé caxi-güedé, te dàtnùní ní queheⁿ tucu-gá chácá nǐ sáñaha-gǎ xii-güedé.

¹⁴ Vitna cùu úní xito sá xiní ñáhá cue téé ní xica cuu ndihí-gá sátá nǐ ndoto-gá.

Jèsús càháⁿ ndihí-gá té Pèlú

¹⁵ Te sátá nǐ túhú cóhó-güedé ní sadí iní-güedé te ní xicáⁿ tnúhú Jèsús núu tǎ Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, te xáhaⁿ-gǎ:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní-gá-n yùhú dàcúxí dàva-gá cue téé-a ñǎ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéé lǐhli-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te cue mbéé-áⁿ cúu-güedé ñáyiu cùu cuendá-gá.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní ñáhá-n xii-í-u? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tùcu té Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Te núu ducaⁿ, te coto-n cue mbéé-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁷ Te xito cùu úní ní xáhaⁿ tùcu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní ñáhá-n-ǎⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te té Pèlú ío ní cundiyí-dé sá dúcáⁿ nǐ cuu úní xito xicáⁿ tnúhú-gǎ núu-dě nǔu ndisa sá cúu iní ñáhá-dé xii-gá, te ní xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, yòhó nchaa sa xiní-n, te sa cùtnuní iní-n sǎ cúu iní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéé-í. ¹⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sǎ cùtnàhá cuechi-gǎ-n nǐ xóo ndécuihnu mee-n dǎó-n, te ní xóo quíhíⁿ-n ndèni ní xóo cachí iní-n, dico na yì-n te dacàá-n ndàha-n, te ingá téé dacuihnu ñaha xii-n dóó-n te cada yica-dě candeca ñaha-dě xii-n quíhíⁿ ìⁿ núu ñà túu tnàhá iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ Jèsús cúu-xí sǎ nǐ dátécú tnúhu ñaha-gǎ xii té Pèlú nàcuáa cada-xi cúu-dé, te ducaⁿ cada cahnu-dé Yǎ Ndióxi, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—¡Canchicúⁿ ñáhá-n xii-í! —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Téé ío cùu iní-gá

²⁰ Te ní nchócótó tǎ Pèlú ndàa sátá-dé, te ní xiní-dé sá nchicúⁿ ñáhá ingá téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ, téé ío cùu iní-gá téé ní xínucóo diñi-gá òré ní cudini ndihí ñaha-gá xii-güedé,

te ñi-u-ni tée-áⁿ ñi xicáⁿ tnúhú-dě
núu-gă dāvá-áⁿ núu ndéda cãa tée
cuáha cuëndá ñáhá xii-gá núu cuè tée
cúu úhú iní ñáhá. ²¹ Te òré ní xiní té
Pèlú sá nchicúⁿ ñáhá tée-áⁿ, te ní xicáⁿ
tnúhú-dě núu Jèsús, te xăhaⁿ-dě:

—Mèstrú, te tée-ăⁿ, ¿ná cúu sã
yăha-dé-i? —cächí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

²² Te ní xăhaⁿ Jèsús:

—Te núu yúhú cuìní-í sá cùndècu-ni-dé
ndéé ná quixi tucu-í ñuyíú-a, ¿te yòhó
ná cuëndá-n núu xicáⁿ tnúhú-n? Yòhó
canchicúⁿ ñáhá-ní xii-í —cächí-gá
xăhaⁿ-gă xii-dé.

²³ Te ní xinú tnúhu núu nchăa
ñáyiu sândáá iní tnúhu-gá sá tée-ăⁿ
vã cùú-dé. Dico Jèsús ñá túú dùcaⁿ
ní xăhaⁿ-gă sá vã cùú-dé, chi ní
xăhaⁿ-gă: “Núu yúhú cuìní-í sá tée-ăⁿ
cundecu-ni-dé ndéé ná quixi tucu-í
ñuyíú-a, ¿te yòhó ná cuëndá-n?”, duha
ní xăhaⁿ-gă xii té Pèlú.

²⁴ Te ñi-u-ni yúhú té Juàá tée ní sani
iní-yu sá vã cùú cãháⁿ ndáá-í nchăa
năcuáa ní cuu, te ducaⁿ ñi tee-í núu
tútú-a, te cùtnuní iní-ndó sã tnúhu
ndáá cúú-xí.

²⁵ Te ndècu vai-gá núu sã ñi
quide Jèsús. Te núu ñicó ní ngũndee
nchăandí túhú ñá, te vãa ni te ñihí
ñuyíú te vã tnăhá núu-xi cundecu
lìbrú, te núu ñicó ní ngũndee nchăa. Te
ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe
iní-nă vitna.

NCHAA NÀCUÁA NÍ QUIDE CUE TÉE NÍ TÁÚCHÍÚⁿ JÈSÚS DACUÀHA ÑAHA XII ÑÁYIU TNÚHU-GÁ

Jèsús ní cachí tnúhu ndáá-gá sá quíxí Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndihi ñáyiú

¹ Te duha ní cáháⁿ té Lùcá ní xíi-dé té Tèofilú: Yúhú sa ní chídó tnùn-í núú librú ndéé díhna nchaa sá ní quide Jèsús, ndihi nchaa sá ní dácuhá-gá ñáyiú. Te ní chídó tnùn-í nchaa sá ní quide-gá ndéé nduu ní quesaha-gá quidé chiúⁿ-gá, ² ndihi nchaa sá ní quide-gá ndéé òré cuándaa-gá andiu. Te sa ta cùyatni nduu ndaa-gá andiu, te ní ndatnúhu-gá ndihi cue tée ní cáháⁿ-gá dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá, te mee Espíritú Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-xi xii-gá ní xáhaⁿ-gá nàcuáa cada-güedé. ³ Te sátá ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te ní xíndecu-gá údico nduu. Te titní xito ní sáháⁿ-gá núú ní xíndecu-güedé, te ducaⁿ ní quide-gá cuéndá quiní-güedé sá ndáá ní ndoto-gá, te ní xáhaⁿ-gá nàcuáa quide Yá Ndiöxí ndíhu ndaha-gá ñáyiú.

⁴ Te ìⁿ nduu ndècu ndihi ñaha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Vá quée-ní-ndó ñúú Jerusàlén, chi cundetu-ndo quixi Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndihi-ndo, chi sa ní cachí tnúhu-í sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Tátá-ó Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiu nacuáa cunduu. ⁵ Te ndáá sá ndí Juáá ní dácuhá-gá ñaha ndí xii-ndo, dico vitna ñá túú-gá cuéhé nduu, te quexio Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndihi-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús cuándaa-gá andiu

⁶ Te òré ní xíndecu-güedé ndihi Jèsús, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-ndí cachí tnúhu-n núu sa ta cùyatni nduu chindee-n ñáyiú ñúú Isràél cuéndá taxi tnùn-í tucú-yu ñúú-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Ñá túú xìni ñuhu-xi cunaha nchohó xíáⁿ, chi Tátá-ó Dútú Ndiöxí náhá-gá ná nduu càda-gá nchaa sá ní cáháⁿ-gá. ⁸ Te òré quexio Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndihi-ndo, te cuyi-ndo ní yuhu ní iní-ndó quíhíⁿ-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñáyiú ñúú Jerusàlén ndihi núú ñáyiú distrítú Jùdeá ndihi núú ñáyiú distrítú Sàmariá. Te ducaⁿ-ni cáháⁿ-ndó quíhíⁿ-ndó ní caxico ñuyú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, te ndèhe-güedé ní ndanchita-gá cuándaa-gá andiu cuándihu-gá xití vícò, te ñá túú-gá ní xìni náhá-güedé xii-gá. ¹⁰ Te ndèhe vihi-güedé andiu núu ndéé quiní ñáhá-güedé xii-gá yòtnúhu, te ní quexio cunu úú cue tée nihnu dóó cuíxíⁿ núú ndécú-güedé.

¹¹ Te xáhaⁿ-güedé:

—Nchòhó cue tée Galileá, ¿ná cuéndá ndéhé-ndó àndiu? Te dàtná-ni càa Jesús cuándaa-gá andiu vitna, te ducaⁿ-ni cunduu-gá quixi tucu-gá —càchí cue tée nihnu dóó cuíxíⁿ-án xáhaⁿ-güedé.

Cuéndá sá ñà túú-gá ndí Jùdás núu ní nanducu-güedé té Màriá ní nucúnutnii-dé núú ndí

¹² Te ní ndee-güedé yucu Òlívú cuánuhú-güedé ñúú Jerusàlén, te ní xúhuⁿ-güedé cuèdicó cuádava òré ichi.

¹³ Te òré ní ndexio-güedé ñúú-áⁿ, te cuándaa-güedé cuàrtú ndéé núú ñnu, chi vehe yòdo tnaha ndecu-güedé. Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé té Pèlú, té Jàcobó, té Juáá, té Ndríxí, té Lìpé, té Mǎxí, té Bartolòmé, té Màteú, té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndihi té Xímú tée ní cundíhi cue tée canànistá, ndihi té Jùdás ñani té Jàcobó. ¹⁴ Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé yàcáⁿ ndihi tá Màriá náná Jèsús, ndihi cue ñani-gá

ndihí dava-gá cue ñáyiú dîhí. Te ñⁿ-ni ní cuú-yu ní cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí.

15 Te ñⁿ nduu ní xindecu dàtná ñⁿ ciendú ócó mee-ni ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní ngúnutnîi té Pèlú núu-yu, te ní xáhaⁿ-dê xií-yu:

16-17 —Nchòhó cue ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, na càni-í cuendú núú-ndó nàcuáa ní chídó tnùnî ndii Dàvií téé ní xindecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ Espiritú Yá Ndiöxí cuendá té Jùdás. Te dacuítí dùcaⁿ ní cuu, chi tnàhá té Jùdás ní xindecu ndihí-o, te ní xinu cuechi-o ndihí-dé núú-gã sá dîhna, te ducaⁿ nî quide-dé ní sáha cuendá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá.

18 Te ní cháhu ñaha-güedê xii-dé cuendá sá nî sáha cuendá ñáhá-dê xii-gá. Te ní sáháⁿ-dé ñⁿ xichi ní sata caa-dé méé-dê, te ní ngava-dé, te ní cahndí duuⁿ xití-dé te xíaⁿ nî xihí-dé. Te ní naqueheⁿ-güedê dîhúⁿ sã nî cháhu-güedê ndii, te ní nacuaaⁿ-güedê ñuhu núú nî ngava ndii-áⁿ. 19 Te nchaa ñáyiú Jerusalén ní níhî-yu tnúhu, te ní dánánî-yu ñuhu-áⁿ Acèldamá. Te tnúhu mée-yu quèe-xi: Ñuhu núú nî sati níñî. 20 Te duha ní cáháⁿ ndii Dàvií ní chídó tnùnî ndii núú librú Salmú ní dándóo ndii: “Nà ndóo nahi vèhe-dé, vá yõ ñⁿ quihíⁿ cundecu”, duha ní cáháⁿ ndii. Te ingá tucu tnúhu ní cachí ndii: “Na nànducu-güedê ingá téé nucúnutnîi núú ndii”, duha ní cáháⁿ ndii Dàvií —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dê xií-yu.

21-22 Te ní xáhaⁿ tùcu-dé:

—Te ducaⁿ nî cáháⁿ ndii Dàvií, te vitna xini ñuhu-xi nanducu-o ñⁿ téé nucúnutnîi-dé núú ndii Jùdás, te xini ñuhu-xi diu-ni ñⁿ téé ní xica cuu ndihí Xítohó Jesucristú cútnàhá ní xica cuu-o ndihí-gá, ñⁿ téé ní xiní ndéé òré ní dácuañdùte ñaha ndii Juàá xii-gá, te ndéé òré cuándaa-gá andiu. Te téé nanducu-o cùndecu-dé cáháⁿ-dé nàcuáa ní cuu ní ndoto-gá —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dê xií-yu.

23 Te ní cacunehe-güedê úu tnàhá-güedê nùu ndédacàa-güedê nduu táhú-güedê nucúnutnîi-güedê

núu ndii. Te ñⁿ-dé nání-dê Chèé Barsàbás, àdi Justú chi úu diu-dé, te ingá-dé nání-dê Màtiá. 24 Te ní cáháⁿ ndihí-güedê Yá Ndiöxí, te xáhaⁿ-güedê xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiöxí xini-n iní nchaa ñáyiú, te mee-n nàha-n núu ndéda càa núú úu cue téé-a tnàhá iní-n 25 cáháⁿ-güedê tnúhu-n núu ñáyiú, te téé-áⁿ nucúnutnîi-dé núú ndii Jùdás, chi cuáháⁿ ndii núú ùhú núú ndàhú núú tàú-xi quihíⁿ ndii —càchí-güedê xáhaⁿ-güedê xii-gá.

26 Te ní xito ndéé-güedê, te ní cutnùnî sá tée nàni Matíá quendóo-dé ndihí úxí ñⁿ cue téé ní táuchíúⁿ-gã dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá.

2

Ní quexìo Espiritú Yá Ndiöxí cundecu ndihí ñáyiú

1 Te ní sáá nduu còo vico Pentecostés te xindecu nchaa ñáyiú ñⁿ-ni xichi. 2 Te ní tecú dóho-yu uuⁿni ní níhi andiu, dàtná quidé ñⁿ táchí níhi vîhi ní quide-xi, te ducaⁿ nî cuu ndéé xití vehe núú ndécü-yu nchaá-yu. 3 Te ní xiní-yu dàtná cáá itá ñuhú cáá sã ndécú xití vehe, te ní xité nuu-xi ní ngoyo ndodo-xi díqui-yu nchaá-yu. 4 Te ducaⁿ nî quide-xi òré ní quexìo Espiritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndihí-yu nchaá-yu. Te ní ngúita-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te nchaa xíaⁿ ní quide Espiritú Yá Ndiöxí.

5 Te vâi ñáyiú isràél xindecu nchaa dava-gá ñuú ní tacá-yu ñuú Jerusalén, te ñáyiú-áⁿ ïo ndùcu ndéé-yu dàcuahá-yu nchaa ndudú sá dácuañdùte ñaha ndii Juàá xii-gá, te ndéé òré cuándaa-gá andiu. 6 Te òré ní tecú dóho-yu níhi, te ní sáháⁿ-yu ní xindedóho-yu tnúhu càháⁿ méé-yu ñⁿ ñⁿ ñuú-yu, chi ndi díñⁿ ndi díñⁿ tnúhu càháⁿ ñáyiú ndècu-áⁿ. 7 Te xíaⁿ ío ní cuñúhu ñáyiú véxi dava-gá ñuú, te ní xitnàhá-yu:

—Ñáyiú ducaⁿ xicáháⁿ cúu-yu ñáyiú distritú Galileá. 8 ¿Te nása ní quidé-yu ní cutúha-yu nàcuáa càháⁿ-ó ñⁿ ñⁿ-o

ndéé lĩhli-o? ⁹ Te iha véxi ñáyiú dava nacióⁿ, chi véxi ñáyiú Pàrtiá, véxi ñáyiú Mèdiá, véxi ñáyiú Èlám, véxi ñáyiú Mesopòtamiá, véxi ñáyiú Jùdeá, véxi ñáyiú Capadociá, véxi ñáyiú Pòntó, véxi ñáyiú Àsiá, ¹⁰ véxi ñáyiú Frigiá, véxi ñáyiú Pànfiliá, véxi ñáyiú Ègiptú, véxi ñáyiú Áfricá ñáyiú ndècu ndéé núú-gã-xi ñuú Cirené. Te tñahá ñáyiú ñuú Rómá véxi, te ñáyiú-áⁿ chi ñá díú mèe-ni ñáyiú isràel cúu-yu nchaá-yu, dico ñⁿ-ni cùu sá dácuahá-yu. ¹¹ Te véxi ñáyiú Crètà, véxi ñáyiú Àrabiá. Te nchaá-o sa ndèdóho-o càháⁿ-yu nàcuáa cuaháⁿ tnúhu mee-o ñⁿ ñⁿ-o. Te nchaá ñáyiú xicaháⁿ tnúhu-o càháⁿ-yu cuèndá nchaá sá vã yõo tñahí ndacu cada ní quide Yá Ndiõxí —càchí-yu xĩtnahá-yu.

¹² Te ní cuñúhu vñhí-yu, te ñá ná sãá iní-yu nása ní cuu, te xĩtnahá-yu:

—¿Nása ní cuu duha càháⁿ-yu tnúhu-o? —càchí-yu xĩtnahá-yu.

¹³ Te davá-yu ní sácú ndeé yíchí ñahã-yu, te xĩtnahá-yu:

—Xixini ñáyiú-áⁿ nõu ñá náhã-yu tnúhu càháⁿ-yu —càchí-yu xĩtnahá-yu.

Tnúhu ní xáhaⁿ tẽ Pèlú xii cue ñáyiú

¹⁴ Te ní ngúnutnĩ té Pèlú ndihí úxí ñⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá, te níhi ní càháⁿ-dé, te xãhaⁿ-dẽ xií-yu:

—Nchaá nchòhó ñáyiú distrítú Jùdeá ndihí nchòhó ñáyiú ñuú Jerusàlén, cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. ¹⁵ Ná ndàá tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xĩni-ndí te ducaⁿ càháⁿ-ndó, chi davitna cùu-xi caá ñⁿ dátneé, vátá tñahá-gá òré coho ñáyiú ndidí. ¹⁶ Te yúhú ná càchí tnúhu-í xii-ndo vitna nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii ndíi Jòél téé ní xóo càháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha nàcuáa cada ñaha-gã xii ñáyiú, te ndíi-áⁿ ñĩ chídó tnùní ndíi nàcuáa ní càháⁿ-gá. ¹⁷ Te duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi:

Cùmání-gã sãá nduu nàa ñuyú, te cuãñaha-ĩ Espiritú-í cundecu ndihí nchaá ñáyiú na quindáa iní ñahá xii-í.

Te cue déhe-yu cáháⁿ-yu tnúhu-í, te cue téé cuechi dacòto núú ñahá-xí xii-güedé,

te ducaⁿ-ni cuè téé ni sãhnu cáháⁿ saní-güedé,

te ñu-ni cuèndá nchaá sá quidè-í ducaⁿ dacòto núú ñahá-xí xii-güedé.

¹⁸ Te nchaá ñáyiú xinu cuechi núu-í cáháⁿ-yu tnúhu-í, te cuãñaha-ĩ Espiritú-í cundecu ndihí-yu.

¹⁹ Te ndéé andiu, yacáⁿ vai sá cadà-í nàcuáa cuñúhu vñhí-yu,

te núú ñuyú-a cada-í ñⁿ sá vátá quini tñahí-gá-yu,

te ngoyo níñi te ngoyo ñuhú te quene vñhi ñúhmá.

²⁰ Te vá dáyhé-gá nchícanhii, cuu nee ñuyú te cuu tñcuèhé núú yõo dàtná tñcuèhé níñi.

Te dàvá-áⁿ sãá nduu quixi Yáa cúu Xitohó-yu,

te nduu-ãⁿ cuu-xi ñⁿ nduu càhnu vihi, chi cada-gá nchaá sá ñá túú xini-yu, te cuñúhu vñhí-yu.

²¹ Te òré xiáⁿ te nchaá ñáyiú càháⁿ ndihí ñaha xii Yáa cúu Xitohó-yu-áⁿ naníhí tãhú-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii ndíi Jòél ní chídó tnùní ndíi.

²² Te nchòhó ñáyiú isràel, cundèdóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a cuèndá Jèsús téé ñuú Nazàrèt. Te Jèsús ní quide-gá chiúⁿ Yá Ndiõxí, chi mee Yá Ndiõxí ní chindee ñaha-gá ní quide Jèsús ná daha núú chiúⁿ, núú xiáⁿ ní ndacu-gá ní quide-gá nchaá sá vã yõo tñahí ndacu cada, te xiáⁿ ní cuñúhu vñhi-ndo. Te sa ñaha-ndo nacuáa ní quide-gá cùtnahá ní xica cuu-gá ñuyú. ²³ Te ndíi Jùdás ní taxi cuèndá ñahá ndíi Jèsús xii nchòhó cue téé ní cuu úhú iní ñahá xii-gá, te ní ndúcú-ndó cuè téé úhú iní-xi ní tñi ñaha-güedé xii-gá te ní sata caa ñaha-güedé núú cùrúxí, te núú cùrúxí-áⁿ ñĩ xihí-gá. Dico sa ní cutnùní iní Yá Ndiõxí sá dúcáⁿ càda-ndo Jèsús, te mee Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ ndòho Jèsús. ²⁴ Te ñu-ni mee Yá Ndiõxí ní dándótó-gã Jèsús, chi sa ní càháⁿ-gá sá òré cuú-gá te vá cúu dúcáⁿ-gã. ²⁵ Te ndíi Dàvíí téé

ní xíndaha ñàha xii cue ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní chídó tnùní ndíi nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús, te duha ní cáháⁿ-gá:

Cùtnuní iní-í sá ncháá ndùu ndecu ndíhi-í Yá Ndiöxí, te ío chìndee ñaha-gá xii-í,

te ñá túú tnàhí sá yùhú-í.

²⁶ Te ío ndàcáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí chi cùdíí iní-í, chi sa nàha-í sá cùú-í dico ndoto-í,

²⁷ chi vá dáñá-gã quíhíⁿ dúcáⁿ àlmá-í núú ndécú ñáyiú ní xíhí,

te vá dáñá-gã téhyú yiqui cùñú-í chi cùu-í Déhe-gá, te yúhú sa nàha-í sá cùú iní ñáhá-gã xii-í.

²⁸ Te sa ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cada-í cundecu-í ichi váha, te cuendá sá ndécú ndíhi ñaha-gá xii-í núu ío cùdíí iní-í.

Duha ní cáháⁿ Jèsús, te ducaⁿ ní chídó tnùní ndíi Dàvíí.

²⁹ Te nchòhó cue ñaní tnáhà-í, na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo cuendá ndíi Dàvíí téé ní xíndecu ndéé sanaha víhi, chi ní xíhí-dé, te ní chindúxi ñaha-güedé, te nàha-o tnavíí núú ní chindúxi ñaha-güedé. ³⁰ Te ndíi Dàvíí ní xóo cáháⁿ ndíi tnúhu Yá Ndiöxí, te sa nàha ndíi sá Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá cuiti-gá sá díú-ní ìⁿ tnaha ndíi taxi tnùní-dé ñáyiú isràél ndéé cuéé-gá dàtná ní xóo taxi tnùní méé ndíi cùtnàhá ní xíndecu ndíi, te téé taxi tnùní-án cùú Crístú chi cùu-gá ìⁿ tnàha ndíi. ³¹ Te sa ní cùtnùní iní ndíi sá ndótó Crístú, núu xíáⁿ ní chídó tnùní ndíi sá vã dáñá Yá Ndiöxí sá quíhíⁿ dúcáⁿ àlmá-gá cundecu-xi núú ndécú ñáyiú ní xíhí, te vá dáñá-gã téhyú yiqui cùñú-gá.

³² Te ndáá chi Yá Ndiöxí ní dándótó-gã Jèsús, te nchúhú ní xiní-ndí sá ñí ndoto-gá. ³³ Te ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Jèsús sá cundecu ndíhi ñaha-gá, te taxi tnùní Jèsús ñí caa ñí quíhíⁿ.

Te Yá Ndiöxí ní sáñaha-gã Espíritú-gá ní ngúndecu ndíhi-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gã, te ñíu Jèsús ní quide-gá nchaa sá ñí xiní-ndó vitna ndíhi nchaa sá ñí xíndedóho-ndo.

³⁴ Te ndíi Dàvíí ñá túú ní ndáa túu ndíi

andíu ndíhi yiqui cuñú ndíi, te òré ndécú-gã ndíi ñuyíú-a ní cachí ndíi:

Dútú Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii Yaá cùú Xítohó-í:

“Ngóo xio cùha-í,

³⁵ te yúhú cada-í te nchaa sá cùú ùhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñùhu núu-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiöxí xii Yaá cùú Xítohó-í càchí ndíi.

³⁶ Te nchòhó ñáyiú isràél cùu-ndo ndí mee-í, te cuíní-í cundedóho váha-ndo ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Jèsús ní sata caa-ndo-gã núú cùrúxí, dico Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá Jèsús dacacu nihnu-gá ñáyiú, te vá cání ìⁿ cani úú iní-ndó, chi ñíu-gá cùnùu-gá núú nchàa ñáyiú —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-yu.

³⁷ Te ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ té Pèlú ní ndixi túu iní-yu nàcuáa quidé-yu ndécú-yu, te ní xáhãⁿ-yu xii-dé ndíhi dava-gá cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá:

—Nchaa nchòhó cue ñaní tnáhá-ndí, ¿nása cachí-ndó cùnduu, nása cada-ndí vitna? —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-güedé.

³⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú xii-yu:

—Daña-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te cada càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa yíca cuèchi-ndo. Te cuandute-ndo cuendá quini-yu sá ñí natuha-ndo ichi Jesús, te ducaⁿ te taxi Yá Ndiöxí Espíritú-gá cundecu ndíhi-ndo, ³⁹ chi cuíní-gá taxi-gá Espíritú-gá xii mee-ndo ndíhi déhe-ndo, te cuáñaha-gã Espíritú-gá xii nchaa ñáyiú ñí càa xico ñuyíú, ñáyiú cáháⁿ-gá cundecu ichi-gá ndéé ìdá-gá —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-yu.

⁴⁰ Te titní-gá tnúhu ní xáhaⁿ-dè nàcuáa cadá-yu, te xáhaⁿ tùcu-dé:

—Daña-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, vá cadá-ndó sá quidé dàva-gá-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

⁴¹ Te nchaa ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu ní cáháⁿ té Pèlú ní sanduté-yu, te ñíu-ñí nduu-ãⁿ ñí cuu dàtná úní mĩl ñáyiú ní sándáá iní-xi ní xíndecu ndíhi ñáyiú xídácuáhá tnúhu Yá Ndiöxí. ⁴² Te ío ní xíndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ

cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, te ío váha ní xíndecú-yu ní xóo ndatnúhu váha-yu. Te ní xóo caxi càhnú-yu cuèndá nãhá-yu sá dúcáⁿ ñí quide Jèsús cútnàhá vátá cáhni ñàha-gá-güedé xii-gá, te ní xóo cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí.

Nàcuáa ní quide nchaa ñáyiu ní sándáá iní tnúhu Jèsús ndéé díhna nuu

⁴³ Te nchaá-yu ní cuñúhu vñí-yu, chi cue téé ní táuchíúⁿ-gã dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá ní quide-güedé títní núú sã vã yõo tnàhí ndàcu cada, te xiãⁿ ní cutnúni iní-yu sá méé Yá Ndiõxí chíndèe ñaha-gá xii-güedé. ⁴⁴ Te nchaa ñáyiu sándáá iní tnúhu Jèsús càháⁿ ndihí tnàha váha-yu, te cuèi-ni nchaa ndachíuⁿ nandíhi-yu ndècu cahnu. ⁴⁵ Te ní dícõ-yu nchaa ndachíuⁿ sá ñà túú xìni ññúhu-yu, te ní níhí-yu díhúⁿ te ní sãñàhá-yu xii nchaa ñáyiu ñá ñihí. ⁴⁶ Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní xóo quíhíⁿ ndihí tnàhá-yu veñúhu càhnu sá ño cùnuu. Te ní xexi ndihí tnàhá-yu vehé-yu. Te ío ní cudíi iní-yu chi ñⁿ-ni ní cuú-yu nchaá-yu. ⁴⁷ Te ío ní ndacáⁿ táhú-yu núú Yá Ndiõxí, te nchaa dava-gá ñáyiu ní cáháⁿ váha-yu cuèndá ñáyiu-áⁿ. Te mee Yá Ndiõxí ní quide-gá ní sándáá iní vai-gá ñáyiu, te ní xíndecú-yu ndihí dava-gá ñáyiu xidácuáhá tnúhu-gá.

3

Quide tátna-güedé ñⁿ téé yacua

¹ Te ñⁿ nduu òré caá úní sacuaa, òré xícáháⁿ-yu ndihí Yá Ndiõxí cuáháⁿ té Pèlú ndihí té Juáá veñúhu càhnu sá ño cùnuu sácúú-xí ñáyiu isràél. ² Te ndècu ñⁿ téé yacua, te ducaⁿ-ni càa-dé ní cacu-dé. Te sàháⁿ ndihí ñàhá-yu veñúhu càhnu sá ño cùnuu, te sácóo-dé ñⁿ xio yuyèhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa, chi ducaⁿ nàni-xi, te xicáⁿ ndàhú-dé núú nchaa ñáyiu sàháⁿ veñúhu. ³ Te ní xiní-dé té Pèlú ndihí té Juáá cuánguihu-güedé veñúhu, te xicáⁿ ndàhú-dé núú-güedé. ⁴ Te ní ndacoto-güedé núú-dé, te ní xáhaⁿ tè Pèlú xii téé yacua-ãⁿ:

—Cundehe ñàha xii-ndí —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-dé.

⁵ Te ní xíndéhe ñàha-dé xii-güedé, chi ní cáháⁿ-dè sá ño ñⁿ sá cuãñaha-güedé. ⁶ Te ní xáhaⁿ tè Pèlú:

—Ñá túú tnàhí díhúⁿ néhè-í dico chindee ñàha-í xii-n, te Xítóhó Jesucristú Yaá ní xíndecu ñnuú Nazàrét, ndacu-gá cada tátna ñaha-gã xii-n, ndacuíñí te caca-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

⁷ Te té Pèlú ní tñi-dé ndaha cùha téé yacua-ãⁿ, te ní ngüita-dé ndàcàni ñaha-dé, te òré xiãⁿ ní naníhí ndéé-dé, te ní ndúha sàhá-dé. ⁸ Te ní ndacuíñí cunu mee-dé te ní xica-dé, te ní cachí-dé sá ño càhnu cuu Yá Ndiõxí cuèndá sá ñí ndúha-dé, te ta sãndava-dé cuánguihu ndihí ñaha-güedé veñúhu. ⁹ Te nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ ñí xiní-yu sá ñí nduu váha-dé, te ndèhé-yu ndacáⁿ táhú-dé núú Yá Ndiõxí. ¹⁰ Te ní naquiní ñãhá-yu xii-dé sá díú tèe xicáⁿ ndàhú téé ní xóo cunucóo yuyèhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa cuu-dé, te ní cuñúhu vñí-yu sá ñí ndúha-dé.

Té Pèlú ní cáháⁿ-dè corrèdór sá néhé ñnuú ndí Salòmón

¹¹ Te sátá veñúhu càa corrèdór sá néhé ñnuú ndí Salòmón. Yacáⁿ ndécú tè Pèlú ndihí té Juáá ndihí téé ní ndúha sàhá-xi, te ñá cuíni téé ní ndúha sàhá-xi-áⁿ dañá-dé quíhíⁿ-güedé dandõ ñaha-güedé xii-dé. Te chítú-yu ní quexìo coyó-yu núú ndécú-güedé, te ní cuñúhu vñí-yu sá ñí ndúha sàhá tèe cùhú-áⁿ. ¹² Te té Pèlú ní xiní-dé ní quexìo coyó-yu, te ní xáhaⁿ-dè xií-yu:

—Nchòhó ñáyiu isràél, ¿ná cuèndá ndéé dúcáⁿ ndèhe ñaha-ndo xii-ndí te cùñúhu-ndo sá ñí ndúha téé yacua-áiⁿ? Nchòhó cáháⁿ-ndó sá méé-ndí ní quide tátna-ndí-dé sá ño váha iní-ndí, dico ñàhá chi ñá díú mèe-ndí ní quide tátna-ndí-dé. ¹³ Chi Yá Ndiõxí ní ndadúha ñaha-gã xii-dé, chi ñnuú-gá cúú Ndiõxí ndí Àbrahám ndihí ndí Isàác ndihí ndí Jàcób, te ñnuú-ni cue téé-áⁿ cúú ñàni tnàhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha vñi. Te ñnuú-ni Ndiõxí-áⁿ ñí xáhaⁿ-gã xii Déhe-gá Jèsús sá táxi tnúni-gá nchaa sá ño andiu

ndihi nchaa ñáyi ndècu ñuyíu-a, dico mee-ndo ñi sáha cuèndá-ndó Jèsús núú tée cùchiuⁿ. Te té Pilatú ní cuini-dé dacácu-dé Jèsús ní cùu, te mee-ndo ñà ní cuini-ndó. ¹⁴ Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ïo váha iní Jèsús te ñá túú tnáhi cuéchi-gá. Te mee-ndo ñà túú ní cuini-ndó cãcu-gá núu ní xáhaⁿ-ndo xii té Pilatú sá váha-gá dacácu-dé ñiⁿ tée ndècu vihi cuéchi-xi, te vá dacácu-dé Jèsús. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-ndo sá cáhni-güedé Jèsús Yaá quidé nchito-o ndecu-o, dico Yá Ndiöxí ní dándótó ñaha-gá, te ní xiní-ndí sá ndáá ní ndoto-gá. ¹⁶ Te nchúhú sa nàha-ndí sá díú Xitohó Jesucristú ní ndadúha-gá tée yacua, te ná-dé nútñi-a. Te ducaⁿ ñi quide-gá chi ní sándáá iní ñáhá-dé xii-gá, te vitna ní xiní-ndó sá ndáá ní ndúha-dé.

¹⁷ Te nchóhó ndihi cue tée cùnúu ní sahani-ndo Xitohó Jesucristú, chi ñá ní cùnuni iní-ndó sá ñi quide-ndo. ¹⁸ Te cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñi chídó tnúni-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-güedé sá Cristú quixi-gá ñuyíu-a, te ndoho vihi-gá, te xiáⁿ núu ducaⁿ ñi cuu ío ní ndoho-gá. ¹⁹ Te vitna te dañá-ndo nchàa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo. Te quindáá iní-ndó Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú váha ní quide-ndo ñuyíu-a, te canu ichi ñaha-gá xii-ndo ñiⁿ ichi váha. ²⁰ Te ní tendaha-gá Cristú ní quixi-gá ñuyíu-a, chi mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá díú Cristú taunihnu ñaha-gá xii-ndo. ²¹ Te dacuití cùndecu-gá andiu ndéé ná sáá nduu nàtaxi ndecu-gá nchaa sá ndécú ñuyíu nàcuáa sàni iní mée-gá. Te diu ducaⁿ ñi cáháⁿ Yá Ndiöxí núu ducaⁿ ñi chídó tnúni cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. ²² Te ndí Moisés ní xáhaⁿ ndíi xii cue ñani tnáhá-ó ñi xíndecu ndéé sanaha: “Yá Ndiöxí tendaha-gá ñiⁿ tée quixi-dé cáháⁿ-dé tnúhu-gá dàtná cuini-ndó ñi quide ñaha-gá xii yúhú, te tée-áⁿ cuu-dé ñiⁿ ñani tnáhá-ndó. Te cundedóho váha-ndo nchàa tnúhu cáháⁿ-dé. ²³ Te nchaa ñáyi vá quindáá iní tnúhu cáháⁿ-dé, te cuíta

nihnú-yu chi vá quíhíⁿ-yu núú quíhíⁿ ñáyi sándáá iní tnúhu Yá Ndiöxí”, duha ní xáhaⁿ ndíi Moisés xií-yu — cächí té Pèlú xáhaⁿ-dè xií-yu.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tùcu té Pèlú xií-yu:

—Ndí Sàmuel ndihi nchaa cue tée nchícúⁿ-gá ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñi cáháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna. ²⁵ Te Yá Ndiöxí ní cáháⁿ-gá ndíi cue tée ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te ní quide ndáá-gá ndíi nchaa ñani tnáhá-ó ñi xíndecu ndéé sanaha nàcuáa cada-gá naníhí tãhú-ó. Te duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám: “Ío nduu cacu ñiⁿ tnàha-n, te tée-áⁿ cada-dé te naníhí tãhú ñáyi ñuyíu-a”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám. ²⁶ Núu xiáⁿ ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá núú ndécú-ndó cuèndá dañá-ndo nchàa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo, te naníhí tãhú-ndó —cächí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-yu.

4

Té Pèlú ndíi té Juáá ndécú-güedé ndaha tée cùchiuⁿ

¹ Te té Pèlú ndíi té Juáá cáháⁿ dúcáⁿ-ni-güedé ndíi ñáyi, ní quexio cue dútú ndíi tée tàxi tnúni ñáhá xii cue tée quide cuèndá veñúhu càhnu sá ïo cùnúu, ndíi cue tée cùu saducéú. ² Te ní cudééⁿ-güedé nchaa-güedé núú tã Pèlú ndíi té Juáá sá xáhaⁿ-güedé xii ñáyi sá ndótó ñáyi ní xíhí dàtná ní ndoto Jèsús. ³ Te ní tñi ñaha-güedé ní chihí ñaha-güedé vecaá xii-güedé, te ñá ní quide ndáá tée cùchiuⁿ cuéchi-güedé nduu-áⁿ chi sa ní cuaa. ⁴ Te ío vai ñáyi ní sándáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-güedé, te ñáyi-áⁿ ndíi ñáyi sa ní sándáá iní-xi ndéé càni-gá ní xínu dàtná úhúⁿ mĩ mee-ni cuè tée, te dñiⁿ ñáyi dñí ndíi landú.

⁵ Te nduu tnéé-áⁿ diu-ni ñuu Jerusalén-áⁿ ñi tacá cue tée yíndaha veñúhu, ndíi cue tée cùu sacuéhé núu ñáyi israhél ndíi cue tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés. ⁶ Te tnáhá dútú cùnúu-gá tée nani Anás ndécú ndíi té Caifás, ndíi té Juáá, ndíi té

Lijandrú ndihí dava-gá ñaní tnáhá dütú cúnüu-gá-áⁿ ndécú. ⁷ Te ní xáhaⁿ-güedě xii cue té xínu cuechi núu-güedě:

—Chí cuáháⁿ queñuhu-ndo tē Pèlú ndihí té Juàá vecaá, te na quìxi-güedé iha —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě.

Te ní quexìo té Pèlú ndihí té Juàá núu cuè té cùnüu, te cue té cùnüu-áⁿ ní xícáⁿ tnúhú-güedě núu-güedě, te xáhaⁿ-güedě:

—¿Nása ní quide-ndo cuendá té yacua-áⁿ? ¿Yoo ní táuchíuⁿ dùcaⁿ cada-ndo? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedě.

⁸ Te ndècu ndihí té Pèlú Espiritú Yă Ndiöxí, núu xíáⁿ ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Nchòhó cue té cùchiuⁿ ndihí nchòhó cue té cùu sacuéhé núu ñáyiú isràél, ⁹ te núu cuíní-ndó quíní-ndó nása ní quide-ndí ní ndúha té yacua-áⁿ, ¹⁰ te cundedóho-ndo ñⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Xìni ñuhu-xi cundedóho nchaa ñáyiú isràél cuendá quíní-yu nàcuáa ní cuu ní ndúha té-áⁿ. Xítóhó Jesucristú Yáa ní xíndecu ñuú Nazàrét ní quide tátna-gá sáhá tē yacua ní ndúha, te diu-ni-gá ní sata caa-ndo núu cùrúxí te núu cùrúxí-áⁿ ñí xíhí-gá, te ní dándótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gá. ¹¹ Te núu tütú Yă Ndiöxí càchí-xi: “Cristú cúu-gă dātñá ñⁿ yúu ndécú xíquí ñⁿ vehe. Te yúu càchí-yu sá ñà túu nàndíhi, te diu xíáⁿ ní nàndíhi-xi ní ngúnutñí-xi xíquí véhé”, duha càchí-xi núu tütú-gá. Te ducaⁿ sätnahá-xi cùu Jesús, chí càchí-ndó sá ñà túu nàndíhi-gá, ¹² dico Yá Ndiöxí ñà túu ndéé ní tàxi ndecu-gá ingá té dácácu nihnu ñàha xii-o núu ùhú núu ndàhú, chí ñⁿndí díí-ni Déhe-gá Xítóhó Jesucristú dacácu nihnu ñàha-gă xii-o —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹³ Te té Pèlú ndihí té Juàá ñà túu tūha-güedé, te cùnūhu cue té cùchiuⁿ sá ño ñí xíndáa-güedé. Te ní cutnùnì iní cue té cùchiuⁿ-áⁿ sá Jèsús ní xica cuu ndihí-güedé, núu xíáⁿ ñà túu tnàhí yùhú-güedé càháⁿ-güedé. ¹⁴ Te cuendá ndécú ndihí té Pèlú ndihí té Juàá té ní

ndúha sáhá-xi, núu xíáⁿ ñà ní ñíhí cue té cùchiuⁿ tnúhu càháⁿ-güedé. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-güedě xii té Pèlú ndihí té Juàá sá queé-güedě quehé cuendá ndóo mee-güedě ndatnúhu-güedé. ¹⁶ Te ní xítñàha-güedé:

—¿Nása cada-o ũú cue té-áⁿ?, chí nchaa ñáyiú ñuú Jerusàlén nàhă-yu sá ñí quide tátna-güedé ñⁿ té yacua, te xíáⁿ xícunūhu vñhi ñáyiú. Te vá cúu càchí-ó sá ñà ndáá, chí vñhi ñáyiú ní xiní nàcuáa ní cuu. ¹⁷ Te dayùhú-ó-güedě te cúñaha-o sá vñhi càháⁿ-gá-güedé tnúhu Jèsús, chí núu ñàhá te quíndáa-gá iní-yu —càchí-güedé xítñàha-güedé.

¹⁸ Te ní cana tucu-güedé té Pèlú ndihí té Juàá, te xáhaⁿ-güedě sá vñhi dácuaⁿ-gá-güedé ñáyiú tnúhu Jèsús. ¹⁹ Te té Pèlú ndihí té Juàá ní xáhaⁿ-güedě:

—Chí cuáha cuendá, te núu sá càchí nchòhó cada-ndí àdi sá càháⁿ Yă Ndiöxí cada-ndí. Te cada càhnu iní-ndó chí vá cúu càda-ndí sá càchí-ndó, chí cada nahi-ni-ndí sá càchí Yă Ndiöxí. ²⁰ Chí dacuñí càháⁿ-ndí nàcuáa ní càháⁿ Jèsús, te càháⁿ-ndí nchaa sá ñí xiní-ndí ní quide-gá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě.

²¹ Te cue té cùchiuⁿ níhi-gá ní càháⁿ-güedé xáhaⁿ-güedě sá cáda cástiú ñàhá-güedě núu vá dáñá-güedě sá dácuaⁿ-güedé ñáyiú. Te ducaⁿ te ní dáñá ñàha-güedé cuánuhú-güedé, chí ñà ní ñíhí-güedě nása cada-güedé cada castiú ñàhá-güedé, chí nchaa-yu ndácáⁿ táhū-yu núu Yă Ndiöxí sá ñí ndúha té yacua. ²² Te té ní quide tátna-güedé-áⁿ ndécú-dě vñhi-gá údico cuíá-dě, te ío ní cuñūhu-yu sá ñí ndúha-dé.

Ñáyiú sàndáa iní tnúhu Jèsús xícáⁿ táhū-yu núu-gă sá vñhi-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá

²³ Te ní ndee té Pèlú ndihí té Juàá cuánuhú-güedé núu ndécú cuè té cùndihí-güedé, te ní nacani tnúhu-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ cuè dütú cúnüu ndihí cue té cùu sacuéhé núu ñáyiú isràél. ²⁴ Te sátá ñí xíndedóho-yu tnúhu ní càháⁿ-güedé, te ñⁿ-ni tnúhu ní

cáháⁿ-yu nchaá-yu ndihí Yá Ndiöxí, te ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiöxí, ní cadúha-n àndiu, ní cadúha-n ñuyíú, ní cadúha-n làmár, ní cadúha-n nchàandi túhú sá íó ñuyíú. ²⁵ Te ndíi Dàvíí ní sándáá iní ndíi tnúhu ní cáháⁿ-n, te ní chídó tnùní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ-n cãháⁿ ndíi, te ñu-ni Espiritú-n ñí chindee ñàha-xi xii ndíi ní chídó tnùní ndíi, te duha ní chídó tnùní ndíi:

Ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ío cùdèèⁿ-yu núú Yá Ndiöxí,
te cuíní-yu nàá-yu ndihí-gá, dico vá ndácũ-yu chi mee-gã cúnũu-gá.

²⁶ Te cue téé yíndaha nacióⁿ ndihí cue téé cùchiuⁿ tacá-güedé nàá-güedé ndihí Dútú Ndiöxí ndihí Crístú Yaa ní quixi ñuyíú-a.

Duha ní chídó tnùní ndíi Dàvíí nàcuáa ndũu tnúhu ní cáháⁿ-n —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii Yá Ndiöxí.

²⁷ Te xáhãⁿ tucú-yu xii-gá:

—Ndáá ní cáháⁿ ndíi Dàvíí chi ñu-ni ñuú iha ní tacá té Hèrodés ndihí té Pònciú Pilatú ndihí ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ndihí ñáyiu isràél ní cáháⁿ cuèhé-yu cuèndá Jesús. Te Yòhó Dútú Ndiöxí, Déhe-n cùu Jesús nũu ío váha iní-gá, te ní sáha chiúⁿ-n-gá, te ío úhú ní cuu iní ñáhá ñáyiu xii-gá. ²⁸ Te ní quidé-yu nàcuáa ní sani iní-n càdá-yu ndéé sanaha, ndéé cùtnáhá ní ngáva ñuyíú. ²⁹ Te Yòhó Dútú Ndiöxí sa nàha-n nása càháⁿ cue téé cuíní cada úhú ñáhá xii-ndí. Te quíde-ndí chiúⁿ tahu-n, te vitna chindee ñàha-n xii-ndí cuèndá sá vã yùhú-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu-n. ³⁰ Te cada tátna-n ñáyiu cùhú, te chindee ñàha-n xii-ndí, te cada-ndí nchaa sá vã yõo tnàhí ndàcu cada nacuáa cuñúhu vîhí-yu. Te xìní-ndí sá méé Jesús chindee ñàha-gá xii-ndí, chi quíde-gá chiúⁿ tahu-n —cachí-yu xáhãⁿ-yu xii Yá Ndiöxí.

³¹ Te sátá ñí yáha ní cáháⁿ-yu ndihí Yá Ndiöxí, te ní quidi-xi vehe núú xíndecú-yu, te òré-áⁿ ñí cutáhú tucú-yu nchaá-yu Espiritú-gá. Te ní

cáháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te ñá túú tnàhí ní yùhú-yu.

Cuèndá nchaa ndachíuⁿ cánehe chiúⁿ-yu

³² Te nchaa ñáyiu ní sándáá iní tnúhu Yá Ndiöxí ñí-ñí tnúhu ní cáháⁿ-yu nchaá-yu. ñí-ñí tnúhu ní sani iní-yu, te ní xóo chindee tnàhá-yu chi ní xóo cuáha táhú tnáhã-yu nchaa sá xíní ñùhú-yu, te ní ñí-yu ñá túú ní cáháⁿ-yu sá ndàchiúⁿ-yu ñí-ñí-ní-yu cùu nchaa sá ndécú ndíhí-yu. ³³ Te cue téé ní táuchíúⁿ Jesús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá ío váha ní cáháⁿ-güedé nàcuáa ní cuu ní ndoho Xítóhó Jesu-crístú. Te ío ní chindee ñàha Yá Ndiöxí ní cáháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túú ní cáháⁿ cuèhé dava-gá-yu cuèndá ñáyiu dàcuaha tnúhu-gá. ³⁴ Te ñá túú tnàhí ní cùndahú-yu díhúⁿ, chi nchaa ñáyiu ndècu ndihí ñuhú-xi, ndihí nchaa ñáyiu cãa vehe-xi ní nadicó-yu, te da ñí da ñí ndachíúⁿ-yu ní nadicó-yu òré xíní ñùhú-yu díhúⁿ. ³⁵ Te ní sãñáhá-yu xii cue téé ní táuchíúⁿ Jesús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, te cue téé-áⁿ ñí dácãhũ-güedé nchaa ñáyiu xini ñuhú. ³⁶ Te distritú Chìpré ndécú ñí téé nàni-dé Chèé ñaní tnáhá ndíi Lèví, te ní xóo cunu cuechi-dé veñúhu ñáyiu isràél. Te cuèndá sá sãñaha-dé tnúhu ndee iní xií-yu, xíãⁿ nũu ní dánání ñàha-güedé Vèé xii-dé. ³⁷ Te téé-áⁿ ñí nadico-dé luha ñuhú-dé, te nèhe-dé díhúⁿ cuáhãⁿ núú cuè téé ní táuchíúⁿ-gã dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá.

5

Té Ananiás ndihí tá Sàfirá ñá túú ní quíde ndáá-yu

¹ Te ndècu ñí téé nàni Ananiás, te ñadíhí-dé nání-áⁿ Sàfirá, te ñáyiu-áⁿ ñí nadicó-yu luha ñuhú-yu. ² Te ní taxúha-dé sacú díhúⁿ, te sacú-gá nehé-dé cuáhãⁿ ní sãñaha-dé xii cue téé ní táuchíúⁿ Jesús dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá, te ní dándahú ñáhã-dé xii-güedé, chi ní xáhaⁿ-dè sá ñíhíí ní sãñaha-dé, te nàha ñadíhí-dé sá dúcáⁿ

nĩ quide-dé. ³ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú xii-dé:

—Anàniás, ¿ná cuendá ducaⁿ nĩ quide-n nĩ dáñá-n nĩ quíhu sácúhna ínín? Te ní dácúándèhnde-n núú Espíritú Yá Ndiõxí, te ní taxúha-n sácú díhúⁿ nĩ níhí-n cuendá ñuhu-n. ⁴ ¿Te ñuhu-áⁿ cuendá sá ñúhú mèe-n, àdi díhúⁿ-áⁿ cuendá sá díhúⁿ méé-n cùu-xi, te cuu-ni cada-n nàcuáa càchí ínín-n càhaⁿ-n ñá? ¿Ná cuendá ducaⁿ nĩ quide-n? ¿Ná ní quide-xi ínín-n nõu ní dácúándèhnde-n núú Yá Ndiõxí? Chi ñá díú-ni mèe-ni ñáyiu ni dándahú-n —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dẽ xii-dé.

⁵ Te òré ní ndihí tnúhu ní xáhaⁿ tẽ Pèlú, te uuⁿni ní nduá-dé te ní xihí-ni-dé. Te nchaa ñáyiu ní níhí tnúhu sá nĩ xihí-dé, te ní yùhú víhí-yu.

⁶ Te ní quixi ^húú cue tée cuechi, te ní ndanehe ñaha-güedẽ ní sacáⁿ ñahá-güedẽ núú yuu, te ní ducuⁿ nuu ñaha-güedẽ yuu-áⁿ, te ní xido ñaha-güedẽ néhé ñaha-güedẽ cuáháⁿ chindúxi ñaha-güedẽ xii-dé.

⁷ Te ní cuu úú uní òré, te ní quexìo ñadihí téé ní xihí-áⁿ, te vátá quíní-gá-aⁿ sá nĩ xihí yíi-aⁿ. ⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú xii-aⁿ:

—Cuimí-í cachí tnúhu ndáá-n. ¿Ndédau ní díco-ndó ñuhu, ní díco-ndó nàcuáa ní cachí yíi-n áⁿ? —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dẽ xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ndáá sá díú-ni dùcaⁿ —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁹ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú:

—¿Ná cuendá ducaⁿ nĩ chitnàha tnúhu-ndo dùcaⁿ ní quide-ndo nĩ cuiní-ndó dándahú-ndó Espíritú Yá Ndiõxí? Quiní-n, chi sa cuándixi cue téé ní sáháⁿ ní chindúxi yíi-n, te yòhó tnàhá-n càndeca ñaha tucu-güedé xii-n quíhíⁿ vitna —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-aⁿ.

¹⁰ Te òré-áⁿ nĩ nduá-aⁿ núú tẽ Pèlú, te ní xihí-ni-aⁿ. Te cuándihu cue téé cuechi-áⁿ xití vehe, te ní xiní-güedé sá sá ní xihí-aⁿ, núú ní xido ñaha tucu-güedé cuáháⁿ chindúxi-güedé-aⁿ dñi yíi-aⁿ. ¹¹ Te ní yùhú víhí ñáyiu ní sándáá ínín tnúhu Yá Ndiõxí, ndihí dava-gá ñáyiu ní níhí tnúhu nàcuáa ní cuu.

Ní quide-güedé titní núú sã vã yõo tnàhí ndàcu cada te ïo ní cuñúhu ñáyiu

¹² Te cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá titní víhí sã vã yõo tnàhí ndàcu cada ní quide-güedé, te ní cuñúhu víhí-yu. Te nchaa ñáyiu ní sándáá ínín-xi tnúhu Jèsús ní xóo tacá-yu corrèdór néhé diu ndí Salòmón. ¹³ Te nchaa ñáyiu ñá túú dácuaaha tnúhu-gá ñá ní cùyíi-yu chitnahá-yu ñáyiu ní sándáá ínín-xi tnúhu-gá, dico nchaá-yu ní cáháⁿ váha-yu cuendá ñáyiu ní sándáá ínín-xi tnúhu-gá. ¹⁴ Te vãi téé, vãi ñadihí ní sándáá ínín-yu tnúhu-gá.

¹⁵ Te cuendá sá nĩ níhí-yu tnúhu sá quidé tãtna cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús, núú xiãⁿ ní queñuhú-yu nchaa ñáyiu cùhú ichi, te davá-yu ní quide túha-yu camá te davá-yu ní quide túha-yu yuu, núú núú nchaa xiãⁿ tá sácáⁿ-yu cue ñáyiu cùhú-áⁿ cuáháⁿ, te xiãⁿ cáã-yu ndetú-yu, chi ní sani ínín-yu sá òré yáha té Pèlú te cuèdicó cuándahú-dẽ yáha ndodo ñaha-xi xií-yu te ndúha-yu. ¹⁶ Te ní quixi ñáyiu ñuú yatni Jerusalén ndécá-yu ñáyiu cùhú, ndihí ñáyiu yíi ñaha espíritú cúndihí yucu ñávãha ní quixi, te nchaá-yu ní ndúha.

Ío ní quide úhú-güedé té Pèlú ndihí té Juàá

¹⁷⁻¹⁸ Te dútú cùnùu-gá ndihí cue téé cùu saducéú cue téé cùndihí-dé ní cudééⁿ-güedé sá ïo chítú-yu dácuaaha tnúhu Jèsús, núú xiãⁿ ní tñi-güedé cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá ní chihi ñaha-güedé vecaá. ¹⁹ Te xití niú-áⁿ nĩ quexìo ^húú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí ní nacaáⁿ-xi yèhe vecaá ní quee-güedé, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

²⁰ —Quíhíⁿ-ndó veñúhu càhnu sá ïo cùnùu te cúñaha-ndo xii ñáyiu nàcuáa cadá-yu naníhí tãhú-yu —càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-güedé.

²¹ Te sá dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ-xi nõu sátá nĩ túndaá, te ní sáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá ïo cùnùu sá cúú-xí ñáyiu isràél ní dácuahá ñaha-güedé xií-yu.

Te dútú cúnùu-gá ndìhi cue té cùndìhi-dé ní nadatàcá tnáhá-güedě ndìhi nchaa cue té cùu sacuéhé nùú ñáyiú isràél ndìhi cue té cùchiuⁿ, te ní tendaha-güedě sandàdú cuáháⁿ queñuhu-güedé cue té yìhi vecaá ní cùu. ²² Te ní quexìo-güedé yèhe vecaá, te ní xiní-güedé sá nì ìⁿ-gá cue té dácuaaha ñaha xii ñáyiú tnúhu Jèsús ñá túú-gá-güedé yíhí. Te cuánuhú-güedé ²³ ní xítñúhu-güedé cue té cùchiuⁿ, te xáhaⁿ-güedě:

—Ní sáháⁿ-ndí ní sándéhé-ndí vecaá, te ndéé chóó-ni, te xíndecu-ni sandàdú cue té xíndéé yèhe vecaá. Te ní nacaáⁿ-ndí vecaá, te vá yóo ìⁿ-gá yíhí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě.

²⁴ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-güedě, te cuáháⁿ iní cue dútú cúnùu ndìhi té tãxi tnuní cue té xíndéé veñúhu càhnu sá ìo cùnùu, te ní xítñaha-güedé:

—¿Nása cada-xi vitna duha càa ní cuu ní xinu cue té yìhi vecaá-i? —càchí-güedé xítñaha-güedé.

²⁵ Te ní quexìo ìⁿ té ní xáhaⁿ-dě:

—Cundedóho-ndo na càchí tnúhu-í ìⁿ tnúhu. Cue té ní chihí-ndo vecaá ndécú-güedé veñúhu càhnu sá ìo cùnùu dacuaaha-güedé ñáyiú —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

²⁶ Te cue té ndéé veñúhu ndìhi té tãxi tnuní ñáhá xii-güedé cuánguaca ñaha-güedě, te ñá túú ní quide úhú ñáhá-güedě, chi ní yùhú-güedé cuáha yúú ñáhá ñáyiú dii ñùú-xi-áⁿ. ²⁷ Te ní ndexìo ndìhi ñaha-güedé nùú cuè té cùu sacuéhé ndìhi nùú cuè té cùchiuⁿ. Te dútú cúnùu-gá ní ngüíta-dé ténàá ñáhá-dé xii-güedé, te xáhaⁿ-dě:

²⁸ —Te náa ñá díú ñí cachí-ndí sá vã dácuaaha-gá-ndó ñáyiú tnúhu Jèsús te dácuaaha-ni-ndó-yu, te vitna nchaa ñáyiú ñuú Jerusàlén ní níhí-yu tnúhu nàcuáa càháⁿ-ndó. ¿Te ná cuendá ducaⁿ quide-ndo, te càchí-ndó sã nchùhú ndècuéchi-ndí ní sahani-ndí Jèsús-i? —càchí dútú cúnùu-gá xáhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁹ Te té Pèlú ndìhi dava-gá cue té ní táuchíúⁿ Jèsús dacuaaha ñaha xi-yu ní xáhaⁿ-güedě xii cue té cùchiuⁿ:

—Nchùhú, Yá Ndiöxí cúnùu-gá sàndáá iní-ndí tnúhu càháⁿ-gá dácúxí tnúhu càháⁿ ñáyiú. ³⁰ Te nchòhó ní sata caa-ndo Jèsús nùú cùrúxí te nùú cùrúxí-áⁿ nì xíhí-gá, dico ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gá. Te Yá Ndiöxí ní sàndáá iní cue ñani tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha. ³¹ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gá sá cùndecu Jesús xio cùha-gá cuendá taxi tnùnigá te dacacu nihnu-gá ñáyiú isràél nùú ùhú nùú ndàhú. Te ducaⁿ-ni dacacu nihnu-gá nchaa ñáyiú na dàña nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-yu. ³² Te ní xiní-ndí nàcuáa ní quide-gá, nùu xíãⁿ cáni-ndí cuendú nùú nchaa ñáyiú, te Espíritú Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-xi xii-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te diu-ni Espíritú-gá ní sáñaha-gá xii nchaa ñáyiú ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá —càchí té Pèlú ndìhi dava-gá-güedé xáhaⁿ-güedě xii cue té cùchiuⁿ.

³³ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-güedě xii cue té cùchiuⁿ, te ní cudééⁿ-güedě, te ní ndatnúhu-güedé sá cáhni ñaha-güedé. ³⁴ Te ìⁿ té cùu fariséú tnàha-dé cúú-dě chiúⁿ, te nàni-dé Gamaliél, te cùu-dé mèstrú dácuaaha-dé ñáyiú nàcuáa ní chídó tnùnigá ndí Moisés, te ìo yíñùhu càháⁿ ndìhi ñáhá-yu xii-dé. Te ní ngúnutnìⁿ-dè, te ní xáhaⁿ-dè sá ná quèe tnaa té Pèlú ndìhi dava-gá-güedé quehé. ³⁵ Te ní xáhaⁿ-dè xii cue té cùchiuⁿ:

—Nchòhó cue té isràél, xini ñuhu-xi sá cáni vãha iní-ndó nãsa cada-ndo ndìhi cue té-ãⁿ. ³⁶ Chi ní cunaha ñí xíndecu ìⁿ té ní xínani Tèudás, te ní cachí-dé sá cúnùu-dé, te ní cundìhi-dé dàtná cùmí ciendú cue té, te ñá ní cuini-güedé cuu ìⁿnuu-güedě ndìhi cue té cùchiuⁿ. Te ní sahani ñaha cuè té cùchiuⁿ-áⁿ xii té Tèudás, te ní ndìhi cue té ní xica cuu ndìhi-dé ní xité nuu-güedé, te ñá túú-gá ní quide-güedé nàcuáa ní sani iní-güedé cada-güedé. ³⁷ Te sátá nì xíhí té-áⁿ, te ní tnahá nduu núcódó tnùnigá ñáyiú. Te dàvá-áⁿ ñí xíndecu ìⁿ té distritú Galileá ní xínani-dè

Judás. Te titní-güedé ní chitnahá ñáhá-güedě xii-dé. Te tñahá-dé ní sahani ñaha tucu cue tée cùchiuⁿ, te nchaa cue tée ní xica cuu ndihi-dé ní xité nuu-güedé. ³⁸ Te na cächí tñuhu-í sá dáñá-ndó cuè tée-áⁿ, te ni ñà túú nǎgá tñuhu cúñaha-ndo xii-güedé, chi núu chiúⁿ mee-güedé quidé-güedé te cuíta-güedé, ³⁹ dico núu chiúⁿ Yá Ndiöxí quidé-güedé, te vá ndínìhnu chiuⁿ quide-güedé. Te núu quide-güedé chiúⁿ Yá Ndiöxí, te vá nàá-ndó ndihi-güedé, chi Yá Ndiöxí nàá ndihi-ndo sá dúcáⁿ xiquide-ndo — cächí té Gamàliél xáhaⁿ-dē xii cue tée cùchiuⁿ.

⁴⁰ Te nchaa-güedé ní cáháⁿ sá tñuhu ndáá cáháⁿ-dé. Te dātñuní ní nacana tucu-güedé té Pèlú ndihi dava-gá-güedé te ní caniha-güedé, te ní cáháⁿ níhi-güedé, te xáhaⁿ-güedé sá vǎ cáháⁿ-gá-güedé tñuhu Jèsús, te dātñuní ní dáñá ñaha-güedé cuánuhú-güedé. ⁴¹ Te ío ní cudíí iní-güedé, chi mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ ndòho-güedé dacuàha-güedé ñáyiú tñuhu Jèsús. ⁴² Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu ní dácuahá-güedé ñáyiú xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu ndihi nchaa vehé-yu. Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu sá Jèsús cúu-gǎ Cristú Yáá ní quixi ñuyíú-a.

6

Ní ndúcú-güedé úsá cue tée cundecu dacáhñu sá cǎxí ñáyiú

¹ Te diu-ni dǎvǎ-áⁿ ñí sándáá iní vǎi ñáyiú tñuhu Jèsús. Te cue ñáyiú grìégú ní cáháⁿ cuèhé-yu cuèndá ñáyiú isràél, sá ñáyiú dñí ñáyiú quèé ñáyiú cáháⁿ tñuhu grìégú ñá túú tñahá sá cǎxí-yu, chi ñá túú sǎñaha ìⁿnuu-güedé. ² Te cue tée úxúú ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tñuhu-gá, cue tée-áⁿ ñí cana-güedé nchaa ñáyiú sándáá iní tñuhu Jèsús. Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu:

—Nchúhú chi vá cúú dácáhñu-ndí sá cǎxí-yu, chi mee-ni tñuhu Yá Ndiöxí cáháⁿ-ndí. ³ Te nchòhó cue tée ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú cáháⁿ

ndihi-ndo úsá cue tée xíndecu iha, cue tée cáháⁿ ndihi ñáhá-yu mee-ni tñuhu yíñùhu, cue tée ndècu ndihi Espiritú Yá Ndiöxí, mee-ni cuè tée cùtnuní váha iní-xi. Te cue tée-áⁿ cuàha-ndí-güedé chiúⁿ cada-güedé dacáhñu-güedé sá cǎxí-yu. ⁴ Te nchúhú mee-ni Yá Ndiöxí cáháⁿ ndihi-ndí, te mee-ni tñuhu-gá dacuàha-ndí-yu — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

⁵ Te nchaá-yu ní tñí-yu tñuhu ní cáháⁿ-güedé, núu ní ndúcú-yu cue tée cada chiúⁿ-áⁿ. Te ìⁿ-dé nání-dē Těvǎ, te ío váha sándáá iní-dé Yá Ndiöxí, te ndècu ndihi-dé Espiritú-gá. Te duha ní xínani dǎva-gá-güedé: té Lìpé, té Pröcoró, té Nicànor, té Tìmon, té Pàrmenás, té Lǎxí tée ñuú Antìoquiá tée ní sándáá iní-xi sá dácuahá ñáyiú isràél te vitna ní sándáá iní-dé tñuhu Jèsús. ⁶ Te úsá cue tée-áⁿ ñí sáháⁿ-güedé núu cuè tée úxúú ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tñuhu-gá, te cue tée úxúú-áⁿ ñí cáháⁿ ndihi-güedé Yá Ndiöxí, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí cuè tée úsá-áⁿ.

⁷ Te ñáyiú ní sándáá iní tñuhu Jèsús cuáháⁿ-yu titní xichi cáháⁿ-yu tñuhu-gá. Te vǎi-gá ñáyiú ta sándáá iní-yu tñuhu-gá cuáháⁿ, te ní xíndecú-yu ndihi dava-gá ñáyiú dácuahá tñuhu-gá ñuú Jerusàlén. Te titní dútú ñí sándáá iní-güedé tñuhu-gá.

Ní tñí-güedé té Těvǎ

⁸ Te té Těvǎ ní quide-dé titní núu sǎ vǎ yòo tñahí ndàcu cada, te ní cuñúhu vñí-yu sá dúcáⁿ ñí quide-dé, te ducaⁿ ñí quide-dé chi ndècu ndihi-dé Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-gá. ⁹ Te ní xíndecu cue tée ní xóo cunu cuechi núú ìⁿ tée tàxi tñuní, te tée tàxi tñuní-áⁿ ñí ní xóo dáña tñahí-dé quèe-güedé núu chíúⁿ-dē, te ní xínu-ná-güedé. Te sátá xǎⁿ, te ní dácáá-güedé veñúhu-güedé, te veñúhu-áⁿ sáháⁿ ñáyiú ñuú Cìrené, ñáyiú ñuú Alejándriá, ñáyiú ñuú Cìliciá, ndihi ñáyiú distrítú Àsiá. Te nchaa ñáyiú-áⁿ ñí nàá ndihí-yu té Těvǎ. ¹⁰ Te

ñá ní ñihĩ-yu tnúhu cáháⁿ-yu, chi ío váha ní sáá díquí-dě nàcuáa ní xáhaⁿ-dě xii-yu, chi Espíritú Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-xi xii-dé. ¹¹ Te ní cháhu-yu cue téé ní dácuaándèhnde tnúhu ní cáháⁿ té Těvá núu-yu. Te ní xáhaⁿ-güedě sá càháⁿ cuèhé-dé cuendá ndíi Moisés ndihĩ cuendá Yá Ndiöxí. ¹² Te cuendá sá dúcáⁿ ní dácuaándèhnde-güedé núu ní sándáá iní-yu, te ní cudéèⁿ-yu núú tē Těvá. Te ní cudééⁿ cue téé cùu sacuéhé, te tnàhá cue téé dácuaaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnĩ ndíi Moisés ní cudééⁿ-güedě. Te ní sáháⁿ-güedé ní tñi-güedé té Těvá ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ núú quidé cuè téé cùchiuⁿ jundá, ndihĩ cue téé cùu sacuéhé. ¹³ Te ndécá-yu cue téé dácuaandehnde cuáháⁿ núú quidé-güedé jundá, te ní quesaha-ni tùcu-güedé càháⁿ cuèhé-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Tée-a mee-ni càháⁿ cuèhé-dé cuendá veñúhu sá ío cùnūu, veñúhu ní cuu íi, te càháⁿ cuèhé-dé cuendá nchaa sá ní chídó tnùnĩ ndíi Moisés. ¹⁴ Te ní tecú dóho-ndí càchí-dé sá Jèsús téé ñuú Nazàrét dangòyo-dé veñúhu càhnu sá ío cùnūu te vá dáñá-gá-dé cada-ndí nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁵ Te nchaa cue téé ndècu jundá ní ndacoto váha-güedé núú tē Těvá. Te ní dáyèhé-xi núú-dě dàtná quidé-xi núú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí.

7

Té Těvá xáhaⁿ-dě sá ñà túú cuèchi-dé

¹ Te ní xáhaⁿ dùtú cùnūu-gá xii-dé:

—¿Ndáá tnúhu càháⁿ-güedé cuendá-n-ǎⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

² Te té Těvá ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Nchòhó cue ñaní tnàhá-í ndihĩ nchòhó cue téé cùu sacuéhé, cundèdóho-ndo ñiⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a, Yá Ndiöxí ío cùnūu-gá, te ní cáháⁿ ndihĩ-gá ndíi Àbrahám nacióⁿ Mesopotamiá cùtnàhá vátá quihĩⁿ-gá ndíi cundecu ndíi ñuú Hàrán. ³ Te ní xáhaⁿ-gá xii ndíi: “Daña-n nchaa ñaní tnàhá-n, te daña-n ñuhu-n, te quihĩⁿ-n ñiⁿ xichi núú dánèhé ñàhá-í

cundecu-n”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám. ⁴ Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám, te ní ndee ndíi ñuú Càldeá, te cuáháⁿ ndíi cundecu ndíi ñuú Hàrán. Te sátá ní xihĩ tātá ndíi, te ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí quixi ndíi cundecu ndíi núú ndécú-ó vitna. ⁵ Te Yá Ndiöxí ñá túú ní sãñaha-gã ni lùha ñuhu cuu cuendá ndíi núú ní xindecu ndíi. Te ní xáhaⁿ ndáá Yá Ndiöxí xii ndíi sá cuãñaha-gã ñuhu cuu cuendá ndíi, te na cùú ndíi, te ndóo ndihĩ nchaa ñaní tnàhá ndíi cacu túu ndéé cuèé-gá. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gã cuèi vátá cundècu-gá ni ñiⁿ déhe ndíi. ⁶ Te ní xáhaⁿ tùcu Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám sá díu-ni ñaní tnàhá ndíi quihĩⁿ-yu núú xicá cundècú-yu cúmí ciendú cuíá, te vá dáñá-yu queé-yu núú chíuⁿ-yu, te ío dandòho ñaha-güedé núú cundècú-yu. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi, te ndáá ducaⁿ ní cuu. ⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám: “Yúhú dandòho-í nchaa ñayiu na dandòho ñaha xii cue ñaní tnàhá-n. Te dàvá-án te ndee cue ñaní tnàhá-n núú cundècú-yu, te quixi-yu chiñuhu ñàhá-yu xii-í iha”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám, te ndáá ducaⁿ ní cuu. ⁸ Te Yá Ndiöxí ní quide ndáá-gá ndihĩ ndíi Àbrahám, te ní xáhaⁿ-gá xii ndíi sá cuãha-güedé seña ñiⁿ nchaa landú téé cuendá cunàhá-yu nàcuáa ndūu sá ní quide ndáá-gá ndihĩ ndíi Àbrahám. Núu xíãⁿ núú ùná nduu sá ní cacu té Isàác déhe ndíi Àbrahám, te ní sáha ndíi seña ñiⁿ-dè. Te díu-ni ducaⁿ ní quide tucu té Isàác déhe-dé té Jàcób, te díu-ni ducaⁿ ní quide té Jàcób, chi úxúú déhe-dé ní xindecu, te nchaa-güedé ducaⁿ ní quide-dé. Te ndí ùxúú cue téé-áⁿ ní cuu-güedé ñaní tnàhá-ó.

⁹ Te ñiⁿ déhe té Jàcób ní xínani-dè Chèé. Te ñá ní cùu váha iní cue ñaní-dé núú-dè, núu ní dícò ñàha-güedé ní queheⁿ ñaha cuè téé cuáháⁿ nacióⁿ Ègiptú, te Yá Ndiöxí ñá ní dàña ñaha-gá xii-dé cuíta nihnu-dé. ¹⁰ Te ní chindee ñàha-gá xii-dé ní cacu-dé cùtnàhá ní ndoho vihi-dé. Te téé yìndaha Egiptú ío ní cudíi iní-dé té Chèé, te ní cutnùnĩ iní-dé sá ío váha túha té Chèé, te ducaⁿ

nĩ cutnùnĩ iní-dé, chi Yá Ndiõxí ní chindee ñàha-gá xii té Chèé. Te ní xáhaⁿ tée yìndaha Egiptú xii té Chèé sá díú tē Chèé coo-dé gobièrnú Ègiptú, te taxi tñùnĩ-dé nchaa ñáyiu xìnu cuechi núú tē yìndaha Egiptú-áⁿ.

11 "Te ní quíhu tnamá nihii nacióⁿ Ègiptú ndihĩ nacióⁿ Cànaá, te ío ní ndohó-yu. Te nchaa ñanĩ tnáhá-ó ní xindecu ndéé sanaha ñã ní xõo nihĩ-gá-yu sá cáxi-yu. 12 Te ní nihĩ tē Jácób tñúhu sá ío triú Ègiptú, núu ní tendaha-dē cue déhe-dé ní sáháⁿ-güedé ní sänguaaⁿ-güedé triú-áⁿ, te dàvá-áⁿ ñĩ sáháⁿ cue ñanĩ tnáhá-ó xito díhna nuu nacióⁿ Ègiptú. 13 Te xito cùu uú cuáháⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ tē Chèé sá ñanĩ-dé cúu-güedē. Te tē yìndaha Egiptú ní cutnùnĩ iní-dé sá díú-nĩ ñanĩ té Chèé cúu-güedē. 14-15 Te ní cana té Chèé tātá-dē té Jácób ndihĩ nchaa ñanĩ tnáhá-dē. Te cùu-xi datná únídico sáhúⁿ-yu ndēca té Jácób cuáháⁿ nacióⁿ Ègiptú núú ndécú tē Chèé, te xíáⁿ ñĩ quexió-yu ní ngóo-yu. Te yàcáⁿ ní xihĩ té Jácób ndihĩ nchaa déhe-dé cue ñanĩ tnáhá-ó. 16 Te sátá ñĩ cuu titní cuía, te ní natava-güedé yiqui ndii Jácób ndihĩ nchaa déhe ndii nchido-güedé cuáháⁿ ñúú Sìquém. Te ndii Àbrahám sa ní cuu titní-gá cuía sã ñĩ nacuaaⁿ ndii ñuhu núú cuè déhe ndii Hámór. Te xíáⁿ nchii yaú ní nachindúxi-güedé yiqui-áⁿ.

17 "Te cútnahá vátá nátáva-gá-güedé yiqui cue ndii, te sa ta tnáhá yatni cada Yá Ndiõxí nacuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndii Àbrahám cada-gá sá cúu-xi ñáyiu isràél ndécú Ègiptú, te ta cãya víhĩ-yu cuáháⁿ. 18 Te dàvá-áⁿ chi ingá tē yìndaha nacióⁿ Ègiptú, te ñã túú-gã ní xini-dé nása ní xóo cada ndii Chèé. 19 Te tē yìndaha Egiptú ñã ní quide ndáá-dé, chi ío ní dándóhó-dē ñanĩ tnáhá-ó ñĩ xindecu dàvá-áⁿ. Te ní táúchiúⁿ-dē sá xócuñi-yu dándóo-yu déhe yiquiⁿ cuèndá ndihĩ-güexi cuú. 20 Te dàvá-áⁿ ñĩ cacu té Moisés, te ío ní cudíi iní ñáhá Yá Ndiõxí xii-dé. Te ní xindecu ndihĩ

ñaha ñaná-dē ndihĩ tātá-dē únĩ-ni yóo. 21 Te ndēca ñahá-yu cuáháⁿ ingá xichi, te yàcáⁿ ní dándóo ñahá-yu xii-dé, te ní nanihĩ ñáhá dēhe yoco tē yìndaha Egiptú, te ní xito-xi-dé datná xító-xi ñⁿ déhe mee-xi ñĩ xito-xi-dé ndéé ní sahnú-dé. 22 Te ní cutúha-dé nchaa sá xini cue tē ègiptú, te ío váha ní sáá díquí-dē tñúhu cáháⁿ-dé ndihĩ nchaa sá cádá-dē.

23 "Te cútnahá ndécú-dē údico cuía-dē, te ní cachí-dé sá quihĩⁿ-dé cáháⁿ ndihĩ-dé cue ñanĩ tnáhá-dē ñáyiu isràél. 24 Te ní xini-dé ní caniha ñⁿ tē ègiptú xii ñⁿ tē isràél, te ñã ní cundeé iní-dé cundehe-dē ñúu ní sáháⁿ-dé ní chindee-dē tē isràél, te ní sahní-dé tē ègiptú, 25 chi ní cachí Yá Ndiõxí sá díú-dē dacacu-dé ñanĩ tnáhá-dē ñáyiu isràél núú cuè tē ègiptú. Te ní sani iní-dé sá cútnùnĩ iní-yu nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii-dé, dico ñã túú ní cùtnunĩ iní-yu. 26 Te nduu tñéé ní xini-dé nãá úú cue tē isràél, te ñã túú ní tnáhá iní-dé nãá-güedé ñúu ní xáhaⁿ-dē xii-güedé: "¿Nã cuèndá ducaⁿ xĩnãá-ndó? ¿Nãa ñã díú ndimee-ndo núu ducaⁿ xĩnãá-ndó?" Duha ní xáhaⁿ tē Moisés xii-güedé. 27 Te tē ndēcuéchi ní sáháⁿ-dé ní chindaha nihnu-dé té Moisés ñⁿ xio, te ní xáhaⁿ-dē: "¿Nã cúu yòhó ñúu véxi-n tàxi tñunĩ ñáhá-n? 28 Te tnáhá-ni tucu yúhú cahni-n datná ní sahní-n tē ègiptú icu càhaⁿ-n á", duha ní xáhaⁿ-dē xii té Moisés. 29 Te sá dúcáⁿ ñĩ cáháⁿ tē isràél ñúu ní yúhú té Moisés ní xinu-dé cuáháⁿ-dé ní sáá-dé nacióⁿ Mèdián. Yàcáⁿ ní ngóo-dé, te yàcáⁿ ní tnándaha-dé, te ní cacu úú déhe tē-dé.

30 "Te sátá ñĩ xinu údico cuía, te ní sáháⁿ té Moisés ñⁿ xio yucu Sinái. Te yàcáⁿ ní xini-dé ñⁿ tñutáú nchicúⁿ ñuhú, te xití itá ñuhú-áⁿ ñĩ xini-dé yihĩ ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí. 31 Te òré ní xini-dé sá yihĩ-xi xití itá ñuhú-áⁿ, te ní cuñúhu vñhi-dé sá ñĩ xini-dé espíritú-áⁿ xití itá ñuhú-áⁿ, te ní sãndehe-gá-dé, te ní xindéhe váha-dé. Te ní tecú dóho-dé ní cáháⁿ Yá Ndiõxí, te xáhaⁿ-gã xii-dé: 32 "Yúhú

cùu-í Ndiöxí ní cáháⁿ ndihí cue ñaní tnáhá-n ndéé sanaha, ndíi Abrahám ndihí ndíi Isàác ndihí ndíi Jàcób, ndihí dava-gá cue ñaní tnáhá-n. Nchaa cue ndíi-áⁿ ñí xóo cáháⁿ ndihí-í.” Duha ní xáhaⁿ-gã xii té Moisés. Te ní quidi ñaha-xi xii té Moisés sá ñí yùhú-dé, te ñá ní cùyii-gá-dé cundehe-dě tnutàú nchìcúⁿ ñuhú-áⁿ. ³³ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii-dé: “Queñuhu chàú-n, chi núú ñuhú ñí cuu íí nùtní-ñ. ³⁴ Te yùhú ndéhè-í sá ïo ndòho nchaa ñáyiú cùu cuendá-í, ñáyiú ndècu nacióⁿ Ègiptú. Te ní tecú dóho-í sá ïo ndàhú xícáháⁿ-yu, núu xíáⁿ véxi-í càchí tnúhu-í sá nùhú-n nacióⁿ Ègiptú cuendá ndeñùhú-n-yu yàcáⁿ.” Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii té Moisés.

³⁵ Te ñá ní sàndáá iní-yu té Moisés ndéé díhna, chi ní xáháⁿ-yu: “¿Ná cuendá véxi-n tàxi tnuní ñáhá-n xii-ndí?” Duha ní xáháⁿ-yu xii té Moisés. Te ñu-ni té Moisés ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí ní sáháⁿ-dé dacäcu-dé ñáyiú isràél nacióⁿ Ègiptú cuèi ñá ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-dé. Dico ní taxi tnùn-í-dé-yu, chi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gã òré ní xini-dé espíritú xínú cuèchi núú-gã xití tnutàú nchìcúⁿ ñuhú. ³⁶ Te té Moisés ní ngúita-dé ní quide-dé sá vã yòo tnàhí ndàcu cada, te ní cuñúhu vñí-yu sá dúcáⁿ ñí quide-dé, te ducaⁿ ñí quide-dé Ègiptú ndihí Lámár Tícuèhé. Te ní ngódó núú-dě núú-yu ní queé-yu Ègiptú cuáháⁿ-yu ñí ichi xití yucu núú vã yòo tnàhí ndècu, te ní xíhi-yu údico cuía xití yucu-áⁿ, te xíáⁿ ñí xóo cada-dé sá vã yòo tnàhí ndàcu cada. ³⁷ Te ñu-ni té Moisés ní xáhaⁿ-dě xii cue ñaní tnáhá-dě dàvá-áⁿ: “Yá Ndiöxí cada-gá te coo ñí ñaní tnáhá-ndó ndéé cuéé-gá, te téé-áⁿ cãháⁿ-dé tnúhu-gá núú-ndó dàtná cuini-ndó ñí cachí-gá quidé yùhú, te ïo xini ñuhu-xi cundedóho-ndo tnúhu cáháⁿ-dé”, duha ní xáhaⁿ tẽ Moisés xii-yu dàvá-áⁿ. ³⁸ Te ñu-ni té Moisés ní xindecu ndihí-dé ñáyiú isràél xití yucu, te ní sáá-dé yucu Sinái, te xíáⁿ ñí quixi ñí espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndihí ñaha-xi xii-dé, te yàcáⁿ ní dácuáhá ñaha-xi tnúhu-gá, te ñu-ni

tnúhu-áⁿ ñí ndóo dàcuaha-o.

³⁹ Te cue ñaní tnáhá-ó ñí xindecu ndéé sanaha ñã ní sàndáá iní-yu té Moisés, te ñá ní ndéé iní ñáhá-yu xii-dé, chi ní cuini-yu nuhú tucú-yu ñuú Ègiptú cundecú-yu. ⁴⁰ Te òré ndécú tẽ Moisés yucu ní xáháⁿ-yu xii ñaní-dé té Àrón: “Cadúha-n ñí úú ndiöxí díhúⁿ cuááⁿ codonùu núú-ó cùhuⁿ-o ichi, chi ñá túú cùtnuní iní-ó ndéé ichi cuáháⁿ té Moisés, téé yòo nuu núú-ó ndùu ní quee-o Ègiptú”, duha ní xii-yu té Àrón. ⁴¹ Te dàvá-áⁿ ñí cadúha-güedé ñí chẽhlu mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te ní sahani-güedé ñí úú quiti nchìto ní quide càhnu-güedé chẽhlu-áⁿ. Te ïo ní cudí iní-yu quiti-áⁿ, chi ní cachí-yu sá díú-ní ndiöxí cúu-dí. ⁴² Te sá dúcáⁿ ñí quide-yu, xíáⁿ ñí dáñá ñaha Yá Ndiöxí xii-yu. Te ní dáñá-gã ní xóo cada càhnu-yu nchícanhii, ndihí yóo, ndihí nchaa chódíní. Te duha ní chídó tnùn-í ñí téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ñáyiú dàvá-áⁿ:

Nchòhó ñáyiú isràél, ní cuu údico cuía yíhí-ndó yùcu,

te ní sahani-ndo quiti-ndo ní quide càhnu ñaha-ndo xii-í cáháⁿ-ndó, dico ñáhá chi ní sahani-ndo-güedé ní quide càhnu-ndo sá ñí cadúha mee-ndo.

⁴³ Te ní cadúha-ndo ñí veñúhu líhli, te ní sanutnii-ndo Mòlóc sá càchí-ndó cùu ndiöxí-ndó xica nchido-ndo xití yucu,

te ní cadúha-ndo ñí chódíní, te quiti-áⁿ càchí-ndó sã cúu-dí ndiöxí Rénfán,

te ndi ndúú sá ñí cadúha-ndo-áⁿ ñí quide càhnu-ndo.

Te cuendá sá dúcáⁿ ñí quide-ndo te yùhú queñuhu ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó cundecu-ndo ingá xio nacióⁿ Babiloniá.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-yu, te ducaⁿ ñí chídó tnùn-í téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá.

⁴⁴ Te xití yucu-áⁿ ñí dácuáhá-güedé ñí veñúhu vehe dóo. Te vehe-áⁿ ñí cuu-xi ñí sá cùtnuní iní-yu sá Yá

Ndiöxí ndécú ndìhi ñaha-gá xii-yu. Te vehe-áⁿ ñí dácáá-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii té Moisés, chi ní dánèhé ñáhá-gá xii-dé nàcuáa dacàa-güedé. ⁴⁵ Te sáta ñí xíhí nchaa cue téé-áⁿ, te ní ndóo ndìhi nchaa déhe-güedé veñúhu-áⁿ. Te ní xido tucu-güedé veñúhu-güedé cuáháⁿ-güedé, te cuáháⁿ ndìhi-güedé té Jòsué núú cündécú-yu. Te sáta ñí quexió-yu, te ní dácúnñ-yu ñáyíu dii ñúú-xi-áⁿ chi mee Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii-yu. Te sáta ñí ndìhi nchaa ñáyíu ní xica nchido veñúhu dóó-áⁿ ñí xíhí, te ní ndóo ndìhi dava-gá-yu. Te ducaⁿ-ni ndècu-xi ní cacu té Dàvíí, téé ní xíndaha ñaha xii-yu. ⁴⁶ Te Yá Ndiöxí ní cudíí víhí iní-gá té Dàvíí. Te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-gá ñúu cuu dacàa-dé veñúhu cuu cuendá-gá, chi ñⁿ-ni Yá Ndiöxí ní xóo cada càhnu té Dàvíí ndìhi té Jàcób, ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha víhi-gá. ⁴⁷ Te Yá Ndiöxí ñá ní dàña-gá dacàa té Dàvíí veñúhu-gá dico déhe-dé té Salómón, chi ní dáña-gá ní dácáá-dé veñúhu cuu cuendá-gá ⁴⁸ cuèí ñá túú sácúndecu-gá veñúhu dàcaa cue téé ñuyíú-a, chi ndèni xíaⁿ ndécú-gá chi espíritú cúú-gá. Te duha ní chídó tnùní téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ-gá:

⁴⁹ Yúhú táxí tnùn-í andíu ndìhi ñuyíú, te xíaⁿ ñúu nchòhó vá ndácú-ndó chìhi ñaha-ndo xítí veñúhu dàtná quidè-yu sá càchí-yu cùu ndiöxí-yu ní cadúha-yu.

Te ñá túú xini ñuhu-í núú ndétátú-í,

⁵⁰ chi yúhú ní cadúha-í nchaa sá ió ñuyíú-a.

Duha ní cáháⁿ Yá Ndiöxí, te ñíu-ni ducaⁿ ñí chídó tnùní téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá —duha ndúu nchaa tnúhu ní xáhaⁿ té Tèvá xii-güedé.

⁵¹ Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—Nchòhó, ío sàá iní-ndó chi quide-ndo datná quidé ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél chi ñá túú tédóho-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí, chi ñá cuení-ndó quíndáá iní-ndó tnúhu-gá, mee-ni cùu úhú iní-ndó Espíritú-gá dàtná ní xóo cada cue

ñaní tnáhá-ndó ñí xíndecu ndéé sanaha. ⁵² Chi cue téé-áⁿ ío ní xóo dandóho-güedé nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, Te ní sahani-güedé nchaa cue téé ní cáháⁿ sá quíxí Crístú ñuyíú-a, te Yaá-áⁿ ñà túú cuèchi-gá. Te ñíu-ni ducaⁿ ñí quide-ndo Crístú cùtnáhá ní quixi-gá ñuyíú-a, chi ní sáha cuendá-ndó-gá núú cuè téé ní cuu úhú iní ñáhá xii-gá ní sahani ñaha-güedé. ⁵³ Te ndècu ndìhi-ndo tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí xii ndí, te ní dúcáⁿ ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu-áⁿ núu ní sahani-ndo Jesús. Te ñíu-ni tnúhu-áⁿ ndécú ndìhi-ndo ndéé vitna —càchí té Tèvá xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Ní sahani-güedé té Tèvá

⁵⁴ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ té Tèvá xii-güedé, te ní cudééⁿ víhí-güedé núú-dé, núu ní quide rúhñú-güedé núhu-güedé sá sàtú iní-güedé. ⁵⁵ Te té Tèvá ndécú ndìhi-dé Espíritú Yá Ndiöxí, te ní ndacoto váha-dé andíu, te ní xini-dé súúni dàtásaⁿ-xi núú ndécú Yá Ndiöxí, te ní xini-dé Xítóhó Jesucristú nùtní-gá xio cùha Yá Ndiöxí. ⁵⁶ Te ní xáhaⁿ té Tèvá xii-güedé:

—Chí cündèhe andíu chi yúhú ndèhè-í Xítóhó Jesucristú nùtní-gá xio cùha Yá Ndiöxí, te ñíu-gá cúú-gá ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

⁵⁷ Te ní sadí-güedé dóho-güedé cuendá sá ñá ní tnáhá iní-güedé cundedóho-güedé tnúhu càháⁿ-dé, te uuⁿ-ni ní cuáá-güedé, te ní taxi ndaha ñaha-güedé xii-dé ⁵⁸ ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ ndéé ñⁿ xio yuhu ñúú, te yacáⁿ ní sáñaha-güedé yúú xii-dé. Te ndècu ñⁿ téé cuechi nàni-dé Sàulú, te téé-áⁿ ñí quide cuendá-dé dóó-güedé cuendá ní nune ndaha-güedé ní sáñaha-güedé yúú xii té Tèvá. ⁵⁹ Te òré sáñaha-güedé yúú, te ní cáháⁿ ndìhi-dé Xítóhó Jesucristú te xáhaⁿ-dè:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, naqueheⁿ-n iní-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶⁰ Te ní ngüíñí xítí-dé, te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè:

—Yòhó Xítohó Jesucrístú, vá técuěchi-n cuè téa-sá sá dúhá quide ñaha-güedé xii-í —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

Te xíãⁿ-nã ní cáháⁿ-dé, te ní xíhí-dé.

8

Té Sàulú chíhí-dë ñáyiú sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús vecaá

¹ Te té Sàulú ní nduu vétú iní-dé sá nǐ sahní-güedé té Tëvá.

Te ñiú-ni nduu-ãⁿ nǐ cuu níhi cuendá nchaa ñáyiú sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús ñuú Jerusálén. Te ní ndihí-yu ní xité nuu cuáháⁿ-yu distritú Júdeá ndihí distritú Sàmariá. Te cue téa ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaá ñaha xii-yu tnúhu-gá ní ndóo-güedé ñuú Jerusálén. ² Te nchaa cue téa càháⁿ ndihí Yá Ndiöxí ní chindúxi-güedé ndíi Tëvá. Te ío ní ndáhyú ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús sá nǐ xíhí ndíi. ³ Te té Sàulú ío dàndoho-dé-yu, chí ndi vehe ndi vehe cuáháⁿ-dé cuátni-dé cuèi téa cuèi ñadìhí ndécá-dë cuáháⁿ vecaá.

Càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí distritú Sàmariá

⁴ Te nchaa ñáyiú ní xité nuu cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu Jèsús nchaa núú quexió-yu. ⁵ Te té Lìpé cuáháⁿ-dé distritú Sàmariá càháⁿ-dé tnúhu Xítohó Jesucrístú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi ñuyíú-a. ⁶ Te ío vǎi núú sǎ vǎ yóo tnàhí ndàcu cada ní quide-dé, te ní cuñúhu vǐhí-yu, te ní xíndedóho váha-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-dé. ⁷ Te vǎi ñáyiú yǐhi ñaha espíritú cundìhi yucu ñávǎha ní queñuhu-dé nchaa espíritú-áⁿ yiqui cùñú-yu, te ní cana saa-xi òré ní ndee-xi yiqui cùñú-yu cuáháⁿ-xi, te ní ndúha-yu. Te vǎi ñáyiú cùhú ñá cúú-gǎ candá nihnú-yu ndihí ñáyiú yacua ní quide tátna-dé, te ní ndúha-yu. ⁸ Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-dé tnúhu Jèsús te ní quide tátna-dé-yu, xíãⁿ ío ní cudíi iní ñáyiú ñuú-áⁿ.

⁹ Te ñiú-ni ñuú-áⁿ ndécú ñⁿ téa nàni Xímú, te téa-áⁿ xini-dé cada ndúu-dé, te ní cuu naha dùcaⁿ quide-dé, te ní

xóo cuñúhu ñáyiú distritú Sàmariá sá dúcáⁿ quide-dé, te ní cachí-dé sá díú-ní-dë cúnúu. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuèi ñáyiú cuica te cuèi ñáyiú ndàhú ío nèhé-yu sá yǐñúhu núú-dë, te xǐtnàhá-yu:

—Téa-ãⁿ ío chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-dé núu vǎi núú sǎ quidé-dë —càchí-yu xǐtnàhá-yu.

¹¹ Te ní sàndáá iní-yu nàcuáa ní xóo cada ndúu-dé, te ní xóo cuñúhu vǐhí-yu, te ní cuu naha dùcaⁿ-ni dandahú ñáhá-dë xii-yu. ¹² Te té Lìpé ní cáháⁿ-dé tnúhu Xítohó Jesucrístú, te ní xáhaⁿ-dë xii-yu sá Yá Ndiöxí cuini-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu. Te cuèi téa cuèi ñadìhí ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá, te ní sanduté-yu. ¹³ Te tnàhá té Xímú ní sàndáá iní-dé tnúhu-gá, te ní sandute-dé, te ní xica cuu-dé ndihí té Lìpé, te ní cuñúhu-dé chí tǐtní núú sǎ vǎ yóo tnàhí ndàcu cada ní quide té Lìpé, te ní cuñúhu vǐhi nchaa ñáyiú.

¹⁴ Te dava-gá cue téa ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaá ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá ní níhi-güedé tnúhu sá ñáyiú distritú Sàmariá ní sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndiöxí. Te ní tendaha-güedé té Pèlú ndihí té Juáa cuáháⁿ-güedé distritú Sàmariá. ¹⁵ Te ní quexió-güedé, te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí ní xicáⁿ-güedé Espíritú-gá quixi cundecu ndihí-yu. ¹⁶ Chí ní ñⁿ-yu vátá sàá-gá Espíritú-gá cundecu ndihí-yu, chí òré ní sanduté-yu, te mee-ni Jèsús ní cacunehe-güedé. ¹⁷ Te òré ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquǐ-yu, te ní quexió Espíritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu.

¹⁸ Te ní xini té Xímú nàcuáa ní quide-güedé ní quexió Espíritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu, te cuini-dé cuáñaha-dë díhúⁿ xii té Pèlú ndihí té Juáa ní cùu. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ-dë:

—Chindee ñaha-ndo cuendá ndéda-ni càa-yu cacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquǐ-yu, te níhi-yu Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndihí-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé.

²⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dë xii-dé:

—Yòhó cuíta nihnu-n ndihí díhú-n, chi cuíní-n cuàa-n sá vǎha quide Yá Ndiǒxí. ²¹ Yòhó vá cúú càda-n chiuⁿ quide-ndí, chi ñá túú ndècu váha iní-n nǔú Yǎ Ndiǒxí. ²² Te vá dúcáⁿ cǎháⁿ-n, chi ío nèhé cǎháⁿ-n sǎ dúcáⁿ cǎháⁿ-n. Te cǎháⁿ ndàhú-n nǔú Yǎ Ndiǒxí sá ná cáda càhnu iní-gá tnúhu ní cǎháⁿ-n. ²³ Te yúhú sa xíní-í sá ío úhú iní-n, chi mee-ni sǎ cuèhé sá dúhá chido nuu-n quide-n —cachí té Pèlú xǎhaⁿ-dǎ xii té Xímú.

²⁴ Te ní xǎhaⁿ tǎ Xímú xii-güedé:

—Cǎháⁿ ndàhú-ndó nǔú Yǎ Ndiǒxí sá ñá túú ná tnahá-í sá dúcáⁿ ní cǎháⁿ-í —cachí-dé xǎhaⁿ-dǎ.

²⁵ Te té Pèlú ndihí té Juàá ní cǎháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiǒxí núú ñǎyiu ñuú-áⁿ. Te ní xǎhaⁿ-güedé nchaa nàcuáa ní quide Jèsús ní xini-güedé òré ní xica cuu-gá ñuyíú-a. Te ní tni-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuú Jerusàlén, te ní yáha-güedé titní ñuú yíndèhu distritú Sàmariá, te ní cǎháⁿ-güedé tnúhu-gá.

Té Lìpé ndihí ìⁿ tée ñuú Etiòpiá

²⁶ Te ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí ní quexìo-xi ñuú Jerusàlén ní xǎhaⁿ-xi xii té Lìpé:

—Cada túha-n chi quée nuu-n ñuú Gǎzá, dico mee-ni xití yucu cuáháⁿ ichi —cachí-xi xǎhaⁿ-xi xii-dé.

²⁷ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní natnahá-dé ìⁿ tée nacióⁿ Etiòpiá ñúhú-dǎ ichi. Te cùu-dé tesorérú xínú cuèchi-dé núú ìⁿ ñadìhí ñaha yíndaha nacióⁿ Etiòpiá, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Cándacé. ²⁸ Te tée etiòpiá-áⁿ ní sáháⁿ-dé ñuú Jerusàlén ní cǎháⁿ ndihí-dé Yǎ Ndiǒxí, te ñúhu-dé ichi cuánuhú-dé ñuú-dé ñúhú-dǎ carrètá, te dàcuaha-dé tnúhu ní chídó tnùní ndí Chàíá tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha. ²⁹ Te ní xǎhaⁿ Espíritú Yǎ Ndiǒxí xii té Lìpé:

—Quíhíⁿ tuha-n càrretá-áⁿ —cachí Espíritú-gá xǎhaⁿ-xi xii-dé.

³⁰ Te té Lìpé ní sátuha-dé carrètá-áⁿ, te ní tecú dóho-dé nàcuáa cǎháⁿ tée etiòpiá-áⁿ, tée ñúhu carrètá-áⁿ dácuàha-dé nàcuáa ní chídó tnùní ndí Chàíá. Te ní xǎhaⁿ tǎ Lìpé xii tée etiòpiá-áⁿ:

—¿Tècú tnùní-n nchàa tnúhu dàcuaha-n-áⁿ? —cachí té Lìpé xǎhaⁿ-dǎ xii-dé.

³¹ Te ní xǎhaⁿ tǎ etiòpiá:

—¿Nása tecú tnùní-í te vá yòo dànehé ñáhá xii-í? Ta quène iha coo-n chi danèhé ñáhá-n —cachí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii té Lìpé.

Te cuásaá té Lìpé núú carrètá ní ngóo-dé. ³² Te ndèdóho-dé nàcuáa dàcuaha tée etiòpiá-áⁿ nàcuáa ní chídó tnùní ndí Chàíá núú tùtú Yǎ Ndiǒxí núú càchí-xi:

Dàtná quidé ìⁿ mbéé cada-dé òré candeca ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ cahni ñaha-güedé chi ñá túú ná cada-dé,

dàtná cuíní-ndó quide mbéé òré dèté-di ñá túú ndàhí-di ducaⁿ càda-dé òré cahni ñaha-güedé chi ni vǎ cǎháⁿ-dǎ.

³³ Te mee-ni cùdiquí ndéé ñáhá-güedé xii-dé, te ní vǎ ndúcú tnúhu-güedé núú-dé ñuú ndáá ndècuéchi-dé.

Te ío cuu nduu cuihna iní cue ñaní tnahá-dǎ, chi cahni ñaha-güedé xii-dé ñuyíú-a.

Duha cǎháⁿ tutú ní dácuáhá tǎ etiòpiá ní xíndedóho té Lìpé.

³⁴ Te ní xǎhaⁿ tùcu tée Etiòpiá xii té Lìpé:

—Cundee iní-n càchí tnúhu-n yòo cacunehe tée ní cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha, núú cǎháⁿ-dé cuèndá méé-dé àdi cǎháⁿ-dé cuèndá ingá ñáyiu —cachí tée etiòpiá-áⁿ xǎhaⁿ-dǎ xii té Lìpé.

³⁵ Te té Lìpé ní cani-dé cuèndú núú tǎ etiòpiá nàcuáa ní cǎháⁿ ndí Chàíá nàcuáa cada Jèsús òré quixi-gá ñuyíú-a. Te ní xǎhaⁿ-dǎ nàcuáa ndùu tnúhu Jèsús ndihí nàcuáa ní quide-gá.

³⁶ Te ñúhu-güedé ichi cuáháⁿ-güedé ní naníhí-güedé ìⁿ xichi núú ñúhú ndúte, te ní xǎhaⁿ tǎ etiòpiá:

—Iha ñúhu ndute, ¿te vá cúú cuàndute-í iha-áⁿ? —cachí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii té Lìpé.

³⁷ Te xǎhaⁿ tǎ Lìpé:

—Te núu sàndáá ndisa iní-n Jèsús, te cuu cuandute-n —cachí-dé xǎhaⁿ-dǎ.

Te ní xǎhaⁿ tǎ etiòpiá:

—Sàndáá ndisa iní-í sá Dèhe Yá Ndiöxí cúú Xítóhó Jesucristú — cächí-dé xáhaⁿ-dë.

³⁸ Te ní ngani-dé carrètá, te ní nuu-güedé ndi ndüü-güedé, te cuánguee-güedé xití ndute, te ní dácüándüte ñaha té Lìpé xii-dé. ³⁹ Te òré ní nene-güedé xití ndute, te ndèca ñaha Espíritú Yá Ndiöxí xii té Lìpé cuáháⁿ. Te ñá túú ní xìní tée ní san-dute-áⁿ ndéé ichi cuáháⁿ té Lìpé. Te ío ní cudíí iní-dé sá ñí natuha-dé ichi Yá Ndiöxí, te cuándaa-dé núú carrètá-dé cuánuhú-dé. ⁴⁰ Te ní quexìo té Lìpé ñuú Àzotó, te ndi tnahá ñuú ndi tnahá ñuú cuáháⁿ-dé càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí, te ní yáha-dé cuáháⁿ-dé ní quexìo-dé ndéé ñuú Cèsareá.

9

Té Sàulú ní tuha-dé ichi Xítóhó Jesucristú

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Te té Sàulú mee-ni càháⁿ cuèhé-dé cuèndá ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús, te cuíní-dé cahni ñaha-dë xii-yu. Te ní sáháⁿ-dé núú dütú cúnüu-gá, ² te ní xáhaⁿ-dë sá cádüha dütü-ãⁿ ñí tutú canehe-dé quíhíⁿ cuáha-dé cue tée xindeé nchito veñúhu ñuú Dàmascú, chi cuíní-dé tñí-dé nchaa ñáyiú dàcuaha tnúhu Xítóhó Jesucristú candeca ñaha-dë quíhíⁿ ñuú Jerusàlén. ³ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé tá cùyatni-dé ñuú Dàmascú, te uuⁿni ní quee ñuhú andü, te ní dáyèhé-xi ndéé núú nútñí-dé. ⁴ Te ní nduá-dé ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-dé càháⁿ ñí sá càháⁿ núú ñínu, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó Sàulú, ¿ná cuèndá cúú úhú iní ñáhá-n xii-í te dàndoho ñaha-n? — cächí sá càháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁵ Te ní xáhaⁿ-dë:

—¿Ná cúú yòhó sá càháⁿ-áⁿ-i? — cächí-dé xáhaⁿ-dë.

Te ní xáhaⁿ sá càháⁿ xii-dé:

—Yúhú cúú-í Jèsús tée cùu úhú iní-n. Te ío dàndoho-n mee-n, chi dàtná quidé ndicutu quide-n, chi quiti-áⁿ núu na cüxi-güedé-di püyá te sáha-di patadá núú-xi, te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sätnahá-xi cùu yohó

chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-n xii-í — cächí sá càháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁶ Te té Sàulú ní quidi ñaha-xi xii-dé sá ñí yùhú-dé, te ní xáhaⁿ-dë:

—Xítóhó Jesucristú, ¿te ná cuíní-n càda-í-i? — cächí-dé xáhaⁿ-dë.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Ndacóo, te quíhíⁿ-n ñuú-ãⁿ, te yacáⁿ tecú tnúhu-n ñá cúú sá càdá-n — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁷ Te cue tée cuáháⁿ ndihi té Sàulú ní tecú dóho-güedé càháⁿ ñí sá càháⁿ, dico vá yòo tñahí ní xini-güedé, te ní yùhú víhí-güedé, te ñá túú tñahí ní càháⁿ-güedé. ⁸ Te ní ndacóo té Sàulú, te ñá ní cùu-gá cundehe-dë, chi ní cuaa-dé, te ní tñí-güedé ndaha-dé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ ñuú Dàmascú. ⁹ Te yacáⁿ ní xindecu-dé úní nduu, te ñá ní cùu tñahí cundehe-dë, te ñá túú ñá ní xèxi-dé, te ñá túú ní xihí-dé ndute.

¹⁰ Te ndècu tée sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Dàmascú, nání-dë Ananiás, te ní sáháⁿ Jèsús núú sání-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¡Ananiás! — cächí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ní xáhaⁿ-dë:

—¿Yúhú càháⁿ ndihi-n-ãⁿ? — cächí-dé xáhaⁿ-dë.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndacuíñí, te quíhíⁿ-n ñí chiuⁿ ichi núú dánani-güedé Ichi Ndáá, te yacáⁿ nanducu-n vehe té Jüdás, chi vehe tée-áⁿ ndécú ñí tée ñuú Tarsú nání-dë Sàulú, te tée-áⁿ sa càháⁿ ndihi ñaha-dë xii-í. ¹² Te tée-áⁿ ñí dácótó ñaha-xi sá ñí xini ñáhá-dë xii-n ñí quexìo-n núú ndécú-dé, te ní sacáⁿ ndodo-n ndàha-n díquí-dë, te ducaⁿ te ní nacaáⁿ núú-dë ní dácótó ñaha-xi xii-dé — cächí-gá xáhaⁿ-gã.

¹³ Te té Ananiás ní xáhaⁿ-dë:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, cächí tnúhu-í xii-n sá ñí níhí-í tnúhu nàcuáa quide-dé sá ío quide úhú-dé ñáyiú càháⁿ ndihi-n ñuú Jerusàlén. ¹⁴ Chi nèhe-dé tutú ní sáñaha cuè dütú cúnüu cuèndá níhí-dë nàcuáa cada-dé tñí-dé nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-n — cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-gã.

¹⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Quíhíⁿ-n ndàtnúhu-n ndìhi-dé, chi cuíní-í cada-dé chùⁿ-í, quíhíⁿ-dé cáháⁿ-dé tnúhu-í núú cuè ñáyiú isràél, ndìhi núú cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, ndìhi núú cuè té yìndaha ñaha xií-yu. ¹⁶ Te yúhú cuñaha-í xii-dé sá ndóhó vihi-dé cuèndá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii té Anàniás.

¹⁷ Te cuáháⁿ té Anàniás vehe núú ndécú té Sàulú te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díquí té Sàulú, te ní xáhaⁿ-dè:

—Yòhó té Sàulú té ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñi-ni Xítohó Jesucristú Yaá ní cáháⁿ ndìhi ñaha xii-n ichi ní tendaha ñaha-gá véxi-í cuèndá cacáⁿ táhù-í núú-gá cuèndá-n te ndúha núú-n, te dàtnùní quixi Espiritú-gá cundecu ndìhi-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

¹⁸ Te dàtná sá ñí xócání-ó ñíⁿ sá ndèdí núú-dè ní quide ñaha-xi xii-dé, te ní nacaáⁿ núú-dè, te ní sandute-dé. ¹⁹ Te ní xexi-dé, te ní naníhí ndéé-dè, te titní nduu ní xíndecu ndìhi-dé ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá ñuú Dàmascú.

Té Sàulú dácuaⁿ-de ñáyiú tnúhu Yá Ndióxi ñuú Dàmascú

²⁰ Te sátá ñí ndúha núú-dè, te ní sáháⁿ-dé veñúhu cue ñáyiú isràél ní xáhaⁿ-dè sá Jèsús cúú-gá Déhe Yá Ndióxi. ²¹ Te nchaa ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ní cuñúhu vihi-yu, te ní xítnàhá-yu:

—Ñiú téé-áⁿ ní sahani-dé ñáyiú ní xóo chiñuhu ñaha xii Jèsús ñuú Jerusàlén. Te ní quixi-dé iha ní cuíní-dé tñi ñaha-dè xii-yu candeca ñaha-dè quíhíⁿ núú cuè dútú cúnùu ni cuu —cachí-yu xítnàhá-yu.

²² Te ío iní-gá té Sàulú xáhaⁿ-dè xií-yu sá díú Jèsús cúú-gá Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyíú-a, te xíáⁿ ñá ní ñíhí ñáyiú isràél ndécú ñuú Dàmascú tnúhu cáháⁿ-yu, te ní cuñúhu vihi-yu.

Té Sàulú ní dáxió-dè núú ñáyiú isràél

²³ Te sátá ñí cuu titní nduu, te ní ndatnúhu cue té isràél sá cáhí-güedé té Sàulú. ²⁴ Te té Sàulú ní níhí-dè tnúhu nàcuáa càháⁿ-güedé

cada ñaha-güedé xii-dé, te cuèi nduu cuèi niú néhé cuèndá-güedé yuyèhe núú ñúdòco ndóho yuhu ñuú cuèndá cuíní-güedé tñi ñaha-güedé xii-dé te cahni ñaha-güedé. ²⁵ Te ñiⁿ niú ndécá ñaha cue té ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús cuáháⁿ ndéé núú ñúdòco ndóho yuhu ñuú. Te ní sáá-güedé núú ndóho, te ní chihi ñaha-güedé xii-dé xití tídihi te ní dándèe ñaha-güedé núú ñúhú, te ní quene-dé cuáháⁿ-dè.

Te Sàulú ndécú-dè ñuú Jerusàlén

²⁶ Te té Sàulú ní nasáá-dé ñuú Jerusàlén, te cuíní-dé chitnahá-dé ñáyiú sándáá iní tnúhu Jèsús, te ní yuhú-yu chi ní cáháⁿ-yu sá dándàhú ñahá-dè sá sándáá iní-dé Jèsús. ²⁷ Te té Bèé ndécá-dè té Sàulú cuáháⁿ núú ndécú cuè té ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaⁿ ñaha xií-yu tnúhu-gá. Te ní cani té Bèé cuèndú núú-güedé nàcuáa ní cuu ní naníhí tnáhá té Sàulú ndìhi Jèsús ichi, te ní cáháⁿ ndìhi ñaha-gá xii-dé. Te ní xáhaⁿ tùcu té Bèé nàcuáa ní cáháⁿ té Sàulú tnúhu Jèsús núú ñáyiú Dàmascú, te ñá túú tnàhí ni yuhú-dé ní cáháⁿ-dé, càchí té Bèé xáhaⁿ-dè xii-güedé. ²⁸ Te ní xíndecu té Sàulú ndìhi ñáyiú xídácuaⁿ tnúhu-gá ñuú Jerusàlén. Te ní ndicuu ndicuu-dé ní cáháⁿ-dé tnúhu Jèsús, te ñá túú tnàhí ni yuhú-dé ²⁹ ní cáháⁿ ndìhi-dé ñáyiú isràél ñáyiú càháⁿ tnúhu grìégú. Te ñáyiú-áⁿ ñí ngüíta-yu ndàtnúhu-yu sá cáhí ñahá-yu xii-dé. ³⁰ Te ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá ní níhí-yu tnúhu nàcuáa cuíní ñáyiú càháⁿ tnúhu grìégú cada ñahá-yu xii té Sàulú, núu ní sàndeca ñahá-yu xii-dé ñuú Cèsareá, te yàcáⁿ ní tendaha ñahá-yu cuánuhú-dé ñuú Tàrsú.

³¹ Te sátá xíáⁿ te ní sanaá-yu ñá túú-gá ní xóo cada úhú-yu nchaa ñáyiú sándáá iní tnúhu Jèsús níhí distritú Júdeá, ndìhi distritú Galileá, ndìhi distritú Sàmariá. Te ní níhí ndéé-yu ní quide-yu nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cadá-yu, te ío ní xíndecu yíñuhú-yu núú-gá, te Espiritú-gá ní chindee ñaha-xi xií-yu, te vai-gá ñáyiú ní sándáá iní-yu tnúhu-gá.

Té Pèlú ní quide tátna-dé té Èneás

³² Titní xichi ní sáháⁿ té Pèlú ní cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí. Te ìⁿ nduu ní sáháⁿ-dé ñuú Lidá ní cáháⁿ ndihí-dé ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Jesús. ³³ Te yàcáⁿ ní naníhí-dé ìⁿ tée nàni Eneás, te ní cuu úná cuíá cùhú-dé, te ni lùha ñá cúú-gã candá nihnu-dé. ³⁴ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú xii-dé:

—Èneás, Xítohó Jesucristú cada tátna ñaha-gã xii-n tnàvíí. Ndacóo te ndocani-n yùu-n —cachí-dé xãhaⁿ-dẽ.

Te òré-ni ní ndacóo-dé. ³⁵ Te nchaa ñáyiú ñuú Lidá ndihí ñáyiú ñuú Sàrón ní xiní-yu sá ñí ndúha-dé, te ní sàndáá víhí iní-yu Xítohó Jesucristú.

Ní ndoto tá Dòrcás

³⁶ Te ñuú Jòpé ndécú ìⁿ ñadihí sàndáá iní-aⁿ tnúhu Jèsús, te nàni-aⁿ Tabitá, te tnúhu griégú xãháⁿ-yu Dòrcás, te ío váha ní xóo cada-aⁿ chi ío váha iní-aⁿ, te ní xóo chindee-aⁿ ñáyiú ndàhú. ³⁷ Te váha-ni ndècu-aⁿ ni cuu, te ní tñi ñaha cuèhé ñí xíhí-aⁿ, te ní nadacùchi ñahá-yu, te ní chihi ñahá-yu ìⁿ cuàrtú ndécú ndéé núú ñnu. ³⁸ Te ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jòpé ní ñihí-yu tnúhu sá ndécú tẽ Pèlú ñuú Lidá. Te yatni-ni càa ñuú-áⁿ, te ní tendàhá-yu úú cue tée cuáháⁿ-güedé núú ndécú-dé cuèndá cúñaha-güedé candeca ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ núú ndécú-yu. Te ní xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú:

—Yáchí ná quíhíⁿ-ó ñuú-ndí, chi yàcáⁿ cáná ñahá-yu quíhíⁿ-n tnàvíí —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii té Pèlú.

³⁹ Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndihí cue tée-áⁿ ñuú Jòpé, te òré ní quexio-güedé ndihí-dé, te cuásaá ndihí ñaha-güedé cuàrtú ndéé núú ñnu. Te nchaa ñáyiú ñihí ñáyiú quèé ní tacá ndéé ñáhá xii ndíyi-áⁿ xíndáhyú-yu, te ní dánèhé ñahá-yu nchaa dóó ñí cadúha ñaha ní xíhí-áⁿ. Chi ní xóo cadúha-aⁿ dícúⁿ, te ní xóo cadúha-aⁿ díó òré ní xíndecu-aⁿ ñuyíú-a, te nchaa xíáⁿ ní dánèhé ñahá-yu xii té Pèlú. ⁴⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dẽ sá quèé-yu ncháá-yu quehé, te ní queé-yu. Te ní ngüíñí xítí-dé te ní

cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiöxí, te dàtnùní ní ndacoto-dé núú cándòdo ndíyi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dẽ:

—Tàbitá, ndacóo —càchí-dé xãhaⁿ-dẽ.

Te ní ndacoto-aⁿ núú tẽ Pèlú te ní ndacóo-aⁿ. ⁴¹ Te ní tñi-dé ndaha-aⁿ ní nacanutñi ñaha-dẽ. Te ní cana-dé nchaa ñáyiú ñihí ñáyiú quèé ndihí nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús cuèndá quini-yu sá ñí ndoto-aⁿ. ⁴² Te nchaa ñáyiú ñuú Jòpé ní ñihí-yu tnúhu nàcuáa ní quide té Pèlú ní ndoto ñaha ní xíhí-áⁿ, te vai-yu ní sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú. ⁴³ Te titní nduu ní xíndecu té Pèlú vehe té Xímú tée dàcuitá ñi.

10

Té Pèlú ndihí té Còrneliú

¹ Te ndècu ìⁿ tée nàni-dé Còrneliú ñuú Cèsareá te cùu-dé capitáⁿ, te ndècu ndihí-dé ìⁿ cièndú sandádú. Te cue tée-áⁿ nání-güedé Sandádú Italianú.

² Te tée cùu capitáⁿ ío váha iní-dé, te mee-dé ndihí ñadihí-dé ndihí nchaa landú-dé ío nèhé-yu sá yíñuⁿ núú Yá Ndiöxí, te sáha-dé ñáyiú ndàhú ñáyiú isràél díhúⁿ, te ío cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiöxí. ³ Te ìⁿ nduu dàtná òré caá úní sacuaa ní dácótó núú ñáhá-xí xii-dé sá ní sáháⁿ ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí núú-dé, te ní xáhaⁿ-xi:

—Còrneliú —càchí-xi xãhaⁿ-xi xii-dé.

⁴ Te ní xiní-dé ndi ndúú xio núú-dé espíritú-áⁿ. Te ío ní yuhú-dé. Te ní xáhaⁿ-dẽ:

—¿Ná chíúⁿ vèxi-n? —càchí-dé xãhaⁿ-dẽ.

Te xáhaⁿ-xi:

—Ío cáháⁿ ndihí-n Yá Ndiöxí, te ñáyiú ndàhú sãñaha-n díhúⁿ-n, te nchaa xíáⁿ sa nàha-gá. ⁵ Te vitna tendaha-n cuè tée na quíhíⁿ-güedé ñuú Jòpé quíngana-güedé ìⁿ tée nàni Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, te candeca ñaha-güedé quixi. ⁶ Te òré quexio-dé te cachí tnúhu-dé nchaa ñaha-gá sá cuini Yá Ndiöxí cada-n. Te ndècu-dé vehe ingá tucu tée nàni Xímú tée dàcuitá ñi, te vehe tée-áⁿ caá ìⁿ xio yuhu lamár —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

7 Te sáta cuáháⁿ espíritú-áⁿ, te té Còrneliú ní cana-dé úú tnàhá cue téé xínú cuechi núú-dé ndìhi ìⁿ sandàdú xínú cuechi tucu núú-dé, te tnàhá sandàdú-áⁿ ìo càháⁿ ndìhi-dé Yă Ndiôxí. 8 Te té Còrneliú ní cani-dé cuèndú núú-güedě nàcuáa ní cáháⁿ espíritú xínú cuechi núú Yă Ndiôxí. Te ní tendaha ñàha-dé xii-güedě cuáháⁿ-güedě ñuú Jòpé.

9 Te nduu tněé-áⁿ ñúhú-ní-güedě ichi cuáháⁿ-güedě, te cùu-xi datná òré cauxúú nduu ta cùyatni-güedě ñuú-áⁿ, te òré-áⁿ nǐ sáá té Pèlú díquí véhé càháⁿ ndìhi-dé Yă Ndiôxí. 10 Te òré-áⁿ sa xihí-dé docó cuiní-dé caxi-dé, te nǐni càdúha-yu sá caxí-dě ní dácótó núú ñáhá-xí 11 sǎ nǐ xiní-dé ìⁿ sá ndécú àndiu, te càa datná cáá ìⁿ dóó cáhnú nchìcúⁿ yoho ndi cùmí xíquí-xi véxi cuuⁿ núú ñúhú. 12 Te núú dǒó-ǎⁿ yódó cǒó ndìhi quiti ndàva ndìhi nchaa núú quiti ndéé cùmí sǎhá-xi. 13 Te ní tecú dóho-dé càháⁿ ìⁿ sá càháⁿ, te xàhaⁿ sǎ càháⁿ-áⁿ xii-dé:

—Pèlú, ndacuíñí cahni-n nděda-ni càa quiti-a caxi-n-di —cachí sá càháⁿ-áⁿ xàhaⁿ-xi xii-dé.

14 Te té Pèlú ní xàhaⁿ-dě:

—Vá cáhni-í-di chi càchí tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii nchúhú ñáyiú isràél sá vǎ cúú càxi-ndí nchaa quiti-a chi cuu cuéchi, te vátá caxí-gǎ-í-di ni ìⁿ xito —cachí-dé xàhaⁿ-dě.

15 Te ní cáháⁿ tucu sá nǐ cáháⁿ-áⁿ, te xàhaⁿ-xi:

—Vá cúú càchí-n sǎ vǎ cúú càxi-n-di, chi mee Yă Ndiôxí ní cachí-gá sá díú nchàa quiti-a cuu caxi-o vitna —cachí sá nǐ cáháⁿ-áⁿ xàhaⁿ-xi xii-dé.

16 Te ducaⁿ nǐ cáháⁿ sá nǐ cáháⁿ-áⁿ ùní xito, te dàtnùní cuàndaa tucu dóó-ǎⁿ andiu. 17 Te té Pèlú ñá ní cùtnuní iní-dé ná cuèndá ducaⁿ nǐ dácótó núú ñáhá-xí xii-dé, núú xǎⁿ ìo cuéhé nǐ sani iní-dé. Te òré-áⁿ nǐ quexìo cue téé ní tendaha té Còrneliú ndéé yuyèhe, chi ndi vehe ndi vehe cuáháⁿ-güedě ndúcú tnúhu-güedě ndéé cáá vèhe té Xímú téé dii vèhe-xi ndecu té Pèlú. 18 Te ní cáháⁿ níhi-güedě, te xàhaⁿ-güedě:

—Ñá túú cùdana iha ndecu ìⁿ téé nànducu-ndí nání-dě Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé —càchí-güedě xàhaⁿ-güedě.

19 Te té Pèlú vǎi sani iní-dé sá nǐ dácótó núú ñáhá-xí xii-dé. Te òré-áⁿ nǐ xàhaⁿ Espíritú Yă Ndiôxí xii-dé:

—Cundedóho-n ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Ní quexìo úní cue téé nànducu ñaha xii-n. 20 Yáchí, cuandée chi quíhíⁿ-n ndìhi-güedě, te vǎ yùhú-n chi yùhú ní xàhaⁿ-í véxi cuaca ñaha-güedě xii-n —càchí Espíritú-gá xàhaⁿ-xi xii té Pèlú.

21 Te ní xica-dé cuánde-dé núú ndécú cuè téé xica nanducu ñaha xii-dé, te xàhaⁿ-dě xii-güedě:

—Yùhú cúú tée nànducu-ndo-áⁿ. Náu-í-a núú ná chiúⁿ cuiní ñáhá-ndó —càchí-dé xàhaⁿ-dě xii-güedě.

22 Te xàhaⁿ-güedě:

—Tée cùu capitáⁿ téé nǎni Còrneliú ní tendaha ñàha-dé véxi-ndí, te téé-áⁿ ìo váha iní-dé, chi ìo sàndáá iní-dé Yă Ndiôxí, te nchaa ñáyiú isràél ìo váha càháⁿ-yu cuèndá-dé. Te ìⁿ espíritú xínú cuechi núú Yă Ndiôxí ní xàhaⁿ-xi xii-dé sá cáná ñàha-dé xii-n quíhíⁿ-n vèhe-dé dacuàha-n-dé tnúhu Yă Ndiôxí —càchí cue téé ní tendaha té Còrneliú xàhaⁿ-güedě xii té Pèlú.

23 Te ní xàhaⁿ tǎ Pèlú sá quíhu-güedě vehe-dé, te candeca tnàha-güedě ndìhi-dé quíhíⁿ ndéé nduu tněé. Te nduu tněé-áⁿ nǐ xica-güedě ndécá tnàha-güedě ndìhi té Pèlú cuáháⁿ, te tnàhá ìⁿ úú cue téé sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jòpé cuáháⁿ ndìhi ñaha-güedě xii-dé.

24 Te ndéé ingá nduu ní quexìo-güedě ñuú Cèsareá. Te té Còrneliú ndétú ñàha-dé xii-güedě vehe-dé te sa ndecu túha-dé ndìhi ñadìhí-dé ndìhi nchaa landú-dé ndìhi cue téé ìo váha tnàhá tnúhu ndìhi-dé, chi ní cana ñaha-dé ní nítnáhá-yu ndìhi-dé cundetú-yu té Pèlú. 25 Te sáta nǐ quèxio té Pèlú vehe té Còrneliú, te ní quee-dé quehé, te ní ngüíñí xítí-dě núú tǎ Pèlú chíñùhu ñaha-dé ní cùu. 26 Te té Pèlú ní xàhaⁿ-dě:

—Ndacuíñí vá ngüíñí xítí-n nùù-í chi ñá díú Ndiôxí cùu-í, dícó ìⁿ téé

ñuyíú-a cùu-í —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dë xii-dé.

²⁷ Te ta cǎháⁿ té Pèlú ndihí té Còrneliú cuánguihu-güedé xití vehe, te chitu ñáyiú xixíhi xití vehe. ²⁸ Te ní xáhaⁿ tē Pèlú xií-yu:

—Sa nàha-ndo sá cǎchí tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii nchúhú ñáyiú isràél sá vǎ cúu quìxi-ndí vehe ni ìⁿ nchohó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél te ni vǎ cúu tnàhá tnúhu ndihí ñaha-ndí xii-ndo. Dico Yá Ndiöxí ní cǎchí-gá sá vǎ cúu cǎháⁿ-í sá vǎ cúu cǎháⁿ ndihí-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chi cuu cuéchi. ²⁹ Núu xiǎⁿ ndíhi-ni véxi-í òré ní quexìo tnúhu sá cáná ñàha-ndo. Te cǎchí tnúhu-ndo nǎ cuendá cáná ñàha-ndo —cǎchí té Pèlú xáhaⁿ-dë xii-yu.

³⁰ Te té Còrneliú ní xáhaⁿ-dë:

—Ní cuu cúmí nduu, te ðiu-ni dàtná òré iha cùu-xi, te yúhú ndècu-í ðiu-ni vehe-í, te ñá túú tnàhí ná xéxi-í cǎháⁿ ndihí-í Yǎ Ndiöxí, te òré-áⁿ nǐ quexìo ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gǎ níhnú-xí dóo cuixíⁿ dóo chàhnchí. ³¹ Te cǎchí-xi: “Còrneliú, ní xíndedóho Yá Ndiöxí tnúhu ní cǎháⁿ-n ndihí-gá, te xíní-gá sá sǎñaha-n ðíhúⁿ xii ñáyiú ndàhú. ³² Te ñuú Jòpé ndécú ìⁿ tée nàni Xímú, àdi Pelú chi úú ðiu-dé, te ndècu-dé vehe ìⁿ tée nàni tucu Xímú tée dàcuitá ñíi, te cǎa vehe-dé ìⁿ xio yuhu lámár, te cana-n-dé ná quìxi-dé ndatnúhu-n ndihí-dé”, duha ní cǎháⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiöxí. ³³ Núu xiǎⁿ ndíhi-ni ní cana ñaha-í xii-n. Te táxǎhu xii-n sǎ véxi-n chi iha ndècu-ndí nchaa-ndí ndétú ñàha-ndí xii-n cùndedóho-ndí tnúhu Yá Ndiöxí, te cuíní-ndí cǎchí tnúhu-n nchàa tnúhu ní cǎchí Yá Ndiöxí cǎháⁿ-n —cǎchí té Còrneliú xáhaⁿ-dë.

Té Pèlú ní ndatnúhu-dé ndihí ñáyiú ní tacá vehe té Còrneliú

³⁴ Te té Pèlú xáhaⁿ-dë xií-yu:

—Vitna ní xíní-í sá Yǎ Ndiöxí cǎháⁿ ndihí-gá ñáyiú cuéi ndéda-ni cǎa ñuú, te ìⁿ-ni quide-gá ndihí nchaa-yu. ³⁵ Te nchaa ñáyiú nèhe sá yíñùhu núú Yǎ Ndiöxí, te xǐquide váha-yu, te nchaa-yu cùu váha iní ñáhá-gǎ xií-yu.

Te ñá túú quide cuendá-gá cuéi ná ñáyiú ñuú cúu-yu. ³⁶ Te Yá Ndiöxí ní tendaha-gǎ Xítohó Jesucristú ní sáháⁿ-gá ní xíndecu-gá nàcióⁿ Isràél, te ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu ìⁿ tnúhu váha nàcuáa cuu váha iní-yu. Te ðiu-ni mee Jèsús cùnùu-gá núú ñáyiú ni cǎa xico ñuyíú. ³⁷ Te nàha-ndo sá ðíhna-gá ndí Juáá ní cǎháⁿ ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiú, te ní dácuándute ñaha ndí xií-yu. Te dàtnùní ní ngüíta Jèsús ní cǎháⁿ-gá tnúhu-gá distritú Galileá, te dàtnùní ní sáháⁿ-gá níhí nàcióⁿ Isràél ní cǎháⁿ-gá tnúhu-gá núú ñáyiú. ³⁸ Te sa nàha-ndo sá Yǎ Ndiöxí ní sǎñaha-gǎ Espíritú-gá xii Jèsús tée ñuú Nazàrét ndécú ndihí-dé chíndèe ñaha-xi xii-dé. Te nàha-ndo sá nǐ xica cuu Jèsús ní quide tátna-gá nchaa ñáyiú yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávàha. Te ío vǎi-gá sá vǎha ní quide ñaha-gǎ xií-yu, te ducaⁿ nǐ quide-gá, chi Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá. ³⁹ Te mee-ndí ní xíní-ndí nàcuáa ní quide Jèsús ñuú Jerusàlén ndihí níhí nàcióⁿ Isràél. Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí te yàcáⁿ ní xíhí-gá. ⁴⁰ Te núú ùní nduu ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gá. Te ní cuíní-gá sá cùndècu Xítohó Jesucristú titní nduu sátá nǐ ndoto-gá cuendá cǎháⁿ ndihí ñaha-gǎ xii-ndí nchaa-ndí nàcuáa ní xica cuu-ndí ndihí-gá. ⁴¹ Te ñá ncháá ñáyiú ni xíní ñáhá xii-gá, chi mee-ni nchúhú cue tée ní cǎchí-gá sá cǎháⁿ ndáá-ndí sá nǐ ndoto-gá, chi ní xíndecu ndihí-ndí-gá, te ní xihí ní xexi-ndí ndihí-gá, núu cǎháⁿ ndáá-ndí sá nǐ ndoto-gá. ⁴² Te ní cǎchí-gá sá nchúhú quíhíⁿ-ndí cúñaha-ndí xii ñáyiú sá mée Yǎ Ndiöxí ní táuchíúⁿ-gǎ sá Jèsús cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú ndècu vívú ndihí cuéchi nchaa ñáyiú ní xíhí. Te ducaⁿ nǐ xáhaⁿ Yǎ Ndiöxí xii Jèsús, te ðiu-ni ducaⁿ nǐ cǎchí Jèsús cǎháⁿ-ndí. ⁴³ Te cue tée ní cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní cǎháⁿ-güedé sá quíxí Jèsús, te ní cǎchí-güedé sá ncháá ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii Jesús, te cada cǎhnu iní-gá nchaa

cuèchi-yu —càchí té Pèlú xăhaⁿ-dě xií-yu.

Ní quexìo Espiritú Yă Ndiöxí ní ngúndecu ndihí cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél

⁴⁴ Te mei òré càháⁿ-dé ndèdóho-yu ní quexìo Espiritú Yă Ndiöxí ní ngúndecu ndihí nchaa ñáyiu-áⁿ. ⁴⁵ Te cue téee isràél cuáháⁿ ndihí té Pèlú, cue téee ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní cuñúhu vihi-güedé sá ñí quexìo Espiritú Yă Ndiöxí ní ngúndecu ndihí-yu, chi cuèndá sá ñà díú ñáyiu isràél cúu-yu núu xiáⁿ ní cuñúhu-güedé. ⁴⁶ Te ní cutnùní sá ñí quexìo Espiritú Yă Ndiöxí ní ngúndecu ndihí-yu, chi ní ngüíta-yu càháⁿ-yu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá, tnúhu sá ñà túú xíní-yu càháⁿ-yu. Te ní ndacáⁿ táhü-yu núu Yă Ndiöxí cuèndá nchaa sá ñí guide-gá. ⁴⁷ Te dătnùní ní xáhaⁿ tē Pèlú:

—Vitna te cuandute ñáyiu ní natuha ichi Xítohó Jesucrístú chi sa ndècu ndihí-yu Espiritú Yă Ndiöxí dătná cuíní-ndó ndècu ndihí nchoo, núu xiáⁿ vá cúú càchí dava-gá ñáyiu sá vă cúú cuànduté-yu —càchí-dé xăhaⁿ-dě xií-yu.

⁴⁸ Te dătnùní ní xáhaⁿ-dě xii ñáyiu:

—Vitna te cuandute-ndo, te òré-áⁿ te cacunehe-ndo Xítohó Jesucrístú —càchí-dé xăhaⁿ-dě xií-yu.

Te dătnùní ní càháⁿ ndàhú-yu núu tē Pèlú cundecu ndihí ñaha-dě xií-yu ñíⁿ ũú nduu.

11

Té Pèlú ní cani-dé cuèndú núu ñáyiu sándáá iní tnúhu Jèsús ñúú Jerusàlén

¹ Te cue téee ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá, ndihí cue ñáyiu ní sándáá iní tnúhu-gá, ñáyiu ndècu distritú Jùdeá ní níhí-yu tnúhu sá ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ní sándáá iní-yu tnúhu Yă Ndiöxí. ² Te òré ní ndexìo té Pèlú ñúú Jerusàlén, te ñáyiu isràél ñáyiu ní cachí sá cáda nchàa nacuáa ní càháⁿ ndíi Moisés ní satnuhu ñáhá-yu xii-dé. ³ Te ní xáhăⁿ-yu xii té Pèlú:

—¿Ná cuèndá ní sáháⁿ-n ndéé ndíácăⁿ ní càháⁿ ndihí-n ñáyiu-ăⁿ, te ñá túú quidé-yu dătná quidé nchòo-i? Te ní sáháⁿ-n yàcáⁿ ní xexi-n ndihí-yu —càchí-yu xáhăⁿ-yu xii-dé.

⁴ Te té Pèlú ní cani-dé cuèndú nacuáa ní cuu núu ñí sáháⁿ-dé, te xáhăⁿ-dě:

⁵ —Ní xíndecu-í ñúú Jòpé. Te òré càháⁿ ndihí-í Yă Ndiöxí, te ní dácótó ñàha-xi xii-í sá vëxi cuuⁿ ñíⁿ dóó cáhnú àndiu, te ndùtu ndi cumí xíquí-xi, te ní ngava-xi núu ndécù-í. ⁶ Te ní xíndéhé văha-í, te ní xíní-í nchaa quiti yòdo núu-xi. Te ñíⁿ xichi yòdo quiti cúmí sáhá-xi, te ñíⁿ xichi yòdo quiti dééⁿ, te ñíⁿ xichi yòdo cóó, te ñíⁿ xichi yòdo quiti ndava. ⁷ Te ní tecú dóho-í càháⁿ ñíⁿ sá càháⁿ, te càchí-xi: “Pèlú, ndacuñí cahni-n ndèda-ni càa quiti-a caxi-n-di”, cachí sá ñí càháⁿ-áⁿ. ⁸ Te ní xáhaⁿ-í: “Vá cáhni-í-di chi càchí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii nchúhú ñáyiu isràél sá vă cúú càxi-ndí nchaa quiti-a”, xáhăⁿ-í.

⁹ Te ní tecú dóho-í càháⁿ-ni tucu núu ñínu, te càchí sá càháⁿ-áⁿ: “Vá cúú càchí-n să vă cúú càxi-n-di, chi mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá díú nchàa quiti-áⁿ cuu caxi-o”, càchí sá càháⁿ-áⁿ. ¹⁰ Te ducaⁿ ñí càháⁿ sá ñí càháⁿ-áⁿ ũní xito, te dătnùní cuàndaa dóó-ăⁿ ndihí nchaa quiti-áⁿ andiu. ¹¹ Te òré-ni ní quexìo úní cue téee vehe núu ndécù-í. Te cue téee-áⁿ ñí tendaha ñàha ñíⁿ téee ñúú Cèsareá nándücu ñaha-güedé xii-í. ¹² Te mee Espiritú Yă Ndiöxí ní cachí-xi sá quihíⁿ-í ndihí-güedé, te ní cachí-xi sá ñà túú ñá cani iní-í. Te tnàhá íñú cue téee ndècu iha ní sáháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-í, te nchaa-ndí ní sáháⁿ-ndí vehe té Còrneliú ñúú Cèsareá. ¹³ Te ní cani-dé cuèndú nacuáa ní cuu ní sáháⁿ ñíⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiöxí vehe-dé, te ní quihu-xi ndéé xití vehe-dé, te ní xáhaⁿ-xi xii-dé: “Tendaha-n cuè téee na quihíⁿ-güedé ñúú Jòpé quíngana-güedé ñíⁿ téee nàni Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé. Te candeca ñaha-güedé quixi. ¹⁴ Te téee-áⁿ cachí tnúhu-dé nása cada-n nàníhí tàhú-n ndihí ñadihí-n, ndihí landú-n, ndihí

nchaa ñáyiú xínu cuechi vehe-n”, duha ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii té Còrneliú. ¹⁵ Te òré ní ngüíta-í càháⁿ ndihí-í-yu ní quexìo Espíritú Yă Ndiöxí ní ngúndecu ndihí-yu dàtná ní quide-xi cútnàhá ní taxi Yá Ndiöxí Espíritú-gá ndéé díhna ní ngúndecu ndihí nchoo. ¹⁶ Te ní ndacu iní-í nàcuáa ní cáháⁿ Xítóhó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: “Té Juáa ní xóo dacuàndute-dé ñáyiú, dico yúhú sãñaha-í Espíritú Yă Ndiöxí cundecu ndihí-yu”, duha ní cachí-gá. ¹⁷ Te Yá Ndiöxí ní sãñaha-gă Espíritú-gá cundecu ndihí ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél dàtná ní quide-gá cútnàhá ní sàndáa iní-ó tnúhu Jèsús, núu xiáⁿ vá càchí-í sá vâ cúú càda-í ìⁿ sá cuiní Yă Ndiöxí cada-í —càchí té Pèlú xăhaⁿ-dê xií-yu.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ tē Pèlú, te ñá túú-gă ná tnúhu ní cãháⁿ-yu, te ío ní cudíⁿ iní-yu nchaa nàcuáa ní quide Yă Ndiöxí, te ní xítñàhá-yu:

—Tnàhá nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél naníhí tãhú-yu núu na dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, chi ducaⁿ cuiní Yă Ndiöxí cunduu —càchí-yu xítñàhá-yu.

Ñáyiú sàndáa iní tnúhu Jèsús ñuú Antiòquiá

¹⁹ Te sátá ñí sahani-güedé té Těvá, te ní cuiní-güedé cada úhú-güedé nchaa ñáyiú ní sàndáa iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xité nuú-yu ndi tnahá ìⁿ ìⁿ ñuú. Te davá-yu cuáháⁿ-yu ndéé distritú Fèniciá ndihí distritú Chìpré ndihí ñuú Antiòquiá. Te ní cáháⁿ-yu tnúhu Jèsús núu mee-ni ñáyiú isràél, te ñá ní xítñúhu-yu dava-gá-yu. ²⁰ Te dava-gá ñáyiú distritú Chìpré ndihí ñáyiú ñuú Cirené ní sáháⁿ-yu ñuú Antiòquiá. Te ñá díú mèe-ni ñáyiú isràél ní cãháⁿ ndihí-yu, chi tnàhá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní xáhãⁿ-yu tnúhu Jèsús. ²¹ Te ní chindee ñàha-gá xii ñáyiú càháⁿ tnúhu-gá, te vâi-gá-yu ní sàndáa iní-yu-gá chi ní tuhá-yu ichi-gá.

²² Te ñáyiú ndècu ñuú Jerusàlén ñáyiú ní sàndáa iní tnúhu Jèsús ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, núu xiáⁿ

ní tendàhá-yu té Bèé cuáháⁿ-dé ñuú Antiòquiá. ²³ Te òré ní quexìo té Bèé, te ní xiní-dé nàcuáa ní quide ñaha-gă xií-yu sá ñí naníhí tãhú-yu, núu xiáⁿ ío ní cudíⁿ iní-dé. Te ní dácáhu iní ñáhãⁿ-dê, te ní xáhaⁿ-dê:

—Ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa sá càchí Yă Ndiöxí cada-ndo —càchí-dé xăhaⁿ-dê xií-yu.

²⁴ Te té Bèé cúú-dê ìⁿ tée váha iní-xi, te ndècu ndihí-dé Espíritú Yă Ndiöxí, te ío sàndáa iní-dé tnúhu Jèsús. Te vâi vihi ñáyiú ní tuhá-yu ichi-gá.

²⁵ Te dàtnùní cuáháⁿ té Bèé ñuú Tarsú cuánúndúcú-dé té Sàulú. ²⁶ Te òré ní naníhí ñáhãⁿ-dê, te ndèca ñaha-dé cuáháⁿ ñuú Antiòquiá, te yacáⁿ ní xíndecu-güedé ìⁿ cuíá ndihí ñáyiú ní sàndáa iní tnúhu Jèsús, te vâi-yu ní dácuáhã ñàha-güedé tnúhu-gá. Te dïu-ni ñuú Antiòquiá ní dánání ñàhá-yu Cristiànú xii nchaa ñáyiú sàndáa iní tnúhu Jèsús.

²⁷ Te ndéé dàvá-áⁿ ñí quee ìⁿ úú cue tée càháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ñuú Jerusàlén cuáhãⁿ-güedé ñuú Antiòquiá. ²⁸ Te ìⁿ-dé nání-dê Àgabú, te ní chindee ñàha Espíritú Yă Ndiöxí xii-dé, te ní sáhãⁿ-dé núu nchaa ñáyiú sàndáa iní tnúhu-gá, te ní xáhaⁿ-dê xií-yu sá quíxí ìⁿ tnamá nihí ñuyú. Te ducaⁿ ñí cuu sátá ñí ngúnutnã té Claudiú tée yìndaha cuèhé nacióⁿ. ²⁹ Núu xiáⁿ nchaa ñáyiú sàndáa iní tnúhu Jèsús ñuú Antiòquiá ní ndatnúhu-yu sá chíndéé-yu nchaa ñáyiú sàndáa iní tnúhu-gá ndécú distritú Júdeá cuendá vá ndóhó vîhí-yu docó. Te nàcuáa ní níhí-yu, te ducaⁿ ñí sacáⁿ tnáhãⁿ-yu. ³⁰ Te ní tacá díhúⁿ-ãⁿ, te nèhe té Bèé ndihí té Sàulú cuáhãⁿ, cuàha-güedé cue tée yìndaha ñáyiú sàndáa iní tnúhu-gá.

12

Sátá ñí xihí té Jàcobó, te ní ngava té Pèlú vecáa

¹ Te ndéé dàvá-áⁿ ñí ngüíta té Hèrodés tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél ní quide úhú-dé ìⁿ úú ñáyiú sàndáa iní tnúhu Yă Ndiöxí. ² Te ní táuchíúⁿ-dê ní tñi-güedé té Jàcobó

ñaní té Juàá, te ní sahani ñaha-güedë ndihi machití. ³ Te ío ní cudíí iní dava ñáyiú isràél cuendá sá ñí sahani ñaha-güedë xii té Jàcobó, núu xíáⁿ ní tendaha tùcu té Hèrodés sandàdú-dé ní sáháⁿ tñi tùcu-güedé té Pèlú. Te ducaⁿ ñí quide-dé cútnàhá ní xóo vico ní xexí-yu pàá sá ñà túú yíhi levadurá. ⁴ Te ní naníhí-güedë té Pèlú, te ní tñi ñaha-güedë ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ vecaá. Te té Hèrodés ní taúchíúⁿ-dë cuáháⁿ sáhúⁿ ñⁿ sandàdú cùndeé-güedé té Pèlú. Te ní xáhaⁿ-dë:

—Cundeé-ndó ndí cùmí ndí cùmí-ndó tée-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé.

Te té Hèrodés ní sani iní-dé queñuhu-dé té Pèlú vecaá òré ná yáha vico cuendá cahni ñaha-güedë cáháⁿ-dë ní cùu. ⁵ Te ní xíhi-ni té Pèlú vecaá, te ní xindeé cuaa ñaha sandadú xii-dé. Te cue ñáyiú sandáá iní tnúhu Yá Ndiöxí ío ní xícáⁿ táhü-yu núú-gã cuendá sá ñà túú nã cada ñaha-güedë xii-dé.

Yá Ndiöxí ní dácãcu-gá té Pèlú vecaá

⁶ ñⁿ niú-gá quihi té Pèlú vecaá ní cùu, te nduu tnëé tauchiúⁿ té Hèrodés quihíⁿ sandàdú queñuhu ñaha-güedë xii-dé vecaá cuendá quiní nchaa ñáyiú nása cada ñaha-güedë ní cùu. Te té Pèlú cáá-dë xidí-dé xití vecaá, te ndi ndúú dúcúⁿ ndáhá-dë ndútú càdená, te xio xio ñíhi-dé ndécú sandadú, te dava-gá sandadú xindeé-güedé yèhe vecaá. ⁷ Te ní quexìo ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí xití vecaá núú cáá tã Pèlú xidí-dé, te uuⁿ ní dáyhé-xi xití vecaá, te ní danguíhi ñaha-xi xii-dé, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yáchí, ndácóo —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndacóo-dé, te nchaa cadená ndútú dúcúⁿ ndáhá-dë ní nandáxi. ⁸ Te ní xáhaⁿ tùcu espíritú-áⁿ xii-dé:

—Yáchí, nucuíhnu dóo-n, te ndíhu-n chàu-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndíhu nuu-dé dóo-dë, te ní xáhaⁿ tùcu espíritú-áⁿ:

—Candixi dóo-n, te na quihíⁿ-ó —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te té Pèlú ní chinchícúⁿ-dë espíritú-áⁿ, te ñá ní cùtnuní iní-dé núu

ndáá ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ducaⁿ quide àdi ñáhá, te dàcoto ñaha-xi xii-dé ní sani iní-dé. ¹⁰ Te ndëndaha-ni-dë espíritú-áⁿ cuáháⁿ ní yáha-dé nàcuáa xínutñi sandadú, te ta yáha-gá-dé núú ndécú dava-gá-güedé. Te ní sáá-dé ndéé yuyèhe núú ndèdí caá nàcuáa ní yáha ichi sá cuáháⁿ ndéé xití ñuu, te ní nacaáⁿ méé yèhe-áⁿ, te ní quee-dé cuáháⁿ-dë ndihi espíritú-áⁿ. Te ní tnahá-dé ñⁿ tnuú, te yacáⁿ ní dándõ ñaha espíritú-áⁿ xii-dé. ¹¹ Te dàtnuní ní nene váha saní núú-dë, te ní cutnuní iní-dé, te ní cachí-dé:

—Ndáá sá Yá Ndiöxí ní tendaha-gã espíritú-áⁿ ní quixi-xi ní dácãcu ñaha-xi xii-í cuendá sá và cáhni ñaha té Hèrodés. Te dava ñáyiú isràél ío ní cudíí iní-yu cuendá sá ñí cuiní té Hèrodés cahni ñaha-dé xii-í —duha ní cachí-dé sátá ní cutnuní iní-dé.

¹² Te sátá ñí cutnuní iní-dé sá ñí cacu-dé, te cuáháⁿ-dë vehe ñⁿ ñaha nani Mariá nãná tã Juàá, àdi Mácú chi úú diu-dé, te xíaⁿ ndécú vai-yu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí. ¹³ Te té Pèlú ní quexìo-dé ndéé yuyèhe ní dácásáⁿ-dë, te ní quixi ñⁿ xíchí nání Ròdé ní quixi ndehe-xi nã cúú ñáyiú dàcasaⁿ. ¹⁴ Te ní nucúhuⁿ ndudú-xi sá díú tã Pèlú, te ní cudíí víhí iní-xi, dico ñá ní nacaáⁿ-xi yuyèhe. Te ní quene cunu-xi cuáháⁿ ngüñaha-xi xii-yu sá nùtni té Pèlú yuyèhe ndaa quehé. ¹⁵ Te ñá ní sandáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-xi, te xáháⁿ-yu xii-xi:

—¡Ná tnúhu víhi cáháⁿ-õⁿ xíchí lúcú! —càchí-yu xáháⁿ-yu.

Te xáháⁿ-xi sã ndáá nùtni-dé, te xáháⁿ-yu:

—Ñá díú tã Pèlú chi espíritú sá xító ñaha xii-dé cúú sã càháⁿ —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-xi.

¹⁶ Te òré ducaⁿ xítnàhá-yu, te té Pèlú ní dácásáⁿ tùcu-dé yuyèhe. Te ní sáháⁿ-yu ní nacaáⁿ-yu yuyèhe, te ní xiní-yu sá díú tã Pèlú, te ní cuñúhu víhí-yu. ¹⁷ Te ní quide-dé ndaha-dé núú-yu cuendá cadí-yu yuhú-yu. Te ní ngüíta-dé ní caní-dé cuendú nàcuáa ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii-dé sá ñí

dácăcu ñaha ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gă xii-dé vecaá, te ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Cúu-ndo tĕ Jăcobó ndihî dava-gă ñăyiu sândáá iní tnúhu Jĕsús năcuáa ní quide ñaha Yă Ndiôxí xii-í —căchí-dé xăhaⁿ-dě xií-yu.

Te sátá dúcáⁿ ñă xáhaⁿ-dě, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ingá xichi.

¹⁸ Te sátá ñă túndaá, te ní ngúita nchaa sandádú cáháⁿ ìⁿ cáháⁿ ìⁿ-güedé, te xĭtnàha-güedé:

—Ñá túú-gă tĕ Pĕlú yĭhí vĕcaá, ¿te nása cada-o-i? —căchí-güedé xĭtnàha-güedé.

¹⁹ Te tĕ Hĕrodés ní tendaha-dĕ tĭtní sandádú cuáháⁿ-güedé cuánúndúcú ñaha-güedé, te ñá ní nánihí ñáhá-güedé xii-dé. Te dătnùnî ní cana-dé sandádú cue tĕe ní xindeé ñáhá xii tĕ Pĕlú, te ní tenáá ñáhá-dĕ xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dě xii dava-gă cue sandádú-dé:

—Cahni-ndo cuè tĕe-ăⁿ —căchí tĕ Hĕrodés xăhaⁿ-dě.

Te dătnùnî ní quee tĕ Hĕrodés distritú Júdeá cuáháⁿ-dé ñuú Cĕsareá, yácáⁿ ní ngúndecu-dé.

Ní xihí tĕ Hĕrodés

²⁰ Tĕ Hĕrodés ní cudééⁿ-dĕ núú ñăyiu ñuú Tirú ndihî núú ñăyiu ñuú Sidón. Te xiăⁿ ní ndatnúhu-yu ní cuu ìⁿnuu tnúhu-yu, te ní xicá-yu cuáháⁿ-yu cuáháⁿ ndatnúhu ndihî ñáhá-yu xii-dé, te ní ndatnúhu ndihî-yu tĕ Blástú. Te tĕe-áⁿ cúú-dĕ chiuⁿ quide-dé núú tĕ Hĕrodés, te ní chindee tnúhu ñaha-dĕ xií-yu, chi ní cáháⁿ ndáhú-yu núú tĕ Hĕrodés sá vă cádá ũhú ñáhá-dĕ xií-yu. Te ducaⁿ ñă quidé-yu cuëndá ñuú tĕ Hĕrodés-áⁿ quée să xéxĭ-yu. ²¹ Te ní xáhaⁿ tĕ Hĕrodés ná nduu quĭhĭⁿ-yu ndatnúhu ndihî ñaha-dĕ xií-yu, te nduu-ăⁿ ñă quĭunuu-dé ìⁿ dóó văha, ìⁿ sá sácũhnu tĕe tàxi tnunî. Te ní ngóo-dé núú xilé văha, xilé sá sácũo nchihî tĕe tàxi tnunî, te ní ngúita-dé ní cáháⁿ sàhú-dé dóho-yu. ²² Te uuⁿi ní cuáá-yu te căchí-yu:

—ĭTĕe-a cáháⁿ-dé dico ñá díú tĕe ñuyúú-a cùu-dé chi ndiôxí cúú-dĕ! —căchí-yu xĭtnàhá-yu.

²³ Te dĭu-ni òré-áⁿ ñă yáha ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiôxí, te ní sáñaha-xi cuĕhé xii tĕ Hĕrodés. Te ducaⁿ ñă tnahá-dé chi mee-dĕ ñá ní xăhaⁿ-dě sá ñăyiu cùu-dé, te ní cáhăⁿ-yu sá ndiôxí cúú-dĕ. Te nchĭto-gă-dé ní sanú ñáhá tĭndácú xii-dé, te dătnùnî ní xihí-dé.

²⁴ Te ío tĭtní xichi ní sáháⁿ ñăyiu sândáá iní tnúhu Yă Ndiôxí ní cáháⁿ-yu tnúhu-gă, te ío chĭtú-yu ní sândáá iní-yu tnúhu-gă.

²⁵ Te tĕ Bĕe ndihî tĕ Săulú ní ndihî chiuⁿ-güedé, te ní ndee-güedé ñuú Jerusàlén cuáháⁿ-güedé ndihî tĕ Juáá, àdi Mácú chi úú dĭu-dé.

13

Tĕ Bĕe ndihî tĕ Săulú cuáháⁿ-güedé dăcuàha-güedé ñăyiu tnúhu Yă Ndiôxí nchaa ñuú xicá

¹ Te ñuú Antiòquia ndécú ìⁿ úú cue tĕe cáháⁿ tnúhu Yă Ndiôxí núú nchaa ñăyiu ní sândáá iní-xi tnúhu-gă. Te ndĕcu tucu ìⁿ úú cue tĕe cùu mestrú dăcuàha ñaha-güedé xií-yu tnúhu-gă. ìⁿ-dé nání-dĕ Bĕe, te ìⁿ-dé nání-dĕ Xĭmú, te tĕ Xĭmú-áⁿ xăhaⁿ-güedĕ Nĕgrú chi tnuu-dĕ. Te ingá-dé nání-dĕ Lúciú, te tĕe-áⁿ cúú-dĕ tĕe ñuú Cirené. Te ingá-dé nání-dĕ Săulú, te ingá tucu-dé nání-dĕ Manàén. Te tĕ Manàén-áⁿ ndihî tĕ Hĕrodés tĕe cùu gobiernú Galileá ío văha ní xóo cáháⁿ ndihî tnàha-güedé cútnàhá ní cuu lĭhli-güedé. ² Te ìⁿ nduu ñá túú ñă ní xĕxi ñăyiu ní sândáá iní tnúhu Yă Ndiôxí cuëndá mee-ni-gă ní cáháⁿ ndihî-yu, te ní xáhaⁿ Espíritú Yă Ndiôxí xií-yu:

—Tendaha-ndo tĕ Bĕe ndihî tĕ Săulú quĭhĭⁿ-güedé dava-gă ñuú cada-güedé chiuⁿ tahu-í, chi ducaⁿ cuĭnĭ-í cunduu —căchí Espíritú-gă xăhaⁿ-xi xií-yu.

³ Te ní cáháⁿ ndihî tucú-yu Yă Ndiôxí, te ñá túú tnàhĭ ná ní xĕxi tucú-yu, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí tĕ Bĕe ndihî tĕ Săulú. Te sátá dúcáⁿ ñă quide-güedé, te ní quide ndee ìⁿ ñáhă-yu xii-güedé.

Té Bèé ndihi té Sàulú cuáhán-güedé distritú Chìpré cáhán-güedé tnúhu Yá Ndiöxí

⁴ Te té Bèé ndihi té Sàulú ní quee-güedé cuáhán-güedé cuèndá ducaⁿ cuìní Espiritú Yá Ndiöxí cundu sá cáca cùu-güedé dava-gá ñuú, te ní quexìo-güedé ñuú Selèucia, te yàcáⁿ ní quee-güedé bàrcú cuáhán-güedé distritú Chìpré. Te ñuú-án cáá xití làmár chi ndècu ñuhu yichí xití ndute. ⁵ Te ní quexìo-güedé mei ñuú Salàminá, te ní quene-güedé bàrcú, te ní xica-güedé cuáhán-güedé nchaa veñúhu ñáyiu isràél cáhán-güedé tnúhu Yá Ndiöxí. Te cuáhán ndihi-güedé té Juàá cuèndá chindee ñaha-dé xii-güedé. ⁶ Te ní tñi-güedé ichi cuáhán-güedé ñuú Páfós cáá ndàa ingá xio Chìpré, te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-güedé ndihi ñⁿ tée isràél nání-dé Barjèsús, te tée-án xìní-dé cada ndùu-dé, te càchí-dé sá cáhán-dé tnúhu Yá Ndiöxí dico ñá ndàá. ⁷ Te tée-án quidé chiùⁿ-dé ndihi té Sèrgiú, àdi Páblú chi úú diu-dé, te cùu-dé gobièrnú Chìpré, te ío túha-dé. Te ní cana-dé té Bèé ndihi té Sàulú, chi cuìní-dé cundedóho-dé tnúhu Yá Ndiöxí. ⁸ Te tée quide nduu-án ñá ní dàña-dé cáhán-güedé tnúhu-gá, chi ñá ní cuìní-dé sá tée cùu gobièrnú-án tuha-dé ichi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ ñi quide té Barjèsús, tée xáhaⁿ-güedé Èlimás. ⁹ Te tnáhá tucu té Sàulú ndécú úú diu-dé chi xáhaⁿ tùcu-güedé Páblú, te ndècu ndihi-dé Espiritú Yá Ndiöxí. Te ní xíndéhé ñí ñáhá-dé xii tée quide nduu-án. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yòhó, chi dàtná quidé yùcu ñávaha quide-n chi mee-ni dándahú-n ñáyiu. Yòhó cúu-n dèhe sácuihná, chi nchaa tnúhu váha cuìní Yá Ndiöxí cáhán-yu, te yòhó ñá dáñá-n. ¹¹ Te vitna quiní-n nàcuáa cunduu, chi taxi Yá Ndiöxí ñⁿ castiú xii-n chi vá cútnùní-gá núu-n càca cuu-n ñⁿ úú nduu —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii tée quide nduu-án.

Te òré ducaⁿ ñi xáhaⁿ tē Páblú xii-dé, te òré-ni ní cuaa-dé, te ñá túú ní cùtnuní tnáhí-gá núu-dé, te ní xóo nducu-ná-dé ñáyiu ní xóo cuita nehe ñaha xii-dé. ¹² Te tée cùu gobièrnú ní

xiní-dé nàcuáa ní quide té Páblú, te ío ní cuñúhu-dé. Te ní tnáhá iní-dé tnúhu Jèsús, núu xiáⁿ ní sándáá iní-dé.

Té Páblú ndihi té Bèé ndécú-güedé ñuú Antiòquia Pìsidiá

¹³ Te té Páblú ndihi dava-gá cue tée xica cuu ndihi-dé ní quee-güedé bàrcú, te ní quee-güedé ñuú Páfós cuáhán-güedé ñuú Pèrgé, te ñuú-án yíndèhu-xi distritú Pánfilía. Te té Juàá ní nacuico-dé ní dándóo ñaha-dé xii-güedé cuánuhú-dé ñuú Jerusalén. ¹⁴ Te dava-gá-güedé ní quee-güedé ñuú Pèrgé cuáhán-güedé ñuú Antiòquia, te Pìsidiá yíndaha-xi ñuú-án. Te nduu xíndetátú-yu, te ní sáhán-güedé veñúhu ñáyiu isràél, te ní ngóo-güedé xití veñúhu. ¹⁵ Te cue tée ndècu veñúhu ní queheⁿ-güedé tutú yódó tnùnì nchaa tnúhu sá ñi chídó tnùnì ndíi Moisés ndihi tutú yódó tnùnì nchaa tnúhu sá ñi chídó tnùnì dava-gá cue tée ní xóo cáhán tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te ní dácuáhá-güedé ní xíndedóho cue ñáyiu, te dàtnùnì cue tée yíndaha veñúhu-án ñi xáhaⁿ-güedé xii té Páblú ndihi dava-gá-güedé:

—Nchòhó cue tée cùu ñaní tnáhá-ndí, te núu cuìní-ndó cáhán-ndó tnúhu Yá Ndiöxí, te cuu cáhán-ndó tnávíi cuèndá cutúha-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁶ Te té Páblú ní ndacuíñí-dé, te ní ndacani-dé ndaha-dé cuèndá cadí-yu yuhú-yu te cundedóho-yu tnúhu cáhán-dé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Te nchòhó ñáyiu quide nchaa nacuáa cáhán Yá Ndiöxí ndihi nchaa nchòhó ñáyiu isràél, cundedóho-ndo nchàa-ndo ñⁿ tnúhu na cáhán-í-a. ¹⁷ Te cuèi ndéé sanduu te cuèi vitna chindee ñaha-ni Yá Ndiöxí xii nchaa ñáyiu isràél, te ní nacáxi ñaha-gá xii-yu te ní chindee ñaha-gá cuèndá cáyá-yu, chi cuìní-gá sá cúú vai-yu, te ducaⁿ ñi quide-gá cútnáhá ní xíndecú-yu nacióⁿ Ègiptú. Te dàtnùnì ní dácácu ñaha-gá xii-yu ñuú-án, chi mee-gá nchaa ndàcu-gá quidé-gá. ¹⁸ Te ní xíndecú-yu ñⁿ xichi núu

ñà túú tnàhí sàcúndecu ñáyiú údico cuíá, te xítí údico cuíá-ãⁿ ñí cundee ìní-gá nchaa sá ñí quidé-yu. ¹⁹ Te Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-gá xii ñáyiú isràél, te ní dánáã-yu úsá nàcióⁿ, chi cuèndá ní cuini-gá cuu cuèndá-yu ñuhú-áⁿ. ²⁰ Te dàtnùní ní cachí Yá Ndiöxí sá díú-ní cuè téè cùchiuⁿ taxi tnuni-güedé nchaa ñáyiú, te ducaⁿ ñí quide-güedé dàtná cúmí cièndú dava cuíá. Te sátá xiãⁿ, te ní xíndecu té Sàmúél téè ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí. ²¹ Te dàvã-áⁿ ñí cuini ñáyiú isràél sá cúndecu ñíⁿ téè quindaha ñàha-dé xií-yu, te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá tè Sàúl quindaha-dé-yu, te téè-áⁿ ñí cuu-dé déhe té Cís, te té Benjamín téè ní xíndecu ndéé sanaha-gã ní cuu ñaní tnáhã-dé. Te té Sàúl ní xíndaha-dé ñáyiú údico cuíá. ²² Te Yá Ndiöxí ñá ní cuini-gá cundecu-ni-dé quindaha-dé ñáyiú, chi ní cuini-gá sá tè Dàvíí ndíhu ndaha-dé cue ñáyiú isràél, te ní cachí-gá: “Ío váha ní tnahá iní-í nàcuáa quide té Dàvíí déhe téè Isàí, te cada-dé nchaa nàcuáa cúñaha-í xii-dé”, duha ní cachí Yá Ndiöxí —cachí té Pãblú xãhaⁿ-dë xií-yu.

²³ Te ní xãhaⁿ tucu té Pãblú:

—Díu-ni ñaní tnáhã tè Dàvíí cúú Jèsús. Te Yá Ndiöxí ní tendaha-gã Jèsús ní quixi-gá ñuyíú-a cuèndá nchaa ñáyiú isràél ná quindáá iní ñáhã xii Jèsús naníhí tãhú-yu, chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiöxí cunduu. ²⁴ Te cútnáhã vátã ngüita-gá Jèsús cáháⁿ-gã tnúhu Yá Ndiöxí, te ní cáháⁿ té Juáá núú ñáyiú isràél sá xíní ñúhu-xi dañã-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cuanduté-yu. ²⁵ Te sa ta cùyatni-ni-gá cuú-dé, te ní xãhaⁿ-dë xií-yu: “Nchòhó càchí-ndó sã yùhú cúú-í Crìstú Yáá ndétú-ndó dico ñáhã, chi ñá díú yùhú cúú-í Crìstú, chi davitna quixi Crìstú Yáá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyíú-a. Te yùhú cúú-í ñíⁿ téè duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú nandaxi cuèdicó chàú-gá dico quide-í chiúⁿ-gã”, duha ní cáháⁿ te Juáá —cachí té Pãblú xãhaⁿ-dë xií-yu.

²⁶ Te ní xãhaⁿ tucu té Pãblú:

—Cundedóho tucu-ndo ìngã tnúhu na cáháⁿ-í. Nchòhó tnáhã-ndó

cúu-ndo ñaní tnáhã ndíi Àbrahãm, te xíní-ndó sã Yá Ndiöxí cúnúu-gã. Te díu-ni-gã cuini-gã sá ncháá-ndó cundedóho-ndo tnúhu-gã, chi cúu-xi tnúhu sã cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ndó. ²⁷ Te nchaa ñáyiú ndècu ñúú Jerusálén ndíhi nchaa cue téè cúnúu ñá ní cùtnuní iní-yu ndíhi-güedé sã Yá Ndiöxí ní tendaha-gã Jèsús ní quixi-gã ñuyíú-a. Te ñá ní sãha-yu cuèndá sã díú Jèsús ní cacunehe cue téè ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha cuèi ní dácúáhã-yu tnúhu-gã veñúhu-yu ndí tnahã únã nduu, nduu ndètatú-yu. Te ní cachí-yu sã ndècuéchi Jèsús, te ní xãháⁿ-yu sã cáhni ñàha-güedé xii-gã. Te xiãⁿ sa ñàha cue téè ní xóo cáháⁿ tnúhu-gã ndéé sanaha sã dúcã cáháⁿ-yu. ²⁸ Te cuèi ñá túú ñã ní quide-gã te ní xãháⁿ-yu xii té Pilatú téè cúu gobiernú sã táuchìuⁿ-dé cahni ñàha-güedé xii-gã. ²⁹ Te xiãⁿ núu ní sata caa ñàha-güedé xii-gã núú cùrúxí. Te ní quide-güedé nchaa nàcuáa ní chídó tnùní cue téè ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te sátã ñí xíhí-gã, te ní nunehe ñàha-güedé xii-gã núú cùrúxí, te nchìdo ñàha-güedé cuáhãⁿ, te ní chihi ñàha-güedé ñíⁿ xítí yaú. ³⁰ Te Yá Ndiöxí ní dándótó-gã Jèsús. ³¹ Te titní xito ní sáhãⁿ Jèsús núú ndécú ñáyiú ní xica cuu ndíhi-gã, ñáyiú ní quee distritú Galileá ní sáhãⁿ-yu ndíhi-gã ñúú Jerusálén. Te vitna nchaa ñáyiú-áⁿ xãháⁿ-yu xii dava-gã ñáyiú isràél nàcuáa ní cuu ní ndoto-gã.

³² Te nchúhú cáháⁿ-ndí nàcuáa cada-ndo naníhí tãhú-ndó, chi Yá Ndiöxí ní xãhaⁿ-gã xii cue ñaní tnáhã-ó ñí xíndecu ndéé sanaha sã téndaha-gã Déhe-gã Jèsús quixi-gã ñuyíú-a. ³³ Te ní quixi-gã ní xíhí-gã, te ní dándótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gã, te núu xiãⁿ naníhí tãhú-ó núu na quindáá iní-ó-gã. Te ñíⁿ téè ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñí chídó tnùní-dé núú sãlmú cúú úú nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ní xãhaⁿ-gã xii Déhe-gã, te duha ní xãhaⁿ-gã: “Yòhó cúú-n Déhe-í, te vitna cutnùní iní ñáyiú sã yùhú cúú-í Tãtã-n”, duha ní

xáhaⁿ-gã xii Jèsús. Te ðiu-ni ducaⁿ nĩ chídó tnùnì téé ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. ³⁴ Te ingá xichi tucu núú tütú-gá ní chídó tnùnì ìⁿ téé ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Mee-ni sã vãha cada ñaha-ĩ dàtná ní xii-í té Dàvií”, duha ní xáhaⁿ-gã. Te ducaⁿ nĩ chídó tnùnì téé ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ Yã Ndiöxí, chi òré ní xihí Jèsús te ní dándótó ñaha-gá cuendá sá vã tíú yiqui cuñú-gá. ³⁵ Te núú xiãⁿ duha ní chídó tnùnì ìⁿ téé ní xíndecu ndéé sanaha núú librí Sãlmú nàcuáa ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá: “Vã dáñá-n sã tíú yiqui cuñú Déhe-n chi ío váha quide-gá”, duha ní chídó tnùnì téé ní xíndecu ndéé sanaha —càchí té Pãblú xáhaⁿ-dẽ xii-yu.

³⁶ Te xáhaⁿ tucu-dé:

—Te té Dàvií ní quide-dé nchaa chiúⁿ ní táhú Yã Ndiöxí cada-dé, te dàtnùnì ní xihí-dé. Te ní chindúxi ñaha-güedẽ xii-dé yatni nàcuáa yindúxi cue ñaní tnáhá-dẽ ndéé sanaha-gã, te xiãⁿ nĩ téhyú yiqui cùñú-dé. ³⁷ Te Jèsús chi ñá ní téhyú yiqui cùñú-gá, chi ní dándótó ñaha Yã Ndiöxí xii-gá. ³⁸ Te cuiní-í cachí tnúhu-í xii-ndo cuendá cutnùnì iní-ndó nchaa-ndo sá cáda càhnu iní Yã Ndiöxí nchaa cuéchi-o, chi ní xihí Jèsús cuendá naníhí tàhú-ó. ³⁹ Te nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhá xii Jèsús te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vãha ní quide-yu, chi núú mee-ni tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ná quindáá iní-yu te vá naníhí tàhú-yu.

⁴⁰⁻⁴¹ Te ío coto-ndo mée-ndo cuendá sá vã yãha-ndo dàtná ní cachí Yã Ndiöxí yáha cue ñáyiu ñá túú ní quide váha ní xíndecu ndéé sanaha. Te nàcuáa ní cáháⁿ-gá ní chídó tnùnì ìⁿ téé ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, te duha ní xáhaⁿ-gã xii-yu dàvá-áⁿ:

Cundedóho nchaa nchòhó ñáyiu cuèhé yuhu-xi na càháⁿ-í ìⁿ tnúhu te quiní-ndó nã cuñúhu-ndo,

yúhú quide-í vai núú sã ío váha vitna ndècu-ndo ñuyíú-a,

te cuèi na cò ñáyiu cachí tnúhu xii-ndo nàcuáa ndùu nchaa

sá vãha-áⁿ, dico nchòhó vá quindáá iní-ndó,

te sá dúcáⁿ càda-ndo vá quindáá iní-ndó, te dàcuíta nihnu-ndo mée-ndo.

Duha ní xáhaⁿ-gã xii-yu te ducaⁿ nĩ chídó tnùnì téé ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha —càchí té Pãblú xáhaⁿ-dẽ xii-yu.

⁴² Te òré ní ndee té Pãblú veñúhu ñáyiu isràél ndihí cue téé xica cuu ndihí-dé, te ní cáháⁿ ndàhú ñáyiu yihí veñúhu núú-dẽ sá quihíⁿ-dé núú ùná nduu, te ðiu-ni tnúhu ní cáháⁿ-dé cáháⁿ tucu-dé òré quexio-dé. ⁴³ Te sá tá ná nĩ túhú veñúhu-yu, te vai ñáyiu isràél ndihí ñáyiu ní chitnahá ñáhá xii-yu nchìcúⁿ nihnu quide nacuáa quide-yu càháⁿ ndihí-yu Yã Ndiöxí cuáháⁿ ndihí-yu té Pãblú ndihí té Bèé. Te ní xáhaⁿ-güedẽ xii-yu sá vã dáñá ndèe-yu canchicúⁿ nihnú-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa quide Yã Ndiöxí sá cúú-xi-yu.

⁴⁴ Te núú ùná nduu, nduu ndetátú-yu ní quexio vai vihi ñáyiu, chi nihí ñuú ní quexio ndedóho-yu tnúhu Yã Ndiöxí. ⁴⁵ Te cuendá sá ío vai ñáyiu ní quexio, núú xiãⁿ ní cuu cuédú iní ñáhá ñáyiu isràél xii té Pãblú, te ní xicuèhé ñáhã-yu xii-dé. Te ní xáháⁿ-yu xii-dé sá dándàhú ñáhá-dẽ xii-yu ndihí tnúhu càháⁿ-dé. ⁴⁶ Te té Pãblú ndihí té Bèé ñá túú ní yúhú ñáhá-güedẽ xii-yu. Te ní xáhaⁿ-güedẽ:

—Xini ñuhu-xi díhna-gá nchòhó ñáyiu isràél cáháⁿ ndihí-ndí tnúhu Yã Ndiöxí, te mee-ndo ñã cuiní-ndó cundedóho-ndo. Te sá dúcáⁿ quide-ndo, te vá naníhí tàhú-ndó, te ni vã càháⁿ-gá-ndí tnúhu Yã Ndiöxí núú-ndó, dico cáháⁿ-ndí núú dàva-gá ñáyiu cuèi ñá díú ñáyiu isràél cúú-yu,

⁴⁷ chi ducaⁿ nĩ táuchíúⁿ Yã Ndiöxí cada-ndí. Te ní cachí-gá:

Cuiní-í cundecu-ndo dàtná ìⁿ téé yòtnuú ñuhú cundecu-ndo

cáháⁿ-ndó tnúhu-í núú nchaa ñáyiu ñá túú cùndihí-ndo ñáyiu ndècu nihí ñuyíú, te naníhí tàhú-yu,

duha ní cáháⁿ-gá —càchí té Păblú ndihí té Bèé xăhaⁿ-güedě xií-yu.

⁴⁸ Te ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ío ní cudíí iní-yu sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-güedé, te ní xítñahá-yu sá ío váha cuáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí. Te mee Yă Ndiöxí sa ñaha-gá nándi cùu ñáyiú naníhí tǎhú, te ñu-ni ñáyiú-áⁿ ñí sándáá iní-yu. ⁴⁹ Te nchaa xichi xiáⁿ ñí sáháⁿ-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu-gá. ⁵⁰ Te cue téé isràél ní ndatnúhu-güedé ndihí cue téé cùnūu, ndihí cue ñáyiú ñíhí cùnūu, te ñáyiú ñíhí-áⁿ ñà túú tnàhí cùmáñi-yu veñúhu. Te ní xáhaⁿ-güedé sá cádá ũhú-yu té Păblú ndihí té Bèé, te dǎtnùní cuícúⁿ ñáhă-yu xii-güedé, te ducaⁿ ñí quidé-yu. ⁵¹ Te ní casaⁿ ñuhu té Păblú ndihí té Bèé sáhá-güedé ní naquidi-güedé tícá chúhmá ñí tní sáhá-güedé. Te ducaⁿ ñí quide-güedé cuendá cutnùní iní-yu sá ñà túú ní quide váha-yu. Te dǎtnùní ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Ìconiú. ⁵² Te ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús ío váha ní cuu iní-yu cuendá sá ñí naníhí tǎhú-yu, te nchaá-yu sa ndècu ndihí-yu Espíritú Yă Ndiöxí.

14

Té Păblú ndihí té Bèé ndécú-güedé ñuú Ìconiú

¹ Te ní quexìo té Păblú ndihí té Bèé ñuú Ìconiú. Te ní sáháⁿ-güedé veñúhu ñáyiú isràél, te ío váha ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí, te vâi ñáyiú isràél ndihí ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní sándáá iní-yu tnúhu-gá. ² Te dava ñáyiú isràél ñá ní sándáá iní-yu, te ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá té Păblú ndihí té Bèé cuendá sá vǎ quíndáá iní ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ³ Te ní xíndecu-güedé títní nduu, te ñá túú tnàhí ni yùhú-güedé ní dácuáhá-güedé ñáyiú tnúhu Yá Ndiöxí. Te mee-gǎ ní chindee ñaha-gá ní quide-güedé títní núú sǎ vǎ yôo tnàhí ndàcu cada, te ío ní cuñúhu-yu. Te ducaⁿ ñí quide-gá cuendá cutnùní iní-yu sá ndàá càháⁿ-güedé sá méé-gǎ ío cùu iní ñáhă-gǎ xií-yu, te naníhí tǎhú-yu

núu na quíndáá iní-yu tnúhu-gá. ⁴ Te ní quee dava ñáyiú ñuú Ìconiú, davá-yu cùndihí-yu ñáyiú isràél ñáyiú ñá túú sándáá iní tnúhu Jèsús. Te davá-yu cùndihí-yu cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús càháⁿ tnúhu-gá. ⁵ Te ñáyiú isràél ndihí dava-gá ñáyiú ñá túú sándáá iní-xi ní cuu ñíⁿnúú-yu ndihí cue téé cùnūu sá cáni-yu-güedé, te cuáha yúú ñáhă-yu xii-güedé. ⁶ Te té Păblú ndihí té Bèé ní níhí-güedé tnúhu sá cuíní-yu canihá-yu, núu xiáⁿ dayuhu ñí quee-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Lìstrá ndihí ñuú Dèrbé. Te ndi ndùú ñuú-áⁿ yíndèhu-xi Licaoniá. Te ní sáháⁿ-güedé dava-gá ñuú lìhli càa yatni xiáⁿ. ⁷ Te nchaa ñuú-áⁿ ñí cáháⁿ-güedé tnúhu Jèsús.

Ñuú Lìstrá ní sáha yúú ñáhă-yu xii té Păblú

⁸ Te ñuú Lìstrá ndécú ñíⁿ téé yacua, mee-ni núcóo-dé chi ducaⁿ tnàhí càa-dé ní cacu-dé. ⁹ Te ndèdóho-dé tnúhu càháⁿ té Păblú, te ní cutnùní iní té Păblú sá ío sándáá iní téé yacua-ǎⁿ sǎ Yă Ndiöxí cada tátna ñaha-gǎ xii-dé, núu xiáⁿ ní xíndéhé ñaha váha té Păblú xii-dé. ¹⁰ Te té Păblú ní cáháⁿ níhi-dé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Ndacuíñí cunutnîi váha-n —càchí-dé xăhaⁿ-dè.

Te ní ndacuíñí cunu-dé te ní xica-ni-dé. ¹¹ Te òré ní xiní-yu sá té Păblú ní quide tátna-dé téé yacua-ǎⁿ, te nchaá-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu mèe-yu tnúhu Licàoniá. Te ní cáháⁿ níhi-yu, te xítñahá-yu:

—Cue téé-ǎⁿ sànuu sá ñáyiú cùu-güedé dico ñáhă, chi ndiöxí cúu-güedé te ní quexìo-güedé ñuyíú-a —càchí-yu xítñahá-yu.

¹² Te ní cachí-yu sá tǎ Bèé cúú-dě ndiöxí dánàni-yu Jüpitér, te té Păblú cúú-dě ndiöxí dánàni-yu Mèrcuriú, chi cuendá téé-áⁿ cúú-dě téé càháⁿ. ¹³ Te càa ñíⁿ veñúhu yuhu ñuú-áⁿ núú quidé càhnú-yu ndiöxí sá dánàni-yu Jüpitér. Te dútú yíndàha veñúhu-áⁿ ndécá-dě ñíⁿ úú ndicutu cuáháⁿ quehé veñúhu, te ñuhu itá dúcúⁿ-güedi. Te cue quiti-áⁿ cahni-dé cada càhnu-dé

ndihí-yu té Bèè ndihí té Páblú ní cùu, chi ducaⁿ quidé-yu quide cahnú-yu ndiöxí-yu. ¹⁴ Te té Bèè ndihí té Páblú ní níhí-güedé tnúhu nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu, te ní ndátá-güedé dóo-güedé cuendá cutnùní iní-yu sá ñã tnàhá iní-güedé nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu. Te xínu-güedé cuánguñhu-güedé tnuú-yu, te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

¹⁵ —¿Ná cuendá ducaⁿ cuñí-ndo càda-ndo? Te ñu-ni tnàha ñáyiu-ndo cùu-ndí, dìcò-ni tnúhu Yá Ndiöxí véxi-ndí dacuàha ñaha-ndí xii-ndo cuendá sá vã cadá-gã-ndó nàcuáa quide-ndo, te quindáá iní-ndó Yá Ndiöxí, chi ñⁿdli-ni Yá Ndiöxí ndécú. Te ñu-gá ní cadúha-gá andiu ndihí ñuyíú-a ndihí lámár ndihí nchaandi túhú sá ío ñuyíú-a. ¹⁶ Te ndéé sanaha ñí dáña Yá Ndiöxí ní quidé-yu nàcuáa cuáháⁿ iní mée-yu. ¹⁷ Te ní xóo cada-gá sá vãha cuendá cutnùní iní-yu sá ío vãha iní-gá. Te ñu-gá dácùuⁿ-gá dáu, te tàxi-gá sá nchító-ó chi xito-gá nchaa tatá xítú-ó, te xiãⁿ cúñí ñí-ó ndecu-o ñuyíú-a —càchí té Páblú ndihí té Bèè xáhaⁿ-güedé xii-yu.

¹⁸ Te cuèi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-güedé nchaa tnúhu-áⁿ, dico ío úhú ní sándáá iní-yu ñá ní sàhñi-yu ndicutu-áⁿ chi cuendá ducaⁿ tnàhí quidé-yu sàhñi-yu ndicutu òré quidé cahnú-yu ndiöxí-yu.

¹⁹ Te ñuú Antiòquiá ndihí ñuú Ìconiú xíndecu dava ñáyiu isràél, te ní queé-yu cuáháⁿ-yu ñuú Lìstrá núu ndécú té Páblú. Te xiáⁿ ñí quexió-yu te ní xáhãⁿ-yu xii ñáyiu dii ñuú xiáⁿ sã cáhñi-yu té Páblú. Te ní sáha yúú ñáhã-yu xii-dé, te ní cáhãⁿ-yu sá ñí xihí-dé, te ní tñi ñaha-güedé xii-dé, te tàñuhu ñaha-güedé xii-dé cuáháⁿ ñⁿ xio yuhu ñuú ní sá dáquéné ñaha-güedé. ²⁰ Te ní quexió cue ñáyiu sándáá iní tnúhu Jèsús núu cátùu-dé-áⁿ, te ní nadúcúⁿ ndéé ñáhã-yu xii-dé, te ñini xñnutnñi-yu-áⁿ ñí ndacóo-dé cuánuhú ndihí ñaha tùcu-dé xii-yu xití ñuú. Te nduu tnéé-áⁿ ñí ndee-dé ndihí té Bèè cuáháⁿ-güedé ñuú Dèrbé.

²¹ Te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí ñuú-áⁿ, te ío vãi ñáyiu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá. Te dàtnùní ní quee-güedé cuáháⁿ tucu-güedé ñuú Lìstrá, ndihí ñuú Ìconiú, ndihí ñuú Antiòquiá. ²² Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu sá vã dáña ñihnú-yu tnúhu Jèsús. Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-güedé, te vñhi-gá ní cudñi iní-yu cadá-yu nàcuáa cuñí Yá Ndiöxí cadá-yu, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuitíí cùndecu-o ñuyíú-a ndoho-o, te dàtnùní ducaⁿ te nacuaca ñaha Yá Ndiöxí xii-o —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

²³ Te ní sáháⁿ-güedé ndi tnahá ñⁿ ñⁿ xichi núu ndécú ñáyiu dacuaha tnúhu Yá Ndiöxí, te ní taxi ndecu-güedé cue té quindaha ñaha xii-yu, te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí, te ñá túú tnàhí ná ní xèxi-güedé cuendá sá ñí cáháⁿ ndihí-güedé-gá. Te ní xáhaⁿ-güedé sá Yá Ndiöxí coto ñaha-gã xii-yu chi ñu-ni-gá ní sándáá iní-yu.

Té Páblú ndihí té Bèè cuáháⁿ tucu-güedé ñuú Antiòquiá Síría

²⁴⁻²⁵ Te dàtnùní ní quee té Páblú ndihí té Bèè cuáháⁿ-güedé, ní yáha-güedé distritú Pìsidiá. Te ní quexio-güedé ñuú Pèrgé, xiáⁿ ñí cáháⁿ-güedé tnúhu Jèsús. Te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi Panfiliá. Te dàtnùní cuáháⁿ-güedé ñuú Àtaliá. ²⁶ Te yacáⁿ ní quee-güedé bàrcú cuánuhú tucu-güedé ñuú Antiòquiá. Te ñuú-áⁿ cúu-xí ñuú núu ñí xicáⁿ táhñu-yu núu Yá Ndiöxí cuendá sá chíndèe ñaha-gá xii-güedé chiuⁿ quide-güedé. Te cuendá sá ñí ndihí chiuⁿ-güedé nchaa ñuú núu ñí sáháⁿ-güedé, núu xiãⁿ cuánuhú-na-güedé. ²⁷ Te ní ndexio-güedé ñuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñáyiu sándáá iní tnúhu-gá, te ní cani-güedé cuendú núu-yu nchaa nàcuáa ní cuu núu ñí sáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé: “Yá Ndiöxí ío ní chindee ñaha-gá xii-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núu ñí sáháⁿ-ndí, te mee-gã ní quide sá tnàhá ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ní xíndedóho-yu tnúhu-gá cuendá quindáá iní-yu”, càchí-güedé

xáhaⁿ-güedě xii-yu. ²⁸ Te vai nduu ní xíndecu-güedé ñúú Antiòquia ndihi nchaa ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Jèsús.

15

Ní natacá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ñúú Jerusálén

¹ Te ní quee ìⁿ úú cue téé distritú Jùdeá cuáháⁿ-güedé ñúú Antiòquia, te ní sáá-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús sá nùu vá cuáha-güedé sèñá ñⁱⁱ nchaa cue téé dàtná ní cachí ndíi Moisés, te vá nánihí tàhú-güedé. ² Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ cue téé-áⁿ, te ní ngüíta té Páblú ndihí té Bèé ní tenáá-güedé cue téé-áⁿ, chi dandàhú ñáhá-güedé cuìní-güedé ní cùu. Te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní cachí-yu sá quìhíⁿ té Páblú ndihí té Bèé ndihí ìⁿ úú-gá-güedé ñúú Jerusálén. Te yàcáⁿ cada-güedé ìⁿ jùndá ndihí mee-ni cuè téé ní táuchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tnúhu-gá, ndihí cue téé yìndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ñúú-áⁿ, te jùndá-áⁿ cada ndáá-güedé tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní sáá ñúú Antiòquia.

³ Te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní quide ndee iní ñáhá-yu xii-güedé, te ní tñi-güedé ichi cuáháⁿ-güedé. Te ní yáha-güedé distritú Fèniciá ndihí distritú Sámariá, te yàcáⁿ ní caní-güedé cuèndú nása ní cuu ní tuha ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ichi Yá Ndiòxí, te ní cudíí víhí iní nchaa ñáyiú ní xíndedóho-áⁿ.

⁴ Te té Páblú ndihí té Bèé ní ndexìo-güedé ñúú Jerusálén, te ío ní cudíí iní-yu sá nǐ ndexìo váha-güedé. Te ndècu dava-gá cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dácuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndihí cue téé yìndaha ñaha xii-yu, ndihí dava-gá ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá, te ní caní-güedé cuèndú núu-yu nàcuáa ní quide Yá Ndiòxí ní chindee ñàha-gá xii-güedé ní quide-güedé chiuⁿ-gá. ⁵ Te ndècu ìⁿ úú cue téé ní tuha ichi Yá Ndiòxí, te cue téé-áⁿ cúú-güedé cue téé fariséú, te ní ndacuíñí-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuití xini ñuhu-xi sá cuáha-güedé sèñá ñⁱⁱ cue téé cùmání cue téé ñá túú cùu ñáyiú isràél, te cùñaha-ndo sá ná cáda-güedé nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés —càchí cue téé cùu fariséú-áⁿ xáhaⁿ-güedé xii-güedé.

⁶ Te cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá, ndihí cue téé yìndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní quide-güedé jùndá cuèndá ní ndatnúhu-güedé nása cunduu. ⁷ Te vai vihi tnúhu ní cáháⁿ-güedé. Te té Pèlú ní ndacuíñí-dé, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, chí cùndedóho ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Sa nàha-ndo sá nǐ cachí Yá Ndiòxí sá diù-í cáháⁿ-í tnúhu Jèsús núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cuèndá sá quìndáá iní-yu, te naníhí tàhú-yu. ⁸ Dico Yá Ndiòxí sa nàha-gá nása càa iní ìⁿ ñáyiú. Te cùtnuní iní-ó sá cúú iní ñáhá-gá xii cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chi ní sáñaha-gá Espiritú-gá ndécú ndihí-yu dàtná cuìní-ndó nǐ taxi-gá ndécú ndihí nchoo. ⁹ Chi Yá Ndiòxí ìⁿ nuu-ni cùu iní ñáhá-gá xii-o nchaa-o ndihí cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chí tnàhá-yu ní xócání-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá nǐ xóo cadá-yu ndéé òré ní sándáá iní-yu Jèsús. ¹⁰ ¿Te ná cuèndá nchòhó cuìní-ndó càda ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá ìⁿ sá ñá tnàhá iní-gá sá cáda-yu? Te cuìní-ndó dàndoho-ndó-yu. Te ni nchò te ni cue ñaní tnàhá-ó nǐ xíndecu ndéé sanaha ñá ní ndàcú-yu cadá-yu nchaa xiáⁿ. ¹¹ Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó, chi sa nàha-ndo sá Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-o, te dió ducaⁿ nǐ quide-gá sá nánihí tàhú-ó nchaa-o. Te diu-ni ducaⁿ nǐ quide-gá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ní naníhí tàhú-yu —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹² Te dàtnuní té Bèé ndihí té Páblú ní ngüíta-güedé ní cáháⁿ-güedé, te ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-güedé. Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu nàcuáa ní chindee ñàha Yá Ndiòxí xii-güedé, te ní quide-güedé vai núú sá vá yóo tnàhí ndàcu cada, te ducaⁿ te ní cutnùní iní ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú

israél sá ndàá càháⁿ-güedé. ¹³ Te òrè ní ndìhi cuèndú ní càháⁿ-güedé, te té Jàcobó ní xáhaⁿ-dë:

—Nchòhó cue tée ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, chí cündedóho ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. ¹⁴ Té Xímú, àdi Pelú chi úú òu-dé, ní cani-dé cuèndú nàcuáa ní quide Yá Ndiòxí ndéé díhna ní dáquée òⁿ-gá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú israél tnuú nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, cuèndá cuèni-gá chiñuhu ñàhá-yu xii-gá. ¹⁵ Te dàtnùní ní càháⁿ-dé nàcuáa ní càháⁿ Yá Ndiòxí ndéé sanaha. Te duha ní chídó tnùnì cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha nàcuáa ní càháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá:

¹⁶ Dàtná cuèni-ndó cùu ìⁿ vehe ní sáa te ní ngoyo te dàndaa-güedé xito cùu uú, ducaⁿ sãtnahá-xi cada-xi ìⁿ nduu,

chi ñaní tnáhá ndì Dáví ní xóo càháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-í ní cùu, te ní dàñá ndéé-yu ichi-í,

te na quixi-í te natuha ñaha tùcú-yu.

¹⁷ Te ducaⁿ te vài ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú israél nandúcú-yu ichi-í te càháⁿ ndìhi ñàhá-yu.

¹⁸ Duha ní càháⁿ Yá Ndiòxí, te ducaⁿ ní chídó tnùnì cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha —càchí té Jàcobó xáhaⁿ-dë xii-güedé.

¹⁹ Te xáhaⁿ tùcu-dé:

—Yúhú càchí iní-í sá vã cúú dàsatú-ó iní nchaa ñáyiú ta sãndáa iní-xi tnúhu Yá Ndiòxí, ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú israél, te ìⁿ úú-ni tnúhu cúñaha-o nàcuáa cadá-yu. ²⁰ Dico xini ñuhu-xi daquihíⁿ-ó tùtú cúñaha-o sã vã cáxi-gã-yu nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí-yu. Te cúñaha-o sã vã càháⁿ ndìhi cue tée ñadìhi te núu ñá díú ñadìhi-güedé cúú-yu, te ni cuè ñáyiú dìhi vá càháⁿ ndìhi-yu tée te núu ñá díú yíⁿ-yu cùu-güedé, te vá cáxi-yu cuñú quiti cuèhné, te vá cáxi-yu níñí. ²¹ Te ducaⁿ cúñaha-o, chí ndi tnahá ñuú núú ndécú-yu, te xíndecu ñáyiú israél dácuahá-yu tnúhu ní chídó tnùnì ndì Moisés, te ndi tnahá nduu ndètátú-yu

dàcuahá-yu tnúhu ndì veñúhu-yu —càchí té Jàcobó xáhaⁿ-dë xii-güedé.

²² Te dàtnùní cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndìhi cue tée yíndaha ñáyiú sãndáa iní tnúhu-gá ní cachí-güedé sá ndúcú-güedé ìⁿ úú-gá cue tée quíhíⁿ ndìhi té Páblú ndìhi té Bèé ñuú Antiòquiá, te òu-ni ducaⁿ ní càháⁿ dava-gá ñáyiú ndècu ichi-gá. Te úú cue tée ní ndúcú-güedé, ìⁿ-dé nání-dë Silás, te ìⁿ-dé nání-dë Jùdás, àdi Barsabás chi úú òu-dé, te cùnuu-güedé ndi ndúú-güedé. ²³ Te ní cadúha nchaa cue tée cùnuu tutú canehe-güedé quíhíⁿ, te duha càháⁿ-xi:

“Cóvãha díí-ndó nchàa-ndo. Nchúhú cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús càháⁿ-ndí tnúhu-gá, ndìhi cue tée yíndaha cue ñáyiú sãndáa iní tnúhu-gá quide ndee iní ñàhá-ndí xii nchòhó cue ñáyiú ndècu ndìhi-ndí ichi-gá cuèi ñá díú ñáyiú israél cúú-ndó. Te nchòhó ñáyiú xíndecu ñuú Antiòquiá, ndìhi nchòhó ñáyiú ndècu distritú Sìriá, ndìhi nchòhó ñáyiú ndècu distritú Cìliciá, càchí tnúhu-ndí xii-ndo sã ²⁴ ní níhí-ndí tnúhu sá ìⁿ úú cue tée ndècu iha ní quixi-güedé núú ndécú-ndó, te ñá túú chiúⁿ ni tahu-ndí quixi-güedé. Te sá ìⁿ tnúhu ní càháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii-ndo sã ngündecu seña ñi-ndo, te canchicúⁿ ñihnu-ndo nchàa nàcuáa ní chídó tnùnì ndì Moisés, te xíãⁿ ní sani ìⁿ ní sani úú iní-ndó, chí ñá túú xini-ndó núu ndáa tnúhu càháⁿ-güedé àdi ñá ndáa. ²⁵ Te ní ndatnúhu-ndí nàcuáa cunduu sá téndaha-ndí úú cue tée quixi-güedé ndìhi té Bèé ndìhi té Páblú, cue tée ío cùu iní-ndí, te cue tée-áⁿ càháⁿ-güedé nàcuáa càháⁿ-ndí-a. ²⁶ Te òu-ni té Bèé ndìhi té Páblú ní sáháⁿ-güedé ní càháⁿ-güedé tnúhu Xítóhó Jesucristú nchaa xichi. Te ndi tnahá cuáháⁿ-güedé cuèni-yu cahni ñàhá-yu xii-güedé. ²⁷ Te tendaha-ndí té Jùdás ndìhi té Silás quixi-güedé tnahá-güedé cachí tnúhu váha-güedé nàcuáa cuáháⁿ tnúhu càháⁿ-ndí.

28 Te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndí cächí tñúhu-ndí nàcuáa càháⁿ Espiritú Yă Ndiöxí cada-ndo, chi nchúhú vá càháⁿ-ndí sá cádá-ndó nchàa sá nĩ càháⁿ ndí Moisés cada ñáyiu, chi ío úhú, te vá yõ ndacu cada. Te vitna na càháⁿ-ndí ìⁿ úú-ni tñúhu nàcuáa cada-ndo. 29 Vá cáxí-ndó sã nchító-ó ndúu táhú nchaa sá cächí ñáyiu cùu ndióxí-yu, te vá cáxí-ndó nĩñí, te vá cáxí-ndó cùñú quití cuèhné, te vá càháⁿ ndihí cue tée ñadihí te núu ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu, te ni cuè ñáyiu dñí vá càháⁿ ndihí-yu tée te núu ñá díú yñ-yu cùu-güedé. Te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-ndí-a, te cada váha-ndo. Te vitna ío cada ndee ìní-ndó nchàa-ndo-na.” Duha ní chídó tñuní-güedé núu tütú ní tendaha-güedé cuáháⁿ.

30 Te ní quide ndee ìní-yu cue tée quíhíⁿ ñuú Antiòquia, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. Te òré ní quexio-güedé ñuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñáyiu sándáá ìní tñúhu Jèsús, te ní sãñaha-güedé tutú xii-yu. 31 Te ní dácuhã-yu tutú ní sãñaha-güedé-áⁿ, te ní cudíí víhí ìní-yu chi ío váha càháⁿ tutú-áⁿ. 32 Te té Jüdás ndihí té Silás tñahá-güedé ní nduu táhú-güedé càháⁿ-güedé tñúhu sá dácàhu ìní ñáhá Yă Ndiöxí. Te ní xáhaⁿ-güedé vãi tñúhu nàcuáa cadá-yu, te vñhi-gá ní cudíí ìní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí cadá-yu. 33 Te ní xindecu-güedé ìⁿ úú nduu ndihí-yu, te dätñuní ní quide ndee ìní ñáhã-yu xii-güedé cuendá sá nùhú-güedé núu vèxi-güedé, te mee-ni tã Jüdás cuánuhú-dé. 34 Te té Silás ní xáhaⁿ-dë sá vã nùhú-ni-dé. 35 Te té Pãblú ndihí té Bèé ní ndóo-güedé ní càháⁿ-güedé tñúhu Yă Ndiöxí ñuú Antiòquia, te vãi-gá tucu ñáyiu Antiòquia ní càháⁿ-yu tñúhu-gá.

Xito cùu uú cuáháⁿ té Pãblú càháⁿ-dé tñúhu Yă Ndiöxí núu ñáyiu

36 Te sátá nĩ cuu cuèhé nduu, te ní xáhaⁿ tã Pãblú xii té Bèé:

—Na quíhíⁿ-ó nchàa ñuú núu nĩ sáháⁿ-ó nĩ càháⁿ-ó tñúhu Yă Ndiöxí càháⁿ ndihí-o nchàa ñáyiu ní tuha

ichi-gá cuendá quini-ó nõu ndècu váha-yu —cächí-dé xáhaⁿ-dë.

37 Te té Bèé ní xáhaⁿ-dë sá quíhíⁿ ndihí-güedé té Juáá, àdi Mácú chi úú diu-dé. 38 Dico té Pãblú ñá ní dàña-gá-dé quíhíⁿ té Juáá, chi ní dándóo ñaha-dë xii-güedé cùtnàhá ní xindecu-güedé Pãfiliá, te ní nacuico-dé cuánuhú-dé, te ñá túú-gã ní sáháⁿ ndihí ñaha-dë xii-güedé. 39 Xíãⁿ ní cuu ní tenáá tñahá tã Bèé ndihí té Pãblú, te ichi càa ichi caa ní cuu-güedé. Te té Bèé ndihí té Mácú ní quée-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé Chìpré. 40 Te té Pãblú ní xáhaⁿ-dë xii té Silás sá quíhíⁿ ndihí ñaha-dë, te ñáyiu sándáá ìní-xi tñúhu Jèsús ní càháⁿ ndihí-yu Yă Ndiöxí sá chindèe ñaha-gá xii-güedé. 41 Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní yáha-güedé nihí distritú Siriá ndihí distritú Ciliciá. Te ní càháⁿ-güedé tñúhu Jèsús núu nchàa ñáyiu ní sándáá ìní tñúhu-gá, núu xíãⁿ ío-gá ní cudíí ìní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí.

16

Tñahá té Timùteú cuáháⁿ ndihí-dé té Pãblú ndihí té Silás

1 Te té Pãblú ndihí té Silás cuáháⁿ-güedé ñuú Dèrbé ndihí ñuú Lìstrá, te ñuú Lìstrá yacáⁿ ndécú ìⁿ tée nani Timuteú. Te tée-áⁿ sándáá ìní-dé tñúhu Jèsús, te tñahá nãná-dë sándáá ìní-aⁿ tñúhu-gá, te ñaha isràel cúú-áⁿ, te tée griégú cúú tãtã-dë.

2 Te nchaa ñáyiu ní sándáá ìní tñúhu-gá ñáyiu ndècu ñuú Lìstrá, ndihí ñáyiu ñuú Iconiú, nchaa ñáyiu-áⁿ cudíí ìní-yu nàcuáa quide-dé. 3 Te ní cuini té Pãblú sá tñahá té Timùteú quíhíⁿ ndihí-dé dava-gá ñuú, núu xíãⁿ díhna-gá seña ní sáha té Pãblú ññí té Timùteú, chi ñá ní tñahá ìní té Pãblú sá càháⁿ cuèhé ñáyiu isràel cuendá té Timùteú. Te nchaa ñáyiu isràel ndécú ñuú-áⁿ xini-yu sá tãe griégú cúú tãtã-dë, te ñá díú tãe isràel cúú-dë, te xíãⁿ ní sáha té Pãblú seña ññí té Timùteú. 4 Te ndi tñahá ñuú ndi tñahá ñuú cuáháⁿ-güedé càháⁿ ndihí-güedé nchaa ñáyiu ní sándáá ìní tñúhu Jèsús.

Te ní xáhaⁿ-güedě nàcuáa càháⁿ tutú ní cadúha cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, ndihí cue téé yíndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ñuú Jerusàlén. ⁵ Te cuèndá ducaⁿ ñí sáháⁿ-güedé nchaa ñuú núú ndécú ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní dácúhá ñàha-güedé xií-yu, núú xiáⁿ tá cùu túha-gá-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te vài-gá-yu ní tuhá-yu ichi-gá.

Ní dácótó ñàha-xi xii té Pàblú sá ní xiní-dé ñí té distritú Macèdoniá

⁶ Te ñá ní dàña Espiritú Yá Ndiöxí quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá distritú Àsiá, núú ní sáháⁿ-güedé distritú Frìgiá ndihí distritú Gàlaciá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. ⁷ Te ní sáá-güedé yuhu distritú Misiá. Te quíhíⁿ-güedé distritú Bitiniá ní cùu, dico ñá ní dàña Espiritú Yá Ndiöxí quíhíⁿ-güedé yàcáⁿ. ⁸ Te ní yáha-güedé Misiá, te ní quexìo-güedé ñuú Tròás, te yàcáⁿ ní nanínáhá-ndí ndihí-dé. ⁹ Te ñí níú ní dácótó-xí núú tē Pàblú sá ñí xiní-dé ñí té distritú Macèdoniá nútñí-dé, te ní xáhaⁿ tē-áⁿ xii té Pàblú: “Cada ndee iní-n quíhíⁿ-n Macedoniá chi dacuàha ñàha-n nchaa sá xiní-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dē, ní dácótó ñàha-xi xii té Pàblú. ¹⁰ Te cuèndá sá dúcáⁿ ñí dácótó ñàha-xi xii té Pàblú núu ní ndatnúhu-ndí quíhíⁿ-ndí Macèdoniá, chi ní cutnùní iní-ndí sá cáná ñàha Yá Ndiöxí quíhíⁿ-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ñáyiú yàcáⁿ.

Té Pàblú ndihí té Silás ndécú-güedé ñuú Filipú

¹¹ Te ní quée-ndí bàrcú ñuú Tròás, te cuáháⁿ ndáá-ndí ñuú Samòtraciá, te yàcáⁿ ní quexìo-ndí, te ní yáha-ni-ndí cuáháⁿ-ndí. Te nduu tnéé ní quexìo-ndí ñuú Nèápolis. ¹² Te yàcáⁿ ní quene-ndí bàrcú, te xìca-na-ndí cuáháⁿ-ndí ñuú Filipú te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Macèdoniá. Te yàcáⁿ ní cudíi-ndí ní xíndecu tnaa-ndí. Te ñuú Filipú-áⁿ ío cùnno-xi, chi ío chitu ñáyiú rómá ní ngóo-yu. ¹³ Te nduu ndètátú-yu ní quée-ndí ñuú

cuáháⁿ-ndí ñí xio yuhu yíte, chi yàcáⁿ sáháⁿ-yu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí. Te òré ní quexìo-ndí, te ní naníhí tnáhá-ndí ndihí mee-ni ñáyiú dñí, te ní càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí ní xíndedóho-yu. ¹⁴ Te ndècu ñí ñàha nani Lidiá ní xíndedóho-aⁿ nàcuáa ní càháⁿ-ndí, te ñàha ñuú Tiàtirá cúu-áⁿ, te dīco-aⁿ dóo murádú, te ío càháⁿ ndihí-aⁿ Yá Ndiöxí. Te diu-ni mee Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-gá ní sàndáá iní-aⁿ tnúhu ní càháⁿ té Pàblú. ¹⁵ Te ní sandute-aⁿ ndihí landú-aⁿ, ndihí nchaa ñáyiú xínu cuechi núu-aⁿ, te ní cachí-aⁿ xii-ndí:

—Te núu ní cutnùní iní-ndó sá ñí sàndáá ndisa iní-í tnúhu Jèsús, te cundecu tnaa-ndo vehe-í —càchí-aⁿ xii-ndí.

Te ní quide yica-aⁿ ñí xíndecu-ndí vehe-aⁿ.

¹⁶ Te ñí nduu ñùhu-ndí ichi cuáháⁿ-ndí núu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí, te ní naníhí-ndí ñí xíchí ñúhú ichi, te yíhi ñàha espíritú cùndihí yucu ñávàha xii-xi. Te xiáⁿ ní quide ní càháⁿ-xi nchaa sá vā yōo tnàhí cùtnuní iní-xi núu nchaa ñáyiú ní sàngándihí ñàha xii-xi. Te ñáyiú dii vehe-xi xínu cuechi-xi ío vài díhúⁿ ñí níhi-yu chi ní cháhu nchaa ñáyiú ní sàngándihí ñàha xii-xi. ¹⁷ Te xíchí-áⁿ ñí chinchícúⁿ ñáhá-xí xii-ndí ndihí té Pàblú ndèndaha ñàha-xi cuáháⁿ, te ní càháⁿ níhi-xi xáhaⁿ-xi xii dāva-gá ñáyiú:

—Cue téé-a xínu cuechi-güedé núu Yá Ndiöxí, chi ío càhnu cuu-gá, te càchí tnúhu-güedé nása cada-ndo naníhí tñhú-ndó —càchí-xi xáhaⁿ-xi xií-yu.

¹⁸ Te titní xito ní yáha-ndí ducaⁿ-ni ñí càháⁿ-xi. Te ñá ní cùndee-gá iní té Pàblú sá dúcáⁿ càháⁿ-xi, núu ní nanhocuñhu-dé núu nútñí-xi, te ní xáhaⁿ-dē xii espíritú cùndihí yucu ñávàha yíhi ñàha xii-xi:

—Ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, núu xiáⁿ càchí-í sá xócuñí-n vā quíhí-gá-n yiqui cuñú xíchí-a —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

Te òré-ni ní quee espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án yiqui cùñú-xi.

19-20 Te ñáyiu dii vèhe-xi xinu cuechi-xi-án ñi cutnùnì iní-yu sá vã ñihí-gá-yu díhúⁿ cuèndá tnúhu càháⁿ-xi, núu ní tñí-yu té Pãblú ndìhi té Silás ndécá ñàhá-yu cuáháⁿ núu cuè té cùchiuⁿ Romá, te xáhãⁿ-yu xii-güedé:

—Cue té-a cùu-güedé cue tée isràél, te ío dusaⁿ xíquide-güedé ñúú-ó. 21 Te cuìnì-güedé cada-o nàcuáa quide-güedé, te vã cúú dùcaⁿ cada-o chi ñáyiu nacióⁿ Rómá cúú-ó —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii cue té cùchiuⁿ.

22 Te uuⁿni ní cáháⁿ nchaá-yu, te xáhãⁿ-yu sá ñà túú quide váha té Pãblú ndìhi té Silás. Te cue té cùchiuⁿ ní cándeé-güedé dóó tẽ Pãblú ndìhi dóó tẽ Silás ní ndátá-güedé, te ní táuchíúⁿ-güedé caniha-güedé ndìhi tñudì xii-güedé.

23 Te ní caniha-güedé, te dãtnùnì ní chihi ñaha-güedé vecaá. Te ní xáhãⁿ-güedé xii tée ndënchito vecaá sá cáda cuèdadú víhí-dé cuèndá ná canú-güedé vecaá. 24 Te cuèndá sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-güedé, núu tée ndënchito vecaá ní dáyãha ñaha-dé ñngá cuártú ndécú xití vecaá, te ní chihi-dé sáhá-güedé yaú nduhu, te ní quide tii-dé.

25 Te dava niú ní cáháⁿ ndìhi té Pãblú ndìhi té Silás Yã Ndióxi, te ní xita-güedé ndudú ní quide càhnu ñaha-güedé xii-gá. Te dava-gá cue té yìhi vecaá ní xíndedóho-güedé nàcuáa ní xita-güedé. 26 Te uuⁿni níhi víhi ní tñáa ní quidi-xi ndéé cimièntú vecaá, te ní nacaáⁿ nchaa yèhe vecaá, te ní ndìhi cadèná ndútú cuè té yìhi vecaá ní nandáxi. 27 Te ní ndiquíú cúnú ñni tée ndënchito vecaá, te ní quide cuèndá-dé nchíi nchaa yèhe vecaá. Te ní tava-dé machití-dé cahni-dé méé-dé ní cùu, chi ní cáháⁿ-dè sá ñi ndìhi cue té yìhi vecaá ní xinu ni cùu. 28 Te té Pãblú ní cáháⁿ níhi-dé, te xáhãⁿ-dè xii tée ndënchito vecaá:

—Vã dúcáⁿ càda-n cahni-n mee-n, chi nchaa-ni-ndí yíhi —càchí-dé xáhãⁿ-dè xii tée ndënchito vecaá.

29 Te dãtnùnì ní xicáⁿ tée ndënchito vecaá ñuhú, te xinu-dé cuánguihu xití vecaá núu yíhi tẽ Pãblú ndìhi té Silás, te quidi ñaha-ná-xi xii-dé ní quexìo-dé ní ngüíñí xití-dé núu-güedé.

30 Te dãtnùnì ndécá ñàhá-dé xii-güedé ní ndee vecaá, te ní xicáⁿ tnúhú-dé núu-güedé, te xáhãⁿ-dè:

—Nchòhó cachí tnúhu-ndo nãsa cada-í naníhi tãhú-í —càchí-dé xáhãⁿ-dè.

31 Te ní xáhãⁿ-güedé:

—Quindáa ñni-n ndìhi ñadihí-n, ndìhi landú-n, ndìhi nchaa ñáyiu xinu cuechi núu-n tnúhu càháⁿ Xitohó Jesucristú, te naníhi tãhú-ndó —càchí-güedé xáhãⁿ-güedé.

32 Te ní dácúhá ñàhá-güedé xii tée ndënchito vecaá ndìhi nchaa ñáyiu ndècu vehe-dé tnúhu Yã Ndióxi.

33 Te diu-ni òré-án ñi naquete-dé sátá-güedé núu ñi ñani, te dãtnùnì ní sandute-dé ndìhi-yu. 34 Te ndèca ñàhá-dé cuáháⁿ vehe-dé ní sãñaha-dé sá ñi xexi-güedé, te ní cudíí víhi ñni tée ndënchito vecaá ndìhi nchaa-dé vehe-dé sá ñi tuhá-yu ichi Yã Ndióxi. Te cuándihu tucu té Pãblú ndìhi té Silás vecaá.

35 Te nduu tñéé ní xáhãⁿ cuè té cùchiuⁿ xii poleciá cuáhãⁿ-güedé cúu-güedé tée ndënchito vecaá queñuhu-dé úú cue tée cuánguihu ndedí nduu ñcu núhú-güedé. 36 Te tée ndënchito vecaá ní xáhãⁿ-dè xii té Pãblú ndìhi té Silás:

—Cue té cùchiuⁿ ní cachí-güedé sá queé-ndó ñuhú-ndó, chi ña túú-gã ná cada-güedé, chi sa ní yãha cuèndá-ndó —càchí tée ndënchito vecaá xáhãⁿ-dè xii-güedé.

37 Te té Pãblú ní xáhãⁿ-dè xii cue té cùu poleciá:

—Té rómá cúú-ndí, te vã cúú dùcaⁿ-ni cunduu, chi ní caniha-güedé tñudì xii-ndí, te ní xiní-yu nchaá-yu. Te ña túú tñahí ñi xicáⁿ tnúhú-güedé ñuu ndáa ndècuéchi-ndí àdi ñàhá, chi cuèndá-ni ní chihi ñaha-güedé vecaá xii-ndí. Te vitna cuìnì-güedé dacacu ñaha-güedé núhú-ndí cuèndá sá vã yõo quiní ñàhá ñuhú-ndí cáháⁿ-güedé,

dico vá cúú dùcaⁿ cada ñaha-güedé xii-ndí. Chí cuáháⁿ cúñaha-ndo na quixi mee-güedé queñuhu ñaha-güedé —càchí té Páblú xii-dé cue poleciá.

³⁸ Te cue tée cùu poleciá cuánuhú-güedé núú ndécú cuè tée cùchiuⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé nàcuáa ní cáháⁿ té Páblú. Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ pòleciá sá tée ròamá cúú-güedé, xíáⁿ ní yùhú-güedé. ³⁹ Te ní sáháⁿ cue tée cùchiuⁿ yehe vecaá, te ní xáhaⁿ-güedé sá cádá càhnu iní-güedé sá ñí chihi ñaha-güedé vecaá, te ní ndeñuhu ñaha-güedé vecaá. Te ní cáháⁿ ndàhú-güedé núú cuè tée ní xíhi vecaá sá ndée-güedé ñuú-áⁿ nùhú-güedé. ⁴⁰ Te ní ndee-güedé vecaá, te cuáháⁿ-güedé vehe tá Lidiá, te ní ndatnúhu-güedé ndihí nchaa ñáyiu ní sándáa iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu nàcuáa cadá-yu, te ío ní cudíí iní-yu, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

17

Ío dusaⁿ quide ñáyiu ñuú Tesalónica

¹ Te ní yáha-güedé ñuú Anfípolís ndihí ñuú Apòloniá, te ní quexìo-güedé ñuú Tesalónica, te yàcáⁿ cáa ñí veñúhu ñáyiu isràél. ² Te ní sáháⁿ té Páblú veñúhu-áⁿ, chí ducaⁿ tnàhí quide-dé, te ndi tnahá nduu ndètatú-yu ní sáháⁿ-dé veñúhu-áⁿ ùní xito. Te ní ndatnúhu ndihí ñaha-dé xii-yu nàcuáa ní chídó tnùnì cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndée sanaha. ³ Te ní xitnúhu ñaha-dé nàcuáa ní cáháⁿ cue tée-áⁿ sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyíú-a ndoho vihi-gá, te cuú-gá, te ndoto-gá, te xáhaⁿ-dè:

—Te diu Jèsús cúú Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a, núú xíáⁿ càchí tnúhu-í vitna —càchí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-yu.

⁴ Te dava ñáyiu isràél ní sándáa iní-yu tnúhu ní cáháⁿ té Páblú, te ní níhí tnáhã-yu ndihí-dé, ndihí té Silás. Te vai ñáyiu griégú ñáyiu càháⁿ ndihí Yá Ndiòxí ní sándáa iní-yu tnúhu Jèsús. Te ndècu titní ñáyiu dìhí ñáyiu cùnuu, te ñáyiu-áⁿ tnàhá-yu ní sándáa

iní-yu tnúhu-gá. ⁵ Te dava ñáyiu isràél ñá túú ní cùu váha iní-yu núú té Páblú nùu ní ndúcü-yu cue tée cuihna iní-xi tuhío-güedé cada chiuⁿ-güedé, ghi ndi cuihnu ndi cuihnu-ni-güedé, te nchaá-yu ndihí cue tée-áⁿ ndi coyo ndi coyó-yu xicuáa-yu. Te sátá ñí tecú dóho dava-gá-yu, te ní sáháⁿ tuhá-yu, te ío ní quide dùsáⁿ-yu. Te nísáháⁿ-yu vehe té Jàsón, te ní quide yicá-yu ní quíhu-yu vehe-dé nándúcú-yu té Páblú ndihí té Silás cuèndá queñuhu ñahá-yu núú nchaa ñáyiu. ⁶ Te ñá ní nàníhí ñáhã-yu xii-güedé, núú xíáⁿ ní tñí-yu té Jàsón ndihí ñí ùú-gá cue tée sándáa iní tnúhu Jèsús, te tãñuhu ñahá-yu xii-güedé cuáháⁿ núú cuè tée cùchiuⁿ. Te òré ní quexìo-yu núú ndécú cuè tée cùchiuⁿ, te ní ngüíta-yu ní cuáa-yu, te xáhãⁿ-yu xii-güedé:

—Ní quexìo cue tée-áⁿ ñuú-ó, te ío dusaⁿ quide-güedé, te ducaⁿ-ni quide-güedé nchaa ñuú núú xicá cùu-güedé. ⁷ Te té Jàsón-áⁿ ní xáhaⁿ-dè sá cúú cùndecu-güedé vehe-dé, te ñá túú sándáa iní-güedé nàcuáa càháⁿ té Cèsár tée yindaha cuéhé nacióⁿ, te càchí-güedé sá ndécú ñngá té cùnuu-gá tucu nàni-dé Jèsús —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii cue tée cùchiuⁿ.

⁸ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-yu, te ní cudéeⁿ víhí cuè tée cùchiuⁿ ndihí dava-gá ñáyiu ndèdóho. ⁹ Te vai díhúⁿ ñí xicáⁿ cue tée cùchiuⁿ núú té Jàsón ndihí dava-gá cue tée cuáháⁿ ndihí-dé cuèndá té Páblú ndihí té Silás, te núu na ndèe-güedé nùhú-güedé, te nacuañaha cuè tée cùchiuⁿ díhúⁿ-güedé.

Té Páblú ndihí té Silás ndécú-güedé ñuú Bèréa

¹⁰ Te òré ní cundiquíⁿ, te ní quide ndee ñí ñáhã ñáyiu sándáa iní tnúhu Jèsús xii té Páblú ndihí té Silás, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Bèréa. Te diu-ni nduu ñí sáa-güedé yàcáⁿ ní sáháⁿ-güedé veñúhu ñáyiu isràél. ¹¹ Te váha-gá iní ñáyiu ñuú Bèréa dácúúxí ñáyiu ñuú Tesalónica, chí ío ní cudíí iní-yu ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús, te ñí nduu ñí nduu ní dácuañã-yu

tnúhu ní chídó tnùnì cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha cuendá cuínì-yu quínì-yu núu ndáá cáháⁿ té Páblú ndihì té Silás. ¹² Te titní ñáyiú isràél ní sándáá iní-yu tnúhu-gá ndihì titní cue téé griégú ndihì ñáyiú dèhí ñáyiú cùnùu ní sándáá iní-yu. ¹³ Te dāva ñáyiú isràél ndécū-yu ñuú Tesalónica, te ñáyiú-áⁿ ñí ñíhì-yu tnúhu sá ndécú tē Páblú ndihì té Silás ñuú Bèréá cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí, núu xiǎⁿ ní sáháⁿ-yu ñuú Bèréá ní dácuándèhndé-yu núu nchàa ñáyiú vátá dácuàha-gá. Te ñáyiú-áⁿ ñí sándáá iní-yu tnúhu ndehnde te ní cudééⁿ víhì-yu núu-güedé. ¹⁴ Te òrè-áⁿ ñí xáhaⁿ ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá xii té Páblú sá quíhìⁿ-dé yuhu lámár, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te té Silás ndihì té Timùteú ní quendóo-güedé ñuú Bèréá. ¹⁵ Te ñíⁿ ùú-güedé cuáháⁿ ndihì-güedé té Páblú, te ndèca ñaha-güedé cuáháⁿ ndéé ñuú Àtenás, te ní xáhaⁿ tē Páblú xii-güedé:

—Núu na nùhú-ndó, te cúu-ndo tē Silás ndihì té Timùteú ná quíxì ndihì-ni-güedé nanítnáhá-ndí iha — cāchí-dé xáhaⁿ-dē.

Te ní xica-güedé cuánuhú-güedé.

Té Páblú ndécú-dé ñuú Àtenás

¹⁶ Te ñuú Àtenás ndétú tē Páblú quíhìⁿ té Silás ndihì té Timùteú. Te yacáⁿ ní xiní-dé sá ño cuéhé sá cāchí-yu cùu ndiöxí-yu ndècu te ñá ndáá sá díú ndiöxí cúu-xí, te xiǎⁿ ñá túú ní cùu váha iní-dé, chi ñá tnàhá iní-dé nācuáa quidé-yu. ¹⁷ Te ní sáháⁿ-dé veñúhu ní cáháⁿ ndihì-dé ñáyiú isràél ndihì dāva-gá ñáyiú cáháⁿ ndihì Yá Ndiöxí. Te ñíⁿ nduu ñíⁿ nduu sáháⁿ-dé xití ñuú cáháⁿ-dé tnúhu-gá ndihì nchaa ñáyiú xica cuu yacáⁿ. ¹⁸ Te cue téé cùu epicureú ndihì cue téé cùu estoicú, cue téé-áⁿ ñí ndatnúhu-güedé ndihì té Páblú, te dāva-güedé xítnàha-güedé:

—¡Ná tnúhu víhì cáháⁿ téé lùcú-áⁿ! —cāchí-güedé xítnàha-güedé.

Te dāva-güedé xítnàha-güedé:

—Sàni iní-ndí sá cáháⁿ-dé cuendá ndiöxí sá vátá quínì-gá-ó — cāchí-güedé xítnàha-güedé.

Te ducaⁿ xítnàha-güedé, chi cáháⁿ té Páblú tnúhu Jèsús, te ní cáháⁿ-dé nācuáa ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gá, xiǎⁿ núu ducaⁿ xítnàha-güedé. ¹⁹ Te ndèca ñaha-güedé xii té Páblú cuáháⁿ ñíⁿ xichi núu nání Àreópagú, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Cāchí tnúhu ndáá-n nāsa cuáháⁿ tnúhu cáháⁿ-n, chi na cùtnuní ndáá iní-ndí, ²⁰ chi ducaⁿ-ni cáháⁿ-n tnúhu sá ñà túú sácúndèdóho-ndí, te cuínì-ndí cāchí tnúhu ndáá-n nāsa nduu tnúhu-áⁿ cuendá cutnùnì váha iní-ndí —cāchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²¹ Te nchaa ñáyiú ñuú Àtenás ndihì ñáyiú dāva-gá ñuú, mee-ni tnúhu saa cuínì-yu cáháⁿ-yu, nchaa sá vátá cùndèdóho-gá-yu cuínì-yu cundèdóho-yu.

²² Te té Páblú ní ngúnutñí-dé núu xixúcu-yu nchaaⁿ-yu, te xáhaⁿ-dē:

—Nchòhó cue ñáyiú ñuú Àtenás, cundèdóho-ndo nchàa tnúhu na cáháⁿ-í-a. Ío quide cahnu nchohó sá cāchí-ndó cùu ndiöxí-ndó. ²³ Te vitna ní quexìo-í ñuú-ndó, te ní xiní-í sá yāyacáⁿ ndécú nchàa sá cāchí-ndó cùu ndiöxí-ndó cáháⁿ ndihì-ndo. Te ní xiní-í ñíⁿ xichi núu ndéé tnuní quidé cahnu-ndo Yá Ndiöxí Yaá ñá túú xiní-ndó, te díu-ni ducaⁿ cáháⁿ lètrá ndéé tnuní xiáⁿ, te cāchí-xi: “Iha quide cahnu-ndí Ndiöxí sá ñà túú xiní-ndí”, duha cáháⁿ lètrá-áⁿ. Te quide cahnu-ndo Yá Ndiöxí cáháⁿ-ndó, dico ñá túú xiní-ndó nāsa cāa-gá, te yúhú xiní ndáá-í nācuáa cāa Yá Ndiöxí, chi díu-ni Yá Ndiöxí cáháⁿ ndihì-í, te díu tnúhu-gá cáháⁿ-í vitna.

²⁴ Te díu Yá Ndiöxí ní cadúha-gá ñuyíú-a ndihì nchaa sá ñó, núu díu-gá cúu Xítohó ñuyíú-a ndihì andíu. Te ñá túú xini ñuhu-gá vehe dáca ñáyiú ñuyíú-a cundecu-gá. ²⁵ Te ñá túú xini ñuhu-gá ñáyiú chindee ñahá-yu xii-gá, chi mee-gá quidé-gá nchító-ó ndècu-o te tàxi-gá yócó tächí-ó ndihì nchaa sá xiní ñuhu-o.

²⁶ Te ndéé sanaha ñí cadúha-gá ñíⁿ dīi-ni téé, te díu-ni ñíñí-dé cúu ñáyiú ndècu nīcaxico ñuyíú. Te díu-ni mee

Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă nchaa núú cùndècú-yu, te mee-gă ní cáháⁿ-gá ná daha cuiá cudíi nchaa nàcióⁿ ndihí mèé-yu. ²⁷ Te cùní-gá sá ncháá ñăyiu nanducu ñàhá-yu cáháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-gá, te mee-gă ndécú túha-gá sá cáháⁿ ndihí ñaha-gă xii-yu ñⁿ ñⁿ-yu. ²⁸ Te ñiu-ni Yă Ndiöxí xító ñàha-gá xii-yu núú cùdíi-yu ndécú-yu te càndá-yu. Te duha ní cáháⁿ ñⁿ ñani tñáhá-ndó, téé ní cutnùní iní-xi ní xíndecu ndéé sanaha, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu: “Nchaa-o cùu-o déhe Yă Ndiöxí”, duha ní xáhaⁿ-dè xii-yu. ²⁹ Te núú déhe Yă Ndiöxí cúü-yu ncháá-yu, te vá cúú cáháⁿ-yu sá Yă Ndiöxí cúú sá ñí cadúha-yu ndahá-yu. Te sá ñí cadúha-yu cùu ndiöxí-yu-áⁿ, dava cùu-xi díhúⁿ cuááⁿ, dava cùu-xi díhúⁿ cuixíⁿ, dava cùu-xi yúú. Te mèé-yu ní cahu iní-yu nàcuáa cunduu sá cúú ndiöxí-yu. ³⁰ Te cùtnàhá ñá túú ní cùtnuní iní-yu sá nèhé ní quidé-yu ní cadúha-yu nchaa xíáⁿ, te ñá túú ní quide cuendá Yă Ndiöxí sá dúcáⁿ ñí quidé-yu. Te vitna càchí Yă Ndiöxí sá dáñá ncháa ndi túhú-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ³¹ Te Yă Ndiöxí náhá-gă ná nduu cùndecu nchaa ñáiyu núú-gă, te mee-gă sa ñaha-gá ndëndida càa ñáiyu ní quide váha, te ndëndida càa ñáiyu ñá túú ní quide váha. Te mee-gă ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá Yaá nání Jèsús cúñaha-gă xii-yu núú ndëndida càá-yu ní quide váha te ndëndida càá-yu ñá túú ní quide váha. Te mee Jèsús cáháⁿ ndáá cuiⁿ-gá, te sa ñaha-o sá ncháá xíáⁿ cada Jèsús, chi ñiu cuendá-áⁿ ñí dándótó ñàha Yă Ndiöxí xii-gá —càchí té Păblú xáhaⁿ-dè xii-yu.

³² Te òré ní cáháⁿ té Păblú sá ñí ndoto Jèsús, te dava ñáiyu ñá ní tñáhá iní-xi tñúhu ní cáháⁿ-dé ní cáháⁿ yíchí-yu. Te davá-yu ní xáháⁿ-yu xii-dé:

—Te ingá xito quixi-n, te cáháⁿ tucu-n tñúhu ní cáháⁿ-n vitna —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

³³ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé. ³⁴ Te dava ñáiyu ní xíndedóho tñúhu ní cáháⁿ té Păblú ní sándáá iní-yu Jèsús,

te ní chindee tñúhu ñàhá-yu xii-dé. Te ñⁿ téé cùchiuⁿ Areópagú nání-dé Níxú ndihí ñⁿ ñadihí nání-áⁿ Dămarís, tñáhá-yu ní sándáá iní-yu tñúhu-gá ndihí dava-gá-yu.

18

Té Păblú ndécú-dè ñúú Còrintú

¹ Te té Păblú ní quee-dé ñúú Àtenás cuáháⁿ-dé ñúú Còrintú. ² Te yàcáⁿ ní naníhí tñáhá-dè ndihí ñⁿ téé isràél nání-dé Àquilú, te téé-áⁿ cúú-dè téé distrítú Pòntó, te ní xíndecu-dé ndihí ñadihí-dé tá Priscilá ñúú Rómá. Te té Césár téé yíndaha cuèhé nàcióⁿ, téé nàni Claudiú ní xáhaⁿ-dè sá vá cúú-gă cundecu ñáiyu isràél ñúú Rómá, te xíáⁿ núú ní ndee té Àquilú ndihí ñadihí-dé cuáháⁿ-yu ñúú Còrintú. Te sácú-ni nduu ní cuu sá ñí quexió-yu ñúú-áⁿ, te ní sáháⁿ té Păblú ní ndatnúhu ndihí ñaha-dè xii-yu vehé-yu. ³ Te ní xáháⁿ-yu sá cùndecu-dé cada chiⁿ ndihí ñahá-yu, chi ñⁿ-ni chiⁿ quide-dé ndihí-yu, te ní xóo dacáa-yu vehe dóó. Te núú xíáⁿ ní xíndecu ndihí ñaha té Păblú ní quide chiⁿ ndihí ñaha-dé xii-yu. ⁴ Te núú ùná núú ùná nduu, nduu ndetatú-yu, ní xóo quíhíⁿ-dé veñúhu ñáiyu isràél. Te ní ndatnúhu-dé ndihí ñáiyu isràél ndihí ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél, te ní xáhaⁿ-dè sá quíndáá iní-yu tñúhu Jèsús.

⁵ Te té Silás ndihí té Timùteú ní quee-güedé distrítú Macèdoniá cuáháⁿ-güedé núú ndécú té Păblú. Te òré ní quexió-güedé, te ní cáháⁿ-ni té Păblú tñúhu Yă Ndiöxí núú ñáiyu isràél, te xáhaⁿ-dè xii-yu sá Jèsús cúú-gă Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí ní quixi ñuyíú-a. ⁶ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé núú ní nàá ndihí ñàhá-yu xii-dé, te ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-dé, núú xíáⁿ ní naquidi-dé dóó-dé. Te ducaⁿ ñí quide-dé cuendá sá cùtnùní iní-yu sá ñá ní tñáhá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ-yu, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Yúhú ñá túú cuèchi-í, te núú ní xíta nihnu-ndo, xíáⁿ quèndóo cuèchi mee-nă-ndó. Te vitna quíhíⁿ-í cáháⁿ

ndihí-í ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràèl, te vâ nánducu-gá-í nchòhó ñáiyu isràèl cáháⁿ ndihí ñaha-í xii-ndo —càchí-dé xâhaⁿ-dê xii-yu.

⁷ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé vehe ñⁿ téé nàni Justú, te téé-áⁿ ndécú yàtni-dé núú cáá veñúhu, te tnàhá-dé cáháⁿ ndihí-dé Yâ Ndiöxí. ⁸ Te té Crispú téé yîndaha veñúhu-áⁿ ñí sándáá iní-dé Jèsús ndihí ñadìhí-dé ndihí landú-dé. Te vâi ñáiyu ñuú Còrintú ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu tnúhu-gá, te ní sándáá iní ñáhâ-yu xii-gá, te ní sanduté-yu. ⁹ Te ñⁿ níú ní cáháⁿ saní té Páblú sá ñí xâhaⁿ Yâ Ndiöxí xii-dé:

—Cáháⁿ-ni-n tnúhu-í, te vâ yùhú-n nchâa tnúhu cuèhé tnúhu duha cáháⁿ ñáiyu, ¹⁰ chí yúhú chindee ñaha-í xii-n, te vâ yôo ñⁿ cada úhú ñáhâ xii-n, te vâi-gá ñáiyu ñuú-áⁿ quîndáá iní-yu tnúhu-í —càchí-gá xâhaⁿ-gâ núú saní-dé.

¹¹ Te ñuú Còrintú ní xíndecu té Páblú ñⁿ cuíá dava, te mee-ni tnúhu Yâ Ndiöxí ní xóo dacuâha-dé ñáiyu.

¹² Te ndècu-gá-dé ñuú-áⁿ ñí ngóo té Gàlìón chiùⁿ taxi tnuní-dé distritú Acáyá. Te dàvá-áⁿ ñí cudééⁿ ñáiyu isràèl núú tē Páblú, te ní tnñ ñàhá-yu xii-dé ndécá ñàhá-yu cuáháⁿ núú cuè téé cùchiuⁿ. ¹³ Te ní xáhâⁿ-yu xii té Gàlìón téé cùu gobiernú:

—Téé-a ní quexìo-dé ñuú-ó xica cuu-dé te cuiní-dé dandàhú ñáhâ-dé chitnahá-ndí-dé cada-ndí nâcuáa quìde-dé quídé càhnu-dé Ndiöxí-dé, te dañâ-ndí vâ cádá-gâ-ndí nâcuáa cáháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nâcuáa cundecu-o cuiní-dé —càchí-yu xáhâⁿ-yu xii téé cùu gobiernú.

¹⁴ Te té Páblú cuiní-dé caní-dé cuèndú ní cùu, te ní nguíta té Gàlìón cáháⁿ-dé, te xâhaⁿ-dê xii-yu:

—Nchòhó ñáiyu isràèl, cund-edóho-ndo tnúhu na cáháⁿ-í-a. Te núu ndècu núú ñⁿ cuéchi ní quide-dé àdi ní sahani-dé ñⁿ ndíyi, te cuu cundáá-xi ìha, te cáháⁿ-ndó núu nândi cùu sá ñí quide-dé, ¹⁵ àdi dico-ni sá ñⁿ tnúhu ní cáháⁿ-dé, te yáchí-gá chí cuáháⁿ yàcáⁿ ndatnúhu-ndo núú méé-ndó, chí mee-ni sâ ñá túú quide-dé nâcuáa

cáháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo cáháⁿ-ndó, te yúhú ñá túú tnàhá iní-í cada ndáá-í nchaa xíáⁿ —càchí-dé xâhaⁿ-dê.

¹⁶ Te ní cudééⁿ-dê, te ní ndeñuhu ñaha-dê xii-yu vechiùⁿ. ¹⁷ Te ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràèl ní tnñⁿ-yu té Sòstenés téé yîndaha veñúhu ñáiyu isràèl, te ndèhe té Gàlìón téé cùu gobiernú ní caníhá-yu xii-dé, dico ñá túú tnàhí ná tnúhu ní cáháⁿ-dé tauni-hnu-dé téé ní caní-yu-áⁿ.

Té Páblú cuáháⁿ tucu-dé ñuú Antiòquiá, te yàcáⁿ ní xica tucu-dé cuáháⁿ-dé dava-gá ñuú cáháⁿ-dé tnúhu Yâ Ndiöxí

¹⁸ Te titní-gá nduu ní xíndecu té Páblú ñuú Còrintú, te ní quide ndee iní-dé nchaa ñáiyu ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní tnñⁿ-dé ìchi cuáháⁿ-dé distritú Siríá ndihí té Àquilú ndihí ñadìhí té Àquilú-áⁿ tã Priscilá, te ní quexìo-yu ñuú Cèncreá. Te cùmání-gâ tnñⁿ-yu ìchi quíhíⁿ-yu ñuú Éfesú, te ní dèté díquí tē Páblú, chí ducaⁿ ñí xâhaⁿ-dê xii Yâ Ndiöxí sá ndéé xínu ñⁿ chiùⁿ ní saní iní-dé cada-dé cuèndá-gá, te dàtnuní dèté-dé. Te ní quée-yu bàrcú cuáháⁿ-yu. ¹⁹ Te ní quexìo-yu ñuú Éfesú, te yàcáⁿ ní xâhaⁿ tē Páblú sá cùndècu té Àquilú ndihí ñadìhí-dé, te mee-dê quíhíⁿ-dé dava-gá ñuú. Te cùmání-gâ caca-dé quíhíⁿ-dé, te ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáiyu isràèl ní ndatnúhu ndihí ñaha-dê xii-yu. ²⁰ Te ní xáhâⁿ-yu sá cùndècu-dé titní nduu, te ñá ní cuiní-dé cundecu-dé. ²¹ Te ní xâhaⁿ-dê:

—Núhú-í chí dacuití xini ñuhu-xi cundecu-í vico coo ñuú Jerusalén, te quixi tucu-í te núu Ndiöxí ná càchí-gá, te vitna chí cádá ndèe iní —càchí-dé xâhaⁿ-dê xii-yu.

Te ní quée-dé bàrcú cuáháⁿ-dé. ²² Te ní quexìo-dé ñuú Cèsareá, te ní quene-dé bàrcú, te ní xica-dé cuánuhú-dé ñuú Jerusalén, te ní ndexìo-dé, te ní dándácõo váha-dé ñáiyu ndècu ìchi Yâ Ndiöxí, te dàtnuní ní xica-dé cuáháⁿ-dé ñuú Antiòquiá.

23 Te yàcáⁿ ní xíndecu-dé títí nduu, te dǎtnúⁿ ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé. Te ní sáháⁿ-dé ñihí distritú Gàlaciá ñihí distritú Frigiá. Te ñdi tnahá ñuú ní sáháⁿ-dé ní cáháⁿ-dé ñihí ñáyiú sándáá iní tñúhu Yá Ndiöxí, te ní ndúcú ndéé-gǎ-yu ní quidé-yu nchaa nácuáa ní xáhaⁿ-dē cadá-yu.

Té Àpolós càháⁿ-dé tñúhu Yá Ndiöxí ñuú Éfesú

24 Te dává-áⁿ ñi quèxio ñⁿ téé isràél ñuú Éfesú, te nani-dé Àpolós, te cùu-dé téé ñuú Alejandriá, te ío váha túha-dé tñúhu Yá Ndiöxí, te ío váha ñúhu díquí-dē nácuáa cáháⁿ-dé, 25 chi sa xini-dé nácuáa ní xóo cáháⁿ ndí Juáa cùtnahá ní xóo dacuándute ndí ñáyiú. Te ío ní cudí iní-dé ní cáháⁿ-dé nchaa nácuáa ní cuu cuendá Jèsús, dico vátá dácúaha-gá-dé nchaa tñúhu ní cáháⁿ méé Jèsús. 26 Te ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáyiú isràél, te yàcáⁿ ní cáháⁿ-dé ñi yùhu ñi iní-dé. Te ndècu té Àquilú ñihí ñadhí-dé tá Priscilá ndedóho-yu tñúhu ní cáháⁿ-dé, te ní xáháⁿ-yu sá quíhíⁿ-dé vehé-yu, te ní sáháⁿ-dé, te ní xítnúhu ñáhá-yu xii-dé dava-gá tñúhu Yá Ndiöxí sá ñà túú xini-dé. 27 Te ní cachí té Àpolós sá quíhíⁿ-dé distritú Acáyá, núu xiáⁿ ní cadúha ñáyiú ñuú Éfesú ñⁿ tutú canehe-dé quíhíⁿ ndaha ñáyiú sándáá iní tñúhu-gá xíndecu Acáyá. Te xáháⁿ-yu núu tütú-yu: “Cáháⁿ váha-ndo ñihí té Àpolós ñuú ní quèxio-dé”, cächí-yu xáháⁿ-yu núu tütú-yu. Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní quèxio-dé Acáyá. Te nchaa ñáyiú sándáá iní tñúhu-gá yàcáⁿ, ñi-ni mee Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-gá ní sándáá iní ñáhá-yu xii-gá. Te té Àpolós ío váha ní cáháⁿ-dé tñúhu Yá Ndiöxí núu-yu, te xiáⁿ ío ní ndúcú ndéé-gǎ-yu ní quidé-yu chiuⁿ-gá. 28 Te té Àpolós ní ndatnúhu-dé ñihí ñáyiú isràél, te ní xíndedóho dava-gá-yu. Te ío váha ní cani-dé cuendú nchaa nácuáa ní xóo cáháⁿ cue téé ndéé sanaha sá quíxí Crístú ñuyíú-a. Te ní cáháⁿ ndáá-dé ní xáhaⁿ-dē sá díú-ní Jèsús cúu-gǎ Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi

ñuyíú-a. Te ñáyiú isràél xíndatnúhu-yu sá ñà ndáá nácuáa cáháⁿ-dé, dico ñà ní ñihí-yu tñúhu cúñahá-yu xii-dé, chi ío váha ñúhu díquí-dē tñúhu cáháⁿ-dé.

19

Té Pǎblú ndécú-dē ñuú Éfesú

1 Te cùtnahá ndécú-gǎ té Àpolós ñuú Còrintú, te ní xica té Pǎblú cuáháⁿ-dé tá yáha-dé mee-ni xití yucu cuáháⁿ, te ní sáá-dé ndéé ñuú Éfesú. Te ñuú-áⁿ ñi naníhí tñáhá-dē ñihí cue téé sándáá iní tñúhu Jèsús. 2 Te ní xicáⁿ tñúhú-dē núu-güedē, te xáhaⁿ-dē:

—¿Sa ní quèxio Espiritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ñihí-ndo ndéé òré ní sándáá iní-ndó Jèsús-áⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedē:

—Ñá túú xini-ndí sá ío Espiritú Yá Ndiöxí —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

3 Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—¿Nása ní cáháⁿ téé ní dácúándute ñaha xii-ndo-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedē:

—Ní cáháⁿ-dé nácuáa ní xóo cáháⁿ ndí Juáa —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

4 Te ní xáhaⁿ tē Pǎblú:

—Ndí Juáa ní dácúándute ñaha ndí xii ñáyiú, chi ní cuini-yu sá dáñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Te ní xáhaⁿ ndí xií-yu: “Quíndáá iní-ndó tñúhu Jèsús chi dacuití quíxi-gá ñⁿ nduu”, duha ní xáhaⁿ ndí Juáa xií-yu —cächí té Pǎblú xáhaⁿ-dē xii-güedé.

5 Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ té Pǎblú xáhaⁿ-dē xii-güedé, núu xiáⁿ ní sandute-güedé nácuáa ní dándoo tñúhu Jèsús. 6 Te ní sacáⁿ ndodo té Pǎblú ndahá-dé díquí-güedé, te òré-ni ní quèxio Espiritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ñihí-güedé, te ní ngúita-güedé ní cáháⁿ-güedé tñúhu sá dácáhu iní ñáhá Espiritú-gá, tñúhu sá ñà túú xini-güedé cáháⁿ-güedé, te ní cáháⁿ-güedé tñúhu Yá Ndiöxí nácuáa ní dácáhu iní ñáhá Espiritú-gá xii-güedé. 7 Te cùu datná úxúú tñáhá-güedé.

8 Te té Păblú ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáyiú isràél ní cáháⁿ ndihí-dé-yu, te úní yóó ñí xínu ní xica cuu-dé veñúhu-yu. Te ío váha ñùhu díquí-dé tnúhu cáháⁿ-dé, núu xiáⁿ ní cuyi-dé ní cáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-dē sá quindáá iní-yu tnúhu Jèsús, te ducaⁿ te ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xií-yu. 9 Te davá-yu ío sàá iní-yu ñá ní cuiní-yu quindáá iní-yu, te ío ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá Jèsús xiti veñúhu núu dàva-gá-yu. Te té Păblú ní ndee-dé veñúhu cuáháⁿ-dé ndihí ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu ní sáháⁿ-dé scuèlá té Tiranú ní dácuhá ñaha-dé xií-yu. 10 Te úú cuíá ducaⁿ ñí sáháⁿ-dé scuèlá ní dácuhá-dé ñáyiú. Te nchaa ñáyiú isràél ñáyiú ndècu nihí distritú Àsiá ndihí nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní xindedóho-yu tnúhu Jèsús. 11 Te té Păblú ío ní chindee ñaha Yá Ndióxi xii-dé ní quide-dé vai núu sá vǎ yóo tnàhí ndàcu cada. 12 Te pañú díquí-dé ndihí dóó cándèé núu yíquí-dé ní xicáⁿ-yu nehé-yu ní sáháⁿ núu ndécú ñáyiú cùhú, te xiáⁿ ní tñi ñáyiú cùhú ndihí ñáyiú yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávǎha, te ní ndúha-yu.

13 Te ñuú Isràél véxi cue téé tatna xica cuu-güedé quidé tátna-güedé ñáyiú yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávǎha. Te ní ngüita-güedé ní cacu nehè-güedé Jèsús cuendá quee espíritú-áⁿ yíqui cùñú-yu, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Xocuiñí-n, chi càchí Jèsús sá vǎ cùndècu ndihí-gá-n tēe-a. Te diu-ni Jèsús cacú nehè té Păblú òré càháⁿ-dé tnúhu-gá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii espíritú-áⁿ.

14 Te úsá tnàhá-güedé ducaⁿ ñí xóo cada-güedé. Te tátá-güedé ní xínani-dé Èsevá, te téé-áⁿ ñí cuu-dé dútú cùñu. 15 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ espíritú cùndìhi yucu ñávǎha-áⁿ xii-güedé:

—¿Te ná cúú nchòhó ñuu dayùhú ñáhá-ndó? Te xìní-í Jèsús, te xìní-í

yoo cùu té Păblú, te nchòhó ñá túú xini ñáhà-í xii-ndo —càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-güedé.

16 Te téé yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávǎha-áⁿ ñí ndanchita-dé ní tñi-dé cue téé quide tátna-áⁿ, te ní ndihí dóó-güedé ní ndátá-dé, te ní dánicuehé ñáhá-dé xii-güedé, te ní xinu-güedé cuáháⁿ-güedé. 17 Te nchaa ñáyiú isràél ndécú ñuú Éfesú ndihí dava-gá ñáyiú ndècu diu-ni ñuú-áⁿ ñí níhi-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, te ío ní yùhú-yu, te vai-yu ní cachí sá ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú.

18 Te dava ñáyiú ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús ní sáháⁿ-yu núu ndécú té Păblú, ndihí núu ndécú nchaa ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu-gá ní náhmá-yu nàcuáa ní xóo cada-yu. 19 Te titní ñáyiú ní xóo cada nduu nehé-yu tutú-yu ní sáháⁿ núu ndécú nchaa ñáyiú sàndáá iní-xi tnúhu-gá, te yacáⁿ ní ndada cuendá-yu sá ío yahu ní sáha-yu tutú-yu, chi ndéé údico úxí mǐl díhúⁿ cuixíⁿ ní sáha-yu núu ncháá. Te ncháá-yu ní sahmí-yu tutú-yu. 20 Te sátá ñí cáyú nchaa tutú-áⁿ, te vai-gá ñáyiú ní tuhá-yu ichi Yá Ndióxi, te ní sáha-yu cuendá sá ío xini ñuhu tnúhu Yá Ndióxi.

21 Te ní cachí té Păblú sá quihíⁿ-dé distritú Macèdoniá ndihí distritú Acáyá, te dàtnùní nùhú-dé ñuú Jerusalén, te ducaⁿ te dàtnùní quihíⁿ-dé ñuú Rómá. 22 Te ndècu ndihí-dé té Timùteú ndihí té Èrastú cue téé chindee ñaha xii-dé. Te té Păblú ní xáhaⁿ-dē xii-güedé sá códo ñuu-güedé quihíⁿ Macèdoniá, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te mee-dé ní quendóo-dé.

Ñáyiú Éfesú ío dusaⁿ quidé-yu ñuú-yu

23 Te dàvá-áⁿ ío ní cudéñ-yu núu nchaa ñáyiú ní tuha ichi Yá Ndióxi. 24 Te ìⁿ téé ñuú Éfesú nání-dé Demètriú. Te téé-áⁿ ñí xóo canehè chiúⁿ-dé mee-ni díhúⁿ cuixíⁿ ní xóo cadúha-dé veñúhu lihí, dàtná cuiní-ndó càa veñúhu Diáná sá cúú ndiòxi-yu. Te vai díhúⁿ ñí xóo níhi-dé ndihí cue téé ní xóo cada chiúⁿ

ndihí-dé. ²⁵ Te ní cana-dé cue téé quide chiuⁿ ndihí-dé, ndihí nchaa cue téé quide chiuⁿ ndihí díhúⁿ cuixíⁿ, te ní xáhaⁿ-dē xii-güedé:

—Nàha-ndo sá ïo váha nihí-ó díhúⁿ cuendá chiuⁿ quide-o. ²⁶ Te nàha-ndo sá cächí té Páblú sá ñà díú ndiöxí cúú sá ní cadúha ñáyiú ñuyíú-a. Te ducaⁿ cáháⁿ-dé ñuú-ó, te ducaⁿ-ni cáháⁿ-dé nihí distritú Àsiá, te ío-gá vai ñáyiú sàndáá iní tnúhu cáháⁿ-dé. ²⁷ Te ío úhú ñuu na cuíta chiuⁿ quide-o, vá yõo-gá cuaaⁿ sá cádúha-o. Te ngüíta-yu cáháⁿ-yu sá veñúhu Diána ñá túú cáváha, te vá cádá cànhu-gá-yu sàndú-ó. Te nàha-ndo sá ïo cànhu cuu Dianá, chí nchaa ñáyiú distritú Àsiá quidé cànhu ñahá-yu ndihí ñáyiú xñdecu ní càa xico ñuyíú —cächí té Demètriú xáhaⁿ-dē xii-güedé.

²⁸ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ té Demètriú, xíáⁿ ní cudééⁿ-güedé núú tē Páblú, te uuⁿ ní cuáá-güedé te cächí-güedé:

—¡Ío cànhu cuu Dianá sàndú ñáyiú Éfesú! —cächí-güedé.

²⁹ Te nchaa ñáyiú ñuú Éfesú ndi coyo ndi coyó-yu xicáháⁿ-yu. Te tñahá úú cue téé distritú Macèdoniá xicá cuu-güedé ndihí té Páblú, ñⁿ-dé nání-dē Gáyú, te ñⁿ-dé nání-dē Aristarcú. Te ní tñi-güedé úú cue téé-áⁿ, te cuánguñhu coyo ndihí ñaha-güedé vehe núú quidé-güedé jündá. ³⁰ Te té Páblú cuini-dé quíhu-dé tñahá-dé vehe-áⁿ cáháⁿ ndihí ñaha-dē ní cuu, te ñá ní dàña cue téé ní sàndáá iní tnúhu-gá. ³¹ Te ñⁿ úú cue téé cùnuu distritú Àsiá ní cáháⁿ váha-güedé cuendá té Páblú, te ní xáhaⁿ-güedé xii ñⁿ téé xínu cuechi núú-güedé ní sáháⁿ-dé ní xáhaⁿ-dē xii té Páblú sá vā quíhu-dé vehe núú quidé-güedé jündá. ³² Te uuⁿ ní cuáá-yu ncháá-yu, te ñá ñⁿ-ní tñuhu ní cáháⁿ-yu, chí ndi díñ tñuhu ní cáháⁿ-yu ñⁿ ñⁿ-yu. Te chitu-gã ñáyiú ñá ní cùnuni iní-yu ná cuendá ní dátacá ñahá-güedé xití vehe-áⁿ, chí ñá ñⁿ-ní tñuhu ní cáháⁿ-yu. ³³ Te davá-yu ní cáháⁿ-yu sá cuéchi té Lijandrú cúú-xí, chí ní xáhaⁿ ñáyiú israél

xii-dé sá cáháⁿ-dé yuhú-yu chindee tñuhu ñaha-dē xií-yu. Te ní quide-dé ndaha-dé núu-yu sá cündedóho-yu tñuhu cáháⁿ-dé chindee tñuhu ñaha-dē xií-yu yòtnúhu. ³⁴ Te ní cutnuni iní-yu sá tēe israél cúú-dē, te uuⁿ ní cuáá tucú-yu, ñá ní dàñá-yu cáháⁿ-dé, te cächí-yu:

—¡Ío cùnuu Dianá sàndú ñuú Éfesú! —cächí-yu. Te dàtná úú òré ñⁿ-ni tñuhu ní cáháⁿ-yu.

³⁵ Te téé cuu secretariú-ni-gá ní cáháⁿ-dé, te dàtnuni cuéé cuéé ní sadí-yu yuhú-yu. Te ní xáhaⁿ-dē xii-yu:

—Nchaa-ndo cündedóho-ndo ñⁿ tñuhu na cáháⁿ-í-a. Ío cùnuu Dianá, te nchaandi túhú ñáyiú sa nahá-yu sá ncháá-ó ïo nèhe cuendá-ó veñúhu-áⁿ. Te nahá-yu sá néhé cuendá-ó sàndú-áⁿ, chí véxi cuuⁿ-gá andiú. ³⁶ Te vá yõo ñⁿ cächí sá ñá ndáá. Te coto-ndo mēe-ndo, te vá cuidó-ndó cada-ndo, te vá cuidó-ndó cáháⁿ-ndó. ³⁷ Te ná cuendá ndécá-ndó cué téé-áⁿ véxi, te ñá túú ñá ní quide-güedé, te ñá túú ñá ní dùhu-güedé veñúhu, te ñá túú cáháⁿ cuéhé-güedé cuendá Diána. ³⁸ Te núu ío yoo nàá ndihí ñaha xii té Demètriú ndihí cue téé quide chiuⁿ ndihí-dé, te quíñⁿ-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé núú cué téé cùchiuⁿ. Te cue téé cùchiuⁿ na cundoho-güedé núu quehndé-güedé cuéchi-yu àdi ñáhá. ³⁹ Àdi ío-gá ná cuendú ñúhú iní-ndó, te cáháⁿ-ndó òré ná cóo jündá. ⁴⁰ Te ío úhú ñuu na nihí téé tàxi tñuni ñáhá xii-o tñuhu sá dúhá ïo quide dusaⁿ-o, te cächí-dé sá ndècuéchi-o chí ñá túú sàndáá iní-ó-dē quesaha-dē. Te ñá túú tñahí ndùu váha-xi sá dúhá cada-o ní cuu, te vitna duha ní quide-o, te ñá cùnuni iní-ó ñasa cùñaha-o xii téé tàxi tñuni ñáhá xii-o núu na càna ñaha-dé —cächí téé cuu secretariú xáhaⁿ-dē xií-yu.

⁴¹ Te ní xáhaⁿ-dē sá nùhú-yu te ní ndihí-yu cuánuhú.

20

Té Páblú cuáháⁿ-dé distritú Macèdoniá ndihí distritú Grèciá

¹ Te òré ñá túú-gă ní quide dusáⁿ-yu, te ní cana ñaha tẽ Păblú xii nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ní cáháⁿ-dé dóho-yu nàcuáa cadá-yu. Te ní quide ndee iní ñáhá-dě xií-yu, te ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé distritú Macèdoniá. ² Te tayăha-dé cuáháⁿ ìⁿ ìⁿ ñuú yíndèhu Macedoniá. Te càháⁿ-dé dóho nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús nàcuáa cadá-yu, te ní cudíí iní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yă Ndiõxí cadá-yu sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé dóho-yu. Té ní quexìo-dé distritú Grèciá. ³ Te xíáⁿ ñí xíndecu-dé úní yóó. Te xíáⁿ quëe-dé bàrcú quíhíⁿ-dé distritú Siriá ní cùu, te ní níhí-dě tnúhu sá ndétú ñàha ìⁿ úú cue tée isràél cahni ñaha-güedě xii-dé ní cùu, núu xíáⁿ ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé ní yáha-dé ichi distritú Macèdoniá. ⁴ Te cuáháⁿ ndihí-dé té Sopàtér tée ñuú Bèréá, ndihí té Arìstarcú, ndihí ìⁿ tée nàni Segundú. Te ndi ndúú cue tée-áⁿ cúu-güedě cue tée ñuú Tesalónica. Te tnàhá té Găyú tée ñuú Dèrbé, ndihí té Timùteú cuáháⁿ ndihí-dé, te tnàhá té Tiquicú ndihí té Tròfimú cuáháⁿ ndihí-dé, te úú cue tée-áⁿ cúu-güedě cue tée distritú Asiá. Te nchaa cue tée-áⁿ cuáháⁿ ndihí-güedě té Păblú. ⁵⁻⁶ Te ní quexìo-güedě ñuú Fìlipú, te yàcáⁿ ní naníhí ñáhá-güedě xii-ndí. Te té Păblú ní tendaha-dě cue tée ndihí-dé cuáháⁿ-güedě ñuú Tròás, te ní xáhaⁿ-dě sá díú-ní yàcáⁿ cundetu ñaha-güedě xii-ndí. Te ní ndóo-í ndihí-dé, te ní xíndecu-ndí vico xèxí-yu pàá sá ñà túú yìhi levadurá. Te sáta ñí yáha vico, te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí, te ní xúhuⁿ-ndí ichi úhúⁿ nduu, te ní quexìo-ndí ñuú-áⁿ. Te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-ndí ndihí cue tée yòdo nuu cuáháⁿ ní xíndecu-ndí úsá nduu.

Té Păblú cuáháⁿ ngándihí-dé ñáyiú ñuú Tròás

⁷ Te ìⁿ nduu ndumìngú ní naníhí tnáhá-ndí ndihí nchaa ñáyiú ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús ní xexi-ndí pàá ndihí-yu. Te ducaⁿ ñí quide-ndí, chi

ní cachí Jèsús sá dúcáⁿ càda-o cuendá sá vă nàcuànaa-o sá ñí xíhí-gá cuendá naníhí tàhú-ó. Te té Păblú ní ngüita-dé càháⁿ-dé tnúhu-gá, te càháⁿ-dé ní cuu dava niú, chi cuendá ná tũndaá ingá nduu-áⁿ, te caca-dé quíhíⁿ-dé ingá xichi. ⁸ Te ndècú-yu vehe yòdo tnaha, te yìhí-yu ndéé cuàrtú cúú ùní núú ññu, te càyú víhí ñùhú xití cuàrtú-áⁿ. ⁹ Te ìⁿ tée sa ta cùu sacuéhé luha nàni-dé Eùticú núcòo-dé yèhe ventaná, cuiní-dé cúdú-dé, chi ní cunaha víhi caháⁿ té Păblú, te ní tñi ñaha sàni xii-dé ní xidí-dé, te ní ngava-dé ndéé ñuhu. Te ní nuú-yu núú ñùhú cuendá ndacani ñáhá-yu, te sa ní xíhí-dé, chi ío dùcúⁿ ní ngava-dé. ¹⁰ Te tnàhá té Păblú nchicúⁿ-dé ní nuu. Te ní quexìo cunu-dé núú cātùu tée ní xíhí-áⁿ, te ní numi ñaha-ni-dě, te ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Vá ndìhú iní-ndó, chi ní ndoto-dé —càhí-dé xáhaⁿ-dě xií-yu.

¹¹ Te dătnùní cuánda ndihí ñaha tũcu-dé xií-yu cuàrtú núú yìhí-yu ní cùu, te yàcáⁿ ní xexi ndihí ñaha-dě xií-yu, dătnùní ní ngüita-dé vâi-gá tnúhu ní cáháⁿ-dé, te càháⁿ-ni-dé ní tũndaá, te dătnùní ní xica-dé cuáháⁿ-dé. ¹² Te tée ní ngava-áⁿ ní sánúndeca ñáhá-yu xii-dé ndéé vehe-dé, te ío ní cudíí iní-yu sá ñí ndoto-dé.

Ní quée-güedě ñuú Tròás cuáháⁿ-güedě ñuú Miletú

¹³ Te té Păblú ní cachí-dé sá quíhíⁿ-ndí ndihí bàrcú ndéé ñuú Àsón, te mee-dě caca saha-dě, te yàcáⁿ naníhí tnáhá-ndí ndihí-dé te quée-dé bàrcú, te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí. ¹⁴ Te ní naníhí tnáhá-ndí ndihí-dé ñuú Àsón, te yàcáⁿ ní quée-dé bàrcú tnáhá-dé cuáháⁿ-ndí ñuú Mitilené. ¹⁵ Te ní quexìo-ndí ndéé ingá nduu yatni ñuú Quiú, te ndéé nduu tnéé ní quexìo-ndí ñuú Sámú te yàcáⁿ ní yáha-ndí, te ní quexìo-ndí ñuú Trògiliú. Te ndéé nduu idá ní quexìo-ndí ñuú Miletú. ¹⁶ Te té Păblú ñá ní cuiní-dé yáha-ndí

ñuú Éfesú, chi ñá túú ní tnàhá iní-dé cuyaa-dě ichi, chi ío ndìhi iní-dé cuendá cuiní-dé quini-dé nũu vá ndácú-dě ndexìo-dé ñuú Jerusàlén cundecu-dé vico Pentecòstés.

Té Păblú càháⁿ ndìhi-dé cue té yìndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Éfesú

¹⁷ Te òré ndécú tē Păblú ñuú Miletú, te ní cana-dé cue té yìndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Éfesú sá quihíⁿ-güedé núú ndécú-dě. ¹⁸ Te sátá nĩ quexìo-güedé, te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Nàha-ndo nacuáa ní quide-í ndéé cùtnàhá ní quexìo-í distritú Àsiá. ¹⁹ Chi ní quide-í nàcuáa ní càháⁿ Yă Ndiòxí cada-í, ñá túú ní tühío-í, te ñá túú ní quide cahnu-í mée-í, te ío ní ndáhyú-í sá quidé dàvá-yu, chi ío sàá iní-yu. Te sa nàha-ndo sá tìtní xito ní cuiní ñáyiú isràél cahni ñàhá-yu xii-í ní cùu, te ío ní ndoho-í ní cácu-í. ²⁰ Te sa nàha-ndo sá ncháándì túhú sa ní cachí tnúhu-í nàcuáa cada-ndo cuendá sá chindèe ñaha Yă Ndiòxí xii-ndo. Te ní càháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó ncháa-ndo, te ñu-ni ducaⁿ nĩ quixi-í ndi tnahá vehe-ndo nĩ càháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó. ²¹ Te ní xáhaⁿ-í xii ñáyiú isràél ndìhi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél sá dáñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu te quindáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. ²² Te dacutíí quihíⁿ-í ñuú Jerusàlén, chi Espíritú Yă Ndiòxí ní cachí-xi sá dáí quihíⁿ-í, te ñá túú xini-í nándi cada ñaha-güedě xii-í yàcáⁿ te núu na quèxio-í. ²³ Te ñⁿ ñⁿ ñuú núú sàháⁿ-í càchí tnúhu Espíritú-gá sá chíhí ñàha-güedé vecaá, te cada úhú ñàhá-güedě. ²⁴ Dico ñá túú tnàhí ná cuu cuèi na càhni ñaha-güedé xii-í, dico cuiní-í sá ñⁿ iní dandìhi-í nchaa sá nĩ cachí Xítohó Jesucristú cada-í. Te ní cachí Yă Ndiòxí sá càháⁿ-í núú ñáyiú sá ío cùu iní ñàhá-gá xii-yu, te naníhí tànhú-yu núu na quindáá iní-yu tnúhu-gá.

²⁵ Te sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ncháa-ndo sá nũu na quindáá iní-ndó

Yă Ndiòxí, te ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo. Te na càchí tnúhu-í sá nĩ ñⁿ nduu-gá vá quini ñàhá-ndó xii-í ñuyíú-a. ²⁶⁻²⁷ Te yúhú ñá túú cuèchi-í nũu ío ñáyiú vá naníhí tànhú, chi sa ní cachí tnúhu-í nchaa sá nĩ càháⁿ mée Yă Ndiòxí cada-ndo. ²⁸ Te coto-ndo mée-ndo, te coto-ndo tnàhá ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá, chi Espíritú-gá ní cachí-xi sá cùnũu-ndo núu-yu dacuàha-ndó-yu tnúhu-gá. Te cada-ndo cuendá sá dàtná mbèe-ndó cùu-yu, te mee-ndo cùu-ndo datná toli xito-ndó-yu ducaⁿ càda-ndo cuendá, chi nàha-ndo sá Jèsús ní sati níhí-gă, te ní xihí-gá cuendá naníhí tànhú-ó ndìhi-yu. ²⁹ Te yúhú sa cùtnuní iní-í sá òré ñá túú-gă-í ndécú, te quixi ñáyiú dandàhú ñàhá xii-ndo cuendá dañà-ndo tnúhu Yă Ndiòxí, te cada ñàhá-yu xii-ndo dàtná quidé ñàñá òré tní-dí mbèe. ³⁰ Te ñu-ni ñⁿ úú cue té ndècu ndìhi-ndo, cue té-áⁿ dacuàndehnde-güedé, te cudana davá-yu quindáá iní-yu chítnàhá ñàhá-yu xii-güedé. ³¹ Te xiãⁿ nũu càchí tnúhu-í sá ío quihí iní-ndó cundecu-ndo ndìhi nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá. Te nàha-ndo sá yúhú ní xindecu-í úní cuiá nĩ càháⁿ-í tnúhu Jèsús núú ñáyiú cuèi nduu cuèi niú. Te áma ní xóo ndáhyú-í, chi ñá ní cuiní-yu quindáá iní-yu ncháa-yu tnúhu ní càháⁿ-í —càchí té Păblú xáhaⁿ-dě xii-güedé.

³² Te xáhaⁿ tùcu-dé:

—Nchòhó cue té ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, ío cuiní-í sá mée Yă Ndiòxí chindee ñàha-gá xii-ndo. Te mee-gă ní càháⁿ-gá sá ío cùdí iní ñàhá-gă xii-ndo. Te naníhí tànhú-ndó ndìhi nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá, te chindee ñàha-gá xii-ndo cuendá cada-ndo ncháa sá càháⁿ-gá. ³³ Te òré ní xindecu ndìhi ñaha-í xii-ndo, te ní ñⁿ ní dōó ñá túú ní cùdí iní-í. ³⁴ Te mee-ndo sá nàha-ndo sá yúhú ní quide chiúⁿ-í, te ní níhí-í nchaa sá nĩ nandìhi-í ndìhi cue té xica cuu ndìhi-í. ³⁵ Te sa ní xini-ndó nàcuáa ní quide-í ní quide chiúⁿ-í, te ñu-ni ducaⁿ càda chiúⁿ-ndo cuendá chindee-ndo ncháa ñáyiú ndàhú,

chi sa nàha-ndo nacuáa ní cachí Xítóhó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: “Cùdí-gã iní-ó cuãha-o ñãyi ndàhú sá xíní ñùhú-yu dàcúúxí sã táxí-yu xii mee-o”, duha ní cachí-gá —càchí té Páblú xãhaⁿ-dë xii-güedé.

³⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, te ní ngüíñí xítí-dë ndihi dava-gá-güedé, te ní cáháⁿ ndihi-dé Yã Ndiöxí. ³⁷ Te sátá ñí túhú tnúhu ní cáháⁿ-dé ndihi Yã Ndiöxí, te ní ndáhyú víhí-güedé sá quíhíⁿ-dé, te ní numi ñaha-güedé, te ní teyuhu ñaha-güedé. ³⁸ Te ní ndíhú víhí iní-güedé, chi ní xãhaⁿ tã Páblú sá ñí ñíⁿ nduu-gá vá nánihí tnáhá-güedé cáháⁿ ndihi tnàha-güedé. Te cuáháⁿ ndihi ñaha-güedé xii-dé núú ndécú bàrcú.

21

Té Páblú cuáháⁿ-dé ñuú Jerusálén

¹ Te ní quide ndee iní-ndí nchaa cue té cùnuu. Te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ ndáá ichi-ndí ñuú Cös. Te nduu tnëé ní sáháⁿ-ndí ñuú Ròdás, te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí ñuú Pàtará. ² Te yàcáⁿ ní naníhí-ndí ñíⁿ bàrcú ñúhú ichi-xi quíhíⁿ-xi distritú Fènicia, xíãⁿ ní quée-ndí cuáháⁿ-ndí. ³ Te ichi cuáháⁿ-ndí ní xíní-ndí distritú Chìpré cáá cuádava xítí làmár, te ní yáha-ndí, te ní quendóo ñuú-áⁿ xio dàtni-ndí. Te cuáháⁿ-ndí ñuú Tìrú ñíⁿ ñuú yíndèhu distritú Siriá cuendá yàcáⁿ tava-güedé nchaa sá nchídó bàrcú. ⁴ Te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-ndí ndihi ñáyi ní sándáá iní tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí úsá nduu ndihí-yu. Te ní xáhãⁿ-yu sá vã quíhíⁿ té Páblú ñuú Jerusálén, chi Espiritú Yã Ndiöxí ní xãhaⁿ-xi xii-yu sá ndóhó vñhi-dé ñú na quíhíⁿ-dé. ⁵ Te sátá ñí yáha nduu úsá, te ní quée-ndí cuáháⁿ-ndí yuhu làmár. Te ní quée nchaa ñáyi ní sándáá iní tnúhu-gá, té, ñadìhí, nchaa landú, ncháá-yu ní sándeca ñáhá-yu yuhu làmár, te òré ní quexìo-ndí, te ní ngüíñí xítí-ndí ní cáháⁿ ndihi-ndí Yã Ndiöxí. ⁶ Te ní quide ndee iní tnáhá-ndí ndihí-yu, te dàtnùní ní

quée-ndí bàrcú, te ní naquehéⁿ-yu ichi cuánuhú-yu vehé-yu.

⁷ Te ní xica bàrcú ñúhú-ndí ní quée-xi ñuú Tìrú cuáháⁿ-ndí ndihi-xi ñuú Tolèmaidá. Te xíãⁿ ñí sáá-xi te ní quene-ndí, te ní sáháⁿ-ndí ní cáháⁿ ndihi-ndí nchaa ñáyi sándáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí ndihí-yu ñíⁿ nduu. ⁸ Te nduu tnëé ní ndée tucu-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí ñuú Cèsareá, te yàcáⁿ ní quene tucu-ndí bàrcú, te cuáháⁿ-ndí vehe té Lìpé cundecu-ndí ndihi-dé. Te té-áⁿ ñí xóo cada chiúⁿ ndihi-dé íñú-gá cue té ní chindee ñaha xii ñáyi sándáá iní tnúhu-gá ñuú Jerusálén ní xóo cuãñaha-güedé sá ñí xóo caxí-yu. Te dàtnùní mee-nã tnúhu Yã Ndiöxí cáháⁿ-dé xíca cùu-dé. ⁹ Te té Lìpé-áⁿ ndècu cùmí dèhe dñhí-dé, te ní ñíⁿ-yu vátá ndúcú ñaha-gá té xii-yu, te ncháá-yu càháⁿ-yu tnúhu Yã Ndiöxí tnúhu sá dácahu iní ñáhá mèe-gá. ¹⁰ Te xíãⁿ ñí cuu titní nduu ndècu-ndí, te ní quexìo ñíⁿ té nàni Agabú ñuú-áⁿ, véxi-dé distritú Jùdeá, te té-áⁿ tnáhá-dé càháⁿ-dé tnúhu Yã Ndiöxí. ¹¹ Te ní níhí-dé tnúhu núú ndécú-ndí ñú ní quixi-dé ní cáháⁿ ndihi ñaha-dé xii-ndí. Te ní xícaⁿ-dé cínchú té Páblú, te ní ngóo-dé, te ní ngüíta-dé ní dácútú-dé sáhá-dé ndihi ndaha-dé, te ní cachí-dé xii-ndí:

—Espiritú Yã Ndiöxí ní cachí-xi sá tãe dii cínchú-xi-a tñi ñaha cuè té isràél ñuú Jerusálén, te duha dacutu ñaha-güedé xii-dé, te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-dé núú cuè té ñuú Rómá. Duha ní cáháⁿ Espiritú-gá —càchí té Àgabú.

¹² Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, te ní xãhaⁿ-ndí nchaa-ndí sá vã quíhíⁿ té Páblú ñuú Jerusálén. ¹³ Te té Páblú ní cachí-dé:

—¿Ná cuendá ndéé dúcáⁿ ndàhyú-ndó dàndihú iní ñáhá-ndó xii-í-i? Te ñá túú nã cuu cuèi na dacutu ñaha-güedé, àdi cuèi na càhni ñaha-güedé xii-í cuendá sá càháⁿ ndihi-í Jèsús, chi sa ndècu túha-í sá cùú-í —càchí-dé.

14 Te ñá túú ní sándáá iní-dé sá dúcáⁿ xáhaⁿ-ndí, núú xiáⁿ ñá túú-gá ná ní xáhaⁿ-ndí xii-dé sá vǎ quíhíⁿ-dé, te ní xítñaha-ndí:

—Mee-ni-gǎ Yǎ Ndiöxí ná cùnaha-gá nása sàni iní-gá cada-gá —xítñaha-na-ndí.

15 Te ní queheⁿ-ndí ndàchíuⁿ-ndí, te ní xica-ndí cuáháⁿ-ndí ñuú Jerusálén.

16 Te cuáháⁿ ndíhi-ndí ñíⁿ úú cue téé Cèsareá, cue téé ní sándáá iní tnúhu Jèsús. Te ndèca ñaha-güedé xii-ndí cuáháⁿ vehe té Mnàson, te téé-áⁿ cúú-dé téé distritú Chìpré, te ndècu-dé ñuú Jerusálén, te sa ní cuu vǎi nduu ní sándáá iní-dé tnúhu-gá, te vehe téé-áⁿ ñí xíndecu-ndí.

Té Pǎblú ndátñúhu-dé ndíhi té Jàcobó

17 Te òré ní quexìo-ndí ñuú Jerusálén, te nchaa ñáyíu ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní quixí-yu ní dándácõ vǎha ñàhá-yu, chí ní cudíí víhí iní-yu sá ñí quexìo-ndí. 18 Te nduu tnèé cuáháⁿ ndíhi-ndí té Pǎblú cuendá cáháⁿ ndíhi-ndí té Jàcobó, te òré ní quexìo-ndí núú ndécú-dé, te ndècu ndíhi-dé nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyíu sándáá iní tnúhu Jèsús. 19 Te té Pǎblú ní dándácõ vǎha ñaha-dé xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dé nàcuáa ní quide Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii-dé ní cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél. 20 Te sátá ñí yáha ní cáháⁿ-dé, te ní ndácáⁿ táhú-yu núú Yǎ Ndiöxí cuendá nchaa sá ñí quide-gá. Te dàtnùní ní xáhaⁿ-güedé xii té Pǎblú:

—Yòhó sa nàha-n sá ñí cuu titní mǐl ñáyíu isràél ní sándáá iní-yu tnúhu Jèsús, te cǎchí-yu sá ìo xìni ñuhu-xi cadá-yu nchaa nàcuáa cǎháⁿ tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés. 21 Te ní níhí-yu tnúhu sá dǎcuàha-n ñáyíu isràél ñáyíu ndècu ñuú xícá cuendá sá vǎ cadá-gǎ-yu nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cadá-yu. Te xáhaⁿ-n xii-yu sá vǎ cuàha-gá-yu sèñá ñí landú-yu, te vǎ cadá-gǎ-yu dàtná ní xóo cada ñáyíu ndéé sanaha, duha dàcuaha-n ñáyíu ní níhí-yu tnúhu. 22 Te na nihí-yu tnúhu sá ndécú-n ìha,

te tnávíí ngúíta-yu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-n. 23 Te na cǎchí tnúhu-ndí nàcuáa cada-n. Ndècu cúmí cue téé vátá cadá-gǎ-güedé nàcuáa ní cáháⁿ méé-güedé sá cadá-güedé cuendá nduu vétú iní Yǎ Ndiöxí. 24 Te quíhíⁿ-n ndíhi-güedé te cada-n nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáyíu ndéé sanaha cuendá nduu vétú iní Yǎ Ndiöxí. Te tava-n díhúⁿ cuu núú-güedé cháhu-güedé veñúhu, te ducaⁿ te dàtnùní ndacu dèté díquí-güedé. Nchaa xiáⁿ cada-n, te quini ñáyíu sá ñǎ ndáa tnúhu cǎháⁿ nchaa ñáyíu cǎháⁿ cuèhé cuendá-n. Te na cùtnuní iní-yu sá tnàhá-n quide-n nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés cadá-yu. 25 Te sa ní quide ndáá-ndí cuendá nchaa ñáyíu ñuú xícá, nchaa ñáyíu ní tuha ichi Jèsús. Te sa ní cadúha-ndí tutú ní tendaha-ndí cuáháⁿ ndaha nchaa ñáyíu-áⁿ sǎ vǎ cǎxí-yu nchaa sá nchító-ó ndúu táhú nchaa sá cǎchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue ñáyíu ñuyíú-a. Te ní xáhaⁿ-ndí sá vǎ cǎxí-yu níhí, te vǎ cǎxí-yu cuñú nchaa quiti cuèhné. Te vǎ cǎháⁿ ndíhi cue téé ñadíhí te núu ñá díú ñadíhí-güedé cúú-yu, te ní cué ñáyíu díhí vǎ cǎháⁿ ndíhí-yu téé te núu ñá díú yíí-yu cùu-güedé. Duha ní tee-ndí núú tütú cuáháⁿ —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pǎblú.

Ní tní-güedé té Pǎblú xití veñúhu ñáyíu isràél

26 Te nduu tnèé cuáháⁿ té Pǎblú ndíhi cúmí cue téé veñúhu cǎhnu sá ìo cùnuu núú ñáyíu isràél cada-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyíu ndéé sanaha cuendá nduu vétú iní Yǎ Ndiöxí. Te ní quíhu-dé veñúhu cǎhnu sá ìo cùnuu-áⁿ ñí xáhaⁿ-dé ná daha-gá nduu cùmání dandíhi-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyíu ndéé sanaha, te dàtnùní cǎnehe-güedé sá ndúú táhú Yǎ Ndiöxí quíhíⁿ veñúhu.

27 Te cùmání-gǎ cuu úsá nduu sá ñí sáháⁿ-güedé veñúhu cǎhnu sá ìo cùnuu, te sa ndècu tucu té Pǎblú veñúhu. Te cue téé isràél véxi distritú Àsiá ní xiní-güedé té Pǎblú yíhí-dé veñúhu,

te ní tñi ñaha-güedě xii-dé, te ío ní cáháⁿ cuèhé-güedé cuèndá-dé núú dáva-gá ñáyu yihi veñúhu cuèndá sá cúdeⁿ-yu núú tē Pāblú. ²⁸ Te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xāhaⁿ-güedě xií-yu:

—¿Nchòhó ñáyu isràél, yáchí-ndó chì cuánùndaha ñaha-ndo! Chì tée-a yayacáⁿ cuáháⁿ-dé cāháⁿ-dé sá ñà túú nāndíhi-o, te cāháⁿ-dé sá vā cādá-ó nchāa nacuāa cāháⁿ tnúhu sá nī chídó tnùnī ndíi Moisés, te cāchí-dé sá ñà túú nāndíhi veñúhu-a. Te ñá díú-ní xǎⁿ chi sa ní quíhu-dé veñúhu-a ndíhi cue tée ñá túú cùu ñáyu isràél, te sá dúcáⁿ nī quide-dé, te ñá túú-gǎ ní cānehe íí-dě xití veñúhu. Te veñúhu-a cùu-xi vehe Yá Ndióxi —cāchí-güedé xāhaⁿ-güedě xií-yu.

²⁹ Te ducaⁿ nī cáháⁿ-güedé chi ní sani iní-güedé sá nī quíhu ndíhi-dé té Trófimú veñúhu-güedé, chi ní xiní-güedé xíca cùu ndíhi ñaha-dé xití ñuú. Te tée-áⁿ cúú-dě tée ñuú Éfesú, te ñá díú tée isràél cúú-dě.

³⁰ Te chitu ñáyu ñuú-áⁿ nī tacá-yu ní tñi-yu té Pāblú táñuhu ñahá-yu ní ndee veñúhu cāhnu sá ío cùnūu, te òré-ni ní nacadí-güedé yèhe veñúhu-áⁿ. ³¹ Te sa cahní-yu té Pāblú ní cùu, te ní sáháⁿ ñⁿ úú-güedé núú ndécú tée cùu capitáⁿ cùnūu-gá, te ní xāhaⁿ-güedě xii-dé sá ncháá ñáyu ñuú Jerusalén xñàá-yu. ³² Te òré-áⁿ cuáháⁿ tée cùu capitáⁿ cùnūu-gá ndíhi dava-gá cue tée nchícúⁿ-gá ndíhi sandádú-dé. Te òré ní xiní-yu ní quexío coyo-güedé núú xixúcu-yu, te ní yùhú-yu ñá túú-gǎ ní cānī-yu té Pāblú. ³³ Te tée cùu capitáⁿ ní sátuha-dé té Pāblú, te ní xāhaⁿ-dě xii cue sandádú-dé sá tñí ñaha-güedé dacùtu ñaha-güedé úú cadèná. Te dātnùnī ní xícaⁿ tnúhú-dě núú-yu, te xāhaⁿ-dě:

—¿Ná cúú tēe-a? ¿Ná ní quide-dé? —cāchí-dé xāhaⁿ-dě xií-yu.

³⁴ Te tée cùu capitáⁿ-áⁿ ñǎ ní cùtnuní iní-dé núu ná cúú sǎ nī quide té Pāblú, chi uuⁿni ní cuáá-yu. Te tucu cāháⁿ ñⁿ, tucu cāháⁿ ñⁿ-yu, núu xǎⁿ ní xāhaⁿ-dě cue sandádú-dé sá cāndèca

ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ cuàrtél núú ndécú-güedě. ³⁵⁻³⁶ Te nchícúⁿ ñáhǎ-yu cuáháⁿ ní quexío ndéé nācuāa cāa nchio cuínī-yu cahní ñahá-yu xii-dé ní cùu. Te níhi ní cáháⁿ-yu xāhǎⁿ-yu sá cāhní ñaha-güedé, te xǎⁿ ní ndacani ñaha-güedě ndécá ñaha-güedé cuásáá nchio-ǎⁿ.

Té Pāblú xāhaⁿ-dě xii-güedé sá ñà túú cuèchi-dé

³⁷ Te cuánguihu-güedé cuàrtél ndíhi té Pāblú ní cùu, te ní xāhaⁿ-dě xii tée cùu capitáⁿ cùnūu-gá:

—Cāháⁿ ndàhú-í núú-n cùndetu-na cūñaha-í ñⁿ úú tnúhu xií-yu —cāchí-dé xāhaⁿ-dě.

Te tée tàxi tnuní-áⁿ nī xāhaⁿ-dě:

—¿Náa tnàhá yòhó cāháⁿ-n tnúhu griégú? ³⁸ Te ní cáháⁿ-í sá tēe ègíptú cúú-n, chi díu-n nī ndúcú-n cuè tēe ní nāá ndíhi tēe cùchiuⁿ Cesár ní cáháⁿ-í, chi díu ñⁿ tēe yacáⁿ ní ndúcú-dě cūmí mīl cue tēe ní sahní ndíyi. Te ndèca tnaha-güedé ní sáháⁿ xití yucu ní xíhi váha-güedé —cāchí-dé xāhaⁿ-dě xii té Pāblú.

³⁹ Te té Pāblú ní xāhaⁿ-dě:

—Ñá díú tēe ègíptú cúú-í, chi tēe isràél cúú-í, chi díu-ni tēe isràél cúú tātà-í, te dícó-ni sá nī cacu-í ñuú Tàrsú ñuú cāhnú, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Ciliciá. Te cuínī-í cada ndee iní-n dāña-n na cāháⁿ ndíhi-í-yu —cāchí-dé xāhaⁿ-dě.

⁴⁰ Te ní xāhaⁿ tēe cùu capitáⁿ cùnūu-gá sá cúú cāháⁿ té Pāblú, núu ní ngúnutñí-dé núú nchio, te ní quide-dé ndaha-dé sá cùndedóho-yu. Te ní sadí-yu yuhú-yu, te ní cáháⁿ-dé tnúhu ñáyu isràél, te xāhaⁿ-dě xií-yu:

22

¹ —Chí cādá cāhnu iní nchòhó cue tēe sa cuèhé ndíhi nchòhó cue tēe cuechi, na cāháⁿ-í ñⁿ tnúhu cundedóho-ndo sǎ ñà túú cuèchi-í, chi ñá túú ñǎ ní quide-í, te ní ñà túú ñǎ tnúhu cāháⁿ-í —cāchí-dé xāhaⁿ-dě xii-güedé.

² Te cuèndá sá dúcáⁿ nī cáháⁿ-dé tnúhu mèe-yu núu tnávíí-ñǎ ní sadí-yu yuhú-yu ní xíndedóho-yu ní cáháⁿ-dé, te xāhaⁿ-dě:

3 —Yúhú cùu-í tée isràél, te ní cacu-í ñuú Tàrsú, te ñuú-án yíndèhu-xi Ciliciá. Te davitna líhli-í cútnàhá ní quexìo-í ñuú Jerusàlén ní dácuáhá ñàha té Gamàliél. Te ní dácuáhà-í nchaa tnúhu ní chídó tnùnì nchaa cue tée ndéé sanaha nàcuáa cada ñáyi. Te yúhú ní cahu iní-í ní quide-í títí nùú chiúⁿ nacuáa cuu váha iní Yă Ndiöxí ní cáhàⁿ-í, te ñuú-áⁿ dácuáhá quide nchahó tucu. 4 Te ní sánú ndúcù-í nchaa ñáyi sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús, cuèi tée, cuèi ñáyi dîhí ní dácútù-í-yu, te ní chihi-í-yu vecaá, te ní níhì-í tnúhu ndee iní sá cáhnì-ndí-yu. 5 Te dútú cúnú-gá ndîhi cue tée cúnú nùú-ndó nàha-güedé sá ndáa càhàⁿ-í chi mee-güedé ní taxi-güedé tutú cuáñaha-í xii ñáyi isràél ñáyi ndècu ñuú Dàmascú cuendá cutnùnì iní-yu ná chiúⁿ cuáhàⁿ-í ní cùu. Te ñuú-í ichi cuáhàⁿ-í ñuú-áⁿ cuánúndúcù-í ñáyi ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús cuendá dacùtu-í-yu te candeca-í-yu ndixi, te iha cada úhú ñáhà-güedé xii-yu ní cùu.

Té Păblú xăhaⁿ-dē xii ñáyi nàcuáa ní cuu ní tuha-dé ichi Jèsús
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

6 Te ta cùyatni-í ñuú Dàmascú cuáhàⁿ-í, te cùu-xi datná òré caúxúú nduu, te uuⁿ ní quee ñuhú andîu, te ní dáyèhé-xi ndéé nùú nùtnî-í. 7 Te ní quide nee-xi nùú-í, xiáⁿ ní nduá-í ndéé ñuhu. Te ní tecú dóho-í càhàⁿ ñⁿ sá càhàⁿ andîu, te càchì-xi: “Yòhó té Sàulú, ¿ná cuendá cúú ùhú iní ñáhà-n dândoho ñaha-n xii-í?”, càchì sá càhàⁿ-án. 8 Te ní xáhaⁿ-í: “¿Ná cúú yòhó sá càhàⁿ-ái?”, xăhaⁿ-í. Te ní càhàⁿ tucu ñngá xito te càchì-xi: “Yúhú cùu-í Jèsús tée ní xíndecu ñuú Nazàrét, te ducaⁿ ño dândoho ñaha-n xii-í”, càchì sá càhàⁿ-án. Te xiáⁿ ní cutnùnì iní-í sá díú Jèsús càhàⁿ. 9 Te nchaa cue tée ndîhi-í ní xiní-güedé ní dáyèhé ñuhú, te ní yuhú-güedé, dico ñá túú ní tècú dóho-güedé òré ní càhàⁿ-gá. 10 Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yòhó Xítóhó Jesucristú, ¿ná cuínì-n càda-í?”, xăhaⁿ-í xii-gá. Te ní cachì-gá: “Ndacóo, te quíhìⁿ-n ñuú Dàmascú, yàcáⁿ tecú

tnúhu-n nchaa nacuáa cuínì Yă Ndiöxí cada-n”, càchì-gá —càchì té Păblú xăhaⁿ-dē xii-yu.

11 Te ní xáhaⁿ tucu té Păblú:

—Te cuendá sá ní dácuáá ñàha ñuhú xii-í nùu ní tñî cue tée ndîhi-í ndaha-í ndéca ñàha-güedé cuáhàⁿ ndéé ñuú Dàmascú.

12 Te yàcáⁿ ndécú ñⁿ tée nàni Ananiás, te ío vâi sá ní chídó tnùnì ndîi Moisés cadá-yu quide-dé. Te nchaa ñáyi ñuú Dàmascú ío váha càhàⁿ ndîhi ñáhà-yu xii-dé. 13 Te ní quexìo-dé nùú ndécù-í, te ní cachì-dé: “Yòhó té Sàulú, tée ndècu ndîhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ndúha nùú-n”, càchì-dé. Te òré-ni ní nacaáⁿ nùú-í te ní xiní-í-dé. 14 Te dâtnùnì ní cachì-dé: “Yă Ndiöxí ní cáhàⁿ ndîhi-gá ñanì tñáhà-ó ní xíndecu ndéé sanaha. Te ñuú-gá ní cáxi ñaha-gá xii-n cuendá quínì-n nchaa sá váha cuínì-gá cada-n. Te quínì-n Jèsús Yaá ñá túú cuèchi-xi, te ñuú-ni mee-gá càhàⁿ ndîhi ñaha-gá xii-n. 15 Te càhàⁿ-n tnúhu Jèsús nùú nchaa ñáyi, te càhàⁿ-n nchaa sá ní xiní-n ndîhi nchaa sá ní xíndedóho-n. 16 Tñavîi, te quíhìⁿ-n cuàndute-n, te càhàⁿ ndîhi-n Yă Ndiöxí cuendá cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide-n”, duha ní cachì té Ananiás xii-í —càchì té Păblú xăhaⁿ-dē xii-yu.

Té Păblú ní cani-dé cuèndú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cada-dé quíhìⁿ-dē ñuú nùú xíndecu ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél

17 Te ní xáhaⁿ tucu té Păblú:

—Te ní ndee-í cuándixi-í ñuú Jerusàlén. Te ní sáhàⁿ-í veñúhu càhnu sá ño cúnú ní càhàⁿ ndîhi-í Yă Ndiöxí, te ní dácótó nùú ñáhà-xi sá mée Jèsús ní xiní-í xití veñúhu, 18 te ní cachì-gá: “Yáchì, quee-n ñuú Jerusàlén, chi ñáyi-a vá quíndáá iní-yu nàcuáa ní cachì-í cúñaha-n xii-yu cuendá-í”, duha ní cachì-gá xii-í. 19 Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yòhó Xítóhó Jesucristú, sa xiní-n sá ncháá ñáyi nàhá-yu sá ní sáhàⁿ-í ndî tñáhà ñⁿ ndî tñáhà ñⁿ veñúhu nànducu-í ñáyi sàndáá iní tnúhu-n, te ní tñî-í-yu, ní chihi-í-yu vecaá, te ní táuchíuⁿ-í ní caniha-güedé xii-yu. 20 Te cútnàhá ní sahnì-güedé ndîi Těvá tée ní xóo càhàⁿ tnúhu-n,

te tñàhá-í ndécú òré-áⁿ te ní xíndeé-í dóó cue téé ní sahní ñàha xii ndíí. Te yúhú ní cáhàⁿ-í sá ní quide váha-güedé sá dúcáⁿ ní quide-güedé”, duha ní xáhaⁿ-í xii-gá. ²¹ Te ní cachí tñúhu-gá xii-í: “Cuàháⁿ chi cuíní-í quihíⁿ-n nchàa ñúú xícá nùú xíndecu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cáháⁿ-n tñúhu-í”, cächí-gá —cächí té Pàblú xáhaⁿ-dè xii-yu.

Te Pàblú ndíhi téé tàxi tñuní ñáhá xii cue sandadú

²² Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dè, te ñá ní tñàhá-gá iní-yu cundedóho-yu tñúhu cáháⁿ-dè. Te ìⁿ-ní ní cuú-yu nchaá-yu, te ní cuáá-yu, te xäháⁿ-yu:

—¡Chí cáhní-dè! ¡Ñá díú sá cündècu-dé ñuyíú-a! —cächí-yu xäháⁿ-yu.

²³ Te mei òré ducaⁿ ní cáháⁿ-yu, te ní ndátá-yu dóö-yu, te ní dáquénè-yu núú ñinu sá sätú iní-yu. Te ní quèhnu-yu ñuhu, te ní dácácòyó-yu núú ñinu sá ïo sätú iní-yu. ²⁴ Te téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá ní xáhaⁿ-dè xii cue sandadú-dé:

—Chí dítá-dè ná quíhu-dé ndéé xití vehe, te cani-ndo-dè ñii, chi na quène yuhu-dé ná tñúhu ní cáháⁿ-dè nùu ndéé dúcáⁿ cùdèñⁿ-yu núú-dè —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁵ Te sátá ní dácútú ñàha-güedé xii té Pàblú sá cání ñàha-güedé ní cùu, te ní xáhaⁿ-dè xii téé cùu capitáⁿ ndécú-áⁿ:

—Te na cächí tñúhu-í sá vã cúú caniha-güedé ñii, chi téé ròrá cúú-í, te vátá quíní ndáá-gá-ndó nùu ndècuéchi-í àdi ñáhá —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii téé cùu capitáⁿ.

²⁶ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dè, te ní sáháⁿ téé cùu capitáⁿ núú tée cùnùu-gá, te ní xáhaⁿ-dè:

—Vá cúú cànì-o téé-áⁿ, chi téé ròrá cúú-dè —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

²⁷ Te ní sáháⁿ téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá ndéé núú tée Pàblú, te ní xáhaⁿ-dè:

—Cáháⁿ ndáá-n nùu ndisa téé ròrá cúú-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní xáhaⁿ tée Pàblú:

—Ndáá sá tée ròrá cúú-í —cächí té Pàblú xáhaⁿ-dè xii téé cùnùu-áⁿ.

²⁸ Te ní xáhaⁿ téé cùnùu-áⁿ:

—Yúhú tñàhá-í cúú-í téé ròrá, chi vãi díhúⁿ ní cháhu-í —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

Te té Pàblú ní xáhaⁿ-dè:

—Tñàhá-í cúú-í téé yàcáⁿ tucu, chi tãtã-í cúú-dè téé ròrá —cächí té Pàblú xáhaⁿ-dè xii téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá.

²⁹ Te uuⁿni ní nacaca sata cuè téé cuáháⁿ caniha xii-dé ní cùu. Te ní yúhú téé tàxi tñuní sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ tée Pàblú sá tée ròrá cúú-dè, chi ní xáhaⁿ-dè ní dácútú ñàha-güedé xii-dé, núu xíáⁿ ní yùhu-dé.

Té Pàblú ní cáháⁿ ndíhi-dé cue téé cùnùu oré ní quide-güedé jündá

³⁰ Te téé tàxi tñuní sandadú ñá ní xíní-dé ná cuéchi ní dácáá ñáyiú isràél díquí tée Pàblú, núu xíáⁿ nduu tñéé ní cana-dé cue dútú cùnùu, ndíhi cue téé cùchiuⁿ, ndíhi cue téé cùu sacuéhé, te ní xáhaⁿ-dè sá cádá-güedé jündá cuendá nducu tñúhu-güedé núú tée Pàblú ná cuéchi ní dácáá-yu díquí-dè. Te ní xáhaⁿ-dè xii cue sandadú sá nándaxi ñàha-güedé cadená ndútú-dé, te candeca ñàha-güedé quihíⁿ núú cádá-güedé jündá. Te ní sáháⁿ-güedé ní nandaxi ñàha-güedé xii-dé ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ jündá, te ní quexiò-güedé, te ní ngúnutñii-dé núú cuè téé cùchiuⁿ.

23

¹ Te yàcáⁿ ní xíndéhé vãha té Pàblú núú nchàa-güedé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Cada cànno iní nchòhó cue téé cùchiuⁿ, te ducaⁿ nchòhó cue téé cùu sacuéhé, véxi-í cächí tñúhu-í sá ñà túú cuéchi-í, chi mee Yã Ndiòxí náhá-gã nása ndècu-í ñuyíú-a, te ñá túú cùcahaⁿ núú-í núú-gã —cächí té Pàblú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

² Te té Ananiás téé cùu dútú cùnùu-gá ní xáhaⁿ-dè xii cue téé nùtñii yatni dñii té Pàblú sá cání-güedé déhndé yuhu-dé. ³ Te té Pàblú ní xáhaⁿ-dè xii dútú-áⁿ:

—Yòhó, chi úhú tñàhí iní-n, chi ní ndúcú-n tée ní caniha xii-í, te ñá túú cuéchi-í, dico quíní-n nã cada ñàha Yã Ndiòxí xii-n. Te yòhó ní cana ñàha-n ndùcu tñúhu-n nùu quide-í nchaa nàcuáa cáháⁿ tñúhu sá ní chídó

tnùní ndíi Moisés cada-o. Te mee-n ní ndúcú-n tée ní caniha, te ñá túú dùcaⁿ ní cáháⁿ ndíi cada-o —càchí té Páblú xáhaⁿ-dě xii dútú cúnùu-gá-áⁿ.

⁴ Te cue tée xĩnutnĩ ãiñi té Páblú ní xáhaⁿ-güedě xii-dé:

—Néhé ní quide-n chi ní xícuèhé-n dútú cúnùu-gá tée xĩnu cuechi núú Yă Ndiõxí —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii té Páblú.

⁵ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dě xii-güedě:

—Cada càhnu iní-ndó chi ñá túú xĩní-í sá dútú cúnùu-gá cúú-dé, chi núú tütú Yă Ndiõxí càchí-xi sá vâ cúú càháⁿ cuèhé-ó cuendá ñⁿ tée cúnùu ñúú-ó yòtnúhu. Te yúhú ñá túú xĩní-í sá tée cúnùu cuu-dé nũu ní sácóo-í ní cáháⁿ-í —càchí té Páblú xáhaⁿ-dě xii-güedě.

⁶ Te òré-áⁿ ñi cutnùní iní té Páblú sá dáva-güedě cündihí-güedě cue tée cùu saducéú, te dava-güedě cündihí-güedě cue tée cùu fariséú, te níhi ní cáháⁿ-dé ní xáhaⁿ-dě xii-güedě:

—Yúhú cúú-í tée fariséú, te tnàhá tātà-í ndihí xĩ-í cúú-güedě cue tée fariséú tucu. Te tnàhá yúhú sàndáá iní-í sá ndótó nchàa ñáyiu ní xíhí, te núu xĩáⁿ cuiní-ndó ndùcu tnúhu-ndo nũú-í cáná ñàha-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedě.

⁷ Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-dé xĩáⁿ ní nàá ndihí tnàha cue tée cùu fariséú ndihí cue tée cùu saducéú, chi ñá ñⁿ-ní tnúhu ní càháⁿ-güedě, chi ní ndi queheⁿ ndi queheⁿ-güedě sá ñi cáháⁿ-güedě. ⁸ Te cue tée cùu saducéú càchí-güedě sá vâ ndótó cuè ñáyiu ní xíhí, te cue tée cùu fariséú càchí-güedě sá ndótó-yu. Te cue tée cùu saducéú càchí-güedě sá ñà túú espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiõxí, te cue tée cùu fariséú càchí-güedě sá ño espíritú xínú cuèchi núú-gă. ⁹ Te ta cùdéeⁿ-güedě cuáháⁿ, te níhi-gá cúú iní-güedě càháⁿ-güedě, te ñⁿ úú cue tée cùu fariséú cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní cáháⁿ níhi-güedě, te xáhaⁿ-güedě:

—Ñá túú cuèchi-dé, te cudana te ní cáháⁿ ndihí-dé ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiõxí te vâ ngõo vâ cúú

váha iní-ó nũú-gă —càchí cue tée cùu fariséú xáhaⁿ-güedě xii-güedě.

¹⁰ Te cuendá sá ño xĩnàá-güedě, xĩáⁿ ní yúhú tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá sá cáhni-güedě té Páblú, núu xĩáⁿ ní xáhaⁿ-dě sá quihíⁿ-güedě cúnúcuaca ñaha-güedě candeca ñaha-güedě núhú cuàrtél.

¹¹ Te ndéé niú cúú úú ní quexìo Xítohó Jesucristú núú ndécú tē Páblú, te ní xáhaⁿ-gă:

—Ñíi cunduu-n, vâ yúhú-n, chi nàcuáa ní cáháⁿ-n ñi cacunehe ñaha-n xii-í iha, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-n càcunehe ñaha-n xii-í quihíⁿ-n ñúú Rómá —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Cahni-güedě té Páblú ní cùu

¹²⁻¹³ Te nduu tnéé ní natacá vñhi-gá údico cue tée israhél ní ndatnúhu-güedě sá cáhni-güedě té Páblú, te ní xitnàha-güedě:

—Ni dítá vâ cáxí-ó te ni ndùte vâ cóhó-ó ndéé ndacu-o càhni-o té Páblú, te dàtnùní caxi-o dítá, te coho-o ndùte, chi sa ní sani iní-ó sá cádá-ó, te cuu cuèchi xii-o nũu vâ cádá-ó —càchí-güedě xitnàha-güedě.

¹⁴ Te ní sáháⁿ-güedě núú ndécú nchàa dútú cúnùu ndihí nchaa cue tée cùu sacuéhé, te ní xáhaⁿ-güedě:

—Ní cachí-ndí sá ni dítá vâ cáxí-ndí ndéé nũu ní ndacu-ndí ní sahani-ndí té Páblú, chi sa ní sani iní-ndí sá cádá-ndí, te cuu cuèchi núu vâ cádá-ndí. ¹⁵ Te duha cada-ndo ndihí dava-gá cue tée cúnùu, chi cùñaha-ndo xii tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá: “Quixi ndihí-n tē Páblú núú ndécú-ndí cuendá ndatnúhu ndihí-ndí-dé, chi cuiní-ndí nducu tnúhu váha-gá-ndí ná cúú sá ñi quide-dé”, duha cùñaha-ndo xii tée tàxi tnuní sandàdú. Te ducaⁿ-ni cùñaha-ndo dándahú-ndó-güedě cuendá quixi ndihí-güedě té Páblú, te nchúhú sa cundetu-ndí-güedě ichi, chi quiní té Páblú ná cahni-ndí-dé —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii cue tée cùchiuⁿ.

¹⁶ Te déhe cúha té Páblú ní níhí-dé tnúhu nàcuáa cada-güedě dító-dé. Te ní sáháⁿ-dé cuàrtél, te ní xáhaⁿ-dě xii dító-dé nàcuáa càháⁿ-güedě cada

ñaha-güedë. ¹⁷ Te ní cana té Păblú ñí tée cùu capitán, te ní xáhaⁿ-dë:

—Vá cündèe iní-n, quíhíⁿ ndíhi-n tée-a na càháⁿ ndíhi-dé tée cùnuu-gá, chi ndècu ñí cuendú cúñaha-dë cuíní-í —càchí té Păblú xáhaⁿ-dë xii tée cùu capitán.

¹⁸ Te dătnùní ní xica tée cùu capitán ndécá-dë dăxíⁿ té Păblú cuáháⁿ núu ndécú tée cùnuu-gá, te òré ní quexìo-güedé núu-dë, te ní xáhaⁿ tée cùu capitán xii-dé:

—Té Păblú tée yìhi vecaá ní cana ñaha-dë xii-í, te ní cachí-dé véxi-í ndíhi tée-a cuendá cachí tnúhu-dé ñí cuendú cuíní-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii tée cùnuu-gá.

¹⁹ Te tée cùnuu-áⁿ ñí tñi-dé ndaha dăxíⁿ tē Păblú, te tănèhe ñaha-dé cuáháⁿ ñí xio, te ní xícáⁿ tnúhú-dë núu-dë, te xáhaⁿ-dë:

—¿Ná cuendú cuíní-n cǎháⁿ-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii dăxíⁿ tē Păblú.

²⁰ Te ní xáhaⁿ-dë xii tée cùnuu-áⁿ:

—Cue tée isràél ní ndatnúhu ndáá-güedé sá quíxí-güedé tneé cǎháⁿ ndàhú-güedé núu-n cǎndeca-n té Păblú quíhíⁿ jündá, te yàcáⁿ cǎcáⁿ tnúhú ndáá-güedé núu-dë ná cúu sǎ ñí quide-dé, càchí-güedé xǐtnàha-güedé. ²¹ Te vá quíndáá iní-n chi dícó dandàhú ñáhá-güedé, chi vìhi-gá údico-güedé ndátnúhu-güedé cundedí-güedé ichi cahni ñaha-güedé. Te xǐtnàha-güedé sá ñí dítá vǎ cǎxí-güedé, te ñí ndúte vá cóhó-güedé ndéé núu ní ndacu-güedé ní sahani ñaha-güedé, te dătnùní caxi-güedé dítá, te coho-güedé ndute, chi sa ní sani iní-güedé sá cǎdá-güedé, te cuu cuéchi núu vá cǎdá-güedé, càchí-güedé xǐtnàha-güedé. Te cundecu túha-ná-güedé cundetú ñaha-güedé tneé, te núu na quíndáá iní-n cǎndeca-n-dé quíhíⁿ jündá —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii tée cùnuu-áⁿ.

²² Te tée cùnuu-áⁿ ñí xáhaⁿ-dë:

—Cuanùhú, te vá yòo tnàhí cúñaha-n sǎ ñí quixi-n ñí cachí tnúhu-n nàcuáa càháⁿ-güedé cada-güedé té Păblú —càchí-dé xáhaⁿ-dë.

Ndèca-güedé té Păblú cuáháⁿ núu tē Juéllí tée cùu gobiernú

²³ Te tée cùnuu-gá ní cana-dé úu cue tée cùu capitán, te xáhaⁿ-dë:

—Tava-ndo úu ciendú sandàdú cue tée xica saha, ndíhi únídico úxí sandàdú cue tée yòdo cuayú, ndíhi úu ciendú sandàdú mee-ñi cuè tée xínehe lǎnzá. Te cada túha-ndo chi caca-ndo òré caá ñí níu quíhíⁿ-ndó ñíu Cèsareá ndíhi té Păblú. ²⁴ Te nducu-ndo cuèdicó ñí úu cuayú codo-dé ndíhi cue tée ndéé ñáhá xii-dé. Te cada cuedàdú-ndó-dé ichi, te cǎndeca-ndo-dé quíhíⁿ quíndeca-ndo-dé núu tée cùu gobiernú —càchí tée cùnuu-áⁿ xáhaⁿ-dë xii cue tée cùu capitán.

²⁵ Te tée cùnuu-áⁿ ñí cadúha-dé tutú cuendá quíhíⁿ ndaha té Juéllí tée cùu gobiernú. Te duha ní chídó tnùní-dé núu tütú cuáháⁿ:

²⁶ “Còvǎha dǐi-n, tǎtá gobernàdór. Ío cada càhnu iní, yúhú nání-í Clàudiú Lìsiás. Yúhú ní tendaha-í ñí tutú véxi ndaha-n cuendá quíni tnùní-n nàcuáa ní cuu iha. ²⁷ Cue tée isràél ní tñi-güedé ñí tée nàni Păblú cuíní-güedé cahni ñaha-güedé ní cùu, te ní níhí-í tnúhu sá tē rómá cúu-dë núu ní sáháⁿ-í ndíhi sandàdú-í ní dǎcǎcu-ndí-dé. ²⁸ Te ní cuíní-í quíni-í ná cuendá tē ñaha-güedé cuéchi xii-dé, núu xǎⁿ ndécá-í-dé ní sáháⁿ núu ñí quide cue tée cùchiuⁿ isràél jündá. ²⁹ Te yàcáⁿ ní níhí-í tnúhu sá ñà túu nǎ cuéchi ñí quide-dé, chi cuendá-ñi sá ñí níhí-güedé tnúhu sá ñà túu sǎndáá iní-dé cada-dé nchaa sá ñí xóo cada ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha nchícúⁿ nihnu-güedé quide-güedé, xǎⁿ ní cudééⁿ-güedé núu-dé. Te ñà túu cuéchi càhnu ñí quide-dé núu quíhíⁿ-dë vecaá àdi cahni-í-dé. ³⁰ Te ní níhí-í tnúhu sá cuè tée isràél ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-dé, xǎⁿ ní xáhaⁿ-í xii sandàdú-í sá cǎndèca ñaha-güedé quixi xǎⁿ. Te ní xáhaⁿ-í xii cue tée tē ñaha cuéchi sá quíxí-güedé ndéé xǎⁿ cǎháⁿ-güedé núu ná cuéchi ní quide-dé. Te cada càhnu iní-n chi duha-ñi ndúu tnúhu càháⁿ-í, te cundee iní-n quèheⁿ cuendá-n-dë”,

duha ní chídó tnùní tée ní cadúha tutú cuáháⁿ ndaha té Juéí.

³¹ Te cue sandàdú ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ tée tàxi tnuní ñáhá xii-güedé chi ní xica-güedé ndihí té Páblú òré caá íⁿ niú, te ñu-ni niú-áⁿ ní quexio-güedé ñuú Antipatrís. ³² Te sátá ñí tundaá, te ní nacuico cuè tée xínehe lánzá ndihí dava-gá sandàdú xicá sàha cuánuhú-güedé cuàrtél, te mee-nã sandàdú cue tée yòdo cuayú cuáháⁿ ndihí té Páblú. ³³ Te òré ní quexio-güedé ñuú Cèsareá, te ní sàha-güedé tée cùu gobiernú tutú néhé-güedé cuáháⁿ. Te ní queheⁿ cuèndá-dé té Páblú. ³⁴ Te sátá ñí dácuhá tée cùu gobiernú-áⁿ tutú-áⁿ te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú tẽ Páblú, te xáhaⁿ-dẽ:

—¿Ndéé tée cùu-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dẽ.

Te ní xáhaⁿ tẽ Páblú:

—Tée Ciliciá cùu-í —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ.

³⁵ Te ní xáhaⁿ tée cùu gobiernú-áⁿ:

—Òré quexio cue tée tée ñaha cuéchi xii-n, te cáháⁿ-n nãsa ní cuu, chi ñihí-í nàcuáa cada ndáá-í cuèndá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii té Páblú.

Te ní xáhaⁿ-dẽ xii sandàdú sá cùndèé-güedé té Páblú vehe càhnu té Hèrodés.

24

Té Páblú xáhaⁿ-dẽ xii té Juéí sá ñà túú cuéchi-dé

¹ Te sátá ñí cuu úhúⁿ nduu, te té Ananiás dútú cùnùu-gá cuáháⁿ-dé ñuú Cèsareá ndihí cue tée cùu sacuéhé ndihí íⁿ tée nàni Tèrtulú tée càháⁿ yuhu-güedé. Te cuáháⁿ-güedé núú tée cùu gobiernú cuáháⁿ dácuanèhnde-güedé núú-dé sá ndècuéchi té Páblú. ² Te ní sànguaca-güedé té Páblú. Te òré ní quexio-dé núú-güedé, te ní ngúíta té Tèrtulú xáhaⁿ-dẽ xii té Juéí nàcuáa cà cuéchi tée-güedé té Páblú:

—Ío càhnu cada iní tãtã gobernàdór. Duha ndùu chiuⁿ ndéé iní ñáhá-ndí xii-n vèxi-ndí, núu nãsa cachí-n cùnduu. Táxãhu xii-n, chi ío váha ndècu nchaa ñáyíu, te ñã túú nàá-yu chi ío váha quide-n. ³ Te ío cùdíí

íní-yu chi nchaa-ni nduu xíndecu váha-yu ncháá-yu, te ío táxãhu Ndiõxí xii-n sã dúcáⁿ quide-n. ⁴ Te cada càhnu iní, cuíní-í ndatnúhu-o íⁿ úú-ni cuèndú cuèndá sá vã cùyàa-o dáciuíta-í chiúⁿ-n. ⁵ Te íⁿ tée íha ío dásatú iní ñáhá-dẽ, chi ndèni ní cuu cuáháⁿ-dé ndátnúhu-dé ndihí ñáyíu isràél dánáá-dé-yu. Te nèhé quide-dé chi cuáháⁿ-dé dácàháⁿ-dé nchaa ñáyíu cuèndá quíndáá iní-yu tnúhu tée ní xíndecu ñuú Nazàrèt. ⁶ Chi ducaⁿ càháⁿ cue tée íha sá ñí sáháⁿ-dé veñúhu càhnu sá ío cùnùu, te cuíní-dé daquèe tíhú-dẽ veñúhu cuèndá cuíní-dé xocàni-dé sá íí ndécú, núu xíãⁿ ní tñí ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núú cuè tée cùchiuⁿ cuèndá cácaⁿ tnúhú-güedé núú-dé núu ná cuèndá ducaⁿ cuíní-dé cada-dé, chi ducaⁿ cà leí ndécú ndihí-güedé sá cáda ndáá-güedé núu ná íⁿ sá cúu. ⁷ Te té Lisiú tée cùu capitáⁿ cùnùu-gá ní quexio-dé ndihí sandàdú, te ní dácúnú-güedé nchaa cue tée nùtní ndihí té Páblú, te dàtnùní ní tñí ñaha-güedé xii-dé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ. ⁸ Te sátá xíãⁿ, te ní xáhaⁿ-dẽ sá quíxí-güedé ndéé ndíha cundáá cuéchi-dé. Te yòhó cundee íní-n càcáⁿ tnúhú-n núú-dé, te núu ndáá ducaⁿ ñí quide-dé àdi ñáhá —càchí té Tèrtulú xáhaⁿ-dẽ xii té Juéí tée cùu gobiernú.

⁹ Te dava-gá cue tée isràél xínutní xíãⁿ ñí cáháⁿ-güedé sá ndáá càháⁿ té Tèrtulú. ¹⁰ Te tée cùu gobiernú ní quide-dé ndaha-dé núú tẽ Páblú cuèndá cáháⁿ-dé, te té Páblú ní xáhaⁿ-dẽ:

—Yòhó sa ní cuu titní cuíá ndécú-n íha xehndé-n cuéchi nchaa ñáyíu xínáá, núu xíãⁿ ío cùdíí iní-í sá ndíha téhndé cuéchi tée ñaha-güedé xii-í. Te cundee íní-n cùndedóho-n na càni-í cuèndú nàcuáa ní cuu. ¹¹ Te nducu tnúhu-n te quiní-n nã càháⁿ ndáá-í, chi sa ní cuu úxúú nduu sá ñí sáháⁿ-í veñúhu càhnu sá ío cùnùu ñuú Jerusalén ní cáháⁿ ndihí-í Yã Ndiõxí. ¹² Te ni ñã túú ní nàá-í ndihí ñáyíu xítí veñúhu, te ñã túú ní xáhaⁿ-í nàá-yu ni íⁿ xichi, te ni íⁿ veñúhu líhli ní

sáháⁿ-í ñá túú nă ní xăhaⁿ-î cadá-yu.
 13 Te ni ñà túú quèñuhu-güedé cue
 tée cáháⁿ ndáá te núu ndáá ducaⁿ ñi
 quide-í. 14 Te yúhú cáháⁿ ndáá-í sá
 cáháⁿ ndihí-í Yă Ndiöxí, chi diu-ni Yă
 Ndiöxí ní xóo cáháⁿ ndihí ñáyiú ndéé
 sanaha, núu xíáⁿ ní tuha-í ichi-gá. Te
 cue tée-a cächí-güedé sá ñà díú ñⁿ ichi
 váha ni tuha-í. Te yúhú sàndáá iní-í
 nchaa sá ñi chídó tnùní ndíi Moisés
 ndihí dava-gá cue tée ní xóo cáháⁿ
 tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha. 15 Te
 sàndáá tucu iní-í sá ndótó nchàa ñáyiú
 ní xíhí, cuèi ñáyiú váha iní-xi, te cuèi
 ñáyiú úhú iní-xi, dico ndotó-yu. Te
 ducaⁿ ñi xóo quindáá iní nchaa ñáyiú
 ní xíndecu ndéé sanaha. 16 Te yúhú ío
 ndücu ndee-í quidè-í nchaa sá cáháⁿ
 Yă Ndiöxí cuèndá sá vă cúú cahaⁿ
 núu-í núú-gă ndihí núú ñáyiú ñuyúú-a.

17 Te sa ní cuu titní cuía sá ñà
 túú-gă sáháⁿ-í ñuú Jerusálén, te ní
 sáháⁿ tucu-í néhè-í díhúⁿ ñi taxi ñáyiú
 ñuú xicá cuèndá cuáñaha-í xii ñáyiú
 ñuú Jerusálén. Te ní ndúcú-í sá
 cuăha táhú-í Yă Ndiöxí. 18 Te ní
 xíndecu-í veñúhu cahnú sá ío cúnúu
 ní quide-í nchaa năcuáa ní xóo cada
 ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha cuèndá
 nduu vétú iní Yă Ndiöxí. Te ñá
 túú chítú-yu ni sáháⁿ, te ni ñà túú
 nă ní cùu, te ní naníhí ñáhá ñⁿ úú
 cue tée israhél xii-í, cue tée véxi dis-
 trítú Asíá. 19 Te quixi mee-güedé
 iha cáháⁿ-güedé, te núu sá ndáá ní
 xini-güedé sá yúhú ndècuéchi-í ní cùu,
 20 àdi ñáhá. Dico cachí tnúhu cue
 tée-áⁿ năsa ní cuu òré ní xíndecu-í
 jündá-güedé núu ndècuéchi-í àdi ñá
 túú ndècuéchi-í. 21 Dico ñá túú cuèchi-í
 chi ñⁿdi-ni tnúhu ni cáháⁿ-í ní xăhaⁿ-î
 xii-güedé sá sàndáá iní-í sá ndótó
 nchàa ñáyiú ní xíhí, te diu-ni núu xíáⁿ
 cächí-güedé sá ndècuéchi-í —cächí té
 Păblú xăhaⁿ-dë xii té Juéli.

22 Te té Juéli sa xini váha-dé năcuáa
 cuáháⁿ tnúhu Jesús, núu xíáⁿ ñá ní
 cuini-gá-dé ndatnúhu-dé ndihí té
 Păblú, te ní xăhaⁿ-dë:

—Sa ní cuu, cundetu-n na quèxio
 té Lisiú té cùu capitáⁿ cúnúu-gá, te
 òré-áⁿ cundáá cuèndá-n —cächí té
 Juéli xăhaⁿ-dë.

23 Te ní xăhaⁿ-dë xii té cùu capitáⁿ:
 —Cundeé-n tē Păblú-ăⁿ, te núu năsa
 cächí-dé cada-n, te dañá-n na cáháⁿ
 ndihí-dé cue tée xini tnáhá ndihí-dé
 núu cuáñaha-güedé nchaa sá xini
 ñuhu-dé àdi năsa cada-güedé —cächí
 té Juéli xăhaⁿ-dë xii té cùu capitáⁿ.

24 Te ní cuu titní nduu, te ní
 sáháⁿ té Juéli vechiúⁿ ndihí ñadihí-dé,
 te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Drüsilá, te ñaha
 israhél cúú-áⁿ. Te ní xăhaⁿ-dë sá
 quingueñuhu-güedé té Păblú, te òré
 ní quexio-dé vechiúⁿ, te ní cáháⁿ-dë
 núu-yu ncháa-yu sá quindáá iní-yu
 tnúhu Xítohó Jesucristú. 25 Te ní
 xăhaⁿ-dë:

—Mee-ni sá văha cada-ndo. Te
 coto-ndo mēe-ndo, te vá cadá-ndó ñi
 ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, chi ñⁿ nduu cáháⁿ
 Yă Ndiöxí ndèdacàa ñáyiú váha iní-xi,
 te ndèdacàa ñáyiú úhú iní-xi —cächí té
 Păblú xăhaⁿ-dë.

Te sá dúcáⁿ ñi xăhaⁿ-dë, te ní yúhú
 té Juéli, te ní xăhaⁿ-dë:

—Vá cáháⁿ-gá-ó tnávíí, cuáháⁿ, te
 òré cüyächí-í, te cana ñaha-í xii-n —
 cächí-dé xăhaⁿ-dë.

26 Te té Juéli ní quide-dé cuèndá
 sá cuáñaha tē Păblú díhúⁿ te vá
 ndihu-gá-dé vecaá ní cùu, núu xíáⁿ
 titní xito ní cana-dé té Păblú vechiúⁿ
 ní ndatnúhu ndihí tnàha-güedé, dico
 ñá túú ní chăhu-dé. 27 Te úú cuía
 ducaⁿ ñi quide-güedé, te dătnùní ní
 xínu té Juéli chiúⁿ-dé, te ní ngúnutnăi
 té Pòrsiú Fèstú. Te òré ní xínu té Juéli
 chiúⁿ-dé, te ní dándöo-dé té Păblú
 yíhí-ni-dë vecaá. Te ducaⁿ ñi quide-dé
 cuèndá ní cuini-dé cudüu-dé núu cuè
 tée israhél.

25

Té Păblú cáháⁿ ndihí-dé té Fèstú

1 Te ní cuu úní nduu sá ñi quexio
 té Fèstú ñuú Cèsareá ní queheⁿ-dé
 chiúⁿ, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ñuú
 Jerusálén. 2 Te yacáⁿ ní naníhí
 tnáhá-dë ndihí nchaa dútú cúnúu
 ndihí nchaa cue tée taxi tnuní ñáhá
 xii ñáyiú israhél, te xăhaⁿ-güedé xii
 té Fèstú sá ndáá ndècuéchi té Păblú.
 3 Te ní cáháⁿ ndáhú-güedé núu-dë sá
 téndàha-dé sandádú-dé quingueñuhu

ñaha-güedë vecaá xii-dé ndéé ñuú Cèsareá te candeca ñaha-güedë quíhíⁿ. Te ducaⁿ ní cáháⁿ-güedé, chi ní ndatnúhu-güedé sá cáhni ñaha-güedé xii té Páblú ichi ni cùu. ⁴ Te té Fèstú ní xáhaⁿ-dë:

—Vá cúu quíxi-dé ndéé ndíha. Na cùndetu-dé ñuú Cèsareá chi sacú-ni nduu cuyaa-í iha te dàtnúni núhú-í yàcáⁿ. ⁵ Te yáchí-gá quíhíⁿ ndíhi-í cue té cùnuu-gá, te yàcáⁿ cuu cáháⁿ-ndó nùu ndáá ndècuéchi-dé àdi cáháⁿ méé-dë nùu ndáá ndècuéchi-dé àdi ñáhá, te cutnúni iní-ndó —càchí-dé xáhaⁿ-dë.

⁶ Te ní xíndecu té Fèstú úná úxí nduu ñuú Jerusalén, te dàtnúni cuánuhú-dé ñuú Cèsareá. Te nduu tnéé cuáháⁿ-dë vechiúⁿ, te òré ní quexiò-dé, te ní xáhaⁿ-dë xii cue sandádú xínú cuèchi sá quíhíⁿ-güedé queñuhu-güedé té Páblú vecaá te candeca ñaha-güedë quíhíⁿ vechiúⁿ. ⁷ Te òré ní quexiò té Páblú vechiúⁿ, te sa ndècu cue té israél cue té ní quee ñuú Jerusalén, te cuánguihu-güedé ndéé dñi té Páblú ní ngúnutní-güedé, te xáhaⁿ-güedë xii cue té cùchiúⁿ sá ndècuéchi vñhi-dé, dico ñá túú ní cùndee tnúhu-güedé.

⁸ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dë xii té Fèstú:

—Ñá túú ndècuéchi-í, ñá túú ñá ní quide-í, chi ñá túú tnàhá iní-í cada-í ñⁿ sá càchí lèi sá vã cúu càda-o. Te ni xití veñúhu càhnu sá ïo cùnuu ñá túú ñá quide-í, te ni té Cèsár té yìndaha cuéhe nacióⁿ ñá túú càháⁿ cuèhé-í cuèndá-dé —càchí té Páblú xáhaⁿ-dë xii-dé.

⁹ Te té Fèstú ní cuini-dé cada-dé nàcuáa cudíu-dé núu cuè té israél ní cùu, núu xíáⁿ ní xáhaⁿ-dë xii té Páblú:

—¿Cundee iní-n quíhíⁿ-n ñuú Jerusalén-áⁿ? Te yàcáⁿ cundáa cuéchi sá sàa díquí-n —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dë xii té Páblú.

¹⁰ Te xáhaⁿ tã Páblú:

—Díu-ni ñⁿ vechiúⁿ té cùchiúⁿ Cesár ndécú-í iha, te díu-ni iha cada ndáá-n nùu cuini-n ní cùu. ¿Te ná cuèndá candeca ñaha-n quíhíⁿ ingá xichi? Yòhó tnàhá-n xini-n sã ñá túú ñá quide-í ñáyi israél. ¹¹ Chi núu dícó yúhú ní quide-í ñⁿ cuéchi càhnu, te ñá túú ñá cada-xi cuèi na càhni ñaha-ndo

xii-í ní cùu. Te sa ní cutnúni iní-n sã ñá ndáá, chi mee-ni tnúhu ndehnde xicáháⁿ-güedé, te ñá túú nduu váha-xi ducaⁿ càda-n cúñaha-n sã quíhíⁿ-í ndíhi-güedé ingá xichi. Te xíáⁿ cuini-í quíhíⁿ-í núu tã Cèsár té yìndaha cuéhe nacióⁿ, te yàcáⁿ cáháⁿ méé-dë nùu ndáá ndècuéchi-í —càchí té Páblú xáhaⁿ-dë xii té Fèstú.

¹² Te ní ndatnúhu té Fèstú ndíhi cue té cùndee tnúhu ñaha xii-dé, te dàtnúni ní xáhaⁿ-dë xii té Páblú:

—Te sa ní cáháⁿ-n sã quíhíⁿ-n quítnahá-n tã Cèsár te díu-ni quíhíⁿ-n, te quini-n nãsa cáháⁿ té-áⁿ yàcáⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii té Páblú.

Té Páblú càháⁿ ndíhi-dé té Àgripá té yìndaha nacióⁿ Israél

¹³ Te sáta ní cuu cuéhe nduu, te ní quee té Àgripá té yìndaha nacióⁿ Israél cuáháⁿ-dë ñuú Cèsareá ndíhi ñadíhí-dé, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Berènicé te òré ní quexiò-yu, te ní cáháⁿ ndíhi-yu té Fèstú. ¹⁴ Te sáta ní cuu titní nduu, te ní cáháⁿ té Fèstú cuèndá té Páblú ní xii-dé té Àgripá:

—Ndècu ñⁿ té ní dándõ té Juéllí vecaá nání-dë Páblú. ¹⁵ Te cútnahá ní sáháⁿ-í ñuú Jerusalén ní nanítnahá-í ndíhi cue dútú cùnuu ndíhi cue té cùu sacuéhé nùu ñáyi israél. Te ní dácaá díquí-güedé té Páblú cuéchi, te ní cachí-güedé sá táuchíuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu. ¹⁶ Te ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá vã cúu, chi ñá túú dùcaⁿ quide nchúhú cue té rómá cùtexínu cada castiú-ndí ñáyi, chi díhna-gá ndúcú tnúhu-ndí núu ñáyi sàa cuéchi díquí-xi cuèndá quini-ndí nùu nãsa cáháⁿ méé-yu ndíhi ñáyi sàcáⁿ cuéchi cuèndá-yu, te òré-áⁿ cutnúni iní-ndí nùu ndáá ndècuéchi-yu àdi ñáhá, te ducaⁿ te nihí-ndí nàcuáa quide ndáá-ndí cuèndá-yu, duha ní xáhaⁿ-í xii-güedé —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dë xii té Àgripá.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ tucu té Fèstú:

—Te sáta ní quexiò-güedé ndéé ndíha, te nduu tnéé ní sáháⁿ-ni-ndí vechiúⁿ. Te ní xáhaⁿ-í sá quíngueñuhu-güedé

té Păblú candeca ñaha-güedě quixi, te òré ní quexìo-dé, ¹⁸ te ní ngüíta-güedě xăhaⁿ-güedě sá ndècuéchi-dé. Te ní sani iní-í sá ííⁿ cuěchi cāhnu tee ñaha-güedě dico ñáhá, chi dicó-ni sá ííⁿ tnūhu ní cáháⁿ-dé, xiăⁿ ducaⁿ nĩ quide-güedě. ¹⁹ Te ní tenăă ñáhá-güedě xii-dé, chi cāchí-güedě sá ñă túú cāháⁿ váha-dé cuendá ndiôxí-güedě. Te tnăhá-ni cuendá ííⁿ tée năni Jesús cāháⁿ-dé, chi cāchí-dé sá ní xihí tée-áⁿ te ní ndoto-dé cāchí-dé xăhaⁿ-dē xii-güedě, cāchí-güedě. ²⁰ Te ñă ní cūtnuní iní-í nása cūñaha-í xii-güedě cuendá téhndé cuéchi-dé. Te xiăⁿ ní xicáⁿ tnūhu-í núú tē Păblú nūu cundee iní-dé quihíⁿ-dé ñuú Jerusálén, te ndéé ndiácăⁿ cada ndăá-ndí cuendá-dé, te núu ndăá ndècuéchi-dé năcuăa cāháⁿ-güedě àdi ñáhá ní cūu. ²¹ Te dătnuní té Păblú ní cachí-dé sá cūndècu tnaa-dé vecaá te dătnuní quihíⁿ-dé núú tē Cèsár, te tée-áⁿ cada ndăá-dé cuendá-dé. Te cuendá sá dúcáⁿ nĩ cáháⁿ té Păblú, xiăⁿ nūu ní xăhaⁿ-í sá cūndèé ñáhá cuè sandadú xii-dé, nini na còto-í nása cada-í quihíⁿ-dé núú tē Cèsár, duha ní xăhaⁿ-í xii-güedě —cāchí té Fèstú xăhaⁿ-dē xii té Àgripá.

²² Te té Àgripá ní xăhaⁿ-dē xii té Fèstú:

—Te tnăhá yúhú ío cudíí iní-í cundedóho-í tnūhu cāháⁿ-dé —cāchí-dé xăhaⁿ-dē.

Te ní xăhaⁿ tē Fèstú:

—Tneé cana-í-dé te cundedóho-n nása cáháⁿ-dé —cāchí-dé xăhaⁿ-dē.

²³ Te nduu tněé ní quexìo té Àgripá ndihí ñadihí-dé tá Berènicé vechiūⁿ, te ío ní quide cāhnu ñaha-güedě xii-yu. Te cuánguihú-yu vechiūⁿ ndihí cue tée cūu capitáⁿ cūnū-gá ndihí cue tée cūnuu ñuú Cèsareá. Te té Fèstú ní xăhaⁿ-dē sá quingueñuhu-güedě té Păblú vecaá, te òré ní quexìo-dé, ²⁴ te ní xăhaⁿ tē Fèstú xii té Àgripá ndihí nchaa ñăyiu xĩndecu-áⁿ:

—Chí cūndèhe tée iha chi tée-a cāchí cue tée isràél sá ndècuéchi-dé, te cūtnăhá ní xĩndecu-í ñuú Jerusálén ní cachí-güedě sá ndăá ndècuéchi-dé, te ñiū-ni ducaⁿ cāháⁿ-güedě iha.

Te nchaa-güedě ní cuăá-güedě te cāchí-güedě sá táuchiuⁿ-í cahni ñaha-güedě xii-dé ní cūu. ²⁵ Te sátá nĩ ndihí cuendú ní cáháⁿ-güedě, te ní cutnūmí iní-í sá ñă túú nĩ ííⁿ cuéchi cāhnu ní quide-dé, núu ñă túú ní tàuchiuⁿ-í cahni ñaha-güedě xii-dé. Te mee-dě ní cachí-dé sá quihíⁿ-dé núú tē Cèsár tée yĩndaha cuéhé nacióⁿ, te ní xăhaⁿ-í sá cúu quihíⁿ-dé. ²⁶ Te ñă túú ní xini váha-í nása ní quide-dé, núu xiăⁿ ñă ní ñihí-í năcuăa cadúha-í tutú quihíⁿ ndaha té Cèsár, te xiăⁿ ní cana-í-dé véxi-dé iha cuendá nchaa-ndo cāháⁿ ndihí-ndo-dé. Te ducaⁿ cānuu cadíhna-gá yòhó tătá Àgripá cācáⁿ tnūhú-n nūu-dē nūu nása cáháⁿ-dé, te òré-áⁿ cutnūmí iní-í nása cada-í cadúha-í tutú quihíⁿ ndaha té Cèsár. ²⁷ Chi sàni iní-í sá ñă túú ndūu váha-xi sá quihíⁿ ííⁿ tée tàu cuéchi te núu vá códó tnūmí núú ííⁿ tutú năcuăa cāu cuéchi tàu-dé —cāchí té Fèstú xăhaⁿ-dē xii-güedě.

26

Te Păblú cāháⁿ ndihí-dé té Àgripá

¹ Te dătnuní ní xăhaⁿ tē Àgripá tée yĩndaha nacióⁿ Isràél xii té Păblú:

—Te vitna cáháⁿ-n nūu nása ní cuu cuendá-n —cāchí-dé xăhaⁿ-dē.

Te té Păblú ní ndacani-dé ndaha-dé sá cūndedóho-güedě, te ní xăhaⁿ-dē xii té Àgripá tée yĩndaha nacióⁿ Isràél:

²⁻³ —Tătá Àgripá, ío cudíí iní-í sá ní naníhí tnăhá-ó vitna, chi yòhó ío váha xini-n nchăa năcuăa quide ñăyiu isràél quidé cāhnú-yu Yá Ndiôxí, te ío váha xini-n nchăa tnūhu xĩtnăhá-yu. Te vitna cundee iní-n cūndedóho-n ííⁿ úu tnūhu na cāháⁿ-í. Na cāchí tnūhu-í sá ñă ndăá ní quide-í nchaa sá cāháⁿ cue tée isràél.

Té Păblú cāháⁿ-dé năcuăa ní quide-dé cūtnăhá vátá túhá-gă-dé ichi Yá Ndiôxí

⁴ "Te sa năha nchaa cue tée cūnuu núu ñăyiu isràél năcuăa ní quide-í ñuú-í ndihí ñuú Jerusálén cūtnăhá ní cuu landú-í. ⁵ Te mee-güedě năhá-güedě sá ndèé lĩhli-í ní chitnahá-í cue tée cūu fariséú. Te núu

cuiní-güedé cáháⁿ-güedé sá tée fariséú cùu-í àdi ñáhá dico nchaa-güedé sa ñaha-güedé sá cuè téé-áⁿ ñi chitnahá-í. Te cue téé cùu fariséú-áⁿ ño cuiní-güedé cada-güedé nchaa ñacuáa nchicúⁿ nihnu ñáyu quidé-yu. Te yúhu nchaa sá nchicúⁿ nihnú-yu quidé-yu-áⁿ ñi quide-í. ⁶ Te vitna ndècu-í iha, te cáháⁿ-n ñuu váha-ñi quide-í àdi ñáhá, chi cue téé-áⁿ téé ñaha-güedé cuéchi xii-í cuendá sá sándáá iní-í sá ndótó nchaa ñáyu ní xihí. Te ñu-ñi ducaⁿ ñi xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii nchaa ñani tnáhá-ó ñi xindecu ndéé sanaha. ⁷ Te nchaa ñáyu-áⁿ xindetú-yu nduu ndoto ñáyu ní xihí ní cùu. Te ñu-ñi ducaⁿ ndetu nchaa ñani tnáhá-ó ndècu ñuyíu-a ndéé vitna, te xiáⁿ ñuu cuèi nduu cuèi niú cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí. Te sá sándáá iní-í ñuu xiáⁿ ní cáháⁿ-í, te tée ñaha cue téé israhél cuéchi xii-í. ⁸ ¿Te ná cuendá nchòhó cue téé israhél ñá túu cuiní-ndó quindáá iní-ndó sá dándoto Yá Ndiöxí nchaa ñáyu ní xihí? —càchí té Páblú xáhaⁿ-dè.

Té Páblú caní-dè cuendú sá ñi xóo chihi-dé ñáyu sándáá iní tnúhu Jèsús vecaá

⁹ Te ní xáhaⁿ tucu té Páblú:

—Ndéé ñavá-áⁿ ñi quide úhú-í ñáyu sándáá iní-xi tnúhu Jèsús Yaá ní quee ñuu Nazàrét, te ní cáháⁿ-í sá váha-ñi ní quide-í sá dúcáⁿ ñi quide-í. ¹⁰ Te ñu-ñi ducaⁿ ñi quide-í ñuu Jerusálén. Te cue dútu cúnú ní taxi-güedé ñi tutú cuendá tñi-í ñáyu ní sándáá iní tnúhu Jèsús, te vai-yu ní chihi-í vecaá. Te òré ní cáháⁿ-güedé sá cáhni-güedé ñáyu-áⁿ, te tnáhá-í ní cáháⁿ-í sá cúu cáhni ñaha-güedé xií-yu. ¹¹ Te titní xito ní sáháⁿ-í nchaa veñúhu ñáyu israhél, te ní caní-í-yu te ní xáhaⁿ-í sá dáñá-yu ichi Jèsús. Te cuendá ío ní cudéèⁿ-í núu-yu, xiáⁿ ní sáháⁿ-í nchaa ñuu xicá ñi sánúnducú-í dava-gá ñáyu sándáá iní tnúhu-gá cuendá dándoto ñaha-güedé xií-yu.

Té Páblú cáháⁿ tucu-dé nása ní cuu ní tuha-dé ichi Yá Ndiöxí
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Te cuendá xiáⁿ ní xica tucu-í cuáháⁿ-í ñuu Dámascú, nehé-í tutú ní

taxi cue dútu cúnú cuáháⁿ, cuendá sá ndácú-í tñi-í nchaa ñáyu sándáá iní tnúhu Jèsús ní cùu. ¹³ Te òré cauxúu nduu ñuhu-í ichi cuáháⁿ-í, te uuⁿ ní quee ñuhú andiu ñi dáyehe-xi ndéé núu núnñi-í ndihí cue téé ndèca tnaha ndihí-í, te níhi-gá ní dáyehe-xi dàcúxí nchicanhii. ¹⁴ Te nchaa-ndí ní nduá-ndí ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-í cáháⁿ ñi sá cáháⁿ tnúhu ñáyu israhél, te càchí-xi: “Yòhó Sàulú, ¿Ná cuendá cúu úhú iní ñáhá-n xii-í dándoto ñaha-n? Te ío dándoto-n mee-n, chi dàtná cuiní-n quide ndicutu quide-n chi quiti-áⁿ òré cuxi-güedé-ñi puyá te sáha-ñi patadá núu-xi, te sá dúcáⁿ quide-ñi te quide úhú-ñi mee-ñi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yohó chi ñá túu sándáá iní ñáhá-n xii-í”, càchí sá ñi cáháⁿ-áⁿ.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ-í: “¿Ná cúu yòhó sá ñi cáháⁿ-áiⁿ?”, xáhaⁿ-í. Te càchí sá cáháⁿ-áⁿ: “Yúhu cúu-í Jèsús Yaá cúu úhú iní-n”, duha ní cachí sá cáháⁿ-áⁿ. Te xiáⁿ ní cutnúní iní-í sá Jèsús cáháⁿ. ¹⁶ Te ní cachí-gá:

“Ndacuíñi-n chi yúhu cáháⁿ-í chi cuiní-í quihíⁿ-n cáda-n chiuⁿ-í, chi quihíⁿ-n cáháⁿ-n núu ñáyu ñacuáa ní cuu ní xiní ñáhá-n xii-í vitna, te quixi tucu-í cáháⁿ ndihí ñaha-í xii-n, te cúñaha-n xii-yu ñacuáa cáháⁿ-í. ¹⁷ Chi cuiní-í quihíⁿ-n cáháⁿ-n tnúhu-í núu ñáyu israhél ndihí núu ñáyu ñá túu cùu ñáyu israhél, te coto ñaha-í xii-n cuendá vá cáhni ñáhá-yu xii-n.

¹⁸ Te cuiní-í quihíⁿ-n cúñaha-n xii-yu sá dáñá-yu nchaa ichi cuéhe ichi duha ndécú-yu, te tuhá-yu ichi váha cuendá vá quindáá iní-yu cadá-yu sá cáháⁿ yucu ñávaha, te quindáá iní-yu cadá-yu nchaa ñacuáa cáháⁿ Yá Ndiöxí. Te núu na quindáá iní-yu tnúhu cáháⁿ-í, te cada cáhnu iní-í nchaa cuéchi-yu, te naníhi tãhú-yu ndihí dava-gá ñáyu sa ní xocuíñi nchaa sá cuéhe sá dúhá ñi xindecu iní-yu”, duha ní cachí-gá xii-í —càchí té Páblú xáhaⁿ-dè xii té Àgripá té yindaha nacióⁿ Israhél.

Té Páblú quidé-dé nchaa ñacuáa ní xáhaⁿ Jèsús cada-dé

19 Te ní xáhaⁿ tùcu té Păblú xii té Àgripá:

—Ñá túú dàña ndeé-í quidè-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús òré ní cáháⁿ-gá andiú. 20 Te díhna-gá ñáyiú ñúú Dàmascú ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núu-yu, te ní xáhaⁿ-í xii-yu sá dáñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu, te cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí, te cadá-yu mee-ni sá vâha cuendá cutnùní iní dava-gá-yu sá ñí dáñá-yu nchaa sá ñà túú vâha ní xóo cadá-yu. Te ducaⁿ-ni nì xáhaⁿ-í xii ñáyiú ñúú Jerusàlén ndihí ñáyiú ñhì nacióⁿ Isràél ndihí nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. 21 Te cuendá sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-í núu ní tñi ñaha cuè té isràél xii-í cútnàhá ní sáháⁿ-í veñúhu càhnu sá ïo cùnuu cahni ñaha-güedé ní cùu. 22 Te ñi-ni mee Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii-í núu ndècu-í iha tnàví cáháⁿ-í tnúhu-gá, te mee-ni tnúhu-gá cáháⁿ ndihí-í nchaá-yu, cuèi ñáyiú cuica, te cuèi ñáyiú ndàhú. Te ndii Moisés ndihí dava-gá cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñí cáháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna, te ñi-ni ducaⁿ cáháⁿ-í nchaa-ni nduu. 23 Te cue téé-áⁿ ñí cachí-güedé sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyú-a ndoho tnahá-gá, te cuú-gá, te dàtnùní ndoto-gá. Te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáyiú ní xihí ndotó-yu núu na sàá nduu chi ducaⁿ càda-xi ní cachí meé Yá Ndiöxí. Te cuendá sá dúcáⁿ ñí ndoto-gá, xiáⁿ cútnùní sá cúú nàñhí tàhú ñáyiú, cuèi ñáyiú isràél, te cuèi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te dàtná-ni nduu tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha-áⁿ, te ñi-ni ducaⁿ cáháⁿ yúhú tucu —càchí té Păblú xáhaⁿ-dè.

Té Păblú xáhaⁿ-dè xii té Àgripá sá quindáa iní-dé tnúhu Jèsús

24 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ té Păblú, te ní cáháⁿ ñihí té Fèstú, te xáhaⁿ-dè:

—Păblú, jío lùcú cáháⁿ-n! Cuendá ío vâi ní dácuáhá-n, núu xiáⁿ ndádá lùcú ñáhá-xi xii-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

25 Te ní xáhaⁿ té Păblú:

—Ñáhá, vá dúcáⁿ cáháⁿ-n chi ñá díú sá lùcú-í duha cáháⁿ-í, chi tnúhu ndáa cáháⁿ-í. 26 Te té Àgripá-a sa nàha-dé

ndihí nchaa ñáyiú isràél nàcuáa ní cuu, chi sa ní ñihí-dè tnúhu ndihí dava-gá-yu nàcuáa ní cáháⁿ-í, núu xiáⁿ cúyè-í cáháⁿ ndihí-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii té Fèstú.

27 Te ní xáhaⁿ-dè xii té Àgripá:

—Yúhú sa xini-í sá sàndáa iní-n tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

28 Te ní xáhaⁿ té Àgripá:

—¿Quide-n cuendá sá ñíⁿ úú tnúhu ní cáháⁿ-n te quindáa iní-í tnúhu Jèsús cáháⁿ-n-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

29 Te ní xáhaⁿ tùcu té Păblú:

—Cuèi vitna te cuèi ndéé cuèé-gá dico cuini-í sá dàcuítíi sá quindáa iní-n tnúhu Jèsús. Te ñi-ni ducaⁿ xicáⁿ táhù-í núu Yá Ndiöxí sá ncháá ñáyiú ndècu ndihí-o iha quindáa iní-yu tnúhu-gá dàtná cuini-n ñí quide yúhú, ducaⁿ cadá-yu. Dìcò-ni sá núu vá quihíⁿ-ni-yu vecaá dàtná cuini-n ndòho yúhú —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii té Àgripá.

30 Te sá tá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, te ní ngúnutnii té Àgripá téé yindaha nacióⁿ Isràél, ndihí té Fèstú téé cùu gobiernú, ndihí tá Berènicé ndihí dava-gá ñáyiú xínucóo yatni. 31 Te ní tnahá-yu ndèca tnahá-yu cuáháⁿ ñí xio. Te ní xitnàhá-yu:

—Téé-áⁿ ñá túú nã cuèchi ní quide-dé núu chihi ñaha-güedé vecaá àdi cahni ñaha-güedé —càchí-yu xitnàhá-yu.

32 Te té Àgripá ní xáhaⁿ-dè xii té Fèstú:

—Cuèchi mee-dè chi ní cachí-dé sá quitnahá-dé té Cèsár, xiáⁿ núu ndihu tucu-dé vecaá, te núu ñá túú ducaⁿ ní cáháⁿ-dé, te cácu-dé ní cùu —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii té Fèstú.

27

Té Păblú cuáháⁿ-dé ñúú Rómá

1-2 Te ní ndatnúhu-güedé sá quihíⁿ té Păblú ndihí bàrcú nacióⁿ Italiá, te tnahá yúhú quihíⁿ-í ndihí-dé. Te tnahá ñíⁿ téé nàni Aristarcú cuini-dé quihíⁿ ndihí-ndí-dé, te cùu-dé téé ñúú Tesalónica, te ñúú-áⁿ yindèhu-xi

distritú Macèdoniá. Te ní sáha cuèndá-güedé té Páblú ndíhi ìñ ùú-gá cue téé xixíhi vecaá ní queheⁿ cuèndá ñáhá tē Jülüú téé cùu capitáⁿ, téé yíndaha nchaa sandadú nání Àugustú, te ní quée-ndí nchaa-ndí bàrcú ñuú Adràmitiú. Te ní xica bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-ndí ndíhi-xi te cuita yáha-ndí ìñ ùú ñuú yíndèhu distritú Àsiá quíhíⁿ. ³ Te nduu tnée ní quexìo-ndí ñuú Sidón. Te ío váha ní quide té Jülüú, chi ní dáñá-dē ní quene té Páblú ní sáháⁿ-dé ní cáháⁿ ndíhi-dé cue téé ío váha tnáhá tnúhu ndíhi-dé ñuu cudana cundáhú iní ñáhá-güedé cuáñaha-güedé nchaa sá xíní ñùhu-dé. ⁴ Te dātnúⁿ ní ndée tucu-dé bàrcú cuáháⁿ-ndí. Te ío níhi táchí te ñá ní dáña-xi caca ndáá bàrcú, te ní sáháⁿ bàrcú ndée yatni yuhu dístritú Chìpré, te dístritú-áⁿ cáá cuädava xití làmár, te xíáⁿ ñà túú cuèhé táchí ní yáha-ndí. ⁵ Te ta yáha-ndí cuáháⁿ, te ní yáha-ndí ìñ xio yuhu dístritú Cìliciá ndíhi yuhu dístritú Pànfilíá, te ní sáá-ndí ndée ñuú Mírá ìñ ñuú yíndèhu dístritú Lìciá.

⁶ Te ní quene téé cùu capitáⁿ cuándúcú-dē ingá bàrcú, te ní níhí-dē ìñ bàrcú téé ñuú Alejándriá, ñúhú ìchi-xi quíhíⁿ-xi nacióⁿ Italiá. Te ní ndícuaca ñaha-dē xii-ndí cuáháⁿ-ndí ní quée-ndí bàrcú-áⁿ, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi. ⁷ Te ío cuèé cuáháⁿ bàrcú-áⁿ, cuèhé nduu ní xúhuⁿ-xi ichi, te yica-ni ñí quexìo-ndí yuhu ñuú Nidú, te ñá ní dáña-gá táchí quíhíⁿ ndáá bàrcú ñuu ní xícó ndúú-xi. Te ní yáha-ndí ìñ xio yuhu dístritú Crètá núú ñà túú quène vihi táchí, te ñuu-ni cuádava tucu làmár cáá dístritú-áⁿ. Te ní yáha-ndí yuhu ñuú Salmón, te ñuu-ni Crètá yíndaha-xi ñuú-áⁿ. ⁸ Te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí mee-nā núú rayá dístritú Crètá, te ío ní ndoho-ndí ní sáá-ndí ìñ xichi núú nání Puèrtú Váha, yatni víi-ni-gá ñuú Làseá.

⁹ Te ní cuyaa vihi-ndí ichi, ducaⁿ-ni cùu-ndí ní tnáhá yóó cúúⁿ dāú táchí, te ío úhú yáha bàrcú ñuu na quíhíⁿ-ni-xi. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ tē Páblú xii-güedé:

—Nchaa-ndo cùndedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío úhú núú na càda yica-o quíhíⁿ-ó ndíhi bàrcú chi cuíta càrgá te cuíta bàrcú, te cuu-ni iní-xi tnáhá-ni mee-o cùú-ó chi cáhá-ó ñuu na ngàunihnu-o xití ndute —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

¹¹ Te téé cùu capitáⁿ ñá ní sàndáá iní-dé tnúhu ní cáháⁿ té Páblú. Dico tnúhu ní cáháⁿ téé dàcaca bàrcú ndíhi xitohó-xi chi ní sàndáá iní-dé. ¹² Te ñá ní tnáhá iní-güedé Puèrtú Váha cuèndá sá ñí tnáhá yóó cúúⁿ dāú táchí, te ñá túú dāhu váha táchí xíáⁿ, núu vai-güedé ní cuini-güedé yáha-güedé quíhíⁿ-güedé sáá-güedé ndée ñuú Fènicé ní cùu. Te yacáⁿ cundecu-güedé yóó cúúⁿ dāú táchí cuèi ñá túú càváha vihi, chi nchíi nàcuáa yáha bàrcú, te yacáⁿ quíhu táchí, dico dāhu-gá. Núu xíáⁿ ndée ndíácáⁿ nátacá bàrcú yóó cúúⁿ dāú táchí, te ñuu-ni Crètá yíndaha-xi ñuú-áⁿ.

Nítùhú làmár cúúⁿ dāú táchí

¹³ Te duha ní quene nuu luha táchí, xíáⁿ ní sani iní-güedé sá ndácú-güedé quíhíⁿ-güedé, núu ní natava-güedé caá ndètní ndée bàrcú, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní yáha-ndí yatni víi yuhu dístritú Crètá. ¹⁴ Te tnaa-ni ní cuu sá ñí xica bàrcú, te duha ní cunuu dāú táchí ìñ xio yuhu ñuú-áⁿ ¹⁵ te nchita ichi cuáháⁿ bàrcú. Te ñá ní ndàcu-gá-xi quíhíⁿ ndáá-xi nàcuáa cuáháⁿ-xi ní cùu, núu ní dáñá-ndí cuáháⁿ méé-nā bàrcú. ¹⁶ Te ní yáha-ndí ìñ ñuú nání Clàudá, te ñuú-áⁿ cáá cuädava xití làmár. Te ìñ xio yuhu ñuú núú ñà túú quène vihi táchí ñí yáha-ndí, te bàrcú líhli sá nchícúⁿ sátá bàrcú cáhnú, chi ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí xití bàrcú cáhnú. ¹⁷ Te sátá ñí ndacu-ndí ní taxúha-ndí bàrcú líhli, te ní ducuⁿ nuu-güedé yoho bàrcú cáhnú. Te ío ní yúhú-güedé sá yáha bàrcú ndée núú ñúhú cùchí yuhu ñuú Sírté, núu xíáⁿ ní ndíhi dóó nchítá dīquí bàrcú ní nuu nehe-güedé, chi dóó-áⁿ ío níhi chíndaha táchí, núu xíáⁿ cuáháⁿ bàrcú ìñ xio. Te ní dáñá-güedé ñá túú-gá ní

dàcaca-güedé, núu cuáháⁿ méé-nà-xi ta chindaha táchí cuáháⁿ. ¹⁸ Te ío níhi dáú táchí, te ñá ní cuíní tñahí-xi yáha. Te nduu úú sá dúcáⁿ ñà túú-gă ní dàcaca-güedé bàrcú te ní ngüíta-güedé ní dängöyo-güedé sá nchídó-xí cuendá cuíní-güedé nduu ñamá-xi. ¹⁹ Te nduu úní ní dängöyo-güedé nchaa ndachiuⁿ cánehe chiúⁿ-güedé xití bàrcú. ²⁰ Te cuéhé nduu ñá túú ní xíní-ndí ní chòdíní ní nchícanhii, chí ío níhi ní cuuⁿ dáú táchí, núu ní cáháⁿ-ndí sá vǎ cǎcu-ndí, chí ndíhi-ndí cáhá ní cáháⁿ-ndí.

²¹ Te ní cuu titní nduu ñá túú-gă xéxi-ndí, núu xǎⁿ ní ngúnutnǎi té Pǎblú núú-güedé, te xǎhaⁿ-dǎ:

—Quindáá iní-ndó tñuhu ní cáháⁿ-í, te cundecu nahi-o Crétá ní cùu. Te núu ní tñi-ndo tñuhu-í, te vǎ dácuita-o càrgá ndíhi dava-gá ndàchiuⁿ ní cuu. ²² Te vǎ yùhú-ndó chí vǎ cùú ní ìⁿ-ndo dico bàrcú chí cuíta. ²³ Te nàha-ndo sá yùhú cáháⁿ ndíhi-í Yǎ Ndiòxí te quide-í nàcuáa cáháⁿ-gá. Te diu-ni mee-gă ní techiúⁿ-gá ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gă ní quixi, ²⁴ te ní cachí-xi xii-í: “Vǎ yùhú-n chí vǎ cùú-n, dico dacuití quíhíⁿ-n cáháⁿ ndíhi-n tǎ Cèsár. Te ní ìⁿ tée ndíhi-n vǎ cùú, chí ío cùdíí iní ñáhá Yǎ Ndiòxí xii-n”, duha ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gă ní cachí tñuhu-xi xii-í. ²⁵ Núu xǎⁿ cǎchí tñuhu-í sá vǎ yùhú-ndó, chí sa cùtnuní iní-í sá cǎdá Yǎ Ndiòxí nàcuáa ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gă. ²⁶ Te mee táchí chindaha-xi bàrcú daquíhíⁿ-xi ndéé yuhu ndute —cachí té Pǎblú xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé.

²⁷ Te sa ní cuu sáhúⁿ nduu sáhúⁿ niú sá ní ngüíta-xi cùuⁿ dáú táchí, te ñá túú-gă dácaca-güedé bàrcú, chí mee-nǎ táchí tá chindaha-xi bàrcú cuáháⁿ núú ndute lámár Àdríá. Te sátá ní cuu dava niú, te ní quide cuendá cue tée dàcaca bàrcú sá tá cùyatni-güedé ñuhu yíhí. ²⁸ Te ní chicuáhá-güedé ná daha-gá mǎtrú néhé-xí sǎ cùnú xití ndute cuendá cutnùní iní-güedé sá tá cùyatni-xi ndéé yuhu lámár, te

nèhe-xi ócò sáhúⁿ ìⁿ-ni-gá mǎtrú. Te ní xica tucu bàrcú luha-gá, te dàtnùní ní chicuáhá tucu-güedé, te xǎⁿ néhé-xí ócò úsá-ni-gá mǎtrú. ²⁹ Te ní yùhú-güedé sá candaundeé-xi cava, te ní queheⁿ-güedé cúmí caá náhnú sǎ nchícúⁿ yoho, te ní dáquǎe-güedé xití ndute ndàa sátá bàrcú, te dàtnùní ní ngüíhí-xi ñá ní xica-gá-xi, te ní cuíní-güedé sá òré-ni tundaá ní cùu. ³⁰ Te cue tée dàcaca bàrcú ní natava-güedé bàrcú líhli dándéé-güedé núú ndute ní cùu, te ní cachí-güedé sá quíhíⁿ-güedé ndàa núú bàrcú dàquǎe-güedé úú-gá caá cuendá cuita candéé-xi bàrcú cáhnú cuendá sá vǎ cǎcá-xí. Te cuíní-güedé dandáhú-güedé dava-gá nchúhú cue tée ñuhu ndíhi-güedé bàrcú, chí ní ndatnúhu-güedé sá cùnú-güedé ní cùu. ³¹ Te té Pǎblú ní xǎhaⁿ-dǎ xii tée cùu capitáⁿ ndíhi dava-gá sandádú:

—Te núu na dándóo ñaha cuè tée dàcaca bàrcú cunu-güedé, te vǎ cǎcu-o —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dǎ.

³² Te sá dúcáⁿ ní xǎhaⁿ-dǎ núu ní sáháⁿ sandádú ní xehndé-güedé yoho nchícúⁿ bàrcú líhli dängáúnhnu-güedé xití ndute cuáháⁿ-xi.

³³ Te váha váha-ni ta tundaá cuáháⁿ, te ní xǎhaⁿ tǎ Pǎblú:

—Sa ní cuu sáhúⁿ nduu ñá túú tñahí xèxi-ndo sá ndíhú iní-ndó. ³⁴ Te vitna yáchí-ndó, chí caxi-ndo cuendá naníhí ndéé-ndó, te vǎ yùhú-ndó chí ñá túú nǎ tnahá ní ìⁿ-ndo —cachí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé.

³⁵ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé, te ní queheⁿ-dé ìⁿ pàá, te ní ndacáⁿ táhú-dǎ núú Yǎ Ndiòxí, te núú-güedé nchaa-güedé ducaⁿ ní quide-dé, te dàtnùní ní táhú-dǎ luha ní xexi-dé. ³⁶ Te ducaⁿ te dàtnùní ní cuyíⁿ-güedé ní xexi-güedé nchaa-güedé. ³⁷ Te úú ciéndú únídico sáhúⁿ ìⁿ-ndí ñuhú bàrcú núú tñahá té Pǎblú, te nchaa-ndí ní xexi ndíhi-ndí-dé. ³⁸ Te ní xexi-ndí ní ndahá xití-ndí, Te dàtnùní ní ngüíta-güedé ní tava-güedé nchaa ngohnchi triú ní dängöyo-güedé xití ndute cuendá nduu ñamá-gá bàrcú.

Ní dáhu bàrcú xití làmár

³⁹ Te sáta ñí túndaá, te ñá ní cùtnuní-gá iní-güedé ndèé cúu-xí nùú ñí sáá-güedé, te ní xiní-güedé ñí xichi núú ñí xícó ndùú luha yuhu làmár, te vai vihi cúchí dándáá-xí yùhu ndute, te xíaⁿ ñà túú dàcandá víhí tǎchí ndute, Te ní ndatnúhu-güedé sá ndácú-güedé dacàca-güedé bàrcú quíhíⁿ-xi ndéé núú ñùhú cǔchí. ⁴⁰ Te xíaⁿ nùú ní sáháⁿ-güedé ní xehndé-güedé nchaa yoho nchícúⁿ caá tácàndeé bàrcú ní ndóo xití làmár, te ní nadatáyá-güedé vítú sǎ dácuico-xi barcú, te ní nacata caa-güedé ñí dóo díquí bàrcú, te ta chindhaha táchí cuáháⁿ yuhu làmár tá cùyatni-xi ñuhu yichí cuáháⁿ. ⁴¹ Te ndècu ñí xichi ní nataká víhí cǔchí xití ndute, te xíaⁿ ñí nguíndǔxi nihnu bàrcú-güedé, te ní cutí-xi xití cúchí, te ñá ní ñíhí-gǎ-güedé nàcuáa cada-güedé nene-xi. Te ío níhi ní dácandá táchí ndute, te ní chúcú ndèé-xi ndàa sáta bàrcú, te ní ndíhi ní táhú-xí. ⁴² Te cue sandádú ní xítñàha-güedé sá cáhni-güedé nchaa cue téé ní xíhi vecaá cuèndá sá vǎ quíhíⁿ-güedé núú ndute te cunu-güedé. ⁴³ Te téé cùu capitáⁿ ñá ní dàña-dé cahni-güedé cue téé ní xíhi vecaá, chi ñá ní cùndee iní-dé cahni-güedé tñàhá té Pǎblú. Te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé sá cuè téé xícuu cada quíhíⁿ núú ndute te na yáha-güedé ndute quene-güedé yuhu làmár. ⁴⁴ Te dává cue téé ñá cúu càda, ní xáhaⁿ-dè nanducu-güedé vítú ñí àdi vítú ñí táhú sǎ ñí xíhi bàrcú, te núú xǎⁿ caundodo-güedé yáha-güedé ndute quene-güedé ndéé yuhu làmár. Núu duha ní cuu ní cácu-ndí nchaa-ndí.

28*Té Pǎblú ndécú-dè ñuú Mǎltá cáá cuádava làmár*

¹ Te sáta ñí cácu-ndí ní nene-ndí ñuhu yìchí, te ní níhí-ndí tñúhu nàcuáa nàni ñuú núú ñí sáá-ndí, te ñuú-áⁿ nání-xí Mǎltá, te càa-xi cuádava làmár. ² Te ío quide víxiⁿ-xi cuèndá ío cùuⁿ dáú. Te ñáyiú ñuú-áⁿ ñí cundàhú iní

ñáhǎ-yu xii-ndí, ní dátñàhá-yu ñuhú te ní cana ñàhá-yu ní sáháⁿ-ndí ní nacuídí-ndí. ³ Te té Pǎblú dátacá-dé nducú, te tñàhá-ñí ñí cóó dèéⁿ ñí tñí nihnu-dé-di, te òré cuáháⁿ ndaha-dé chucu-dè núú ñùhú, te ní ñáni-di cahni, te ní ndee-di xití nducú ní sándúu-di ndaha-dé, te ní xexihaⁿ-di xii-dé. ⁴ Te nchaa ñáyiú ndèhé-yu sá tácàndeé-di ndaha-dé, te ní nguíta-yu ní xítñàhá-yu:

—Váa ndíyi ní sahani téé-a, te ñá ní xíhí-dé làmár, te dacuítí sǎ cùu-dé vitna, chi sa nàha Yá Ndiòxí ná ní quide-dé ñuyíú-a —càchí-yu xítñàhá-yu.

⁵ Te té Pǎblú ní quidi-dé ndaha-dé ní ngaunihnu-di núú ñùhú, te ñá túú tñàhí ná ní cùu núú ñí xexi-di. ⁶ Te ñáyiú ñuú-áⁿ xíndéhè-yu núu daquíhíⁿ-xi chúhúⁿ àdi nduá-dé cuú-dé. Te naha ñí xíndéhé ñàhá-yu núu nása cada ñaha-xi xii-dé, te ñá túú tñàhí ná ní quide ñaha-xi, te ní xítñàhá-yu:

—Váa ndiòxí cúu tée-a núu dàcáⁿ ñá túú tñàhí ná ní quide-xi ndaha-dé núú ñí xexi cóó —càchí-yu xítñàhá-yu.

⁷ Te yatni núú dúcáⁿ ñí xexihaⁿ cóó-áⁿ cáá ñùhu xitu téé nàni Publiú, te téé-áⁿ táxi tñuní-dé níhí ñuú cáá cuádava xití làmár núú ndécú-ndí nduu-áⁿ. Te ío váha iní-dé chi ní cana ñaha-dè ní sáháⁿ-ndí ní xíndecu-ndí úní nduu vehe-dé. ⁸ Te tǎtá tǎ Pùbliú-áⁿ cáá-dé cùhú-dé ñùhú-dé cahni, te tñàhá-dé daxi. Te té Pǎblú ní sáháⁿ-dè núú cáá-dé, te ní cáháⁿ ndíhi-dé Yǎ Ndiòxí, te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díquí tée cùhú-áⁿ, te ducaⁿ-ni ñí quide-dé, te ní ndúha téé cùhú-áⁿ. ⁹ Te sáta dúcáⁿ ñí quide té Pǎblú, te ní quixi nchaa ñáyiú cùhú núú ndécú-ndí, te ní quide tátña ñaha tǎ Pǎblú xii-yu te ní ndúha-yu. ¹⁰ Te òré ndécú-ndí xíaⁿ, te vai sá ñí taxi táhú-güedé, te òré ní xica-ndí ní taxi tucu-güedé nchaa sá xíní ñùhu-ndí ichi.

Té Pǎblú ní quexio-dé ñuú Rómá

¹¹ Te yàcáⁿ ní xíndecu-ndí úní yóó, te sa ndècu ñí barcú téé ñuú Alejándriá

òré ní quexìo-ndí, te ní xíndecu-xi níhí yóó cúú dáú táchí. Te núú-xi càndodo sandú sá dánàni-güedé Càstór ndíhí sàndú sá dánàni-güedé Pòlúx, te xití bàrcú-án nǐ quée-ndí cuáháⁿ-ndí. ¹² Te ní quexìo-ndí ñuú Siràcusá, te yàcáⁿ ní xíndecu-ndí úní nduu. ¹³ Te ní xica tucu bàrcú cuáháⁿ-xi, te ní quexìo-ndí ñuú Règiú. Te nduu tněé duha ní quene nuu táchí. Te ní xica bàrcú cuáháⁿ-xi, te ndéé nduu úú ní quexìo-ndí ñuú Pùteolí. ¹⁴ Te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-ndí ndíhí ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní cachí-yu sá cùndècu-ndí úná nduu, núu xǐáⁿ ní xíndecu-ndí úná nduu ndíhí-yu. Te ní xica tucu bàrcú cuáháⁿ-xi, te ní quexìo-ndí ñuú Ròmá. ¹⁵ Te ñáyíu ròmá ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús, ní níhí-yu tnúhu sá cuáháⁿ-ndí, te ní quixí-yu ní quixi tnahá ñáhá-yu ichi. Te davá-yu ní naníhí-ndí ñuú Fòrú Àpiú, te davá-yu ní naníhí-ndí ñuú Úní Tàbernás. Te òré ní xini té Pàblú nchaa ñáyíu véxi tnahá ñáhá xìi-ndí, te ndee ndèe ní cuu iní-dé, te ní ndacáⁿ táhú-dé núú Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ nǐ quidè-yu. ¹⁶ Te sáta nǐ quexìo-ndí ñuú Ròmá, te cue té cùchiuⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii té Pàblú sá cùndècu dǐⁿ-dé, te ní xindeé ñáhá cuàa sandadú xii-dé.

Té Pàblú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí ñuú Ròmá

¹⁷ Nduu úní sá nǐ quexìo té Pàblú, te ní cana-dé cue té cùnuu núú ñáyíu isràél ndécú ñuú Ròmá, te ní sáháⁿ-güedé núú ndécú-dé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Nchòhó cue té isràél, càchí tnúhu-í sá ñà túú nǎ ní quide-í ní ñⁿ ñáyíu cútnáhá ní xíndecu-í ñuú Jerusàlén. Te ñà túú ní càháⁿ cuèhé-í sá quidè-yu nchaa nàcuáa ní xóo cada cue ñani tnáhá-ó nǐ xíndecu ndéé sanaha, te ñà túú nǎ ní quide-í te ní tnǐ ñaha-güedé ní sáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè té ròmá, cue té ndècu yacáⁿ. ¹⁸ Te cue té-án nǐ ndúcú tnúhu-güedé núu ndáa ndècuéchi-í, te ní cutnùní iní-güedé sá

ñà túú nǎ ní quide-í, te xǐáⁿ cuìní-güedé queñuhu ñaha-güedé xii-í vecaá ní cùu. ¹⁹ Te ñu-ni cue té isràél ñà ní dàña-güedé cácu-í, chi cuìní-güedé sá cáhní ñaha cue té ròmá, cue té xíndecu yàcáⁿ xii-í ní cùu, te xǐáⁿ núu ní xáhaⁿ-í sá quixí-í càháⁿ ndíhí-í té Cèsár cuendá iha cada ndáa méé-dé cuendá-í, te vǎ yóo ñⁿ tee-í cuéchi. ²⁰ Núu xǐáⁿ ní cana ñaha-í xii-ndo cuendá cunaha-ndo nàcuáa ní cuu. Te ní xáhaⁿ-í sá sàndáá iní-í sá ndótó ñáyíu ní xíhí, te ñu-ni ducaⁿ càháⁿ dava-gá ñáyíu isràél, te sá dúcáⁿ nǐ càháⁿ-í, te ní chihi ñaha-güedé vecaá, te xindeé ñáhá-güedé ndéé vitna — càchí té Pàblú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²¹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ñà túú tnáhí tutú ní tëndaha cue té distritú Jùdeá quixi cuendá-n. Te ní cuè té isràél ñà túú ní quixi-güedé càháⁿ cuèhé-güedé cuendá-n. ²² Te cuìní-ndí cundedóho-ndí nása cunduu tnúhu càháⁿ-n, chi sa ní níhí-ndí tnúhu sá ncháa xìchi ío xícáháⁿ cuèhé-yu cuendá nchaa ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pàblú.

²³ Te ní xáhaⁿ-güedé nduu cùyáchí-güedé te quixi-güedé cund-edóho-güedé dava-gá cuendú càháⁿ té Pàblú. Te ní tnahá nduu nǐ ndatnúhu-güedé quíhíⁿ-güedé núú quidè véhe-dé, te vǎi-yu ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu tnúhu ní càháⁿ-dé, te nchàca nchaa ní càháⁿ ndíhí-dé-yu. Te ní xáhaⁿ-dè xii-yu sá ndí Moisés ndíhí dava-gá cue té ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha nǐ chídó tnùní-güedé núú tütú-güedé sá díú-gǎ tendaha-gǎ Crístú quixi-gǎ ñuyíú-a. Te ní chídó tnùní-güedé nchaa nàcuáa cada-gǎ, te ñu-ni nàcuáa càháⁿ tutú-güedé cada Crístú, te ducaⁿ nǐ quide-gǎ cútnáhá ní xica cuu-gǎ ñuyíú-a, núu xǐáⁿ ní cutnùní sá díú Jèsús cúú-gǎ Crístú Yá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a. Te núu quindáá iní-yu, te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu. ²⁴ Te davá-yu ní sàndáá iní-yu tnúhu ní càháⁿ-dé, te davá-yu ñà túú ní sàndáá iní-yu. ²⁵ Te

cuëndá sá ñǎ ĩⁿ-ní tnũhu ni cǎháⁿ-yu,
núu xǎⁿ cuìní-yu núhú-yu ni cùu. Te
ní xáhaⁿ tẽ Pǎblú sá cùndetu tnaá-yu
cáháⁿ-dé ingá tnúhu, te xǎhaⁿ-dě:

—Ní xáhaⁿ Espíritú Yá Ndiõxí xii
ndíi Chaiá nàcuáa cǎháⁿ ndíi núu
nchaa ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé
sanaha. Te ní cǎháⁿ Espíritú-gá ĩⁿ sá
ndàá ní xáhaⁿ-xi xii ndíi, te duha ní
xáhaⁿ-xi:

²⁶ Quíhíⁿ-n te cúñaha-n xii ñáyiu:

Nchòhó mee-ni cùndedóho-ndo tnũhu
cáháⁿ Yá Ndiõxí, dico ni vǎ tēcú
tnùní-ndó.

Te cada-gá titní núú sǎ vǎ yõo
tnàhí ndàcu cada, dico ni vǎ
cùtnùní iní-ndó nàcuáa ndùu sá
cádá-gǎ,

²⁷ chi cuëndá sá ño sàá iní-ndó,
xǎⁿ ducaⁿ ñà túú sǎha-ndo cuëndá
nása cuáháⁿ tnúhu cǎháⁿ-gǎ,
chi ñǎ cuìní-ndó cùndedóho-ndo, te ni
ñǎ sàndáá iní-ndó.

Te ni ñǎ cuìní-ndó dǎña-ndo nchaa sá
cuèhé sá dúhá quide-ndo
cuendá xocàni-gǎ nchaa xǎⁿ iní-ndó,
duha cúñaha-n xii-yu.

Càchí Espíritú-gǎ xǎhaⁿ-xi xii ndíi.

²⁸ Te na càchí tnúhu-í sá quíhíⁿ cue
tée cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí cǎháⁿ-güedé
tnúhu-gǎ núu ñáyiu ñǎ túú cùu ñáyiu
isràél, chi ñáyiu isràél ñǎ túú cuìní-yu
cundedóho-yu. Dico ñáyiu ñǎ túú
cùu ñáyiu isràél chi cùdíi iní-yu cund-
edóho-yu, núu xǎⁿ naníhí tǎhú-yu —
càchí té Pǎblú xǎhaⁿ-dě xii-yu.

²⁹ Te sátá ñí ndíhi cuëndú ní
xáhaⁿ-dě, te ní ndeé-yu cuánuhú-yu
ta ndàtnúhu-yu cuáháⁿ.

³⁰ Te úu cuíá ñí xínu ní xíndecu té
Pǎblú ĩⁿ vehe ní cháhu-dé. Te ní xóo
cáháⁿ váha-dé ndíhi nchaa ñáyiu ní
xóo quíhíⁿ vehe-dé. ³¹ Te ní xáhaⁿ-dě
sá ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii-yu
núu quíndáá iní-yu tnúhu-gǎ, te vǎ
yõo ĩⁿ ni sàdí yuhu-dé. Te mee-ni
tnũhu Xítóhó Jesucristú ní cǎháⁿ-dé
núu-yu.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ RÒMÁ

Té Păblú cādūha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Rómá

¹ Yúhú té Păblú xínú cuèchi-í núú Xítóhó Jesucristú, chi mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cùu-í ìⁿ tée cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú, te tnúhu-gá cùu-xí tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó, núú ñuú-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í xicá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá.

² Te ndée sanaha ñí cachí Yă Ndiöxí sá dàcuítíí sáa nduu ngũndecu ndíhi ñáyiú tnúhu-gá. Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gá xii cue tée ní cáháⁿ tnúhu-gá dàvá-áⁿ ñí chídó tnúni-güedé núú tütú-gá.

³ Te tnúhu-gá sá cáháⁿ-í-a cáháⁿ-xi ñuú cuèndá Xítóhó Jesucristú Yaá cùu Dēhe-gá. Te Dēhe-gá-áⁿ cùu-gá ìⁿ ñáyiú, te cùu-gá ñaní tnáhá ndíi Dávíí. ⁴ Te cùu-gá Yaá ñá túú tnàhí cuèchi-xi. Te ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te xíáⁿ cúnùní iní-ó sá cùu-gá Dēhe Yă Ndiöxí, te ío cǎhnu cuu-gá. ⁵ Te ñuú Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní nduu tǎhú-í núú Yă Ndiöxí sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núú cuè ñáyiú ñuyíú-a cuèndá quíndáá iní-yu tnúhu-gá te canchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ-xi, te ducaⁿ ío cuu cǎhnu-gá. ⁶ Te tnáhá nchòhó cùu-ndó ñáyiú sa nchícúⁿ nihnu quide-ndo nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu-áⁿ, chi ní cachí Yă Ndiöxí sá nchòhó tnáhá tnúhu-ndo ndíhi Xítóhó Jesucristú.

⁷ Te nchòhó ñáyiú xĩndecu ñuú Rómá, ñáyiú ío cùu iní ñáhá Yă Ndiöxí, cādúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-ndo. Te ñuú nchòhó cùu-ndó cuè ñáyiú ní cachí Yă Ndiöxí cada ndáá cundecu-ndo núú-gá. Te xicáⁿ tǎhú-í núú Tátá-ó Dütú Ndiöxí ndíhi núú Xítóhó Jesucristú sá ío na chindee chitúú ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndíi nduú-gá ná cǎda te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Té Păblú cuini-dé quíhíⁿ ngoto-dé cue ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Rómá

⁸ Te díhna nuu-gá cǎchí tnúhu-í xii-ndo sá ío ndácáⁿ tǎhú-í núú Yă Ndiöxí cuèndá sá ío sàndáá iní-ndó-gá, te nchaa ñáyiú nihí-yu tnúhu sá dúcáⁿ quide-ndo. Te Xítóhó Jesucristú dáyǎha-gá nchaa tnúhu cáháⁿ-í núú Yă Ndiöxí. ⁹ Te ndíi tnáhá òré cáháⁿ ndíhi-í Yă Ndiöxí ducaⁿ-ní xicáⁿ tǎhú-í núú-gá cuèndá-ndo, te mee-gá náhá-gá sá cáháⁿ ndáá-í, te ñuú-ni núú-gá xínú cuèchi-í ní yúhu ní iní-í, chi cáháⁿ-í nàcuáa ní quide Dēhe-gá Xítóhó Jesucristú cuèndá naníhí tǎhú-ó. ¹⁰ Te xicáⁿ tǎhú-í núú Yă Ndiöxí sá ñuú mee-gá ná cǎchí te sáá ìⁿ nduu quixi coto ñaha-í xii-ndo.

¹¹ Chi ío cuini-í cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo dǎnehé ñáhà-í ìⁿ úú tnúhu nàcuáa ío-gá chindee ñaha Espíritú Yă Ndiöxí xii-ndo, te ducaⁿ ío-gá cuita nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nàcuáa cuini-gá. ¹² Te ío chí ná cuǎha tnàha-o tnúhu ndee iní cundecu-o ichi-gá, chi nchòhó ndíhi yúhú ío sàndáá iní-ó-gá.

¹³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sá dúcáⁿ-ní ío sàni iní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuini-í sá òré quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vá cuíta chiuⁿ quixi-í dàtná quidè-í òré sǎngoto-í nchaa ñáyiú dava-gá ñuú ñá túú xíta chiuⁿ-í chí ío váha sǎhúuⁿ-yu tnúhu cáháⁿ-í, dico ñá ndácù-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. ¹⁴ Te yúhú yídiquí-í cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú nchaa ñáyiú cáháⁿ tnúhu gríégú, ndíhi núú nchaa ñáyiú cáháⁿ dava-gá núú tnúhu, ndíhi núú nchaa ñáyiú túha, ndíhi núú nchaa ñáyiú ñá túú túha. ¹⁵ Te cuèndá sá dúhá yídiquí-í cáháⁿ-í tnúhu-gá, xíáⁿ ío cuini-í dǎnehé ñáhà-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ñuú Rómá nàcuáa nduu tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó.

Ío cùnuu tnúhu Xítóhó Jesucristú

¹⁶ Te yúhú ñá túú tnàhí cùcahaⁿ núu-í cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú, chi cùu-xi tnúhu ío cùnuu, chi Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháá

ñáiyu na quíndáá iní-xi tnúhu-áⁿ te naníhí tǎhú-yu. Te ní cachí-gá sá díhnanuu-gǎ ñáiyu isràél ngúndecu ndihí-yu tnúhu-áⁿ te dǎtnùní ngúndecu ndihí ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél. ¹⁷ Te tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xí xii-o sá cúdiu-o núú Yǎ Ndiǒxí te núu mee-ni sǎ quíndáá iní-ó-gǎ dǎtná càháⁿ-xi núú tǔtú-gá núú càchí-xi: “Nchaa ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii Yǎ Ndiǒxí cúdiú-yu núú-gǎ, te ndècu ndihí ñáhá-yu xii-gá”, duha càchí-xi núú tǔtú-gá.

Nchaa ñáiyu ndècu ñuyíú ndècuéchi-yu

¹⁸ Te ndéé andiu tëndaha Yǎ Ndiǒxí sá ùhú quixi sá cúú-xí nchaa ñáiyu ñá túú quide ndáá núú-gǎ, ñáiyu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te cuèndá nchaa sá quidè-yu-áⁿ xǎⁿ ñá túú cuíní-yu tñí-yu tnúhu ndáá tnúhu Yǎ Ndiǒxí cuèndá cuu-xi ñⁿ sá vǎha sá cúú-xí-yu. ¹⁹ Te cuèi ducaⁿ quidè-yu dico cùtnuní ndáá iní-yu nàcuáa ndùu sá sání iní Yǎ Ndiǒxí ndihí nàcuáa ndùu sá quidè-gǎ dǎtná cùtnuní iní nchaa dava-gá-yu, chi diu-gá dánèhé ñáhá-gǎ xii-yu. ²⁰ Te ni vǎ ndácú-ó quíní núú-ó nǎsa càa-gá, te ni vǎ ndácú-ó quíní-ó nǎsa càa iní-gá, te ni vǎ ndácú-ó quíní-ó nǎsa quide-gá táxí tnùní-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te cuèi ducaⁿ dico ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú ní ngúita nchaa ñáiyu tècú tnùní váha-yu nàcuáa ndùu sá sání iní-gá ndihí nàcuáa ndùu sá quidè-gǎ te ducaⁿ tècú tnùní-yu cuèndá nchaa sá ñí cadúha-gá ndéhè-yu ió ñuyíú-a, núu xǎⁿ vá càchí-yu sá ñà túú cuéchi-yu. ²¹ Te cuèi ducaⁿ ñí cutnùní iní-yu cuèndá Yǎ Ndiǒxí dico ñá túú cuíní-yu canehé-yu sá yíñùhu núú-gǎ nàcuáa tàú-xi cunduu. Te ni ñà túú cuíní-yu ndacáⁿ tǎhǔ-yu núú-gǎ cuèndá nchaa sá vǎha quide ñaha-gá xii-yu, chi mee-ni nchaa sá ñà túú vèdana nàndíhí ñùhu iní-yu. Te quidè-yu dǎtná quidè ñⁿ ñáiyu ñá túú ndècu ndihí nchaa sá xíní tnùní-xi. Te uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá quidè-yu cuáháⁿ. ²² Te càchí-yu sá cúú-yu ñáiyu ió váha sàá sá xíní tnùní-xi dico ñá

ndáá, chi cùú-yu ñáiyu ió ñí díquí-xi. ²³ Te ñá túú cuíní-yu cáháⁿ-yu sá ió càhnu cuu Yǎ Ndiǒxí Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, chi da nchaa sá ñí cadúha mèé-yu quide cahnú-yu. Te ní cadúha-yu nchaa sá nàhá ñáiyu ñá túú cùdii ndècu ñuyíú-a. Te ní cadúha-yu sá nàhá quiti ndáva, ndihí sá nàhá quiti sàcuíta ñuhu mee-xi, ndihí sá nàhá nchaa dava-gá quiti, nchaa xǎⁿ quidè cahnú-yu.

²⁴ Te xǎⁿ núu ní dáñá Yǎ Ndiǒxí quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu. Te xǎⁿ ió quide ndihí tnahá-yu sá cuèhé sá dúhá sàcúú-xí yiqui cuñú-yu. ²⁵ Te ducaⁿ quidè-yu chí ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yǎ Ndiǒxí. Te mee-ni tñùhu ndehnde sàndáá iní-yu, te nèhé-yu sá yíñùhu núú dàva sá ñí cadúha-gá ió ñuyíú-a ndihí dava sá ndéé andiu te quide cahnú-yu, te ñá túú càchí-yu sá mèé-gǎ ió càhnu cuu-gá, dico mee-gǎ xíní ñùhu-xi cáháⁿ-yu sá ió càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te ndáá ndisa sá ió càhnu cuu-gá.

²⁶ Te sá dúcáⁿ ñà túú quide váha-yu núu xǎⁿ ní dáñá-nǎ Yǎ Ndiǒxí quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní mèé-yu. Te dava ñáiyu dìhí càháⁿ ndihí tnahá-yu ndi mèe dìhí-yu te ñá túú quidè-yu nàcuáa ní nduu tǎhǔ-yu cadá-yu. ²⁷ Te diu-ni ducaⁿ xiquide dava cue téé chi sàni cuehé sání dùha iní-güedé sá cúú-xí yiqui cuñú-güedé ndi mèe tnahá téé-güedé, chi càháⁿ ndihí tnahá ndi mee-güedé te ñá túú quide-güedé nàcuáa ní nduu tǎhǔ-güedé cada-güedé, te sá dúcáⁿ quide-güedé te ñá túú tnahí cùu váha iní-güedé ndécú-güedé, te ducaⁿ tnahí tàú-xi ndoho-güedé cundecu-güedé.

²⁸ Te ñá túú tnahí ñùhu iní-yu Yǎ Ndiǒxí núu xǎⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñá ñihnu ñaha-gá xii-yu sàni cuehé sání dùha iní-yu, te quidè-yu nchaa sá ñà túú tàú-yu cadá-yu. ²⁹ Te nchaa núu sǎ cuèhé sá dúhá cùnuu quidè-yu. Te cue téé càháⁿ ndihí-güedé ñáiyu dìhí te ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu. Te diu-ni ducaⁿ xiquide cue ñáiyu dìhí chi

càháⁿ ndihí-yu cue téé te ñá díú yíi-yu cùu-güedé. Te mee-ni sã ñà túú vãha quidé-yu sã cúú-xí tnàha ñáyíu-yu, te xihó-yu cundecu ndihí-yu sã ndécú ndihí dava-gá tnàha ñáyíu-yu, te ío sàni cuehé sání dùha iní-yu sã cúú-xí tnàha ñáyíu-yu, te ío cuédú iní-yu, te sãhni tnahá-yu, te ío plètú-yu, te dándahú tnáhã-yu, te cùu úhú iní-yu cue tnàha ñáyíu-yu, te ío yiti yùhú-yu. ³⁰ Te càháⁿ cuèhé-yu cuendá nchaa dava-gá tnàha ñáyíu-yu, te cùu úhú iní-yu Yá Ndiöxí, te xio xio cuini-yu cunuu tnúhu-yu, te mee-ni sàni iní-yu sã ío váha cunduú-yu, te ío quide cahnú-yu mée-yu, te ío sàni iní-yu sã cádá úhú-yu tnàha ñáyíu-yu, te ñá túú sándáá iní-yu ni tátã-yu ni nãã-yu. ³¹ Te ñá túú tècú tnùní-yu sã vãha, te ñá túú quidé-yu #ⁿ sã càháⁿ-yu, te ñá túú cùu iní-yu ni ñáyíu cùu ndi meé-yu, te ni dàva-gá tnàha ñáyíu-yu, te ñá túú quide cahnu iní-yu #ⁿ sã cúmãní nùú tnáhã-yu, te ni ñà túú cùndahú iní-yu tnàha ñáyíu-yu. ³² Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sã ncháá ñáyíu ducaⁿ xíquide quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú. Te xini-yu sã Yá Ndiöxí daquihíⁿ ñáhã-gã xii-yu núú ùhú núú ndàhú sã dúcãⁿ quidé-yu, dico uuⁿ-gá quidé-yu chi váha-gá cúú iní-yu cue ñáyíu quide datná quidé mée-yu.

2

Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyíu ndècu ñuyíú

¹ Te nchòhó ñáyíu càchí sã ío ndècu cuéchi dava-gá ñáyíu tnàhá-ndó ío ndècu cuéchi-ndo cuéi nágá ñáyíu cùu-ndo, chi tnàhá-ndó quide-ni-ndo nchaa nacuáa quide dava-gá ñáyíu càchí-ndó ndècu cuéchi-xi, te sã dúcãⁿ càháⁿ-ndó sã ndécú cuéchi ñáyíu-áⁿ te dàcaa-ndo cuéchi díquí-ndó chi tnàhá-ndó quide-ndo datná quidé-yu. ² Te nchoo xini-ó sã Yá Ndiöxí ío váha cùtnuní iní-gá nacuáa cada ndáá-gá cuéchi #ⁿ #ⁿ nchoo ñáyíu ndècu ñuyíú-a, chi daquihíⁿ-gá nchaa ñáyíu quide nacuáa ní cáháⁿ-í núú ùhú núú

ndàhú. ³ Te nchòhó ñáyíu #ⁿ-ni quide ndihí ñáyíu càchí mée-ndó sã ndécú cuéchi-xi dacuítí sã ná chãhu-ndo núú Yá Ndiöxí sã dúcãⁿ quide-ndo. ⁴ Te ñá túú cùu váha iní-ndó sã Yá Ndiöxí cùndahú iní ñáhã-gã xii-ndo, te ni ñà túú cùu váha iní-ndó sã ío cuini-gá cada cahnu iní-gá nchaa sã ñà túú vãha quide-ndo, te ni ñà túú quide cuendá-ndó sã Yá Ndiöxí quidé vãha ñaha-gã xii-ndo cuendá cuini-gá sã nchòhó ndixi túu iní-ndó sã ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo. ⁵ Te nchòhó cúú-ndó ñáyíu ío sàá iní-xi, chi ñá túú cuini-ndó ndixi túu iní-ndó sã ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te xíãⁿ núu ío-gá tá cùu vai tnúndòho sã cúú-xí-ndó. Te na sàá nduu tnúhu ndòho tnúhu ndàhú te ío ndoho-ndo, chi Yá Ndiöxí cada ndáá-gá nacuáa ndècu cuéchi-ndo. ⁶ Te dàvá-áⁿ cada ndáá Yá Ndiöxí nchaa nacuáa ndècu nchaa sã ní quide #ⁿ #ⁿ ñáyíu ndècu ñuyíú-a. ⁷ Te nchaa ñáyíu nchicúⁿ nihnu-ni quide mee-ni sã vãha, ñáyíu-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ quide váha-yu chi cuini-yu sã Yá Ndiöxí cuu váha iní ñáhã-gã xii-yu, te cuini tucú-yu nduu táhú-yu núú ío váha càa ndècu Yá Ndiöxí cundecú-yu ni caa ni quíhíⁿ. ⁸ Te ío cùdéeⁿ-gã núú ncháa ñáyíu ñèhu iní mee-ni sã cúú-xí mée-xi, te ñá túú sándáá iní-yu tnúhu ndáá chi mee-ni sã cuèhé sã dúhá quidé-yu. ⁹ Te nchaa ñáyíu ducaⁿ xíquide ío ndíhú iní-yu. Te díhna-gá ñáyíu isràél ngüíta-xi ndohó-yu, te dàtnuní ngüíta-xi ndoho nchaa ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél. ¹⁰ Te nchaa ñáyíu ní quide váha, te Yá Ndiöxí cada-gá te ngúndecú-yu núú ío váha càa ndècu-gá, te cachí-gá sã ní quide váha-yu, te ío váha cuu iní-yu cundecú-yu. Te díhna-gá ñáyíu isràél ñáyíu ní quide váha ducaⁿ càda ñaha-gã xii-yu, te dàtnuní ducaⁿ càda ñaha-gã xii ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél ñáyíu ní quide váha.

¹¹ Te ñá túú quide cuendá-gá cuéi náí ñáyíu cùú-yu. ¹² Te nchaa ñáyíu ndècu ndihí nchaa tnúhu ní

chídó tnùní ndíi Moisés, Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Te nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ndíhi tnúhu ní chídó tnùní ndíi-áⁿ, Yá Ndiöxí vá cada ndáá-gá cuéchi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Dico nchaa ñáyiú quide náandi sá cuèhé sá dúhá dàcutíí cuíta nihnú-yu cuèi ndècu ndíhi-yu tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés àdi ñá túú ndècu ndíhi-yu. ¹³ Te nchaa ñáyiú dicó-ni sàcúndedóho nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés te ñá túú tní-yu, ñáyiú-áⁿ ñá túú cùdú-yu núú Yá Ndiöxí, dico nchaa ñáyiú tní nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi, ñáyiú-áⁿ càchí Yá Ndiöxí sá cùdú-yu núú-gă, chi ñá túú-gă cuéchi-yu ndècu núú-gă. ¹⁴ Te nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ndíhi tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te núu quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi te cùu-xi ñⁿ sá sání tnàhí iní méè-yu cada-yu, te sá sání iní-yu-áⁿ cúu-xí ñⁿ tnúhu váha sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ quidé-yu xiáⁿ cútnùní sá sání iní-yu dàtná càháⁿ tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cada ñáyiú isràél, te ío váha cùtnuní iní-yu nchaa nàcuáa quidé-yu chi ndíxi túu iní-yu òré ñá túú quide váha-yu. ¹⁶ Te sáá nduu te Yá Ndiöxí cúñaha-gă xii Xítóhó Jesucristú cada ndáá-gá nchaa cuéchi ñáyiú, nchaa sá sání iní méè-yu ndùu yuhu, te cada-gá dàtná càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nàcuáa naníhí tãhú-ó, tnúhu sá dãnèhé ñàhà-í xii-ndo.

Cuèndá ñáyiú isràél ndíhi cuèndá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

¹⁷ Te nchòhó ñáyiú isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndí mee-í, te càchí-ndó sã nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés nùu xiáⁿ ndécú váha-ndo, te càchí-ndó sã ío càhnu cuu-ndo sá ndécú ndíhi-ndo Yá Ndiöxí. ¹⁸ Te cùtnuní iní-ndó nchaa nàcuáa cuíní Yá Ndiöxí cada-ndo, te sá dúcáⁿ nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ xiáⁿ cútnùní iní-ndó nchaa sá ío-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo. ¹⁹ Te càchí-ndó

sã ío váha xini-ndó cànuichi-ndo nchaa ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi, te càchí tucu-ndo sã ío váha xini-ndó nà canu ichi-ndo nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. ²⁰ Te sànu ichi-ndo nchaa ñáyiú ío ñí dîquí-xi, ndíhi nchaa ñáyiú vitna ta tècú tnùní nchaa sá váha, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndíhi-ndo nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu ndáá, chi sànu ichi ñaha-xi xii-ndo nàcuáa cada-ndo. ²¹ Te nchòhó dàcuaha-ndo ñáyiú nàcuáa cada-yu, te mee-ndo ñá túú dàcuaha-ndo cada-ndo nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te xãhaⁿ-ndo xii-yu sá vã cúu dùhú-yu te mee-ndo dùhu-ndo. ²² Te dàcuaha-ndó-yu sá cuè téé vá cúu cãháⁿ ndíhi-güedé ñáyiú dîhí te núu ñá díú ñàdîhí-güedé cúu-yu, te ducaⁿ-ni cuè ñáyiú dîhí, vá cúu cãháⁿ ndíhi-yu téé te núu ñá díú yíi-yu cùu-güedé. Te nchaa sá xãhaⁿ-ndo vã cúu càda ñáyiú te mee-ndo quide-ni-ndo, te xãhaⁿ-ndo xii-yu sá vã cãnèhé-yu sá yíñùhu núu nchaa sá càchí-yu cùu ndiöxí-yu, te mee-ndo nèhé-gá quidé-ndó, chi dùhu-ndo nchaa sá ndécú venúhu. ²³ Te càchí-ndó sã ío cùnuu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ñá túú quide-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi, te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te dàquee tíhú-ndó Yá Ndiöxí. ²⁴ Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiöxí nàcuáa quide-ndo-áⁿ nùu càchí-xi sá ncháá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél càháⁿ cuèhé-yu cuèndá Yá Ndiöxí sá cuèndá-ndó.

²⁵ Te nchòhó ñáyiú isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndí mee-í, te tnàhá-ndó ndècu ndíhi-ndo seña ñíi-ndo, te váha-ni sá dúcáⁿ te núu quide-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. Dico núu ñá túú quide-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi ña, te ñá túú nàndíhi-xi sá cúu-ndó ñáyiú isràél cuèi ndècu seña ñíi-ndo. ²⁶ Te nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ndíhi seña ñíi-xi, te núu quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te cùu-yu dàtná cue ñáyiú ndècu ndíhi seña ñíi-xi, chi quidé-yu

nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi. ²⁷ Te ñáyiú ñá túú ndècu ndihí seña ñí-xi, te núu na càdá-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ñáyiú-áⁿ cachí-yu sá ñà túú quide ndáá nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihí seña ñí-xi, chi ndècu ndihí-ndo nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi te ñá túú quide-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ²⁸ Te nchòhó ñáyiú isràél, ñáyiú nchìcúⁿ nihnu-ni quide nchaa nacuáa ta quide tnahi-ndo véxi, ñá túú quide-ndo sá cúu-ndó ñáyiú isràél, te mee-ndo ndècu seña ñí-ndo dico ñá túú quide-ndo nacuáa tàù-xi cada nchaa ñáyiú ndècu seña ñí-xi, te mee-ni seña-áⁿ sàha-ndo ñí-ndo te ñá túú quide-ndo nacuáa cuìní Yá Ndiòxí cada-ndo. ²⁹ Te nchaa ñáyiú sàndáá ndisa iní-xi Yá Ndiòxí, ñáyiú-áⁿ cúu ndìsá-yu ñáyiú isràél, te sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu chi Espiritú Yá Ndiòxí ducaⁿ ní quide-xi, dico ñá díú sá sàha-yu seña ñí-yu dàtná ní cachí ndíi Moisés. Te ñáyiú-áⁿ cúu vâha iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-yu cuèi ñá túú càháⁿ vâha tnàha ñáyiú-yu cuèndá-yu.

3

¹ Te sá dúhá càháⁿ-í te ió dava ñáyiú quesàhá-yu sá ñí-ní cùu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ndihí nchoo ñáyiú isràél, te quesaha tùcú-yu sá ñí-ní quide tucu-xi cuèi na cuãha àdi vá cuãha seña ñí-yu. ² Dico yúhú càchí-í sá ncháá ñáyiú isràél ío-gá cùnùu-yu, chi ío tìtní núú sá vâha ní quide ñaha Yá Ndiòxí xii-yu, chi ní sáñaha-gã tnúhu-gá ndécú ndihí-yu. ³ Te davá-yu ñá túú cuìní-yu cada ndáá-yu, dico ñá díú sá xíãⁿ te cùyica iní Yá Ndiòxí ñá túú quide ndáá-gá. ⁴ Dico ñáhá chi xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiú cada cuèndá-yu sá Yá Ndiòxí cúu-gã Yaá quidé ndáá cuiti, te cuèi ncháá-yu na càchí-yu sá ñà túú quide ndáá-gá, dico mee-gã chi quide ndáá-ni-gá. Te núú tùtú-gá càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ ñí tée ní xíndecu ndéé sanaha xii-gá, te duha ní xáhaⁿ-dè:

Yòhó Dútú Ndiòxí, cùtnuní iní ñáyiú sá ío ndáá càháⁿ-n,
te cùnùu nahi-ni tnúhu-n cuèi òré càchí ñáyiú sá ñà túú càháⁿ ndáá-n.

Duha ní xáhaⁿ tée ndéé sanaha-ãⁿ xii-gá càchí-xi núú tùtú-gá.

⁵ Te cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyiú, xíãⁿ cùtnuní iní-yu sá Yá Ndiòxí cúu-gã Yaá ío vâha quide ndáá, chi mee-gã ñá túú dùcaⁿ quide-gá. Te cuèi ducaⁿ dico vá caní iní-yu sá Yá Ndiòxí ñá túú quide ndáá-gá sá dándòho ñaha-gá xii-yu na sàá nduu, te núu ducaⁿ na càni iní-yu, te sàni iní-yu dàtná sání iní cue ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá. ⁶ Te vá dúcáⁿ càni iní-yu, chi núu Yá Ndiòxí ñá túú quide ndáá-gá ñá, te vá cúu càda ndáá-gá nchaa cuèchi cue ñáyiú ñuyú-a te núu ducaⁿ.

⁷ Te núu yúhú ná càni iní-í cáháⁿ-í ñí tnúhu ndehnde, te sá tnúhu-áⁿ te caní tucu iní-í sá quidé càhnu-gá-í tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí, te sá dúcáⁿ ná càháⁿ-í te caní tucu iní-í sá vâ cúu càháⁿ Yá Ndiòxí sá ndécú cuèchi-í. ⁸ Te núu na càni tucu iní-í sá vâha-gá cada-í nchaa sá cuèhé sá dúhá cuèndá Yá Ndiòxí cada-gá sá vâha, dico ñá ndáá. Te ío ñáyiú càháⁿ cuèhé cuèndá-í te càchí-yu sá díú-ní dùcaⁿ dacuaha-í ñáyiú dico ñá ndáá sá dúcáⁿ dānehé-í-yu, te ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu tnúhu càháⁿ-yu, chi ducaⁿ tàù-xi cunduu.

Nchaa ñáyiú ñuyú-a ndècuèchi-yu

⁹ Te vitna càchí dava ñáyiú sá ío-gá cùnùu nchoo cue ñáyiú isràél dàcúúxí dāva-gá ñáyiú, dico yúhú càchí-í sá ñáhá, te sa ní cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchàa ñáyiú ndècuèchi-yu cuèi ñáyiú isràél te cuèi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ¹⁰ Te núú tùtú Yá Ndiòxí càchí-xi:

Vá yõo ñí quide ndáá,

¹¹ te ni vá yõo ñí tēcú tnùní tnúhu vâha, te ni vá yõo ñí nānducu nihnu Yá Ndiòxí.

¹² Chi ncháá-yu ñá túú nchìcúⁿ nihnú-yu ichi vâha, te ncháá-yu cùu-yu ñáyiú xíndecu neñùú sá cúu-xí Yá Ndiòxí.

Te ni ñá túú quidé-yu ñá sá vâha.

13 Te cada iní-ndó sã yúhũ-yu cùu-xi datná cúú ñá yaú núú yíndũxi ndíyí núú ïo ndehe sãháⁿ,

te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yuhú-yu, chi ío cãháⁿ cuèhé-yu, te mee-ni dândahú-yu nchaa tnàha ñáyíú-yu.

Te cada iní-ndó sã vènenú cóo yíhí yuhú-yu chi mee-ni cãháⁿ úhú-yu cuendá tnàha ñáyíú-yu.

14 Te ío iní-yu cãháⁿ úhú tnáhã-yu.

15 Te àúⁿ nã cuu àúⁿ nã xíãⁿ xĩsahni tnàhá-yu.

16 Te nchaa núú xícá cùú-yu quide úhú iní-yu nchaa tnàha ñáyíú-yu nãcuáa ndíhú iní ñáyíú-áⁿ.

17 Te ñá túú cùní-yu cundecu ndíhi tnàha váha-yu.

18 Te ñá túú sãni iní-yu canehé-yu sá yíñũhu núú Yã Ndiõxí.

Duha quidé-yu cãchí-xi núú tütú-gá.

19 Te cùtnuní iní-ó sã nchãa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cúú-xí cuendá nchaa ñáyíú nchícúⁿ nihnu nchaa tnúhu-áⁿ. Te tnúhu-áⁿ cúú-xí cuendá sã vã yóo tnàhí cachí sã ñà túú cuèchi-xi, te ducaⁿ te nchaandi túhú ñáyíú cutnùní iní-yu sã ná chãhu-yu nchaa sã quidé-yu núú Yã Ndiõxí.

20 Te ducaⁿ càda-xi chi ni ñá ñáyíú vá cãchí-ó sã vã cùndècu cuèchi-yu núú Yã Ndiõxí cuendá-ni sã nchícúⁿ nihnú-yu nchaa tnúhu sã ní chídó tnùní ndíi Moisés, te tnúhu-áⁿ cãchí tnúhu-xi cuendá-ni sã cùtnuní iní-ó sã ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha.

Te núu na quíndáa iní-ó Xítohó Jesucristú te naníhí tàhú-ó

21 Te vitna ní cutnùní iní-ó sã ñà díú sã cáda-ó nchãa nacuáa ní cãháⁿ ndíi Moisés cudíu-o núú Yã Ndiõxí, chi mee-gã quidé cùdiu-o núú-gã. Te núú tütú ndíi Moisés ndíhi núú tütú cue téé ní xóo cãháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ndéé sanaha cãháⁿ-xi nãcuáa cada ñaha-gã xii-o vitna. 22 Te ducaⁿ cùdiu-o núú Yã Ndiõxí te núu na quíndáa iní-ó Xítohó Jesucristú. Te díu-ni ducaⁿ cùdiu nchaa ñáyíú ñuyíú te núu na quíndáa iní ñáhã-yu xii-gá, chi ñá-ni cùu-o nchaa-o sã cúú-xí Yã Ndiõxí.

23 Chi nchaa-yu ndècu cuèchi-yu, chi ñá ñá-yu quidé-yu nãcuáa cãháⁿ Yã Ndiõxí sã cúú-yu ñáyíú quide váha.

24 Dico Yã Ndiõxí ío váha iní-gá chi ní quide ñaha-gã xii-o ñá sã vâha, chi dícó-ni ducaⁿ ní quide-gá nãcuáa vá cùndècu-gá cuèchi-o núú-gã, chi Xítohó Jesucristú ní sati níñí-gã te ní xíhí-gá, te ducaⁿ ní yáha-gá cuendá sã vã cùndècu-gá cuèchi-o. 25 Te Yã Ndiõxí ní taxi ndecu-gá Xítohó Jesucristú núú ñáyíú ñuyíú-a, te ní xíhí-gá sã cuendá nchaa yícá cuèchi-yu, te ducaⁿ ní cuu cuendá sã nchãá ñáyíú na quíndáa iní ñáhã xii-gá te vá náchãhu-yu cuèchi-yu núú Yã Ndiõxí. Te Yã Ndiõxí ní quide ndee iní-gá nchaa sã cuèhé sã dúhá ní quide cue ñáyíú ní xíndecu ndéé sanaha. Te xíãⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú cuendá cutnùní iní-ó sã Yã Ndiõxí cúú-gã Yã ío váha quide ndáa cuèi ducaⁿ ní quide ndee iní-gá nchaa sã ní quide cue ñáyíú-áⁿ. 26 Núu xíãⁿ vitna ní cutnùní ndisa iní-ó sã quidé ndáa-gá, te quide-gá sã cuè ñáyíú vá cùndècu-gá cuèchi-yu núú-gã, te núu na quíndáa iní-yu Xítohó Jesucristú.

27 Te vitna vá cãchí-ó sã ío cãhnu cuu-o cuendá sã ñà túú-gã cuèchi-o ndècu núú Yã Ndiõxí, te ducaⁿ ñà túú-gã cuèchi-o ndècu núú-gã cuendá sã sãndáa iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñá díú sã cuendá nchaa tnúhu ní cãháⁿ ndíi Moisés. 28 Te cùtnuní iní-ó sã ndèda-ni cãa ñáyíú vá cùndècu-gá cuèchi-yu núú Yã Ndiõxí te núu na quíndáa iní-yu Xítohó Jesucristú cuèi ní quidé-yu nchaa nãcuáa ní cãháⁿ ndíi Moisés àdi ñá túú ní quidé-yu.

29 Te cùtnuní iní-ó sã Yã Ndiõxí cúú-gã Ndiõxí nchaandi túhú ñáyíú, te ñá díú mèe-ni Ndiõxí ñáyíú isràél cúú-gã. 30 Te ñá-díi díí-gã cúú-gã Ndiõxí, te nchaa ñáyíú sãndáa iní ñáhã xii Xítohó Jesucristú te vá cùndècu-gá cuèchi-yu núú Yã Ndiõxí cuèi cùú-yu ñáyíú isràél àdi ñá túú cúú-yu. 31 Te ñá díú sã sãndáa iní-ó Xítohó Jesucristú te cãchí-ó sã ñà túú nãndíhi nchaa tnúhu sã sãnú ìchi

ñaha xii-o nacuaa cada-o, te ñáhá chi sá dúhá sándáá iní-ó-gã te xiãⁿ nchícúⁿ nihnu-o quide-o nacuaa cãháⁿ tnúhu-áⁿ.

4

Cuendá ndíi Àbrahám

¹ Te vitna na cãchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ndíi Àbrahám tée ní cuu ñaní tnáhá-ó ní xindecu ndéé sanaha. ² Te ndíi-áⁿ ñà túú ní xindecu cuéchi ndíi núú Yá Ndiöxí, dico ñá díú cuendá ñⁿ chiúⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ñà túú ní xindecu cuéchi ndíi núú-gã. Chi núu cuendá ñⁿ chiúⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ñà túú ní xindecu cuéchi ndíi núú Yá Ndiöxí ñá, te cada cãhnu ndíi mee ndíi ni cùu, dico ñá díú núú Yá Ndiöxí cada cãhnu ndíi mee ndíi te núu ducaⁿ ñⁿ quide ndíi. ³ Te chí dándacu iní nãcuáa cãháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú cãchí-xi: “Té Àbrahám ní sándáá iní-dé Yá Ndiöxí, te xiãⁿ ní cachí-gá sá cúdiu-dé núú-gã”, duha cãchí-xi núú tütú-gã. ⁴ Te sá cùhúⁿ yãhu ñⁿ tée quide chiúⁿ, te vá cãchí-ó sã xiãⁿ cúú-xí ñⁿ táhú sã cúú-xí-dé chi yãhu tnãhí-dé cúú-xí. ⁵ Te vá yõ ñⁿ ndacu cada ñⁿ chiúⁿ nacuaa cudíu-xi núú Yá Ndiöxí. Te ñá túú ñà chiúⁿ xini ñuhu-xi cada ñáyiú te cudíu-yu núú-gã, chi xini ñuhu-ni-xi sá quindáá-ni iní-yu-gã. Te diu-gã cãchí-gá sá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha vá cundècu-gã cuéchi-yu núú-gã, te núu na quindáá iní ñáhã-yu xii-gã. ⁶ Te diu-ni ducaⁿ ñⁿ cãháⁿ ndíi Dàvií, chi ní cachí ndíi sá ïo váha táhú nchaa ñáyiú ní cachí Yá Ndiöxí cudíu núú-gã, dico ñá díú cuendá ñⁿ chiúⁿ quidé-yu cudíu-yu núú-gã. ⁷ Te duha ní cachí ndíi:

Váha táhú nchaa ñáyiú quide cahnu iní Yá Ndiöxí nchaa cuéchi-xi, te ñá túú-gã quidé cuendá-gã nchaa sá cuehé sá dúhá ñⁿ quidé-yu.

⁸ Váha táhú-yu chi Yá Ndiöxí cãchí-gã sá ñà túú-gã cuéchi-yu.

Duha ní cachí ndíi Dàvií.

⁹ Te ñá díú mèe-ni ñáyiú ngündecu seña ñⁿ-xi ducaⁿ váha táhú-yu, chi tnáhá ñáyiú ñá túú ngündecu seña

ñⁿ-xi ducaⁿ váha táhú-yu. Te sa naha-o sá Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá cúdiu ndíi Àbrahám núú-gã cuendá sá ni sándáá iní ñáhá ndíi xii-gã. ¹⁰ Te cunaha-ndo sã ñhna-gã ní cachí Yá Ndiöxí sá cúdiu ndíi Àbrahám núú-gã te dãtnúni ngündecu seña ñⁿ ndíi.

¹¹ Te ní ngündecu seña ñⁿ ndíi cuendá xiãⁿ cuu-xi ñⁿ seña sá cúdiu ndíi núú Yá Ndiöxí. Te ndéé cútnáhá vátá ngündecu-gã seña ñⁿ ndíi, te sa cúdiu ndíi núú-gã chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gã. Te sá dúcáⁿ ñà túú ndècu seña ñⁿ ndíi cútnáhá ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí xiãⁿ ní cuu ndíi dàtná ñⁿ díhí dütú nchaa ñáyiú sándáá iní ñáhá xii-gã, ñáyiú ñá túú ní ngündecu seña ñⁿ-xi, te cudíu-yu núú-gã. ¹² Te ndíi Àbrahám ní cuu tucu ndíi dàtná ñⁿ díhí dütú nchaa ñáyiú ní ngündecu seña ñⁿ-xi, dico ñá díú cuendá-ni sá ñⁿ ngündecu seña ñⁿ-yu cùu ndíi díhí dütú-yu, chi cuendá sá sándáá iní-yu Yá Ndiöxí nchícúⁿ nihnú-yu nacuaa ní quide ndíi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gã ndéé cútnáhá vátá ngündecu-gã seña ñⁿ ndíi.

Yá Ndiöxí cada-gã nchaa nãcuáa ní cachí-gã te núu na quindáá iní-ó-gã

¹³ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám sá ndúú táhú ndíi cunuu ndíi ñuyíú, ndíhi cue déhe ndíi, ndíhi nchaa dava-gã cue ñaní tnáhá ndíi vitna cacu túu. Te ducaⁿ ñⁿ xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi ndíhi cue ñaní tnáhá ndíi, chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gã núu xiãⁿ ní cudíu ndíi núú-gã. Te ducaⁿ ñⁿ xáhaⁿ-gã xii ndíi dico ñá díú cuendá sá ñⁿ quide ndíi nãcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Moisés cada ñáyiú ndéé cuéé-gã. ¹⁴ Te núu mee-ni ñáyiú nchícúⁿ nihnu quide nacuaa ní cãháⁿ ndíi Moisés ní ndúu táhú-yu cunúu-yu ñuyíú-a ni cùu ña, te ñá túú xini ñuhu-xi quindáá iní-ó Yá Ndiöxí, te ñá túú nãndíhi tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám ní cùu te núu ducaⁿ. ¹⁵ Te núu ñⁿ ñáyiú ñá túú quide nacuaa cãháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuaa cada-o te nacháhu-yu sá dúcáⁿ quidé-yu. Te núu ñá túú

tnũhu sá sánú ìchi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o ni cùu ña, te ñá túú cuèchi-o ni cùu.

16 Te ducaⁿ ñi xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá, chi cuendá sá ni sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gá. Te ducaⁿ ñi quide-gá chi ío váha iní-gá, dico ñá díú sã ñiⁿ chiuⁿ ni quide ndíi ducaⁿ ñi xáhaⁿ-gã. Te sá dúcáⁿ ñi cuu te cùu-xi ñiⁿ tnũhu ndáá sá cúú-xí nchaa ñani tnáhá ndíi, ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá dàtná ní sàndáá iní ñáhá mèe ndíi xii-gá, te ñá díú mèe-ni cuendá nchaa ñani tnáhá ndíi nchícúⁿ nihnu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, chi ndíi Àbrahám-áⁿ ñi cuu ndíi dàtná ñiⁿ díhí dütú cue ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yă Ndiöxí. 17 Te núú tütú Yă Ndiöxí cáháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndíi, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Yòhó té Àbrahám ní quide ñaha-ï xii-n dàtná ñiⁿ díhí dütú cue ñáyiú xĩndecu nihíi ñuyíú.” Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi, cächí-xi núú tütú-gá. Te Yă Ndiöxí náhá ndáá-gá sá cádá-xí nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám, te ñi-gá cúú Yá ní sàndáá iní ndíi, te ñi-gá dándòto-gá ñáyiú ní xihí, te ñi-gá quidé tá ngũndecu nchaa sá vátá cùndècu-gá ñuyíú-a.

18 Te Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám sá ío cuéhé dèhe ndíi coo, te ío ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ-gã dico ñá túú ní cùtnuní iní ndíi nása cada-gá, chi ío ní sahnu ndíi. Te cuendá sá dúcáⁿ ío ní sàndáá iní ndíi tnũhu ní xáhaⁿ-gã núu xiãⁿ ní cuu ndíi díhí dütú vai ñáyiú xĩndecu nihíi ñuyíú. 19 Te ndíi Àbrahám ñũhu ndíi ñiⁿ cièndú cuíá cùtnáhá ducaⁿ ñi xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi, te ní cutnùní iní ndíi sá ñà túú tãhú ndíi sá cóó dèhe ndíi ndíi ñadíhí ndíi ndíi Sără, chi ndíi ndúú-yu sa ní sahnu vèhí-yu, te cuèi ducaⁿ dico ní sàndáá-ni iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí. 20 Te ñá túú ní sãni ñiⁿ sãni úú iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí cada-gá sá cúú-xí ndíi, chi da uuⁿ-gá váha ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ-gã, te ní cachí ndíi sá ío càhnu cuu-gá. 21 Te ní cutnùní ndáá iní ndíi sá Yă Ndiöxí ndácú-gã quidé-gã nchaa sá cáháⁿ-gã. 22 Te sá ni sàndáá iní ndíi

nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiöxí, núu xiãⁿ ní cachí-gá sá cúú ndíi ñiⁿ téé ñá túú cuèchi-xi núú-gã.

23 Te ní ngódó tnùní núú tütú Yă Ndiöxí cuendá ndíi Àbrahám sá ñi cachí-gá sá ñà túú cuèchi ndíi núú-gã, te ñá díú-ni cuendá mèe ndíi ni ngödó tnùní núú tütú-gá. 24 Chi tnáhá cuendá-ó nchaa-o ní ngódó tnùní núú tütú-gá. Te cächí-gá sá ñà túú cuèchi-o núú-gã chi sàndáá iní-ó-gã, te ñi-gá cúú-gã Yá ní dándótó ñaha xii Xitohó Jesucristú Yá cúú Xitohó-ó. 25 Te Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá díú Xitohó Jesucristú cuú-gá cuendá nacháhu-gá nchaa cuèchi-o. Te ní xihí-gá te ní ndoto-gá cuendá nchaa-o vã cùndècu-gá cuèchi-o núú Yă Ndiöxí te núu na quèndáá iní-ó-gã.

5

Ío váha tnáhá ñáyiú cächí Yă Ndiöxí sá ñà túú cuèchi-xi

1 Te vitna, ñá túú-gã cuèchi-o ndècu núú Yă Ndiöxí chi sàndáá iní-ó Xitohó Jesucristú, te ío váha ndècu ndíi-o Yă Ndiöxí vitna sá cuendá Xitohó Jesucristú. 2 Te cuendá sá ni sàndáá iní-ó Xitohó Jesucristú xiãⁿ ñi-gá ní quide ní ngũndecu váha-o núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cùndecu-o, te ío cùdíi iní-ó chi ndècu ndíi-o tnũhu ndee iní sá sáa nduu ngũndecu-o núú ío váha càa ndecu Yă Ndiöxí. 3 Te ñá díú-ni sã cuendá sá ndúú tãhú-ó cùndecu-o núú ndécú-gã cúdíi iní-ó, chi cùdíi iní-ó ndòho-o cuendá-gá, chi cùtnuní iní-ó sã núu na ndòho-o cuendá-gá te cunduu càhnu-gá iní-ó, 4 te núu cùu-o ñáyiú ta quide cahnu-gá iní-xi te cùtnuní sá cúú-ó ñáyiú quide váha, te núu cùu-o ñáyiú quide váha te uuⁿ-gá tá ngũndecu ndíi-o tnũhu ndee iní cuáháⁿ sá cádá váha ñaha Yă Ndiöxí xii-o. 5 Te núu ducaⁿ te vá ñiⁿ ndúu ndixi cuèchi iní-ó sã ndécú ndíi-o tnũhu ndee iní ngũndecu váha-o. Te Espíritú sá ñi taxi Yă Ndiöxí ndécú ndíi-o xiãⁿ quidé-xi cùtnuní iní-ó sã ío cùu iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-o.

⁶ Te nchoo ñà túú vèdana ná ní ndàcu-o cada-o cuendá dácácu ni-hnu-o mée-o, dico Xítoho Jesucristú ní xihí-gá cuendá-ó, ndihi cuendá nchaa dava-gá ñáiyu ñà túú tnàhá tnúhu ndihi Yá Ndiöxí, te ní xihí-gá mei ndùu taú-xi cuú-gá. ⁷ Te cudana-ni núu xihí ìⁿ ñáiyu sá cuendá ìⁿ ñáiyu quide ndáá, te áma xihí tucu ìⁿ-yu sá cuendá ñáiyu quide váha tnàhá ñáiyu-xi. ⁸ Te Yá Ndiöxí ní quide-gá sá nchóó cùtnuní iní-ó sã ïo cùu iní ñáhá-gã xii-o, chi cùtnàhá ndécú-ó ìchi cuehé ìchi duha te ní tendaha-gã Xítoho Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a ní xihí-gá cuendá-ó. ⁹ Te sá cuendá sá ñí xihí Xítoho Jesucristú xiãⁿ ñà túú-gã cuéchi-o ndècu núú Yá Ndiöxí, te vitna ní cutnùní ndáá iní-ó sã vã dáquihíⁿ ñáhá-gã Yá Ndiöxí xii-o nùú ùhú núu ndàhú sá cuendá Xítoho Jesucristú. ¹⁰ Te cùtnàhá ñà túú tnàhá tnúhu-o ndihi Yá Ndiöxí ní cùu ní xihí Xítoho Jesucristú Yaá cúú Dèhe-gá cuendá cuu váha iní ñáhá-gã xii-o, te ducaⁿ te nduu táhú-ó cùndecu-o ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ cuendá sá ñí ndoto Xítoho Jesucristú. ¹¹ Te ndètu-o sáá nduu ngùndecu-o ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ñà díú-ní xiãⁿ quidé-ó chi tnàhá cùdí iní-ó Yá Ndiöxí, chi Xítoho Jesucristú ní quide-gá ducaⁿ cùdí iní-ó-gã, te diu-ni Xítoho Jesucristú ní quide-gá ní nucùndecu váha-o ndihi Yá Ndiöxí.

Nàcuáa ní quide ndíi Adán ndihi nàcuáa ní quide Xítoho Jesucristú

¹² Te ndíi Adán ñà túú ní quide ndáá ndíi núú Yá Ndiöxí nùu xiãⁿ ní ngùndecu nchaa sá cuehé sá dúhá ñuyíú-a, te sá cuendá nchaa sá cuehé sá dúhá quide ñáiyu xiãⁿ xihí-yu, te nchaá-yu xihí-yu chi nchaá-yu quidé-yu nchaa sá cuehé sá dúhá. ¹³ Te sa quide-gá-yu nchaa sá cuehé sá dúhá te dàtnùní ní ngùndecu nchaa tnúhu sá ñí chidó tnùní ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cada ñáiyu, te nchoo cùtnuní iní-ó sã nùu ñà túú tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nàcuáa cada-o, te ñà túú cuéchi-o sànuu. ¹⁴ Te ndéé cùtnàhá ní xíndecu ndíi Adán

ní quesaha-xi xihí ñáiyu, te ducaⁿ-ni xihí-yu ndéé ní sáá nduu ñí xíndecu ndíi Moisés. Te ducaⁿ ñí xihí-yu chi ní quidé-yu nchaa sá cuehé sá dúhá cuéi ñà túú ní quidé-yu nàcuáa ní quide ndíi Adán, chi ndíi-áⁿ ñà túú ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cada ndíi. Te ndíi Adán ní cuu ndíi ìⁿ téé cùu cahnu ní xíndecu ñuyíú-a, te sátá dúcáⁿ te ní quixi Xítoho Jesucristú te Yaá-áⁿ ïo-gá cahnu cuu-gá.

¹⁵ Te sá ñí quide ndíi Adán te vá cächí-ó sã ìⁿ-ní cùu-xi ndihi sá ñí cachí Yá Ndiöxí nduu táhú-ó vitna. Te sá ñà túú ní quide ndáá ndíi xiãⁿ nchaa ñáiyu xihí-yu, dico Yá Ndiöxí ío váha iní-gá chi ío váha ní quide-gá sá cúú-xí nchaa nchoo ñáiyu ndècu ñuyíú-a, chi dicó ducaⁿ ñí cachí-gá sá nánihí tàhú-ó, te ìⁿdíi-ni téé tnàhá-dé ío váha ní quide-dé sá cúú-xí-ó, te téé-áⁿ cúú-dé Xítoho Jesucristú. ¹⁶ Te sá ñí quide ìⁿdíi-ni ndíi Adán ñà túú ìⁿ-ni cuu-xi ndihi sá ñí quide Yá Ndiöxí sá cúú-xí-ó, chi ndíi-áⁿ ñà túú ní quide ndáá ndíi núú-gã. Te sá dúcáⁿ ñí quide ndíi te xiãⁿ ní cuu-xi cuéchi díhna nuu ñí quide ndíi, núu xiãⁿ ní cachí Yá Ndiöxí sá cue ñáiyu quíhíⁿ-yu núú ùhú núu ndàhú nacháhu-yu nchaa sá cuehé sá dúhá quidé-yu. Dico mee-gã ní quide sá cue ñáiyu naníhí tàhú-yu dicó-ni ducaⁿ, te ducaⁿ te vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gã cuéi ío vai cuéchi-yu. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñà túú ní quide ndáá ìⁿdíi-ni ndíi Adán-áⁿ nùú Yá Ndiöxí, xiãⁿ ní quide-xi xihí nchaa ñáiyu. Te sá cuendá sá ñí quide ìⁿdíi-ni Xítoho Jesucristú xiãⁿ ío váha ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii ñáiyu, chi dicó-ni ducaⁿ ñí nduu táhú-yu cùdíú-yu núú-gã. Te nchaa ñáiyu ducaⁿ cùdíú núú-gã nduu táhú-yu cunúú-yu ndihi Xítoho Jesucristú cuendá sá ñí quide-gá sá váha sá cúú-xí-yu.

¹⁸ Te sá dúcáⁿ ñí quide ndíi Adán ñà túú ní quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi ìⁿ xito, núu xiãⁿ ní cachí-gá sá ncháá ñáiyu

tàú-yu nacháhu-yu nchaa cuéchi-yu, dico Xítohó Jesucristú ní quide-gá ìⁿ sá vâha cuendá nchaa ñáyiú vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yă Ndiöxí te núu na quíndáá iní ñáhă-yu xii-gá, te ducaⁿ te cundecú-yu ndihî-gá ni caa ni quíhîⁿ. 19 Te sá ñà túú ní sàndáá iní ìⁿdii-ni ndíi Àdán nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi, xíăⁿ ní nguínchicúⁿ nihnu nchaa ñáyiú quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te ducaⁿ ìⁿdii-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí cuendá sá Yă Ndiöxí cachî-gá sá cúú-yu núú-gă.

20 Te Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Moisés nàcuáa cada ñáyiú, te sá cuendá tnúhu-áⁿ uuⁿ-gá ní nguíta nchaa ñáyiú quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te Yă Ndiöxí uuⁿ-gá cùndàhú iní ñáhă-gă xii-yu tucu. 21 Te sá cuendá nchaa cuéchi ñáyiú xíăⁿ xihî-yu, dico Yă Ndiöxí ío váha iní-gá chi ðiu-gá ní cachî-gá sá ncháá ñáyiú na tnàhá tnúhu ndihî ñaha xì-gá cudú-yu núú-gă, te cundecú-yu ndihî-gá ni caa ni quíhîⁿ, te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá vâha sá cúú-xî-yu.

6

Ñáyiú ñà túú-gă ndécú ìchi cuehé ìchi duha ndècú-yu cuendá Xítohó Jesucristú

1 Te sá dúcáⁿ quide Yă Ndiöxí, te vá cání ìní-ó cànchicúⁿ nihnu-ni-o ìchi cuehé ìchi duha, chi ñà díú sá cànchicúⁿ nihnu-o ìchi-áⁿ te ngóo càni ìní-ó sá ío-gá cundàhú iní ñáhă-gă xii-o. 2 Te vá cúú cànchicúⁿ nihnu-o ìchi cuehé ìchi duha, chi nchoo cùu-o datná cue ñáyiú sa ní xihî, núu xíăⁿ vá cúú-gă canchicúⁿ nihnu-o ìchi-áⁿ. 3 Te sa nàha-o sá cuendá sá ñí sandute-o quèe-xi sá tnàhá tnúhu-o ndihî Xítohó Jesucristú. Te sá ñí sandute-o quèe tucu-xi sá cúú-ó datná ñáyiú ní xihî ndihî-gá. 4 Te ñà díú-ní sá ñí xihî-ó ndihî-gá chi quèe tucu-xi sá ñí nguíndüxi-o ndihî-gá te ní ndoto-o datná ní ndoto mee-gă ní dándótó ñaha Dútú Ndiöxí Yáá ío

càhnu cuu, te ducaⁿ ñí cuu cuendá sá vâ cùndècu-gá-ó datná ní xíndecu-o.

5 Te núu ìⁿ-ni cùu-o ndihî Xítohó Jesucristú cuendá sá cúú-ó datná ñáyiú ní xihî ndihî-gá, te ndáá sá cúú-ó datná ñáyiú ní ndoto ní nguíndecu váha datná ní ndoto mee-gă ní nucúndecu váha-gá. 6 Te nchoo nàha-o sá cúú-ó ñáyiú ío ndècu cuéchi-xi ni cùu, dico sátá ñí cuu-o datná ñáyiú ní xihî datná ní xihî Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, te ndéé dàvá-áⁿ ní dáñă-ó ncháa ìchi cuehé ìchi duha ndècu-o ni cuu, te ñà túú-gă cùnùu sá cuèhé sá dúhá ìní-ó. 7 Chi nchaa ñáyiú ní xihî ñà túú-gă ndécú-yu ìchi cuehé ìchi duha.

8 Te núu cùu-o datná ñáyiú ní xihî datná ní xihî Xítohó Jesucristú ñà, te cùtnuní ndáá ìní-ó sá cùndècu-o ndihî-gá ni caa ni quíhîⁿ. 9 Te sa nàha-o sá Xítohó Jesucristú ní xihî-gá te ní ndoto-gá te vá ìⁿ ndùu ìⁿ quíú-gă te cuú-gá, chi ñà túú ñăgá sá cádá cúú-gá. 10 Te Xítohó Jesucristú ní xihî-gá ìⁿ xito-ni sá cuendá nchaa cuéchi nchoo ñáyiú ñuyíú, te vá ìⁿ ndùu-gá cuú-gá, te ndècu-ni-gá sá cúú-xí Yă Ndiöxí. 11 Núu xíăⁿ nchòhó cada ìní-ndó sá datná sá ñí xihî-ndó vâ cùndècu-gá-ndó sá cúú-xí ìchi cuehé ìchi duha, chi ndècu-ná-ndó sá cúú-xí Yă Ndiöxí, chi ní tnàhá tnúhu-ndo ndihî Xítohó Jesucristú Yáá cúú Xítohó-ó.

12 Te núu xíăⁿ vá dáñă-gă-ndó cùnùu ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó cuendá sá vâ cádá-gă-ndó ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá sàni ìní-ndó. 13 Te vá dáñă-ndó tàxi tnuní ñáhă ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá-áⁿ xii-ndo cuendá sá vâ cádá-gă-ndó, te chí dáñă ná tàxi tnuní ñáhă Yă Ndiöxí xii-ndo, te chí dáñă ná chîndee ñaha-gá cada-ndo mèe-ni sá vâha, te ducaⁿ te cada ìní-ndó sá cúú-ndó datná ñáyiú ní xihî te ní ndoto ndècu. 14 Te ducaⁿ càda-ndo chi vá ndácú-gă ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá tàxi tnuní ñáhă-xí xì-ndo, chi Yă Ndiöxí cùndàhú iní ñáhă-gă chîndèe ñaha-gá xii-ndo. Te ducaⁿ chi ñà túú-gă cùnùu nchaa tnúhu sá ñí chídó tnuní ndíi Moisés cada ñáyiú.

Ñáiyu nchicúⁿ nihnu sá vǎha

15 Te ñá díú sǎ cúnđáhu iní ñáhá Yǎ Ndiǒxí xii-o chindee ñaha-gá ndihi sá ñá túú-gǎ cúnúu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te cachí-ó sǎ cúú-ní cúnđecu-o ichi cuehé ichi duha. 16 Te nchoo xini-ó sǎ núu na cuǎha-o tnúhu cunu cuechi-o núú ñáiyu cuini cunu cuechi-o núú-xi, te cùu-ná-ó ñáiyu xinu cuechi núú-yu te quide-o nchaa chiuⁿ tahú-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáiyu quide nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá chi tàxi tnuní ñáhá-nǎ-xi xii-yu, te diu nchaa xiǎⁿ dácuíta nihnu ñaha-xi xii-yu, te diu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáiyu sǎndáá iní ñáhá xii Yǎ Ndiǒxí chi tàxi tnuní ñáhá-gǎ xii-yu, te quide-yu nchaa sǎ vǎha nǎcuáa cuini méé-gǎ cada-yu. 17 Te nchòhó ducaⁿ nǐ xóo cada-ndo nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá ní cùu, dico táxǎhu xii Yǎ Ndiǒxí chi vitna ni yùhu ni iní-ndó quide-ndo nchaa nǎcuáa cǎháⁿ tnúhu-gǎ sǎ nǐ ngúnđecu ndihi-ndo. 18 Te vitna ñá túú-gǎ táxi tnùní ñáhá ni ñá sǎ cuèhé sǎ dúhá xii-ndo, te quide-ná-ndó nchaa sǎ vǎha tàuchiuⁿ Yǎ Ndiǒxí cada-ndo. 19 Te duha cǎháⁿ-í cuendá cue ñáiyu xinu cuechi cuendá sǎ nchòhó tecú tnùní-ndó nǎcuáa ndùu tnúhu cǎháⁿ-í. Te nchòhó ní dáñá-ndó nǐ taxi tnùní ñáhá nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá xii-ndo, te ñá túú ní quide-ndo nǎcuáa ní cǎháⁿ Yǎ Ndiǒxí cada-ndo chi da vǐhi-gǎ ní quide-ndo, te diu-ni ducaⁿ chí dáñá ná tàxi tnuní ñáhá Yǎ Ndiǒxí xii-ndo vitna cuendá cada-ndo mee-ni sǎ vǎha nǎcuáa cuini méé-gǎ cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáiyu quide ndáá cundecu núú-gǎ.

20 Te nchoo cǔtnáhá ní xóo cada-ndo nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá ñá túú ní xóo cada-o ni ñá sǎ vǎha cuini Yǎ Ndiǒxí cada-o. 21 Te dicó sǎcǎⁿnúú sǎñaha nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá-ǎⁿ te núu na cǎda-o, te ni ñá sǎ vǎha vá nihí-ó te núu na cǎda-o nchaa xiǎⁿ, te diu nchaa xiǎⁿ dácuíta nihnu ñaha-xi xii-o. 22 Te vitna ñá túú-gǎ cúú-ó ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cùu-ná-ó ñáiyu quide nchaa nǎcuáa cǎháⁿ Yǎ Ndiǒxí. Te sǎ dúhá quide-o cuu ndisa-xi ñá sǎ vǎha sǎ cúú-xi-ó, te cùu-o ñáiyu quide ndáá ndécú-ó núú-gǎ vitna, te

sǎá nduu cúnđecu-o ndihi-gǎ ni caa ni quíhíⁿ. 23 Te nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá dicó dácuíta nihnu ñaha-xi xii-o, dico Yǎ Ndiǒxí ní quide-gǎ sǎ dicó-ni ducaⁿ ndùu táhú-ó cúnđecu-o ndihi-gǎ ni caa ni quíhíⁿ, chi ní tnahá tnúhu-o ndihi Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó.

7

Cuendá ñáiyu tnǎndaha

1 Te nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú sa naha-ndo nǎcuáa cǎháⁿ tnúhu sǎ dánèhé ñáhá xii-o nǎcuáa cada-o cúnđecu-o, chi tnúhu-ǎⁿ cǎháⁿ-xi dóho nchaa ñáiyu xindecu vǐvú ñuyú-a. 2 Te nchaa ñáiyu dǐhí sa ndècu yǐi-xi, te diu tnúhu-ǎⁿ dánèhé ñáhá-xi xii-yu sǎ vǎ dáñá-yu yǐi-yu, dico núu na cúú yǐi-yu te ñá túú-gǎ ná cǎháⁿ tnúhu-ǎⁿ cuendá-yu. 3 Dico núu vátá cùu-gǎ yǐi-yu te ñá túú ndùu váha-xi naquehéⁿ-yu ingá téé, dico núu na cúú yǐi-yu te quendóo mee-yu, te ñá túú nǎgǎ cǎháⁿ tnúhu sǎ dánèhé ñáhá xii-yu nǎcuáa cada-yu te ducaⁿ te cuu naquehéⁿ-yu ingá téé, te ñá túú cùu-xi ñá cuéchi.

4 Te nchòhó cue ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú cúú-ndó dàtná ñáiyu ní xíhí dàtná ní xíhí-gǎ. Te xiǎⁿ ñá túú-gǎ táxi tnùní ñáhá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xii-ndo. Te ducaⁿ nǐ cuu cuendá nchòhó ngúnđecu-ndo ndihi Xítóhó Jesucristú Yaá ní xíhí ní cùu te ní ndoto-gǎ. Te ducaⁿ nǐ cuu cuendá nchaa nchoo ñáiyu ndècu ichi-gǎ cada-o nchaa nǎcuáa cǎháⁿ Yǎ Ndiǒxí. 5 Te nchoo nǐ xindecu-o ichi cuehé ichi duha, te tnúhu sǎ sǎnú ichi ñaha xii-o nǎcuáa cada-o cúnđecu-o cachí-xi sǎ ñá túú vǎha cundecu-o ichi-ǎⁿ, te nchoo dà uuⁿ-gǎ ní quide-o nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá sǎ dúcǎⁿ cǎháⁿ tnúhu-ǎⁿ, te sǎ dúcǎⁿ nǐ quide-o te ta xǐta nihnu-o cuǎháⁿ ní cùu. 6 Te vitna cada iní-ó sǎ cúú-ó dàtná ñáiyu ní xíhí sǎ cúú-xi tnúhu sǎ dánèhé ñáhá xii-o nǎcuáa cada-o cúnđecu-o, chi ñá túú-gǎ cúnúu-xi, te vitna mee-nǎ Espíritú Yǎ Ndiǒxí chindee ñaha-xi

xii-o xinu cuechi-o núú-gă, te ñá díú cuendá nchaa tnúhu sá ñí ngúndéé ndéé díhna cada ñáyiú xínu cuechi-o núú-gă vitna.

Nchaa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-í

⁷ Te cuèi duha càháⁿ-í dico vá cúú tnàhí càháⁿ-ó sã tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ñá díú tnúhu váha cùu-xi. Te yúhú ñá túú cùtnuní iní-í ná cúú nchàa sá cuèhé sá dúhá ní cùu te núu ñá túú tnúhu-áⁿ ní càhí tnúhu-xi xii-í, te ni ñà túú cùtnuní tucu iní-í núu váha àdi ñá túú váha sá nchídó ìní-í sá ndécú ndìhí tnahá ñáyiú-o ní cùu te núu ñá túú tnúhu-áⁿ ní càhí-xi sá vã cúú cùu iní-í sá ndécú ndìhí-yu. ⁸ Te tnúhu-áⁿ ñí dánèhé ñáhá-xí xii-í sá vã cúú càda-í ní ñí sá cuèhé sá dúhá, dico sá cuendá tnúhu-áⁿ uuⁿ-gá ducaⁿ ñí sani iní-í ní quide-í. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ña, te ñá túú cùtnuní iní-í sá quidè-í nándi sá cuèhé sá dúhá ní cùu. ⁹ Te cútnàhá vátá ñhí-gá-í tnúhu-áⁿ te ñá túú tnàhí ná sání ìní-í ndécù-í ní cùu, dico sá tá ní ñhí-í tnúhu-áⁿ te ní cutnùní iní-í sá ndécú cuèchi-í, te ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. ¹⁰ Te núu ní quide-í nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ te sa ndéé ama-gá naníhí tàhú-í ní cùu, dico ñá túú ní quide-í núu ní cutnùní iní-í sá tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. ¹¹ Te sá xíí tnúhu-áⁿ xiáⁿ uuⁿ-gá ní cunuu nchàa sá cuèhé sá dúhá ñí dándàhú ñáhá-xí xii-í te ní quide-í, te ta dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu.

¹² Te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío yíñùhu ní taxi Yá Ndiòxí, te ñí ñí tnúhu-áⁿ cúú-xí mèe-ni tnúhu váha, te ni ñí tnúhu cuèhé tnúhu duha ñá túú ñùhu tnahá. ¹³ Te vá cúú càhí-í sá tnúhu váha-áⁿ ñí quide-xi ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí quide-í, xiáⁿ tá dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu, te sá cuendá tnúhu váha-áⁿ ñí cutnùní iní-í sá quidè-í nchaa sá cuèhé sá dúhá, te xiáⁿ tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. Te sá cuendá nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ní cutnùní iní-í sá xidó ndécú cuèchi-í ní cùu.

¹⁴ Te tnúhu-áⁿ ñí taxi Espiritú Yá Ndiòxí ndécú ndìhí-o cachí tnúhu-xi nacuáa cada váha-o. Te nchoo cùu-o mee-ni ñáyiú yíca cuèchi, te tàxi tnuní ñáhá nchàa sá cuèhé sá dúhá xii-o ni cuu. ¹⁵ Dico nchoo tnàhá iní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñá túú quide-o, te da nchaa sá ñà túú tnàhá iní-ó càda-o quide-o, te ñá túú cùtnuní iní-ó ñá cuendá ducaⁿ quide-o. ¹⁶ Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñà túú tnàhá iní-ó, te xiáⁿ ndíxí túu iní-ó sã tnúhu sá dúcáⁿ sànu ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío váha. ¹⁷ Te cùtnuní iní-ó sã nchàa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó, xiáⁿ quidè-xí ducaⁿ quide-o sá ñà túú váha, te ñá díú sã càhú ìní mèé-ó ducaⁿ quide-o. ¹⁸ Te cùu-o cue ñáyiú sàni cuèhé sání dùha iní-xi, te cuìní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñá túú ñhí ndéé-ó càda-o. ¹⁹ Te cuìní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñá ndácú-ó, te ñá túú cuìní-ó càda-o datná quidè nchàa ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha, chi ñáyiú-áⁿ mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu, dico ñíu-ni nchaa xiáⁿ quidè-ó tnàhá-ó. ²⁰ Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñà túú tnàhá iní-ó càda-o te ñá díú mèe-o ducaⁿ cahu iní-ó quide-o, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó xiáⁿ quidè-xí ducaⁿ quide-o.

²¹ Te ducaⁿ tnàhí yáha-o òré cuìní-ó càda-o sá váha, chi da mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-o. ²² Te ío cùdíí ìní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiòxí, ²³ te dícó-ni sá ncháá sã cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó, xiáⁿ quidè-xí ngàni ñaha-xi xii-o ñá túú quide-o sá váha sàni iní-ó càda-o, te ducaⁿ yáha-o chi nchaa sá cuèhé sá dúhá-áⁿ cùnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xii-o.

²⁴ ¡Te ndàhú ní cuu nchoo! Chi vá yóo ñí ní ndàcu cada nacuáa vá táxi tnùní ñáhá-gã nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-o sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. ²⁵ Te táxàhu xii Yá Ndiòxí sá Xitohó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá vã táxi tnùní ñáhá-gã ní ñí sá cuèhé sá dúhá xii-o, sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. Te mee-o sàni iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiòxí, dico núu nchaa sá cuèhé sá dúhá ná cùnùu-xi

taxi tnuní ñáhá-xí xii-o, te ñu-ni nchaa xiǎⁿ cada-o.

8

Ñáyiú quide nchaa nacuaáa cãháⁿ Espíritú Yã Ndiõxí

¹ Te vitna nchaa nchoo ñáyiú tnàhá tnúhu ndihi Xítohó Jesucristú vá cuíta nihnu-gá-ó, chi ñá túú-gã ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha, chi mee-ñã nchaa nacuaáa cãháⁿ Espíritú Yã Ndiõxí quidé-ó. ² Te Espíritú Yã Ndiõxí-ãⁿ táxi tnuní ñáhá-xí xii-o, te ducaⁿ chi ndècu ndihi-o Xítohó Jesucristú, te sá dúcãⁿ tàxi tnuní ñáhá Espíritú-gá xii-o ñúu xiǎⁿ ñá túú-gã táxi tnuní ñáhá ni ñⁿ-gã sá cuèhé sá dúhá xii-o, te ducaⁿ quide Espíritú-gá cuendá sá vã cuíta nihnu-o, te ñu-ni Espíritú-gá quidé-xí cuendá sá nchóó ndùu táhú-ó cùndecu-o ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

³ Te nchoo ñã ní ndàcu-o cada-o nchaa nacuaáa cãháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaáa cada-o cùndecu-o, núu xiǎⁿ tnúhu-áⁿ ñá túú ní nihí ndéé-xí càda-xi cuendá sá nchóó vã cuíta nihnu-o. Dico Yã Ndiõxí ní tendaha-gã Déhe mee-gã ní quixi ñuyú-a, te Yaá-áⁿ cúú-gã ñⁿ ñáyiú, te cãa-gã dàtná cáá ñáyiú ndècu cuéchi-xi xĩndecu ñuyú-a, te sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyiú xĩndecu ñuyú-a ní quixi-gã, te ndéé dàvá-áⁿ ñí quide-gã cuendá sá vã táxi tnuní ñáhá-gã ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o.

⁴ Te ducaⁿ ñí quide-gã cuendá nchoo nchícúⁿ nihnu-o quide-o nacuaáa cãháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaáa cada-o, chi ñá túú-gã cùnùu ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá ìní-ó, chi Espíritú Yã Ndiõxí-ñã táxi tnuní ñáhá-xí xii-o.

⁵ Te nchaa ñáyiú cùnùu nchaa sá cuèhé sá dúhá ìní-xi mee-ni xiǎⁿ ñúhú ìní-yu te quidé-yu. Dico nchoo ñáyiú quide nchaa nacuaáa cuíni Espíritú Yã Ndiõxí ñúhú ìní-ó mèe-ni nacuaáa cãháⁿ Espíritú-gá-áⁿ te quide-o. ⁶ Te núu mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cùnùu ìní-ó, te cuíta nihnu-o, dico núu mee-ni nchaa tnúhu cãháⁿ Espíritú Yã Ndiõxí cùnùu ìní-ó, te ío váha cuu ìní-ó cùndecu-o ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁷ Te nchaa ñáyiú ñùhu ìní mee-ni

sã cuèhé sá dúhá cùu úhú ìní-yu Yã Ndiõxí, te ñá túú cuíni-yu cada-yu nacuaáa cãháⁿ-gã, te ni ñã ndácù-yu cada-yu. ⁸ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ cùnùu nchaa sá cuèhé sá dúhá ìní-xi-áⁿ ñá túú cùdiú-yu núu Yã Ndiõxí.

⁹ Te nchòhó chi ñá túú-gã cùnùu sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó, chi mee-ñã nacuaáa cãháⁿ Espíritú Yã Ndiõxí quidé-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndihi-ndo Espíritú-gã, te ñu-ni Espíritú-gá-áⁿ ñí tendaha Xítohó Jesucristú véxi ndècu ndihi-o, te nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ndihi Espíritú sá ñí tendaha Xítohó Jesucristú véxi ndècu ndihi-o ñá túú ndècu ndihi ñáhá-yu xii-gã. ¹⁰ Te núu ndècu ndihi-ndo Xítohó Jesucristú, te cuéi na cùu yiqui cùñú-ndó sã cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyú-a, dico ìní-ndó chi cundecu ndihi-xi Yã Ndiõxí chi ñá túú-gã cuéchi-ndo ndècu núú-gã.

¹¹ Te núu ndècu ndihi-ndo Espíritú Yã Ndiõxí Yaá ní dándótó ñaha xii Xítohó Jesucristú, te ñu-ni-gã cada te ndoto yiqui cùñú-ndó sã tá xita nihnu cuáhãⁿ ñúu na cùú-xi, te ducaⁿ chi ndècu ndihi-ndo Espíritú-gã.

¹² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú-gã tàú-ndó cùnùu ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó nacuaáa vá cùndecu-gã-ndó ìchi cuehé ichi duha. ¹³ Chi núu na cùnùu sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó te cuíta nihnu-ndo, chi quíhíⁿ-ndó ñúu úhú núu ndàhú. Dico núu dañã-ndo mèe-ndo chindee ñaha Espíritú Yã Ndiõxí xii-ndo cuendá sá vã cùnùu-gã sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó ñá, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gã ni caa ni quíhíⁿ te núu ducaⁿ na càda-ndo.

¹⁴ Chi nchaa ñáyiú quide nchaa nacuaáa sãnu ichi ñaha Espíritú Yã Ndiõxí cúú-yu déhe-gã. ¹⁵ Te Espíritú sá ñí taxi Yã Ndiõxí ndécú ndihi-o ñá túú quide-xi sá nchóó yùhú-ó cùnùu cuechi-o núú-gã, chi Espíritú-áⁿ quidé-xí sã nchóó cùu-o déhe-gã, te ñu-ni Espíritú-áⁿ quidé xãhaⁿ-o xii Yã Ndiõxí: “¡Yòhó Dútú Ndiõxí cúú-n Tãtã méé-ndí!” duha xãhaⁿ-o xii-gã. ¹⁶ Te ñu-ni Espíritú-gã-ãⁿ tnàhá tnúhu-xi ndihi ìní-ó, te cãháⁿ

ndáá-xi sá nchóó cùu-o déhe-gá. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ cùu-o déhe Yá Ndiöxí xiáⁿ ní cachí-gá sá tnàhá-ó ndùu táhú-ó sá ní nduu táhú Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ndùu táhú-ó te núu na càda ndee iní-ó ndòho-o datná ní ndoho Xítohó Jesucristú, te núu ducaⁿ te ío cuu càhnu-o ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁸ Te yúhú càchí-í sá ñà túú ñà cada-xi cuéi ndòho-o cuendá-gá ndécú-ó ñuyíú-a, chi ío váha càa núu ndúú táhú-ó cùndecu-o na saá nduu. ¹⁹ Te nchaandi túhú sá ní cadúha Yá Ndiöxí ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a ndètu cahnu-ná-xi sáá nduu càchí-gá sá ío càhnu cuu nchaa déhe-gá. ²⁰ Te nchaa sá ní cadúha Yá Ndiöxí ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a ní sáá nduu ñà túú-gá cúu-xí sá vâha sá cúu-xí-gá. Te ñá díú mèe sá ní taxi ndecu Yá Ndiöxí ñuyíú-a ducaⁿ ní sàni iní-xi cunduu, chi mee-gã ducaⁿ tnàhí ní cachí-gá cunduu sá sàá nduu vâ cúu-xí sá vâha sá cúu-xí-gá, dico sáá tucu nduu te nchaa xiáⁿ cuu tucu-xi sá vâha sá cúu-xí-gá. ²¹ Te nchaa sá ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a vá cùndùu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna te ní vâ dánàa-gá, chi nduu saa-xi te ngúndecu váha-xi dàtná ngúndecu váha nchaa cue déhe-gá. ²² Te nàha-o sá ncháándì túhú sá nchító ní cadúha Yá Ndiöxí ndécú ñuyíú-a ndòho-xi vitna datná ndóhó ñí ñadihí sa ní tnàhá òré cacu déhe-xi. ²³ Te ñá díú-ní nchàa sá dúcáⁿ ní cadúha-gá-ãⁿ ducaⁿ ndòho-xi, chi tnàhá nchoo dùcaⁿ ndoho-o ndecu-o ñuyíú-a tucu, te nchoo sà ní nduu táhú-ó Espíritú Yá Ndiöxí Espíritú sá ní cachí mée-gã nduu táhú-ó dñhanuu. Te ío ndòho tnàhá-ó ndècu-o ñuyíú-a te ndètu cahnu-ná-ó sáá nduu ndàda saa-gá yiqui cùñú-ó, te cáháⁿ-gá sá cúu-ó déhe-gá. ²⁴ Te Yá Ndiöxí ní quide-gá ní naníhí táhú-ó nñu xiáⁿ ní ngúndecu ndihi-o tnñhu ndee iní ndétú-ó sáá nduu càda-gá nàcuáa ní cachí-gá, te núu sa ndècu ndihi-o sá ndúú táhú-ó te vá cúu cáháⁿ-ó sá cùndètu-o sá ndúú táhú-ó chi sa ndècu ndihi-o. ²⁵ Dico sá ndétú-ó ndùu táhú-ó cùu-xi sá vátá cùndècu ndihi-gá-ó, te xini ññhu-ni-xi cada ndee-ni iní-ó cùndetu-o ndée sáá

nduu ndùu táhú-ó sá dúcáⁿ ní cachí Yá Ndiöxí nduu táhú-ó.

²⁶ Te Espíritú-gá chindee ñàha-xi xii-o nacuáa níhí ndée-ó cùndecu-o, te nchoo ñà túú xini-ó cáháⁿ ndihi-o Yá Ndiöxí nàcuáa tàú-xi cunduu dico Espíritú-gá cáháⁿ ndàhú-xi núu-gã cuendá-ó cuéi òré ñà níhí-ó tnñhu cáháⁿ-ó cuendá nchaa sá ío cùñí-ó cáháⁿ-ó nñú-gã. ²⁷ Te Yá Ndiöxí sa nàha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni iní-ó, te ducaⁿ sà naha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni iní Espíritú-gá. Te Espíritú-gá cáháⁿ ndàhú-xi núu-gã cuendá nchoo ññyiu yìndaha-gá, te cáháⁿ ndàhú-xi núu-gã nàcuáa cùñí mée-gã cunduu.

Nchaa sá ná càda ñaha ññyiu te vá ndácù-yu nadatùhú-yu iní-ó chi ndacu nahi-ni-o yãha-o nchàa sá ná cádá ñàhá-yu

²⁸ Te sa nàha-o sá Yá Ndiöxí quidé-gã sá ncháá sá yãha-o ndècu-o ñuyíú-a cùu-xi sá vâha sá cúu-xí nchòo cue ññyiu cùu iní ñàhá xii-gá, chi cùu-o ññyiu ní cáháⁿ-gá cundecu ndihi-gá dàtná ní cachí iní mée-gã. ²⁹ Te ndée cùtnàhá vátá ngãva-gá ñuyíú, te Yá Ndiöxí sa nàha-gá nàndi cùu ññyiu cundecu ndihi-gá, te ññyiu ndée dàvá-áⁿ ní cachí-gá sá ññyiu-áⁿ cunduu váha iní-yu dàtná váha iní Déhe mee-gã, te ducaⁿ ní cachí-gá cuendá sá Déhe mee-gã-áⁿ cunuu-gã núu nchàa ññyiu cundecu ndihi-gá. ³⁰ Te nchaa ññyiu ducaⁿ ní cachí-gá cundecu ndihi-gá ndée cùtnàhá vátá ngãva-gá ñuyíú cáháⁿ ñàhá-gã xií-yu vitna, te nchaa ññyiu ducaⁿ cáháⁿ-gá càchí-gá sá ñà túú-gã cuéchi-yu ndècu núu-gã, te ññyiu-áⁿ cachí-gá sá ío càhnu cuú-yu.

³¹ Te vitna ní cutnùnì iní-ó, te ñà túú nãgá canì iní-ó, chi Yá Ndiöxí ndécú ndihi ñàha-gá xii-o, te vá yòo ññ-gá ndacu quehdé nihnu cuendá sá vâ chindèe ñàha-gá xii-o. ³² Te Yá Ndiöxí ñà túú ní cùdí iní-gá Déhe-gá sá cùú-gá cuendá nchaa nchoo ññyiu xíndecu ñuyíú-a, te sá dúcáⁿ ndée Déhe-gá ñà túú ní cùdí iní-gá xiáⁿ cùtnùnì iní-ó sá táxí-gã nchaandi túhú

sá xíní ñùhu-o. ³³ Te vá yõo ìⁿ ndacu cacáⁿ cuéchi núú Yă Ndiõxí cuendá nchaa ñáyíu ní cachí-gá cundecu ndihí-gá te núu ná cúú cuéchi-yu ndècu. Chì mee-gă cächí-gá sá ñà túú ndècu cuéchi-yu núú-gă. ³⁴ Te vá yõo ìⁿ ndacu daquihíⁿ ñáhá xii-o núú ùhú núú ndàhú, chì Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te cuándaa-gá núú ndécú Dütú Ndiõxí núcõo-gá xio cùha-gá, te ducaⁿ ìo cùnuu-gá, te yàcáⁿ càháⁿ ndàhú-gá núú Dütú Ndiõxí cuendá-ó. ³⁵ Te vá yõo ìⁿ ndacu cada ñaha xii-o ìⁿ sá ñà túú vâha cuendá sá vâ cúú ìní ñáhá-gă Xítóhó Jesucristú xii-o, te ni tnúndòho tnúhu ndàhú, te ni sá ndihú ìní-ó ñă cútnùní ìní-ó ñăsa cada-o căcu nihnu-o ìⁿ sá ná yâha-o, te ni nchàa sá cádá ñaha ñáyíu sá cuendá-gá, te cuèi-ni sá vâ nihí-ó sá còhó sá caxí-ó, te cuèi-ni sá vâ nihí-ó dõó cuihnu-o, te cuèi ndècu-ná-ó sá yâha-o ìⁿ sá yâha-o, te cuèi sa ndècu-ná-ó sá cáhni ñáhá-yu, dico Xítóhó Jesucristú vá dâná ndéé-gá sá cúú ìní ñáhá-gă xii-o. ³⁶ Te quee ndáá-xi nâcuáa ní cáháⁿ ìⁿ tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yă Ndiõxí ndéé sanaha ñí ngódó tnùní núú tütú-gá núú cächí-xi:

Yòhó Dütú Ndiõxí nchaa-ni nduu nchaa-ni òré cuìní ñáyíu cahni ñáhá-yu xii-ndí sá cuendá-n,

te cächí-yu sá cúú-ndí dàtná cue mbèé cue quití sa ndècu túha-ná cahni-yu.

Duha ní cachí tée ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá-áⁿ, te ducaⁿ ñí ngódó tnùní núú tütú-gá. ³⁷ Te cuèi ducaⁿ ñândí sá ná càda ñahá-yu xii-o, dico vá ndácũ-yu nadatùhú-yu ìní-ó chì ndacu nahi-ni-o yâha-o nchàa sá dúcáⁿ ná càda ñahá-yu xii-o, te ducaⁿ chì Xítóhó Jesucristú Yaá ìo cùu ìní ñáhá xii-o ndecu ndihí ñaha-gá chindèe ñaha-gá. ³⁸⁻³⁹ Te yúhú cútnùní ndáá ìní-í sá ñí ìⁿ sá ìó ñuyíú-a vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vâ cúú ìní ñáhá-gă Yă Ndiõxí xii-o, te ni sá cùú-ó, te ni sá cùndècu-o ñuyíú-a, te ni ìⁿ espíritú sá ìo cùnuu cundihí yucu ñávâha te ni ìⁿ dava-gá cue espíritú

cundihí-xi vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vâ cúú ìní ñáhá Yă Ndiõxí xii-o. Te ni sá cúú ñuyíú-a vitna, te ni sá cúú ndèe cuèe-gá, te ni ìⁿ sá ndécú àndiù, te ni ìⁿ sá ndécú ñuyíú-a, te ni ìⁿ sá ñí cadúha mee Yă Ndiõxí, ni ìⁿ xiáⁿ vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vâ cúú ìní ñáhá-gă xii-o chì ndècu ndihí-o Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó.

9

Yă Ndiõxí ní cachí-gá sá ñáyíu isràél cuú-yu ñáyíu canchicúⁿ nihnu ñaha xii-gá

¹ Te yúhú càháⁿ ndáá-í chì cùu-í ìⁿ tée ndècu ndihí Xítóhó Jesucristú, te ndècu ndihí-í Espíritú Yă Ndiõxí ñúu xiáⁿ cútnùní ìní-í sá càháⁿ ndáá-í. ² Te nchaa-ni nduu nchaa-ni òré ìo ndihú ìní-í, te ducaⁿ-ni ìo quide úhú-xi ìní-í ³ sá cuendá nchaa ñáyíu cùu ndi mee-í. Te núu dìcò cúú-xí ìⁿ sá chindèe ñaha xii-yu nucúndecu váha-yu núú Yă Ndiõxí ñá, te dàña-í mée-í dàcuíta nihnu ñaha Xítóhó Jesucristú ñúu dìcò sá cúú. ⁴ Te nchaa ñáyíu cùu ndi mee-í-áⁿ cúú-yu ñáyíu isràél, te Yă Ndiõxí ní cachí-gá sá cúú-yu déhe-gá, te ní quide-gá nâcuáa ní cutnùní ìní-yu sá ìo cànhu cuu-gá, te ní cáháⁿ ndáá-gá ñúu-yu nâcuáa cada ñaha-gă xii-yu, te ní xáhaⁿ-gă xii ndí Moisés ní chídó tnùní ndí nâcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te ní xáhaⁿ-gă xii-yu nâcuáa cadá-yu cada cànhu ñahá-yu xii-gá, te ní xáhaⁿ tũcu-gá xii-yu nchaa nâcuáa cada-gá ndéé cuèe-gá. ⁵ Te nchaa ñáyíu-áⁿ cúú-yu ñaní tnáhá nchàa cue tée ní cùnuu ñí xíndecu ndéé sanaha, te diu-ni ñaní tnáhá-yu cùu Xítóhó Jesucristú Yaá ní tendaha Dütú Ndiõxí ní quixí ñuyíú-a, te tnáhá-gá cúú-gă Ndiõxí te ìo cùnuu-gá, te nchaa nduu nchaa quíú ìo cànhu cuu-gá. Te ducaⁿ na cùnduu.

⁶ Te vá cächí-ó sá Yă Ndiõxí ñá túú ní quide-gá nchaa nâcuáa ní cachí-gá cada-gá cuendá sá ñà túú sândáá ìní ñáhá dâva ñáyíu isràél xii-gá. Te sá dúcáⁿ xíquide davá-yu te ñá túú quidé-yu nâcuáa tàú-xi cadá-yu sá cúú-yu ñáyíu isràél. Te ñáyíu ducaⁿ

xĩquide-áⁿ cúŷ-yu ñáŷiu ñá túú cùu cuendá ñáhá Yă Ndiõxí. ⁷ Te cuèi nchaá-yu cùu-yu ñaní tnáhá ndii Àbrahám dico ñá túú quidé-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu cadá-yu sá cúŷ-yu ñaní tnáhá ndii. Te Yá Ndiõxí ní xáhaⁿ-gă xii ndii Àbrahám: “Nchaa cue ñaní tnáhá tē Isàác tēe cùu déhe ducuⁿ-n, mee-ni cuè ñáŷiu-áⁿ cuu ñaní tnáhá-n”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndii Àbrahám. ⁸ Te xiăⁿ cútnùní iní-ó sã ñă ncháá ñáŷiu cùu ñaní tnáhá ndii Àbrahám cúŷ-yu ñáŷiu cùu cuendá Yă Ndiõxí, chi mee-ni ñáŷiu sàndáá iní nàcuáa ní cáháⁿ-gă cada-gă, ñáŷiu-áⁿ cúú cuendá-gă. ⁹ Te duha nduu tnúhu ní xáhaⁿ Yă Ndiõxí xii ndii Àbrahám: “Sáá nduu te yúhú cada-í te coo ìⁿ déhe-n ndii ñadihí-n tă Sărá”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndii.

¹⁰ Te ñá díú-ni xiăⁿ ní quide Yă Ndiõxí, chi tnáhá ní ndatnúhu-gă ndii ndii Rèbecá cútnáhá vitna ñúhu úú déhe ndii ndii Isàác tēe ní cuu ñaní tnáhá-ó ní xĩndecu ndéé sanaha. ¹¹⁻¹³ Te cútnáhá vitna ñúhu-gă déhe ndii Rèbecá, cútnáhá vátá cadá-gă-güexi ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ni ìⁿ sá vâha, ní xáhaⁿ Yă Ndiõxí xii ndii: “Déhe-n tēe díhna na càcu te tēe-áⁿ tñi-dé nchaa tnúhu cáháⁿ déhe-n tēe cùu uú ná càcu”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndii Rèbecá. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiõxí núú tütú-gă núú càchí-xi: “Té Jàcób ní cuu váha iní-í núú-dě, te té Esàú ñá túú ní cùu váha iní-í núú-dě”, duha càchí-gă núú tütú-gă. Te ducaⁿ ní cuu chi ducaⁿ ní cachí méé-gă cunduu sá càháⁿ-gă nchaa ñáŷiu cuiní méé-gă, te ñá díú cuendá ìⁿ chiùn quidé-yu càháⁿ ñáhá-gă xií-yu.

¹⁴ Te vá cúú tnáhí cáháⁿ-ó sã Yă Ndiõxí ñá túú quide váha-gă sá dúcáⁿ quide-gă chi mee-gă ío ndáá quidé-gă! ¹⁵ Te mee-gă ní xáhaⁿ-gă xii ndii Moisés: “Cundáhú iní-í chindee-í mee-ni cuè ñáŷiu càchí iní-í”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndii. ¹⁶ Te xiăⁿ cútnùní iní-ó sã cundáhú iní-gă ñáŷiu chi ducaⁿ cuiní méé-gă cunduu, dico ñá túú cundáhú iní ñáhá-gă xií-yu cuendá

sá dúcáⁿ cuiní-yu cada-gă, te ni ñă túú cundáhú iní ñáhá-gă xií-yu cuendá sá ío ndùcu ndeé-yu quidé-yu ìⁿ sá quidě-yu. ¹⁷ Te núú tütú Yă Ndiõxí càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii tēe ní cuu Faràón tēe ní xĩndaha nacióⁿ Ègíptú, te duha ní xáhaⁿ-gă: “Yúhú ní quide-í yĩndàha-n ñáŷiu cuendá cada-í titní núú sã cadá-í núú-n cuendá cutnùní iní-n sã ío càhnu cuu-í, te ducaⁿ nchaa ñáŷiu ñuyú cutnùní iní-yu sá yúhú cúú-í Ndiõxí”, duha ní xáhaⁿ-gă xii tēe ní cuu Faràón. ¹⁸ Te xiăⁿ cútnùní iní-ó sã Yă Ndiõxí cundáhú iní-gă mee-ni cuè ñáŷiu càchí iní méé-gă, te ducaⁿ ndàda dí-gă iní nchaa ñáŷiu càchí iní méé-gă ducaⁿ càda-gă.

¹⁹ Te sá dúhá càháⁿ-í te dava-ndo quèsaha-ndo: “Ná cuendá Yă Ndiõxí dácàa-gă cuèchi díquí ñáŷiu núu ni ìⁿ-yu ñă ndácú-yu quehndé nihnú-yu cuendá sá vã cadá Yă Ndiõxí nàcuáa cuiní-gă”, quesaha-ndo. ²⁰ Te chí cuâha cuendá sá dìcò ñáŷiu ñuyú-a cùu-ndo te ñá túú nduu váha-xi sá nchòhó cáháⁿ-ndó ìⁿ tnúhu sá ñă túú nduu váha sá cúú-xí Yă Ndiõxí. Te duha na càháⁿ-í núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-gă-ndó nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ-í. Te ñá túú xini-ó sã ìⁿ quídi ñúhu cúñaha-xi xii ñáŷiu ní cadúha ñaha xii-xi: “Ná cuendá duha ní cadúha ñaha-n xii-í”, cúñaha-xi. ²¹ Chi ñáŷiu cadúha nchaa quídi-áⁿ cuu-ni cadúha-yu ndii ñúhu cuèi nása na cunduu quídi cadúha-yu canehe chiùn-yu, chi ìⁿ-ni ñúhu cadúha-yu quídi cánehe chiùn-yu ndi tnahá nduu sácóo-yu vico ndii quídi sá cãnehe chiùn-yu nduu cùtexínu.

²² Te diu-ni ducaⁿ quide Yă Ndiõxí, chi cuiní-gă dandòho-gă ñáŷiu ñá túú quide nchaa nàcuáa nduu vétú iní-gă, te cada-gă nàcuáa cutnùní iní-yu sá ío càhnu cuu-gă. Te sa ndècu túha-ná-yu sá quihíⁿ-yu núú ùhú núú ndáhú, te cuèi ducaⁿ dico ío ta quide cahnu iní-gă cuáháⁿ. ²³ Te ducaⁿ quide-gă cuendá cutnùní iní nchaa ñáŷiu ñuyú sã ío váha quide-gă sá cúú-xí nchaa

nchoo ñáiyu cùndahú iní-gá, chi ní cachí-gá sá nchoó cuè ñáiyu cùndahú iní-gá nduu táhú-ó cùndecu-o ndihi-gá núú ío váha càa ndecu-gá. ²⁴ Te dava nchoo ñáiyu ní cáháⁿ Yá Ndiöxí cúú-ó ñáiyu isràél, te dava-o cùu-o ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél. ²⁵ Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Òseás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ñí chídó tnùní ndíi núú tütú-gá núú càchí-xi:

Ñáiyu ñá túú cùu cuendá-í ní cùu te nduu cuendá-í-yu,

te ñuú-ni ñáiyu-áⁿ ñà túú cùu váha iní-í núú-yu ní cùu, dico vitna cùu váha iní-í núú-yu.

²⁶ Te ñuú-ni ñuú núú dúcáⁿ ñí cachí-í sá ñà túú ñáiyu cùu cuendá-í ñuú-ni ñuú-áⁿ coo ñáiyu cuu déhe yúhú Dútú Ndiöxí Yáa ndécú tũu andiu.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Òseás ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá.

²⁷ Te ndíi Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tucu tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñí cáháⁿ ndíi cuendá ñáiyu isràél, te duha ní cachí ndíi: “Cuèi cuéhé víhí ñáiyu isràél dàtná cuéhé ñuúhú cúchí làmár dico sacú-ni-yu vá quíní-yu tnúndòho tnúhu ndàhú. ²⁸ Te Yá Ndiöxí ío ndíhi cada-gá nchaa nàcuáa càháⁿ-gá ñuyú”, duha ní cachí ndíi. ²⁹ Te ní cáháⁿ tucu ndíi nàcuáa cada-xi ndéé cuéé-gá, te ní cachí ndíi:

Yá Ndiöxí Yáa táxí tnùní nchaandi túhú sá ío andiu ndíhi ñuyú ñà túú ní dànaa-gá nchaa ñáiyu isràél, chi núu ní ndíhi-yu danàa ñaha-gá,

te nchoo cùu-o datná ní cuu nchaa ñáiyu ní xíndecu ñuú Sodomá ndíhi nchaa ñáiyu ní xíndecu ñuú Gómorrá, te ndíhi-o nàa datná ní naa nchaa ñáiyu-áⁿ ní cùu.

Duha ní cachí ndíi.

Ñáiyu isràél ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú

³⁰ Te sá cuendá xíⁿ ñuú vitna càchí tnúhu-í xii-ndo sá cuè ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél ñá túú ní nànducu nihnú-yu nàcuáa cada-yu

cudiú-yu núú Yá Ndiöxí, dico vitna cudiú-yu núú-gá chi ní sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú. ³¹ Te ñáiyu isràél nchicúⁿ nihnú-yu tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-yu nàcuáa cada-yu cudiú-yu núú Yá Ndiöxí dico ñá túú cudiú-yu núú-gá chi ñá ndácú-yu cada-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi. ³² Te ducaⁿ ñà túú cudiú-yu núú Yá Ndiöxí chi ñá túú sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú, te sàni iní-yu sá sá cuendá mee-ni nchaa sá quidé mèe-yu cudiú-yu núú-gá, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cùu-yu dàtná ñí ñáiyu nguñenu ñí yúú te nduá-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-yu chi ñá túú cùu váha iní-yu núú Xítohó Jesucristú.

³³ Te quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ñí xichi núú tütú-gá núú càchí-xi:

Yúhú táxí ndècu-í ñí téé ñuú Sìón, te cuu-dé dàtná ñí yúú, te yúú-áⁿ

nguñenu ñáiyu te nduá-yu,

te nchaa ñáiyu na quíndáá iní ñáhá xii-dé, te vá ndíxí cuèchi iní-yu sá dúcáⁿ ñí sàndáá iní ñáhá-yu xii-dé.

Duha càchí-gá núú tütú-gá.

10

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá càháⁿ ndíhi-í Yá Ndiöxí cuendá ñáiyu isràél, chi ío cuíní-í sá nánihí tàhú-yu. ² Te na càháⁿ ndáá-í cuendá-yu sá ío ndècu ndéé-yu xinu cuechí-yu núú Yá Ndiöxí, te dicó-ni sá ñà túú quidé-yu nàcuáa cuíní méé-gá cada-yu. ³ Chi ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cuíní Yá Ndiöxí cada ñaha-gá xii-yu nàcuáa cudiú-yu núú-gá, te quide-ni-yu nàcuáa sàni iní méé-yu cudiú-yu núú-gá te ñá túú cuíní-yu tní-yu tnúhu càháⁿ-gá nàcuáa cudiú-yu núú-gá. ⁴ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá vã cùnù-gá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te nchaa ñáiyu na quíndáá iní ñáhá xii-gá te ñuú-gá cada te cudiú-yu núú Yá Ndiöxí.

⁵ Te ndíi Moisés càháⁿ ndíi núú tütú ndíi cuendá ñáiyu cuíní cudiú

núú Yă Ndiöxí cuëndá sá nchícúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi. Te ní cachí ndíi sá ncháá ñáyiú na càda nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi ní chídó tnùní ndíi te naníhí tàhú-yu, te núú dicó ndacú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi. ⁶ Dico vitna núu na quindáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te cudíu-o núú Yă Ndiöxí. Te duha cächí tnúhu ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá: “Vá cání iní-ndó sã xíní ñúhu-xi cada-ndo ñⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada sá cáá tũu-ndo àndíu te cùñaha-ndo xii Cristú cuuⁿ-ndo ndíhí-gá núú ñúyíú-a. ⁷ Te ni vã cání tucu iní-ndó sã quíhíⁿ túu-ndo nũú xĩndecu nchaa ñáyiú ní xíhí te cada-ndo sã Crístú ndoto-gá”, duha cächí tnúhu-án sã vã dúcáⁿ càni iní-ó. ⁸ Te cächí tucu tnúhu-án: “Tnúhu Yá Ndiöxí sá ndécú ndíhí ñaha-xi xii-ndo chi sàni iní-ndó cuëndá tnúhu-án te càháⁿ-ndó”, duha cächí tnúhu-án. Te tnúhu sá ndécú ndíhí-ndo-án cúu-xí tnúhu càháⁿ-ndí núú ñáyiú, te xini ñuhu-xi sá quindáá iní-yu tnúhu-án. ⁹ Te núu na nũnuu-ndo càháⁿ-ndó sã Xítóhó Jesucristú cúu-gã Xítóhó-ndó, te quindáá iní-ndó nì yuhu nì iní-ndó sã Yă Ndiöxí ní dándótó-gã Xítóhó Jesucristú, te naníhí tàhú-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ sàndáá iní te cáháⁿ-yu sá Xítóhó Jesucristú cúu-gã Xítóhó-yu, ñáyiú-án cúdíu-yu núú Yă Ndiöxí te naníhí tàhú-yu.

¹¹ Te núú tütú Yă Ndiöxí cächí-xi sá nì ñⁿ ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú vã ndíxí cuèchi iní-yu sá dúcáⁿ sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá. ¹² Te sá cúu-xí Xítóhó Jesucristú chi ñⁿ-ni cùu ñáyiú isràél ndíhí ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chi díu-gá cúu-gã Yaá cúnúu taxi tnuní-gá nchaa ñáyiú, te ío váha quide-gá sá cúu-xí ncháa ñáyiú càháⁿ ndíhí ñaha xii-gá. ¹³ Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú cächí-xi: “Nchaa ñáyiú na càháⁿ ndàhú núú Xítóhó Jesucristú sá dácacu nihnu ñaha-gã xií-yu, te ñáyiú-án naníhí tàhú-yu”, duha cächí-xi núú tütú-gá. ¹⁴ Te ñáyiú-án

vã nihí-yu nàcuáa cáháⁿ ndàhú-yu núu-gã te núu ñá túú sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá, te ni vã nihí-yu nàcuáa cadá-yu quindáá iní ñáhã-yu xii-gá te núu vátá cùndedóho-gá-yu tnúhu-gá, te ni vã nihí-yu tnúhu-gá te núu vã yõo quíhíⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu. ¹⁵ Te ni vã yõo quíhíⁿ ducaⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu tnúhu-gá te núu Yá Ndiöxí vã téndaha-gá ñáyiú quíhíⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu. Te núú tütú Yă Ndiöxí cächí-xi: “Ío vii ío váha cùu iní-ó vèxi ñáyiú dànehé ñáhá xii-o nàcuáa ndúu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó”, duha càháⁿ-xi núú tütú-gá.

¹⁶ Te ñá ncháá-yu cuení-yu quindáá iní-yu tnúhu-án. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ ndíi Chaiá xii Yá Ndiöxí te duha ní xáhaⁿ ndíi xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiöxí na nàcani tnúhu-í núu-n sã ío sacú-ni ñáyiú sàndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-ndí”, duha ní xáhaⁿ ndíi xii-gá. ¹⁷ Te xini ñuhu-xi sá díhna-gá cundedóho-yu tnúhu-án cuëndá ducaⁿ te quindáá iní-yu, te tnúhu-án cúu-xí tnúhu Xítóhó Jesucristú.

¹⁸ Te vá cúu càháⁿ-ó sã ñà túú ní ñíhí ñáyiú isràél tnúhu-gá, chi ncháá-yu ní ñíhí-yu tnúhu-gá, chi núú tütú Yă Ndiöxí cächí-xi:

Cue tée ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú,

te tnúhu-án ñí xité nuu-xi ñíhí ñúyíú. Duha cächí-xi núú tütú-gá. ¹⁹ Te ni vã càháⁿ-ó sã ñáyiú isràél ñá túú ní cùu tnuní iní-yu nàcuáa ndúu tnúhu-gá chi ní tecú tnùní-yu. Te ndéé sanaha ñí chídó tnùní ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ñáyiú isràél, te duha ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

Yúhú cada váha-í nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi nàcuáa cada váha cundecu núu-í,

te nchòhó cudééⁿ-ndó nũu-yu te cuu cuédú iní-ndó-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xií-yu te ducaⁿ ñí chídó tnùní ndíi Moisés. ²⁰ Te ndíi Chaiá ñá túú tnàhí nì yuhú ndíi ní

quide ndíi núú Yă Ndiöxí ní cáháⁿ ndíi tnúhu-gá, te ní cachí ndíi:

Ñáyiú ñá túú nànducu ñaha xii-í ní cùu ní naníhí ñáhă-yu xii-í,

te ni ñà túú ndùcu tnúhu ñáhă-yu xii-í ní cùu te ní xiní ñáhă-yu.

Duha ní cachí ndíi Chàíá ní cáháⁿ ndíi tnúhu Yă Ndiöxí. ²¹ Te ní quide tucu ndíi núú Yă Ndiöxí ní cáháⁿ ndíi tnúhu-gá cuendá ñáyiú isràél, te ní cachí ndíi: “Nchaa-ni nduu yìhi-í càháⁿ-í ñáyiú isràél te ñá túú cuiní-yu quindáá iní-yu chi ío sàá iní-yu”, duha ní cachí ndíi Chàíá ní cáháⁿ ndíi tnúhu Yă Ndiöxí.

11

Cuendá ñáyiú isràél ñáyiú naníhí tànhú

¹ Te cuèi ducaⁿ dico vá càháⁿ-ó sã Yă Ndiöxí dáquèe tìhú-gă ñáyiú isràél chi ðiu-ni ñáyiú-áⁿ cúú cuendá-gá, chi yúhú tñahá-í cúú-í mei tēe isràél, te ñani tñahá-í ní cuu ndíi Àbrahám tēe ní xindecu ndéé sanaha v̄hi-gá, te ðiu-ni ñani tñahá-í ní cuu tucu ndíi Benjamín. ² Te ndéé sanaha ðucaⁿ ní cachí Yă Ndiöxí sá nchùhú ñáyiú isràél cúú-ndí ñáyiú cùu cuendá-gá, te ñá túú dàquèe tìhú ñáhă-gă xii-ndí, te nchòhó sa xìní-ndó nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi nàcuáa ní quide té Èliás ní ndacáⁿ cuéchi-dé núú-gă cuendá ñáyiú isràél. ³ Te duha ní xáhaⁿ-dē xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiöxí, ná nàcani tnúhu-í núú-n sã ñi sahní-yu cue tēe càháⁿ tnúhu-n, te ní dátñànú-yu núú xihí quiti ndùu tànhú-n, te yúhú-nã ní cácu-í ndécù-í dico nànducu ñahă-yu chi tñahá-í cuiní-yu cahni ñáhă-yu xii-í”, duha ní xáhaⁿ-dē xii Yă Ndiöxí. ⁴ Te Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii-dé: “Sa ní dáquée ðiⁿ-í úsá m̄l cue tēe cùu cuendá-í, te ñá túú nèhe-güedé sá yíñùhu núú Bàál sá càchí-yu cùu ndiöxí-yu te ñá ndàá sá ndiöxí cúú-xí”, duha ní xáhaⁿ-gă xii té Èliás. ⁵ Te ducaⁿ sãtnahă-xi cùu vitna chi xindecu ñáyiú ní cáháⁿ-gá ní chitnahă ñáhă xii-gá, te ducaⁿ ñi quide-gá chi ní cundàhú iní ñáhă-gă xii-yu. ⁶ Te ducaⁿ ñi cáháⁿ ñáhă-gă

xii-yu sá cundàhú iní ñáhă-gă, te ñá ðíú cuendá ðiⁿ chiuⁿ quidé-yu ducaⁿ ní cáháⁿ ñáhă-gă xii-yu, chi núu ðicó cuendá ðiⁿ chiuⁿ quidé-yu ducaⁿ ní cáháⁿ ñáhă-gă xii-yu ña, te ñá ðíú-gă sá cúú iní mēé-gă ducaⁿ ní cáháⁿ ñáhă-gă xii-yu te núu ducaⁿ.

⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cùu vitna sá ñáyiú isràél cuiní-yu cudíú-yu núú Yă Ndiöxí dico ñá ndácü-yu, dico dava ñáyiú ní cáháⁿ-gá ñáyiú-áⁿ cudíú-yu núú-gă, te ñáyiú ducaⁿ ñà túú cùu núú-gă-áⁿ ío ní cuu sàá iní-yu núú-gă. ⁸ Te ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi: “Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cúú-yu ñáyiú ío ñi ðiquí-xi, chi cuèi ndèhé-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá dico ñá cùtnùní iní-yu nàcuáa càháⁿ-xi, te cuèi ndèdòho-yu dico ñá túú quèe ðiquí-yu, te ducaⁿ-ni quidé-yu ndéé vitna”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁹ Te ndíi Dàvií ní cachí ndíi:

Ñáyiú ío váha ndècu te cùdí iní-yu quidé-yu vico,

dico yáha-yu dátñá yáha ðiⁿ quiti ngáva trampá àdi ðiⁿ quiti ñá cùtnùní iní-xi quée xití ñunu,

chi cuíta nihnú-yu te nacháhu-yu nchaa sá quidē-yu.

¹⁰ Te cúú-yu ñáyiú ñá túú vèdana tècú tñùní, te cùu tucú-yu dátñá ðiⁿ ñáyiú ío ndòho nchido ðiⁿ sá vèe.

Duha ní cachí ndíi Dàvií.

Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél naníhí tànhú-yu

¹¹ Te cuèi ducaⁿ dico vá càchí-ó sã sá dúcáⁿ ñá túú ní quide ndáá ñáyiú isràél te ní xíta nihnu duúⁿ-yu, te ñáhă chi sá dúcáⁿ ñi quidé-yu te ní ngúndecu ndi^{hi} dava-gă ñáyiú tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tànhú-yu, te ñáyiú isràél quiní-yu nàcuáa naníhí tànhú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te tñahă-yu cudí iní-yu naníhí tànhú-yu.

¹² Te sá dúcáⁿ ñi quide sàá iní-yu ñá túú ní quide ndáá-yu núú Yă Ndiöxí, te xíáⁿ ní cuu-xi ðiⁿ sá vãha sá cúú-xí ñáyiú nihí ñuyíú, dico sàá nduu te cada ñáyiú isràél nchaa nàcuáa càháⁿ

Yă Ndiöxí, te dàvá-áⁿ ïo-gá váha cuu xii nchaa ñáyiú nihi ñuyíú.

13 Te nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cächí tnúhu-í xii-ndo sá Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cãháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó, te yúhú cächí-í sá ïo cãhnu cuu chiuⁿ quide-í. 14 Te duha cãháⁿ-í cuendá sá ñu cudana ïo dava ñáyiú cùu ndi mee-í cudíⁿ iní-yu cada váha ñaha Yă Ndiöxí xii-yu dàtná quidé váha ñaha-gã xii-ndo, te naníhí tàhú-yu. 15 Te sá cuendá sá ñi quee tíhú ñáyiú isràél ní nacáháⁿ cáhnú iní tnáhá ñáyiú nihi ñuyíú ndihí Yă Ndiöxí, dico na sáá nduu núcúndecu váha ñáyiú isràél ndihí Yă Ndiöxí, te ïo-gá váha tnahá ñáyiú nihi ñuyíú, te ñáyiú-áⁿ cada iní-ó sá cúú-yu dàtná ñáyiú ní xihí, dico dàvá-áⁿ cada tucu iní-ó sá cúú-yu dàtná ñáyiú ní ndoto chi núcúndecu váha-yu ndihí-gá. 16 Te núu sá lúhá-ní ñⁿ tílúú yusaⁿ cãváha te ñu-ni ducaⁿ cãváha nihi. Te núu cãváha yóho ñⁿ yutnu te ñu-ni ducaⁿ cãváha-xi nihi-xi. Te ñu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú isràél, chi ñani tnáhã-yu ní xindecu ndéé sanaha ñi cuú-yu ñáyiú ní cuu cuendá ñáhá Yă Ndiöxí, te ñu-ni ducaⁿ cùu cuendá ñáhá-gã xii mèé-yu ndéé vitna.

17 Te ïo ñⁿ yutnu váha nani olívú, te dava dité yutnu-áⁿ ñi téhndé te ní nucódó dité yutnu òlívú cùtexínu, te mee-ñá yutnu òlívú váha-áⁿ ïo váha quide-xi nchito dité yutnu òlívú cùtexínu-áⁿ. Te dité nchaa yutnu òlívú váha-áⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú isràél, te nchaa dité-xi sá ñi téhndé-áⁿ cúú-xí ñu-ni ñáyiú isràél ñáyiú ñá túú tnáhá tnúhu ndihí Yă Ndiöxí. Te dité yutnu òlívú cùtexínu sá ñi nucódó tnáhá-áⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnáhá tnúhu ndihí Yă Ndiöxí. 18 Te vá cání iní-ndó sá sá dúcáⁿ ndècu váha-ndo ndihí Yă Ndiöxí te ïo cùnuu-ndo dacúxí ñáyiú isràél, te vá dúcáⁿ càni iní-ndó chi sá cuendá nchaa ñani tnáhá ñáyiú isràél ní xindecu ndéé sanaha ducaⁿ ndècu váha-ndo ndihí Yă Ndiöxí vitna, te ñá díú sá cuendá nchòhó ndécú ndihí váha ñáyiú-áⁿ Yă Ndiöxí vitna.

19 Te cudana sàni iní-ndó te cächí-ndó sá ñáyiú isràél ní quee tíhú-yu cuendá sá nchòhó nucuíñí-ndó ñu-yu núcúndecu váha-ndo ndihí Yă Ndiöxí. 20 Te ndáá sá ñi quee tíhú-yu chi ñá túú ní sãndáá iní ñáhã-yu xii-gá, te nchòhó ïo váha cùu ndecu-ndo ndihí-gá chi ní sãndáá iní-ndó-gã, dico vá cächí-ndó sá ïo cãhnu cuu-ndo, te ïo váha chí cuãha cuendá nacuáa cundecu-ndo. 21 Te cue ñáyiú isràél cúú-yu ñáyiú cùu cuendá-gá ní cùu te ní dáquéé tíhú ñáhã-gã xii-yu cuendá sá ñá túú ní sãndáá iní ñáhã-yu xii-gá, te tnáhã nchòhó daquéè tíhú ñáhã-gã xii-ndo te núu na càda-ndo datná ní quide ñáyiú-áⁿ. 22 Te chí cádá cuendá sá Yă Ndiöxí ïo váha iní-gá, dico cùdééⁿ-gã núú nchaa ñáyiú ñá túú sãndáá iní ñáhã xii-gá, dico sá cúú-xí nchòhó cue ñáyiú sãndáá iní ñáhã xii-gá chí ïo váha iní-gá. Te ducaⁿ-ni cùnduu váha iní-gá sá cúú-xí-ndó te núu vá dáñá ndéé-ndó càda-ndo nacuáa cãháⁿ-gã cuendá sá ïo váha iní-gá, te núu ñáhã te tnáhã nchòhó quee tíhú-ndó dàtná ní quee tíhú ñáyiú isràél, ñáyiú ñá túú ní sãndáá iní ñáhã xii-gá. 23 Dico núu ñáyiú isràél ñáyiú ní dáquéé tíhú ñáhã Yă Ndiöxí quíndáá iní ñáhã-yu xii-gá te nduu cuendá ñáhã tucu-gá xii-yu, te ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná dava dité yutnu òlívú sá ñi téhndé te ní nucódó tnáhã tucu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu te núu na quíndáá iní ñáhã-yu xii-gá. 24 Te nchòhó cúú-ndó dàtná nchaa dité yutnu òlívú cùtexínu, chí ñá díú ñáyiú isràél cúú-ndó, te dité nchaa yutnu òlívú cùtexínu-áⁿ ñi nucódó-xi núú dité yutnu òlívú váha-áⁿ. Te yáchí-gá núcúndecu váha ñáyiú isràél ndihí Yă Ndiöxí, chí cùu-yu dàtná nchaa dité yutnu òlívú váha sá ñi téhndé te ní nucódó tnáhã tucu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu te núu na quíndáá iní ñáhã-yu xii-gá.

Sáá nduu te naníhí tàhú ñáyiú isràél

25 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, na cächí tnúhu-í

xii-ndo ìⁿ tnúhu ndùu yuhu ni cuu, cuendá sá vǎ cání ìní-ndó sǎ ìo-gá váha sǎá díquí-ndó dàcúúxí ñǎyiu isràél, chi dava ñáyiu isràél cúú sǎá ìní-yu núú Yǎ Ndiòxí ñini na ndìhi ñáyiu ní cachí Yǎ Ndiòxí ngúndecu váha ndìhi ñáhá-yu xii-gá, ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. ²⁶ Te nduu na ndìhi ñáyiu-áⁿ ngúndecu váha-yu ndìhi Yá Ndiòxí, te dǎvá-áⁿ naníhí tàhú ñáyiu isràél chi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ Yǎ Ndiòxí núú tütú-gá núú càchí-xi:

Ndàa ñuú Sìón quixi Yaá cada naníhí tàhú nchaa ñáyiu,

te ñu-ni Yaá-áⁿ cada-gá cuendá sá dáñá nchaa ñáyiu isràél ichi cuèhé ichi duha.

²⁷ Te yúhú cada càhnu ìní-í nchaa cuèchi ñáyiu isràél, chi cada-í dàtná ní cachí-í ndéé sanaha.

Duha càchí Yǎ Ndiòxí núú tütú-gá.

²⁸ Te sá cuendá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó xǎⁿ cúú ùhú ìní ñáyiu isràél Yǎ Ndiòxí, te sá dúcáⁿ quidé-yu xǎⁿ nchòhó ní níhí-ndó tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ndó. Te ní cachí Yǎ Ndiòxí sá ñáyiu isràél cuu cuendá-gá, te cùu ìní ñáhá-ní-gǎ xií-yu, te ducaⁿ quide-gá chi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gǎ xii cue ñani tnáhǎ-yu ní xíndecu ndéé sanaha.

²⁹ Te Yá Ndiòxí ñá túú ndùu ùhú ìní-gá ìⁿ sá táxí-gǎ, te ni ñá túú ndìxi cuèchi ìní-gá sá càháⁿ ñáhá-gǎ xii-o. ³⁰ Te nchòhó chi ñá túú sàndáá ìní-ndó Yǎ Ndiòxí ní cùu, dico vitna ñini ñá túú sàndáá ìní ñáhá ñáyiu isràél xii-gá, te ní cundàhú ìní ñáhá-gǎ ní dácácu nihnu ñaha-gǎ xii-ndo núú ùhú núú ndàhú. ³¹ Te vitna quidé-yu dàtná ní xóo cada nchòhó cùtnàhá ñá túú ní xóo quindáá ìní-ndó-gǎ. Dico sáá nduu te natuha ñáhá-yu xii-gá te dácácu nihnu ñaha-gǎ xií-yu sá cundàhú ìní ñáhá-gǎ dàtná ní quide ñaha-gǎ xii nchòhó. ³² Te Yá Ndiòxí ní dáñá-gǎ sá dúcáⁿ cùnduu saá ìní nchaa ñáyiu cuendá cuìní-gá cundàhú ìní ñáhá-gǎ xií-yu.

³³ Te súúní vǎha quide ñaha Yá Ndiòxí xii-o, te ío váha xíní-gá nchaa cuèi sá ío andiu te cuèi sá ío ñuyíú-a,

te ducaⁿ ìo váha sǎá nchaa sá xíní tnúní-gá. Te ñá ndácú-ó cùtnuní ìní-ó ñá cúú nchaa sá sání ìní-gá cada-gá, te ni ñá ndácú-ó cùtnuní ìní-ó nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá quidé-gǎ.

³⁴ Te núú tütú-gá càchí-xi: “Vá yóo ìⁿ cùtnuní ìní-xi nàcuáa sání ìní Yǎ Ndiòxí, te ni vǎ yóo ìⁿ ndàcu dacahu ìní ñáhá xii-gá nàcuáa càháⁿ-gá. ³⁵ Te Yá Ndiòxí ñá túú quide yica ìní-gá cada-gá sá vǎha sá cúú-xi ñáyiu cuendá ìⁿ sá sǎñáhá-yu xii-gá chi ñá túú dùcaⁿ quide-gǎ”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ³⁶ Te ducaⁿ chi mee Yǎ Ndiòxí ní taxi ndecu-gá nchaandi túhú sá ío ñuyíú, te ñu-ni mee-gǎ táxí tnúní-gá nchaa sá ñí taxi ndecu-gá, te nchaa cùu-xi cuendá-gá. Te vitna chí ná càchí-ó sǎ ìo càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

12

Cada-o nàcuáa nduu vétú ìní Yǎ Ndiòxí

¹ Te vitna nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yǎ Ndiòxí cundàhú ìní ñáhá-gǎ xii-o chindee ñaha-gá, núú xǎⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sǎ dáñá-ndó mèe-ndo núú ndáhá-gǎ, te cada ìní-ndó sǎ cúú-ndó dàtná ìⁿ tàhú sǎ nchító-ó ñí nduu tàhú-gǎ. Te cuu-ndo ñáyiu váha ñáyiu cada nchaa nàcuáa nduu vétú ìní Yǎ Ndiòxí chi ducaⁿ tàú-ndó càda-ndo sá cúú-xi-gǎ.

² Te vá cànchìcúⁿ nihnu-gá-ndó càda-ndo datná xíquide nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ndècu ñuyíú-a, te vá cúhúⁿ-gǎ ìní-ndó ìchi cuehé ichi duha-áⁿ, chi mee-nǎ sá váha cuhuⁿ ìní-ndó, te ducaⁿ te cùtnuní ìní-ndó nchaa nàcuáa cuìní Yǎ Ndiòxí cada-ndo, te nchaa sá cuìní-gá cada-ndo cùu-xi mee-ni sá vǎha, sá ìo váha ndùu vétú ìní-gá, te cùu-xi nchaa sá xíní ñuhu-xi cada-ndo núú-gǎ.

³ Te sá cuendá chiúⁿ ní cundàhú ìní ñáhá Yǎ Ndiòxí ní taxi-gá xii-í xǎⁿ núu na càháⁿ-í dóho-ndo vitna: Vá cání ìní-ndó ìⁿ sá ñá túú tàú-ndó càni ìní-ndó te cucahaⁿ-ndo sǎ ìo càhnu cuu-ndo. Te nchòhó ní sàndáá ìní-ndó Yǎ Ndiòxí núu chindee ñaha-gá

xii-ndo, te vitna chí cuãha cuendá nũu ná daha núu chiũn-gá ndacu-ndo càda-ndo. ⁴ Te nchoo titní xichi cùu yiqui cuñú-ó, te ndi díĩn ndi díĩn chiũn quide-xi ñn ñn-xi. ⁵ Te ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu nchoo ñáyiu ndècu ndihi Xítohó Jesucristú chi cuẽi ná daha tnàhá-ó dico ñn-ni cùu-o ndihi-gá, te ducaⁿ mèe-o tucu ñn-ni cùu-o.

⁶ Te mee Yã Ndiõxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-o ñi taxi-gá chiũn taú-ó càda-o ñn ñn-o te chindee ñaha-gá xii-o, te xini ñuhu-xi cada-o nacuaá ndũu chiũn ní taxi-gá cada-o. Te núu ní nduu táhú-ó nũu-gã sá càháⁿ-ó tnũhu sá dácàhu iní ñáhá mèe-gá xii-o te càháⁿ-ó nàcuáa sãndáá iní-ó chindee ñaha-gá xii-o, ⁷ àdi ní nduu táhú-ó nũu-gã sá ïo váha chindee-o tnàha ñáyiu-o te ñiu-ni ducaⁿ càda-o, àdi ní nduu táhú-ó dãnehé-ó ñáyiu tnũhu-gá te ñiu-ni ducaⁿ càda-o, ⁸ àdi ní nduu táhú-ó nũu-gã sá dácàháⁿ-ó ñáyiu canchicúⁿ nihnú-yu ichi-gá te ñiu-ni ducaⁿ càda-o, àdi ní nduu táhú-ó nũu-gã sá cuãñaha-o xii tnaha ñáyiu-o sã ñihí-ó ndècu ndihi-o te ñiu-ni ducaⁿ càda-o, dico ñi yũhu ñi iní-ó cuãñaha-o xii-yu, àdi ní nduu táhú-ó nũu-gã taxi tnũn-ó te ñiu-ni ducaⁿ càda-o, te ñi yũhu ñi iní-ó càda-o, àdi ní nduu táhú-ó nũu-gã chindee-o cuè ñáyiu ndècu ndihi tnũndòho tnũhu ndàhú te ñiu-ni ducaⁿ càda-o, te ïo cudíĩ iní-ó càda-o chiũn-áⁿ.

Nchaa nàcuáa tàú-xi cada nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

⁹ Te cuu iní tnáhá ndisa-ndo ñn ñn-ndo, te dañá-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá te cada-ndo mèe-ni sá váha. ¹⁰ Te ïo cuu iní tnáhá-ndó, te cada-ndo cuendá sá ñn-ni ñáyiu cùu-ndo, te ñn ñn-ndo càni-gá iní-ndó cànehe yĩñuhu núu tnáhá-ndó.

¹¹ Te nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa chiũn tahu Xítohó Jesucristú vá tũhío-ndo, te cada-ndo ñi yuhu ñi iní-ndó sã cúu-xi-gã.

¹² Te ïo cudíĩ iní-ndó cundecu-ndo chi ní ngũndecu ndihi-ndo tnũhu ndee iní sá cundècu ndihi-ndo Xítohó Jesucristú, te cada càhnu iní-ndó cuèi nãndi na càda ñaha ñáyiu xii-ndo sã

cuendá-gá, te vá dáñá ndèe-ndó càháⁿ ndihi-ndo Yã Ndiõxí.

¹³ Te chindee tnàha-ndo te núu ïo dava nchòhó ñáyiu ndècu ichi-gá ïo ñn sá cúmãní xii-ndo, te ïo váha cuu iní-ndó còto-ndo ñáyiu véxi vehe-ndo.

¹⁴ Te cácaⁿ táhú-ndó nũu Yã Ndiõxí cuendá nchaa ñáyiu nãndi quide ñaha xii-ndo, te cácaⁿ táhú-ndó nũu-gã sá ná chindee ñaha-gá xii-yu te ñá díú dà cácaⁿ táhú-ndó nũu-gã sá ná dàcuíta nihnu ñaha-gã xii-yu.

¹⁵ Te núu ïo ñáyiu cudíĩ iní-xi te cudíĩ iní-ndó ndihí-yu, te núu ïo ñáyiu ndihú iní-xi te ndihú iní-ndó ndihí-yu.

¹⁶ Te cuu ñn-nu-ndo cundecu-ndo, te vá cáda càhnu-ndo mee-ndo, te tnahá tnũhu-ndo ndihi nchaa ñáyiu ndàhú iní-xi, te vá cáni iní-ndó sã ïo-gá túha-ndo.

¹⁷ Te vá nãnchòcáva-ndo nãchinaa-ndo ñn sá quidé ñaha ñáyiu xii-ndo, te ïo nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá váha nàcuáa cuu váha iní ñáyiu.

¹⁸ Te ïo nducu ndèe-ndo cada-ndo sã ndácú-ndó cundecu váha-ndo ndihi nchaa ñáyiu. ¹⁹ Te nchòhó ñáyiu ïo cùu iní-í, vá cáni iní-ndó nãchinaa-ndo ñn sá cáda ñaha ñáyiu xii-ndo, chi

cundet-ndo sã mée Yã Ndiõxí ná nãchinaa-gá sá quidé ñáhá-yu xii-ndo, chi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ Yã Ndiõxí núu tũtú-gá núu càchí-xi: “Yúhú dandòho-í-yu chi nachinaa-í nchaa sá quidè-yu”, duha càchí-gá núu tũtú-gá. ²⁰ Te xini ñuhu tucu-xi cada-ndo nacuaá càháⁿ tucu-xi ingá xichi núu tũtú-gá núu càchí-xi: “Te núu ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo ñá túú sã cóhó sã cáxí-yu te cuãñaha-ndo xii-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo te ïo cucahaⁿ núu-yu”, duha càchí-xi núu tũtú-gá. ²¹ Te núu ïo ñn sá quidé ñaha tnaha ñáyiu-ndo xii-ndo te vá nãnchòcáva-ndo nãchinaa-ndo sã quidé ñáhá-yu xii-ndo, chi cada-ndo sã váha sã cúu-xi-yu, te ducaⁿ te vá cáda-ndó sã ñà túú taú-ndó càda-ndo núu Yã Ndiõxí dàtná quidé-yu.

13

¹ Te nchaa ñáyiu tàú-yu quindáá

iní-yu nchaa cue tée cùchiuⁿ, chi Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá cùndècu tée cùchiuⁿ ñuyú-a, núu xiáⁿ xñdecu-güedé vitna. ² Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii cue tée cùchiuⁿ ñá túú tnàhá iní Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ quidé-yu, chi mee-gã ní cachí-gá sá cùndècu-güedé. Te nchaa ñáyiú ducaⁿ ñá túú sàndáá iní ñáhá xii cue tée cùchiuⁿ nacháhu-yu sá dúcáⁿ quidé-yu. ³ Te nchaa ñáyiú quide váha ñá túú yuhú-yu cue tée cùchiuⁿ chi quide váha-yu, dico nchaa ñáyiú ñá túú quide váha chi xiyuhú-yu cue tée cùchiuⁿ. Te vitna núu nchòhó cuiní-ndó sã vá yuhú-ndó cuè tée cùchiuⁿ te chí cádá váha, te ducaⁿ te cáháⁿ váha-güedé cuendá-ndó. ⁴ Te Yá Ndiöxí ducaⁿ ñí cachí-gá cundecu-güedé cuendá cada-güedé sá ñá túú nã cuu cundecu-ndo, te núu ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo te quiyuhú iní-ndó núú-güedé, chi ñá túú àúⁿ nã cuu ndècu ndihi-güedé tnúhu ndee iní dandòho-güedé nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi Yá Ndiöxí ducaⁿ ñí cachí-gá cundecu-güedé sá dúcáⁿ càda-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyiú ñá túú quide váha. ⁵ Núu xiáⁿ ío xini ñuhu-xi sá quindáá iní-ndó nchàa cue tée cùchiuⁿ, te ñá díú sã yuhú-ndó dandòho ñaha-güedé xii-ndo, chi cada-ndo sã cùtnùní iní-ndó sã cúú-xí ñíⁿ sá váha. ⁶ Chi díu cuendá xiáⁿ sàcáⁿ-ndó díhúⁿ núú cuè tée cùchiuⁿ, te ducaⁿ chi Yá Ndiöxí ducaⁿ ñí cachí-gá cundecu-güedé te díu-ná chiuⁿ ndeé-güedé ñíhú iní-güedé.

⁷ Te nacháhu-ndo nchàa sá tàú-ndó núú nchàa ñáyiú tàú-ndó núú-xi, te cuèi díhúⁿ tàú-ndó cuendá ñuhu-ndo núú cuè tée cùchiuⁿ àdi nágá díhúⁿ tàú-ndó núú-güedé te nacháhu-ndo núú-güedé. Te ío-gá canehe-ndo sã yíñuhu núú nchàa ñáyiú cùnuu, te cáháⁿ váha-ndo ndihí-yu. ⁸ Te vá dácúidó-ndó ndùu nacháhu-ndo sã tàú-ndó núú tnàhá ñáyiú-ndo, te cuu iní tnàhá-ndó ñíⁿ ñíⁿ-ndo. Te núu ducaⁿ quide-ndo ndecu-ndo ña, te quide-ndo nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu

sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o. ⁹ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá vá cúú càda-o: “Nchaa nchòhó cue tée vá càháⁿ ndihi-ndo ñáyiú díhí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchàa nchòhó cue ñáyiú díhí tucu vá càháⁿ ndihi-ndo tée te núu ñá díú yí-ndo cuu-güedé, te vá cáhni-ndó tnàhá ñáyiú-ndo, te vá dúhú-ndó sã ndécú ndihí-yu, te vá dácàcu-ndo cuèchi neñúú, te vá xíhó-ndó sã ndécú ndihí tnàhá ñáyiú-ndo”, nchaa xéhe càhí Yá Ndiöxí sá vá cúú càda-o. Te tnúhu-a quide-o ndihí nchaa dava-gá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o, te núu quide-o ingá tnúhu sá càhí-xi: “Cuu iní-ndó nchàa tnàhá ñáyiú-ndo dàtná cúú iní-ndó mèe-ndo”, duha càháⁿ tnúhu-áⁿ. Te nchaa dava-gá quidé-ó te núu quide-o nacuaá càháⁿ tnúhu-a. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú cùu iní tnàhá ñáyiú-xi te ñá túú quide úhú iní-yu tnàhá ñáyiú-yu, te núu ducaⁿ cùu iní-yu tnàhá ñáyiú-yu te quidé-yu nacuaá càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o.

¹¹ Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada-ndo chi sa ní cutnùní iní-ndó nacuaá ta xica nduu cuaháⁿ ñuyú-a, te ní sáá nduu sá ío xini ñuhu-xi ndixi túu iní-ó càda-o nchaa nacuaá càháⁿ Yá Ndiöxí, chi vitna sa ní cuyatni-gá nduu nacuaa ñaha Xítohó Jesucristú xii-o dácúúxí ndeé cùtnàhá ní sàndáá iní-ó tnúhu-gá. ¹² Te cada iní-ndó sã dàtná ñíⁿ niú sá sã ta cuyatni túndaá, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñuyú yíca cuèchi-a chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú, te núu xiáⁿ xini ñuhu-xi dañ-a-o nchaa sá cuèhé sá dúhá te cada-o mèe-ni sá váha, te ducaⁿ te ni ñíⁿ sá cuèhé sá dúhá vá cùnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xii-o, te ducaⁿ te vá cúú-gã-ó dàtná ñáyiú ndècu núú néé chi cuu-ná-ó dàtná ñáyiú ndècu núú ditó. ¹³ Te cada-o nchàa nacuaá tàú-xi cunduu cundecu-o dàtná tàú-xi cada ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te vá quíhíⁿ-ó víco cuèhé víco duha, te vá cúú-ó ñáyiú quihu, te ni vá càháⁿ ndihi-o ñáyiú díhí te núu ñá

díú ñàdihí-ó cùú-yu, te ducaⁿ-ni cuè ñáiyu dñí tucu vá càháⁿ ndihí-yu téé te núu ñá díú yñ-yu cùu-güedé, te ni vǎ cùndècu-o ichi dñí ìní, te ni vǎ nàá-ó ndihí tñaha ñáiyu-o, te ni vǎ cúú-ó ñáiyu cuédú ìní. ¹⁴ Te vitna nchòhó dañà-ndo mée-ndo sǎ Xítohó Jesucristú ná chindee ñaha-gǎ xii-ndo càda váha-ndo cùndecu-ndo datná quidé mée-gǎ ndécú-gǎ, te vá cáni-gǎ ìní-ndó càda-ndo datná ní xóo cada-ndo cùtnàhá ní cunuu nchàa sǎ cuèhé sǎ dúhá ìní-ndó.

14

Vá cuátnùhu tñaha-o nacuaa ndècu-o ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te núu ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñá túú tècú tñuní váha-yu nàcuáa cuñí Yǎ Ndiöxí cadá-yu, te queheⁿ cuendá-ni-ndö-yu te vá ténàá tñahá-ndó ndihí-yu. ² Chi lò ñáiyu sàni ìní sǎ cúú vǎha ìní Yǎ Ndiöxí sǎ cúú càxí-yu nání nìhí-yu, te dava ñáiyu ñá túú cùtnuní váha ìní-yu nàcuáa càháⁿ Yǎ Ndiöxí te mee-ni yúcú xéxí-yu. ³ Te ñáiyu xèxi nchaa núú sǎ nìhí-yu te vá dáquèe tíhù-yu ñáiyu ñá túú xèxi, te ducaⁿ-ni ñáiyu ducaⁿ ñà túú xèxi-án vǎ cuátnùhù-yu nchaa ñáiyu ducaⁿ xèxi nchaa núú sǎ nìhí-xi-án, chi tñahá ñáiyu ducaⁿ xèxi nchaa núú sǎ nìhí-xi-án quèhéⁿ cuendá ñahá Yǎ Ndiöxí xii-yu. ⁴ Te ñá túú ndècu ndihí-o tñuhu ndee ìní cuatnúhu-o ñáiyu xìnu cuechi, chi mee ñáiyu cùu patródⁿ-yu tàù-yu cáháⁿ-yu te núu cùndáá ñáiyu xìnu cuechi núú-yu àdi ñá túú cùndáá-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáiyu xìnu cuechi núú Yǎ Ndiöxí, chi mee-gǎ cáháⁿ-gǎ te núu nása quidé-yu, te ñu-ni mee-gǎ cada te cundáá-yu cundécú-yu núú-gǎ.

⁵ Te na càchí tñuhu tucu-í xii-ndo sǎ lò ñáiyu càchí sǎ lò dava nduu ío càhnu cuu-xi, te ío tucu dava ñáiyu càchí-yu sǎ ñá-ni cuu-xi nchaa-ni nduu, te xìni ñuhu-xi sǎ cùtnuní ndáá ìní-yu sǎ ndáá cúú-xi nàcuáa càháⁿ-yu ñá ñá-yu. ⁶ Te ñáiyu cánehe íi dava nduu quidé-yu sǎ néhè-yu sǎ yíñùhu núú Yǎ

Ndiöxí, te ñáiyu càchí sǎ ñá-ni cùu-xi nchaa-ni nduu quidé-yu sǎ néhè-yu sǎ yíñùhu núú Yǎ Ndiöxí tñahá-yu. Te ñu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáiyu xèxi nchaa nání nìhí-yu, chi quidé-yu sǎ néhè-yu sǎ yíñùhu núú Yǎ Ndiöxí, chi ndàcáⁿ tǎhù-yu núú-gǎ cuendá nchaa sǎ nìhí-yu. Te ñu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáiyu ñá túú xèxi nchaa núú sǎ nchító-ó chi quidé-yu sǎ néhè-yu sǎ yíñùhu núú Yǎ Ndiöxí, te ndàcáⁿ tǎhù-yu núú-gǎ cuendá nchaa sǎ nìhí-yu.

⁷ Te nchoo cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cùú-ó dico ñá díú cuendá mée-ó cùú-ó. ⁸ Chi vitna ndècu vívú-ó te ndècu-o sǎ cúú-xi Xítohó Jesucristú àdi cuèi na cùú-ó dico cuú-ó ñu-ni sǎ cúú-xi-gǎ, núu xiǎⁿ cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cùú-ó dico ñu-ni Xítohó Jesucristú cúú cuendá ñahá-gǎ xii-o. ⁹ Chi Xítohó Jesucristú ní xihí-gǎ te ní ndoto-gǎ, te vitna cùu-gǎ Xítohó nchaa ñáiyu, cuèi ñáiyu xìndecu vívú te cuèi ñáiyu ní xihí.

¹⁰ Te nchòhó, ñá túú nduu váha-xi cuatnuhu tñaha-ndo nacuaa ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ni ñà túú nduu váha-xi daquèe tíhù tñahá-ndó, chi nchaa-o sǎá nduu cùndecu-o núú Xítohó Jesucristú, te mee-gǎ cachí-gǎ te núu ní quide ndáá-ó àdi ñá túú ní quide ndáá-ó. ¹¹ Te Yǎ Ndiöxí càchí-gǎ núú tütú-gǎ:

Yúhú Yǎ Ndiöxí ndécú-í càchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sǎ nchàa ñáiyu ngüíñí xití-yu núú-í,

te nchaa-yu cáháⁿ-yu sǎ yúhú cùu-í Ndiöxí.

Duha càchí Yǎ Ndiöxí núú tütú-gǎ.

¹² Núu xiǎⁿ nchaa-o ndi dñí nàcani tñuhu-o núú Yǎ Ndiöxí nchaa sǎ ní quide-o.

Vá dácuíta nihnu tñaha-o

¹³ Núu xiǎⁿ vá cuátnùhu tñaha-gǎ-ndó, te cada yica-ndo càda-ndo mee-ni sǎ váha, te vá cadá-ndó ñá sǎ ñà túú tàù-ndó càda-ndo cuendá sǎ vǎ cuíta nihnu dava ñáiyu ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú. ¹⁴ Te yúhú ndécú ndihí-í Xítohó Jesucristú te cùtnuní ndáá ìní-í sǎ nchàá núú sǎ

cúu càxi-o cuu-ni caxi-o te vá cúu cuéchi. Te ñáyiú sàni iní sá vá cúu càxí-yu te núu na càxí-yu te cuu cuéchi xii-yu. ¹⁵ Te nchòhó, te núu cuèndá sá xéxí-ndó nchàa núú sá cúu càxi-ndo, cuèndá xiǎⁿ ñá túú-gǎ cúu váha iní nchaa ñáyiú ndècu ndìhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ñá túú-gǎ quidé-ndó sá cúu ìní ndisa-ndò-yu te núu ducaⁿ na càda-ndo, te núu ìⁿ sá sání ìní-ndó càxi-ndo te cùtnuní ìní-ndó sá xiǎⁿ cada-xi cuíta nihnu ñáyiú ndècu ndìhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú te vá caxí-ndó xiǎⁿ te núu ducaⁿ, chi Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá cuèndá-yu. ¹⁶ Te núu ìⁿ sá quidé-ndó sàni ìní-ndó sá cúu-xí ìⁿ sá váha, te ñáyiú càchí-yu sá ñà túú váha te vá cáda-ndó cuèndá sá vá càháⁿ cuèhé-yu cuèndá-ndó. ¹⁷ Te sá yíndàha ñaha Yá Ndiòxí xii-o xiǎⁿ ío xini ñuhu-xi cada ndáá-ó cùndecu-o, te cundecu váha ndìhi tnàha-o, te cudí^í ìní-ó cùndecu-o chi Espiritú-gá ndécú ndìhi ñaha-xi xii-o, te nchaa xéhé ío-gá cúnùu dacúxí sá cóhó sá caxí-ó. ¹⁸ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ quide nchaa sá ío-gá xini ñuhu-xi, xinu cuechí-yu núú Xítóhó Jesucristú, te sá dúcáⁿ quidé-yu te ndùu vétú iní Yá Ndiòxí, te cùdíu-yu núú ñáyiú.

¹⁹ Te nchoo chí ná ndùcu-o nacuaá cada-o cùndecu ndìhi váha tnàha-o, te nducu tùcu-o nacuaá cada-o chindee tnùhu tnàha-o nacuaá cuíta cundáá-gá-ó núú Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ. ²⁰ Te ñá díú sá cuèndá ìⁿ núú sá xéxí-ó, te dàquee tíhú-ó sá váha ní quide ñaha Yá Ndiòxí xii tnàha ñáyiú-o. Te na càchí tnùhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá-ní núú sá cúu càxi-o, te dícó-ni sá ñà túú ndùu váha-xi núú sá cuèndá-ni sá caxí-ó ìⁿ núú sá cúu càxi-o cuíta nihnu ìⁿ tnàha ñáyiú-o. ²¹ Te váha-gá sá vá caxí-ó cúnú te vá cóhó ndídí, te ni ñà túú nǎgá cada-o te núu xito-o sá xiǎⁿ cada te ngúíta tnàha ñáyiú-o càda-yu sá ñà túú váha, àdi xito-o sá xiǎⁿ cada te ngúíta-yu cani ìⁿ cani úú ìní-yu cundecú-yu ichi Xítóhó Jesucristú, te vá cundáá-gá-yu núú-gǎ te núu ducaⁿ na càda-o. ²² Te núu ìⁿ sá váha sàni ìní-ó càda-o, te vá

dátüu-o núú ñáyiú chi mee-ni núú Yá Ndiòxí dàtúu-o. Te nchoo cùu-o ñáyiú ío váha táhú-xi te núu cùtnuní ndáá ìní-ó sá quidé ndáá-ó núu nándi cùu sá quidé-ó, te cùtnuní ìní-ó sá ñà díú ìⁿ cuéchi cùu-xi sá quidé-ó. ²³ Te núu nchoo sàni ìní-ó sá quidé váha-o àdi ñá túú quide váha-o òré xéxí-ó ìⁿ núú sá xéxí-ó, te cuu cuéchi xii-o te núu ducaⁿ na càda-o, Te ducaⁿ cùu cuéchi xii-o chi ñá túú ìⁿ-ni sá sání ìní-ó, chi nchaa núú sá quidé-ó sàni ìⁿ sání úú ìní-ó núu váha-ni àdi ñá túú váha-ni, te cuu cuéchi xii-o sá dúcáⁿ quide-o.

15

Cada-o sá váha sá cúu-xí tnàha ñáyiú-o

¹ Te nchoo ñáyiú ío váha sàndáá ìní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú, xini ñuhu-xi cuáñaha-o tnùhu ndee ìní xii ñáyiú ñá túú nihí ndéé cùndecu ichi-gá, te vá cáda-ó mée-ni sá cúu-xí mée-o. ² Te cada-o sá váha nàcuáa cuu váha ìní tnàha ñáyiú-o cuèndá cuu-xi sá váha sá cúu-xí-yu, te ducaⁿ cuíta nihí ndéé-gá-yu quindáá ìní-yu Xítóhó Jesucristú. ³ Te Xítóhó Jesucristú ñá túú ní quide-gá mee-ni sá cúu váha ìní mée-gǎ, te ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tùtú Yá Ndiòxí nàcuáa ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii-gá, te càchí-xi: “Nchaa ñáyiú cùu úhú ìní ñáhá xii-n ní xícuèhé ní xíduha ñáhá-yu xii-í”, duha càháⁿ-xi núú tùtú Yá Ndiòxí nàcuáa ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii-gá. ⁴ Te ndéé sanaha ní ngúndeé nchaa tnùhu Yá Ndiòxí núú tùtú-gá, te ducaⁿ ní ngúndeé cuèndá dacuàha-o, te tnùhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xí cùnduu cahnu ìní-ó cuéi nándi nà yáha-o cùndecu-o ichi-gá, te sá xii tnùhu-áⁿ te vá ndìhú-gá ìní-ó cùndecu-o, te diu-ni sá xii tnùhu-áⁿ cundecu ndìhi-o tnùhu ndee ìní. ⁵ Te Yá Ndiòxí quidé-gǎ ndécú ndìhi-o tnùhu cahnu ìní, te diu-ni-gá quidé-gǎ ñá túú ndìhú ìní-ó ndècu-o. Te xicáⁿ táhú-í núú-gǎ sá díú-gǎ ná cáda te cuu ìⁿnuu-ndo cùndecu-ndo datná ní quide mee Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní xíndecu-gá ñuyúú-a. ⁶ Te ducaⁿ nchàa-ndo cuu ìⁿnuu-ndo, te

daníhí tnáhá-ndó yóco táchí-ndó te cachí-ndó sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí Yáa cúu Tátá Xítohó Jesucristú.

Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní nĩhĩ-yu tnúhu Xítohó Jesucristú

⁷ Te núu xiãⁿ chí quéhéⁿ cuèndá tnáhá dàtná ní quide Xítohó Jesucristú ní queheⁿ cuèndá ñáhá-gã xii-o, te núu ducaⁿ na càda-ndo te ío cuu càhnu Yá Ndiöxí. ⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ní quide-gá sá vâha sá cúu-xí ñáyiú isràél, te sá dúcáⁿ nĩ quide-gá xiãⁿ cútnuní ndáá iní-ó sá Yá Ndiöxí quidé-gã ìⁿ sá càháⁿ-gá, chí Xítohó Jesucristú ní quide-gá nchaa nâcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii cue ñaní tnáhá-ó nĩ xindecu ndéé sanaha. ⁹ Te ducaⁿ nĩ quide Xítohó Jesucristú sá vâha sá cúu-xí ñáyiú isràél cuèndá nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cachí-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí, te ducaⁿ quèsahá-yu chí ío cùndahú iní ñáhá-gã chíndèe ñaha-gã xii-yu, te quee ndáá-xi nâcuáa càháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiöxí núu càchí-xi:

Yúhú cachí-í sá ïo càhnu cuu-n núu nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél,

te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n.

Duha càchí-xi núu tütú-gá. ¹⁰ Te càchí tucu-xi núu tütú-gá:

Te nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ío chí cúdí^í iní ndihí ñáyiú isràél ñáyiú ndècu ndihí-í.

Duha càchí-xi núu tütú-gá. ¹¹ Te càchí tucu-xi ìngá xichí núu tütú-gá:

Nchaa nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél chí càháⁿ sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí,

te nchaa ñáyiú na càháⁿ-yu sá ïo càhnu cuu-gá.

Duha càchí-xi núu tütú-gá. ¹² Te ndí Chàíá càchí tucu ndí núu tütú Yá Ndiöxí:

Coo ìⁿ ñaní tnáhá ndí Isàí téé ní xindecu ndéé sanaha,

te téé-áⁿ taxi tnùní-dé cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél,

te ñáyiú-áⁿ cundee cùu cahnu iní ñáhã-yu xii-dé.

Duha ní càháⁿ ndí Chàíá càchí-xi núu tütú-gá.

¹³ Te xicáⁿ táhù-í núu Yá Ndiöxí Yáa ní taxi tnúhu ndee iní ndécú ndihí-o sá méé-gã ná càda ío cudí^í iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ ïo vâha cundecu iní-ndó núú-gã chí sàndáá iní-ndó-gã, te ducaⁿ Espiritú-gá ná càda te uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita ngùndecu ndihí-ndo tnúhu ndee iní quíhíⁿ sá cáda vâha ñaha-gã xii-ndo.

¹⁴ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cùtnuní ndáá iní-í sá nchòhó ío vâha iní-ndó, te ducaⁿ ïo vâha cùtnuní iní-ndó nchaa tnúhu vâha, te ducaⁿ ïo dâsahú tnáhá-ndó nâcuáa cundecu-ndo. ¹⁵ Te ðava tnúhu ní chídó tnùní-í núu tütú-a cùu-xi tnúhu sá ïo càháⁿ-í dóho-ndo, te ducaⁿ nĩ tee-í cuèndá sá nchòhó dandàcu iní-ndó tnúhu-áⁿ, te ní tee-í chí Yá Ndiöxí ní cundahú iní ñáhá-gã xii-í ní taxi-gá chiúⁿ quide-í

¹⁶ xínú cuèchi-í núu Xítohó Jesucristú càháⁿ-í tnúhu-gá núu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nâcuáa naníhí tàhú-ó, te ducaⁿ ðanehé-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnúhu Yá Ndiöxí cuèndá cuú-yu dàtná ìⁿ sá ndúú tàhú-gã, te Espiritú-gá quidé-xí cùu-yu ñáyiú cùdìu núú-gã, te cùu vâha iní ñáhá-gã xií-yu.

¹⁷ Te ío vâha cùu iní-í cuèndá nchaa chiúⁿ quide-í sá cúu-xí Yá Ndiöxí, chí Xítohó Jesucristú ndécú ndihí ñaha-gã xii-í. ¹⁸ Te mee-ni nâcuáa quide Xítohó Jesucristú chíndèe ñaha-gã xii-í xiãⁿ-ni càháⁿ-í, te sá dúcáⁿ quide-gá xiãⁿ ní sàndáá iní cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnúhu-gá. Te ducaⁿ chí ní chindee ñaha-gã xii-í ní càháⁿ-í tnúhu-gá te ducaⁿ-ni nĩ chindee ñaha-gã xii-í ní quide-í titní núu sã nĩ quide-í núú-yu ní xiní-yu. ¹⁹ Te Espiritú Yá Ndiöxí ní quide-xi ní quide-í titní núu sã vã yõ tnàhí ndàcu cada ní xiní-yu te ío ní cuñúhu-yu. Te nchaa ñuú ní sáháⁿ-í ní càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núu ñáyiú cuèi ndéé ñuú Jerusàlén, te cuèi ndéé distritú Ilíricú, núu nchaa ñuú-áⁿ nĩ sáháⁿ-í ní càháⁿ-í núu-yu tnúhu sá càháⁿ nâcuáa naníhí tàhú-ó. ²⁰ Te ducaⁿ ïo nducu ndee-í càháⁿ-í tnúhu

sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-ó nũu vátã nĩhí-gã-yu tnũhu cuendã Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ quide-í chi ñã túú cuiní-í quihíⁿ-í cãháⁿ-í tnũhu-gã núú sã xĩndecu ñãyiu cãháⁿ tnũhu-gã. ²¹ Te quide-í nãcuáa cãháⁿ-xi núú tũtú Yã Ndiõxí núú cãchí-xi: Ñãyiu vátã nĩhí-gã tnũhu cuendã Yaa quixi ñuyú te nĩhí-yu, te ducaⁿ tècú tnũnĩ-yu tnũhu-gã. Duha cãchí-xi núú tũtú-gã.

Té Pãblú cuiní-dé quihíⁿ-dé ñuú Ròmã

²² Te sã dúcãⁿ cãháⁿ-í tnũhu-gã nũu xiãⁿ ñã túú ní ndãcu-í quixi-í quixi coto ñaha-ĩ xii-ndo cuẽi ducaⁿ-ni sãni iní-í quixi coto ñaha-ĩ. ²³ Te ní cuu titnĩ cuíã ducaⁿ-ni sãni iní-í quixi coto ñaha-ĩ xii-ndo, te vitna ní ndihí-í nchaa iha ní cãháⁿ-í tnũhu Xítohó Jesucristú núú nchãa ñãyiu. ²⁴ Núu xiãⁿ sãní iní-í sã ndũu na quihíⁿ-í nãciõⁿ España te yãha cãháⁿ-í quini-í nása ndëcu-ndo, te dãvã-ãⁿ ïo cudí iní-ó cũndecu tnaa-o, te ducaⁿ te òré nucúhuⁿ tucu-í ichi te cada ndee iní-ndó chĩndee ñaha-ndo xii-í. ²⁵ Te vitna quihíⁿ-í ñuú Jerusalén quĩnehe-í sã ndúú tãhú ñãyiu ndëcu ichi Xítohó Jesucristú xĩndecu yãcãⁿ. ²⁶ Te ñãyiu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú dístítú Macèdoniã, ndihí dístítú Acãyã ní cuu ñũnũú-yu ní sacãⁿ tnãhã-yu sã ndúú tãhú ñãyiu ndãhú xĩndecu ichi-gã ndécú ñũú Jerusalén. ²⁷ Te ducaⁿ tnãhí ní cudí iní-yu cadã-yu, te ducaⁿ tnãhí tàú-yu cadã-yu chindèé-yu ñãyiu xĩndecu ñũú Jerusalén. Te ñãyiu Macèdoniã ndihí ñãyiu Acãyã-ãⁿ ñã túú cuú-yu ñãyiu isrãel. Te ñãyiu xĩndecu ñũú Jerusalén cuú-yu mee-ni ñãyiu isrãel, te ducaⁿ tàú-yu cadã-yu chi sã cuendã ñãyiu isrãel-ãⁿ nĩ nĩhí-yu tnũhu sã cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-yu, núu xiãⁿ tàú-yu chĩndee ñãhã-yu ndihí nchaa sã nĩhí-yu. ²⁸ Te sãtã ná yãha quĩnguãha cuendã-í-yu sã ndúú tãhũ-yu, te ducaⁿ te dãtnũnĩ quee-í quihíⁿ-í nãciõⁿ España, te ichi yãha-í yãha cãháⁿ-í núú ndécú-ndó. ²⁹ Te

cũtnuní ndãã iní-í sã òré ná quèxio-í núú ndécú-ndó, te Xítohó Jesucristú ïo chĩndee ñãha-gã xii-í cãháⁿ-í tnũhu-gã núú-ndó nãcuáa ïo váha cundecu-ndo ìchi-gã.

³⁰ Te nchòhó ñãyiu ndëcu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cãháⁿ ndãhú-í núú-ndó sã ïo chĩndee ñãha-ndo xii-í cãháⁿ ndihí-o Yã Ndiõxí cuendã-í, te ducaⁿ càda-ndo chi ndëcu ndihí-ndo Xítohó Jesucristú. Te Espíritú Yã Ndiõxí quidè-xí cùu iní tnãhá-ó ñũnũⁿ-o. ³¹ Te ïo chí càcãⁿ tãhú nũu Yã Ndiõxí sã ná còto ñaha-gã xii-í, te ñã túú ñã cada ñaha nchãa ñãyiu ñã túú sãndãã iní ñãhá xii-gã xĩndecu dístítú Jùdeã. Te càcãⁿ tãhú tũcu-ndo núú-gã sã nchãã sã cãnehe-í quihíⁿ nduu tãhú ñãyiu ndëcu ichi-gã ndécú ñũú Jerusalén ïo váha cuu iní-yu queheⁿ cuendã-yu. ³² Te ducaⁿ càda-ndo cuendã sã nũu Yã Ndiõxí ná cãchí-gã te ïo cudí iní-í òré quexio-í núú ndécú-ndó, te ïo váha cuu iní-í cundecu ndihí ñaha tnãi xii-ndo. ³³ Te vitna xicãⁿ tãhũ-í núú Yã Ndiõxí Yaa quidè ïo váha cùu iní-ó ndëcu-o sã ná chĩndee chitũu ñaha-gã xii-ndo nchãa-ndo. Te ducaⁿ na cũnduu.

16

Té Pãblú quidè ndèe iní-dé ñãyiu ndëcu ñũú Ròmã

¹ Te yúhú tendaha-ĩ tá Fèbé quixi-xi núú ndécú-ndó, te tnãhá-xi ndëcu-xi ichi Xítohó Jesucristú, te quide-xi chiuⁿ Yã Ndiõxí sã cúú-xi ñãyiu ndëcu ichi Xítohó Jesucristú xĩndecu ñũú Cèncreã. ² Te cuiní-í sã ïo váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuendã-ndó-xi, chi ndëcu ndihí-xi Xítohó Jesucristú, te cada-ndo nãcuáa tàú-xi cunduu dãtnã tàú-xi cada ñãyiu ndëcu ichi-gã, te ïo chĩndee-ndo-xi te núu ná cúú sã xini ñũhu-xi, chi tnãhá-xi ïo chĩndee-xi cue ñãyiu ndëcu ichi Xítohó Jesucristú, te tnãhá yúhú ducaⁿ ïo chĩndee-xi.

³ Te cũñaha-ndo ïo na càda ndee iní té Àquilú ndihí ñãdihí-dé tá Priscilã, chi ñãyiu-ãⁿ nĩ quide chiuⁿ-í ndihí-yu ní quide-ndí chiuⁿ Xítohó Jesucristú. ⁴ Chi mèé-yu ní càcu cuú-yu sã cuendã sã nĩ dácãcu ñãhá-yu xii-í sã

nǐ yáha-í, núu xiǎⁿ ío ndàcáⁿ táhù-í núu-yu, te ñá díú-ní yǔhú ducaⁿ ío ndàcáⁿ táhù-í núu-yu chi tnàhá nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél xǐndecu ichi-gá xǐndecu nchaa xichi ducaⁿ ío ndàcáⁿ táhù-yu núu tē Àquilú ndihí núu ñadìhí-dé tá Prìscilá. ⁵ Te cúñaha tùcu-ndo sá ío na càda ndee iní nchaa ñáyiú xǐndecu ichi Xítóhó Jesucristú tàcá vehe té Àquilú ndihí tá Prìscilá dácuahá-yu tnúhu-gá, te cúñaha tùcu-ndo sá ío na càda ndee iní té Epènetú chi tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé, chi té-áⁿ cúú-dě té díhna nuu nǐ sándáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú distritú Acáyá. ⁶ Te cúñaha tùcu-ndo sá ío na càda ndee iní tá Màriá xíchí ndécú ndihí-ndo, xíchí ío ndùcu ndee xinu cuechi núu Xítóhó Jesucristú. ⁷ Te cúñaha tùcu-ndo sá ío na càda ndee iní cue té cùu ndi mee-í té Àndrónicú ndihí té Jùniás, chi tnàhá-güedé ní xíhí ndihí ñaha-güedé xii-í vecaá, te ío cùdiu-güedé núu nchaa cue té ní táuchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tnúhu-gá. Te díhna-gá-güedé ní sándáá iní-güedé tnúhu Xítóhó Jesucristú dácúúxí yǔhú.

⁸ Te cúñaha-ndo sá ná càda ndee iní té Ampliás chi tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé, te ndècu-dé tnàhá-dé ichi Xítóhó Jesucristú. ⁹ Te cúñaha tùcu-ndo xii té Bǎnú té cùndihí ñaha xii-o quide-o chiuⁿ Xítóhó Jesucristú sá ná càda ndee iní-dé, te cúñaha tùcu-ndo xii té Èstaquís sá ná càda ndee iní-dé chi tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé. ¹⁰ Te cúñaha tùcu-ndo xii té Àpelés sá ío na càda ndee iní-dé, chi té-áⁿ ío váha cùndáá-dé núu Xítóhó Jesucristú, te cúñaha tùcu-ndo xii ñáyiú xǐndecu vehe té Arístóbulú sá ío na càda ndee iní-yu. ¹¹ Te cúñaha-ndo xii té Heròdión té cùu ndi mee-í sá ío na càda ndee iní-dé, te cúñaha-ndo xii ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú xǐndecu vehe té Nàrcisú sá ío na càda ndee iní-yu. ¹² Te cúñaha-ndo xii tnàhá tá Trifená ndihí tá Trifosá sá ío na càda ndee iní-yu, chi tnàhá-yu quidé-yu chiúⁿ Xítóhó Jesucristú. Te tnàhá tá Pèrsidá xíchí ndécú ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú

cúñaha-ndo xii-xi sá ío na càda ndee iní-xi, chi tnàhá-xi ío ndùcu ndee-xi quide-xi chiuⁿ Xítóhó Jesucristú. ¹³ Te cúñaha-ndo tnàhá té Rǔfú téé ío váha sándáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú sá ío na càda ndee iní-dé ndihí nǎná-dě, chi ñaha-áⁿ quidé iní-í sá cúú-áⁿ datná nǎná-í. ¹⁴ Te cúñaha-ndo sá ío na càda ndee iní té Àsíncritú, ndihí té Flègonté, ndihí té Hèrmás, ndihí té Pàtrobás, ndihí té Hèrmés, ndihí nchaa dava-gá cue ñáyiú ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú xǐndecu ndihí-güedé. ¹⁵ Te cúñaha tùcu-ndo sá ío na càda ndee iní té Filológó, ndihí tá Jùliá, ndihí té Nèréú, ndihí cúha té Nèréú, ndihí tá Òлимпás, ndihí nchaa dava-gá ñáyiú sándáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú xǐndecu ndihí-yu.

¹⁶ Te ío yiñùhu cada ndee iní tnàhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo. Te nchaa ñáyiú tàcá nchaa iha dácuaaha tnúhu Xítóhó Jesucristú quidé ndee iní ñáhá-yu xii-ndo.

¹⁷ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sá cadá cuendá-ndó núu ío ñáyiú quide nacuaá vá cúú ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo, chi ñáyiú-áⁿ sánú ìchi ñahá-yu ñⁿ ichi ñá túú váha, chi ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi tnúhu càháⁿ-yu ndihí tnúhu sá nǐ níhí-ndó ndècu ndihí-ndo, te ñáyiú ducaⁿ xǐquide vá nihí tnàhá-gǎ-ndó ndihí-yu. ¹⁸ Chi ñáyiú-áⁿ ñà túú quidé-yu chiúⁿ sá cúú-xí Xítóhó Jesucristú, chi mee-ni sá cúú-xí mèe-yu quidé-yu, te mee-ni nchaa tnúhu sá ío vii ío váha cuáháⁿ càháⁿ-yu òré cuáháⁿ-yu dándahú-yu nchaa ñáyiú ío yáchí sándáá iní-xi ñⁿ tnúhu. ¹⁹ Te nchaa ñáyiú nihí-yu tnúhu sá nchòhó sándáá iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú, núu xiǎⁿ ío cùdíí iní-í. Te cuiní-í sá nchòhó ío váha cutnùní iní-ndó nàcuáa cada-ndo mèe-ni sá váha, te vá cání iní-ndó càda-ndo datná xǐquide nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. ²⁰ Te Yá Ndiöxí Yaá quidé ío váha cùu iní-ó ndècu-o ío ndihí cada-gá cuendá sá sàcuíhná ñà túú-gǎ ná cada ñaha-xi xii-ndo, te xicáⁿ táhù-í núu Xítóhó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo.

21 Te té Timùteú té quède ndihi-í chiuⁿ Xítóhó Jesucristú iha quède ndee iní ñáhá-dě xii-ndo, te tnàhá té Lùciú, ndihi té Jàsón, ndihi té Sosipàtér cue tée cùu ndi mee-í quidé ndèe iní ñáhá-güedě xii-ndo.

22 Te tnàhá yúhú té Tèrciú té càdúha tutú-a cuendá té Pàblú quidé ndèe iní ñáhá-í xii-ndo, chi ìⁿ-ni cùu-o ndihi Xítóhó Jesucristú.

23 Te tnàhá té Găyú té dii vèhe-xi ndecu-í quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo, te ñiu-dé ní taxi nùu-dé vehe tàcá ñăyiu dàcuahá-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú. Te tnàhá té Èrastú té yìndaha díhúⁿ ñùú quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo, te tnàhá té Cuártú té ndècu ndihi-o ichi Xítóhó Jesucristú quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo.

24 Te xìcáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sá ïo na chìndee chitúu ñaha-gă xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu.

Cáháⁿ-ó sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí

25 Te vitna chí ná cächí-ó sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí, chí mee-gă cada te ío-gá cuita níhí ndéé-gă-ndó cùndecu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú dàtná cächí tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó, tnúhu sá dánèhé-í ñăyiu cuendá Xítóhó Jesucristú, te nchaa tnúhu-a ìⁿ-ni cùu-xi ndihi nchaa tnúhu sá ñí cachí Yă Ndiöxí cuu yuhu ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyíú, te vitna ní quee túu-xi, ²⁶ chí mee Yă Ndiöxí ní dátúu-gá núú-ó vitna, te cáháⁿ-ndí nàcuáa ní chídó tnùní cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te ducaⁿ tnúhu sá ndúú yùhu ñi cuu ta xíté nuu-xi ñihí ñuyíú cuáháⁿ, chí ducaⁿ ñí cachí Yă Ndiöxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú cunduu cuendá sá quìndáá iní ñáhá ñăyiu xii-gá, te tñí-yu nchaa tnúhu cáháⁿ-gá.

27 ¡Te ìⁿdi-ni Yá Ndiöxí cúú-gă Yaá ío sáá sá xìní tnùní-xi! ¡Te nchaa-o chí ná cächí-ó sá ïo càhnu cuu-gá, chí ndècu ndihi-o Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ-ni càda-o ñi caa ñi quíhíⁿ! Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PĀBLŪ QUIHĪⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

Té Pāblū cādūha-dé tutú quihīⁿ ndaha ñáyiu xñdecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Còrintú

¹ Yúhú té Pāblū ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-í cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñáyiu, chi ducaⁿ nī cachí Yá Ndiöxí cunduu. Te cādūha-í tutú-a ndihí té Sōstenés té ndècu ndihí-o ichi Xítoho Jesucristú ² cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu xñdecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñuú Còrintú, chi nchòhó cúu-ndó ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí cuendá sá ndécú ndihí-ndo Xítoho Jesucristú. Te diu-ni-ndo cùu-ndo ñáyiu ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí cuendá cundecu yññuhu-ndo núu-gã, ndihí nchaa dava-gá ñáyiu ndècu nchaa xichi, ñáyiu cāchí sá ïo cāhnu cuu Xítoho Jesucristú. Te Yaá-áⁿ cúu-gã Xítoho-yu, te diu-ni-gá cúu-gã Xítoho nchoo tucu. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tātá-ó Dütú Ndiöxí ndihí núú Xítoho Jesucristú sá ndè nduú-gá ïo na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo, te ïo váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Yá Ndiöxí ïo chindee ñaha-gá xii-o cuendá sá ndécú-ó ndihí Xítoho Jesucristú

⁴ Te ducaⁿ-ni ïo ndacáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó, chi mee-gã ïo chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo sá cuendá Xítoho Jesucristú. ⁵ Te cuendá sá ndécú-ndó ndihí Xítoho Jesucristú, núu xiáⁿ Yá Ndiöxí ïo chindee ñaha-gá xii-ndo sáá díquí-ndó nācuāa cáháⁿ-ndó, ndihí nācuāa cùtnuní iní-ndó, ⁶ chi tnúhu sá ni nīhí-ndó cuendá Xítoho Jesucristú ní quee-xi iní-ndó. ⁷ Te xiáⁿ nūu nchaa sá váha ñá túú tnàhí cùmání xii-ndo chi Yá Ndiöxí ïo chindee ñaha-gá. Te ducaⁿ quide-gá nini nchòhó nī yūhu nī iní-ndó ndètu-ndo sáá nduu quixi

tucu Xítoho Jesucristú. ⁸ Te Yá Ndiöxí ducaⁿ-ni ïo chindee ñaha-gá xii-ndo cuendá sá vá yō teñaha cuēchi nduu na quixi tucu Xítoho Jesucristú. ⁹ Te nchaa sá cáháⁿ Yá Ndiöxí dacuítí quide-gá, te diu-gá cúu-gã Yaá ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo cuendá cuu ñnuu-ndo ndihí Déhe-gá Xítoho Jesucristú Yaá cúu Xítoho-ó.

Ñá túú cùu ñnuu ñáyiu ndècu ichi Xítoho Jesucristú

¹⁰ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítoho Jesucristú cáháⁿ-í dóho-ndo sá vá ndè dííⁿ càni iní-ndó, te ïo cuu ñnuu-ndo cundecu-ndo, te ñni càni iní-ndó, te ñni càda-ndo chi ducaⁿ cùnì-gá cunduu. ¹¹ Te duha cáháⁿ-í dóho nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítoho Jesucristú, chi cue ñáyiu vehe té Clòe ní cachí tnúhu-yu xii-í sá ñà túú cùu ñnuu-ndo ndecu-ndo. ¹² Te duha nduu tnúhu ní nīhí-í nācuāa cùu ndecu-ndo, chi dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Pāblū.” Te dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Apolós.” Te dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Pélú.” Te dava tucu-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá Xítoho Jesucristú”, duha cāchí-ndó. ¹³ Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó chi ñá túú nā dāha Xítoho Jesucristú ndécú chi ñdii-ni-gá. Te ñá díú yūhú té Pāblū ní xīhí-í núú cùrúxí sá cuendá-ndó, te ni ñà túú ní sàndute-ndo cuendá sá yūhú cuu cuendá ñahà-í xii-ndo. ¹⁴ Te táxāhu xii Yá Ndiöxí chi ñá díú nchāa-ndo ni dacuandute-í, chi té Crispú-ni ndihí té Gāyú-ni ní dacuandute-í-güedé. ¹⁵ Te xiáⁿ nūu vá cúu tnàhí cáháⁿ-ndó sá nī sandute-ndo sá cúu cuendá ñahà-í xii-ndo. ¹⁶ Te ní ndacu tucu iní-í sá tnàhá tucu ñáyiu cùu ndi mee té Èstefanás ní dacuandute-í, te diu-ná ñáyiu-áⁿ te sànuu sá ñà túú-gã nāgá ñáyiu ni dacuandute-í. ¹⁷ Te Xítoho Jesucristú ñá túú ní tēndaha ñaha-gá xii-í sá dacuandute-í ñáyiu, chi ní tēndaha ñaha-gá xii-í sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núu-yu, tnúhu sá cáháⁿ nācuāa naníhí tēhú-ó. Te ñá túú cáháⁿ-í dàtná cáháⁿ ñáyiu túha. Te ducaⁿ quide-í cuendá

sá nchòhó quíndáá váha iní-ndó tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí. Chi núu na càháⁿ-í dàtná càháⁿ ñáyiú túha te nchòhó vá quíndáá iní-ndó tnúhu-áⁿ nàcuáa tàú-xí cunduu.

Sá cuendá Xítohó Jesucristú cútnùní iní-ó sã ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí

¹⁸ Te nchaa ñáyiú ta xíta nihnu cuáháⁿ càchí-yu sá ñà túú nándíhi tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, dico sá cúú-xí nchò ñáyiú sa ní naníhí tàhú, chi tnúhu-áⁿ cúú-xí ñⁿ tnúhu sá ñí taxi Yá Ndiöxí ndécú ndíhi-o cuendá ndacu-gá cada-gá nchaa nàcuáa cuíní-gá iní-ó, ¹⁹ te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-gá núú tütú-gá núú càchí-xi:

Yúhú cada-í te nchaa ñáyiú túha vá nándíhi-gá nchaa sá xíní tnùní-yu,

te nchaa ñáyiú ío váha sàá díquí-xi vá nándíhi-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu.

Duha càchí Yá Ndiöxí núú tütú-gá.

²⁰ Te xiãⁿ cútnùní iní-ó sã ncháá ñáyiú sàni iní-xi sá ïo túha ndècu ñuyíú-a, ndíhi nchaa cue téè dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíhi nchaa ñáyiú ío váha sàá díquí-xi càháⁿ cuendá nchaa sá ío ñuyíú-a, te nchaa ñáyiú-áⁿ càchí Yá Ndiöxí sá ñà túú nándíhi nchaa sá xíní tnùní-yu sá cúú-xí-gá. ²¹ Te Yá Ndiöxí ío váha cùtnuní iní-gá nàcuáa quide-gá, chi ñà túú dāña-gá cundècu ndíhi ñàhá-yu xii-gá sá cuendá nchaa sá ñí sáá díquí mée-yu, te ducaⁿ quide-gá chi cuíní-gá sá cundédóho-yu tnúhu sá sání iní-yu ñà túú nándíhi. Te sá cuendá tnúhu-áⁿ te naníhí tàhú-yu te núu na quíndáá iní ñàhá-yu xii-gá.

²² Te cue ñáyiú isràél cuíní-yu quini-yu sá vã yõo tnàhí ndàcu cada, te cue ñáyiú griégú nchicúⁿ nihnú-yu nchaa sá dácuaha ñáyiú ío túha.

²³ Dico nchoo yíhi-o càháⁿ-ó núú ñáyiú sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí. Te cue ñáyiú isràél ñà túú tnàhí tnàhá iní-yu cundédóho-yu

tnúhu-áⁿ. Te cue ñáyiú ñà túú cùu ñáyiú isràél càchí-yu sá ñà túú vèdana nándíhi tnúhu-áⁿ. ²⁴ Dico sá cúú-xí nchaa ñáyiú ní càháⁿ ñàhá Yá Ndiöxí chi cuèi cùú-yu ñáyiú isràél àdi ñà túú cùú-yu, dico ñáyiú-áⁿ càchí-yu sá sã cuendá Xítohó Jesucristú cútnùní iní-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí te ndècu ndíhi-gá nchaa sá xíní tnùní-gá.

²⁵ Te sá quidé Yá Ndiöxí càchí ñáyiú ñuyíú-a sá ñà túú nándíhi, dico xiãⁿ ío-gá nándíhi dàcúúxí sã sání iní mée-yu. Te sá ñí xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, xiãⁿ càchí ñáyiú sá ñà túú ní nihí ndée Yá Ndiöxí cada-gá sá ñí sani iní-gá cada-gá. Dico sá dúcáⁿ ñí quide Yá Ndiöxí, xiãⁿ cúú-xí sã ïo-gá ní nihí ndée-gã ní quide-gá ñⁿ sá ñí sani iní-gá dàcúúxí sã sání iní mée ñáyiú ñuyíú-a. ²⁶ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú,

chí dándàcu iní nàcuáa ndècu-ndo cútnàhá ní càháⁿ ñàhá Yá Ndiöxí xii-ndo, chi sacú-ni-ndo túha dàcúúxí ñáyiú ñà túú ndècu ichi-gá. Te ducaⁿ sacú-ni-ndo tàxi tnuní-ndó, te ñu-ni ducaⁿ sacú-ndó nèhe ñáyiú sá yíñùhu núú-ndó. ²⁷ Te ñáyiú ñà túú ndècu ichi Yá Ndiöxí càchí-yu sá ñà túú tnàhí túha dava-gá tnàha ñáyiú-yu, dico dava ñáyiú ñà túú túha-áⁿ càháⁿ ñàhá Yá Ndiöxí xii-yu cundècu-yu ichi-gá, te cundècu ndíhi ñaha-gã xii-yu, te ducaⁿ dándóo canúú-yu nchaa ñáyiú càchí sá ïo túha. Te càháⁿ tucu-gá ñáyiú càchí dava-gá ñáyiú sá ñà túú tnàhí tàú cunuu cundècu-yu ichi-gá, te ducaⁿ cundècu ndíhi ñaha-gá xii-yu, te dándóo canúú-yu nchaa ñáyiú càchí sá táxi tnùní. ²⁸ Te ducaⁿ Yá Ndiöxí càháⁿ-gá ñáyiú ñà túú tnàhí cunuu cundècu ndíhi-gá, ndíhi ñáyiú quèe tíhú núú dàva-gá tnàha ñáyiú-xi, ndíhi ñáyiú càchí-yu sá ñà túú vèdana nándíhi, nchaa ñáyiú-áⁿ càháⁿ-gá cundècu ndíhi-gá, te ducaⁿ quide-gá cuendá dándóo canúú-yu nchaa ñáyiú càchí sá ïo cunuu. ²⁹ Te núu xiãⁿ ni ñⁿ ñáyiú vá cúú càchí-yu sá ïo càhnu cuú-yu núú Yá Ndiöxí.

³⁰ Dico nchòhó chi mee Yá Ndiöxí

ní quide-gá ndécú-ndó ndìhi Xítohó Jesucristú, te Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní cutnùnì iní-ó sã Yã Ndiöxí cúú-gã Yaá ndécú ndìhi nchaa sá xìnì tñùnì-gá. Te ñu-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá nchóó vã cùndècu-gá cuèchi-o nùú Yã Ndiöxí, te ducaⁿ cùndecu yĩñuhu-o núú-gã, te nduu táhú-ó cùndecu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ³¹ Te sá dúcáⁿ quide-gá nùu xíáⁿ xìnì ññuhu-xi cada-o nacuaa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiöxí núú càchí-xi: “Vá càchí-ndó sã méé-ndó ïo càhnu cuu-ndo, chi càchí-ndó sã Yáa cúú Xítohó-ndó ïo càhnu cuu-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

2

Tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ní cuu ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí

¹ Te nchòhó ññáyu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú sa nàha-ndo sá cùtnàhá ní quixi-í ní càháⁿ-í tñuhu Yá Ndiöxí núú-ndó, te ñá túú ní càháⁿ-í dàtná càháⁿ ìⁿ ññáyu ïo váha sàá díquí-xi, àdi datná càháⁿ ìⁿ ññáyu ïo túha. ² Chi cùtnàhá ní xìndecu ndìhi ññaha-í xii-ndo chi ní sani iní-í sá méé-ní cuendá Xítohó Jesucristú càháⁿ-í núú-ndó ndìhi nacuaa ní cuu ní xíhí-gá, te ñu ducaⁿ ññá quide-í. ³ Te cùtnàhá ní quexìo-í núú ndécú-ndó te ni ñá cùtnùnì iní-í nása cada-í ní cùu, te ïo ní quiyùhú iní-í ní càháⁿ-í tñuhu-gá núú-ndó. ⁴ Te cùtnàhá ní càháⁿ-í nàcuáa ndùu tñuhu Xítohó Jesucristú núú-ndó, te nàha-ndo sá Espiritú Yá Ndiöxí ní chindee ññaha-xi xii-í ní càháⁿ-í tñuhu-gá núú-ndó, te tñuhu-áⁿ ññá quée-xi iní-ndó. Te ñá túú ní càháⁿ-í ìⁿ tñuhu càhnu núú-ndó tñuhu sá càháⁿ cue ññáyu ïo váha sàá díquí-xi. ⁵ Te ducaⁿ ññá cuu cuendá sá nchòhó quíndáá iní-ndó tñuhu Yá Ndiöxí chi ní quide-gá sá vãha sá cúú-xí iní-ndó, te ñá díú sã cuendá tñuhu sá càháⁿ ññáyu càchí sá ïo túha ducaⁿ ññá sándáá iní-ndó tñuhu-gá.

Espiritú Yã Ndiöxí quidé-xí cùtnunì iní-ó nàcuáa sàni iní-gá

⁶ Te nchoo càháⁿ-ó tñuhu càhnu núú ññáyu sa ní níhí ndéé ndècu

ichi Xítohó Jesucristú. Te tñuhu-áⁿ ñá túú càháⁿ ññáyu ñá túú ndècu ichi-gá, te ni cuè téé yìndaha ññaha xii-yu ñá túú càháⁿ-güedé tñuhu-áⁿ chi cue téé-áⁿ naa-güedé. ⁷ Te tñuhu càhnu-áⁿ cúú-xí tñuhu Yá Ndiöxí, te mee-gã ní cachí-gá ndéé cùtnàhá vátá ngãva-gá ñuyú sã ncháá ññáyu na quíndáá iní tñuhu-áⁿ te nduu táhú-yu cundecú-yu ndìhi-gá núú ïo váha càa ndecu-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te tñuhu-áⁿ ndúú yùhu-xi ni cuu. ⁸ Te ni ìⁿ cue téé yìndaha cue ññáyu ñuyú-a ñá túú tècú tñùnì-güedé tñuhu-áⁿ, chi núu dìcò tècú tñùnì-güedé tñuhu-áⁿ te vã catá càa-güedé Xítohó Jesucristú núú cùrúxí cahni ññaha-güedé xii-gá ní cùu. Te ñu-ni Yaá-áⁿ ïo càhnu cuu-gá. ⁹ Dico ducaⁿ ññá cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiöxí núú càchí-xi:

Yá Ndiöxí sa ní sani iní-gá nchaa nàcuáa cada-gá sá cúú-xí cuendá nchaa ññáyu cùu iní ññáhá xii-gá.

Te sá ññá sani iní-gá cada-gá cúú-xí sã vátá quíni-gá ññáyu te ni vátá cùndèdóho-gá-yu,

te ni ñá túú tñàhí cùtnunì iní-yu nása cada-gá.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ¹⁰ Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá Espiritú-gá cada-xi te nchoo cùtnunì iní-ó nchaa nacuaa sàni iní-gá cada-gá, nùu xíáⁿ ducaⁿ tècú tñùnì-ó vītna, chi Espiritú-gá xìnì-xi nchaandi túhú nàcuáa sàni iní-gá cada-gá.

¹¹ Te ñá ìⁿ ññáyu xìnì ndáá-yu nàcuáa sàni iní ingá ññáyu, chi mee ññáyu-áⁿ xìnì ndáá-yu nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Yá Ndiöxí chi medì-ni Espiritú-gá xìnì-xi nchaa nàcuáa sàni iní-gá. ¹² Te nchoo chi Yá Ndiöxí ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndìhi-o, te ñá díú ññáyu-a ducaⁿ ni quèe espíritú ní ngùndecu ndìhi-o. Te ducaⁿ ññá taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndìhi-o cuendá ducaⁿ cùtnunì iní-ó nàcuáa ndùu nchaa sá vãha sá dìcò ducaⁿ ññá taxi-gá ndécú ndìhi-o. ¹³ Te cuendá nchaa sá vãha-áⁿ càháⁿ-ndí,

te càháⁿ-ndí nàcuáa dàcahu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxí xii-ndí, te ñá túú càháⁿ-ndí nàcuáa càhu iní ñáyiu ñuyíú-a càháⁿ-yu, te ñu-ni nchaa tnúhu dàcahu iní ñáhá Espíritú-gá xii-ndí càháⁿ-ndí, ñu-ni nchaa xiáⁿ dánèhé-ndí nchaa ñáyiu ndècu ndihi tucu Espíritú-gá.

14 Te ñáyiu ñá túú ndècu ndihi Espíritú Yá Ndiöxí ñá túú tnàhá iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu dàtecu tnúhu ñaha Espíritú-gá xií-yu, te ni ñà túú tècu tnúni-yu, te càchí-yu sá ñà túú nàndíhi-xi. Te ducaⁿ chi mee-ni nchaa ñáyiu ndècu ndihi Espíritú-gá tècu tnúni-yu nàcuáa ndùu tnúhu-áⁿ. 15 Te cue ñáyiu ducaⁿ ndècu ndihi Espíritú Yá Ndiöxí cútnùni ndáá iní-yu ná cúu nchaa sá vâha, te vá yõo ñⁿ xini nchaa nàcuáa sàni iní-yu. 16 Te núú tùtú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Vá yõo ñⁿ xini nàcuáa sàni iní Yá Ndiöxí, núu xiáⁿ vá yõo ñⁿ ndacu ná danèhé ñáhá xii-gá”, duha càchí-xi núú tùtú-gá. Te nchoo chi ñⁿ-ni sàni iní-ó ndihi Xítóhó Jesucrístú.

3

Cue téé xíquide chiùⁿ Yá Ndiöxí

1 Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucrístú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñá ní ñihí-í nàcuáa cada-í càháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó dàtná càháⁿ-í núú nchaa ñáyiu quide nchaa nacuáa càháⁿ Espíritú Yá Ndiöxí, chi ní càháⁿ-í núú-ndó dàtná càháⁿ-í núú nchaa ñáyiu cùnùu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-xi, te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue ñáyiu íchí ñí sándáá iní tnúhu Xítóhó Jesucrístú, núu xiáⁿ ducaⁿ ñí càháⁿ-í núú-ndó. 2 Te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná ñⁿ déhe yiquiⁿ vitna sadi camá, te ñá túú ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue landú sa xèxi dítá, chi ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo ñⁿ sá ñà túú tnàhí úhú tecú tnúni-ndó, te ñá túú ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo ñⁿ sá xitò-í sá vâ tècu tnúni-ndó. Te quide cuendá-í sá díú-ní dùcaⁿ vá tècu tnúni-ndó ndéé vitna te núu na dánèhé ñáhà-í xii-ndo nchaa dava-gá tnúhu. 3 Te ducaⁿ chi quide-ni-ndo nacuáa sàni iní méé-ndó, chi ndècu-ni-ndo ichi cuédú

íní, te nàá ndihi tnàha-ni-ndo, te ñá túú tnàhí cùu ñⁿnuu-ndo ndecu-ndo. Te xiáⁿ cútnùni sá méé-ní nchaa nacuáa sàni iní méé-ndó quide-ndo, te xíquide-ndo dàtná quidé nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi Xítóhó Jesucrístú. 4 Te dava-ndo càchí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Páblú.” Te dava-ndo càchí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Apolós”, duha càchí-ndó. Te sá dúcáⁿ càháⁿ-ndó xiáⁿ cútnùni sá quidé-ni-ndó mee-ni nchaa nacuáa sàni iní méé-ndó.

5 Te yúhú té Páblú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñà túú cùnùu-í, te ni té Àpolós ñá túú cùnùu-dé chi dícó cue téé xinu cuechi núú Yá Ndiöxí cúu-ndí, te ní càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó, núu xiáⁿ ní sándáá iní-ndó. Te ndi dííⁿ ndí dííⁿ ndùu chiuⁿ ní táhú Yá Ndiöxí cada-ndí. 6 Te yúhú cúu-í dàtná ñⁿ téé chihí tatá chi dàcaháⁿ ñáhà-í xii-ndo tùha-ndo ichi Yá Ndiöxí. Te té Àpolós cúu-dé dàtná ñⁿ téé nàcuhñu chi téé-áⁿ ndécú-dé dánèhé ñáhà-dé xii-ndo tnúhu-gá. Te Yá Ndiöxí cúu-gá Yaá quidé sàhnu tatá ní chihí-í-áⁿ, te duha càháⁿ-í chi ñu-gá quidé-gá tá ñihí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. 7 Te núu xiáⁿ ni téé chihí tatá te ní téé nàcuhñu ñá túú cùnùu-güedé, dico Yá Ndiöxí ío cùnùu-gá chi ñu-gá quidé-gá xinu tatá-áⁿ te sàhnu-xi. 8 Te ñⁿ-ni cùu téé chihí tatá ndihi téé nàcuhñu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchúhú cue téé xíquide chiùⁿ Yá Ndiöxí, te nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide-ndí te ducaⁿ cùnduu táhú taxi Yá Ndiöxí nduu táhú-ndí. 9 Te nchòhó cúu-ndó dàtná ñⁿ xichi núú ñí quée tatá, te nchúhú cúu ñⁿnuu-ndí quidé chiùⁿ-ndí xiáⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chi cùu cuendá ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo, te nchúhú cúu ñⁿnuu-ndí quidé-ndí chiùⁿ-gá.

Te cùu tucu-ndo datná ñⁿ vehe sá vitná sáá, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chi Yá Ndiöxí quidé-gá tá sàhnu nihnu-ndo ichi-gá cuáháⁿ. 10 Te yúhú cúu-í dàtná ñⁿ téé cùnùu dacia vehe te ní tava-í cimièntú-xi, te dííⁿ cue téé véxi dàcaa-güedé ndóho, te ñⁿ ñⁿ cue téé-áⁿ ío xini ñuhu-xi cada

cuendá-güedé nàcuáa dacàa-güedé. Núu ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yúhú chi Yá Ndiöxí ní taxi-gá chiuⁿ quide-í te chindee ñaha-gá, chi díhna-gá-í ní quixi-í ní cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núu-ndó, te dèⁿ cue téé véxi dàcuaha ñaha-ná xii-ndo tnúhu-gá, te ñⁿ ñⁿ cue téé-áⁿ ïo xini ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacuàha ñaha-güedé xii-ndo tnúhu-gá. ¹¹ Te cimièntú vehe-áⁿ cada iní-ó sá cúu-xí mee Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ chi yúhú ní dánèhé ñàhà-í xii-ndo ní ngúndecu ndihi-ndo Xítóhó Jesucristú, te vá yóo-gá cundecu ndihi-ndo chi ñⁿdii díi-ni-gá ndécú. ¹² Te dava cue téé dàcaa-güedé vehe váha te chihí-güedé díhúⁿ cuááⁿ, ndihi díhúⁿ cuixíⁿ, ndihi yúú sá ïo vii càa. Te dava-güedé dácàa-güedé vehe vítú, te dava-güedé dácàa-güedé vehe ité, te dava-güedé dácàa-güedé vehe tnuvixiⁿ. ¹³ Te sáá nduu te nchaa vehe-áⁿ càyú-xi, te vehe vítú-áⁿ ndihi vehe ité-áⁿ ndihi vehe tnuvixiⁿ-áⁿ ndoo ndoo càyú, te nchaa vehe váha-áⁿ vā càyú-xi cuèi na yāha ñuhú. Te nchaa cue téé ní dácáá vèhe váha-áⁿ cada iní-ó sá cúu-güedé ñáyiú ío váha quide chiuⁿ Yá Ndiöxí. Te nchaa cue téé ní dácáá vèhe vítú, ndihi cue téé ní dácáá vèhe ité, ndihi cue téé ní dácáá vèhe tnuvixiⁿ cada iní-ó sá cúu-güedé ñáyiú ñá túú cuini cada chiuⁿ Yá Ndiöxí nàcuáa tàù-xi cunduu. Te sáá nduu te cutnùní nàcuáa nduu chiuⁿ ní quide ñⁿ ñⁿ ñáyiú, chi Yá Ndiöxí cáháⁿ-gá nàcuáa nduu chiuⁿ ní quide ñⁿ ñⁿ ñáyiú ní quide chiuⁿ-gá. ¹⁴ Te cue ñáyiú ío váha xíquide chiuⁿ Yá Ndiöxí te cùdí chiuⁿ quidé-yu, te ñáyiú-áⁿ ñhí-yu sá ndúú tǎhú-yu. ¹⁵ Te cue ñáyiú ñá túú quide chiuⁿ Yá Ndiöxí nàcuáa tàù-xi cunduu, te vá cùdí chiuⁿ ní quidé-yu chi cuíta te ndóo-ná-yu duha, dico mèe-yu chi naníhí tǎhú-yu.

¹⁶ Te yúhú cáháⁿ-í dóho-ndo dāndacu-í iní-ndó sá cúu-ndó dàtná vehe Yá Ndiöxí, chi Espiritú-gá ndécú ndihi ñaha-xi xii-ndo. ¹⁷ Te núu yoo na dànaa ñaha xii nchóhó ñáyiú cùu veñúhu-gá, te Yá Ndiöxí danàa ñaha-gá xii ñáyiú-áⁿ, te ducaⁿ

càda-gá chi nchóhó cúu-ndó ñáyiú cùu cuendá-gá.

¹⁸ Te vá dāndahú-ndó mèe-ndo sá ïo túha-ndo. Te núu ío dava-ndo sàni iní-ndó sá túha-ndo dàtná sàni iní cue ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te cada-ndo sá cúu-ndó dàtná ñáyiú ñá túú tnàhí túha, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo ñáyiú túha sá cúu-xí Yá Ndiöxí. ¹⁹ Te nchaa sá xini tnùní nchaa ñáyiú càchí sá ïo túha ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá túú nāndíhi-xi sá cúu-xí-gá. Te càchí-xi núu tütú-gá: “Nchaa ñáyiú càchí sá ïo túha te Yá Ndiöxí dandóo canúú ñáhá-gá xií-yu núu nchàa sá quidè-yu”, duha càchí-xi núu tütú-gá. ²⁰ Te càchí tucu-xi ingá xichi: “Yá Ndiöxí cùtnùní iní-gá nchaa nàcuáa sàni iní ñáyiú càchí sá ïo túha. Te nchaa nàcuáa sàni iní-yu-áⁿ càchí-gá sá ñá túú vèdana nāndíhi-xi”, duha càchí-xi núu tütú-gá. ²¹ Núu xíáⁿ cáháⁿ-í dóho-ndo sá vá càchí-ndó sá nchúhú cue téé dānehé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá ío càhnu cuu-ndí. Te nchaa sá ío ñuyíú-a cùu-xi sá vāha sá cúu-xí-ndó. ²² Te cuèi yúhú ndihi té Àpolós ndihi té Pèlú ndécú-ndí sá cúu-xí-ndó, te cuèi nchaa sá ío ñuyíú-a te cuèi nchaa nduu ndècu-ndo te cuèi sá cùu-ndó dico nchaa cùu-xi sá vāha sá cúu-xí-ndó. Te cuèi nchaa sá ndécú tnāví, te cuèi nchaa sá cóo ndèe cuèe-gá nchaa cùu-xi sá vāha sá cúu-xí-ndó. ²³ Te mee-ndo ndècu-ndo sá cúu-xí Xítóhó Jesucristú, te mee Xítóhó Jesucristú ndécú-gá sá cúu-xí Yá Ndiöxí.

4

Nàcuáa nduu chiuⁿ quide cue téé ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá

¹ Te cada cuendá-ndó sá nchúhú dicó-ni cue téé xinu cuechi núu Xítóhó Jesucristú cúu-ndí, te chiuⁿ-áⁿ ní taxi Yá Ndiöxí quidé-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu sá ní cachí-gá yíyùhu ni cuu. ² Te xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiú ducaⁿ ní sáñaha Yá Ndiöxí chiuⁿ quidé-yu cada ndáá-yu cadá-yu chiuⁿ-áⁿ. ³ Te yúhú ñá túú quide cuendá-í nūu nása nduu

tnúhu cãháⁿ-ndó cuendá-í nũu cùu-í tée váha àdi ñá túú cùu-í. Te ðiu-ni ducaⁿ ñà túú quide cuendá-í nũu nása-gá cãháⁿ nchaa dava-gá ñáyiu cuendá-í. Te ni mée-í ñá túú cãháⁿ-í nũu cùu-í tée váha àdi ñá túú cùu-í. ⁴ Te sãnuu iní-í sã ñà túú ñã cúmãni-í núú Yã Ndiõxí, dico ñá ðíú sã xiãⁿ te cachí-í sã ñã túú cuèchi-í ndécú nũú-gã, chi mee-gã náhá ndãá-gã te núu nása quide-í ndécú-í. ⁵ Te nchòhó vá cãháⁿ-gã-ndó sã ñà túú cùndáá ñáyiu núú Yã Ndiõxí, chi vátá sãá-gã nduu cùndáá cuèchi-yu. Te na sãá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú te dàvá-áⁿ dàtúu-gã nchaa sã quidè-yu, nchaa sã ñà túú xini-ó quidè-yu vitna, te ducaⁿ dàtúu-gã nchaa nãcuáa sãni iní-yu. Te Yã Ndiõxí cãháⁿ váha-gã cuendá nchaa ñáyiu ní quide váha.

⁶ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, càcunehe-í té Àpolós ndihí yúhú núú-ndó dànehé ñáhà-í xii-ndo nãcuáa cada-ndo cuendá ducaⁿ cùu-xi ñã sã váha sã cúu-xi-ndó, ndihí cuendá sã nchòhó canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo mee-ni nchaa nãcuáa yòdo tnuní núú tütú Yã Ndiõxí. Te ducaⁿ te vá càchí-ndó sã ñã tée cãháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ío-gã càhnu cuu-dé dàcúxí ñngá-dé. ⁷ Te nchòhó vá càchí-ndó sã ío-gã cùnũu-ndo dacúxí dàva-gã ñáyiu chi Yã Ndiõxí ní quide-gã ní ngúndecu ndihí-ndo nchãa sã xini tnuní-ndó. Te mee-gã ducaⁿ ñã quide-gã ¿Te ná cuendá nchòhó ducaⁿ quide cahnu-ndo mee-ndo? Te quide-ndo datná tnúhu sã mée-ndó ñã quide-ndo dùcaⁿ ní ngúndecu ndihí-ndo nchãa sã xini tnuní-ndó.

⁸ Te nchòhó quidè-ndó sã ñà túú tnàhí-gã ná cúmãni-ndó nũú Yã Ndiõxí, te quide-ndo sã ni ñihí-ndó nchãa sã cuini-ndó nũú-gã ndécú ndihí-ndo, te sãnuu sã cúu-ñã-ndó dàtná cue tée yíndaha ñáyiu, te nchúhú ñá túú cùu ñãnuu ndihí ñaha-ndí xii-ndo quíndaha ndihí ñaha-ndí xii-ndo ñáyiu, ¿te váha-ni te núu dicó ndisa sã yíndaha-ndo ñáyiu chi tnàhá nchúhú ní tnàhá

ndihí ñaha-ndí xii-ndo quíndaha-ó-yu te núu dicó cúu-xi ñã sã ndãá dico ñáhá! ⁹ Te yúhú quidè cuendá-í sã nchúhú cue tée ní táuchíuⁿ Xítóhó Jesucristú cãháⁿ tnúhu-gã núú ñáyiu ní cachí Yã Ndiõxí sã cúu-ndí cue tée ñá túú nãndihí sã cúu-xi dàva-gã ñáyiu. Te ní cachí tucu-gã sã cúu-ndí dàtná cue ñáyiu sa ní tnàhá òré cuú-xi quíhíⁿ nacháhu cuèchi-xi, te nchaa ñáyiu cùnũhu ñáhã-yu xii-ndí sã dúcãⁿ ndòho-ndí, te tnàhá nchaa espíritú cùnũhu ñaha-xi xii-ndí. ¹⁰ Te cuendá sã xínú cuèchi-ndí núú Xítóhó Jesucristú, xiãⁿ cúu-ndí dàtná cue tée ñá túú vèdana nãndihí sã cúu-xi ñáyiu. Te nchòhó quidè-ndó sã cúu-ndó ñáyiu ío túha ndècu ndihí Xítóhó Jesucristú. Te ñáyiu càchí-yu sã nchúhú cúu-ndí cue tée ñá túú ndàcu cada ñã sã cáda sã cúu-xi Yã Ndiõxí. Te nchòhó quidè-ndó sã cúu-ndó ñáyiu ío váha ndàcu quide ñã sã sãni iní-ndó sã cúu-xi-gã. Te cue ñáyiu dàquee tihú ñáhã-yu xii-ndí, te nchòhó nehè-yu sã yíñũhu núú-ndó. ¹¹ Te nchúhú chi nchaa-ni nduu ío ndòho-ndí, chi xihí-ndí docó, yìchí-ndí ndute, te ñá túú dõó-ndí, te nchaa ñáyiu quide úhú ñáhã-yu xii-ndí, te ni vèhe-ndí ñá túú ndèé cáá cùndecu-ndí. ¹² Te ío ndòho-ndí quidè chiuⁿ-ndí ñihí-ndí sã xéxi-ndí. Te cue ñáyiu xicuehé ñáhã-yu xii-ndí dico xicãⁿ táhú-ndí núú Yã Ndiõxí cuendá-yu, te ñá cúu tnàhí quiní ndèé ñáhã-yu xii-ndí dico quide cahnu iní-ndí nchaa sã quidè ñáhã-yu. ¹³ Te mee-ni tnũhu cuèhé tnúhu duha cãháⁿ-yu cuendá-ndí dico sãcahnu iní-ndí te dàsahú-ndí-yu mee-ni tnũhu váha. Te càchí-yu sã cúu-ndí dàtná ñã sã ñà túú-gã vèdana nãndihí, te nchaa-ni nduu ducaⁿ cãháⁿ-yu xãháⁿ-yu xii-ndí.

¹⁴ Te yúhú duha cãháⁿ-í núú tütú-a dàsahú ñáhã-í xii-ndo, dico ñá ðíú tnũhu sã cúu cãháⁿ núú-ndó cãháⁿ-í. Te duha cãháⁿ-í dóho-ndo chi quide iní-í sã sũúni dàtná déhe mee-í

cúu-ndó chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo. ¹⁵ Te nchaa-o ndècu-o ichi Xítóhó Jesucrístú vitna, dico yúhú cùu-í tée díhna nuu ní dánèhé ñáhá xii-ndo nacuaá ndùu tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí táhú-ó, núu xiáⁿ cùu-í dàtná tātá-ndó. Te cuèi vài vihi cue tée na quixi-güedé danèhé ñáhá-güedé xii-ndo tnúhu-gá dico ìⁿ dìi-ni yúhú cùu-í tée díhna nuu-gã ní dánèhé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá. ¹⁶ Núu xiáⁿ cáháⁿ-í dóho-ndo sã cáncíⁿ níhnu-ndo cada-ndo nchaa nacuaá quide-í.

¹⁷ Te xiáⁿ núu sa ní tendaha-í té Timùteú véxi coto ñaha-dé xii-ndo, te tée-án ío cùu iní-í-dé te quide ndáá-dé, te cùu-dé dàtná déhe-í chi yúhú ní sanu ichi-í-dé ichi Xítóhó Jesucrístú, te tée-án cachí tnúhu-dé xii-ndo nchaa nacuaá quide-í ndécú-í ichi-gá. Te ñu-ni nàcuáa na cächí tnúhu-dé-án ñu-ni ducaⁿ quide-í nchaa xichi núu tàcá ñáyiú dàcuaha tnúhu Xítóhó Jesucrístú. ¹⁸ Te dava nchòhó ío quide cahnu-ndo mee-ndo chi sàni iní-ndó sã vã quixí-gã-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Dico núu mee Yá Ndiõxí ná cächí-gá te ío ndíhi quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-án quini-í te núu nása quide nchaa ñáyiú ducaⁿ ío xiquide càhnu mee-xi-án ndécú-yu ichi Xítóhó Jesucrístú. Te vá cáda cuendá-í tnúhu cáháⁿ-yu chi chiúⁿ quidé-yu cada cuendá-í. ²⁰ Te vitna yíndaha ñaha Yá Ndiõxí xii-o, te chindee ñaha-gá xii-o quide-o nchaa sã vãha sàni iní-ó quide-o te ñá díú mèe-ni sã cáháⁿ-ó. ²¹ Te ío chí cání ñi núu ndédacàa sã vãha-gá cada-í òré ná quèxió-í núu ndécú-ndó, núu sã ténàá ñáhà-í xii-ndo àdi sã cáháⁿ ndíhi ñaha-í xii-ndo ndíhi tnúhu vii tnúhu vãha nàcuáa cutnùní iní-ndó sã cúu iní ñáhà-í xii-ndo.

5

Èⁿ cuéchi càhnu vihi

¹ Te yúhú sa ní níhí ndáá-í tnúhu nàcuáa cùu ndecu-ndo, chi ìⁿ tée ndècu ndíhi-ndo ndeca-dé nãná chàhá-dé. Te xiáⁿ cúu-xí ìⁿ cuéchi càhnu vihi, chi ndéé nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiõxí cächí-yu sã vã cúu tnàhí ducaⁿ cada-o.

² ;Te nchòhó ío quide cahnu-ni-ndo mee-ndo xindecu-ndo! ;Te tàú-ndó sã cündiyí-ndó ndixi cuéchi iní-ndó sã dúcáⁿ cùu ndecu-ndo ni cuu! Te tée ducaⁿ quide-án xini ñuhu-xi sã vã dáñá-gã-ndó nihí tnáhá ndíhi ñaha-dé xii-ndo ni cùu dico ñá túú dùcaⁿ quide-ndo. ³ Te yúhú ñá túú ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo dico dàtná tnúhu sã ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo chi ducaⁿ-ni ío ñuhu iní ñáhà-í xii-ndo. Te yúhú cächí-í sã nàchãhu tée-án cuéchi-dé sã dúcáⁿ quide-dé, te ñu-ni ducaⁿ cáháⁿ-í núu-ndó te núu dicó ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo. ⁴ Te òré nātácá-ndó cáháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndiõxí te ñu-ni Xítóhó Jesucrístú ñá túú dàña ndéé-gá chindèe ñaha-gá xii-ndo, te òré-án cada-ndo nàcuáa cuini Xítóhó Jesucrístú cada-ndo, te cada iní-ndó sã tnáhá-í ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo. ⁵ Chi tàú-xi sã tée ducaⁿ quide-án daquèe tíhú-ndó-dé, te ducaⁿ te sácúhná dandòho ñaha-xi xii-dé cuèi na cúu-dé, dico na sãá nduu te nduu táhú-dé cundecu-dé ndíhi Xítóhó Jesucrístú.

⁶ Te nchòhó ñá túú ndùu váha-xi sã cächí-ndó sã ío càhnu cuu-ndo. Te xini-ndó sã cuèi luha-ni levadùrá ná quíhu yuchi cuáha pãá dándàa-xi cuèi luha-ni nà quíhu te nihí-ni yuchi sàháⁿ ndoho-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchòhó chi núu ndècu ndíhi-ndo ìⁿ ñáyiú quide sã ñá túú vãha te nchaa-ndo ñá túú-gã cúu vãha iní-ndó ndècu-ndo. ⁷ Te xini ñuhu-xi sã cáda-ndó dàtná quidé cue ñáyiú quide vico pascuá, chi ñá túú chihí-yu levadùrá yuchi cuáha pãá xéxi-yu nduu quidé-yu vico-án. Te sã quíhu pãá-án cada iní-ó sã cúu-xí nchaa sã cuèhé sã dúhá ní xóo cada-ndo. Te vá cáda-gã-ndó ni ìⁿ sã cuèhé sã dúhá, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú váha chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó. Te cue mbéé cue quiti ní xóo cahni-güedé nduu pascuá cue quiti-án cada iní-ó sã cúu-güedé datná Xítóhó Jesucrístú nàcuáa ní xihí-gá núu cùrúxí. ⁸ Te núu xiáⁿ xini ñuhu-xi sã vã cáda-gã-ndó ni ìⁿ sã cuèhé sã dúhá sã ní xóo cada-ndo, te ni vã cúhúⁿ-gã iní-ndó te ni vã cáda-gã-ndó, te ni yùhu ni

iní-ná-ndó càda-ndo mee-ni sá vâha.
 9 Te tutú sá sà ní dáquixì-í ndaha-ndo ñi cachí-í sá vâ ñihí tnáhá-ndó ndihí cue ñáyiú ndècu ichi díí ñí. 10 Te sá dúcáⁿ càháⁿ-í núú tutú ní dáquixì-í ndaha-ndo te vá caní ñí-ndó sá yùhú càchí-í sá vâ cúú-gã tnahá tnúhu-ndo ndihí cue ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, ndihí ñáyiú ndècu ichi díí ñí, ndihí ñáyiú xihò nchaa sá ió ñuyíú, ndihí ñáyiú dùhu sá ndécú ndihí tnahá ñáyiú-xi, ndihí ñáyiú quide cahnu sá càchí-yu cùu ndiòxí te ñá ndáá sá ndiòxí cúú-xí chí dicó cue téé ñuyíú-a ní cadúha nchaa xíãⁿ, chí núu ducaⁿ na càda-ndo vá tnáhá tnúhu-gá-ndó ndihí-yu te xini ñuhu-xi sá vâ cùndècu-gá-ndó núú ndécú-yu. 11 Te ñá túú ducaⁿ quee-xi nacuaá càháⁿ-í núú tutú-í, chí yùhú càchí-í sá vâ cúú tnáhá tnúhu-ndo ndihí ñáyiú càchí sá ndécú ichi Xítohó Jesucristú te ñá ndáá sá ndécú-yu ichi-gá. Te núu cùú-yu ñáyiú ndècu ichi díí ñí, àdi cuú-yu ñáyiú xihò nchaa sá ió ñuyíú-a, àdi cuú-yu ñáyiú quide cahnu nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí te ñá ndáá chí dicó cue téé ñuyíú-a ní cadúha nchaa xíãⁿ, àdi cuú-yu ñáyiú yiti yùhu-xi, àdi cuú-yu ñáyiú quihu, àdi cuú-yu ñáyiú dùhu sá ndécú ndihí tnahá ñáyiú-xi, te nchaa ñáyiú ducaⁿ càchí sá ndécú ichi-gá te ñá ndáá te ducaⁿ xíquidè-yu, te ni vá cúú ñihí tnáhá-ndó ndihí-yu caxi-ndo ndihí-yu. 12-13 Te ñá díú yùhú cúú-í téé càháⁿ cuendá nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú núu quide ndáá-yu àdi ñá túú quide ndáá-yu ndécú-yu, chí mee Yá Ndiòxí càháⁿ-gá te núu nása quidè-yu ndécú-yu. Dico nchòhó chí tàú-ndó càda cuendá-ndó núu nása quide cue ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú. Núu xíãⁿ xini ñuhu-xi daquee tíhú-ndó téé ducaⁿ ñá túú quide váha ndècu ndihí-ndo-áⁿ, te vá dáñá-gá-ndó ñihí tnáhá ndihí ñaha-dé xii-ndo.

6

Nàcuáa tàú-xi cada ñáyiú ndècu ichi

Xítohó Jesucristú te núu ñá túú ndècu ndihí váha tnáhá-yu

1 Te dava nchòhó òré ñá túú ndècu ndihí váha tnáhá-ndo te cùuyi-ndo cuáháⁿ-ndó núú cuè téé cùchiuⁿ ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàcáⁿ cuéchi-ndo, te ñá túú ducaⁿ taú-xi cada-ndo chí núú cuè téé ndècu ichi-gá ducaⁿ tàú-ndó quihíⁿ-ndó càcáⁿ cuéchi-ndo. 2 Te nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí sáá nduu càháⁿ-yu te núu ní quide ndáá nchaa dava-gá ñáyiú àdi ñá túú ní quide ndáá-yu, te nchòhó tnáhá-ndó cùu-ndo ñáyiú ducaⁿ càháⁿ, te núu ducaⁿ te cutnùní ñí-ndó sá ndácú-ndó càda ndáá-ndó ncháa cuéchi sá ñá túú úhú cundáá vitna ndècu-ndo ñuyíú-a. 3 Te nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ndéé cue espíritú xini cuéchi núu Yá Ndiòxí sáá nduu càháⁿ-ó te núu nása quide-xi ndècu-xi. ¡Núu xíãⁿ cutnùní ñí-ó sá úúⁿ-gã ndacu-o càda ndáá-ó ncháa cuéchi sá ió ñuyíú-a! 4 Te núu ió dava-ndo ió nása cùu ndècu-ndo te xináá-ndó, te vá quihíⁿ-ndó càcáⁿ cuéchi-ndo núú cuè téé ndèhe-ndo sá ñá túú ndècu-güedé ichi Yá Ndiòxí, dico nchòhó chí da núú cuè téé-áⁿ cuáháⁿ-ndó sàcáⁿ cuéchi-ndo. 5 Te duha càháⁿ-í cuendá cucahaⁿ núú-ndó chí ñá túú quide váha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ¿Te náa dicó-ñá ñá túú tnáhí ñiⁿ téé cutnùní ñí-xi nàcuáa cada ndáá cuéchi-ndo ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú-áⁿ? 6 Te nchòhó, ñá túú quide váha-ndo, chí dava-ndo cuáháⁿ-ndó núú cuè téé ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàcáⁿ cuéchi-ndo cuendá dava-gá cue ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi-gá.

7 Te ñá túú quide váha-ndo sá dúcáⁿ nàá ndihí tnáhá-ndo te cuáháⁿ-ndó sàcáⁿ cuéchi-ndo, te váha-gá sá cáda càhnu ñí-ndó cuéi nándi na càda ñaha tnahá ñáyiú-ndo xii-ndo cuéi dùhú-yu sá ndécú ndihí-ndo dico cada càhnu-ni ñí-ndó. 8 Dico nchòhó chí ñá túú quide cahnu ñí-ndó chí da uuⁿ-gá ñá túú quide váha-ndo sàcúú-xí tnàha ñáyiú-ndo, chí cùu úhú ñí-ndó-yu, te dùhu-ndó-yu, te ndéé méé-ndó nàcuáa ndècu-ndo

ichi Xítohó Jesucristú ducaⁿ quide tnaha-ndo.

⁹ Te nchòhó sa naha-ndo sá ncháá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha vá ndúú tãhũ-yu cundecú-yu núú ndécú Yã Ndiõxí táxí tnùnì-gá, núú xíãⁿ vá cání iní-ndó sã ñáyiú-áⁿ nduu tãhũ-yu cundecú-yu ndihì-gá. Te ni cuè ñáyiú ndècu ichi díí ìní, te ni cuè ñáyiú quide cahnu nchaa sá càchì-yu cùu ndiòxí te ñá ndáá chi dícó cue téé ñuyíú-a ní cadúha nchaa xíãⁿ, te ni cuè téé càháⁿ ndihì ñadìhì te ñá díú ñadìhì-güedé cúú-yu, te ni cuè ñáyiú dìhì càháⁿ ndihì téé te ñá díú yí-yu cùu-güedé, te ni cuè téé càháⁿ ndihì tnàha téé-xi, ¹⁰ te ni cuè ñáyiú dùhu, te ni cuè ñáyiú xìho sá ndécú ndihì tnaha ñáyiú-xi, te ni cuè ñáyiú quihu, te ni cuè ñáyiú càháⁿ úhú, te ni cuè ñáyiú dànícuehé tnàha ñáyiú-xi te dùhu ñahá-yu, te ni ìⁿ cue ñáyiú duha xíquide vá ndúú tãhũ-yu cundecú-yu núú ndécú Yã Ndiõxí táxí tnùnì-gá. ¹¹ Te dava nchòhó ducaⁿ ñí xóo cada-ndo ni cùu, te vitna ní cuu-ndo ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, te ní cuu-ndo ñáyiú cùu cuendá Yã Ndiõxí, te ní cuu tucu-ndo ñáyiú ñá túú-gã cuèchi-xi ndècu núú-gã. Te ducaⁿ ñí quide ñaha Yã Ndiõxí xii-ndo sã vãha sá cuendá Xítohó Jesucristú, te ní ngúndecu ndihì-ndo Espíritú Yã Ndiõxí.

Nàcuáa ndùu cuendá yiqui cùñú-ó

¹² Te càchì ñáyiú sá ncháá sã sání ìní-ó cuu cada-o, te ndáá càháⁿ-yu dícó-ni sá ñã ncháá cùu-xi sá vãha sá cúú-xí-ó. Te núu cùnì nchaa sá sání ìní-ó-ãⁿ taxi tnùnì ñahá-xi te vá cáda-ó. ¹³ Te nchòhó sa xínì-ndó sã ncháá sã xéxí-ó cuãguee-xi xítí-ó, te xítí-ó ñí cuáha tnàhì-xi sá cúhúⁿ ncháa sá cáxí-ó, dico xítí-ó ndihì nchaa sá xéxí-ó chi naa-xi. Te Xítohó Jesucristú néhé cuendá-gá yiqui cùñú-ó, te ducaⁿ yiqui cùñú-ó cùu-xi cuendá-gá, te ñá túú ní cuãha yiqui cùñú-ó sã cùndècu-xi ichi díí ìní. ¹⁴ Te dàtná ní quide Yã Ndiõxí ní dándótó-gã Xítohó Jesucristú ducaⁿ càda ñaha-gá xii

nchoo tùcu chi dandòto ñaha-gá xii-ó núu na cùú-ó, chi ndàcu-gá quidé-gã nchaa sá vãha.

¹⁵ Te nchòhó sa naha-ndo sá yiqui cùñú-ó cùu-xi cuendá Xítohó Jesucristú chi ìⁿ-ni cùu-o ndihì-gá, núu xíãⁿ ñá túú tnàhì ndùu váha-xi càháⁿ ndihì-o ñáyiú ndècu ichi díí ìní, chi yiqui cùñú-ó cùu-xi cuendá Xítohó Jesucristú, te núu ducaⁿ na càda-o te cada iní-ó sã cuendá-ñã ñáyiú-áⁿ cúú yiqui cùñú-ó, núu xíãⁿ ñá túú tnàhì ndùu váha-xi ducaⁿ càda-o. ¹⁶ Te sa xínì-ndó sã núu ìⁿ téé na càháⁿ ndihì-dé ìⁿ ñadìhì ndécú ìchi díí ìní te cada iní-ó sã ìⁿ-ñã yiqui cùñú cúú-yu. Te ducaⁿ càháⁿ-xi núú tùtú Yã Ndiõxí núú càchì-xi: “Ìⁿ téé na càháⁿ ndihì-dé ìⁿ ñadìhì te ìⁿ-ñã yiqui cùñú cúú-yu”, duha càchì-xi. ¹⁷ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú tnàhá tnúhu ndihì Xítohó Jesucristú, chi ìⁿ-ñã cúú-yu ndihì-gá.

¹⁸ Te núu xíãⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sã vã cùndècu-ndo ichi díí ìní, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te ñá túú tnàhì sã vãha cùu-xi sá cúú-xí yiqui cùñú-ndó chi ío dàcuíta nihnu-xi yiqui cùñú-ndó. Te nchaa dava-gá sá cuehé sá dúhá ñá túú quide-xi yiqui cùñú-ndó dàtná quidé xíãⁿ. ¹⁹ Te nchòhó sa cùtnunì iní-ndó sã yiqui cùñú-ndó cùu-xi datná ìⁿ vehe núú ndécú Espíritú Yã Ndiõxí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cùñú-ndó chi ndècu-ndo ndihì Espíritú-gá. Te mee-gã ní taxi-gá Espíritú-gá ndécú ndihì-ndo, te ñá díú mée-ndo cuu cuendá-ndó mée-ndo chi Yã Ndiõxí cúú cuendá ñahá-gã xii-ndo. ²⁰ Te ducaⁿ cùu-ndo ñáyiú cùu cuendá Yã Ndiõxí chi Xítohó Jesucristú ní nacháhu-gá nchaa yíca cuèchi-ndo. Te núu xíãⁿ xínì ñùhu-xi sá ñihíí ní ndúú-ndó càda-ndo nacuáa cuu càhnu Yã Ndiõxí, te ducaⁿ tàú-xi cada-ndo chi espíritú-ndó ndihì yiqui cùñú-ndó cùu-xi cuendá-gá.

7

Sáhú sã cúú-xí ñáyiú ní tnándaha

¹ Te ní quexìo tutú sá ñí dáquíxí-ndó ndàha-í, te vitna na càchì tnúhu-í

xii-ndo cuendá tnúhu cãháⁿ-ndó nõu tütú-ndó. Te váha cada-xi te nõu vá cãndeca tée ñadihí, te ducaⁿ-ni váha cada-xi te nõu ñáyiú ðihí vá cãndecá-yu tée. ² Te ðicó-ni sá nõu ducaⁿ na càda-ndo te dava-ndo càni iní-ndó cùndecu-ndo ichi ðí iní. Nõu xiáⁿ xíní ñùhu-xi sá ncháá cuè tée ndi ðíⁿ cùndecu ñadihí-güedé, te ducaⁿ-ni tucu nchaá cue ñáyiú ðihí ndi ðíⁿ cùndecu yí-yu. ³ Te cãchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá cuè tée vá cúú cãchí-güedé sã vá cúú cãháⁿ ndihí-güedé ñadihí-güedé, te ðiu-ni ducaⁿ cuè ñáyiú ðihí tucu, vá cúú cãchí-yu sã vá cúú cãháⁿ ndihí-yu yí-yu. ⁴ Te nchaá cue ñáyiú ðihí chi ñá ðíú mèe-ní-yu cùu cuendá-yu yiqui cùñú-yu chi tnàhá cúú cuendá yí-yu, te ducaⁿ-ni ncháa cue tée tucu chi ñá ðíú-ní mèe-güedé cúú cuendá-güedé yiqui cùñú-güedé chi tnàhá cúú cuendá cue ñadihí-güedé. ⁵ Te cue tée vá cúú cãchí-güedé sã vá cúú cãháⁿ ndihí-güedé ñadihí-güedé. Te ni cuè ñáyiú ðihí vá cúú cãchí-yu sã vá cúú cãháⁿ ndihí-yu yí-yu. Àdi te nõu ní ndatnúhu-yu sã vá dúcáⁿ càdá-yu ñⁿ úú nduu cuendá sã cuíni-yu ío cãháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí, dico nà yáha nõu ná daha nduu ducaⁿ ñi ndatnúhu-yu sã vá dúcáⁿ càdá-yu te naníhí tnàhá tucú-yu, chi nõu ñáhá te cudana te vá cuácãhnu iní-yu te sãcuíhná dacãháⁿ ñáhá-xí xii-yu cadá-yu sã ñà túú tau-yu cadá-yu.

⁶ Te tnúhu cãháⁿ-í-a quèe-xi sá tée ndihí ñadihí cuu candeca tnàhá-yu dico ñá túú quide yica-í sá dúcáⁿ càdá-yu. ⁷ Te yúhú sání iní-í sá nõu ðicó sá cúú te nchaá-ndo cùndecu-ndo datná ndécú-í, dico ñáhá chi mee Yá Ndiõxí ní cachí-gá nãcuáa nduu táhú-ó ñⁿ ñⁿ-o cundecu-o, chi dava-o ní cutáhú-ó nõú-gã sã cùndecu ñadihí-ó te dava-o ñáhá. ⁸ Te cãchí tnúhu-í xii nchòhó cue tée vátá ñihí-gá ñadihí-xi sã vãha-gá sã nõu vá cùndecu ñadihí-ndó dàtná yúhú. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú ðihí ñáyiú vátá

ñihí-gá yí-xi sã vãha-gá sã nõu vá cùndecu yí-ndo. Te ðiu-ni duha cãháⁿ-í sã cúú-xi ncháa nchòhó ñáyiú ðihí ní quendóo quèe sã vãha-gá sã nõu vá cãndeca-gá-ndó tée. ⁹ Te cãchí tnúhu-í xii nchaá-ndo sã nõu xito-ndo sã vá cùndèe iní-ndó cùndecu mee-ndo te vãha-gá sã nõu tnãndaha-ndo, te ñá ðíú sã mèe-ní càni cuehé cani duha iní-ndó cùndecu-ndo.

¹⁰ Te nchaá nchòhó ñáyiú sa ní tnãndaha cãháⁿ-í dóho-ndo, te ñá ðíú mèe-í duha càhu iní-í cãháⁿ-í dóho-ndo chi Xítóhó Jesucristú ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-gã xii-í, chi mee-gã cuíni-gá cada-ndo nãcuáa na cãháⁿ-í-a. Te nchaá nchòhó cue ñáyiú ðihí cãháⁿ-í dóho-ndo sã vá dáñá-ndó yí-ndo. ¹¹ Te nõu ío dava-ndo sã ní dáñá-ndó yí-ndo, te xini ñùhu-xi sã vá cãndeca-gá-ndó tée, chi cundecu mee-nã-ndó àdi nõu ñáhá te naqueheⁿ tucu-ndo tée ní cuu yí-ndo. Te nchaá nchòhó cue tée ndècu ñadihí-xi cãháⁿ-í dóho-ndo sã vá dáñá-ndó ñáyiú cùu ñadihí-ndó.

¹² Te tnúhu na cãháⁿ-í-a cùu-xi sã ní sani iní mèe-í te ñá ðíú tnúhu sã ní cachí Xítóhó Jesucristú cãháⁿ-í cúú-xi. Te nõu dava nchòhó cue tée ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndécá-ndó ñáyiú ðihí ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, te vá dáñá-ndó-yu te nõu cùu váha iní-yu ndèca ñáhá-yu xii-ndo. ¹³ Te nõu dava nchòhó cue ñáyiú ðihí ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndécá-ndó cuè tée ñá túú ndècu ichi-gá te vá dáñá-ndó-güedé te nõu cùu váha iní-güedé ndécá ñáha-güedé xii-ndo. ¹⁴ Te nõu ñⁿ tée ñá túú sãndáá iní-dé Xítóhó Jesucristú te ñadihí-dé sãndáá iní ñáhá-áⁿ xii-gá, te tée-áⁿ ñi cuu-dé ñⁿ tée sa ní cuyatni tnàhá tnúhu ndihí ñáha xii-gá sã cuendá ñadihí-dé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu ñadihí ñá túú sãndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú te yí-aⁿ sãndáá iní ñáhá-dé xii-gá, te ñáha-áⁿ sa ní cuyatni tnàhá tnúhu-aⁿ ndihí-gá sã cuendá yí-aⁿ, te ðiu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu cue landú-yu chi sa ní cuyatni tnàhá tnúhu-güexi ndihí-gá. Te nõu vá

dúcáⁿ cùu te cue landú-yu-áⁿ ìo xica cùndecu-güexi núú-gá. ¹⁵ Te núu ìⁿ tée ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú cuiní-dé dañá tnàha-dé ndihí ñadìhí-dé ñaha sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú, te ñu-ni na càda-dé nàcuáa sàni iní-dé. Te ñu-ni ducaⁿ tucu te núu ñadìhí ñaha ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú cuiní-aⁿ dañá-aⁿ tée sàndáá iní ñáhá xii-gá, tée cùu yì-aⁿ te ñu-ni na càda-aⁿ nacuáa sàni iní-aⁿ. Chi tée sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ñá túú tàú-dé cada yica-dé ñadìhí-dé cundecu ndihí ñaha-aⁿ xii-dé te núu ñá túú cuiní-aⁿ. Te ñu-ni ducaⁿ ñadìhí ñaha sàndáá iní ñáhá xii-gá ñá túú tàú-aⁿ cada yica-aⁿ cundecu ndihí ñaha yì-aⁿ xii-aⁿ te núu ñá túú cuiní-dé cundecu ndihí ñaha-dé xii-aⁿ, chi Yá Ndiòxí cuiní-gá sá ncháá nchò ñá yiu ndècu ichi-gá cundecu váha-o vā nàá-ó. ¹⁶ Chi cue tée sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú ñá túú cùtnuní iní-güedé te núu ndacu-güedé canu ichi-güedé ñadìhí-güedé ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te ducaⁿ-ni cuè ñá yiu ñadìhí sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú ñá túú cùtnuní iní-yu te núu ndacu-yu canu ichi-yu yì-yu ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáá iní ñáhá-güedé xii-gá.

¹⁷ Te duha na càchí tnúhu-í xii-ndo, nchaa chiuⁿ ní nduu táhú-ndó núú Yá Ndiòxí quidé-ndó ndéè cùtnàhá ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-ndo ní natuha-ndo ìchi-gá te ñu-ni chiuⁿ-áⁿ cada-ndo cùndecu-ndo. Te nchaa xichi núú tàcá ñá yiu dàcuaha tnúhu-gá ñu-ni duha càháⁿ-í dóho-yu. ¹⁸ Te nchaa cue tée ndècu seña ñì-xi dàtná ní cachi ndíi Moisés, cue tée ní cáháⁿ Yá Ndiòxí ndécú ichi-gá, te ñu-ni ducaⁿ cùnduu-güedé cundecu-güedé, te nchaa cue tée ñá túú ndècu seña ñì-xi ní cáháⁿ-gá cundecu ichi-gá, ñu-ni ducaⁿ cùnduu-güedé cundecu-güedé vá cuàha-güedé seña ñì-güedé. ¹⁹ Te ñì-ni cùu-xi cuéi na cuàha-o seña ñì-o àdi vá cuàha-o. Te sá ìo-gá xini ñuhu-xi cada-o xiáⁿ cúu-xi sá càdá-ó ncháa nacuáa cuiní Yá Ndiòxí. ²⁰ Chi

xini ñuhu-xi sá cùndecu-ni-o datná ndécú-ó cùtnàhá ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiòxí xii-o ní ngùndecu-o ìchi-gá. ²¹ Te núu cùu-ndo ñá yiu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíuⁿ patróoⁿ-xi cùtnàhá ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo, te ñá túú nã cani iní-ndó, dico núu dàñá ñaha patróoⁿ-ndó quèe-ndo núú chíuⁿ-ndó te váha-ni quee-ndo núú chíuⁿ-ndó. ²² Te sátá ní cáháⁿ ñáhá Xítóhó Jesucristú xii nchòhó ñá yiu ducaⁿ ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíuⁿ patróoⁿ-xi-áⁿ, te ní cuu-ndo dàtná ñá yiu dàñá quèe núú chíuⁿ patróoⁿ-xi sá cúu-xi-gá, te ducaⁿ chi ñá túú-gá ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha. Te nchòhó ñá yiu dàñá quèe núú chíuⁿ patróoⁿ-xi cùu-ndo datná ñá yiu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíuⁿ patróoⁿ-xi sá cúu-xi Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ chi xinu cuechi-ná-ndó núú-gá. ²³ Te Yá Ndiòxí ní nduu cuendá ñáhá-gá xii-o chi Xítóhó Jesucristú ní nacháhu-gá nchaa yíca cuèchi-o sã ndécú núú Yá Ndiòxí ní cùu, te vá dàñá-ndó sã tnàha ñá yiu-ndo nàdatuhú iní ñáhá-yu xii-ndo vã cúnú cuèchi-ndo núú Xítóhó Jesucristú nacuáa tàú-xi cunduu. ²⁴ Te núu xiáⁿ càchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñá yiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú sá cùndecu-ni-ndo datná-ni ndècu-ndo ndéè cùtnàhá ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-ndo, te ñu-ni ducaⁿ cùndecu-ndo ichi-gá.

²⁵ Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã Xítóhó Jesucristú ñá túú càchí tnúhu-gá xii-í núú nása cáháⁿ-í cuendá nchaa ñá yiu vátá tnãndaha-gá. Te duha sàni iní-í cáháⁿ-í cuendá-yu, te nchòhó cuu quíndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í chi Xítóhó Jesucristú chindèe chitúu ñaha-gá xii-í. ²⁶ Te yúhú càchí-í sá sã cuendá nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú ìo ñuyíú-a vitna, te váha-gá sã ncháá ñá yiu te núu nása xíndecú-yu te ducaⁿ-ni na cùndecú-yu. ²⁷ Te nchaa cue tée ndècu ñadìhí-xi te ducaⁿ-ni na cùndecu-güedé ndihí-yu, te nchaa cue tée ñá túú ñadìhí-xi te ducaⁿ-ni na cùnduu-güedé vá ndúcú-güedé ñadìhí-güedé. ²⁸ Dico nchaa cue

tée na ndùcu ñadihí-xi te ñá díú ñⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ná ndùcu-güedé ñadihí-güedé, te diu-ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáyiú dihí te núu na nihí-yu yí-yu chi ñá díú ñⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ nihí-yu yí-yu. Te núu cue tée na nihí-güedé ñadihí-güedé te nándi ndohó-yu cundecú-yu ñuyíú-a, te núu xíⁿ duha càháⁿ-í cuendá sá vǎ ndúcú-güedé ñadihí-güedé cuendá sá vǎ ndóhó-yu.

29 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ñǎ túú-gǎ vǎ nduu cumání te quixi tucu Xítohó Jesucristú, núu xíⁿ xíní ñùhu-xi sǎ ndèé vitna ngüíta nchaa cue tée ndècu ñadihí-xi cada-güedé chiúⁿ Xítohó Jesucristú, te cada-güedé dàtná sǎ ñǎ túú ñadihí-güedé. 30 Te nchaa ñáyiú ndihú iní-xi te na càda-ní-yu sǎ ñǎ túú ndihú iní-yu cadá-yu chiúⁿ Yǎ Ndióxi. Te nchaa ñáyiú cùd^í iní-xi te na càda-ní-yu sǎ ñǎ túú cùd^í iní-yu cadá-yu chiúⁿ-gǎ, te nchaa ñáyiú ndècu ndihí nándi sǎ ndécú ndihí te na càda-ní-yu sǎ ñǎ túú ñǎ ndécú ndihí-yu cadá-yu chiúⁿ-gǎ. 31 Te nchaa ñáyiú nèhe chiúⁿ nchaa sǎ ío ñuyíú-a te na càda-ní-yu cuendá sǎ ñǎ túú ñǎ néhé chiúⁿ-yu cadá-yu chiúⁿ Yǎ Ndióxi, chi nchaa sǎ ío ñuyíú-a sa ñùhu-xi ichi cuáháⁿ-xi núú ndihí ñhnu-xi.

32 Te cuíní-í sǎ vǎ cúhúⁿ iní-ndó nándi sǎ ío ñuyíú-a, te ni ñǎ túú tnàhí ná cani iní-ndó cundecu-ndo, chi nchaa cue tée ndècu ichi Xítohó Jesucristú xíndecu mee ío ñùhu iní-güedé cada-güedé chiúⁿ-gǎ nàcuáa cudíu-güedé núú-gǎ. 33 Te nchaa cue tée sa ndècu ñadihí-xi cue tée ndècu ichi-gǎ ñùhu iní-güedé nàcuáa cada-güedé cundecu-güedé ñuyíú-a cuendá ducaⁿ cudíu-güedé núú ñadihí-güedé. 34 Te diu-ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáyiú dihí chi ñǎ túú ñⁿ-ni cuu ñáyiú sa ndècu yí-xi ndihí ñáyiú vátá cundècu-gǎ yí-xi, chi ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñǎ túú ndèca

tée ío ñùhu iní-yu cadá-yu chiúⁿ-gǎ nàcuáa nihí ní ndúú-yu cundecu yíñùhú-yu núú Yǎ Ndióxi, dico cue ñáyiú dihí ndécá tée ndècu ichi-gǎ ío ñùhu iní-yu nàcuáa cundecú-yu ñuyíú-a cuendá cudíu-yu núú yí-yu.

35 Te duha càháⁿ-í cuendá cúu-xí ñⁿ sǎ vǎha xii-ndo, te cudíu núú tnáhá-ndó, te cuu-ndo ñáyiú cada ndáá núú Xítohó Jesucristú, te mee-ni-gǎ cuhuⁿ iní-ndó. Te ñǎ díú sǎ dúhá càháⁿ-í te quide yica-í sǎ cadá-ndó nàcuáa càháⁿ-í.

36 Te núu ío dava-ndo sǎni iní-ndó sǎ ñǎ túú ndùu váha-xi sǎ ío cuu sacuéhé dèhe yoco-ndo cundecú-yu ñǎ, te núu sǎni iní-ndó sǎ vǎha-gǎ candecá-yu tée te cada-ndo nàcuáa sǎni iní-ndó, chi ñǎ díú ñⁿ cuéchi cùu-xi. 37 Te núu dava-ndo ndècu dèhe yoco-ndo, te vǎ yóo ñⁿ cada yica ñǎha xii-ndo sǎ cándecá-yu tée. Te núu mee-ndo sǎni váha iní-ndó nàcuáa cada-ndo, te núu vǎ dásáⁿ-ndó dèhe yoco-ndo càndeca ñǎha tée te quide váha-ndo sǎ dúcáⁿ quide-ndo. 38 Te nchaa ñáyiú dásaⁿ dèhe yoco-xi càndeca ñǎha tée te váha-ni quidé-yu, te nchaa ñáyiú ñǎ túú dásaⁿ dèhe yoco-xi càndeca ñǎha tée te váha-gǎ tucu quidé-yu sǎ dúcáⁿ quidé-yu.

39 Te nchaa ñáyiú dihí ndécú yí-xi xini ñùhu-xi sǎ cundècu-ní-yu ndihí yí-yu ñini ndècu vívú-güedé chi ducaⁿ càháⁿ tnúhu sǎ dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cundecu-o, dico núu na cùu-güedé te cuu naquehéⁿ-yu ingá tée candecá-yu dicó-ni sǎ diu-ni tée ndècu ichi Xítohó Jesucristú. 40 Te yúhú sǎni iní-í sǎ ío-gǎ váha cundecú-yu te núu vǎ nándúcú-yu ingá tée candecá-yu, te duha càháⁿ-í chi Espíritú Yǎ Ndióxi ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-xí xii-í cáháⁿ-í.

8

Cuendá nchaa sǎ nchító-ó sǎñaha ñáyiú ndùu táhú nchaa sǎ càchí-yu cùu ndióxi

1 Te vitna na càháⁿ-í cuendá nchaa sǎ nchító-ó sǎñaha ñáyiú ndùu táhú nchaa sǎ càchí-yu cùu ndióxi te ñǎ

ndàá chi dicó ndaha cue tee ñuyíú-a ní cuáha nchaa xiáⁿ. Te nchoo sa cùtnuní váha iní-ó cuendá nchaa xiáⁿ, dicó-ni sá cuendá nchaa sá cùtnuní váha iní-ó xiáⁿ quidé cànno-o mee-o, dico núu cùu iní-ó tnàha ñáyiú-o te canu ichi-ò-yu ichi váha. ² Te núu dava-ndo sàni iní-ndó sã tũha-ndo dico cùu-ndo ñáyiú vátá cútũha-gá nàcuáa tàú-xi cunduu. ³ Te núu nchòhó cúú iní-ndó Yã Ndiòxí te mee-gã cáháⁿ-gá sá cúú-ndó ñáyiú cùu cuendá-gá.

⁴ Te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá nchító-ó sãñaha ñáyiú ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí te ñà ndàá chi dicó ndaha cue tée ñuyíú-a ní cuáha nchaa xiáⁿ. Te nchoo cùtnuní iní-ó sã ncháá sã càchí ñáyiú cùu ndiòxí cádũha-yu ñuyíú-a ñà túú cùu-xi ndiòxí, chi ñndii díí-ni Yã Ndiòxí ndécú. ⁵ Te cue ñáyiú ñuyíú-a càchí-yu sá cuéi andiú te cuéi ñuyíú-a ndècu tĩtní ndiòxí. Te ndàá sá ndèni ní cuu ndècu espíritú sá càchí ñáyiú cùu ndiòxí te ñà ndàá sá ndiòxí cúú-xí, te nchaa xiáⁿ táxí tnùnì ñáhá-xí xii-yu. ⁶ Te nchoo cùtnuní ndàá iní-ó sã ñndii díí-ni Yã Ndiòxí ndécú te diu-gá cúú-gã Tãtá-ó, te nchoo cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gá. Te diu-ni mee-gã ní táuchíúⁿ-gã ní cuáha nchaa sá ió ñuyíú-a, te cùtnuní tucu iní-ó sã ñndii díí-ni Xítóhó Jesucristú ndécú, te Yaá-áⁿ ñi quide-gá nchaa chiúⁿ ní táhú Dütú Ndiòxí ní cadúha-gá nchaandi túhú sá ió ñuyíú. Te diu-ni mee Xítóhó Jesucristú quidé ndècu-o ichi-gá vitna.

⁷ Te ñà ncháá nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Chi sa ní cáaⁿ-ndo quide cànno-ndo nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí ní cùu. Te cuendá xiáⁿ núu nàqueheⁿ-ni-ndo nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí-án xéxi-ndó, te sàni-ni iní-ndó sã quidé cànno-ndo nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí-án te ñà ndàá sá ndiòxí cúú-xí. Te núu sàni iní-ndó sã ñà túú vãha caxi-ndo sã dúcáⁿ ndùu táhú-xi-án te xéxi-ndo te xiáⁿ ñà túú cùu vãha iní-ndó cuendá sá

dúcáⁿ quide-ndo. ⁸ Te ñà díú nchàa sá xéxi-ó quide-xi cudiú-o núú Yã Ndiòxí, chi ñni quide-xi cuéi na càxi-o àdi vá cáxi-ó chi ni ñni sá cáxi-ó vá chindèe ñaha-xi cudiú-o núú Yã Ndiòxí. Te cuéi vá cáxi-ó dico ñà díú xiáⁿ cada sá vá cudiú-o núú-gã. ⁹ Te cuu-ni caxi-ndo nchàa nàni ñihí-ndó. Te dicó-ni sá càda cuendá-ndó sã ñà díú cuendá sá xéxi-ndó-án cuíta ñihnu dava ñáyiú ndècu ndihhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu nàndi sá cadã-yu nàcuáa vá cúú vãha iní Yã Ndiòxí chi ñáyiú-án ñà túú cùtnuní iní-yu. ¹⁰ Te nchòhó ñáyiú xini váha cuendá nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí, te núu na quihíⁿ-ndó núú ndécú nchàa xiáⁿ te ngóo-ndo càxi-ndo nchaa sá ñi cutáhú-xi, te quini ñáyiú ndècu ndihhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyiú vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá dúcáⁿ càchí-yu cùu ndiòxí-án, te cuéi sàni iní-yu sá ñà túú quide váha-ndo sã dúcáⁿ quide-ndo te cudana te cada yicá-yu caxi-yu tnàhá-yu nchaa sá dúcáⁿ ñi nduu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí-án te ñà ndàá sá ndiòxí cúú-xí. ¹¹ Te núu ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiáⁿ te ducaⁿ quide-ndo, te sá dúcáⁿ quide-ndo-án te dàcuíta ñihnu-ndo dàva-gá ñáyiú ndècu ndihhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyiú vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiáⁿ, te diu cuendá tnàhá ñáyiú-án ñi xihí Xítóhó Jesucristú. ¹² Te sá dúcáⁿ quide-ndo-án cúú-xí ñni cuéchi núú Xítóhó Jesucristú, chi quide-ndo nacúaa xínu iní-yu cadá-yu ñni sá sání iní-yu ñà túú vãha, núu xiáⁿ ñà túú quide váha-ndo sã cúú-xí-yu. ¹³ Te núu yúhú cùtnuní iní-í sá sã cuendá ñni sá cáxi-í te ngóo ñni ñáyiú ndècu ndihhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu ñni sá vá cúú vãha iní Yã Ndiòxí, te váha-gá sá vá cáxi-gã-í xiáⁿ cuendá sá vá cadã-yu ñni sá vá cúú vãha iní-gá.

9

Nchaa sá cúú càda cue tée ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ

tnúhu-gá

1 Te yúhú chi cuu cada-í nchaa sá sání ìní-í, chi tnàhá-í ní táúchíúⁿ Xítohó Jesucristú cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiú. Te yúhú ní xiní núú-í Xítohó Jesucristú Yá cúú Xítohó-ó te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá sá cáháⁿ-í te ducaⁿ chi ndècu ndihí-í-gá. 2 Te ió dava ñáyiú ñá túú sándáá iní-yu sá Xítohó Jesucristú ní táúchíúⁿ-gá cáháⁿ-í tnúhu-gá, dico nchòhó chi cùtnuní ndáá iní-ndó sá díú-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í xícá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá, te ducaⁿ chi yúhú ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó te ní sándáá iní-ndó-gá te xíáⁿ cútnuní sá díú-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í xícá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiú.

3 Te duha ndùu tnúhu cáháⁿ-í cuèndá cundedóho nchaa ñáyiú sàtnuhu ñaha xii-í. 4 Chi yúhú cuu-ni caxi-í nchaa núú sá cúú càxi-o na taxi ñáyiú. 5 Te cuu-ni cundecu ñadìhí-í te caca ndeca-í-yu nchaa núú xícá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxí dàtná quidé dàva-gá cue téé cáháⁿ tnúhu-gá, ndihí cue téé cùu ñaní Xítohó Jesucristú, ndihí té Pèlú. 6 Te tnàhá yúhú ndihí té Bèé cuu daña-ndí chiuⁿ quide-ndí te cada-ndí dàtná xiquide dàva-gá-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu Xítohó Jesucristú. 7 Te nchoo xiní-ó sá ncháá cuè sandadú dacuití sá ñúhú yáhu-güedé xinú cuèchi-güedé, te ñá túú dicó ducaⁿ xinú cuechi-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tucu ñáyiú xítu ìⁿ sá xítú chi dacuití ñihí-yu ìⁿ sá xítü-yu xèxi-yu, te ñá díú dicó ducaⁿ xítü-yu. Te ducaⁿ cùu tucu cue téé cùu toli chi quihni-güedé dícu quití xító-güedé xihí-güedé te ñá túú dicó ducaⁿ xító-güedé-di. 8 Te vá cání ìní-ndó sá sá dúhá cáháⁿ-í te càhu iní mée-í duha cáháⁿ-í, chi tnúhu cáháⁿ-í-a ìⁿ-ni quèe-xi ndihí tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés. 9 Chi ndí-áⁿ ní chídó tnuní ndí núú tütú ndí nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndí, te cächí-xi: “Vá chíhí-ndó ñunu yuhu ndicutu oré danchihí-di triú”, duha cächí-xi núú tütú ndí. Te ñá díú sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Yá Ndiöxí te

cáháⁿ-gá mee-ni cuèndá ndicutu-áⁿ. 10 Chi ní cáháⁿ-gá cuèndá nchoo cuè ñáyiú ndècu ichi-gá, te ndáá sá díú cuèndá-ó dùcaⁿ ní cáháⁿ-gá. Te nchaa cue téé xítu chihi tatá sàni iní-güedé sá díú tàtá chíhí-güedé-áⁿ cuu sá caxí-güedé, te diu-ni ducaⁿ cùu tucu cue téé xicani triú chi càni-güedé cuèndá quee caxi-güedé. 11 Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchúhú cue téé cáháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú, chi dànehé ñáhá-ndí xii-ndo cuèndá nchaa sá vaha quide ñaha Yá Ndiöxí xii-o, núu xíáⁿ dai tàú-xi sá nchòhó chindee ñàha-ndo xii-ndí núu ná cúú sá xiní ñúhu-ndí. 12 Te núu dava cue téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí chindèe-ndo-güedé, te uuⁿ-gá ducaⁿ tàú-ndó chindee-ndo nchúhú cue téé ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi-gá.

Te cuèi tàú ndisa-ndo sá chindèe ñaha-ndo xii-ndí dico ñá túú dùcaⁿ caháⁿ-ndí núú-ndó càda-ndo, te quide cahnu iní-ndí cuèi nándi sá tá yáha-ndí véxi. Te ducaⁿ quide-ndí cuèndá sá ñà túú ñà cani iní ñáyiú cuèndá-ndí te ducaⁿ cuíta cutènuu-gá tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó quíhíⁿ. 13 Te nchòhó xiní-ndó sá ncháá cuè téé xinú cuechi veñúhu diu-ni xíáⁿ ñihí-güedé xéxi-güedé, te diu-ni cue téé-áⁿ xinú cuèchi-güedé núú xihí quití ndùu tàhú Yá Ndiöxí, te diu-ni xíáⁿ ñihí tucu-güedé sá xéxi-güedé. 14 Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchúhú cue téé cáháⁿ tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, chi Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá díú-ni cuèndá chiuⁿ quide-ndí ñihí-ndí caxi-ndí. 15 Te ñá ìⁿ ndùu cáháⁿ-í núú-ndó càda-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu sá cúú-xi-í, te vá cání ìní-ndó sá sá dúhá cáháⁿ-í te ìⁿ sá xícáⁿ-í núú-ndó. ¡Chi cuèi na cùú-í sá ndòhò-í te ñá díú sá cáháⁿ ñáyiú sá sá cuèndá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú ñihí-í xèxi-í!

16 Te yúhú ñá túú quide cahnú-í mée-í sá cáháⁿ-í tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, chi tàú tnàhá-í sá cadà-í chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiöxí cada-í. ¡Te ndàhú ní cuu yúhú te núu vá cáháⁿ-í tnúhu-áⁿ! 17 Te ñá túú cáháⁿ-í tnúhu-gá sá cúú iní mée-í chi mee-gá

ní táuchíúⁿ-gã cáháⁿ-í tnúhu-gá. Te núu cãháⁿ-í tnúhu-gá sá cúú ìní mée-í te tàú-í níhì-í sá ndúú tãhù-í ní cùu. ¹⁸ Dico sá sà ní nduu tãhù-í cúú-xí sã ïo cùdí ìní-í sá dìcò ducaⁿ cãháⁿ-í tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhù-ó. Te cuèi tàú-í queheⁿ-í sá táxí-ndó ndùu tãhù-í sá cuendá sá cãháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú, dico ñá túú dùcaⁿ quide-í. ¹⁹ Te sá dúcáⁿ dìcò ducaⁿ cãháⁿ-í tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhù-ó, xiãⁿ ni ìⁿ ñáyiu ñuyíú-a vá cúú cãchí-yu sá táxí tnùnì ñáhã-yu xii-í, te cuèi ducaⁿ dico mee-í ní sanì iní-í sá cúú-í dàtná ìⁿ téé xínu cuechì núú nchãa ñáyiu cuendá ducaⁿ cuíta cuu vaí-yu tuhá-yu ichi Xítohó Jesucristú quíhíⁿ. ²⁰ Te òré ñúhú tnàhí tnuú cue ñáyiu isràél te quide-í sá ìⁿ-ní cùu-í ndihí-yu cuèi ñá túú nchìcúⁿ nihnu-í tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés, te ducaⁿ quide-í cuendá sá ñáyiu-áⁿ quindáá iní-yu tnúhu cãháⁿ-í te tuhá-yu ichi Xítohó Jesucristú. ²¹ Te òré ñúhú tnàhí tnuú nchãa ñáyiu ñá túú nchìcúⁿ nihnu-í tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés, te quide-ni-í sá quidè-í dàtná quidé mée-yu cuendá quindáá iní-yu tnúhu cãháⁿ-í, te tuhá-yu ichi Xítohó Jesucristú. Te cuèi ducaⁿ quide-í dico ñá túú dàña ndeé-í quidè-í nchãa nãcuáa cuiní Yã Ndiõxí cada-o, te ducaⁿ chí nchìcúⁿ nihnu-í quidè-í nchãa nãcuáa cãháⁿ Xítohó Jesucristú. ²² Te òré ndécù-í ndihì nchãa ñáyiu ñá túú cùtnunì váha iní-xi nãcuáa cundecu ichi Xítohó Jesucristú, te tnàhá-í quidè-í dàtná quidè-yu cuendá sá ná tédóho-yu nchãa tnúhu cãháⁿ-í te ducaⁿ cùtnunì-gá iní-yu nãcuáa cundecú-yu ichi-gá. Te nchãandì túhú ñáyiu quide-í sá ìⁿ-ni cuu-í ndihí-yu cuendá ducaⁿ níhì-í nãcuáa cada-í te cundedóho-yu tnúhu cãháⁿ-í te tní-yu ichi Xítohó Jesucristú te naníhí tãhù-yu. ²³ Te duha quide-í cuendá sá cuítá quindáá iní-yu tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhù-ó quíhíⁿ, te ducaⁿ te tnàhá yúhú ïo váha cundecu-í dàtná cãháⁿ tnúhu-áⁿ.

²⁴ Te nchòhó sa xìnì-ndó sã nchãá cuè téé xínu quíhu màrcúhyú

nchãa-güedé xínú-güedé, dico ìⁿ-ni-dé cúú tée ndàcu ngodó núú te téé-áⁿ cúú tée níhí sá ndúú tãhù-xi, te ducaⁿ xìnì ñuhu-xi cada nchòhó tucu chi cada-ndo nchãa nãcuáa cuiní Yã Ndiõxí cada-ndo cuendá ducaⁿ níhì-ndó sã ndúú tãhù-ndó. ²⁵ Te nchãa cue téé xìnì dadiqui te váha váha quide cuendá-güedé núu ná cúú sã cadá tnèñu te xòcani-güedé cuendá sá ñà díú xiãⁿ cada te cuíta-güedé òré dadiqui-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé cuendá cuiní-güedé níhì-güedé sá ndúú tãhù-güedé, te sá ndúú tãhù-güedé-áⁿ cúú-xí ìⁿ sá ndíhí níhnu ñuyíú-a. Dico nchoo ndècu ndeé-o quide-o nãcuáa níhì-ó sã ndúú tãhù-ó, te xiãⁿ cudí-xi cundecu ndihì-o nì caa nì quíhíⁿ. ²⁶ Te yúhú quidè-í dàtná quidé cuè téé xínu, chí cue téé-áⁿ xìnì-güedé núú quèxìo-güedé, te quide tucu-í dàtná xíquide cue téé sa ní cutúha nãá, te ñá túú quide-í dàtná quidé cuè téé vitna dàcuaha naá. Te ducaⁿ chí yúhú quidè-í nchãa nãcuáa cuiní Yã Ndiõxí cunduu. ²⁷ Te yúhú ñá túú dàña-í taxi tnùnì ñáhã nì ìⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-í chí yòtni-í mée-í. Te ducaⁿ quide-í chí yúhú cãháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiu, te cuiní-í sá vã cuíta sá nì cachí Yã Ndiõxí nduu tãhù-í.

10

Cuendá nchãa sá nì cadúha cue téé ñuyíú-a quide cahnu ñáyiu

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihì-í ichi Xítohó Jesucristú na cãchí tnúhu-í xii-ndo cuendá nchãa ñanì tnàhá-ndí ñáyiu isràél ní xíndecu ndeé sanaha, chí vitna tnàhá nchòhó cúú-ndó dàtná cue ñanì tnàhá nchãa ñáyiu-áⁿ chí ndècu-ndo ichi-gá. Te nchãa ñáyiu-áⁿ nì taxi ndecu Yã Ndiõxí ìⁿ vícò nì dánèhé ñáhã-xí xii-yu ichi quíhíⁿ-yu, te ní quée dava ndute làmár nánì Măr Tícuèhé te nchãá-yu ní yáha-yu. ² Te sá dúcáⁿ nì cuu te nchãá-yu ìⁿ-ná ní cuú-yu ndihì ndí Moisés, te ní xíhì ndaha ñàha ndí xii-yu. ³ Te nchãá-yu ní xexí-yu sá nì sãñaha Yã Ndiõxí xii-yu. ⁴ Te ducaⁿ

nchàa tucú-yu ní xihí-yu ndute sá nǐ sǎñaha-gǎ xii-yu, ndute sá nǐ quee yiqui nàha cava. Te cava-áⁿ cada iní-ó sǎ cúu-xí dàtná Xítóhó Jesucristú te ducaⁿ chi ndihí ñaha-gǎ xii-yu ichi cuáháⁿ-yu dàvá-áⁿ. ⁵ Dico ío vǎi-yu ñá túú ní quidé-yu nàcuáa càháⁿ Yǎ Ndiǒxí, te xiǎⁿ ñá túú ní cùu váha iní ñáhá-gǎ xii-yu. Te sá dúcáⁿ nǐ quidé-yu núu xiǎⁿ òré ñúhǔ-yu ichi cuáháⁿ-yu xití yucu ío vǎi-yu ní xihí.

⁶ Te ducaⁿ nǐ cuu cuèndá nchoo vǎ cǎnchícúⁿ nihnu-o càda-o nacuáa ní quidé-yu, chi ñáyiú-áⁿ mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá nǐ sani iní-yu ní quidé-yu. Te nchoo xini ñuhu-xi sá vǎ dúcáⁿ càda-o. ⁷ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sǎ vǎ quèndáá iní-ndó te ni vǎ cáda càhnu-ndo ni ìⁿ sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue téé ñuyíú-a dàtná ní quide cue ñaní tnáhá-ndí ní xindecu ndéé sanaha. Chi ñáyiú-áⁿ nǐ quidé-yu dàtná càháⁿ-xi núu tütú Yǎ Ndiǒxí núu càchí-xi: “Nchaa ñáyiú ní xexí-yu ní xihí-yu ní quidé-yu vico, ní quide càhnu-yu sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha-yu te ñá ndàá sá ndiǒxí cúu-xí”, duha càchí-xi núu tütú-gá. ⁸ Te ni vǎ cùndècu-ndo ichi díí iní dàtná ní quide dava ñáyiú-áⁿ, chi sá dúcáⁿ nǐ quidé-yu te ní xihí ócò úní mǐl-yu ìⁿ-ni ndùu. ⁹ Te vǎ cǎní iní-ndó sǎ sá cǎhnú iní Yǎ Ndiǒxí te nǎndi sá cuèhé sá dúhá càda-ndo cuendá cuiní-ndó quèní-ndó nǔu nása cada ñaha-gǎ xii-ndo, chi ñáyiú ní xindecu ndéé sanaha-áⁿ ducaⁿ nǐ xóo cadá-yu, te ní xihí-yu ní xexihaⁿ còó. ¹⁰ Te ni vǎ càháⁿ cuèhé-ndó cuendá Yǎ Ndiǒxí, chi dava ñáyiú ní xindecu ndéé sanaha-áⁿ ducaⁿ nǐ quidé-yu ní càháⁿ cuèhé-yu cuèndá-gá te ní quixi espíritú xínú cuèchi núu-gǎ ní sahani ñaha-xi xii-yu.

¹¹ Te ducaⁿ nǐ cuu te ducaⁿ nǐ ngundeé núu tütú Yǎ Ndiǒxí cuendá dacuàha-o vitna ta cuyatni nduu naa ñuyíú-a. Te nchaa tnúhu sá nǐ ngódó tnùn-áⁿ càháⁿ dóho ñaha-xi xii-o cuendá sá vǎ cáda-ó dàtná ní quide ñáyiú-áⁿ. ¹² Te xiǎⁿ nǔu nchaa nchòhó ñáyiú sàni iní sá ío

váha cùndáá ndécú ìchi Xítóhó Jesucristú cada cuèndá-ndó sǎ dúcáⁿ-ní cùndáá-ndó nǔú-gǎ, te vǎ dáná cuèndá-ndó càda-ndo sá ñà túú cùu váha iní Yǎ Ndiǒxí. ¹³ Te ñu-ni dàtná quidé sàcuíhná dácàháⁿ-xi iní nchaa dava-gá ñáyiú nǎndi quidé-yu, te ñu-ni ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Dico mee Yǎ Ndiǒxí cúu-gǎ Yá quidé ndáá chi quide-gá nchaa sá càháⁿ-gá, te ñá dáñá-gǎ sá sùúní cuídó sàcuíhná coto ndeé ñáhá-xi xii-ndo, chi není-ni nacuáa cùndee iní-ndó dáña-gá ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Te ñu-ni-gá chindee ñaha-gá xii-ndo cùndee iní-ndó vǎ cáda-ndó cuèi nǎndi sá ná dàcahu iní ñáhá-xi xii-ndo.

¹⁴ Te xiǎⁿ nǔu càháⁿ-í dóho nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í sá vǎ quèndáá iní-ndó ni ìⁿ sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndáá chi dícò ndaha cue téé ñuyíú-a ní cuáha nchaa xiǎⁿ, te ni vǎ cáda càhnu-ndo. ¹⁵ Te duha càháⁿ-í chi cùu-ndo ñáyiú tècú tnùn-í, te mee-ndo ío váha cuáha-ndo cuèndá te núu váha-ni càháⁿ-í àdi ñá túú váha-ni. ¹⁶ Te nchoo ndácáⁿ táhú-ó nǔú Yǎ Ndiǒxí cuendá ndudí ndéhé yoho yàha stilé sá xihí-ó, te sá dúcáⁿ xihí-ó ndudí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ, te xiǎⁿ ndácú iní-ó sǎ ìⁿ-ní cùu-o ndihí Xítóhó Jesucristú cuèndá sá nǐ sati ñíñi-gǎ ní xihí-gá núu cùrúxí, te ñu-ni ducaⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu paá sá xexí-ó òré xihí-ó ndudí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ, chi sá dúcáⁿ xexi-o paá-áⁿ xiǎⁿ ndácú iní-ó sǎ ìⁿ-ní cùu-o ndihí Xítóhó Jesucristú sá cuèndá yiqui cùnú-gá. ¹⁷ Te cuèi vǎi vihi-o dico ìⁿdi-ni paá xexí-ó, te sá dúcáⁿ ìⁿdii-ni paá xexí-ó xiǎⁿ ndácú iní-ó sǎ ìⁿ-ní cùu-o ndihí Xítóhó Jesucristú.

¹⁸ Te cada cuèndá-ndó nàcuáa quide ñáyiú isràél, chi ñáyiú-áⁿ xexí-yu sá ndúú táhú Yǎ Ndiǒxí. Te sá dúcáⁿ quidé-yu-áⁿ cùtnùn-í iní-ó sǎ tnáhá tnúhu-yu ndihí-gá. ¹⁹ Te vǎ cǎní iní-ndó sǎ sá dúhá càháⁿ-í te cachí-ndó sǎ cùnuu nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue téé ñuyíú-a chi ñá túú nǎ cúu ni ìⁿ nchaa xiǎⁿ. Te ñu-ni ducaⁿ cùu tucu nchaa sá sǎñaha ñáyiú ndùu táhú-xi chi ñá túú cùnuu-xi, chi ìⁿ-ni cùu-xi ndihí

nchaa dava-gá sá xéxí-ó. ²⁰ Te yúhú cächí-í sá sã dúcáⁿ quide nchaa ñáyíu ñá túú tnàhá tnúhu ndìhì Yá Ndiòxí, te dícó nchaa espíritú cündìhì yucu ñávãha sãñahá-yu sá ndúú tãhú-xi sá dúcáⁿ quidé-yu. Te ñá díú Yã Ndiòxí sãñahá-yu sá ndúú tãhú-gã. Te yúhú cuiní-í sá vã tnàhá tnúhu-ndo ndìhì cue espíritú cündìhì yucu ñávãha. ²¹ Te ducaⁿ chi vá cúú tnàhá tnúhu-ndo ndìhì cue espíritú cündìhì yucu ñávãha te tnahá tnúhu-ndo ndìhì Xítohó Jesucristú, te ñá túú ndúu váha-xi ngóo càxi-o coho-o sá ndúú tãhú cue espíritú cündìhì yucu ñávãha-án, te ngóo càda-o nacuaá ní dándõo tnúhu Xítohó Jesucristú coho-o ndúdí ndéhé yoho yãha stilé, te caxi-o pãá cada-o sã ndácú iní-ó sã ñí xíhí-gá núú cùrúxí. ²² Te vá cání iní-ó dùcaⁿ cada-o cuendá sá vã cudééⁿ Yã Ndiòxí, chi ñá túú ñã càhnu cuu-o núu càda-o ñãni véxi iní mée-ó, chi mee-gã ío càhnu cuu-gã.

Cada-o nchaa nacuaá cuu càhnu Yá Ndiòxí

²³ Te ndáá sá ncháá sã cuiní-ó càda-o te cuu cada-o dico ñá ncháá cùu-xi sá vãha sá cúú-xí-ó, te ni ñã ncháá-xi chindee ñaha-xi nacuaá ñíhí ndéé-gã-ó cùndecu-o ichi Xítohó Jesucristú. ²⁴ Te xini ñuhu-xi sá cáda-ó sã vãha sá cúú-xí tnàha ñáyíu-o te ñá díú mée-ni sá cúú-xí mée-o cada-o.

²⁵ Te nchòhó cuu caxi-ndo nchaa cuñú sá cùyãhu cuñú sá xini caxi-ndo, te vá ndúcú tnúhu-ndo te núu cùu-xi cuñú sá ñí nduu tãhú sã cächí-yu cùu ndiòxí. Te ñá túú ñã cani iní-ndo càxi-ndo, ²⁶ chi ñuyíú-a ndìhì nchaa sá ío cúú-xí cuendá Yã Ndiòxí.

²⁷ Te núu ñí ñáyíu ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ ñáhã-yu xii-ndo quíhíⁿ-ndó càxi-ndo dítã vehé-yu, te núu sãni iní-ndo sã quíhíⁿ-ndó te cuu quíhíⁿ-ndó te caxi-ndo cuèi náí cùu sá táxí-yu dico vá càcáⁿ tnúhú-ndó nũ-yu núu ndéé ní ñíhí-yu, te ducaⁿ te cuu vãha iní-ndo càxi-ndo. ²⁸ Te núu ñí ñáyíu cächí-yu sá xíãⁿ cúú-xí sã ñí nduu tãhú sã cächí-yu cùu ndiòxí te vá cáxí-ndó cuendá sá ñáyíu ducaⁿ càháⁿ-án cuu vãha iní-yu te ñá túú

tnàhí ná cani iní-yu. ²⁹ Te yúhú càháⁿ-í cuendá nacuáa sãni iní mée ñáyíu ducaⁿ càháⁿ-án te ñá díú sã nacuáa sãni iní mée-ndó quide-ndo.

Te dava-ndo cächí-ndó: “Cuu-ni cada-o nchaa nacuaá sãni iní mée-ó cuèi dava-gã ñáyíu sãni iní-yu sã ñã túú ndúu vãha-xi sá dúcáⁿ càda-o”, duha cächí-ndó. ³⁰ Te cächí tucu-ndo: “Ñá túú tàú-xi cáháⁿ cuèhé ñáyíu cuendá-ó sã cuendá nchaa sá xéxí-ó chi ndácáⁿ tãhú-ó nũú Yã Ndiòxí òré xéxí-ó”, duha cächí-ndó. ³¹ Te cuèi nãndí sá xini caxi-ndo ñíhí-ndó xèxi-ndo àdi quide-ndo, te cada-ndo nacuáa cáháⁿ vãha ñáyíu cuendá Yã Ndiòxí. ³² Te vá cáda-ndó sã ñã túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sã vã cáda ñáyíu ñí sã ñã túú cùu vãha iní Yã Ndiòxí. Te ni sã cúú-xí cuè ñáyíu isràél, te ni sã cúú-xí cuè ñáyíu ñã túú cùu ñáyíu isràél, te ni sã cúú-xí cuè ñáyíu ndècu ichi-gã vá dúcáⁿ càda-ndo sá cúú-xí-yu. ³³ Te yúhú ío ndècu ndee-í quidé-í nacuáa cudíu-í núú nchaa ñáyíu, te quide-í sã vãha sá cúú-xí-yu, te ñã túú quide-í mee-ni sã cúú-xí mée-í. Te ducaⁿ quide-í cuendá quíndáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú te naníhí tãhú-yu.

11

¹ Te chí cãnchícúⁿ nihnu cada-ndo nchaa nacuaá quide-í nchícúⁿ nihnu-í nchaa nacuáa quide Xítohó Jesucristú.

Nacuáa tàú-xi cada nchaa ñáyíu ñíhí núú tàcá-yu dàcuahá-yu tnúhu Yá Ndiòxí

² Te nchòhó ñáyíu ndècu ndìhí-í ichi Xítohó Jesucristú cächí tnúhu-í xii-ndo sã ío cùdíí iní-í, chi ndàcu iní ñáhã-ndó xii-í, te quide-ndo nchaa nacuaá ní dánèhé ñáhã-í xii-ndo. ³ Te cuiní-í sã nchòhó cutnùní iní-ndo sã ñíndii-ni Yá Ndiòxí cúú-gã Yá cùnùu taxi tñuní ñáhã xii Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ Xítohó Jesucristú ñíndii-ni-gã cùnùu taxi tñuní-gã nchaa cue tée, te nchaa cue tée díu-ni mee-güedé cùnùu-güedé táxí tñuní-güedé ñadìhí-güedé. ⁴ Te núu nchoo cuè tée na dàdãhu-o díquí-ó òré càháⁿ-ó nũú ñáyíu tnúhu sã dácãhu

iní ñáhá Yá Ndiõxí xii-o àdi oré càháⁿ ndihí-o-gã, te ìⁿ sácáⁿnúú cúú-xí te núu ducaⁿ na càda-o dadáhu-o díquí-ó. ⁵ Dico núu ñáyiú dìhí vá dádáhu-yu díquí-yu òré càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí, àdi oré càháⁿ-yu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xií-yu núú tnàhá ñáyiú-yu, te sácáⁿnúú cúú-xí te núu vá dádáhu-yu díquí-yu, chi ìⁿ-ni cùu-xi te núu na dèté ndíⁿ-yu díquí-yu. ⁶ Te núu ñá túú cuìní cue ñáyiú dìhí dàdàhu-yu díquí-yu te váha-gá sá ná dèté ndíⁿ-yu díquí-yu. Te núu cùcahaⁿ núu-yu sá dèté díquí-yu te váha-gá sá ná dàdàhu-yu díquí-yu. ⁷ Te nchoo cuè téé vá cúú dàdàhu-o díquí-ó òré càháⁿ ndihí-o Yá Ndiõxí ni òré càháⁿ-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xii-o núú ñáyiú chi díhna-gá-ó ñí cadúha ñaha Yá Ndiõxí xii-o, te ní taxi ndecu-gá nchaa sá xìní tnùn-ó dàtná ndécú nchaa sá xìní tnùn-ó méé-gã. Te ducaⁿ ñí quide-gá chi cuìní-gá sá nchóó càda-o nacuaá cáháⁿ nchaa dava-gá ñáyiú sá ìo càhnu cuu-gá, te cue ñáyiú dìhí quidè-yu nàcuáa cunuu nchòo cue téé. ⁸ Te Yá Ndiõxí ní cadúha-gá téé, dico ñá díú yìquì naha ñadìhí ní quenehe-gá ní cadúha-gá téé chi yìquì naha téé ní quenehe-gá ní cadúha-gá ñadìhí. ⁹ Te sá cuèndá téé ducaⁿ ñí cadúha-gá ñadìhí-áⁿ te ñá díú sã cuèndá ñadìhí ní cadúha-gá téé. ¹⁰ Núu xiãⁿ tàú-xi sá ncháá ñáyiú dìhí dàdàhu-yu díquí-yu cuèndá ducaⁿ cùtnuní sá ñá túú cùnuú-yu dàtná cùnùu nchoo cue téé. Te ducaⁿ xìní ñuhu-xi cadá-yu sá cuèndá nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí. ¹¹ Te vitna nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú, vá càchí-ó sã cuè téé ñá túú xìní ñuhu-güedé cue ñáyiú dìhí chindee ñàhá-yu, te ni vá càchí-ó sã cuè ñáyiú dìhí ñá túú xìní ñuhú-yu cue téé chindee ñàha-güedé xií-yu. ¹² Te ìⁿ yìquì naha téé ní queñuhu Yá Ndiõxí ní cadúha-gá ñadìhí, dico vitna chi ñáyiú dìhí dácàcú-yu téé. Te téé, ñadìhí ní cadúha Yá Ndiõxí, te ñi-ni ducaⁿ ñí

cadúha-gá nchaa dava-gá sá ìo.

¹³ Te mee-ndo càda cuendá-ndo te núu ndùu váha-xi sá vá dádàhu cue ñáyiú dìhí díquí-yu òré càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí àdi ñáhá. ¹⁴ Te nchaa ñáyiú càháⁿ-yu sá ñá túú ndùu váha-xi sá cuè téé cunduu nàni idi díquí-güedé, chi ìⁿ sácáⁿnúú cúú-xí càchí-yu. ¹⁵ Te nchaa ñáyiú dìhí ñáyiú nàni idi díquí-xi càchí ñáyiú sá ìⁿ sá váha cùu-xi sá cúú-xí-yu sá dúcáⁿ nàni idi díquí-yu. Te ducaⁿ chi Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ cùnduú-yu cuèndá quidáhu-xi díquí-yu. ¹⁶ Te núu ìo ñáyiú cuìní dacáa cuèndú cuèndá sá ñí cáháⁿ-í-a, te na cùnahá-yu sá ncháá nchùhú cue téé càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú ñi-ni ducaⁿ sàni iní-ndí cada nchaa ñáyiú dìhí. Te ñi-ni ducaⁿ sàni iní nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá.

Cuèndá ñáyiú ñá túú quide datná ní quide Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní cudìni-gá ndihí cue téé ní xica cuu ndihí-gá

¹⁷ Te nchòhó ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo núu xiãⁿ duha na càháⁿ-í dóho-ndo, chi nchòhó òré tàcá-ndó ñá túú quide váha-ndo chi ñá túú chindee tnaha-ndo cada-ndo sá váha, chi da nàdatuhú iní tnàhá-ndó nàcuáa ndècu-ndo. ¹⁸ Te díhna-gá na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ñihí-í tnúhu sá òré tàcá-ndó quide-ndo nacuaá ní cáháⁿ Xítohó Jesucristú, te ñá túú cùu ìⁿnuu-ndo oré ducaⁿ quide-ndo nacuaá ní cáháⁿ-gá. Te dava sá càháⁿ ñáyiú sàndáá iní-í te dava ñáhá. ¹⁹ Te ndáá sá dúcáⁿ tnàhí cada-xi vá cúú ìⁿnuu-ndo cuèndá ducaⁿ cùtnuní núu ndèdacàa-ndo sandáá ndisa iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú te ndèdacàa-ndo ñáhá! ²⁰ Te ndí tnàhá òré tàcá-ndó quide-ndo datná ní quide Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní cudìni-gá ndihí cue téé ní xica cuu ndihí-gá, te ñá túú quide-ndo nacuaá tàú-xi cunduu chi cùtexínu-ni quide-ndo. ²¹ Chi òré tàcá-ndó quide-ndo nacuaá ní cachí Xítohó Jesucristú, te dava-ndo ngòdó núú-ndó díhna-gá-ndó xèxi-ndo sá

néhé-ndó te ñá túú sã cündetu tnaaha-ndo, te ñá túú càháⁿ tñáhá-ndó nũu xíáⁿ dava-ndo ñá túú xèxi-ndo ndahá xítí-ndó, te dava-ndo xidó-ndó quide-ndo chi xĩni-ndo. ²² Te vá dúcáⁿ càda-ndo chi càa vehe-ndo núú dúcáⁿ càxi-ndo coho-ndo cada-ndo ndéé ndahá xítí-ndó, chi sá dúcáⁿ quide-ndo te dàquee tíhú-ndó nchàa dava-gá ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi Yá Ndiöxí, te dándóo canúú-ndó nchàa ñáyiú ndàhú sá dúcáⁿ quide-ndo. ¡Núu xíáⁿ vá cúú càchí-í sá cúú-ndó ñáyiú quide váha chi ñá túú quide váha-ndo sã dúcáⁿ quide-ndo ndecu-ndo!

Xítohó Jesucristú ní dándóo tñúhu-gá sá cóhó-ó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé te caxi-o pàá cuendá ndacu iní-ó sã ní xíhí-gá

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Te dàtná-ni ní dánèhé ñáhá Xítohó Jesucristú xii-í te ñiú-ni ducaⁿ ní dánèhé ñáhá-í xii-ndo, chi ñiú-ni níú cútñahá ní sáha cuendá ñáhá ndii Jüdás Iscarioté xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá ní queheⁿ-gá pàá, ²⁴ te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yá Ndiöxí, te ní táhú cuèchi-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndihí-gá: “Chí quéhéⁿ pàá-a caxi-ndo te cada iní-ndó sã cúú-xí dàtná yiqui cùñú-í, chi yúhú cuú-í sácuendá-ndó. Te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo cuendá ndacu iní ñáhá-ndó xii-í”, càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé. ²⁵ Te sátá ní yáha ní xexi-güedé pàá sá ní sáñaha-gã, te ní queheⁿ-gá tásáⁿ ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú tucu-gá núú Yá Ndiöxí. Te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndihí-gá: “Chí cóhó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te cada iní-ndó sã cúú-xí dàtná níñi-í, te cuendá níñi-í sá cáti òré cuú-í cutnùní ndáá sá Yá Ndiöxí cada-gá ingá núú sã vãha sá cúú-xí ñáyiú. Te ndi tnahá òré coho-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-án te ndacu iní ñáhá-ndó xii-í, te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo”, cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé. ²⁶ Te ndi tnahá òré xéxi-ndó pàá te xihí-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te xíáⁿ dátũu-ndo núú

ñáyiú sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuendá-yu, te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú.

Nàcuáa cada-o òré caxi-o pàá ndihí òré coho-o ndùdí ndéhé yoho yàha stilé dàtná ní cachí Xítohó Jesucristú

²⁷ Te dava-ndo ñá túú quide-ndo nacuaá cuení Yá Ndiöxí cada-ndo òré xéxi-ndó pàá ndihí òré xíhí-ndó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te sá dúcáⁿ quide-ndo-án te cucuéchi xii-ndo chi ñá túú nèhe-ndo sá yíñuhu sá cúú-xí yiqui cuñú Xítohó Jesucristú, te ní ñá túú nèhe-ndo sá yíñuhu sá cúú-xí níñi-gã. ²⁸ Te ío váha cada cuendá-ndó te núú ndècu váha iní-ndó núú Xítohó Jesucristú òré cúmání-gã caxi-ndo pàá ndihí òré cúmání-gã coho-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé. Te núú ndècu váha iní-ndó núú-gã te caxi-ndo te coho-ndo. ²⁹ Te dava nchòhó ñá túú sàni váha iní-ndó cuendá yiqui cuñú Xítohó Jesucristú te xèxi-ndo pàá te xihí-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te nacháhu-ndo sã dúcáⁿ ñá túú sàni váha iní-ndó. ³⁰ Te ñiú sá dúcáⁿ quide-ndo núú xíáⁿ vãi-ndo cuhú, te ío ndàhú ndécú-ndó, te dava ñáyiú ndècu ndihí-ndo sa ní xíhí-yu. ³¹ Dico núú ío váha sáha-o cuendá nàcuáa ndècu-o núú Yá Ndiöxí, te vá dúcáⁿ dándóo ñaha-gá xii-o. ³² Te òré ndéhé Yá Ndiöxí sá ñá túú quide ndáá-ó ndècu-o te dándóo ñaha-gá xii-o. Te ducaⁿ quide-gá cuendá sá vã cuíta nihnu-o, chi núú ñáhá te cuíta nihnu-o ndihí nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha.

³³ Te núú xíáⁿ càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sá òré tacá-ndó càda-ndo nacuaá ní quide Xítohó Jesucristú cútñahá ní cudini-gá ndihí cue téé ní xica cuu ndihí-gá, te cundetu tñaha-ndo nduu nchaa-ndo te dàtnùní ducaⁿ càda-ndo. ³⁴ Te núú dava-ndo xíhí-ndó dòcò te caxi duu-ndo vèhe-ndo te dàtnùní nat-acá-ndó, cuendá òré nataká-ndó te vá cádá-ndó ñiú sá ñá túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sá vã dándóo ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo. Te òré quixi coto

te vá cùndùu-xi nacuáa tàú-xi cunduu ni cùu te núu ducaⁿ. ²⁰ Dico titní xichi cùu yiqui cuñú-ó, te ìⁿ-ni cùu-xi nihíí-xi.

²¹ Te sa nàha-o sá vǎ cúú cǎchí-ó sǎ tìnuu-o ñá túú xini ñuhu-xi ndaha-o, àdi díquí-ó ñà túú xini ñuhu-xi sáhá-ó. ²² Te nchoo sà naha-o sá dává xichi yiqui cuñú-ó sǎ cǎchí-ó sǎ ñà túú cùnuu ío-gá xíní ñuhu-xi. ²³ Te dava xichi yiqui cùñú-ó sǎ ñà túú quide cuendá cǎvíhí-ó nchàa xǎⁿ sá quidáhu dóó sǎcuñhu-o, te dava xichi yiqui cùñú-ó ñà cúú cùtúu chi dacutíí sǎ quidáhu. ²⁴ Te nchaa xichi yiqui cùñú-ó sǎ cúú cùtúu ñá túú xini ñuhu-xi quidáhu. Te Yá Ndióxi ní taxi ndecu-gá nchaa xichi yiqui cùñú-ó nàcuáa tàú-xi cunduu. Te ní cachí-gá sá dává-gǎ xichi yiqui cùñú-ó núú vǎ cúú cùtúu quidáhu. ²⁵ Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá ìⁿ-ní cùu yiqui cuñú-ó. Te ducaⁿ ndì tnahá ìⁿ ìⁿ xichi yiqui cùñú-ó chindee tnahá-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchoo vitna ndecu-o ichi Xítoho Jesucristú chi chindee tnahá-o. ²⁶ Te núu ìⁿ xichi yiqui cùñú-ó ná tnahúhú te nihíí-ó quide úhú-xi, te núu ìⁿ xichi yiqui cùñú-ó ío váha ndècu-xi te ducaⁿ nihíí yiqui cùñú-ó cúú vǎha-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítoho Jesucristú.

²⁷ Te nchoo ndècu ndìhi-o Xítoho Jesucristú, te cùu-o datná yiqui cùñú-gá te ìⁿ ìⁿ-o cùu-o datná ìⁿ ìⁿ xichi yiqui cùñú-gá. ²⁸ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o chi Yá Ndióxi ní taxi-gá ndí dííⁿ ndí dííⁿ chùⁿ quide-o sá cúú-xí nchàa ñáyiu ndècu ichi-gá. Te díhna-gá cue téé caca cuu cǎháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu ní taxi ndecu-gá, te dǎtnùní ní taxi ndecu-gá cue téé cǎháⁿ tnúhu-gá nàcuáa dàcahu iní ñáhá mèe-gá, te dǎtnùní ní taxi ndecu-gá cue téé dǎnehé ñáhá xì ñáyiu tnúhu-gá núú tàcá-yu, te dǎtnùní ní taxi ndecu tucu-gá cue téé ndàcu quide sá vǎ yǒo tnahí ndàcu cada. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé xicáⁿ táhú-ní núú Xítoho Jesucristú cuendá ñáyiu cùhú te ndúha-yu. Te ní taxi ndecu

tucu-gá cue téé chindee cue ñáyiu ndècu ichi-gá. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu ndècu ichi-gá, te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé cǎháⁿ tnúhu sá dǎcàhu iní ñáhá Espiritú-gá tnúhu sá ñà túú xini-güedé. ²⁹ Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé ní táuchíúⁿ Xítoho Jesucristú cǎháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cǎháⁿ tnúhu sá dǎcàhu iní ñáhá Yǎ Ndióxi xii-o. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé dǎcuaha ñaha xii-yu. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé quide sá vǎ yǒo tnahí ndàcu cada. ³⁰ Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé dicó-ni cǎcáⁿ táhú núú Xítoho Jesucristú cuendá ñáyiu cùhú te ndúha-yu. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cǎháⁿ tnúhu sá dǎcàhu iní ñaha Espiritú Yǎ Ndióxi tnúhu sá ñà túú xini-ó, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cùtnuní iní-xi cǎháⁿ nàcuáa ndùu tnúhu-áⁿ. ³¹ Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nacuáa nduu táhú-ndó núú Yǎ Ndióxi nchaa sá ío-gá cùnùu cada-ndo. Te vitna na dǎnehé ñáhá tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico sá dǎnehé ñáhá-í-a ío-gá cùnùu-xi.

13

Cuu iní-ó tnahá ñáyiu-o

¹ Te núu nchoo xini-ó cǎháⁿ-ó tnúhu sá ío vii ío váha cuáháⁿ cǎháⁿ ñáyiu ñuyíú-a, àdi xini-ó cǎháⁿ-ó tnúhu sá ío vii ío váha cuáháⁿ cǎháⁿ cue espíritu xínú cuèchi núú Yǎ Ndióxi, te núu xini-ó cǎháⁿ-ó nchàa tnúhu-áⁿ te ñá túú cùu iní-ó cuè tnahá ñáyiu-o ña, te ñá túú nǎndíhi-xi sá xini-ó cǎháⁿ-ó tnúhu-áⁿ te cùu-o datná dava caá sá ío dusaⁿ quide. ² Te núu cùu-o ñáyiu cǎháⁿ tnúhu sá dǎcàhu iní ñáhá Yǎ Ndióxi, àdi cuu-o ñáyiu cùtnuní iní-xi nàcuáa cuáháⁿ nchaa tnúhu ndùu yuhu ni cuu, àdi cuu-o ñáyiu ío váha cùtnuní iní-xi nchaa nàcuáa quide Yá Ndióxi, àdi cuu-o ñáyiu ío váha sǎndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi nàcuáa ndacu-o cùu-o ìⁿ yucu xocuiñí-xi núú ndécú-xí, te núu nchaa xǎⁿ xini-ó càda-o te ñá túú cùu iní-ó cuè tnahá ñáyiu-o ña, te ñá túú vǎdana nǎndíhi-xi te núu vá cúú iní-ó tnahá ñáyiu-o cuèi na càda-o nchaa xǎⁿ. ³ Te cuèi nchaa

sá ndécú ndìhi-o na dacáhñu-o, te cuèi na cuãha cuendá-ó mèe-o cáyú-ó sá cúu-xí Yă Ndiõxí, dico ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o sá dúcáⁿ càda-o te núu ñá túú cùu iní-ó cuè tñaha ñáyiu-o.

⁴ Dico núu cùu iní-ó cuè tñaha ñáyiu-o, te càhnu iní-ó, te quide váha-o, te ñá túú cùu-o ñáyiu cuédú ínì, te ni ñà túú càháⁿ-ó nùu cùu cahnu-o, te ni ñà túú sàni iní-ó càda cahnu-o mee-o, ⁵ te ni ñà túú ñùhu cuehé iní-ó, te ni ñà túú ndùcu-o mee-ni sá cúu-xí mèe-o, te ni ñà túú-gă cúdeéⁿ-ó cuendá ñⁿ sá cúu, te ni ñà túú-gă sácũhuⁿ iní-ó sá quidé ñàha tñaha ñáyiu-o xii-o. ⁶ Te ni ñà túú-gă cudĩ iní-ó nchàa sá ñà túú váha quide ñáyiu, chi mee-nă cuendá nchaa sá váha cùdĩ iní-ó. ⁷ Te nchaa sá yãha-o sàcahnu iní-ó, te sàni váha iní-ó cuendá nchaa ñáyiu, te sàni iní-ó sá díu-ní nchàa sá váha cuu xii nchaa tñaha ñáyiu-o ndéè cuéé-gá, te ío quide cahnu iní-ó cuèi nándi sá yãha-o, te nchaa xiãⁿ quidé-ó te núu cùu iní-ó cuè tñaha ñáyiu-o.

⁸ Te ni caa ni quíhíⁿ duha-ni cuu iní-ó cuè tñaha ñáyiu-o. Dico sáá nduu te vá cóo-gă ñáyiu cáháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yă Ndiõxí, te ni vá cóo-gă ñáyiu cáháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yă Ndiõxí tnúhu sá ñà túú xini-yu, te ni vá cóo-gă ñáyiu túha dàtná túha ñáyiu vitna. ⁹ Te vitna ñá túú cùtnuní iní-ó nchàa nacuáa sàni iní Yă Ndiõxí chi sacú-ni cùtnuní iní-ó, te ducaⁿ sacú-ni càháⁿ-ó nàcuáa ndùu tnúhu-gá, dico càháⁿ-ó tnúhu-gá nàcuáa dàcahu iní ñáhá-gă xii-o. ¹⁰ Te na sáá nduu càda Yă Ndiõxí nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te dàvá-áⁿ te nchaa sá càchí-gá ñá túú ndècu-xi nacuáa tàú-xi cunduu vá dúcáⁿ-gă cundecu-xi.

¹¹ Te yúhú cùtnàhá ní cuu landú-í ní xóo cada-í sá cùu-í landú, ní xóo cáháⁿ-í, ní xóo caní iní-í, te ní xóo tecú tnùnì-í dàtná quidé cuè landú xñdecu vitna, dico sátá ñi cuu-í ñⁿ téè cùu sacuéhé te ñá túú-gă quidé-í dàtná ní xóo cada-í cùtnàhá ní cuu landú-í. ¹² Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucrístú, chi ñá túú cùtnuní váha iní-ó nàcuáa

cùu cuendá Yă Ndiõxí, te cùu-o datná ñáyiu ndèhe ñⁿ núu yútátá sá ñà túú tũu váha núu-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o chi ñá túú cùtnuní váha iní-ó nãsa cùu cuendá-gá, dico sáá nduu quínì núu-ó-gă. Te nchoo sacú-ni cùtnuní iní-ó nàcuáa ndùu-gá vitna dico na sáá nduu te quínì ndáá-ó nàcuáa càa nacuáa ndùu-gá dàtná xini ñáhá mèe-gá xii-o. ¹³ Te ni caa ni quíhíⁿ ducaⁿ-ni quíndáá iní-ó Yă Ndiõxí, te ducaⁿ-ni cùndecu ndìhi-o tnúhu ndee iní cundecu-o ndìhi-gá, te ducaⁿ-ni ío cuu iní-ó-gă ndìhi tñaha ñáyiu-o. Te sá cúu iní-ó Yă Ndiõxí ndìhi sá cúu iní-ó tñaha ñáyiu-o xiãⁿ ío-gá cùnùu-xi dacúúxí dàva-gá.

14

Ñáyiu càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yă Ndiõxí

¹ Te vá dáñá ndéè-ndó cùu iní-ndó tñaha ñáyiu-ndo, te cuhuⁿ iní-ndó sá ndùu táhú-ndó nùú Yă Ndiõxí tĩtní núu chiùⁿ cada-ndo nacuáa chindee ñàha Espíritú-gá xii-ndo, te ío cuhuⁿ iní-ndó sá ndúú táhú-ndó càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yă Ndiõxí xii-ndo. ² Te cue ñáyiu càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yă Ndiõxí tnúhu sá ñà túú xini-yu, te tnúhu càháⁿ-yu-áⁿ cúu-xí sá cúu-xí Yă Ndiõxí te ñá díu sá cúu-xí ñáyiu chi ñá túú tècú tnùnì-yu, te mee Espíritú Yă Ndiõxí quidé-xí dùcaⁿ cáháⁿ-yu tnúhu yiyuhu. ³ Te cue ñáyiu ní nduu táhú núu Yă Ndiõxí cáháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gă xii-yu, te ñáyiu-áⁿ dácàháⁿ-yu ñáyiu nàcuáa cuita níhí ndéé-gă-yu cundecu-yu ichi-gá, te ducaⁿ cuãñahá-yu tnúhu ndee iní xií-yu òré ndìhú iní-yu. ⁴ Te ñáyiu càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yă Ndiõxí xií-yu tnúhu sá ñà túú xini-yu-áⁿ, ñáyiu-áⁿ mee-ñi-yu nihí ndéé-yu ndècú-yu ichi-gá. Dico ñáyiu càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gă xií-yu, càháⁿ-yu tnúhu-áⁿ nàcuáa níhí ndéé dàva-gá ñáyiu nchìcúⁿ nihnu ichi-gá.

⁵ Te yúhú ío cudĩ iní-í te núu nchaa-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu

iní ñáhá Espíritú Yă Ndiöxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xìní-ndó. Dico ío-gá cúdí ìní-í te núu nchaa-ndo cǎháⁿ-ndó tnúhu sá dǎcǎhu iní ñáhá-gǎ, chí ío-gá xíní ñúhu-xi sá cǎháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ dǎcúxí sǎ cǎháⁿ-ndó tnúhu sá dǎcǎhu iní ñáhá Espíritú-gá cǎháⁿ-ndó tnúhu sá ñà túú xìní-ndó. Dico ìⁿ-ni nǔtnahá-xi quide-ndo te núu nchòhó ñáyiú cǎháⁿ tnúhu sá dǎcǎhu iní ñáhá Espíritú-gá cǎháⁿ-ndó nǎcuáa quèe-xi tnúhu-áⁿ. Te ducaⁿ te nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí cuita níhí ndéé-gǎ-yu quíhíⁿ cundecú-yu ichi-gá. ⁶ Te núu yúhú quexìo-í núu ndécú nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, te ngúita-í cǎháⁿ-í mee-ni tnúhu sá dǎcǎhu iní ñáhá Espíritú Yă Ndiöxí xii-í tnúhu sá ñà túú xìní-í, te ñá túú nǎ sá vǎha cuu-xi sá cúu-xi-ndó. Dico cuu-xi sá vǎha xii-ndo te núu na cǎháⁿ-í núu-ndó nchaa tnúhu sá dǎnèhé ñáhá Yă Ndiöxí xii-í tnúhu sá vǎtá dǎcuàha-gǎ-í, ndíhi nchaa tnúhu sá sǎ xìní-í, ndíhi nchaa tnúhu sá dǎcǎhu iní ñáhá-gǎ xii-í cǎháⁿ-í, ndíhi nchaa dava-gǎ tnúhu-gǎ.

⁷ Te na càda-o cuendá sá núu ìⁿ tée tíú-dé vílu àdi caní-dé àrpá te núu ñá túú sǎhnú-dé ndíhi-xi ìⁿ yaá, te ñá cútñuní iní-ó nǎ yaá caní-dé àdi ná yaá tíú-dé te núu ducaⁿ na càda-dé. ⁸ Te ñi-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu tucu tée cùu sandadú tíú cútú, chí núu vá tíú váha-dé nǎcuáa tàú-xi cunduu òré quíhíⁿ-güedé nǎá-güedé, te vá ngündecu túha dava-gǎ cue sandadú te núu ducaⁿ na càda-dé vá tíú váha-dé. ⁹ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchohó te núu vá cǎháⁿ-ndó ìⁿ tnúhu nǎcuáa tàú-xi cunduu núu ñáyiú te vá tècú tnùní-yu tnúhu cǎháⁿ-ndó. ¡Chí àúⁿ nǎ cuu cǎháⁿ-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo! ¹⁰ Te ío títní núu tnúhu ìó ñuyíú, te ìⁿ ìⁿ núu tnúhu-áⁿ cútñuní iní ñáyiú nǎcuáa quèe-xi. ¹¹ Te núu nchoo ñǎ tècú tnùní-ó ìⁿ tnúhu cǎháⁿ ìⁿ ñáyiú, te quide-ó-yu ñáyiú ñuú xicá chí ñá túú cǎháⁿ-yu tnúhu cǎháⁿ-ó, te ñi-ni ducaⁿ quide ñahá-yu xii nchoo tucu. ¹² Te xǎⁿ núu cǎchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ío cuíní nduu

táhú núú Yă Ndiöxí sá Espíritú-gá chindee ñàha-xi xii-ndo cada-ndo ná daha núú chiuⁿ, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo chiuⁿ sá ñi nduu táhú-ndó nǎcuáa cuita níhí ndéé-gǎ ñáyiú ndècu ichi-gá quíhíⁿ.

¹³ Te núu cǎháⁿ-ndó tnúhu sá ñà túú xìní-ndó, tnúhu sá dǎcǎhu iní ñáhá Espíritú Yă Ndiöxí xii-ndo, te xíní ñúhu-xi sá cǎcǎⁿ táhú-ndó núú Yă Ndiöxí cuendá sá ná chindee ñaha-gǎ xii-ndo cǎháⁿ-ndó núú ñáyiú núu nǎsa quèe-xi tnúhu-áⁿ. ¹⁴ Chí núu nchoo na cǎháⁿ ndíhi-o Yă Ndiöxí ndíhi tnúhu sá ñà túú xìní-ó, te ñi yúhu ñi iní-ó cǎháⁿ ndíhi-o-gǎ dícó-ni sá ñǎ tècú tnùní-ó nǎcuáa ndùu tnúhu cǎháⁿ-ó. ¹⁵ Te xǎⁿ núu xíní ñúhu-xi cǎháⁿ ndíhi-o Yă Ndiöxí ñi yúhu ñi iní-ó nǎcuáa chindee ñaha Espíritú-gá xii-o te cǎháⁿ-ó nǎcuáa tecú tnùní-ó, te ñi-ni ducaⁿ càda-o òré xítá yúhu-o chíñuhu-o Yá Ndiöxí, chí ñi yúhu ñi iní-ó dùcaⁿ càda-o nǎcuáa chindee ñaha Espíritú-gá xii-o, te cútñuní iní-ó nǎcuáa cuáháⁿ nchaa tnúhu cǎháⁿ-ó xita-o. ¹⁶ Chí núu nchoo na ndàcǎⁿ táhú-ó núú Yă Ndiöxí ndíhi mee-ni tnúhu sá ñà túú xìní-ó tnúhu sá dǎcǎhu iní ñáhá Espíritú-gá xii-o, te ñáyiú ñá túú ní ndùu táhú cǎháⁿ tnúhu cǎháⁿ-ó ndédóho ñáhá-yu xii-o, te ñáyiú-áⁿ vǎ ndácǔ-yu cǎháⁿ-yu tnúhu cǎháⁿ-ó ndàcǎⁿ táhú-ó ndíhi-yu núú Yă Ndiöxí chí ñá túú tècú tnùní-yu tnúhu cǎháⁿ-ó. ¹⁷ Te váha-ni quide-o sá dúcǎⁿ cǎháⁿ-ó ndàcǎⁿ táhú-ó núú Yă Ndiöxí, te dícó-ni sá tnúhu-áⁿ ñà túú chindee-xi ñáyiú nǎcuáa cuita níhí ndéé-gǎ-yu cundecú-yu ichi-gá. ¹⁸ Te yúhú ío ndàcǎⁿ táhú-í núú Yă Ndiöxí chí cǎháⁿ-í tnúhu sá ñà túú xìní-í tnúhu sá dǎcǎhu iní ñáhá Espíritú-gá xii-í, te cǎháⁿ-gǎ-í dǎcúxí nchaa nchohó. ¹⁹ Te òré tàcá ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí dǎcuàhá-yu tnúhu-gǎ, te cǎháⁿ-í tnúhu-gǎ núú-yu sá sǎ ní cútñuní iní mee-í nǎcuáa ducaⁿ cútñuní iní-yu nǎcuáa ndùu tnúhu cǎháⁿ-í. Te tnahá-gǎ iní-í cǎháⁿ-í úhúⁿ-ni tnúhu-áⁿ núú-yu dǎcúxí sǎ cǎháⁿ-í úxí mǐl tnúhu sá ñà túú xìní-í, tnúhu sá dǎcǎhu iní ñáhá Espíritú Yă Ndiöxí xii-í cǎháⁿ-í.

20 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, vá cání ìní-ndó dàtná sání ìní cue landú, chi caní ìní-ndó dàtná tàú-xi cunduu chi sa sacuéhé-ndó. Dico cuu-ndo dàtná cue landú líhli vá cùndècu-ndo ichi cuehé ichi duha, chi cue landú-áⁿ ñà túú ndècu-güexi ichi-áⁿ. 21 Te núú tütú Yă Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gá, te cachí-xi: “Cue tée ñúú xicá càháⁿ ndi ðíⁿ núú tnúhu quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-í núú ñáyiú israhél cada-güedé núú-í, te cuèi ducaⁿ dico vá quíndáá ìní-yu tnúhu-í”, duha ní cachí Yă Ndiöxí te ducaⁿ ñí ngúndéé núú tütú-gá. 22 Te tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá Espiritú Yă Ndiöxí xii-o tnúhu sá ñà túú xíní-ó, xíⁿ cúú-xí cuendá sá cútnùní ìní cue ñáyiú ñà túú sàndáá ìní tnúhu Yă Ndiöxí sá ñà túú cùu váha ìní ñáhá-gá xii-yu. Dico sá cúú-xí cue ñáyiú sàndáá ìní tnúhu-gá ñà túú nă quidé-xí sá cúú-xí-yu. Te tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá Yă Ndiöxí xii-o, xíⁿ cúú-xí cuendá sá cútnùní ìní cue ñáyiú sàndáá ìní tnúhu-gá sá ndécú ndìhi ñaha-gá xii-yu, dico ñà túú dùcaⁿ sani ìní cue ñáyiú ñà túú sàndáá ìní tnúhu-gá. 23 Te núú ní tacá nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Yă Ndiöxí, te nchaa-ndo ñí ngüíta-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá Espiritú Yă Ndiöxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xíní-ndó, te mei òré-áⁿ quexio cue ñáyiú ñà túú sàndáá ìní tnúhu-gá, ndìhi cue ñáyiú vátá quíni dana-gá tnúhu-gá núú ndécú-ndó, te ñáyiú-áⁿ quesàhá-yu sá lúcú-ndó te núú ducaⁿ càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá Espiritú-gá xii-ndo òré quexió-yu. 24 Dico núú nchaa-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá Yă Ndiöxí xii-ndo, te mei òré-áⁿ quexio cue ñáyiú ducaⁿ ñà túú sàndáá ìní-xi tnúhu-gá, ndìhi cue ñáyiú ducaⁿ ñà túú xíní dana tnúhu-gá-áⁿ, te ñáyiú-áⁿ cutnùní ìní-yu sá ndécú cuèchi-yu núú-gá, te ngüíta-yu cuáha-yu cuendá sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu cuendá sá càháⁿ-ndó tnúhu-gá ndédóho-yu. 25 Te nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí quidé-yu sàni ìní-yu yiyuhu ndacu ìní-yu, te ngüíta-yu náhmá-yu nchaa sá ñà túú

váha ní quidé-yu núú Yă Ndiöxí, te cachí-yu sá ño càhnu cuu-gá, te cachí tucú-yu sá ndàá ndécú ndìhi-ndo-gá.

Cada-o nàcuáa tàú-xi cunduu

26 Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú xini ñuhu-xi duha cada-ndo. Òré tacá-ndó te dava-ndo càta yuhu-ndo chiñuhu-ndo Yă Ndiöxí, te dava-ndo dàsahú-ndó ñáyiú tnúhu-gá, te dava-ndo càháⁿ-ndó nàcuáa dàquixi túú Yă Ndiöxí ìní-ndó, te dava-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá Espiritú Yă Ndiöxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xíní-ndó, te dava-ndo càháⁿ-ndó nàcuáa quèe-xi tnúhu-áⁿ. Te nchaa sá quidé-ndó ná cùu-xi nacuáa chindee-xi ñáyiú nàcuáa cuita níhí ndéé-gá-yu cundécú-yu ichi-gá. 27 Te òré càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá Espiritú Yă Ndiöxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xíní-ndó, te úú-ni-ndo àdi úní-ni tnàhá-ndó càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ te vá úúⁿ ní càháⁿ-ndó chi ndéé ndìhi ðíⁿ-ndo te dàtnùní ngüíta ingá-ndó càháⁿ-ndó. Te xini ñuhu-xi sá ðíⁿ ñáyiú càháⁿ-yu nàcuáa quèe-xi tnúhu càháⁿ-ndó-áⁿ. 28 Te núú ñà túú ñáyiú tècú tnùní nàcuáa quèe-xi tnúhu càháⁿ-ndó-áⁿ, te núú mée núú ðíⁿ-ní-ndó càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ càháⁿ ndìhi-ndo Yă Ndiöxí te vá càháⁿ-ndó núú ñáyiú. 29 Te òré càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá Yă Ndiöxí xii-ndo te úú-ni-ndo àdi úní-ni tucu-ndo càháⁿ, te dava-gá-ndó cùndedóho-ndo tnúhu-áⁿ te càháⁿ-ndó núú váha-ni càháⁿ-güedé àdi ñà túú váha-ni. 30 Te núú ðíⁿ-ndo ñí dácáhu ìní ñáhá Yă Ndiöxí xii-ndo ðíⁿ tnúhu càháⁿ-ndó, te núú ðíⁿ-ndo sà càháⁿ-ndó te ngüíta-ndó te quíhu tucu ingá-ndó càháⁿ-ndó nàcuáa ní dácáhu ìní ñáhá Yă Ndiöxí xii-ndo. 31 Te nchaa nchòhó ñáyiú ní nduu táhú càháⁿ tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá Yă Ndiöxí, te vá úúⁿ-ní càháⁿ-ndó chi díhna-gá ðíⁿ-ndo càháⁿ te dàtnùní càháⁿ tucu ingá-ndó. Te ducaⁿ càda-ndo cuendá nchaa-ndo tècú tnùní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ ðíⁿ ðíⁿ-ndo, te ducaⁿ te cudíⁿ-gá ìní-ndó càncicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá. 32 Te nchaa ñáyiú càháⁿ tnúhu Yă

Ndiöxí sa nàha-ná méě-yu nàcuáa quidé-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá nàcuáa ñá túú quide cutexínu-yu. ³³ Te Yá Ndiöxí cúú-gã Yaá quidé ïo váha cùu ìⁿnuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú daticá nuu ñaha-gã xii-ndo.

Te na cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa càháⁿ-í nchaa núú tàcá cue ñáyiú ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú. ³⁴ Te yúhú cächí-í sá vã cúú cãháⁿ cue ñáyiú ðihí òré tàcá-ndó dàcuaha-ndo tnúhu-gá, chi ñá túú dùcaⁿ cuini-gá cadá-yu, te quíndáá-ni iní-yu cadá-yu nàcuáa tàú-xi cunduu. ³⁵ Te núú ìⁿ sá cuini-yu nducu tnúhu-yu te ndéé òré nasáá-yu vehé-yu te nducu tnúhu-yu núú yí-yu, chi ñá túú ndùu váha-xi sá càháⁿ-yu núú tàcá nchaa ñáyiú dàcuáha ndihí-yu tnúhu-gá.

³⁶ Te chí dándacu iní sá ñà díú nchòhó cúú-ndó ñáyiú ní ngúndecu ndihí tnúhu Yá Ndiöxí díhna nuu nàcuáa datècú tnúhu-ndo dàva-gá ñáyiú, te ni ñà díú mèe-ni nchòhó sa ní ngúndecu ndihí-ndo tnúhu Yá Ndiöxí vitna, núú xiãⁿ vá cächí-ndó sã ïo cùnuu-ndo. ³⁷ Te núú dawa nchòhó sání iní-ndó sã càháⁿ-ndó nàcuáa dàcahu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo àdi sani iní-ndó sã quidé-ndó nàcuáa chindee ñaha Espiritú-gá xii-ndo, te cuáha váha-ndo cuendá sá ncháá tnúhu càháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu sá ní cachí tnúhu mee Xítóhó Jesucristú cada-o. ³⁸ Te ndéda-ni cãa ñáyiú ndècu ndihí-ndo te núú ñá túú sándáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í, te vá cadá cuendá-ndó tnúhu càháⁿ-yu.

³⁹ Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, ío cani iní-ndó cãháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiöxí núú ñáyiú, te dañá-ndo na càháⁿ cue ñáyiú ní nduu táhú núú Yá Ndiöxí sá càháⁿ-yu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá xií-yu tnúhu sá ñà túú xini-yu. ⁴⁰ Te cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu nàcuáa ñá túú ñã cuu cundecu-ndo.

15

Ní ndoto Xítóhó Jesucristú

¹ Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú cuini-í sá dándacu iní-ndó nàcuáa ní dánèhé ñáhá-í xii-ndo tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, chi díu tnúhu-áⁿ ní sándáá iní-ndó te nchìcúⁿ nihnu-ndo. ² Te sá xíí tnúhu-áⁿ níhnú-ndó ichi cuáháⁿ-ndó núú ndúú táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí Yá Ndiöxí ní caa ní quíhíⁿ, te ducaⁿ ndùu táhú-ndó núú cùndècu-ndo ní caa ní quíhíⁿ ndihí Yá Ndiöxí te núu nchìcúⁿ nihnu-ndo nàcuáa ní dánèhé ñáhá-í xii-ndo, te núu ñá túú nchìcúⁿ nihnu-ndo te ñá túú ní sándáá iní-ndó nàcuáa tàú-xi cunduu.

³ Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ìⁿ tnúhu sá ïo cùnuu ní níhí-í, chi ní cachí tnúhu-í xii-ndo sã Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá cuendá nchaa yíca cuèchi-o, te ducaⁿ ní cuu chi ducaⁿ càháⁿ-xi núú tùtú Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ yãha-gá. ⁴ Te ní chindúxi ñaha-güedé xii-gá te nduu úní ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gá, te ducaⁿ ní cuu chi ducaⁿ càháⁿ-xi núú tùtú Yá Ndiöxí. ⁵ Te sátá ní ndoto-gá te ní quee túu-gá núú tẽ Pèlú, te dàtnùní ní quee túu-gá núú dàva-gá cue téé ní táuchíúⁿ-gã càháⁿ tnúhu-gá. ⁶ Te sátá dúcáⁿ te dàtnùní ní quee túu-gá núú ùhúⁿ ciendú cue ñáyiú ndècu ichi-gá, te vãi-yu xíndecu-ní-yu vitna chi sacú-ni-yu ní xíhí. ⁷ Te dàtnùní ní quee túu-gá núú tẽ Jàcobó, te sátá dúcáⁿ te dàtnùní ní quee túu-gá núú nchaa cue téé ní táuchíúⁿ-gã càháⁿ tnúhu-gá.

⁸ Te ndéé núú ní ndihí-ná te ní quee túu-gá núú méé-í, te òré ní quee túu-gá núú-í te cùu-í dàtná ìⁿ déhe yíquíⁿ vátá sàá-gá nduu càcu chi cùu-í ìⁿ téé ñá túú sání váha iní-xi cuendá-gá ní cùu. ⁹ Te yúhú ñá túú cùnuu-í dàtná cùnuu cue téé ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá. Te cùu-í ìⁿ téé ní táuchíúⁿ-gã càháⁿ tnúhu-gá, cuèí ñá túú tàú-í sá càháⁿ-í tnúhu-gá, chi ní xóo cuu úhú iní-í cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí. ¹⁰ Dico Yá Ndiöxí ío váha iní-gá chi ní quide ñaha-gã xii-í ìⁿ téé váha, chi ñá túú-gã quidè-í dàtná ní xóo cada-í. Te ío cùndahú iní ñáhá-gã chindèe

ñaha-gá xii-í dico ñá túú àúⁿ nă cuu chindee ñaha-gá, chi ío-gá vai chiuⁿ-gá ní cuu sa ta quide-í cuáháⁿ dàcúúxí dăva-gá cue tée ní táuchíúⁿ-gă cáháⁿ tnúhu-gá te ñá díú mēe-í ducaⁿ quide-í chi mee Yă Ndiöxí ío cundahú iní ñáhá-gă chindēe ñaha-gá xii-í quide-í chiuⁿ-gá. ¹¹ Te ñá túú nă cada-xi cuēi dăva-gă-güedé sa ní cuu vai-gă chiuⁿ-gá quide-güedē àdi yúhú, chi ñⁿ-ni tnúhu cáháⁿ-ndí te tnúhu-áⁿ cúu tnúhu ní sándáá iní-ndó.

Cue ñáyiú ní xihí ndotó-yu

¹² Te nchúhú cue tée cáháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú cáháⁿ-ndí sá ní xihí-gá te ní ndoto-gá, ¿te ná cuendá dăva nchòhó cächí-ndó să vă ndótó cuē ñáyiú ní xihí? ¹³ Te núu ducaⁿ sàni iní-ndó să vă ndótó cuē ñáyiú ní xihí te ni Xítohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá te núu ducaⁿ. ¹⁴ Te núu dicó Xítohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá ñá, te nchaa tnúhu sá dănēhé ñáhá-ndí xii-ndo ñà túú nândíhi-xi te núu ducaⁿ, te àúⁿ nă cuu sándáá iní-ndó-gă te núu ducaⁿ. ¹⁵ Te núu dicó cúu-xí ñⁿ sá ndáá tnúhu sàni iní dăva-ndo ña, te dàcuandehnde-ndí sá cáháⁿ-ndí tnúhu Yă Ndiöxí núu-ndó te núu ducaⁿ, te ñá túú cáháⁿ ndáá-ndí núu-ndó să Yă Ndiöxí ní dándótó-gă Xítohó Jesucristú, te núu ndáá năcuáa sàni iní dăva-ndo să vă ndótó cuē ñáyiú ní xihí, dico ñá ndáá năcuáa sàni iní-ndó. ¹⁶ Te núu vá ndótó cuē ñáyiú ní xihí te ni Xítohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá. ¹⁷ Te núu Xítohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá ñá, te àúⁿ nă cuu sándáá iní-ndó-gă te núu ducaⁿ, te ndècu-ni cuéchi-ndo núú Yă Ndiöxí te núu ducaⁿ. ¹⁸ Te núu ndáá năcuáa sàni iní-ndó ñá te cue ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú ñáyiú ní xihí ní xita nihnú-yu te núu ducaⁿ. ¹⁹ Te núu nchoo ndècu ndíhi-o tnúhu ndee iní núú Xítohó Jesucristú cuendá-ni sá cundècu-o ñuyíú-a ña, te cùu-o ñáyiú ío-gá duuⁿ duuⁿ ndàhú sá cúu-xí dăva-gă ñáyiú te núu ducaⁿ.

²⁰ Dico ndáá sá Xítohó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá núu xíáⁿ cútnùni iní dăva-o să ndótó cuē ñáyiú ní xihí

ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá. ²¹ Te sá cuéchi ñⁿ-ni tée ní xindecu ñuyíú-a xíáⁿ xihí ñáyiú, te sá cuendá ñⁿ-ni tucu ingá tée te ndoto cue ñáyiú ní xihí. ²² Te nchaa ñáyiú xihí-yu sá cuéchi ñⁿ tée, te tée-áⁿ cúu-dē ndí Àdán tée díhna nuu ní cuu ñani tnáhá cuē ñáyiú ñuyíú. Te díu-ni ducaⁿ sá cuendá ñⁿ-ni tée te ndoto cue ñáyiú ní xihí, te tée-áⁿ cúu-dē Xítohó Jesucristú chi nchaa ñáyiú ndècu ndíhi-gá ndotó-yu. ²³ Te díhna-gá Xítohó Jesucristú ní ndoto-gá xíáⁿ cútnùni iní dăva-o să ndùu na quixi tucu-gá ñuyíú-a te dăvá-áⁿ ndoto nchaa ñáyiú ní xihí ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá. ²⁴ Te dătnùni ducaⁿ te sáá nduu nă nchaa sá ío ñuyíú, te Xítohó Jesucristú danăa-gă nchaa ndi túhú sá cúnùu ío ñuyíú-a, chi danăa-gă nchaa ñáyiú ío cúnùu, ndíhi yucu ñávăha, ndíhi nchaa espíritú xínú cuéchi núu-xi. Te ducaⁿ te cúñaha-gă xii Tătá-ó Dütú Ndiöxí taxi tnùni-gá. ²⁵ Chi Xítohó Jesucristú dacuití taxi tnuni-gá ndéé ná sáá nduu danăa-gă nchaa sá cúu ũhú iní ñáhá xii-gă. ²⁶ Te ndéé núu ní ndíhi-ná te danăa-gă sá quide xihí ñáyiú. ²⁷ Te ducaⁿ chi cáháⁿ-xi núu tütú Yă Ndiöxí sá mée-gă ní nachihi-gă nchaa sá ío ndaha Xítohó Jesucristú cuendá sá mée Xítohó Jesucristú taxi tnùni-gá, te vá yōo ñⁿ taxi tnuni ñáhá xii Yă Ndiöxí, chi mee Yă Ndiöxí cúu-gă Yaá ní nachihi-gă nchaa sá ío ndaha Xítohó Jesucristú. ²⁸ Te díhna-gá ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii Xítohó Jesucristú Yaá cúu Dēhe-gá sá quíndăha-gă nchaa sá ío, te òré ná quíndaha Xítohó Jesucristú nchaa sá ío, te cúñaha-gă xii Yă Ndiöxí taxi tnùni ñáhá-gă xii-gă, te ducaⁿ te mee-nă Yă Ndiöxí taxi tnùni-gă nchaandi túhú sá ío.

²⁹ Te núu ñá túú ndáá cáháⁿ-í, ¿te ná cuendá dăva ñáyiú sànduté-yu cuendá ñáyiú ní xihí núu ñá túú ndáá sá ndótó ñáyiú ní xihí?

³⁰ Te nchúhú ducaⁿ-ni sàni iní ñáyiú cahni ñáhá-yu xii-ndí, te núu vá ndótó ñáyiú ní xihí te àúⁿ nă cuu ducaⁿ

quède cahnu iní-ndí ducaⁿ cuíní-yu cahni ñàhá-yu xii-ndí te núu ducaⁿ.
 31 Te nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú ío váha sàni iní-í cuèndá-ndó, chi ndècu-o ichi-gá. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñⁿ nduu ñⁿ nduu ndeé iní ñàhá ñáiyu cahni ñàhá-yu xii-í. 32 Te núu dicó ndáá sá vã ndótó ñáiyu ní xihí dàtná càchí dava ñáiyu, te àúⁿ nã cuu ní xíndecu-í ñuú Éfesú ní cuu úhú iní ñàhá ñáiyu xii-í te núu ducaⁿ, chi ñáiyu-áⁿ ñí quidé-yu dàtná quidé ñⁿ quítì dééⁿ sã cúu-xi-í. Te núu ndáá sá vã ndótó ñáiyu ní xihí ñá, te váha-gá nũu cachí-ó dàtná càchí ñáiyu: “Vitna na còho-o te na càxi-o chi tneé idá cuú-ó”, duha càchí-yu.

33 Te vá dáñá-ndó mèe-ndo dan-dahú ñàhá ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo, te ngüíta-ndo càni iní-ndó dàtná sání iní-yu. Chi quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ tucu dava-gá ñáiyu, chi càchí-yu sá nũu ñáiyu quède váha na nihí tnáhã-yu ndìhi ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, te ngüíta ñáiyu quède váha-áⁿ cadá-yu tnàhá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá dàtná quidé ñáiyu-áⁿ. 34 Te ío váha cuáha-ndo cuèndá nàcuáa cundecu-ndo, te vá cadá-gã-ndó dàtná quidé cuè ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te dava-ndo quède-ndo datná quidé cuè ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha chi ñá túú sàndáá iní-ndó Yã Ndiöxí. Te duha càháⁿ-í cuèndá sá cúcàháⁿ núu-ndó cuèndá nchaa sá ñà túú váha quède-ndo.

Nàcuáa ndoto ñáiyu ní xihí

35 Te cudana dava-ndo ndècu tnúhu-ndo nũu nása ndoto ñáiyu ní xihí, te nása cunduu yiqui cùñú-yu òré ndotó-yu. 36 Te nchòhó ñáiyu ducaⁿ càháⁿ cúu-ndó ñáiyu ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi, te duha na càháⁿ-í nàcuáa tecú tnùní-ndó. Te núu ñⁿ tatá ná chíhí-ó te tèhyú mée-xí te xínu déhe-xi. 37 Dico ñá díú sã sã ní xínu ta sàhnu cuáháⁿ ní cùxi-o, te ñⁿ ducaⁿ quède-o cuéi triú ndìhi nchaa dava-gá tatá xítú-ó. 38 Te Yã Ndiöxí quidé-gã sácũnduu tatá xínu-áⁿ dàtná

cuíní mée-gã cunduu. Te ndèda-ni càa tatá te ñⁿ ducaⁿ quidé-gã sácũnduu-xi nàcuáa tàú-xi cunduu. 39 Te ndí díⁿ ndáa nchaa yiqui cùñú, chi tucu càa yiqui cùñú nchoo cuè ñáiyu, te tucu càa yiqui cùñú nchaa quítì xica núu ñúhú, te tucu càa yiqui cùñú nchaa quítì ndàva, te tucu càa yiqui cùñú nchaa chácá. 40 Te ducaⁿ ñà túú ñⁿ-ni caa nchaa yiqui cùñú sá ío andíu ndìhi nchaa yiqui cùñú ñáiyu ío ñuyú-a, te ducaⁿ ñà túú ñⁿ-ni ndáa vii nchaa sá ío andíu ndìhi ñuyú-a. 41 Te ducaⁿ cùu tucu-xi nchícanhí chi tucu dàyehé-xi, te tucu dàyehé yóó, te tucu dàyehé nchaa chódíní, te ducaⁿ ñà túú ñⁿ-ni dayehé nchaa chódíní. 42 Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáiyu ní xihí te ndoto, chi tucu càa yiqui cùñú-yu sá nguĩndũxi te tucu cunduu yiqui cùñú-yu òré ndotó-yu, te yiqui cùñú sá ndótó ndìhí-yu-áⁿ vã ndìhí ñihnu-gá-xi. 43 Te yiqui cùñú ñáiyu xihí ñá túú nandìhi-xi, dico yiqui cùñú sá ndótó ndìhí-yu te ío váha cunduu. Te nchaa yiqui cùñú ñáiyu xihí ñá túú tnàhí-gá ndee-xi, dico yiqui cùñú ndoto ndìhí-yu xíãⁿ ío cunduu ndee-xi. 44 Te yiqui cùñú nchaa ñáiyu xihí cúu-xi cuèndá ñuyú-a, dico yiqui cùñú sá ndótó ndìhí-yu xíãⁿ cundecu-ná-xi cuèndá Espiritú Yã Ndiöxí. Te dàtná ío yiqui cùñú sá cúu-xi cuèndá ñuyú-a, te ducaⁿ ío yiqui cùñú sá cúu-xi cuèndá mee-nã Espiritú Yã Ndiöxí.

45 Te núu tütú Yã Ndiöxí càchí-xi: “Ndí Ádán ndí ní xíndecu ndeé díhna ní chíhi Yã Ndiöxí iní ndí”, duha càchí-xi núu tütú-gá. Te ingá tucu tée cùu-dé dàtná ndí Ádán te tée-áⁿ cúu-dé Xítohó Jesucristú, te Yáá-áⁿ quidé-gã sá mèe-ná Espiritú Yã Ndiöxí quidé-xi ndècu-o ichi-gá vitna. 46 Te díhna-gá yiqui cùñú cuèndá ñuyú-a ní nguĩndecu, te dàtnuní nguĩndecu yiqui cùñú cundecu ndìhi mee-nã Espiritú Yã Ndiöxí. 47 Te tée díhna nuu ñí xíndecu ñuyú-a chi ñuhu ní cadúha ñaha Yã Ndiöxí xii-dé, te tée-áⁿ cúu-dé

ndíi Ádán, te ingá tucu téé ní cuuⁿ-dé andíu te téé-áⁿ cúú-dě Xítóhó Jesucristú. ⁴⁸ Te nchaa ñáyiú cãa yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui cuñú té Ádán téé ducaⁿ ñi cuáha ñuhu-áⁿ, te nchaa ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndíhi téé ducaⁿ vëxi cuuⁿ andíu-áⁿ, ñáyiú-áⁿ nduu yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui cuñú ní nduu táhú-dě ndécú ndíhi-dé vitna, te téé-áⁿ cúú-dě Xítóhó Jesucristú. ⁴⁹ Te nchaa ñáyiú ñuyíú-a cãa-yu dàtná-ni cãa datná-ni nduu téé ducaⁿ ñi cuáha ñuhu-áⁿ. Te nchaa nchoo ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndíhi téé ducaⁿ vëxi cuuⁿ andíu-áⁿ nduu-o dàtná-ni cãa datná-ni nduu téé-áⁿ tucu.

⁵⁰ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cãchí tñuhu-í xii-ndo sã ncháá nãcuáa cãa yiqui cuñú ñáyiú xñdecu vitna vá sãa-xi cundecu-xi núú ndécú Yã Ndiöxí táxi tñùn-í-gá, chí ñuyíú-a ndíhi ñihnu-xi. Dico sã tàú-xi sáá núú ndécú-gã táxi tñùn-í-gá xini ñuhu-xi cuu-xi sã cúdíi cundecu. ⁵¹ Te na cãchí tñuhu-í xii-ndo ñⁿ tñuhu sã yíyùhu ni cuu: Dava-o cùú-ó te dava-o cundecu-ni-o, dico nchaa-o nãdáma yiqui cuñú-ó. ⁵² Te uuⁿni ducaⁿ nãdáma yiqui cuñú-ó òré cáháⁿ ñⁿ cúú, te cúú-áⁿ cãháⁿ-xi òré sa ta cùyatni naa ñuyíú. Te òré cáháⁿ cúú-áⁿ te ndoto nchaa ñáyiú ní xihí ñáyiú ní xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ te vá ñⁿ nduu ñⁿ quíú-gã cuú-yu. Te nchaa ñáyiú ndècu vívú te nãdáma yiqui cuñú-yu tñáhá-yu. ⁵³ Te nchaa yiqui cuñú ndécú ndíhi nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú-a vitna ñá túú cùdíi-xi chí xihí-xi, dico yiqui cuñú nduu táhú nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú chí cudíi-xi ni caa ni quíhíⁿ chí vá cùú-gá-xi. ⁵⁴ Te òré ná nduu táhú-ó yiqui cuñú sã dúcáⁿ cùdíi ni caa ni quíhíⁿ-áⁿ, te vá cundècu ndíhi-gá-ó yiqui cuñú sã ñà túú cùdíi. Te dàvá-áⁿ te quee ndáá-xi nãcuáa cãháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiöxí núú cãchí-xi: “Vitna ñá túú-gã xihí ñáyiú chí mee-nã Yã Ndiöxí cúnú-gã táxi tñùn-í ñáhá-gã

xii-yu. ⁵⁵ Te ñá túú tñáhí-gá ná ndoho ñáyiú sã cuendá tñuhu xihí, chí vá cóó-gã tñuhu xihí”, duha cãchí-xi núú tütú Yã Ndiöxí. ⁵⁶ Te cue ñáyiú ndècu ndíhi-yu tñuhu sã sánú ichi ñaha xii-yu nãcuáa cadá-yu cundecu-yu dico uuⁿ-gã quídè-yu nchaa sã cuèhé sã dúhá. Te sã cuendá nchaa sã cuèhé sã dúhá quídè-yu-áⁿ, te xiãⁿ ní ngundecu tñuhu xihí dándòho ñaha-xi xii-yu. ⁵⁷ Dico táxãhu xii Yã Ndiöxí chí ní taxi-gã tñuhu ndee iní ndécú ndíhi-o sã sãá nduu te vá quíní-gá-ó tñuhu xihí, te ducaⁿ chí ndècu ndíhi-o Xítóhó Jesucristú.

⁵⁸ Te xiãⁿ nũu cãháⁿ-í dóho nchòhó cue ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú chí ío cùu iní ñáhá-í xii-ndo, te cãháⁿ-í dóho-ndo sã cãchícúⁿ ñihnu-ni-ndo ichi Xítóhó Jesucristú cuèi nãndi na cãda ñaha ñáyiú xii-ndo sã cuendá-gã, te ío nducu ndèe-ni-ndo cada-ndo chiuⁿ-gã, chí sa ñaha-ndo sã ncháá chiuⁿ quide-o cuendá-gã ñá túú àúⁿ nã cuu quide-o.

16

Nãcuáa sãcãⁿ tñáhá ñáyiú díhúⁿ

¹ Te na cãchí tñuhu-í xii-ndo cuendá díhúⁿ sã sãcãⁿ tñáhá-ndó sã cúú-xi ñáyiú ñuú Jerusálén, chí ñu-ni duha ní dánèhé-í cue ñáyiú xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñⁿ ñⁿ xichi distritú Gàlaciá. ² Te duha cada-ndo ndí tñáhá nduu ndumíngú, te ñⁿ ñⁿ-ndo dàquee díhúⁿ-ndo sacú díhúⁿ nãcuáa chindee ñaha Yã Ndiöxí xii-ndo ñihí-ndó cuendá òré quexio-í te sa cundecu túha díhúⁿ-áⁿ. ³ Te òré quexio-í te mee-ndo cãxi-ndó-yu núú ndédacãa-yu sãni iní-ndó cãda ndáá canehé díhúⁿ-áⁿ quíhíⁿ ndaha ñáyiú xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Jerusálén. Te cadúha-í ñⁿ úú tutú canehé-yu quíhíⁿ cuendá cutnùn-í iní ñáyiú ñuú Jerusálén nãcuáa nduu chiuⁿ cuáháⁿ-yu. ⁴ Te núu xini ñuhu-xi sã quíhíⁿ-í te candeca-í-yu quíhíⁿ.

Té Pãblú sãní iní-dé quíngoto-dé cue ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLŪ QUIHĪⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

*Té Pāblū cādūha-dé tutú quihĭⁿ
ndaha ñáyiu xĭndecu ichi Xítóhó Jesu-
crístú ndécú ñuú Còrintú*

¹ Yúhú té Pāblū cāhāⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú chi ducaⁿ ñ cachí Yá Ndiöxí cunduu. Te cādúha-í tutú-a ndihĭ té Timüteú té ndècu ndihĭ-o ichi-gá cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu xĭndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñuú Còrintú, te tutú-a cuu-xi tnàhá cuendá nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí xĭndecu nchaa ñuú yĭndèhu distritú Acāyá. ² Te xicáⁿ táhù-í núú Tātá-ó Dútú Ndiöxí ndihĭ núú Xítóhó Jesucristú sá ïo na chĭndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ðiu-ni ndĭ ndùú-gá ná càda te ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

*Té Pāblū cāhāⁿ-dé nchaa nàcuáa
ndòho-dé*

³ Te chí ná cāchĭ-ó sá ïo váha iní Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tātá Xítóhó Jesucristú, te ðiu-ni Dútú Ndiöxí cúú-gă Yaá ïo cùndahú iní ñáhá xii-o, te ðiu-ni-gă cúú-gă Yaá táxí tnúhu ndee iní. ⁴ Te cuēi nāndĭ ndòho-o ndecu-o dico ðiu-ni Dútú Ndiöxí táxí-gă tnúhu ndee iní xii-o, te ducaⁿ quide-gă cuendá sá nchóó cuāñaha-o tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiu nāndĭ ndòho ndecu, te ðiu-ni nchaa tnúhu ndee iní táxí-gă xii-o ðiu-ni nchaa tnúhu ndee iní-áⁿ cuāñaha-o xĭ-yu. ⁵ Te Xítóhó Jesucristú ïo ní ndoho-gá, te ducaⁿ nchòo tucu ïo ndòho-o, te ducaⁿ ïo vāi tnúhu ndee iní nihĭ-ó ndècu ndihĭ-o chi ndècu-o ndihĭ Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te nchúhú nāndĭ ndòho-ndĭ ndécú-ndĭ cuendá sá nchòhó nihĭ-ndó tnúhu ndee iní cundecu ndihĭ-ndo te nanihĭ tǎhú-ndó. Te Yá Ndiöxí táxí-gă tnúhu ndee iní xii-ndĭ, te ducaⁿ quide-gă cuendá sá nchòhó tnàhá-ndó nihĭ-ndó tnúhu ndee iní-áⁿ te nanihĭ tǎhú-ndó, te ducaⁿ càda

ndee cada cahnu iní-ndó ndòho-ndo datná ndóhó nchúhú. ⁷ Te nchúhú ïo váha sàni ndáá iní-ndĭ cuendá-ndó chi ndòho-ndo datná ndóhó-ndĭ, te ducaⁿ tàxi Yá Ndiöxí tnúhu ndee iní xii-ndo datná táxí-gă xii-ndĭ.

⁸ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihĭ-ndĭ ichi Xítóhó Jesucristú cuinĭ-ndĭ cachí tnúhu-ndĭ xii-ndo nàcuáa ní yáha-ndĭ cùtnàhá ní xĭndecu-ndĭ distritú Àsiá chi dàvá-áⁿ ïo ní ndoho-ndĭ, te luha-ná te vá cùndèe iní-ndĭ yáha-ndĭ nchaa tnúndòho-áⁿ ní cùu chi ní xehndé iní-ndĭ sá vǎ cǎcu-ndĭ. ⁹ Chi ní sani iní-ndĭ sá ndĭyi-ná cuu-ndĭ ní cùu, te ducaⁿ ñ yáha-ndĭ cuendá sá ïo-gá quĭndáá iní-ndĭ Yá Ndiöxí sá díú-gă taunihnu ñaha-gă xii-ndĭ, te ñá díú mèe-ndĭ taunihnu-ndĭ mée-ndĭ, te ðiu-gă cúú-gă Yaá dándòto cuēi ñáyiu sa ní xĭhĭ. ¹⁰ Te ðiu-ni-gă ní taunihnu ñaha-gă ñá túú ní sàhni ñaha ñáyiu xii-ndĭ, te ðiu-ni-gă táunihnu ñaha-gă xii-ndĭ cuēi vitna, te cùtnunĭ ndáá iní-ndĭ sá díú-ni-gă taunihnu ñaha-gă xii-ndĭ núú cuaháⁿ núú vĕxi te vá cáhni ñaha ñáyiu. ¹¹ Te nchòhó tnàhá-ndó chĭndee ñaha-ndo xii-ndĭ chi cāhāⁿ ndihĭ-ndo Yá Ndiöxí cuendá-ndĭ, te ïo vāi ñáyiu cāhāⁿ ndihĭ ñàhá-yu xii-gă cuendá-ndĭ, te ducaⁿ ïo vāi ñáyiu ndàcáⁿ táhū-yu núú-gă cuendá nchaa sá vǎha quide ñaha-gă xii-ndĭ.

*Té Pāblū cāhāⁿ-dé ná cuendá ñá túú
ní náyaha-dé ñuú Còrintú*

¹² Te ïo váha cùu iní-ndĭ chi cùtnunĭ iní-ndĭ sá cúú-ndĭ cue tée cùu ndáá datná cuinĭ Yá Ndiöxí cunduu ndècu-ndĭ ñuyúú-a, te ðiu-ni ducaⁿ quide-ndĭ sá cúú-xi-ndó chi mee-gă cùndahú iní ñáhá-gă xii-ndĭ chĭndèe ñaha-gă, te ñá túú quide-ndĭ datná sání iní cue ñáyiu ñuyúú-a. ¹³⁻¹⁴ Nchaa nàcuáa ndèu tnúhu chĭdo tnunĭ-ndĭ dáquixi-ndĭ ndaha-ndo cùu-xi mee-ni tnúhu sá ñà túú ũhú tecú tnùnĭ-ndó. Te nchòhó sá cùtnunĭ luha iní-ndó nàcuáa quide-ndĭ ndécú-ndĭ, te cuinĭ-ndĭ sá ïo-gá váha

tecú tnùní-ndó cuèndá sá òré ná quìxi tucu Xítohó Jesucristú, te dàvá-áⁿ ò cada nínu ñaha-ndo xii-ndí dàtná cada nínu ñaha-ndí xii-ndo. ¹⁵ Te cuèndá xiáⁿ núu ní sani iní-í yáha cáháⁿ-í úú xito núu ndécú-ndó cuèndá ío cudíí iní-ndó. ¹⁶ Chi ní sani iní-í sá òré quíhíⁿ-í distritú Macèdoniá te yáha cáháⁿ-í núu ndécú-ndó, te òré ndixi tucu-í te nayáha cáháⁿ tucu-í, te òré nayáha cáháⁿ-í te taxi-ndo sã cúú ìchi-í cuèndá quíhíⁿ-í distritú Jùdeá, duha ní sani iní-í ní cùu. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñà túú ní quíxi coto ñaha-í xii-ndo te cudana sàni iní-ndó sã yùhú ñà túú ní sãha váha-í cuèndá nàcuáa ní sani iní-í cada-í, àdi cudana ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cue ñáyiu-áⁿ tnaa càchí-yu sá cúú càdá-yu ìⁿ sá sání ìní-yu cada-yu te tnaa càchí-yu sá ñáhá. ¹⁸ Dico Yá Ndiòxí Yaá ío váha quide ndáá nàha ndáá nàhá càxi-gá sá nchùhú ñà túú dàma-ndí sá càháⁿ-ndí. ¹⁹ Te yùhú ndíhi té Silvanú ndíhi té Timùteú dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuèndá Xítohó Jesucristú Yaá cúú Dèhe Yá Ndiòxí, te Xítohó Jesucristú cúú-gã Yaá ñà túú dàma-gã tnúhu càháⁿ-gã, chi cùu-gã Yaá càháⁿ mee-ni tnúhu ndáá tnúhu cuíti. ²⁰ Te ñu-ni Xítohó Jesucristú cúú-gã Yaá quidé nchàa nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí. Te sá cuèndá sá dúcáⁿ quide Xítohó Jesucristú xiáⁿ càchí-ó sã ío càhnu cuu Yá Ndiòxí. Te nchaa-o na càchí-ó sã díú-ní òucaⁿ na cada-gã. ²¹ Te mee Yá Ndiòxí quidé-gã ndécú-ní-ó ìchi Xítohó Jesucristú. Te ñu-ni mee-gã ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-o cuèndá cunu cuechi-o núu-gã. ²² Te Yá Ndiòxí ní quide-gã sá nchóó cùu-o ñáyiu cùu cuèndá-gã, te ní taxi-gã Espiritú-gã ní ngúndecu ndíhi-o cuèndá cutnùní iní-ó sã ndáa cada ñaha-gã xii-o nàcuáa ní cachí-gã cada-gã.

²³ Te Yá Ndiòxí nàhá-gã sá yùhú càháⁿ ndáá-í ná cuèndá vátá quíxi-gã-í quíxi coto ñaha-í xii-ndo, te vátá quíxi-gã-í chi ñà túú cuíní-í dandíhú-í iní-ndó. ²⁴ Te nchúhú ñà túú tàú-ndí cada yica ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa quíndáá iní-ndó Yá Ndiòxí, chi sa

sàndáá váha iní-ndó-gã, chi nchúhú cuíní-ndí chindee tnúhu ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa ío-gã cudíí iní-ndó cùndecu-ndo.

2

¹ Te ní sani ndáá iní-í sá vã quíxi ndíhi-ni-í quíxi coto ñaha-í xii-ndo cuèndá sá vã dándíhú-í iní-ndó. ² Te nchòhó cúú-ndó ñáyiu tàxi tnúhu ndee ìní xii-í cudíí ìní-í ndécú-í, te xiáⁿ núu ñà túú cuíní-í dandíhú-í iní-ndó, chi núu ducaⁿ na càda-í te vá cùndècu váha-gã iní-ndó nàcuáa taxi-ndo tnúhu ndee ìní xii-í. ³ Te xiáⁿ núu ní tendaha-í tutú véxi ndaha-ndo cuèndá sá òré quíxi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-áⁿ quíní-í sá quidé-ndó nàcuáa cudíí ìní-í te ñà díú dà dandíhú-ndó ìní-í òré quexì-í, chi nchòhó tàú-ndó càda-ndo sá yùhú cudíí ìní-í. Te cùtnuní ndáá iní-í sá núu yùhú cudíí ìní-í te tnàhá nchòhó cudíí ìní-ndó cuèndá sá dúcáⁿ cudíí ìní-í. ⁴ Te ndàhyú-í sá ndíhú iní-í òré ní cadúha-í tutú ní dáquixì-í ndaha-ndo, chi ío cuehé sã sání ìní-í, te ñà túú ní dàquixì-í tutú-áⁿ ndaha-ndo cuèndá sá dándíhú iní ñáhà-í xii-ndo, chi ní dáquixì-í cuèndá sá nchòhó cutnùní iní-ndó sã ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

Nàcuáa tàú ñáyiu ñuú Còrintú cada-yu cuèndá ìⁿ ñáyiu ñà túú quide ndáá

⁵ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuèndá ìⁿ tée ní quide ìⁿ sá ñà túú tàú-dé cada-dé ndécú ndíhi-ndo, te ní quide ndàhú-xi luha iní-í cuèndá sá ñí quide-dé-áⁿ dico nchòhó tnàhá-ndó ñí dándíhú-dé luha iní-ndó, te duha càchí-í sá lúhá-ní ñí dándíhú-dé iní-ndó cuèndá sá vã cuidó-gã-í ná tnúhu cáháⁿ-í. ⁶ Te nàcuáa ní ndatnúhu-ndo ñí quide ndáá-ndó cuèchi tée-áⁿ te sa ndóí-gã cuu nàcuáa ní quide-ndo-dé. ⁷ Te vitna tàú-ndó càda cahnu iní-ndó sã ñí quide-dé, te cuáñaha-ndo tnúhu ndee ìní xii-dé chi núu ñáhá te vá ñíhí ndéé-gã-dé cada-dé sá vãha cuèndá sá ndíhú iní-dé. ⁸ Te xiáⁿ núu càháⁿ ndàhú-í núu-ndó sã càdá tucu-ndo sá cúú

iní-ndó-dě. ⁹ Te d̄u-ni cuendá iha cãháⁿ-í ìⁿ núú tütú sá sã ní dáquixì-í ndaha-ndo, te ducaⁿ ñi quide-í xító ndèe ñáhà-í xii-ndo nõu ndisa cuiní-ndó càda-ndo nchaa nacuaa cãháⁿ-í. ¹⁰ Te ndèda-ni cà ñáyiù na càda cahnu iní-ndó ìⁿ sá quidè-yu, te tnàhá yúhú cada càhnu iní-í sá quidè-yu tucu. Te núu ìó ìⁿ sá xíní ñùhu-xi cada cahnu iní-í te quide cahnu iní-í, te mee Xítóhó Jesucristú nãhá-gã sá dúcãⁿ quide-í, te ducaⁿ quide-í cuendá sá nchòhó cuu-xi sã vãha xii-ndo. ¹¹ Te ducaⁿ te sãcuíhnã vã ñihí-xi ná cada ñaha-xi xii-o, chi nchoo sã xini-ó nãcuãa quide-xi.

Té Pãblú ndìhú iní-dé ndécú-dě ñuú Tròás

¹² Te ní xica-í cuáhãⁿ-í ñuú Tròás cuendá yacãⁿ cãháⁿ-í tnúhu sã cãháⁿ nãcuãa naníhí tãhú-ó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te òré ní quexìo-í te ní níhì-í ìⁿ ichi càhnu cãháⁿ-í tnúhu-gã. ¹³ Dico ñã túú ní cùu vãha iní-í chi ñã túú ní naníhì-í té Títú tée ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucristú, núu xiãⁿ ní quide ndee iní tnãhá-í ndìhi cue ñáyiù ñuú-ãⁿ, te ní xica-í cuáhãⁿ-í distritú Macèdoniã.

Dàquetìhú-ó yucu ñãvãha chi ndècu ndìhi-o Xítóhó Jesucristú

¹⁴ Te táxãhu xii Yã Ndiõxí chi ducaⁿ-ni sãnu ichi ñaha-gã xii-ndí nãcuãa cunuu-ndí núú yucu ñãvãha chi ndècu ndìhi-ndí Xítóhó Jesucristú, te mee Yã Ndiõxí sãchìuⁿ ñaha-gã xii-ndí cãháⁿ-ndí tnúhu-gã. Te cada iní-ó sã tnúhu-gã-ãⁿ cúu-xí dàtnã ìⁿ yúcu sã ìo vãha sãháⁿ te ta xítenuu dicó-xi ndèni ní cuu cuáhãⁿ. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu tnúhu-gã chi nchúhú quidè-ndí nãcuãa ta xítenuu ndèni ní cuu cuáhãⁿ. ¹⁵ Te cùu-ndí dàtnã dicó ìⁿ yúcu sã ìo vãha sãháⁿ, te nãcãni cuendá Xítóhó Jesucristú núú Yã Ndiõxí, te dicó yúcu-ãⁿ nchítã cuèi núú xĩndecu cue ñáyiù sa ní naníhí tãhú, te cuèi núú xĩndecu cue ñáyiù ta xĩta ñihnu cuáhãⁿ. ¹⁶ Te sã cúu-xí cuè ñáyiù ta xĩta ñihnu cuáhãⁿ-ãⁿ, dicó yúcu-ãⁿ cúu-xí dàtnã ìⁿ sã sãhni ñaha xií-yu, dico sã cúu-xí

cuè ñáyiù sa ní naníhí tãhú, dicó yúcu-ãⁿ cúu-xí dàtnã ìⁿ sã ndécã iní-yu, ducaⁿ sãtnahã-xi cùu nchúhú. Te vitna chí cuãha cuendá nõu ná cúu ñáyiù sãni iní-ndó ndàcu cada nacuaa ndùu tnúhu cãháⁿ-í-a. ¹⁷ Chi nchúhú cãháⁿ-ndí tnúhu Yã Ndiõxí dico ñã túú ndãhú quidè-ndí ndìhi tnúhu-gã dàtnã xĩquide dava-gã-güedé, chi quide ndãã-ndí cãháⁿ-ndí tnúhu-gã, te mee-gã ní cachí-gã sã dúcãⁿ càda-ndí te ndèhe-gã sã nchúhú quidè-ndí nãcuãa ní cachí-gã, chi ndècu ndìhi-ndí Xítóhó Jesucristú.

3

Cuendã ìngã núú sã vãha ní cachí Yã Ndiõxí cada-gã ñáyiù

¹ Te cuèi duha cãháⁿ-ndí núú-ndó dico ñã túú xini ñùhu-xi sã cũñaha-ndí xii-ndo sã cúu-ndí cue tée quide vãha, te ni ñã túú xini ñùhu-xi cacanehe-ndí ìⁿ tutú núú cãháⁿ-xi sã cúu-ndí cue tée vãha danèhé ñáhã xii-ndo datnã xĩquide dava-gã-güedé, te ni ñã túú xini ñùhu-xi sã nchòhó taxi-ndo ìⁿ tutú núú cãháⁿ-ndó sã nchúhú cúu-ndí cue tée quide vãha. ² Te ñã túú xini ñùhu-xi ducaⁿ cada-ndí. Te cùtnuní ndãã iní-ndí sã nchòhó cúu-ndó dàtnã ìⁿ tutú sã ìo vãha cãháⁿ cuendã-ndí. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu-ndo chi nchaa ñáyiù ñihí-yu tnúhu nãcuãa quide-ndo ndecu-ndo, te xiãⁿ cùtnuní iní-yu sã nchúhú cúu-ndí cue tée quide vãha. ³ Te nchòhó cúu-ndó cuendã Xítóhó Jesucristú, te cùu-ndo datnã tutú-gã te tutú-ãⁿ ñi táuchíuⁿ-gã xii-ndí ní cadúha-ndí, te mee-ni ndìhi Espiritú Yã Ndiõxí ní ngúndee tnúhu-ãⁿ te ñã díú ndìhi tindã ní ngúndee. Te ñã díú ìⁿ núú yúú ní ngúndee chi iní-ndó cùu-xi núú dúcãⁿ ñi ngúndee tnúhu-ãⁿ te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu-ndo.

⁴ Te duha cãháⁿ-ndí chi cùtnuní ndãã iní-ndí sã Yã Ndiõxí quidè vãha ñaha-gã xii-ndí, chi ndècu ndìhi-ndí Xítóhó Jesucristú. ⁵ Te nchúhú chi ndàcu-ndí quidè-ndí sã

váha dico ñá díú mée-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí, chi mee Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-gá xii-ndí nüu ndàcu-ndí quidé-ndí sá vâha. ⁶ Te mee Yá Ndiöxí ní quide-gá sá nchühú ndacu-ndí cunu cuechi-ndí núú-gã cáháⁿ-ndí núú ñáyiú cuendá ingá núú sã vâha ní cachí-gá cada ñaha-gã xií-yu. Te sá vâha ní cachí-gá cada ñaha-gã xií-yu-áⁿ ñà túú ñⁿ-ni cuu-xi ndihí nchaa tnúhu sá ñí xáhaⁿ-gã xii ndíi Moisés ní chídó tnùní ndíi, te ducaⁿ chi espíritú Yá Ndiöxí néhé chiúⁿ-xi nchaa tnúhu sá cáháⁿ cuendá nchaa sá vâha-áⁿ. Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, dándixi túu-xi iní nchaa ñáyiú ndècu ndihí tnúhu-áⁿ sã cuíta nihnú-yu cuendá nchaa cuéchi-yu, dico cue ñáyiú ndècu ndihí Espíritú Yá Ndiöxí ñáyiú-áⁿ ndécú ndihí-yu tnúhu ndee iní sá cãcu nihnú-yu.

⁷ Te tnúhu sá ñí cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé díhna nãcuáa cada ñáyiú ní ngúndeé-xi ñⁿ núú yúú quèhéⁿ. Te òré ní dátúu ndíi Moisés nãcuáa cáháⁿ tnúhu sá ñí cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé núú yúú-áⁿ núú cuè ñáyiú isrâél, te súúni ñí tásaⁿ núú ndíi te ñá túú-gã ní cùu cundehé-yu núú ndíi, te ducaⁿ-gã ducaⁿ-gã quidé-xí dátãsaⁿ-xi núú ndíi ní cùu ñá túú-gã ducaⁿ ní quide-xi. Te tnúhu ndéé núú yúú-áⁿ dándixi túu-xi iní cue ñáyiú sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te ío váha ní quide-xi cútnáhá ní ngúndecu ndihí cue ñáyiú isrâél tnúhu-áⁿ. ⁸ Te sá dúcáⁿ ñí quide-xi xiáⁿ cútnùní sá tnúhu cáháⁿ Espíritú Yá Ndiöxí vitna uuⁿ-gá ducaⁿ ío-gá váha quide-xi. ⁹ Te núu ducaⁿ ío váha ní quide-xi cútnáhá ní ngúndecu ndihí cue ñáyiú isrâél tnúhu sá dándixi túu iní-yu sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te uuⁿ-gá ducaⁿ váha quide-xi vitna ní ngúndecu ndihí-o tnúhu sá cáháⁿ nãcuáa quide Yá Ndiöxí cuendá sá vã cundècu-gá cuéchi ñáyiú núú-gã. ¹⁰ Te vá càchí-ó sã cùtnáhá ní ngúndecu ndihí cue ñáyiú isrâél tnúhu ndéé núú yúú-áⁿ ío-gá váha ní quide-xi, te ñáhá chi uuⁿ-gá váha quide-xi vitna

cuendá tnúhu sá cáháⁿ nãcuáa quide Yá Ndiöxí. ¹¹ Te núu ducaⁿ ío váha ní quide-xi cútnáhá ní ngúndecu ndihí ñáyiú isrâél tnúhu sá ñà túú ní cùdíi, te uuⁿ-gá ducaⁿ ío váha quide-xi vitna ní ngúndecu ndihí-o tnúhu sá vã ndíhí nihnu tnahí-gá.

¹² Te cùtnuní iní-ndí sá vã ndíhí nihnu sá dúcáⁿ ío váha quide-xi, núu xiáⁿ ío víi ío váha cùu iní-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu sá ñí ngúndecu ndihí-o. ¹³ Te ñá túú quide-ndí dàtná ní xóo cada ndíi Moisés, chi ndíi-áⁿ ñí xóo dàdáhu ndíi núú ndíi òré dátãsaⁿ-xi núú ndíi cuendá sá vã quíni cue ñáyiú isrâél òré ñá túú-gã dátãsaⁿ-xi núú ndíi. ¹⁴ Te cue ñáyiú isrâél ñá túú ní tècú tnùní váha-yu nãcuáa ní xóo danèhé ñáhá ndíi Moisés xií-yu, te cuèi ndéé vitna ñá túú tècú tnùní-yu òré dãcuáhá-yu tnúhu sá ñí cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé díhna nãcuáa cada-gá, te cada iní-ó sã dàtná sá ñí xídáhu núú ndíi Moisés yídáhu núú-yu cuendá sá vã cútnùní núú-yu cundehé-yu te tecú tnùní-yu, dico núu tnahá tnúhu-yu ndihí Xítohó Jesucristú te tecú tnùní-yu. ¹⁵ Te cuèi ndéé vitna òré dãcuáhá-yu nchaa tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés nchaa núú tütú ndíi, te cada iní-ó sã dàtná sá ñí xídáhu núú ndíi yídáhu núú-yu chi ñá túú tècú tnùní-yu. ¹⁶ Dico cue ñáyiú na túha ñaha xii Xítohó Jesucristú te tècú tnùní-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Te Xítohó Jesucristú ñⁿ-ni cùu-gá ndihí Espíritú Yá Ndiöxí, te nchaa ñáyiú ndècu ndihí Espíritú-gá ñá túú-gã táxi tnùní ñáhá ní ñⁿ sá ñà túú váha xií-yu. ¹⁸ Te dàtná cúú ñⁿ yutátá sã dánèhé núú ñáhá-xí xii ñáyiú ñⁿ sá vâha, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o chi quide-o nacuáa cáháⁿ ñáyiú sá ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá cundáá-ó ndècu-o ichi-gá dàtná quidé mée-gá quidé ndãá-gá. Te Espíritú-gá quidé-xí dùcaⁿ ta cundáá-ó núú-gã cuáháⁿ.

4

¹ Te mee Yá Ndiöxí ní cundáhú iní ñáhá-gã xii-ndí ní taxi-gá chiúⁿ

quide-ndí cãháⁿ-ndí tnúhu-gá, núu xíãⁿ ñá túú tnàhí nàtúhú iní-ndí cãháⁿ-ndí tnúhu-gá. ² Te nchúhú dàquee tíhú-ndí nchaandi túhú sá ñà túú vãha quide dayuhu ñáyiu, chi nchaa xíãⁿ cúú-xí ñⁿ sácáⁿnúú sá cúú-xí-yu, te nchúhú ñá túú sàni iní-ndí dandàhú-ndí ñáyiu te ni ñá túú sàni iní-ndí dama-ndí nàcuáa cãháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí, chi cãháⁿ ndáá-ndí nàcuáa tàú-xi cãháⁿ-ndí, te mee Yá Ndiõxí nãhá-gã nàcuáa ndùu tnúhu cãháⁿ-ndí núú ñáyiu, te ñáyiu-án cútnùní iní-yu sá nchúhú cãháⁿ váha-ndí. ³ Te cue ñáyiu ñá túú tècú tnùní nàcuáa ndùu tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó cãháⁿ-ndí núú-yu, ñáyiu-án cúú-yu ñáyiu ta xíta nihnu cuáháⁿ. ⁴ Te cue ñáyiu-án cúú-yu ñáyiu ío sàá iní-xi chi ñá túú cuíní-yu quíndáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú, te xíãⁿ núu sácúhna cúnùu-xi núú-yu te nihí-xi nàcuáa quide-xi dadáhu ndodo iní ñáhá-xí xii-yu cuendá sá vã tècú tnùní-yu tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-yu, te tnúhu-án cúú-xí tnúhu sá ío váha chi cãháⁿ-xi sá ío cãhnu cuu Xítohó Jesucristú, te cùu-gá dàtná méé Tãtã-gã Dútú Ndiõxí. ⁵ Te nchúhú ñá túú cãháⁿ-ndí cuendá sá cúú-xí mèe-ndí núú-ndó chi cãháⁿ-ndí cuendá Xítohó Jesucristú, te cãhí-ndí xii-ndo sã díú-gã cúú-gã Yaá ío cùnùu, te cãhí-ndí xii-ndo sã mée-ndí cúú-ndí dicó-ni cue téé xínu cuechi sá cúú-xí-ndó, te ducaⁿ quide-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xítohó Jesucristú. ⁶ Te Yá Ndiõxí Yaá ní dáyèhé ndéé cútnàhá nee ñuyíú ní cùu, Yaá-án ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú cada-gá nàcuáa tecú tnùní-ó sã ío cãhnu cuu mee Yá Ndiõxí. Te sá dúcãⁿ ní quide-gá te cada iní-ó sã dàtná tnúhu sá ní dáyèhé-gá iní-ó.

Ío quíndáá iní-ó Yá Ndiõxí

⁷ Te nchúhú ndécú ndíhi-ndí tnúhu Xítohó Jesucristú, te tnúhu-gá cúú-xí dàtná ñⁿ sá ío váha ñùhu ñⁿ xítí quídi ñuhu, te nchúhú cúú-ndí dàtná

quídi-án. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndí chi tnúhu-gá ío cãhnu cuu-xi te mee-ndí ñáhá, te ducaⁿ cùu nacuáa cutnùní sá méé Yá Ndiõxí quidé-gã nchaa sá vãha te ñá díú mèe-ndí. ⁸ Te cuéi ío ndòho-ndí ndécú-ndí dico nihí-ndí nàcuáa quide-ndí tá yãha-ndí nchaa tnúndòho-án cuáháⁿ, cuéi áma sa ndètu víi-ñã quehndé iní-ndí sá vã ndácú-ndí yãha-ndí nchaa tnúndòho-án, dico ndàcu-ndí yãha-ndí. ⁹ Te cuéi nànducu ñaha ñáyiu cuíní-yu ná cada ñáhá-yu xii-ndí dico ñá túú dàña ñaha Yá Ndiõxí xii-ndí, te cuéi cãnihá-yu xii-ndí dico cãcu-ndí ñá túú sàhni ñahá-yu. ¹⁰ Te ndèni ní cuu cuáháⁿ-ndí xícá cùu-ndí, te cãcu cãcu cahni ñáhá-yu xii-ndí dàtná ní quidé-yu Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ yãha-ndí cuendá cutnùní sá ndécú tũu Xítohó Jesucristú andíu te chindee ñaha-gá xii-ndí. ¹¹ Te nchúhú ñini ndècu-ndí ñuyíú-a te nchaa-ni nduu cãcu cãcu cahni ñaha ñáyiu xii-ndí sá cuendá Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ yãha-ndí ndécú-ndí cuendá cutnùní sá Xítohó Jesucristú ndécú ndíhi ñaha-gá xii-ndí cuéi vá cúdí yiqui cùnù-ndí cundecu-xi. ¹² Te sá dúcãⁿ cãcu cãcu cahni ñaha ñáyiu xii-ndí xíãⁿ nchòhó uuⁿ-gá tá nihí ndéé-ndó cuáháⁿ ndécú-ndó ìchi Xítohó Jesucristú.

¹³ Te ñⁿ téé ní xíndecu ndéé sanaha ñí chidó tnùní-dé núú tütú Yá Ndiõxí núú cãhí-xi: “Yúhú ní sãndáá iní-í Yá Ndiõxí núu xíãⁿ ní cãháⁿ-í”, duha ní cachí téé-án. Te dàtná-ni ní sàni iní téé-án ní cãháⁿ-dé te díu-ni ducaⁿ sàni iní nchúhú tucu núu xíãⁿ cãhí-ndí: “Sãndáá iní-ndí Yá Ndiõxí núu xíãⁿ cãháⁿ-ndí”, duha cãhí-ndí. ¹⁴ Te cùtnuní iní-ndí sá núu na cùu-ndí te Yá Ndiõxí dandòto ñaha-gá xii-ndí dàtná ní dándótó-gã Xítohó Jesucristú, te tnàhá nchòhó ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndo, te dàvá-án candeca ñaha-gã xii-o quíhíⁿ nucúndecu-o núú-gã. ¹⁵ Te nchúhú nãndí cùu sá tá yãha-ndí véxi cuendá nchòhó ngúndecu váha-ndo, te ducaⁿ cuíta cáyã-gã ñáyiu ngúndecu

váha sá xíi Yă Ndiöxí, te diu-ni ducaⁿ cuíta cuu vai-gá ñáyiu ndacáⁿ táhũ-yu núú-gă te cachí-yu sá ïo cãhnu cuu-gă.

16 Te xíãⁿ nõu nchúhú ñá túú tnàhí nàtúhú iní-ndí ndécú-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, te cuëi yiqui cùñú-ndí tá xàú-xi cuáháⁿ dico iní-ndí chi uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá nihí ndéé-xí cuáháⁿ. 17 Te nchaa sá ndóhó-ndí ñuyíú-a ñá túú cãchí-ndí sá cúú-xí ïⁿ tnúndòho cahnu vihi, chi tnaa-ni duha ndòho-ndí, te sá dúhá ndòho-ndí nándi ndòho-ndí ndécú-ndí ñuyíú-a te Yá Ndiöxí ío váha cada ñaha-gă xii-ndí nduu na sàá-ndí núú ndécú-gă, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha-gă xii-ndí ni caa ni quíhíⁿ. 18 Te nchúhú ñá túú nchícúⁿ nihnu-ndí sá tũu ndèhe-ndí ío ñuyíú-a, chi nchícúⁿ nihnu-ndí sá vátá quíní-gá-ndí ndécú àndiu, te ducaⁿ quide-ndí chi nchaa sá tũu ndèhe-ndí ío ñuyíú-a vá cúdĩ-xi cundecu-xi, te nchaa sá ñà túú tũu ndècu andiu xíãⁿ cudíi-xi cundecu-xi ni caa ni quíhíⁿ.

5

1 Te yiqui cùñú-ó cùu-xi datná ïⁿ vehe, te vehe-áⁿ ñà túú cúdĩ-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cùñú-ó chi vá cúdĩ-xi, te na sàá nduu vã cùndècu-gá-ó ndíhi yiqui cùñú-ó, te Yá Ndiöxí taxi-gá ïⁿ yiqui cùñú sáá sã cúú-xí-ó, te xíãⁿ cúú-xí datná ïⁿ vehe sá ñà túú ní càdúha cue ñáyiu ñuyíú-a, chi mee Yă Ndiöxí ní càdúha-gă vehe-áⁿ te vehe-áⁿ cudíi-xi cundecu-xi ni caa ni quíhíⁿ andiu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cùñú sá táxí Yă Ndiöxí xii-o chi cudíi-xi cundecu-xi ni caa ni quíhíⁿ. 2 Te nchúhú ndècu ndíhi-gá-ndí yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndíhi-ndí vitna te sama cuíní-ndí sá ío ndíhi taxi Yá Ndiöxí yiqui cùñú sáá cùndecu ndíhi-ndí. 3 Chi mee-gă vá dáñá-gă sá dúcáⁿ-ní cùnduu-ndí cundecu-ndí, chi dai taxi-gá yiqui cùñú sáá-ãⁿ xii-ndí. 4 Te ñini ndècu-ndí ndíhi yiqui cùñú-ndí vitna ío sàni iní-ndí te ndíhú iní-ndí, dico ñá díú sã dúhá

quide-ndí te ñá túú-gă tnàhá iní-ndí cundecu-ndí ndíhi yiqui cùñú-ndí, chi cuíní-ndí sá Yă Ndiöxí ío ndíhi taxi-gá yiqui cùñú sáá nduu táhú-ndí, chi xíãⁿ cudíi-xi ni caa ni quíhíⁿ te yiqui cùñú-ndí sá tá ndíhi nihnu cuáháⁿ-a vá cúdĩ-xi cundecu-xi. 5 Te ducaⁿ tnàhí ní cachí Yă Ndiöxí cunduu sá dúcáⁿ nduu táhú-ó yiqui cùñú sáá-ãⁿ, te ní taxi-gá Espiritú-gá ní ngúndecu ndíhi-o cuëndá cutnùní iní-ó sã ndàá taxi-gá yiqui cùñú sáá-ãⁿ nduu táhú-ó.

6 Te xíãⁿ nõu nchúhú nihí ndéé-ndí ndécú-ndí, te cùtnuní iní-ndí sá ñini ndecu-ndí ndíhi yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndíhi-ndí vitna te vátá sàá-gá-ndí cundecu-ndí mei nõu ndécú Xítóhó Jesucristú. 7 Te ducaⁿ cùtnuní iní-ndí chi sàndáá iní-ndí Yă Ndiöxí ndécú-ndí ñuyíú-a cuëi ñá túú xíní-ndí-gá. 8 Te ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá vãha-gă sá nõu vá cùndècu-gá-ndí ndíhi yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndíhi-ndí vitna. Te ducaⁿ sàni iní-ndí chi váha-gă cundecu-ndí mei nõu ndécú Xítóhó Jesucristú. 9 Te ío ndècu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xítóhó Jesucristú vitna ndècu-ndí ñuyíú-a, te diu-ni ducaⁿ càda-ndí cuëi òré vá cùndècu-gá-ndí. 10 Te dacuítí sã ncháá-ó cùndecu-o núú Xítóhó Jesucristú ïⁿ nduu, te dàvá-áⁿ mee-gă cáháⁿ-gá te núu nása nduu chiuⁿ ní quide-o ïⁿ ïⁿ-o, núu ní quide váha-o àdi ñá túú ní quide váha-o, te nàcuáa nduu chiuⁿ ní quide-o ïⁿ ïⁿ-o te ducaⁿ nduu sá táxí-gă nduu táhú-ó.

Nàcuáa ní cuu ní ngúndecu váha-o ndíhi Yá Ndiöxí

11 Te nchúhú quíyùhú iní-ndí nàcuáa cada Xítóhó Jesucristú, núu xíãⁿ càháⁿ-ndí tnúhu-gá núu ñáyiu cuëndá xínu iní-yu tuha ñàhá-yu xii-gă. Te mee Yă Ndiöxí sa nàha-gă nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá nchòhó cutnùní iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí.

12 Te sá dúhá càháⁿ-ndí te vá cání ìní-ndó sã nchùhú càháⁿ váha-ndí cuèndá-ndí nàcuáa nchòhó cuu váha iní ñáhá-gã-ndó xii-ndí te ñáhá, chi duha càháⁿ-ndí cuèndá sá nchòhó ñíhí-ndó tnúhu càháⁿ váha-gã-ndó cuèndá-ndí núú ñáyiú. Te ducaⁿ ñíhí-ndó tnúhu cúñaha-ndo xii cue ñáyiú quide nínu mee-xi, chi cue ñáyiú-áⁿ ñà túú quide cuendá-yu nása ndècu iní-yu. 13 Te núu nchòhó sání ìní-ndó sã lùcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi cuendá Yã Ndiõxí, àdi núu sání iní-ndó sã ñà túú lùcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi sá vãha sá cúú-xí-ndó. 14 Te quide-ndí nàcuáa cuení Xítóhó Jesucristú chi cùtnuní iní-ndí sá ìo cùu iní-gá nchaa ñáyiú, te ducaⁿ xíní ndáá-ndí sá ñí xíhí-gá cuèndá ncháá-yu, te xíãⁿ núu cada iní-ó sã dàtná tnúhu sá ncháá ñáyiú ní xíhí-yu ndíhi-gá. 15 Te ducaⁿ ñí xíhí Xítóhó Jesucristú cuèndá nchaa ñáyiú chi cuení-gá sá ncháá-yu cundecú-yu cada-yu nàcuáa cuení méé-gã te vá cáda-yu nàcuáa cuení méé-yu, chi mee-gã ní xíhí-gá te ní ndoto-gá cuèndá cuu-xi sá vãha sá cúú-xí-yu. 16 Te xíãⁿ núu nchùhú ñà túú-gã ná sání ìní-ndí cuèndá tnàha ñáyiú-ndí núu nándíhi-yu àdi ñà túú nándíhi-yu dàtná ní xóo caní iní-ndí cùtnàhá ní xíndecu-ndí ichi cuèhé ichi duha, te dàvá-áⁿ ñí xóo caní iní-ndí cuèndá Xítóhó Jesucristú dàtná sání iní cue ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha vitna. 17 Te nchaa nchoo ñáyiú ní tnàhá tnúhu ndíhi Xítóhó Jesucristú ní nduu-o dàtná ñí ñáyiú saa, te ducaⁿ chi ñà túú-gã quidé-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnàhá ní xíndecu-o ìchi cuehé ichi duha, chi ní ngúita-o quide-o mee-ná sá vãha te nchaa xíãⁿ cúú-xí sá sáá sá cúú-xí-ó chi vátá quíni-gá-ó càda-o.

18 Te ducaⁿ quide-o ndecu-o chi mee Yã Ndiõxí quidé-gã sá dúcáⁿ càda-o cundecu-o. Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní ngúndecu váha-o ndíhi Yã Ndiõxí vitna, te ducaⁿ chi mee

Yã Ndiõxí ducaⁿ tnàhí ní cachí-gá cunduu, te diu-ni mee Yã Ndiõxí ní taxi-gá chiúⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá nàcuáa ngúndecu váha cue ñáyiú ndíhi-gá. 19 Te ducaⁿ chi mee-gã ní cachí-gá sá Xítóhó Jesucristú cada-gá nàcuáa nucúndecu váha nchaa nchoo cue ñáyiú ndècu ñuyúú-a ndíhi Yã Ndiõxí. Te nchaa ñáyiú ní tuha ñaha xii-gá ñà túú-gã sání ìní-gá sá ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu cuéchi-yu núú-gã. Te mee Yã Ndiõxí ní taxi-gá chiúⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ñáyiú nàcuáa ngúndecu ndíhi ñaha vãha-yu xii-gá. 20 Te Xítóhó Jesucristú ní cachí-gá sá nchùhú càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú nchaa ñáyiú, te sá dúhá quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá te quide-ndí núú Yã Ndiõxí càháⁿ-ndí yuhu-gá, te xíãⁿ núu càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã tnàhá tnúhu-ndo ndíhi Yã Ndiõxí cuèndá cundecu váha-ndo ndíhi-gá, te duha càháⁿ-ndí chi ducaⁿ càhí Xítóhó Jesucristú cada-ndí. 21 Te Xítóhó Jesucristú cúú-gã Yaá ñà túú tnàhí cuéchi-xi, dico Yã Ndiõxí ní quide ñaha-gã xii-gá dàtná ñí ñáyiú ndècu cuéchi-xi, te ducaⁿ chi Xítóhó Jesucristú ní xido-gá cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ñuyúú-a, te ducaⁿ ñí xido Xítóhó Jesucristú nchaa cuéchi-o cuèndá sá núu na tnàhá tnúhu-o ndíhi-gá te cudíu-o núú Yã Ndiõxí, te ducaⁿ ñí cuu chi mee Yã Ndiõxí ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu.

6

1 Te nchoo ñí-ni cùu-o quide chiuⁿ-o cuèndá Yã Ndiõxí núu xíãⁿ càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã vã dícó-ni ducaⁿ cùndedóho-ndo tnúhu Yã Ndiõxí, chi cada-ndo nàcuáa na chindee ñaha-ni-gá. 2 Chi mee-gã càhí-gá ñí xíhí núú tütú-gá núú càhí-xi:

Sáá nduu te cundàhú iní ñáhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuèndá naníhí tàhú-ndó,
te ní sáá nduu tàú-xi sá cundàhú iní ñáhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuèndá naníhí tàhú-ndó,
núu xíãⁿ ní xíndedóho-í tnúhu ní càháⁿ-ndó te ní chindee

ñaha-í xii-ndo nàcuáa naníhí tãhú-ndó.

Duha càchí-gá núú tütú-gá. Te vitna cùu-xi nduu cundahú iní ñáhá Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá, te cùu-xi nduu naníhí tãhú-ó.

³ Te nchúhú ñá túú quide-ndí ìⁿ sá ñà túú tàú-ndí cada-ndí sá cúú-xí ñáyiú, chi cuíní-ndí sá vã càháⁿ cuèhé-yu cuèndá chiúⁿ quide-ndí. ⁴ Te nchaa sá quidé-ndí cúú-xí nàcuáa cutnùní iní cue ñáyiú sá nchúhú xínú cuèchi-ndí núú Yá Ndiöxí, te ío quide cahnu iní-ndí cuèndá nchaa sá ndóhó-ndí, chi nándí quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te ducaⁿ-ni ta quide cahnu iní-ndí cuèi nándí-gá nchaa sá tá yãha-ndí véxi. ⁵ Te duha ta yãha-ndí véxi, núú cánha ñáyiú xii-ndí, núú chíhí ñáhá-yu vecaá, núú cuáá ndeé ñáhá ñáyiú xii-ndí xícuèhé ñáhã-yu, te ío ndòho-ndí quidé-ndí chiúⁿ Yá Ndiöxí, te áma xidí-ndí te áma ñá túú xidí-ndí, te áma nihí-ndí sá xéxi-ndí te áma ñá túú nihí-ndí. ⁶ Te quide ndáá-ndí ndécú-ndí, te cùtnuní váha iní-ndí nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te quide cahnu iní-ndí cuèi nándí quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te cùndahú iní-ndí tnàha ñáyiú-ndí, te quide-ndí nchaa sá váha nàcuáa chindèe ñaha Espiritú Yá Ndiöxí xii-ndí, te ío ndisa iní-ndí cúú ìní-ndí cue tnàha ñáyiú-ndí. ⁷ Te dànehé-ndí ñáyiú mee-ni tnúhu ndáá, te nchaa chiúⁿ quide-ndí te quide-ndí nàcuáa chindèe ñaha Yá Ndiöxí xii-ndí, te cuèndá sá quidé ndáá-ndí ndécú-ndí nùu xíãⁿ nihí ndéé-ndí dáquèe tíhú-ndí nchaa sá cuèhé sá dúhá. ⁸ Te dava ñáyiú quide nínu ñáhá-yu xii-ndí, te davá-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu xãháⁿ-yu xii-ndí, te davá-yu xícáháⁿ váha-yu cuèndá-ndí te davá-yu xícáháⁿ cuèhé-yu, te davá-yu càchí-yu sá dándahú-ndí ñáyiú dico ñá ndáá chi càháⁿ ndáá-ndí. ⁹ Te davá-yu càchí-yu sá ñà túú xíní-yu ná ñáyiú cùu-ndí,

te davá-yu càchí-yu sá xíní-yu yoo cùu-ndí, te davá-yu cuíní-yu cahni ñáhá-yu xii-ndí dico vátá cáhni ñaha-gá-yu chi ndècu-ni-ndí. Te ío ndòho-ndí ndécú-ndí ichi Yá Ndiöxí, te cuèi ndòho-ndí dico ñá túú cùu-xi sá cùú-ndí. ¹⁰ Te cuèi ndihú iní-ndí dico ñá túú dàña ndeé-ndí sá cúdíⁿ ìní-ndí, te cùu-ndí cue téé ndàhú dico sànu ichi-ndí vãi ñáyiú ichi Yá Ndiöxí cuèndá ngúndecu váha-yu sá cuèndá-gá, te cuèi ñá túú ñá ndécú ndihí-ndí dico ñá túú ñá cúmãní xii-ndí.

¹¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ñi yùhu ñi iní-ndí càháⁿ-ndí nchaa tnúhu càháⁿ-ndí sá cúú-xí-ndó. ¹² Te nchúhú chi ñi yùhu ñi iní-ndí cúú ìní ñáhá-ndí xii-ndo, dico nchòhó chi ñá túú dùcaⁿ quide-ndo sá cúú-xí-ndí. ¹³ Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-ndó dàtná quidé ìⁿ téé cùu tátá òré càháⁿ ndihí-dé cue déhe-dé sá ñi yuhu ñi iní-ndó cùu iní ñáhá-ndó xii-ndí dàtná quidé mèe-ndí cúú ìní ñáhá-ndí xii-ndo.

Nchoo cùu-o datná ìⁿ vehe Yá Ndiöxí

¹⁴ Te cue ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú, te vá cúú ìⁿnuu-ndo ndihí-yu cada-ndo dàtná xíquidé-yu, chi dèⁿ cuu nchaa sá váha te dèⁿ cuu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñúmí nchícanhii ndihí niú chi ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa sá váha ndihí nchaa sá cuèhé sá dúhá chi ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi. ¹⁵ Te diu-ni ducaⁿ ñá túú ìⁿ-ni cuu Xítóhó Jesucristú ndihí sácúíhná, te diu-ni ducaⁿ ñá túú ìⁿ-ni cuu ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ndihí ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá. ¹⁶ Te diu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu vehe Yá Ndiöxí ndihí nchaa sá càchí ñáyiú cùu ndiöxí ní cadúha cue téé ñuyúú-a, chi vá cúú quèhi ñi ìⁿ xíãⁿ xití vehe-gá. Te nchoo cùu-o datná vehe Yá Ndiöxí Yaá ndécú tũu andiú,

chi mee-gă cächí-gá núú tütú-gá núú cächí-xi:

Yúhú vá cúmăní cundecu-í ndihí-yu nděni ní cuu na cùndecú-yu,

te diu-ni yúhú cuu-í Ndiöxí-yu,

te mée-yu cuú-yu ñáyiu cùu cuendá-í.

Duha cächí-gá núú tütú-gá. ¹⁷ Te xíăⁿ núu cächí tucu-gá ingá xichi núú tütú-gá núú cächí-xi:

Chí tá quèe tnuú nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í,

te vá cání iní-ndó càda-ndo ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá,

te ducaⁿ te queheⁿ cuendá ñáhà-í xii-ndo,

¹⁸ te yúhú cuu-í Tătá-ndó,

te nchòhó cuu-ndo cuè déhe ducuⁿ-í, ndihi cue déhe yoco-í,

duha càháⁿ yúhú Yaá ío càhnu cuu.

Duha cächí-gá núú tütú-gá.

7

¹ Te sá dúcáⁿ ío váha càháⁿ Yă Ndiöxí sá cúú-xí-ó núu xíăⁿ càháⁿ-í dóho nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í sá dùuⁿ duuⁿ daña-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi nchaa xíăⁿ ñá túú cùu-xi sá váha sá cúú-xí iní-ó ndihi yiqui cuú-ó, te cada-o nàcuáa tàú-xi cunduu nàcuáa cundáá-ó núu Yă Ndiöxí, te cada-o sã néhé-ó sã yíñuhu núú-gă.

Cue ñáyiu ñuú Còrintú quidé vâha-yu

² Te ni yùhu ni iní-ndó chì cúú iní ñáhá xii-ndí, chi nchúhú vá yõ ìⁿ quide úhú iní-ndí, te ni vã yõ ìⁿ dàcuíta nihnu-ndí, te ni vã yõ ìⁿ dândahú-ndí. ³ Te sá dúhá càháⁿ-í te vá cání iní-ndó sã ìⁿ cuéchi dàcaa-í díqui-ndó, chi dàtná sa ní cachí-í xii-ndo sã yùhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te cuèi vitna ndècu-gá-ó ñùyíú-a àdi cuéi na cùú-ó dico diu-ni ducaⁿ cùu iní ñáhà-í xii-ndo. ⁴ Te yúhú ío váha sàni iní-í cuendá-ndó, te ducaⁿ ío váha càháⁿ-í cuendá-ndó, te ío ndècu ndihi-í tnúhu ndee iní cuendá-ndó, te ío cùdíí iní-í sá cuendá-ndó cuèi nândi ndòho-í ndihi dava-gá-güedé ndécú-ndí.

⁵ Te nchúhú cútnáhá ní sáháⁿ-ndí distritú Macèdoniá, te ñá túú tnàhí ni ndètátú-ndí cuendá nchaa sá ñí

yáhandi chi ío ní ndoho-ndí cuendá nchaa sá ñí quidé-yu, chi ío ní cuándeé ñáhă-yu xii-ndí, te ío ní sani iní-ndí núu nása-gá yáha-ndí ní cùu.

⁶ Dico Yă Ndiöxí ní taxi-gá tnúhu ndee iní xii-ndí òré ní quexìo té Títú núú ndécú-ndí, te diu-ni Yaá-áⁿ cúú-gă Yaá sãñaha-gă tnúhu ndee iní xii cue ñáyiu ndihú iní-xi. ⁷ Te ducaⁿ ñí taxi Yă Ndiöxí tnúhu ndee iní xii-ndí cuendá sá ñí quexìo té Títú núú ndécú-ndí,

te ñá díú-ní sã cuendá ní quexìo-dé chi ní níhí tucu-ndí tnúhu ndee iní cuendá ní cani-dé cuendú núú-ndí sá nchòhó ní sãñaha-ndo tnúhu ndee iní xii-dé, te ní cachí tnúhu-dé xii-ndí sá nchòhó ío cuèni-ndó càháⁿ ndihi ñaha-ndo xii-ndí, te ní cachí tnúhu tucu-dé xii-ndí sá nchòhó ío ndihú iní-ndó cuendá nàcuáa cùu ndecu-ndo ni cuu, ndihi cuendá sá ío sàni iní-ndó cuendá-í, te sá dúcáⁿ ndùu cuendú ní cani-dé núú-ndí núu xíăⁿ ío ní cudíí iní-í.

⁸ Te nchòhó ní ndihú iní-ndó cuendá tnúhu càháⁿ-í núú tütú sá ñí dáquíxi-í ndaha-ndo, te òré ní níhí-í tnúhu sá ndihú iní-ndó te tnaa-ni ní ndixi cuéchi iní-í sá dúcáⁿ ñí quide-í te dàtnùní ñá túú-gă ní ndixi cuéchi iní-í. ⁹ Te vitna ní ndihú iní-ndó, te xíăⁿ ní quide-xi ní ndixi cuéchi iní-ndó sã ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo ni cuu, te ní cudíí iní-í dico ñá díú cuendá sá ni ndihú iní-ndó ñí cudíí iní-í chi cuendá sá ñí ndixi cuéchi iní-ndó, te ní ndihú iní-ndó nàcuáa ní cuu váha iní Yă Ndiöxí, te xíăⁿ núu ní cuu-xi ìⁿ sá váha sá cúú-xí-ndó cuendá tnúhu ní càháⁿ-í te ñá túú ní cùu-xi ìⁿ sá cuèhé sá cúú-xí-ndó. ¹⁰ Te nchoo núu na ndihú iní-ó nàcuáa cuu váha iní Yă Ndiöxí, te ndixi cuéchi iní-ó te núu ñá túú quide váha-ndècu-o, te sá dúcáⁿ quide-o te nàníhí tãhú-ó, te vá ndihú iní-ó sã dúcáⁿ ñí quide-o, te dava ñáyiu xĩndecu ichi cuèhé ichi duha ndihú iní-yu dico ñá túú ndixi cuéchi iní-yu cuendá nchaa sá ñá túú váha quidé-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cuíta nihnú-yu. ¹¹ Te sá dúcáⁿ ñí ndihú iní-ndó nàcuáa ní cuu

váha iní Yă Ndiöxí, te xiăⁿ nũu ndücu ndee-ndo quide-ndo nchaa nacuaáa tàú-xi cunduu, te vitna ni yùhu ni iní-ndó càháⁿ-ndó sã quidé vâha-ndo, te ío cùdééⁿ-ndó nũu méé-ndó sã ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo ni cuu, te yùhú-ndó ndècu-ndo cuendá sã ñà túú quide váha-ndo ni cùu, te ío ní xúhuⁿ iní ñáhá-ndó xì-í, te ní ndúcú ndéé-ndó ñi quide ndáá-ndó cuendá téé ndècuéchi ndècu ndìhi-ndo, te sá dúcáⁿ ñi quide-ndo te xiăⁿ ní cutnùní sá méé-ndó ñà túú cuéchi-ndo. ¹² Te ní cadúha-í tutú ní dáquixì-í ndaha-ndo, te ní quide-ndo nàcuáa ní cáháⁿ-í, te sá dúcáⁿ ñi quide-ndo xiăⁿ ní cutnùní iní-ndó sã ïo cùu iní ñáhá-ndó xì-í. Te Yă Ndiöxí náhá-gã sá díú cuendá xiăⁿ ní dáquixì-í tutú ndaha-ndo, te ñà díú-ní cuendá sá sání iní-í cuendá téé ndècuéchi ndècu ndìhi-ndo, te ní ñà díú-ní cuendá ñáyiu ní dándìhú téé ndècuéchi-áⁿ iní-xi ní càdúha-í tutú ní dáquixì-í ndaha-ndo. ¹³ Te cuendá sá quidé vâha-ndo ndècu-ndo xiăⁿ cúu-xí tñũhu ndee iní ndécú ndìhi-ndí.

Dico ñà díú-ní xiăⁿ chi tñàhá ío cùdí iní-ndí cuendá sá ïo cùdí iní té Títú, te ducaⁿ cùdí iní-dé chi nchòhó ní sãñaha-ndo tñũhu ndee iní xii-dé. ¹⁴ Te yùhú ñà túú cùcahaⁿ núu-í sá ní cáháⁿ váha-í cuendá-ndó nũu tẽ Títú cùtñàhá vátá quíxi-gã-dé núu ndécú-ndó, chi ní cutnùní iní-dé sá ndàá càháⁿ váha-í nàcuáa quide-ndo datná cúu-xí sã ndàá nchaa tñũhu dàcuaha ñaha-í xii-ndo. ¹⁵ Te vitna ío-gá váha cùu iní té Títú cuendá-ndó, chi ndàcu iní-dé sá ncháá-ndó ïo váha ní tñi-ndo nchaa tñũhu ní cáháⁿ-dé núu-ndó, te ndàcu tucu iní-dé sá ní queheⁿ cuendá váha-ndo-dé, te ní dátũu-ndo nũu-dé sá ïo ní quiyùhú iní-ndó sã vã ndácú-ndó càda-ndo nchaa nacuaáa tàú-xi cunduu. ¹⁶ Te ío cùdí iní-í cuendá-ndó chi cùtnuní ndáá iní-í sã ñà túú ñàña ndéé-ndó quide-ndo nchaa nacuaáa tàú-xi cunduu.

8

Ío váha cuu iní-ó chindee tñaha-o

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú càchí tñũhu-ndí

xii-ndo nàcuáa quide ñaha Yă Ndiöxí xii cue ñáyiu xindecu ichi-gá ndécú dístítú Macèdoniá, chi ío chindee ñaha-gá xií-yu cuendá sá quidé vâha-yu ndécú-yu. ² Te cuéi ndòho vihí-yu ndécú-yu dico ío-ni cùdí iní-yu, te cuendá xiăⁿ nũu ni yùhu ni iní-yu ní sacáⁿ tñáhã-yu díhúⁿ sã cúu-xí tñàhá ñáyíu-yu, te ñà túú tñàhí ni xĩnduu díi-yu cuéi ío ndàhú-yu.

³ Te ñà díú-ní nàcuáa ní sani iní-yu ndacú-yu cacáⁿ tñáhã-yu, chi ní quide yica iní-yu ní sacáⁿ tñáhã-gã-yu, te yùhú càchí tñũhu ndáá-í xii-ndo sã ní yuhu ni iní-yu ducaⁿ ñi quidé-yu. ⁴ Te ío ní cáháⁿ ndàhú-yu núu-ndí cuendá sá cuãha-ndí tñũhu sá tñàhá-yu chindèé-yu dava-gá cue ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiöxí. ⁵ Te ñà díú-ní nàcuáa ní sani iní-ndí ní quidé-yu, chi ní xídó-gã-yu ní quide váha-yu, te ducaⁿ chi mèé-yu ní sani iní-yu sá cadã-yu nchaa nàcuáa cuení Yă Ndiöxí, te dátñuní ducaⁿ te ní cachí-yu sá cúu càdá-yu nchaa nàcuáa na cũñaha-ndí xií-yu. Te ducaⁿ ñi quidé-yu chi ducaⁿ ñi cuení méé Yă Ndiöxí cunduu. ⁶ Te sá dúcáⁿ ñi quide ñáyiu-áⁿ nũu xiăⁿ càháⁿ ndàhú-ndí núu tẽ Títú sá quíxi tũcu-dé núu ndécú-ndó cuendá dàxínu cava-dé chiúⁿ sá sã ní ngũíta-dé quidé-dé dátacá-dé díhúⁿ sã sã ní ngũíta-ndo sàcáⁿ tñáhã-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chi cundahú iní-ndó tñàhá ñáyiu-ndo. ⁷ Te nchòhó cúu-ndó ñáyiu ío ngòdónúú quide nchaa sá váha, te ío váha sàndáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te ío váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa càháⁿ tñũhu-gá, te ío váha dàcuaha-ndo ñáyiu tñũhu-gá, te ío ndücu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sã váha, te ducaⁿ ïo cùu iní ñáhã-ndó xì-ndí, te sá dúcáⁿ quide-ndo núu xiăⁿ càháⁿ ndàhú-í núu-ndó sã ngòdó núu-gã-ndó càda-ndo sá cúu-xí tñàhá ñáyiu-ndo.

⁸ Dico yùhú ñà túú tàuchiúⁿ-í sá dúcáⁿ càda-ndo, chi cuendá-ni sá càchí tñũhu-í xii-ndo nàcuáa quide dava-gá cue ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, chi cue ñáyiu-áⁿ ni yùhu ni iní-yu

quidé-yu sá vǎha sá cúú-xí tnàha ñáyíu-yu, te càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quidé-yu cuèndá cutnùní nùu nása cada-ndo nùu ndisa sá cúú iní-ndó cuè tnaha ñáyíu-ndo. ⁹ Te nchòhó sa xìní-ndó sǎ Xítóhó Jesucristú ío cùndahú iní ñáhá-gǎ xii-o, te ío váha ndècu-gá ní cùu te ní quixi-gá ñuyíu-a ní quide váha ñaha-gǎ xii-o, te ñuyíu-a ñá túú ní xǐndecu váha-gá, te ducaⁿ ñí quixi-gá ñuyíu-a cuèi ñá túú ní xǐndecu váha-gá cuèndá sá nchóó ngǔndecu váha-o nùú ndécú-gǎ.

¹⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sàni iní-í. Chìuⁿ sá ñí yuhu ñí iní-ndó ñí ngúita-ndo quide-ndo cuía ñí yáha chi cùu-xi sá vǎha sá cúú-xí-ndó nùu na dàxínu cava-ndo. ¹¹ Te dàtná-ñí ñí yùhu ñí iní-ndó ñí tausaha-ndo chìuⁿ-áⁿ te ducaⁿ-ñí ñí yuhu ñí iní-ndó dàxínu cava-ndo, te cacáⁿ tnáhá-ndó sǎ ndécú ndíhi-ndo nacuáa xító mee-ndo ndacu-ndo. ¹² Te núu nchòhó ñí yùhu ñí iní-ndó càcáⁿ tnáhá-ndó sǎ xító mèe-ndo ndacu-ndo ña, te cùu váha iní Yǎ Ndiǒxí, chi mee-gǎ sa nàha-gá nása ndècu-o te ndùu vétú-ñí iní-gá.

¹³ Te sá dúhá ndùu tnúhu càháⁿ-í te vá cání iní-ndó sǎ yùhú cuíní-í sá nchòhó ndoho-ndo cùndecu-ndo te dava-gá-yu ngúndecu váha-yu sá cuèndá-ndó. ¹⁴ Te vitna ndècu ndee iní-ndó nàcuáa ndacu-ndo chindee-ndo cue ñáyíu xini ñuhu, te nduu ñá túú ndècu ndee iní-ndó te cue ñáyíu-áⁿ chindee ñáhá-yu xii-ndo te núu ndècu ndee iní-yu, te ducaⁿ te ñí nchòhó ñá túú ñá cumání xii-ndo te ñí cuè ñáyíu-áⁿ ñá túú ñá cumání xií-yu. ¹⁵ Te ducaⁿ te quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiǒxí núú càchí-xi: “Cue ñáyíu ío vǎi sá ñí ñíhí ñá túú ní cùu sobrá xií-yu, te cue ñáyíu sacú ní ñíhí ñá túú ní cùmání xií-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

Té Títú ndíhi cue té cùndíhi-dé

¹⁶ Te ndàcáⁿ tǎhù-í núú Yǎ Ndiǒxí chi mee-gǎ ní quide sá tǎ Títú ío ñuhu iní ñáhá-dé xii-ndo dàtná ñúhú iní ñáhá-í xii-ndo. ¹⁷ Te yùhú ñí xáhaⁿ-í xii-dé sá quíxí còto ñaha-dé xii-ndo te ní sáha-dé tnúhu, te ñá

díú mèe-ñí sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-í xii-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo, chi mee-dé cùdǎⁿ tnàhí iní-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo.

¹⁸ Te tendaha-ndí ñíⁿ téé ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi-dé ndíhi té Títú, te téé quixi ndíhi té Títú-áⁿ cúú-dé ñíⁿ téé ío váha càháⁿ cue ñáyíu xǐndecu ichi Xítóhó Jesucristú cuèndá-dé cuèndá sá ío váha quide-dé chìuⁿ Xítóhó Jesucristú càháⁿ-dé tnúhu-gá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó. ¹⁹ Te cue ñáyíu xǐndecu ichi Xítóhó Jesucristú ñá díú-ñí sǎ càháⁿ váha-yu cuèndá-dé, chi tnàhá ñí cáxi ñáhá-yu xii-dé cuèndá sá cacá cùu ndíhi ñaha-dé xii-ndí chindee ñaha-dé tacá sá cúú-xí ñáyíu ndáhú, te quide-ndí chìuⁿ-a cuèndá ío cuu càhnu Yǎ Ndiǒxí, te cue ñáyíu cutnùní iní-yu sá nchòhó ñí yùhu ñí iní-ndó quide-ndo nchaa sá vǎha sá cúú-xí cuè tnaha ñáyíu-ndo. ²⁰ Te cuíní-ndí sá vǎ càháⁿ cuèhé ñáyíu cuèndá nàcuáa quide-ndí ndíhi sá ngǎutnàha sá cúú-xí cuè tnaha ñáyíu-o, te ío vǎi cuu-xi. ²¹ Chi ndècu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa càháⁿ váha Xítóhó Jesucristú cuèndá-ndí, te quide tucu-ndí nàcuáa càháⁿ váha ñáyíu sá quidé vǎha-ndí.

²² Te tendaha tucu-ndí ingá tucu téé ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi-dé ndíhi cue téé úú quixi coto ñaha xii-ndo, te téé quixi ndíhi-güedé-áⁿ ñí cuu vǎi xító quide-dé nàcuáa cutnùní iní-ndí sá ío ndècu ndee-dé quidé-dé sá vǎha, te vitna ío-gá cuíní-dé cada-dé sá vǎha vitna quixi-dé núú ndécú-ndó, chi cùtnuní ndáá iní-dé sá cúú-ndó cuè ñáyíu quide váha. ²³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ tǎ Títú cúú-dé ñíⁿ téé cùndíhi-í quidé-ndí chìuⁿ Xítóhó Jesucristú, te tnàhá-dé cúú-dé ñíⁿ téé xínu cuechi núú-ndó càháⁿ-dé tnúhu-gá. Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo cuèndá cue téé úú quixi ndíhi-dé, chi cue téé-áⁿ cúú-güedé cue téé tendaha cuè ñáyíu xǐndecu ichi Xítóhó Jesucristú quixi coto ñaha xii-ndo. Te cue téé-áⁿ quidé-güedé

nàcuáa cachí ñáiyu sá ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú. ²⁴ Te chí cáda sá cúu ìní ndisa-ndo-güedě cuendá ducaⁿ na cùtnuní iní nchaa dava-gá ñáiyu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú sá ndàá ndisa ducaⁿ quide-ndo, te ducaⁿ cùtnuní iní-yu sá ndàá ndisa quide váha-ndo dàtná càháⁿ-ndí cuendá-ndo sá quidé vâha-ndo.

9

Cuendá sá ngăutnâha sá cúu-xí cuè ñáiyu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te cuendá sá ngăutnâha sá cúu-xí cuè ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñá túú-gă xíní ñùhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo nũú tûtú-a nàcuáa cada-ndo, ² chí sa cùtnuní iní-í sá ïo cuení-ndo chĩndee-ndó-yu. Te ducaⁿ-ni ïo váha càháⁿ-í cuendá-ndo nũú ñáiyu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú dístítú Macèdoniá, te xâhaⁿ-í xií-yu sá nchòhó ñáiyu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú dístítú Acâyá sa ní cuu ìⁿ cuíá ducaⁿ cuení-ndo càcáⁿ tnáhá-ndo sá cúu-xí cuè ñáiyu ndàhú ndécú ìchi-gá. Te vâi cue ñáiyu dístítú Macèdoniá cuení-yu cacáⁿ tnáhâ-yu sá cúu-xí cuè ñáiyu ndàhú ndécú ìchi Xítohó Jesucristú cuendá sá ñí ñíhí-yu tnúhu sá nchòhó ïo cuení-ndo dùcaⁿ cada-ndo. ³ Te cuendá sá sání ìní-ndo càda-ndo xiãⁿ tendaha-í cue téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú quixi-güedé núú ndécú-ndo cuendá dàtúha ñaha-güedě xii-ndo, cuendá sá vâ quée ndèhnde-í núú ñáiyu sá ñí càháⁿ váha-í cuendá-ndo, te ducaⁿ cùndecu túha ndisa-ndo dàtná sa ní càháⁿ-í nũ-yu. ⁴ Chi na cuáháⁿ ndèé quixi-í ndihí ìⁿ ũú cue ñáiyu dístítú Macèdoniá núú ndécú-ndo te quini-yu sá ñà túú ndècu túha-ndo, te cucahaⁿ núu-í nũ-yu sá ñí càháⁿ váha-í cuendá-ndo te núú ñá túú ndècu túha-ndo, te tnáhá-ndo cùcahaⁿ núú-ndo. ⁵ Te xiãⁿ nũu ní sani iní-í sá vâha-gá codonuu cue téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú quixi coto ñaha-güedě xii-ndo cuendá chĩndee ñaha-güedě tacá sá ñí sani iní-ndo càcáⁿ tnáhá-ndo cuendá sá cùndecu túha-xi, te cuu-xi dàtná ìⁿ

táhú sá ñí quene cuu iní méé-ndo càcáⁿ tnáhá-ndo sá cúu-xí cuè tnaha ñáiyu-ndo. Te ducaⁿ te vá yoo cani iní-xi quesàhá-yu sá nchũhú ní quide yica-ndí ducaⁿ ñí sacáⁿ tnáhá-ndo.

⁶ Te nchòhó sa xíní-ndo sá ñáiyu na chĩhi vai tatá te vâi ñíhí-yu cùu, te cue ñáiyu na chĩhi sacú tatá te sacú ñíhí-yu cùu. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáiyu sàcáⁿ tnáhá sá cúu-xí tnaha ñáiyú-yu. ⁷ Te ìⁿ ìⁿ-ndo càcáⁿ tnáhá-ndo nàcuáa quène cuu iní méé-ndo, te ïo váha cuu iní-ndo dùcaⁿ cada-ndo te vá cáda-ndo cuendá-ni sá quidé yica ñaha ñáiyu xii-ndo, chí Yá Ndiõxí cúu vâha iní-gá núú nchâa ñáiyu cùdí ìní sàcáⁿ tnáhá sá cúu-xí cuè tnaha ñáiyu-xi. ⁸ Te Yá Ndiõxí ndacu-gá chĩndee ñaha-gá xii-ndo nàcuáa cundecu váha-ndo, chí ðiu-gá cada te níhí-ndo nchâa núú sá xíní ñùhu-ndo cundecu ndihí-ndo, te ñá túú tnáhí-gá ná cumání xii-ndo, te mee-gă chĩndee ñaha-gá xii-ndo ñíhí-ndo ïo vâi cundecu ndihí-ndo cuendá ducaⁿ chĩndee-ndo cue tnaha ñáiyu-ndo. ⁹ Te núú tûtú Yá Ndiõxí càchí-xi ìⁿ xichi:

Ìⁿ ñáiyu ïo vâi sá ñí sãñahá-yu xii ñáiyu ndàhú,

te sá ñí quide ñáiyu-áⁿ ñí cuu-xi sá vâha sá vâ yoo cùnaa.

Duha càchí-xi núú tûtú-gá. ¹⁰ Te mee Yá Ndiõxí táxi-gă nchaa sá cúu tàtá nchaa nchòhó ñáiyu xítu nândi sá xítú cuendá cuu sá cúu nchìto-ndo, te ðiu-gá cada te ïo vâi sá ñíhí-ndo cùndecu ndihí-ndo, te ducaⁿ ïo-gá vâi sá vâha cada-ndo sá cúu-xí cuè tnaha ñáiyu-ndo. ¹¹ Te Yá Ndiõxí taxi-gá vâi núú sá cùndecu ndihí-ndo cuendá ducaⁿ ñí yuhu ñí iní-ndo vâi cuãñaha-ndo sá cúu-xí tnaha ñáiyu-ndo. Te cuendá nchaa sá sàcáⁿ tnáhá-ndo quèheⁿ cuendá-ndí cuu xii tnaha ñáiyu-ndo, te cue ñáiyu-áⁿ ïo ndacáⁿ táhũ-yu núú Yá Ndiõxí cuendá sá dúcáⁿ sàcáⁿ tnáhá-ndo sá cúu-xí-yu. ¹² Te sá dúcáⁿ quide-ndo sacáⁿ tnáhá-ndo sá cúu-xí cuè ñáiyu cùu cuendá Yá Ndiõxí, te ñáiyu-áⁿ ñà túú-gă ná cumání xií-yu, te ïo ndacáⁿ

táhũ-yu núú Yă Ndiõxí sá dúcáⁿ quide-ndo. ¹³ Te ñáyiu-áⁿ cutnùnì iní-yu sá nchòhó quidé-ndó sã sàndáá ndisa iní-ndó tnũhu Xítohó Jesucristú, te cuendá xíáⁿ te ñáyiu-áⁿ chiñũhũ-yu Yá Ndiõxí, te cuendá sá dúcáⁿ nì yuhu ni iní-ndó sácáⁿ tnáhá-ndó sã cúú-xĩ-yu ndihĩ sá cúú-xí nchàa dava-gá ñáyiu, te cachĩ-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndiõxí. ¹⁴ Te ñáyiu-áⁿ cãháⁿ ndihĩ-yu Yá Ndiõxí cuendá-ndó, te ïo cuu váha iní ñáhã-yu xii-ndo cuendá sá Yă Ndiõxí chindèe ñaha-gá xii-ndo quide-ndo sá váha sá cúú-xĩ-yu ndihĩ dava-gá ñáyiu. ¹⁵ Te ïo ndàcáⁿ táhú-ó nũú Yă Ndiõxí cuendá sá ñĩ taxi-gá sá ïo váha ndècu ndihĩ-o, te ni ñã cútnùnì iní-ó ñãsa cunduu tnũhu cãháⁿ-ó cuendá sá vãha ní taxi-gá.

10

Té Pãblú ndécú ndihĩ-dé tnũhu ndee iní sã cãháⁿ-dé tnũhu Xítohó Jesucristú

¹ Te Xítohó Jesucristú ïo càhnu iní-gá, te cùndahú iní ñáhã-gã xii-o chindèe ñaha-gá, núu xíáⁿ yúhú té Pãblú ducaⁿ quide-í cãháⁿ ndàhú-í núú-ndó nàcuáa cada-ndo. Te dava-ndo càchĩ-ndó sã yúhú ïo ndàhú iní-í òré ndécú ndihĩ ñaha-í xii-ndo, te òré ñá túú ndècu ndihĩ ñaha-í xii-ndo te ïo ñĩ cãà-í. ² Te cãháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã cãdá-ndó nàcuáa vá cãháⁿ ñĩ-í núú-ndó òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuìnì-í sá ndihĩ tnũhu ñĩ iní-xi cãháⁿ ndihĩ-í cue ñáyiu càchĩ sá ñĩⁿ-ni cuu-í ndihĩ cue ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnũhu Xítohó Jesucristú. ³ Te nchúhú cùu-ndí cue tée ñuyíú-a, dico ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa ndàcu-ndí dáquèe tíhú-ndí nchaa sá cuèhé sá dúhá, dico ñá díú mèe-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí, ⁴ te ni ñĩⁿ sá ïo ñuyíú-a ñá túú chindèe ñaha-xi, chi mee Yă Ndiõxí chindèe ñaha-gá xii-ndí dáquèe tíhú duuⁿ-ndí nchaa núú sã cuèhé sá dúhá. ⁵ Te xíáⁿ nũu nihĩ-ndí tnũhu cãháⁿ-ndí sàdí-ndí yuhu cue ñáyiu cãháⁿ tnũhu sá ñà túú cùu váha iní Yă Ndiõxí, ñáyiu xíquide nínu mee-xi càchĩ sá ñà túú

nàndíhĩ tnũhu-gá. Te quide-ndí sá ñáyiu-áⁿ quindáá iní-yu tnũhu Xítohó Jesucristú. ⁶ Te nchúhú sa ndècu túha-ndí sá dáquètíhú-ndí cue ñáyiu ñá túú cuìnì cada nàcuáa cuìnì Xítohó Jesucristú, dico díhna-gá xínì ñũhu-xi sá ncháá nchòhó ñáyiu cuìnì cada nàcuáa cuìnì-gá cundáá-ndó.

⁷ Te nchòhó nàcuáa ndùu sá ndéhé-ndó te ducaⁿ sàni iní-ndó, dico vá dúcáⁿ càni iní-ndó cuendá-ndí. Chi núu cùtnunì ndáá iní-ndó sã cúú-ndó cuendá Xítohó Jesucristú, te diu-ni ducaⁿ tàú-ndó càni iní-ndó cuendá-ndí tucu. ⁸ Te Xítohó Jesucristú ní taxi-gá tnũhu ndee iní ndécú ndihĩ-ndí sá dánèhé ñáhã-ndí xii-ndo nàcuáa cuíta cuehnu nihnu-ndo ìchi-gá quihĩⁿ, te ñá díú sã dánèhé ñáhã-ndí xii-ndo nàcuáa cuíta nihnu-ndo, te cuèi na chido-gá-í cãháⁿ-í cada nínu-í mèe-í cuendá tnũhu ndee iní ní taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndihĩ-ndí, dico vá cúcàhãⁿ núú-í chi cãháⁿ ndáá-í. ⁹ Te ñá túú cuìnì-í sá nchòhó canì iní-ndó sã yúhú dáyùhú ñáhã-í xii-ndo nàcuáa ndùu tnũhu cãháⁿ-í núú tütú-í. ¹⁰ Te dava-ndo càchĩ-ndó sã ténã ñáhã-í xii-ndo nũú tütú-í, te mee-ni tnũhu càhnu sá ïo cùnuu cuu-xi, te càchĩ tucu-ndo sã òré ndécú ndihĩ ñaha-í xii-ndo te ñá túú cãà-í sá cúú-í ñĩⁿ tée cùu váha cùu dico iní-ndó, te càchĩ tucu-ndo sã ñà túú tnáhã iní-ndó nàcuáa quide-í òré dácuàhã ñaha-í xii-ndo. ¹¹ Te nchòhó ñáyiu ducaⁿ cãháⁿ cada cuendá váha-ndo sã dàtnã-ni cãháⁿ-ndí núú tütú-ndí diu-ni ducaⁿ quide-ndí òré ndécú ndihĩ ñaha-ndí xii-ndo.

¹² Te nchúhú, vá cúú tnáhĩ cãháⁿ-ndí sá ñĩⁿ-ni cuu-ndí ndihĩ cue ñáyiu cãháⁿ váha cuendá mèe-xí, chi ñáyiu-áⁿ sání iní-yu ná cúú sã vãha te quidé-yu te xíáⁿ càchĩ-yu sá ïo váha quidé-yu, te càchĩ-yu sá quidé váha-gá-yu dàcúúxí tnàhã ñáyíú-yu, te sá dúcáⁿ cãháⁿ-yu te quidé-yu dàtnã quidé cue ñáyiu ñá túú tnáhĩ cùtnunì iní-xi. ¹³ Te dico nchúhú ñá túú xidó-ndí cãháⁿ váha-ndí cuendá-ndí, chi cãháⁿ váha-ndí cuendá-ndí dico nàcuáa ndùu chiuⁿ ní taxi Yă Ndiõxí

càháⁿ-ndí, chi mee-gă ní cachí-gă ndèé neni sáá-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gă, te ní sáá-ndí ndéé ñuú-ndó càháⁿ-ndí tnúhu-gă. ¹⁴ Te vitna ndècu ndihí-ndí tnúhu ndee ìní sá tnàhà nchòhó cuu càháⁿ ndihí ñaha-ndí xii-ndo, chi díhna-gă nchúhú ní quixi-ndí ní càháⁿ-ndí tnúhu Xítohó Jesucristú ñuú-ndó, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó. ¹⁵ Te nchúhú ñá túú quide cahnu-ndí mée-ndí cuendá chiuⁿ quide dava-gă-güedé que-saha-ndí sá chíuⁿ mée-ndí cúú-xí. Te cuini-ndí sá nchòhó cuita quindáá-gă iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ te níhí-gă-ndí nàcuáa cada-ndí chiuⁿ-gă nchaa dava-gă xichi núú ní cachí-gă cada-ndí chiuⁿ-gă. ¹⁶ Chi càháⁿ-ndí tnúhu-gă tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, te yáha-gă-ndí ñuú-ndó quíhíⁿ-ndí nchaa dava-gă xichi càháⁿ-ndí, te vá cadá cahnu-ndí mée-ndí cuendá chiuⁿ sá sà ní quide dava-gă-güedé.

¹⁷ Te cue ñáyiú cuini cada cahnu mee-xi te vá dúcáⁿ cadá-yu, chi mee Xítohó Jesucristú ná cada cahnú-yu-gă. ¹⁸ Te nchaa ñáyiú na càháⁿ váha Xítohó Jesucristú cuendá-yu, ñáyiú-áⁿ cúdiú-yu núú-gă, te ñá túú cùdiú-yu núú-gă cuendá sá càháⁿ váha-yu cuendá mée-yu.

11

Cuendá té Páblú ndihí cuendá cue téé cachi sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá

¹ Te cuini-í sá nchòhó cada ndee iní-ndó cündedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í, chi càháⁿ-í dàtná càháⁿ cue ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi, te cuèi nása-gă ná cùnduu tnúhu càháⁿ-í dico chí cadá ndèe iní cündedóho-ndo. ² Chi yúhú ío ñúhu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná ñúhú ìní ñáhà mée Yá Ndiöxí xii-o, te ní càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó núu xíáⁿ ní tnahá tnúhu-ndo ndihí-gă vitna, te sá dúcáⁿ ní quide-í te cada iní-ndó sá yúhú cúú-í dàtná ñⁿ téé xíca ndáhú te nchòhó cúú-ndó dàtná ñⁿ xíhí cuéchi,

te Xítohó Jesucristú cúú-gă dàtná ñⁿ téé tnándaha ndihí xíhí cuéchi-áⁿ. Te ducaⁿ cada iní-ndó chi na sáá nduu te yúhú na càni cuendá ñáhà-í xii-ndo núú Xítohó Jesucristú, te cuu-ndo ñáyiú vá cündècu tnahí-gă cuéchi-xi. ³ Te yúhú-í sá sàcuíhná dandáhú ñáhà-xí xii-ndo vá cání-gă iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ní yuhu ní iní-ndó ìchi Xítohó Jesucristú dàtná nchicúⁿ nihnu-ndo vitna. Te yúhú-í ná yáha-ndo dàtná ní yáha tá Èvá, chi sàcuíhná ní nduu-xi cóó ní dándáhú ñáhà-xí xii-xi, chi sàcuíhná-áⁿ ío váha ní xito-xi nàcuáa ní quide-xi ní dándáhú-xi tá Èvá-áⁿ. ⁴ Te nchòhó, quidé ndèe iní-ndó sàcündedóho-ndo nchaa tnúhu càháⁿ cue téé càháⁿ ingá núú tnúhu cuendá Jèsús tnúhu sá ñá túú dènehé ñáhà-ndí xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dènehé ñáhà-güedé xii-ndo cuendá ingá espíritú, te ñá díú cuendá Espíritú Yá Ndiöxí sá ní ngúndecu ndihí-ndo dènehé ñáhà-güedé xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dènehé ñáhà-güedé xii-ndo ingá núú tnúhu sá cachi-güedé càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ndó, te ñá díú nàcuáa nduu tnúhu sá ní sàndáá iní-ndó cuendá naníhí tàhú-ndó càháⁿ-güedé. ⁵ Te cue téé ducaⁿ càháⁿ-áⁿ cachi-güedé sá Yá Ndiöxí ní tendaha ñaha-gă xii-güedé xíca cùu-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gă te ío cùnuu-güedé, dico ñá ndáá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gă. Te yúhú cùtnuní iní-í sá cuè téé-áⁿ ñá túú cùnuu-güedé dàtná cùnùu yúhú. ⁶ Te cuèi ñá túú càháⁿ-í dàtná càháⁿ cue téé ío váha sáá díquí-xi dico ío váha cùtnuní iní-í cuendá nchaa sá dácuaíha-í, te yúhú sa quide-í nàcuáa cùtnuní iní-ndó sá ío váha cùtnuní iní-í nàcuáa nduu nchaa tnúhu càháⁿ-í. ⁷ Te cudana te sàni iní-ndó sá yúhú ñá túú ní quide váha-í sá ní quide-í mée-í dàtná ñⁿ téé ío ndáhú iní-xi, chi ñá túú ní xícaⁿ-í yáhu-í núú-ndó cuendá sá ní càháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó núú-ndó. ⁸ Te ní queheⁿ-í díhúⁿ ní taxi dava-gă cue ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te díhúⁿ-áⁿ ní dándóñúhu-í

ní saaⁿ-í nchaa sá nǐ xini ñùhu-í cùtnàhá ní cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú-ndó. ⁹ Te cùtnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo te áma ní xóo cumání sá xíní ñùhu-í, te ñá túú nǎ ní xǐcáⁿ-í núú ni ñⁿ-ndo. Chi cue ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú dìstrítú Macèdoniá ní quixí-yu ní taxí-yu sá cúmání xii-í, te ñá túú tnàhí ni dàsatú iní ñáhà-í xii-ndo cǎcáⁿ-í núú-ndó núu ná cúú sá xíní ñùhu-í, te ñu-ni ducaⁿ càda-í. ¹⁰ Te ñu-ni duha cáháⁿ váha-í cuèndá-í te ni ñⁿ cue ñáyiú distritú Acáyá vá nihí-yu tnúhu cúñàhá-yu xii-í cuèndá cadí-yu yuhu-í. Te mee Xítóhó Jesucristú nàhá-gǎ sá ndàá cáháⁿ-í dàtná cáháⁿ ndáá mée-gǎ. ¹¹ Te cudana te sàni iní-ndó sá sá dúhá cáháⁿ-í te ñá túú cùu iní ñáhà-í xii-ndo, dico ñáhà chi mee Yá Ndiõxí nàhá-gǎ sá yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

¹² Te nàcuáa-ni ta quide-í véxi te ñu-ni ducaⁿ càda-í cuèndá sá cuè téé cuèni cada nínu mee-xi cǎchí sá ñⁿ-ni cuu ndihí ñaha-güedé xii-í vá nihí-güedé tnúhu cáháⁿ-güedé cǎchí-güedé sá ñⁿ-ni chiuⁿ quide ndihí ñaha-güedé xii-í. ¹³ Te cue téé-áⁿ cǎchí-güedé sá Yá Ndiõxí ní tendaha ñàha-gǎ xii-güedé xícá cùu-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gǎ dico ñá ndàá, chi mee-ni dándahú-güedé ñáyiú ndihí tnúhu cáháⁿ-güedé, te quide-güedé dàtná quidé cuè téé cáháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú dico ñá ndàá sá cúú-güedé cue téé cáháⁿ tnúhu-gǎ. ¹⁴ Te vá cúñùhu-o sǎ dúcáⁿ quide cue téé-áⁿ, chi mee sàcuíhná quidé-xí sǎ cúú-xí dàtná ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú ío váha cǎa ndecu Yá Ndiõxí dico ñá ndàá sá xínú cuèchi-xi xíáⁿ. ¹⁵ Te xíáⁿ vá cúñùhu-o sǎ cuè téé xínu cuechi núú-xi quide-güedé sá cúú-güedé cue téé quide váha chi ñá ndàá sá quidé váha-güedé chi dándahú-güedé ñáyiú. Te nàcuáa ndùu nchaa sá quidé-güedé te ducaⁿ nàcháhu-güedé núú Yá Ndiõxí.

Té Pǎblú ío ndòho-dé cuèndá sá cúú-dé téé cáháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú

¹⁶ Te yúhú cáháⁿ tucu-í dóho-ndo sǎ vǎ cǎní iní-ndó sǎ yúhú cúu-í ñⁿ

tée cáháⁿ lúcú cáháⁿ duha, te núu dava-ndo dùcaⁿ sani iní-ndó dico chí cǎdá ndèe iní cundedóho-ndo tnúhu na cáháⁿ-í cuèndá ducaⁿ tnàhá-í cada nínu-í mée-í. ¹⁷ Te vitna na cáháⁿ-í dàtná cáháⁿ ñⁿ téé ñá túú cùtnuní iní-xi, chi tnúhu cáháⁿ-í ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi ndihí tnúhu Xítóhó Jesucristú, chi vitna cáháⁿ-í nàcuáa cada nínu-í mée-í. ¹⁸ Te ío cuéhé ñáyiú quide nínu mee-xi cuèndá nchaa sá ío ñuyúú-a te xíáⁿ núu tnàhá-í cuèni-í cada nínu-í mée-í. ¹⁹ Chi cùtnuní sá nchòhó quidé ndèe iní-ndó sàcúndedóho-ndo nchaa tnúhu cáháⁿ cue téé cáháⁿ lúcú cáháⁿ duha, te ducaⁿ quide ndee iní-ndó sàcúndedóho-ndo tnúhu cáháⁿ-güedé chi cǎchí-ndó sǎ ío túha-ndo. ²⁰ Te nchòhó, quide ndee iní-ndó tnè-ndo nchaa tnúhu cáháⁿ cue téé quide yica ñaha xii-ndo sá cúnú cuèchi-ndo núú-güedé, te xícáⁿ-güedé nándi sá xícáⁿ-güedé núú-ndó, te tàxi tnuní ñáhà-güedé xii-ndo, te quide-güedé sá ío cùnuu-güedé ndécú ndihí ñaha-güedé xii-ndo, te cànha-güedé xii-ndo, te cuèi nchaa xíáⁿ quidé ñàha-güedé xii-ndo dico quide ndee-ni iní-ndó. ²¹ Te nchòhó cǎchí-ndó sǎ cúú-ndí cue téé ñá túú ní cùyi cada nándi sá cǎdá, te ndàá chi ñá túú ñⁿ-ni cuu-ndí ndihí cue téé ducaⁿ xiquide.

Dico núu cue téé-áⁿ cùyi-güedé quidé nínu-güedé mée-güedé, te tnàhá-í cùyi-í ducaⁿ càda-í. Te sá dúhá cáháⁿ-í te cáháⁿ-í dàtná ñⁿ téé ñá túú cùtnuní iní-xi. ²² Te núu quide cahnu-güedé mée-güedé cuèndá sá cáháⁿ-güedé tnúhu hèbreú, te yúhú tucu ñu-ni téé cáháⁿ tnúhu hèbreú cúu-í, àdi quide cahnu-güedé mée-güedé cuèndá sá cúú-güedé cue téé isràél, te yúhú tucu tnàhá-í cúu-í téé isràél, àdi quide cahnu-güedé mée-güedé cuèndá sá cúú-güedé ñaní tnàhá ndíi Àbrahám, te tnàhá yúhú cúu-í ñaní tnàhá ndíi Àbrahám tucu. ²³ Àdi quide cahnu-güedé mée-güedé cuèndá sá sání iní-güedé sá díú núu Xítóhó Jesucristú xínu cuèchi-güedé, dico yúhú ío-gǎ xínu cuèchi ndisa-í núú-gǎ. Te sá dúhá quide cahnu-í

mée-í te cãháⁿ-í dàtná ìⁿ tée ñá túú cùtnuní iní-xi, te yúhú cúú-í ìⁿ tée ío-gá quidé chiúⁿ-gá dàcúxí cuè tée-áⁿ, te vãi xito ní cuu càniha ñáyiu xii-í, te vãi xito ní cuu chìhi ñahá-yu vecaá xii-í, te vãi xito ní cuu cãcu cãcu cahni ñaha ñáyiu xii-í. ²⁴ Te cue ñáyiu israhél ní canihá-yu xii-í úhúⁿ xito, te ndi tnahá ìⁿ ìⁿ xito ní canihá-yu ní dáquẽe-yu ócó sáhúⁿ cúmí ñi sàtà-í. ²⁵ Te úní xito ní caniha tùcu ñáyiu xii-í ndihi carrutí, te ìⁿ xito ní sãha yúú ñáhã-yu xii-í, te ní cuu úní xito quẽe naa bàrcú xití ndute òré sácũhuⁿ-í, te ìⁿ xito ío ní ndoho-í ní xíndecu-í ìⁿ nduu ìⁿ niú núú ndute làmár. ²⁶ Te ío títñí xichi ní cuu xica cuu-í, te dava xichi ní cãcu cuido ñaha ndute ñuhu xii-í, te dava xichi ní cãcu duhu ñadúhú nchaa ndachiuⁿ-í, te dava xichi ní cãcu cada ñaha cuè ñáyiu cùu ndi mee-í ìⁿ sá cádá ñahá-yu xii-í, te ñu-ni ducaⁿ ñi cãcu cada ñaha tùcu cue ñáyiu ñá túú cùu ndi mee-í ìⁿ sá cádá ñahá-yu xii-í ní cùu, te cuẽi xití ñuú te cuẽi xití yucu cãcu cãcu cada ñaha ñáyiu xii-í ìⁿ sá cádá ñahá-yu, te ñu-ni ducaⁿ cãcu cãcu quini-í tnúndòho oré ñúhù-í bàrcú cuáhãⁿ núú ndute làmár. Te cue ñáyiu cãchí sá ndécú ichi Xítoho Jesucristú te ñá ndáa cãcu cãcu cada ñahá-yu xii-í ìⁿ sá cádá ñahá-yu. ²⁷ Te ío ndòho-í cuendá chiúⁿ quide-í chi ío xàú-í, te ní cuu vãi xito ñá túú xidí-í, te títñí xito ní cuu xihí víhì-í docó, te títñí xito ní cuu yichí-í ndute, te títñí xito ní cuu ñá túú tnàhí ná xéxi-í cuendá chiúⁿ quide-í, te títñí xito ní cuu ndòho-í sá víxiⁿ, te títñí xito ní cuu ñá túú ñihí-í dóo cuihnu-í.

²⁸ Te ñá ñá-í ní xĩãⁿ chi ìⁿ nduu ìⁿ nduu ío sàni iní-í cuendá nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítoho Jesucristú xíndecu nchaa xichi. ²⁹ Te ndèda-ni càa ñáyiu ñá túú ñihí ndéè cùndecu ichi Xítoho Jesucristú, te ío cùndahú iní-í chi sãnuu sá tnàhá-í ñá túú ñihí ndéè-í cùndecu-í ichi-gá sá dúcãⁿ quidé-yu. Te núu ìⁿ ñáyiu quidé-yu sá ìⁿ nchohó ñáyiu ndècu ichi Xítoho Jesucristú quidé-ndó ìⁿ sá ñá túú

tàú-ndó càda-ndo te vá cúú vãha iní-í chi cudéèⁿ-í. ³⁰ Te núu xini ñuhu-xi sá cádá cãhnu-í mee-í, te cuu ducaⁿ càda-í te cãháⁿ-í mee-ni cuendá nchaa sá quidé nãcuáa ñá túú ñihí ndéè yiqui cuñú-í. ³¹ Te Dútú Ndiõxí Yá cúú Tãtã Xítoho Jesucristú nãhá-gã sá yúhú cãháⁿ ndáá-í núú-ndó, te ñu-gá tàú-gá cachí-ó sã ío cãhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. ³² Te cùtnahá ní xíndecu-í ñuú Dãmascú te tée cùu gobiernú tée cùndihi tée yíndaha ñáyiu nãni Aretás ní taxi ndecu-dé cue tée ní xíndedí yuyèhe sá ñúhú dòco ñuú cuendá òré quee-í te tnã ñaha-güedé xii-í ní cùu. ³³ Dico yúhú ní queè-í ìⁿ xití tídihi, te cue ñáyiu cùndihi ñaha xii-í ní queñuhu ñahá-yu ndaa ventaná nchí yiqui naha sã ñúhú dòco ñuú-áⁿ, te ducaⁿ te ní cãcu-í ñá túú ní ndãcu-güedé tnã ñaha-güedé xii-í.

12

Té Pãblú cãháⁿ-dé sã ío vii càa sã ñi dãnèhé núú ñahá Xítoho Jesucristú xii-dé

¹ Te ñá túú ndéè nãndíhi-xi sã cãháⁿ váha-o cuendá mee-ó, dico vitna xini ñuhu-xi ducaⁿ càda-í chi cãháⁿ-í nãcuáa ní quide ñaha Xítoho Jesucristú xii-í, chi ní quide-gá sã ñi cùtnuní iní-í nãcuáa nduu tnúhu-gá, te vãi núú sã ñi dãnèhé núú ñahá-gã xii-í. ² Te yúhú xini-í ìⁿ tée sãndáa iní ñahá xii Xítoho Jesucristú, te sa ní cuu úxícúmi cuíá sã tée-áⁿ ñi sãá-dé ndéè andiu cùu uní, te ñá túú xini-í te núu ndihi yiqui cùñú-dé ní sãá-dé àdi ñahá, chi ìⁿ ñi dí-ni Yá Ndiõxí nãhá-gã te núu nása càa-dé ní sãá-dé. ³ Te yúhú cãháⁿ ndáá-í cuendá tée-áⁿ, dico dàtná ní cachí-í sã ñá túú xini-í te núu ndihi yiqui cùñú-dé ní sãá-dé andiu àdi ñahá, chi mee Yá Ndiõxí nãhá-gã te núu nása càa-dé ní sãá-dé. ⁴ Te tée-áⁿ ñi sãá-dé ìⁿ xichi núú ío váha càa andiu, te yacãⁿ ní xíndedóho-dé tnúhu mee-ni sã cúú-xi cuendá mee-dé, te tnúhu-áⁿ vã cúú tnàhí cãháⁿ-dé núú ñi ìⁿ ñáyiu. ⁵ Te yúhú quidé ñinu-í tée-áⁿ, dico mee-í ñá túú cãháⁿ váha-í cuendá-í cuendá cada ñinu-í mee-í, chi cãháⁿ-ni mee-ni cuendá nchaa sã

quidé nàcuáa ñá túú ñihí ndéé yiqui cuñú-í. ⁶ Te núu dícó yúhú cuení-í te cuu cáháⁿ váha-í cuendá-í cuendá cada nínu-í mée-í, te núu ducaⁿ na cãháⁿ-í te ñá túú cùu-xi ñⁿ tnúhu neñúú cáháⁿ-í, chi cùu-xi ñⁿ sã cáháⁿ ndáá-í te núu na cãháⁿ-í. Dico vá dúcáⁿ cãda-í chi cuení-í sã nchòhó cada cuendá-ndó nàcuáa ndúu tnúhu cãháⁿ-í ndihí nàcuáa quide-í, te ducaⁿ mée-ndo cáháⁿ-ndó te núu ná téé cùu-í, te ñá díú sã yúhú cáháⁿ váha-í cuendá mée-í cuendá nchòhó cachí-ndó sã ño cùnúu-í.

⁷ Te sã ñí dánèhé núú ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-í cúu-xí sã xidó ío váha, te cuendá sã vã cáda cãhnu-í mée-í ñúu xiãⁿ Xítóhó Jesucristú ní quide-gá duha ndòho yiqui cuñú-í vitna. Te sã dúcáⁿ quide ñaha-gá xii-í te xiãⁿ sãcuíhná ñí ñihí-xi ichi cãhnu dandòho ñaha-xi xii-í. ⁸ Te ní cuu úní xito cãháⁿ ndàhú-í núú Xítóhó Jesucristú sã ná cáda-gã nàcuáa vá ndóhó-gã yiqui cùñú-í. ⁹ Dico mee-gã cãchí-gá xii-í: “Yúhú ío cùndahú iní ñáhà-í xii-n chindee ñaha-í, te ñá túú nã cúmání xii-n, te cùtnuní sã ño-gá chindèe-í cue ñáyíu ñá túú ñihí ndéé cùndecu”, duha ní cachí-gá xii-í. Te xiãⁿ ñúu yúhú ío cùdíí iní-í sã ñá túú ñihí ndéé-í ndécú-í, chi díu cuendá xiãⁿ Xítóhó Jesucristú ñá túú dàña ñhnu ñaha-gá xii-í chindèe ñaha-gá. ¹⁰ Te xiãⁿ ñúu cùdíí iní-í sã dúhá ñá túú ñihí ndéé-í ndécú-í, te cùdíí tucu iní-í cuendá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha cãháⁿ ñáyíu cuendá-í, te cùdíí iní-í cuendá nchaa sã ndóhò-í, te cùdíí tucu iní-í cuendá sã quidé ñaha ñáyíu xii-í, te cùdíí tucu iní-í cuendá nchaa dava-gá sã ndóhò-í cuendá Xítóhó Jesucristú. Te òré ñá túú ñihí ndéé-í te Xítóhó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í ñihí ndéé-í.

Té Pãblú ío sàni iní-dé cuendá cue ñáyíu xindecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú

¹¹ Te cùu-í dàtná ñⁿ téé ñá túú cùtnuní iní-xi sã dúhá cãháⁿ váha-í cuendá-í, te ducaⁿ quide-í chi mee-ndo quide-ndo sã dúcáⁿ cãháⁿ-í, dico mee-ndo tàú-ndó cãháⁿ váha-ndo cuendá-í ní cùu. Te dava cue téé

íó quide cãhnu-güedé mée-güedé, te cãchí-güedé sã Xítóhó Jesucristú ní táuchíúⁿ-gã sã cãháⁿ-güedé tnúhu-gá, dico yúhú cùnúu-gá-í dàcúúxí cué téé-áⁿ cuéi ñá túú vèdana ná cùu-í ndécú-í ñuyíu-a. ¹² Te cùtnhá ní xindecu ndihí ñaha-í xii-ndo ío ní quide cãhnu iní-í nãndí sã ñí yáha-í ní quide-í chiúⁿ Xítóhó Jesucristú sã cúu-xí-ndó. Te ní chindee ñaha-gá xii-í ní quide-í tñní núú sã vã yòo tnàhí ndàcu cada te ní cuñúhu-ndo, te sã dúcáⁿ ñí chindee ñaha-gá xii-í ní cutnùní iní-ndó sã yúhú cúu ndísa-í ñⁿ téé ní cachí Xítóhó Jesucristú sã cãháⁿ-í tnúhu-gá. ¹³ Te yúhú ñⁿ-ni quide ndihí ñaha-í xii-ndo ndihí nchaa dáva-gá cue ñáyíu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te dícó-ni sã yúhú ñá túú ní cuení-í taxi-ndo sã xini ñúhu-í dàtná ní quide-í dáva-gá-yu. Te núu ñá túú ní quide váha-í sã dúcáⁿ ñí quide-í ñá túú ní cuení-í chindee ñaha-ndo te chí cáda cãhnu iní ñáhá xii-í.

¹⁴ Te vitna sa ndècu túha-í sã quíxí-í núú ndécú-ndó, te sã quíxí còto ñaha tucu-í xii-ndo cùu-xi xito cuu úní sã quíxí-í, te cuení-í sã vã dándihú-ndó iní-ndó ndècu-ndo sã táxi-ndó cùu xii-í, chi ñá díú xiãⁿ ndéé iní-í chi mee-ndo ndéé iní-í quíxí-í. Te duha cãháⁿ-í chi nchòhó xini-ndó sã cué téé cùu tátá sãñaha-güedé sã cúu-xí cué déhe-güedé te ñá díú cué déhe-güedé sãñaha-güedé sã cúu-xí mée-güedé. ¹⁵ Te yúhú ío váha cùu iní-í dandòñuhu-í sã ndécú ndihí-í nàcuáa ndacu-í chindee ñaha-í xii-ndo cùndecu váha-ndo sã cúu-xí Yã Ndióxi chi ío cùdíí iní-í, te cuéi na cùu-í sã cuendá-ndó, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te sã dúcáⁿ cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te sãnuu sã nchòhó ñá túú cùu iní ñáhá cãvihu-ndo xii-í.

¹⁶ Te ñaha-ndo sã ñá túú ní dándihú-í iní-ndó nã taxi-ndo cùu xii-í, dico dáva-ndo cãchí-ndó sã ío váha ní xito-í nàcuáa ní quide-í nàcuáa ní dándahú ñáhà-í xii-ndo. ¹⁷ Te chí cãháⁿ te núu yúhú ní dándahú ñáhà-í xii-ndo ndihí cue téé ní tendaha-í ní quíxí coto ñaha xii-ndo. ¹⁸ Te ní cãháⁿ ndàhú-í núú tẽ Títú ndihí núú ñngá tucu téé ndècu ndihí-o ichi Xítóhó

Jesucristú ní quixi coto ñaha-güedë xii-ndo. Te nchòhó cùtnùní iní-ndó sã tẽ Titú ñã túú ní dándahú ñáhá-dë xii-ndo, te ducaⁿ chi ñⁿ-ni sàni iní-ndí te ñⁿ-ni quide-ndí.

¹⁹ Te cudana te sàni iní-ndó sã sã dúhá càháⁿ-ndí te tàunihnu-ndí méé-ndí, dico ñã díú dùcaⁿ quee-xi tnúhu càháⁿ-ndí, chi càháⁿ-ndí nàcuáa tàú-xi càháⁿ-ndí chi ndècu ndihí-ndí Xítohó Jesucristú, te mee Yã Ndiõxí náhá ndáá-gá nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-ndí, te nchaá sã càháⁿ-ndí cúú-xí cuendá nchòhó cue ñáyiu ío cùu iní-ndí, te càháⁿ-ndí nàcuáa cundecu váha-ndo ìchi Xítohó Jesucristú.

²⁰ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ te òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te ñã túú quide-ndo nacuáa cuu váha iní-í, te sã dúcáⁿ te yúhú càháⁿ-í nàcuáa vá cúú váha iní-ndó, te ducaⁿ ño sàni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ òré quexìo-í te nàá-ndó, àdi ndecu-ndo ìchi cuédú iní, àdi cudééⁿ núú tnáhá-ndó, àdi ñã túú cùu ñⁿnuu-ndo ndecu-ndo, àdi càháⁿ cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáyiu-ndo núú chítú núú tàcá, àdi satnuhu tnaha-ndo, àdi quide cahnu-ndo mee-ndo, àdi quide dusaⁿ dóho tnàha-ndo.

²¹ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ òré quixi-í, te Yã Ndiõxí cada-gá te cucahaⁿ núú-í sã cuendá-ndó, te ío ndíhú iní-í cuendá-ndó te núu vátá dáñá-gã-ndó nchàa sã cuèhé sã dúhá ñí ngüíta-ndo quide-ndo ndéé sanduu, te vài-ndo ní ngüíta-ndo dùcaⁿ quide-ndo, chi ndècu-ndo ìchi díí iní te nándi-gá nchaá sã cuèhé sã dúhá quide-ndo, te ducaⁿ ño ndíhú iní-í te núu vátá dáñá-gã-ndó nchàa xíãⁿ.

13

Tnúhu ndéé núú ñí ndihí-ná

¹ Te sã quixì-í vitna núú ndécú-ndó cùu-xi xito cuu úní sã quixí còto ñaha-í xii-ndo. Te càchí tnúhu-í xii-ndo sã òré cundáá cuéchi-ndo te canehe núú ǔú àdi úní ñáyiu càháⁿ ndáá nàcuáa ndùu cuéchi-ndo. ² Te yúhú sa ní càháⁿ-í dóho-ndo cùtnàhá ní quixi-í ní quixi

coto ñaha-í xii-ndo xito cuu úú, te dju-ni ducaⁿ càháⁿ tucu-í dóho-ndo vitna vátá quixí tucu-gá-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te nchòhó ñáyiu ní cunduu ñí ngüíta quide nchaá sã cuèhé sã dúhá, tenàá ñáhá-í xii-ndo òré quexìo-í te núu vátá dáñá-gã-ndó nchàa sã cuèhé sã dúhá quide-ndo te tnàhá nchaá dava-gá-ndó tènàá ñáhá-í xii-ndo. ³ Te nchòhó cuìní-ndó quìní-ndó núu ndáá sã quide-í núú Xítohó Jesucristú càháⁿ-í yuhu-gá, dico dàvá-áⁿ cutnùní ndáá iní-ndó. Te Xítohó Jesucristú quide-gã nàcuáa cutnùní iní-ndó sã ño càhnu cuu-gá te ñã túú quide-gá dàtná quide ñⁿ ñáyiu ñã túú ñihí ndéé cundecu. ⁴ Te Xítohó Jesucristú ní ndoho-gá dàtná ñⁿ ñáyiu ñã túú ñihí ndéé cundecu, chi ní sahani ñaha-güedë xii-gá núú cùrúxí dico mee Yã Ndiõxí ní quide-gá ní ñihí ndéé Xítohó Jesucristú ní ndoto-gá ndécú-gã vitna, te tnàhá nchúhú tucu ducaⁿ yàha-ndí ñã túú ñihí ndéé-ndí cundecu-ndí, dico mee Yã Ndiõxí chindèe ñaha-gá xii-ndí ñihí ndéé-ndí ndécú-ndí cuendá sã ndécú ndihí-ndí Xítohó Jesucristú, te xíãⁿ núu ndàcu-ndí quide-ndí nàcuáa tàú-xi cunduu sã cúú-xí-ndó.

⁵ Te chí cáda cuendá váha te núu ndisa sã sàndáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, te núu ndáá sã ndécú-ndó ìchi-gá te cùtnuní iní-ndó sã ndécú-ndó ndihí-gá. ⁶ Te cuìní-ndí sã nchòhó cutnùní ndáá iní-ndó sã nchúhú ndécú ndihí ndisa-ndí Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchúhú càháⁿ ndihí-ndí Yã Ndiõxí cuendá-ndó cuendá sã vá cáda-ndó ñí ñⁿ sã cuèhé sã dúhá, te vá cáni iní-ndó sã sã dúcáⁿ càháⁿ ndihí-ndí-gá cuendá-ndó, te cuìní-ndí sã nchòhó cutnùní iní-ndó sã nchúhú ío ndècu yíñuhu-ndí núú-gã, te ñáhá chi càháⁿ ndihí-ndí-gá cuendá-ndó chi cuìní-ndí sã nchòhó cada váha-ndo cundecu-ndo cuéi sàni iní-ndó sã nchúhú cúú-ndí cue tée ñã túú ndècu yíñuhu núú-gã.

⁸ Te nchúhú mee-ni càháⁿ váha-ndí cuendá tnúhu ndáá tnúhu Yã Ndiõxí, te ñã túú càháⁿ-ndí ñⁿ tnúhu sã

ñà túú tàú-xi cáháⁿ-ndí cuendá tnúhu-áⁿ. ⁹ Te cùdíí ìní-ndí sá ñà túú-gă xíní ñùhu-xi cada-ndí nàcuáa níhí ndéé-ndí tenáa ñáhá-ndí xii-ndo cáháⁿ-ndí dóho-ndo, chí nchòhó sa ní níhí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. Te nchúhú cáháⁿ ndíhi-ndí Yă Ndiõxí cuendá-ndó cuendá sá nchòhó cundáá-ndó cùndecu-ndo ñá túú-gă ná cumání-ndó nǔú-gă. ¹⁰ Te xiǎⁿ nǔu duha ndùu nchaa tnúhu tèe-í nǔú tǔtú-a daquixi-í ndaha-ndo vitna ñá túú ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo, cuendá sá òré ná cùndecu ndíhi ñaha-í xii-ndo te vá ío níhí cáháⁿ-í dóho-ndo nàcuáa ndùu tnúhu ndee ìní ní taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndíhi-í, chí ní taxi-gá tnúhu ndee ìní xii-í nàcuáa canu ichi ñaha-í xii-ndo cuíta cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhíⁿ, te ñá díú cuendá sá cánúichi ñaha-í xii-ndo cuíta nihnu-ndo.

¹¹ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-ndí ichi Xítohó Jesucristú ío quide ndee ìní ñáhá-ndí xii-ndo, te ío chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cundáá-ndó nǔú Yă Ndiõxí cuendá sá ñà túú tnáhí-gá ná cumání-ndó nǔú-gă, te ndee ndèe cada ìní-ndó cùndecu-ndo, te chí cúú ñíⁿnuu cundecu ndíhi tnaha, te ducaⁿ te Yă Ndiõxí cundecu ndíhi ñaha-gă xii-ndo chí ío cùu ìní ñáhá-gă xii-o, te díu-gá quidé-gă ío váha cùu ìní-ó ndècu-o. ¹² Te ndíhi tnúhu yíñùhu chí cáda ndèe ìní tnáhá. ¹³ Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiõxí ndécú ìha quide ndee ìní ñáhă-yu xii-ndo.

¹⁴ Te xicáⁿ táhú-ndí nǔú Xítohó Jesucristú sá ío na chindee chítúu ñaha-gă xii-ndo. Te mee Yă Ndiõxí ná cáda-gă nàcuáa cutnùní ìní-ndó sá ío cùu ìní ñáhá-gă xii-ndo, te Espíritú-gá cundee cùu cahnu ìní-ndó cùndecu-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe ìní-nă vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU DISTRÌTÚ GÁLACIÁ

*Té Päblú cádūha-dé tutú quihíⁿ
ndaha nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii
Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Gálaciá*

¹ Te yúhú té Päblú ní tendaha ñaha Xítóhó Jesucristú, ndihí Dútú Ndiöxí véxi-í cãháⁿ-í tnúhu-gá. Te ðiu Yá Ndiöxí ní dándótó-gã Xítóhó Jesucristú Yaá ní xihí ní cùu. Te cãchí tnúhu-í xii-ndo sã ñà díú ñáyiú ñuyíú-a ni tendaha ñaha xii-í véxi-í, te ni Yá Ndiöxí te ni Xítóhó Jesucristú ñá túú ní xãhaⁿ-gã xii ñá ñáyiú quixí-yu cachí tnúhu-yu nãcuáa cada-í. ² Te yúhú té Päblú cádūha-í tutú-a ndihí nchaa dava-gã ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ndécú ndihí-í iha cuèndá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Gálaciá. ³ Te xicãⁿ táhù-í núú Dútú Ndiöxí, ndihí núú Xítóhó Jesucristú sã ïo na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo, te ducaⁿ ndì nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. ⁴ Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá sã cuèndá nchaa cuèchi nchoo cuè ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te ducaⁿ ñí quide-gá, chi cuiní-gá sã vã cùndècu-o ichi cuehé ichi duha. Te ducaⁿ ñí cuu, chi Dútú Ndiöxí ducaⁿ ñí cuiní-gá cunduu. ⁵ Te ío chí ná ndàcãⁿ táhù-ó núú Yá Ndiöxí cuèndá sã ïo càhnu cuu-gá, te ðiu-ni ducaⁿ càda-o ni caa ni quihíⁿ! Te ducaⁿ na cùnduu.

*Mee-ni tnúhu Xítóhó Jesucristú
cúu-xí tnúhu sã cãháⁿ nãcuáa naníhí
tãhù-ó*

⁶ Te ío cùñúhu-í cúu chi ío ndihí ní dáñá-ndó ichi Yá Ndiöxí. Te Yaá-áⁿ ñí cãháⁿ ñáhã-gã xii-ndo, chi Xítóhó Jesucristú ío ní cundãhú iní ñáhã-gã ní quide váha ñaha-gã xii-ndo, te vitna dàcuaha tucu-ndo ingá tnúhu, te cãchí-ndó sã xĩãⁿ dàcãcu nihnu

ñaha-xi xii-ndo núú ùhú núú ndãhú. ⁷ Dico ñáhã, chi ñá túú-gã tnúhu sã dácãcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndãhú. Te ðicó-ni sã ío ñáyiú véxi dàticã nuu ñahã-yu xii-ndo dãnehé ñáhã-yu tnúhu sã dãcuíta nihnu ñaha xii-ndo, chi tnúhu-áⁿ ñà túú cùu-xi tnúhu Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te yúhú cãháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú, dico núú ío ñáyiú véxi dãnehé ñáhã xii-ndo ingá tnúhu sã ñà túú ní dãnehé ñáhã-í xii-ndo, te nchòhó cachí-ndó sã ñáyiú-áⁿ nachãhu-yu núú Yá Ndiöxí sã dúcãⁿ quidé-yu. Te cuèi yúhú, te núu na dàma-í tnúhu danèhé ñáhã-í xii-ndo, te ðiu-ni ducaⁿ cãháⁿ-ndó sã nãchãhu-í núú-gã te núu ducaⁿ na càda-í. Àdi te núu ñíⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gã véxi-xi cãháⁿ-xi ingá tnúhu sã ñà túú ní dãnehé ñáhã-í xii-ndo nãcuáa naníhí tãhù-ndó ñá, te ðiu-ni ducaⁿ cãháⁿ-ndó sã nãchãhu-xi núú Yá Ndiöxí te núu ducaⁿ na càda-xi. ⁹ Te ðiu-ni duha sa ní dãnehé ñáhã-í xii-ndo sã núu véxi ñáyiú dãnehé ñáhã ingá tnúhu sã ñà túú ní dãnehé ñáhã-í xii-ndo nãcuáa naníhí tãhù-ndó ñá, te cachí-ndó sã ñáyiú-áⁿ nachãhu-yu núú Yá Ndiöxí sã dúcãⁿ quidé-yu, duha ní cachí-í xii-ndo.

¹⁰ Te duha ndùu tnúhu cãháⁿ-í chi nchòhó sa xini-ndó sã yúhú cuiní-í sã Yá Ndiöxí cãháⁿ-gã sã quidé vãha-í ndécù-í, te ñá díú sã ñáyiú ñuyíú-a cachí-yu sã quidé vãha-í, àdi sã ïo cùdíí iní-yu nchaa nãcuáa quide-í ndécù-í. Te núu na càni iní-í cudìu-í núú ñáyiú ñuyíú-a, te ñá túú cùu-í téé xínu cuechi núú Xítóhó Jesucristú te núu ducaⁿ na càda-í.

*Nãcuáa ní cuu ní ngüita té Päblú
cãháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí*

¹¹⁻¹² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú cãchí tnúhu-í xii-ndo sã tnúhu sã dãnehé ñáhã-í xii-ndo nãcuáa naníhí tãhù-ndó cùu-xi tnúhu sã ñí cachí tnúhu mee Xítóhó Jesucristú xii-í, te ñá díú ñíⁿ ñáyiú ñuyíú-a ni càhu iní-yu tnúhu-áⁿ, àdi danèhé ñáhã-yu xii-í, chi mee Xítóhó Jesucristú ní dãnehé ñáhã-gã.

¹³ Te nchòhó sa nihí-ndó tnúhu nãcuáa ní xóo cada-í cùtnãhá nchicúⁿ

nihnu-í nchaa nàcuáa dàcuaha ñáiyu cùu ndi mee-í ñáiyu isràèl ní cùu. Te dàvá-áⁿ ïo ní xóo cuu úhú iní-í nchaa ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiöxí, te nándi sá ñi xóo cada-í-yu, te ní cuini-í danàa-í-yu ni cùu. ¹⁴ Te yúhú ío-gá ní xóo quene cáva-í ní xóo dacuàha-í nchaa sá dácuaaha ñáiyu cùu ndi mee-í dácúúxí ñáiyu ñi-ni cuià-í ndihí-yu ni cùu, te ío-gá ní xóo cuini-í cada ndáa-í canchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní dánèhé ñáhá cuè ñaní tnàhà-í ní xíndecu ndéé sanaha ni cùu. ¹⁵ Te ndéé cútnàhá vátá cécú-gã-í Yá Ndiöxí sa nèhe váha ñaha-gã xii-í cuendá sá càháⁿ-í tnúhu-gá, núu xiáⁿ ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-í quidè-í chiúⁿ-gá vitna, te sá dúcáⁿ ñi quide-gá te ío váha ní quide ñaha-gã xii-í. ¹⁶ Te òré ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-í te ní cachí tnúhu-gá cuendá Déhe-gá Xítoho Jesucristú. Te ducaⁿ ñi quide Yá Ndiöxí cuendá sá cuini-gá sá cùñaha-í xii ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràèl cuendá Yaá cúú Déhe-gá. Te cútnàhá ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-í, te vá yóo ñi ní núu-xi ni ndècu tnúhu-í nàcuáa cada-í. ¹⁷ Te ni ñà túú ní sáháⁿ-í ñuú Jerusàlén nducu tnúhu-í núu cuè téé díhna nuu ñi tendaha Xítoho Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá núu nása cada-í, chi ndihí-ni ní sáháⁿ-í distritú Arabiá ní xíndecu tnaa-í te dàtnùní cuánuhú tucu-í ñuú Dàmascú.

¹⁸ Te núu ùní cuiá sã ñi cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-í, te ní sáháⁿ tucu-í ñuú Jerusàlén ní cáháⁿ ndihí-í té Pèlú, te ní xíndecu-í ndihí-dé sáhúⁿ nduu. ¹⁹ Te tnàhá té Jàcobó ñaní Xítoho Jesucristú ní cáháⁿ ndihí-í. Te ñá túú ní xini-í dava-gá cue téé ní tendaha Xítoho Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá. ²⁰ Te Yá Ndiöxí ndéhé ndi ndehe caxi-gá sá ncháá tnúhu tèe-í núu tùtú-a sá cúú-xi-ndó cùu-xi ñi sá ndáá.

²¹ Te sátá ñi sáháⁿ-í ñuú Jerusàlén, te dàtnùní ní sáháⁿ-í distritú Siriá, ndihí distritú Ciliciá. ²² Te nchaa ñáiyu xíndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú distritú Jùdeá ñá túú xini ñáhá-yu xii-í ní cùu. ²³ Dico ní xóo níhi-yu tnúhu nchaa nàcuáa ní xóo cada-í, te ní cachí-yu: “Téé cùu úhú iní ñáhá xii nchaa nchoo ñáiyu

ndècu ichi Xítoho Jesucristú càháⁿ-dé tnúhu-gá núu ñáiyu cuendá quindáá iní ñáhá-yu xii-gá, te diu-dé nándi sá quidé ñàha-dé, te cuini-dé danàa ñaha-dé cuendá sá vã cóo-gã ñáiyu quindáá iní ñáhá xii-gá ní cùu”, duha ní cachí-yu cuendá-í. ²⁴ Te ní ngúita-yu ní cachí-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí cuendá sá ñà túú-gã quidè-í dàtná ní xóo cada-í.

2

Té Páblú ní níhi tnàhá-dé ndihí dava-gá cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Te ní nútnahá úxícúmí cuiá sã ñi sáháⁿ-í ñuú Jerusàlén ní cáháⁿ ndihí-í té Pèlú, te dàtnùní ndécà-í té Bèé ní sáháⁿ, te tnàhá té Títú ní sáháⁿ ndihí-ndí-dé. ² Te ní sáháⁿ-í chi mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá quihíⁿ-í. Te yacáⁿ ní tacá mee-ni cuè téé cùnuu. Te ní xáhaⁿ-í xii-güedé nàcuáa nduu tnúhu dānehé-í ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràèl cuendá naníhi tãhú-yu. Te ducaⁿ ñi quide-í cuendá cuini-í quini-güedé nàcuáa nduu chiuⁿ quide-í, chi nacuaháⁿ cachí-güedé sá ñà túú nandíhi-xi. ³ Te té Títú téé ndècu ndihí-í chi ñá díú téé isràèl cúú-dé, dico ñá túú ní quide yica-güedé cuáha-güedé seña ñi-dé. ⁴ Te ñáiyu càhí sá ndécú ichi Xítoho Jesucristú te ñá ndáá sá ndécú-yu ichi-gá, ñáiyu-áⁿ ñi chitnahá ñáhá-yu xii-ndí cuendá cuini-yu quini-yu nása quide-ndí ndécú-ndí ichi Xítoho Jesucristú. Te ducaⁿ ñi quidé-yu cuendá sá nchúhú sa ní cácu nihnu-ndí ñá túú-gã quidé-ndí nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés. Te cuini-yu sá núcuíta saa tùcu-ndí cada-ndí nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí nucúndecu-ndí dàtná ní xíndecu-ndí cútnàhá vátá cácu nihnu-gá-ndí núu tnúhu-áⁿ ni cùu. ⁵ Te nchúhú ñá túú tnàhí ni dàña-ndí méé-ndí dandàhú ñáhá-yu xii-ndí. Te ducaⁿ ñi quide-ndí, chi cuini-ndí sá ñà túú nãgá tnúhu dácánuu ndihí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhi tãhú-ó ndècu ndihí-ndo.

6 Te ni ñⁿ tnúhu sá vătă quíni-gá-í ñá túú ní cächí tnúhu cue tée cùnūu núú ñáyiū cada-í. Dico yúhú chi ñá túú ní quide cuendá-í nūu cùnūu-güedé àdi ñá túú cùnūu-güedé, chi núú Yá Ndiöxí ñⁿ-ni cùu-o nchaa-o. 7 Te ní cutnùní iní-güedé sá Yá Ndiöxí ní cachí-gá xii-í sá cäháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiū ñá túú cùu ñáyiū isràél datná ní quide-gá té Pèlú ní xáhaⁿ-gá cäháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiū isràél. 8 Te ducaⁿ ñⁿ cutnùní iní-güedé, chi ñⁿ Yá Ndiöxí Yaá chindèe ñaha xii té Pèlú cäháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiū isràél, ñⁿ Yaá-áⁿ chindèe ñaha-gá xii-í cäháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiū ñá túú cùu ñáyiū isràél.

9 Te té Jàcobó, ndihí té Pèlú, ndihí té Juàá, cue tée ío cùnūu-gá ní cutnùní iní-güedé sá Yá Ndiöxí ío chindèe ñaha-gá xii-í quidè-í chiūⁿ-gá. Te ío váha ní cäháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-í, ndihí té Bèé, te ní cuu ñⁿnuu-ndí sá nchúhú quíhíⁿ-ndí cäháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú nchaa ñáyiū ñá túú cùu ñáyiū isràél, te mee-güedé cäháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiū isràél. 10 Te ñⁿ-ni tnúhu ní cäháⁿ-güedé dóho-ndí te ní cachí-güedé xii-ndí sá chindèe-ndí cue ñáyiū ndàhú, te sa ducaⁿ tnàhí sàni iní-ndí cada-ndí.

Té Păblú cäháⁿ-dé dóho té Pèlú ñūú Antiòquiá

11 Te cùtnàhá ní säháⁿ té Pèlú ñūú Antiòquiá yacáⁿ ní cäháⁿ-í dóho-dé, chi quide-dé ñⁿ sá ñá túú tàú-dé cada-dé ní cùu. 12 Te quide váha-dé ní cùu chi xèxi-dé ndihí ñáyiū ñá túú cùu ñáyiū isràél, dico òré ní sáá ñⁿ úú ñáyiū cùndihí té Jàcobó, te òré-áⁿ ñá túú-gá ní cùni-dé caxi-dé ndihí ñáyiū-áⁿ. Te ducaⁿ ñⁿ quide-dé chi ní yúhú-dé cue ñáyiū nchìcúⁿ nihnu quide nchaa nacuaá ní cäháⁿ ndí Moisés sá vă cäháⁿ váha-yu cuendá-dé. 13 Te tnàhá dava-gá ñáyiū isràél xindècu ichi Yá Ndiöxí ñá túú quide váha-yu, chi quide-yu datná quidé tē Pèlú ní cùu, te ndéé tnàhá té Bèé ní ngüita-dé ducaⁿ quide-dé ní cùu. 14 Te òré ní xiní-í sá ñá túú quide-güedé ndihí-yu nacuaá

cäháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te núú nchaa ñáyiū ndècu ichi Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú: “Yòhó cúu-n tēe isràél, te ñá túú quide-n nchaa nacuaá quide ñáyiū isràél, chi quide-ni-n datná quidé nchaa ñáyiū ñá túú cùu ñáyiū isràél. Te núú ducaⁿ quide-n, ¿te ná cuendá dánèhé-n ñáyiū ñá túú cùu ñáyiū isràél sá cadă-yu nchaa nacuaá quide ñáyiū isràél?”, duha ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú.

Ñⁿ-ni nànhí tàhú-ó ndihí ñáyiū isràél nūu na quindáá iní-ó Xitohó Jesucristú ndihí-yu

15 Te yúhú ndihí té Pèlú cúu-ndí ñaní tnàhá ñáyiū isràél, te ñá túú ndècu-ndí ichi cuèhé ichi duha datná ndécú nchaa ñáyiū ñá túú cùu ñáyiū isràél. 16 Te xiní-ó sá vă cùndècu-gá cuèchi-o nūú Yá Ndiöxí te núu na quindáá iní-ó Xitohó Jesucristú, te ñá díú sá cànchícúⁿ nihnu-o cada-o nchaa nacuaá ní cäháⁿ ndí Moisés. Te tnàhá dava nchúhú ñáyiū isràél sàndáá iní-ndí Xitohó Jesucristú, te xíáⁿ cùtnùní iní-ndí sá ñá túú-gá cuèchi-ndí ndécú nūú-gă, dico ñá díú sá ñⁿ cànchícúⁿ nihnu-ndí ní quide-ndí nacuaá ní cäháⁿ ndí Moisés, chi cuendá sá sàndáá iní-ndí Xitohó Jesucristú. Te vá yôo ñⁿ cachí-ó sá ñá túú ndècu cuèchi-xi núú Yá Ndiöxí cuendá sá nchìcúⁿ nihnú-yu nchaa nacuaá ní cäháⁿ ndí Moisés.

17 Te núu cùni-ó sá vă cùndècu cuèchi-o nūú Yá Ndiöxí cuendá sá sàndáá iní-ó Xitohó Jesucristú, te xíáⁿ cùtnùní iní-ó sá ñá túú quide váha-o. ¿Te vá cúu tnàhí caní iní-ó sá Xitohó Jesucristú dánèhé ñàhá-gă xii-o sá vă cadă váha-o cùndècu-o! 18 Te yúhú cächí-í sá vă cànchícúⁿ nihnu-gá-ó nchaa nacuaá ní cäháⁿ ndí Moisés, dico núu vitna cächí-í sá xiní ñūhu-xi cada-o nchaa nacuaá ní cäháⁿ ndí ñá, te ñá túú quide váha-í núú Yá Ndiöxí te núu ducaⁿ na cada-í. 19 Te yúhú duuⁿ duuⁿ ní cutnùní iní-í sá vă ndácù-í cada-í nchaa nacuaá ní cäháⁿ ndí Moisés nūu xíáⁿ ní dáñá-í ñá túú-gă nchìcúⁿ nihnu-í nchaa nacuaá

ní cáháⁿ ndíi cuendá sá cuení-í cundecu-í sá cúú-xí Yá Ndiöxí. ²⁰ Te Xítoho Jesucristú ní xihí-gá cuendá-í, dico dàtná tnúhu sá tnàhá-í ní xihí ndihí-gá, chi ñá cúú-gá cada-í nchaa nàcuáa sàni iní mée-í, chi Xítoho Jesucristú-nă ndécú ndihí ñaha-gá xii-í táxí tnùní ñáhá-gă. Te vitna ndècu-í ñuyíú-a, te ío sândáá iní-í Xítoho Jesucristú Déhe Yá Ndiöxí, te chindee ñaha-gá xii-í. Te ñu-ni Xítoho Jesucristú ío cùu iní ñáhá-gă xii-í nùu ní xihí-gá núú cùrúxí sá cuendá-í. ²¹ Te vitna ñá túú dàquee tíhù-í sá vâha ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii-í, chi núu ní ndàcu-o vá cùndècu cuéchi-o nùú Yá Ndiöxí cuendá sá nchícúⁿ nihnu-o quide-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní cùu ña, te àúⁿ nă cuu ní xihí Xítoho Jesucristú ní cùu te núu ducaⁿ.

3

Vá dáñá ndèé-ó quèndáá iní-ó tnúhu Xítoho Jesucristú

¹ Te nchòhó ñáyiú distritú Gàlaciá, ñáyiú sa xĩndecu ichi Xítoho Jesucristú, ¿ná cuendá ío ñí iní-ndó ñă cuení-ndó tnè-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-gá?, ¿te yoo ní dáđáhu ndodo iní ñáhá xii-ndo núu ducaⁿ quide-ndo? Te naha-ndo sá ío váha ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa ní cuu ní xihí Xítoho Jesucristú. ² Te vitna cáháⁿ-ndó nùu sá nchícúⁿ nihnu-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní níhí-ndó Espíritú Yá Ndiöxí ndécú ndihí-ndo, àdi sá ní sândáá iní-ndó tnúhu Xítoho Jesucristú sá ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo ní níhí-ndó Espíritú-gá ndécú ndihí-ndo. ³ Te nchòhó ío ñí ñíquí-ndó chi Espíritú Yá Ndiöxí tá quide váha ñaha-xi xii-ndo cuáháⁿ ní cùu. ¿Te náa vitna mee-nă-ndó cuení-ndó càda-ndo nàcuáa ta quide ñaha Espíritú-gá cuáháⁿ xii-ndo ní cùu-án? ⁴ Te sàni ñí sàni úú iní-í cuendá-ndó sá àúⁿ nă cuu nándí yáha-ndo ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí. ⁵ Te xini-ndó sá Yá Ndiöxí ní taxi-gá Espíritú-gá ní ngúndecu ndihí-ndo, te ní quide-gá sá vâ yôo tnàhí ndàcu cada núú-ndó ní xini-ndó. Te ducaⁿ

ní quide-gá, chi ní sândáá iní-ndó-gă, dico ñá ñíu cuendá nchaa nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada ñáyiú ducaⁿ ní quide-gá.

⁶ Te ndíi Àbrahám ducaⁿ ío ní sândáá iní ndíi Yá Ndiöxí, núu xíáⁿ ní cachí-gá sá ní cudíu ndíi núú-gă sá dúcáⁿ ní quide ndíi. ⁷ Te càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá ñáyiú sândáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí dàtná ní sândáá iní ñáhá ndíi Àbrahám xii-gá, ñáyiú-án ñí-ni cùú-yu ndihí ndíi núú-gă. ⁸ Te núú tütú Yá Ndiöxí ní ngódó tnùní tnúhu váha, tnúhu sá ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám, te duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi: “Nchaa ñáyiú nihí ñuyíú cada váha-í-yu sá cuendá-n”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi. Te sá dúcáⁿ ní ngódó tnùní núú tütú Yá Ndiöxí ndéé dàvá-án, te xíáⁿ cùtnùní sá sá nduu, te cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gă te núu na quèndáá iní ñáhá-yu xii-gá. ⁹ Te xíáⁿ nùu nchaa ñáyiú sândáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí cada váha ñaha-gă xii-yu dàtná ní quide váha-gá ndíi Àbrahám, chi ndíi-án ducaⁿ ní sândáá iní ñáhá ndíi xii-gá.

¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuení cada nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés cuendá sá cuení-yu sá vâ cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí, ñáyiú-án ñá ñíhnu ñaha-gá xii-yu, chi vá ndácú-yu cadá-yu nàcuáa sàni iní-yu, te ducaⁿ càda-gá chi quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú-gá núú càchí-xi sá ncháá ñáyiú ñá túú quide nchaandi túhú nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés te ñá ñíhnu ñaha-gá xii-yu. ¹¹ Te núu na càchícúⁿ nihnu-ni-o càda-o nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o nàcuáa vá cùndècu-gá cuéchi-o nùú Yá Ndiöxí. Te ndáá chi núú tütú-gá càchí-xi sá ncháá ñáyiú sândáá iní ñáhá xii-gá, ñáyiú ñá túú-gă cuéchi-xi ndècu ío váha ndécú-yu núú-gă. ¹² Te núu dícó ío ñáyiú quide nchaandi túhú nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá, te ñá túú xini ñíhnu-xi quèndáá iní-yu tnúhu Xítoho Jesucristú, chi núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi sá nùu dícó ío ñáyiú

ndacu cada nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá, te cundecu váha-yu núú Yá Ndiöxí.

¹³ Te tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés càchí-xi sá ìo ndècu cuéchi-o núú Yá Ndiöxí cuendá sá ñá ndácú-ó càda-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndíi, te cuendá xiáⁿ tá dàña nihnu ñaha-gá xii-o cuáháⁿ. Dico Xítoho Jesucristú ní xido-gá nchaa cuéchi-o cuendá sá vǎ dáña nihnu ñaha-gá Yá Ndiöxí xii-o. Te càchí-xi núú tütú Yá Ndiöxí: “¹³ Tée na càta caa-güedé ¹³ yutnu, te tée-áⁿ cúú-dě tée dàña nihnu ñaha Yá Ndiöxí”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

¹⁴ Te ducaⁿ ñi yáha Xítoho Jesucristú, chi cuíní Yá Ndiöxí sá ndùu táhú nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél cundecu váha-yu dàtná ní nduu táhú ndíi Àbrahám ndécú vǎha ndíi. Te ducaⁿ ñi yáha-gá cuendá nchaa nchoo ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá ngúndecu ndíi-o Espíritú Yá Ndiöxí sá ñi cachí méé-gá taxi-gá.

Nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-gá

¹⁵ Te nchòhó cue ñáyiu ndècu ndíi-í ichi Yá Ndiöxí na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide cue ñáyiu ñuyíú-a cuendá tecú tnùní-gá-ndó nàcuáa quide Yá Ndiöxí. Chi ñáyiu-áⁿ òré cuíní-yu cadá-yu ¹⁵ sá cadá-yu, te díhna-gá ndátnùhu-yu te òré cúú ¹⁵ ñnuú-yu, te sáha fírmá-yu ¹⁵ ñi tutú te tutú-áⁿ vǎ yóo ¹⁵ ñi ndacu cáháⁿ sá vǎ nándíhi-gá-xi, te ñi vǎ yóo-gá ndacu nágá tnúhu chido tnùní núú-xí.

¹⁶ Te ducaⁿ ñi quide Yá Ndiöxí ndíi ndíi Àbrahám, chi ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi nàcuáa cada-gá, te tnúhu-áⁿ cúú-xí cuendá méé ndíi ndíi cuendá ¹⁶ ñi ñaní tnáhá ndíi cundecu ñuyíú-a ndéé cuèé-gá. Te núú tütú-gá càchí-xi sá tnúhu-áⁿ cúú-xí cuendá ¹⁶ ñi ñaní tnáhá ndíi te ñá díú cuendá nchaá-yu. Te ñaní tnáhá ndíi tée cùu cuendá tnúhu-áⁿ cúú Xítoho Jesucristú. ¹⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yá Ndiöxí ní quide ndáá duuⁿ-gá ndíi ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá. Te sa ní cuu cúmí cièndú ócò úxí cuíá sǎ dúcáⁿ ñi xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám, te dàtnùní ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi Moisés chido tnùní ndíi nàcuáa cada ñáyiu,

te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ñá túú dàquee tìhú-xi tnúhu sá ñi xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá. ¹⁸ Te núu dícó cuendá nchaa tnúhu sá ñi chídó tnùní ndíi Moisés ní náníhí tàhú-ó ñá, te ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi cada cuendá-ó tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám cada-gá ní cùu te núu ducaⁿ. Te ndíi-áⁿ ñi naníhí tàhú ndíi chi ducaⁿ ñi cachí Yá Ndiöxí cada ñaha-gǎ xii ndíi.

¹⁹ Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés ní ngódó núú-xí nchicúⁿ nihnu ñáyiu cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-yu sá ndécú cuéchi-yu, te nchicúⁿ nihnu-ní-yu ndéé ní sáá nduu ñi quexio Yaá cúú ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, chi Yaá-áⁿ ducaⁿ ñi xáhaⁿ Yá Ndiöxí quixi-gá cada váha-gá nchaa ñáyiu. Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi Yá Ndiöxí ní tendaha-gǎ cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ní sáháⁿ-xí ní xítñùhu ñaha-xi xii ndíi nàcuáa danèhé ndíi ñáyiu. ²⁰ Te Yá Ndiöxí ñá túú ní cáháⁿ-gá núú méé ñáyiu, chi ndíi Moisés ní cáháⁿ ndíi yuhu-gá núú-yu, dico cùtnáhá ní cáháⁿ ndíi-gá ndíi Àbrahám chi núú méé núú ²⁰ ñi ndíi ndíi-gá ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi nàcuáa cada-gá.

Nàcuáa ndùu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

²¹ Te nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíi nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám cada-gá, ñá túú dàquee tìhú tnáhá-xí. Te núu dícó naníhí tàhú ñáyiu nchicúⁿ nihnu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá te cudíú-yu núú-gǎ cuendá-ni sá nchicúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi ñi cùu. ²² Te núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyíú ndécú cuéchi-ndo”, duha càchí-xi. Te ducaⁿ cáháⁿ-xi cuendá quíndáá iní-ó Xítoho Jesucristú, te naníhí tàhú-ó chi ducaⁿ ñi cachí Yá Ndiöxí cada-gá.

²³ Te cùtnáhá vátá cùndècu ndíi-gá-ó tnúhu Xítoho Jesucristú, te nchicúⁿ nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ñi cùtnuní iní-ó sǎ ìo ndècu cuéchi-o ñi cùu. Te

ducaⁿ-ni nchìcúⁿ nihnu-o ndéé ní sáá nduu nǐ quexìo Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, te ní sándáá iní-ó-gă. ²⁴ Te nchaa tnúhu sá nǐ chídó tnùnì ndí Moisés ní sanu ichi ñaha-xi xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o, te ducaⁿ-ni sànu ichi ñaha-xi xii-o ndéé ní sáá nduu ní quexìo Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. Te ducaⁿ nǐ cuu cuendá quíndáá iní-ó-gă, te vá cùndècu-gá cuèchi-o núú Yă Ndiòxí. ²⁵ Te vitna ní ngúndecu ndihì-o tnúhu Xítohó Jesucristú, te ñá túú-gă xínì ñuhu-xi canu ichi ñaha nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés.

²⁶ Te vitna tnàhá nchaa nchòhó cúú-ndó dèhe Yă Ndiòxí, chi ní sándáá iní-ndó Xítohó Jesucristú. ²⁷ Te nchòhó ní sandute-ndo dàtná càchì-gá, te ndècu-ndo ndihì-gá, te quide-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ-gá ndécú-ndó, te ío ndècu yǐñuhu-ndo núú Yă Ndiòxí dàtná ndécú yǐñuhu mee Xítohó Jesucristú. ²⁸ Te vitna ìⁿ-ni cùu-o nchaa-o ndecu-o ndihì Xítohó Jesucristú cuèi cùu-o ñáyiu israhél àdi ñá túú cùu-o, te cuèi cùu-o ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi àdi cuu-o ñáyiu dàñá queé núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te cuèi téte te cuèi ñadihí ìⁿ-ni cùu-o nchaa-o ndecu-o ndihì Xítohó Jesucristú. ²⁹ Te nchòhó ndécú ndihì-ndo Xítohó Jesucristú, te cùu-ndo datná cue ñani tnàhá ndí Àbrahám, chi ní nduu táhú-ndó cùndecu váha-ndo núú Yă Ndiòxí dàtná ní nduu táhú ndí-áⁿ ndécú váha ndí núú-gă, te ducaⁿ chi mee-gă ducaⁿ nǐ cachì-gá cunduu.

4

¹ Te nchòhó xínì-ndó sǎ ìⁿ té lǐhli chi vátá nǎgá cuañaha tátá-dé cuu cuendá-dé chi lǐhli-dé, te ìⁿ-ni cùu-dé ndihì téte xínu cuechi, dico na sáá nduu cuèhnu-dé, te nduu táhú-dé nchaa sá ndécú ndihì tátá-dé. ² Te xító-yu té lǐhli-áⁿ sáhnú-dé ndéé sáá nduu nǐ cachì tátá-dé sá cuañaha-dé sá ndúú táhú-dé. ³ Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchoo, chi nchìcúⁿ nihnu-o nchàa nacuaá ní cáháⁿ cue téte ní xíndecu ndéé sanaha ni cùu. ⁴ Te ní sáá nduu nǐ quide Yă Ndiòxí dàtná ní cachì-gá, te ní tendaha-gă Déhe-gă

Xítohó Jesucristú ní quixi-gă ñuyíú-a, ní dácácú ñaha ìⁿ ñadihí te ní cuu-gá ñáyiu, te ní quide-gă nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndí Moisés. ⁵ Te ducaⁿ nǐ tendaha Yă Ndiòxí Déhe-gă cuendá sá vǎ cànchìcúⁿ nihnu-gá-ó nchàa nacuaá ní chídó tnùnì ndí Moisés cuendá ducaⁿ te cuu-o dèhe Yă Ndiòxí.

⁶ Te Yă Ndiòxí ní taxi-gă Espiritú Déhe-gă Xítohó Jesucristú ndécú ndihì-ndo chi cùu-ndo déhe-gă, te Espiritú-áⁿ chíndèe ñaha-xi xii-ndo te càchì-ndó: “Yòhó Dútú Ndiòxí cúú-n Tátá méé-ndí”, duha càchì-ndó. ⁷ Te xiǎⁿ cùtnùnì iní-ndó sǎ cúú-ndó dèhe Yă Ndiòxí vitna, te ñá túú-gă cúú-ndó dàtná cue ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi. Te sá dúcáⁿ cùu-ndo déhe-gă, te Xítohó Jesucristú taxi-gă nchaa sá vǎha ní cachì Yă Ndiòxí nduu táhú-ndó.

Té Pǎblú ío sàni iní-dé cuendá nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

⁸ Te cùtnàhá vátá quíndáá-gá iní-ndó tnúhu Yă Ndiòxí ní xínu cuechi-ndo núú nchàa sá càchì-yu cùu ndiòxí te ñá ndáá sá ndiòxí cúú-xí. ⁹ Te vitna nchòhó cáháⁿ ndihì-ndo Yă Ndiòxí, te mee-gă xínì ñáhá-gă xii-ndo, te ñá túú ndùu váha-xi nanchòcáva iní-ndó càda tucu-ndo nacuaá ní xóo cada-ndo díhna, chi nchaa xiǎⁿ ñá túú vèdana nàndíhì-xi. ¹⁰ Te nchòhó cǎnehe íi-ni-ndo ndùu cachì-ndó íi, te diu-ni ducaⁿ quide-ndo dava yoó ndihì dava cuíá, te ndi tnàhá nduu sàcòo vico diu-ni ducaⁿ quide-ndo cǎnehe íi-ndó ndùu-áⁿ. ¹¹ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó, chi na cuáháⁿ àúⁿ nǎ cuu ní dánèhé ñàhá-í xii-ndo tnúhu Yă Ndiòxí.

¹² Te cáháⁿ ndàhú-í núú nchòhó ñáyiu ndècu ndihì-í ichi Xítohó Jesucristú sá cádá-ndó dàtná quídè-í ñá túú nchìcúⁿ nihnu-í nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés, chi yúhú quídè-í vitna dàtná ní quide nchòhó ñá túú ní cànchìcúⁿ nihnu-ndo nacuaá ní cáháⁿ ndí. Te cùtnàhá ní xíndecu ndihì ñaha-í xii-ndo nǐ quide váha ñaha-ndo xii-í. ¹³ Te sa ñaha-ndo sá cùtnàhá ní cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó ndéé díhna ní cuhú-í, núú xiǎⁿ ní xíndecu ndihì ñaha-í xii-ndo nǐ

cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó. ¹⁴ Te cuéhé sã ní tnahá-í-áⁿ cúú-xí ìⁿ cuéhé sã vã yõ tnahí cundee ìní-xi cundecu ndihí ñaha xì-í ní cùu, dico nchòhó chi ío váha ní cáháⁿ ndihí ñaha-ndo xì-í, te ñá túú ní sàni cuehé ní sàni duha iní-ndó cuèndá-í, te ní cáháⁿ ndihí ñaha-ndo xì-í dàtná tnúhu sã yùhú cùú-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí àdi datná méé Xítóhó Jesucristú. ¹⁵ ¿Te ná ní tnahá-ndó núu ñá túú-gã sání vãha iní-ndó cuèndá-í dàtná ní xóo cada-ndo ndéé díhna ío váha ní xóo cani iní-ndó cuèndá-í? Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío ní cuu iní ñáhá-ndó xì-í cùtnhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo, te nãndi sã ndécú ndihí-ndo taxi-ndo xii-í ní cùu, te núu dicó sã cúú te ndéé tìnùu-ndo tava-ndo te taxi-ndo xì-í ní cùu. ¹⁶ ¿Te náa cùu úhú iní ñáhá-ndó xì-í vitna cuèndá sã cáháⁿ-í tnúhu ndáá tnúhu Yã Ndiõxí núú-ndó-ãⁿ?

¹⁷ Te ío ñáyiu ío váha cáháⁿ ndihí ñaha xì-ndo, dico ñáyiu-áⁿ ñúhú cuéhé iní-yu, chi cuìní-yu sã vã cúú-gã cáháⁿ ndihí tñaha-o, chi mee-nã-yu cundecu ndihí-ndo cuìní-yu. ¹⁸ Te váha quide ñáyiu cáháⁿ ndihí ñaha xì-ndo ndihí tnúhu yíñùhu, te núu cuìní-yu cada-yu ìⁿ sã vãha sã cúú-xí-ndó. Te ducaⁿ-ni na càdá-yu cuèi òré ñá túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Te nchòhó ñáyiu ní sanu ichi-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sã quidé-xí iní-í dàtná quidé-xí iní ìⁿ ñadìhí ñaha sa ní tnahá òré cacu déhe-xi, te ducaⁿ quide-xi iní-í, chi ío vãi sani iní-í cuèndá-ndó dàtná ní xóo cada-í ndéé díhna, te ducaⁿ-ni càdá-í ndéé ná sãá nduu càda-ndo nchaa nacuaá cáháⁿ Xítóhó Jesucristú. ²⁰ ¿Te ío váha cada-xi te núu dicó tnavíi sa ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo cuèndá cáháⁿ-í núú-ndó nacuaá cada-ndo, te ñá cùtnùní iní-í nása cada-í cuèndá-ndó!

Cuèndá ndíi Àgár ndihí ndíi Sãrá

²¹ Te nchòhó ñáyiu cuìní canchicúⁿ nihnu nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, ¿náa ñá túú tècú tnùn-ndó nacuaá cáháⁿ-xi tnúhu ní chídó tnùn-ndó ndíi? ²² Chi càchí tnúhu ní chídó tnùn-ndó ndíi-áⁿ sã ndíi Abrahám ní xíndecu úú déhe ducuⁿ ndíi, te ìⁿ-dé ní cuu

déhe ndíi ndihí ñadìhí méé ndíi ndíi Sãrá, te ìngá-dé ní cuu-dé déhe ndíi ndihí ìⁿ ndíi ní xinu cuechi nũ-yu ní xínani Àgár. ²³ Te sã dúcáⁿ ní cacu déhe ndíi Sãrá, chi mee Yã Ndiõxí ní cundáhú iní ñáhá-gã xii-aⁿ, chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá. Dico ndíi ní xinu cuechi-ãⁿ chi ducaⁿ tñahí ní nduu táhú ndíi-áⁿ sã cóo dèhe ndíi. ²⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nã cúú sã nánèhé ndí nduú cue ndíi dèhí-áⁿ. Te úú xito ní cáháⁿ Yã Ndiõxí nacuaá cada-gá, te ìⁿ ndíi-áⁿ nánèhé ndíi nacuaá ní cáháⁿ Yã Ndiõxí xito díhna nuu, te ìngá tucu ndíi-áⁿ nánèhé ndíi nacuaá ní cáháⁿ tucu-gá xito cùu uú. Te ndíi Àgár-áⁿ nánèhé ndíi nacuaá ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Moisés yucu Sinái cada ñáyiu, te nchaa ñáyiu nchicúⁿ nihnu nchaa tnúhu-áⁿ cúú-yu dàtná déhe ndíi Àgár téé ní xinu cuechi, chi téé-áⁿ ñá túú tñahí ní dàñá-dé quee-dé núú chíúⁿ pàtróóⁿ-dè, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu chi nchicúⁿ nihnú-yu nchaa nacuaá ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Moisés. ²⁵ Te tnúhu Àgár quée-xi: Yucu Sinái, te yucu-áⁿ yíndèhu-xi nacióⁿ Àrabíá. Te ndíi Àgár-áⁿ nánèhé tucu ndíi cue ñáyiu ndècu ñúú Jerusalén, chi ñáyiu-áⁿ ndécú-ní-yu dàtná ní xíndecu ndíi Àgár ndihí déhe ndíi, chi cue ndíi-áⁿ ní cuu cue ndíi ñáyiu ñá túú tñahí ní dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiu-áⁿ chi nchicúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndíi Moisés. ²⁶ Dico nchoo ní nduu táhú-ó cùndecu-o ñúú Jerusalén sãá nũú ndécú Yã Ndiõxí, te vitna chi ñá túú-gã nchicúⁿ nihnu-o nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndíi Moisés. ²⁷ Te duha cáháⁿ-í, chi núú tütú Yã Ndiõxí càchí-xi:

Yòhó ñaha ní nduu táhú vã cóo dèhe-xi ní cùu, vitna cana saa-n sã cúdíi ìní-n cuèi vátá quìní-gá-n nása càcu ìⁿ landú.

Te cuèi ní cuu táhú-n sã vã cóo dèhe-n ní cùu dico ío-gá titní déhe-n còo dacúxí xíchí ní cuu táhú tñahí sã cóo dèhe-xi.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ²⁸ Te nchoo cuè ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Je-

sucristú vitna cùu-o datná ndíi Isàác, chi ndíi-áⁿ nǐ cacu ndíi, chi mee Yǎ Ndiǒxí ní cachí-gá sá cǎcú ndíi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchoo chi ní nduu-o dēhe-gá vitna chi ducaⁿ nǐ cachí tucu-gá cunduu. ²⁹ Te dēhe ndíi Àgár ní nduu táhú tnahí ndíi sá cǎcú ndíi ñuyíú-a, te ndíi-áⁿ nǐ cuu úhú iní ndíi ndíi Isàác, te ndíi Isàác-áⁿ chi Espíritú Yǎ Ndiǒxí ní quide ní cacu ndíi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu vitna, chi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ndíi Espíritú Yǎ Ndiǒxí cúú úhú iní ñáhá ñáyiú xii-o. ³⁰ Te núú tütú Yǎ Ndiǒxí cǎchí-xi: “Chí nácuíúⁿ xíchí xínú cuèchi ndíi dēhe-xi na nùhú-yu, chi dēhe xíchí xínú cuèchi-áⁿ ñà túú nǎ níhí-dě nduu táhú-dě, chi mee-ni dēhe ñaha ndècu vehe-xi nduu táhú-dě sá cuǎñaha tátá-dě”, duha cǎchí-xi núú tütú-gá. ³¹ Te nchoo cuè ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú-gá cúú-ó datná cúú dēhe ndíi ní xinu cuechi-ǎⁿ, chi ní cuu-o vitna datná cúú ndíi ní nduu táhú nchaa sá ní sǎñaha tátá-xi-áⁿ. Te ducaⁿ nǐ cuu, chi Yǎ Ndiǒxí ní dǎcǎcu ñaha-gǎ xii-o cuendá sá vǎ cǎnchícúⁿ nihnu-gá-o nchàa nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés.

5

Canchicúⁿ nihnu-ni-o ichi Xítóhó Jesucristú

¹ Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nǎcuáa vǎ cǎní iní-ó sǎ nǎnǐhí tǎhú-ó te núu na cǎnchicúⁿ nihnu-o nǎcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te díu-ni ducaⁿ cǎní iní-ó cundecu-o te vǎ ngǎo cǎní iní-ó sǎ nǎnǐhí tǎhú-ó te núu na cǎnchicúⁿ nihnu-o càda-o nacuáa ní cáháⁿ ndíi, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dandóho-o mee-o datná ní xóo ndoho-o cǔtnáhá vátá cundècu-gá-ó ìchi-a.

² Te yúhú té Pǎblú cuíní-í sá cundédóho-ndo ñⁿ tnúhu na cǎháⁿ-í-a. Te núu nchòhó cuǎha-ndo seǎá ñⁿ-ndo cuendá sá sǎndáá iní-ndo nǎcuáa ní cachí ndíi Moisés cada-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo ña, te àúⁿ nǎ cuu ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú te núu ducaⁿ. ³ Te datná ní cachí-í xii-ndo, te díu-ni ducaⁿ cǎháⁿ tucu-í vitna sá núu nděda-ni càa ñⁿ té na cuǎha-dé seǎá ñⁿ-dé, te xini ñuhu-xi sá dǎcuítí tǎú-dé cada-dé

nchaa nǎcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. ⁴ Te nchaa nchòhó ñáyiú sǎni iní sá ñà túú-gǎ cuèchi-xi ndècu núú Yǎ Ndiǒxí cuendá sá nchícúⁿ nihnu-ndo nchàa nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, ñá túú-gǎ ndécú-ndó ndíi Xítóhó Jesucristú, te ni Yǎ Ndiǒxí ñá túú-gǎ cundáhú iní ñáhá-gǎ xii-ndo càda váha ñaha-gǎ. ⁵ Dico nchaa nchoo ñáyiú sǎndáá iní ñáhá xii-gǎ cùdúu-o núú-gǎ, chi chindee ñaha Espíritú-gǎ xii-o, te ndètu cahnu-ná-ó sǎá nduu cǔñaha núú Yǎ Ndiǒxí xii-o sǎ cúdúu-o núú-gǎ. ⁶ Te nchoo cuè ñáyiú ndècu ndíi Xítóhó Jesucristú ñⁿ-ni quide-xi cuéi na cuǎha-o seǎá ñⁿ-o àdi vǎ cuǎha-o, chi ñá túú chindee ñaha-xi xii-o nacuáa cundecu váha-o ndíi-gǎ. Te ñⁿ-ni díi-ni sá xini ñuhu-xi quindáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te núu ducaⁿ na càda-o te cuu iní-ó cuè tnahá ñáyiú-o.

⁷ Te nchòhó ío váha quide-ndo ndècu-ndo ichi Yǎ Ndiǒxí ní cùu, te vitna cǔñúhu-í sá ñà túú-gǎ sǎndáá váha iní-ndó tnúhu-gǎ, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ñáyiú sǎnu ichi ñaha xii-ndo ingá ichi. ⁸ Te ñá díú Yǎ Ndiǒxí Yaá ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo ducaⁿ ni cachí-gǎ cada-ndo sǎ vǎ quindáá-gǎ iní-ndó tnúhu-gǎ. ⁹ Te nchòhó xini-ndó sǎ núu luha levadùrá ná quíhu yuchi te dǎndaa-xi. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáyiú dǎndáhú ñáhá xii-ndo, chi cuíní-yu dǎcuíta nihnu ñáhá-yu xii-ndo nchàa-ndo. ¹⁰ Te yúhú cútnúni ndáá iní-í sá Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gǎ xii-ndo cuendá sá ñá túú nǎgǎ tnúhu quindáá iní-ndó, dico nchaa ñáyiú ducaⁿ dǎndáhú ñáhá xii-ndo nacháhu-yu núú Yǎ Ndiǒxí nchaa sá quidě-yu cuéi náí-gǎ ñáyiú cùu-yu.

¹¹ Te cǎchí tnúhu-í xii nchòhó ñáyiú ndècu ndíi-í ichi Yǎ Ndiǒxí sá núu dícó dǎnehé-ni-í ñáyiú sá cuǎha-yu seǎá ñⁿ-yu datná ní cachí ndíi Moisés ñá, te vǎ yǎo cuu úhú iní ñáhá xii-í ní cùu, te ni vǎ túu úhú iní-yu cuendá sá nǐ xihí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxí ní cùu. ¹² Te nchaa ñáyiú dǎsatú iní ñáhá xii-ndo sǎ cuǎha-ndo seǎá ñⁿ-ndo,

te váha-gá sá ná cáďă-yu mée-yu ñⁿ tnúndòho, te ñá díú sá dúcáⁿ cànuichi ñaha-yu xii-ndo cùndecu-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú ñu-gá ní tau-nihnu ñaha-gă xii-ndo cuendá sá vă cáncicúⁿ nihnu-gá-ndó nchàa nacuáa ní cáhăⁿ ndíi Moisés, dico vá cáni iní-ndó sá sá dúcáⁿ ñi taunihnu ñaha-gă xii-ndo, te cuu-ñi cada-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá vëxi iní-ndó, dico cuu iní tnáhă-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo te chindee tnàha-ndo. ¹⁴ Chi ducaⁿ càhăⁿ Yă Ndiöxí sá cúú iní-ó cuè tnaha ñáyiú dàtná cúú iní-ó mée-o. Te núu ducaⁿ na càda-o, te quide-o nchaa nacuáa tàú-xi cada-o dàtná càhăⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés. ¹⁵ Te núu nchòhó cúú úhú iní tnáhă-ndó ndècu-ndo, te ñá túú quide váha-ndo te núu ducaⁿ quide-ndo, dico yúhú càchí-í sá vă dúcáⁿ-gă cada-ndo cùndecu-ndo cuendá sá vă dăcuíta nihnu tnàha-ndo.

Nàcuáa sàni iní ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ndìhi nàcuáa sàni iní ñáyiú ndècu ndìhi Espíritú Yă Ndiöxí

¹⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cáďă-ndó nchàa nacuáa cuini mée Espíritú Yă Ndiöxí cada-ndo, te ducaⁿ te vá cáni-gă iní-ndó càda-ndo nãndi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní mée-ndó. ¹⁷ Chi nchaa xiăⁿ ñá túú tnàhá tnúhu-xi ndìhi Espíritú Yă Ndiöxí. Te ñu-ñi ducaⁿ quide Espíritú Yă Ndiöxí, chi ñá túú tnàhá iní-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó. Te sá dúcáⁿ ñá túú tnàhá tnúhu tnàha-xi xiăⁿ ñá túú ñihí ndée-ndó càda-ndo ñⁿ sá văha sàni iní-ndó càda-ndo. ¹⁸ Te núu quide-ndo nchaa nacuáa sànu ichi ñaha Espíritú Yă Ndiöxí, te ñá túú-gă táxi tnùní ñáhă nchàa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xii-ndo.

¹⁹ Te nchaa ñáyiú xini-yu nchaa nàcuáa quide ñáyiú quide cuehé quidé ñuha. Te duha quidé-yu: Cue téé càhăⁿ ndìhi-güedé ñáyiú ñihí te ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu, te ñu-ñi ducaⁿ xiquide cue ñáyiú ñihí, te nãndi-gă nchaa sá cuèhé sá dúhá cuăháⁿ véxi-yu quidé-yu. ²⁰ Te quide cahnú-yu nchaa sá càchí-yu cùu

ndiöxí te ñá ndàá sá ndiöxí cúú-xí, te quide nduu tnahă-yu, te cùu úhú iní tnáhă-yu, te nàá-yu, te cùu cuiñú tnáhă-yu, te ío yáchí cúdeñⁿ-yu, te ndúcú-yu mee-ñi sá cúú-xí mée-yu, te ñá túú cùu ñⁿnuú-yu cundecú-yu, te quide ñⁿ tnahă-yu. ²¹ Te cùu cuedú iní-yu nchaa sá ndécú ndìhi dava-gă-yu, te sàhni tnahă-yu, te ío quihú-yu, te ndí cuu ndí cuú-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te nãndi-gă nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Te sa càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá ñáyiú ducaⁿ xiquide vá ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yă Ndiöxí táxi tnùní-gă.

²² Dico Espíritú Yă Ndiöxí chindèe ñaha-xi xii-o cuu iní tnáhă-ó, te cúdeñⁿ iní-ó ndècu-o, te ío váha cùu iní-ó, te càhnu iní-ó, te váha iní-ó, te cùndahú iní tnáhă-ó, te quide ndáá-ó ndècu-o. ²³ Te ndàhú iní-ó, te quide-o nchaa nacuáa tàú-ó càda-o, te nchaa xiăⁿ chindèe ñaha Espíritú Yă Ndiöxí quidé-ó, te núu ducaⁿ quide-o, te vá yóo ñⁿ-gă cáhăⁿ sá ñá túú quide váha-o ndècu-o. ²⁴ Te nchoo cuè ñáyiú ndècu ndìhi Xítóhó Jesucristú, sa nàha-o sá ñi xihí-gă núú cùrúxí sá cuendá-ó, núu xiăⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñă-ó nchàa ichi cuehé ichi duha, te ñá túú-gă táxi tnùní ñáhă ñi ñⁿ sá cuèhé sá dúhá sá ñi xóo cani iní-ó ní cùu. ²⁵ Te vitna ní ngúndecu ndìhi-o Espíritú Yă Ndiöxí chindèe ñaha-xi, te xini ñuhu-xi sá cáďă-ó nàcuáa sànu ichi ñaha Espíritú-gă cada-o.

²⁶ Te vá cáďă càhnu-o mee-o, te vá ndúcú-ó plètú, te ñi vă cúú cuedú iní-ó sá ndécú ndìhi tnaha ñáyiú-o.

6

Chindee tnàha-o ñⁿ ñⁿ-o

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñu ñⁿ ñáyiú ndècu ndìhi-ndo ichi-gă ní quidé-yu ñⁿ sá ñá túú tàú-yu cáďă-yu núú-gă, te nchòhó ñáyiú quide váha ndècu ndìhi Espíritú Yă Ndiöxí cáhăⁿ-ndó ñuho cue ñáyiú ducaⁿ xiquide-áⁿ cuendá nucunu ichí-yu, te vii vii cáhăⁿ ndìhi-ndó-yu,

te ío coto-ndo mèe-ndo cuendá sá vǎ cáda-ndó ñⁿ sá ñá túú tàú-ndó càda-ndo núú-gǎ. ² Te ío chindee tnàha-ndo, te cuáha tnàha-ndo tnúhu ndee ìní cundecu-ndo cuendá nchaa sá yáha-ndo. Te núú ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ Xítohó Jesucristú cada-o.

³ Te núú ío ñⁿ-ndo càchí-ndó sǎ ño váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndióxi te ñá ndàá ñá, te dicó dándàhú-ndó mèe-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁴ Te ndi díⁿ ndi díⁿ càda cuendá-ndó nñu quide váha-ndo ndècu-ndo àdi ñá túú quide váha-ndo. Te núú quide váha-ndo ndècu-ndo ña, te cudíⁿ ìní-ndó sǎ cúú-xí mèe-ndo, te vá cání ìní-ndó sǎ quidé váha-gá-ndó dàcúúxí dǎva-gá-yu. ⁵ Chi tàú-ó sǎ ndi díⁿ ndi díⁿ càda cuendá-ó nacuaá ndècu-o.

⁶ Te nchaa nchòhó ñáyíu dàcuaha tnúhu Yá Ndióxi chindee-ndo cuè tée dàcuaha ñaha xii-ndo tnúhu-gǎ cuáñaha-ndo nǎndi sá xíní ññu-güedé.

⁷ Te vá dándàhú-ndó mèe-ndo cundecu-ndo, chi vá cúú cùdiquí ndeé-ó Yá Ndióxi, chi nchòhó xíní-ndó sǎ nñu na càda váha-o cùndecu-o, te cùu-xi ñⁿ sá váha sá cúú-xí-ó, dico núú vá cáda váha-o ña, te ío ndoho-o te núú ducaⁿ na càda-o. ⁸ Te núú quide-o nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni ìní-ó, te ññu-ni xǎⁿ dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-o, dico núú quide-o nchaa nacuaá sànu ichi ñaha Espíritú Yá Ndióxi xii-o, te cundecu ndihi-o Yá Ndióxi ni caa ni quíⁿ. ⁹ Te xini ññu-xi vá dáñá ndeé-ó càda váha-o cùndecu-o, te ducaⁿ te sáá nduu càda váha ñaha Yá Ndióxi xii-o, te núú vá ná túú ìní-ó càda váha-o cùndecu-o. ¹⁰ Te cada-o sǎ váha sá cúú-xí nchàa tnaha ñáyíu-o vitna ndecu-o ñuyíú-a, te ío-gǎ tàú-ó chindee-o cue ñáyíu ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihi-ná

¹¹ Te cundehe-ndo sǎ ndǎa ndǎa lètrá tée-í núú tütú-a sá cúú-xí-ndó.

¹² Te nchaa ñáyíu quide yicá sá cuáha-ndo seña ññi-ndo dàtná ní cachí ndí Moisés, ñáyíu-áⁿ cúú-yu ñáyíu cuení cudíu núú tnàha ñáyíu-xi.

Te ducaⁿ quidé-yu cuendá sá vǎ ndóhó-yu cuendá nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá sǎ ñí xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí. ¹³ Te ni ñáyíu sa ní ngúndecu ndihi seña ññi-xi ñá túú quidé-yu nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndí Moisés, dico mèe-yu cuení-yu sá cuáha-ndo seña ññi-ndo. Te ducaⁿ quidé-yu chi quide cahnú-yu mèe-yu núú nchàa dǎva-gǎ ñáyíu. ¹⁴ Te yúhú chi ñá túú quide cahnu-í mèe-í cuendá nchaa sá quidé-í, chi mee-ni sǎ ño cùu váha ìní-í sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gǎ núú cùrúxí cuendá-ó. Te ññu cuendá sǎ ñí xíhí-gǎ ñá túú-gǎ ndécù-í ichi cuèhé ichi duha, te ni ñá túú-gǎ táxí tnùní ñáhá ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-í. ¹⁵ Te ñá túú ná chindèe ñaha-xi xii-o cuéi na cuáha-o seña ññi-o àdi vá cuáha-o, chi ndècu ndihi-o Xítohó Jesucristú, te ní nduu-o dàtná ñⁿ ñáyíu saa, te xǎⁿ cúú-xí sǎ ño-gǎ xíní ññu-xi. ¹⁶ Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndióxi sá ncháá nchòhó ñáyíu quide nchaa nacuaá cáháⁿ-í-a cundecu nahi-ndo, nchòhó ñáyíu cùu cuendá Yá Ndióxi dàtná ñáyíu isràel chi ñáyíu-áⁿ ñí cachí-gǎ sá cúú cuendá-gǎ. Te mee-gǎ ío cundàhú ìní ñáhá-gǎ xii-ndo chindee ñaha-gǎ.

¹⁷ Te není vitna cuení-í sá vǎ yóo ññi-gǎ chidácá nihnu ñaha xii-í cuendá chiúⁿ quide-í, chi yayacáⁿ sa ní nduu tìlòhó ññi-í cuendá sá ndóhò-í cuendá Xítohó Jesucristú.

¹⁸ Te nchòhó ñáyíu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú xicáⁿ táhù-í núú-gǎ sá ño na chindee ñaha-gǎ xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe ìní-ñá vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ ÉFESÚ

Té Păblú cádüha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiu xñdecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Éfesú

¹ Yúhú té Păblú ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí cáháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñáyiu, chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiöxí cunduu, te vitna càdüha-í tutú-a cuendá daquixi-í ndaha nchaa nchòhó ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí xñdecu ñuú Éfesú, te diu-ni nchòhó cúu-ndó ñáyiu sàndáá iní ñáhá xì Xítoho Jesucristú.

² Te xicáⁿ táhù-í núú Dütú Ndiöxí Yaá cúu Tátá-ó, ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ná chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Espíritú Yá Ndiöxí chindèe ñaha-xi xii-o chi ndècu ndihi-o Xítoho Jesucristú

³ Te cachí-ó sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí Yaá cúu Tátá Xítoho Jesucristú, te ndéé andi quide Yá Ndiöxí nchaa sá vâha sá cúu-xí-ó cuendá sá ndécú ndihi-o Espíritú-gá, te ducaⁿ quide-gá chi ndècu ndihi-o Xítoho Jesucristú.

⁴ Te ndéé cútnàhá vátá ngăva-gá ñuyíú ñí cachí Yá Ndiöxí sá nchóó cùu-o ñáyiu cùu cuendá-gá, te ducaⁿ ñí cachí-gá sá cuendá Xítoho Jesucristú cuendá sá nchóó cùu-o ñáyiu ñá túú tnàhí ná cumání cundecu núú-gă, te ducaⁿ te vá cùndècu cuèchi-o. ⁵ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-o ñuú xíⁿ ducaⁿ ñí cachí-gá ndéé cútnàhá vátá ngăva-gá ñuyíú sá nchóó ndùu-o déhe-gá. Te sá cuendá nchaa sá cádá Xítoho Jesucristú sá cúu-xí-ó, xíⁿ ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ñí cachí-gá chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní-gá cunduu. ⁶ Te xíⁿ ñuú xini ñuhu-xi sá nchóó càchí-ó sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí, chi ío cùndahú iní ñáhá-gă chindèe ñaha-gă xii-o. Te ducaⁿ quide-gá chi ndècu ndihi-o Xítoho Jesucristú Yaá ío cùu iní-gá.

⁷ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-o ñuú xíⁿ Xítoho Jesucristú ní sati ñíhí-gă te ní xíhí-gá cuendá dacăcu nihnu ñaha-gă xii-o ñuú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ càda cahnu iní-gá nchaa yícá cuèchi-o. ⁸ Te Yá Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gă chindèe ñaha-gă xii-o, nàcuáa ngúndecu ndihi-o nchaa sá xini tnùni-ó te ducaⁿ te cuu-o ñáyiu tècú tnùni. ⁹ Te Yá Ndiöxí ní dánèhé ñáhá-gă xii-o nchaa sá ndúú yùhu, nchaa sá ñí sani iní-gá cada-gá. Te ducaⁿ ñí quide-gá chi ducaⁿ ñí sani iní-gá cunduu. ¹⁰ Te sá ñí sani iní-gá cada-gá te dacuítíí sá cádá-gă ná sàá nduu, te na sàá nduu-áⁿ te mee-gă cada sá Xítoho Jesucristú quindaha-gă nchaa sá ío andi, ndihi nchaa sá ío ñuyíú-a.

¹¹ Te nchoo ñí nduu táhú-ó ñí nduu-o ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí chi ndècu ndihi-o Xítoho Jesucristú. Te ducaⁿ ñí cuu chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní Yá Ndiöxí cunduu. Te nchaandi túhú sá quide-gă, quide-gá nàcuáa sàni iní méé-gă cunduu. ¹² Te ducaⁿ ñí cuu cuendá sá nchùhú ñáyiu díhna nuu ñí sàndáá iní tnúhu Xítoho Jesucristú cáháⁿ-ndí sá ío càhnu cuu mee Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá vâha quide-gá. ¹³ Te nchòhó tucu cútnàhá ní xindedóho-ndo tnúhu ndáá tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí táhú-ó ní cuu ñnuu-ndo ndihi Xítoho Jesucristú chi ní sàndáá iní-ndó-gă. Te xíⁿ cútnùni sá nchòhó ní nduu-ndo ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí, chi ní ngúndecu ndihi-ndo Espíritú-gá sá ñí cachí-gá taxi-gá. ¹⁴ Te sá ndécú ndihi-o Espíritú Yá Ndiöxí xíⁿ cútnùni sá ndáá nduu táhú-ó cùndecu-o ndihi-gá ná sàá nduu nàcuaca ñaha-gă xii nchaa nchoo ñáyiu cùu cuendá-gá, te sá dúcáⁿ càda-gá ñuú xíⁿ tàú-ó càchí-ó sá ío càhnu cuu-gá.

Té Păblú xicáⁿ táhú-dé núú Yá Ndiöxí cuendá cue ñáyiu ndècu ichi-gá

¹⁵ Te yúhú nihí-í tnúhu sá nchòhó ío váha sàndáá iní-ndó Xítoho Jesucristú, te nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí ío cùu iní-ndó-yu. ¹⁶ Te xíⁿ ñuú ñá túú dàña ndéé-í ndàcáⁿ táhù-í núú-gă

cuendá-ndó, te ío xicáⁿ táhù-í ¹⁷ núú Yá Ndiöxí Yáá cúú Tátá Xítohó Jesucristú cuendá-ndó. Te diu-ni Yá Ndiöxí cúú-gã Yáá ío càhnu cuu. Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí sá mée-gã ná cádá sã Espiritú-gá chindee ñaha-xi xii-ndo cuendá cuu-ndo ñáyiú təcú tnùní, te na càda-xi sá cútñuní iní-ndó nàcuáa sàni iní Yá Ndiöxí. ¹⁸ Te ducaⁿ xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó, cuendá sá nchòhó tecú tnùní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ndee iní ní taxi-gá ní ngúndecu ndihí-ndo cútñahá ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-ndo. Te ducaⁿ cútñuní tucu iní-ndó sã ncháá sã ní cachí-gá taxi-gá nduu táhú nchoo cuè ñáyiú cùu cuendá-gá cúú-xí mèe cuií-ni sá ío-gá váha. ¹⁹ Te cútñuní tucu iní-ndó sã Yá Ndiöxí ío càhnu cuu-gá quidé-gã nchaa núú sã váha sá cúú-xí nchòhó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá, chi quide-gá sá vã yõ tnàhí ndàcu cada sá cúú-xí-ó dàtná ní quide-gá ²⁰ ní dándótó-gã Xítohó Jesucristú cútñahá ní xihí-gá. Te ní taxinucóo-gá Xítohó Jesucristú xio cùha-gá táxi tnùní-gá. ²¹ Te Xítohó Jesucristú ío-gá cùnùu-gá dàcúúxí nchaa núú cuè espíritú, ndihí dàcúúxí nchaa cue téé yìndaha ñáyiú, ndihí dàcúúxí nchaa dava-gá cue téé cùnùu. Te cuèi vitna te cuèi ndéé núú cuaháⁿ núú vèxi ducaⁿ-ni ío cunuu-gã taxi tnùní-gá. ²² Te mee Yá Ndiöxí ní quide-gá sá Xítohó Jesucristú taxi tnùní-gá nchaandi túhú sá ío, te diu-ni mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú cùu cuendá-gá quindaha ñaha Xítohó Jesucristú. ²³ Te cada iní-ó sã ncháá ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí cúú-yu yiqui cùnùú Xítohó Jesucristú, chi ñⁿ-ni cùú-yu ndihí-gá, te mee-gã táxi tnùní-gá nchaandi túhú sá ío.

2

Yá Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gã xii-o núu xiáⁿ ní dácäcu nihnu ñaha-gã

¹ Te nchòhó cúú-ndó dàtná ñáyiú ní xihí cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ní cuu, dico vitna cada iní-ndó sã dàtná ní ndoto-ndo chi ní nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí Yá Ndiöxí ní caa ní quihíⁿ. ² Te

ducaⁿ ní xíndecu-ndo ichi cuehé ichi duha, chi ní cáncicúⁿ nihnu-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a, te ní xóo cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ sácuíhná, te diu-ni sácuíhná-áⁿ táxi tnùní-xi nchaa dava-gá espíritú cùndèhi-xi, te diu-ni-xi ndècu ndihí-xi nchaa ñáyiú ñá túú cuení tñi tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí, te dàcaháⁿ ñáhá-xí xii-yu cuendá cundecu-ni-yu ichi cuehé ichi duha. ³ Te nchaa-o dùcaⁿ ní xóo cada-o dàtná quidé cuè ñáyiú-áⁿ, chi ní xóo cada-o nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo caní iní-ó, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cahu iní-ó ní xóo cada-o, núu xiáⁿ tàú-ó sã dándòho ñaha Yá Ndiöxí xii-o ní cùu datná tàú-xi dándòho-gá nchaa ñáyiú ducaⁿ ndècu ichi cuehé ichi duha-áⁿ. ⁴ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gã xii-o núu xiáⁿ ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-o ⁵ cuèi cùu-o datná ñáyiú ní xihí sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o ní cuu. Te ducaⁿ ní quide-gá ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-o cuendá cundecu-o ndihí Xítohó Jesucristú vitna, te cuu ñⁿnuu-o ndihí-gá. Te sá cuendá-ni sá cùndahú iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o xiáⁿ ní quide-gá nàcuáa nchoo nàníhí tàhú-ó. ⁶ Te cada iní-ó sã dàtná ní quide Yá Ndiöxí cútñahá ní dándótó-gã Xítohó Jesucristú cútñahá ní xihí-gá ducaⁿ ní quide ñaha-gã xii-o chi ndècu-o ndihí-gá vitna. Te Xítohó Jesucristú sa ndècu-gá andiú núú ndécú Yá Ndiöxí. Te cada iní-ó sã Yá Ndiöxí sa ní quide-gá sá nchòhó ní ngúndecu túu-o ndihí Xítohó Jesucristú, chi ío váha ndècu-o vitna. ⁷ Te Yá Ndiöxí quidé vãha ñaha-gã xii-o vitna cuendá sá ná sàá nduu, te diu-ni mee-gã cada te cutñuní iní nchaa ñáyiú sá ío cùu iní ñáhá-gã xii-o, te ducaⁿ ío chindee chitúu ñaha-gã xii-o cuendá sá ndécú ndihí-o Xítohó Jesucristú. ⁸ Te Yá Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gã xii-ndo núu xiáⁿ ní quide-gá sá nchòhó nàníhí tàhú-ndó. Te ducaⁿ ní quide-gá chi ní sàndáá iní-ndó-gã. Te ñá díú sã cuendá ñⁿ chiúⁿ ní quide-ndo ducaⁿ ní nàníhí tàhú-ndó, chi mee Yá Ndiöxí ní cuiní-gá sá dícó-ni ducaⁿ nàníhí

tàhú-ndó. ⁹ Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ñà díú cuendá ìⁿ chiúⁿ quide-o naníhí tàhú-ó, te ducaⁿ ñí cachí-gá cuendá sá vǎ cádá càhnu-o mee-o. ¹⁰ Te Yá Ndiöxí ní quide ñaha-gǎ xii-o dàtná ìⁿ ñáyiú saa cuendá sá ñí tnahá tnúhu-o ndìhì Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ ñí quide-gá cuendá sá cádá-ó mèe-ni sá vǎha. Te Yá Ndiöxí ducaⁿ tnahí ní sani iní-gá cunduu sá nchóó cùu-o ñáyiú cada mee-ni sǎ vǎha.

Xítóhó Jesucristú quidé-gǎ ío váha cùu iní-ó ndècu-o

¹¹ Te nchòhó chí dándàcu iní nàcuáa ní xíndecu-ndo ni cùu, chí ñá túú cùu-ndo ñáyiú isràél, te ni ñà túú quide-ndo datná quidé ñáyiú-áⁿ, chí ñáyiú-áⁿ sǎha-yu sèñá ñíⁱ-yu, te dàquee tíhǔ-yu nchaa ñáyiú ñá túú ndècu seña ñíⁱ-xi. ¹² Te chí dándàcu iní nàcuáa ní xíndecu-ndo, chí dàvǎ-áⁿ ñà túú ní xíndecu-ndo ndìhì Xítóhó Jesucristú, te ni ñà túú ní xǒo cuu tnahá tnúhu-ndo ndìhì ñáyiú isràél, te ni ñà túú ní xíní tnùní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu sá ñí cáháⁿ ndáá Yá Ndiöxí nàcuáa cada váha-gǎ ñáyiú, te ni ñà túú ní cùu-ndo ñáyiú quíndaha-gǎ, te ni ñà túú ní xǒo níhí-ndó tnúhu ndee iní sá cùndècu-ndo ndìhì-gǎ. ¹³ Te cuèi ní cuu-ndo ñáyiú ñá túú tnahá tnúhu ndìhì Yá Ndiöxí ní cùu, dico vitna ní tnahá tnúhu-ndo ndìhì-gǎ chí cùu ìⁿnuu-ndo ndìhì Xítóhó Jesucristú, cuendá sá ñí sati níñí-gǎ te ní xíhí-gǎ te xǎⁿ ducaⁿ tnahá tnúhu-ndo ndìhì Yá Ndiöxí vitna. ¹⁴ Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gǎ sá nchóó ío váha cuu iní-ó cùndecu-o, te ðiu-ni-gǎ ní quide cuendá sá vǎ dáquee tíhú ñáhá ñáyiú isràél xii ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ducaⁿ ìⁿ-ná cuú-yu cundecú-yu. ¹⁵ Te sá ñí xíhí Xítóhó Jesucristú, xǎⁿ ñá túú-gǎ cúnùu nchaa tnúhu sá sánú ichi ñaha xii ñáyiú nàcuáa cáda-yu cundecú-yu ni cùu. Te ducaⁿ ñí xíhí Xítóhó Jesucristú cuendá sá cuè ñáyiú isràél ndìhì cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ìⁿ-ná cuú-yu cundecú-yu ichi-gǎ, te ducaⁿ te vá dáquee tíhú tnahá-gǎ-yu,

te ío váha cundecu ndìhì tnahá-yu. ¹⁶ Te ducaⁿ ñí quide Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gǎ núú cùrúxí cuendá sá cuè ñáyiú cùu ñáyiú isràél ndìhì cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél vá dáquee tíhú tnahá-gǎ-yu. Te ducaⁿ ñí xíhí-gǎ cuendá ìⁿ-ná cuú-yu tnahá tnúhu-yu ndìhì Yá Ndiöxí nàcuáa cuu váha iní ñáhá-gǎ xií-yu.

¹⁷ Te cuèi cùu-ndo ñáyiú ñá túú tnahí xíní ndáá cuendá Yá Ndiöxí ní cùu, dico Xítóhó Jesucristú ní quixi-gǎ ñuyíú-a ní cáháⁿ-gǎ tnúhu váha nàcuáa ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo ndìhì Yá Ndiöxí. Te ðiu-ni ducaⁿ ñí quide-gǎ sá cúú-xí nchaa ñáyiú sa xíní cuendá Yá Ndiöxí, ðiu-ni ñáyiú isràél. ¹⁸ Te cuèi cùu-o ñáyiú isràél àdi ñá túú cùu-o dico ðiu-ni mee Xítóhó Jesucristú ní quide-gǎ sá ncháá-ó tnahá tnúhu-o ndìhì Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tǎtá-ó. Te ducaⁿ ñí tnahá tnúhu-o ndìhì Yá Ndiöxí chí ní ngúndecu ndìhì-o Espíritú-gǎ. ¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní cuu-ndo ñáyiú ñá túú tnahá tnúhu ndìhì Yá Ndiöxí ní cùu, dico vitna chí ìⁿ-ná ní cuu-ndo ndìhì nchaa dáva-gǎ ñáyiú cùu cuendá-gǎ chí cùu-ndo déhe-gǎ. ²⁰ Te cada iní-ó sǎ cuè téé ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gǎ, ndìhì cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha cùu-güedé dàtná cimientú ìⁿ vehe, te nchòhó cúú-ndó dàtná ndóho sá sǎa vehe-áⁿ, te cada tucu iní-ó sǎ Xítóhó Jesucristú cúú-gǎ ìⁿ yúú cúnùu cuu cimientú vehe-áⁿ. ²¹ Te ducaⁿ ío váha cùu ìⁿnuu nchaa ndóho-áⁿ ndìhì yúú cúnùu-áⁿ, te ducaⁿ tucu ío váha ta quèe tnahá nchaa ndóho-áⁿ cuásaá. Te xǎⁿ cada iní-ó sǎ cúú-xí vèhe Yá Ndiöxí, vehe sá ío ní cuu íí. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú chí ní tnahá tnúhu-yu ndìhì-gǎ, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu ta cùu vii cuu váha-gǎ-yu núú Yá Ndiöxí cuáháⁿ. ²² Te tnahá nchòhó ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-ndo chí ní ngúndecu ndìhì-ndo Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ ta cùu vii cuu váha tucu-ndo núú Yá Ndiöxí cuáháⁿ, te cùu-ndo datná vehe Yá Ndiöxí chí ndècu ndìhì-ndo Espíritú-gǎ.

3

*Té Păblú yíhí dǐquí-dě cáhán-dé
tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiu ñá
túú cùu ñáyiu isràél*

¹ Te yúhú té Păblú yíhí-í vecaá sá cuendá sá cáhán-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchòhó ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, núú xiǎⁿ diu cuendá-gá duha yíhí-í vecaá vitna. ² Te nchòhó sa nàha-ndo sá Yă Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-í, te ní cachí-gá sá yúhú quíhí dǐquí-í cáhán-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó, te cuendá sá cáhán-í tnúhu-gá núú-ndó te cuu-xi sá vâha sá cúu-xí-ndó. ³ Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo lùha nacuaá ndùu tnúhu ndùu yuhu ní cuu, sá ní cachí tnúhu Yă Ndiöxí xii-í. ⁴ Te òré dâcuaha-ndo tnúhu ndùu yuhu-án ní cùu te quiní-ndó sǎ yúhú tècú tnùn-í nâcuáa ndùu tnúhu-án, te tnúhu-án cáhán-xi cuendá Xítohó Jesucristú. ⁵ Te tnúhu-án cúu-xí tnúhu sá vǎ yôo tnàhí xini ní cùu, dico cue tée ní táuchíúⁿ Xítohó Jesucristú cáhán tnúhu-gá, ndihí cue tée cáhán nâcuáa dâcahu iní ñáhá Yă Ndiöxí ní níhí-güedé tnúhu ndùu yuhu-án, chí Espiritú Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-xi xii-güedé. ⁶ Te duha cáhán tnúhu ndùu yuhu-án ní cùu: “Cuèi ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél te cuèi ñáyiu cùu ñáyiu isràél dico ìⁿ-ni ndùu tǎhǔ-yu sá vâha núú Yă Ndiöxí, te núu na quindáa iní-yu tnúhu sá cáhán nâcuáa naníhí tǎhú-yu, te ìⁿ-nǎ cúu-yu cundecú-yu, te ducaⁿ ìⁿ-ni cada vâha ñaha Yă Ndiöxí xii-yu te núu na cundecu ndihí-yu Xítohó Jesucristú”, duha ndùu tnúhu ndùu yuhu-án ní cùu.

⁷ Te Yă Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-í ní taxi-gá chiuⁿ quide-í cáhán-í tnúhu-gá, te mee-gă quidé-gă sá yúhú ndacu-í cáhán-í tnúhu-gá. ⁸ Te nchaa ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiöxí cúu-yu ñáyiu ío-gá cúnùu cadá-yu chiuⁿ-gá dâcúxí yúhú, te cuèi ducaⁿ dico Yă Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-í ní taxi-gá chiuⁿ quide-í cáhán-í tnúhu-gá núú cuè ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. Te tnúhu-gá-án

cáhán-xi sá sũúni ío vâha cada ñaha Xítohó Jesucristú xii-o. ⁹ Te ducaⁿ ní cachí Yă Ndiöxí sá cáhán-í tnúhu-gá cuendá danèhé-í nchaa ñáyiu. Te sá danèhé-í-yu-án cúu-xí tnúhu ndùu yuhu sá ní sani iní-gá ndéé sanaha nâcuáa cada vâha-gá cue ñáyiu. Te ndéé dâvâ-án ní quesaha ndùu yuhu tnúhu-án ní cùu. Te diu-ni-gá cúu-gă Yáa ní cadúha nchaandi túhú sá ío. ¹⁰ Te ducaⁿ ndùu yuhu tnúhu-án ní cùu cuendá sá ncháa espíritú cúnùu ndecu andiu quiní-xi vitna nâcuáa quide nchaa ñáyiu ní tuha ñaha xii Yă Ndiöxí cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-xi sá ío vâha cùtnuní iní-gá nâcuáa cada-gá. ¹¹ Te Yă Ndiöxí ní sani iní-gá ndéé sanaha nâcuáa ní cuiní-gá cada Xítohó Jesucristú, te ní sáa nduu ní quide Xítohó Jesucristú nâcuáa ní cuiní Yă Ndiöxí cada-gá. ¹² Te vitna cùyii-o cáhán ndihí-o Yă Ndiöxí cuendá sá ndécú ndihí-o Xítohó Jesucristú, te sândáa iní-ó-gă. ¹³ Te núu xiǎⁿ cáhán-í dóho-ndo sǎ cuèi duha ndòho-í vitna dico vá ná túhú iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ìchi Xítohó Jesucristú. Te sá dúhá ndòho-í te cùu-xi sá vâha sá cúu-xí-ndó, chí cuu-ndo ñáyiu cùu cahnu núú Yă Ndiöxí.

*Xítohó Jesucristú ío cùu iní ñáhá-gă
xii-o*

¹⁴ Te sá cuendá nchaa sá ní sani iní Dútú Ndiöxí quidé-gă xiǎⁿ yúhú ngüñí xiti-í núu-gă cáhán ndihí-í-gá, te diu-ni-gá cúu Yáa cúu Tǎtá Xítohó Jesucristú. ¹⁵ Te mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháa espíritú ndécú àndiu cunduu-xi datná ní cachí méé-gă cunduu-xi. Te ní cachí tucu-gá sá nchóo cùu-o ñáyiu, te cunduu-o datná cuiní méé-gă cunduu-o. ¹⁶ Te xicáⁿ tǎhú-í núú Dútú Ndiöxí sá Espíritú-gá ná cadá nâcuáa cuita níhí ndéé-gă-ndó quíhíⁿ cundecu-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ xicáⁿ tǎhú-í núu-gă cada Espíritú-gá chí ío cahnu cuu-gá. ¹⁷ Te xicáⁿ tǎhú tucu-í núú Yă Ndiöxí sá Xítohó Jesucristú ná cundecu ndihí ñaha-ni-gá xii-ndo chí sândáa iní-ndó-gă, te ducaⁿ te vá dáñá ndéé-ndó ío cuu iní tnáhá-ndó.

18 Te xicáⁿ táhú tùcu-í núú Yă Ndiöxí cuendá-ndó ndìhi cuendá dava-gá ñáyiù cùu cuendá-gá, cuendá sá cùtnùní iní-ndó sá sùúni cùu iní ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-o. 19 Te duha xicáⁿ táhú-í núú Yă Ndiöxí chi cuení-í sá ncháá-ndó tècú tnùní-ndó sá ìo cùu iní ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-o cuèi vá ndácú càva-o quini-ó nàcuáa cùu iní ñáhá-gá xii-o. Te xicáⁿ táhú tùcu-í núú Yă Ndiöxí sá ìo na cùndecu ndìhi ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ càncicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuáa quède mee-gá.

20 Te Yă Ndiöxí ío-gá vai sá ndácú-gá táxi-gá dàcúúxí sá xicáⁿ-ó nùú-gá, te cuèi ndéé nchaa sá ñà túú sàni iní-ó nìhí-ó te tàxi-gá, te ducaⁿ chi mee-gá ndécú ndìhi ñaha-gá xii-o, te ndàcu-gá quidé-gá nándi sá vâha sá cúu-xí-ó.

21 Te vitna nchaa nchoo ñáyiù ndècu ichi Xítóhó Jesucristú chí ná càchí-ó sá ìo càhnu cuu Yă Ndiöxí, te ducaⁿ-ni càháⁿ-ó sá ìo càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ chi ndècu ndìhi-o Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ na cùnduu.

4

Espíritú Yă Ndiöxí quidé-xí cùu ñnuu-o ndecu-o

1 Te yúhú té Păblú yíhí-í vecaá sá cuendá Xítóhó Jesucristú, te càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá cadá vâha-ndo cùndecu-ndo datná tàú-xi cada cue ñáyiù ní càháⁿ Yă Ndiöxí cundecu ndìhi-gá. Te nchòhó tnàhá-ndó cùu-ndo ñáyiù ní càháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí cundecu ndìhi-gá. 2 Te vá cadá càhnu-ndo mee-ndo, cunduu váha iní-ndó, cunduu càhnu iní-ndó, te cuu iní tnàhá-ndó nàcuáa ducaⁿ cùndee iní-ndó nùu ná cúú sá cúmăní nùú tnàhá-ndó. 3 Te ío nducu ndè-ndo cuu ñnuu-ndo cundecu-ndo, chi Espíritú Yă Ndiöxí chindee ñaha-xi xii-ndo, te ducaⁿ ìo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo chi cùu ñnuu-ndo.

4 Te nchoo ñáyiù ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ñⁿ-ni cùu-o, te ducaⁿ ñⁿ-ni Espíritú Yă Ndiöxí ndécú, te ðiu-ni ducaⁿ ñⁿ-ni tnúhu ndee ìní ní ngúndecu ndìhi-o cùtnàhá ní càháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí xii-o. 5 Te ñⁿ-ni Xítóhó Jesucristú ndécú tàxi tnuní ñáhá-gá xii-o,

te ñⁿ-ni cùu-o sandáá iní-ó tnúhu-gá, te ñⁿ-ni ñí sandute-o. 6 Te ñⁿ-ni Dütú Ndiöxí cúú Yáá cúú Tătá-ó nchàa-o, te ðiu-gá cùnùu-gá yíndàha ñaha-gá xii-o nchàa-o. Te Yă Ndiöxí dácàháⁿ-gá iní-ó quède-o chiuⁿ-gá, te ducaⁿ ndècu ndìhi ñaha-gá xii-o nchàa-o.

7 Te nchoo ndì ðíⁿ ndì ðíⁿ chindee ñaha Yă Ndiöxí xii-o quède-o nacuáa ndùu chiuⁿ ní cachí Xítóhó Jesucristú cada-o. 8 Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi:

Xítóhó Jesucristú cuándaa-gá andiu te ìo cùnuu-gá,

chi nchaa cue espíritú cúú ùhú iní ñáhá xii-gá ñà túú ní ndàcu-xi naá ndìhi ñaha-xi xii-gá,

te mee-gá ní cachí-gá nàcuáa ndùu chiuⁿ nduu táhú ñⁿ ñáyiù cadá-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá.

9 Te sá dúcáⁿ càháⁿ-xi sá cuándaa-gá andiu xíáⁿ cùtnùní iní-ó sá ñí cuuⁿ-gá ñuyíú-a. 10 Te Xítóhó Jesucristú ní cuuⁿ-gá ñuyíú-a, te ðiu-ni-gá cuándaa-gá andiu cuendá ìo cunuu-gá taxi tnùní-gá nchaandi túhú sá ìo.

11 Te ní dácàhñu-gá cue téé xínu cuechi núú-gá ñⁿ núú chiùⁿ cada-güedé. Te ní cachí-gá sá dàva-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá, te dava-güedé ní cachí-gá sá càháⁿ-güedé nàcuáa dàcahu iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-güedé. Te dava-güedé ní cachí-gá sá cúu-güedé cue téé datècú tnúhu cue ñáyiù nàcuáa cadá-yu naníhí tàhú-yu. Te dava-güedé ní cachí-gá sá cúu-güedé cue téé quíndaha ñaha xii ñáyiù dacuàha ñaha-güedé xii-yu tnúhu-gá.

12 Te ducaⁿ ñí cachí-gá cada cue téé-áⁿ cuendá canu ichi-güedé cue ñáyiù cùu cuendá Yă Ndiöxí cuendá ducaⁿ ñáyiù-áⁿ ñíhí-yu nàcuáa cadá-yu chiùⁿ-gá, te ducaⁿ cuíta níhí ndéé-gá-yu cundécú-yu ichi Xítóhó Jesucristú. 13 Te ducaⁿ ñí cachí Xítóhó Jesucristú cunduu ndéé sáá nduu cùu ñnuu-o quíndáá iní-ó tnúhu-gá,

te ducaⁿ cùu ñnuu-o tècú tnùní-ó nàcuáa ndùu cuendá-gá chi ðiu-gá cúu-gá Déhe Yă Ndiöxí, te cuu-o

ñáyiú ío quíde ndáá dàtná quíde mèe Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ te ñá túú tnàhí-gá ná cùmání-ó nũú Yă Ndiõxí. **14** Te ducaⁿ te vá cúú-gă-ó dàtná cue landú vátá cùtnùní váha-gá iní-xi, te ni vă cádă-gă-ó dàtná quíde ndùte lamár, chi ndute-áⁿ òré quéné tǎchí te cuáhăⁿ-xi duha cuáhăⁿ-xi dàcáⁿ, te ducaⁿ chi vá quíndăá-gá iní-ó tnũhu cǎháⁿ nchaa ñáyiú dândahú ñáhă xii-o, chi ñáyiú-áⁿ ío váha xító-yu năcuăa dândahú ñáhă-yu xii-o chi cǎchí-yu sá cǎháⁿ-yu tnũhu Yă Ndiõxí dico ñá ndăá. **15** Te nchoo ío cuu iní tnáhă-ó, te vá dândahú tnáhă-ó, chi cǎháⁿ-ó mèe-ni sá ndăá. Te xini ñuhu-xi sá ñⁿ nduu ñⁿ nduu cuita cada ndăá-gă-ó quíhíⁿ dàtná quíde ndăá méé-gă, te diu-ni-gă cúú-gă Yăá cúnúu cuu díhna tàxi tnuní ñáhă-gă xii-o. **16** Te diu-ni Xítóhó Jesucristú quíde ñàha-gă xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gă dàtná yiqui cùñú méé-gă, chi ñⁿ yiqui cùñú ío váha ní quée tnàha ñⁿ ñⁿ xichi, te ducaⁿ yihí túchi yiqui cùñú-ăⁿ yótnhí-xi nchaa nacuăa ní quée tnàha. Te ducaⁿ sǎtnahă-xi cùu nchoo chi ñⁿ-ni cùu-o ndècu-o ichi Xítóhó Jesucristú táxi tnùní ñáhă-gă xii-o. Te núu nchoo quíde-o nchaa nacuăa tàú-xi cunduu te cùu iní tnáhă-ó, te ducaⁿ ta nihí ndéé-gă-ó cuáhăⁿ ndécú-ó ichi-gă.

Vă cádă-gă-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnàhá ní xíndecu-o ichi cuehé ichi duha

17 Te vitna yúhú cǎháⁿ-í dóho-ndo quíde-í núú Xítóhó Jesucristú sá vă cùndècu-gă-ndó dàtná xíndecu ñáyiú ñá túú sândăá iní ñáhă xii Yă Ndiõxí, chi nchaa ñáyiú-áⁿ ñà túú vèdana nândihí nchaa sá sání iní-yu. **18** Te ni ñà túú vèdana cùtnuní iní-yu năcuăa ndùu tnũhu ndăá tnũhu Yă Ndiõxí. Te ñáyiú-áⁿ ñà túú ndùu táhũ-yu cundecú-yu năcuăa cuíní Yă Ndiõxí, chi ñá túú vèdana tècú tnùní-yu te ducaⁿ chi ío sàá iní-yu. **19** Te ñá túú tnàhí-gá ná sání iní-yu ndécú-yu ichi cuehé ichi duha, te ío cùdíⁿ iní-yu ndécú-yu ichi díⁿ iní, te ñá díú-ní xǎⁿ

chi nándi-gă nchaa sá cuèhé sá dúhá quíde-yu ndécú-yu. **20** Dico tnũhu Xítóhó Jesucristú sá ní sândăá iní-ndó chi ñá túú dùcaⁿ sanu ichi ñàha-xi xii-ndo cada-ndo. **21** Te nchòhó ní cùtnùní iní-ndó năcuăa ndùu cuendă Xítóhó Jesucristú, te dăcuaha-ndo tnũhu ndăá diu-ni tnũhu-gă năcuăa ndècu-ndo ichi-gă. **22** Te vitna vá cání-gă iní-ndó cada-ndo datná ní xóo cada-ndo cùtnàhá ní xíndecu-ndo ichi cuehé ichi duha, chi núu nchaa-ni sá cuèhé sá dúhá-ăⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó cǎda-ndo, te uuⁿ-gă uuⁿ-gă cuita dacuăa nihnu ñàha-xi xii-ndo quíhíⁿ, chi núu nchaa-ni sá cuèhé sá dúhá-ăⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó te dàtcá nuu ñàha-xi xii-ndo. **23** Te nchòhó, xini ñuhu-xi sá vă dúcăⁿ-gă caní iní-ndó cǎda-ndo te tàú-ndó ndùu-ndo datná ñⁿ ñáyiú ní cacu túu saa. **24** Te nduu iní-ndó dàtná cuíní méé Yă Ndiõxí cunduu, chi nduu-xi năcuăa cǎa iní méé-gă, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú ío váha cada ndăá, te cuu ndisa-ndo ñáyiú ñá túú tnàhí ná cumání cundecu núú-gă.

25 Te cuendă xǎⁿ nũu cǎháⁿ-í dóho-ndo sá nchòhó vă dăcuàndehnde-gă-ndó dàtná ní xóo cada-ndo, te mee-nă sá ndăá cǎháⁿ ndihí tnàha-ndo, chi ñⁿ-ni cùu-o ndècu-o ichi Xítóhó Jesucristú.

26 Te núu cùdééⁿ-ndó te cada cuendă-ndó sǎ vă cádă-ndó ñⁿ cuéchi sá dúcăⁿ cùdééⁿ-ndó, te vá dúcăⁿ-ní cùhuⁿ iní-ndó tnũhu sàtú iní-áⁿ. **27** Te vă dáñă-ndó mèe-ndo dândahú ñáhă sàcùhnă xii-ndo.

28 Te núu dava-ndo cùu-ndo ñadúhú te vá dúcăⁿ-gă cada-ndo, chi nducu-nă-ndó ñⁿ chiuⁿ váha cada-ndo năcuăa ducaⁿ nihí-ndó sá chíndèe-ndo cue ñáyiú ndàhú ñáyiú ñá túú nă ndécú ndihí.

29 Te vá cǎháⁿ-gă-ndó ni ñⁿ tnũhu cuehé, chi mee-nă tnũhu vii tnũhu váha cǎháⁿ-ndó năcuăa ducaⁿ ngũnu ichi cue ñáyiú ndèdóho ñàha xii-ndo, te núu ducaⁿ na cǎda-ndo te cuu-xi sá vǎha sá cúú-xí ñáyiú ducaⁿ ndèdóho ñàha xii-ndo-áⁿ. **30** Te vá cádă-gă-ndó ni ñⁿ sá ñà túú tàú-ndó cǎda-ndo cuendă sá vă dândihú-ndó iní Espiritú Yă Ndiõxí, chi diu Espiritú-gă ndécú ndihí-ndo, te xǎⁿ cùtnùní iní-ndó

să sàà nduu nàcuaca ñaha-gá xii-ndo cùndecu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

³¹ Te vá dásatú-gá-ndó iní tnàha ñáyiu-ndo, te ni vǎ cúhúⁿ iní-ndó tnúhu sàtú iní, te ni vǎ cúděéⁿ-gǎ-ndó, te cuěi núú chítú núú tàcá vǎ càháⁿ cana-ndo cǔcuèhé-ndó tnàha ñáyiu-ndo, te ni vǎ cuátnúhu-ndo tnaha ñáyiu-ndo, te ni vǎ cání cuèhé cani duha iní-ndó cuendá tnàha ñáyiu-ndo. ³² Te cundàhú iní tnáhá-ndó, te cada tnàha-ndo sǎ vǎha, te cada càhnu iní tnáhá-ndó núu ná cúú sǎ cúmǎní núú tnáhá-ndó dàtná ní quide Yá Ndiöxí ní quide càhnu iní-gá nchaa yícá cuèchi-ndo sǎ cuendá Xítóhó Jesucristú.

5

Nàcuáa tàú-xi cundecu nchaa ñáyiu cùu déhe Yá Ndiöxí

¹ Te nchòhó cúú-ndó ñáyiu ío cùu iní ñáhá Yá Ndiöxí, te diu déhe-gá cúú-ndó núu xǎⁿ xíní ñúhu-xi canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo datná quidé mèe-gá. ² Te ío cuu iní tnáhá-ndó cùndecu-ndo datná cúú iní ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-ndo, chi diu-gá ní cachí-gá sǎ cùú-gá cuendá nchaa cuèchi-o te ní xíhí-gá, te sǎ dúcáⁿ ñí xíhí-gá te ní cuu-gá dàtná ñⁿ táhú sǎ cúú-xí Yá Ndiöxí, te ío vǎha ní cuu iní Yá Ndiöxí sǎ dúcáⁿ ní quide-gá.

³ Te sǎ cuendá sǎ nchòhó cúú-ndó ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí núu xǎⁿ nchaa nchòhó cue tée vǎ càháⁿ ndihi-ndo ñáyiu dìhí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cúú-yu, te ducaⁿ-ni nchàa nchohó cue ñáyiu dìhí tucu vǎ càháⁿ ndihi-ndo cuè tée te núu ñá díú yíi-ndo cuu-güedé, te ni vǎ cání tnàhí iní-ndó cùndecu-ndo ichi díí iní, te ni vǎ xíhó-ndó ñí ñⁿ sǎ ndécú ndihi tnaha ñáyiu-ndo, te ni ñⁿ nchaa xǎⁿ vǎ cání iní-ndó càda-ndo, te ni vǎ cacú nèhe-ndo. ⁴ Te ni vǎ càháⁿ-ndó ñⁿ tnúhu sǎ ni vǎ cúú cùndedóho ñáyiu, te ni vǎ càháⁿ-ndó ñⁿ tnúhu cùtexínu, te ni dàva-gá nchaa tnúhu sǎ ñà túú vèdana nàndíhi vǎ càháⁿ-ndó, chi nchaa tnúhu-áⁿ ñà túú tàú-xi càháⁿ-ndó, te xíní ñuhu-xi sǎ vǎha-gá

sǎ ndàcáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá nchaa sǎ vǎha quide-gá. ⁵ Te nchòhó sa xíní ndáá-ndó sǎ ncháá cuè tée càháⁿ ndihi ñáyiu dìhí te ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu, ndihi cue ñáyiu dìhí càháⁿ ndihi cue tée te ñá díú yíi-yu cùu-güedé, nchaa ñáyiu-áⁿ vǎ ndúú tǎhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yá Ndiöxí ndihi Xítóhó Jesucristú táxí tnùní-gá. Te ni cuè ñáyiu xíndecu ichi díí iní, te ni cuè ñáyiu xího nchaa sǎ ndécú ndihi tnaha ñáyiu-xi vǎ ndúú tǎhú-yu cundecú-yu ndihi-gá núú ndécú-gǎ táxí tnùní-gá. Te tnúhu sǎ càchí-ó xího-o nchaa sǎ ndécú ndihi tnaha ñáyiu-o, ñⁿ-ni cùu-xi ndihi tnúhu sǎ càchí ñáyiu quide cahnú-yu nchaa sǎ càchí-yu cùu ndiöxí te ñá ndáá sǎ ndiöxí cúú-xí. ⁶ Te vá quíndáá iní-ndó ñí ñⁿ tnúhu sǎ ñà túú nàndíhi càháⁿ ñáyiu, chi ñáyiu-áⁿ ío dandòho ñaha Yá Ndiöxí xii-yu cuendá nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá quidé-yu chi ñá túú sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá. ⁷ Núu xǎⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sǎ vǎ ñíhí tnáhá-ndó ndihi cue ñáyiu-áⁿ.

⁸ Te nchòhó ní cuu-ndo dàtná cue ñáyiu ní xíndecu núú nées chi ní xíndecu-ndo ichi cuehé ichi duha, dico vitna ní ngúndecu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ñá túú-gǎ ndécú-ndó núú nées dàtná ní xíndecu-ndo ni cùu. Te vitna cada-ndo nchàa nacuáa tàú-xi cunduu chi ndècu-ndo ichi-gá.

⁹ Te sǎ cuendá sǎ ndécú-ndó ichi-gá núu xǎⁿ cúú-ndó ñáyiu vǎha, te quide ndáá-ndó ndècu-ndo, te ñá túú dàcuandehnde-ndo chi càháⁿ-ndó mèe-ñí sǎ ndáá. ¹⁰ Te ío vǎha càda cuendá-ndó nchàa sǎ cúú vǎha iní Xítóhó Jesucristú, te xǎⁿ càda-ndo. ¹¹ Te vá cǎnchícúⁿ nihnu-ndo tnáhá-ndó càda-ndo datná quidé cue ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi nchòhó tàú-ndó càháⁿ-ndó dòho nchaa ñáyiu ducaⁿ ndècu ichi cuehé ichi duha-áⁿ cuendá nchaa sǎ quidé-yu. ¹² Te cucahaⁿ núú-ndó vǎ càháⁿ-ndó cuendá ni ñⁿ sǎ cuèhé sǎ dúhá quide dayuhu nchaa ñáyiu-áⁿ.

¹³ Dico òré dándixi túu tnúhu Yá Ndiöxí iní-yu nàcuáa quidé-yu te cùtnuní iní-yu sǎ ñá túú quide vǎha-yu, te

ducaⁿ ndixi cuéchi iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu.

14 Te núú tütú Yă Ndiöxí cächí-xi: Nchòhó cúú-ndó dàtná ñáyiu xídí, te vitna ndiquíú iní-ndó, te cùu tucu-ndo datná ñáyiu ní xíhí, te vitna ndoto-ndo, te Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo nàcuáa vá cùndècu-gá-ndó ichi cuehé ichi duha. Duha cãháⁿ-xi núú tütú-gá.

15 Te ío váha cada cuendá-ndó nàcuáa cada-ndo cùndècu-ndo, te vá cáda-ndó dàtná xíquide cue ñáyiu ñá túú tècú tnùní, chi cada-ndo dàtná xíquide ñáyiu ío váha sàá díquí-xi.

16 Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu cani iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cundu, chi vitna ío cùnuu nchaa sá cuèhé sá dúhá. 17 Te cuu-ndo ñáyiu tècú tnùní cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nàcuáa cuíní Yă Ndiöxí cada-ndo, te vá cáda-ndó dàtná xíquide cue ñáyiu ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi nàcuáa cuíní Yă Ndiöxí cáda-yu. 18 Te vá cúú-ndó ñáyiu quihu chi núu ducaⁿ na càda-ndo te dàcuíta nihnu-ndo mèe-ndo, te dañá-ndo mèe-ndo sá Espíritú Yă Ndiöxí ná tàxi tnuní ñáhá-xí xii-ndo. 19 Te cãháⁿ-ndó nàcuáa-ñi cuáháⁿ ndudú sá ñi xóo cata nchaa cue ñáyiu ndéé sanaha ñi xóo chiñuhú-yu Yă Ndiöxí. Te cãháⁿ-ndó nàcuáa cuáháⁿ ndudú sá chíñuhu-ndo Yă Ndiöxí, te cata-ndo. Te cuèi nchaa dava-gá ndudú ñi-ndó ducaⁿ cãháⁿ-ndó te cata-ndo. Te ñi yùhu ñi iní-ndó càta-ndo nchaa ndudú-áⁿ chiñuhu-ndo Yă Ndiöxí. 20 Te vá dáña ndéé-ndó ndàcáⁿ táhú-ndó núú Tãtá-ó Dütú Ndiöxí cuèi ndècu váha-ndo àdi ñá túú ndècu váha-ndo. Te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu ndíhi-ndo Xítohó Jesucristú.

Tàú-xi sá quèndáa iní tnàhá cuè ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

21 Te nchòhó ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú tàú-xi sá quèndáa iní tnàhá-ndó, te ducaⁿ càda-ndo chi nèhe-ndo sá yíñuhu núú Yă Ndiöxí.

22 Te nchaa nchòhó ñáyiu ñíhí ndécú yí-xi, xìni ñuhu-xi sá quèndáa iní-ndó yí-ndo datná sàndáa iní-ndó

Xítohó Jesucristú. 23 Chi yí-ndo tàxi tnuní ñáhá-güedé xii-ndo dàtná quidé Xítohó Jesucristú táxi tnùní ñáhá-gá xii nchoo cuè ñáyiu ndècu ichi-gá. Te ñi-gá cúú-gá Yaá ní dácacu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú, te cùu-o datná yíqui cùñú-gá. 24 Te dàtná quidé nchòo ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàndáa iní-ó tnè-o nchaa tnúhu cãháⁿ-gá, ducaⁿ tàú-xi cada nchaa nchòhó ñáyiu ñíhí quèndáa iní-ndó tnè-ndo nchaa tnúhu cãháⁿ yí-ndo.

25 Te tnàhá nchaa nchòhó cue tée tucu tàú-xi sá ío cuu iní-ndó ñàdihí-ndó dàtná quidé Xítohó Jesucristú cúú iní ñáhá-gá xii nchaa nchoo ñáyiu ndècu ichi-gá, chi mee-gá ní xíhí-gá sá cuèndá-ó sá cúú iní ñáhá-gá xii-o. 26 Te ducaⁿ ñi quide-gá cuèndá sá ncháa ñáyiu vitna ngùndècu ichi-gá cuu yíñuhú-yu núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ ndàda ndoo ndada nine-gá iní-yu sá cuèndá sá quèndáa iní-yu tnúhu Yă Ndiöxí, te cuanduté-yu. 27 Te ducaⁿ ñi quide-gá cuèndá sá ncháa ñáyiu na ngùndècu ichi-gá ío váha cundècu-yu núú-gá, te ducaⁿ vã cùndècu-gá ñi ñⁿ cuéchi-yu núú-gá, te ñi ñⁿ-gá sá ñà túú-gá ná cumání-yu núú-gá chi ío cundècu yíñuhú-yu. 28 Te sá dúcáⁿ quide Xítohó Jesucristú sá cúú-xi cuè ñáyiu ndècu ichi-gá, xíⁿ tàú-xi sá nchòhó cue tée xíndècu ñàdihí-xi cuu iní-ndó ñàdihí-ndó, te coto-ndó-yu dàtná xító-ndó yíqui cuñú mée-ndó, te cada iní-ndó sá ncháa cuè tée ío cùu iní ñàdihí-xi cùu iní-güedé mée-güedé chi ñⁿ-ná cúú-yu. 29 Te nchoo sà naha-o sá ñi ñⁿ ñáyiu ñá túú dàquee tíhú-yu yíqui cùñú-yu, chi da uuⁿ-gá chíndéé-yu te xító-yu. Te ñi-ndó ducaⁿ quide Xítohó Jesucristú ndíhi nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá, 30 chi cùu-o datná yíqui cùñú mée-gá, te ducaⁿ chi ñⁿ-ni cùu-o ndíhi-gá. 31 Te tnúhu Yă Ndiöxí cächí-xi: “Sá cuèndá xíⁿ núu nchaa cue tée na ñíhí ñàdihí-xi te ñíⁿ-ná cada-güedé tãtá-güedé ndíhi nãná-güedé, te ñàdihí-nã-güedé cuu cuu ndíhi-güedé,

te ducaⁿ ìⁿ-ná cuu-güedé ndihí-yu”, duha càchí-xi. ³² Te tnúhu-a cùu-xi ìⁿ tnúhu càhnu vihi, te ducaⁿ sã tnàhá-xi cùu Xítóhó Jesucristú ndihí cue ñáyiu ndècu ichi-gá. ³³ Te càháⁿ-ni tucu-í dóho nchaa nchòhó cue téé xĩndecu ñadĩhí-xi sá ìo cuu iní-ndó ñadĩhí-ndó te coto-ndó-yu dàtná xító-ndó mèe-ndo, te ducaⁿ-ni nchaa nchohó ñáyiu dìhí tucu canehe-ndo sã yĩñùhu núú yĩ-ndo.

6

¹ Te nchaa nchòhó cue landú, quindáá iní-ndó tãtã-ndó ndihí náná-ndó chi ducaⁿ cuiní Yã Ndiõxí cunduu, te ñu ducaⁿ tnàhí tàú-xi cada-ndo. ² Te Yã Ndiõxí ní cachí-gá sá cánèhe-ndo sã yĩñùhu núú tãtã-ndó ndihí núú náná-ndó. Te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu cùnuu ní cáháⁿ-gá cada cue ñáyiu cuendá cada váha ñaha-gã xii-yu. ³ Te ní cachí-gá sá nũu ducaⁿ na càda-ndo te ìo váha cundecu-ndo, te ducaⁿ ìo naha cùdí-ndo cundecu-ndo ñuyíú-a.

⁴ Te nchaa nchòhó cue téé cùu tãtã, vá dásatú-ndó ìní cue déhe-ndo chi canu ichi-ndo-güèxi nacuáa tàú-xi cunduu, te dacuàha-ndo-güèxi nchaa tnúhu váha nacuáa cuiní Yã Ndiõxí cunduu.

⁵ Te nchaa nchòhó cue ñáyiu xĩnu cuechi, quindáá iní-ndó cuè ñáyiu dii chiúⁿ-xi quide-ndo, te canehe-ndo sã yĩñùhu núú-yu, te ìo váha cuu iní-ndó càda-ndo chiúⁿ-yu, te ducaⁿ nì yuhu nì iní-ndó càda-ndo. Te cada iní-ndó sã dàtná tnúhu sá chiúⁿ Xítóhó Jesucristú quidé-ndó. ⁶ Te dava ñáyiu xĩnu cuechi, mee-ni òré ndéhé ñáyiu dii chiúⁿ-xi quidé-yu ìo ndècu ndeé-yu quide chiuⁿ váha-yu cuendá cuiní-yu cudíú-yu. Dico nchòhó vá dúcáⁿ càda-ndo, chi cuèi ndècu ñáyiu dii chiúⁿ-xi quide-ndo àdi ñá túú-yu dico cada chiúⁿ váha-ni-ndo, te cada iní-ndó sã dàtná tnúhu sá chiúⁿ Xítóhó Jesucristú quidé-ndó, te cada-ndo nì yuhu nì iní-ndó nacuáa cuiní Yã Ndiõxí cunduu. ⁷ Te ìo váha cuu iní-ndó càda-ndo chiuⁿ-áⁿ, chi cada iní-ndó sã dàtná tnúhu sá chiúⁿ

Xítóhó Jesucristú quidé-ndó te ñá díú chiúⁿ cue ñáyiu ñuyíú-a. ⁸ Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sã nacuáa ndècu chiuⁿ váha ní quide-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo, te ducaⁿ cùnduu sá táxí Xítóhó Jesucristú nduu táhú-ndó cuèi cùu-ndo ñáyiu dàñá quée nũú chiúⁿ pàtróⁿ-xi àdi cuu-ndo ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chiúⁿ pàtróⁿ-xi.

⁹ Te nchaa nchòhó ñáyiu xĩndecu ndihí ñáyiu xĩnu cuechi, tnàhá-ndó tàú-ndó càda váha-ndo sã cúú-xí cuè ñáyiu xĩnu cuechi núú-ndó, te vá cùnduu nínu iní-ndó nũú-yu, te chí cuàha cuendá sá díú-ní Xítóhó Jesucristú Yá ndécú àndiu taxi tnuní ñáhá-gã xii-ndo ndihí-yu, te sá cúú-xí mèe-gá chi ìⁿ-ni cùu-ndo núú-gã, te ìⁿ-ni càda ñaha-gã xii-ndo.

Yá Ndiõxí chĩndè-gá cue ñáyiu ndècu ichi-gá cuendá sá vã ndácú sàculhá nàá ndihí ñaha-xi xii-yu

¹⁰ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ìo nducu-ndo nacuáa cada-ndo ñihí ndeé-ndó cùu ìⁿnuu-ndo ndihí Xítóhó Jesucristú, chi mee-gã ìo càhnu cuu-gá, te chindee ñaha-gã xii-ndo. ¹¹ Te ñu-ni nchaa sá ñi nduu táhú-ndó nũú Yã Ndiõxí ñu-ni nchaa xiãⁿ cuhuⁿ iní-ndó, chi xiãⁿ chindee ñaha-xi xii-ndo ñihí ndeé-ndó cundecu-ndo cuendá sá vã dándàhú ñáhá sàculhá xii-ndo. ¹² Chi nchoo ñá díú cuè ñáyiu ñuyíú-a nàá ndihí-o, chi ndihí cue espíritú cùndihí yucu ñávãha, te ñu-ni nchaa espíritú-áⁿ cùnuu-xi cuèi núú ñi nu quide-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñu-ni-xi cùnuu-xi ñuyíú-a sànu ichi-xi cue ñáyiu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹³ Te ìo cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ñi nduu táhú-ndó nũú Yã Ndiõxí cuendá ducaⁿ ñihí ndeé-ndó cundecu-ndo, te vá ndácú yùcu ñávãha ná cada ñaha-xi xii-ndo oré cuiní-xi coto ndeé ñáhá-xí. Te sãtá ná dàquee tíhú-ndó yùcu ñávãha te ñi-ni cunduu-ndo cundecu-ndo ichi Yá Ndiõxí. ¹⁴ Te ducaⁿ cundecu-ni-ndo ichi Yá Ndiõxí cada-ndo dàtná xiquide cue sandàdú, chi cue téé-áⁿ ìo ñi xĩndáa-güedé.

Te cǎháⁿ-ndó mēe-ni tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiǒxí, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue tée ndàda tii xití-xi òré quíhíⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cuu-ndo te núu na cǎháⁿ-ndó mēe-ni tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiǒxí. Te cada ndáá-ndó cùndecu-ndo ichi-gá, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue tée xixíhnu sá yídǎhu ñaha xii-güedé òré nàá-güedé cuendá sá vǎ ñicuèhé-güedé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cuu-ndo te núu na cada ndáá-ndó cùndecu-ndo ichi-gá.

15 Te cundecu túha-ndo cǎháⁿ-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú, tnúhu sá cǎháⁿ nàcuáa cuu váha iní ñáyi cuendécú-yu, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue tée ndíhu zapátú-xi quíhíⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùndecu túha-ndo cǎháⁿ-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú núu ñáyi. 16 Te cǎchí tnúhu tucu-í xii-ndo sǎ ò quindáa iní-ndó Yá Ndiǒxí cuendá sá vǎ ndácú sàcuíhná nǎ cada ñaha-xi xii-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue tée xínehe vítú chínèe-güedé sáquídáhu ñaha-xi xii-güedé cuendá sá vǎ cuicúⁿ-güedé sá nchicúⁿ ñuhú téé ñaha cue téé nàá ndíhi-güedé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cuu-ndo te núu na quindáa iní-ndó Yá Ndiǒxí. 17 Te ò cuhuⁿ iní-ndó sǎ ñí naníhí tǎhú-ndó, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ñúhu mbelú cáxíⁿ. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhuⁿ iní-ndó sǎ ñí naníhí tǎhú-ndó. Te ò cuhuⁿ iní-ndó tnúhu Yá Ndiǒxí, chí tnúhu-áⁿ ñí taxi Espíritú-gá ndécú ndíhi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xínehe machití cuáháⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhuⁿ iní-ndó tnúhu Yá Ndiǒxí. 18 Te vá dáñá ndéé-ndó cǎháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndiǒxí nàcuáa chindee ñaha Espíritú-gá xii-ndo, te cǎcáⁿ tǎhú-ndó núu-gǎ núu ná cuiní-ndó, te ò cundecu túha-ndo cǎháⁿ ndíhi-ndo-gǎ, te vá nátùhú iní-ndó cǎcáⁿ tǎhú-ndó núu-gǎ cuendá nchaa dava-gǎ cue ñáyi cù cuendá-gǎ. 19 Te tnàhá cuendá-í cǎcáⁿ tǎhú-ndó núu Yá Ndiǒxí cuendá sá ná chindee ñaha-gǎ xii-í níhí-í tnúhu cǎháⁿ-í òré cǎháⁿ-í

tnúhu-gǎ, te ducaⁿ vǎ yùhú-í cǎháⁿ-í nàcuáa ndùu tnúhu sá cǎháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó núu ñáyi tnúhu sá vǎtá cùndédóho-gǎ-yu. 20 Te Yá Ndiǒxí ní cachí-gǎ sǎ yùhú cuu-í ñí téé cada-í núu-gǎ cǎháⁿ-í tnúhu-gǎ núu ñáyi, te ñu cuendá tnúhu-áⁿ yíhí-í vecá vitna. Te ò cǎcáⁿ tǎhú-ndó núu Yá Ndiǒxí cuendá-í cuendá sǎ yùhú cuyí-í ñí yùhu ñí iní-í cǎháⁿ-í tnúhu-gǎ núu ñáyi nàcuáa tǎu-xi cunduu.

Tnúhu ndéé núu ñí ndíhi-ná

21 Te té Tiquicú téé ò cù iní-í ndécú ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú cúu-dé ñí téé ò váha quide ndáa xínú cuèchi-dé núu Xítóhó Jesucristú, téé-áⁿ cachí tnúhu-dé xii-ndo nàcuáa cù ndecu-í ndíhi nchaa nàcuáa quide-í cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó. 22 Te cuendá xíáⁿ núu cuiní-í tendaha-í-dé quixi-dé núu ndécú-ndó cuendá cachí tnúhu-dé xii-ndo nchaa nàcuáa cù ndecu-ndí iha, te ducaⁿ tǎxi-gǎ-dé tnúhu ndee ñí cundecu ndíhi-ndo.

23 Te xicáⁿ tǎhú-í núu Tǎtá-ó Dütú Ndiǒxí ndíhi núu Xítóhó Jesucristú sá ncháa nchòhó ñáyi ndecu ndíhi-í ichi-gǎ sǎ ñu-gǎ ná cáda te ò váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ ò cuu iní tnàhá-ndó, te ò quindáa iní-ndó-gǎ. 24 Te nchòhó ò cù iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te ñá túu dàña ndéé-ndó cù iní-ndó-gǎ. Te mee Yá Ndiǒxí ò na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ò chí cáda ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ FÌLIPÚ

*Té Păblú cádüha-dé tutú quihiⁿ
ndaha ñáyiú quide ndáá xñdecu ichi
Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Filipú*

¹ Yúhú té Păblú ndihi té Timùteú cúú-ndí cue téé xínu cuechi núú Xítóhó Jesucristú, te tëndaha-ndí tutú-a véxi ndaha nchòhó cue téé yìndaha nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, ndihi cue téé chindee ñaha xii-ndo, ndihi nchaa dava-gá ñáyiú xñquide ndáá ndécú ìchi-gá ñuú Fìlipú. ² Te xìcáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dútú Ndiòxí ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ná chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

*Té Păblú càháⁿ ndihi-dé Yă Ndiòxí
cuendá nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá*

³ Te ndi tnahá òré ndácú iní ñáhà-í xii-ndo, te ndàcáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dútú Ndiòxí sá ndécú-ndó ìchi-gá. ⁴ Te ndi tnahá òré ducaⁿ quide-í te ío cùdí iní-í càháⁿ ndihi-í-gá cuendá-ndó. ⁵ Chi ndéé cùtnàhá ní sándáá iní-ndó-gá ní nguíta-ndo tnahá-ndó quide váha-ndo ndècu-ndo cuendá sá quìndáá iní ñáyiú tnúhu Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te yúhú sàni ndáá iní-í sá Yă Ndiòxí Yaá ní quesaha chindee ñaha xii-ndo quide váha-ndo ndècu-ndo, te ñu-ndi-gá chindee ñaha-gá xii-ndo càda váha-ndo cùndecu-ndo ndéé ná sàá nduu quìxi tucu Xítóhó Jesucristú. ⁷ Te ducaⁿ tnahí tàú-xi cani iní-í sá cúú-xí-ndó, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo. Te tnahá-ndó ìo chindee chitúu ñaha Yă Ndiòxí xii-ndo ndècu-ndo, te ñu-ndi ducaⁿ chindee ñaha-gá xii-ndo tnahá-ndó cuèi vitna yìhi-í vecaá, te ñu-ndi ducaⁿ chindee ñaha-gá xii-í cuèi òré cuáhàⁿ-í núú cuè ñáyiú ñá túú tnahá iní tnúhu-gá, chi nihí-í tnúhu nàdanchocáva-í núú ná tnúhu càháⁿ-yu cuendá-gá, te nchaa

ñáyiú xàháⁿ-í xii-yu sá tnúhu-gá cúú-xí tnúhu ndáá cuiti. ⁸ Te mee Yă Ndiòxí náhà ndáá-gá sá yùhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná cúú iní ñáhà mèe Xítóhó Jesucristú xii-o. ⁹ Te xìcáⁿ táhù-í núú Yă Ndiòxí sá díú-gá ná chindee ñaha-gá xii-ndo te uuⁿ-gá cuita cuu iní tnahá-gá-ndó quìhíⁿ, te ducaⁿ ìo váha cuita cutnùní iní-ndó nchàa nacuaá sàni iní-gá cada-ndo, te ducaⁿ ìo váha cuita cutnùní tucu iní-ndó nàcuáa cundecu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ cùtnuní tucu iní-ndó nchàa sá ìo-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú cada mee-ni sá vâha, te ducaⁿ ñà túú tnahí ná cùmání-ndó núú Yă Ndiòxí ndéé ná sàá nduu quìxi tucu Xítóhó Jesucristú. ¹¹ Te ñu-ndi Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo càda-ni-ndo nchaa núú sá váha nàcuáa cùní Yă Ndiòxí. Te sá dúcáⁿ ná càda-ndo te ío cada càhnu-ndo-gá, te nchaa dava-gá ñáyiú càháⁿ váha-yu cuendá-gá.

*Xítóhó Jesucristú ío cùnuu-gá ndécú
ndihi-gá té Păblú*

¹² Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sá úúⁿ-gá tá xité nuu tnúhu-gá vitna yìhi-í vecaá. ¹³ Te nchaa cue téé cùu sandadú xñdecu vechiⁿ núú ndécú téé cùnuu xini-güedé sá sá cuendá sá càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú duha yìhi-í vecaá, te ñu-ndi ducaⁿ sá xini nchaa dava-gá ñáyiú sá sá càháⁿ-í tnúhu-gá duha yìhi-í vecaá. ¹⁴ Te cuendá sá dúhá yìhi-í vecaá xíáⁿ ío-gá vai ñáyiú ndècu ichi Yă Ndiòxí ta cùtnuní-gá iní-yu sá cúú-gá ñiⁿ Yaá ío quide ndáá, te uuⁿ-gá tá cùyíⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túú tnahí-gá yùhú-yu càháⁿ-yu.

¹⁵ Te na càchí-í tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dàva ñáyiú càháⁿ-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú cuendá-ni sá cúú cuèdú iní ñáhà-yu xii-í sá ìo chindee ñaha-gá xii-í càháⁿ-í tnúhu-gá. Te ducaⁿ quidè-yu chi cùní-yu nàá ndihi ñáhà-yu xii-í, dico davá-yu chi ío váha sàni iní-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá. ¹⁶⁻¹⁷ Te ñáyiú-áⁿ càháⁿ-yu tnúhu-gá chi

cùu iní ñàhá-yu xii-í, te sa nàhá-yu sá sã cuendá sá càháⁿ váha-í cuendá tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú tnàhá iní tnúhu-gá, cuendá xiãⁿ yihí-í vecaá. Te dava-gá-yu càháⁿ-yu tnúhu Xítohó Jesucristú cuendá-ni sá cuini-yu cuu sá vâha xii mée-yu, te ñá díú sã càháⁿ-yu cuendá sá sání vâha iní-yu. Te ducaⁿ quidé-yu chi cuendá cuini-yu sá nãndi-gá cada ñaha-güedê xii-í. **18** Dico ío cùdíí iní-í sá càháⁿ-yu tnúhu Xítohó Jesucristú cuéi cùu váha iní-yu àdi ñá túú cùu váha iní-yu càháⁿ-yu.

Te diu-ni ducaⁿ cùdíí iní-í núú cuaháⁿ núú véxi. **19** Te cùtnuní iní-í sá sã cuendá nchaa sá quidé ñaha-güedê xii-í, cuendá xiãⁿ cada váha ñaha Yã Ndiõxí xii-í, chi nchòhó ío càháⁿ ndihi-ndo-gã cuendá-í, te Espiritú ní taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndihi-o ío chindee ñaha-xi xii-í. **20** Te cuini-í sá ñá túú tnàhí ná cumáni-í núú Yã Ndiõxí cuendá sá vã cúú càháⁿ núú-í, te cùtnuní iní-í sá díú-gã chindee ñaha-gã xii-í. Te cuini tucu-í sá ïo cuyi-í cáháⁿ-í tnúhu-gá vitna dàtná tá quidé-í véxi, te ducaⁿ ïo cada nínu-í Xítohó Jesucristú cuéi vitna nini ndècu-í ñuyiú-a te cuéi na cùú-í ducaⁿ-ni càda nínu-í-gã. **21** Te nini ndècu-í ñuyiú-a te Xítohó Jesucristú ío cùnuu-gã ndécú ndihi ñaha-gã xii-í, te na sãá nduu cùú-í te ío-gã váha tnàhá-í chi nucúndecu-í ndihi-gã. **22** Te núu na cùndecu-gã-í ñuyiú-a te cada-gã-í chiúⁿ sá cúú-xí Yã Ndiõxí, te ñá cùtnuní iní-í nása cada-í núú sá cùndecu-í àdi sá cùú-í. **23** Te ío vâi sani iní-í te cuini-í cuú-í chi ío-gã váha cundecu-í núú ndécú Xítohó Jesucristú. **24** Dico sá cúú-xí nchòhó chi ío xini ñuhu-xi cundecu-í. **25** Te cùtnuní ndáá iní-í sá ïⁿ tnúhu ndáá càháⁿ-í, te cùtnuní tucu iní-í sá cùndecu-ni-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo nchàa-ndo cuendá chindee ñaha-í xii-ndo cuíta quindáá-gã iní-ndó Xítohó Jesucristú quihíⁿ, te ducaⁿ ïo cudíí iní-ndó cùndecu-ndo. **26** Te ducaⁿ te uuⁿ-gã cachí-ndó sã ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú cuendá sá ñí dácãcu ñaha-gã xii-í ndécú ndihi

ñaha-í xii-ndo.

27 Te xini ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú. Te núu ní ndacu-í véxi coto ñaha-í xii-ndo, te dává-áⁿ quini ndáá-í sá ndécú-ni-ndó ìchi Xítohó Jesucristú. Dico núu ñá túú ní ndacu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo ña, te diu-ni níhi-í tnúhu sá ndécú-ni-ndó ìchi-gã, te níhi tucu-í tnúhu sá ïⁿ-ní cùu-ndo ndecu-ndo, te níhi tucu-í tnúhu sá ïⁿ-nuu nducu ndee-ndo caháⁿ-ndó tnúhu Yã Ndiõxí núú ñáyiú, tnúhu sá sãndáá iní-ndó. **28** Te ñá túú yùhú-ndó nchàa sá quidé ñaha ñáyiú cùu úhú iní ñàhá xii-ndo, te sá dúcáⁿ quide-ndo ñá túú yùhú-ndó nchàa sá quidé ñàhá-yu xii-ndo, te ndixi túu iní-yu sá nchòhó ndécú-ndó ïⁿ ìchi núú nánihí tàhú-ndó, te ñáyiú-áⁿ cuíta nihnú-yu, chi ducaⁿ ñí cachí Yã Ndiõxí cunduu. **29** Te mee Yã Ndiõxí ní taxi-gã tnúhu ndee iní sá quindáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñá díú-ni sã quindáá iní-ó-gã chi tnàhá ndoho-o cuendá-gã. **30** Te tnàhá nchòhó ndóhó-ndó cuendá-gã vitna, te nchòhó ní xiní núú-ndó nãcuáa ní ndoho-í, te vitna nihí-ndó tnúhu nchaa nãcuáa ndòho tucu-í.

2

Xítohó Jesucristú ñá túú ní quide nínu-gã mée-gã dico Yã Ndiõxí ní quide nínu ñaha xii-gã

1 Te Xítohó Jesucristú dácãhu iní ñàhá-gã xii-ndo nãcuáa cundecu-ndo, te cùu iní ñàhá-gã xii-ndo nãcuáa cuu váha iní-ndó cùndecu-ndo, te ndècu ndihi-ndo Espiritú Yã Ndiõxí, te ío cùndahú iní tnàhá-ndó. **2** Te xiãⁿ núú càháⁿ-í dóho-ndo sã ïo cuu ïⁿ-nuu-ni-ndo cùndecu-ndo nacuaá ío-gã cudíí iní-í, te ïⁿ-ni cùu iní tnàhá-ndó, te ïⁿ-ni càni iní-ndó, te ïⁿ-ni càda-ndo. **3** Te vã cáda nínu-ndo mée-ndo nducu-ndo mee-ni sá cúú-xí mée-ndo, chi cunduu ndàhú iní-ndó, te caní iní-ndó sã tnàha ñáyiú-ndo ío-gã cùnùú-yu dácúúxí mée-ndo. **4** Te ñí vã cãní iní-ndó nducu-ndo mee-ni sá váha sá cúú-xí mée-ndo, chi nducu-ndo sã cúú-xí tnàhá cuendá tnàha ñáyiú-ndo.

5 Te ío váha cani iní-ndó nàcuáa cundecu-ndo dàtná quidé mée Xítóhó Jesucristú. 6 Te ìⁿ-ni cùu Xítóhó Jesucristú ndihí Yá Ndiöxí. Te cuèi ducaⁿ dico mee Xítóhó Jesucristú ní sani iní-gá sá ñà túú cùyica cundecu-gá taxi tnùní-gá ndihí Yá Ndiöxí. 7 Te ní dáñá-gá sá cúnùu-gá andíu te ní quixi-gá ñuyíú-a ní cuu-gá ìⁿ ñáyíu, te ní quide-gá dàtná quidé ìⁿ téé xínu cuechi. 8 Te ní cuu-gá ìⁿ téé dàtná ndáa cue téé xíndecu ñuyíú-a, te ní cuu-gá ìⁿ téé ío ndàhú iní-xi chí ñá túú ní quide nínu-gá mée-gă, te ní sándáá iní-gá ní quide-gá nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-gá cùtnàhá ní quixi-gá ñuyíú-a. Te sá dúcáⁿ ní sándáá iní-gá xíáⁿ ní xíhí-gá núú cùrúxí. 9 Te xíáⁿ ío ní quide nínu ñaha Yá Ndiöxí xii Xítóhó Jesucristú cuèndá ío cunuu-gă. Te ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Xítóhó Jesucristú sá cúú-gă Xítóhó nchaa ñáyíu ndècu ñuyíú-a. 10 Te ducaⁿ ní quide Yá Ndiöxí cuèndá nchaa Espíritú ndécú àndíu, ndihí nchaa ñáyíu ndècu ñuyíú-a, ndihí nchaa ñáyíu ní xíhí ngüíñí xítí-yu ndihí nchaa espíritú-áⁿ te cachí-yu ndihí-xi sá ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú. 11 Te ncháá-yu cachí-yu sá Xítóhó Jesucristú cúú-gă Yaá táxi tnùní. Te sá dúcáⁿ càdá-yu, te quide cahnú-yu Dútú Ndiöxí.

Ñáyíu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cúú-yu dàtná ìⁿ ñuhú

12 Te xíáⁿ núu nchaa nchòhó ñáyíu ío cùu iní-í cuìní-í sá quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í dàtná ní quide-ndo cùtnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo, chí dàvá-áⁿ ñà túú tnàhí ní dàña ndeé-ndó ní sándáá iní ñáhá-ndó xii-í. Te cuìní-í sá úúⁿ-gă quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í vitna ñá túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo. Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuéa tàú-xi cunduu ndéé ná sàá nduu ndúu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí Xítóhó Jesucristú, te ío canehe-ndo sá yíñùhu núú-gă. 13 Te Yá Ndiöxí ío váha dàcahu iní ñáhá-gă xii-ndo càda-ndo nchaa nacuéa cuìní

mée-gă, te diu-ni mee-gă chíndèe ñaha-gă xii-ndo dùcaⁿ quide-ndo.

14 Te vá cání iní-ndó nă tnúhu cáháⁿ-ndó cuèndá ñáyíu, te ní ñà túú năndí tnúhu cùtnàha-ndo ndihí-yu, 15 te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyíu ñá túú cuèchi-xi núú Yá Ndiöxí. Te nchòhó ñáyíu cùu déhe Yá Ndiöxí, ñá túú tnàhí-gá ná cumání-ndó núú-gă níni ndècu-ndo tnuú nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha ñuyíú-a, ñáyíu cuihna iní-xi. Te cuu-ndo dàtná chódíní sá dáyèhé níu nee, 16 te ducaⁿ chí dàcuaha-ndo ñáyíu tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí táhú-yu. Te núu ducaⁿ-ni na càda-ndo te òré ná sàá nduu càda ndáá Xítóhó Jesucristú nchaa yíca cuèchi ñáyíu, te dàvá-áⁿ vă cúú càhaⁿ núú-í, chí ñá túú dió ducaⁿ ní sàhni iní-í cada-í nchaa chiúⁿ ní táhú-gă. 17 Te nchòhó ío váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndiöxí chí sándáá iní-ndó-gă, te yúhú cahni ñaha-güedé xii-í cuèndá nchaa sá văha quide-ó. Te xíáⁿ ío cùdíí iní-í te cùdíí tucu iní-í dàtná cùdíí iní-ndó cuèndá nchaa sá văha quide-ndo. 18 Te diu-ni ducaⁿ ío chí cùdíí iní dàtná cùdíí iní mée-í cuèndá nchaa sá yáha-í ndécú-í.

Té Timùteú ndihí té Epafrodítú

19 Te núu Xítóhó Jesucristú ná càchí-gă te ndíhi-ni tendaha-í té Timùteú quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo nàcuáa cudíí iní-ndó. Te òré ndixi-dé canaha-dé tnúhu ndixi núu nása cùu ndecu-ndo, te tnàhá yúhú ío cudíí iní-í tucu. 20 Te núu ncháá cuè téé ndècu ndihí-í te ìⁿdi-í ní té Timùteú-a cùu-dé téé ío váha sàni iní-xi dàtná sání iní-í, chí diu tnàhí-ni-dé ío sàni iní-dé núu nása ndècu-ndo. 21 Chí dava-gă-güedé mee-ni sá cúú-xí mée-güedé ío sàni iní-güedé, te ñá túú sàni iní-güedé cada-güedé chiúⁿ tahu Xítóhó Jesucristú. 22 Te nchòhó sa xíní-ndó sá té Timùteú-a cùu-dé ìⁿ téé quide váha chí năndí sá tá yăha-dé véxi te quide ndee iní-dé. Te cùu-dé dàtná ìⁿ déhe-í ndécú ndihí ñaha-dé xii-í xínú cuèchi-ndí núú Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-ndí tnúhu-gă núú

ñáyiú. ²³ Te òré ná cùtnuní nũ nása cada ñaha-güedé xii-í te ndĩhi-ni tendaha-ĩ-dé quixi coto ñaha-dě xii-ndo. ²⁴ Te sàni iní-í sá Xítóhó Jesucristú cada-gá te tnàhá mée-í ío ndĩhi quixi coto ñaha-ĩ xii-ndo.

²⁵ Te tnàhá sání iní-í sá ío xini ñuhu-xi tendaha-í té Epafròditú té ndècu ndĩhi-o ichi Xítóhó Jesucristú ndixi coto ñaha-dě xii-ndo, chi tnàhá-dé quidé-dě chiú-gá te quide ndee iní-dé tnàhá-dé nándi yáha-dé sá cuendá-gá, te ðiu mee-ndo ni tendaha-ndo-dě véxi-dé cuendá coto ñaha-dě xii-í. ²⁶ Te ducaⁿ cuiní-í tendaha-ĩ-dé ndixi-dé chi mee-dě ío sàni iní-dé ndixi cáháⁿ ndĩhi ñaha-dě xii-ndo, te ío ndihú iní-dé sá ni nĩhí-ndó tnũhu sá cùhú-dé ní cùu. ²⁷ Te ndáá sá nĩ cuhú-dé chi luha ndiquiⁿ-ná cuú-dé ní cùu, dico Yá Ndiõxí ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-dé ní quide tátna ñaha-gă te ní ndúha-dé. Te ñá díú-ní mée-dé ducaⁿ ni cundahú iní ñáhá-gă xii-dé chi tnàhá yúhú ío ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-í, chi núu ni xĩhí-dé te ío-gá ndihú iní-í ní cùu. ²⁸ Te xiáⁿ ío ndĩhi cuiní-í tendaha-ĩ-dé ndixi-dé cuendá òré nasáá-dé núú-ndó te ío cudí^í iní-ndó, te ducaⁿ yúhú ñá túú-gă ná caní iní-í. ²⁹ Te òré nasáá-dé te ío cudí^í iní-ndó nàqueheⁿ cuendá-ndó-dě, te ducaⁿ ío ndacáⁿ táhú-ndó nũ Xítóhó Jesucristú cuendá-dé. Te ío canehe-ndo sá yĩñũhu núu nchàa cue té quide datná quidé-dě. ³⁰ Chi té-a sa luha ndiquiⁿ-ná cuú-dé ní cùu sá xínú cuèchi-dé núú Xítóhó Jesucristú, te ní sani iní-dé sá ñà túú nă cada-xi cuèi na cùú-dé ní quide-dé nchaa chiúⁿ sá cúmăní cada-ndo cuendá-í ní cùu.

3

Ñáyiú cundáá núú Yá Ndiõxí

¹ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndĩhi-í ichi Xítóhó Jesucristú càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá ío cudí^í iní-ndó sá yindàha ñaha-gá xii-ndo. Te yúhú ñá túú cùu dusaⁿ-í tee tucu-í nchaa tnũhu sá sà ní dánèhé ñàhá-í xii-ndo, chi cùu-xi tnũhu sá

ío chindee ñaha-xi xii-ndo. ² Te ío quihí iní-ndó vă cádá cuendá-ndó nĩ ñⁿ tnũhu càháⁿ cue téé ío cuihna iní-xi ñá túú tnàhí cuiní cada sá vâha, chi cue téé-áⁿ néhé-güedé iní iná chi càchí-güedé sá ncháá cue téé xini ñuhu-xi cuáha-güedé seña ñi-güedé cuendá ducaⁿ cùdiu-güedé núú Yá Ndiõxí. ³ Dico nchoo chi cùdiu-o núú Yá Ndiõxí cuèi dava-o sá ní ngúndecu seña ñi-o te dava-o ñáhá, chi Espiritú-gá chindèe ñaha-xi xii-o quide-o nchaa nacuaá tàú-xi cunduu cuendá cuu càhnu-gá. Te ío cudí^í iní-ó càchí-ó sá ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, te ñá túú sàni iní-ó sá sá cuendá nchaa sá vâha quide-o cudiu-o núú Yá Ndiõxí. ⁴ Te núu dícó cuendá nchaa sá vâha quide-o cudiu-o núú Yá Ndiõxí, te yúhú sa ama-gá cudiu-í núú-gă cuendá nchaa sá nĩ quide-í ní cùu te núu dícó ducaⁿ. Te ío cue téé càchí-güedé sá cùdiu-güedé núú Yá Ndiõxí cuendá nchaa sá vâha quide-güedé. Te yúhú uuⁿ-gá ducaⁿ cáháⁿ-í nũ dícó sá cúú chi yúhú ní xídó-gă-í ní quide-í dâcúúxí dâva-gă-güedé. ⁵ Te núú uná-ni nduu sá nĩ cacu-í te ní sâha-güedé seña ñi-í, te yúhú cùú-í téé isrâél, te mei ñàní tnàhá ndi Benjàmín téé ní xindecu ndéé sanaha cùu-í. Te càháⁿ-í tnũhu hêbreú tnũhu càháⁿ tâtá-í ndĩhi nânâ-í, te ní cundihí-í nchaa cue téé cùu fariséú, te ní cãchicúⁿ nihnu-í nchaa nâcuáa ní cáháⁿ ndi Moisés datná xiquide mee-güedé. ⁶ Te yúhú ní sani iní-í sá ñⁿ ichi ndáá ndécù-í ní cùu, te ío ní cuiní-í cunu cuechi-í núú Yá Ndiõxí, núu xiáⁿ nándi sá nĩ quide-í nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te vá yòo ñⁿ ni xóo cúñaha ñⁿ tnũhu xii-í cachí-yu sá ñà túú quide-í nâcuáa ní cáháⁿ ndi Moisés ní cùu. ⁷ Te nchaa sá sání iní-í sá ío nândihí nchicúⁿ nihnu-í ní cùu, ní cutnùní iní-í sá ñà túú tnàhí chindee ñaha-xi nacuaá cundáá-í núú Yá Ndiõxí, núu xiáⁿ duuⁿ duuⁿ ní xehndé iní-í sá vă chindèe ñaha-xi cuendá sá ní cuiní-í cundecu ndihí-í Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te nchaa sá càchí ñáyiú chindee ñaha cundáá-ó nũ Yá Ndiõxí ní cutnùní iní-í sá ñà túú

chindee ñaha-xi. Te yúhú ní cutnùní iní-í sá ïo-gá váha tnahá tnúhu-o ndìhi Xítohó Jesucristú. Te nchaa sá sání iní-í chindèe ñaha xii-í ní cùu, ñá túú-gã sàndáá iní-í sá chindèe ñaha-xi vitna chi ní cutnùní iní-í sá ñà túú nàndìhi-xi. Te ducaⁿ quide-í ñá túú-gã sàndáá iní-í nchaa xiãⁿ sá chindèe ñaha-xi, chi cuiní-í sá úúⁿ-gã cuita tnahá tnúhu-í ndìhi Xítohó Jesucristú quíhíⁿ, ⁹ te cuu ìⁿnuu-í ndìhi-gá, te ducaⁿ-ni cùndáá-í núú Yã Ndiõxí dàtná cùndáá-í vitna, dico ñá díú cuendá sá nchìcúⁿ nihnu-í nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ní cùu, chi cuendá sá sàndáá iní-í Xítohó Jesucristú. Te Yã Ndiõxí ní quide-gá cùndáá-í núú-gã, te ducaⁿ chi ní sàndáá iní-í Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te cuiní-í cutnùní iní-í nchaa nàcuáa sàni iní Xítohó Jesucristú, te cuiní-í sá ïo chindee ñaha-gá, te ñu-ni-gá cúú-gã Yaá ní xíhí te ní ndoto-gá, te ducaⁿ cuiní-í cada-gá cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuiní-gá. Te cuiní-í tnahá-í ndoho-í dàtná ní ndoho-gá. Te yúhú cuiní-í sá vã cadà-í ní ìⁿ sá ñà túú tnahá iní Yã Ndiõxí, chi ñu cuendá-áⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te cuiní-í sá Yã Ndiõxí cachí-gá te tnahá-í ndoto na sáá nduu ndòto nchaa ñáyiú sa ní xíhí ní xíndecu ichi-gá.

Cada-o nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu cuendá níhí-ó sá ndúú tãhú-ó

¹² Te cùmání-gã cada-í nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cumání-gã cada-í nchaa nàcuáa càháⁿ Yã Ndiõxí cuendá sá ñà túú-gã ná cumání-í núú-gã. Te ïo ndùcu ndee-í nchìcúⁿ nihnu-í quidè-í nàcuáa ducaⁿ ñà túú-gã ná cumání-í núú-gã, chi ñu cuendá-áⁿ ní cáháⁿ ñáhá Xítohó Jesucristú xii-í. ¹³ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú càhí tnúhu-í xii-ndo sá cùtnuní ndáá iní-í sá vítná cùmání-gã cada-í nchaa nàcuáa ñá túú-gã ná cumání-í núú-gã. Te ní níhí-í ìⁿ sá ïo xini ñuhu-xi cada-í te xiãⁿ quidè-í, te ñá túú-gã quidé cuendá-í nchaa sá ní xóo cada-í, te ïo ndùcu ndee-í quidè-í nchaa nàcuáa càháⁿ Yã Ndiõxí. ¹⁴ Te ndùcu ndee vihi-í nchìcúⁿ nihnu-í quidè-í nchaa nàcuáa

càháⁿ-gá, te ñu-ni ducaⁿ càda-í ndéé ná sáá nduu sáá-í núú ndécú-gã taxi-gá sá ndúú tãhú-í. Te ducaⁿ tnahí sa ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-o cùndecu-o ndìhi-gá, te ducaⁿ ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-o sá cuendá Xítohó Jesucristú chi tnahá tnúhu-o ndìhi-gá.

¹⁵ Te nchaa nchòhó ñáyiú quide váha ndècu ichi Yã Ndiõxí xini ñuhu-xi cani iní-ndó dàtná sání iní-í-a, àdi núú ñáyiú-ndo ñà túú sàni iní-ndó dàtná sání iní-í-a, dico mee Yã Ndiõxí dandixi túú-gá iní-ndó te cutnùní iní-ndó nàcuáa cada-ndo. ¹⁶ Te xini ñuhu-ni-xi cada-o nchaa nàcuáa ta quide-o véxi.

¹⁷ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sá cànchìcúⁿ nihnu-ndo càda-ndo datná quidè-í. Te cundehe-ndo nàcuáa quide nchaa ñáyiú sa nchìcúⁿ nihnu nchaa nàcuáa dānehé ñáhá-í xii-ndo cuendá ducaⁿ càda-ndo tnahá-ndó. ¹⁸ Te sa ní cuu vãi xito cachí tnúhu-í xii-ndo sá ïo ñáyiú ñá túú tnahí cùu váha iní-xi sá ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí cuendá sá nánihí tãhú-ó. Te ndìhi ndute núú-í dāndācu iní ñáhá-í xii-ndo cuendá-yu. ¹⁹ Te sáá nduu te nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide-áⁿ cuita nihnú-yu, chi mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-yu te ñu-ni nchaa xiãⁿ cùnùu quidé-yu, te cucahaⁿ núú-yu cuendá nchaa sá quidè-yu núú dicó sá cúú, dico ñáhá chi da quide cahnú-yu mée-yu cuendá nchaa xiãⁿ. Te mee-ni nchaa sá ïo ñuyú-a ñuhu iní-yu. ²⁰ Dico nchoo chi andiú ndècu núú cúú ñúú-ó, te ndètu cahnú-o sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú nàcuaca ñaha-gã xii-o. Te ñu-ni-gá cúú-gã Yaá ní dācācu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ²¹ Te yiqui cùñú-ó chi vá cùdñi-xi cundecu-xi dàtná cáá-xí vitna, dico mee Xítohó Jesucristú nadama-gá yiqui cùñú-ó te ndada-gá dàtná ní nduu yiqui cùñú mée-gã cùtnáhá ní ndoto-gá. Te ducaⁿ càda-gá chi ndàcu-gá quidé-gã nchaa sá váha càhí iní-gá, te ducaⁿ tàxi tnuní-gá nchaandi túhú sá ïo.

4

Ío cudíí ìní-ó sǎ ndécú-ó ìchi Xítóhó Jesucristú

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndécú ndìhi-í ìchi Xítóhó Jesucristú ío cuìní-í cáháⁿ ndìhi ñaha-í xii-ndo. Te ío cudíí ìní-í cuèndá nchaa sá vǎha quide-ndo chí ñá túú ní xíta chiuⁿ Yá Ndiöxí ní quide-í sá cúú-xí-ndó, te ñu-ni nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í càháⁿ-í dóho-ndo sǎ cǎnchícúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi Xítóhó Jesucristú.

² Te yòhó tá Vòdiá ndìhi yòhó tá Sǐntiqué càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sǎ cúú ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo ìchi Xítóhó Jesucristú. ³ Te yòhó té cùndìhi-í quide ndáá quidé nchaa chiuⁿ quide-í, càháⁿ ndàhú-í núú-n sǎ chǐndèe tnúhu-n úú ñáyiú dìhí-áⁿ cuèndá sá ná cùu ñⁿnuú-yu cundecú-yu, chí cùtnàhá ní xǐndecu ndìhi ñàhá-yu xii-í ío ní chindee ñàhá-yu xii-í, ndìhi té Clémenté, ndìhi nchaa dava-gá-yu ní quide-ndí chiuⁿ Xítóhó Jesucristú, te nchaa ñáyiú-áⁿ sa yòdo tnuní-yu núú tütú Yá Ndiöxí sá ndúú tǎhú-yu cundecú-yu ndìhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

⁴ Te nchaa-ni nduu ío cudíí ìní-ndó sǎ ndécú-ndó ìchi Xítóhó Jesucristú. ;Te càháⁿ-ni tucu-í dóho-ndo sǎ cudíí ndisa iní-ndó! ⁵ Te ío váha cuu iní-ndó càháⁿ ndìhi-ndo ñáyiú cuèndá ná cùtnuní iní-yu sá cúú-ndó ñáyiú váha iní-xi, chí sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú.

⁶ Te ñá túú tnàhí ná cani iní-ndó te núu nása cùu ndecu-ndo, chí cáháⁿ ndìhi-ndo Yá Ndiöxí cuèndá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo. Te ío ndacáⁿ tǎhú-ndó nǔú-gǎ. ⁷ Te núu ducaⁿ na càda-ndo te Yá Ndiöxí cada-gá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te nchoo ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-ó nása quide-gá ndéé ducaⁿ ío váha cùu iní-ó, te ducaⁿ ío váha cùu iní-ó chí cùu ñⁿnuu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú.

Mee-ni sǎ vǎha cuhuⁿ iní-ó

⁸ Te càháⁿ ndàhú tucu-í núú nchaa nchohó ñáyiú ndècu ndìhi-í ìchi Xítóhó Jesucristú sá méé-ní sǎ vǎha cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi cuhuⁿ

iní-ndó mèe-ni nchaa tnúhu ndáá, ndìhi nchaa tnúhu yǐñùhu, ndìhi nchaa tnúhu sá ío cudíí ìní-ó, ndìhi nchaa tnúhu sá ío vii ío váha cuáháⁿ, ndìhi nchaa tnúhu sá ñà túú ñùhu tnahá tnúhu cuèhé, ndìhi nchaa tnúhu sá cǎchí ñáyiú váha, ndìhi nchaa dava-gá tnúhu sá sání ìní méé-ndó sǎ ío váha te ñu-ni nchaa xǐáⁿ cuhuⁿ iní-ndó.

⁹ Te cùtnàhá ní xǐndecu ndìhi ñaha-í xii-ndo ní dánèhé ñàhá-í nàcuáa cada-ndo te ní sándáá iní-ndó. Te xǐáⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sǎ vǎ dáñá ndèé-ndó càda-ndo, te ñu-ni ducaⁿ vǎ dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa nacuáa ní quide-í ní xini-ndó. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te Yá Ndiöxí Yáa quidé ío váha cùu iní-ó ndècu-o cundecu ndìhi ñaha-gá xii-ndo.

Ñáyiú ñuú Filipú ndécú ìchi Xítóhó Jesucristú sǎñàhá-yu sá ndúú tǎhú tǎ Pǎblú

¹⁰ Te cudíí víhí ìní-í ndàcáⁿ tǎhú-í núú Xítóhó Jesucristú sá ní ndacu iní ñàhá-ndó xii-í, dico ñá díú sǎ ñà túú ñùhu iní ñàhá-ndó xii-í chí dǐcó sǎ ñá ñihí-ndó nàcuáa cada-ndo chindee ñaha-ndo xii-í ní cùu. ¹¹ Te ñá díú sǎ dúhá càháⁿ-í te cani iní-ndó sǎ cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ío ñⁿ sǎ cùmání xii-í, chí yúhú cùu váha-ni iní-í núu ío xii-í àdi ñá túú ío. ¹² Te xini-í cunduu ndàhú-í, te xini-í cunduu cuica-í, te xini-í caxi-í ndahá xití-í, te xini-í cuú-í docó, te xini-í nàcuáa quide-xi oré ñá túú vèdana ná ndécú ndìhi-o, te xini-í nàcuáa quide-xi oré xidó ndécú ndìhi-o. Te ducaⁿ ní cutúha-í quide-í cuèndá nchaa nàcuáa ta yǎha-í véxi. ¹³ Te nchaa ndàcu-í quide-í chí Xítóhó Jesucristú chǐndèe ñaha-gá xii-í. ¹⁴ Te nchòhó ío váha ní quide-ndo ní cundàhú iní ñàhá-ndó xii-í ní chindee ñàha-ndo vitna ndecu ndìhi-í tnúndòho.

¹⁵ Te nchòhó cue ñáyiú ñuú Filipú sa ñaha-ndo nacuáa ní cuu cùtnàhá ní ngúíta-í càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú distritú Macèdoniá, te cùtnàhá ní ndee-í distritú-áⁿ te ñu tnàhí-ni nchòhó ní taxi-ndo sǎ ndúú tǎhú-í, te nchaa ñáyiú ndècu ìchi Xítóhó Jesucristú dava-gá xichi ñá túú tnàhí

ni chindee ñahá-yu xii-í. ¹⁶ Te cuëi cútnàhá ní xíndecu-í ñúú Tesalónica títñí xito ní tendaha-ndo sã ndúú tãhù-í sá ñí cutnùní iní mée-ndó ñí xini ñùhu-í. ¹⁷ Te vá cãní ìní-ndó sã sã dúhá càháⁿ-í te cuìní-í nãndi-gá taxi táhú-ndó, te duha càháⁿ-í chi Yá Ndiöxí ío-gá vãi sã vãha cada ñaha-gã xii-ndo sã dúcãⁿ quide-ndo. ¹⁸ Te ní xídó vãi nchaa sã xíní ñùhu-í ndécú ndìhi-í vitna, te ducaⁿ ïo vãi sã ndécú ndìhi-í ní cuu chi ní tendaha tucu-ndo sã ndúú tãhù-í véxi ndìhi té Epafròditú. Te táhú-a cùu-xi datná ìⁿ táhú sã ñí sãha-ndo mée Yá Ndiöxí, te cùu vii cuu vãha iní-gá sã dúcãⁿ ñí quide-ndo. ¹⁹ Te núu ná cúú sã xíní ñùhu-ndo, te mee Yã Ndiöxí ío vãi taxi-gá chi ío vãi sã ndécú ndìhi-gá, te ducaⁿ càda-gá chi ndècu ndìhi-o Xítóhó Jesucristú. ²⁰ Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sã ïo càhñu cuu Tátá-ó Dütú Ndiöxí ñí caa ñí quihíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Tnúhu ndéé núú ñí ndìhi-ná

²¹ Te cúñaha-ndo sã ïo na càda ndee iní nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiöxí. Te tnàhá nchaa ñáyiu xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ndìhi-í quidé ndèe iní ñáhã-yu xii-ndo. ²² Te nchaa ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiöxí xínú cuèchi vehe té Cèsár té yíndaha cuéhé nacióⁿ quidé ndèe iní ñáhã-yu xii-ndo, ndìhi nchaa dava-gá ñáyiu cùu cuendá-gá.

²³ Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒLOSÁ

Té Păblú cadúha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xĩtohó Jesucristú ndécú ñuú Còlosá

¹ Yúhú té Păblú ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí cãháⁿ-í tnúhu Xĩtohó Jesucristú núú ñáyiú chi ducaⁿ cuini méé Yá Ndiöxí cunduu, te cadúha-í tutú-a ndihi té Timúteú ² cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú ñuú Còlosá, ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí, ñáyiú quide ndáá ndécú ichi Xĩtohó Jesucristú, te xicáⁿ táhú-í núú Tãtá-ó Dütú Ndiöxí sá ío na chĩndee chitúu ñaha-gã xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cadá te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Té Păblú cãháⁿ ndihi-dé Yá Ndiöxí cuendá ñáyiú sãndáá iní ñáhá xii Xĩtohó Jesucristú

³ Te ducaⁿ-ni cãháⁿ ndihi-ndí Yá Ndiöxí Yaá cúu Tãtá Xĩtohó Jesucristú ndacáⁿ táhú-ndí núú-gã cuendá nchaa nacuáa quide-ndo ndecu-ndo, ⁴ chi nihí-ndí tnúhu sá ío sãndáá iní-ndó Xĩtohó Jesucristú, te ducaⁿ ío cùu iní-ndó nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí. ⁵ Te ducaⁿ quide-ndo chi sãndáá iní-ndó sã ndúú táhú-ndó cundecu-ndo núú ndécú Xĩtohó Jesucristú, te tnúhu-áⁿ ní nihí-ndó cùtnàhá ní xĩndedóho-ndo tnúhu ndáá tnúhu Xĩtohó Jesucristú. ⁶ Te tnúhu Xĩtohó Jesucristú tá xitè nuu-xi nihí ñuyúu cuáháⁿ. Te vai ñáyiú ta sãndáá iní-yu cuáháⁿ, te ta quidé-yu mee-ni sã váha cuáháⁿ ndécü-yu ichi-gá. Te nchòhó chi ndéé cùtnàhá ní tecú dóho-ndo tnúhu-gá ní quesaha-xi ta cùu vai ñáyiú ñuú-ndó tá quide ndáá-yu núú-gã cuáháⁿ. Te dàvá-áⁿ ní cutnùní ndáá ndisa iní-ndó sã Yá Ndiöxí ío chĩndee chitúu ñaha-gã xii-ndo. ⁷ Te ducaⁿ ní dánèhé ñáhá tè Èpafrás téé ío cùu iní-ndí, chi tnàhá-dé ío quide ndáá-dé xínú cuèchi-dé núú Xĩtohó Jesucristú quidé-dé núú-ndí

dácuàha ñaha-dé xii-ndo tnúhu-gá. ⁸ Te cãchí tnúhu-dé xii-ndí sá ío cùu iní ñáhá-ndó xii-ndí, te ducaⁿ quide-ndo chi Espiritú Yá Ndiöxí chĩndee ñaha-xi xii-ndo.

⁹ Te ndéé cùtnàhá ní nihí-ndí tnúhu nacuáa quide-ndo ndecu-ndo ndéé dàvá-áⁿ ní ngüita-ndí ñá túú dàña ndee-ndí xicáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó sã Espiritú-gá ná tàxi-xi nchaa-gá sá cúmání quini tnùní-ndó, te ducaⁿ te cutnùní váha-gá iní-ndó nacuáa cuini Yá Ndiöxí cada-ndo. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ te ndacu-ndo cada-ndo mee-ni sá váha dàtná cuini Xĩtohó Jesucristú cada nchaa ñáyiú ndécü ichi-gá. Te ducaⁿ ío nduu vétú iní-gá te núu na cada-ndo nchaa núú sã váha. Te ducaⁿ ío-gá cuita cutnùní iní-ndó nchaa nacuáa cuini Yá Ndiöxí cada-ndo. ¹¹ Te mee-gã cúu-gã Yaá ío cùnuu, te diu-gá ío chĩndee ñaha-gã xii-ndo, te cudí iní-ndó cuèi nándi na cada ñaha ñáyiú xii-ndo sã cuendá-gá, te ducaⁿ ío cunduu cãhnu iní-ndó, ¹² Te ndacáⁿ táhú-ó núú Dütú Ndiöxí chi ní quide túha ñaha-gã xii-o cuendá nduu táhú-ó cundecu-o ndihi nchaa dava-gã ñáyiú yĩndaha-gã xĩndecu núú cãndòo canine ñá túú tnàhí-gá ni ñⁿ cuèchi ío. ¹³ Te diu-gá ní quide ní dáñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha núú táxi tnùní yucu ñávãha, te ní nachihi ñaha-gã xii-o ndàha Déhe-gã Yaá ío cùu iní-gá. ¹⁴ Te Déhe-gá ní xihí-gá cuendá sá nchóó cãcu nihnu-o núú ùhú núú ndàhú, te ní quide cãhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide-o.

Ñáyiú cùu ñⁿnuu ndihi Yá Ndiöxí cuendá sá ní xihí Xĩtohó Jesucristú

¹⁵ Te Yá Ndiöxí cúu-gã Yaá vá cúu quini-ó dico Xĩtohó Jesucristú chi ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní quide-gá nchaa nacuáa sãni iní-gá. Te dàtná-ni sãni iní-gá te ducaⁿ sãni iní Yá Ndiöxí, te Yaá-áⁿ ducaⁿ-ni ndecu-gá ndéé cùtnàhá vátá ngãva-gã ñuyúu. ¹⁶ Te Xĩtohó Jesucristú ní quide-gá núú Yá Ndiöxí ní cadúha-gã nchaa sá ío andiú ndihi nchaa sá ío ñuyú-a, te ní cadúha-gã nchaa sá cúu quini núú-ó

cùndehe-o, ndihi nchaa sá vǎ quini tnahí-o, ndihi nchaa espíritú cùnù vihi xinu cuechi núú Yǎ Ndiǒxí, ndihi nchaa dava-gá espíritú xínú cuèchi. Te nchaa ní cadúha Xítoho Jesucristú chi ducaⁿ ñi cachí Yǎ Ndiǒxí cunduu. Te ducaⁿ ñi cachí Yǎ Ndiǒxí cunduu cuendá nchaa cuu-xi mee-ni sǎ vǎha sá cúu-xí Xítoho Jesucristú. ¹⁷ Te Xítoho Jesucristú ducaⁿ-ni ndècu-gá ndéé cùtnahá vátá ngǎva-gá ñuyú-a, te ñiu núú ndáhá-gǎ cándodo ñuyú-a, ndihi andiu, ndihi nchaandi túhú sá ío. ¹⁸ Te ñiu Xítoho Jesucristú cùnù-gá yíndaha ñaha-gá xii nchaa nchoo ñayiu ndècu ichi-gá, te ñiu-gá quidé-gǎ ndécú vǎha-o núú-gǎ. Te núú ncháá ñayiu ndoto ñiu-gá cúu-gǎ Yaá ío càhnu cuu sa ní ndoto, te sá dúcáⁿ ñi ndoto-gá te xǎⁿ cúu-gǎ Yaá ío tàxi tnuní nchaandi túhú sá ío ñuyú-a ndihi andiu. ¹⁹ Te ducaⁿ ío cùnù-gá táxi tnùnigá chi ndáá sá ñiⁿ-ni cuu-gá ndihi Yá Ndiǒxí. ²⁰ Te Xítoho Jesucristú ní xíhigá núú cùrúxí, chi ducaⁿ ñi cuini Yǎ Ndiǒxí cunduu cuendá sá vǎ yǒo ñiⁿ-gá cuu úhú iní ñáhá xigá cuèi ñayiu xíndecu ñuyú-a, te cuèi cue espíritú ndécú àndiu.

²¹ Te nchòhó cùtnahá vátá cùndècu-gá-ndó ichi Xítoho Jesucristú ñá túú tnahí ñi xǒo cáháⁿ ndihi-ndo-gǎ, chi mee-ni ñi xóo cuu úhú iní-ndó-gǎ, te mee-ni ncháa sá cuèhé sá dúhá ñi xóo cunuu ñi xóo cada-ndo ñi cùu, dico Xítoho Jesucristú ní quide-gá ní tnahá tnúhu-ndo ndihi Yá Ndiǒxí vitna. ²² Chi ñiu cuendá-áⁿ ñi xíhí Xítoho Jesucristú núú cùrúxí cuendá sá nchóo ndù ndoo nduu nine iní-ó ngúndecu-o núú Yǎ Ndiǒxí, te ducaⁿ te ñá túú tnahí-gá ná cumánigá-ó núú-gǎ, te vǎ yǒo ñiⁿ-gá cachí sá nchóo ndècu cuèchi-o. ²³ Te núú vǎ dáñá ndéé-ndó quíndáá iní-ndó Xítoho Jesucristú, te cundecu-ni-ndo ichi-gá, te vǎ cáni iní-ndó dàña-ndo tnúhu ndee iní ní taxi-gá ndécú ndihi-o. Te nchaa tnúhu-gá-áⁿ tá xité nuu-xi ñihí ñuyú cuáháⁿ, te ñiu-ni tnúhu-áⁿ càháⁿ yúhú té Pǎblú dánèhé-í ñayiu.

Té Pǎblú yíhí díquí-dě cáháⁿ-dē tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñayiu ndècu ichi-gá

²⁴ Te vitna ío cùdí iní-í ndòhò-í cuendá-ndó, chi Xítoho Jesucristú ío ní ndoho-gá cuendá-ó, te tnahá yúhú ndòhò-í cuendá nchaa ñayiu ndècu ichi-gá, dico vitna cùmánigá-ndóhò-í cuendá-yu. ²⁵ Te Yá Ndiǒxí ní cachí-gá sá yúhú quíhí díquí ñáhá-í xii nchaa nchòhó ñayiu ndècu ichi-gá cuendá danèhé ñáhá vǎha-í xii-ndo tnúhu-gá cuendá cuu-xi sá vǎha sá cúu-xí-ndó. ²⁶ Te nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá-í xii-ndo ñá túú ní tècú dóho nchaa ñayiu ní xíndecu ndéé sanaha, te mee-gǎ ní cuini-gá sá ncháá nchòo ñayiu yíndaha-gá vitna cundecu ndihi-o tnúhu-áⁿ. ²⁷ Te mee-gǎ ní cachí-gá sá dátù-gá nchaa tnúhu sá ío vii ío vǎha cuáháⁿ núú ncháa ñayiu yíndaha-gá. Te tnúhu-áⁿ cúu-xí cuendá tnahá nchaa nchòhó ñayiu ñá túú cùu ñayiu israhél. Te tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xí xii-ndo sá Xítoho Jesucristú ndécú ndihi ñaha-gá xii-ndo. Te cuendá xǎⁿ ní ngúndecu ndihi-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo ndihi-gá ñi caa ñi quíhíⁿ.

²⁸ Te nchúhú mee-ni cuendá Xítoho Jesucristú càháⁿ vǎha-ndí, te dàsahú-ndí ñayiu nàcuáa cadá-yu. Te vǎha vihi danèhé-ndí nchaa ñayiu nàcuáa tecú tnùnigá-ndó, te ducaⁿ danèhé-ndí-yu nàcuáa cundáa-yu núú Yǎ Ndiǒxí, te ducaⁿ chi tnahá tnúhu-yu ndihi Xítoho Jesucristú. ²⁹ Te cuendá xǎⁿ ío ndècu ndee-í quidè-í chiuⁿ Xítoho Jesucristú, te mee-gǎ ío chindee ñaha-gá xii-í núú xǎⁿ ndácú-í quidè-í chiuⁿ-gá.

2

¹ Te cuini-í sá nchòhó cùtnùnigá iní-ndó sá ío sàni iní-í cuendá-ndó, ndihi cuendá nchaa ñayiu ndècu ñuú Laodiceá, ñayiu xíndecu ichi Xítoho Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ío sàni iní-í cuendá nchaa ñayiu vátá quini ñáhá-gǎ xii-í. ² Te cuini-í sá nchòhó ndihi nchaa ñayiu-áⁿ ío nducu

ndèe-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ìchi Xítohó Jesucristú, te ío cuu iní tnáhá-ndó, te ducaⁿ cùu ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo. Te cuiní-í sá nchòhó ndìhi dava-gá ñáyiú-áⁿ ío váha sáá sá xìní tnùní-ndó cuèndá tecú tnùní-ndó nchàa nacuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú chí ío ndùu yuhu ní cuu, dico vitna ní dátüu-gá núú-ó. ³ Te Xítohó Jesucristú néhé vâha-gá nchaa tnúhu sá ío xìní ñuhu-xi tecú tnùní-ó. ⁴ Te duha càháⁿ-í chí cuiní-í sá vâ quindáá iní-ndó nì ìⁿ tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiú cuiní dandàhú ñáhá xii-ndo cuéi ío váha càháⁿ-yu. ⁵ Te cuéi ñá túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo dico ducaⁿ-ni ío ñuhu iní ñáhà-í, te ío cùdí iní-í chí ñihí-í tnúhu sá ío cùu ìⁿnuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú dàña ndeé-ndó sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú.

⁶ Te dàtná-ni ní sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó-gá canchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá. ⁷ Te nì yùhu nì iní-ndó càncicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ cuíta cutnuni-gá iní-ndó nchàa nacuáa càháⁿ-gá quíhíⁿ. Te vá dáñá ndeé tnàhí-ndo quindáá iní-ndó nchàa tnúhu sá nì dánèhé ñáhá cuè téè càháⁿ tnúhu-gá xii-ndo. Te xìní ñuhu-xi ndacáⁿ táhú vîhi-ndo núú Yá Ndiöxí cuèndá nchaa tnúhu-áⁿ.

Ñáyiú ío váha tnàhá tnúhu ndìhi Xítohó Jesucristú

⁸ Te ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo chí xìca cuu ñáyiú cuiní dandàhú ñáhá xii-ndo, te ñáyiú-áⁿ càháⁿ-yu mee-ni nchàa tnúhu ní cahu iní nchaa cue téè ñuyíú-a, te nchaa tnúhu-áⁿ ñá túú vèdana nàndíhi-xi. Te ducaⁿ quidè-yu chí nchicúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ní xíndecu ndeé sanaha. Te càháⁿ-yu nàcuáa sàni iní yucu ñávâha, te ñá túú càháⁿ-yu nàcuáa cuiní méé Xítohó Jesucristú.

⁹ Te Xítohó Jesucristú cúú-gá ìⁿ ñáyiú dico ìⁿ-ni cùu-gá ndìhi Dútú Ndiöxí. ¹⁰ Te nchòhó chí ñá túú tnàhí-gá ná cúmàní-ndó núú-gá chí ndècu ndìhi-ndo Xítohó Jesucristú. Te ío cùnuu-gá te tàxi tnuní-gá nchaa núú

cuè espíritú cúnùu. ¹¹ Te mee-gá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó chí ní ngúndecu ndìhi-ndo-gá te ducaⁿ ñà túú-gá ndécú-ndó ìchi cuehé ìchi duha, te cada iní-ndó sá nì ngúndecu ndìhi-ndo ìⁿ seña, chí ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó, dico ñá díú ìⁿ-ni cuu-xi ndìhi seña sá sâha cue téè isràél ñi-güedé. ¹² Te nchòhó sa ní sandute-ndo te cada iní-ndó sá dàtná tnúhu sá nì xíhí-ndó ndìhi Xítohó Jesucristú, te ní nguindüxi-ndo ndìhi-gá, te ní ndoto-ndo ndìhi-gá, te ducaⁿ càda iní-ndó chí ñá túú-gá ndécú-ndó ìchi cuehé ìchi duha. Te ducaⁿ chí sàndáá iní-ndó nchàa nacuáa quide Yá Ndiöxí, te díu-gá ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú. ¹³ Te nchòhó cùtnàhá ndécú-ndó ìchi cuehé ìchi duha cùu-ndo datná ñáyiú ní xíhí, chí ñá túú tnàhá tnúhu-ndo ndìhi Yá Ndiöxí ní cùu, te nì ñà díú ñáyiú isràél cúú-ndó. Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá nchóó ío váha tnàhá tnúhu-o ndìhi Xítohó Jesucristú vitna. Te ducaⁿ nì quide-gá chí sa ní quide càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá nì xóo cada-o. ¹⁴ Te vitna duuⁿ duuⁿ ñá túú-gá cuéchi-o ndècu núú-gá. Te nchoo ñà túú cuiní-ó càda-o nacuáa càháⁿ-gá, te cuèndá xíáⁿ ío ndècuéchi-o, te vâi nacháhu-o núú-gá ní cùu. Te vitna ñá túú-gá nì ìⁿ cuéchi-o ndècu núú-gá, chí díu cuèndá-áⁿ nì xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ nì xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, te duuⁿ duuⁿ ní dáquée tíhú-gá sàcuíhná ndìhi nchaa espíritú cùndìhi-xi, te ní quendóo canúú-xi, te mee-gá ío cùnuu-gá táxi tnùní-gá.

Nanducu nihnu-o mee-ni sá vâha càhí Xítohó Jesucristú

¹⁶ Te núu dava ñáyiú xícuèhé ñáhâ-yu xii-ndo cuèndá sá ñà túú xèxi-ndo xíhi-ndo datná quidè mèé-yu te vá cáda cuèndá-ndó, te nì vâ cáda cuèndá-ndó te núu xícuèhé ñáhâ-yu xii-ndo cuèndá sá ñà túú cànehe íí-ndó víco quide meé-yu núú cuíá núú cuíá, ndìhi víco quidè-yu ndì tnahá yóó, ndìhi cuèndá sá ñà túú cànehe íí-ndó ndùu ndetatú-yu.

17 Te nàcuáa quidé-yu ndi tnahá òré quidé-yu nchaa vico-án, ndihi nàcuáa quidé-yu ndi tnahá nchaa nduu cãnehe ì-yu-án, te cada iní-ó sã sã quidé-yu-án dánèhé núú ñáhá-xí nàcuáa cada Xítohó Jesucristú núú cuáháⁿ núú vëxi. 18 Te vá quindáá iní-ndó ni ìⁿ tnúhu càháⁿ ñáyiu càchí sã cuíta nihnu-ndo cuendá sã ñã túú tnì-ndo tnúhu càháⁿ-yu, chi càchí-yu sã ìo xini ñuhu-xi cada cahnu-o nchaa cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí, te ni yùhu ni iní-ó cãnehe-o sã yíñuhu núú-xi. Te ñáyiu-án càchí-yu sã ndáá càháⁿ-yu chi dàcoto ñaha saní-yu nàcuáa càháⁿ-yu, te ío quide cahnú-yu mée-yu cuendá nchaa sã sání iní mée-yu quidé-yu, te ñã túú vëdana nàndìhi nchaa sã quidé-yu. 19 Te nchaa ñáyiu ducaⁿ xíquide-án ñã túú tnàhá tnúhu-yu ndihi Xítohó Jesucristú. Te mee-gã cúú-gã Yaá cúnùu taxi tnuní ñáhá-gã xii nchaa nchoo ñáyiu ndècu ichi-gã, te chindee ñaha-gã xii-o ndècu-o ichi-gã, te mee-gã quidé-gã cúú ìⁿnuu-o ndècu-o, te ta quide-o nchaa nacuáa cuení Yá Ndiöxí cuáháⁿ.

20 Te nchòhó cúú-ndó dàtná ñáyiu ní xihí ndihi Xítohó Jesucristú cuendá sã vã cáncihíⁿ nihnu-gá-ndó nàcuáa càháⁿ ñáyiu ñã túú ndècu ichi-gã. Te núú ducaⁿ ñã, ¿te ná cuendá tní-ní-ndó tnúhu càháⁿ ñáyiu-án te quide-ni-ndo datná quidé-yu? 21 Chi ñáyiu-án càchí-yu sã ìo sã ní vã cúú tèe ndaha-o, te dava ni vã cúú càxi-o, te dava ni vã cúú tnì-o. 22 Te nchaa xiãⁿ, núú néhé chùⁿ-ni-o ndihi nihnu-xi. Te nchaa sã dúcáⁿ càháⁿ-yu-án cúú-xí mèe-ni sã ñi cahu iní mée nchaa ñáyiu ñuyíú-a nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. 23 Te nchaa tnúhu càháⁿ-yu-án sánùu sã cúú-xí ìⁿ tnúhu càháⁿ ìⁿ tée ío váha sàá díquí-xi, chi càchí-yu sã cadá cahnu-o Yá Ndiöxí nàcuáa véxi iní mée-ó, te cunduu ndàhú iní-ó dico ñã túú dènehé ñáhã-yu nàcuáa tàú-xi cunduu. Te càchí tucú-yu sã cadá ùhú-ó mèe-o, chi ducaⁿ cuení Yá Ndiöxí cada-o càchí-yu. Te nchaa xiãⁿ

ñã túú vëdana chindee ñaha-xi xii-o cuendá sã vã táxi tnuní ñáhá ni ìⁿ sã cuèhé sã dúhá sãni iní-ó.

3

1 Te nchòhó cada iní-ndó sã ñi xihí-ndó ndihi Xítohó Jesucristú te ní ndoto-ndo ndihi-gã, núú xiãⁿ tàú-ndó càda-ndo nchaa sã vãha dàtná cuení mée-gã chi mee-gã núcõo-gã xio cùha Dútú Ndiöxí chi tnàhá-gã ío cùnùu-gã. 2 Te ío cuhuⁿ iní-ndó nchaa sã vãha càchí Xítohó Jesucristú nduu táhú-ndó cundecu ndihi-ndo, te vá cúhúⁿ iní-ndó mèe-ni nchaa sã ío ñuyíú-a. 3 Te ducaⁿ càda-ndo chi cùu-ndo datná ñáyiu ní xihí ndihi Xítohó Jesucristú, chi ñã túú-gã ndécú-ndó ìchi cuèhé ichi duha. Te Yá Ndiöxí néhé cuendá ñáhá-gã xii-ndo chi tnàhá tnúhu-ndo ndihi Xítohó Jesucristú. 4 Te Xítohó Jesucristú cúú-gã Yaá ndécú ndihi ñaha xii-o vitna, te sáá nduu quèe túu ndihi ñaha-gã xii-o àndiu, te tnàhá-ó ío cunuu-o ndihi-gã.

Duuⁿ duuⁿ dañ-a-o nchaa sã cuèhé sã dúhá ñuhu iní-ó te cada-o mèe-ni sã vãha

5 Te duuⁿ duuⁿ dañ-ndo nchaa sã cuèhé sã dúhá ñuhu iní-ndó. Te nchaa nchòhó cue tée vã càháⁿ ndihi-ndo ñáyiu dìhí te núú ñã díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchaa nchohó cue ñáyiu dìhí tucu vã càháⁿ ndihi-ndo cuè tée te núú ñã díú yì-ndo cuu-güedé, te nchaa-ndo vã cání-gã iní-ndó càda-ndo ni ìⁿ sã cuèhé sã dúhá ndihi tnahã ñáyiu-ndo. Te vá cání cuèhé cani duha-gã iní-ndó sã cúú-xí-ndó ndihí-yu, te vá cání-gã iní-ndó ni ìⁿ sã cuèhé sã dúhá, te ni vã xihó-ndó ìⁿ sã ndécú ndihi tnahã ñáyiu-ndo, chi núú ducaⁿ na càda-ndo xiho-ndo sã ndécú ndihí-yu te ìⁿ-ni cùu-ndo ndihi ñáyiu chihñuhu nchaa sã càchí-yu cùu ndiöxí te ñã ndáá sã ndiöxí cúú nchaa xiãⁿ. 6 Te nchaa ñáyiu ducaⁿ xíquide ío dandòho ñaha Yá Ndiöxí xii-yu na sáá nduu tnúndòho tnúhu ndàhú, chi ñã túú sàndáá iní ñáhã-yu xii-gã. 7 Te nchòhó cútnàhá ní xindecu-ndo ìchi cuèhé ichi duha, te tnàhá-ndó ñi xóo cada-ndo

dàtná quidé nchàa ñáyi-u-áⁿ. ⁸ Te vitna duuⁿ duuⁿ dañà-ndo nchàa sá ná càchí tnúhu-í-a: Vá cúdeéⁿ-gã-ndó, te ni vã cúndùu líhli-gá iní-ndó, te ni vã cúu ùhú-gá iní-ndó tnàha ñáyi-u-ndo, te ni vã cùcuèhé-gá-ndõ-yu, te ni ìⁿ-gá tnúhu cuèhé vá càháⁿ-ndó. ⁹ Te ni vã dácùandehnde-gá-ndó, chi nchòhó sa ní dáñá-ndó nchàa ichi cuehé ichi duha, te ñá túú-gã sání cuèhé sání dùha iní-ndó nã cada-ndo vitna datná ní xóo cada-ndo. ¹⁰ Te vitna nchòhó ní nduu-ndo ñáyi-u váha, te uuⁿ-gá tá cùtnuní iní-ndó nchàa nacuáa cuíní Yá Ndiõxí cada-ndo, te ducaⁿ ta ndùcu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sá váha dàtná quidé mèe-gá. ¹¹ Te vitna ní ngúndecu ndìhi-ndo Xítóhó Jesucristú, te vá cáda cuendá-gá-ndó nùu cùu-ndo ñáyi-u isràel àdi ñá túú cùu-ndo, te ni vã cáda cuendá-ndó nùu cùu-ndo ñáyi-u ní ngúndecu sèñá ñì-xi àdi ñáhá, te ni vã cáda cuendá-ndó nùu cùu-ndo ñáyi-u véxi ñuú xicá, te ni vã cáda cuendá-ndó nùu cùu-ndo ñáyi-u cùu neñuú, te ni vã cáda cuendá-ndó nùu cùu-ndo ñáyi-u ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te ni vã cáda cuendá-ndó nùu cùu-ndo ñáyi-u dàñá queé núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, chi Xítóhó Jesucristú cùnùu-gá ndécú ndìhi ñaha-gá xii-ndo nchàa-o.

¹² Te Yá Ndiõxí ní dáquée dìⁿ ñaha-gá xii-ndo cuendá cundecu-ndo ndìhi-gá, te vitna cùu-ndo ñáyi-u quide ndáá ndécú ichi-gá. Te mee-gã ío cùu iní ñáhá-gã xii-ndo nùu xíⁿ tàú-ndó cùndahú iní tnáhá-ndó, te ío váha cuu iní-ndó chindee tnaha-ndo, te cuu-ndo ñáyi-u ndàhú iní-xi, te ío vii ío váha cuu iní-ndó cùndecu ndìhi tnaha-ndo, te ío càhnu cunduu iní-ndó cuendá nchaa sá quidé ñaha ñáyi-u xii-ndo. ¹³ Te ducaⁿ cànehe-ndo tnúhu càhnu iní núú ndì mèe-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi-gá, te cada càhnu tucu iní-ndó nùu ná cúu sã cúmãní nùú tnáhá-ndó. Te dàtná ní quide càhnu iní Xítóhó Jesucristú nchaa sá ñá túú váha ní xóo cada-ndo ducaⁿ càda-ndo cada càhnu iní-ndó nchàa sá cúmãní nùú tnáhá-ndó ndècu-ndo. ¹⁴ Te xini ñuhu vihi-xi sá

íu cuu iní tnáhá-ndó cùndecu-ndo, chi núu ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa dava-gá sá càháⁿ-í, te ñá túú tnàhí-gá ná cúmãní-ndó. ¹⁵ Te dañà-ndo sã Yá Ndiõxí ná chindee ñaha-gá nàcuáa ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, chi dïu cuendá-áⁿ ní càháⁿ ñáhá Yá Ndiõxí xii-ndo cuendá cuu ñⁿnuu-ndo ndìhi nchaa dava-gá ñáyi-u ndècu ichi-gá, te ducaⁿ-ni ío ndacáⁿ táhú-ndó nùú-gã.

¹⁶ Te ío cuhuⁿ iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá te ducaⁿ dānehé tnáhá-ndó. Te ío càháⁿ dóho tnàha-ndo nacuáa cada-ndo càncìcúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu-gá, te cata-ndo ndùdú ndèé núú tütú Yá Ndiõxí, ndìhi nchaa dava-gá ndudú sá xini méé-ndó xita-ndo te nchaa xíⁿ cata-ndo chìñuhu-ndo Yá Ndiõxí. Te òré xitá-ndó te ni yùhu ni iní-ndó ndacáⁿ táhú-ndó nùú-gã. ¹⁷ Te cuhuⁿ iní-ndó Xítóhó Jesucristú òré sání iní-ndó càda-ndo ñⁿ chiuⁿ àdi ná tnúhu cuíní-ndó càháⁿ-ndó, te dïu-ni-gá cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ndó nùú Yá Ndiõxí, te dïu-ni Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo ndacáⁿ táhú-ndó nùú Tātá-ó Dütú Ndiõxí.

Nàcuáa tàú ñáyi-u ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu sá cúu-xi ndì mee-yu

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáyi-u dìhí ñáyi-u ndècu yì-xi quindáá iní-ndó yì-ndo, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa ñáyi-u dìhí ndécú ichi Xítóhó Jesucristú. ¹⁹ Te nchaa nchòhó cue téé ndècu ñadìhí-xi cuu iní-ndó ñadìhí-ndó, te vá cùcuèhé-ndõ-yu. ²⁰ Te nchaa nchòhó ñáyi-u ndècu tátá-xi ndìhi nãná-xi quindáá iní-ndõ-yu, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te ndùu vétú iní Yá Ndiõxí. ²¹ Te nchaa nchòhó ñáyi-u cùu tátá ndìhi nãná vá dásatú-ndó iní cue déhe-ndo, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te ni vã quíxí-gã iní-güexi cada-güexi sá váha. ²² Te nchaa nchòhó ñáyi-u xinu cuechi quindáá iní-ndó nchàa ñáyi-u cùu patróóⁿ-ndó, te ni yùhu ni iní-ndó càda-ndo nchaa chiuⁿ tahú-yu

cuèi òré ndécü-yu àdi oré ñá túú-yu, te ñá díú òré-ni ndèhé-yu cada-ndo cuèndá-ni sá cuíní-ndó cùdiu-ndo núú-yu, chi cada-ndo sá néhé-ndó sá yíñùhu núú Xítóhó Jesucristú. ²³ Te nchaa chiúⁿ sani iní-ndó càda-ndo te cada-ndo ñi yuhu ñi iní-ndó, te sá dúcáⁿ càda-ndo-áⁿ te cada-ndo cuèndá sá xínú cuèchi-ndo núú Xítóhó Jesucristú te ñá díú núú ñáyiú ñuyíú-a xínu cuechi-ndo. ²⁴ Te nchòhó sa nàha-ndo sá Xítóhó Jesucristú taxi-gá sá ndúú tǎhú-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo, chi cùu-ndo ñáyiú xínu cuechi núú-gǎ. ²⁵ Te nchaa ñáyiú quide nchaa sá cuèhé sá dúhá nácháhu-yu núú Yǎ Ndiǒxí cuèndá nchaa sá quídě-yu, te mee-gǎ vá cáda cuèndá-gǎ cuèi náí ñáyiú cùu-yu, chi ncháá-yu nacháhu-yu nchaa sá ñà túú váha quidé-yu núú-gǎ.

4

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú cùu patróoⁿ cuu-ndo ñáyiú váha, te cada-ndo ncháa nacuaá tàú-xi cunduu ndihi nchaa ñáyiú xínu cuechi núú-ndó, te cunaha-ndo sǎ àndiu ndecu Yaá cúu Xítóhó-ndó tàxi tnuní ñáhá-gǎ xii-ndo.

² Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, vá dáñá ndèé-ndó cǎháⁿ ndihi-ndo Yǎ Ndiǒxí, te ío cuhuⁿ iní-ndó-gǎ òré cǎháⁿ ndihi-ndo-gǎ, te òré-áⁿ ío ndacáⁿ tǎhú-ndó núú-gǎ.

³ Te cǎcáⁿ tǎhú-ndó tnàhá cuèndá-ndí núú-gǎ cuèndá sá díú-gǎ ná cáda te ndacu-ndí cǎháⁿ-ndí tnúhu-gǎ núú ncháa dava-gǎ ñáyiú, te ducaⁿ cǎháⁿ-ndí tnúhu Xítóhó Jesucristú sá ñá túú ní xíndecu ndihi nchaa ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha, te diu cuèndá tnúhu-áⁿ yíhí-í vecaá vitna. ⁴ Te cǎháⁿ ndihi-ndo Yǎ Ndiǒxí cuèndá cǎháⁿ-í nacuaá tàú-xi cunduu te tecú tnùní-yu.

⁵ Te cada-ndo ncháa nacuaá tàú-xi cunduu sá cúu-xí ncháa ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gǎ, te ducaⁿ-ni ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuaá tàú-xi cunduu. ⁶ Te cada cuèndá-ndó sǎ ío vii ío váha cunduu tnúhu cǎháⁿ ndihi-ndó-yu, te cǎháⁿ-ndó ñⁿ tnúhu nacuaá cuu váha iní-yu, te ío váha

cundehe-ndo nacuaá cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii ñⁿ ñⁿ-yu.

Tnúhu ndéé núú ñi ndihi-ná

⁷ Te té Tiquicú téé ío cùu iní-ó ndècu ndihi-o ichi Xítóhó Jesucristú, téé-áⁿ cachí tnúhu-dé nchaa nacuaá cùu ndecu-í. Te tnàhá-dé xínú cuèchi-dé núú Xítóhó Jesucristú te ío váha quide ndáá-dé. ⁸ Te tendaha-í-dé quixi-dé cachí tnúhu-dé nchaa nacuaá cùu ndecu-ndí iha, te taxi-dé tnúhu ndee iní cundecu ndihi-ndo. ⁹ Te tnàhá tucu té Onésimú téé ío cùu iní-ó ndècu ndihi-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi ndihi-dé, te diu-ni téé ñuú-ndó cùu-dé te tnàhá-dé ío váha quide ndáá-dé. Te ndi ndúú-güedé cachí tnúhu-güedé nchaa nacuaá cùu iha.

¹⁰ Te té Arístarcú téé yíhi ndihi-í vecaá quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo ndihi té Mǎcú ñaní pǎmú tǎ Bèé. Te sa nàha-ndo nchaa nacuaá ní cǎháⁿ-í cada-ndo quèheⁿ cuèndá-ndó tǎ Mǎcú, te núu na quixi-dé quixi coto ñaha-dě xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuèndá-ndó-dě. ¹¹ Te tnàhá téé nàni Jesús, àdi Bustú chi úú diu-dé, quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo. Te cue téé-a cùu-güedé cue téé isràél ní chitnahá ñáhá-güedě xii-í cǎháⁿ-ndí núú ñáyiú nacuaá ndíhu ndaha ñaha Yǎ Ndiǒxí xii-yu, te ni ñⁿ-gǎ ñáyiú isràél ñá túú quide datná quidé-güedě. Te ío váha tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í. ¹² Te tnàhá téé ñuú-ndó tǎ Ēpafrás quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo, te cùu-dé tnàhá-dé téé xínu cuechi núú Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ñi yuhu ñi iní-dé xicáⁿ tǎhú-dě núú Yǎ Ndiǒxí cuèndá-ndó cuèndá sá cǎnchicúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi-gǎ, te ducaⁿ te ío váha tecú tnùní-ndó ncháa nacuaá cuíní Yǎ Ndiǒxí cada-ndo, te diu-ni ducaⁿ cǎnchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo. ¹³ Te yúhú cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ sùúní sàni iní-dé sá mée-ní sǎ váha cuu xii-ndo cùndecu-ndo ndihi nchaa ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Laodiceá, ndihi nchaa ñáyiú xíndecu tucu ichi-gǎ ndécú ñuú Hiérápolís. ¹⁴ Te tnàhá té Lùcá téé xíní nchaa núú yücú sǎ quidé tǎtna quide ndee iní ñáhá-dě xii-ndo téé ío cùu

iní-ó, te tnàhá tucu té Děmás quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo.

¹⁵ Te cúñaha-ndo na càda ndee iní nchaa ñáyi ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñùú Laodiceá, ndihí tá Mĩnfás, ndihí nchaa ñáyi ndècu ichi-gá tàcá vehe-xi dàcuahá-yu tnúhu-gá. ¹⁶ Te tutú cádũha-í-a tendaha-í quixi ndaha-ndo, te

òré ná ndihí dàcuaha-ndo te tendaha-ndo quihíⁿ ndaha ñáyi xĩndecu ichi-gá ndécú ñùú Laodiceá cuendá dacuahá-yu tnàhá-yu. Te diu-ni ducaⁿ dàcuaha-ndo tutú tendaha-í quihíⁿ ndaha ñáyi ñuú Laodiceá òré ná dándixí-yu ndaha-ndo. ¹⁷ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cúñaha-ndo xii té Àrquipú, te duha cúñaha-ndo xii-dé: “Yá Ndiõxí ní taxi-gá chiuⁿ quide-n, te ío váha cada cuendá-n càda-n nchaa nacuáa ní cachí-gá”, duha cúñaha-ndo xii-dé.

¹⁸ Te yúhú té Păblú ndihí ndaha mee-í téé-í ìⁿ ũú tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii-ndo, te cunaha-ndo sã yúhú yíhí-í vecaá. Te Yá Ndiõxí ío na chĩndee chitúu ñaha-gã xii-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TĒ PĀBLŪ QUIHĪⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESÀLÓNICÁ

Té Pāblū ndihī cue tée cūndihī-dé cādūha-güedé tutú quihīⁿ ndaha ñáyiu xīndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Tesàlónicá

¹Yúhú té Pāblū cādūha-í tutú-a ndihī té Silvanú, ndihī té Timúteú cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu ndècu ndihī-ndí ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Tesàlónicá, chi cū ñuú-ndo ndihī Tātá-ó Dütú Ndiöxí, ndihī Xítoho Jesucristú. Te xicáⁿ táhú-í núú Dütú Ndiöxí, ndihī núú Xítoho Jesucristú sá ño na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná càda te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

Ñáyiu ñuú Tesàlónicá ío váha sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí

²Te ndí tnahá òré càháⁿ ndihī-ndí Yá Ndiöxí ndácáⁿ táhú-ndí núú-gă sá ño quide váha-ndo ndècu-ndo, te ducaⁿ xicáⁿ táhú-ndí núú-gă sá ná còto ñaha-gă xii-ndo. ³Te ío ndácáⁿ táhú-ndí núú Tātá-ó Dütú Ndiöxí sá ñi yuhu ñi iní-ndó sàndáá iní-ndó-gă, te xīnu cuechi-ndo núú-gă, te cū iní tnahá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá ñuú xīáⁿ ío xito tnahá-ndo. Te cūtnuní ndáá iní-ndó sá quixí tūcu Xítoho Jesucristú ñuú xīáⁿ ñá túú dàña ndeé-ndó ndètu-ndo-gă. ⁴Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihī-ndí ichi Xítoho Jesucristú sa nàha-ndí sá Yá Ndiöxí ío cū iní ñáhá-gă xii-ndo, te diu-gá ní càháⁿ ñáhá-gă xii-ndo cuendá cūndecu-ndo ichi-gá. ⁵Te cūtnàhá ní dānehé ñáhá-ndí xii-ndo tnūhu-gă, chi ñá díú sá cúú iní méé-ndí ducaⁿ ñí dānehé ñáhá-ndí xii-ndo, chi mee Espiritú Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-xi ní càháⁿ-ndí ñi yuhu ñi iní-ndí tnūhu-gá núú-ndó. Te nàha-ndo sá cūtnàhá ní xīndecu ndihī

ñaha-ndí xii-ndo ñí quide-ndí nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí cuendá sá cúú-xí sá váha sá cúú-xí-ndó.

⁶Te nchòhó nchicúⁿ ñihnu-ndo quide-ndo vitna datná quidé-ndí, chi quide váha-ndo datná quidé mèe Xítoho Jesucristú, te díú iní ní tnū-ndo ichi-gá cuéi ní ndoho ní tnahá-ndó, chi mee Espiritú-gá ní chindee ñàha-xi xii-ndo. ⁷Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo ñuú Yá Ndiöxí, xīáⁿ yīnchicúⁿ ñihnu ñáyiu distritú Macèdoniá, ndihī ñáyiu distritú Acāyá xīquide váha-yu tnahá-yu, ñáyiu xīndecu ichi-gá. ⁸Te diu-ndo ñí sanu ichi-ndo ñáyiu distritú Macèdoniá, ndihī ñáyiu distritú Acāyá, te ñá díú-ní ñáyiu nchaa ñuú-áⁿ chi nchaa ñáyiu dava-gá ñuú ñihí-yu tnūhu sá ño sàndáá iní-ndó Yá Ndiöxí. Te ñá túú-gă ná tnūhu càháⁿ-ndí cuendá-ndó, chi nchaá-yu sa ñihí-yu tnūhu sá ño váha quide-ndo ndecu-ndo. ⁹Te mèe-yu xīcáháⁿ váha-yu cuendá-ndó sá ño váha ní queheⁿ cuendá ñáhá-ndó xī-ndí cūtnàhá ní quixi-ndí díhna nuu. Te ní dáñá-ndó nchàa sá càchí-ndó cū ndiöxí-ndó chi ñá díú ndiöxí cúú-xí, te ní tnū-ndo ichi Yá Ndiöxí Yá ndécú tūu andiū chi diu-gá cúú-gă Ndiöxí ndisa, te xīnu cuechi-ndo núú-gă vitna, ¹⁰te ndètu-ndo quixi tūcu Xítoho Jesucristú Déhe Yá Ndiöxí Yá ndécú andiū, chi diu-ni-gá ní quixi-gá ñuyíú-a ní xīhí-gá, te ní ndoto-gá ní dāndótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gá. Te diu-ni Xítoho Jesucristú dácācu ñihnu ñaha-gă xii-o núú ùhú núú ndàhú, chi sàndáá iní-ó-gă.

2

Nàcuáa ndiū chiuⁿ ní quide té Pāblū ñuú Tesàlónicá

¹Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihī-ndí ichi Xítoho Jesucristú nàha-ndo sá ñá díú àúⁿ nă cuu ñi quixi coto ñaha-ndí xii-ndo, chi ní sàndáá iní-ndó tnūhu Yá Ndiöxí. ²Te nàha-ndo sá cūtnàhá ní xīndecu-ndí ñuú Filipú ío ní xūhuⁿ tnūhu cuèhé tnūhu duha núú-ndí,

te ní caniha-güedě xii-ndí. Te ní ndee-ndí ní quixi-ndí ñuú-ndó, te ñá túú ní yùhú-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó, chi mee-gă ní chindee ñaha-gá xii-ndí cuëi ío chitu ñăyiu ní cuu úhú iní ñáhá xii-ndí. ³ Te ñá túú ní dândahú ñáhá-ndí xii-ndo chi mee-ni tnúhu ndáá ní cáháⁿ-ndí núú-ndó, te ni ñà túú ni ñⁿ tnúhu cuèhé ñúhú iní-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndí. ⁴ Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá càháⁿ-ndí tnúhu-gá, te càháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní méé-gă, chi sa nàha-gá nàcuáa càa iní-ndí, te ñá túú càháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní ñăyiu. ⁵ Te nàha-ndo sá ñà díú ñⁿ tnúhu cudí iní-ndó cùndecu-ndo ichi ñuyíú ní càháⁿ-ndí núú-ndó cuendá taxi-ndo dîhúⁿ. Te Yá Ndiöxí sa nàha-gá sá càháⁿ ndáá-ndí. ⁶ Te ñá ñⁿ ndùu ni quide-ndí ñⁿ sá cádá-ndí cuendá-ni sá cádá càhnu ñaha-ndo xii-ndí, àdi cada cahnu ñaha dava-gá ñăyiu, te cuëi tàú ndisa-ndí sá cádá càhnu ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, chi chiuⁿ Xítohó Jesucristú quidé-ndí, te dîcò-ni sá nchùhú ñá túú ní cuiní-ndí sá dúcáⁿ càda-ndo. ⁷ Te ío vii ío váha ní cáháⁿ-ndí núú-ndó, dàtná quidé ñⁿ ñaha cuu náná vii vii càháⁿ ndihí cue déhe-aⁿ dâcuehnu ñaha-aⁿ xii-güexi. ⁸ Te ducaⁿ ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, dico ñá díú-ni sá ñí cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó, chi ndéé iní-ndí taxi-ndí ní dácótó ñàha-xi, te núu dîcò ní cùu-xi sá cúú, cuendá sá ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo. ⁹ Te nchòhó ñăyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú nàha-ndo sá ío ní quide chiuⁿ-ndí cuendá ní níhí-ndí sá ñí xexi-ndí. Te cuëi nduu cuëi niú ní quide chiuⁿ-ndí ní níhí-ndí sá ñí xexi-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó cuendá sá ñà túú ní cuiní-ndí chichiuⁿ ñaha-ndí xii-ndo.

¹⁰ Te nchòhó ñăyiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí xini ndáá-ndó sá cúú-ndí cue téé váha te ducaⁿ sá naha Yá Ndiöxí tucu, te ní xica-ndí ichi ndáá

òré ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó te diu-ni ducaⁿ quide-ndí vitna. Te vá yoo ñⁿ càháⁿ sá ñà túú quide ndáá-ndí ndécú-ndí. ¹¹ Te nàha tucu-ndo sá ñí dácàháⁿ ñáhá-ndí xii-ndo, te ní taxi-ndí tnúhu ndee iní xii-ndo nchàa-ndo, te dàtná quidé ñⁿ tátá ndihí cue déhe-dé ní quide-ndí. ¹² Te ní cachí-ndí xii-ndo sá cádá ndáá-ndó cùndecu-ndo nacuáa tàú-xi cada nchaa ñăyiu tnàhá tnúhu ndihí Yá Ndiöxí, chi mee-gă ní cáháⁿ ñáhá-gă xii-o cuendá nduu tãhú-ó cùndecu-o ndihí-gá núú ío váha càa ndecu-gá táxi tnùní-gá.

¹³ Te xiãⁿ ío ndàcáⁿ tãhú-ndí núú Yá Ndiöxí sá nchòhó òré ní tedòho-ndo tnúhu-gá ní cáháⁿ-ndí, te ní sàndáá iní-ndó chi ní cutnùní iní-ndó sá díú tnúhu Yá Ndiöxí cúú-xí, te ñá díú tnúhu ñăyiu ñuyíú-a cùu-xi. Te ndáá sá cúú-xí ñⁿ sá ío váha sá cúú-xí nchòo cue ñăyiu ní sàndáá iní tnúhu-gá. ¹⁴ Te nchòhó ñăyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ío ní ndoho ní tnàhá-ndó sá ñí quide ñaha ñăyiu ñuú-ndó. Te nchòhó ní ndoho-ndo dàtná ní ndoho nchaa ñăyiu tàcá dâcuáha tnúhu Xítohó Jesucristú ndécú dîstrítú Jùdeá, chi tnàhá-yu ío ní dándóhó ñàha ñăyiu ñuú-yu. ¹⁵ Te diu-ni ñăyiu dîstrítú Jùdeá-áⁿ ñí sahní-yu cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te diu-ni ñaní tnàhá-yu cùu cue ñăyiu ní sahní ñaha xii Xítohó Jesucristú, te sáta xiãⁿ te ní ngúíta-yu ní cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndí, núu xiãⁿ ñá túú tnàhá iní Yá Ndiöxí nchaa sá quidé-yu, te ndéé nchaa dava-gá ñaní tnàhá-yu cùu úhú iní-yu. ¹⁶ Te ío chidácá nihnu ñáhá-yu xii-ndí òré càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú ñăyiu ñá túú cùu ñăyiu isràél, te ducaⁿ quide ñăyiu-áⁿ cuendá cuiní-yu sá vã càháⁿ-ndí tnúhu-gá, sá cádá cuendá naníhí tãhú ñăyiu ñá túú cùu ñăyiu isràél-áⁿ, te sá dúcáⁿ quidé-yu te ío ta cùu vai-gá cuéchi-yu cuáháⁿ. Te Yá Ndiöxí ío cùdééⁿ-gă núú-yu, te tendaha-gă ñⁿ tnúndòho quixi sá cúú-xí-yu te ío ndohó-yu.

Té Pãblú cuiní-dé quíngoto-dé ñăyiu

xĩndecu ichi Xĩtohó Jesucristú ndécú ñuú Tesalónica

¹⁷ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihì-ndí ichi Xĩtohó Jesucristú ní quee-ndí núú-ndó, te cuèi ní cuxica-ndí dico ducaⁿ-ni ñuhu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ío ñuhu iní-ndí sá quixí còto ñaha tucu-ndí xii-ndo. ¹⁸ Te yúhú té Páblú ducaⁿ-ni ñuhu iní-í sá cuèdicó mée-í quixi-í, quixi coto ñaha-í xii-ndo, dico yucu ñávãha chidácá nihnu ñaha-xi xii-í. ¹⁹ Te nchoo ñáyiu ndècu ichi Xĩtohó Jesucristú ndètu-ni-gá-ó quèxio-gá candeca ñaha-gã xii-ò ndàa andiu cundecu-o ndihì-gá. Te cùdíí víhí iní-ndí sá cuèndá-gá chi ní chindee ñaha-gá ní sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo ìchi-gá, te ío vãi ñáyiu cáháⁿ váha-yu cuèndá-ndí ná sàa nduu quixi tucu-gá. ²⁰ Te ducaⁿ ño vãi ñáyiu cáháⁿ váha-yu cuèndá-ndí cuèndá sá ñi sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo ìchi-gá, te quide váha-ndo. Te xíãⁿ ío cùdíí iní-ndí.

3

¹⁻² Te sa ní cunduu ñá túú-gã cáháⁿ ndihì tñaha-o, núu xíãⁿ ñá ní cundee-gá iní-ndí ní tendaha-ndí té Timùteú ní quixi coto ñaha-dé xii-ndo, te nchúhú ní quendóo-ndí ñuú Àtenás, chi tñahá-dé xínú cuèchi-dé núú Yã Ndiõxí, ndihì núú Xĩtohó Jesucristú càháⁿ-dé tñuhu-gá núú ñáyiu. Te ní quixi-dé ní taxi-dé tñuhu ndee iní xii-ndo cuèndá sá ño quindáá-ni iní-ndó Xĩtohó Jesucristú, te canchicúⁿ nihnu-ni-ndo ñi yuhu ñi iní-ndó ìchi-gá. ³ Te vá nátùhú iní-ndó càchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá sá dúhá cùu úhú iní ñáhá ñáyiu xii-ò, te nchòhó sa ñaha-ndo sá dàcuítíí sã ndóhó vñhi-ò cuèndá-gá. ⁴ Te ndéé cùtñahá ndécú ndihì ñaha-gá-ndí xii-ndo ñi cachí tñuhu ndáá-ndí sá ño ndoho-o, te ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵ Te xíãⁿ ñuu ñá ní cùu váha-gá iní-í chi cuèndá ñá túú-gã ní ñhì-í tñuhu ñacuáa cùu ndecu-ndo núu ní tendaha-í té Timùteú ní quixi-dé ní ndúcú tñuhu-dé núú-ndó ñuu ndècu-ni-ndo ichi Xĩtohó Jesucristú, chi ní sani ñiⁿ

ní sani úu iní-í sá cúu-xi-ndó, chi ná ndéé chidácá nihnu ñaha yucu ñávãha xii-ndo te cuíta chiúⁿ ní quide-ndí sá cúu-xi-ndó ñi cáhãⁿ-í.

⁶ Te ñáhá, chi ní ndexìo té Timùteú sá ñi quixi-dé ñuú-ndó, te ñaha-dé tñuhu ní nasáá sá ñi yuhu ñi iní-ni-ndo sàndáá iní-ndó Yã Ndiõxí, te cùu iní-ndó cuè tñaha ñáyiu-ndo. Te càchí-dé sá ño ñuhu iní ñáhá-ndó xii-ndí, te ío cuèní-ndó cáháⁿ ndihì ñaha-ndo, te diu-ni ducaⁿ ño cuèní nchúhú cáháⁿ ndihì ñaha-ndí xii-ndo tucu. ⁷ Te ío ndòho-ndí chi ío cùu úhú iní ñáhá ñáyiu xii-ndí, dico sá ñi ñhì-ndí tñuhu sá nchòhó ñáyiu ndècu ndihì-ndí ichi Xĩtohó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-ndó sàndáá iní-ndó Yã Ndiõxí, te xíãⁿ cúu-xi ñiⁿ tñuhu càhnu iní ní ñhì-ndí chi ní naníhí ndéé-ndí. ⁸ Te ní nduu vétú iní-ndí sá ñi ñhì-ndí tñuhu ndècu-ni-ndo ichi-gá. ⁹ Te òré cáháⁿ ndihì-ndí Yã Ndiõxí, te ío ndacáⁿ táhú-ndí núú-gã cuèndá sá ña túú dàña nihnu-ndo ichi-gá, núu xíãⁿ ío cùdíí iní-ndí. ¹⁰ Te cuèi nduu cuèi níu xicáⁿ táhú-ndí núú Yã Ndiõxí sá mée-gã ná càda te sáá ñiⁿ nduu naníhí tñahá-ó cuèndá danèhé ñáhá váha-gá-ndí tñuhu-gá sá cùmãní-gã xii-ndo.

¹¹ Te mee Tãtá-ó Dùtú Ndiõxí, ndihì Xĩtohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndí te quixi-ndí quixi coto ñaha-ndí xii-ndo. ¹² Te mee Xĩtohó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo, te ío-gá cuita cuu iní tñahá-gã-ndó ñacuáa ndècu-ndo ichi-gá ndihì nchaa dava-gá ñáyiu dàtná cúu iní ñáhá-ndí xii-ndo. ¹³ Te xicáⁿ táhú tucu-ndí núú Tãtá-ó Dùtú Ndiõxí sá ñi yuhu ñi iní-ndó càchicúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ te cundáá-ndó núú-gã, te ñá túú-gã ná cùmãní-ndó òré ná sàa nduu quixi tucu Xĩtohó Jesucristú ndihì nchaa ñáyiu sa ndècu ndihì-gá.

4

Ñacuáa cuèní Yã Ndiõxí cada-o

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihì-í ichi Xĩtohó Jesucristú càháⁿ ndàhú-í

núú-ndó sã cùndèdóho-ndo na càháⁿ-í nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú, chi mee-gã cuíní-gã sã cáda-ndó nàcuáa ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá cuu váha iní Yá Ndiöxí núú-ndó, te ducaⁿ-ni càda-ndo ndéé núú cuaháⁿ núú vëxi.

² Te nchòhó sa nàha-ndo nacuáa ní càháⁿ-ndí núú-ndó, chi ní càháⁿ-ndí nàcuáa ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú te ní cachí-gã sã ³ Yá Ndiöxí cuíní-gã sã cáda ndää-ó cùndecu-o ichi-gã. Te nchoo cuè téé vá càháⁿ ndihí-o ñáyiu dìhí te núú ñá díú ñàdihí-ó cùú-yu, te ni cuè ñáyiu dìhí vá càháⁿ ndihí-yu téé núú ñá díú yí-yu cùu-güedé. ⁴ Te núú xiãⁿ nchaa nchòhó tnàha téé-í ndi dííⁿ cùndecu ñadihí-ndó, te diu-ni ducaⁿ nchòhó cue ñáyiu dìhí tucu ndi dííⁿ cùndecu yí-ndo, te mee-ni tnúhu yíñuhu càháⁿ ndihí tnàha-ndo. ⁵ Te vá cání cuèhé cani duha iní-ndó dàtná quidé cuè ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí. ⁶ Te ni ìⁿ-ndo vá cání iní-ndó dándahú-ndó tnàha téé-ndo càháⁿ ndihí-ndo ñadihí-güedé. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiu dìhí tucu vá cání iní-ndó dándahú-ndó tnàha dihí-ndó càháⁿ ndihí-ndo yí-yu. Chi núú ducaⁿ na càda-ndo, te Yá Ndiöxí ío dandòho ñaha-gã xii-ndo dàtná ní cachí-ndí ndéé díhna. ⁷ Chi Yá Ndiöxí ní càháⁿ ñáhá-gã xii-o cuendá sã cáda-ó mèe-ni sã vãha, te ñá díú sã cuèhé sã dúhá. ⁸ Te nchaa ñáyiu na càda sáá iní-xi tnúhu càháⁿ-ndí, te quide sáá iní-yu núú Yá Ndiöxí, chi ñá díú tnúhu téé ñuyú-a cùu-xi, chi tnúhu Yá Ndiöxí, Yaá ní taxi Espiritú-gã ndécú ndihí-o cuu-xi.

⁹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, ñá túú-gã xíní ñuhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo sã cúú iní tnáhá-ndó, chi Yá Ndiöxí sa ní dánèhé ñáhá-gã xii-ndo nàcuáa cuu iní tnáhá-ndó, ndihí nàcuáa cuu iní-ndó dàva-gã tnàha ñáyiu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ xíquide-ndo ndihí nchaa ñáyiu ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú ndécú dìstrítú Macèdoniá. Te càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã cáda ndää-gã-ndó, te cuíta cuu iní-gã-ndó

cuè tnaha ñáyiu-ndo quíhíⁿ. ¹¹ Te cada ndee iní-ndó cùndecu ñucaxi iní-ndó, te cuhuⁿ iní-ndó chiúⁿ mee-ndo, te xiãⁿ cada-ndo dàtná ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo. ¹² Te ducaⁿ te tnàhá nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí càháⁿ váha-yu cuendá-ndó, te ducaⁿ te ñá túú tnàhí-gã ná cùmání xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Xítóhó Jesucristú

¹³ Te vitna na càchí tnúhu-ndí xii nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítóhó Jesucristú cuendá nchaa ñáyiu sa ní xíhí, ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí cuendá sã vã ndihú iní-ndó cuendá-yu dàtná xíquide nchaa ñáyiu ñá túú yíhí iní-xi sã quixí tucu Xítóhó Jesucristú ñuyú-a. ¹⁴ Te nchoo sàndáá iní-ó sã ní xíhí Xítóhó Jesucristú te ní ndoto-gã ní dándótó ñàha Yá Ndiöxí, te sàndáá tucu iní-ó sã dàtná ní dándótó Yá Ndiöxí Xítóhó Jesucristú, ducaⁿ dándoto-gã nchaa ñáyiu ní xíhí ñáyiu ní sàndáá iní ñáhá xii-gã.

¹⁵ Te na càchí tnúhu tucu-ndí ingá tnúhu nàcuáa ní càháⁿ Xítóhó Jesucristú, chi ní cachí-gã sã ná sáá nduu quixi tucu-gã te nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gã ndécú vívú ñuyú-a vá códó nùú-yu núú ñáyiu ní xíhí ndaa andiu, chi jùndú candeca ñaha-gã xii-yu ndaa. ¹⁶ Chi Xítóhó Jesucristú quee túu-gã andiu, te cana-gã nchaa ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu-gã, te òré-án Yá Ndiöxí cada-gã te òré-án, càháⁿ ìⁿ cútú te òré-ni-án ndoto nchaa ñáyiu ní xíhí, ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu-gã. ¹⁷ Te dàtnùní nchaa nchoo ñáyiu xíndecu vívú ñuyú-a naníhí tnáhá-ó ndihí-yu, te ndanchita-o ndíhu-o xítí vícò naníhí tnáhá-ó ndihí Xítóhó Jesucristú, te candeca ñaha-gã xii-o ndaa andiu cundecu ndihí-o-gã ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁸ Núú xiãⁿ chí cuãha tnàha tnúhu ndee iní, te vá ndihú iní-ndó chi naníhí tàhú-ndó nùú-gã.

5

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú-gã xíní

ñùhu-xi sá cächí tnúhu-í xii-ndo sã quíxí tucu-gá, te ni ñà túú-gã xíní ñùhu-xi sá cächí tnúhu-í xii-ndo nãsa cada-xi òré quixi-gá. ² Chi nchòhó sa nàha ndáá-ndó sã Xìtohó Jesucristú quixi-gá nduu ñà túú yìhi iní-ó, chi dàtná quidé ìⁿ ñadúhú cada-gá òré quixi-gá, chi nduu ñà túú nã yíhí iní-ó quixi tucu-gá. ³ Te sáá nduu te cachí nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha: “Vitna ío váha cùu iní-ó ndècu-o, te ñà túú-gã ná cúmání xii-o”, duha quesàhá-yu. Te ñáyiú-áⁿ òré ñà túú nã yíhí iní-yu, te quèxio tnúndòho tnúhu ndàhú sá cúú-xí-yu. Chi cada-xi dàtná quidé-xí ìⁿ ñáyiú dìhí ní tnahá òré cacu déhe-xi, chi na iní-yu ní dátñuhú ñáhá-xí te vá cácu-yu núú tnúndòhó-yu, te ducaⁿ sã tnahá-xi yáha nchaa ñáyiú ñà túú ndècu ichi-gá, chi na iní-yu quèxio tnúndòho sá cúú-xí-yu te vá cácu-yu núú tnúndòho-áⁿ. ⁴ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xìtohó Jesucristú, ñà túú-gã ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha, núú xíãⁿ sa yìhi-ná iní-ndó ndùu quixi-gá te vá yãha-ndo dàtná yáha nchaa ñáyiú ñà túú ndècu ichi-gá, chi ñáyiú-áⁿ ñà túú nã yíhí iní-yu sá quíxí-gã. Te na iní-yu quèxio-gá dàtná quidé ñadúhú na iní-ó quìhu-güedé vehe-o dùhu-güedé ducaⁿ càda-gá òré quixi-gá. ⁵ Te nchoo ñà túú-gã ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha, te ichi-áⁿ cúú-xí dàtná ìⁿ ichi nee ndècu-o ni cuu, te vitna sa ní ngúndecu-o ìchi váha, te ducaⁿ chi Yá Ndiöxí ní dándíxí tũu-gá iní-ó cuèndá cutnùní iní-ó nàcuáa ndùu cuèndá-gá. ⁶ Te xìni ñùhu-xi dandixi túu-o iní-ó, te cada váha-o cùndecu-o ichi-gá, te vá cáda-ó dàtná quidé nchaa ñáyiú ñà túú sàndáá iní ñáhá xii-gá, chi ñáyiú-áⁿ ñà túú-gã quidé cuèndá-yu te núú quide váha-yu àdi ñà túú quide váha-yu ndécú-yu. ⁷ Te nchaa ñáyiú quide cuehé quidé dùha cuú-yu dàtná ìⁿ ñáyiú xidí àdi xíni, chi ñà túú quide cuèndá-yu nàcuáa cada-yu ìⁿ sá váha dàtná cuíní Yá Ndiöxí. ⁸ Te nchòhó ñáyiú sa ní cutnùní iní-xi nàcuáa

ndùu ichi váha, dandixi túu-ndo iní-ndó cùndecu-ndo, te quíndáá ndisa iní-ndó Yá Ndiöxí, te cuu iní-ndó cuè tnahá ñáyiú-ndo te ducaⁿ te vá táxí tnùní ñáhá nì ìⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-ndo. Te ío cuhuⁿ iní-ndó sã cùndècu-ndo ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ⁹ Chi Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá vã quíhíⁿ-ó núú ùhú núú ndàhú, chi mee-gã nacuaca ñaha-gã xii-o cùndecu-o ndìhi-gá, chi ní sàndáá iní-ó Xìtohó Jesucristú. ¹⁰ Te mee Xìtohó Jesucristú ní xíhí-gá sá cuèndá nchaa yíca cuèchi-o, te ní ndoto-gá cuèndá nduu táhú-ó cùndecu-o ndìhi-gá andiú na sáá nduu cuèi sa ní xíhí-ó, àdi vátá cùú-gá-ó. ¹¹ Núú xíãⁿ chí cuãha tnahá tnúhu ndee iní, te chindee tnahá-ndo cundecu-ndo ichi-gá dàtná tá quide-ndo véxi.

Té Pãblú dáquíní sàhú-dé ñáyiú ndècu ichi Xìtohó Jesucristú

¹² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-ndí ichi Xìtohó Jesucristú, càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã cánèhe-ndo sá yíñùhu núú cuè téé cùnùu xinu cuechi núú Yá Ndiöxí, cue téé dànehé ñáhá xii-ndo nacuáa cundecu-ndo ìchi-gá. ¹³ Te cáháⁿ váha-ndo ndìhi-güedé, te cuu iní-ndó-güedé, chi nàha-ndo sá chíúⁿ Yá Ndiöxí quidé-güedé. Te cundecu ndìhi váha tnahá-ndo nchaa-ndo.

¹⁴ Te càháⁿ ndàhú tucu-ndí núú-ndó sã cáháⁿ-ndó dòho nchaa ñáyiú ñà túú cuíní cada chiúⁿ, te ducaⁿ cuãñaha-ndo tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiú quíyuhu iní-xi canchicúⁿ nihnu ichi-gá, te chindee tucu-ndo nchaa ñáyiú vátá ngũnu ichi váha-gá, te cunduu càhnu iní-ndó núú-yu nchaa-yu.

¹⁵ Te cada ndee iní-ndó te núú ndècu tnahá ñáyiú-ndo cùu ùhú iní ñáhã-yu xii-ndo, te vá tnahá-ni-ndo cùu ùhú iní-ndó-yu. Te mee-ni sã váha cada-ndo sã cúú-xí nchaa tnahá ñáyiú-ndo.

¹⁶ Te nchaa nduu ío cudíí iní-ndó cùndecu-ndo. ¹⁷ Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu cáháⁿ ndìhi-ndo Yá Ndiöxí. ¹⁸ Te ndacáⁿ táhú-ndó núú-gã te núú nándi cùu sá yãha-ndo ndècu-ndo, chi ducaⁿ

cuini-gá cada-o, te diu ducaⁿ ndùu
tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú.

¹⁹ Te vá quèhndé nihnu-ndo chiúⁿ
quide Espíritú Yá Ndiǒxí iní-ndó.

²⁰ Te vá cádá sàá iní-ndó núú
cuè téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí
nàcuáa dàcahu iní ñáhá-gă xii-güedé.

²¹ Te cada cuendá váha-ndo nàcuáa
càháⁿ-güedé, te tni-ndo nchàa tnúhu
váha càháⁿ-güedé. ²² Te dañando
nchàa ichi cuehé ichi duha.

²³ Te mee Yá Ndiǒxí quidé-gă ío
váha cùu iní-ó ndècu-o ichi-gá. Te
xìcáⁿ táhù-í núú-gă sá ná càda íí
ñáhá-gă xii-ndo, te na còto ñaha-gá
xii-ndo ndihí iní-ndó cuendá sá vǎ
cáda-gă-ndó nì ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te
diu-ni ducaⁿ na càda-gá sá cúú-xí-ndó
ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítóhó Je-
sucristú ñuyíú-a. ²⁴ Chi Yá Ndiǒxí Yaá
ní cáháⁿ ñáhá xii-o cada-gá nàcuáa ní
càháⁿ-gá, te chindee ñaha-gá xii-ndo.

*Té Pǎblú quidé ndèe iní-dé ñáyiu
xǎndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñùú
Tesâlónicá*

²⁵ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í
ichi Xítóhó Jesucristú, cácáⁿ táhù-ndó
núú Yá Ndiǒxí sá ná chindee ñaha-gá
xii-ndí.

²⁶ Te cúñaha-ndo xii nchaa ñáyiu
ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú
sá nì yuhu nì iní-ndí quidé ndèe iní
ñáhá-ndí xii-ndo ndihí-yu.

²⁷ Te vitna mee Yá Ndiǒxí ndéhé-gă
sá càháⁿ ndàhù-í núú-ndó sǎ
dàcuàha-ndo tutú-a núú nchàa ñáyiu
ndècu ndihí-o ichi-gá.

²⁸ Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee
chitúu ñaha-gá xii-ndo núú cuàháⁿ
núú vǎxi. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío
chí cádá ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESÀLÓNICÁ

Té Păblú ndihi cue té cùndihi-dé cādūha-güedé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiu xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónicá

¹Yúhú té Păblú cādūha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timùteú cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónicá, chi tnàhá tnúhu-ndo ndihi Tátá-ó Dütú Ndiöxí, ndihi Xítóhó Jesucristú. ²Te xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndiöxí, ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ná chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cáda te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha na sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú

³Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, cāhí tnúhu-í xii-ndo sã cúnàha-ndo sá ñà túú dàña ndee-ndí ndácáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó, chi dacuítí dūcaⁿ taú-xi cunduu chi ío-gá tá sàndáá iní-ndó-gã cuáháⁿ, te ducaⁿ ùu-gá tá cùu iní tnàhá-ndó nācuāa ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí. ⁴Núu xiáⁿ nchúhú ío váha cāháⁿ-ndí cuendá-ndó núú nchāa ñáyiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí nchaa núú tàcá-yu dàcuahá-yu tnúhu-gá, chi ío sàndáá iní-ndó-gã, te ñá túú dàña ndeé-ndó nchícúⁿ nihnu-ndo ichi-gá, te quide cahnu-ni iní-ndó cuéi nándi sá yāha-ndo ndècu-ndo ichi-gá. ⁵Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo xiáⁿ cùtnùni nācuāa cada ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo na sàá nduu, chi nduu táhú-ndó cùndecu-ndo núú táxi tnùnigá, te ducaⁿ càda-gá chi cùu-gá Yaá quidé ndáá cuíti. Te vitna ndòho-ndo nācuāa ndíhu ndaha-gã dava-gá ñáyiu.

⁶Te Yá Ndiöxí ío váha ndáá quidé-gã, chi mee-gã nachinaa-gá nchaa sá quidé ñàha ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, ⁷te nchoo ñáyiu ndòho cuendá Xítóhó Jesucristú nucúndecu váha-o na sàá nduu núu túu-gá andiu, te tnàhá cue espíritú xínú cuéchi núu Yá Ndiöxí cuuⁿ ndihi-gá, te cue espíritú-áⁿ quidé-xí nchāa núu chiùⁿ tahu-gá. Te òré nuu túu-gá andiu ndihi cue espíritú-áⁿ, te ío dátasaⁿ-xi andiu. ⁸Te dandòho-gá nchaa ñáyiu ñá túú tnàhá tnúhu ndihi Yá Ndiöxí, ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú tnúhu sá cāháⁿ nācuāa naníhí tǎhú-yu. ⁹Te nchaa ñáyiu-áⁿ ío dandòho ñaha-gá xii-yu, chi ndohó-yu ni caa ni quíhíⁿ, te vá cùndécú-yu núú ío váha cāa ndecu-gá táxi tnùnigá. ¹⁰Te ducaⁿ càda ñaha-gá xii-yu na sàá nduu, te dàvá-áⁿ ío cada cāhnu ñaha nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá. Te tnàhá nchaa nchòhó ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu ní cāháⁿ-ndí ducaⁿ càda-ndo, te nchaa-o ío cuñúhu-o-gã dàvá-áⁿ.

¹¹Te cuendá xiáⁿ núu ío xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndiöxí sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cùndecu váha-ndo ichi-gá dàtná cuíni méé-gã cundecu nchaa ñáyiu ní cāháⁿ-gá cundecu ndihi-gá. Te xicáⁿ táhú tucu-ndí núu-gã sá ío na chindee ñaha-gá xii-ndo càda-ndo nchaa sá váha sàni iní-ndó, ndihi cuendá chiùⁿ quide-ndo cuendá-gá, te ducaⁿ chi sàndáá iní-ndó-gã. ¹²Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cāháⁿ váha ñáyiu cuendá Xítóhó Jesucristú, te tnàhá-ni nchòhó cāháⁿ váha-yu cuendá-ndó, chi mee Yá Ndiöxí ndihi Xítóhó Jesucristú cùndàhú iní ñáhá-gã chindèe ñaha-gá xii-ndo.

2

Té quixi dandàhú ñáyiu

¹Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú cāhí tnúhu-ndí xii-ndo nācuāa cada-xi nduu na quixi tucu-gá, chi quixi-gá nācuaca ñaha-gã xii-o, núu xiáⁿ cāháⁿ-ndí dóho-ndo. ²Te ñá díú sã ííⁿ tnúhu tecú dóho-ndo

te nguíta-ndo càni ìⁿ cani úú iní-ndó, te ni vǎ yùhú-ndó te núu véxi ìⁿ téè cǎchí-dé sǎ cǎháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí, te cǎchí-dé sǎ sà véxi Xítóhó Jesucristú, te vá quíndáá iní-ndó tnúhu cǎháⁿ-dé chi ñǎ ndáá, àdi véxi ìⁿ téè nèhe ìⁿ tutú núu-ndó te cǎchí-dé sǎ yùhú ní tendaha-ǐ véxi, te núu tütú-áⁿ cǎháⁿ-xi sǎ sà véxi Xítóhó Jesucristú, te ðiu-ni vá quíndáá iní-ndó nàcuáa cǎháⁿ-xi, te ndéda-ni càa ñáyiu cǎháⁿ-yu dàvá-áⁿ sǎ sà véxi-gá dico vá quíndáá tnàhí iní-ndó. ³ Núu xiǎⁿ dátùha ñaha-ǐ xii-ndo cuèndá sǎ vǎ dáñá tnàhí-ndo mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiu. Chi cùmání-gǎ sǎá nduu quíxi tucu Xítóhó Jesucristú, te nguíta nchaa ñáyiu cuu úhú iní-yu Yá Ndiòxí, te dàvá-áⁿ quíni-yu ìⁿ téè xidó quidé nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá, te téè-áⁿ quíhíⁿ-dé núu ùhú núu ndàhú ni caa ni quíhíⁿ. ⁴ Te ðiu-ni téè-áⁿ vǎ ndéè iní-dé nchaa sǎ cǎchí ñáyiu cùu ndiòxí-yu ndíhi nchaa dava-gǎ sǎ quidé cǎhnú-yu, te cachí-dé sǎ ïo cùnuu-dé, te quíhu-dé ndéé xití veñúhu núu ndécú cuè ñáyiu chiñuhu ñaha xii Yá Ndiòxí coo-dé, te cúñaha-dé xií-yu sǎ cúú-dé Yá Ndiòxí.

⁵ Te dandàcu iní-ndó chi nchaa tnúhu-a sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo cùtnàhá ní xíndecu ndíhi ñaha-ǐ. ⁶ Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nǎ cúú sǎ ngání ñaha xii téè-áⁿ núu ñǎ túú-dé vitna, dico na sǎá nduu tàú-xi quee-dé caca cuu-dé te dàvá-áⁿ quíni ñáhá nchaa ñáyiu. ⁷ Te ïo titní núu sǎ cuèhé sǎ dúhá quíde yucu ñávǎha ðicó-ni sǎ vǎtá quíni-gǎ ñáyiu, dico ndècu ìⁿ sǎ ñǎ dáñá càda-xi nchaandí túhú nàcuáa cǎchí iní-xi, dico sǎá nduu xòcuíñí sǎ ñǎ dáñá-áⁿ te dàvá-áⁿ càda-xi nchaa nàcuáa cǎchí iní-xi. ⁸ Te sǎá nduu quíni-yu téè quíde nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá-áⁿ ñuyíú-a. Te òré ná quíxi túu Xítóhó Jesucristú, te mee-ni sǎ dátǎsaⁿ-xi, ndíhi yócó yuhu-gǎ cuú téè-áⁿ. ⁹ Te sǎcúíhná tendaha-xi téè-áⁿ quíxi-dé, te cuáñaha-xi tnúhu ndee ìní càda-dé nándi sǎ cáda-dé. Te cada-dé sǎ ñǎ túú tnàhí ndàcu ni ìⁿ ñáyiu ñuyíú-a cadá-yu, dico mee-ni dandahú ñáhá-dé xií-yu caca cuu-dé. ¹⁰ Te

nchaa núu sǎ cuèhé sǎ dúhá càda-dé dandahú-dé nchaa ñáyiu sa ñùhu ichi cuáháⁿ núu ùhú núu ndàhú, chi ñǎ túú ní cuíni-yu quíndáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí cuèndá naníhí tàhú-yu. ¹¹ Te sǎ dúcáⁿ ñǎ túú ní cuíni-yu quíndáá iní-yu tnúhu ndáá, núu xiǎⁿ dañá Yá Ndiòxí dacáháⁿ yucu ñávǎha iní-yu quíndáá iní-yu nchaa tnúhu ndehnde ¹² cuèndá cuíta nihnú-yu, te ducaⁿ yǎha-yu chi ñǎ túú sándáá iní-yu tnúhu ndáá cǎháⁿ Yá Ndiòxí, chi mee-ni nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá cùdíí iní-yu quíde-yu, te cuíta nihnú-yu chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndiòxí cunduu.

Ñáyiu ní cachí Yá Ndiòxí naníhí tàhú

¹³ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyiu ïo cùu iní-gǎ cǎchí tnúhu-ndí xii-ndo sǎ ñǎ túú dàña ndee-ndí ndàcáⁿ táhú-ndí núu Yá Ndiòxí cuèndá-ndó, chi ducaⁿ tàú-xi cunduu, chi Yá Ndiòxí ní cachí-gǎ ndéé cùtnàhá vǎtá ngǎva-gǎ ñuyíú sǎ naníhí tàhú-ndó, te ðiu Espíritú-gǎ dacáháⁿ-xi iní-ndó ndècu yíñuhu-ndo núu-gǎ, te sándáá iní-ndó tnúhu ndáá cǎháⁿ-gǎ núu xiǎⁿ ní naníhí tàhú-ndó. ¹⁴ Chi cuèndá tnàhí-a ní cǎháⁿ ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo, te ducaⁿ ní naníhí tàhú-ndó chi ní sándáá iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú ní cǎháⁿ-ndí núu-ndó, te sǎá nduu te cundecu-ndo tnàhá-ndó núu ïo váha càa ní nduu táhú Xítóhó Jesucristú ndécú-gǎ.

¹⁵ Núu xiǎⁿ nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ïo cǎháⁿ-ndí dóho-ndo sǎ vǎ dáñá nihnu-ndo ichi-gǎ, te ni vǎ nàcuánaa-ndo nchaa tnúhu ní cǎháⁿ-ndí núu-ndó cùtnàhá ní xíndecu ndíhi ñaha-ndí xii-ndo, te ðiu-ni ducaⁿ càda-ndo nchaa tnúhu tendaha-ndí véxi. ¹⁶⁻¹⁷ Te xicáⁿ táhú-ndí núu-gǎ sǎ ná dàcáháⁿ-gǎ iní-ndó cùndecu-ni-ndo ichi-gǎ, te ducaⁿ ïo na chindee ñaha-gǎ xii-ndo cǎháⁿ-ndó mèe-ni tnúhu váha, te cada váha-ndo cùndecu-ndo nàcuáa cuu váha iní-gǎ, chi mee Dütú Ndiòxí ïo cùu iní ñáhá-gǎ xii-o, te ðiu-gǎ ní taxi-gǎ tnúhu ndee ìní cundecu ndíhi-o ni caa ni quíhíⁿ, te ní cachí

tnúhu tucu-gá ingá tnúhu váha sá cùndètu-o Xítóhó Jesucristú.

3

Cáháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiöxí cuèndá-ndí

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, ndéé núú ndíhí-nă cächí tnúhu-í xii-ndo sã cáháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiöxí cuèndá-ndí cuèndá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndí, te ducaⁿ ndíhí-ni cuténuu tnúhu Xítóhó Jesucristú nchaa xichi, te cudí iní-yu tnúhu-gá dàtná quidé nchòhó. ² Te cáháⁿ ndihí tucu-ndo Yă Ndiöxí cuèndá sá ná còto ñaha-gá xii-ndí, te ñá túú nă cada ñaha ñáyiú cuihna iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndí, chi ñá ncháă-yu sàndáá iní-yu tnúhu-gá. ³ Dico Xítóhó Jesucristú quidé-gă nchaa sá cáháⁿ-gá, te ñu-gá cada te nchòhó cundecu-ni-ndo ìchi-gá, te coto ñaha-gă xii-ndo cuèndá sá ñá túú nă cada ñaha yùcu ñávăha. ⁴ Te Xítóhó Jesucristú quidé-gă cùtnùní iní-ndí sá nchòhó quidé-ndó nchàa nacuáa ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo, te ñu-ni ducaⁿ càda-ndo cundecu-ndo. ⁵ Te xicáⁿ táhú-ndí núú Yă Ndiöxí sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cùu iní-ndó-gă, te ñu-ni-gá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cùnduu cahnu iní-ndó, chi Xítóhó Jesucristú ducaⁿ ño cahnú iní-gá.

Tàú-ó càda chiuⁿ-o

⁶ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, cáháⁿ-í dóho-ndo sá méé-gă cuíní-gá sá vă nihí tnáhá-gă-ndó ndihí ndéda-ni càa ñáyiú cächí sá sàndáá iní tnúhu-gá, ñáyiú ñá túú cuíní cada chiuⁿ, chi ñáyiú ducaⁿ xiquide ñá túú cuíní-yu tní-yu tnúhu sá ñí dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo. ⁷ Te nchòhó sa xini-ndó nacuáa cada-ndo cundecu-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo nacuáa quide-ndí. Te cùtnàhá ní xindecu ndihí ñaha-ndí xii-ndo chi ní ñíⁿ nduu ñá túú ní tühío-ndí. ⁸ Te ní ñá túú dícó ducaⁿ ní quèheⁿ-ndí sá ndécú ndihí ñáyiú caxi-ndí àdi canehe-ndí, chi cuéi nduu cuéi niú ío ní quide

chiuⁿ-ndí ní nihí-ndí díhúⁿ ñí saaⁿ-ndí nchaa sá ñí nàndíhí-ndí cuèndá sá ñá túú ní cuíní-ndí chichiuⁿ ñaha-ndí xii-ndo. ⁹ Te cuéi tàú ndisa-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo sã chindee ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, dico ní quide chiuⁿ-ndí cuèndá ní cuíní-ndí dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo nacuáa cada-ndo cundecu-ndo. ¹⁰ Te cùtnàhá ní xindecu ndihí ñaha-ndí xii-ndo ñí cachí-ndí sá ncháa ñáyiú ñá túú cuíní cada chiuⁿ te vă cuăha-ndó-yu sá caxí-yu.

¹¹ Te vitna nihí-ndí tnúhu sá ío daya nchòhó ñá túú tnàhí quide chiuⁿ-ndo, chi àúⁿ nă cuu ndí cuu ndí cuu-ni-ndo núú ndécú dàva-gá tnàha ñáyiú-ndo.

¹² Te yúhú cáháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiú ducaⁿ ñá túú cuíní cada chiuⁿ sá cádá chiuⁿ-ndo cuèndá nihí-ndó nchàa sá cóhó sã caxí-ndó, te duha cáháⁿ-í dóho-ndo, chi ducaⁿ cuíní Xítóhó Jesucristú Yaá táxí tnùní ñáhá xii-o cada-ndo, te òré cada chiuⁿ-ndo te vă ío cada dusaⁿ-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, vă dáñá ndéé-ndó càda-ndo mee-ni sá văha. ¹⁴ Te núú ñíⁿ ñáyiú ndècu ndihí-ndo ñá túú cuíní-yu tní-yu tnúhu cáháⁿ-ndí núú tütú-a, te cundehe-ni-ndo núú ndéda càa-yu, te vă nihí tnáhá-gă-ndó ndihí-yu cuèndá sá ná cùcahaⁿ núú-yu, ¹⁵ dico vă cúú ùhú iní-ndó-yu, chi cáháⁿ-ndó dóho-yu cada-ndo sã ndécú-ndó ìchi Xítóhó Jesucristú ndihí-yu.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihí-ná

¹⁶ Te mee Xítóhó Jesucristú ío váha cùu iní-gá ndécú-gă, te xicáⁿ táhú-í núú-gă sá méé-gă ná cádá te ío váha cuu iní-ndó tnáhá-ndó cundecu-ndo cuéi nása-gá ná cundecu-ndo. Te mee-gă ná cundecu ndihí ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo.

¹⁷ Te vitna yúhú té Păblú tée-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhá-í xii-ndo, te ñu-ni duha càa nchaa letrá-í nchaa núú tütú cádúha-í. ¹⁸ Te xicáⁿ táhú-í núú Xítóhó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PĀBLŪ QUIHĪⁿ NDAHA TÉ TIMŪTEÚ

*Té Pāblū cādūha-dé tutú quihīⁿ
ndaha té Timūteú*

¹ Yúhú té Pāblū ní tendaha ñaha Yá Ndiōxí cāhāⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiōxí cunduu, te ñu-gá cúu-gă Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xī-o núú ùhú núú ndáhú. Te tnàhá Xítohó Jesucristú ducaⁿ ñí cachí-gá sá cāhāⁿ-í tnúhu-gá, te ñu-gá ní taxi-gá tnúhu ndee ìní xī-o sá cūndecu-o ndihī-gá ñí caa ñí quihīⁿ. ² Te yòhó té Timūteú cúu-n ñí tée ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítohó Jesucristú chi ío váha ní sándáá ìní-n-gă. Te cādúha-í ñí tutú daquixi-í ndaha-n. Te xicāⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dútú Ndiōxí ndihī núú Xítohó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gă xīi-n, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cáda te ío váha cuu ìní-n cūndecu-n.

Cuendá nchaa ñáyiú dāndahú tnàha ñáyiú-xi

³ Te nàha-n nacuáa ní cāhāⁿ-í cūtnàhá ní quee-í ñuú Éfesú véxi-í distritú Macèdoniá, chi ní cachí-í sá quéndoo-n ñuú-áⁿ cāhāⁿ-n dōho nchaa ñáyiú dāndahú ñáhá cāhí sá cāhāⁿ tnúhu Yá Ndiōxí te ñá ndáá sá cāhāⁿ-yu tnúhu-gá, te ñu-ni ducaⁿ cāhāⁿ-í vitna cada-n cūndecu-n. ⁴ Te cúñaha-n xīi-yu sá vā cáda cuendá-yu nchaa cuendú ñihí-yu nācuáa ní xóo cada ñáyiú ní xīndecu ndéé sanaha, te nchaa cuendú-áⁿ dīcō chínàá ñáhá-xí chi ñá túú vèdana nāndihī-xi, te ñí ñá túú chindee ñaha-xi cada-o nacuáa cuiní Yá Ndiōxí, chi mee-ñí sá quindáá ìní-ó-gă quidé-xí quide-o nchaa nacuáa cuiní-gă.

⁵ Te duha cāhāⁿ-í cúñaha-n xīi-yu cuendá sá ná cū ìní-yu tnàha ñáyiú-yu, te xīni ñuhu-xi nduu ndoo nduu ñine ìní-yu, te cunduu váha ìní-yu, te quindáá ìní-yu Yá Ndiōxí, te

vá cání ñí cani úú ìní-yu, te núu ducaⁿ na cādá-yu te cuu ìní ndisá-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu. ⁶ Chi dava ñáyiú ñá túú-gă quidé-yu nchaa nācuáa cāhāⁿ-í-a, chi mee-ñá nchaa cuendá sá ñá túú vèdana nāndihī xīcāhāⁿ-yu. ⁷ Te cuiní-yu cāhāⁿ-yu nchaa tnúhu ní cāhāⁿ ndí Moisés dico ñá ndácū-yu, chi cuēi ñí yùhu ñí ìní-yu cāhāⁿ-yu dico ñá tècú tnūnī-yu nācuáa ní cāhāⁿ ndí, te ñí tnūhu cāhāⁿ mēē-yu ñá cūtnūnī ìní-yu nācuáa ndūu-xi.

⁸ Te sa nàha-o sá nchāá tnūhu ní cāhāⁿ ndí Moisés váha, te núu na tècú tnūnī-ó ñá cuendá ducaⁿ ñí ngūndecu nchaa tnúhu-áⁿ. ⁹ Te cūtnūnī ìní-ó sá ñá díú sá cúu-xí nchāa ñáyiú quide váha ndecu ñuyíú-a ñí ngūndecu nchaa tnúhu-áⁿ, chi ní ngūndecu-xi sá cúu-xí nchāa ñáyiú ñá túú quide váha, ndihī cuendá nchaa ñáyiú ío sáá ìní-xi, ndihī cuendá nchaa ñáyiú quide cuehé quidé dūha, ndihī cuendá nchaa ñáyiú ío ndecu cuéchi-xi, ndihī cuendá nchaa ñáyiú ñá túú nèhe vèdana sá yīñūhu núú Yá Ndiōxí, ndihī cuendá nchaa ñáyiú ñá túú cāhāⁿ váha cuendá ichi Yá Ndiōxí, ndihī cuendá nchaa ñáyiú sàhni tátá-xi ndihī nāná-xi, ndihī cuendá nchaa dava-gă ñáyiú sàhni tnaha, ¹⁰ ndihī cuendá nchaa cue tée cāhāⁿ ndihī ñáyiú ñihí te ñá díú ñāndihī-güedé cúu-yu, ndihī cuendá tucu nchaa ñáyiú ñihí cāhāⁿ ndihī cue tée te ñá díú yī-yu cūu-güedé, ndihī cuendá nchaa cue tée cāhāⁿ ndihī tnàha ndi mee tée-xi, ndihī cuendá nchaa ñáyiú chiváha tnàha ñáyiú-xi cuendá sá cuiní-yu ñihī-yu díhúⁿ, ndihī cuendá nchaa ñáyiú ndehnde, ndihī cuendá nchaa ñáyiú cācunehe ndéé Yá Ndiōxí cuendá cuiní-yu cutnūnī ìní tnàha ñáyiú-yu sá cāhāⁿ ndáá-yu, te ñá ndáá sá cāhāⁿ ndáá-yu, ndihī cuendá nchaa ñáyiú quide nchaa dava-gă sá ñá túú tàuchiuⁿ Yá Ndiōxí cadá-yu. Cuendá nchaa ñáyiú ducaⁿ xīquide ní ngūndecu nchaa tnúhu-áⁿ. ¹¹ Te nchaa tnúhu-áⁿ ñí-ni cūu-xi ndihī nchaa tnúhu sá ñí cachí Yá Ndiōxí cāhāⁿ-í, te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu váha vīhi, chi mee-gă ío váha ìní-gă.

Té Păblú ndàcáⁿ táhú-dě núú Yă Ndiöxí sá nǐ cundàhú iní ñáhá-gă xii-dě

12 Te Xítohó Jesucristú ní cutnùní iní-gá sá cádá ndáá-í cada-í nchaa chiúⁿ tahu-gá. Te ndàcáⁿ táhú-í núú-gă sá nǐ taxi-gá chiúⁿ-gá quidè-í, te ío chindee ñaha-gá xii-í. 13 Te ní taxi-gá chiúⁿ-gá quidè-í cuèi ní xóo cáháⁿ cuèhé-í cuèndá-gá, te cuèi ní xóo cúú cuèhé cúú duha-í nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá, te cuèi nándi-gá sá nǐ xóo cada-í-yu dico ní cundàhú iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-í, chi vátá quindáá-gá iní-í Xítohó Jesucristú cútnàhá ducaⁿ nǐ xóo cada-í, te ni ñă cútnùní iní-í nchaa sá quidè-í ní cùu, te cuèi ducaⁿ nǐ xóo cada-í, 14 dico Yă Ndiöxí ío ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-í te chindee ñaha-gá. Te mee Xítohó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í sàndáá iní-í-gá, te cùu iní-í nchaa tnàha ñáyiú-í.

15 Te nihí-ó tnùhu sá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a cuèndá sá dácăcu nihnu-gá nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. Te tnùhu-áⁿ cúú-xí ñⁿ tnùhu ndáá, te xini ñuhu-xi quindáá iní nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te yúhú cúú-í téé ío-gá ndécú cuèchi-xi núú Yă Ndiöxí ní cùu. 16 Te Yă Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gă ní dácăcu nihnu ñaha-gă xii yúhú téé xidó ndécú cuèchi-xi ní cùu, cuèndá cutnùní iní nchaa ñáyiú sá Xítohó Jesucristú ío càhnu iní-gá. Te sá dúcáⁿ nǐ quide ñaha-gă xii-í, te xíáⁿ cutnùní iní-yu sá nùu na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá te cundécú-yu ndihí-gá nǐ caa nǐ quíhíⁿ. 17 Te nchaa-o chí ná càchí-ó sǎ ío càhnu cuu Yă Ndiöxí, te canehe-o sǎ yíñùhu núú-gă nǐ caa nǐ quíhíⁿ, chi mee-gă cúú-gă Yaá táxí tnùní nchaa nduu nchaa quíú. Te cùu-gá ñⁿ Yaá ñá túú xini núú-ó, te ñⁿdii díí-ni-gă ío ndècu ndihí-gá nchaa sá xini tnùní-gá.

18 Te yòhó té Timùteú téé cùu datná ñⁿ déhe mee-í sa nàha-n nacuáa ní cáháⁿ dava-gá cue téé cáháⁿ tnùhu Yă Ndiöxí cuèndá-n, te ñⁿ-ni ducaⁿ cáháⁿ-ú tucu, te cada-n nchaa nacuáa cáháⁿ tnùhu-áⁿ chí ñⁿ-ni ducaⁿ tnùhu-áⁿ canu ichi ñaha-xi xii-n cada-n nchaa

nacuáa cuèni Yă Ndiöxí. 19 Te ío quindáá iní-n Xítohó Jesucristú, te cada váha-n cundecu-n nacuáa cundecu váha iní-n, chí dava ñáyiú ñá túú-gă ducaⁿ quidè-yu núu xíáⁿ ñá túú-gă sàndáá iní-yu nacuáa cáháⁿ tnùhu-gá. 20 Te ñⁿ-ni ducaⁿ nǐ quide té Himèneú ndihí té Lìjandrú ní dáñá ndèe-güedé ñá túú-gă sàndáá iní-güedé nacuáa cáháⁿ tnùhu Xítohó Jesucristú, te ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá ná cundoho-ná-güedé nùu nása cada ñaha sàculhá xii-güedé, te ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-í cuèndá sá vǎ cáháⁿ cuèhé-gá-güedé cuèndá Yă Ndiöxí.

2

Nacuáa cáháⁿ ndihí-o Yă Ndiöxí

1 Te na càchí tnùhu-í xii-n nchaa nacuáa cada-n. Te díhna-gá càchí tnùhu-í sá cáháⁿ ndihí-n Yă Ndiöxí cuèndá nchaa ñáyiú te núu nása cùu xíndécú-yu, te cácáⁿ táhú-n nùú-gă cuèndá-yu, te ducaⁿ ío ndacáⁿ táhú-n nùú-gă cuèndá nchaa sá vǎha quide ñaha-gá xii-yu. 2 Te ducaⁿ cáháⁿ ndihí-n Yă Ndiöxí cuèndá nchaa cue téé cùnuu ndihí cuèndá nchaa dava-gá cue téé cùchiúⁿ cuèndá cada váha-güedé, te ducaⁿ nchòo ñá túú nǎ cuu cundecu-o, te ñá túú tnàhí ná caní iní-ó cundecu-o, te ío cundecu yíñùhu-o núú Yă Ndiöxí, te cada-o nchaa nacuáa tàú-xi cunduu. 3 Te núu ducaⁿ na càda-o cáháⁿ ndihí-o Yă Ndiöxí cuèndá nchaa ñáyiú te quide váha-o, te ndùu vétú iní Yă Ndiöxí Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. 4 Te mee-gă cuèni-gá sá ncháá ñáyiú tecú tnùní-yu nchaa tnùhu cáháⁿ-gá, chí cuèni-gá sá nánihí tàhú-yu. 5 Te ñⁿ-ni Dútú Ndiöxí ndécú, te ñⁿ-ni Xítohó Jesucristú, te medii-ni Xítohó Jesucristú quidè-gă tnàhá tnùhu-o ndihí Yă Ndiöxí. 6 Te Xítohó Jesucristú ní dáñá-gă mée-gă ní sahní ñaha-güedé xii-gá cuèndá sá cuèni-gá sá cácu nihnu nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú núú ùhú núú ndàhú. Te Yă Ndiöxí cuèni-gá sá ncháá ñáyiú ñuyíú ndécú vitna níhí-yu tnùhu nacuáa ní cuu ní xihí Xítohó Jesucristú. 7 Te Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cáháⁿ-í tnùhu-áⁿ

ndëni ní cuu núú xĩndecu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràèl, te mee-ni tnũhu ndáá dánèhé-í-yu nàcuáa quindáá iní ñáhã-yu xii-gá, te yúhú càháⁿ ndáá-í sá Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá càháⁿ-í tnũhu-gá chi ndècu ndihí-í Xítóhó Jesucrístú, te ñá túú dándahú ñáhà-í xii-n.

8 Te yúhú cuiní-í sá ncháá xichi càháⁿ ndihí cue téé Yá Ndiõxí, te na cùnduu ndoo cunduu nine iní-güedé òré ndonehe-güedé ndaha-güedé càháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-gá, chi vá cúú cùdééⁿ-güedé cuendá nchaa sá quidé ñaha ñáyiú xii-güedé, te ni vã cání iní-güedé cúcuèhé tnáhã-güedé ndihí-yu. 9 Te càchí tnũhu-í xii-n sã ncháá ñáyiú dñí ná cùnduu díoyu nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cùnduu cuehé cunduu duha dàtná cáá dño nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te na ndádã-yu díquĩ-yu nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá ndádã cuèhé ndada duhá-yu, te vá cání iní-yu cunduu víi-yu ndihí sá ïo ndèyáhu, te ni vã cání iní-yu cuihnú-yu dóó sã ïo ndèyáhu. 10 Te mee-ni sã vãha cadã-yu, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa ñáyiú dñí ndécú ichi Yá Ndiõxí. 11 Te òré tàcã-yu núú dácuahá-yu tnũhu Yá Ndiõxí, te cue ñáyiú dñí-áⁿ na nãhi dacuahá-yu tnũhu-gá, te cadã-yu nchaa nàcuáa càháⁿ cue téé dàcuaha ñaha xii-yu tnũhu-gá. 12 Te yúhú càchí-í sá vá cúú dàcuaha ñáyiú dñí cue téé, te ni vã cúú tàxi tnuní ñáhã-yu xii-güedé chi cunduu tnávíi-ni yuhú-yu cundedóho-yu. 13 Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cadã-yu, chi Yá Ndiõxí ní cadúha-gá díhna-gá té Àdán te dàtnùní ní cadúha-gá tá Èvá. 14 Te ñá díú mèe té Àdán ní dándahú ñáhã sàcuíhnã xii-dé, chi tá Èvá ní dándahú-xi, te ñá túú ní quide váha-xi núú Yá Ndiõxí sá dúcãⁿ ñí sándáá iní-xi tnũhu ní càháⁿ sàcuíhnã-ãⁿ. 15 Dico ñáyiú dñí ní nduu táhũ-yu sá cóo dèhe-yu, te naníhí tàhũ-yu te núú vá dáñã ndèé-yu canchicúⁿ nihnú-yu ichi Yá Ndiõxí, te cundecu yíñhũ-yu núú-gã, te cuu iní-yu nchaa tnãha

ñáyiú-yu, te cadã-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu cundecú-yu.

3

Nàcuáa tàú cue téé yindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí cada-güedé

1 Te ío ñⁿ tnũhu càháⁿ ñáyiú sá nõu ñⁿ téé cuiní quindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí, te ñⁿ sá vãha cuiní-dé cada-dé càchí-yu, te ndáá quèé-xí tnũhu càháⁿ-yu. 2 Te yúhú càchí-í sá cuè téé ducaⁿ na quindaha ñaha xii ñáyiú te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé quide ndáá cuendá sá vá càháⁿ ñáyiú cuendã-güedé sã ñã túú quide ndáá-güedé. Te na cùu-güedé cue téé ndèca ñⁿ caa-ni ñadihí, te na cùu-güedé cue téé ñã túú quide cutexínu ndècu, te na cùu-güedé cue téé quide nchaa nacuaáa tàú-xi cunduu, te na cùu-güedé cue téé sãñaha nõu vehe ndetatú nchaa ñáyiú ñuhu ichi, te na cùu-güedé cue téé dñehé ñáhã vãha xii ñáyiú tnũhu Yá Ndiõxí. 3 Te vá cúú-güedé cue téé quihu, te ni vã cúú-güedé cue téé ndècu pletú, te ni vã cúú-güedé cue téé dicó-ni ducaⁿ ñihí díhúⁿ, te ni vã cúú-güedé cue téé sãni iní nãá, te ni vã cúú-güedé cue téé ñuhu iní mee-ni díhúⁿ. Chi na cùu-güedé cue téé váha iní-xi te cunduu càhnu iní-güedé. 4 Te na cùu-güedé cue téé ío váha sãnu ichi ñadihí-xi ndihí landú-xi, te na cùu-güedé cue téé quide nacuaáa sãndáá iní ñáhã landú-xi cuendã canehe-güexi sã yíñhũ núú-güedé. 5 Chi núú cùu-güedé cue téé ñã ndácú cànuichi ñadihí-xi ndihí landú-xi, te vá ndácú-güedé quindaha-güedé cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí. 6 Te vá cúú-güedé cue téé íchí ñí sãndáá iní-xi tnũhu Yá Ndiõxí, chi na cuáhãⁿ te cada ñinu-güedé mée-güedé te cuíta nihnu-güedé dàtnã ní xíta nihnu sàcuíhnã. 7 Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé càháⁿ váha ñáyiú cuendã-xi, cuèi ñã díú ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí cuendã sã vá cuátnũhu ñaha ñáyiú xii-güedé, chi núú ñáhã te cudana

te sácuihná quesaha-xi tàxi tnuní ñáhá-xí xii-güedé.

Cue téé chindee ñaha xii cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí

⁸ Te tnàhá cue téé chindee ñaha xii cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí xíní ñùhu-xi cuu-güedé cue téé quide nchaa nacuaá tàú-xi cunduu, te vá cúú-güedé cue téé càchí sá càháⁿ ndáá te ñá ndáá, te ni vâ cúú-güedé cue téé quihu, te ni vâ cúú-güedé cue téé sàni iní-xi dicó-ni ducaⁿ ñíhí dǐhúⁿ. ⁹ Te xìni ñùhu-xi cuu-güedé cue téé ñá túú dàña ndeé sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí, te na cùu-güedé cue téé ío váha cùu iní-xi cuendá nchaa sá váha quide-güedé. ¹⁰ Te xìni ñùhu-xi coto ndeé ñáhá xii-güedé te núu cùu-güedé cue téé quide váha, te núu cùu-güedé cue téé quide váha ña te cuu chindee-güedé cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí. ¹¹ Te tnàhá tucu nchaa ñáyiú dǐhí ná càdá-yu nchaa nacuaá tàú-xi cunduu, te vá cùndùu yiti yuhú-yu, te ni vâ cúú-yu ñáyiú quide cutexínu ndècu, te na cùú-yu ñáyiú ío váha quide ndáá. ¹² Te nchaa cue téé chindee ñaha xii cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, xìni ñùhu-xi cuu-güedé cue téé ndècu ñⁿ caa-ni ñadihí-xi, te na cùu-güedé cue téé sànu ichi váha ñadihí-xi ndihí landú-xi. ¹³ Te núu na càda ndáá-güedé chindee-güedé cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te canehé-yu sá yíñùhu núú-güedé, te ducaⁿ te vá cúú càháⁿ núú-güedé càháⁿ-güedé núú ñáyiú tnúhu Xítohó Jesucristú sá sàndáá iní-güedé.

Ío càhnu cuu tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí

¹⁴ Te cuiní-í ndihí-ni quixi coto ñaha-í xii-n dico díhna-gá cadúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n ¹⁵ chi na cuaháⁿ cuyaa-í. Te xíaⁿ núu cadúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n cuendá cutnùní iní-n ñasa cada-n cùndecu-n ndihí nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí. Te ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná ñⁿ

vehe cùu cuendá Yá Ndiöxí Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quiú, chi ndècu ndihí ñaha-gá xii-yu, te cùú-yu ñáyiú càháⁿ váha cuendá tnúhu-gá. ¹⁶ Te cùtnuní ndáá iní-ó sǎ ío càhnu cuu tnúhu càháⁿ Xítohó Jesucristú, tnúhu sá càháⁿ nacuaá ndùu ichi ndecu-o, te duha càháⁿ tnúhu-áⁿ:

Te ní quixi Yá cúú Ndiöxí ñuyíú-a ní cuu-gá ñⁿ ñáyiú,

te Espiritú Yá Ndiöxí ní càháⁿ ndáá-xi sá cúú-gǎ ñⁿ Yaá ío váha quide ndáá,

te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní xíní ndáá-xi nchaa nacuaá ní quide Yaá ní quixi ñuyíú-a.

Te ní xité nuu tnúhu-gá ñihí ñuyíú-a, te ndèni ní cuu ní ngúita-yu sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá,

te mee-gǎ cuánda-gá andiu.

Duha càchí tnúhu-áⁿ.

4

Ñáyiú dàña ñihnu vá quíndáá-gá iní-yu Yá Ndiöxí

¹ Te Espiritú Yá Ndiöxí càháⁿ ndáá-xi sá sáá nduu dàña ñihnu dava ñáyiú ndècu ichi-gá vá quíndáá iní ñáhǎ-gǎ-yu xii-gá, te ducaⁿ chi cue espíritú cùndihí yucu ñávǎha dandáhú ñáhǎ-xí xii-yu, te mee-ñǎ nchaa tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiú cùndihí nchaa espíritú-áⁿ cuhuⁿ iní-yu. ² Te nchaa ñáyiú ducaⁿ cùndihí cue espíritú cùndihí yucu ñávǎha-áⁿ cúú-yu ñáyiú ío dándahú méé-xí chi càchí-yu sá càháⁿ ndáá-yu te ñá ndáá, te ñá túú tnàhí-gá ná quidé-xí iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu.

³ Te ñáyiú-áⁿ quesàhá-yu sá vâ cúú càndeca tnaha ñáyiú, te ni vâ cúú càxí-yu dava núú sǎ xíní-yu caxí-yu, dico Yá Ndiöxí ní cadúha-gá nchaa sá nchító-ó cuendá caxi-o, te cuiní-gá sá ncháá nchòo ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ndacáⁿ táhú-ó núú-gǎ òré caxi-o. ⁴ Te nchaa sá ñí cadúha Yá Ndiöxí cúú-xí sǎ váha te vá dáquée tíhú-ó, te xìni ñùhu-xi ndacáⁿ táhú-ó núú-gǎ cuendá nchaa xíǎⁿ. ⁵ Te Yá Ndiöxí càchí-gá sá méé-gǎ quidé-gǎ

cúu-xí sã vãha sã cúu-xí-ó te núu na ndàcáⁿ táhú-ó núú-gã.

Tée quide ndáá xínú cuèchi núú Xìtohó Jesucristú

⁶ Te núu na dàcuaha-n ñáyiú ndècu ndihí-o ichi Xìtohó Jesucristú nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a ña, te cuu-n ìⁿ tée quide ndáá xínú cuèchi núú-gã, te nducu ndèe-ni-n dacuaha-n tnúhu Yá Ndiòxí sã sàndáá iní-n, te canchicúⁿ nihnu-ni-n càda-n nchaa nacuáa càháⁿ-gã, te núu ducaⁿ nà cada-n, te níhí ndéé-n cùndecu-n ichi-gã.

⁷ Te vá cáda cuendá-n nchàa cuendú cuèhé cuendú duha càháⁿ ñáyiú, ndihí nchaa dava-gã cuendú sã ñà túú nàndíhi cuendá sã ñà túú nã cumání-n cùndecu-n núú Yá Ndiòxí.

⁸ Te núu ìⁿ chiuⁿ cada-o te nàcaá luha yiqui-o te nàndíhi-xi luha, dico ío-gã nàndíhi-xi te núu cada-o sã cùndecu yíñuhu-o núú Yá Ndiòxí. Te núu ducaⁿ na càda-o te cùu-xi ìⁿ sã vãha sã cúu-xí-ó vitna, te ni caa ni quíhíⁿ ducaⁿ cùu-xi ìⁿ sã vãha sã cúu-xí-ó. ⁹ Te xini ñuhu-xi sã ncháá-ndó quindáá iní-ndó nchàa tnúhu càháⁿ-í-a chi cùu-xi tnúhu ndáá. ¹⁰ Te vitna ío nducu ndee-o quide-o chiuⁿ Yá Ndiòxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú te quide ndee iní-ó cuendá nchaa sã quidé ñàha ñáyiú xii-o, chi sàndáá iní-ó sã díú-gã chindèe ñaha-gã xii-o. Te nchaa ñáyiú cùndahú iní ñáhá-gã te chindee ñaha-gã xií-yu, dico ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gã ío-gã cúnúú-yu chindee ñaha-gã xií-yu, chi dàcácu nihnu ñaha-gã núú ùhú núú ndàhú.

¹¹ Te nchaa tnúhu-áⁿ cñaha-n xií-yu, te càháⁿ-n dõho-yu sã ná càdá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi. ¹² Te ío cada vãha-n cùndecu-n cuendá sã vã yõo daquèe tíhú ñáhá xii-n cuendá sã cúu-n tée cuechi, te ío vãha càda-n nchàa sã tàú-n càda-n cuendá ducaⁿ canchicúⁿ nihnu nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te vii vii càháⁿ ndihí-n-yu, te cuu iní-n-yu, te ío quindáá iní-n Yá Ndiòxí, te mee-ni sã vãha cani iní-n, te ducaⁿ càda-n cuendá canchicúⁿ nihnú-yu. ¹³ Te nini cùyaa-í quixi-í, te ío nducu ndèe-n càháⁿ ndodo-n tnúhu Yá Ndiòxí

núu-yu, te dacuàhá-n-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gã, te càháⁿ-n dõho-yu nàcuáa cuu vii cuu vãha iní-yu cundecú-yu ichi Yá Ndiòxí. ¹⁴ Te vá dáñá ndèe-n càda-n nacuáa nduu táhú ní taxi Yá Ndiòxí ní ngúndecu ndihí-n cùtnàhá ní sacáⁿ ndodo cue tée yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí ndaha-güedé díquí-n, te ní cachí tnúhu-güedé sã dúcáⁿ ní cuiní Yá Ndiòxí cunduu.

¹⁵ Te ni yùhu ni iní-n càda-n nchaa nacuáa càháⁿ-í-a cuendá sã ná quíní ñáyiú sã ío-gã vãha ta quide-n cuáháⁿ. ¹⁶ Te ío vãha cundehe-n nchàa nacuáa quide-n, ndihí nchaa nàcuáa dānehé-n-yu, te vá dáñá ndèe-n dùcaⁿ cada-n. Te núu ducaⁿ na càda-n te nduu táhú-n cùndecu vãha-n núú Yá Ndiòxí ni caa ni quíhíⁿ ndihí nchaa ñáyiú na tédóho nchaa tnúhu càháⁿ-n.

5

Nàcuáa tàú-xi cada-o cùndecu-o ndihí ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí

¹ Te vá ténàá-n nchàa cue tée cùu sacuéhé chi vii vii càháⁿ-n dõho-güedé, te cada iní-n sã dàtná tātá-n cùu-güedé, te diu-ni ducaⁿ vii vii càháⁿ-n dõho nchaa cue tée cuechi, te cada iní-n sã dàtná cue ñaní-n cùu-güedé. ² Te diu-ni ducaⁿ vii vii càháⁿ tucu-n dõho nchaa ñáyiú dñí ñáyiú cùu sacuéhé, te cada iní-n sã dàtná nāná-n cùu-yu, te diu-ni ducaⁿ vii vii càháⁿ tucu-n dõho nchaa ñáyiú dñí ñáyiú cuechi, te cada iní-n sã dàtná cue cúha-n cùu-yu, te ío cuu vãha iní-n òré ducaⁿ càháⁿ-n dõho nchaa ñáyiú cuechi-ãⁿ.

³ Te canehe-n sã yíñùhu núú ñáyiú dñí ní quendóo quèé, te chindèe-n-yu núu ndàhú-yu. ⁴ Te núu ìⁿ ñaha quèé ndécú cuè déhe-aⁿ àdi cue déhe ñani-aⁿ, te ío xini ñuhu-xi cada-güexi nchaa nacuáa tàú-xi cunduu núu-aⁿ chi ducaⁿ cuiní Yá Ndiòxí cada-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te nānchocáva-güexi quide-güexi sã vãha sã cúu-xí ñáyiú ní dācuéhnú ñàha xii-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te quide vãha-güexi te ío nduu vétú

iní Yă Ndiöxí. ⁵ Te ñáyiú quèé ñáyiú ndàhú ndécú ichi Yă Ndiöxí sàndáá iní-yu sá díú-gă chindèe ñaha-gá xií-yu, te cuèi nduu cuèi niú ñá túú dàña ndeé-yu càháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-gá. ⁶ Te nchaa ñáyiú quèé cúdí iní quidé nchaa sá cuèhé sá dúhá cùú-yu dàtná ñáyiú ní xihí cuèi ndècu vívũ-yu. ⁷ Te cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá ná cádá-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í-a cuèndá sá ñà túú nă cumání-yu cundecú-yu, te ducaⁿ vă yõ cáháⁿ cuèhé cuèndá-yu. ⁸ Te ío xini ñuhu-xi chindeé-yu cue tnàha ñáyiú-yu, dico ío-gá xini ñuhu-xi chindeé-yu cue ñáyiú cùu ndi meé-yu ndècu ndihí-yu, te núu vá dúcáⁿ càdá-yu te ñá túú-gă sàndáá iní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te vihi-gá quidé-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha.

⁹ Te chido tnùní-n mèe-ni ñáyiú quèé ñáyiú sa ndècu únídico cuía-xi àdi vihi-gá cuèndá ñáyiú-áⁿ cadá-yu nchaa nàcuáa cuini Yă Ndiöxí núu nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá, te ñáyiú-áⁿ xini ñuhu-xi cuú-yu mee-ni ñáyiú ní quide ndáá ní xindecu ndihí yí-xi. ¹⁰ Te na cùú-yu ñáyiú quèé quidé vâha cùú-yu núu nchaa ñáyiú, te na cùú-yu ñáyiú quèé xini canu ichi váha cue landú-xi, te na cùú-yu ñáyiú sãñaha nùu vehe ndetatú cue ñáyiú ñuhu ichi, te na cùú-yu ñáyiú ndècu túha quide nani chiúⁿ cuèndá cue ñáyiú ndècu ichi Yă Ndiöxí, te na cùú-yu ñáyiú chindee nchaa ñáyiú ndècu ndihí tnúndòho tnúhu ndàhú, te na cùú-yu ñáyiú ñá túú dàña ndeé quidé nchaa núu sã vâha.

¹¹ Te vá chídó tnùní-n ñáyiú quèé ñáyiú ñá túú ndècu únídico cuía-xi cada chiúⁿ Yă Ndiöxí, chi núu cuechi-gă-yu ña, te vá cúndáá-yu cadá-yu chiúⁿ-gá, chi quesàhá-yu natnándaha tucú-yu. ¹² Te sá cuèndá xiáⁿ te nacháhu-yu núu Yă Ndiöxí, chi vá cádá-gă-yu nàcuáa ní cuu tnúhu cadá-yu ni cùu. ¹³ Te ngúíta-yu cani iní-yu quíhíⁿ-yu ndi vehe ndi vehe caca nihní-yu, te nchaa ñáyiú ducaⁿ

quide ío cùu cuhndú-yu, te cùyiti yuhú-yu, te ndèni ní cuu cuáháⁿ-yu chinee díquíⁿ-yu vehe tnàha ñáyiú-yu ndèhé-yu núu nása ndécú-yu, te ñá túú tàú-yu ducaⁿ càdá-yu, te càháⁿ-yu mee-ni tnúhu sá ñà túú nàndíhi. ¹⁴ Núu xiáⁿ cuini-í sá ncháá ñáyiú quèé ñáyiú cuechi na natnándaha tucú-yu cuèndá cuú-yu náná, te ducaⁿ càdá-yu nchaa sá xini ñuhu-xi cadá-yu vehé-yu, te núu ducaⁿ na càdá-yu, te nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-o vá nihí-gá-yu tnúhu cáháⁿ cuèhé-yu cuèndá tnúhu Yă Ndiöxí. ¹⁵ Te dava ñáyiú quèé ndécú ichi Yă Ndiöxí ní cùu ní dáñá-yu te ní tní-yu tnúhu càháⁿ sácuíhná.

¹⁶ Te núu dava ñáyiú ndècu ichi Yă Ndiöxí ndécú ndihí-yu ñⁿ ñaha quèé cúú ndi meé-yu ña, te tàú-yu chindee ñàhá-yu xii-aⁿ cuèndá sá vă ío chi chiúⁿ-aⁿ nchaa ñáyiú ndècu ichi Yă Ndiöxí, te ducaⁿ te nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá-áⁿ nihí ndéé-gă-yu chindèe-yu dava-gá ñáyiú quèé ñá túú vèdana ndècu ndihí.

¹⁷ Te nchaa cue téé ío váha quide yindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yă Ndiöxí ío xini ñuhu-xi canehe sá yíhí ñuhu núu-güedé, te chindee ñàha xii-güedé. Te uuⁿ-gá tàú ñáyiú ducaⁿ càdá-yu sá cúú-xí nchaa cue téé ni yùhu ni iní càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁸ Te núu tütú Yă Ndiöxí càchí-xi: “Vá chíhí-ndó ñunu yuhu ndicutu oré danchihí-dí triú”, duha càchí-xi. Te càchí tucu-xi ingá xichi: “Ëⁿ téé quide chiuⁿ dacuítí tàú-xi sá cùhúⁿ yáhu-dé”, duha càchí-xi núu tütú-gá.

¹⁹ Te núu ío ñáyiú véxi sàcáⁿ cuéchi núu-n cuèndá ñⁿ téé yindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yă Ndiöxí ñá, te cada cuèndá-n tnúhu càháⁿ-yu te núu véxi-yu ndihí úú àdi úní ñáyiú càháⁿ ndáá nàcuáa ní cuu, áⁿ núu ñáhá te vá cádá cuèndá-n tnúhu càháⁿ-yu. ²⁰ Te núu cue téé yindaha ñaha xii ñáyiú-áⁿ ndécú cuéchi-güedé, te cáháⁿ-n dôho-güedé núu nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá cuèndá sá dává-gă-yu vá cùyíⁿ-yu ducaⁿ càdá-yu. ²¹ Te

Yá Ndiöxí ndihi Xítohó Jesucristú náhá-gã ndihi cue espíritú xínú cuèchi núú-gã sá yùhú càháⁿ-í dóho-n sã cáda-n nchaa nacuaa càháⁿ-í-a, te ìⁿ-ni càháⁿ ndihi-n cuè téé xíní tnáhá ndihi-n, ndihi cue téé ñá túú xíní tnáhá ndihi-n. ²² Te vá ìo cundihí iní-n tàxi ndecu-n ìⁿ téé quindaha ñàha xii ñáyiú, chi díhna-gá cada cuendá-n te núú cùu-dé ìⁿ téé quide ndáá, chi núú cuendá-ni na tàxi ndecu-n-dé te vá cáda ndáá-dé, te yòhó ndaa díquí-n cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá càda-dé, te ìo coto-n mèe-n vá cáda-n ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá.

²³ Te ducaⁿ ìo mee-ni cùhú xití-n te vá cóhó-n mèe-ni ndute, chi tnáhá luha vínú ndéhé yoho yàha stilé coho-n cuendá cada tátna-xi.

²⁴ Te dava ñáyiú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te cùtnuní tucu sá náchãhu-yu na sàá nduu, te dava tucú-yu chi ñá túú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, dico na sàá nduu cùndáá cuèchi-yu te dáva-áⁿ cutnùní. ²⁵ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa sá váha quide dáva-yu chi cùtnuní, te cuèi ñá túú cùtnuní òré-ni dico dacuítí sã sàá nduu cùtnuní.

6

¹ Te nchaa ñáyiú ndècu tnuú quidé chiúⁿ ndihi ìⁿ patróóⁿ xini ñuhu-xi ìo canehé-yu sá yíñuhu núú-dé cuendá sá vã càháⁿ cuèhé ñáyiú cuendá Yá Ndiöxí, te ni vã càháⁿ cuèhé-yu cuendá tnúhu-gá. ² Te núú patróóⁿ cue ñáyiú xínu cuechi-áⁿ sãndáá iní-dé Yá Ndiöxí, te ñá díú sã dúcáⁿ sãndáá iní-dé Yá Ndiöxí te vá cánèhé-yu sá yíñuhu núú-dé, chi uuⁿ-gá tàú-yu cada váha-yu cunu cuèchí-yu núú-dé, te ducaⁿ na càda-yu chi xínu cuechí-yu núú tãe sãndáá iní ndihí-yu tnúhu Yá Ndiöxí. Te vá dáñá ndéé-n dànehé-n-yu nchaa nacuaa càháⁿ-í-a, te cúñaha-n xii-yu sá ná càda-yu.

Nduu vétú iní-ó cùndecu-o

³ Te ìo cue téé ñá túú tní-güedé nacuaa càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú, te cue téé-áⁿ càchí-güedé sá càháⁿ ndáá-güedé dico ñá ndáá, chi ñá túú càháⁿ-güedé nacuaa cuáháⁿ tnúhu-gá. Te nchaa tnúhu Xítohó Jesucristú cúu-xí mèe-ni tnúhu ndáá, te chindee ñaha-xi cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. ⁴ Te nchaa cue téé ducaⁿ xiquide quide cahnu-güedé méé-güedé dico ñá túú vèdana xíní-güedé, te cue téé-áⁿ ñá túú ndècu váha iní-güedé chi nándi tnúhu sá ñá túú nãndíhi cuíní-güedé cútnáha-güedé. Te ngüíta-güedé cúu cuèdú iní tnáhá-güedé, te náá ndihi tnáhá-güedé, te xicuèhé tnáhá-güedé, te ñá túú-gã cúu váha iní núú tnáhá-güedé. ⁵ Te cue téé-áⁿ mee-ni náá-güedé chi ñá túú sãni váha iní-güedé, te ni ñá túú xíní-güedé nacuaa cuáháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te càchí-güedé sá ìo váha cundecu-güedé ichi-gá chi sãni iní-güedé sá ìo vãi díhúⁿ ñihí-güedé cundecu ndihi-güedé. Te yúhú càháⁿ-í dóho-n sã vã ñihí tnáhá-n ndihi nchaa cue téé ducaⁿ xiquide. ⁶ Te ndáá sá ichi Yá Ndiöxí cúu-xí ìⁿ ichi sá ìo váha cundecu-o, dico xini ñuhu-xi nduu vétú iní-ó nacuaa ndècu-o ñuyíú-a.

⁷ Te nchoo cuè ñáyiú chi ñá túú vèdana nèhe-o ní quexìo ñuyíú-a, te diu-ni ducaⁿ ñá túú vèdana canehé-o quíhíⁿ òré ná cùú-ó. ⁸ Te ìo xini ñuhu-xi nduu vétú iní-ó te núú ndècu-ni sã cúnchìto-o ndihi dóo cuihnu-o. ⁹ Te ìo ñáyiú ìo cuíní-yu cuu cuicá-yu, te ñáyiú-áⁿ dácàhu iní ñáhá yùcu ñávãha xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá càhu iní-yu quidé-yu, te nchaa sá quidé-yu-áⁿ ñá túú vèdana nãndíhi-xi chi uuⁿ-gá ndádá ndáhú ñáhá-xi xii-yu, te dàcuíta nihnu ñaha-xi. ¹⁰ Chi nchaa ñáyiú ñuhu iní mee-ni díhúⁿ, te xíáⁿ quidé-xí ngüíta-yu sãni iní-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te ìo ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí te sá tnúhu ducaⁿ ñuhu iní mee-ni díhúⁿ ní dáñá-yu ñá túú-gã sãndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te vitna ñá túú tnáhi-gá ndècu

vãha iní-yu.

Cahni iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yã Ndiõxí chi sàndáá iní-ó-gã

¹¹ Te yòhó té quide chiuⁿ Yá Ndiõxí xini ñuhu-xi vá cáda-n dàtná quidé nchaa ñáyiú ní cachí-í sá ñà túú quide ndáá, te vá dáñá ndèé-n càda ndáá-n cùndecu-n, te cada-n nàcuáa nduu vétú iní Yã Ndiõxí, te ío quindáá iní-n-gã, te cuu iní-n nchaa tnaha ñáyiú-n, te cada càhnu iní-n nchaa sá ná yãha-n cùndecu-n ichi-gá, te cunduu ndàhú iní-n. ¹² Te cahni iní-n càda-n nchaa nacuáa cuiní Yã Ndiõxí chi sàndáá iní-n-gã, te ío cuhuⁿ iní-n sá cùndècu-n ndihí Yá Ndiõxí ni caa ni quíhíⁿ, chi ñu cuendá tnàhí-áⁿ nì cáháⁿ ñáhá-gã xii-n, te ní cáháⁿ ndáá-n núú vai ñáyiú sá ío váha sàndáá iní-n-gã.

¹³ Te Yá Ndiõxí Yaá quidé nchito nchaandi túhú sá ío ñuyíú naha-gá sá càháⁿ-í dóho-n vitna, te ñu-ni ducaⁿ naha tucu Xítohó Jesucristú Yaá ní cáháⁿ tnúhu ndáá núú tẽ Pilatú ¹⁴ sá quindáá iní-n càda-n nchaa nacuáa càháⁿ Yã Ndiõxí, te nchaa tnúhu càháⁿ-gá cada-n nàcuáa vá dáquèe tíhú ñáhá ñáyiú xii-n, te ducaⁿ-ni càda-n ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. ¹⁵ Te quixi tucu-gá chi ducaⁿ ñí cachí Yã Ndiõxí cunduu, te mee Yã Ndiõxí ñáhá-gã ná nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. Te Yá Ndiõxí ío váha cùu iní-gá te ñndii díí-ni-gã ío-gá cùnùu-gá dàcúxí cuè téè tàxi tnuní ñndii ñndii nàcióⁿ ndihí nchaa ñáva-gá cue téè cùnùu, chi tàxi tnuní ñáhá-gã xii-güedé, te nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú-a tàxi tnuní-gá. ¹⁶ Te ñu-gá cúú-gã Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, te ío càhnu cuu-gá chi dàtná dáyhé nchíanchii dàyhé-xi núú ndécú-gã, te vá yõo ñndii cùyii dayatni núú ndécú-gã, te ni ñá túú nì ñndii ñáyiú xini ñáhá xii-gã te ni vá ndácũ-yu quini ñáhá-yu xii-gã. Te ío na cànehe nchaa ñáyiú sá yíñuhu núú-gã ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ ío na tàxi tnuní-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cunduu.

¹⁷ Te cáháⁿ-n dõho nchaa ñáyiú cuica ndècu ndihí nchaa sá ío ñuyíú-a cuendá sá vá cáda càhnu-yu mée-yu, te duuⁿ duuⁿ vá cùndéé iní-yu ni ñndii sá ndécú ndihí-yu chi vá cúdí-xi, te cáháⁿ-n dõho-yu sá ná cùndéé iní-yu Yá Ndiõxí chi ñu-gá cúú-gã Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, te chitu núú ndáhá tàxi-gã nchaa sá xini ñuhu-o, chi cuiní-gá sá ío cuu váha iní-ó cùndecu-o. ¹⁸ Te cáháⁿ tucu-n dõho-yu sá ná cáda-yu mee-ni sá váha, te cuendá nchaa sá váha cáda-yu-áⁿ te cuú-yu ñndii ñáyiú cuica sá cúú-xí Yã Ndiõxí, te na cùndecu túha-yu chindéé-yu cue ñáyiú ndàhú cuñhá-yu sá xini ñuhú-yu. ¹⁹ Te núu ducaⁿ na cáda-yu te Yá Ndiõxí cuñhá-gã sá ndúú tãhú-yu na sàá nduu, te ngùndecu váha-yu ndihí-gã ni caa ni quíhíⁿ.

Tnúhu ndéé núú ñndii-á

²⁰ Te yòhó té Timùteú càháⁿ-í dóho-n sá ío cada cuendá-n vá dáma tnúhu ní taxi Yá Ndiõxí danèhé-n ñáyiú, te vá cáda cuendá-n nchaa cuendú cuèhé cuendú duha ío ñuyíú-a chi ñá túú nàndii-xi, te ni vá cáda cuendá-n nchaa tnúhu xitnaha ñáyiú càchí sá xicá naha tnúhu cue téè túha chi ñá díú ñndii tnúhu ndáá cúú-xí. ²¹ Te ío ñáyiú ñá túú-gã sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndiõxí, chi ní quide cuendá-yu nchaa tnúhu xica naha ñáyiú-áⁿ.

Te Yá Ndiõxí ná chindéé chitúu ñaha-gã xii-n. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío cada ndee iní-nã vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ TIMÙTEÚ

*Té Pāblú cādūha-dé tutú quíhíⁿ
ndaha té Timùteú*

¹ Yúhú té Pāblú ní tendaha ñaha Yá Ndiòxí cāháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñāyiu, chi ducaⁿ nǐ cachí Yá Ndiòxí cunduu. Te cāháⁿ-í dàtná ní cachí Yá Ndiòxí sá ncháá nchò ñāyiu ndècu ndíhi Xítohó Jesucristú naníhí tǎhú-ó. ² Te yúhú té Pāblú cādūha-í tutú-a daquixi-í ndaha yòhó té Timùteú chi ío cùu iní ñáhà-í xii-n, te diu-í ní sanu ichi ñaha-í xii-n ichi Xítohó Jesucristú, te xicáⁿ tǎhù-í núú Dütú Ndiòxí ndíhi núú Xítohó Jesucristú sá ío na chindee chítúu ñaha-gǎ xii-n, te cundǎhú iní ñáhá-gǎ, te ducaⁿ ndì nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-n cùndecu-n.

Cáháⁿ váha-o cuèndá Xítohó Jesucristú

³ Te cuèi nduu cuèi niú ducaⁿ-ni cāháⁿ ndíhi-í Yá Ndiòxí cuèndá-n, te ndàcáⁿ tǎhù-í núú-gǎ, te xínu cuechi-í núú-gǎ dàtná ní quide cue ñani tnáhà-í ní xíndecu ndéé sanduu, te cùtnuní iní-í sá quidé ndáá-í núú-gǎ dàtná ní xóo cada-güedé. ⁴ Te ío sǎni iní-í naníhí tnáhá-ó cuèndá ío cudí iní-í, chi ndàcu iní-í sá ío ní ndáhyú-n sǎ ndíhú iní-n cùtnáhá ní quide ndee iní-í tnáhá-ó. ⁵ Te ñaha-í sá sàndáá ndisa iní-n Yá Ndiòxí dàtná ní ngúita díhna-gá xítná-n tǎ Lòidá ndíhi nǎná-n tǎ Eùnicé quidè-yu, te cùtnuní ndáá iní-í sá díú tnáhà-n ío váha sàndáá iní-n-gǎ.

⁶ Te xíáⁿ dándàcu iní ñáhà-í xii-n cuèndá sá ío-gá nducu ndèe-n cada-n chiuⁿ ní nduu tǎhú-n núú Yá Ndiòxí cada-n, chi ní taxi-gá tnúhu ndee iní ní ngúndecu ndíhi-n cùtnáhá ní sacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquí-n sǎ díú chiuⁿ-gá cada-n. ⁷ Te Espíritú sá nǐ taxi Yá Ndiòxí ndécú ndíhi-o ñá túú cùu-xi

íⁿ Espíritú sá cádá nàcuáa yùhú-ó, chi cùu-xi íⁿ Espíritú sá táxi tnúhu ndee iní cada-o chiuⁿ-gá, te diu-xi quide cuu iní tnáhá-ó íⁿ íⁿ-o, te diu-ni tucu-xi quide cutnuní iní-ó nàcuáa cada-o cùndecu-o. ⁸ Te xíáⁿ núú vá cùcàhàⁿ núú-n cǎháⁿ váha-n cuèndá Xítohó Jesucristú, te ní vá cùcàhàⁿ núú-n sǎ dúhá yíhi-í vecaá sá cuèndá-gá, te xini ñuhu-xi sá tnáhà-n ndòho-n sá cuèndá tnúhu-gá, te cundee iní-n ndòho-n, chi Yá Ndiòxí chindee ñaha-gá xii-n. ⁹ Te Yá Ndiòxí ní dácàcu nihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ní cachí-gá sá cádá-ó ncháa nacuáa cuíni méé-gǎ cunduu, te ducaⁿ nǐ quide-gá chi ducaⁿ nǐ sani iní méé-gǎ cunduu sá cádá váha ñaha-gǎ xii-o, te ñá díú sǎ ío váha quide-o ndecu-o ducaⁿ ní quide-gá. Te ndéé cùtnáhá vátá ngáva-gá ñuyíú nǐ cachí-gá sá cádá váha ñaha-gǎ xii nchaa nchoo ñāyiu ní ngúndecu ndíhi Xítohó Jesucristú vitna. ¹⁰ Te vitna cùtnuní iní-ó sǎ ío váha quide ñaha-gá xii-o, chi ní quixi Xítohó Jesucristú ñuyíú-a ní dácàcu nihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú, te Yaá-áⁿ nǐ quide-gá cuèndá sá vá cùú-gá-ó cùú dúcáⁿ-ó, chi ní cachí-gá sá cùndècu-o ní caa ní quíhíⁿ te núu na quíndáá iní-ó tnúhu-gá.

¹¹ Te ní cachí-gá sá cāháⁿ-í tnúhu-gá núú ñāyiu ñá túú cùu ñāyiu israél te dacuàha váha-í-yu tnúhu-gá, te cuèi ndèni ní cuu ndècú-yu te quíhíⁿ-í cāháⁿ-í tnúhu-gá núú-yu chi ducaⁿ nǐ cachí-gá cunduu. ¹² Te cuèndá xíáⁿ nándi sá ndóhò-í vitna cuèndá-gá, dico ñá túú cùcàhàⁿ núú-í chi cùtnuní váha iní-í nàcuáa sǎni iní Xítohó Jesucristú Yaá sàndáá iní-í, te yúhú ní dáñà-í méé-í núú ndáhá-gǎ, te cùtnuní ndáá iní-í sá cótó ñaha-gá xii-í ndéé ná sǎa nduu nàcuaca ñaha-gá.

¹³ Te vá dáñá ndèe-n càda-n nchaa nacuáa cāháⁿ tnúhu váha ní dánèhé ñáhà-í xii-n, te ío quíndáá iní-n Yá Ndiòxí, te nchaa-o nàcuáa ndècu-o ndíhi Xítohó Jesucristú ío cuu iní tnáhá-ó íⁿ íⁿ-o. ¹⁴ Te cada cuèndá váha-n sǎ vá dáma tnúhu Yá Ndiòxí sá nǐ taxi-gá ndécú ndíhi-n, te

Espiritú-gá sá nǐ taxi-gá ndécú ndìhi-o chindee ñaha-xi xii-n.

¹⁵ Te yòhó sa xìní-n sǎ nchàa ñáyiu ndècu distritú Àsiá, ñáyiu ní sándáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú ní dáñá ñáhá-yu xii-í, te tnàhá té Fígeló ndìhi té Hèrmógenés ní dáñá ñaha-güedé xii-í. ¹⁶ Te xicáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná chindee-gá cue ñáyiu cùu ndi mee té Onèsíforó, chi diu-dé ío vǎi xito ní quixi-dé ní quide cuendá ñáhá-dě xii-í, te ní taxi-dé tnúhu ndee iní, te ñá túú ní cùcahaⁿ núú-dě sá yíhì-í vecaá. ¹⁷ Te cútnàhá ní xindecu-dé ñúú Rómá ducaⁿ-ni nǐ xóo nanducu ñaha-dé xii-í ndéé ndéé naníhí ñáhá-dé. ¹⁸ Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná cùndahú iní ñáhá-gǎ xii-dé nduu na sáá cundáá cuéchi nchaa ñáyiu. Te yòhó sa xìní ndáá-n sǎ ío ní chindee ñaha-dé xii-o cùtnàhá ní xindecu-o ñúú Éfesú.

2

Tée quide ndáá xínú cuéchi núú Xítóhó Jesucristú

¹ Te yòhó té cùu datná ìⁿ déhe mee-í ío nducu ndèe-n cada-n nacuaá níhí ndéé-gǎ-n cùndecu-n ichi Xítóhó Jesucristú chi diu-gá chindee ñaha-gá xii-n. ² Te nchaa tnúhu sá nǐ dánèhé ñáhà-í xii-n ndìhi nchaa dava-gá ñáyiu, xǎⁿ danèhé-n dàva-gá cue téé quide ndáá cuendá danèhé-güedé dava-gá ñáyiu.

³ Te cahni iní-n ndòho-n cunu cuechi-n núú Xítóhó Jesucristú datná cuíní-n ndòho ìⁿ sandadú sàhni iní-dé xínú cuéchi-dé. ⁴ Chi ni ìⁿ sandadú ñá túú nǎgá sání iní-dé cada-dé òré xínú cuéchi-dé cuendá cudìu-dé núú téé taxi tnuní ñáhá. ⁵ Te diu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu tucu ìⁿ téé dàdiqui, chi núu vá dádiqui-dé nàcuáa tàú-xi cunduu te vá nihí-dé sá ndúú táhú-dě. ⁶ Te núu ìⁿ téé xínu cuechi ío ndùcu ndee-dé quidé chiúⁿ-dé chíhí-dé tatá, te diu-dé tàú-dé díhna-gá-dé níhí-dě sá cùhúⁿ yǎhu-dé. ⁷ Te cani iní-n nchaa tnúhu càháⁿ-í-a, te Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-n te tecú tnùn-í nchaa.

⁸ Te ndacu iní-n sǎ Xítóhó Jesucristú ní cuu-gá ñaní tnàhá ndìi Dàvií, te ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te diu ducaⁿ ndùu tnúhu dànehé-í ñáyiu. ⁹ Te ío dándoho ñaha ñáyiu xii-í cuendá sá càháⁿ-í tnúhu-gá, te quide ñáhá-yu xii-í datná quidé-yu ìⁿ téé ní quide ìⁿ cuéchi càhnu, chi ní chihi ñáhá-yu vecaá xii-í, dico tnúhu Yá Ndiòxí chi vá ndácù-yu nganí-yu. ¹⁰ Te xǎⁿ nùu cuéi nándi cùu nchaa sá quidé ñáhá-yu xii-í, dico quide cahnu iní-í cuendá sá naníhí tàhú tnàhá nchaa dava-gá ñáyiu cuíní Yá Ndiòxí cundecu ndìhi-gá, chi nchaa ñáyiu na tnàhá tnúhu ndìhi Xítóhó Jesucristú nduu táhú-yu cundecu-yu ndìhi-gá núú ío váha càa ndecu-gá ni caa ni quíhíⁿ.

¹¹ Te xéhé cúú-xí ìⁿ tnúhu ndáá cuiti:

Nchoo cùu-o datná ñáyiu ní xíhí ndìhi Xítóhó Jesucristú chi ñá túú-gǎ ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha, te xǎⁿ nùu cuéi na sáá nduu cùú-ó ñùyú-a, dico diu-ni cundecu-o ndìhi-gá.

¹² Te núu na cùndee iní-ó ndòho-o nándi sá ndóhó-ó sǎ cuendá-gá, te sáá nduu te cunuu-o ndìhi-gá.

Te núu na càháⁿ-ó sǎ ñà túú xìní-ó-gǎ, te diu-ni ducaⁿ cùñaha-gǎ xii-o sǎ ñà túú xìní ñáhá-gǎ ná sáá nduu càa ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiu.

¹³ Te núu nchoo ñà túú quide ndáá-ó ndècu-o núú-gǎ ñá, dico mee-gǎ chi ío ndáá quidé-gǎ, chi Yá Ndiòxí nchaa sá sání iní-gá quidé-gǎ.

Tée quide nacuaá ndùu vétú iní Yá Ndiòxí

¹⁴ Te dandacu iní-n nchaa ñáyiu ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucristú nchaa tnúhu càháⁿ-í-a, te cùñaha-n xii-yu sá Xítóhó Jesucristú cuíní-gá sá ñà túú-gǎ nándi tnúhu cútnàhá-yu, chi nchaa tnúhu càháⁿ-yu-áⁿ dácuíta nihnu-xi ñáyiu ndèdóho ñaha xii-yu, chi ñá túú vèdana nándìhi nchaa tnúhu-áⁿ. ¹⁵ Te ío nducu ndèe-n cada

ndáá-n cùndecu-n núú Yă Ndiöxí, te cada-n chiùⁿ-gá nàcuáa nduu vétú iní-gá, te cáháⁿ ndáá-n tnúhu-gá, cuèndá sá vă cúcàhaⁿ núú-n nùú-gă.

¹⁶ Te vă cádá cuèndá-n nchàa tnúhu sá ñà túú vĕdana nàndíhi càháⁿ ñáyiu cuèndá Yă Ndiöxí, chi nchaa ñáyiu càháⁿ tnúhu-áⁿ ndihí nchaa ñáyiu sàcúndedóho ñaha xii-yu uuⁿ-gá quidĕ-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá.

¹⁷ Te nchaa tnúhu-áⁿ cüténuu-xi dàtná quidé ñⁿ cuèhé să ñăni ñaha xii ñáyiu xité nuu-xi nihí yiqui cùñú-yu. Te tnàhá té Himènéú ndihí té Filetú càháⁿ-güedé tnúhu-áⁿ quidé-güedé dàtná quidé ñáyiu-áⁿ.

¹⁸ Te cue téé-áⁿ ñà túú-gă càháⁿ ndáá-güedé dàtná càháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí, chi càchí-güedé sá ncháá nchòo ñáyiu ndècu ichi Yă Ndiöxí cúú-ó dàtná cue ñáyiu sa ní ndoto, dico na cùú ndisa-o te vă ndótó-gă-ó càchí-güedé. Te dava ñáyiu ní dáñă-yu sá sàndáá iní-yu tnúhu Yă Ndiöxí sá dúcáⁿ càháⁿ-güedé.

¹⁹ Te cuĕi ducaⁿ quide davá-yu, dico Yă Ndiöxí ní taxi ndecu-gá cue ñáyiu ni yùhu ni iní ndécú ichi-gá, te cùtnuní sá ndécú ndihí ñaha-gá xii-yu, chi ñⁿ xichi núú tütú-gá càchí-xi sá mée-gă xini-gá cue ñáyiu cùu cuendá-gá. Te ñngá tucu xichi núú tütú-gá càchí-xi sá ncháá ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Xitohó Jesucristú xini ñùhu-xi sá vă cùndecu-gă-yu ichi cuèhé ichi duha.

²⁰ Te ñáyiu cuica chi ndècu ndihí-yu vehé-yu cóhó să ñi cuáha mee-ni dīhúⁿ cuàáⁿ, ndihí cóhó să ñi cuáha mee-ni dīhúⁿ cuixíⁿ, te nchaa cóhó-ăⁿ cúú-xí dàtná cue ñáyiu ñà túú nă cúmăní nùú Yă Ndiöxí. Te ndècu ndihí tucú-yu cóhó să ñi cuáha mee-ni ñùhu, ndihí cóhó să ñi cuáha mee-ni yùtnu, te nchaa cóhó-ăⁿ cúú-xí dàtná cue ñáyiu ñà túú quide ndáá núú Yă Ndiöxí.

²¹ Te nchaa ñáyiu ío ndècu yifñuhu núú Yă Ndiöxí cúú-yu ñáyiu ñà túú nihí tnáhá ndihí cue ñáyiu ñà túú quide ndáá núú-gă, te cue ñáyiu ndècu yifñuhu núú-gă-áⁿ ñà túú tnàhí quée cáva-yu quidé-yu nchaa chiùⁿ tahu-gá.

²² Te ío cada cuèndá-n vă cádá-n nàcuáa quide cue téé cuechi ndècu

ichi cuehé ichi duha, te cada-n nàcuáa cundáá-n cùndecu-n ichi Yă Ndiöxí, te quindáá iní-n-gă, te cuu iní-n nchàa tnaha ñáyiu-n, te cundecu nahi-n, chi ducaⁿ tàú-xi cada-n ndihí nchaa dava-gá ñáyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ñáyiu càháⁿ ndihí ñaha xii Yă Ndiöxí.

²³ Te vă cádá cuèndá-n ñⁿ tnúhu xitnàha ñáyiu chi ñà túú vĕdana nàndíhi-xi, chi núu na càda cuendá-ó te dicó dánàá ñáhá-xí.

²⁴ Chi nchaa cue téé xinu cuechi núú Yă Ndiöxí xini ñùhu-xi càháⁿ váha-güedé ndihí nchaa ñáyiu, te danèhé ñáhá váha-güedé tnúhu-gá, te cunduu càhnu iní-güedé te vă nàá-güedé.

²⁵ Te vii vii càháⁿ-güedé dóho nchaa ñáyiu sàá iní-xi, ñáyiu ñà túú tnàhá iní tnúhu ndáá tnúhu Yă Ndiöxí, te ducaⁿ te cudana Yă Ndiöxí cada-gá te ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu te quindáá iní-yu tnúhu-gá.

²⁶ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá sàcuíhná cùnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xii-yu, chi dàcahu iní ñáhá-xí xii-yu quidé-yu nchaa nàcuáa cùu iní-xi ni cùu.

3

Nàcuáa cada ñáyiu òré sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú

¹ Te càchí tnúhu-í xii-n cuèndá cunaha-n nàcuáa cada-xi òré sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú, chi davá-áⁿ ío cada úhú-xi.

² Chi ngüita ñáyiu cuhuⁿ iní-yu mee-ni sá cúú-xí mèé-yu, te cuhuⁿ iní-yu mee-ni dīhúⁿ, te ío cada càhnú-yu mèé-yu, te cunduu yíchí iní-yu, te càháⁿ cuèhé-yu cuèndá Yă Ndiöxí, te vă quindáá-gá iní-yu ni tătă-yu ni nănă-yu, te ñi vă ndácáⁿ táhú nùú tnáhă-yu cuèndá nchaa sá váha cada tnàhá-yu, te cadá-yu mee-ni să ñà túú tnàhá iní Yă Ndiöxí.

³ Te vă cúú ñi tnáhá ndi meé-yu, te nàá-yu te vă cuánàá-yu, te tee tnàhá-yu cuéchi neñúú, te vă cuánàá-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te ío cunduu cuihna iní-yu, te vă tnàhá iní-yu nchaa sá váha.

⁴ Te dayuhu cuáha cuèndá tnáhă-yu núú cué téé cùchiuⁿ, te ío cunduu yifñ iní-yu

cadá-yu nándi sá ñà túú vâha, te ío cada nínu-yu mée-yu, te mee-ni nchàa sá cúdíí ìní-yu cadá-yu, te vá cúdíí ìní-yu nanducu ñìhnú-yu Yá Ndiòxí. ⁵Te quesàhá-yu sá tnàhá-yu ndècú-yu ichi Yá Ndiòxí dico vá cadã-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-gá.

Te yúhú càchí tnúhu-í xii-n sã vã ñihí tnàhá-n ndìhi nchaa ñáyiu ducaⁿ quide. ⁶Te dava ñáyiu-áⁿ quíhíⁿ-yu dava vehe núú xíndecu ñáyiu, te ngúíta-yu dandàhú-yu ñáyiu òhí ñá túú xíní dana cuendá Yá Ndiòxí, te ñáyiu òhí-áⁿ cúú-yu ñáyiu ndècu vihi cuéchi-xi, chi ío cùdíí ìní-yu quidé-yu nchaa náni sá cuèhé sá dúhá sàni ìní-yu. ⁷Te cuéi ío dàcuahá-yu, dico ñá túú cùtnuní ìní-yu nása cuáháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí. ⁸Te ñáyiu ducaⁿ dandahú ñáhá xii cue ñáyiu òhí-áⁿ ñà túú càháⁿ váha-yu cuendá tnúhu Yá Ndiòxí, chi quidé-yu dàtná ní quide ndí Jánés ndìhi ndí Jámbrés chi cue ndí-áⁿ ñà túú ní cùu váha ìní cue ndí núú ndí Moisés cuendá tnúhu ní càháⁿ ndí. Te ñáyiu-áⁿ cúú-yu ñáyiu sàni ìní mee ñine-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cuéi càchí-yu sá sàndáá ìní-yu Yá Ndiòxí dico ñá ndáá sá sàndáá ìní ñáhã-yu xii-gá. ⁹Dico vá ndácú-gã-yu dandàhú-yu vâi ñáyiu, chi nchaa ñáyiu cutnùní ìní-yu sá ïo ñi ðíquí-yu, te ñá túú càháⁿ ndáá-yu dàtná ní quide cue téé úú ñá túú ní tnàhá ìní tnúhu ní càháⁿ ndí Moisés.

Té Pãblú dásàhú-dé té Timùteú

¹⁰Te yòhó quidé-n nchaa nacuáa ní dánèhé ñáhã-í xii-n, te ní xíní-n nchaa nacuáa quide-í ndècú-í, te cùtnuní ìní-n nàcuáa sàni ìní-í ndècú-í ñuyíú-a, te xíní-n sã ïo sàndáá ìní-í Yá Ndiòxí, te ío càhnu ìní-í, te cùu ìní-í nchaa ñáyiu, te xíní tucu-n sã ïo quide cahnu ìní-í cuéi nándi sá yáha-í ndècú-í dico ñá túú dàña ndeé-í ichi-gá. ¹¹Te ío vâi sá quidé ñàha ñáyiu xii-í dándòho ñahá-yu sá ndècú-í ichi Xítóhó Jesucristú, te sa nàha tucu-n datná ní quide ñàhá-yu xii-í cùtnàhá ní xíndecu-í ñuú Antiòquia, ndìhi ñuú Ìconiú, ndìhi ñuú Lìstrá, chi ío ní

dándòhó ñàhá-yu xii-í sá cuendá-gá. Dico Xítóhó Jesucristú ío ní xito ñàha-gã xii-í te ní chindee ñàha-gá cuéi nándi cùu sá ñi yáha-í. ¹²Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã ïo vâi sá ñà túú vâha cada ñàha ñáyiu xii nchaa ñáyiu cuini sá ñà túú ñà cumání núú Yá Ndiòxí cuendá sá ndècú ndìhi-yu Xítóhó Jesucristú. ¹³Dico dava ñáyiu càchí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndáá sá càháⁿ-yu tnúhu-gá, ñáyiu-áⁿ uuⁿ-gá cuita cada-gã-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quíhíⁿ, te ducaⁿ-ni ïo dandàhú tnáhã-yu.

¹⁴Te yòhó chi ío váha ní sàndáá ìní-n tnúhu Yá Ndiòxí sá dácuaⁿ-n, te vitna càháⁿ-í dóho-n sã vã dàña ndeé-n quíndáá ìní-n tnúhu-áⁿ, te yòhó sa nàha-n ná cúú ñáyiu ní dánèhé ñáhã xii-n tnúhu-gá. ¹⁵Te yòhó chi ndeé cùtnàhá cúú lãndú-n ní ngúíta-n dàcuaha-n tnúhu ndeé núú tütú Yá Ndiòxí, te ðiu-ni nchaa tnúhu-gá canu ichi ñàha-xi xii-n te naníhí tàhú-n, chi sàndáá ìní-n Xítóhó Jesucristú. ¹⁶Te nchaa cue téé ní tee tnúhu Yá Ndiòxí, chi ðiu-ni mee-gã ní dácáhú ìní ñáhã-gã xii-güedé nàcuáa tee-güedé, te tnúhu-gá ío váha dácuaⁿ-o nchaa dava-gã ñáyiu, te càháⁿ-xi dóho-o sã vã cùndècu-gã-ó ichi cuehé ichi duha, te núu ñá túú quide ndáá-ó ndècu-o te nàcanu ichi ñàha-xi, te dānehé ñáhã-xí nàcuáa cada-o cùndáá-ó núú Yá Ndiòxí. ¹⁷Te ðiu-ni tnúhu-gá dátüha ñàha vâha-xi xii nchoo cué ñáyiu ndècu ndìhi-gá cuendá cada-o nchaa núú sã vâha.

4

¹Te Xítóhó Jesucristú quixi-gá taxi tnùní-gá ñuyíú-a, te cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiu sa ní xíhí, ndìhi cuéchi nchaa ñáyiu xíndecu vívú. Te mee-gã ndìhi Yá Ndiòxí náhá-gã sá ïo càháⁿ-í dóho-n vitna ²sá ïo dácuaⁿ-n ñáyiu tnúhu-gá, te vá dàña ndeé-n dàcuahá-n-yu ndèda-ni càa oré cuéi ñá túú cuini-yu cundedòho-yu, te nchaa ñáyiu ñá túú cuini cada ndáá cúñaha ndáá-n nchaa nacuáa quidé-yu. Te cúñaha tucu-n xii-yu sá vã dúcãⁿ-gã cadá-yu, te càháⁿ-n dóho-yu cuendá

cada ndáá-yu cundecú-yu. Te ío cunduu càhnu iní-n òré cáháⁿ-n dôho-yu, te ío dacuàhá-n-yu tnúhu-gá. ³ Chi sáá nduu te vá càchí-gá-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu sá sánú ìchi ñaha cundecu váha-o nũú Yă Ndiôxí, chi mee-nă nchaa sá cúdíí iní mée-yu cundedóho-yu, te ndúcú-yu cue tée danèhé ñáhá xii-yu nchaa tnúhu cùu iní-yu-áⁿ. ⁴ Te vá cádá cuendá tnáhí-gá-yu tnúhu ndáá tnúhu Yă Ndiôxí, chi mee-nă tnúhu sá ñà túú nândíhi cada cuendá-yu. ⁵ Dico yòhó ío quíhi iní-n cundecu-n, te cahni iní-n cuèi nándi na ndòho-n, te dacuàha-ni-n ñáyiu tnúhu Yă Ndiôxí, ñáyiu vátá quèndáá iní ñáhá-gă xii-gá, te cada-ni-n nchaa chiuⁿ ní táhú-gă cada-n.

⁶ Te yúhú sa ñùhu ichi-ná-í quíhíⁿ-í núú ndécú Yă Ndiôxí cundecu-í, chi sa ní cuyatni cahni ñaha-güedé xii-í cuendá sá xínú cuèchi-í núú-gă. ⁷ Te ní quide-í nchaa chiúⁿ ní táhú Yă Ndiôxí cada-í te vitna ní xínu cava nchaa chiúⁿ ní táhú-gă-áⁿ nĩ quide-í, te ñá túú ní daña ndeé-í ní sándáá iní-í-gá, te ducaⁿ-ni sándáá iní-í-gá ndeé vitna. ⁸ Te vitna sa ndècu túha-ná sá ndúú táhù-í cuendá sá quidé ndáá-í núú Yă Ndiôxí, te Xítóhó Jesucristú taxi-gá táhú-ăⁿ nduu táhù-í ná sáá nduu, chi cùu-gá ìⁿ Yaá quidé ndáá cuíti, te ñá díú-ní yúhú taxi-gá táhú-ăⁿ cuu cuendá-í, chi tnáhá nchaa ñáyiu ndètu cahnu-ná sáá nduu quixi tucu-gá ñuyú-a cuáñaha-gă táhú-ăⁿ nduu táhù-yu.

Chiúⁿ tahu té Păblú cada té Timùteú

⁹ Te cuiní-í sá ìo ndíhi quixi-n quixi coto ñaha-n xii-í. ¹⁰ Chi té Dêmás ñá túú-gă quidé cuendá ñáhá-dě xii-í, chi mee-nă nchaa sá ìo ñuyú-a ío cùdíí iní-dé. Te ní dándõo ñaha-dě cuáháⁿ-dé ñuú Tesalónica, te té Crèscénté cuáháⁿ-dé cundecu-dé distritú Galaciá, te té Títú cuáháⁿ-dé cundecu-dé distritú Dalmaciá. ¹¹ Te ìⁿndii-ná té Lúca ndécú ndíhi ñaha-dé xii-í, te cúñaha-n xii-í té Măcú quixi-n ndíhi-dé, chi tée-áⁿ ndacu-dé cada-dé

ìⁿ chiúⁿ-í. ¹² Te té Tiquicú ní ten-daha-î-dé cuáháⁿ-dé ñuú Éfesú. ¹³ Te òré quixi-n te yáha-n vèhe té Càrpú cáá ñuú Tròás canehe-n ìⁿ dóó tìcachi ní dándõo-í vehe-dé quixi, ndíhi nchaa librú-í, te tnáhá nchaa dava-gá tutú-í ndécú vèhe-dé canehe-n quixi chi xiiⁿ ío-gá xíní ñùhu-í. ¹⁴ Te té Lijandrú tée cùu rerú ío vài sá ñà túú vâha ní cuu quide ñaha-dé xii-í, dico mee Yă Ndiôxí náhá-gă nása cada ñaha-gă xii-dé cuendá sá dúcáⁿ quide-dé. ¹⁵ Te vá ñíhi tnáhá-n ndíhi-dé chi ío cáháⁿ cuèhé-dé cuendá nchaa tnúhu cáháⁿ-ó.

¹⁶ Te cútnáhá ndécá ñaha-güedé xii-í ní sáháⁿ núú cuè tée cùchiuⁿ xito díhna nuu, chi mee díi ní sáháⁿ te ñá túú ní sáháⁿ ní ìⁿ cue tée cùndíhi-í, chi nchaa-güedé ní dándõo ñaha-güedé xii-í, te yúhú xicáⁿ táhù-í núú Yă Ndiôxí sá vă cádá cuendá-gá sá dúcáⁿ nĩ quide-güedé. ¹⁷ Dico Xítóhó Jesucristú ní chindee ñaha-gă xii-í, chi ní taxi-gá tnúhu ndee iní ní cáháⁿ-í tnúhu-gá năcuáa tàú-xi cunduu núú cuè tée-áⁿ ndíhi núú nchaa ñáyiu, dico ñá díú ñáyiu isràel cúú-yu, te díu-gá ní dácăcu nihnu ñaha-gă xii-í ñá túú ní sàhni ñaha-güedé. ¹⁸ Te mee Xítóhó Jesucristú coto ñaha-gă xii-í te ñá túú nă cuu cuèi nándi sá ná cádá ñaha ñáyiu xii-í te díu-ni-gá coto ñaha-gă xii-í ndeé ná sáá nduu sáá-í andíu nũú ndécú-gă táxí tnùn-í-gá. Te nchaa-o chí ná càchí-ó sá ìo càhnu cuu-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Tnúhu ndeé núú nĩ ndíhi-ná

¹⁹ Te ío cúñaha-n na càda ndee iní tá Priscá, ndíhi té Aquilú, ndíhi cue ñáyiu cùu ndi mee té Onèsíforó. ²⁰ Te té Èrastú ní quendõo-dé ñuú Còrintú, te té Trôfimú ní dándõo-í-dé ñuú Miletú chí cùhú-dé. ²¹ Te ío cundíhi iní-n quixi-n oré vátá sáá-gá yóó quidé vîxíⁿ-xi. Te ío cada ndee iní-n càchí té Eúbulú, ndíhi té Pudenté, ndíhi té Línú, ndíhi tá Claudiá, ndíhi nchaa dava-gá ñáyiu sándáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú.

²² Te xicáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná cùndecu ndíhi ñaha-gă

xii-n ndìhi nchaa dava-gá-yu. Te
ducaⁿ ò na chìndee chitúu ñaha-gă
xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na
cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă
vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ TÌTÚ

*Té Păblú cádüha-dé tutú quihiⁿ
ndaha té Títú*

¹ Yúhú té Păblú xínú cuèchi-í núú Yă Ndiöxí, te diu-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú cuèndá quíndáá iní nchaa ñáyiú ní cachí Yă Ndiöxí naníhí tǎhú, ndihí cuèndá sá təcú tnùní váha-yu tnúhu-gá, te ñáyiú na quíndáá iní tnúhu-gá cada ndáá-yu cundecú-yu ichi-gá. ² Te yúhú dácuàha-í-yu tnúhu-gá cuèndá cundecu ndihí-yu tnúhu ndee iní sá cundècu ndihí-yu Yă Ndiöxí ní caa ní quihiⁿ, chi ndée cútnàhá vátá ngáva-gá ñuyíú-a ní cachí-gá sá cundècu ndihí ñaha-gá xii-yu, te ñá túú dándahú ñáhá-gǎ, chi quide-gá #ⁿ sá càháⁿ-gá. ³ Te ní sáá nduu ní cachí-gá sá nihí-yu tnúhu nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-gá, te diu-ni tnúhu-áⁿ ní cachí Yă Ndiöxí Yaá dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú sá dácuàha-í ñáyiú. ⁴ Te tutú-a càdüha-í cuèndá daquixi-í ndaha yòhó té Títú, té ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítóhó Jesucristú, chi #ⁿ-ni tnúhu sàndáá iní-ó. Te xicáⁿ tǎhú-í núú Tǎtá-ó Dütú Ndiöxí sá ío na chindee chitúú ñaha-gǎ xii-n, te diu-ni-gá ná càda te ío váha cuu iní-n cundecu-n. Te xicáⁿ tǎhú tùcu-í núú Xítóhó Jesucristú Yaá dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú sá díú-ní ducaⁿ na cada ñaha-gá xii-n.

Chiuⁿ quide té Títú distritú Crétá

⁵ Te yúhú ní dándóo ñaha-í xii-n distritú Crétá, chi cuíní-í cada-n nchaa chiuⁿ cumání, te cuíní-í taxi ndecu-n cuè téé quíndaha ñaha xii cue ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yă Ndiöxí xíndecu #ⁿ #ⁿ ñuu yíndèhu distritú-áⁿ, te cada-n nàcuáa ní cachí-í cada-n. ⁶ Te cue téé cada chiuⁿ-áⁿ xíní ñúhu-xi cuu-güedé mee-ni cuè téé ío váha quide ndáá nàcuáa vá yòo càháⁿ dóho-güedé, te

na cùu-güedé cue téé ndècu #ⁿ dii-ni ñadihí-xi. Te ducaⁿ nchaa landú-güedé ná cùu-güexi landú sàndáá iní ñáhá xii Yă Ndiöxí cuèndá sá vá yòo cu-atnuñàha xii-güexi quesahá-yu sá ío sáá iní-güexi te quide-güexi nándi sá ñà túú tàú-güexi cada-güexi. ⁷ Chi xini ñuhu-xi sá ncháá cuè téé quíndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yă Ndiöxí ío cundecu yíñuhu-güedé, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa cue téé quide chiuⁿ Yă Ndiöxí, te xini ñuhu tucu-xi sá vá cúú-güedé cue téé ñí iní-xi, te ní vá cúú-güedé cue téé líhli iní-xi, te ní vá cúú-güedé cue téé quihu, te ní vá cúú-güedé cue téé plètú, te ní vá cúú-güedé cue téé dícó-ni ducaⁿ ñíhí díhúⁿ. ⁸ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé sǎñaha nùu vehe ndetatú cue ñáyiú ñuhu ichi, cue téé quide váha sá cúú-xí tnàha ñáyiú-xi, cue téé ío váha cùtnuní iní-xi nàcuáa cada cundecu ñuyíú-a, cue téé quide ndáá xíndecu, cue téé quide nchaa nàcuáa ndùu vétú iní Yă Ndiöxí, cue téé xito mee-xi ñá túú quide cutexínu. ⁹ Te na cùu-güedé cue téé ío váha sàndáá iní tnúhu váha tnúhu Yă Ndiöxí sá ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo cuèndá ducaⁿ te cue téé-áⁿ ndacu-güedé càháⁿ-güedé dóho ñáyiú cuèndá càdá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí, te níhí-güedé tnúhu càháⁿ váha-güedé núú nchaa ñáyiú dàquee tíhú tnúhu Yă Ndiöxí, te mee-ni cuè téé ducaⁿ quide váha taxi ndecu-n quíndaha-güedé ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá.

¹⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-n sǎ váí ñáyiú sáá iní-xi ío, te càháⁿ-yu mee-ni tnúhu sá ñà túú nándihí, te dándahú-yu tnàhá ñáyiú-yu, te ñáyiú isràél ío-gá vǎi-yu ducaⁿ xíquide. ¹¹ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide xini ñuhu-xi nducu-o tnúhu cúñaha-o xii-yu cuèndá cadí-yu yuhú-yu, chi dǎnehé-yu dava-gá ñáyiú #ⁿ sá ñà túú tàú-yu dacuàhá-yu, te ducaⁿ quide-yu cuèndá-ni sá nihí-yu díhúⁿ, te ío titní xichi ní cuu dándahú-yu nchaa ñáyiú xíndecu #ⁿ-ni vèhe.

¹² Te ní cachí #ⁿ téé ío váha sáá díquí-xi ndècu mei ñuu distritú

Crètá sá ncháá ñáyiú ñuú-dé-áⁿ ïo ndèhndé-yu, te ïo cuihna ìní-yu, te ïo vài xexí-yu, te cùhndú-yu. ¹³ Te ndáá ní cáháⁿ-dé chi ducaⁿ quidé-yu, te xíáⁿ ïo cáháⁿ-n dôho-yu cuendá sá ná quíndáá váha ìní-yu tnúhu Yá Ndiöxí. ¹⁴ Te cúñaha-n xii-yu sá vǎ cádá cuendá-yu nchaa tnúhu ndehnde cáháⁿ ñáyiú isràél, te ní vǎ cádá cuendá-yu nchaa tnúhu cáháⁿ ñáyiú ñá túú cuíni quíndáá ìní tnúhu Yá Ndiöxí.

¹⁵ Te nchaa sá ñí cadúha Yá Ndiöxí ïó ñuyíú-a cùu-xi mee nine-ni sá váha sá cúú-xí ncháa ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine ìní-xi ndècu ichi Yá Ndiöxí. Dico nchaa sá ñí cadúha-gǎ ñá túú cùu-xi sá váha sá cúú-xí ncháa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi ñá túú sàndáá ìní-yu tnúhu-gǎ, chi mee-ni sǎ cuèhé sá dúhá ñuhu ìní-yu, te ñá túú quíde cuendá-yu núu quíde váha-yu ádi ñá túú quíde váha-yu ndècú-yu. ¹⁶ Te càchí-yu sá sàndáá ìní-yu Yá Ndiöxí, dico nchaa sá quíde-yu-áⁿ càchí tnùnì-xi sá ñǎ ndáa. Te Yá Ndiöxí chi duuⁿ duuⁿ ñá túú tnàhá ìní-gǎ nchaa nàcuáa quíde-yu, chi ïo sàá ìní-yu, te ñá túú quíde-yu ní ìíⁿ sá váha.

2

Tnúhu váha tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Te yòhó òré dánèhé-n ñáyiú, te dánèhé-n-yu mee-ni nàcuáa cáháⁿ tnúhu váha tnúhu Yá Ndiöxí. ² Te nchaa cue téé cùu sacuéhé ná càda cuendá-güedé vǎ cádá cùtexínu-güedé cundecu-güedé, te na cùndecu yíñuhu-güedé, te na cuǎha váha-güedé cuendá nàcuáa cada-güedé cundecu-güedé, te na quíndáá váha ìní-güedé Yá Ndiöxí, te na cùu ìní-güedé tnàha ñáyiú-güedé, te na cùnduu cahnu ìní-güedé cuèi nándi sá ná yǎha-güedé. ³ Te vitna cáháⁿ tucu-í sá cúú-xí ncháa ñáyiú ðíhí ñáyiú cùu sacuéhé sǎ ná cùndecu yíñuhú-yu, te vǎ cúú-yu ñáyiú yíti yùhu-xi, te ní vǎ cúú-yu ñáyiú quíhu, te na dánèhé-yu nchaa dava-gǎ ñáyiú cada váha-yu. ⁴ Te na dàsahú-yu nchaa ñáyiú ðíhí

ñáyiú cuechi cuendá ná cùu ìní-yu yíí-yu, ndíhi cue landú-yu, ⁵ ndíhi cuendá sá ná càni váha ìní-yu nàcuáa cundecú-yu, ndíhi cuendá sá vǎ cání ìní-yu cadá-yu ní ìíⁿ sá cuèhé sá dúhá, ndíhi cuendá sá ná càdá-yu nchaa chiúⁿ ñuhu vehé-yu, ndíhi cuendá sá cádá váha-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu, ndíhi cuendá sá ná cádá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ yíí-yu, te ducaⁿ xini ñuhu-xi cadá-yu cuendá sá vǎ yòo cáháⁿ cuèhé cuendá tnúhu Yá Ndiöxí. Duha cúñaha-n xii cue ñáyiú ðíhí ñáyiú cùu sacuéhé cuendá ducaⁿ dàsahú-yu nchaa ñáyiú ðíhí ñáyiú cuechi.

⁶ Te yòhó cáháⁿ-n dôho nchaa cue téé cuechi cuendá sá ná càni váha ìní-güedé nàcuáa cundecu-güedé, ⁷ te cada-n mèe-ni sá váha cuendá ducaⁿ càncicúⁿ nihnu-güedé cada-güedé, te òré dánèhé-n-güedé te ïo váha cuu ìní-n dànèhé-n-güedé, te ndíhi tnúhu yíñuhu cáháⁿ ndíhi-n-güedé. ⁸ Te cáháⁿ-n mèe-ni tnúhu váha, te ducaⁿ te vǎ yòo ìíⁿ cáháⁿ cuèhé cuendá tnúhu cáháⁿ-n, te nchaa ñáyiú cùu úhú ìní ñáhá xii-o cucahaⁿ núú-yu, te vǎ ñíhí-yu tnúhu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-ó.

⁹ Te ïo cáháⁿ-n dôho nchaa cue téé xinu cuechi sá ná quíndáá ìní-güedé cada-güedé nchaa chiúⁿ tahu patróoⁿ-güedé nàcuáa cudíu-güedé núu cuè téé-áⁿ, te vǎ cáháⁿ sàá ìní-güedé. ¹⁰ Te vǎ cání ìní-güedé duhu-güedé, te cada ndáá-güedé cuendá sá ñá túú ñá caní ìní ñáhá cuè patróoⁿ-güedé, te ducaⁿ te cutnùnì ìní ñáyiú sá tnúhu Yá Ndiöxí ïo váha dànèhé ñáhá-xí nàcuáa cada-o cùndecu-o, te ðiu-gǎ cúú-gǎ Yaá dǎcǎcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú.

¹¹ Te nchoo ñí cutnùnì ìní-ó sǎ Yá Ndiöxí ïo cùndahú ìní-gǎ nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a, te ní taxi-gǎ tnúhu ndee ìní sá nánihí tàhú nchaandi túhú ñáyiú te núu na quíndáá ìní ñáhá-yu xii-gǎ. ¹² Te ní cachí-gǎ sá dáñá-ó ncháa ichi cuehé ichi duha chi ñá tnàhá ìní-gǎ cundecu-o ìchi-áⁿ, te vǎ ïo cuhuⁿ ìní-ó ncháa sá ïó ñuyíú-a, te ní

cachí tucu-gá sá ïo cani iní-ó nàcuáa cundecu-o vitna ndecu-o ñuyíu-a te cada ndáá-ó cundecu-o cuendá nduu vétú iní-gá. ¹³ Te cundetu-o sáá nduu càhnu vihi, nduu quìxi tucu Xítohó Jesucristú Yaá cúu Ndiöxí-ó, te diu-gá ní dácäcu nihnu ñaha-gã xii-o nũú ùhú núú ndàhú. Te nduu-ãⁿ ïo cudíí iní-ó. ¹⁴ Te mee-gã ní xihí-gá chi ducaⁿ ñi cuiní-gá cunduu, te ducaⁿ ñi quide-gá cuendá nchoo vã cündecu-gá-ó ìchi cuehé ichi duha, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te ducaⁿ te cuu-o cuè ñáyiu quindaha-gã, te ñi yùhu ñi iní-ó càda-o mee-ñi sá vãha.

¹⁵ Te nchaa tnúhu-áⁿ danèhé-n-yu te cúñaha-n xii-yu nàcuáa cadá-yu, te cáháⁿ-n dôho-yu te núu ñá túú quide ndáá-yu. Te cada-n sã cúu-n ñiⁿ téé xinu cuechi núú Yá Ndiöxí, te vá dáñá-n mèe-n daquee tíhú ñáhá ñáyiu xii-n.

3

Nchaa sá tàú ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí cadá-yu

¹ Te cúñaha-n xii-yu sá ná quindáá iní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ nchaa cue téé cùchiuⁿ, te tàú-yu chindee ñáhá-yu xii-güedé nchaa chiúⁿ váha quide-güedé. ² Te vá càháⁿ cuèhé-yu cuendá ñáyiu, te vá cündùu pletú-yu, te na cùu-yu ñáyiu ndàhú iní-xi, te na cündahú iní-yu nchaa tnàha ñáyíu-yu.

³ Te tnàhá-ó ñi xóo cada-o dàtná quidé ñáyíu-áⁿ vitna, chi ío ñi dîquí-ó chi ñá tècú tnùní-ó nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ní cùu, te ío ní xinduu sáá iní-ó nũú-gã, te ní xíndecu-o ñiⁿ ichi sá ñà túú tàú-ó cündecu-o ñi cuu, te nándi sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíu-a ní xóo cudíí iní-ó ñi xóo cada-o chi ní xóo taxi tnùní ñáhá-xí xii-o, te ní xóo cada cuèhé ní xóo cada duha-o ñi cùu, te ní xíndecu-o ìchi cuedú iní, te cuendá nchaa sá ñi xóo cada-o-ãⁿ xíãⁿ ío ní xóo cuu ùhú iní ñáhá ñáyiu xii-o, te ducaⁿ-ni nchòo tucu ní xóo cuu ùhú iní-ö-yu. ⁴ Te Yá Ndiöxí Yaá ní dácäcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú ní dándíxí túu-gã iní-ó

nàcuáa cutnùní iní-ó sã ïo váha iní-gá, te cùu iní ñáhá-gã xii nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíu-a. ⁵ Te Yá Ndiöxí ní dácäcu nihnu ñaha-gã xii-o nũú ùhú núú ndàhú, dico ñá díú cuendá ñiⁿ sá vãha quide-o ndecu-o ñuyíu-a ducaⁿ ñi quide-gá, chi mee-gã ducaⁿ tnàhí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-o. Te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó, te ní cuu-o dàtná ñiⁿ ñáyiu saa, chi Espiritú Yá Ndiöxí ducaⁿ ñi quide ñaha-xí xii-o. ⁶ Te Espiritú-gá ní taxi-gá ñi yùhu ñi iní-gá ndécú ndìhi-o, te ducaⁿ ñi quide-gá chi ní sándáá iní-ó Xítohó Jesucristú Yaá ní dácäcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ⁷ Te ío cündahú iní ñáhá-gã xii-o nũu sa ní quide ndáá-gá cuèchi-o te ní cuu-o dèhe-gá, núu xíãⁿ vitna ndètu-ná-ó sáá nduu ndùu táhú-ó cündecu-o ndìhi-gá ñi caa ñi quíhíⁿ.

⁸ Te tnúhu ní cáháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu ndáá cuiti, te cuiní-í sá ñi yuhu ñi iní-n cáháⁿ-n tnúhu-gá núu-yu cuendá sá ncháá ñáyiu sándáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí nducu ndèe-yu cadá-yu mee-ñi sá vãha, te tnúhu-áⁿ cúu-xí mèe-ñi tnúhu váha, te ío váha sá cúu-xí-yu. ⁹ Te vá cadá cuendá-n nchaa tnúhu sá ñà túú nándíhi xitnàha ñáyiu, te vá cadá cuendá-n ñáyiu nándi càháⁿ cuendá nchaa sá ñi xóo cada cue ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha, te vá cadá cuendá-n nchaa tnúhu xitnàha ñáyiu xicuehé tnàhá cuendá tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi nchaa tnúhu xitnàhá-yu-áⁿ ñà túú tnàhí nándíhi-xi, te dàcuíta ñaha-xi xii-o.

¹⁰ Te núu ío ñáyiu ní ngüíta-yu nándi tnúhu càháⁿ-yu cuendá sá vã cúu ñiⁿnuu cue ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá, te ñáyíu-áⁿ cáháⁿ sàhú-n dôho-yu ñiⁿ úú xito, te núu vá tníⁿ-yu tnúhu càháⁿ-n ñá, te vá ñihí tnàhá-gã-n ndìhí-yu. ¹¹ Te ducaⁿ càda-n, chi ñáyíu-áⁿ duuⁿ duuⁿ ñá túú-gã cuiní-yu cadá-yu sá vãha, chi mee-ñá sá cuèhé sá dúhá tnàhá iní-yu cadá-yu, te cùtnuní iní mèe-yu sá ñà túú quide ndáá-yu, te sáá nduu te nacháhu-yu nchaa sá quidé-yu.

Nàcuáa cada té Titú

¹² Te cuìní-í tendaha-ĩ té Àrtemás quixi-dé núú ndécú-n àdi té Tìquicú, te òré ná quèxio ndéda-ni càa ìⁿ cue téa-a núú ndécú-n, te ío nducu ndèe-n quihíⁿ-n ñùú Nicópolis núú quihíⁿ-í cundecu-í, chi yàcáⁿ cuìní-í quihíⁿ-í cundecu-í yóó quidé v̄xiⁿ-xi. ¹³ Te ío cuáñaha-n nchàa sá xíní ñùhu té Zénás téa ío váha x̄íní nchaa nàcuáa càháⁿ lèí, ndihí té Àpolós cuendá sá ñà túú nã cumání xii-güedé ichi. ¹⁴ Te cuìní-í sá ncháá ñáyiú ndècu ndihí-o ichi Yá Ndiõxí cada váha-yu, te cuáñahá-yu ìⁿ sá xíní ñùhu ñáyiú, te ío váha chiúⁿ cadá-yu te núú ducaⁿ na càdá-yu.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihí-ná

¹⁵ Te vitna ío cada ndee ìní-n càchí nchaa ñáyiú ndècu ndihí-í iha, te cúñaha-n sã ío na càda ndee iní nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá x̄i-o, ñáyiú sãndáá iní ñáhá x̄i Yá Ndiõxí. Te Yá Ndiõxí ío na ch̄indee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ FILEMÓN

*Té Păblú cādūha-dé tutú quihíⁿ
ndaha té Filemón*

¹ Te yúhú té Păblú té yìhi vecaá sá cuendá Xítohó Jesucristú cādūha-í ìⁿ tutú ndìhi té Timùteú cuendá daquixi-í ndaha yòhó té Filemón, te ío cùu iní ñáhà-í xii-n chi tnàhá-n quide-n chiuⁿ Yá Ndiòxí. Te tutú-a tēndaha-í quixi ndaha-n ² ndìhi ndaha ñaha nàni Apiá ñaha ndècu ndìhi-o ichi Xítohó Jesucristú, ndìhi ndaha té Àrquipú, chi tnàhá-dé quidé-dě chiuⁿ Yá Ndiòxí, ndìhi ndaha nchaa ñáyiu tàcá vehe-n dàcuahá-yu tnúhu-gá. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tātá-ó Dütú Ndiòxí ndìhi núú Xítohó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndì nduú-gá ná cādá te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

*Té Filemón ío sàndáá iní-dé Xítohó
Jesucristú te cùu iní-dé tnàha ñáyiu-dé*

⁴ Te ndi tnahá òré cāháⁿ ndìhi-í Yá Ndiòxí cuendá-n ndacáⁿ táhù-í núú-gă. ⁵ Chi ñihí-í tnúhu sá ío sàndáá iní-n Xítohó Jesucristú, te cùu iní-n cuè ñáyiu ndècu ichi-gă. ⁶ Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí sá dàtná-ni sàndáá iní-n-gă ducaⁿ-ni dānehé-n ñáyiu cuendá ducaⁿ ngūnu ichi-yu tnàhá-yu, te cutnūnī iní-yu nācuáa ndūu nchaa sá vāha tàxi Xítohó Jesucristú xii-o, te tnàhá-yu nduu táhū-yu nchaa sá vāha-áⁿ. ⁷ Te yòhó té Filemón cúu-n tēe ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú cāchí tnúhu-í xii-n sá ío cùdí iní-í cuendá sá ío váha quide-n ndecu-n, chi cùu iní-n nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí, te uuⁿ-gá ñihí ndéè-í sá dúcáⁿ quide-n, te ñiu-n ío sáhā-n-yu tnúhu ndee iní ndécú ndìhi-yu.

*Té Păblú chíndèe tnúhu-dé té
Ònésimú*

⁸ Te yúhú té Păblú ní taxi Xítohó Jesucristú tnúhu ndee iní ndécú ndìhi-í

sá táxi tnūnī ñáhà-í xii-n te tahu-í chiuⁿ cada-n, dico vá táxi tnūnī ñáhà-í xii-n, ⁹ chi váha-gá sá cāháⁿ ndāhú-í núú-n sá cādá-n nchaa nacuáa cāháⁿ-í chi ío cùu iní ñáhà-í xii-n. Chi yúhú sa ta yì-í cuáháⁿ, te yìhi-í vecaá cuendá sá cāháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te cāháⁿ ndāhú-í núú-n sá ñā túú ñā canī iní-n cuendá té Ònésimú, chi ní cuu-dé vitna dàtná ìⁿ déhe-í, chi ní sàndáá iní-dé tnúhu Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-í xii-dé vitna yìhi-í vecaá.

¹¹ Te nàha-n sá cūtnāhá ní xīndecu ndìhi-n-dě ñā túú ní quide ndáá-dé, dico vitna ío váha quide-dé ndécú ndìhi-í-dé, te ñiu-ni ducaⁿ cāda-dé òré cundecu ndìhi tucu-n-dě. ¹² Te vitna tendaha-í-dé ndixi-dé cundecu tucu-n ndìhi-dé, te òré queheⁿ cuendá-n-dě, te cada iní-n sá yúhú ní queheⁿ cuendá-n. ¹³ Te vitna yìhi-í vecaá sá cuendá tnúhu Xítohó Jesucristú, te cuiní-í ngani-í-dé cunu cuechi-dé núú-í cuendá cada-dé núú-n ní cùu. ¹⁴ Dico ñā túú ní ngāni-í-dé, chi vātā ndātnūhu ndìhi ñaha-gă-í xii-n nūu nása cachí-n cūnduu. Te ñā cūndēe iní-í cada yica-í cada-n ìⁿ sá vāha sá cúu-xi-í, chi cuiní-í sá méé-n cāni iní-n nūu cuu àdi sá vā cúu. ¹⁵ Te ní cūnduu ñi quee té Ònésimú vehe-n, te cudana te mee Yá Ndiòxí ducaⁿ ñi cachí-gá cūnduu cuendá dacuāha-dé cada váha-dé. Te ndixi tucu-dé cundecu ndìhi ducaⁿ-nā-n-dě. ¹⁶ Te vá cúu-gă-dé dàtná ìⁿ tēe xīnu cuechi chi ní cuu-dé dàtná ìⁿ ñāni-ó chi ní sàndáá iní-dé Yá Ndiòxí, te yúhú ío cùu iní-í-dé, dico yòhó uuⁿ-gá cuu iní-n-dě, chi cùu-dé ìⁿ tnàha ñáyiu-o, te ndècu-dé ichi Yá Ndiòxí.

¹⁷ Te ìⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Yá Ndiòxí nūu xiáⁿ cāháⁿ ndāhú-í núú-n sá quéhéⁿ cuendá-n-dě dàtná quéhéⁿ cuendá-n yúhú òré quéxió-í vehe-n. ¹⁸ Te núu ló ìⁿ sá ñi cumání-dě núú-n ñā túú ní quide ndáá-dé cūtnāhá ní xīndecu-n ndìhi-dé, àdi ío ìⁿ sá tàú-dé te vá ndacáⁿ cuendá-n nūú-dě, chi yúhú ndacáⁿ cuendá-n nūú-í. ¹⁹ Te ndaha mee yúhú té Păblú cādūha-í tutú-a cāchí tnúhu-í xii-n sá ná chāhu-í nchaa sá ñi quide-dé. Dico dandācu saú iní-n sá yúhú ní sanu

ichi ñaha-ĩ xii-n ìchi Xítóhó Jesucrìstú.

²⁰ Dico yòhó té ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucrìstú cada ndee ìní-n càda-n tnúhu ndàhú càháⁿ-í núú-n chí ndècu-o ichi-gá. Te ducaⁿ càda-n nacuaa cuu-xi dàtná ìⁿ tnúhu ndee ìní sá cúú-xì-í, chí ndi ndùú-ó ndècu-o ichi-gá.

²¹ Te cùtnuní ìní-í sá cáda-n nchàa nacuaa càháⁿ-í, te cùtnuní tucu ìní-í sá ìo-gá vài sá vãha cada-n dàcúúxí tnúhu ndàhú càháⁿ-í núú-n, núu xíãⁿ tëndaha-í tutú-a véxi ndaha-n. ²² Te vitna cuìní-í cada túha-n ìⁿ vehe cundecu-í, chí sàni ìní-í sá quíxí còto ñaha-í xii-ndo, te ndètu-í sáá nduu-ãⁿ chí nchòhó xicáⁿ táhú-ndó núú Yã Ndiõxí cuèndá-í.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihí-ná

²³ Te ío cada ndee ìní-n càchí té Ěpafrás té yihí ndihí-í vecaá sá cuèndá tnúhu Xítóhó Jesucrìstú. ²⁴ Te ío cada ndee ìní tucu-n càchí té Măcú, ndihí té Arístarcú, ndihí té Dĕmás, ndihí té Lùcá, chí tnàhá cue téé-ãⁿ quide-güedé chiúⁿ Xítóhó Jesucrìstú.

²⁵ Te Xítóhó Jesucrìstú ío na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe ìní-ñá vitna.

TUTÚ QUIHIⁿ NDAHA CUE ÑÁYIU HÈBREÚ

Dútú Ndiõxí ní cachí-gá sá Dēhe-gá cada núú-gă

¹ Te ndéé sanaha, Yá Ndiõxí ní xáhaⁿ-gă xii cue téé ní cachí iní méé-gă cada núú-gă cáháⁿ-güedé tnúhu-gă núú nchàa ñani tnáhá-ó nǐ xíndecu ndéé dāvá-áⁿ te ñiu ducaⁿ nǐ quide-güedé. Te tǐnǐ xito ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-gă xii-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gă. Te ndi ñǐⁿ ndi ñǐⁿ nǐ xítñúhu ñaha-gă xii-güedé nàcuáa cáháⁿ-güedé tnúhu-gă núú-yu. ² Te sátá nǐ cuu vǎi nduu ta yáha cuáháⁿ, te ní sáa nduu nǐ cachí Yá Ndiõxí sá Dēhe-gá cada núú-gă cáháⁿ tnúhu-gă núú-ó. Te ñiu-ni mee-gă ní táuchíúⁿ nǐ cadúha Dēhe-gá ñuyíú ndihí nchaa sá íó, te ní cachí-gá sá ncháa cùu-xi cuendá Dēhe-gá. ³ Te Dēhe Yá Ndiõxí ío càhnu cuu-gă dàtná càhnu cuu mee-gă, te dàtná-ni sàni iní méé-gă ñiu-ni ducaⁿ sàni iní Dēhe-gá chi tnàhá-gă cúú-gă Ndiõxí, te sá cuendá tnúhu cáháⁿ Dēhe-gá xiǎⁿ ndécú-ní nchàa sá íó ñuyíú, te ducaⁿ chi ío càhnu cuu Dēhe-gá, te ñiu-ni Dēhe-gá ní quide nàcuáa vá cündecu-gă cuèchi-o. Te sátá dúcáⁿ te ní ngóo-gă xio cùha Tátá-gă Dútú Ndiõxí Yáa ío cùnnu ndecu andiu.

Dēhe Dútú Ndiõxí ío-gă cùnnu-gă dàcúúxí cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă

⁴ Te Dēhe Yá Ndiõxí ío-gă cùnnu-gă dàcúúxí cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă, te ducaⁿ chi ní nduu táhú-gă núú Tátá-gă Dútú Ndiõxí sá ío-gă cùnnu-gă dàcúúxí cuè espíritú-áⁿ. ⁵ Chi Yá Ndiõxí ñá túú ní xáhaⁿ-gă xii ní ñⁿ cue espíritú xínú cuèchi núú-gă dàtná ní xáhaⁿ-gă xii Dēhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă:
Yòhó cúú-n Dēhe mee-í,
te ducaⁿ-ni cündecu-n núú ndécú-í.
Duha ní xáhaⁿ-gă. Te ní cachí tucu Yá Ndiõxí:
Yúhú cúú-í Tátá Yàa-áⁿ,

te mee-gă cúú-gă Dēhe-í.

Duha ní cachí-gá. ⁶ Te cùtnàhá ní tendaha-gă Dēhe-gá Yáa ío cùnnu ní quixi-gă ñuyíú-a, te ní cachí-gá:

Tàú-xi sá ncháa cuè espíritú xínú cuèchi núú-í chiñuhu-xi Dēhe-í.
Duha ní cachí-gá. ⁷ Te Yá Ndiõxí ní cáháⁿ-gă cuendá cue espíritú xínú cuèchi núú-gă, te ní cachí-gá:

Yúhú quídè-í sá ncháa cuè espíritú xínú cuèchi núú-í cúú-xí dàtná táchí,

te ñiu-ni cue espíritú-áⁿ quídè-í sá cúú-xí dàtná itá ñuhú.

Duha cǎchí-gă. ⁸ Dico Dēhe-gă chi ñá túú dùcaⁿ ní xáhaⁿ-gă, chi duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó tnàhá-n cùu-n Ndiõxí dàtná cúú yúhú Yáa cúú Tátá-n,

te ducaⁿ-ni tàxi tnuní-n nǐ caa ní quíhíⁿ,

te ío váha ndáa quídè-n tàxi tnuní-n.

⁹ Te dàquee tihú-n nchàa sá cuèhé sá dúhá, te cùu iní-n nchàa sá vǎha,

núu xiǎⁿ yúhú Yáa cúú Tátá-n nǐ quide-í sá ío-gă vii ío-gă váha cuu iní-n,

dàcúúxí nchàa dava-gă ñáyiu ndecu ndihí-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Dēhe-gă. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Yá Ndiõxí xii Dēhe-gá:

Yòhó cúú-n Yáa ío cùnnu, chi ndéé cùtnàhá ñá túú vèdana ná íó te ní cadúha-n ñuyíú ndihí andiu.

¹¹ Te andiu ndihí ñuyíú chi naa-xi, dico yòhó chi cundecu-ni-n nǐ caa ní quíhíⁿ.

Te andiu ndihí ñuyíú chi ndihí-xi dàtná ndíhí ñⁿ dóó,

¹² te dàtná cuíní-n quide ñáyiu ndihí ñⁿ dóó òré ndàcáⁿ tnáhnú-yu tàxi ndécú-yu ñⁿ xio, ducaⁿ càda-n ñuyíú ndihí andiu,

te dàtná nádãma dóó ñáyiu ducaⁿ càda tucu-n ñuyíú ndihí andiu.

Te yòhó dàtná-ni càa-n ndecu-n vitna ducaⁿ-ni cùnduu-n cundecu-n ní caa ní quíhíⁿ, chi vá yíí tnàhí-n.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii Dēhe-gă.

¹³ Te Yá Ndiõxí ñá túú ní xáhaⁿ-gă xii

ni ñⁿ cue espíritú xínú cuèchi núú-gã dâtná ní xáhaⁿ-gã xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ tùcu-gá:

Ngóo xio cùha-í taxi tnùnì-n, te yúhú cada-í te nchaa sá cúú ùhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñùhu núú-n.

Duha ní xáhaⁿ-gã xii Déhe-gá. ¹⁴ Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí mee-ni chùⁿ-gã quidé-xí, chi tëndaha-gá cue espíritú-áⁿ cuáháⁿ-xi nchaa núú ndécú cuè ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndihí-gá chindee ñàha-xi xií-yu.

2

Vá dáñá ndèé-ó tnùhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó

¹ Te sá cuendá sá ño cùnùu Xítohó Jesucristú, núú xiãⁿ ío xini ñùhu-xi cada cuendá-ó nchaa tnúhu cãháⁿ-gá sá sá ní xíndedóho-o cuendá sá vã dáñá ñihnu-o. ² Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí ní cãháⁿ-xi tnúhu-gá ndéé sanaha, te tnúhu ní cãháⁿ cue espíritú-áⁿ cúú-xí sã ndáa cuítì. Te nchaa ñáyiú ñá túú ní cuínì tñi nchaa tnúhu ní cãháⁿ cue espíritú-áⁿ, te ni ñà túú ní cuínì-yu cundedóho-yu, nchaa ñáyiú-áⁿ ñi nacháhu-yu nàcuáa ndùu nchaa cuèchi ní quidé-yu ñⁿ ñⁿ-yu. ³ Te sá dúcáⁿ ñi yáha cue ñáyiú-áⁿ, xiãⁿ cútnùnì ndáá iní-ó sã vã cãcu ñihnu-o te núu na dáña ñihnu-o tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó, tnúhu sá ño cùnùu, chi nacháhu-o te núu ducaⁿ na càda-o. Te díhna-gá Xítohó Jesucristú ní cãháⁿ-gá tnúhu-áⁿ te nchaa ñáyiú ní xíndedóho nchaa nàcuáa ndùu tnúhu-áⁿ ñi cãháⁿ ndáá-yu tnúhu-áⁿ nùú-ó. ⁴ Te tnàhá Yã Ndiöxí cùndihí-gá nchaa ñáyiú-áⁿ quidé-gã nàcuáa cutnùnì iní-ó sã tnùhu-áⁿ cúú-xí tnùhu ndáá, chi quide-gá titní núú sã vã yõo tnàhí ndàcu cada te ío cùnùhu-o. Te Espíritú Yã Ndiöxí quidé-xí nàcuáa nduu táhú-ó ndì dííⁿ nùú chùⁿ cada-o nàcuáa cuínì mée-gã. Te sá dúcáⁿ quide Yã Ndiöxí nchaa xiãⁿ, xiãⁿ cútnùnì iní-ó sã tnàhá-gá cãháⁿ-gá sá tnùhu-áⁿ cúú-xí tnùhu ndáá.

Xítohó Jesucristú ní xínduu yiqui cùnù-gá dâtná cáa yiqui cuñú nchoo cuè ñáyiú ñuyúú-a

⁵ Te Yã Ndiöxí vá táxí ndècu-gá cue espíritú xínú cuèchi núú-gã taxi tnùnì-xi ñuyúú sáá sã vátá quínì-gá-ó, te ñu cuendá xiãⁿ cãháⁿ-í. ⁶ Te núú tütú Yã Ndiöxí cãchí-xi:

Yòhó Dútú Ndiöxí ñá túú ñá cúú cuè ñáyiú ñuyúú nùu ndacu iní-n-yu, àdi chindee-n-yu.

⁷ Te yòhó ní cachí-n sã nchaa ñáyiú ñuyúú-a vá cùnùú-yu dâtná cùnùu cue espíritú xínú cuèchi núú-n,

dico ní cachí-n sã sáá nduu te ío cùnùú-yu tnàhá-yu, te mee-n cãháⁿ-n sã ío cãhnu cuú-yu,

te ní cachí tucu-n sã táxí tnùnì-yu nchaa sá ñi cadúha-n.

⁸ Te ducaⁿ nchãandi túhú sá ío quindáhá-yu.

Duha cãchí-xi núú tütú-gá. Te sá dúcáⁿ ñi cachí Yã Ndiöxí sá quindàha ñáyiú ñuyúú nchaa sá ío, xiãⁿ cútnùnì sá nchãandi túhú sá ío taxi tnùnì-yu, dico vátá sáa-gá nduu dúcaⁿ quínì-ó càda-xi. ⁹ Te nchoo sa ñàha-o sá tnáá-ni ñi quide Yã Ndiöxí cuendá sá vã cùnùu Xítohó Jesucristú dâtná cùnùu cue espíritú xínú cuèchi núú-gã. Te ducaⁿ ñi quide Yã Ndiöxí chi ní cundáhú iní-gá nchaa ñáyiú ñuyúú-a, chi ní cachí-gá sá Déhe-gá cuú cuendá nchaa-yu, te Xítohó Jesucristú ío ní ndoho-gá òré ní xihí-gá, núú xiãⁿ ní nduu táhú-gã cùnùu vihi-gá vitna. Te mee Yã Ndiöxí cãchí-gá sá ío cãhnu cuu Déhe-gá.

¹⁰ Te Yã Ndiöxí ní cadúha-gá nchãandi túhú sá ío nàcuáa ní cachí iní mée-gã, te sá dúcáⁿ ñi quide-gá nùu xiãⁿ váha-ni sá ñi cachí-gá sá Xítohó Jesucristú nãndi ndoho-gá te cuú-gá cuendá ducaⁿ ñà túú tnàhí-gá ná cùmání-gã núú Yã Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ñi cuu núú xiãⁿ ní níhí Yã Ndiöxí nàcuáa cada-gá càndeca-gá nchaa ñáyiú cùu déhe-gá quíhíⁿ núú ío váha càa cundecú-yu ndihí-gá ñi caa ñi quíhíⁿ. Te Xítohó Jesucristú cúú-gã Yáa ní quide nàcuáa nduu táhú cue ñáyiú cundecú-yu ndihí Yá

Ndiöxí. ¹¹ Te Xítohá Jesucristú cúu-gã Yaá quidé ndècu yĩñuhu ñáyiu núú Yã Ndiöxí ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gã, te Xítohá Jesucristú ndihí cue ñáyiu-áⁿ ìⁿ-ni Yàá cúú Tãtã-yu ndihí-gã, núú xíãⁿ Xítohá Jesucristú Yaá cúú Dèhe Dútú Ndiöxí ñá túú cùcahãⁿ núú-gã càháⁿ-gã sá ñàní-gã ndihí cúha-gã cúú nchàa ñáyiu-áⁿ. ¹² Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiöxí núú càchí-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Xítohá Jesucristú xii Tãtã-gã Dútú Ndiöxí, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Cáhãⁿ váha-í cuèndá-n núú nchàa cue tée cùu datná ñaní-í ndihí núú nchàa cue ñáyiu ðihí cúú dàtná cúha-í,

te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n núú tàcá-yu.

Duha yòdo tnuní núú tütú-gã nàcuáa ní xáhaⁿ Dèhe-gã xii-gã. ¹³ Te ingá tucu xichi núú tütú Yã Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ Xítohá Jesucristú cuèndá-gã, te duha ní cachí-gã:

Yúhú nchaa-ni nduu quindáá iní-í Tãtã-í Dútú Ndiöxí.

Duha càchí-xi núú tütú Yã Ndiöxí nàcuáa ní càháⁿ Xítohá Jesucristú. Te ingá tucu xichi núú tütú Yã Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ tucu Xítohá Jesucristú, te duha ní cachí-gã:

Iha ndècu ndihí-í nchaa ñáyiu cùu déhe Tãtã-í Dútú Ndiöxí, te ðiu-ni ñáyiu-áⁿ ñí taxi cuèndá Tãtã-í cuu cuèndá-í.

Duha càchí-xi núú tütú-gã nàcuáa ní càháⁿ Xítohá Jesucristú.

¹⁴ Te sá cuèndá nchaa ñáyiu cùu déhe Yã Ndiöxí cúu-yu yiqui cùñú, núú xíãⁿ ducaⁿ tnàhá Xítohá Jesucristú ní cuu-gã yiqui cùñú, te ducaⁿ ñí cuu-gã yiqui cùñú cuèndá cuú-gã, te sá dúcãⁿ cúu-gã te ndacu-gã daquèe tíhú-gã sácúíhná, te ðiu sácúíhná-ãⁿ quidé-xí xihí ñáyiu. ¹⁵ Te ducaⁿ ñí quide-gã cuèndá sá cuè ñáyiu ñuyíú-a vá yuhú-gã-yu sá cúu-yu, chi nchaa-ni nduu yuhú-yu sá cúu-yu.

¹⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í sá Xítohá Jesucristú ní quixi-gã cuèndá chindee-gã cue ñáyiu cùu ñaní tnàhá ndíi Àbrahã, te ñá ðíú cuèndá sá chindèe-gã cue espíritú xínú cuèchi

núú Yã Ndiöxí. ¹⁷ Te cuèndá xíãⁿ núu dai ní xini ñuhu-xi sá cúu-gã ñáyiu cuèndá yãha-gã nãndi sá yãha-gã dàtná yãha cue ñáyiu cùu ndi mee-gã cuèndá ducaⁿ cùu-gã dútú ïo cùnuu te cuu ndáá-gã núú Yã Ndiöxí, te cundàhú iní-gã nchaa ñáyiu te cuú-gã cuèndá sá vã cùndècu-gã cuèchi-yu núú Yã Ndiöxí. ¹⁸ Te mei òré ndóhó Xítohá Jesucristú ní xito ndéé ñáhá sácúíhná xii-gã te núu ndisa sá vã cadã-gã ni ìⁿ sá ñà túú tàú-gã cada-gã, te sá dúcãⁿ ñí ndoho-gã xíãⁿ núu ndácú-gã chindèe-gã nchaa ñáyiu ducaⁿ yãha.

3

Xítohá Jesucristú ío-gã cùnùu-gã dàcúúxí ndíi Moisés

¹ Te nchòhó cúu-ndó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohá Jesucristú ñáyiu cùu cuèndá Yã Ndiöxí, te tnàhá-ndó cùu-ndo ñáyiu ní càháⁿ ñáhã-gã cuèndá cundecu-ndo ndihí-gã. Te yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ïo váha cada cuèndá-ndó nàcuáa ndùu cuèndá Xítohá Jesucristú, chi ðiu-gã cúu-gã Yaá ní tendaha ñàha Dútú Ndiöxí ní quixi-gã ñuyíú-a, te ðiu-gã cúu-gã Dútú ïo cùnuu chi quide-gã núú Yã Ndiöxí. Te ðiu-ni cuèndá Xítohá Jesucristú càháⁿ tnúhu sá ni sàndáá iní-ó. ² Te mee Yã Ndiöxí ní sãha chiuⁿ-gã Xítohá Jesucristú, te ío ndáá quidé-gã chiuⁿ-áⁿ sã cúu-xí Yã Ndiöxí, te ðiu-ni ducaⁿ ñí quide ndíi Moisés ní quide ndíi chiuⁿ ní táhú Yã Ndiöxí, te ío ndáá ní quide ndíi chiuⁿ-gã sá cúu-xí nchàa ñáyiu cùu cuèndá-gã, te cue ñáyiu-áⁿ cúu-yu dàtná vehe mee-gã. ³ Te ìⁿ tée dàcaa ìⁿ vehe váha ío càhnu-gã cúu-dè dàcúúxí vèhe dácaa-dé. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu Xítohá Jesucristú chi ío-gã càhnu cuu-gã dàcúúxí ndíi Moisés. ⁴ Te nchoo sã naha-o sã ncháá vèhe dacuití ndècu cue tée ní dácaa, dico sa naha tucu-o sã Yã Ndiöxí quidé-gã ndécú nchàa sá ío ñuyíú-a. ⁵ Te ndíi Moisés-áⁿ ïo ndáá ní quide ndíi chiuⁿ ní táhú Yã Ndiöxí ní quide ndíi sá cúu-xí nchàa ñáyiu cùu cuèndá-gã.

Te sá dúcáⁿ nǐ quide ndíi xǎⁿ ní cuu ndíi ñⁿ téé ní xinu cuechi nǔú Yă Ndiöxí. Te ní xáhaⁿ ndíi xii nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá nàcuáa cáháⁿ-gá ndéé cuéé-gá. ⁶ Dico Xítóhó Jesucristú cúu-gă Déhe mee Yă Ndiöxí, te cùu-gă Yaá ío quide ndáá yíndàha-gá nchaa ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí. Te tnáhá-ó cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gá, te ðiu-ni ducaⁿ cùu cuendá ñáhá-gă xii-o te núu na càncicúⁿ nihnu-ni-o càni ndáá iní-ó cuendá-gá ndéé ná sàá nduu gǔndecu-o ndíhi-gá.

Cue ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí ío váha cùu iní-yu ndécú-yu ndíhi-gá

⁷ Te núu tütú Yă Ndiöxí yódó tnùnǐ nàcuáa ní cáháⁿ Espíritú-gá, te duha ní cachí-xi:

Te núu nchòhó ndédóho-ndo nchaa tnúhu cáháⁿ Yă Ndiöxí vitna,

⁸ te vá cǔndùu sàá iní-ndó dàtná ní xínduu sàá iní ñáyiú ní dáquéé tǐhú tnúhu Yă Ndiöxí, ñáyiú ní xíndecu xití yucu,

chi ñáyiú-áⁿ nǐ xito ndéé-yu Yă Ndiöxí nǔu nása cada ñaha-gă xii-yu.

Duha ní cachí Espíritú-gá. ⁹ Te càchí tucu Espíritú Yă Ndiöxí nàcuáa ní cáháⁿ méé-gă, te duha ní cachí-gá:

Xití yucu ní xito ndéé ñáhá cué ñani tnáhá-ndó nǐ xíndecu ndéé sanaha xii-í,

te ducaⁿ nǐ quide ñáhá-yu cuéi ní xiní-yu nchaa sá nǐ quide-í ndí ùdico cuía nǐ xíndecú-yu xití yucu-áⁿ.

¹⁰ Te sá dúcáⁿ nǐ quidé-yu núu xǎⁿ ní cudéèⁿ-í nǔú-yu,

núu xǎⁿ ní cáháⁿ-í cuendá-yu, te ní cachí-í:

“Ñáyiú-a quide-ní-yu nchaa sá ñà túú tàú-yu cadá-yu te ni ñà túú cuiní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa sàni iní-í,

te ni ñà túú cuiní-yu cadá-yu nàcuáa cáháⁿ-í”,

duha ní cáháⁿ-í cuendá-yu.

¹¹ Te xǎⁿ nǔu ní cudéèⁿ-í nǔú-yu te ní xáhaⁿ ndáá-í xii-yu sá vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núu ndécú-í.

Duha ní cachí Yă Ndiöxí càchí Espíritú-gá.

¹² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, cáháⁿ-í dóho-ndo sǎ ío cada cuendá-ndó vǎ cáni cuèhé iní-ndó te ngóo-ndo vǎ quíndáá-gá iní-ndó Yă Ndiöxí te ðaña-ndo ìchi-gá, te ðiu-gá cúu-gă Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú.

¹³ Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ío chí cuáha tnàha tnúhu ndee iní cundecu-ndo nini ndecu-ndo ñuyíú-a cuendá sá vǎ xǐnu iní-ndó càda-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te ducaⁿ te vá cúú sàá iní-ndó nǔú Yă Ndiöxí. ¹⁴ Te vá dáñá ndéé-ó càni ndáá iní-ó nàcuáa cada ñaha Yă Ndiöxí xii-o, te dàtná-ni ní sani iní-ó ndéé cútnáhá ní tuha-o ìchi Yă Ndiöxí, te ðiu-ni ducaⁿ càni iní-ó ndéé ná sàá nduu vǎ cǔndecu-gá-ó ñuyíú-a, te núu ducaⁿ na càda-o te cùu ñⁿnuu-o ndíhi Xítóhó Jesucristú.

¹⁵ Te duha cáháⁿ-xi ñⁿ xichi núu tütú Yă Ndiöxí:

Te núu nchòhó ndédóho-ndo nàcuáa cáháⁿ Yă Ndiöxí vitna,

te vá cǔndùu sàá iní-ndó dàtná ní xínduu sàá iní cue ñáyiú ní dáquéé tǐhú tnúhu-gá ndéé sanaha.

Duha càchí-xi núu tütú-gá. ¹⁶ Te cue ñáyiú ducaⁿ nǐ xínduu sàá iní-xi cúu-yu ñáyiú ní ndeñuhu ndíi Moisés nacióⁿ Egiptú, te ñáyiú-áⁿ nǐ xíndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ Yă Ndiöxí te ní quide sàá iní-yu ní dáquéé tǐhǔ-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Te ndí ùdico cuía nǐ xúhuⁿ-yu ichi ío ní cùdééⁿ Yă Ndiöxí nǔú-yu cuendá sá nǐ quidé-yu nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñáyiú-áⁿ nǐ xíhi-yu xití yucu. ¹⁸ Te nchaa ñáyiú-áⁿ ñà túú ní cuiní-yu tní-yu tnúhu ní cáháⁿ Yă Ndiöxí nǔu xǎⁿ ní cáháⁿ ndáá-gá sá vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecú-yu núú ío váha càa ndecu-gá.

¹⁹ Te xǎⁿ nǔu nchoo cǔtnuní iní-ó sǎ nchaa ñáyiú-áⁿ ñà túú ní ndúu tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núu ndécú-gă, chi ñà túú ní sàndáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-gá.

4

¹ Te vitna ndècu ndíhi-gá-ó tnúhu

Yá Ndiöxí tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o sá cúú cundecu váha-o núú ndécú-gă, te tàú-xi quiyuhú iní-ó chi na cuáhán te vá ndúú tãhú-ó cundecu váha-o núú ndécú-gă. ² Te tnáhá nchoo ní ngúndecu ndihí-o tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-ó dàtná ní xíndecu ndihí cue ñáyiu ndéé sanaha, dico ñáyiu-án chi ñá túú vèdana ni nãndíhí-xi cuèi ní xíndedóho-yu tnúhu-án chi ñá túú ní sãndáá iní ñáhã-yu xii-gă. ³ Dico nchoo cùu-o ñáyiu ní sãndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí, núu xíãⁿ nduu tãhú-ó cundecu váha-o núú ndécú-gă, te ní quee ndáá-xi nãcuáa cãháⁿ-gă núú tütú-gă núú cãchí-xi:

Yúhú ní cudèèⁿ-í núú-yu, te ní cãháⁿ ndáá-í sá vã ndúú tãhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú-í.

Duha ní cachí-gă. Te cuu nduu tãhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yá Ndiöxí ní cùu, chi sa ní xínu cava nchaá chiuⁿ ní quide-gă sá ní cadúha-gă ñuyúú. ⁴ Te núú tütú Yá Ndiöxí cãháⁿ-xi nãcuáa ní quide-gă nduu úsá, te duha cãchí-xi:

Yá Ndiöxí ní quide chiuⁿ-gă íñú nduu ní quide-gă nchaá chiuⁿ-gă te ní ndetatú-gă nduu úsá.

Duha cãchí-xi núú tütú-gă. ⁵ Te cãchí tucu-xi núú tütú Yá Ndiöxí nãcuáa ní cãháⁿ-gă cuendá cue ñáyiu ndéé sanaha, te duha ní cachí-gă:

Cue ñáyiu-a vá ndúú tãhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú-í ndétátú-í.

Duha ní cachí-gă. ⁶ Te ñáyiu ní xíndedóho tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-ó ndéé sanaha, ñá túú ní nduu tãhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yá Ndiöxí ndétátú-gă, te ducaⁿ chi ñá túú ní sãndáá iní ñáhã-yu xii-gă, dico íó-gă ñáyiu nduu tãhú cundecu váha núú ndécú-gă ndétátú-gă. ⁷ Te ní xica cuéhé nduu sá dúcáⁿ ñá túú ní sãndáá iní ñáhá ñáyiu-án xii-gă, te dàtnúni ní cãháⁿ ndíi Dávíi yuhu-gă nãcuáa cada-gă vitna, te ñiu-ni nãcuáa sa yòdo tnuní ñiu-ni ducaⁿ chido tnuní tucu-í nãcuáa ní cãháⁿ ndíi yuhu-gă, te duha ní cachí-gă:

Te núu nchòhó ndèdóho-ndo tnúhu cãháⁿ-í te vá cáda sãá iní-ndó.

Duha ní cachí-gă. ⁸ Te ndíi Jòsué ní sanu ichi ndíi ñáyiu núú quíhíⁿ-yu cundecu váha-yu, dico ñá díú cuendá xíãⁿ ní cãháⁿ Yá Ndiöxí, chi cuendá nãcuáa cada-gă vitna ní cãháⁿ-gă. ⁹ Núu xíãⁿ sáá nduu nduu tãhú nchaá ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí ngúndecu váha-yu núú ndécú-gă ndétátú-gă. ¹⁰ Te nchaá ñáyiu ducaⁿ na nduu tãhú cundecu váha núú ndécú Yá Ndiöxí ndétátú-gă, te tnáhã-yu ndetatú-yu cuendá nchaá sá váha ní quidé-yu dàtná ndétátú méé-gă. ¹¹ Te xini ñuhu-xi sá nchóó ío nducu ndèe-o nducu-o nãcuáa cada-o cuendá nduu tãhú-ó ngúndecu váha-o núú ndécú Yá Ndiöxí ndétátú-gă, chi na cuáhán dava-ndo càda-ndo datná ní quide cue ñáyiu ñá túú ní sãndáá iní ñáhá xii-gă, te vá ndúú tãhú-ndó cundecu váha-ndo núú ndécú-gă te núu ducaⁿ na càda-ndo.

¹² Te tnúhu Yá Ndiöxí cúú-xí dàtná ñⁿ sá nchító-ó chi quide-xi nãndí sá quidé-xí, te cùu-xi datná ñⁿ sá dèéⁿ víhí-gă dàcúxí ñⁿ yuchí sá ndéé úú xio núú-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tnúhu-gă chi quée-xi iní-ó, te dàndixi túu-xi nchaandi túhú sá sání iní-ó te núu quide váha-o àdi ñá túú quide váha-o ndècu-o. ¹³ Te ni ñⁿ sá ní cadúha Yá Ndiöxí vá cání iní-ó sã ndácú-xí nguivãha-xi núú-gă, chi nchaandi túhú sá sání iní-ó ndècu túu-xi núú-gă, te ñiu núú Yáá-án na càni cuendá-ó nchãa sá quidé-ó.

Xítóhó Jesucristú cúú-gă Dútú ño cùnuu

¹⁴ Te Xítóhó Jesucristú cúú-gă Dútú ño cùnuu ndecu ndihí-o, te ñiu-gă cúú-gă Déhe Dútú Ndiöxí, te Yáá-án cuãndaa-gă andíu ní nucúndecu-gă núú Yá Ndiöxí, núu xíãⁿ tàú-xi sá cãchícúⁿ nihnu-ni-o quíndáá iní-ó-gă. ¹⁵ Te mee Yáá-án ño cùnuu-gă cúú-gă dútú-ó ndècu ndihí-o, te ío na cùndahú iní ñáhã-gă xii-o cuendá sá ñã nihí ndéé-ó cundecu-o. Te ducaⁿ càda-gă chi ní yãha-gă dàtná yãha mee-o, chi nchaá sá ní yãha-gã-án ní cuu-xi sá cáda-gã nãndí nchaá sá cuéhé sá dúhá ní cùu dico ni ñⁿ ñá túú

ní quide-gá. ¹⁶ Núu xiáⁿ tàú-ó sã nchóó nì yuhu ni iní-ó cãháⁿ ndihi-o Yã Ndiöxí Yaá ío cùndahú iní ñáhá xì-o chindee ñaha-gá, te ducaⁿ càda-o te cundàhú iní ñáhá-gã chindee ñaha-gá xii-o ndèda-ni càa oré xíní ñùhu-o-gá.

5

¹ Te nchaa cue dútú cùnùu núu ñáyiu isràèl diu-ni ñáyiu cùu-güedé, te ducaⁿ ñi ngúndecu-güedé cuendá cada-güedé chiúⁿ sá cúu-xí Yã Ndiöxí cuendá-yu, chi diu cue téé-áⁿ ñi xóo nacani cuendá-güedé núu-gã quiti ní xóo cahni-güedé ní xóo nduu táhú-gã, te ducaⁿ ñi xóo cada-güedé cuendá sá cáda càhnu iní Yã Ndiöxí cuéchi-yu, te ducaⁿ ñi xóo nacani cuendá tucu-güedé núu-gã nchaa dava-gá sá ñi xóo níhí-güedé ní xóo nduu táhú-gã. ² Te nchaa cue dútú-ãⁿ ñi xóo cundee iní-güedé nchaa sá ñi xóo cada nchaa ñáyiu ñá túú ní quide ndáá ñáyiu ñá túú cùtnuní iní-xi, te ducaⁿ ñi xóo cada cue dútú-ãⁿ chi tnàhá-güedé ñá túú ní xóo níhí ndéé-güedé cundecu-güedé cuendá nchaa sá ñi xóo yáha-güedé. ³ Te sá cuendá sá dúcáⁿ ñá túú ní xóo níhí ndéé-güedé núu xiáⁿ dai ní xini ñuhu-xi sá tnàhá-güedé cuáha-güedé Yã Ndiöxí sá ndúú táhú-gã cuendá méé-güedé dàtná quidé-güedé cuendá ñáyiu.

⁴ Te ni ñiⁿ téé vá ndácú-dé cuu-dé dútú cùnùu cuendá-ni sá cãchí iní méé-dé te núu ñá díú mèe Yã Ndiöxí ducaⁿ cuini-gá sá cúu-dé dútú cùnùu datná ní quide-gá ndíi Àrón. ⁵ Te cuéi Xítohó Jesucristú chi ñá díú mèe-gá ní quide-gá méé-gã ñiⁿ dútú cùnùu nacuaá cada nínu-gá méé-gã, chi mee Tãtã-gã Dútú Ndiöxí ducaⁿ ñi cachí-gá sá cúu-gã Dútú cùnùu, te ducaⁿ chi Yã Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã:

Yòhó cúu-n Dèhe-í,
te cuini-í sá dúhá-ni cùndecu-n núu ndécù-í.

Duha ní xáhaⁿ-gã xii Xítohó Jesucristú. ⁶ Te núu tütú Yã Ndiöxí yódó tnùnì nacuaá ní xáhaⁿ tucu-gá xii Xítohó Jesucristú, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Yòhó cúu-n dútú cundecu ni caa ni quíhíⁿ,

te cùu-n datná ní cuu ndíi Melquisèdec. Duha ní xáhaⁿ-gã xii Xítohó Jesucristú.

⁷ Te cùtnàhá ní xíndecu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a te níhi ní xóo cáháⁿ ndihi-gá Yã Ndiöxí te ní xóo cáháⁿ ndàhú-gá núu-gã, te ní xóo ndáhyú-gá òré ducaⁿ ñi xóo cáháⁿ ndihi-gá Yã Ndiöxí, te ducaⁿ ñi quide-gá chi nàha-gá sá Yã Ndiöxí cúu-gã Yaá ndacu dàcácu nihnu ñaha xii-gá cuendá sá vã cùú dúcáⁿ-gã. Te Yã Ndiöxí ní xíndedóho-gá nchaa tnúhu ní cáháⁿ Xítohó Jesucristú cuendá sá ñi quide-gá nchaa nacuaá ní xáhaⁿ Yã Ndiöxí cada-gá. ⁸ Te sá cuendá nchaa sá ñi ndoho Xítohó Jesucristú xiáⁿ ní cutnùnì iní-gá cada-gá nchaa dava-gá sá vãha nacuaá cuini méé Yã Ndiöxí cada-gá. Te ducaⁿ ñi cuu cuéi cùu-gá Déhe Yã Ndiöxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ ñi quide-gá nchaa nacuaá cuini méé Yã Ndiöxí, xiáⁿ núu vitna cùu-gá Yaá dàcácu nihnu nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá núu ùhú núu ndàhú. ¹⁰ Te mee Yã Ndiöxí ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú cúu-gã dútú cùnùu datná ní cunuu ndíi Melquisèdec cùtnàhá ní cuu ndíi dútú ñuyíú-a.

Cuendá ñáyiu cuini dañá nihnu ichi Yã Ndiöxí

¹¹ Te vai-gá tnúhu ndècu cáháⁿ-í nacuaá ndúu cuendá Xítohó Jesucristú, ndihi ndíi Melquisèdec, te dicó-ni sá nchòhó ío cuéé tècú tnùnì-ndó, te yúhú ío ùhú nihí-í nacuaá cáháⁿ-í nacuaá tecú tnùnì-ndó.

¹² Te nchòhó sa ní cuu cuéhé nduu ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te tàú-ndó dānehé-ndó cué ñáyiu ndècu ichi-gá tnúhu-gá núu dicó sá cúu, dico xini ñuhu-ni-xi sá cùndècu ñáyiu danèhé ñáhá tnúhu-gá xii-ndo, tnúhu sá ñi dācuáhá-ndó ndéé díhna sá ñá túú ùhú tecú tnùnì-ndó. Te sá dúcáⁿ quide-ndo núu xiáⁿ cúu-ndó dàtná cue landú vitna sàdi camá, landú vátá cúu-gã caxi dítá. ¹³ Chi nchaa ñáyiu cùu datná landú vitna sàdi, ñáyiu-áⁿ cúu nèñuú-yu ñá túú cùtnuní iní-yu nacuaá càháⁿ tnúhu sá càháⁿ nacuaá

cada ndáá-yu cundecú-yu. ¹⁴ Te nchaa sá vátá cúú-gă caxi cue landú yíquín xíáⁿ cúú-xí cuendá cue ñáyiú sacuéhé, te xíáⁿ cúú-xí datná tnúhu sá dâcuâha ñáyiú sa ní níhí ndéé ndècu ichi-gá, ñáyiú sa ní cutnùnî váha iní-xi nândi cùu nchaa sá cuèhé sá dúhá, ndihî nândi cùu nchaa sá vâha.

6

¹ Te xíáⁿ nûu vitna xîni ñuhu-xi dacuaha-o dava-gá tnúhu Yá Ndiôxí cuendá ducaⁿ te cuu-o ñáyiú tècú tnùnî nchaa tnúhu-gá. Te xîni ñuhu-xi sá ncháá tnúhu Xítohó Jesucristú sá ní dâcuáhá-ó ndèé díhna vá dâcuâha-gá-ó datná ní dâcuáhá-ó chi sa tècú tnùnî-ó. Te ñá túú-gă xínî ñuhu-xi dacuaha-o datná ní dâcuáhá-ó ndèé díhna nâcuáa cada-o ndixi cuéchi iní-ó cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, sá tá dâcuíta nihnu ñaha xîi-o cuáháⁿ ní cùu. Te ducaⁿ vâ dâcuâha-gá tucu-o datná ní dâcuáhá-ó ndèé díhna nâcuáa cada-o quindáá iní-ó Yá Ndiôxí, ² ndihî cuendá nâcuáa ní dâcuáhá-ó nâcuáa cuandute-o, ndihî cuendá nâcuáa cada-o càcáⁿ ndodo-o ndâha-o díquî ñáyiú ní sândáá iní ñáhá xîi-gá. Te ducaⁿ ñà túú-gă xínî ñuhu tucu-xi dacuaha-o datná ní dâcuáhá-ó ndèé díhna cuendá nâcuáa ndoto cue ñáyiú ní xíhí, ndihî cuendá nâcuáa ní dâcuáhá-ó sã Yá Ndiôxí daquihíⁿ-gá ñáyiú núú ùhú núú ndâhú ni caa ni quihíⁿ. ³ Te núu Yá Ndiôxí ná càchí-gá, te cuita dâcuâha-gá-ó nchâa dava-gá tnúhu sá cúmăní quihíⁿ.

⁴ Te cue ñáyiú sa tècú tnùnî tnúhu Yá Ndiôxí, ñáyiú sa xínî nchaa nâcuáa ndùu nchaa sá vâha quide ñaha Yá Ndiôxí xii-o ndihî-yu, ñáyiú sa chîndee ñaha Espíritú Yá Ndiôxí, ⁵ ñáyiú sa cùtnunî iní-xi sá ïo váha tnúhu Yá Ndiôxí, ñáyiú sa xínî nâcuáa ta quide Yá Ndiôxí véxi nchaa sá vâ yôo tnâhî ndâcu cada, ⁶ te núu ñáyiú-áⁿ ná ngüita tucú-yu daquêe tíhú duúⁿ-yu tnúhu Yá Ndiôxí, te vá ndácú-gă-ó nâ canu ichi-ó-yu nâcuáa ndixi cuéchi iní-yu te núu ducaⁿ na càdá-yu, te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te tnâhá-yu cùu-yu datná

cue téé ní sahnî ñaha xîi Xítohó Jesucristú Déhe Yá Ndiôxí núú cùrúxí. Te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te ngôo dava-gá ñáyiú cáháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchaa ñáyiú cùu-yu datná ñuhu, chi ñuhu-áⁿ ndi tnâhá òré cúúⁿ dâú te xihî-xi ndute, te dava ñuhu váha cùu sá xítú ñáyiú, te sá cúú núú ñuhu-áⁿ ïo nândihî-xi, te mee Yá Ndiôxí quidé-gă cúú sã vâha núú ñúhú-ăⁿ. ⁸ Dico núu da ïñu na ndâa núú ñuhu-áⁿ te ñá túú vèdana nândihî-xi te núu ducaⁿ, te Yá Ndiôxí vá cúú vâha iní-gá cuendá ñuhu-áⁿ sã dúcáⁿ dà ïñu ndaa núú-xi, te ïñu-áⁿ ndihî-xi cáyú. Te ducaⁿ sâtnahá-xi cùu ñáyiú dàquee tíhú tnúhu Yá Ndiôxí chi ñá túú cùu váha iní-gá núú-yu.

Níhí-ó sã ndétú-ó ndiùu táhú-ó

⁹ Te cuéi duha càháⁿ-í dico nchòhó cue ñáyiú ïo cùu iní-í, chi cùtnunî ndáá iní-í sá vâ càdá-ndó datná xíquide dava-gá ñáyiú, te mee-ni sã vâha cuu xii-ndo chi cùu-ndo ñáyiú sa ní naníhí táhú. ¹⁰ Te ducaⁿ chi Yá Ndiôxí cúú-gă Yaá ïo váha quide ndáá, te vá dáná ndòdo iní-gá nchaa sá vâha quide-ndo, te ni vâ dáná ndòdo iní-gá nâcuáa quide-ndo cuu iní-ndó-gă, te sá dúcáⁿ quide-ndo cuu iní-ndó-gă xíáⁿ chîndèe-ndo cue ñáyiú ndècu ndihî-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ-ni ta quide-ndo véxi ndéé vitna. ¹¹ Te cuínî-í sá ïñ ïñ-ndo nducu ndee-ndo cada-ndo nâcuáa cuínî Yá Ndiôxí datná tá quide-ndo véxi, te diu-ni ducaⁿ càda-ndo ndéé ná sâa nduu ndùu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihî-gá núú ndécú-gă, te ducaⁿ te níhî-ndó nchâandi túhú sá ndétú-ndó ndùu táhú-ndó cùndecu ndihî-ndo ni caa ni quihíⁿ. ¹² Te yúhú cuínî-í sá nchòhó vá túhío-ndo càda-ndo nchaa nâcuáa cuínî Yá Ndiôxí, te cada-ndo datná quidé ñáyiú sândáá iní tnúhu-gá, ñáyiú càhnu iní-xi. Te sá dúcáⁿ quidé-yu xíáⁿ nihî-yu nchaa sá ní cachí Yá Ndiôxí nduu táhú-yu.

¹³ Te cùtnahá ní xáhaⁿ Yá Ndiôxí xii ndíi Ábrahám nâcuáa cada-gá, te ní cacunehe-gá méé-gă nâcuáa cutnùnî iní ndíi sá ndâa cada-gá nâcuáa ní xáhaⁿ-gă xii ndíi, te vá yôo ïñ ni

càcunehe-gá cuendá sá quíndáá iní ndíi tnúhu ní cáháⁿ-gá. Te ducaⁿ nĩ quide-gá chi ñⁿdíi díi-ni mee-gã ío cùnuu-gá. ¹⁴ Te duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám: “Yòhó té Àbrahám na cächí tnúhu ndáá-í xii-n sã ío chindee ñaha-í xii-n, te cáyá cuéhé víhí ñani tnáhá-n”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi. ¹⁵ Te ndíi Àbrahám ío ní quide ndee iní ndíi ní xíndetu ndíi, te ducaⁿ te Yá Ndiöxí ní quide-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gã cada-gá sá cúu-xí ndíi. ¹⁶ Te núu ñⁿ ñáyiu cãháⁿ ñⁿ tnúhu ndáá cuiti te càcu nehé-yu Yá Ndiöxí cuendá quíndáá iní tnaha ñáyíu-yu tnúhu cãháⁿ-yu, te òré ducaⁿ na cãháⁿ-yu te ñá túú-gã sá dácãá ñáyiu cãháⁿ ndíhi-yu cuendú. ¹⁷ Te ducaⁿ nĩ quide Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá-gá sá cádá-gã nàcuáa ní cachí-gá, te ducaⁿ nĩ cáháⁿ-gá cuendá nchaa ñáyiu ní cachí-gá nduu táhú sã cádá-gã nàcuáa cutnùní iní-yu sá quidé-gã ñⁿ sá cãháⁿ-gá, te ni ñà túú nädáma-gá ñⁿ sá cãháⁿ-gá. ¹⁸ Te nchoo nĩ natuha-o Yá Ndiöxí cuendá dàcácu nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ní níhí-ó tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-o cuendá sá vã dáña ndéé-ó cùndetu-o sáa nduu ndúu táhú-ó cùndecu-o ndíhi-gá. Te ducaⁿ nĩ níhí-ó tnúhu ndee iní chi Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá-gá sã cádá-gã nàcuáa ní cachí-gá, te ñá túú dándahú ñáhá-gã, te ni ñà túú nädáma-gá ñⁿ sá nĩ cachí-gá cada-gá. ¹⁹ Te tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-o xíãⁿ quidé-xí cùtnuní ndáá iní-ó sã ndúú táhú-ó cùndecu-o ndíhi Yá Ndiöxí núú ndécú-gã, te ducaⁿ cùtnuní ndáá ndisa iní-ó sã cuendá Xítohó Jesucristú Yáa ndécú núú Yá Ndiöxí. ²⁰ Te ducaⁿ nĩ nucúndecu Xítohó Jesucristú núú Yá Ndiöxí cuendá ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu-o càda-o, te ducaⁿ nĩ nucúndecu-gá núú Yá Ndiöxí chi cùu-gá dútú cùnùu datná ní cunuu ndíi Melquisèdec ñuyíu-a, te ducaⁿ-ni cùu-gá dútú cùnùu ni caa ni quíhíⁿ.

7

Xítohó Jesucristú cúu-gã dútú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdec

¹ Te ndíi Melquisèdec ní xíndaha ndíi cue ñáyiu ñuú Sàlém, te ní cuu ndíi dútú nĩ xinu cuechi ndíi núú Dútú Ndiöxí Yáa ío cùnuu. Te ndíi Melquisèdec-áⁿ nĩ xícaⁿ táhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuendá ndíi Àbrahám cútnahá ní sáháⁿ ndíi Àbrahám-áⁿ nĩ nàá ndíi ndíhi cue dava-gá cue téé yíndaha ñáyiu. Te cue téé-áⁿ ñà túú ní ndàcu-güedé nàá-güedé ndíhi ndíi Àbrahám-áⁿ chi ní xíta-güedé. ² Te nchaa sá nĩ níhí ndíi Àbrahám-áⁿ núú nĩ nàá ndíi, te ní quide ndíi úxí xichi te ñⁿ xichi núú ùxí-áⁿ nĩ sãñaha ndíi xii ndíi Melquisèdec. Te ðíu ndíi Melquisèdec-áⁿ quée-xí: Téé ío váha quide ndáá yíndaha ñaha xii ñáyiu, duha quée-xí. Te ní xóo danàni ñahá-yu xii ndíi Téé yíndaha ñuú Sàlém, duha ní xóo danàni ñahá-yu. Te tnúhu Sàlém-áⁿ quée-xí: Ñuú ndécú nàhi, duha quée-xí tnúhu-áⁿ. Núu xíãⁿ quée tucu-xi nacuáa nàni ndíi Téé yíndaha ñuú ndécú nàhi, duha quée tucu-xi ðíu ndíi. ³ Te ñá túú tnúhu núu yoo cùu tátá ndíi ndíhi nãná ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu yoo cùu xíi ndíi ndíhi xítná ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu nándi cùu ñáyiu ní cuu ñani tnáhá ndíi ní xíndecu ndéé sanaha-gã, te ni ñà túú tnúhu núu ná ama ní cacu ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu ná ama ní xíhí ndíi. Te ndíi-áⁿ ducaⁿ-ni nĩ cuu ndíi dútú nĩ xíndecu ndíi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Xítohó Jesucristú déhe Yá Ndiöxí chi cuu-gá dútú ni caa ni quíhíⁿ.

⁴ Te vitna chí cuãha váha cuendá sá ndíi Melquisèdec ní cuu ndíi ñⁿ téé ío ní cuu cãhnu ní xíndecu ñuyíu-a, chi ndíi Àbrahám téé ní cuu ñani tnáhá-ó nĩ xíndecu ndéé sanaha nĩ quide ndíi úxí xichi nchaa sá nĩ níhí ndíi núú nĩ nàá ndíi. Te ñⁿ xichi núú ùxí-áⁿ nĩ sãñaha ndíi xii ndíi Melquisèdec. ⁵ Te ndíi Moisés ní chídó tnùní ndíi nàcuáa cada nchaa dútú, cue téé ní cuu ñani tnáhá ndíi Lèví sá cuè téé-áⁿ queheⁿ-güedé ñⁿ xichi núú ùxí xichi sá níhí cue ñáyiu isràél ñáyiu cùu ñani tnáhá-güedé cuu cuendá-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé

cuëi ñaní tnáhá-güedë ndihí-yu ní cuu ndíi Àbrahám. ⁶ Te cuëi ñá díú ñàní tnáhá ndíi Melquisèdec cúu ndíi Àbrahám dico ní queheⁿ ndíi Melquisèdec-áⁿ ìⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñí níhí ndíi Àbrahám. Te ndíi Melquisèdec-áⁿ ñí xícáⁿ táhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuendá ndíi Àbrahám. Te ñíu-ni ndíi Àbrahám-áⁿ ñí xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi sá cáda váha ñaha-gá xii ndíi. ⁷ Te sa cùnuni iní-ó sá núu ìⁿ tée na cácaⁿ táhú-dé núú Yá Ndiöxí cuendá ìⁿ ñáyiú, te tée-áⁿ cúnú-gá-dé. ⁸ Te cue dútú ñáyiú isràél quéhéⁿ-güedë ìⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñíhí-yu cùu cuendá-güedë, te cue tée-áⁿ cuú-güedë. Te núú tütú Yá Ndiöxí càhí-xí sá ndíi Melquisèdec ndécú-ní ndíi, te ducaⁿ càháⁿ-xí chi ñá túú tnùhu sá ñí xíhí ndíi. ⁹⁻¹⁰ Te sá dúcáⁿ ñí sáñaha ndíi Àbrahám sá ñí nduu táhú ndíi Melquisèdec, te xíáⁿ cada iní-ó sá sá ndecu ndihí ndíi Àbrahám cue ñaní tnáhá ndíi Lèví cue tée cùu dútú, cue tée queheⁿ ìⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñíhí ñáyiú isràél cuëi vátá cácu-gá-güedë. Te cada iní-ó sá tnáhá-güedë ní sáha-güedë ndíi Melquisèdec ìⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñí níhí ndíi Àbrahám núú ñí nàá ndíi. Te ducaⁿ càda iní-ó chi cue tée-áⁿ cuú-güedë ñaní tnáhá ndíi Àbrahám cuëi vátá cácu-gá-güedë dàvá-áⁿ.

¹¹ Te sá cuendá cue dútú cue tée cùu ñaní tnáhá ndíi Lèví ní ngúndecu ndihí cue ñáyiú isràél tnùhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa cáda-yu cundecú-yu. Te ñaní tnáhá ndíi Àrón cúu cuè dútú-áⁿ. Te núú dícó cue dútú-áⁿ ní ndàcu-güedë cada-güedë nàcuáa cudíu ñáyiú isràél núú Yá Ndiöxí, te ñá túú-gá xíní ñùhu-xi ngúndecu ìngá dútú dàtná ndíi Melquisèdec ní cùu. Te dútú-áⁿ ñà túú ní cùu-dé dàtná ní cuu cue ñaní tnáhá ndíi Àrón. ¹² Te núú cuè dútú cue tée cùu ñaní tnáhá ndíi Lèví-áⁿ ñí ngúndecu ìngá dútú. Te sá dúcáⁿ ñí ngúndecu ìngá dútú xíáⁿ dacuítí ñí xini ñùhu-xi sá dáma nàcuáa nduu tnùhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa cáda-yu cundecú-yu. ¹³⁻¹⁴ Te ñíu-ni cuendá dútú-áⁿ sa

ñíhí-ó tnùhu, te dútú-áⁿ cúu Xítohó Jesucristú, te ñá díú ñàní tnáhá ndíi Àrón cúu-gá chi ñaní tnáhá ndíi Jùdá cúu-gá. Te nchaa-o tà xíní ndáá-ó sá ñàní tnáhá ndíi Jùdá cúu-gá, te ndíi Moisés ñá túú tnàhí ná ní càhí ndíi cuendá cue ñaní tnáhá ndíi Jùdá sá cúu-güedë dútú, chi ñí ìⁿ-güedë ñá túú ní cùu-güedë dútú ní cùu.

¹⁵ Te vitna cùnuni ndáá iní-ó nàcuáa ní cuu, chi Xítohó Jesucristú cúu-gá ìngá dútú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdec. ¹⁶ Te ñá díú cuendá tnùhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyiú nàcuáa cáda-yu cundecú-yu ducaⁿ ní cùu-gá dútú, chi ní cuu-gá dútú cuendá sá cúu-gá Yáá cundecu ní caa ní quíhíⁿ chi vá ìⁿ nduu te ndihí nihnu-gá. ¹⁷ Te duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-gá:

Yòhó cúu-n dútú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdec,

te cundecu-n nchaa nduu nchaa quíú. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-gá. ¹⁸ Te xíáⁿ núu nchaa tnùhu ndéé díhna, tnùhu sá ñí xíndecu ndihí cue dútú ñà túú-gá cúnú-xi vitna chi ñá túú-gá xíní ñùhu-xi te ní ñà túú nà chindèe ñaha-xi. ¹⁹ Te ñíu-ni tnùhu-áⁿ cúu-xí tnùhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés canu ìchi ñaha xii ñáyiú nàcuáa cáda-yu cundecú-yu. Te tnùhu-áⁿ ñà túú vèdana ní quide-xi nàcuáa chindee-xi ñáyiú cudíu-yu núú Yá Ndiöxí. Dico vitna ní ngúndecu ndihí-o tnùhu ndee ìní sá ìo-gá váha dàcúxí tnùhu ndéé díhna, chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú Yáá cúu dútú-ó. Te Yáá-áⁿ quidé-gá tnàhà tnùhu-o ndihí Yá Ndiöxí vitna.

²⁰ Te Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá cuítí-gá sá Xítohó Jesucristú cuu-gá dútú. ²¹ Dico ñá túú dùcaⁿ ní cáháⁿ-gá cuendá cue ñaní tnáhá ndíi Lèví cue tée ní cuu dútú, cuëi meí òré ní chisaha-güedë ní cuu-güedë dútú. Te cúnahá ní chisaha Xítohó Jesucristú cúu-gá dútú, te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ ndáá cuítí-gá xii-gá, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Yúhú Dútú Ndiöxí càháⁿ ndáá cuítí-í te vá dáma-í tnùhu càháⁿ-í:

“Yòhó cúú-n dǔtú dàtná ndíi Melquisèdec,

te cundecu-n nì caa nì quíhíⁿ.”

Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiǒxí xii Xítóhó Jesucristú. ²² Te Xítóhó Jesucristú quidé-gă nàcuáa cutnùnì ndáá iní-ó sǎ Yă Ndiǒxí cada-gă ingá núú sǎ vǎha sǎ cúú-xí-ó dàtná ní cachí-gă, te xiǎⁿ cúú-xí sǎ ïo-gă vǎha dàcúúxí tnǔhu ní cáháⁿ-gă ndéé díhna. ²³ Te ío cuéhé cue ñanì tnáhá ndíi Lèví ní cuu-güedé dǔtú, te ducaⁿ cuendá sǎ ñà túú ní cùdí-güedé cundecu-güedé chi ní ndihí-güedé ní xíhí. ²⁴ Dico Xítóhó Jesucristú chi vá cùú-gă, chi cundecu-gă nì caa nì quíhíⁿ nǔu xiǎⁿ diu-ni-gă cuu-gă dǔtú, te vá yòo ñⁿ-gă cuu dǔtú cada núú-gă. ²⁵ Te núu xiǎⁿ Xítóhó Jesucristú dácăcu nihnu ñaha-gă xii nchoo ñǎyiu núú ùhú núú ndàhú, nchoo ñǎyiu sàndáá iní ñáhá xii-gă, te diu-ni nchoo cùu-o ñǎyiu tnáhá tnúhu ndihí Yă Ndiǒxí, te vá ñⁿ ndùu-gă te cuíta nihnu-o. Te ducaⁿ chi Xítóhó Jesucristú ñà túú xòcuñí-gă núú Yă Ndiǒxí càháⁿ ndàhú-gă cuendá-ó.

²⁶ Te Xítóhó Jesucristú cúú-gă Yaá cúú dǔtú cúnùu xini ñuhu-o cundecu ndihí-o, te diu-gă cúú-gă Yaá chindèe chitúu ñaha xii-o, te cùu-gă Yaá ío quide ndáá núú Yă Ndiǒxí, te cùu-gă Yaá cándòo canine chi ñà túú tnàhí cuéchi-gă. Te ñà túú tnàhí quide-gă dàtná quidé nchàa cue ñǎyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, te cùu-gă Yaá ní nucúndecu andiu nǔú ndécú Yă Ndiǒxí te yàcáⁿ táxí tnùnì-gă. ²⁷ Te ñà túú quide-gă dàtná ní quide cue dǔtú nǐ cunuú nǐ xíndecu, chi cue dǔtú-ǎⁿ ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní xóo cahni-güedé quitì ní xóo nduu táhú Yă Ndiǒxí, te díhna-gă cuendá nchaa cuéchi mee-güedé ducaⁿ nǐ xóo cada-güedé te dàtnùnì ducaⁿ nǐ xóo cada tucu-güedé cuendá nchaa cuéchi ñǎyiu. Dico Xítóhó Jesucristú chi ñⁿ xito-ni ní xíhí-gă sǎ cúú-xí nchàa ñǎyiu chi ducaⁿ nǐ sani iní-gă, te vá ñⁿ ndùu-gă ducaⁿ càda tucu-gă. ²⁸ Te sǎ cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés xiǎⁿ ní xíndecu cue téé ní cuu

dǔtú cúnùu, te cue téé-áⁿ nǐ cuu-güedé cue téé yíca cuéchi-xi. Te sátá dúcáⁿ nǐ chídó tnùnì ndíi Moisés nàcuáa cada ñǎyiu, te ní xica cuéhé víhí ndùu te dàtnùnì ní cáháⁿ ndáá cuitì Yă Ndiǒxí sǎ Dèhe-gă cuu-gă dǔtú cúnùu. Te Yaá cúú Dèhe-gă-áⁿ nǐ quide-gă nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te diu-ni ducaⁿ càda-gă nì caa nì quíhíⁿ.

8

Xítóhó Jesucristú cúú-gă dǔtú cúnùu

¹ Te Xítóhó Jesucristú Yaá cúú dǔtú cúnùu ndecu ndihí-o cuándaa-gă andiu, te ní ngóo-gă xio cùha Dǔtú Ndiǒxí Yaá ío cúnuu, te tnàhá-gă cúnùu-gă. Te diu cuendá-a cùu-xi sǎ ïo-gă cúnùu ta cáháⁿ-ndí véxi. ² Te núú ndécú Yă Ndiǒxí cúú-xí nǔú ìí víhí. Te cada iní-ó sǎ cúú-xí ñⁿ vehe te xiǎⁿ ndécú Xítóhó Jesucristú cúú-gă dǔtú, te vehe-áⁿ nǐ dácáá mèe Yă Ndiǒxí te ñà díú cuè téé ñuyíu-a. ³ Te sǎ cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés xiǎⁿ ní xíndecu cue dǔtú cúnùu cuendá sǎ cáhni-güedé quitì nduu táhú Yă Ndiǒxí, te nacani cuendá-güedé núú-gă nchaa dava-gă sǎ nihí-güedé nduu táhú-gă. Te xiǎⁿ nǔu dai ní xini ñuhu-xi sǎ tnàhá Xítóhó Jesucristú cuáñaha-gă ñⁿ sǎ ndúú táhú Yă Ndiǒxí, te táhú-ǎⁿ cúú-xí mèe-gă chi ní xíhí-gă ní cuu-gă dàtná ñⁿ táhú sǎ cúú-xí Yă Ndiǒxí. ⁴ Te núu nì xíndecu-ni Xítóhó Jesucristú ñuyíu-a te vá cúú-gă dǔtú ní cùu, chi sa ndècu cue dǔtú sǎñaha nchàa sǎ ndúú táhú Yă Ndiǒxí dàtná càháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés. ⁵ Te nchaa sǎ quidé cue dǔtú ñǎyiu isràèl nǔtnahá-xi luha nchaa sǎ quidé Xítóhó Jesucristú Yaá cúú dǔtú cúnùu ndecu andiu. Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiǒxí xii ndíi Moisés cúnàhá tá cùyatni ngúita ndíi dacàa ndíi vehe-gă, te duha ní xáhaⁿ-gă: “Ío vǎha cada cuendá-n nàcuáa dacàa-n vehe-í dàtná cáá sǎ ní dánèhé ñàhà-í xii-n xitì yucu”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi. ⁶ Dico vitna chi Xítóhó Jesucristú cúú-gă dǔtú cúnùu, te ío-gă càhnu nduu chiuⁿ quide-gă dàcúúxí cue dǔtú cue ñǎyiu isràèl. Te diu Xítóhó

Jesucrìstú cúu-gă Yaá quidé tnàhă tnúhu-o ndîhi Yá Ndiöxí, te ducaⁿ chi Yá Ndiöxí ío-gá váha ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá xito cùu uú dàcúúxí tnúhu ní cáháⁿ-gá ndéé díhna, te ducaⁿ ío váha ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá xito cùu uú chi ní cachí-gá sá ìngá núú sã ío-gá váha cada ñaha-gă xii-o vîtna.

⁷ Te núu nàcuáa ní cachí Yă Ndiöxí cada ñaha-gă xii-o ndéé díhna ní quide-xi nchaa nacuáa tàú-xi cunduu nàcuáa nduu táhú-ó cùndecu váha-o núú-gă ñá, te ñá túú xîni ñuhu-xi cáháⁿ tucu-gá sá cádá-gă ìngá núú sã váha sá cúu-xí-ó vîtna ní cuu. ⁸ Te Yá Ndiöxí ñá túú ní cùu váha iní-gá núú ñáyiú isrâél núu xîáⁿ ní cáháⁿ-gá cuendá-yu, te duha ní cachí-gá:

Yúhú cúu-í Dútú Ndiöxí, te duha ndùu tnúhu na cáháⁿ-í: Sáá nduu te cada-í ìngá núú sã váha sá cúu-xí cuè ñaní tnáhă ñáyiú isrâél, ndîhi cue ñaní tnáhă ndîi Júdă diu-ni ñáyiú isrâél.

⁹ Te tnúhu sá cáháⁿ-í-a ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi ndîhi tnúhu sá ñí xáhaⁿ-í xii cue ñáyiú ní cuu ñaní tnáhă-yu ní xîndecu ndéé sanaha càda-í-yu,

te diu-ni dàvá-áⁿ ñí quide yica-í ní ndeñuhu-í-yu nacióⁿ Ègíptú,

te ñá túú ní cuiní-yu tñí-yu tnúhu ní xáhaⁿ-í xii-yu cuendá ducaⁿ càda váha-í-yu,

te xîáⁿ núu ní dáñá ñìhnu-í-yu ñá túú-gă ní quide cuendá-í-yu.

¹⁰ Te na sàá nduu te duha ndùu tucu ìngá núú sã váha cada-í cue ñáyiú isrâél.

Te yúhú cada-í nàcuáa cutnùní váha iní-yu nàcuáa cuiní-í cadá-yu,

te ducaⁿ ñí yuhu ñí iní-yu cadá-yu.

Te yúhú Yă Ndiöxí quindaha-í-yu,

te mèe-yu cuú-yu ñáyiú cùu cuendá-í.

¹¹ Te dàvá-áⁿ chi ní ñáyiú cùu ndî meé-yu,

te ní cuè dava-gă ñáyiú vá cùtnúhu tnáhă-yu sá nátùha ñahă-yu xii-í,

chi dàvá-áⁿ nchaa ñáyiú cundecu ndîhi ñahă-yu xii-í,

cuèi ñáyiú cùnuu te cuèi ñáyiú ñá túú cùnuu.

¹² Te dàvá-áⁿ cada càhnu iní-í nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu,

te vá ñⁿ ndùu-gá ndacu iní-í nchaa sá quidé-yu.

Duha ní cachí Yă Ndiöxí cuendá ñáyiú isrâél. ¹³ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Yă Ndiöxí sá cádá-gă ìngá núú sã váha sá cúu-xí ñáyiú xîáⁿ cùtnùní sá tnúhu sá ñí cáháⁿ-gá díhna ñá túú-gă xíní ñuhu-xi. Te cada iní-ó sã tnúhu-áⁿ cúu-xí ñⁿ sá ñí cunaha ndècu te ñá túú-gă nándîhi-xi te cuíta-ná-xi, ducaⁿ sãtnahă-xi cùu tnúhu sá ñí cáháⁿ-gá ndéé díhna.

9

Cuendá vehe Yá Ndiöxí

¹ Te tnúhu sá ñí cáháⁿ Yă Ndiöxí ndéé díhna cùu-xi cuendá nàcuáa cada ñáyiú isrâél chiñuhu ñahă-yu xii-gă, ndîhi cuendá vehe-gá caa ñuyíú-a. ² Te ñáyiú isrâél ní dácá-yu vehe Yá Ndiöxí, te vehe-áⁿ ñí cuu-xi vehe dóó te ní xúhuⁿ nehu xítí-xi. Te cuártú díhna ní xínani-xi cuártú ní cuu íí, te xîáⁿ ñí xîndecu ñⁿ sá ndéé dité-xi sá ñí cándodó ñⁿ caa candíl núú dité-xi, te ní xínutñí ñⁿ mèsá ní xóo códó pàá ní xóo nduu táhú Yă Ndiöxí.

³ Te cuártú cúu úú ní xínani-xi cuártú ní cuu íí víhí-gă. ⁴ Te xítí cuártú-áⁿ ñí xínutñí ñⁿ sá ñí cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ te núú xîáⁿ ní xóo cahmi-güedé dúsa sá sàháⁿ tnámí. Te diu-ni xîáⁿ ñí xîndecu tucu ñⁿ càjá ní cuu mee-ni díhúⁿ cuááⁿ te xítí càjá-áⁿ ñí xúhuⁿ ñⁿ lítu ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te xítí lítu-áⁿ ñí xúhuⁿ mànáá sá ñí xóo caxí-yu dàvá-áⁿ. Te diu-ni xítí càjá-áⁿ ñí xúhuⁿ tñudî ndîi Àrón sá ñí saa itá-xi, ndîhi yúú sã ñí xîndé tnúhu ní cáháⁿ Yă Ndiöxí nàcuáa cada ñáyiú. Te duha ní xínani càjá-áⁿ: Càjá sá ñíhú tnúhu ní cáháⁿ Yă Ndiöxí sá cúu-xí ñáyiú, duha ní xínani-xi. ⁵ Te núú càjá-áⁿ ñí cándodó úú tnáhă sá ñí cadúha-yu, te xîáⁿ cáá-xí dàtná cáá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí. Te cuendá úú xîáⁿ ní cutnùní iní-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí, te sá ñí cadúha-yu-áⁿ ndéé ndíxíⁿ-xi, te

ndíxíⁿ-xi-áⁿ dǎhu-xi xio xio núú quidé càhnu iní Yǎ Ndiǒxí nchaa yíca cuèchi ñáyiu, dico vá cúú-gǎ cáháⁿ-í cuèndá nchaa dava-gá xiǎⁿ vitna.

6 Te nchaa xiǎⁿ ní xíndecu xití vehe Yá Ndiǒxí, te cue dútú ní xóo quíhu-güedé #ⁿ nduu #ⁿ nduu xití cuàrtú díhna ní xóo cada-güedé nàcuáa tàú-güedé cada-güedé sá cúú-xí Yǎ Ndiǒxí. 7 Te cuàrtú cúú ùú-áⁿ chí mee-ni dútú cúnùu ní xóo quíhu-dé #ⁿ xito-ni ndi tnahá cuíá. Te ndi tnahá òré ducaⁿ ñí xóo quíhu dútú cúnùu-áⁿ te ní xóo canehé-dé níñí ñí xóo quíhu ní xóo nduu táhú Yǎ Ndiǒxí. Te ducaⁿ ñí xóo cada dútú-ǎⁿ cuèndá sá Yǎ Ndiǒxí cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi mee-dé, ndihi nchaa yíca cuèchi ñáyiu. 8 Te sá dúcáⁿ mée-ni dútú cúnùu ní xóo quíhu-dé xití cuàrtú ní cuu íí-gǎ-áⁿ, xiǎⁿ Espíritú Yǎ Ndiǒxí quidé-xí cùtnuní iní-ó sǎ ñini ducaⁿ ní xíndecu vehe-áⁿ ñí xóo cadá-yu nàcuáa ní xóo cúnaha Yǎ Ndiǒxí cadá-yu. Te xiǎⁿ cùtnuní sá vǎtá sàa-gá nduu cáháⁿ ndihí-yu Yǎ Ndiǒxí nàcuáa tàú-xi cunduu. 9 Te sá dúcáⁿ ñí xíndecu vehe-áⁿ, ndihi sá dúcáⁿ ñí xóo cada nchaa cue dútú-ǎⁿ, xiǎⁿ cùtnuní iní-ó nàcuáa quide Yǎ Ndiǒxí vitna, chí nchaa quití ní xóo cahni cue dútú-ǎⁿ ñí xóo nduu táhú Yǎ Ndiǒxí, ndihi nchaa dava-gá sá ñí xóo nduu táhú-gǎ ñá túú ní quide-xi nacuáa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyiu nàcuáa cutnùní iní-yu sá ñà túú-gǎ cuèchi-yu ndècu núú Yǎ Ndiǒxí. 10 Te sá dúcáⁿ ñí xóo cada nchaa dútú-ǎⁿ ñí níhí tnahá-xí ndihi nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá xii ñáyiu ná cúú sǎ cáxi-yu ndihi ná cúú sǎ cúú còhó-yu ndihi nàcuáa ndàhá-yu. Te tnúhu-áⁿ ñí cuu-xi mee-ni sǎ ñí sanu ichi ñaha xii-yu nàcuáa cundecú-yu ñuyíú-a. Te tnúhu-áⁿ ñí nándíhi-xi ndéé ní sáá nduu ñí nadama Yǎ Ndiǒxí tnúhu-áⁿ cuèndá sá vǎ dúcáⁿ-gǎ cadá-yu cundecú-yu.

11 Te Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a, te diu-gá cúú-gǎ Yaá cúú dútú cúnùu, te xiǎⁿ núu quide-gá nchaa sá vǎha sá cúú-xí-ó. Te vitna

ní nucúndecu-gá núú ïo vii ïo váha càa, te núú ndécú-gǎ-áⁿ ñà túú cùu-xi #ⁿ vehe sá ñí dácáa cuè téé ñuyíú-a. 12 Te cada iní-ó sǎ Xítohó Jesucristú cuánguihu-gá xití cuàrtú núú ñí cuu íí víhí dàtná ní xóo cada dútú cúnùu ní xíndecu ndéé sanaha, chí ní nucúndecu-gá núú ndécú Yǎ Ndiǒxí. Dico ñá túú ní quide-gá dàtná ní xóo cada dútú cúnùu ní xíndecu ndéé sanaha, chí dútú-ǎⁿ òré ní xóo quíhu-dé xití cuàrtú ní cuu íí-gǎ-áⁿ, te ní xóo canehé-dé níñí chivá ndihi níñí chéhlu ní xóo quíhu. Dico Xítohó Jesucristú chí níñí méé-gǎ ní sati ní xihí-gá núú cùrúxí, te xiǎⁿ duuⁿ duuⁿ cuáháⁿ-gá ní nucúndecu-gá núú ndécú Yǎ Ndiǒxí. Te sá dúcáⁿ ñí quide-gá xiǎⁿ ní naníhí táhú-ó. 13 Te nchaa ñáyiu ní xóo cada nàcuáa vá cúú-gǎ-yu ñáyiu ní cuu íí, ñáyiu-áⁿ ñí xóo códó ñáhá cuè dútú níñí ndicutu, ndihi níñí chivá, ndihi yáa cúnú chéhlu quití sàhni-güedé cuèndá nduu íí tucú-yu. 14 ¡Dico níñí Xítohó Jesucristú chí ío-gá nándíhi-xi sá cúú-xí nchòo ñáyiu xíndecu vitna! Te cuèndá níñí-gǎ-áⁿ, chí Espíritú Yǎ Ndiǒxí sá ndécú nchaa nduu nchaa quíú ñí cuu #ⁿnuu-xi ndihi Xítohó Jesucristú sá cúú cùú-gá cuèndá cuu-gá dàtná #ⁿ táhú sǎ cúú-xí Yǎ Ndiǒxí cuèi cùu-gá Yaá ñá túú tnàhí cuèchi-xi, te ní sati níñí-gǎ te ní xihí-gá. Te cuèndá xiǎⁿ ní cutnùní iní-ó sǎ Yǎ Ndiǒxí ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vǎha ní quide-o, te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. Te ducaⁿ ñí nduu ndoo ní nduu nine iní-ó cuèndá sá ndácú-ó cúnùu cuechi-o núú Yǎ Ndiǒxí Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú.

15 Te Xítohó Jesucristú ní quide ndáa-gá núú Yǎ Ndiǒxí cuèndá cue ñáyiu ndècu ñuyíú-a. Te cuèndá xiǎⁿ Yǎ Ndiǒxí cada-gá ingá núú sǎ vǎha sá cúú-xí-yu dàtná ní cachí-gá, te ducaⁿ càda-gá sá cuèndá nchaa ñáyiu ní cáháⁿ-gá cundecu ndihi-gá, chí ñáyiu-áⁿ nduu táhú-yu cundecu ndihi váha ñàhá-yu xii-gá ñí caa ñí quíhíⁿ chí ducaⁿ ñí cachí-gá, te ducaⁿ

chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuendá sá Yă Ndiöxí cada cãhnu iní-gá nchaa yíca cuëchi-yu, nchaa cuëchi sá nǐ quidé-yu cútnàhá ní cunuu tnúhu sá nǐ cáháⁿ-gá díhna. ¹⁶ Te nchoo xìní-ó sá nǔu ìⁿ téé na càdúha ìⁿ tutú nàcuáa cada ñáyíu dàcãhñu-yu nchaa sá ndécú ndìhi-dé, te tutú-áⁿ xíní ñùhu-xi ndéé ná yãha nduu cùú-dé. ¹⁷ Te ñá túú tàú-xi cada ñáyíu nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú-áⁿ nini ndècu téé ní cadúha, dico sátá ná yãha cuú-dé te cadá-yu nàcuáa càháⁿ-xi. ¹⁸ Te cuëi tnúhu ní cáháⁿ Yă Ndiöxí ndéé díhna nàcuáa cada váha-gá ñáyíu, te ñu-ni ndìhi níñí nǐ cundáá-xi chi ní sahani-güedé quiti te ní sati níñí-güedi. ¹⁹ Te ndí Moisés ní cáháⁿ ndodo ndí núú nchaa ñáyíu nàcuáa ní cachí Yă Ndiöxí cadá-yu, te nàcuáa-ni ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndí núú tütú ndí ní cáháⁿ ndí, te ní dácá ndí ndute níñí chëhlu ndìhi níñí chívà lǐhli, te ní queheⁿ ndí ìⁿ dité yutnu nani hisópó ndìhi luha idi ticuèhé, te ní chindóyo ndí níñí-ãⁿ. Te ní sódo ndí núú tütú ndéé tnúhu Yă Ndiöxí sá nǐ chídó tnùní ndí-áⁿ, te tnàhá cue ñáyíu xǐndecu-áⁿ nǐ chúcú ndí. ²⁰ Te ní xáhaⁿ ndí Moisés xií-yu: “Cuendá níñí-a ní cundáá sá Yă Ndiöxí cada ñaha-gã xii-ndo sá váha chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá sá cúú-xí-ndó”, duha ní xáhaⁿ ndí xií-yu. ²¹ Te ñu-ni ducaⁿ nǐ quide tucu ndí ní chúcú ndí níñí vehe-gá ndìhi nchaa sá nándìhi-güedé òré chíñùhu-güedé Yă Ndiöxí ndécú xítí vehe-gá-áⁿ. ²² Te tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés càchí-xi sá mée-ní níñí chucu-güedé nchaa sá cãnehe chùⁿ-güedé òré chíñùhu-güedé Yă Ndiöxí, te sacú-nã te ndìhi ndoo nchaa xíãⁿ chucu-güedé níñí ni cùu. Te dacuití nǐ xini ñuhu-xi sã cáti níñí cuendá ducaⁿ càda cahnu iní Yă Ndiöxí nchaa yíca cuëchi ñáyíu.

Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuendá sá vã cùndècu-gá cuëchi-ò núú Yă Ndiöxí

²³ Te sá cuendá sá nǐ xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, xíãⁿ ñá túú-gã cuëchi-ò ndècu núú Yă Ndiöxí.

Te cuendá nchaa sá nǐ xíhí xítí vehe-gá sá nǐ dácáá ñáyíu isràél xíãⁿ cútnùní iní-ó nàcuáa quide-xi núú ndécú-gã. Te dacuití nǐ xini ñuhu-xi sã cáhni-güedé cue quiti ní cachí Yă Ndiöxí cuendá nduu íí nchaa sá nǐ xíhí xítí vehe-gá-áⁿ. Te cuëi ducaⁿ nǐ sahani-güedé cue quiti-áⁿ dico ñá túú ní quide-xi nacuáa ngúndecu váha-o núú Yă Ndiöxí. Dico Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá, te sá nǐ xíhí-gá xíãⁿ ní quide-gá nàcuáa ngúndecu váha-o núú Yă Ndiöxí. ²⁴ Te Xítohó Jesucristú cuánda-gã andíu núú ndécú Yă Ndiöxí càháⁿ ndàhú-gã cuendá-ó, te Xítohó Jesucristú chi ñá díú ìⁿ vehe ní dácáá cue téé ñuyíú-a cuánguihu-gá. Te vehe Yă Ndiöxí sá nǐ dácáá cue ñáyíu isràél ñuyíú-a ndéé sanaha, ndìhi nchaa nàcuáa ní xóo cada-güedé xítí vehe-gá-áⁿ xíãⁿ cútnùní iní-ó nàcuáa quide-xi núú ndécú-gã. ²⁵ Te dúttú cùnùu núú ñáyíu isràél ní xóo quíhu-dé núú cuíá núú cuíá xítí cuártú ní cuu íí víhí-gã-áⁿ, te ní xóo canehe-dé níñí nǐ xóo quíhu xítí cuártú-áⁿ dico ñá díú níñí mée-dé. Dico Xítohó Jesucristú chi ñá túú dùcaⁿ ní quide-gá chi ìⁿ xito-ni ní sati níñí-gã te ní xíhí-gá. ²⁶ Chi núu ní xíhí-gá nuu núu te ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyíú ducaⁿ ngüíta-gã cada-gã ní cùu, te vitna ta ndìhi nduu cuáhãⁿ ní quixi-gã ñuyíú-a ní xíhí-gá ìⁿ xito-ni cuendá cuu-gã dàtná ìⁿ táhú sã cúú-xí Yă Ndiöxí, te ducaⁿ nǐ quide-gã cuendá sá vã cùndècu-gã cuëchi ñáyíu núú Yă Ndiöxí. ²⁷ Te nchoo cue ñáyíu ñuyíú-a chi ìⁿ xito-ni cuú-ó te dàtnùní ducaⁿ te cada ndáá Yă Ndiöxí cuëchi-o. ²⁸ Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu Xítohó Jesucristú chi ìⁿ xito-ni ní xíhí-gá cuendá sá vã cùndècu-gã cuëchi ñáyíu núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ nǐ cuu ní xíhí-gá chi mee-gã ducaⁿ nǐ cachí-gã cunduu. Te quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a dico ñá díú-gã sá cadá-gã cuendá sá vã cùndècu-gã cuëchi ñáyíu núú Yă Ndiöxí, chi quixi-gã nacuaca-gã nchaa ñáyíu ndètu ñaha xii-gã cuendá

cundecú-yu ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

10

¹ Te nchaa tnúhu ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii ñáyiú isràél cada-yu, nchaa tnúhu-áⁿ ñi quide-xi ní cutnùní luha iní-yu nàcuáa cada Yá Ndiöxí cada váha ñaha-gã xii-o vitna. Dico ñá díú mèi nacuáa ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii ñáyiú quide Yá Ndiöxí vitna chi dâma quide-gá. Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá túú ní ndàcu-xi cada-xi nacuáa cundáa nchaa ñáyiú tûha ñaha xii Yá Ndiöxí cuèi ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú-gã núú cuíá núú cuíá. ² Te núú dîcô sá ñi xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndiöxí ní quide-xi nacuáa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyiú, te vá cáhni-gã-güedé cue quiti-áⁿ nduu táhú-gã ní cùu, te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá ñà túú-gã cuéchi-yu ndècu núú Yá Ndiöxí ní cùu. ³ Te sá dúcáⁿ ñi xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndiöxí núú cuíá núú cuíá, xíãⁿ ní xóo ndacu iní cue ñáyiú nchaa sá cuèhé sá dúhá ñi xóo cada-yu. ⁴ Te ducaⁿ chi níñi ndicutu-áⁿ ndihi níñi chivá-áⁿ ñà túú ní xóo ndacu-xi cada-xi nàcuáa vá cündècu cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí.

⁵ Te xíãⁿ núu cútnàhá ní quexìo Xítohó Jesucristú ñuyíú-a ní xáhaⁿ-gã xii Yá Ndiöxí:

Yòhó Tătà-í, ñá túú ndùu vétú váha iní-n sá sàhni-güedé quiti ndùu táhú-n,

te ni ñá túú ndùu vétú váha tucu iní-n cuendá nchaa dava-gá sá táxi-güedé ndúú táhú-n,

núu xíãⁿ ní quide túha-n yiqui cuñú-í cuendá yúhú cuú-í te nduu táhú ñáhá-n xii-í.

⁶ Te ni ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá quiti sàhmi-güedé ndúú táhú-n te ni ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá nchaa dava-gá sá táxi-güedé ndúú táhú-n cuendá sá vá cündècu-gá cuéchi ñáyiú núú-n.

⁷ Núu xíãⁿ yúhú ní cachí-í xii yòhó Tătà-í Dútú Ndiöxí sá yúhú véxi-í ñuyíú-a cada-í nchaa sá

cuiní-n cada-í dàtná yódó tnùnì cuendá-í núú tütú-n.

Duha ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii Tătá-gã Dútú Ndiöxí. ⁸ Te Xítohó Jesucristú díhna-gá ní xí-gá Yá Ndiöxí Yaá cúú Tătá-gã: “Yòhó Tătà-í ñá túú ndùu vétú váha iní-n cuendá quiti sàhni-güedé ndúú táhú-n, ndihi cuendá quiti sàhmi-güedé ndúú táhú tucu-n cuendá sá vá cündècu-gá cuéchi ñáyiú núú-n, ndihi cuendá nchaa dava-gá táhú sá táxi-güedé xii-n ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá nchaa xíãⁿ”, duha ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii Tătá-gã Dútú Ndiöxí.

Te ducaⁿ ñi xáhaⁿ-gã cuèi núú tütú ndíi Moisés yódó tnùnì sá dúcáⁿ cada-güedé. ⁹ Te sá táxi-güedé te ní xáhaⁿ tucu-gá xii Tătá-gã Dútú Ndiöxí: “Yòhó Tătà-í Dútú Ndiöxí, mee-í véxi-í ñuyíú-a cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuiní-n”, duha ní xáhaⁿ-gã xii Tătá-gã. Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ Xítohó Jesucristú xíãⁿ ní cutnùní sá ñà túú-gã xini ñuhu-xi ducaⁿ cada-güedé cahni-güedé nchaa quiti-áⁿ, te ducaⁿ chi mee Xítohó Jesucristú ní xihí-gá ní cuu-gá dàtná ñi táhú sá cúú-xí Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ñi cuu chi ducaⁿ tnàhí ní cachí Yá Ndiöxí cunduu. ¹⁰ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní cuiní Yá Ndiöxí cada-gá, chi ní xihí-gá núú cùrúxí chi ducaⁿ ñi cuiní méé-gã cunduu, te ñi xito-ni ní xihí-gá sá cuendá nchaa ñáyiú, te cuendá xíãⁿ núu ndècu yíñuhu-o núú-gã vitna.

¹¹ Te cue dútú ñáyiú isràél chi ñi nduu ñi nduu ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú-gã, te ñá túú ní dâma-güedé nàcuáa ní xóo cada-güedé. Te nchaa sá ñi xóo cada-güedé-áⁿ ñà túú ní quide-xi nacuáa vá cündècu-gá cuéchi ñáyiú núú Yá Ndiöxí. ¹² Dico Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá cúú cúú-gá, te ní xihí-gá núú cùrúxí cuendá nchaa yíca cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te sá táxi-güedé te dàtnùnì ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndiöxí táxi tnùnì-gá, te vá ñi ndùu ñi quíú-gã te cuú-gá. ¹³ Te díu-ni xíãⁿ cundècu-gá cundetu-gá ndéé sáá nduu cànehe nchaa sá cúú ùhú iní

ñáhá xii-gá sá yíñùhu núú-gă. ¹⁴ Te cuendá sá nǐ xihí Xítohó Jesucristú ñⁿ xito-ni xiáⁿ ní cuu-gá dàtná ñⁿ táhú sá cúú-xí Yă Ndiöxí, xiáⁿ ní quide-xi sá ncháá ñăyiu cùu cuendá-gă ñá túú-gă ná cumánǐ-yu núú-gă nǐ caa nǐ quíhíⁿ. ¹⁵ Te mee Espíritú Yă Ndiöxí càháⁿ ndáá-xi nàcuáa ní càháⁿ-gă cuendá-ó, te duha ní càháⁿ-gă:

¹⁶ Sáa nduu te cada-í nchaa ñăyiu nàcuáa na càháⁿ-í-a, te cada-í nàcuáa cutnùnǐ iní-yu tnúhu sá dánèhé-í-yu tnúhu sá cánúichi ñaha xií-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu,

te cada tucu-í sá tñǐ-yu nchaa tnúhu-áⁿ.

Duha ní cachí-gă. ¹⁷ Te ní cachí tucu-gă:

Te vá ñⁿ ndùu ñⁿ quíú-gă ndacu iní-í sá quidé sàá iní-yu tnúhu-í,

te nǐ vá ñⁿ ndùu ñⁿ quíú-gă te ndacu iní-í nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu.

Duha ní càháⁿ Yă Ndiöxí càchí Espíritú-gă. ¹⁸ Te sá dúcáⁿ quide cahnu iní Yă Ndiöxí nchaa cuéchi-o, núu xiáⁿ ñá túú-gă xínǐ ñùhu-xi cuú quiti nduu táhú-gă cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o.

Tàú-ó sǎ tnàhá tnúhu-o ndìhi Yă Ndiöxí

¹⁹ Te cue dútú nǐ xóo cunuu nùú ñăyiu israél cue téé-áⁿ nǐ xóo quíhu-güedé xití cuàrtú ní cuu íí víhí-gă. Dico nchoo cue ñăyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú vitna tàú-ó sǎ nǐ yuhu nǐ iní-ó tnàhá tnúhu-o ndìhi Yă Ndiöxí. Te cuu tnahá tnúhu-o ndìhi-gă chi Xítohó Jesucristú ní sati níñǐ-gă te ní xihí-gă núú cùrúxí. ²⁰ Te cada iní-ó sǎ dǒó sǎ nǐ xíndedí nàcuáa ní xóo quíhu-güedé xití cuàrtú ní cuu íí víhí-gă-áⁿ nǐ xócuñǐ, te ducaⁿ càda iní-ó chi Xítohó Jesucristú ní xihí-gă cuendá nchoo ñhí-ó nàcuáa cada-o ngündecu váha-o sǎ cúú-xí-gă. ²¹ Te ñiu-gă cúú-gă Yaá cúú dútú-ó, te ñiu-gă cúú-gă Dútú cùnùu ndecu-gă núú ndécú Yă Ndiöxí. ²² Núu xiáⁿ xínǐ ñùhu-xi sá ño tnahá tnúhu-o

ndìhi Yă Ndiöxí, te vá cánǐ ñⁿ cani úú iní-ó, te ío váha quindáá iní-ó-gă chi ñiu-gă ní ndada ndoo ní ndada nine-gă iní-ó cuendá nchoo cùnùnǐ iní-ó sǎ ñà túú-gă cuéchi-o ndècu núú-gă. Te ní sandute-o cuendá sá dúcáⁿ nǐ nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. ²³ Te nchoo càháⁿ ndáá-ó sǎ ndécú ndìhi-o tnúhu ndee iní sá ndúú táhú-ó cündecu ndìhi-o Yă Ndiöxí, te xínǐ ñùhu-xi sá vǎ dáñá ndèé-ó cànchicúⁿ ñihnu-o tnúhu ndee iní-áⁿ chi Yă Ndiöxí cada-gă nàcuáa ní cachí-gă sá cúú-xí-ó. ²⁴ Te xínǐ ñùhu-xi cuhuⁿ iní tnàhá-ó te chindee tnàha-o nacuáa ducaⁿ cùu iní tnàhá-gă-ó, te cada-o mèe-ni sá vǎha. ²⁵ Te nchoo vǎ dáñá ndèé-ó nàtacá-ó nùú dácuàha-o tnúhu Yă Ndiöxí, te vá cadá-ó dàtná xiquide davá-yu ñá túú-gă cuini-yu quixí-yu núú dácuàha-o tnúhu-gă. Chi xínǐ ñùhu-xi sá cuàha tnàha-o tnúhu ndee iní canchicúⁿ ñihnu-o ñchi-gă, te uuⁿ-gă ducaⁿ tàú-xi cada-o vitna ta cuyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyúú-a.

²⁶ Te cue ñăyiu sa ní tecú tnùnǐ nàcuáa càháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí te núu na ngüita-yu ñucùuⁿ cadá-yu nándǐ sá cuèhé sá dúhá, te àúⁿ nǎ cuu ní xihí Xítohó Jesucristú cuendá-yu, te nǐ vǎ yǒo ñⁿ-gă cuú cuendá sá vǎ cündecu-gă cuéchi-yu núú Yă Ndiöxí.

²⁷ Te núu ducaⁿ na cadá-yu nándǐ sá cuèhé sá dúhá, te ío quiyùhú iní-yu nàcuáa cada ñaha Yă Ndiöxí xií-yu. Chi nchaa ñăyiu cùu úhú iní ñáhá xii-gă daquihíⁿ ñáhá-gă xií-yu núú ñùhú núú càyú núú ño ndohó-yu. ²⁸ Te nchaa ñăyiu ní xóo daquèe tihú tnúhu ní càháⁿ ndí Moisés, te núu ndècu úú àdi únǐ ñăyiu càháⁿ ndáá sá dúcáⁿ nǐ dáquèe tihú-yu tnúhu ní càháⁿ ndí, te vá yǒo nǐ xóo cundàhú iní ñáhá xii nchaa ñăyiu ducaⁿ nǐ xóo cada chi ní xóo cahni ñaha-güedé. ²⁹ Te núu ducaⁿ nǐ ndoho cue ñăyiu ducaⁿ nǐ dáquèe tihú tnúhu ní càháⁿ ndí Moisés-áⁿ, te uuⁿ-gă ndoho cue ñăyiu dàquee tihú ñáhá xii Xítohó Jesucristú Yaá cúú Dèhe Yă Ndiöxí ñiu-ni ñăyiu càchí sá ñà túú nándìhi níñǐ-gă. Te

níñí-gă-áⁿ nǐ sati, te ní xíhí-gá, te ducaⁿ nǐ cuu cuendá cada Yá Ndiöxí ingá núú sǎ vǎha sǎ cúú-xí nchòo ñáyiú ndècu ñuyíú-a dàtná ní cachí-gá cada-gá. Te diu-ni cuendá níñí-gă-áⁿ nǐ nduu ndoo ní nduu ñine iní cue ñáyiú-áⁿ ní cùu, te diu-ni ñáyiú-áⁿ càháⁿ úhú-yu Espiritú Yá Ndiöxí sǎ chindèe chítúu ñaha xii-o. ³⁰ Te nchoo sǎ naha-o sǎ Yá Ndiöxí càchí-gá ñⁿ xichi núú tütú-gá: “Yúhú cada-í te nacháhu ñáyiú nchaa sǎ quidě-yu, te duha càháⁿ-í chi nachinaa-í cuendá nchaa sǎ quidě-yu-áⁿ”, duha càchí-gá. Te sa nàha tucu-o nacuáa càháⁿ-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuendá nchaa sǎ quidé ñáyiú cùu cuendá-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ³¹ Te ío ndàhú ndoho cue ñáyiú na dāndoho ñaha Yá Ndiöxí, te diu-gá cúú-gǎ Yaá cúnùu nchaa nduu nchaa quíú!

³² Te chí dándàcu iní nàcuáa ní quide-ndo cǔtnàhá vitna cuu saa ní tecú tnùnín-dó tnùhu Yá Ndiöxí, chí dāvá-áⁿ nǐ quide càhnu iní-ndó cuèi nándi sǎ nǐ yáha-ndo cuendá-gá. ³³ Te dava-ndo nǐ quide úhú ñáhá ñáyiú xii-ndo núú chítú núú tàcá, te nándi tnúhu cuèhé tnúhu duha ní xáhǎⁿ-yu xii-ndo. Te dava-ndo nǐ cuy^ñ-ni-ndo nǐ xindecu ndìhi tnàha-ndo cuèi nándi ní ndoho dava-gá-ndó. ³⁴ Te ní cundàhú iní-ndó cuè ñáyiú yìhi ve-caá, te cuèi ní quendeé ñáyiú sǎ ndécú ndìhi-ndo dico ñá túú ní ndìhú iní-ndó chí ní cud^ñ-ni iní-ndó. Te ducaⁿ nǐ quide-ndo chí sa nàha-ndo sǎ ndúú tǎhú-ndó sǎ ío-gá vǎha, te xǎⁿ cundecu ndìhi-ndo nǐ caa nǐ quíhíⁿ. ³⁵ Te xǎⁿ vǎ dǎná ndèe-ndó quindáá iní-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada ñaha-gǎ xii-ndo, chí sǎá nduu te ío vǎha cada ñaha-gǎ xii-ndo. ³⁶ Te nchòhó xíní ñùhu-xi ío cada ndee iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te nduu tǎhú-ndó sǎ nǐ cachí-gá nduu tǎhú-ndó cundecu ndìhi-ndo nǐ caa nǐ quíhíⁿ. ³⁷ Te Yá Ndiöxí càchí-gá núú tütú-gá:

Ta cùyatni vií-nǎ nduu quìxi Yaá quixi ñuyíú-a, te vǎ cùyàa-gá.

³⁸ Te nchaa ñáyiú cundáá núú-í ñá túú dǎña ndeé-yu sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-í, te cuendá xǎⁿ cundecu-ní-yu ichi-í, dico núu na dǎñá-yu ichi-í te vǎ cúú vǎha iní-í núú-yu. Duha càchí Yá Ndiöxí núú tütú-gá.

³⁹ Dico nchoo chí ñá túú cùu-o ñáyiú ducaⁿ xíquide dǎñá-ó ichi Yá Ndiöxí, chí cùu-o ñáyiú nchicúⁿ ni-hnu-ni sàndáá iní-ó-gǎ, te sǎ dúcáⁿ te nduu tǎhú-ó cundecu-o ndìhi-gá nǐ caa nǐ quíhíⁿ, te ñá túú cùu-o ñáyiú dǎña nihnu ichi-gá te xǎta nihnú-yu.

11

Ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí

¹ Te núu sàndáá ndisa iní-ó Yá Ndiöxí te ducaⁿ cǔtnuní ndáá iní-ó sǎ ñihí-ó sǎ cuíní-ó núú-gǎ. Te núu sàndáá iní-ó-gǎ te ducaⁿ cǔtnuní ndáá tucu iní-ó sǎ càháⁿ ndáá-gá cuendá nchaa sǎ ñà túú xíní-ó. ² Te ducaⁿ nǐ quide ñáyiú ní xindecu ndeé sanaha ío ní sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí te xǎⁿ núu ío vǎha ní cuu iní ñáhá-gǎ xií-yu.

³ Te núu nchoo sàndáá ndisa iní-ó Yá Ndiöxí te cǔtnuní ndáá iní-ó sǎ sǎ cuendá tnúhu ní càháⁿ-gá ní cuáha andiú ndìhi ñuyíú-a. Te cǔtnuní iní-ó sǎ ñà díú sǎ cuendá ñⁿ sǎ tǔu ndèhe-o ío ñuyíú-a ní cuáha andiú ndìhi ñuyíú-a.

⁴ Te ndíi Àbél ío ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiöxí núu xǎⁿ ío-gá ní cuu iní-gá sǎ nǐ sǎñaha ndíi ní nduu tǎhú-gǎ dàcúxí sǎ nǐ sǎñaha ndíi Càin xii-gá ní nduu tǎhú-gǎ. Te ndíi Àbél-áⁿ nǐ cutnùní iní ndíi sǎ nǐ cud^ñ ndíi núú Yá Ndiöxí cuendá sǎ nǐ queheⁿ cuendá-gá sǎ nǐ sǎñaha ndíi ní nduu tǎhú-gǎ. Te cuèi ñá túú-gǎ ndíi ndècu ñuyíú-a dico yòdo tnuní sǎ nǐ sàndáá iní ndíi Yá Ndiöxí cuendá ducaⁿ càda-o canchicúⁿ nihnu-o.

⁵ Te té Ènóc téé ní xindecu ndeé sanaha ñà túú ní xíhí-dé chí ní nacuaca ñaha túu Yá Ndiöxí xii-dé cuendá sǎ nǐ sàndáá iní ñáhá-dé xii-gá. Te vǎ yòo ni nànihí ñáhá xii-dé chí mee-gǎ ní nacuaca ñaha-gǎ xii-dé. Te núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi sǎ cǔtnàhá

vátá nàcuàca ñaha-gá xii té Ènóc, te ní guide-dé mee-ni nàcuáa ní cuu váha iní ñáhá-gã xii-dé. ⁶ Te nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiõxí ñá ndácù-yu cadá-yu nàcuáa cudíu-yu núú-gã, chi nchaa ñáyiu cuìní tuha ñaha xii-gá xíní ñùhu-xi sá quìndáá iní-yu sá ndécú-gã, te quìndáá iní-yu sá ñùu na nànducu nihnu ñahá-yu xii-gá te cuañaha-gã xii-yu sá ndúú tãhù-yu.

⁷ Te Yá Ndiõxí ní dátùha-gá ndí Nöé nchaa nàcuáa cada-gá. Te ní guide ndí nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí cada ndí, te ní cadúha ndí ñⁿ bàrcú cuèndá xití bàrcú-áⁿ quèe ndí ndíhi nchaa ñáyiu vehe ndí cuèndá cácu nihnú-yu. Te ducaⁿ ñí guide ndí chi ní sàndáá iní ndí Yá Ndiõxí. Te sá dúcáⁿ ñí sàndáá iní ndí-áⁿ Yá Ndiõxí xiãⁿ ní cutnùní sá ncháá ñáyiu ío ndècu cuèchi-yu, chi ñá túú ní cãchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu nàcuáa ní guide ndí. Te sá dúcáⁿ ñí guide ndí ní sàndáá iní ndí Yá Ndiõxí xiãⁿ ío ní cundáá ndí núú-gã.

⁸ Te Yá Ndiõxí ní xáhaⁿ-gã xii ndí Àbrahám sá quèe ndí ñuú núú ndécú ndí quíhíⁿ ndí ñngá xichi cundecu ndí. Te ní guide ndí nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí chi ní quee ndí cuáháⁿ ndí núú cuañaha Yá Ndiõxí cundecu ndí. Te òré ní quee ndí núú ndécú ndí te ñá túú ní cùtnuní iní ndí ndéé cúú ñùú cuáháⁿ ndí cundecu ndí. Te ducaⁿ ñí guide ndí chi ní sàndáá iní ndí Yá Ndiõxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ ñí sàndáá iní ndí Yá Ndiõxí ñùu xiãⁿ ní xíndecu ndí núú ñí sãñaha-gã cundecu ndí, te cuèi ducaⁿ dico ñá túú ní quède ñuú ndí xiáⁿ. Te ní xóo cundecu ndí vehe cùtexínu vehe dóó. Te diu-ni ducaⁿ ñí guide ndí Isàác ndíhi ndí Jàcób chi tnàhá cue ndí-áⁿ ñí cachí Yá Ndiõxí sá ndúú tãhù cue ndí xiáⁿ cundecu cue ndí. ¹⁰ Te ducaⁿ ñí guide ndí Àbrahám chi ní xíndetu ndí ndéé ní sáá nduu nduu tãhù ndí cundecu ndí núú ndécú Yá Ndiõxí. Te núú ndécú-gã-áⁿ cúú-xí ñùú ní cadúha mee-gã, te ñuú-áⁿ cudíi-xi ní caa ní quíhíⁿ.

¹¹ Te ndí Sără, sa ní xídó cuíá ndí

sá cóo dèhe ndí chi sa ní sahnu vèhi ndí, dico Yá Ndiõxí ní guide-gá te ní xóo ñⁿ dèhe ndí. Te ducaⁿ chi ní sàndáá iní ndí Yá Ndiõxí te ní cutnùní ndáá iní ndí sá cadá-gã nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndí. ¹² Te cuèi ío ní sahnu ndí Àbrahám ndíhi ñadìhí ndí, ndí Sără dico dacuitíí ñí nduu tãhù-yu ní xóo ñⁿ dèhe-yu. Te xiãⁿ ñùu ío cuèhé ndíquíⁿ yãvá ndí Àbrahám ní cáyá dàtná cuèhé chòdíní ndéé andíu, ndíhi dàtná cuèhé ñuhu cúchí làmár, chi ní vã yõo ñⁿ ndacu cahu ñaha xii-yu sá cuèhè-yu.

¹³ Te cue ndí-áⁿ ducaⁿ-ni ñí sàndáá iní cue ndí Yá Ndiõxí ndéé ní sáá nduu ñí xíhí cue ndí. Te cue ndí-áⁿ ñá túú ní nduu tãhù cue ndí quini cue ndí nchaa nàcuáa ní cachí Yá Ndiõxí cada-gá, dico ní cutnùní ndáá iní cue ndí-áⁿ nàcuáa cada-gá núú cuáháⁿ núú vèxi. Te ío ní cudíi iní cue ndí, te ní cachí cue ndí sá dícó-ni ichi yáha cue ndí ñuyú-a, chi ñá díú ñuyú-a cundecu ducaⁿ cuè ndí.

¹⁴ Te sá dúcáⁿ nduu tnùhu ní cáháⁿ cue ndí-áⁿ, xiãⁿ ní cutnùní sá cuìní cue ndí ñngá xichi núú cùndècu cue ndí. ¹⁵ Te ní ñá díú ñuú núú ñí quee cue ndí ní cuìní cue ndí núhú cue ndí. Chi núu ducaⁿ ní sãni iní cue ndí te núhú cue ndí ní cùu. ¹⁶ Dico ñáhá chi cuìní cue ndí quíhíⁿ cue ndí ñⁿ xichi núú vãha-gá cáá cùndecu cue ndí. Te núú dúcáⁿ ío-gã váha càa-áⁿ cúú-xí ñùú núú ndécú Yá Ndiõxí, te sá dúcáⁿ ñí sãni iní cue ndí xiãⁿ ñùu ío váha cùu iní Yá Ndiõxí càchí-gá sá ñá túú cùcahaⁿ núú-gã cúú-gã Ndiõxí cue ndí-áⁿ, te cùtnuní iní-ó sá ndáá sá dúcáⁿ càháⁿ-gã chi ní guide túha-gá ñⁿ xichi núú cùndècu cue ndí-áⁿ.

¹⁷ Te ndí Àbrahám ní xíndecu ñⁿ dèhe ndí ndíhi ñadìhí ndí, te cùtnàhá ní xito ndéé ñáhá Yá Ndiõxí xii ndí ní xicãⁿ-gã dèhe ndí, ndí Isàác cuèndá nduu tãhù ñáhá-gã xii ndí. Te ní xáhaⁿ ndí sá cúú nduu tãhù-gã dèhe ndí, te ducaⁿ ñí guide ndí chi ní sàndáá iní ñáhá ndí xii-gã. Te sa ndècu túha ndí sá cuañaha ndí dèhe ndí xii-gã cuèi mee Yá Ndiõxí ní xáhaⁿ ndáá-gã xii ndí ¹⁸ sá sã cuèndá ndí Isàác te ngúndecu cue ñaní tnàhá ndí.

19 Te ducaⁿ ñi quide ndíi Àbrahám, chi ní cutnùní ndáá iní ndíi sá Yá Ndiöxí ndácú-gã dándòto-gá cuèi ñáyiú sa ní xíhí. Te sá dúcáⁿ ñi xáhaⁿ ndíi xii Yá Ndiöxí sá cúú ndúu táhú-gã déhe ndíi, te xíáⁿ cada iní-ó sá sà ní xíhí ndíi Isàác te ní ndoto tucu ndíi ní nucúndecu ndíi ndíi tātá ndíi, ndíi Àbrahám.

20 Te ndíi Isàác ní xícáⁿ táhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuendá sá cáda vaha-gá cue déhe ndíi, ndíi Jácób ndíi ndíi Esáú núú cuaháⁿ núú vèxi. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. 21 Te sa ta cùyatni-ná nduu cùú ndíi Jácób, te ní xícáⁿ táhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuendá cue déhe ñaní ndíi déhe ndíi Chèé. Te yituu-ná ndíi tatnu ndíi ní chiñuhu ndíi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. 22 Te cùtnàhá sa ta cùyatni vii-nà nduu cùú ndíi Chèé, te ní cachí ndíi sá cuè ñáyiú isràél sáá nduu quèé-yu núú xíndecú-yu-áⁿ. Te ní cáháⁿ tucu ndíi nàcuáa cada-yu yiqui cùñú ndíi na sàá nduu quèé-yu núú ndécú-yu-áⁿ. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí.

23 Te cùtnàhá ní cacu ndíi Moisés te ní chiváha ñaha ñaná ndíi ndíi tātá ndíi úní yóó. Te ducaⁿ ñi quide cue ndíi-áⁿ chi ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí. Te ní quide cuendá cue ndíi-áⁿ sá ño váha càa ndíi Moisés déhe cue ndíi, te ñá túú ní yùhú cue ndíi nàcuáa ní cáháⁿ tée cùu Faraón sá cáhni-dè cue landú. 24 Te sátá ñi sahnu ndíi Moisés te duuⁿ duuⁿ ní cachí ndíi sá vã càháⁿ ñáyiú sá déhe yoco tée cùu Faraón cúú ñaná ndíi. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. 25 Te ducaⁿ ñi quide tucu ndíi chi ní tnahá-gá iní ndíi ndoho ndíi ndíi nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí dàcúxí sá cúdíi iní ndíi cundecu tnaa ndíi ichi cuèhé ichi duha. 26 Chi ní sani iní ndíi sá vaha-gá ndoho ndíi cúcuèhé ñáhá cuè ñáyiú xii ndíi sá cuendá Yaá quixi ñuyú-a dàcúxí sá cùndecu ndíi ndíi nchaa sá ío Ègiptú. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní xúhuⁿ iní ndíi sá Yá Ndiöxí cuañaha-gã sá ndúú táhú ndíi. 27 Te ndíi Moisés ní quee ndíi nacióⁿ Ègiptú te ñá túú ní

quide cuendá ndíi sá ño cùdééⁿ tée cùu Faraón núú ndíi. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te ní quide càhnu iní ndíi cuendá nchaa sá ñi yáha ndíi, te ní quide iní ndíi sá Yá Ndiöxí ndécú ndíi ñaha túu-gá xii ndíi cuèi ñá túú ní xíni núú ñáhá ndíi xii-gá. Te ducaⁿ ñi sani iní ndíi chi Yá Ndiöxí ndécú ndíi ñaha-gá xii ndíi.

28 Te ndíi Moisés cúú ndíi téé ní tausaha ñi quide vico pásua ndíi cue ñáyiú isràél, te dàvá-áⁿ ñi táuchíuⁿ ndíi ní sahní-yu mbéé te níñi quiti-áⁿ ñi dácánúu-yu yuyèhé-yu. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ ñi quide tucu ndíi cuendá sá espíritú sá ñi tendaha Yá Ndiöxí cahni-xi mee-ni déhe téé déhe díhna cue ñáyiú Ègiptú, te vá cáhni-xí ñi ñiⁿ déhe cue ñáyiú isràél. 29 Te ndute làmár sá nání Mår Tícuèhé ní quée dava-xi ní natúu ñuhu yìchí ní níhí ñi yáha cue ñáyiú isràél. Te ducaⁿ ñi cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndiöxí. Te cue téé Ègiptú tnahá-güedé nchícú-güedé cuaháⁿ dico ñá túú ní ndàcu-güedé yáha-güedé chi ní ndíi-güedé ní cáhá.

30 Te cue ñáyiú isràél ní dúcúⁿ ndèé-yu úsá nduu ñuú Jericó te ní ngoyo nchaa sá ñúdòco. Te ducaⁿ ñi cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndiöxí. 31 Te ñiⁿ ñaha ní xíndecu ichi díi iní ní xínani-aⁿ Ràháb, ñaha-áⁿ ña túú ní xíhí-aⁿ dàtná ní xíhí nchaa ñáyiú ío ní cuu sàá iní-xi núú Yá Ndiöxí, chi ní cuu váha iní-aⁿ núú cuè téé ní tendaha cuè ñáyiú isràél ní sángoto dayuhu ñuú-aⁿ. Te ducaⁿ ñi quide-aⁿ chi ní sándáá iní-aⁿ Yá Ndiöxí.

32 Te núu dicó sá cúú te cáháⁿ-í cuendá ndíi Gedèón, ndíi cuendá ndíi Bàrác, ndíi cuendá ndíi Sànsón, ndíi cuendá ndíi Jèfté, ndíi cuendá ndíi Dàví, ndíi cuendá ndíi Sàmuel, ndíi cuendá nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te nchaa cuendá cue téé-áⁿ cáháⁿ-í te núu dicó cùyáchí-í dico ñá túú cùyáchí-í. 33 Te nchaa cue ndíi-áⁿ ñi sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí núu xíáⁿ ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo nãa cue ndíi ndíi nchaa ñáyiú

dava-gá ñuú. Te nchaa ñáyiú-án ñà túú ní xóo ndacú-yu nàá-yu ndihí cue ndíi, te ní xóo cada cue ndíi nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te ní quide váha ñaha Yá Ndiöxí xii cue ndíi dàtná ní cachí-gá cada ñaha-gã xii cue ndíi. Te cuèi nchaa cue quití dééⁿ ñà túú ní ndàcu-güedi ná cada ñaha-güedi xii cue ndíi. ³⁴ Te ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo ndahvá cue ndíi ñuhú sá vã yóo tnàhí ndàcu ndahvá, te ní cácu cue ndíi vã yóo ni ndàcu cahni ñaha xii cue ndíi. Te cue ndíi-án ñà túú níhí ndéé cuè ndíi ní cùu, dico ní níhí ndéé cuè ndíi chí Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii cue ndíi, te nchaa ndíi-ánⁿ ïo ní níhí ndéé cuè ndíi ní nàá cue ndíi ndihí nchaa ñáyiú ní cuu úhú iní ñáhá xii cue ndíi, te nchaa ñáyiú ducaⁿ ní xóo nàá ndihí cue ndíi-án ñà túú ní xóo ndacú-yu nàá ndihí ñahá-yu xii cue ndíi chí ní xóo cunú-yu. Te ducaⁿ ní cuu chí ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí. ³⁵ Te dava ñáyiú ñihí ní nduu táhũ-yu ní ndoto cue ñáyiú ní xíndecu ndihí-yu ní nucúndecu ndihí ñaha tùcú-yu.

Te dava ñáyiú ïo ní dándóhó ñaha tnaha ñáyiú-yu te ní xihí-yu, dico ñà túú ní dàñá-yu ichi váha nàcuáa cácu nihnú-yu núú tnàha ñáyiú-yu, te ducaⁿ chí ní cuiní-yu sá ndótó-yu ndéé cuèé-gá nàcuáa ngúndecu váha-yu núú ndécú Yá Ndiöxí. ³⁶ Te dava cue ndíi ïo ní ndoho cue ndíi chí ïo ní cudíquí ndéé ñáhá ñáyiú xii cue ndíi, te ní canihá-yu xii cue ndíi, te dava cue ndíi ní dácútú ñahá-yu, te ní chihí ñahá-yu xii cue ndíi vecaá. ³⁷ Te dava cue ndíi ní sahani ñahá-yu ndihí yúú. Te dava cue ndíi ní chidava ndáá ñahá-yu ní xehndé ñahá-yu ndihí sierrá. Te dava cue ndíi ní xito ndéé ñahá-yu te núu ndisa sá sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí, te dava cue ndíi ní sahani ñahá-yu ndihí machití. Te mee-ni ñhí mbéé ndihí ñhí chivá, ní xóo cuu dóo cue ndíi. Te mee-ni ñhí cue quití-ánⁿ ní xóo cuu dóo cue ndíi cuèi ndèni ní cuu ní xóo caca cuu cue ndíi. Te mee-ni cuè téé ndàhú ní cuu cue ndíi. Te ïo ní xóo dandihú-yu iní cue ndíi, te

nándi sá ní xóo cada ñahá-yu xii cue ndíi ní xóo dandòho ñahá-yu. ³⁸ Te cue ndíi-ánⁿ ïo-gá ní xínduu váha iní cue ndíi dàcúxí nchaa dava-gá ñáyiú. Te nchaa cue ndíi-ánⁿ ní xica cuu cue ndíi cuèi nchaa núú ñà túú vã yóo tnàhí ndècu, te cuèi xití yucu ní xica cuu cue ndíi. Te ní xóo cada vehe cue ndíi nchaa yaú cava. Te ndèni ní cuu nchii yaú ní xóo cundecu cue ndíi. ³⁹ Te ïo ní cudíu cue ndíi núú Yá Ndiöxí cuèndá sá ní sándáá iní ñahá cuè ndíi xii-gá. Te cuèi ducaⁿ ní quide cue ndíi dico ñà túú ní xini cue ndíi nchaa sá ní cachí Yá Ndiöxí cada-gá. ⁴⁰ Te ducaⁿ ní cuu chí ñhí sá ïo-gá váha ní cachí Yá Ndiöxí cada-gá. Te sá dúcáⁿ ïo-gá váha ní cachí-gá cada-gá cúu-xí cuèndá nchoo ndihí cuèndá cue ndíi-ánⁿ cuèndá sá ñà díú mèe-ni cue ndíi-ánⁿ cundáá cue ndíi núú-gã, chí tnàhá nchoo cundáá-ó núú-gã.

12

Ío cuhuⁿ iní-ó Xítohó Jesucrístú

¹ Te cue ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha ní quide-yu nàcuáa ní cutnùní sá ní sándáá iní-yu Yá Ndiöxí. Te cada iní-ó sã ncháá ñáyiú-ánⁿ xíndéhe ñahá-yu xii-o vitna. Núu xíⁿ xini ñuhu-xi sá vã cáda-ó ni ñhí sá cuèhé sá dúhá chí díu nchaa xíⁿ quide-xi ñà túú cundáá-ó núú Yá Ndiöxí. Te vã cáda cuèndá-ó nchaa sá quide tnèñu iní-ó nàcuáa ndacu-o cáda-o nchaa nacuaá càháⁿ-gá. Te ïo càhnu cunduu iní-ó càncicúⁿ nihnu-o cáda-o nchaa nacuaá ní cachí-gá cada-o cundecu-o ñuyíú-a. ² Te ïo cuhuⁿ iní-ó Xítohó Jesucrístú, chí díu-gá ní quide ní sándáá iní-ó Yá Ndiöxí, te díu-ni ducaⁿ quide-gá cuèi vitna te cuèi ndéé núú cuaháⁿ núú vèxi díu-ni ducaⁿ cáda-gá sá quèndáá iní-ó Yá Ndiöxí. Te Xítohó Jesucrístú ïo ní quide ndee iní-gá ní ndoho-gá te ní xihí-gá núú cùrúxí, te ñà túú ní quide cuèndá-gá cuèi ñhí sácáⁿ núú cúu-xí sã dúcáⁿ ní ndoho-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chí sa nàha-gá sá ná yãha sá dúcáⁿ ndòho-gá te ïo cudíí iní-gá. Te vitna núcóo-gá xio cùha núú núcóo Yá Ndiöxí te tàxi tnuní-gá.

3 Te xini ñuhu-xi sá ïo cada cuendá-ndó nàcuáa ní guide Xítóhó Jesucristú chi Yaá-án ïo ní guide càhnu iní-gá nchaa sá ñi ndoho-gá ní guide ñaha nchàa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha xii-gá. Te ducaⁿ càda cuendá-ndó nàcuáa ní guide-gá cuendá sá vã tũu dusaⁿ-ndo, te ni vã nátũhú iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-gá. 4 Te nchòhó dáquèe tihú-ndó nchàa sá cuehé sá dúhá dico vátá cáhni ñaha-gá-yu xii-ndo sã dúcáⁿ guide-ndo. 5 Te ndacu iní-ndó nàcuáa càháⁿ Tãtá-ó Dũtú Ndiõxí dásahú ñáhá-gã xii nchoo cue ñáyi cùu dèhe-gá. Te duha càchí-gá núu tütú-gá:

Nchòhó cue dèhe mee-ï, vã cáni iní-ndó sã àuⁿ nã cuu dandoho ñaha-í xii-ndo,

te ni vã nátũhú iní-ndó òré càháⁿ-í dóho-ndo nàcuáa cada-ndo cundecu-ndo.

6 Chi mee-ï dándòho-í nchaa ñáyi cùu iní-í cuendá sá cundáa-yu núu-í,

te quide úhú-í-yu, te ñu-ní-yu cùu-yu ñáyi càchí-í cùu dèhe-í.

Duha càchí-gá núu tütú-gá. 7 Te ïo cada ndee iní-ndó sã dúcáⁿ dandoho ñaha Yã Ndiõxí xii-ndo, chi guide-gá sá cùu-gã Tãtá-ó. Te ñá túú ñi ñiⁿ tée cùu tátá te cachí-ó sã ñà túú sãnu ichi-dé cue dèhe-dé nàcuáa tãú-xi cunduu.

8 Te núu Yã Ndiõxí ñá túú dandoho ñaha-gá xii-ndo dàtná dándòho-gá cue ñáyi càchí-gá cùu dèhe-gá, te ñá díú dèhe mee-gã cùu-ndó te núu ducaⁿ, chi cùu-ndo datná cue ñáyi ñá túú cùnuni yoo cùu tátá-xi.

9 Te nchoo sã naha-o sã cùnàhá ní cuu landú-ó ñi sanu ichi ñaha tátá-ó nàcuáa tãú-xi cunduu, te ducaⁿ ñi xóo canehe-o sã yĩñuhu núu-güedè te ñu-ni ducaⁿ nèhe-o sã yĩñuhu núu-güedè vitna. Te núu ducaⁿ ñi sãndáa iní-ó tátá-ó, te ïo-gá xini ñuhu-xi quindáa iní-ó Tãtá-ó Dũtú Ndiõxí cuendá ducaⁿ nduu tãhú-ó cundecu-o ndihí-gá ñi caa ñi quihíⁿ, chi ñu-gá cùu-gã Yaá ní chihi iní-ó. 10 Te cùnàhá ní cuu landú-ó, ñá túú tĩtní nduu ñi càniha tátá-ó ñi sanu ichi ñaha-güedè xii-o nàcuáa ní cuu iní mée-güedè. Te Yã

Ndiõxí ducaⁿ dandoho ñaha-gá xii-o sãnu ichi ñaha-gá cuendá cùu-xi sã vãha sá cùu-xi-ó, te ducaⁿ guide-gá cuendá nchoo càda ndáa-ó dàtná quidé mèe-gá. 11 Te òré véxi ñiⁿ tñundòho sá cùu-xi-ó te ñá túú cùu-í iní-ó chi dandihú iní ñáhá-xi xii-o. Te nchaa ñáyi ngúnu ichi sá cuendá nchaa tñundòho-án te ngũita-yu guide ndáa-yu, te ïo vãha cùu iní-yu ndècú-yu.

Vã dáquèe tihú-ó tñuhu Yã Ndiõxí

12 Te núu xiãⁿ ïo chí ndúcú ndèe-gá canchicúⁿ nihnu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te vã dico yica cùu iní-ndó canchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá. 13 Te cada vãha-ndo cundecu-ndo ichi-gá cuendá nchaa ñáyi sãni ñiⁿ sani úú iní-xi níhi ndéè-yu cundecú-yu ichi-gá te vã ná tũhú iní-yu canchicúⁿ nihnú-yu.

14 Te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo cundecu vãha-ndo ndihí cue tñaha ñáyi-ndo, te ïo cada vãha-ndo cundecu-ndo nacuáa cundáa-ndó núu Yã Ndiõxí chi núu vã dúcáⁿ càda-ndo te vã ndúú tãhú-ndó cundecu-ndo ndihí-gá. 15 Te ïo vãha cada cuendá-ndó nàcuáa cada-ndo cundecu-ndo, chi núu ñáhá te vã chindèe ñaha-gá Yã Ndiõxí xii-ndo.

Te ïo vãha cada cuendá tucu-ndo nàcuáa cundecu-ndo vã cáni cuehé iní-ndó cuendá Yã Ndiõxí, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te dava-gá ñáyi ndècu ndihí-ndo ichi-gá tñahá-yu ngũita-yu ducaⁿ càdá-yu, te vã cundècu vãha-gá-ndó ndihí-yu ichi-gá.

16 Te cada cuendá tucu-ndo sã vã cundècu-ndo ichi díú iní, te ni vã dáquèe tihú-ndó ñi ñiⁿ sá cùu cuendá Yã Ndiõxí dàtná ní guide ndí Esàú, chi sá cuãñaha tátá ndí-án nduu tãhú ndí ñi cùu ní dama ndí ñiⁿ cóhó comidá. 17 Te nchòhó sa naha-ndo sã cùnàhá ní cuini ndí Esàú cácaⁿ tãhú tátá ndí núu Yã Ndiõxí cuendá nchaa sã ndúú tãhú ndí ñi cùu, te ñá túú ní xicáⁿ tãhú tátá ndí núu Yã Ndiõxí nàcuáa cuini mée ndí ñi cùu. Te ní ndáhyú víhi ndí, te cuèi ducaⁿ ñi guide ndí dico ñá túú ní ndacu-gá ndí nãníhi ndí tãhú sã ñi dama ndí comidá.

18 Te cue ñáyiú isràél ní sátuhá-yu ñi yucu núú càyú ñuhú, te nchòhó ñá túú ndéé ducaⁿ sàháⁿ tuha-ndo ñi yucu núú càyú ñuhú dàtná ní quide cue ñáyiú-áⁿ. Te cútnàhá ducaⁿ ní sátuhá-yu yucu-áⁿ te ní cunee vñhi ñihí yucu-áⁿ, te ní quene táchí ñhi. 19 Te ní tecú dóho-yu ní cáháⁿ ñi cútú, te ní tecú tucu dóho-yu ní cáháⁿ Yă Ndiöxí ní cáháⁿ ndihí ñaha-gă xií-yu. Te nchaa ñáyiú ní tecú dóho-xi ní cáháⁿ-gă te ní cuiní-yu sá vă cáháⁿ-gă. 20 Te ducaⁿ ñi quidé-yu chi ñá túú ní cùndee iní-yu nàcuáa ní cáháⁿ-gă, te duha ní cachí-gă: “Te cuèi ñi quiti nà yáha xítí yucu-a, te cahni-ndo-di ndihí yúú àdi ndihí ñi yutnu puyá”, duha ní cachí-gă. 21 Te sá dúcáⁿ ñi quide-xi ní xiní-yu xiáⁿ ío ní dáyùhú ñáhá-xí xií-yu. Te tnàhá té Moisés ní yùhú-dé, te ní cachí-dé: “Quèdi ñaha-xi xii-í sá yùhú-í”, duha ní cachí-dé.

22 Te nchòhó, ñá túú quide-ndo datná ní quide cue ñáyiú-áⁿ ñi sáháⁿ tuhá-yu yucu-áⁿ, dico cada iní-ndó sá sá ní tuha-ndo yùcu Sión sá ndécú nùú ndécú Yă Ndiöxí, ndihí ñuú-gă ñuú Jerusalén sá cáa àndiu te diu-gă cúú-gă Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú. Te diu-ni xiáⁿ xíndecu cuéhé víhí cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă 23 chíñùhu ñaha-xi xii-gă. Te nchòhó cúú-ndó cuè ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí, te ní tnàhá tnùhu-ndo ndihí nchaa dava-gă ñáyiú cùu cuendá-gă, ñáyiú yòdo tnuní núú tütú-gă ndécú àndiu, te diu-ni ñáyiú-áⁿ cuañaha-gă xií-yu sá ndúú tãhú-yu. Te nchòhó ní tuha-ndo Yă Ndiöxí Yaá cada ndáá yíca cuèchi nchaa ñáyiú. Te cada iní-ndó sá ñi tnàhá tnùhu-ndo ndihí cue ñáyiú ní quide ndáá ní xíndecu ichi Yă Ndiöxí ñuyíú-a. Te ñáyiú-áⁿ ñà túú tnàhí-gă ná cúmãñí-yu vitna ndécú-yu núú-gă. 24 Te ní tnàhá tnùhu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú Yaá ní quide nàcuáa cada Yă Ndiöxí íngá núú sá vâha sá cúú-xí nchàa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a, chi ní sati níñí-gă te ní xihí-gă núú cùrúxí. Te níñí Xítohó Jesucristú ñá túú ñi-ni cuu-xi

ndihí níñí ndi Abél, chi diu cuèndá níñí-gă-áⁿ ñi quide càhnu iní Yă Ndiöxí nchaa cuèchi-o.

25 Núu xiáⁿ ío cada cuèndá-ndó vă dáquèe tihú-ndó tnùhu càháⁿ Yă Ndiöxí, chi nchaa ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha dùcaⁿ ní quidé-yu ní dáquèe tihú-yu tnùhu ní cáháⁿ-gă ñuyíú-a sá cúú-xí-yu. Te ñá túú ní cãcu-yu chi ní nacháhu-yu sá dúcáⁿ ñi quidé-yu. Te uuⁿ-gă tucu nchoo chi vă cãcu-o te núu ducaⁿ na dàquèe tihú-ó tnùhu càháⁿ Yă Ndiöxí ndéé àndiu sá cúú-xí-ó. 26 Te cútnàhá ní cáháⁿ Yă Ndiöxí ndéé sanaha te ní quidi-xi ñuyíú. Te vitna cãchí-gă: “Yùhú quidi tucu-í íngá xito ñuyíú, te ñá díú mèe-ni ñuyíú ducaⁿ quidi-í chi tnàhá àndiu quidi-í”, cãchí-gă. 27 Te sá dúcáⁿ càháⁿ-gă sá íngá xito tucu ducaⁿ càda-gă xiáⁿ cútnuní sá ncháándi túhú sá tũu ndèhe-o danaa-gă. Te nchaa sá ñà túú ndéé tũu quini-ó ñuyíú-a xiáⁿ vă quidi-xí te ni vă náá-xí. 28 Te núú ñi cachí Yă Ndiöxí nduu tãhú-ó cùndecu-o chi mee-gă táxi tnuní-gă xiáⁿ, te ni vă quidi-xí te ni vă náá-xí. Te xiáⁿ ío xini ñuhu-xi ndacáⁿ tãhú-ó nùú-gă, te yíñùhu yíñùhu cunu cuechi-o núú-gă nàcuáa cuu vâha iní-gă, te ducaⁿ cùhuⁿ iní-ó sá ío càhnu cuu-gă. 29 Te Tãtá-ó Dütú Ndiöxí cúú-gă dàtná ñi ñuhú chi danàa-gă nchaa sá ñà túú quide nàcuáa cuu vâha iní-gă.

13

Nàcuáa tàú-xi cada-o cuèndá cuu vâha iní Yă Ndiöxí

1 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú, vă dáñá ndéé-ndó cùu iní tnàhá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gă. 2 Te cunaha-ndo sá nùu ío ñáyiú ñùhu ichi ní quexió-yu vehe-ndo te cuañaha-ndo vèhe ndetátú-yu, te cuañaha-ndo sá cáxi-yu. Chi davá-yu ndéé espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní sáháⁿ vehé-yu ní queheⁿ cuèndá-yu te ñá túú ní cùtnuní iní-yu sá díú espíritú xínú cuèchi núú-gă cúú-xí.

3 Te ndacu tucu iní-ndó cuè ñáyiú xixíhi vecaá, te cada iní-ndó sã tnàhá-ndó yíhi-ndo vecaá ndihí-yu. Te ndacu tucu iní-ndó nchàa ñáyiú ío ndòho, te cada iní-ndó sã tnàhá-ndó ndòho-ndo ndihí-yu.

4 Te nchaa ñáyiú na càchí-yu sã ìⁿ sã vãha cùu-xi sã ìⁿ tée ndihí ìⁿ ñadihí ná nihí tnàhá-yu candeca tnàhá-yu. Te nchòhó cue tée vá cání ìní-ndó cãháⁿ ndihí-ndo ñadihí te núu ñá díú ñadihí-ndó cùú-yu. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú ðihí tucu vá cání ìní-ndó cãháⁿ ndihí-ndo tée te núu ñá díú yíhi-ndo cuu-güedé, chi Yá Ndiöxí dandòho-gá nchaa ñáyiú ndècu ichi díí ìní.

5 Te vá cùhúⁿ ìní-ndó mèe-ni díhúⁿ. Te núu nándi cùu nchaa sã ndécú ndihí-ndo te ðiu-ni nchaa xíãⁿ sa nduu vétú ìní-ndó, chi Yá Ndiöxí ní cachí-gá: “Ni ìⁿ nduu vá dáñá nihnu ñaha-í xii-ndo, chi nchaa-ni nduu chindee ñaha-í”, duha ní cachí-gá.

6 Te xíãⁿ núu nchoo ñi yuhu ñi iní-ó cãháⁿ-ó ìⁿ ìⁿ-o, te cachí-ó:

Yá Ndiöxí cùú-gã Yaá chindèe ñaha xii-í,

núu xíãⁿ ñá túú yùhú-í cuèi nándi cãháⁿ ñáyiú cada ñàhá-yu xii-í.

Duha cachí-ó.

7 Chí ndácú ìní cue tée ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi Xítohó Jesucristú cue tée ní cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó, te ío váha chí nácuãha cuendá nàcuáa ní quide nchaa cue tée-áⁿ ñi xíndecu-güedé ndéé ní sáa nduu ñi xíhi-güedé. Te ío quindáa ìní-ndó Yá Ndiöxí dàtná ní xóo cada cue tée-áⁿ.

8 Te dàtná-ni ní quide Xítohó Jesucristú ndéé sanaha ðiu-ni ducaⁿ quide-gá vitna, te ðiu-ni ducaⁿ càda-gá ndéé núú cuaháⁿ núú vëxi. 9 Te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiú dacaháⁿ ñáhá xii-ndo natuha-ndo ingá ichi, ñáyiú ðanehé tnàha ñáyiú-xi nándi sã ñi cutúha-yu, te nchaa xíãⁿ ñá túú ìⁿ-ni caháⁿ-xi ndihí tnúhu sã ndécú ndihí-ndo. Te Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-o nàcuáa nihí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, te

ducaⁿ te cuu-xi sã vãha sã cùú-xí-ó, te ñá díú cuendá ìⁿ sã xéxi-ó nihí ndéé-ó ndècu-o ichi-gá. Te dava ñáyiú càchí-yu sã dává núú comidá cuu caxi-o te dava ñáhá nàcuáa nihí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, dico ñá ndáa sã sã dúcáⁿ vã cáxi-ó nchàa núú comidá nihí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá.

10 Chi Xítohó Jesucristú ní xíhi-gá cuendá-ó núú cùrúxí, te nchaa ñáyiú nchícúⁿ nihnu-ni quide nchaa nacuáa ní quide nchaa dútú ñi xinu cuechi núú Yá Ndiöxí ndéé sanaha, ñáyiú-áⁿ vã cùú tnàhá tnúhu-yu ndihí Xítohó Jesucristú Yaá ní xíhi núú cùrúxí sã dúcáⁿ quide-yu. 11 Chi dútú cùnùu-gá ní xíndecu ndihí cue ñáyiú isràel, tée-áⁿ ñi xóo canehe-dé níñi nchaa quití ní xóo cahni-dé ní xóo quíhu ndéé xití cuartú ní cuu íi-gã. Te ducaⁿ ñi xóo cada dútú-áⁿ cuendá cada càhnu ìní Yá Ndiöxí nchaa yíca cuèchi ñáyiú, te cuñú nchaa quití-áⁿ ñi xóo cahmi-güedé ìⁿ xio yuhu ñúú.

12 Te ducaⁿ ñi yáha Xítohó Jesucristú chi ndéé ìⁿ xio yuhu ñúú ní sahani ñaha-güedé xii-gá. Te cuendá níñi-gã sã ñi sati núú cùrúxí núú ñi xíhi-gá, ní nduu ndoo ní nduu nine ìní cue ñáyiú sàndáa ìní ñáhá xii-gá. 13 Te vitna chí ná tùha-o Xítohó Jesucristú te cada ndee ìní-ó ndòho-o dàtná ní ndòho-gá. 14 Te ñuyíú-a ñi ìⁿ xichi ñá túú ndéé cáa ìⁿ ñúú cudíi ñi caa ñi quíhíⁿ cuendá cundecu-o, dico ducaⁿ-ni ñúhu ìní-ó ìⁿ xichi núú ndúú tãhú-ó cùndecu-o ñi caa ñi quíhíⁿ.

15 Te núu xíãⁿ xíni ñúhu-xi sã vá dáñá ndéé-ó chihnuhu-o Dútú Ndiöxí chí Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ndacu-o tnàhá tnúhu-o ndihí Yá Ndiöxí, te òré cãháⁿ ndihí-o-gã te nuu núu ndacáⁿ tãhú-ó núú-gã. Te nchaa tnúhu cãháⁿ-ó òré cãháⁿ ndihí-o-gã cùú-xi dàtná ìⁿ tãhú sã cùú-xí-gã. 16 Te vá dáñá ndéé-ndó càda-ndo mee-ni sã vãha cundecu-ndo, te ducaⁿ chindee tnaha-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo ndihí sã ndécú ndihí-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te caní ìní-ndó sã cùú-xí dàtná ìⁿ tãhú sã ío váha cùu ìní Yá Ndiöxí.

17 Te quindáa ìní-ndó càda-ndo

nchaa nacuáa cãháⁿ cue tée yìndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chi ñá túbú cue tée-áⁿ quidé cuendá ñáhá-güedë xii-ndo nãcuáa cundecu váha-ndo núú-gã. Te sáá nduu nãcani tnúhu-güedé núú-gã núu ní quide váha-güedé àdi ñá túbú ní quide váha-güedé ní xíndecu ndihí ñaha-güedë xii-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo quindáá iní-ndó-güedë te cudíí iní-güedé cundecu ndihí ñaha-güedë xii-ndo, te vá ndihú iní-güedé. Te núu vá dúcáⁿ càda-ndo te vá cúú-xí sã vãha xii-ndo nchãa sã quidé-güedë sã cúú-xí-ndó.

18 Te cãháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã cãháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí cuendá-ndí. Te nchúhú cútñuní ndáá iní-ndí sã ñá túbú nã cúmãní-ndí núú Yã Ndiöxí, te ducaⁿ chi ndücu-ndí nãcuáa quide-ndí cundáá-ndí núú-gã.

19 Te cãháⁿ ndàhú tucu-í núú-ndó sã ño cácaⁿ táhú-ndó núú Yã Ndiöxí cuendá sã méé-gã ná cáda te ño ndihí quixi coto ñaha tucu-í xii-ndo.

Tnúhu ndéé núú nĩ ndihí-ná

20 Te Yã Ndiöxí Yaá quidé cùu váha iní-ó ndècu-o, Yaá-áⁿ nĩ dándótó-gã Xítohó Jesucristú. Te Xítohó Jesucristú-áⁿ cúú-gã dàtná ñⁿ toli ño-gã quéné cãva xito mbéé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-gã cuendá sã nĩ sati nĩñí-gã te ní xihí-gã, te ducaⁿ nĩ cuu cuendá sã nĩ quide ndáá-gã ndihí Yã Ndiöxí sã cáda-gã ñngá núú sã vãha sã cúú-xí nchòo cue ñáyiu ndècu ñuyíú-a. Te nãcuáa ní quide ndáá-gã ndihí Yã Ndiöxí te ñiu-ni ducaⁿ càda-xi núú cuãháⁿ núú vëxi. 21 Te xicáⁿ táhú-í núú Yã Ndiöxí sã méé-gã ná chindee ñaha-gã xii-ndo cuendá cada-ndo mée-ni sã vãha nãcuáa cuini méé-gã, te mee-gã ná cáda ñaha-gã xii-o nchãa sã vãha sã sání iní-gã. Te ñiu-ni ducaⁿ na tàuchiuⁿ-gã cada Xítohó Jesucristú sã cúú-xí-ó, ñuha xicáⁿ táhú-í núú-gã. Te vitna nchaa-o chí ná cãchí-ó sã ño cãhnu cuu Xítohó Jesucristú nĩ caa nĩ quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

22 Te cãháⁿ ndàhú-í núú nchòhò ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sã cáda cãhnu iní-ndó

nãcuáa ndùu nchaa tnúhu cãháⁿ-í dásàhú ñáhà-í xii-ndo, chi ñá túbú vãi tnúhu chido tnuní-í núú túbú-a sã cúú-xí-ndó.

23 Te cãchí tnúhu-í xii-ndo sã tẽ Timùteú tée ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú ní cácu-dé ñá túbú-gã yíhí-dë vecaá. Te núu na quèxio ndihí-dé núú ndécú-í te quixi-í ndihí-dé núú ndécú-ndó quixi coto ñaha-ndí.

24 Te cúñaha-ndo sã ño na càda ndee iní nchaa cue tée yìndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yã Ndiöxí. Te ducaⁿ cúñaha tucu-ndo xii nchaa dava-gã ñáyiu cùu cuendá-gã sã ño na càda ndee iní-yu. Te cue ñáyiu nãcióⁿ Itàliá ñáyiu ndècu ndihí-o ichi-gã cãchí-yu sã ño cada ndee iní-ndó. 25 Te Yã Ndiöxí ño na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchãa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ño chí cáda ndee iní-nã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ SANTIAÚ

*Té Sàntiaú cádũha-dé tutú quíhíⁿ
ndaha ñáyiú isràél nchìté nuu ñihí
ñuyúú*

¹ Yúhú té Sàntiaú xínú cuèchi-í núú Yă Ndiõxí ndihí núú Xítohó Jesucristú, te tèe-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii nchòhó ñáyiú isràél nchìté nuu ñihí ñuyúú-a.

Yá Ndiõxí táxí-gă sá xìní tnùnì-ó

² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ío cudíí ìní-ndó cùndecu-ndo cuéi náí cùu sá ùhú véxi cuèndá-ndó, ³ chi ducaⁿ te cutnùnì iní-ndó sá sàndáá ndisa iní-ndó-gă, te cunduu càhnu iní-ndó cuéi náí ná yáha-ndo. ⁴ Te cunduu càhnu-ni iní-ndó te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú váha, te cundáá-ndó núú Yă Ndiõxí, te ducaⁿ te ñá túú-gă ná cumánì-ndó núú-gă.

⁵ Te núu cùmánì sá xìní tnùnì-ó, te cacáⁿ-ó núú Yă Ndiõxí te mee-gă taxi-gă, chi ío váha iní-gă, te ñá túú cùnini iní-gă núú-ó. ⁶ Te ni yùhu ni iní-ó cãcáⁿ-ó núú-gă, te quindáá ndisa iní-ó sá táxí-gă sá cúmăní quiní tnùnì-ó, te vá cánì ñⁿ canì úú iní-ó. Chi nchaa ñáyiú sàni ñⁿ sàni úú iní-xi cùú-yu dàtná ndute làmár cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ nàá-xi òré quéné tâchí. ⁷ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ sàni iní-xi, te vá cánì ìní-yu sá ñihí-yu sá xicáⁿ-yu núú-gă. ⁸ Chi nchaa ñáyiú sàni ñⁿ sàni úú iní-xi ñá cùtnùnì iní-yu ndèdacàa sá sánì ìní-yu cadá-yu.

⁹ Te nchaa ñáyiú ndàhú ñáyiú ndècu ichi-gă, xìnì ñuhu-xi ñá túú-gă ná canì iní-yu, mee-nă cudíí ìní-yu, chi Yă Ndiõxí chíndèe ñaha-gă xií-yu. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuica xìnì ñuhu-xi cundecu váha iní-yu núú Yă Ndiõxí cuéi náí ná yáha-yu. Chi ñáyiú-án cùú-yu dàtná itá nchaa cùhú sá ñà túú cùdíi naha. ¹¹ Chi òré ní cuu ñihí cahni nchícanhii, te ní dádí-ñi-xi nchaa cùhú cuíí-ăⁿ te ní cóyo-ni nchaa

itá-xi, te ñá túú-gă cáá vìi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiú cuica chi núú chíúⁿ-ñi-yu xihí-yu.

*Nchaa ñáyiú quide cahnu iní-xi
nchaa sá yăha-yu*

¹² Te váha táhú nchaa ñáyiú quide cahnu-ni iní-xi cuéi nándì sá yăha-yu ndècú-yu ichi Yă Ndiõxí, chi òré ná ndíhí nchaa xíàⁿ yăha-yu, te cuáñaha Yă Ndiõxí ñⁿ coróná váha vìhi cundecu ndihí-yu, te ndáá chi ducaⁿ càháⁿ Yă Ndiõxí sá táxí-gă xii nchaa nchoo ñáyiú ñùhu iní ñáhá xii-gă. ¹³ Te nchaa ñáyiú sàni iní-xi cada nándì sá cuèhé sá dúhá, te vá cánì ìní-yu sá Yă Ndiõxí táuchìuⁿ-gă ducaⁿ cadá-yu, chi Yă Ndiõxí ñá quíú te canì iní-gă cada-gă ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ni ñà túú tàuchìuⁿ-gă sá dúcáⁿ cadá-yu. ¹⁴ Te cùnì-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá chi ducaⁿ véxi iní-yu. ¹⁵ Te nchaa ñáyiú ío ñùhu iní nchaa sá cuèhé sá dúhá te quidè-yu, te núu na càda-ní-yu te cuíta nihnú-yu.

¹⁶ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndècú ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiú xii-ndo. ¹⁷ Chi nchaa sá vâha véxi-xi núú Yă Ndiõxí Yaá ndècú àndìu, chi ñìu mee-gă ní cadúha-gă andìu ndihí nchaa chódínì, ndihí yóó, ndihí nchícanhii. Te Yă Ndiõxí ñá túú ndì queheⁿ ndì queheⁿ-gă sá cánì ìní-gă, te ni ñà túú cùu-gă dàtná ñⁿ cuándáhú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ, chi ñⁿ-ni sá sánì ìní-gă. ¹⁸ Te Yă Ndiõxí ní cuinì-gă sá cùú-ó dèhe-gă, te ndáá sá cùú-ó dèhe-gă chi sàndáá iní-ó tnùhu-gă. Te nchoo ñáyiú sàndáá iní-xi tnùhu-gă cùnùu-gă-ó chi ní nduu-o dèhe-gă.

Ichi ndáá cuítì

¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndècú ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, cundedóho-ndo ñⁿ tnùhu na càháⁿ-í-a. Te cùnì-í sá cùndecu túha-ndo cùndedóho-ndo tnùhu Yă Ndiõxí, te canì váha iní-ndó nàcuáa càháⁿ-ndó, te cunduu càhnu iní-ndó te vá cùdèéⁿ-ndó. ²⁰ Chi núu na cùdèéⁿ-ó te ñá túú quide váha-o núú Yă Ndiõxí.

21 Te dañà-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá íó ñuyíú-a. Te quindáá iní-ndó tnúhu Yá Ndiöxí ndécú ndìhi-ndo, te vá cùndùu sáá iní-ndó, te ducaⁿ te naníhí tàhú-ndó.

22 Te quindáá iní-ndó tnúhu-gá te vá cuèndá-ni cundedóho-ndo, chi núu na cundedóho-ndo te vá tníí-ndó ñá, te dícó-ni dándahú-ndó mée-ndo te vá naníhí tàhú-ndó. 23 Chi nchaa ñáyiú dícó-ni sácúndedóho tnúhu-gá te ñá túú sàndáá iní-yu, ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná ìⁿ ñáyiú sácúndéhé-ní núú-xi núú yùtátá. 24 Chi nini ndèhé-yu ní xiní-yu núú-yu, te ní xócání-yu te ní nacuanáa-ní-yu nàcuáa càa núú-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiú sácúndedóho tnúhu Yá Ndiöxí, te ñá túú tníí-yu. 25 Te nchaa ñáyiú dàcuaha ndisa tnúhu ní dándóo Yá Ndiöxí ñihnu-ní-yu ichi-gá, chi ñá díú ìⁿ sá vèe cùu-xi. Te ñáyiú-áⁿ ñá túú dícó-ni sácúndedóho-yu chi quide ndáá-yu núú-gã, te cùdíí iní-yu xíndecú-yu.

26 Te nchaa ñáyiú cächí sá ndécú ìchi ndáá te cùtèxínu-ni càháⁿ-yu, te xíáⁿ dícó-ni dándahú-yu mée-yu sá ndécú-yu ichi ndáá. 27 Te núu ndècu-o ichi ndáá cuítì ichi Dútú Ndiöxí, te chindee-o nchàa ñáyiú ní ndóo ndàhú, ndìhi ñáyiú quèé ndécú ndìhi tnúndòho tnúhu ndàhú, te vá cádá-o nãndi sá cuèhé sá dúhá íó ñuyíú-a.

2

Èⁿnuu-ni cùu iní-ó nchàa tnaha ñáyiú-o

1 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú Yaá cùnùu, èⁿnuu-ni càháⁿ ndìhi váha-ndo nchàa tnaha ñáyiú-ndo. 2 Te núu núú nátàcá-ndó chiñuhu-ndo Yá Ndiöxí ní sáá ìⁿ téé ío váha càa dóó ñihnú-dè, te ní sáá tucu ìⁿ téé ñihnu dóó ndàhú, 3 te núu téé ñihnu dóó vaha-ni-áⁿ néhé-ndó sã yíñùhu núú-dè, te taxinucóo-ndo-dè ìⁿ núú xilé váha, te téé ndàhú-áⁿ daxòcòo-ndo-dè ìⁿ xio àdi canucóo-ndo-dè núú ñúhú, 4 te núu ducaⁿ na càda-ndo te ñá túú quide váha-ndo. Chi èⁿ-ni-dé cúú ìní-ndó, te èⁿ-dé ñá túú cùu iní-ndó.

5 Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndécú ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, chí cùndedóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a. Yá Ndiöxí càháⁿ-gá vai ñáyiú ndàhú cuèndá tnahá tnúhu ndìhi ñàhá-yu xii-gá, te ndècu váha-gá-yu dàcúúxí ñáyiú cuica ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá, chi ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú na cùu iní ñàhá xii-gá nduu táhù-yu cundecú-yu ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. 6 Te nchòhó, ñá túú nèhe-ndo sá yíñùhu núú ñáyiú ndàhú, chi núú ñáyiú cuica-ni nèhe-ndo sá yíñùhu. ¿Te náa ñá cútnùní iní-ndó sã ñáyiú cuica dándòho ñaha-gá-yu xii-ndo, te càndeca ñàhá-yu sàháⁿ núú cuè téé cùchiu-áⁿ? 7 Te diu-ní-yu ío càháⁿ cuèhé-yu cuèndá Xítóhó Jesucristú, te nchòhó sa ní nduu-ndo dèhe-gá.

8 Te èⁿ ndudú cùnùu-gá ní càháⁿ Yá Ndiöxí ní ngódó tnùnì núú tütú-gá cächí-xi sá cúú ìní-ó tnàha ñáyiú-o dàtná cúú ìní-ó mée-o. Te núu ducaⁿ na càda-o te quide váha-o. 9 Dico núu ñá túú cùu iní èⁿnuu-o cuè tnaha ñáyiú-o, te cuu cuèchi xii-o chí ñá túú quide-o nacuaá càháⁿ Yá Ndiöxí. 10 Te núu èⁿ ñáyiú ndaunihnu èⁿ sá càháⁿ Yá Ndiöxí, te dava-ni quidé-yu ña, te ñáyiú-áⁿ ñá túú quidé-yu nàcuáa càháⁿ ndudú Yá Ndiöxí. 11 Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá téé ndècu ñadìhí-xi vá càháⁿ ndìhi-dé ìngá ñadìhí. Te diu-ni-gá ní cachí-gá sá vã cáhni-ó tnàha ñáyiú-o. Te cuèi ñá túú càháⁿ ndìhi-o ìngá ñadìhí, te núu sàhni-o tnaha ñáyiú-o te ñá túú quide-o nacuaá càháⁿ ndudú Yá Ndiöxí. 12 Te nchoo xini ñuhu-xi càháⁿ-ó tnúhu váha te cada ndáá-ó, chí ñá díú èⁿ sá vèe cùu-xi sá ñí cachí Yá Ndiöxí cada-o. Te mee-gã ní cachí-gá sá cádá ndáá-gá cuèchi-o na sáá nduu. 13 Te nchaa ñáyiú ñá túú cùndahú iní tnàha ñáyiú-xi, te vá cùndahú iní ñàhá-gã xii-yu na sáá nduu càda ndáá-gá cuèchi-yu. Te nchaa ñáyiú cùndahú iní tnàha ñáyiú-xi te Yá Ndiöxí cùndahú iní ñàhá-gã xii-yu na sáá nduu-áⁿ.

Quindáá iní-ó Yá Ndiöxí te cada váha-o

14 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, te núu càchí-ó sã sàndáá iní-ó Yã Ndiòxí te ñá túú quide-o sã vãha, te ñá túú ndèé nándìhi-xi, chi vá nánìhí tàhú-ó te núu ducaⁿ na càda-o. 15 Te núu ndèhe-o ìⁿ tñaha ñáyiú-o ñà túú dõ-ⁿyu àdi ñá túú sã cúnchító-yu, 16 te xãhaⁿ-o: “Núhú-n te nducu-n dõó cuihnu-n te nducu-n sã cáxí-n”, xãhaⁿ-o, te ñá túú ñã sãñaha-o, te sã dúcãⁿ quide-o te ñá túú quide váha-o. 17 Te núu càchí-ó sã sàndáá iní-ó Yã Ndiòxí te ñá túú quide váha-o ndècu-o, te vèdana nándìhi-xi.

18 Te ío ñáyiú càchí-yu sã sàndáá iní-yu Yã Ndiòxí, te ío ñáyiú càchí-yu sã méé-ní sã vãha quide-yu. Te yúhú càchí-í sã núu ñá túú quide-o sã vãha, te ñá túú sàndáá iní-ó Yã Ndiòxí. Te nchoo quide-o sã vãha núu xíãⁿ cútnùní iní-ó sã sàndáá iní-ó-gã. 19 Te ío ñáyiú càchí sã ìⁿdii-ni Yã Ndiòxí ndécú, te váha-ni càháⁿ-yu. Te tñahá yucu ñãvãha ndìhi nchaa espíritú cúnðìhi-xi xiní-xi sã ndécú ìⁿdii-ni Yã Ndiòxí, te yùhú-xi dico ñá túú tñi-xi tñúhu-gã. 20 Te ío ñi dǎquí-ó te núu na càchí-ó sã sàndáá iní-ó Yã Ndiòxí, te vá cádá-ó sã vãha. 21 Te ñaní tñahá-ó ndíi Àbrahám téé ní xíndecu ndéé sanaha ní ngúndecu váha ndíi núú Yã Ndiòxí, chi ní xito ndéé ñáhã-gã xii ndíi núu ndisa sã cáhni ndíi déhe ndíi té Isàác nduu táhú-gã ní cùu, te dává-áⁿ ñi cutnùní iní-gã sã ío sàndáá iní ñáhã ndíi xii-gã, núu ñá ní dàña-gã cahni ndíi déhe ndíi. 22 Te ñaha-o sã ndíi Àbrahám ñá díú-ní sã méé-ní sã ñi sàndáá iní ñáhã ndíi xii-gã, chi ní tñi ndíi tñúhu-gã. 23 Te ducaⁿ ñi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiòxí núú càchí-xi: “Ndíi Àbrahám ní sàndáá iní ndíi ní quide ndíi nchaa nàcuáa ní xãhaⁿ Yã Ndiòxí, te ní ngúndecu váha ndíi núú-gã, te ní cachí-gã sã cúú ndíi ìⁿ téé ío váha tñahá tñúhu ndìhi-gã”, duha càchí-xi núú tütú-gã.

24 Te xíãⁿ cútnùní iní-ó sã ñà díú mèe-ni sã quindáá iní-ó Yã Ndiòxí, chi núu na càda-o nàcuáa cuu váha iní-gã te ngúndecu váha-o núú-gã 25 dàtná ní

quide-gã tá Ràháb ìⁿ ñadìhí ní xíndecu ndéé sanaha, chi xíchí-ãⁿ ñi xíndecu-xi ichi díi iní, dico ní tuha-xi ichi Yã Ndiòxí te ní ngúndecu váha-xi núú-gã, chi ní chindee-xi cuè téé isràél cue téé ní xica chluⁿ-gã, te ní sanu ichi ñaha-xi xii-güedé ìⁿ ichi núú vã nánìhí ñáhã cuè téé cùu úhú iní ñáhã xii-güedé. 26 Te nchaa ñáyiú càchí sã sàndáá iní Yã Ndiòxí, te ñá túú quide-yu nàcuáa càháⁿ-gã ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná ìⁿ ñáyiú ní xíhí. Chi ñá túú-gã ndíxí tñu iní-yu nchaa sã cuèhé sã dúhá quide-yu. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú ñá túú cuìní tñi tñúhu càháⁿ Yã Ndiòxí.

3

Nàcuáa quide yaa-o

1 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, vá ncháá-ndó càni iní-ndó cùu-ndo mestrú dacuàha-ndo ñáyiú tñúhu Yã Ndiòxí chi íi cáá-xí. Chi na quítnahá nduu nàcuáha-o cuendá núú-gã, te núu ñá túú ní quide ndáá-ó ñá, te vá cúú vãha iní-gã núú-ó. 2 Te nchaa-o ío cuèhé sã ñà túú váha quide-o. Te nchaa ñáyiú ñá túú càháⁿ tñúhu cuèhé tñúhu duha cúú-yu ñáyiú ñá túú ñã cùmãní chi ío ndáá quidè-yu. Te xiní-yu cotñi-yu mèe-yu, te quide váha-yu núú Yã Ndiòxí. 3 Te dàtná cuìní-ndó cùu ìⁿ quiti te núu na chìhi-o frenú yuhu-di, te cotñi-o-di te ngúnu ichi-di, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú sàcótñi mee-xi, chi ñá túú càháⁿ-yu tñúhu cuèhé tñúhu duha. 4 Te dàtná cuìní-ndó cùu barcú cuèi ñàhnu vihi-xi, dico òré quéné ñihi táchí te tündaha-xi ìⁿ xio, dico téé dàcaca ndacu-dé dáquihíⁿ-dé-xi ndìhi ìⁿ yutnu sã dánàni-güedé tímú ndàa núú càchí iní-dé quihíⁿ-xi. 5 Te ducaⁿ cùu tucu yaa-o chi ío lĩhli-xi dico ío cuèhé tñúhu càháⁿ-ó ndìhi-xi. Te ducaⁿ-ni sãtnahá-xi cùu tucu sã lúhá ñùhú chi sãhmi-xi ìⁿ yucu. 6 Te díu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yaa-o chi ío cuèhé tñúhu cuèhé tñúhu duha càháⁿ-ó ndìhi-xi, te dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-o. Te ío cuèhé cuèchi quide-o ndìhi-xi

cuendá sá ñùyíú-a ñùhu tnahá ñúhú tñi yucu ñávãha dàticá nihnu ñaha-xi. ⁷ Te ndacu-o càda masú-ó nchàa núu quiti ío ñuyíú cuèi quiti dééⁿ quiti xica núu ñúhú, te cuèi quiti ndàva, te cuèi cóo, te cuèi quiti ñùhu xiti ndute làmár, chi ducaⁿ quide dava cue téé ñuyíú-a. ⁸ Dico yàa-o chi vá yõo ñⁿ ndacu cada masú ñáhá xii-xi nacuaá cáháⁿ-ó mée-ni tñuhu váha ndihí-xi, chi mee-ni tñuhu cuèhé tñuhu duha cùnuu-gá cáháⁿ-ó ndihí-xi. Te cùu-xi datná ñⁿ venènú chi dàtiú-xi iní-ó. ⁹ Te ñiú-ni ndihí yàa-o quide cahnu-o Dútú Ndiõxí Yáa cúú Tátá-ó, te ñiú-ni ndihí yàa-o cáháⁿ úhú-ó cuè tnahá ñáyíu-o. Te xini ñuhu-xi vá dúcáⁿ càda-o, chi mee-gã ní chihi-gá sá xini tñuní-ó ndihí iní-ó, dàtná cáá mée-gá ñúhú iní-gá. ¹⁰ Te ñiú-ni yuhu-o quèe tñuhu váha cáháⁿ-ó, te ñiú-ni yuhu-o quèe tñuhu cuèhé tñuhu duha. Te nchòhó ñáyíu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cunaha-ndo sã ñà túú ndùu váha-xi ducaⁿ càda-o. ¹¹ Te ñá túú xini-ndó sã ñⁿ núu quèé ñihni ndute, te quèe ndute váha te quèe ndute úá-ãⁿ. ¹² Te nchòhó ñáyíu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, te ñá túú xini-ndó sã ñⁿ yutnu ngúxí, te cùuⁿ aceitúná, àdi xini-ndó sã ñⁿ yoho yaha stilé te cùuⁿ ngúxí. Te ducaⁿ cuèi ñⁿ núu quèé ñihni ndute, vá cúú quèe ndute váha te quèe ndute úhá. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yuhu-o chi vá cúú cáháⁿ-ó tñuhu váha te cáháⁿ-ó tñuhu cuèhé tñuhu duha.

Nchaa sá vãha xini tñuní-ó taxi Yá Ndiõxí

¹³ Te núu ndècu ñáyíu túha tnuú-ndó ñáyíu cùnuni iní-xi, te xini ñuhu-xi mee-ni sá vãha cadá-yu, ducaⁿ te cutnuni iní-ó sã túha ndisá-yu, te vá cáda càhnú-yu mée-yu. ¹⁴ Te núu nchoo cuèdú iní-ó te cuini-ó cùnuu-o núu tñaha ñáyíu-o, te vá càchí-ó sã túha-o, chi ñá túú quide ndáá-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Chi ñá díú xãⁿ ní dànehé ñáhá Yá Ndiõxí, chi ñuyíú iha ní cacu nihnu-xi cuendá sá yucu ñávãha dàcahu iní ñáhá-xi. ¹⁶ Te núu ndécú ñáyíu cuèdú iní

ñáyíu cuini cunuú, te yacáⁿ mee-ni ndáhú nàá xñdecú-yu, te ñá túú quide váha-yu, chi mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-yu. ¹⁷ Te núu ní taxi Yá Ndiõxí sá xini tñuní-ó, te cada váha-o, te cáháⁿ ndihí váha-o nchàa tnahá ñáyíu-o, te tñi-o tñuhu váha cáháⁿ-yu, te cundáhú iní-ó-güé-yu te chindee-õ-yu, te vá caní ñⁿ cani úú iní-ó, te ío cunduú ndáá iní-ó. ¹⁸ Te núu cuini-ó ñá túú ñà cuu cundecu-o ñuyíú-a, te cada váha-o sã cúú-xi tñaha ñáyíu-o cuendá sá ñà túú ñà cuu cundecu-o ndihí-yu. Te ducaⁿ te nguínchicúⁿ dava-gá tñaha ñáyíu-o càda váha-yu.

4

Vá cúú cundecu-o ichi Yá Ndiõxí te cada-o nãndi sá cuèhé sá dúhá

¹ ¿Te xini-ndó ñà cuendá nàá ñáyíu te xisahni tñahá-yu-ãⁿ? Te nàá-yu sá tñuhu cuèdú iní, chi ñiú-ni xãⁿ ñúhú iní-yu, te ñá túú ndècu váha iní-yu. ² Chi cuini-yu cundecu ndihí-yu ñⁿ sá ñà túú ndècu ndihí-yu, te ñá túú ñihí-yu núu xãⁿ xicuu cuèdú iní tñahã-yu, te xicuehé tñahã-yu, te cani tnahá-yu, te xisahni tñahá-yu. Te ñá túú ñihí-yu sá cuini-yu chi ñá túú xicáⁿ-yu núu Yá Ndiõxí. ³ Te cuèi xicáⁿ-yu ñⁿ sá cuini-yu núu-gã te ñá túú sãñaha-gã, chi ñá túú xicáⁿ-yu ñⁿ sá cúú xii-yu sá vãha, chi ñⁿ sá ná ndihí-yu núu cáda-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá xicáⁿ-yu, núu xãⁿ ñá ñihí-yu. ⁴ Te nchaa ñáyíu ducaⁿ xiquide ío cùu sáá iní-yu núu Yá Ndiõxí. Te naha-ndo sá ncháá ñáyíu cùdí iní-xi cundecu ichi cuèhé ichi duha cùu úhú iní-yu Yá Ndiõxí, chi vá cúú cundecu-o ichi cuèhé ichi duha, te cundecu-o ñchi-gá. ⁵ Te ñá túú díó ducaⁿ cáháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiõxí núu càchí-xi: “Yá Ndiõxí ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndihí-o. Te Espiritú-gá-áⁿ cuini-xi sá mée-ní-gã cuhuⁿ iní-ó”, duha càchí-xi núu tütú-gá. ⁶ Te Yá Ndiõxí ío chindee ñaha-gá cuendá cada ndáá-ó núu-gã dàtná càchí tucu-xi núu tütú-gá núu càchí-xi: “Yá Ndiõxí ñá túú cùu

váha iní-gá núú nchàa ñáyiú quide cahnu mee-xi, dico chindee-gá cue ñáyiú ndàhú iní-xi”, duha càháⁿ-xi núú tütú-gá. ⁷ Te cada-ndo nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí. Te vá cáda-ndo nàcuáa cuini yucu ñávãha, ducaⁿ te xóo cóo ndéé ñáhá-xi xii-ndo. ⁸ Te tñi-ndo tñuhu càháⁿ Yá Ndiöxí te cundecu ndihi ñaha-gã xii-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha dañã-ndo ichi-áⁿ te cada váha-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiú sàni iní cunu cuechi núú Yá Ndiöxí te quide-ni-ndo nchaa sá cuéhé sá dúhá, te ñá túú quide váha-ndo núú ducaⁿ, chi xini ñuhu-xi sá càcáⁿ-ndó núú Yá Ndiöxí sá ná ndádá ndòo ndada nine-gá iní-ndó. ⁹ Te ndixi cuéchi iní-ndó nchàa sá quidé-ndó ndèé ndáhyú ndisa-ndo sã ndihú iní-ndó, te ñá díú dà cudíí iní-ndó. ¹⁰ Te náhmá-ndó núú Yá Ndiöxí nchaa sá ñi quide-ndo, te ngúndecu váha-ndo núú-gã.

Vá càháⁿ-ó nchàa sá quidé tnàha ñáyiú-o

¹¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, vá cuátnuhu tnaha-ndo, chi nchaa ñáyiú sàtnuhu tnaha dicó-ni ndàa nuú-yu ndèhe tnahá-yu, te ñá túú càháⁿ váha-yu cuendá tñuhu Yá Ndiöxí sá sánú ichi ñaha xií-yu nàcuáa cundecú-yu, chi dàquee tíhũ-yu tñuhu-áⁿ. Te núú càchí-ndó sã ñà túú càháⁿ váha tñuhu Yá Ndiöxí, te xiáⁿ quéé-xi sã ñà túú sàndáá iní-ndó tñuhu càháⁿ-gá, te cuini-ndó cùnno tñuhu-ndo núú tñuhu-gá. ¹² Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá nàcuáa cada-o, te ñi-ni mee-gã càháⁿ-gá te núú ní quide váha-o, àdi ñá túú ní quide váha-o. Te ñi-ni mee-gã dàcácu nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ñi-ni-gá daquihíⁿ ñáhá-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú-áⁿ te núú vá cáda váha-o. Te nchoo ñà túú ná cúú-ó, te núú mee-ni nchàa sá quidé tnàha ñáyiú-o cùndehe-o.

Ñá túú cùnno iní-ó nãsa túndaá-ó ìngá nduu

¹³ Te dava nchòhó càchí-ndó sã vítná àdi tneé quihíⁿ-ndó ñiⁿ ñuuú, te yacáⁿ cundecu-ndo ñiⁿ cuía cada-ndo ñiⁿ ndàhú te níhí-ndó díhúⁿ. ¹⁴ Te ni ñã xìní-ndó ná cúú sã yãha-ndo vitna àdi tneé. Te nchoo cùu-o datná ñiⁿ vícò núhú, chi vícò-ãⁿ tñavíí ndéhé-ó te tna tnaa-gá sa ní ndòñúhú-xi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo chi ñiⁿ úú nduu duha vèxi-o ñuyíú-a te ndoñuhu-o. ¹⁵ Te núú sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí te duha càháⁿ-ó: “Te núú Ndiöxí ná càchí-gá sá cùndecu tnaa-o ñuyíú-a te cada chiⁿ-o”, duha cachí-ó. ¹⁶ Dico mee-ndo chi ío ñiⁿ iní-ndó cuini-ndó cùnno tñuhu-ndo núú Yá Ndiöxí, te ñá túú nduu váha-xi sá dúcáⁿ quide-ndo. ¹⁷ Te núú xìní-ó càda-o sã váha te ñá túú quide-o, te cùu-xi ñiⁿ cuéchi núú-gã.

5

Tñuhu sá dátũha ñaha xì nchaa ñáyiú cuica ñà túú sàndáá iní tñuhu Yá Ndiöxí

¹ Te nchòhó ñáyiú cuica ñáyiú cuihna iní-xi cundedóho-ndo tñuhu na càháⁿ-í-a. Vitna ngúita-ndo ndihú iní-ndó, te ndáhyú víhí-ndó, chi quixi ñiⁿ tñúndòho cuendá-ndó te ndoho víhi-ndo. ² Te nchaa sá ndécú ndihi-ndo ndihi cuita tíu quihíⁿ, te quee tíquidi dóo-ndó, ³ te díhúⁿ-ndó caxi cudi ñuhu. Te xiáⁿ cuita naquiní ndeé-ndó tñúndòho sã ñà túú quide váha-ndo. Te ndihi-ndo ndihi díhúⁿ-ndó sã ñi taxúha-ndo, chi vitna sa ta cùyatni sáá nduu ndihi ñuyíú-a. ⁴ Te nchaa cue téé ní quide chiⁿ núú chíúⁿ-ndó ñi ndatnúhu-ndo ndihi-güedé nàcuáa cháhu-ndo-güedé ní cùu, te ñá túú ní cháhu-ndo-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-ndo xì-güedé, núú xiáⁿ ío ndècuéchi-ndo. Te Yá Ndiöxí Yaá ndécú àndiu ní tecú dóho-gá nàcuáa càháⁿ-güedé sã ní dándàhú-ndó-güedé. ⁵ Te nchòhó ñáyiú cuica, sá ndécú váha-ni-ndo cùndee iní-ndó, núú quide-ni-ndo nchaa sá vèxi iní-ndó. Te cùu-ndo datná ñiⁿ quiti nùcuíhnu mee-ni xèxi-di, te sáá nduu sàhni-güedé-di. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchòhó chi

ndècu váha-ndo vitna, te sáá ñⁿ nduu nàcháhu-ndo nchàa sá quidé-ndó núú Yă Ndiöxí te núu vá quindáá iní-ndó-gă. ⁶ Te quide úhú iní-ndó sàhni-ndo cue ñáyiu quide ndáá núú Yă Ndiöxí, te ñá túú nă quidě-yu.

Cunduu càhnu iní-ó te cáháⁿ ndihí-o Yă Ndiöxí

⁷ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, cada ndee-ni iní-ndó cùndetu-ndo ndéé ná quixi tucu-gă ñuyú-a, te cada-ndo dàtná quidé nchàa ñáyiu chihí tata chi sàcùndetú-yu ndéé cúúⁿ dáú te chihí-yu. Te cùndee-ni iní-yu sàcùndetú-yu ndéé cúúⁿ-gă dáú te cùu itú-yu, te ndùdí iní-yu. ⁸ Te ducaⁿ càda nchòhó tucu cada ndee iní-ndó cùndetu-ndo, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. ⁹ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í núú nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá ndàcáⁿ cuéchi núú tnáhá-ndó te núu nása cùu ndecu-ndo, chi ñá cuéhé-gă nduu cùmání te quixi Crístú nacuaca ñaha-gă xii-o cùndecu-o núú Yă Ndiöxí, te mee-gă cada ndáá-gă cuéchi-o. ¹⁰ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ndacu iní-ndó nàcuáa ní quide nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha sá ío càhnu ní xínduu iní-güedé cuéi nándí ní ndoho-güedé. ¹¹ Te cùtnuní iní-ó sá cúú-ó ñáyiu ío váha táhú-xi te núu na càda cahnu iní-ó nchàa sá ná yăha-o cuëndá Yă Ndiöxí. Te nàha-ndo sá ndí Job ducaⁿ ní quide ndí, chi nándí sá ní yáha ndí te ní quide càhnu iní ndí. Te sátá ní yáha ní ndoho ndí, te ío cuéhé sá ní sáñaha Yă Ndiöxí xii ndí. Chi ío váha iní-gă te ío cùndahú iní-gă nchaa ñáyiu ío càhnu iní-xi.

¹² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndédóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a, chi ío xini ñuhu-xi. Vá cácu nèhe-ndo Yă Ndiöxí òré cuíní-ndó sá cùtnuní iní ñáyiu sá ndáá cada-ndo ñⁿ sá càháⁿ-ndó. Te ní vá cácu nèhe-ndo sá càchí-yu cùu ndióxí cadúha cue téé ñuyú-a. Te núu ñⁿ sá xicáⁿ tnàha ñáyiu-ndo núú-ndó te cúñaha-ni-ndo te núu cuu àdi sá vă

cúú. Te vá cácu nèhe-ndo Yă Ndiöxí, ducaⁿ te vá dándòho ñaha-gă xii-ndo.

¹³ Te núu ndòho-ndo te cáháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiöxí, àdi te núu ndècu váha-ndo te cudí iní-ndó te chiñuhu-ndo-gă, ¹⁴ àdi núu cùhú-ndó te cana-ndo cuè téé yíndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yă Ndiöxí cuëndá tee-güedé acití díquí-ndó, te cácaⁿ táhú-güedé núú-gă cuëndá-ndó dàtná ní cachí mée-gă cunduu. ¹⁵ Te núu quindáá ndisa iní-ndó sá ndúha-ndo, te ndúha-ndo chi Yă Ndiöxí cada tátna ñaha-gă xii-ndo, àdi núu ní quide-ndo ñⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú-gă te cada càhnu iní-gă cuéchi-ndo. ¹⁶ Te xini ñuhu-xi cùtnúhu tnàha-ndo òré ñá túú cùndáa-ndó núú Yă Ndiöxí cuëndá chindee tnúhu tnàha-ndo cáháⁿ ndihí-ndo-gă te xocàni-gă cuéhé-ndó, te cada càhnu iní-gă nchaa sá ñà túú vâha ní quide-ndo te núu cundecu váha iní-ndó. Te nchaa ñáyiu ndècu váha iní-xi núú Yă Ndiöxí na càcáⁿ-yu ñⁿ sá cuíní-yu núú-gă te nihí-yu, chi sáa tnúhu-yu núú-gă. ¹⁷ Te té Eliás, téé ní xíndecu ndéé sanaha ní cá-a-dé dàtná cáá nchò. Te ní cáháⁿ ndihí-dé Yă Ndiöxí ní yùhu ní iní-dé ní xáhaⁿ-dê xii-gă sá vă dácùⁿ-gă dáú, te ní tní-gă tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ñá ní dàcuuⁿ-gă dáú ùní cuíá dava. ¹⁸ Te dàtnuní ducaⁿ te ní cáháⁿ ndihí tucu té Eliás-á Yă Ndiöxí sá dácùⁿ-gă dáú te ní cuuⁿ, te ní cuu tucu nchaa sá ní xitu-güedé.

¹⁹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, te núu dava-ndo sà ndecu-ndo ichi Yă Ndiöxí ní cùu te ní dáñá-ndó, te ndècu tucu dava-ndo nadaxínu iní tnáhá-ndó nùcùndecu tucu-ndo ichi-gă, ²⁰ te núu ducaⁿ na càda-ndo te dàcácu nihnu tnàha-ndo núú ùhú núú ndàhú, te mee Yă Ndiöxí cada càhnu iní ñáhá-gă xii-ndo cuéi ío cuéhé cuéchi ní quide-ndo.

TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cádúha-dé tutú sá cúu-xí cuè ñáyiu sàndáá iní ñáhá xì Yá Ndiöxí

¹ Yúhú té Pèlú ní tendaha ñaha Xítóhó Jesucristú xíca cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá, te cádúha-í tutú-a sá cúu-xí nchóhó ñáyiu xínchíté nuu ndècu distritú Pòntó, ndihí distritú Gàlaciá, ndihí distritú Capadociá, ndihí distritú Àsiá, ndihí distritú Bitiniá. ² Chi Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá cúu-ndó dèhe-gá ndéé cútñahá vátá ngáva-gá ñuyú, te Espiritú-gá ní quide-xi ndècu yíñuhu-ndo núu-gã vitna. Te ní cachí-gá sá cúu-ndó dèhe-gá cuèndá tñi-ndo nchàa tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú, ndihí cuèndá nduu ndoo nduu nine iní-ndó, chi ñi cuèndá-áⁿ nì xíhí Xítóhó Jesucristú. Te xícaⁿ táhù-í núu Yá Ndiöxí sá ño na chindee chítúu ñaha-gã xii-ndo cuèi vitna te cuèi núu cuàháⁿ núu vèxi, te ñi-ni-gá ná cáda te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Tnúhu ndee iní sá ndécú ndihí ñáyiu sàndáá iní ñáhá xì Yá Ndiöxí

³ Te vitna chí ná càchí-ó sã ño càhnu cuu Yá Ndiöxí Yaá cúu Tátá Xítóhó Jesucristú, chí ñi-gá ío ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-o núu xíáⁿ ní quide-gá sá nchóó nì nduu-o dàtná ñiⁿ ñáyiu saa vitna. Te ducaⁿ nì quide ñaha-gã xii-o cuèndá sá Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá. Te cuèndá sá nì nduu-o dàtná ñiⁿ ñáyiu saa, xíáⁿ ní ngúndecu ndihí-o tnúhu ndee iní ⁴ sá cùndecu ndihí-o-gá nì caa nì quíhíⁿ, chí ducaⁿ nì cachí-gá cunduu. Te yàcáⁿ vá quíni-gá-ó nì ñiⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ío cùdíⁿ iní-ó cùndecu-o ndihí-gá nì caa nì quíhíⁿ. ⁵ Te sá sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí, núu xíáⁿ coto ñaha-gã xii-o ndéé ná sàa nduu nàqueheⁿ cuèndá ñáhá-gã chí ío càhnu cuu-gá.

⁶ Te xíáⁿ ío cùdíⁿ iní-ndó ndècu-ndo, te cuèi nándi ndòho-ndo ndecu-ndo dico sacú-ni nduu ducaⁿ ndòho-ndo. ⁷ Te òré ná cáda càhnu iní-ndó

yáha-ndo nchàa sá ná cáda ñaha ñáyiu xii-ndo, te ducaⁿ te cutnùni sàndáá ndisa iní-ndó Yá Ndiöxí, te sá dúcáⁿ sàndáá iní-ndó Yá Ndiöxí ío-gá váha dàcúxí dǐhúⁿ cuàáⁿ chí xíáⁿ ñá túu cùdí-xi. Te cuèi ducaⁿ dico xito ndéé náhí-ní-güedé núu ndisa cùu-xi dǐhúⁿ cuàáⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchóhó cuèndá nchaa sá ndóhó-ndó, te na sàa nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú te cúñaha-gã xii-ndo: “Ío váha ní quide-ndo, te vitna ío càhnu cuu-ndo, te tàú-ndó nùcùndecu váha-ndo”, duha cúñaha-gã xii-ndo.

⁸ Te vitna ío cùu iní-ndó Xítóhó Jesucristú cuèi vátá quíni-gá-ndó-gã, te ducaⁿ ío sàndáá iní-ndó-gã, te ío cùdíⁿ iní-ndó te súúni nì ñá cùtnùni iní-ndó nãsa cunduu tnúhu càháⁿ-ndó sã dúcáⁿ ío cùdíⁿ iní-ndó ⁹ cuèndá sá nì naníhí táhú-ndó, chí ní sàndáá iní-ndó-gã.

¹⁰ Te cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nì cachí-güedé nàcuáa cada-gá cundàhú iní ñáhá-gã xii-o vitna. Te cue téé-áⁿ ío váha ní dàcuáhá-güedé nàcuáa cada Yá Ndiöxí dàcácu nihnu ñaha-gã xii-o vitna. ¹¹ Te Espiritú Xítóhó Jesucristú ní ngúndecu ndihí cue téé-áⁿ nì xáhaⁿ-xi xii-güedé nàcuáa ndoho-gá, te ní xáhaⁿ tùcu-xi xii-güedé sá sãtá ná yáha ndoho-gá te ío cunuu-gã ndihí Yá Ndiöxí. Te ío ní sani iní-güedé núu ná nduu sãa ducaⁿ càda-xi, ndihí nchaa nándi-gá cúu sã cáda-xi. ¹² Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii-güedé sá ncháá tnúhu váha càháⁿ-güedé vá cúu-xí cuèndá méé-güedé, chí cuèndá nchoo cuè ñáyiu ndècu ñuyú-a vitna cùu-xi. Te ñi-ni tnúhu-áⁿ cúu tnúhu càháⁿ nchúhú cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí núu-ndó. Te Espiritú sá nì taxi Yá Ndiöxí ndécú ndihí-o chindee ñaha-xi xii-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí ío cuíni-xi quíni ndáá-xi nchaa nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-áⁿ.

Yá Ndiöxí càchí-gá sá cáda-ó mèe-ni sá vãha

¹³ Te sá dúcáⁿ ío váha ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo xíáⁿ xíní ñuhu-xi ío váha cuáha-ndo cuèndá nàcuáa cundecu-ndo te vá cáni iní-ndó

càda-ndo ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ío quíndáá iní-ndó sá Yá Ndiöxí cada váha ñaha-gã nduu na quixi tucu Xítohó Jesucristú. ¹⁴ Te ío tñi-ndo nchàa tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí, te vá cùhúⁿ-gã iní-ndó nãndi sá cuèhé sá dúhá sá ní xúhuⁿ iní-ndó cùtnàhá vátá cùndecu-gã-ndó ichi-gá te ní vá cáda-ndó. ¹⁵ Te cada-ndo mée-ni sá váha cundecu-ndo dàtná quidé mée Yá Ndiöxí Yaá ní cáháⁿ ñáhá xì-o cundecu-o ndihi-gá. ¹⁶ Te cächí-gá núú tütú-gá: “Cada-ndo mée-ni sá váha cundecu-ndo, chi ducaⁿ quíde yúhú”, duha cächí-gá núú tütú-gá.

¹⁷ Te Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú, te vá cáda cuèndá-gá cuéi náí ñáyiú cùú-yu, te nchòhó cächí-ndó sá díú Tátá-ndó cùu-gá te ndáá, núú xiáⁿ xíní ñuhu-xi canehe-ndo sá yíñuhu núú-gã ndi nchàa nduu cundecu-ndo ñuyíú-a. ¹⁸ Te diu-gá ní dácäcu nihnu ñaha-gã xii-ndo ìⁿ ichi sá ñà túú nãndíhi ní sanu ichi ñaha cué ñaní tnáhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha ní cùu, te nchòhó sa nàha-ndo sá sá dúcáⁿ ní quíde ñaha Yá Ndiöxí ní dácäcu nihnu ñaha-gã xii-ndo ichi-áⁿ ñà túú ní chãhu-gá ni ìⁿ díhúⁿ cuááⁿ, te ní ìⁿ díhúⁿ cuixíⁿ sá ndíhí nihnu ñuyíú-a cuèndá-ndó. ¹⁹ Chi Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ní sati níñí-gã, te ní xíhí-gá núú cùrúxí cuèndá sá nchóó nãníhí tàhú-ó, te cùu-gá dàtná ìⁿ mbéé quiti ío váha iní-xi, quiti càndoo canine. ²⁰ Te ducaⁿ ní ndoho Xítohó Jesucristú, chi ducaⁿ ñí ndoho Xítohó Jesucristú, chi ducaⁿ tnáhí ndéé tñuní ndoho-gá ndéé cùtnàhá vátá ngãva-gá ñuyíú. Te ducaⁿ ní yáha-gá cùtnàhá ní quixi-gá òré vitna cùmání sáá nduu nàa ñuyíú-a cuèndá nchoo cùu-xi sá váha xii-o vitna. ²¹ Te nchòhó sa nihí-ndó tnúhu nàcuáa ní yáha Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní quixi-gá ñuyíú-a, núú xiáⁿ sàndáá iní-ndó Yá Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ní dándótó-gã Xítohó Jesucristú, te sátá ní dándótó ñaha-gá te ní cachí-gá sá ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú. Te sá dúcáⁿ ní cuu, xiáⁿ ío sàndáá iní-ndó Yá Ndiöxí, te ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú

ndihi-ndo sá sàá nduu cùndecu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

²² Te Espíritú Yá Ndiöxí ní quíde-xi te ní sàndáá iní-ndó tnúhu-gã, te xiáⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó, te cùu iní tnáhá ndisa-ndo nacuáa ndecu-ndo ichi Yá Ndiöxí, te xìni ñuhu ndisa-xi sá ío ní yùhu ní iní-ndó cùu iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo. ²³ Te nchòhó ní nduu-ndo dàtná ìⁿ ñáyiú saa sá cuèndá tnúhu Yá Ndiöxí, te tnúhu-áⁿ candeca-xi iní-ndó ní caa ni quíhíⁿ, te vá ìⁿ ndùu ndihi nihnu-xi, te ñá díú cuèndá ñáyiú ñuyíú-a ní ndùu-ndo ìⁿ ñáyiú saa chi cuèndá tnúhu-gá. ²⁴ Chi núú tütú Yá Ndiöxí cächí-xi:

Nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú-a cùú-yu dàtná cùhú, chi cùhú-áⁿ tnaa-ni cùdí-xi te xíhí-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu.

Te nchaa sá ndécú ndihi-yu cùu-xi datná ìⁿ itá cùhú-áⁿ, chi itá-áⁿ tnaa-ni tucu cùdí-xi te ndàhvá-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa sá ndécú ndihi-yu.

²⁵ Dico tnúhu Yá Ndiöxí chi vá náá tnáhí-xi, chi duha-ni ndècu-xi, te diu-ni duha cundecu-xi ní caa ni quíhíⁿ.

Duha cächí-xi núú tütú-gá. Te diu tnúhu-áⁿ ní dánèhé ñáhá nchùhú cue téè càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí xii-ndo.

2

¹ Te xiáⁿ xíní ñuhu-xi dañá-ndo nchaa núú sá cuèhé sá dúhá, te dañá-ndo ichi tnúhu ndehnde, te dañá-ndo vã dándàhú-gã-ndó mée-ndo sá quidé vãha-ndo, te dañá-ndo ichi cuèdú iní, te dañá-ndo nchàa tnúhu yiti. ² Te cada-ndo cuèndá sá cùú-ndó dàtná cue landú yíquíⁿ vitna sadi camá, chi landú-áⁿ mee-ni sàdi-güexi te sãhnu-güexi. Te cada iní-ndó sá dúcáⁿ càda-ndo chi xìni ñuhu-xi sá ío cuhuⁿ iní-ndó dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndiöxí, chi xiáⁿ cùú-xí mée-ni tnúhu váha, te ducaⁿ te cuita cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhíⁿ ndéé ná sàá nduu cùndecu-ndo núú ndécú-gã. ³ Te ducaⁿ xìni ñuhu-xi cada-ndo, chi nchòhó sa ní cutnùní ndisa iní-ndó sá Yá Ndiöxí ío váha iní-gá.

Xítohó Jesucristú cúú-gă dàtná ìⁿ yúú

⁴ Te ío nanducu nihnu-ni-ndo Xítohó Jesucristú Yaá quidé nàcuáa naníhí tàhú-ó. Te ñu-gá ní cuu-gá dàtná ìⁿ yúú sã ñà túú nãndihí sá cúú-xí ñáyíu ñuyíú-a, chi ní dáquée tíhú ñáhã-yu xii-gá. Dico Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú cúú-gă dàtná ìⁿ yúú sã ño-gá váha, chi ío cùnuu-gá. ⁵ Te nchòhó sa ní naníhí tàhú-ndó, te ío-gá chí nãndücu nihnu Yá Ndiöxí cuëndá cuu ìⁿnuu-ndo cündecu-ndo ndihí Espíritú-gá. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te cuu-ndo dàtná yúú vãha dàcaa-güedé dava vehe, te cuu tucu-ndo dàtná cue dútú ní xinu cuechi núú Yá Ndiöxí ndéé sanaha, nàcuáa ñá túú nã cumání-ndó núú-gă, chi nchaa cue téé-áⁿ ní xóo cuáha ñaha-güedé sá ní xóo nduu táhú-gă. Te nchòhó vitna tàú-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-gá, te nduu vétú iní-gá. Te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú. ⁶ Te Yá Ndiöxí càchí-gá núú tütú-gá:

Yúhú taxi ndecu-í ìⁿ Yaá ñuú Sìón, te cuu-gá dàtná ìⁿ yúú vãha sá sánútní-güedé xíquí cimientú ìⁿ vehe, chi yúhú ní cachí-í sá Yáá-áⁿ ño cunuu-gă.

Te nchaa ñáyíu quëndáá iní ñáhã xii-gá vá ìⁿ ndüu ndixi cuéchi iní-yu sá dúcáⁿ sãndáá iní ñáhã-yu xii-gá.

Duha càchí-gá núú tütú-gá. ⁷ Te nchòhó ñáyíu sãndáá iní ñáhã xii Xítohó Jesucristú ío cùu iní-ndó-gă, te nchaa ñáyíu ñá túú sãndáá iní ñáhã xii-gá quidé-yu dàtná càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi:

Yúú sã ní dáquée tíhú cue téé dàcaa vehe, xiãⁿ cúú-xí yúú sã ño-gá nãndihí vitna.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. Te yúú-ãⁿ cada iní-ó sã cúú-xí Xítohó Jesucristú, chi ní dáquée tíhú ñáhã-güedé xii-gá.

⁸ Te càchí tucu-xi ñngá xichi núú tütú Yá Ndiöxí:

Yúú-ãⁿ nguñenu ñáyíu te ndüá-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. Te tnúhu-áⁿ quée-xí sã ño quide sáá iní

ñáyíu núú-gă, chi ñá túú cuiní-yu tníi-yu tnúhu càháⁿ-gá, te ducaⁿ tnàhí ndéé tnuní sá ncháá ñáyíu ñá túú cuiní tníi tnúhu càháⁿ-gá, te ío cùu sáá iní-yu núú-gă.

Ñáyíu ndècu ndihí Yá Ndiöxí

⁹ Te nchoo cùu-o ñáyíu sa ní dáquée ðⁿ ñaha Yá Ndiöxí xii-o cuëndá cundecu-o ndihí-gá, te cùu-o dútú xínú cuéchi-o núú-gă, te mee-gă cúú-gă Yaá ío cùnuu, te cùu-o ñáyíu quide ndáá xĩndecu ichi-gá te cùu tucu-o ñáyíu yìndaha-gá. Te ducaⁿ ní quide ñaha-gă xii-o cuëndá sá cũñaha-o xii nchaa ñáyíu sã ño càhnu cuu-gá, te ío vãi núú sã vãha quide-gá, te ñu-gá ní quide ní dáñá-ó nchãa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ní cuu, te ní sanu ichi ñaha-gă xii-o ìⁿ ichi váha, te vitna cùtnuní iní-ó sã ño càhnu cuu-gá.

¹⁰ Te nchoo cùu-o ñáyíu ñá túú ndècu ndihí Yá Ndiöxí ní cùu, dico vitna ní ngündecu ndihí-o-gă, te dàvá-áⁿ vátá sãá-gá nduu càda váha ñaha-gă xii-o, dico vitna sa ní sáá nduu quide váha ñaha-gă xii-o, chi ío cùndahú iní ñáhã-gă.

Cada váha-o cündecu-o cunu cuechi-o núú Yá Ndiöxí

¹¹ Te nchòhó ío cùu iní ñáhã-í xii-ndo, te càchí tnúhu-í xii-ndo sã nchóo cùu-o datná cue ñáyíu ndècu tnaduha ìⁿ ñuú, te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu-o chí tnaa-ni ndècu-o ñuyíú-a, te sáá nduu ndüu táhú-ó cündecu-o núú ndécú Yá Ndiöxí táxí tnúni-gá, te xiãⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã vã cádá-ndó ñi ìⁿ sá cuehé sá dúhá sãni iní-ndó, chí nchaa xiãⁿ ñá túú cùu-xi sã vãha sá cúú-xi-ndó. ¹² Te cada váha-ndo cündecu-ndo núú nchãa ñáyíu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te cuéi na càháⁿ ñáyíu sá nchòhó nchícúⁿ nihnu-ndo ichi cuehé ichi duha, dico quiní-yu nchaa sá vãha quide-ndo, dico na sãá nduu dãndixi túu Yá Ndiöxí iní-yu sã ñà túú quide váha-yu ndécú-yu, te dàvá-áⁿ cachí-yu sá quidé vãha-ndo ndècu-ndo, te cada càhnú-yu Yá Ndiöxí.

¹³ Te Xítohó Jesucristú cuiní-gá sá nchòhó ío quëndáá iní-ndó nchãa cue

tée cùchiuⁿ taxi tnuní ñáhá xii-ndo, te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó cuèi mee tée cùnui vihi-gá yíndaha ñaha xii ñáiyu. ¹⁴ Te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó nchàa dava-gá cue tée cùnui, chi Yá Ndiöxí ducaⁿ ní cachí-gá cunduu sá cuè tée-áⁿ cada ndáá-güedé nchaa cuéchi ñáiyu quide cuehé quidé dùha ndecu, te cáháⁿ váha-güedé cuendá nchaa ñáiyu xíquide váha ndècu. ¹⁵ Te Yá Ndiöxí cuiní-gá sá cáda váha-ndo cùndecu-ndo cuendá nchaa ñáiyu ío nñi dǐquí-xi cáháⁿ cuèhé cuendá-ndó sá ndécú-ndó ichi Yá Ndiöxí vá ñihí-gá-yu tnúhu cáháⁿ-yu.

¹⁶ Te nchòhó, Yá Ndiöxí ní quide-gá sá cúu-ndó ñáiyu cuu cada nàcuáa véxi iní mee-xí, dico ñá díú sá dúcáⁿ ní quide ñaha-gá xii-ndo, te ngóo-ndo càni iní-ndó càda-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, chi cada-ndo sá cúu-ndó ñáiyu xínu cuechi núu Yá Ndiöxí. ¹⁷ Te canehe-ndo sá yíñuhu núu nchàa ñáiyu, ndihí núu tée cùnui vihi yíndaha ñaha xii-yu, te cuu iní tnáhá ndè mee-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí, te ío canehe-ndo sá yíñuhu núu-gá.

Nchaa nàcuáa ndoho-o cùndecu-o ichi Xítohó Jesucristú

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáiyu xínu cuechi canehe-ndo sá yíñuhu núu cuè patrón-ndó, te quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa chiuⁿ tahu-güedé. Te ñⁿ-ni càda-ndo núu cuè tée váha iní-xi, ndihí núu cuè tée ío cuihna iní-xi. ¹⁹ Te núu nchòhó ná càda ndee iní-ndó ndòho-ndo nchaa sá ñà túu tàú-ndó ndòho-ndo cuendá sá cuiní-ndó cùndáá-ndó núu Yá Ndiöxí ñá, te ío nduu vétú iní-gá. ²⁰ Te núu nchòhó ní quide-ndo ñⁿ cuéchi, te sàhni iní-ndó dándoho ñaha ñáiyu xii-ndo, ¿te ná sá váha cùu xíáⁿ-i? Dico núu nchòhó ná cáda ndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa sá cáda ñaha ñáiyu xii-ndo sá cuendá sá quidé-ndó sá váha ña, te núu ducaⁿ na càda-ndo te cùu-xi ñⁿ sá váha núu Yá Ndiöxí. ²¹ Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá cáda ndèe iní-ó ndòho-o nándi ndòho-o sá cuendá sá quidé-ó sá váha, chi ío ní

ndoho Xítohó Jesucristú cuendá-ó, te ducaⁿ tàú-ó cànchicúⁿ nihnu-o càda ndee iní-ó ndòho-o nándi ndòho-o, chi ducaⁿ ní quide-gá. ²² Te mee-gá ñà túu quide-gá ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ni ñⁿ tnúhu ndehnde ñà túu cáháⁿ-gá. ²³ Te òré ní xóo cúcuèhé ñáhá-güedé xii-gá, te ñà túu ní xóo danchòcáva-gá tnúhu cuèhé, te òré ní xóo dándoho ñaha-güedé xii-gá, te ñà túu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá ío ná cada ñaha-gá, chi núu ndáhá Yá Ndiöxí ní xóo nachihi-gá mee-gá, ndihí nchaa sá sání iní-güedé cada ñaha-güedé xii-gá. Te Yá Ndiöxí cúu-gá Yá ío váha cada ndáá cuéchi nchaa ñáiyu na sáa nduu. ²⁴ Te Xítohó Jesucristú cúu-gá Yá ní xihí núu cùrúxí cuendá nchaa cuéchi nchoo ñáiyu ndècu ñuyíú-a. Te ducaⁿ ní xihí-gá cuendá nchoo dùuⁿ duuⁿ dañá-o nchaa ichi cuehé ichi duha, te cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. Te ní dánicuehé ñáhá-güedé xii-gá, te sá dúcáⁿ ní ndòho-gá xíáⁿ ní ngúndecu váha nchoo vitna. ²⁵ Te nchoo cùu-o datná cue mbéé cue quiti ní xíta ní cùu, dico vitna ní tuha-o Xítohó Jesucristú, te Yá-áⁿ cúu-gá datná ñⁿ toli xito ñaha-gá xii-o vitna cuendá sá vǎ cuíta nihnu-o.

3

Nàcuáa tàú ñáiyu tnándaha cadá-yu cundecú-yu

¹ Te nchaa nchòhó ñáiyu dǐhí ní tnandaha ío quindáá iní-ndó yñ-ndo cuendá sá núu ñà túu sándáá iní-güedé tnúhu Yá Ndiöxí te quindáá iní-güedé cuendá sá ndéhé-güedé quidé ndáá-ndó ndècu-ndo, te ni ñà túu xini ñuhu-xi cáháⁿ-ndó tnúhu-gá núu-güedé. ² Chi ndèhe mee-güedé sá nchòhó quidé ndáá-ndó ndècu-ndo, te nèhe-ndo sá yíñuhu núu Yá Ndiöxí. ³ Te vá cání iní-ndó mèe-ni cunduu vii-ndo, te ndada-ndo dǐquí-ndó nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cání iní-ndó nándi canehe-ndo, te ni vǎ cání iní-ndó cuihnu-ndo mee-ni dóo váha sá ío vii ndáa. ⁴ Chi iní-ndó xini ñuhu-xi cunduu vii cunduu váha-xi núu Yá Ndiöxí cuèi vitna te cuèi núu

cuăháⁿ núú vĕxi, te cuu-ndo ñăyiu ío cãhnu iní-xi, te núu ducaⁿ na càda-ndo te ío cuu váha iní Yă Ndiöxí. ⁵ Te ducaⁿ ío vii ío váha ní xínduu iní nchaa ñăyiu ðihí ní xíndecu ndéé sanaha, te ñăyiu-áⁿ ío ní sándáá iní-yu Yá Ndiöxí te ní cudîú-yu núú-gă, te ní tñî-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ yî-yu. ⁶ Te ducaⁿ nî xóo cada ndíi Sără ní xóo quindáá iní ndíi yî ndíi, ndíi Àbrahám, te ní cánehe ndíi ðihí-áⁿ sã yîñùhu núú yî ndíi. Te núu nchòhó quidé vâha-ndo ndècu-ndo te ñá túú yùhú-ndó nă cada ñaha tnàha ñăyiu-ndo xii-ndo, te núu ducaⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo te quide-ndo datná ní quide ndíi Sără.

⁷ Te nchòhó cue téé ndècu ñadihí-xi ío váha cuáha-ndo cuendá năcuáa cundecu váha-ndo ndihí-yu, te ío vii cáháⁿ ndihí-ndö-yu, chi ñăyiu-áⁿ î-gă-yu dàcúxí nchòo cue téé, te ducaⁿ càda-ndo chi ndi ndùú-ndó ndùu táhú-ndó cundecu-ndo ndihí Yá Ndiöxí, te núu ducaⁿ na càda-ndo te òré cáháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiöxí te tedóho ñaha-gă xii-ndo.

Ñăyiu quide sá vâha ndòhó-yu

⁸ Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ío cuu ñnuu-ndo cundecu-ndo, te cundàhú iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, te cuu iní tnáhá tùcu-ndo năcuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí, te cuu-ndo ñăyiu ndàhú iní-xi. ⁹ Te núu ñⁿ sá ñà túú vâha quide ñaha ñăyiu xii-ndo, te ñá díú-ní dùcaⁿ nanchocáva-ndo càda-ndó-yu, àdi xicuèhé ñahá-yu xii-ndo, te vá ná danchocáva-ndo ðiu-ni tnúhu cuèhé, chi cácaⁿ táhú-ndó núú Yă Ndiöxí cuendá sá ná cádá vâha ñaha-gă xii-yu, te ducaⁿ càda-ndo chi Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ñahá-gă xii-ndo cuendá sá cádá vâha ñaha-gă xii-ndo tnáhá-ndó. ¹⁰ Te núu tùtú Yă Ndiöxí càchí-xi:

Nchaa ñăyiu cuiní cundecu váha ndi nchàa nduu nini cundecú-yu ñuyíú-a,
xìni ñuhu-xi sá vâ cáháⁿ-yu tnúhu cùtexínu, te ni vâ dàcuàndehndé-yu

¹¹ Te xìni ñuhu-xi duuⁿ duuⁿ dañá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha, te cáda-yu mee-ni sã vâha,

te ío ndùcú-yu năcuáa cadá-yu cundecu váha-yu ndihí tnàha ñăyíú-yu te ðiu-ni ducaⁿ cànchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu.

¹² Te Yá Ndiöxí xító-gă nchaa ñăyiu quide ndáá núú-gă te tedóho-gă nchaa tnúhu cáháⁿ-yu, dico nchaa ñăyiu ñá túú cuiní cada ndáá, ñăyiu-áⁿ ñà túú cùu váha iní-gá núú-yu.

Duha càchí-xi núú tùtú-gá.

¹³ Te vá yòo níhí ndéé càda ñaha xii-o ñⁿ sá ñà túú vâha te núu mee-ni sã vâha na càda-o cundecu-o. ¹⁴ Adi núu ná cúú sã ná cádá ñaha ñăyiu xii-o sã cuendá sá quidé vâha-o ndècu-o ña, te sá dúcáⁿ ná cádá ñahá-yu xii-o cùu-xi ñⁿ sá vâha sá cúú-xí-ó núú Yă Ndiöxí. Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã vâ yùhú-ndö-yu, te ni vâ cundiyí-ndó cuendá nchaa sá ná càda ñahá-yu xii-ndo. ¹⁵ Te nèhe-ndo sá yîñùhu núú Xítóhó Jesucristú. Te ío cundecu túha-ndo dānehé-ndó ñăyiu véxi ndùcu tnúhu núú-ndó năcuáa ndùu tnúhu ndee iní ní taxi Xítóhó Jesucristú ndécú ndihí-ndo, te cuu vii cuu váha iní-ndó cáháⁿ ndihí-ndö-yu, te cáháⁿ-ndó núú-yu mee-ni tnúhu yîñùhu năcuáa cùu váha iní Yă Ndiöxí.

¹⁶ Te ío cada váha-ndo cundecu-ndo cuendá sá vâ cundiyí-ndó, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te nchaa ñăyiu xicuèhé ñahá xii-ndo cuendá sá quidé vâha-ndo ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú quendóo canúú-yu ndihí nchaa tnúhu cáháⁿ-yu, chi nchòhó quidé vâha-ndo ndècu-ndo. ¹⁷ Te váha-gá sá ndóhó-ó cuendá sá quidé-ó sã vâha te núu mee Yă Ndiöxí ducaⁿ cuiní-gá cunduu, te ñá díú sã ndóhó-ó cuendá sá ñà túú quide-o sá vâha.

¹⁸ Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñăyiu ndècu ñuyíú-a, te ñⁿ xito-ni ducaⁿ nî xihí-gá te ducaⁿ te vá cùu tnàhí-gá, te mee-gă cúú-gă Yaá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te ducaⁿ nî ndoho-gá cuendá nchaa cuéchi ñăyiu ndècu ñuyíú-a ñăyiu ñá túú cuiní cada ndáá núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ nî cuu cuendá sá núcundecu váha-yu núú Yă Ndiöxí

te núu na quíndáá iní ñáhă-yu xii-gá. Te mee-gă ní xíhí-gá dico Espíritú-gá chi ní xíndecu-ni-xi, ¹⁹ te Espíritú-gá ní sáhă-xi ní cáhă-xi tnúhu Yá Ndiöxí núu nchăa espíritú ñáyíu ndècu núu ùhú núu ndàhú. ²⁰ Te ñáyíu-án cúú ñáyíu ní xíndecu ndéé sanaha cŭtnàhá ní xíndecu ndíi Nöé, chi ñáyíu-án ío ní quide sàá iní-yu núu Yá Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ío váha iní-gá, chi ní dácácă-gă nduu ñí xíndecuu ndíi Nöé ní cadúha ndíi bàrcú cuèndá ndétú-gă ndixí cuéchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu ní cùu. Te dàvá-án ñí ndaa ndute ñuyíú te ní cácu úná duha ná tnàhá ñáyíu, chi ní quée-yu xití bàrcú-án, te ñà túú ní cáhă-yu. ²¹ Te sá dúcă ñí cácu ñáyíu úná-án ñà túú ní cáhă-yu ndute ní ndaa ñuyíú dàvá-án. Te xíá ñí quée-xí sá cuándute ñáyíu vitna, te naníhí tàhú-yu te núu na quíndáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí. Te ñà díú sá cuándute-o te nduu ndoo nduu nine yíqui cùñú-ó te naníhí tàhú-ó, chi xìni ñuhu-xi nàhmă-ó núú Yá Ndiöxí nchaa yíca cuéchi-o, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te duca ñí naníhí tàhú-ó, chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuèndá-ó te ní ndoto-gá. ²² Te Yaá-án cuândaa-gá andíu, te ní ngóo-gá xio cùha Yá Ndiöxí, te tàxi tnuní-gá nchaa espíritú cúnúu ndíhi nchaa dava-gá cue espíritú xínú cuèchi.

4

Cada-o nàcuáa cuíni méé Yá Ndiöxí

¹ Te Xítohó Jesucristú ní ndoho-gá cŭtnàhá ní xíndecu-gá ñuyíú-a, te vitna nchòhó cundecu túha-ndo ndòho-ndo cuèndá-gá, chi nchaa ñáyíu ndòho nándi sá ndóhó cuèndá-gá dàñă-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ² Te duca ñà túú-gă ndècú-yu ichi cuèhé ichi duha, chi mee-ñă nàcuáa cáhă Yá Ndiöxí quídě-yu ndècú-yu ñuyíú-a. ³ Te nchòhó sa nàha-ndo sá ío cuèhé núú sá cuèhé sá dúhá ñí xóo cada-o cŭtnàhá vátă cúndecu-gá-ó ichi Yá Ndiöxí, chi ní xóo cada-o nchăa sá cuèhé sá dúhá cùdíí iní nchaa ñáyíu ñà túú sàndáá iní tnúhu-gá, te dàvá-án

ñí xóo cada-o nchăa núú sá cuèhé sá dúhá, te ní xóo caní cuèhé ní xóo caní duha iní-ó, te ní cuu-o cuè ñáyíu quíhu, te ní xóo cundecu-o víco núú ñí xóo cada-o nchăa sá ñà túú vâha, te ní xóo níhí tnáhă-ó ndíhi nchaa tnaha quíhu-o, te ní xóo chíñuhu-o nchăa sá cächí-yu cùu ndióxí te ñà ndáá sá ndiöxí cúú nchăa xíá, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xóo cada-o dàvá-án. ⁴ Te ñáyíu-án cùñúhu-yu vitna sá ñà túú-gă ñíhí tnáhă-ó ndíhi-yu cada-o nchăa sá cuèhé sá dúhá quídě-yu, te xíá ñí cáhă ñí cuèhé-yu cuèndá-ó vitna. ⁵ Dico sáá nduu te ñáyíu-án nàhmă-yu nchaa sá quídě-yu núú Xítohó Jesucristú, chi díu-gá sa ndècu túha-gá sá cáda ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyíu sa ní xíhí, ndíhi cuéchi nchaa ñáyíu xíndecu vívú. ⁶ Te cue ñáyíu sa ní xíhí ní xíndedóho tnúhu Xítohó Jesucristú, te cuéi ní xíhí-yu dàtná xíhí dava-gá ñáyíu, dico espíritú-yu chi ní nduu tàhú-xi ndècu váha-xi dàtná ndècú Yá Ndiöxí.

⁷ Te vitna ta cùyatni danaa Yá Ndiöxí ñuyíú-a núu xíá ío váha cuáha-ndo cuèndá nàcuáa cundecu-ndo, te cáhă ñí ndíhi-ndo-gă. ⁸ Te xìni ñuhu-xi sá ío cuu iní tnáhă-ndó ñí ñí-ndo, chi núu duca ñí cùu iní tnáhă-ndó ñí ñí-ndo, te vá cání-gă iní-ndó càda cuèndá-ndó nchăa sá ñà túú vâha quide ñaha ñáyíu xii-ndo, ⁹ te nchòhó ñáyíu xíndecu vehe-xi cuáha ñu-ndo vehe xii cue ñáyíu ñuhu ichi na ndetatú-yu, te ío váha cuu iní-ndó dŭca ñí cada-ndo. ¹⁰ Te Yá Ndiöxí ní taxi-gá ndí díí ñí túú tàhú ndècú ndíhi-ndo ñí ñí-ndo, te nàcuáa ndúu tàhú ñí nduu tàhú-ndó ñí ñí-ndo te duca ñí chindee tnaha-ndo, te vá dàñă ndéé-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa tàuchiu Yá Ndiöxí cada-ndo, te chindee ñàha-gá xii-ndo. ¹¹ Te dava nchòhó ñáyíu cáhă ñí tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyíu, xìni ñuhu-xi cáhă-ndó nàcuáa ndúu tnúhu-gá núu-yu, te dava nchòhó ñáyíu quide nchaa núú chíu ñí chindee tnaha ñáyíu-xi, xìni ñuhu-xi cada-ndo sá Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-gá xii-ndo, te duca ñí càda-ndo nchaa núú sá vâha, chi

Xítohó Jesucristú tnàhá-gá chindèe ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ïo cuu càhnu Yá Ndiöxí. Te vitna tàú-ó càháⁿ-ó sã ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú, chi diu-gá cúnùu-gá nchaa nduu nchaa quíú, te ducaⁿ na cünduu.

Ndoho tnahá-ó cündecu-o ichi Xítohó Jesucristú

¹² Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, vá cúnñuhu-ndo sã ïo ndòho-ndo ndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chi sá dúcáⁿ ndòho-ndo-áⁿ cùtnùnì ndisa sã sàndáá iní-ndó-gá, te vá cání iní-ndó nã cuendá ducaⁿ ndòho-ndo. ¹³ Chi da cudíí iní-ndó te núu ndòho-ndo datná ní ndoho Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ sũúní cùdíí iní-ndó òré ná quíxi tucu-gá ñuyíú-a te dàvá-áⁿ quíní-ndó sã ïo càhnu cuu-gá. ¹⁴ Te núu xícuèhé ñáhá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo cuendá sã ndécú-ndó ìchi Xítohó Jesucristú, te xíáⁿ cúú-xí ìⁿ sá vãha sá cúú-xí-ndó núú-gã, te ducaⁿ chi Espíritú Yá Ndiöxí sã ïo cùnùu ndecu ndíhi ñaha-xi xii-ndo, te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha-ãⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú, dico nchòhó càchí-ndó sã ïo càhnu cuu-gá. ¹⁵⁻¹⁶ Te núu nchòhó dándòho ñaha ñáyiu xii-ndo sã cuendá sã ndécú-ndó ìchi Xítohó Jesucristú ñá, te vá cúú càháⁿ núú-ndó, chi ndacáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá sã ndécú-ndó ìchi-gá. Te cuèi ndòho-ndo ndecu-ndo, dico ñá túú cùu-ndo ñáyiu sàhni ndíyi te ni ñà túú cùu-ndo ñáyiu dùhu, te ni ñà túú cùu-ndo ñáyiu quíde cuehé quíde dùha, te ni ñà túú cùu-ndo ñáyiu chindee tnúhu tnàha ñáyiu-xi ìⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo.

¹⁷ Te vitna sa quèsaha Yá Ndiöxí cada ndáá-gá nchaa sá quíde nchòo ñáyiu ndècu ndíhi-gá, te núu ducaⁿ te ndèe-gá cada-gá nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá òré ná sãá nduu dùcaⁿ cada ñaha-gá xii-yu. ¹⁸ Te nchòhó xíní-ndó sã ñáyiu quíde váha ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndòho tnahá-yu ndécú-yu, dico sáá nduu te nduu táhú-yu cundecú-yu ndíhi-gá. Te núu ducaⁿ ndòho nchaa ñáyiu

quíde váha ña, ¿te nása-gá yáha nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha na sãá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuéchi-yu-i? ¹⁹ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndòho nacuéa cuíní Yá Ndiöxí xini ñuhu-xi sá vã dáñá ndèe-ndó càda váha-ndo cündecu-ndo, te ío quíndáá iní-ndó sã xító ñaha-gá xii-ndo. Te diu-gá cúú-gã Yáá ní cadúha ñaha xii-o, te quíde-gá ìⁿ sá càháⁿ-gá.

5

Nàcuáa tàú-xi cada ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó cue téé yíndaha nchaa dava-gá ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, chi tnàhá yúhú yíndaha-í ñáyiu ndècu ichi-gá, te sàndáá iní-í tnúhu-gá, te ní xíní-í nchaa nàcuáa ní ndoho-gá, te sáá nduu te tnàhá-í cunuu-í ndíhi-gá. ² Te ío canehe cuendá-ndó nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí yíndaha-ndo te cada-ndo datná quíde cuè toli, chi cue téé-áⁿ ïo váha xito-güedé mbèé-güedé. Te canehe cuendá-ndó-yu sá cúú iní méé-ndó te ñá díú sã ío ìⁿ ñáyiu cada yica ñaha xii-ndo, te ni ñà díú sã cuíní-ndó cùhuⁿ yáhu-ndo, chi ni yùhu ni iní-ndó còto-ndó-yu, chi ducaⁿ cuíní Yá Ndiöxí cunduu. ³ Te vá cadá-ndó sã ïo cùnùu-ndo núú-yu, chi cada-ndo mèe-ni sá vãha cuendá ducaⁿ càncicúⁿ nihnú-yu cadá-yu tnàhá-yu. ⁴ Te òré ná quíxi tùcu Xítohó Jesucristú Yáá néhé cuendá ñáhá xii-o nchaa-o ñuyíú-a, te taxi-gá sã ïo váha nduu táhú-ó, te cunuu-o ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁵ Te nchòhó ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sã ïo quíndáá iní-ndó cuè téé yíndaha ñaha xii-ndo nacuéa ndècu-ndo ichi-gá, te nchaa-ndo tàú-ndó quíndáá iní tnàhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo, chi núú tùtú Yá Ndiöxí càchí-xi ìⁿ xichi: Nchaa ñáyiu quíde cahnu mee-xi ñá túú cùu váha iní Yá Ndiöxí núú-yu,

dico nchaa ñáyi ndàhú iní-xi te chindee ñaha-gá xií-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁶ Te dañando mée-ndo núú ndáhá Yá Ndióxi, chi mee-gá ío cunu-gá. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te sáá nduu te cada nínu ñaha-gá xii-ndo. ⁷ Te nchaa sá yáha-ndo ndècu-ndo te nachihi-ndo ndàha Yá Ndióxi, chi mee-gá xító ñaha-gá xii-ndo.

⁸ Te ío váha cuáha-ndo cuendá cundecu-ndo, te quíhi iní-ndó chi sácuíhná xicá cùu-xi cuiní-xi dacuíta nihnu ñaha-xi xii-o, chi ío cùu úhú iní ñáhá-xí, te cùu-xi datná ìⁿ quíti dééⁿ xicá ndùcu sá cáxí-xí. ⁹ Te ío quindáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá sácuíhná xii-ndo càda-ndo nacuáa cuiní-xi, chi nàha-ndo sá ncháá ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú xíndecu nihí ñuyíú ndóhó-yu datná ndóhó nchòo ndecu-o ichi-gá. ¹⁰ Dico sacú-ni nduu duha cundoho-o te dātnùní ñá túú-gá ná cumání-ó cundecu-o núú Yá Ndióxi, te dàvá-áⁿ vā cání ìⁿ caní úú iní-ó cundecu-o ichi-gá. Te ío-gá ngúndecu ndihi-o tñuhu ndee iní cada-o nchàa nacuáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ càda-o chi mee Yá Ndióxi ío chindee ñaha-gá xii-o, te diu-ni Yaá-áⁿ ío cùu iní ñáhá-gá xii-o, chi ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-o cundecu-o núú ío váha càa ndecu-gá cundecu-o nì caa ní quíhíⁿ, te ducaⁿ nì quide-gá chi ní sándáá iní-ó Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te ío ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndióxi chi ío càhnu cuu-gá, te cunu-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te ducaⁿ na cundu.

Tnúhu ndéé núú ní ndihi-ná

¹² Te té Silvanú xini-í sá cúu-dé ìⁿ té quide ndáá ndécú ichi Xítohó Jesucristú, te diu-dé ní cáháⁿ ndàhú-í núu-dé ní tee-dé ìⁿ úú tnúhu sá ní xáhaⁿ-í xii-dé núú tütú-a cuendá daquixi-í ndaha-ndo, te núú tütú-a càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá Yá Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá, te chindee ñaha-gá xii-ndo ndècu-ndo, te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá ío quindáá iní-ndó sá ndàá ducaⁿ quide ñaha-gá xii-ndo.

¹³ Te cue ñáyi ndècu ñuú Babiloniá, ñáyi ndècu ichi Yá Ndióxi, diu-ni ñáyi ní cachí Yá Ndióxi sá nánihí táhú datná cúu nchòhó, ío quide ndee iní ñáhá-yu xii-ndo, te tnàhá té Mácú té cùu datná ìⁿ déhe-í quidé ndèe iní ñáhá-dé xii-ndo. ¹⁴ Te ndihi tnúhu yíñuhu cada ndee iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo, te xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi sá ío na cundecu nahi nchaa nchóhó ñáyi ndècu ndihi Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ na cundu. Te ío chí cáda ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cádúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Yúhú té Xímú, àdi Pelú chi úú òú-í, xínú cuèchi núú Xítóhó Jesucristú, chi mee-gă ní tendaha ñàha-gá xii-í xícá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá. Te cádúha-í tutú-a sá cúú-xí nchàa nchohó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá dàtná sàndáá iní-ndí-gá, te ducaⁿ chi Tătá-ó Dütú Ndiöxí ní dácàháⁿ-gá iní-ó nǐ sàndáá iní-ó-gă, chi cùu-gá Yaá ío váha quide ndáá ndíhi Xítóhó Jesucristú Yaá dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ² Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí sá ùuⁿ-gá uuⁿ-gá ná cuita chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo quíhíⁿ, te ducaⁿ ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ càda-gá chi ta cùtnuní-gá iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá-gá, te ducaⁿ ta cùtnuní tucu iní-ndó nchàa nacuáa ndùu cuendá Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó.

Nàcuáa quide ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

³ Te Yá Ndiöxí ío càhnu cuu-gá chi chindee ñaha-gá xii-o quide ndáá-ó ndècu-o datná cuení méé-gă, te ducaⁿ chi cùtnuní iní-ó nàcuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú Yaá ní càháⁿ ñáhá xii-o. Te òré ní càháⁿ ñáhá-gă xii-o te ní cutnùní iní-ó sǎ ío càhnu cuu-gá te ío váha quide-gá. ⁴ Te ducaⁿ nǐ cutnùní tucu iní-ó nàcuáa ní càháⁿ-gá cada ñaha-gă xii-o, te tnúhu ní càháⁿ-gá-án ío càhnu cuu-xi te ío váha, te nchoo nǐ sàndáá iní-ó tnúhu-án nǔu xǎⁿ ñá túú-gă ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha te ni ñà túú-gă sání ìní-ó càda-o nándi sá cuèhé sá dúhá, te ní cuu vii ní cuu váha iní-ó vǐtna. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide-gá te xǎⁿ ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í-a, te nchòhó sàndáá iní-ndó-gă dico ñá díú mèe-ni xǎⁿ chi tnàhá xíní ñúhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo. Te núú quide ndáá-ndó ndècu-ndo te xini

ñuhu-xi tecú tnùní-ndó tnúhu-gá. ⁶ Te núú tècú tnùní-ndó te cùu-ndo ñáyiú xíní cotnǐ mee-xi, te núú cùu-ndo ñáyiú sàcòo tnǐ mee-xi te xini ñuhu-xi cunduu cahnu iní-ndó cuèi nándi sá ná yàha-ndo cùndecu-ndo, te núú càhnu iní-ndó te xini ñuhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná cuení méé Yá Ndiöxí cada-ndo. ⁷ Te núú quide ndáá-ndó ndècu-ndo, te xini ñuhu-xi ío cuu iní tnàhá ndí mee-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi-gá, te núú cùu iní tnàhá ndí mee-ndo te xini ñuhu-xi cuu iní-ndó nchàa dava-gá tnàha ñáyiú-ndo.

⁸ Te núú sa ducaⁿ quide-ndo ndecu-ndo te uuⁿ-gá cuita ducaⁿ càda-ndo quíhíⁿ núú cuàháⁿ núú vèxi, te núú ducaⁿ quide-ndo te cùu-ndo cue ñáyiú ñá túú dàna iní-xi xǐndecu, te cuita cutnùní-gá iní-ndó nchàa nacuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ. ⁹ Te nchaa ñáyiú ñá túú cuení ducaⁿ càda cuú-yu ñáyiú ñá túú tnàhí ndíxi túu iní-xi sá Yá Ndiöxí sa ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá nǐ xóo cadá-yu, te ñáyiú-án cúú-yu dàtná ìⁿ ñáyiú cuàá àdi datná ìⁿ ñáyiú ñá túú cùtnuní váha núú-xi, te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-yu cuendá sá dúcáⁿ quide-yu. ¹⁰ Te xǎⁿ nǔu yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te ío nducu ndèe-ndo cada váha-ndo cùndecu-ndo cuendá cutnùní ndáá iní-ndó sǎ Yá Ndiöxí ní càháⁿ ñáhá-gă xii-ndo, te ducaⁿ nǐ quide-gá chi ducaⁿ nǐ cachí-gá cada-gá. Te vá ìⁿ ndùu cani iní-ndó dàña-ndo ichi-gá, te núú vá dáña ndèe-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í-a. ¹¹ Te núú ducaⁿ na càda-ndo cundecu-ndo, te ío vii ío váha cada Yá Ndiöxí queheⁿ cuendá ñáhá-gă xii-ndo òré ná sàá-ndó nǔú ndécú Xítóhó Jesucristú táxi tnùní-gá nchaa nduu nchaa quíú, te òú-ni Yaá-án cúú Xítóhó-ó te ní dácăcu nihnu ñaha-gă xii-o núú ùhú núú ndàhú.

¹² Te ducaⁿ-ni quíhí-í dandăcu iní ñáhà-í xii-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-í-a cuèi sa xíní-ndó tnúhu-án, te cuèi sàndáá váha iní-ndó nchàa tnúhu

ndáá dácuaaha-ndo. ¹³ Te yúhu quidé cuendá-í sá ïo tàú-xi cáháⁿ-í dóho-ndo ñini ndecu-í ñuyíú-a cuendá sá vǎ nácuaanaa-ndo nácuaa cada-ndo cùndecu-ndo. ¹⁴ Chi Xítoho Jesucristú ní cachí-gá sá ñà túú-gǎ vai nduu cundecu-í ñuyíú-a te cuú-í. ¹⁵ Te ío nducu ndèe-í nducu-í nácuaa cada-í cuendá quendóo ndihi-ndo nchaa tnúhu cáháⁿ-í-a, te cuèi na yǎha cuú-í dico vǎ nácuaanaa-ndo cada-ndo nchaa nácuaa cáháⁿ tnúhu sá dánèhè ñáhà-í xii-ndo vitna.

Cue tée ní xiní núú sǎ ïo cǎhnu cuu Xítoho Jesucristú

¹⁶ Te sa ní dánèhè ñáhà-ndǐ xii-ndo sǎ ïo cǎhnu cuu Xítoho Jesucristú. Te ní cachí tnúhu tucu-ndǐ nácuaa cada-gǎ òré quixi tucu-gǎ, te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu ndáá cuítǐ te ñǎ díú tnúhu sá ñǐ sani iní cue ñáyiu ñuyíú-a cùu-xi, chi nchúhú ní xiní núú-ndǐ nácuaa ní quide-xi cutnàhá ní cutnùnǐ iní-ndǐ sǎ ïo cǎhnu cuu Xítoho Jesucristú. ¹⁷ Chi dàvǎ-áⁿ ïo váha ní quide Tǎtá-ó Dútú Ndiöxí ní quide cǎhnu-gǎ Xítoho Jesucristú, te ñiu-ni dàvǎ-áⁿ ñǐ cáháⁿ Dútú Ndiöxí ndéé andǐu ñǐ xáhaⁿ-gǎ xii Xítoho Jesucristú: “Yòhó cúú-n Dèhe-í téé ío cùu iní-í, te ío cùdí ñǐ ñáhà-í xii-n”, duha ní xáhaⁿ Yǎ Ndiöxí xii Xítoho Jesucristú. ¹⁸ Te nchúhú ní tecú dóho-ndǐ ní cáháⁿ Yǎ Ndiöxí ndéé andǐu cutnàhá ducaⁿ ñǐ xáhaⁿ-gǎ xii Xítoho Jesucristú, chi tnàhá-ndǐ ndécú-ndǐ ndihi-gǎ yucu núú dúcáⁿ ní quide cǎhnu ñaha Yǎ Ndiöxí xii-gǎ.

¹⁹ Te ndècu ndihi-o nchaa tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yǎ Ndiöxí ndéé sanaha te nchaa tnúhu-áⁿ cáháⁿ-xi nchaa nácuaa cada-xi vitna, te cutnùnǐ iní-ó sǎ tnúhu ndáá cúú-xí, te xìni ñuhu-xi cada cuendá váha-ndo nchaa nácuaa cáháⁿ tnúhu-áⁿ, chi tnúhu-áⁿ cúú-xí dàtnǎ ñǐ ñuhú dáyèhé-xi ndéé òré véxi túndaá quéné chòdínǐ cáhnú dáyèhé-di. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu tnúhu-áⁿ chi quide-xi nácuaa cutnùnǐ iní-ó cuendá Xítoho Jesucristú. ²⁰ Te xìni ñuhu-xi sǎ ïo-gǎ cada cuendá-ndó sǎ ñà túú ñáyiu tecú tnùnǐ ní ñǐ tnúhu sá ñǐ chídó tnùnǐ cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yǎ

Ndiöxí ndéé sanaha, te núu Yǎ Ndiöxí vǎ cada-gǎ nácuaa cutnùnǐ iní-yu nácuaa cáháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. ²¹ Te cue téé-áⁿ ïo ní xíndecu yǐñuhu-güedé núu Yǎ Ndiöxí, te nchaa tnúhu sá ñǐ cáháⁿ-güedé-áⁿ ñà túú cùu-xi tnúhu sá ñǐ cahu iní méé-güedé, chi Espíritú Yǎ Ndiöxí ní dácáhú iní ñáhà-xí xì-güedé nácuaa cunduu tnúhu cáháⁿ-güedé.

2

Cue téé cǎchí sǎ cáháⁿ tnúhu Yǎ Ndiöxí te ñǎ ndáá

¹ Te ndéé sanduu chi ní xíndecu cue téé ní xóo dandàhú ñáhà xì ñáyiu isràèl cǎchí sǎ cáháⁿ tnúhu Yǎ Ndiöxí te ñǎ ndáá sǎ cáháⁿ-güedé tnúhu-gǎ, te ñiu-ni ducaⁿ tucu cundecu cue téé dandàhú ñáhà xì-ndo vitna, chi cachí-güedé sǎ cáháⁿ-güedé tnúhu Yǎ Ndiöxí te ñǎ ndáá. Te cue téé-áⁿ ïo yídáhu cáháⁿ-güedé, te nchaa tnúhu cáháⁿ-güedé-áⁿ dacuítǎ nihnu ñaha-xi xì-ndo te núu na tédóho-ndo, chi cue téé-áⁿ vǎ ñunuu-güedé sǎ Xítoho Jesucristú ní xíhí-gǎ cuendá-güedé. Te sǎ dúcáⁿ càda-güedé ío-gǎ ndihi dacuítǎ nihnu-güedé méé-güedé. ² Te vai ñáyiu xínu iní-yu cadá-yu nándǐ sǎ cuèhé sǎ dúhá cuendá sǎ dúcáⁿ càda cue téé-áⁿ, te cuendá xǐǎⁿ ngóo ñáyiu cáháⁿ úhú-yu cuendá ichi Yǎ Ndiöxí. ³ Te mee-ni tnúhu sá ñǐ cahu iní cue ñáyiu ñuyíú-a danèhé ñáhà-güedé xii-ndo, te quesaha-güedé sǎ cúú-xí tnúhu ndáá te ñǎ ndáá cuendá-ni sǎ cuǎñaha-ndo dǐhúⁿ xii-güedé, chi ñiu-ni xǐǎⁿ tnàhí cuhuⁿ iní-güedé, dico Yǎ Ndiöxí sa ní cunaha ndècu túha-gǎ cuendá cada ndáá-gǎ cuèchi-güedé, te na sàá nduu te cuítǎ nihnu duuⁿ-güedé, chi Yǎ Ndiöxí vǎ nácuaanaa-gǎ ñǐ sǎ ñǐ cachí-gǎ cada-gǎ.

⁴ Te Yǎ Ndiöxí ñǎ túú ní quide cǎhnu iní-gǎ sǎ ñǐ quide cue espíritú ñǎ túú ní cuínǐ cada ndáá xínú cuèchi núú-gǎ ní cùu, chi ní dáquihíⁿ ñáhà-gǎ xii-xi ñǐ xichi núú ïo ndòho-xi ndecu-xi, te xǐǎⁿ cundedǐ nihnu-xi ndéé sáá nduu cuítǎ nihnu duuⁿ-ná-xi. ⁵ Te Yǎ Ndiöxí ñǎ túú ní quide cǎhnu tucu iní-gǎ nchaa sǎ ñǐ quide ñáyiu ñuyíú dǐhna, chi dàvǎ-áⁿ ñǐ dándáá-gǎ ndute ñuyíú

nǐ cáhá nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha te ñndi-ni té Nöé ndihí úsá-gá tucu cue ñáyi cùu ndi mee-dé ní dácäcu nihnu-gá. Te té Nöé-ǎⁿ cúu-dě téé ní cáháⁿ dóho-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu ni cùu te ñá túú ní cuini-yu. ⁶ Te Yá Ndiöxí ní dängává-gǎ ñuhú ní dánáá-gǎ ñáyi ñuú Sodomá ndihí ñáyi ñuú Gómorrá te mee-nǎ yáá nǐ nduu ñuú-áⁿ. Te sá dúcáⁿ nǐ cuu xǎⁿ cútnùní iní-ó nàcuáa cada ñaha Yǎ Ndiöxí xii nchaa ñáyi ñá túú quide váha. ⁷ Dico té Löt téé ní quide ndáá ní xíndecu ñⁿ ñuú-áⁿ dàvá-áⁿ chi ní dácäcu nihnu ñaha-gǎ xii-dé. Te nchaa ñáyi ñuú núú nǐ xíndecu-dé-áⁿ ío ní xínduu cuina iní-yu, te mee-ni ìchi dí iní ní xíndecú-yu, te sá dúcáⁿ nǐ xóo cadá-yu xǎⁿ ío ní ndihú iní té Löt. ⁸ Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní xóo cada ndàhú-xi iní té Löt-áⁿ cuendá nchaa tnúhu cuehé tnúhu duha ní xóo cáháⁿ-yu ní xóo cundedóho-dé, ndihí cuendá nchaa sá cuehé sá dúhá ní xóo cadá-yu ní xóo quini-dé, te mee-dě ní cuu-dé ñⁿ téé ní xínduu vii ní xínduu váha iní-xi núú Yǎ Ndiöxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ nǐ yáha té Nöé ndihí té Löt, xǎⁿ cútnùní iní-ó sǎ Yǎ Ndiöxí ío chindee-gá cue ñáyi quide ndáá ndécú ìchi-gá cuendá sá vǎ cadǎ-yu nándi sá cuehé sá dúhá cuèi nándi na ndòhó-yu cundecú-yu. Te Yá Ndiöxí càchí-gá sá ncháá ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha sa ndècu túha-yu sá quihíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú nduu nà yáha cundáá cuèchi-yu.

¹⁰ Te uuⁿ-gá cada ñaha Yǎ Ndiöxí xii nchaa cue téé ndècu ichi dí iní, te dàquee tíhú-güedé nchaa tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacúáa cada-o cundecu-o, te cùu-güedé cue téé ñⁿ iní-xi, te yⁿ iní-güedé, te ñá túú yùhú-güedé cáháⁿ úhú-güedé cuendá nchaa espíritú cùnù. ¹¹ Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiöxí ío cùnù-xi dacúúxí cuè téé-áⁿ, dico ñá túú cùyⁿ-xi cáháⁿ-xi dàtná cáháⁿ cue téé-áⁿ òré ndàcáⁿ cuèchi-xi núú Yǎ Ndiöxí cuendá nchaa sá quidé cuè espíritú cündihí yucu ñávaha.

¹² Te nchaa cue téé dandàhú ñáhá xii-ndo-áⁿ cúu-güedé dàtná

cue quiti, chi cue quiti-áⁿ ñǎ túú ndècu sá xíní tnùnigüedi, chi cue quiti-áⁿ nǐ cacu-güedi sá tníí-ó-güedi te cahni-o-güedi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa cue téé-áⁿ, chi cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá ndédani càa espíritú cuèi ñá túú xínigüedé ná espíritú cúu-xí, te diu-ni mee-güedé dácúta nihnu-güedé mée-güedé sá dúcáⁿ quide-güedé, ¹³ te sáá nduu te nacháhu-güedé nchaa sá quidé-güedé-áⁿ, te cuèi nduu cuèi niú cúdí iní-güedé quidé-güedé nchaa núú sá cuehé sá dúhá sàni iní-güedé. Te òré nàtacá-ndó cada-ndo ñⁿ vico chiñuhu-ndo Yá Ndiöxí te chitnahá ñáhá-güedé xii-ndo, te cada dusaⁿ-güedé sá cúdí iní-güedé sá dándàhú ñáhá-güedé xii-ndo, te dícó sácáⁿ-núú cuàha ñaha-güedé xii-ndo dùcaⁿ na cada-güedé.

¹⁴ Te nchaa cue téé-áⁿ òré xínigüedé ñⁿ ñáyi dñí te ndñi-ni sàni iní-güedé cáháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-yu, te ñá túú ndùu vétú iní-güedé cuendá nchaa sá cuehé sá dúhá quide-güedé chi uuⁿ-gá uuⁿ-gá sání iní-güedé cada-güedé. Te cuáháⁿ-güedé dándàhú-güedé nchaa ñáyi ñá túú nihí ndéé càda ndáá cuendá canchicúⁿ nihnú-yu nchaa tnúhu cáháⁿ-güedé. Te mee-ni nchaa sá ndécú ndihí tnahá ñáyi-güedé cúu iní-güedé, te cue téé-áⁿ cúu-güedé cue téé duuⁿ duuⁿ sa ní xíta nihnu núú Yǎ Ndiöxí. ¹⁵ Chi cùu-güedé cue téé vǎ caní-gǎ iní-xi cada ndáá, te nchicúⁿ nihnu-ná-güedé quidé-güedé nàcuáa ní xóo cada ndíi Bàlaám déhe ndíi Bèór, chi ndíi Bàlaám-áⁿ nǐ xóo tnahá iní ndíi cada ndíi chiúⁿ cuehé nàcuáa ní xóo níhí ndíi díhúⁿ. ¹⁶ Te Yá Ndiöxí ní quide-gá ní cáháⁿ búrru ndíi ní tenáá ñáhá-dí xii ndíi cuendá sá vǎ cadá ndíi ñⁿ cuèchi sàni iní ndíi cada ndíi ni cùu. Te sá dúcáⁿ nǐ cuu xǎⁿ ní nguítuu ndíi ñá túú ní quide ndíi ñⁿ sá ñá túú nándihí sàni iní ndíi ni cùu.

¹⁷ Te nchaa cue téé ducaⁿ xíquide cùu-güedé dàtná ñⁿ doco yìchí, te cùu tucu-güedé dàtná ñⁿ vícò sǎ xídó tǎchí te ñá túú dǎú nchídó-xí, te sa ndècu

túha ñⁿ xichi núú ïo nee quíhíⁿ-güedé cundecu-güedé ñi caa ñi quíhíⁿ. 18 Te cue téé-áⁿ cáháⁿ-güedé dàtná cáháⁿ ñⁿ téé ío cùu cahnu dico ñá túú vèdana nàndihí nchaa tnúhu cáháⁿ-güedé, te cue téé-áⁿ dándàhú-güedé nchaa ñáyiu íchí ñí dáñá ìchi cuehé ichi duha, te xáhaⁿ-güedé xii-yu sá cúú-ní càdá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáyiu ndècu ichi díí iní, 19 te xáhaⁿ tùcu-güedé sá cúú-ní càdá-yu nání véxi iní-yu cuèi sá vaha te cuèi sá cuèhé, dico mee-güedé chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá cùnunu quide-güedé. Te nchaa ñáyiu ñá ndácú dàña nándi sá cuèhé sá dúhá cùu-yu dàtná ñⁿ ñáyiu xinu cuechi ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-yu chi ñá ndácú-yu dàñá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá quide-yu. 20 Te núu ñáyiu sa ní dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha cuèndá sá ñí cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu Xítoho Jesucristú, Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú ná nanchocáva iní-yu cundecu tucú-yu ichi cuèhé ichi duha, te mee-ná sá cuèhé sá dúhá tàxi tnuní ñáhá-xí xii-yu, te núu ducaⁿ te vaa-gá tucu cadá-yu dàcúxí dàtná ní xóo cadá-yu cùtnahá vátá cùtnùní-gá iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu-gá. 21 Te váha-gá sá vã ngũnu ichí-yu ichi ndáá ní cùu te ñá díú sã sà ní ngũnu ichí-yu te ní dáñá-yu nchaa tnúhu-gá sá sà ní níhí-yu ndècu ndihí-yu sànu ichi ñaha-xi nacuáa cundecú-yu ñi cùu. 22 Te ñáyiu ducaⁿ xíquide quèe ndáá-xi nàcuáa cuáháⁿ ñⁿ cuèndú sá cächí-xi: “Iná ní nacaxi-dí sá ñí ndusaⁿ-dí, te cùchí quiti íchí ñí xichi ndute càndoo cuáháⁿ-ni tucu-dí cuchi ñuhu-dí núú ndèhyú”, duha cuáháⁿ cuèndú-áⁿ.

3

Xítoho Jesucristú quixi tucu-gá

1 Te nchaa nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í cùtnuní iní-í sá ïo váha sàni iní-ndó, te xéhé cúú-xí tütú cúú ùú càdũha-í sá cúú-xí-ndó, te ñⁿ-ni cáháⁿ-í dándacu iní ñáhà-í xii-ndo nchàa tnúhu sá sà ní xíndedóho-ndo. 2 Chi cuini-í sá vã nàcuáana-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ

nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, te ñí vã nàcuáana-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní cáháⁿ tnúhu Xítoho Jesucristú Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú, chi ñiu nchaa tnúhu-áⁿ sánú ìchi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o.

3 Te ío-gá xíní ñuhu-xi cutnuní iní-ndó nàcuáa cada-xi òré vátá sáa-gá nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú ñuyíú-a, te cächí tnúhu-í xii-ndo sá cùndecu ñáyiu cuhuⁿ iní mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá te mee-ni xiãⁿ cadá-yu, te cáháⁿ cuèhé cáháⁿ duhá-yu cuèndá tnúhu Yá Ndiõxí. 4 Te cachí-yu: “Ñá ndáa sá quixí Xítoho Jesucristú ñuyíú-a, chi núu quixi-gá te sá ndéé ama-gá sa ní quexio-gá ní cùu. Te dàtná-ni quide-xi vitna ñiu-ni duha ní quesaha-xi quide-xi ndéé cùtnahá ní ngáva ñuyíú, te ñiu-ni duha quide-xi ndéé cùtnahá ní xíndecu cue ñaní tnáhá-ó ndéé sanaha, te ñiu-ni duha quide-xi ndéé ní sáa nduu ní xíhí-güedé, te ñiu-ni duha quide-xi ndéé vitna”, duha cáháⁿ-yu. 5 Te ñucùuⁿ cadá-yu vã cadá cuèndá-yu sá Yá Ndiõxí ní cáháⁿ-gá te ní ngũndecu andiu ndihí ñuyíú-a, te ñiu-gá ní quide ní quene ñuhu yìchí xití ndute ní ngũndecu-xi ñⁿ xio. 6 Te ñⁿ xito ní dándáa Yá Ndiõxí ndute ñuyíú-a ní dánáa-gã nchaa sá ío. 7 Te Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá cùndecu-ni ñuyíú-a ndihí andiu ndéé ná sáa nduu càda-gá nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-gá sá cúú-xí nchàa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, te dàvá-áⁿ danàa-gá nchaa ñáyiu-áⁿ chi cáyú andiu ndihí ñuyíú-a.

8 Te nchaa nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, ío cuhuⁿ iní-ndó tnúhu na cáháⁿ-í-a, chi Yá Ndiõxí ñá túú sàni iní-gá dàtná sání iní mée-ó, te ñⁿ nduu cùu-xi datná úxí cièndú cuíá, te úxí cièndú cuíá-áⁿ cúú-xí dàtná ñⁿ nduu sá cúú-xí-gá. 9 Te Yá Ndiõxí ñá túú dàna ndodo iní-gá vã cadá-gã ñⁿ sá cáháⁿ-gá dàtná cächí cue ñáyiu sá dáná ndòdo iní-gá cada-gá ñⁿ sá cáháⁿ-gá, chi ñucùuⁿ tnahí dàcaca-gá nduu cuèndá sá ïo cùndahú iní ñáhá-gã xii-o, te cuini-gá sá ncháa ñáyiu ndixi túu iní-yu sá

ñà túú quide váha-yu ndécú-yu te tuhá-yu ichi-gá, te ducaⁿ quide-gá chi cuiní-gá sá vâ cuíta nihnu ni ñⁿ-yu.

10 Te dàtná quidé cuè ñadúhú quǐhu-güedé ñⁿ vehe dùhu-güedé òré ñá túú yǐhi iní xítóhó vehe-áⁿ, te ducaⁿ càda Xítóhó Jesucristú chi nduu ñà túú yǐhi iní ñáyiu ñuyíú-a quixi tucu-gá, te dàvâ-áⁿ cada-xi andiú dàtná quidé-xí òré níhi vìhi caháⁿ ñúhu, te ñiú-ni òré-áⁿ ndoñuhu àndiú, te cáyú nchaa chódíní, te cáyú tucu tnàhá ñuyíú-a ndihi nchaa sá ío.

11 Te vitna nchòhó sa xìní-ndó sá nàá ñuyíú-a te xǐáⁿ ío xìni ñuhu-xi cada váha-ndo cùndecu-ndo, te cada-ndo nàcuáa cuiní méé Yá Ndióxi cunduu. 12 Te ío nducu ndèe-ndo ducaⁿ cada-ndo cuendá ducaⁿ ndihi-ni sáa nduu càda-gá nchaa nàcuáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ nchòhó cundecu túha-ndo sáa nduu-áⁿ. Te ñiú-ni nduu-áⁿ ndoñuhu àndiú chi cáyú-xi, te ñiú-ni ducaⁿ ndòñuhu tucu nchaa chódíní chi ndihi-dí cáyú. 13 Te nchoo ndètu-o sáa nduu cùndecu-o ñⁿ ñuyíú sáa, te quini-ó ñⁿ andiú saa datná ní cachí Yá Ndióxi, te yàcáⁿ chi mee-nă cue ñáyiu quide váha cundecu.

14 Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, ñini ndètu-ndo sáa nduu dùcaⁿ cada-xi ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá vâha cundecu-ndo ìchi Yá Ndióxi, te cundecu nahi-ndo, te cada-ndo nchàa nacuáa vá cùndècu cuèchi-ndo núú-gă. 15 Te ío cada cuendá-ndó sá dàcaca-gá nduu dùcaⁿ cada-gá chi cuiní-gá sá ncháa ñáyiu naníhi tǎhú-yu. Te té Pǎblú téé ío cùu iní-ó ndècu ndihi-o ichi Xítóhó Jesucristú ñiú-ni nàcuáa càháⁿ-í-a ñiú-ni ducaⁿ ní tee-dé ñⁿ núú tütú ní dáquixí-dé ndaha-ndo, te ní tee-dé nàcuáa ní dácáhú ñini ñáhá Yá Ndióxi xii-dé. 16 Te ñiú-ni ducaⁿ càháⁿ-dé nchaa dava-gá núú tütú cǎdũha-dé, te dava tnúhu càháⁿ-dé ío úhú tecú tnùní-ó, núu xǐáⁿ ñáyiu ñá túú cùtnuní váha iní-xi, ñáyiu ío yáchí sàndáa iní-xi ñⁿ tnúhu, ñáyiu-áⁿ tècú tnùní dátñi-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní-dé, ndihi nchaa dava-gá tnúhu yòdo tnuní núú tütú Yá Ndióxi, te sá dúcáⁿ quidé-yu te dacuíta

nihnú-yu mèé-yu.

17 Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide dava ñáyiu, núu xǐáⁿ ío xìni ñuhu-xi quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá ducaⁿ cùndecu-ni-ndo ichi-gá, te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá nchàa cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cue téé-áⁿ ñà túú sàni váha iní-güedé cuendá tnúhu Yá Ndióxi. Te núu na dàña-ndo mee-ndo dandahú ñáhá-güedé xii-ndo te vá cùndècu váha-gá-ndó ìchi-gá dàtná ndécú-ndó vitna. 18 Te nchòhó uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita cutnùní-gá iní-ndó quíhíⁿ nchaa nàcuáa ta chìndee ñaha Xítóhó Jesucristú xii-ndo cuáháⁿ. Te ducaⁿ ío-gá cuita cutnùní iní-ndó nchàa nacuáa sàni iní-gá, te ñiú-gá cúú-gă Yá ní dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú. Te chí ná cǎchí-ó sá ío cǎhnu cuu-gá cuèi vitna té cuèi ndéé núú cuáháⁿ núú vǎxi. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cǎdá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ DÍHNA NÍ CADÚHA TÉ JUÁÁ

*Tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhi
tãhú-ó*

¹ Te yúhú té Juáá cãchí tnúhu-í xii-ndo cuendá Cristú Yaá cãháⁿ nãcuáa cundecu ndihí-o Yã Ndiõxí. Te Cristú-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cútnhá ní ngáva ñuyú. Te yúhú ní xiní núu-í ndihí cue téé ní xica cuu ndihí-í nãcuáa cãa nãcuáa nduu-gá. Te ní xíndedóho-ndí tnúhu ní cãháⁿ-gá, te ní tendaha-ndí-gá te ní cutnùní ndáá iní-ndí sá ñⁿ yiqui cuñú cúu-gã. ² Te ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní xiní-ndí-gá, te xíãⁿ cãchí tnúhu ndáá-ndí xii-ndo. Te cãchí tnúhu tucu-ndí sá ndécú-gã ndihí Tãtá-gã Dútú Ndiõxí ní cùu, te ní quixi-gá ñuyú-a ní xíndecu-ndí ndihí-gá. Te ní cãchí tnúhu-gá xii-ndí sá ndúú tãhú-ó cundecu ndihí-o Yã Ndiõxí ní caa ní quíhíⁿ te núu na quíndáá iní-ó-gã. ³ Te xíãⁿ dátúu-ndí núu-ndó nchaa sá ní xiní-ndí, ndihí nchaa sá ní xíndedóho-ndí cuendá cuu ñⁿnuu-o nchaa-o datná nchúhú cúu ñⁿnuu-ndí ndihí Tãtá-ó Dútú Ndiõxí, ndihí Déhe-gá Xítohó Jesucristú. ⁴ Te xíãⁿ núu tèe-í nchaa tnúhu-a cuendá cudí iní-ó nchaa-o.

Yã Ndiõxí cúu-gã datná ñⁿ ñuhú

⁵ Te nchaa tnúhu ní dánèhé ñáhá Xítohó Jesucristú xii-ndí, xíãⁿ dánèhé ñáhá-í xii-ndo. Te ní cãchí-gá sá Yã Ndiõxí cúu-gã datná ñⁿ ñuhú dáyèhé-gá iní-ó, te ducaⁿ sãtnhá-xi cùu-gá chi ío váha quide-gá, te ñá túú quide-gá ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. ⁶ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi Yã Ndiõxí, te quide-ni-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, te dàcuandehnde-o te ñá túú quide ndáá-ó núu-gã. ⁷ Te núu na càda váha-o datná quidé mèe-gá, te cuu ñⁿnuu-o nchaa-o. Te ndada ndoo ndada nine-gá iní-ó, chi cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o,

chi diu cuendá-áⁿ ní xíhí Déhe-gá Xítohó Jesucristú núu cùrúxí.

⁸ Te núu cãchí-ó sã ñá túú quide-o ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te dandahú-ó mèe-o, te ñá túú quide ndáá-ó núu Yã Ndiõxí. ⁹ Te núu na nãhmá-ó nchaa yíca cuèchi-o núu-gã, te mee-gã cada càhnu iní-gá, te ndada ndoo-gá iní-ó, cuendá cada ndáá-ó cundecu-o ìchi-gá, chi mee-gã ío váha quide-gá te ío ndáá quidé-gã, ducaⁿ ní cãháⁿ-gá te ducaⁿ quide-gá. ¹⁰ Te núu na cãchí-ó sã ñá túú quide-o ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te quide-o Yã Ndiõxí ñⁿ ñándéhné, dico ñá túú ndèhnde-gá. Te ñá túú ndècu tnúhu-gá iní-ó te núu ducaⁿ na càda-o.

2

*Xítohó Jesucristú cãháⁿ ndàhú-gá
cuendá-ó*

¹ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, chido tnuní-í nchaa tnúhu-a cuendá sá vã cadá-ndó ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. Dico núu ñⁿ-ndo quide-ni-ndo nãndí sá cuèhé sá dúhá, te ndècu ñⁿ Yaá cãháⁿ ndàhú cuendá-ó núu Yã Ndiõxí. Te Yaá-áⁿ cúu-gã Xítohó Jesucristú Yaá quidé ndáá. ² Te ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o cuendá ngúndecu váha-o núu-gã te núu na quíndáá iní-ó-gã. Te ñá díú-ní sã cuendá yíca cuèchi nchoo ní xíhí-gá, chi tnàhá cuendá nchaa yíca cuèchi ñáyiu ní càa xico ñuyú.

³ Te núu cada-o nchaa nãcuáa cãháⁿ Yã Ndiõxí, te cutnùní iní-ó sã ndécú-ó ìchi-gá. ⁴ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi-gá te ñá túú quide-o nãcuáa cãháⁿ-gá, te dàcuandehnde-o, te ñá túú quide ndáá-ó núu-gã. ⁵ Te núu sãndáá ndisa iní-ó tnúhu-gá, te quide-o nchaa nãcuáa cãháⁿ-gá, te ducaⁿ te cùu iní ndisa-o-gã, te cutnùní ndáá iní-ó sã ndécú-ó ìchi-gá. ⁶ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi Yã Ndiõxí, te xini ñuhú-xi cada ndáá-ó cundecu-o ñuyú-a datná ní quide ndáá Xítohó Jesucristú cútnhá ní xíndecu-gá ñuyú-a.

Ndudú sáá

⁷ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ìchi Xítohó Jesucristú, ñá túú chido tnuní-í ñⁿ tnúhu saa sã cúu-xí-ndó, chi

d̄iu-ni tnúhu sá n̄i ngúndecu nd̄ihi-ndo ndéé díhna, tnúhu ní x̄indedóho-ndo ndéé cútnàhá ní s̄andáá iní-ndó-gá, x̄iáⁿ chídó tnùn̄í-í. ⁸ Te tnúhu-a cùu-xi datná ìⁿ tnúhu saa tèe-í d̄ándacu iní ñáhà-í xii-ndo n̄acuaa ní quide Xítohó Jesucristú cútnàhá ní quixi-gá ñuyíú-a ní quide váha-gá, te tnàhá nchòhó ní tn̄i-ndo tn̄hu-gá te quide váha-ndo tnàhá-ndó. Te vitna ìⁿ nduu ìⁿ nduu ta cùu vai ñáyiu ta d̄aña nchaa sá cuèhé sá dúhá cuáháⁿ, chi Xítohó Jesucristú tá d̄andixi túu-gá iní-yu cuendá cutnùn̄í iní-yu n̄acuaa ndùu cuendá Yá Ndiöxí.

⁹ Te núu c̄achí-ó s̄á quidé váha-o, te cùu úhú iní-ó tnàha ñáyiu-o, te x̄iáⁿ ñá túú quide ndáá-ó, chi ndècu-ni-ochi cuehé ichi duha sá dúcáⁿ quide-o. ¹⁰ Te núu na cùu iní-ó tnàha ñáyiu-o d̄atná cúú iní ñáhá m̄èe Yá Ndiöxí xii-o ña, te quide ndáá-ó n̄úú-gá, te vá c̄anúichi-o tnahe ñáyiu-o ìⁿ ichi cuehé ichi duha. ¹¹ Te núu cùu úhú iní-ó tnàha ñáyiu-o, te ñá túú quide váha-o n̄úú Yá Ndiöxí, chi ndècu-ni-ochi cuehé ichi duha, te ñá túú cùtnuní iní-ó s̄á quidé-ó. Chi cùu-o datná ìⁿ té ndècu núú néé chi ñá cútnùn̄í núú-d̄é ndéé ichi quíh̄íⁿ-dé. Ducaⁿ s̄atnahá-xi cùu nchoo chi ñá cútnùn̄í iní-ó ndéé ichi quíh̄íⁿ-ó te núu ducaⁿ na c̄ada-o cuu úhú iní-ó tnàha ñáyiu-o.

¹² Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, yúhú chídó tnùn̄í-í tnúhu-a ìⁿ núu t̄utú c̄achí tnúhu-í xii-ndo s̄á n̄i quide c̄ahnu iní Yá Ndiöxí nchaa cuéchi-ndo, chi d̄iu cuendá-áⁿ n̄i x̄ihí Xítohó Jesucristú. ¹³ Te nchòhó ñáyiu sacuéhé, yúhú tèe-í tnúhu-a sá cúú-xi-ndó chi c̄aháⁿ nd̄ihi-ndo J̄esús, te Yaá-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhó ñáyiu nchicúⁿ-gá té t̄ucu-í tnúhu-a sá cúú-xi-ndó chi ñá túú s̄andáá iní-ndó tn̄hu c̄aháⁿ yucu ñávaha.

Te nchaa nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, té t̄ucu-í tnúhu-a sá cúú-xi-ndó, chi sa c̄aháⁿ nd̄ihi-ndo T̄atá-ó D̄ütú Ndiöxí. ¹⁴ Te nchòhó ñáyiu n̄i s̄ahnu, yúhú chídó tnùn̄í-í tnúhu-a ìⁿ núu t̄utú chi c̄aháⁿ nd̄ihi-ndo J̄esús, te Yaá-áⁿ sa ndècu-gá

ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhó ñáyiu nchicúⁿ-gá, yúhú chídó tnùn̄í-í tnúhu-a chi ío n̄ihí ndéé-ndó ndècu-ndo, chi tn̄i-ndo tnúhu c̄aháⁿ Yá Ndiöxí. Te ñá túú s̄andáá iní-ndó tn̄hu c̄aháⁿ yucu ñávaha.

¹⁵ Te vá cúhúⁿ iní-ndó n̄i ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a, te n̄i v̄á c̄aní iní-ndó c̄ada-ndo. Chi núu na c̄uhuⁿ iní-ó nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a ña, te ñá túú T̄atá-ó D̄ütú Ndiöxí ñúhú iní-ó te núu ducaⁿ na c̄ani iní-ó. ¹⁶ Te nchaa ñáyiu ñuyíú-a quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi d̄iu nchaa x̄iáⁿ cúdíⁿ iní-yu cadá-yu. Te nchaa sá cuèhé sá dúhá s̄ani iní-yu, nd̄ihi nchaa sá x̄ini-yu quidé-yu. Te x̄iquide nínu-yu m̄èe-yu cuendá nchaa sá ndécú nd̄ihí-yu. Te nchaa sá ña túú váha ní cacu nihnu-xi ñuyíú-a. ¹⁷ Te nchaa sá ña túú váha ío ñuyíú-a, nd̄ihi nchaa sá s̄aní cuèhé s̄aní d̄uha iní-yu cuita nd̄ihi nihnu-xi quíh̄íⁿ. Te nchaa ñáyiu tn̄i tnúhu c̄aháⁿ Yá Ndiöxí cundecú-yu nd̄ihi-gá n̄i caa n̄i quíh̄íⁿ.

Tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí nd̄ihi tnúhu ndehnde

¹⁸ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, sa n̄ihí-ndó tn̄hu sá quíxí ìⁿ té cunuu-gá-dé cuu úhú iní-dé Crístú. Te sa x̄indecu-gá ñáyiu cùu úhú iní ñáhá x̄i-gá, núu x̄iáⁿ cútnùn̄í iní-ó s̄á s̄a ta cuyatni nduu naa ñuyíú-a. ¹⁹ Te ñáyiu-áⁿ n̄i x̄indecu nd̄ihi ñáhá-yu xii-o, te ní queé-yu cuáháⁿ-yu chi ñá túú ní cùu ìⁿnuu-o nd̄ihí-yu. Chi núu dicó ní cùu ìⁿnuu-o nd̄ihí-yu te cundecu nd̄ihi ñáhá-yu xii-o ní cùu. Te duha ní cuu cuendá cutnùn̄í ndáá iní-ó nchaa-o sá ña túú cùu ìⁿnuu-o nd̄ihí-yu, chi ñá túú s̄andáá iní-yu Yá Ndiöxí.

²⁰ Te Xítohó Jesucristú ní taxi-gá Espiritú Yá Ndiöxí ndécú nd̄ihí-o, núu x̄iáⁿ t̄ecú tnùn̄í-ó tn̄hu-gá. ²¹ Te cuendá sá x̄ini-ndó tn̄hu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí n̄u x̄iáⁿ té-í tnúhu-a, te ñá díú ìⁿ sá ña cútnùn̄í iní-ndó cùu-xi. Te sa nàha-ndo sá n̄i ìⁿ tnúhu ndehnde ña túú ñ̄utnahá-xi núu tn̄hu Yá Ndiöxí, chi mee n̄ine-ni tnúhu ndáá cúú-xi.

22 Te nchaa ñáyiú càchí sá ñà díú Jèsús cúú Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi ñuyíú-a dàcuandehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. Te díu-ní-yu càchí-yu sá ñà díú Dèhe Yá Ndiöxí cúú Jèsús, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cùu úhú iní-yu Yá Ndiöxí ndihí Dèhe-gá Jèsús. 23 Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní sá Dèhe Yá Ndiöxí cúú Jèsús, ñáyiú-áⁿ ñà túú ndécú-yu ichi Tátá-ó Dütú Ndiöxí. Te nchaa ñáyiú càháⁿ sá Dèhe Yá Ndiöxí cúú Jèsús, ñáyiú-áⁿ ndécú-yu ichi Tátá-ó Dütú Ndiöxí.

24 Te nchaa tnúhu Yá Ndiöxí ní tecú dóho-ndo ndéé díhna, tnúhu-áⁿ cuhuⁿ iní-ndó. Te núu nchaa tnúhu-áⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó, te cundecu ndihí-ndo Yá Ndiöxí ndihí Dèhe-gá cuèi vá cùndècu túu-ndo ndihí-gá ñuyíú-a. 25 Te Jèsús ní cachí-gá sá ndúú tǎhú-ó cùndecu ndihí-o-gá ni caa ni quíhíⁿ andíu.

26 Te cuendá nchaa ñáyiú dándahú ñáhá xii-ndo ní chídó tnùní-í tnúhu-a, 27 dico nchòhó chi ndècu ndihí-ndo Espiritú Yá Ndiöxí sá ní taxi Xítóhó Jesucristú. Núu xiáⁿ ñá túú xini ñuhu-ndo ñáyiú danèhé ñáhá xii-ndo, chi mee Espiritú-gá dánèhé ñáhá-xí nchaa sá vǎha. Te nchaa sá dánèhé ñáhá-xí xii-ndo cuu-xi sá ndáá, te ñá díú ñⁿ tnúhu ndehnde. Te vitna chí cǎnchícúⁿ nihnu-ni ichi Yá Ndiöxí dàtná ní sanu ichi ñaha mée Espiritú-gá xii-ndo.

28 Te nchòhó ñáyiú cùu datná déhe-í, chí cǎnchícúⁿ nihnu-ni ichi Xítóhó Jesucristú, chi cuendá òré ná quíxi tucu-gá ñuyíú-a te vá yùhú-ndó te nì vá cúú càháⁿ núú-ndó núú-gǎ. 29 Te nchòhó sa nàha-ndo sá mée-gǎ quidé ndáá-gá, te sa xini-ndó sǎ ncháá ñáyiú quide ndáá cúú-yu déhe Yá Ndiöxí.

3

Ñáyiú cùu déhe Yá Ndiöxí

1 Te chí cuǎha cuendá sá ño cùu iní ñáhá Tátá-ó Dütú Ndiöxí xii-o cuendá sá cúú-ó déhe-gá, chí ducaⁿ ní cachí-gá, te déhe ndisa-gá cúú-ó. Te núu xiáⁿ ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha ñá cúú quini ñáhá-yu xii-o, chí

ñá túú xini-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí. 2 Te nchòhó ñáyiú ño cùu iní-í, vitna cùu-o déhe Yá Ndiöxí, te vátá cùtnuní váha-gá iní-ó nǎsa cunduu-o ndéé núú cuáháⁿ núú vǎxi. Dico sa cùtnuní iní-ó sǎ òré ná quíxi tucu Xítóhó Jesucristú te nduu-o dàtná cáa mée-gá, chí quini-ó-gǎ nàcuáa-ni caa nàcuáa-ni ndùu-gá. 3 Te nchaa ñáyiú sa ndètu ñaha xii-gá sa ta ngùndecu túha-yu cuáháⁿ, chí ta ndùu ndoo nduu nine iní-yu cuáháⁿ dàtná cáa ndoo caa nine mee-gá.

4 Te nchaa ñáyiú quide nándi sá cuèhé sá dúhá ñá túú quide váha-yu núú Yá Ndiöxí, chí ní cachí-gá sá vá dúcáⁿ càda-o. 5 Te sa nàha-ndo sá ní quíxi túu Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a cuendá cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, chí mee-gǎ ñá túú quide-gá ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. 6 Te nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá túú ñùhú-yu ichi cuèhé ichi duha. Te nchaa ñáyiú ñùhu ichi cuèhé ichi duha ñá túú xini-yu nàcuáa ndùu cuendá Xítóhó Jesucristú te ní ñá túú xini-yu nàsa càa-gá. 7 Te nchòhó ñáyiú cùu datná déhe-í, vá dáñá-ndó mée-ndo dándahú ñáhá ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha, chí cǎchí-yu sá cúú cùndecu-o ichi Yá Ndiöxí te cada-o nándi sá cuèhé sá dúhá dico ñá ndáá. Te nchaa ñáyiú quide váha quide ndáá-yu dàtná quidé mée Jesús. 8 Te nchaa ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha ndècu ndihí-yu yucu ñávǎha, chí ducaⁿ quide mee-xi ndéé cùtnáhá vátá ngǎva-gá ñuyíú. Te xiáⁿ ní quíxi Jèsús Dèhe Yá Ndiöxí ní dáquéé tǎhú-gǎ nchaa sá quidé yùcu ñávǎha.

9 Te nchaa ñáyiú ní natuha ichi Yá Ndiöxí ní nduú-yu déhe-gá, te ñá túú-gǎ quidé-yu nándi sá cuèhé sá dúhá chí ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-yu. Núu xiáⁿ ñá túú-gǎ quidé-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, chí ní ngùndecu ndihí ñaha-gǎ xii-yu. 10 Te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáyiú cùu déhe Yá Ndiöxí, te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáyiú cùu déhe yucu ñávǎha. Te nchaa ñáyiú ñá túú quide ndáá, te cùu úhú iní-yu tnàha ñáyiú-yu, te ñáyiú-áⁿ ñà

díú dēhe Yá Ndiǒxí cúŷ-yu.

Cuu iní tnáhá-ó ññ ññ-o

¹¹ Te ndéé òré ní natuha-o ìchi Yá Ndiǒxí ní tecú dóho-o sǎ cúú ìní-ó tnàha ñáyi-u-o. ¹² Te vá cùndùu úhú ìní-ó dàtná ní quide ndíi Cǎin, chi ndíi-áⁿ ñí xíndecu ndíi ndihí yucu ñǎvǎha núu xiǎⁿ ní sahni ndíi ñaní ndíi. Te ducaⁿ ñí quide ndíi chi ní xíndecu ndíi ìchi cuèhé ìchi duha, te ñaní ndíi ní xíndecu-dé ìchi váha.

¹³ Te nchòhó ñáyi-u ndècu ndihí-í ìchi Xítóhó Jesucristú, vá cáda cuèndá-ndó sǎ cúú úhú ìní ñáhá nchàa ñáyi-u ndècu ìchi cuehé ìchi duha xii-ndo. ¹⁴ Te cunaha-ndo na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ núu na cùu ìní-ó tnàha ñáyi-u-o, te cùtnuní ìní-ó sǎ sà ní dáñá-ó ìchi sǎ tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu, te vitna ní tní-o ìchi váha. Te nchaa ñáyi-u ñá túú cùu ìní tnàha ñáyi-u-xi ñúhu-ní-yu ìchi cuáháⁿ-yu núú úhú núú ndàhú. ¹⁵ Te nchaa ñáyi-u ñá cúú quíni ndéé tnàha ñáyi-u-xi cùu-yu dàtná ññ ñáyi-u sàhni ndíyí. Te nchòhó sa nàha-ndo sǎ ñí ññ ñáyi-u sàhni ndíyí ñá túú ndècu ndihí-yu tnúhu ndee ìní sǎ nánihí tàhú-yu. ¹⁶ Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá cuèndá nchaa yíca cuèchi-o, núu xiǎⁿ cútnuní ìní-ó sǎ ìo cùu ìní ñáhá-gǎ xii-o. Te xiǎⁿ cútnuní ìní-ó nàcuáa cada-o cùu ìní-ó tnàha ñáyi-u-o, te cuèi na cùú-ó cuèndá sǎ cúú-xí ññ-yu, cuèndá-nǎ sǎ ná dàcácu nihnu-ǒ-yu núú tnúndòho ndecú-yu. ¹⁷ Te núu ndècu ndihí-o sǎ cóhó sǎ cáxí-ó ndihí nchaa sǎ nándihí-o, te ndècu ñáyi-u ndàhú ñá túú vèdana ná ndécú ndihí, te ñá túú chindee-ó-yu, te ñá túú cùu ìní-ó Yá Ndiǒxí te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁸ Te nchòhó ñáyi-u cùu datná déhe-í vá cuèndá-ni cùnàha cáháⁿ-ndó sǎ cúú ìní tnáhá-ndó, chi cuu ìní tnáhá ndísa-ndo te coto tnàha-ndo.

Vá yùhú-ó núú Yá Ndiǒxí

¹⁹ Te núu ducaⁿ na càda-o, te cutnùní ìní-ó sǎ ndécú-ó ìchi ndáa ìchi Yá Ndiǒxí, te ñá túú-gǎ ná quihí ìní-ó núú-gǎ. ²⁰ Te núu ndihú ìní-ó cuèndá ññ sǎ ñí quide-o, te sa nàha Yá

Ndiǒxí te núu ní quide váha-o àdi ní quide cuèhé-ó, chi sa nàha ndáa-gá nàcuáa càa ìní-ó. ²¹ Te nchòhó ñáyi-u ío cùu ìní-í, na càchí tnúhu-í xii-ndo, te núu ñá túú ná sání ìní-ó te ñá túú ná quidé-ó, te vá yùhú-ó núú Yá Ndiǒxí. ²² Te nchaa sǎ váha na càcáⁿ-ó núú Yá Ndiǒxí, te mee-gǎ taxi-gǎ chi tní-o tnúhu càháⁿ-gǎ, te quide-o nchaa nàcuáa cùu ìní-gǎ. ²³ Te ní cachí Yá Ndiǒxí sǎ quíndáa ìní-ó Dēhe-gǎ Xítóhó Jesucristú, te cuu ìní-ó tnàha ñáyi-u-o dàtná ní cachí-gǎ. ²⁴ Te nchaa ñáyi-u tní tnúhu-gǎ ndécú-yu ìchi-gǎ, te ndècu ndihí ñaha-gǎ xii-yu. Te cùtnuní ìní-ó sǎ ndécú-ó ndihí-gǎ chi ní taxi-gǎ Espiritú-gǎ ndécú ndihí-o.

4

Ñáyi-u ndècu ndihí Espiritú Yá Ndiǒxí ndihí ñáyi-u cùu úhú ìní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú

¹ Te nchòhó ñáyi-u ío cùu ìní-í, vá cùtexínu quíndáa ìní-ndó tnúhu càháⁿ nchaa ñáyi-u càchí sǎ ndécú ndihí Espiritú Yá Ndiǒxí. Chi díhna-gǎ cada cuèndá váha-ndo te núu càháⁿ ndáa-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí, chi ío vǎi ñáyi-u ñuyú-a cachí-yu sǎ càháⁿ-yu tnúhu-gǎ dico ñá ndáa. ² Te duha cutnùní ìní-ó nǎndí cùu ñáyi-u ndècu ndihí Espiritú Yá Ndiǒxí. Nchaa ñáyi-u càháⁿ ndáa sǎ Xítóhó Jesucristú ní quixi-gǎ ñuyú-a te ní cuu-gǎ ññ yiqui cùñú, ñáyi-u-áⁿ cúú-yu ñáyi-u cùu cuèndá Yá Ndiǒxí. ³ Te nchaa ñáyi-u ñá túú càháⁿ nàcuáa càa Jesús cútnáhá ní quixi-gǎ ñuyú-a ñáyi-u-áⁿ dándàhú ñáhǎ-yu, chi ñá túú cùu-yu ñáyi-u cùu cuèndá Yá Ndiǒxí. Te díu-ní-yu cùu úhú ìní-yu Jèsús. Te nchòhó sa nàha-ndo sǎ cùndècu ñáyi-u cuu úhú ìní ñáhá xii-gǎ, dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ sǎ ndecú-yu.

⁴ Te nchòhó ñáyi-u cùu datná déhe-í, ndècu ndihí-ndo Yá Ndiǒxí, te ñá dáñá-ndó dándàhú ñáhá nchàa ñáyi-u càchí sǎ càháⁿ tnúhu-gǎ te ñá ndáa. Te ñá túú sándáa ìní-ndó chi Yá Ndiǒxí Yaá ndécú ndihí-ndo taxi tnuní víhí-gǎ dàcúxí yucu ñávàha

ndècu ndìhi nchaa ñáyiu ñùhu ichi cuehé ichi duha. ⁵ Te nchaa ñáyiu dándahú ñáhá sã càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndécü-yu ichi cuèhé ichi duha, te mee-ni cuendá nchaa sá ìó ñuyíú-a càháⁿ-yu. Te tédóho ñaha nchàa dava-gá ñáyiu ndècu ñu-ni ichi cuehé ichi duha. ⁶ Te nchoo cùu-o ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyiu xíndecu ichi-gá tní-yu tnúhu càháⁿ-ó, te nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gá ñá túú tní-yu tnúhu càháⁿ-ó. Te duha te cùtnuní iní-ó nãndi cùu ñáyiu càháⁿ ndáá, te cùtnuní tucu iní-ó nãndi cùu ñáyiu dándahú ñáhá.

Cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o dàtná cúu ìní ñáhá mèe Yá Ndiöxí xii-o

⁷ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, xìni ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó dàtná cúu ìní ñáhá mèe Yá Ndiöxí xii-o, chi mee-gã táxi-gã sá xìní tnùnì-ó cuendá cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o. Te nchaa ñáyiu cùu iní tnàha ñáyiu-xi cùu-yu déhe Yá Ndiöxí, te cùtnuní ndáá iní-yu sá ndécü ndìhi ñaha-gá xií-yu. ⁸ Te nchaa ñáyiu ñá túú cùu iní tnàha ñáyiu-xi ñá túú ndècu ndìhi-yu Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyiu ndècu ndìhi Yá Ndiöxí, ñáyiu-áⁿ sãñaha-gã sá xìní tnùnì-yu cuendá cuu iní-yu tnàha ñáyiu-yu. ⁹ Te cùtnuní iní-ó sã cúu ìní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o nchàa-o, chi ní tendaha-gã ñndì díí-ni Déhe-gá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a cuendá sá díú-gã cada te naníhí tàhú-ó, te núu na quíndáá iní-ó tnùhu-gá. ¹⁰ Te ío cùu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o nchàa-o. Te ñá díú sã méé-ó cùu iní-ó-gã, chi díhna-gá méé-gã sa cùu iní ñáhá tnàhí-gá xii-o, núu xíáⁿ ní tendaha-gã Déhe-gá ní quixi-gá ñuyíú-a ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o.

¹¹ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, xìni ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó, chi mee Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gã xii-o.

¹² Te ní ñndì nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a ñá túú xìní-ó nàcuáa càa Yá Ndiöxí, dico nchoo ñáyiu ní tuha ichi-gá chi cùtnuní iní-ó sã ndécü ndìhi ñaha-gá xii-o. Núu xíáⁿ cúu ìní tnáhá-ó ñndì ñndì-o, te cùtnuní iní-ó sã cúu ìní ndisa-o-gã.

¹³ Te cùtnuní iní-ó sã ndécü-ó ìchi-gá, te ndècu ndìhi ñaha-gá xii-o, chi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécü ndìhi-o.

¹⁴ Te yúhú ndìhi dava-gá cue téé ní xica cuu ndìhi-gá càháⁿ-ndí sá ní xiní-ndí Jèsús Déhe Yá Ndiöxí ní quixi-gá ñuyíú-a, chi Tãtá-ó Dütú Ndiöxí ní tendaha ñàha xii-gá ní quixi-gá cuendá dàcácu nihnu-gá nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a núú ùhú núú ndàhú. ¹⁵ Te nchaa ñáyiu càháⁿ ní yùhu ní iní-xi sá Déhe Yá Ndiöxí cúu Jèsús, ñáyiu-áⁿ ndécü-yu ichi-gá te ndècu ndìhi ñaha-gá xií-yu.

¹⁶ Te sàndáá iní-ó ní yuhu ní iní-ó sã Yá Ndiöxí cúu ìní ñáhá-gã xii-o, chi ducaⁿ ìní-gá. Te nchaa ñáyiu cùu iní ñáhá xìi Yá Ndiöxí ndécü ndìhi ñaha-gá xií-yu. ¹⁷ Te núu ndisa cùu iní-ó Yá Ndiöxí te vá yùhú-ó òré ná sàá nduu tàudíⁿ ñaha-gá xii-o tnúú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi quíde ndáá-ó ndècu-o núú-gã ñuyíú-a dàtná ní quíde mee Jèsús.

¹⁸ Chi nchaa ñáyiu cùu iní ñáhá xìi Yá Ndiöxí ñá túú-gã yùhú-yu, te núu cùu iní ndisá-yu-gá. Te núu yùhú-yu te xíáⁿ sa ndòhó-yu, chi ñùhú-yu ichi cuáháⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, chi nchaa ñáyiu yùhú ñá túú cùu iní ndisá-yu Yá Ndiöxí.

¹⁹ Te cuu iní-ó Yá Ndiöxí, chi mee-gã ndéé cùtnàhá vátá quíndáá-gã iní-ó tnùhu-gá sa cùu iní ñáhá-gã xii-o.

²⁰ Te nchaa ñáyiu càchí sá cúu ìní-yu Yá Ndiöxí, te cùu ùhú iní-yu tnàha ñáyiu-yu, ñáyiu-áⁿ dácuàndehndé-yu. Te núu ñá túú cùu iní-yu tnàha ñáyiu-yu ndècu ñuyíú-a ña, te uuⁿ-gã quíde-yu Yá Ndiöxí Yaá ñá túú xìní núú-yu. ²¹ Te càchí-gá núú tnùhu-gá sá ñáyiu na cùu iní ñáhá xìi Yá Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cùu iní-yu tnàha ñáyiu-yu.

5

Nchaa ñáyiu ní ndacu ní dáñá ichi cuehé ichi duha

¹ Te nchaa ñáyiu sàndáá iní sá Jèsús cúu-gã Cristú Yaá ní quixi ñuyíú-a, ñáyiu-áⁿ cúu-yu déhe Yá Ndiöxí. Te cùu iní-yu Tãtá-ó Dütú Ndiöxí, te cùu

iní-yu Déhe-gá. ² Te núu cùu iní-ó Yá Ndiöxí te quide-o nacuaa cãháⁿ-gá, te cùtnuní iní-ó sã cúu iní tnáhã ndisa-o nacuaa ndècu-o ichi-gá. ³ Te núu cùu iní-ó Yá Ndiöxí te tñi-o tnúhu cãháⁿ-gá, chi cùtnuní iní-ó sã ñã díú ñⁿ sã ùhú cúu-xí dàtnã cãchí ñáyiu. ⁴ Te nchaa nchoo ñáyiu cùu déhe-gá sa ní dáñá-ó ichi cuehé ichi duha, chi ní sãndáá iní-ó Jèsús núu xiãⁿ ní ndacu-o ñí dáñá-ó ichi-áⁿ. ⁵ Te nchaa ñáyiu sãndáá iní sã Déhe Yá Ndiöxí cúu Jèsús ní ndacú-yu ní queé-yu ichi cuehé ichi duha.

Nàcuáa ní cãháⁿ Yá Ndiöxí cuendá Jèsús

⁶ Te Xítoho Jesucristú ní quixi-gá ñuyíu-a, te ní sandute-gá. Te ñã díú-ní xiãⁿ, chi ní xihí-gá sã cuendá nchaa yíca cuèchi-o. Te Espiritú Yá Ndiöxí cãháⁿ-xi mee-ni sã ndáá, chi cãháⁿ Espiritú-gá-áⁿ sã Jèsús cúu-gã Cristú Yaá ní quixi ñuyíu-a. ⁷ Te úní testiú ndécú àndiu, Tãtã-ó Dütú Ndiöxí, ndihi Déhe-gá Xítoho Jesucristú, ndihi Espiritú-gá. Te ñⁿ-ni tnúhu cãháⁿ ndi nùní testiú-áⁿ. ⁸ Te ducaⁿ cùu-xi ñuyíu-a tucu, chi cãháⁿ Espiritú Yá Ndiöxí sã Jèsús cúu-gã Cristú. Te ní sandute-gá, te ní xihí-gá sã cuendá nchaa yíca cuèchi-o. Te xiãⁿ cùtnùní ndáá iní-ó sã díú Jèsús cúu-gã Cristú. ⁹ Te núu tñi-o tnúhu váha cãháⁿ ñáyiu, te váha-gá tñi-o tnúhu cãháⁿ Yá Ndiöxí, chi cãháⁿ ndáá-gá sã Déhe-gá cúu Jèsús. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu sãndáá iní sã Jèsús cúu-gã Déhe Yá Ndiöxí, ñáyiu-áⁿ cùtnùní iní-yu sã cúu-xí ñⁿ sã ndáá. Te nchaa ñáyiu ñã túú sãndáá iní tnúhu cãháⁿ Yá Ndiöxí quidé-yu-gá ñⁿ ñándéhdé, dico ñã túú ndèhnde-gá, chi mèé-yu ñã túú sãndáá iní-yu sã Déhe-gá cúu Jèsús dàtnã cãchí mèé-gã. ¹¹ Te Yá Ndiöxí cãchí tnúhu ndáá-gá sã cùndècu-o ndihi-gá ñi caa ñi quíhíⁿ. Te duha cãháⁿ-gá chi sãndáá iní-ó Déhe-gá. ¹² Te nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñáhã xì Déhe-gá cundecú-yu ndihi-gá ñi caa ñi quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiu ñã túú sãndáá iní ñáhã xì Déhe-gá vá cùndècú-yu ndihi-gá.

Sáhu ndèé núu ñi ndihi-ná

¹³ Te cuendá sã sãndáá iní-ndó Déhe Yá Ndiöxí núu xiãⁿ chídó tñuní-í tnúhu-a cuendá cutnùní iní-ndó sã cùndècu ndihi-o-gá ñi caa ñi quíhíⁿ.

¹⁴ Te ñã túú tnúhu yùhú cãháⁿ ndihi-o Yá Ndiöxí, chi tedóho ñaha-gã xii-o núu ñⁿ-ná sã ná cãcãⁿ-ó núu-gã dàtnã cùní mèé-gã. ¹⁵ Te cùtnuní iní-ó sã táxi-gã sã xicãⁿ-ó núu-gã, chi ñaha-o sã tedóho ñaha-gã xii-o núu na cãcãⁿ-ó nãcuáa cùu iní-gá.

¹⁶ Te núu xìní-ó ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí te quidé-yu sã ñã túú váha núu-gã, te ndèhe-o sã ñã túú ní xíta nihnu duúⁿ-yu, te cãháⁿ ndihi-o Yá Ndiöxí cuendá-yu, te dàcácu nihnu ñaha-gã xii-yu te núu na núcunu ichi váha-yu. Chi ío ñáyiu xidó quidé nãndi sã ñã túú váha te xíta nihnu duúⁿ-yu, te vá cãháⁿ ndihi-gã-ó Yá Ndiöxí cuendá-yu. ¹⁷ Te nchaa sã cuehé sã dúhá cùu-xi yíca cuèchi, dico ñã ncháá-xí cùu-xi sã dácuíta nihnu ñaha dùuⁿ.

¹⁸ Te ñaha-o sã nchóo ñáyiu cùu déhe Yá Ndiöxí ñã túú-gã sání iní-ó càda-o nãndi sã cuehé sã dúhá. Te ducaⁿ chi mee Jèsús déhe Yá Ndiöxí xító ñaha-gã xii-o, núu xiãⁿ ñã ndacú-gã yucu ñávãha dàxínu iní ñáhã-xí xì-o cada-o sã ñã túú váha.

¹⁹ Te nchoo ñaha-o sã ndécú ndihi-o Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha tàxi tñuní ñáhã-nã yucu ñávãha xii-yu.

²⁰ Te ñaha tucu-o sã ñuyíu-a ní quixi Jèsús Déhe Yá Ndiöxí ní taxi-gá sã xìní tñuní-ó cuendá cutnùní iní-ó sã mèé-gã cúu-gã Ndiöxí-ó. Te ndècu ndihi-o mee-gã ndihi Déhe-gá Jèsús, te ñⁿdii díi-ni mee-gã cúu-gã Yá Ndiöxí, te ndècu dava-gã sã nãcuàca ñaha-gã xii-o cùndècu-o ndihi-gá ñi caa ñi quíhíⁿ. ²¹ Te nchóo ñáyiu cùu datná déhe-í, vá quíndáá iní-ndó nchã sã cãchí-yu cùu ndiöxí, chi dícó ndaha cue téé ñuyíu-a ní cuáha nchaa xiãⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèé iní-nã vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ JUÁÁ

Tnúhu Yá Ndiöxí ndihi nàcuáa cuu iní tnáhá-ó

¹ Te yúhú té Juáá tée yìndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, tée-í tnúhu-a ñⁿ núú tütú daquixi-í ndaha yòhó ñaha ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí, te nchaa tnúhu-a cùu-xi tnahá cuèndá cue déhe-n, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, chi ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí. Te ñá díú-ní mèe-í cúú iní ñáhà-í xii-ndo, chi nchaa-ndí nàcuáa sàndáá iní-ndí tnúhu-gá cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo. ² Te cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo chi ndècu ndihi-ndo tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cùndecu-o ndihi tnúhu-áⁿ ni caa ni quíhíⁿ. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dütú Ndiöxí, ndihi núú Dèhe-gá Xítóhó Jesucristú sá ná chindèe ñaha-gá xii-ndo, te coto ñaha-gá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te duha xicáⁿ táhù-í núú-gá chi ndècu ndihi-o tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te cùu iní-ó-gá.

⁴ Te ío cùdíí iní-í, chi ní naníhì-í ñⁿ úú déhe-n, te quidé-yu nàcuáa sànu ichi ñaha tnúhu ndáá dàtná ní táúchíúⁿ mèe Tátá-ó Dütú Ndiöxí. ⁵ Te vitna yòhó ñaha ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí, cächí tnúhu-í xii-n sã xíní ñùhu-xi cuu iní-ó tnàha ñáyiú-o. Te ñá díú ñⁿ tnúhu saa cùu-xi, chi díu-ni tnúhu sá ní ngùndecu ndihi-o ndéé cùtnáhá ní tuha-o ichi Yá Ndiöxí. ⁶ Te núu cùu iní-ó Yá Ndiöxí, te cùu iní-ó tnàha ñáyiú-o dàtná ní cachí méé-gá, te tñi-o nchaa tnúhu càháⁿ-gá. Te ní cachí-gá sá cúú iní-ó-gá, te cuu iní-ó tnàha ñáyiú-o. Te tnúhu-a ní tecú dóho-o ndéé cùtnáhá ní tuha-o ichi-gá.

Cue tée dàndahú tnàha ñáyiú-xi

⁷ Te ío vai ñáyiú dàndahú ñáhá xica cuú-yu ñuyíú-a, te cächí-yu sá ñã ndáá sá Xítóhó Jesucristú ní cuu-gá ñⁿ ñáyiú ndisa. Te nchaa ñáyiú duha càháⁿ dácùandehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. ⁸ Te quíhi iní-ndó sã vã dándahú

ñáhá ñáyiú-áⁿ xii-ndo cuèndá sá vã cuíta chiúⁿ Yá Ndiöxí ní quide-o. Te òré ná quíxí tùcu Jèsús ñuyíú-a te taxi-gá nchaa sá vãha cùu iní méé-gá cundecu ndihi-o.

⁹ Te nchaa ñáyiú dàña tnúhu Xítóhó Jesucristú, te nàtní-yu ingá ichi, ñáyiú-áⁿ ñà túú ndècu ndihí-yu Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyiú ñá túú dàña tnúhu Xítóhó Jesucristú ndècu ndihí-yu Yá Ndiöxí ndihi Déhe-gá Xítóhó Jesucristú. ¹⁰ Te núu véxi ñáyiú núú ndécú-ndó cächí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá, te vá cuãha-ndo tnúhu danèhé ñáhã-yu xii-ndo, te ni vã cuãha-ndõ-yu tnúhu ndee iní cuèndá chiúⁿ quidé-yu. ¹¹ Chi núu na càháⁿ ndihi váha-ndõ-yu, te dàtná tnúhu sá chindèe-ndó-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihi-ná

¹² Te ío vai-gá tnúhu cuíni-í cachí tnúhu-í xii-ndo, dico vá tée-gá-í chi cuíni-í quixi-í núú ndécú-ndó ndàtnúhu-o cuèndá cudíí víhí iní-ó nchãa-o.

¹³ Te nchaa cue déhe cùhú-n, ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí quidé ndèe iní ñáhã-yu xii-n.

TUTÚ CÚÚ ÒNÍ NÍ CADÚHA TÉ JUÁÁ

Càháⁿ váha-yu cuèndá té Gǎyú

1 Te yúhú té Juáá té yìndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, chido tnuní-í tnúhu-a ñⁿ núú tùtú sá cúú-xí yòhó té Gǎyú téé ío cùu iní-í, chi ndècu ndihí-n tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí.

2 Te yòhó téé ío cùu iní-í, xìcáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí sá cùndècu váha-n ñà túú nǎ cumání xii-n, te vá cùhú-n, chi sa nàha-í sá ndécú vǎha-n núú Yá Ndiòxí. 3 Te ío ní cudǎí iní-í òré ní sáá ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te ní cachí tnúhu-yu sá sàndáá ndisa iní-n tnúhu ndáá ðiu-ni tnúhu-gá te tní-n nchaa nacúáa càháⁿ tnúhu-án. 4 Te ío cudǎí iní-í ní níhí-í tnúhu sá ncháá-ní ñáyiú ní sanu ichi-í ichi Yá Ndiòxí ndécú-ní-yu ichi-gá, te quide-ní-yu nchaa nacúáa càháⁿ-gá.

5 Te yòhó téé ío cùu iní-í, ío váha quide-n núú Yá Ndiòxí, chi chindee-n nchaa ñáyiú véxi dava-gá ñuú xìcá, ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí. 6 Te nchaa ñáyiú-án càháⁿ-yu núú tàcá ñáyiú càháⁿ ndihí Yá Ndiòxí iha sá ío cùu iní-n nchaa tnaha ñáyiú-n dàtná càháⁿ Yá Ndiòxí. Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n sǎ cáda ndèe-ni iní-n chindee-n nchaa ñáyiú-án nchaa sá xíní ñùhú-yu ichi. Te núu ducaⁿ na càda-n te quide-n nacúáa cùu iní Yá Ndiòxí, te xínu cuechi-n tnahá-n núú-gǎ. 7 Chi nchaa ñáyiú-án ní tní-yu ichi cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu Jèsús. Te ñá túú tní-yu ni ñⁿ sá sǎñaha ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiòxí. 8 Te núu xǎáⁿ nchoo xìni ñuhu-xi chindee-o nchaa ñáyiú xínu cuechi núú-gǎ ñáyiú càháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ te cutnùní iní-ó sǎ tnàhá-ó xínu cuechi-o ndihí-yu núú-gǎ.

Ñá túú quide váha té Diótrefés

9 Te yúhú ní tendaha-í tutú cuáháⁿ núú tàcá ñáyiú chìñuhú-yu Yá Ndiòxí, dico ñⁿ téé ndècu-án nání-dě Diótrefés, te ñá sàndáá iní-dé nchaa tnúhu

càháⁿ-í, chi cuíní-dé cunuu-dě núú-yu.

10 Te òré quixi-í te cada ndáá-ó nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-dé cuèndá-í. Te ñá díú-ní xǎáⁿ quidé-dě, chi nchaa ñáyiú véxi ingá ñuú càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ñá túú càháⁿ ñáhá-dě vehe-dé, te ní ñá dáñá-dé càháⁿ ndihí ñaha dàva-gá ñáyiú xii-yu. Te nchaa ñáyiú cuíní càháⁿ ndihí ñaha xii-yu, te quèñuhu ñaha duuⁿ-ni-dé ñá dáñá-gǎ-dé níhí tnáhá-yu ndihí nchaa ñáyiú tàcá dácúaha tnúhu Yá Ndiòxí.

11 Te yòhó téé ío cùu iní-í, vá cùndècu-n ichi cuehé ichi duha dàtná quidé nchaa dava-gá ñáyiú, cada-n mèe-ni sá vǎha. Chi nchaa ñáyiú quide váha ndécú-yu ichi Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiú quide nchaa sá cuèhé sá dúhá ñà túú ndécú-yu ichi Yá Ndiòxí.

Nchaa ñáyiú càháⁿ váha-yu cuèndá té Demètriú

12 Te nchaa ñáyiú càháⁿ váha-yu cuèndá té Demètriú, chi quide ndáá-dé dàtná càháⁿ Yá Ndiòxí. Te tnàhá yúhú càháⁿ-í cuèndá-dé sá ío váha quide-dé, te nchòhó sa nàha-ndo sá yùhú càháⁿ ndáá-í.

Tnúhu ndée núú ní ndihí-ná

13 Te vǎi-gá tnúhu cuíní-í cachí tnúhu-í xii-n ni cùu, dico ñá ní tèe-gá-í, 14 chi cuíní-í quixi ndihí-í, te càháⁿ-ó núú núú-ó.

15 Te ío cada ndee iní, te xìcáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí sá ná cùndècu váha-n ñà túú nǎ cuu cundècu-n. Te nchaa cue ñáyiú xíní tnáhá ndihí-o ndècu iha quide ndee iní ñáhá-yu xii-n. Te yòhó cúñaha-n nchaa ñáyiú xíní tnáhá ndihí-í ndécú xǎáⁿ ná càda ndee iní-yu. Te ío cada ndee iní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ JUDÁS

*Té Jùdás cádüha-dé tutú quíhíⁿ
ndaha ñáyiú ní cachí Yá Ndiöxí nduu
cuèndá-gá*

¹ Yúhú té Jùdás ñaní té Jàcobó xínú cuèchi-í núú Xítohó Jesucristú, te cadúha-í tutú-a sá cúú-xí nchòhó ñáyiú ní cachí Yá Ndiöxí Yaá cúú Tátá-ó nduu cuendá-gá, ñáyiú ío cùu iní-gá. Te dàtná-ni xìto ñaha-gá xii-ndo vitna ñu-ni ducaⁿ còto ñaha-gá xii-ndo ndéé ná sàá nduu quèxi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. ² Te xìcáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí sá ïo-gá ná chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te na cùtnuní-gá iní-ndó sá ïo cùu iní ñáhá-gá xii-ndo, te ducaⁿ ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

*Ñáyiú ñá túú càháⁿ tnúhu ndáá
tnúhu Yá Ndiöxí
(2 Pedro 2:1-17)*

³ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, ducaⁿ-ni ïo sàni iní-í cadúha-í ñⁿ tutú sá cúú-xí-ndó cuèndá danèhé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ní cuu ní naníhí táhù-ó dico ñá túú cadúha-í, dico vitna quide cuendá-í sá xíní ñuhu-gá-xi càháⁿ-í núú tütú-í sá nchòhó ío cundehe-ndo tnúhu càháⁿ-ndó ndíhi ñáyiú, te càháⁿ-ndó nàcuáa nduu tnúhu sàndáá iní mée-ndó, chi ñu-ni tnúhu-áⁿ ní càháⁿ Yá Ndiöxí sá cúú-xí nchàa ñáyiú ndècu ichi-gá. Te vitna ñá túú-gá ná tnúhu càháⁿ-gá sá cúú-xí-yu, chi sa ní càháⁿ duuⁿ-gá. ⁴ Te duha càháⁿ-í núú tütú-a sá cúú-xí-ndó, chi nihí-í tnúhu sá xìcá cùu ñáyiú chìtnahá ñáhá xii-ndo, te ni ñà túú xíní-ndó ñá ñáyiú cùú-yu, te ñáyiú-áⁿ cùú-yu ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii Yá Ndiöxí. Te ñⁿ xichi núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi sá ñáyiú-áⁿ quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te ñu-ni ñáyiú-áⁿ càchí-yu sá ïo váha iní Yá Ndiöxí ñuu xíáⁿ cuu-ni cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te dàquee tíhù-yu Yá Ndiöxí Yaá ío cùnuu, ndíhi Xítohó Jesucristú.

⁵ Te nchòhó sa xíní váha-ndo nàcuáa ní quide Yá Ndiöxí ndéé sanaha dico dándacu iní ñáhà-í xii-ndo, chi dàvá-áⁿ ñí queñuhu-gá ñáyiú isràél nàcióⁿ Ègiptú, te dava ñáyiú-áⁿ ñà túú ní sàndáá iní ñáhà-yu xii-gá te ní dánáá ñàha-gá xií-yu. ⁶ Te nchaa espíritú ñá túú ní cuíní cada ndáá cunu cuechi núú Yá Ndiöxí ní quee-xi núú ndécú-xí, te mee-gá ní sadí nihnu ñaha-gá xii-xi ñⁿ xichi núú néé te vá càcu-xi, chi sáá nduu te nayáha-xi cundecu-xi núú ùhú núú ndàhú ñi caa ñi quíhíⁿ. ⁷ Te dándacu iní ñáhá tucu-í xii-ndo nàcuáa ní yáha ñáyiú ñuu Sòdomá, ndíhi ñáyiú ñuu Gòmorrá, ndíhi nchaa ñáyiú ñuu ní cáa yatni xíáⁿ, chi tnàhá-yu ñá túú ní quide váha-yu dàtná ní quide nchaa cue espíritú-áⁿ. Chi cue téé ní xóo càháⁿ ndíhi tnàha ndi mee-güedé, te ñu-ni ducaⁿ ñí xóo cada cue ñáyiú ñíhi tucu. Te sá dúcáⁿ ñí quidé-yu núú ní dányóyó Yá Ndiöxí ñuhú ñuu-yu ní dánáá ñàha-gá xií-yu. Te xíáⁿ cùtnuní iní-ó sá nchàa ñáyiú ñá túú cuíní cada váha núú-gá quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú ñi caa ñi quíhíⁿ.

⁸ Te ñu-ni ducaⁿ quide ñáyiú chìtnahá ñáhá xii-ndo cuíní-yu dandàhú ñáhà-yu, chi càchí-yu sá dàcòto ñaha saní-yu nàcuáa cadá-yu, núú xíáⁿ nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu sá cúú-xí yiqui cuñú-yu, te dàquee tíhù-yu nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí cada-o, te càháⁿ úhú-yu cuèndá nchaa espíritú cùnùu. ⁹ Te mee espíritú cùnùu-gá xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí nání Mìguél ní nàá-xi ndíhi sácúhná cuèndá yiqui cuñú ndíhi Moisés. Te espíritú-áⁿ ñà túú ní cùyí-xi càháⁿ úhú-xi sácúhná-áⁿ, chi ní xáhaⁿ-ni-xi: “Mee Yá Ndiöxí ñáhá-gá te núú nása cada ñaha-gá xii-n”, duha ní xáhaⁿ-xi. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ dandàhú ñáhá xii-ndo-áⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuèndá nchaa sá vátá cùtnuní-gá iní-yu nása nduu, te quidé-yu dàtná quidé cuè quiti chi cue quiti-áⁿ quidé-güèdi nání véxi iní-güèdi, te ni ñà túú cùtnuní iní-güèdi

nchaa sá quidé-güedi. Te ducaⁿ sá tnahá-xi cùu-yu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá vëxi iní-yu quidé-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu xiáⁿ tá xíta nihnú-yu cuáháⁿ.

11 Te ndàhú ní cuú-yu chi ío ndohó-yu!, chi quidé-yu dàtná ní quide ndíi Càin. Te nándi sá quidè-yu cuendá sá cuìní-yu díhúⁿ dàtná ní xóo cada ndíi Bàlaám. Te ío cùu sáá iní-yu núú Yá Ndiöxí dàtná ní xóo cada ndíi Còré, núu xiáⁿ tá xíta nihnú-yu cuáháⁿ.

12 Te dìcò sácáⁿnúú sàha ñàhá-yu xii-ndo òré nátàcá-ndó quide-ndo vico chiñuhu-ndo Yá Ndiöxí. Te òré xéxi ndíi ñàhá-yu xii-ndo te mee-ni sá cúu-xí mèe-yu quide cuendá-yu, te ñá túú nèhé-yu sá yíñuhu núú Yá Ndiöxí. Te cùu-yu dàtná ñⁿ vícò sá cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ te ñá túú dáu nchídó-xí, ducaⁿ sá tnahá-xi cùu-yu. Te cùu tucú-yu dàtná ñⁿ yutnu vídí sá ñà túú tnahí cùuⁿ sávídí-xi, te nchaa yutnu ducaⁿ ñà túú cùuⁿ sávídí-xi te tñuhu-güedé ndéé yóho-xi te xihí duuⁿ-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu, chi ñá túú quide váha-yu.

13 Te cùu tucú-yu dàtná ndute làmár, chi ndute-áⁿ òré càndá-xi te quecòo tíñú-xi ñⁿ xio. Te cùu tucú-yu dàtná ñⁿ chódíní cuáháⁿ-dì duha cuáháⁿ-dì dàcáⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu, chi ñá túú cuìní-yu cada váha-yu. Te ñáyíu-áⁿ daquìhíⁿ ñàhá Yá Ndiöxí xii-yu ñⁿ xichi núú néé núú sá ndecu túha cundecú-yu ni caa ni quíhíⁿ.

14 Te ndíquínⁿ yává ndíi Àdán téé cùu usá ní xínani Ènóc ní dácáhu iní ñàhá Yá Ndiöxí xii-dé ní cáháⁿ-dé diu-ni cuendá nchaa ñáyíu-áⁿ. Te ní cachí-dé: “Na cachí tñuhu-í xii-ndo sá Yá Ndiöxí quixi-gá ndíi cuèhé víhí espíritú xínú cuèchi núú-gã. 15 Te dàvá-áⁿ cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyíu te daquìhíⁿ-gá nchaa ñáyíu ndècu ichi cuèhé ichi duha núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ càda ñàha-gá xii-yu, chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te càháⁿ úhú ñàhá-yu xii-gá”, duha ní cachí te Ènóc. 16 Te ñáyíu-áⁿ ío yica iní-yu chi ñá túú ndùu vétú iní-yu nacuáa ndècú-yu ñuyíu-a, te

sãtnuhú-yu tñaha ñáyíu-yu te mee-ni sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu quidé-yu, te quide cahnú-yu mèe-yu, te mee-ni càháⁿ váha-yu núú tñaha ñáyíu-yu cuendá cuìní-yu sá cáda váha ñaha ñáyíu-áⁿ xii-yu.

Té Jùdás càháⁿ-dé dóho ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiöxí

17 Te nchòhó ñáyíu ío cùu iní-í, càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá ío cuhuⁿ iní-ndó tñuhu sá sá ní dánèhé ñàhá cuè téé ní tendaha Xítóhó Jesucristú càháⁿ tñuhu-gá núú ñáyíu. 18 Te sa naha-ndo sá ní cachí-güedé sá cùmání-gã quixi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyíu-a, te coo ñáyíu càháⁿ cuèhé càháⁿ duha cuendá tñuhu-gá. Te ñáyíu-áⁿ cadá-yu mee-ni sá cuèhé sá dúhá vëxi iní mèe-yu. 19 Te ñáyíu-áⁿ cùu-yu ñáyíu càháⁿ nándi tñuhu sá ñà túú nándíi cuendá sá vã cúu ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo, te mee-ni sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-yu, te ñá túú ndècu ndíhí-yu Espíritú Yá Ndiöxí.

20 Te nchòhó ñáyíu ío cùu iní-í, ío dacuàha-ndo tñuhu Yá Ndiöxí sá ní sãndáa iní-ndó cuendá ducaⁿ cùu cuèhnu nihnu-ndo ichi-gá quíhíⁿ, te cáháⁿ ndíi-ndo Yá Ndiöxí nacuáa dàcahu iní ñàhá Espíritú-gá xii-ndo.

21 Te ío coto-ndo mèe-ndo cundecu-ndo cuendá cuu váha iní ñàhá Yá Ndiöxí xii-ndo, te cundetú-ndo sáa nduu quixi Xítóhó Jesucristú ñuyíu-a nacuaca ñaha-gã xii-ndo cundecu-ndo ndíi-gá ni caa ni quíhíⁿ, chi Yaá-áⁿ ío cundahú iní ñàhá-gã xii-o.

22 Te ñáyíu sàni ñⁿ sani úú iní-xi cùñaha-ndo xii-yu nacuáa cadá-yu cundecú-yu ichi Yá Ndiöxí. 23 Te nchaa ñáyíu ta xíta nihnu ñuhu ichi cuáháⁿ núú ùhú núú ndàhú, ío cundíhí iní-ndó cùñaha-ndo xii-yu tñuhu Yá Ndiöxí cuendá sá ná cacu nihnú-yu, te cundàhú iní-ndó-yu, te quíhí iní-ndó vã cáda-ndó tnahá-ndó nacuáa quidé-yu, chi daquèe tíhú-ndó nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu-áⁿ.

Nacuáa ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndiöxí

24 Te Yá Ndiöxí chindee ñàha-gá xii-ndo cuendá sá vã cundècu-ndo

ichi cuehé ichi duha, te cunduu ndoo cunduu nine iní-ndó càndeca ñaha-gá xii-ndo quíhíⁿ cundecu-ndo nũú ïo váha càa ndecu-gá, te ío cudíí iní-ndó. ²⁵ Te Yá Ndiöxí ío ndècu ndihí-gá nchaa sá xini tnùnì-gá te diu-gá ní dácăcu nihnu ñaha-gă xii-o nũú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ nĩ quide ñaha-gă xii-o chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú. Te ío ndacáⁿ táhú-ó nũú Yă Ndiöxí, chi ío càhnu cuu-gá ndécú-gă táxí tnùnì-gá, te súúní vâha iní-gá, te ndàcu-gá quidé-gă nchaa sá vâha, te ducaⁿ-ni ïo càhnu cuu-gá ndéé cútnàhá vátá ngăva-gá ñuyíú, te ducaⁿ-ni ïo càhnu cuu-gá ndéé vitna, te diu-ni ducaⁿ ïo càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ, duha xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó nũú-gă. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

NCHAA SÁ NĪ XINÍ TÉ JUÁÁ NDIHI NCHAA SÁ NĪ TECÚ DÓHO-DÉ

Xítoho Jesucristú xáhaⁿ-gã xii té Juáá nchaa nàcuáa cada-xi ñuyú

¹ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii Xítoho Jesucristú nchaa sá tá cüyatni vií-nã cada-xi ñuyú-a cuendá sá cũñaha-gã xii cue tée xínu cuechi núú-gã, te Xítoho Jesucristú ní tendaha-gã ñⁿ espíritú xínu cuèchi núú-gã ní quixi-xi ní cachí tnúhu-xi nchaa tnúhu-án xii yúhú té Juáá tée xínu cuechi núú-gã, te nchaa tnúhu-án ndéé núú tütú-a. ² Te yúhú cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndiöxí, te cáháⁿ ndáá tucu-í cuendá Xítoho Jesucristú, ndihi cuendá nchaa sá nĪ xini-í.

³ Te váha táhú ñáyiú dàcuaha nchaa tnúhu ndéé núú tütú-a, te váha tucu táhú ñáyiú ndédóho, te váha tucu táhú nchaa ñáyiú tnĪ nacuáa cáháⁿ-xi, chi sa ta cüyatni vií-nã nduu càda-xi nchaa nacuáa cáháⁿ-xi.

Té Juáá cádüha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ndi usá xichi cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí

⁴ Te yúhú té Juáá cádüha-í tutú daquixi-í ndi usá xichi núú ndécú nchòhó ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ndécú dīstrítú Àsiá. Te mee-gã ná chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo. Te cuèi ndéé sanaha ñi-ni-gá ndécú, te ñi-ni-gá ndécú cuèi vitna, te ducaⁿ-ni cūndecu-gá cuèi ndéé núú cuaháⁿ núú vĕxi, te ñi-ni ducaⁿ ío na chindee chitúu ñaha ndi usá cue espíritú ndécú núú-gã xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo. ⁵ Te ñi-ni ducaⁿ na càda tucu Xítoho Jesucristú, te ñi-ni-gá cúú-gã Yaá cáháⁿ ndáá, te ñi-ni-gá ní xihí-gá te díhna-gá ní ndoto, te dātñuní ndéé cuèé-gá te ndoto cue ñáyiú ní xihí, te ñi-ni-gá táxí tnūnī-gá nchaa cue tée yīndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ñuyú-a. Te ío cūu iní ñáhá-gã

xii-o, te mee-gã ní sati níñi-gã te ní xihí-gá núú cūrúxí sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, te ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ó, ⁶ te vitna ní quide ñaha-gã xii-o dātñá cue tée yīndaha ñáyiú, te ní quide ñaha tūcu-gá xii-o dātñá cue dūtú xínu cuèchi-o núú Tātá-gã Dūtú Ndiöxí. Te vitna nchaa-o chí ná cächí-ó sã ío cāhnu cuu Xítoho Jesucristú, te ío cūnuu-gá, te ducaⁿ-ni na cūnuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cūnduu.

⁷ ;Te cundehe-ndo àndi! Chi ichi xití vícú quixi Xítoho Jesucristú, te nchaa ñáyiú ndècu ñuyú-a quini ñáhá-yu xii-gá, te tnáhá nchaa ñáyiú ñi-ni cūu ndihi ñáyiú ní dánicuehé ñáhá xii-gá quini ñáhá-yu, te nchaa ñáyiú xīndecu nihií ñuyú, ñáyiú ñá túú cūu váha iní ñáhá xii-gá ndihú iní-yu òré quini ñáhá-yu xii-gá, te ndáá sá dúcáⁿ càda-xi.

⁸ Te Yá Ndiöxí cächí-gá: “Yúhú ío cūnuu-í chi ñi-í sa ndècu ndéé cūtnáhá ní ngáva ñuyú, te ñi-ni-í cūndecu ndéé ná sã nduu nà-xi ndihi nchaa sá ío, chí yúhú cūndecu-í ni caa ni quíhíⁿ”, duha cächí Yá Ndiöxí Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá váha. Chi ñi-ni-gá sa ndècu ndéé cūtnáhá ní ngáva ñuyú, te ñi-ni-gá ndécú-gã vitna, te ducaⁿ-ni cūndecu-gá ni caa ni quíhíⁿ.

Té Juáá ní xini-dé Xítoho Jesucristú Yaá ío cūnuu

⁹ Te yúhú té Juáá té ndècu ndihi-ndo ichi Xítoho Jesucristú, tnáhá-í ndóhó-í cuendá-gá dātñá ndóhó-ndó, te tnáhá-í nduu táhú-í cūndecu ndihi ñaha-í xii-ndo núú ndécú Yá Ndiöxí táxí tnūnī-gá. Te ío quide cahnu iní-ó cuèi nándi yáha-o ndècu-o sá cuendá Xítoho Jesucristú. Te yúhú ní ngava-í vecaá ñi-ñuú nání Pātmós, te ñuú-án cáá xití ndute lámár. Te ducaⁿ ñi-ñuú cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxí, te cáháⁿ váha-í cuendá Xítoho Jesucristú. ¹⁰ Te ñi-ñuú nduu ndumíngú nduu nātacá-ó chíñuhu-o Yá Ndiöxí ní quide ñaha Espíritú-gá xii-í nàcuáa cächí iní-xi, te

ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ ìⁿ sá nǐ cáháⁿ ndàa sàtá-í te dàtná níhi cáháⁿ ìⁿ cútú ducaⁿ níhi ní cáháⁿ-xi. ¹¹ Te càchí sá cáháⁿ-áⁿ:

—Yúhú sa ndècu-í ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyíú, te ñi-í cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihì nchaa sá ìó, te chido tnùnì-n ìⁿ núú tütú sá ná dànehé núú ñáhà-í xii-n, te daquìhìⁿ-n tütú-áⁿ ndi ùsá xichi núú xĩndecu cue ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí xĩndecu distritú Àsiá, ndaha ñáyiu ñuú Éfesú, ndaha ñáyiu ñuú Èsmirná, ndaha ñáyiu ñuú Pèrgamú, ndaha ñáyiu ñuú Tiàtirá, ndaha ñáyiu ñuú Sàrdís, ndaha ñáyiu ñuú Filàdelfiá, ndaha ñáyiu ñuú Laodiceá, nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ daquìhìⁿ-n tütú-áⁿ ndahá-yu —càchí sá cáháⁿ-áⁿ.

¹² Te ní nchócuñhu-í ndéhè-í nǔu ná cúú sá cáháⁿ-áⁿ, te ní xiní-í xĩnutnì ùsá tnàhá sá nǐ cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ sá ndéé dité-xi, te núú dité-xi-áⁿ yĩndodo ìⁿ caa candíl. ¹³ Te cuádava tnuú nchaa xǐáⁿ ní xiní-í nǔtnì Yá cáá dàtná cáá nchàa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a, te ñihnu-gá ìⁿ dóó cání càa-xi ndéé núú sàhá-gá, te yĩdúcúⁿnuu ìⁿ sìncúú ní cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ pèchú-gá. ¹⁴ Te idi díquí-gá cuìxíⁿ quiyí dàtná cuìxíⁿ idi dava mbèé, àdi yúhá sá quée òré quidé vǐxiⁿ-xi, te tĩnùu-gá quidé-xí dàtná quidé-xí òré sàá itá ñuhú. ¹⁵ Te sàhá-gá súúní dàtásaⁿ-xi dàtná dàtásaⁿ sá nání bròncé òré càyú-xi ducaⁿ dàtásaⁿ-xi sàhá-gá, te dǒndaha tnúhu càháⁿ-gá quidé-xí dàtná quidé-xí dǒndaha titní víhí yǔte. ¹⁶ Te xio ndaha cùha-gá nùndàha-gá úsá tnàhá chódíní, te mei yùhu-gá quéné ìⁿ yuchí cáhnú ndéé úú xio núú-xi, te núú-gá quidé-xí dàtná quidé-xí nǔu nchĩcanchii òré súúní ngòyo cahni.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ càa Yáá-áⁿ nǐ xiní-í nǔu xǐáⁿ ní yúhú-í ní nduá-í núú-gá, te ní cuu-í dàtná ìⁿ téé ní xǐhí sá dúcáⁿ ìó ní yúhú-í, dico mee-gá ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha cùha-gá núú yĩquì cùñú-í, te ní cachí-gá:

—Vá yúhú-n, chi ñi-í yúhú sa ndècu-í ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyíú,

te ñi-í yúhú cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihì nchaa sá ìó. ¹⁸ Te yúhú cúu-í Yáá ní xǐhí te ní ndoto-í, te vitna ndècu vívù-í, te ducaⁿ-ni cundecu-í ni caa ni quíhìⁿ. Te yúhú cùnùu-í núú nchàa ñáyiu ní xǐhí te ñi-í cùnùu-í núú ndécú-yu. ¹⁹ Te chido tnùnì-n nchàa sá nǐ xiní-n-áⁿ ìⁿ núú tütú, ndihì nchaa nàcuáa cùu vitna, ndihì nchaa sá cádá-xí ndéé núú cuáháⁿ núú vèxi-gá. ²⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-n nàcuáa quée-xi ndi usá chódíní nǐ xiní-n yòtnì-í xio ndaha cùha-í, ndihì nàcuáa quée-xi ndi usá sá nǐ cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ, sá ndéé dité-xi te yĩndodo ìⁿ caa candíl núú dité-xi-áⁿ. Te ndi ùsá chódíní-áⁿ, xǐáⁿ cúú-xí sá cútñùnì iní-ó sá ndécú ùsá cue téé xĩnu cuechi núú Yá Ndiöxí, te ndi ùsá cue téé-áⁿ ndécú-güedé ndi ùsá xichi núú ndécú ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí. Te cuendá ndi ùsá sá ndéé dité-xi-áⁿ, xǐáⁿ cúú-xí sá cútñùnì iní-ó sá ndécú ùsá xichi ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí —duha càchí Yáá cáháⁿ-áⁿ.

2

Tnúhu sá cúú-xí ñáyiu xĩndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú

¹ Te ní cachí tucu Yáá cáháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùnì-í nchaa tnúhu sá vítná cáháⁿ-gá ìⁿ núú tütú, te tendaha-í quíhìⁿ ndaha téé xĩnu cuechi núú Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú sá cúú-xí cue ñáyiu xĩndecu ichi-gá ndécú ñuú-áⁿ, te duha ní cachí-gá: “Yúhú cúu-í Yáá nùndàha úsá chódíní xio ndaha cùha-í, te xica cuu-í núú ndécú ndi usá sá nǐ cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ, sá ndéé dité-xi te yĩndodo ìⁿ caa candíl núú dité-xi. ² Te yúhú xiní-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiu xĩndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú, te xiní-í sá ìó ndècu ndee-ndo quide chiuⁿ-ndo cuendá-gá, te ìó quide cahnu iní-ndó ndècu-ndo quide-ndo chiuⁿ-gá. Te xiní-í sá ñà túú tnàhí tnàhá iní-ndó nàcuáa quide nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te xiní tucu-í sá xító ndéé-ndó cue téé càchí sá nǐ tendaha-í véxi cáháⁿ tnúhu-í te ñá ndàá sá cáháⁿ-güedé tnúhu-í, te ducaⁿ te cùtnunì iní-ndó sá

ñã ndáá sá càháⁿ-güedé tnúhu-í. ³ Te xini tucu-í sá ïo ndòho-ndo quide-ndo chiuⁿ cuendá-í, te ducaⁿ ïo quide cahnu iní-ndó cuèi nándi yáha-ndo, te ñá túú cùu dusaⁿ-ndo quide-ndo chiuⁿ-án. ⁴ Dico ñá túú cùu váha iní-í chi nchòhó ñá túú-gã quidé-ndó datná ní xóo cada-ndo cùtnàhá vitna cùu vii-ni ní sándáá iní ñáhá-ndó xii-í, chi vitna ñá túú-gã cúú iní ñáhá vihi-ndo datná ní xóo cada-ndo dàvã-án. ⁵ Te chí dándacu iní nàcuáa ní xóo cada-ndo cùtnàhá vitna cùu saa ní sándáá iní ñáhá-ndó xii-í, te ndixi cuèchi iní-ndó sã ñà túú-gã quidé váha-ndo ndècu-ndo vitna, te nucuíta saa tucu-ndo cada-ndo datná ní xóo cada-ndo ndéé díhna. Te nchòhó cada iní-ndó sã ndécú ndihi-ndo ìⁿ sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ, sá ndéé dité-xi te yindodo ìⁿ caa candíl núú dité-xi. Te núú vá ndíxí cuèchi iní-ndó nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ña, te quixi-í xocàni-í xiãⁿ, te ducaⁿ sãtnahá-xi cada ñaha-í xii-ndo te núú vá ndíxí cuèchi iní-ndó nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te ducaⁿ te vá yoo-gã nàtacá chiñuhu ñaha xii-í ñúú-ndó. ⁶ Dico quide váha-ndo ìⁿ xichi chi dàquee tihú-ndó nchaa sá quidé cuè ñáyiú cùu nicolaitás, te yúhú tnàhá-í dáquee tihú-í nchaa sá quidé ñáyiú-án. ⁷ Te nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xãhaⁿ-í xii Espiritú Yã Ndiõxí xãhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gã xĩndecu nchaa xichi. Te duha ndùu tnúhu xãhaⁿ-í xii Espiritú-gã xãhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá núu na càda ndee iní-yu yáha-yu nándi sá ná yáha-yu sá cuendá-í, te yúhú cada-í te nduu táhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yã Ndiõxí, duha xãhaⁿ-í xii Espiritú-gã cúu-xi ñáyiú”, duha càchí Yáá càháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án ní chídó tnùn-í sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Èsmirná.

Tnúhu sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Èsmirná

⁸ Te ní cachí tucu Yáá càháⁿ-án xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vitná càháⁿ-gã ìⁿ núú tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xĩnu cuechi núú

Yã Ndiõxí ndécú ñúú Èsmirná sá cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gã ndécú ñúú-án, te duha càchí-gã: “Yúhú ndécú-í ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú, te ñu-ni-í cundecu-í ndéé ná sã nduu nãa-xi ndihi nchaa sá ïó, te ñu-ni-í ní xihí te ní ndoto-í ndécú-í vitna. ⁹ Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchòhó ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Èsmirná. Te xini-í sá ïo ndòho-ndo ndecu-ndo sá cuendá-í, te xini tucu-í sá ïo ndàhú-ndó dico cùu-ndo ñáyiú xĩndecu váha núú Yã Ndiõxí. Te xini tucu-í sá ïo càháⁿ cuèhé ñáyiú isràél cuendá-ndó, dico ñá túú quidé-yu nàcuáa tàú-yu cada-yu sá cúú-yu ñáyiú isràél, chi cùú-yu ñáyiú xĩnu cuechi mee-ni núú sàcuíhná. ¹⁰ Dico nchòhó vá yúhú-ndó cuèi nándi cùu nchaa sá ná ndòho-ndo cuendá-í, chi sàcuíhná cada-xi te ngava dáva-ndo vècaá, te ducaⁿ càda-xi chi cuini-xi coto ndéé ñáhá-xi xii-ndo núú ndisa sá vá ná tühú iní-ndó sã nchicúⁿ nihnu-ndo ichi Yá Ndiõxí. Te ndòho-ndo ùxí nduu dico vá dáñá ndéé-ndó càncicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-gã cuèi na cùú-ndó sã cuendá-gã, te yúhú cada-í te nduu táhú-ndó cundecu-ndo ndihi-gã ní caa ní quíhíⁿ. ¹¹ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xãhaⁿ-í xii Espiritú Yã Ndiõxí xãhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gã xĩndecu nchaa xichi, te duha ndùu tnúhu xãhaⁿ-í xii Espiritú-gã xãhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá núu na cùndee iní-yu yáha-yu nándi sá ná yáha-yu sá cuendá-í te vá cuíta nihnú-yu na sã nduu cuíta nihnu nchaa dáva-gã ñáyiú, duha xãhaⁿ-í xii Espiritú-gã cúu-xi ñáyiú”, duha ní cachí Yáá càháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án ní chídó tnùn-í sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Èsmirná.

Tnúhu sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Pèrgamú

¹² Te ní cachí tucu Yáá càháⁿ-án xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vitná càháⁿ-gã ìⁿ núú tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xĩnu cuechi núú Yã Ndiõxí ndécú ñúú Pèrgamú sá cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gã ndécú ñúú-án, te duha càchí-gã: “Yúhú cúú-í

Yaá néhé ñⁿ yuchí cání te ndèé úú xio núú-xi. ¹³ Te yúhú xìní-í nchaa nàcuáa quìde nchohó cue ñáyiú xñdecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñúú Pèrgamú, te xìní tucu-í sá ndécú-ndó nùú ïo cùnuu yucu ñávàha, te ñá túú dàña ndeé-ndó nchìcúⁿ nihnu-ndo ìchi-í, te ducaⁿ ïo sàndáá iní ñáhá-ní-ndó xii-í, te ñiú-ni ducaⁿ ní quide-ndo cùtnàhá ní sahani-güedé té Àntipás núú ndécú-ndó ñiú-ni núú dúcáⁿ ïo cùnuu yucu ñávàha. Te ndíi-áⁿ ní quide ndáá ndíi ní xñdecu ndíi ichi-í chi ní cáháⁿ vaha ndíi cuèndá-í. ¹⁴ Dico ñá túú cùu vaha iní-í cuèndá ñⁿ úú sá quidé-ndó, chi ndècu ndíhi-ndo ñáyiú nchìcúⁿ nihnu-ni nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Bàlaám. Chi ndíi-áⁿ ñá túú ní quide vaha ndíi chi ní dácáhu iní ndíi ñngá téé ní xñnani Bàlác nàcuáa cada-dé canu ichi-dé cue ñáyiú isràél ñngá ichi sá ñá túú vaha, chi ní xáhaⁿ tē Bàlác-áⁿ xii-yu sá cáxi-yu nchaa sá ndúú tǎhú nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyíú-a ñanani ñáyiú ndiòxí te ñá ndáá sá ndiòxí cúú-xí, te ní dácáhu iní ñáhá-dē xii-yu sá cùndécú-yu ichi dñí iní. ¹⁵ Te ndècu ndíhi tucu-ndo ñáyiú nchìcúⁿ nihnu sá dácuàha cue ñáyiú cùu nicolaitás. Te nchaa sá dácuàha ñáyiú-áⁿ dáquèe tíhù-í, ¹⁶ te nchòhó chí dándixi cuèchi iní sá ñá túú quide vaha-ndo ndècu-ndo, chi núú ñáhá te quixi-í nàá-í ndíhi cue ñáyiú-áⁿ ndíhi yuchí cání sǎ quéné yùhu-í. ¹⁷ Te nchaa nchòhó cada cuèndá vaha-ndo nàcuáa xǎhaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndiòxí xǎhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xñdecu nchaa xichi. Te duha ndùu tnúhu xǎhaⁿ-í xii Espíritú-gá xǎhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá nùu na càda ndee iní-yu yáha-yu nándi sá ná yǎha-yu sá cuèndá-í, te yúhú cuáñaha-í sá ndúú yùhu xii-yu caxí-yu ñⁿ sá vátá quini-gá-yu caxí-yu. Te xǎⁿ cúú-xí mànáá sá ní xóo caxí cue ñáyiú ní xñdecu ndéé sanaha, te cuáñaha tucu-í ñⁿ caa yúú cuixín xii-yu, te núú yúú-ǎⁿ cundeé ñⁿ ñiú saa. Te ñiú-áⁿ vǎ yòo tnàhí xìní chi ñⁿ ñiú ní ñáyiú na quèheⁿ cuèndá ñiú-áⁿ quini-yu, duha xǎhaⁿ-í xii Espíritú-gá cúu-xi ñáyiú”, duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa

tnúhu-áⁿ ní chídó tnùní-í sá cúú-xí ñáyiú xñdecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñúú Pèrgamú.

Tnúhu sá cúú-xí cuè ñáyiú xñdecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñúú Tiàtirá

¹⁸ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùní-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá ñⁿ núú tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha tēe xñnu cuechi núú Yá Ndiòxí ndécú ñúú Tiàtirá sá cúú-xí cuè ñáyiú xñdecu ichi-gá ndécú ñúú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Déhe Yá Ndiòxí, te càa tñuu-í dàtná cáá itá ñuhú, te sáhà-í cáá dàtná cáá sǎ nání bròncé òré ñuhú-xí nùú ñuhú càyú-xi. ¹⁹ Te yúhú xìní-í nchaa nàcuáa quìde nchohó ñáyiú xñdecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñúú Tiàtirá. Te xìní tucu-í sá ïo cùu iní-ndó Yá Ndiòxí te sàndáá iní-ndó-gǎ. Te xìní tucu-í nàcuáa ndùu chiuⁿ quide-ndo sá cúú-xí-gǎ. Te xìní tucu-í sá ïo quide cahnu iní-ndó cuèi nándi cùu sá yǎha-ndo ndècu-ndo. Te xìní tucu-í sá ïo-gá ndúcú ndèe-ndo quide vaha-ndo vítna dacúxí cùtnàhá vítna cùu saa ní sàndáá iní-ndó Yá Ndiòxí. ²⁰ Dico ñá túú cùu vaha iní-í cuèndá ñⁿ sá quidé-ndó, chi ñá túú tnàhí ná sání iní-ndó ndècu ndíhi-ni-ndo ñáyiú nchìcúⁿ nihnu nchaa nàcuáa dànehé ñáhá ñàha nani Jezabél. Te ñàha-áⁿ càchí-aⁿ sá càháⁿ-aⁿ tnúhu Yá Ndiòxí dico ñá ndáá sá càháⁿ-aⁿ tnúhu-gá, te cuáháⁿ-aⁿ dándahú-aⁿ nchaa ñáyiú xñnu cuechi núú-í ndíhi nchaa sá dánhé ñáhá-áⁿ cuèndá cundécú-yu ichi dñí iní, te caxí-yu nchaa sá ndúú tǎhú nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyíú-a ñanani ñáyiú ndiòxí te ñá ndáá sá ndiòxí cúú nchaa xǎⁿ. ²¹ Te ní cuu vǎi nduu ta dacaca-í ndécú-áⁿ cuèndá ndixi cuèchi iní-aⁿ sá ñá túú quide vaha-aⁿ ndècu-aⁿ, te cuèi ducaⁿ quide-í dico ñá túú cuini-aⁿ dàña-aⁿ ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá quide-aⁿ. ²² Te vítna yúhú ïo dandòho-í-aⁿ chi tñí ñàha cuèhé xii-aⁿ, te ñiú-ni ducaⁿ ïo dandòho-í nchaa ñáyiú quide datná quidé-áⁿ te núú vǎ ndíxí cuèchi iní-yu sá ñá túú quide vaha-yu ndécú-yu, te dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ²³ Te nchaa ñáyiú cùndíhi ñàha xii ñàha-áⁿ cahni-í-yu, te ducaⁿ te nchòhó ndíhi

dava-gá nchaa ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú nchaa xichi cutnuni iní-ndó ndihí-yu sá yúhú cúu-í Yaá xíní ndáá nchaa nàcuáa sàni iní ñáyiú, ndihí nchaa nàcuáa quide-xi iní-yu. Te nchòhó nàcuáa nduu sá quidé-ndó ñáyiú ñá túbú Tiàtirá, ñáyiú ñá túbú nchìcúⁿ nihnu nàcuáa dànehé ñáhá ñàha nani Jezabél-án ñà túbú xíní-ndó nã cúu sá càchí ñáyiú nduu yuhu dachá iní ñáhá yùcu ñávàha. Te nchòhó, ñá túbú nãgá cachí tnúhu-í xii-ndo càda-ndo²⁴ ñáyiú ñá túbú ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá ndécú ndihí-ndo, te ducaⁿ-ni càda-ndo ndéé òré quixi tucu-í. ²⁵ Te nchaa nchòhó ñáyiú na càda ndee iní yáha nándi sá ná yáha sá cuendá-í, te núu na càda-ni-ndo nchaa nacuáa cuení-í cada-ndo ndéé nduu vã cundecu-gá-ndó ñúyíú-a, te yúhú taxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo sá táxi tnúni-ndó nchaa ñáyiú ñúyíú ²⁶ dàtná ní quide mee Tãtà-í Dútú Ndiõxí ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndihí-í, te ducaⁿ càda ñàha-í xii-ndo tàxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo cuendá ío taxi tnúni-ndó, te cada iní-ndó sá càdá-ndó cuè ñáyiú dàtná quidé-xi ñáyiú quídi òré tàhú-xi càchi duuⁿ-xi, te ducaⁿ chi nchòhó cada-ndo sã nchãá ñáyiú ñá túbú quide váha cuíta nihnú-yu. ²⁷ Te cada iní-ndó sã dàtná dáyhé chódíní quití quène oré sa ta tũndaá-nã cuáháⁿ ducaⁿ càda-xi oré ná sãá nduu ngũta-xi cada váha-xi, te ducaⁿ chi yúhú cada-í nàcuáa nduu táhú-ndó cundecu ndihí ñàha-ndo xii-í núu ío váha càa ndecu-í. ²⁸ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndiõxí xáhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá càháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án ñi chídó tnúni-í sá cúu-xi ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúu Tiàtirá.

3

Tnúhu sá cúu-xi ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúu Sãrdís

¹ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-án xii-í sá chídó tnúni-í nchaa tnúhu sá vítná

cãháⁿ-gá ñáyiú núu túbú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xĩnu cuechi núu Yá Ndiõxí ndécú ñúu Sãrdís sá cúu-xi cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gá ndécú ñúu-án te duha càchí-gá: “Yúhú cúu-í Yaá ndécú ndihí ndi usá espíritú cúu cuendá Yá Ndiõxí, te ñáyiú cúu-í Yaá ndécú ndihí ndi usá chódíní. Te yúhú xíní-í nchaa nàcuáa quide nchòhó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúu Sãrdís, te xíní-í sá cúu-ndó dàtná ñáyiú ní xihí cuèi càchí ñáyiú sá ñáhá. ² Te chí cuáha cuendá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo vítna, te nducu ndèe-ndo cada-ndo ñáyiú úu-gá nchaa sá váha nchìcúⁿ nihnu-ndo vítna, chi sa ndètu víi-nã dañá-ndo nchaa-ndi túhú sá váha quide-ndo ni cuu, te quide cuendá-í sá ñà túbú quide-ndo nchaa nacuáa cuení Yá Ndiõxí cada-ndo. ³ Te chí dándacu iní nàcuáa càháⁿ tnúhu sá ní xĩndedóho-ndo cutnãhá ní tuha-ndo ichi Yá Ndiõxí, te canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu-án, te ndixi cuèchi iní-ndó sã ñà túbú quide váha-ndo ndècu-ndo, te núu vá nàcuáha-ndo cuendá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ña, te cada-í dàtná quidé ñàdúhú, chi òré ñá túbú nã yihí iní-ndó quèxio-í núu ndécú-ndó. ⁴ Dico ndècu ndihí-ndo ñáyiú cãndoo caa nine iní-xi, chi ñáyiú-án ñi nduu táhú-yu cuihnú-yu dóo cuixíⁿ cuendá cundecu ndihí-í-yu, te ducaⁿ chí cudiú-yu núu-í. ⁵ Te nchaa ñáyiú na càda ndee iní-xi yáha nándi sá ná yáha sá cuendá-í, te ñáyiú-án nduu táhú-yu cuihnú-yu dóo cuixíⁿ, te vá náquète-í ñáyiú núu túbú núu yódó tnúni-í cue ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndihí-í ní caa ní quíhíⁿ, te cúñaha-í xii Tãtà-í Dútú Ndiõxí ndihí cue espíritú xínú cuèchi núu-í sá ñáyiú-án cúu-yu ñáyiú cúu cuendá-í. ⁶ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndiõxí xáhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá càháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án ñi chídó tnúni-í sá cúu-xi ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúu Sãrdís.

Tnúhu sá cúu-xi cuè ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúu Filãdelfía

7 Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá ìⁿ núú tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xínu cuechi núú Yá Ndiöxí ndécú ñúú Filàdelfiá sá cúú-xí cuè ñáyíu xíndecu ichi-gá ndécú ñúú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Yaá ío váha quíde ndáá te ñá túú tnàhí cuéchi-í. Te díhna-gá ndí Dàvíí ní taxí tnùn-í ndí ñáyíu, te vítna yúhú táxí tnùn-í-yu, te yúhú càháⁿ-í te núu ndëndida càa ñáyíu ndíhu ndaha-í te ndëndida càa ñáyíu vá ndíhu ndaha-í. 8 Te yúhú xín-í nchaa nàcuáa quíde nchóhó ñáyíu xíndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñúú Filàdelfiá, te yúhú ní quíde-í nàcuáa ní níhí-ndó ìⁿ ichi cahnu quíde-ndo chiuⁿ-í, te vá yóo ìⁿ cada nàcuáa vá nihí-gá-ndó nàcuáa cada-ndo chiúⁿ-í. Te cuéi ñá túú ío nihí ndéé-ndó cùndecu-ndo ichi Yá Ndiöxí díco tñ-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í, te ní ìⁿ xito ñá túú càháⁿ-ndó sá ñà túú ndècu ndíhí ñaha-ndo xii-í. 9 Te nchaa ñáyíu quíde nchaa nàcuáa cuíni yucu ñávàha, ñáyíu-áⁿ cúú-yu ñáyíu isràél, te cuéi cúú-yu ñáyíu isràél díco ñá túú quíde-yu nàcuáa tàú-yu cada-yu, te yúhú cada-í sá ncháá ñáyíu-áⁿ canehé-yu sá yíñùhu núu-ndó, te cutnùn-í iní-yu sá yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo. 10 Te ío quíde ndee-ni iní-ndó nchicúⁿ nihnu-ndo quíde-ndo nchaa nàcuáa ní càháⁿ-í, te xíáⁿ coto ñaha-í xii-ndo ñà túú ñà tnahá-ndó ndúu na quixi nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú ñuyíú-a. Te òré quexìo nchaa tnúndòho-áⁿ ñuyíú-a te dává-áⁿ cutnùn-í nàcuáa ndúu sá quíde ìⁿ ñáyíu. 11 Te ío ndíhí quixi tucu-í. Te vá dáñá ndéé-ndó càda-ndo nchaa sá váva nchicúⁿ nihnu-ndo quíde-ndo cuendá sá váva cuíta sá ní cachí Yá Ndiöxí ndúu táhú-ndó. 12 Te nchaa nchóhó ñáyíu na càda ndee iní yáha nándí sá ná yáha sá cuendá-í, te yúhú cada-í sá nchóhó ío cuu càhmu-ndo cundecu-ndo núu ndécú Tàtá-í Dútú Ndiöxí, te vá ìⁿ ndúu-gá xocuíñ-ndó núu ndécú-gá. Te cada iní-ndó sá dàtná sá chídó tnùn-í díu Tàtá-í Dútú Ndiöxí ñ-ndo chí ducaⁿ-ni cùndecu-ndo ndíhí-gá, te

cada tucu iní-ndó sá dàtná sá chídó tnùn-í nàcuáa nàni ñúú-gá ñ-ndo, chí díu ñúú-gá-áⁿ cundecu-ndo, te ñúú-áⁿ nání-xí Jèrusalén Sáá, duha nàni ñúú-gá. Te ñúú-áⁿ quee-xi andíu núu ndécú Yá Ndiöxí Yaá cúú Tàtá-í quée-xi ñuyíú. Te cada tucu iní-ndó sá dàtná sá chídó tnùn-í díu mee-í ñ-ndo, te xíáⁿ cúú-xí ìⁿ díu saa, te ducaⁿ càda iní-ndó chí cundecu ndíhí ñaha-ndo xii-í. 13 Te nchaa nchóhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndiöxí xáhaⁿ-xi xii cue ñáyíu ndècu ichi-gá xíndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chídó tnùn-í sá cúú-xí ñáyíu xíndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñúú Filàdelfiá.

Tnúhu sá cúú-xí ñáyíu xíndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñúú Laodiceá

14 Te càchí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá ìⁿ núú tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xínu cuechi núú Yá Ndiöxí ndécú ñúú Laodiceá sá cúú-xí cuè ñáyíu xíndecu ichi-gá ndécú ñúú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Yaá quíde núú Yá Ndiöxí, te cúu-í Yaá quíde ndáá chí càháⁿ ndáá cuítí-í nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí. Te yúhú cúú-í Yaá ní quíde ní ngúndecu nchaa sá ní cadúha Yá Ndiöxí. 15 Te yúhú xín-í nchaa nàcuáa quíde nchóhó ñáyíu xíndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñúú Laodiceá, te xín-í sá ñà túú cuíni-ndó càncicúⁿ nihnu-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-í, te ní ñà túú cuíni-ndó dàña duuⁿ-ndo. Te váha-gá sá dúúⁿ dùuⁿ cada-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-í àdí núu ñáhá te duuⁿ duuⁿ dàña-ndo. 16 Te sá dúcáⁿ quíde-ndo ñá túú cuíni-ndó dùuⁿ duuⁿ-ni cada-ndo nàcuáa càháⁿ-í, te ní ñà túú cuíni-ndó dùuⁿ duuⁿ-ni dàña-ndo te sáá nduu váva cùndè-gá iní-í cuendá nchaa sá quíde-ndó-áⁿ, te daquèe tíhú ñáhà-í xii-ndo. 17 Te càchí-ndó sá cuicá-ndó, te ío váha ta yáha-ndo nchaa nduu cuáháⁿ, te ñá túú tnàhí ná cúmání xii-ndo, te ñá túú cutnùn-í iní-ndó sá cúú-ndó dàtná cue ñáyíu ío ndàhú yáha, te cúu-ndo datná ñáyíu ndàhú, ñáyíu ío cùndahú iní ñáhá tnahà ñáyíu-xi, te cúu-ndo datná cue ñáyíu cuáá, te cúu tucu-ndo

datná cue ñáyi ndàhú ñá túú tnàhí dóó-xi. ¹⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cádá-ndó dàtná xiquide cue ñáyi sàaⁿ ìⁿ sã ñi cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ sã ìo váha càa, te ducaⁿ quidé-yu te ío-gá cúú cuicá-yu. Te cada tucu-ndo dàtná xiquide cue ñáyi sàaⁿ dóó cuixíⁿ sácuihnu-yu cuendá sã vǎ cúú-yu dàtná ñáyi ndàhú ñá túú dóó-xi, te cada tucu-ndo dàtná quidé cue ñáyi sàaⁿ yúcu quée núú-xi nàcuáa cutnùní váha núú-yu, te duha càháⁿ-í xǎhaⁿ-í xii-ndo chi cuiní-í sã nàtuha ñaha-ndo xii-í, te ío váha cundecu-ndo sã cúú-xí Yá Ndióxi. ¹⁹ Te càháⁿ-í dóho nchaa ñáyi cùu iní-í òré ñá túú quide ndáá-yu, te dàndoho-í-yu, núú xǎⁿ cuiní-í sã nchòhó ndixi cuéchi iní-ndó sã ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo. ²⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã yúhú cúú-í dàtná ìⁿ tée nùtnǐ yuyèhe ndaa quehé te càháⁿ-í ñáyi yǐhi xití vehe, te núu na càda cuendá-yu sã càháⁿ-í te nacaáⁿ-yu yuyèhe te quíhu-í xití vehe cudini-í ndihí-yu, te duha càháⁿ-í chi cuiní-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo. ²¹ Te nchaa nchòhó ñáyi na càda ndee iní-xi yáha nándi sã ná yáha sã cuendá-í, te yúhú taxi-í xii-ndo ìⁿ xichi núú ndécù-í cundecu-ndo te cunuu-ndo tnàhá-ndó dàtná cùnùu-í, chi yúhú ducaⁿ ñi quide ndee iní-í ní yáha-í nándi sã ñi yáha-í te vitna ní nduu táhù-í ndécù-í núú ndécú Tǎtà-í Dútú Ndióxi cùnùu-í. ²² Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa càháⁿ Espiritú Yá Ndióxi xǎhaⁿ-xi xii cue ñáyi ndècu ichi-gá xǐndecu nchaa xichi”, duha càchí Yá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ñi chídó tnùn-í sã cúú-xí ñáyi xǐndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñùú Laodiceá.

4

Nàcuáa chǐñuhu ñáyi Yá Ndióxi andiu

¹ Te sátá ñi yáha ducaⁿ ñi cuu te ní xiní-í nchǐ andiu, te ní cáháⁿ tucu Yá ní cáháⁿ ndihí ñaha xii-í dǐhna, te Yá-áⁿ ñi cáháⁿ níhi-gá dàtná càháⁿ níhi ìⁿ cútú, te ní cachi-gá xii-í:

—Taquène iha te na dànehé ñáhà-í xii-n nchàa nàcuáa cada-xi ndéé núú cuáháⁿ núú vǐxi —càchí-gá.

² Te òré-ni-áⁿ ñi quide ñaha tucu Espiritú Yá Ndióxi xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te diu-ni òré-áⁿ ñi xiní-í nùtnǐ ìⁿ xilé váha andiu te càa datná cáá xilé sácóo nchihí cue ñáyi ìo cùnùu, te núú xilé váha-áⁿ núcóo Yá táxi tnùn-í. ³ Te Yá-áⁿ cáá-gá dàtná cáá yúú chàhchí yúú váha sã nání jǎspé, te càa tucu-gá dàtná cáá yúú váha sã nání còrnalíná, te ñùhu doco ñaha ìⁿ cóo yáhnchí xii-gá, te tǎsaⁿ-di dàtná tǎsaⁿ ìⁿ yúú váha sã nání èsmeraldá. ⁴ Te ní xiní tucu-í nùtnǐ ócó cúmí xilé váha ní càndéé núú núcóo-gá, te núú xilé-áⁿ xǐnucóo ócó cúmí cue tée cùu sacuéhé te xǐxǐhnu-güedé mee-ni dóó cuixíⁿ, te ìⁿ caa coróná sã ñi cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ xǐxúhuⁿ dǐquí-güedé. ⁵ Te núú núcóo Yá táxi tnùn-í-áⁿ sàá nduté, te càháⁿ ñùhu te xica chihí-xi dóndaha, te càyú úsá ití núú núcóo-gá, te sã úsá ití-áⁿ xǐǎⁿ cùtnùn-í sã ndécú úsá espíritú cúú cuendá-gá. ⁶ Te ndècu ìⁿ sã ndécú ndaa núú-gá te xǐǎⁿ cáá dàtná cáá làmár, te dàtná cáá vǐdriú cáá ñihí.

Te ñi càndéé dǐñi Yá núcóo-áⁿ xǐnutnǐ cúmí quiti te titní víhí tinuu-güedi ndéé ndaa sátá-güedi ndihí ndaa núú-güedi. ⁷ Te quiti dǐhna nuu càa-di datná cáá ndìcaha, te quiti cùu uú cáá-dí dàtná cáá ndìcutu, te quiti cùu uní néhé-dí núú tǎe, te quiti cùu cúmí cáá-dí dàtná cáá yàcolo óré cuáháⁿ-di núú tàchí. ⁸ Te ndi cùmí quiti-áⁿ ndéé ìñú ndíxíⁿ-güedi ìⁿ ìⁿ-güedi, te ñihí xití ndíxíⁿ-güedi ndihí ndaa sátá ndíxíⁿ-güedi ndéé tinùu-güedi, te nduu nùu chíñùhu-güedi Yá Ndióxi, te xǎhaⁿ-güedi xii-gá:

Yòhó Dútú Ndióxi ducaⁿ-ni ta quide ndáá-n vǐxi, te ducaⁿ-ni quide ndáá-n cuéi vitna, te diu-ni ducaⁿ càda ndáá-n núú cuáháⁿ núú vǐxi,

te cùu-n Yá quidé nchàa-ndi túhú sã váha,

te diu-ni-n sà ndecu-n ndéé cútñàhá ní cuáha ñuyíú,

te diu-ni-n ndècu-n cuéi vitna, te diu-ni-n cùndecu-n cuéi ndéé núú cuáháⁿ núú vèxi.

Duha xàhaⁿ cuè quiti-áⁿ xii Yaá núcõo núú xilé váha-áⁿ chíñùhu ñaha-güedi.

⁹ Te cue quiti-áⁿ ïo ndàcáⁿ táhú-güedi núú Yàá núcõo núú xilé váha-áⁿ cuendá nchaa sá quidé-gã. Te Yaá-áⁿ cúú-gã Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú. Te cue quiti-áⁿ cächí-güedi sá ïo càhnu cuu-gá te nèhe-güedi sá yíñùhu núú-gã. Te ndi tnahá òré ducaⁿ càháⁿ-güedi, ¹⁰ te ndi òcò cúmí cue téé cùu sacuéhé xñucóo-áⁿ ngüñí xítí-güedě núú Yàá núcõo-áⁿ, chi diu-gá cúú-gã Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú te chíñuhu ñaha-güedé xii-gá, te tàva-güedé coróná ñúhú dǐquí-güedě te tàxi ndecu-güedé núú-gã, te xàhaⁿ-güedě xii-gá:

¹¹ Yòhó cúú-n Dütú Ndiõxí Yaá cúú cuendá ñáhá xii-ndí, te ío càhnu cuu-n, te ío váha quide-n, te nèhe-ndí sá yíñùhu núú-n, chi ducaⁿ tàú-xi cada-ndí, chi yòhó cúú-n Yàá ní cadúha nchaandi túhú sá ïó, te ducaⁿ ñí ngúndecu nchaa xǎⁿ chi mee-n dùcaⁿ ní sani iní-n càda-n.

5

Cuendá Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quití ní dánícuèhé-güedé ndíhi cuendá ñⁿ tutú

¹ Te ní xini tucu-í sá Yàá núcõo núú xilé váha-áⁿ núndàha-gá ñⁿ tutú ní nacaúnuu xio ndaha cùha-gá, te ndéé lètrá ndàa sáta-xi ndíhi ndàa xítí-xi, te úsá tñáhá tutú líhli ñùhu seyú ndéé sáta tütú-áⁿ cuendá sá vǎ dáñá-xí nàcaá. ² Te ní xini-í ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiõxí, te ndee vñhi-xi te níhi càháⁿ-xi, te cächí-xi:

—¿Yoo tàú-xi xocàni nchaa tutú líhli ñùhu seyú ndéé sáta tütú-a te nadacáa-xi? —cächí espíritú-áⁿ.

³ Dico ní àndíu, te ní núú ñùyíú-a, te ní ndàa xítí ñuhu ñá túú ñⁿ ñáyíu tàú-xi

nadacáa tutú-áⁿ te cundèhé-yu. ⁴ Te yúhú ní ngüíta-í ndàhyú vñhi-í cuendá sá ñà túú ní ñⁿ ñáyíu tàú-xi nadacáa tutú-áⁿ cundèhé-yu. ⁵ Te ñⁿ cue téé cùu sacuéhé xñucóo xǎⁿ ñí cachí-güedé xii-í:

—Vá ndàhyú-gá-n, te cada cuendá-n chí Yaá ïo cùnuu cuu ndi mee cue ñáyíu cùu ñaní tñáhá ndíhi Jùdá, diu-ni Yaá cúú ñaní tñáhá ndíhi Dávíi, Yaá-áⁿ cúú-gã Yaá ní ndacu ní yáha nchaa nándi sá ñí yáha, núu xǎⁿ diu-gá tàú-gá xocàni-gá nchaa tutú líhli ñùhu seyú ndéé sáta tütú-áⁿ te nadacáa-gá —duha cächí téé cùu sacuéhé-áⁿ.

⁶ Te tnuú ndi òcò cúmí cue téé cùu sacuéhé xñucóo-áⁿ, ndíhi tnuú ndi cùmí quiti xñnutñí-áⁿ, ndíhi núú núcõo Yaá táxi tñuní-áⁿ ñí xini-í nùtní ñⁿ Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé te ní xihí-di ní cùu te ní ndoto-di, te ndéé úsá ndiqui-di, te ndéé úsá tinùu-di, te sá úsá tinùu-di-áⁿ cùtnùní sá ndécú úsá espíritú cúú cuendá Yǎ Ndiõxí, ducaⁿ càa Yaá-áⁿ ñí xini-í. Te cue espíritú-áⁿ ñí tendaha-gã xícá cùu-xi ní caa xico ñuyíú. ⁷ Te Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé-áⁿ ñí sáháⁿ-gá núú Yàá núcõo núú xilé váha-áⁿ.

⁸ Te òré ní queheⁿ-gá tutú-áⁿ te ndi cùmí quiti xñnutñí xǎⁿ ñí ngüñí xítí-güedi núú-gã, te ducaⁿ ñí ngüñí xítí tucu ndi òcò cúmí cue téé cùu sacuéhé xñucóo-áⁿ, te ndi dǐíⁿ núú-güedě xñnehe-güedé yaá sá nání àrpá, te xñnehe tucu-güedé ndí dǐíⁿ núú-güedě ñⁿ caa tǐcùú ní cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ, te chitu dǐsa sá sáháⁿ tñámí. Te ñúhmá dǐsa sá sáháⁿ tñámí-áⁿ cúú-xí dàtná nchaa tñúhu càháⁿ nchaa ñáyíu ndècu ichi Yǎ Ndiõxí òré càháⁿ ndíhi ñáhá-yu xii-gá.

⁹ Te xita-güedé ñⁿ ndudú sáa ndíhi cue quiti-áⁿ chíñùhu ñaha-güedé xii-gá, te cächí-güedé ndíhi cue quiti-áⁿ:

Yòhó tàú-n queheⁿ-n tutú-a te xocàni-n nchaa tutú líhli ñùhu seyú ndéé sáta-xi,

chi yòhó ní sati níñí-n te ní xihí-n, te cuendá xǎⁿ ní nduu cuendá Yǎ Ndiõxí cue ñáyíu ñⁿ ñⁿ nacióⁿ,

ndihi ñáyiú xĩndecu ìⁿ ìⁿ ñuú,
ndihi ñáyiú càháⁿ ndí dííⁿ ndí
dííⁿ núú tnùhu, ndihi ñáyiú
xĩndecu ìⁿ ìⁿ xichi.

10 Te ní quidé-n-yu dàtná cue téé
yìndaha ñáyiú, te ní quide
tùcú-n-yu dàtná cue dútú sá
cúú-xí Yá Ndiõxí.

Te sáá nduu te taxi tnùnì-yu ñuyíú-a.
Duha càháⁿ cue téé-áⁿ ndihi cue
quiti-áⁿ chíñùhu-güedé ndihi-güedi
Yaá-áⁿ.

11 Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í
ní cáháⁿ cuéhé víhí espíritú xínú
cuèchi ni candéé núú núcõo Yaá táxí
tnùnì-áⁿ, ndihi núú xĩnutnìí ndí cùmí
cue quiti-áⁿ, ndihi núú xĩnucóo cue téé
cùu sacuéhé-áⁿ, te ní xiní-í sá sùúní
cuéhé víhí espíritú-áⁿ xĩndecu xiáⁿ,
12 te níhi ní cáháⁿ cue espíritú-áⁿ, te
càchí-xi:

Yòhó Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti
ní dánìcuéhé-güedé te ní xihí ní
cùu te ní ndoto,

te yòhó ío càhnu cuu-n, te ndècu
ndihi-n nchaandi túhú,

te ío ndècu ndihi-n sá xiní tnùnì-n,
te ndàcu-n quide-n nchaa sá cuìnì-n,
te nèhe-ndí sá yíñùhu núú-n, te ío váha
quide-n,

te chíñuhu ñaha-ndí xii-n, chi ducaⁿ
tàú-ndí cada-ndí chi ío càhnu
cuu-n.

Duha càchí nchaa cue espíritú-áⁿ
xáhaⁿ-xi xii-gá chíñùhu ñaha-xi.

13 Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ
nchaandi túhú sá ñí cadúha Yá Ndiõxí
ndécú àndíu, ndihi nchaa sá ndécú
ñuyíú, ndihi nchaa sá ndécú xití ñuhu,
ndihi nchaa sá ñuhú xití ndute làmár,
te xicachí-xi:

Yòhó Yaá núcõo núú xilé váha, ndihi
yòhó Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ
mbéé quiti ní dánìcuéhé-güedé
táxí tnùnì-ndó, te nèhe-ndí sá
yíñùhu núú-ndó,

te ducaⁿ ío ndàcáⁿ táhú-ndí núú-ndó,
chi ío váha quide-ndo te ío
cùnuu-ndo,

te diu-ni duha cáháⁿ váha-ndí
cuèndá-ndó ñí caa ñí quíhíⁿ.

Duha càchí nchaa sá ñí cadúha Yá
Ndiõxí.

14 Te ndí cùmí cue quiti xĩnutnìí-áⁿ
càchí-güedi:

—¡Ducaⁿ na cùnduu! —cachí-güedi.

Te ndí òcò cùmí cue téé cùu sacuéhé
xĩndecu-áⁿ ñí ngüíñí xití-güedé
chíñùhu-güedé Yaá ndécú nchaa nduu
nchaa quíú.

6

Cuèndá úsá tutú ñhli ñùhu seyú

1 Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í sá
Yáá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní
dánìcuéhé-güedé-áⁿ ñí xócání-gã ìⁿ
tutú ñhli ñùhu seyú ndéé sáta tütú sá
ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í
ní cáháⁿ ìⁿ quiti cùmí xĩnutnìí-áⁿ, te
níhi ní cáháⁿ-di dàtná càháⁿ ñùhu, te
càchí-di:

—¡Taquìxi cundehe-n! —cachí-di.

2 Te òré-ni-áⁿ ñí xiní-í ìⁿ cuàyú
cuìxíⁿ yódó ñàha ìⁿ sá yódó ñàha xii-di,
te sá yódó ñàha xii-di-áⁿ néhé-xí ìⁿ
arcú sá cúú tnùxí-xi, te ní nduu
táhú-xi ìⁿ coròná, te ní ndacu-xi
ní cunu-xi te ducaⁿ-ni ta cunu-xi
cuáháⁿ.

3 Te òré ní xócání-gã tutú ñhli
cùu uú ñùhú sèyú ndéé sáta tütú
sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú
dóho-í ní cáháⁿ tucu ingá quiti cùu uú
xĩnutnìí-áⁿ, te càchí-di:

—¡Taquìxi cundehe-n! —cachí-di.

4 Te òré-ni-áⁿ ñí xiní tucu-í ìⁿ cuàyú
tícuéhé ní quee-di cuáháⁿ-di, te yòdo
ñàha ìⁿ sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó
ñàha xii-di-áⁿ ñí níhí-xi tnùhu ndee ìní
sá dátìcánuu-xi ñáyiú vá cùndècu ndihi
tnaha váha-gá-yu, te ngüíta ñáyiú
cahni tnàhá-yu, te ní nduu táhú-xi ìⁿ
yuchí cáhnú vihi.

5 Te òré ní xócání tucu Yaá-áⁿ ingá
tutú ñhli cùu uní ñùhú sèyú ndéé sáta
tütú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú
dóho-í ní cáháⁿ quiti cùu uní xĩnutnìí
xiáⁿ, te càchí-di:

—¡Taquìxi cundehe-n! —cachí-di.

Te òré-ni-áⁿ ñí xiní tucu-í ìⁿ cuàyú
tnúú te yòdo ñàha tucu ìⁿ sá yódó ñàha
xii-di, te sá yódó ñàha-áⁿ núndàha-xi
úú yaxiⁿ libré. 6 Te ní tecú dóho-í ní

cáháⁿ ìⁿ sá ñí cáháⁿ tnuú cue quiti xĩnutnĩ-áⁿ, te cächí-xi:

—Ìⁿ cuàrtú-nă triú níhí-ndó sã ìⁿ dǐhúⁿ denàriú, te úní cuàrtú-nă cebàdá níhí-ndó sã ìⁿ tùcu dǐhúⁿ denàriú, dico acítí ndihí ndudí ndéhé yoho yàha stilé chi vá ndíhí ñihnu — duha cächí sá cáháⁿ-áⁿ.

⁷ Te òré ní xócání tùcu Yaá-áⁿ tutú lǐhli cùu cumí ñúhú sèyú ndéé sátá tütú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu íngá quiti cùu cumí xĩnutnĩ-áⁿ, te cächí-di:

—¡Taquìxi cundehe-n! —cachí-di.

⁸ Te òré-ni-áⁿ ñí xiní tucu-í ìⁿ cuàyú yàhá, te yòdo ñaha tucu ìⁿ sá yódó ñaha xii-di, te sá yódó ñaha xii-di-áⁿ nání-xí Sã xihí, te xiãⁿ sáhní-xí ñáyiu, te sátá xiãⁿ nchicúⁿ sá nèhé núú ndécú ñáyiu ní xihí. Te cúmí xichi cùu ñuyíú, te sá sáhní ñaha xii ñáyiu-áⁿ ñí níhí-xi tnúhu ndee ìní danàa-xi ñáyiu ìⁿ xichi ñuyíú, te davá-yu cahni ñaha-xi ndihí yuchí, te cada-xi sá cóo tnámá te cuú-yu, te cada tucu-xi sá cóo cuéhé cahni-xi ñáyiu, te diu-ni tucu-xi cada sá ncháá quiti dééⁿ cahni-di ñáyiu.

⁹ Te òré ní xócání tùcu Yaá-áⁿ tutú lǐhli cùu uhúⁿ ñúhú sèyú ndéé sátá tütú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te òré-áⁿ ñí xiní-í nútnĩ ìⁿ núú sácódó sã ndúú tǎhú Yá Ndiõxí, te ndàa caha xiãⁿ ní xiní-í xĩndecu nchaa àlmá ñáyiu ní sahní-güedé núú ñuyíú sã cuendá tnúhu Yá Ndiõxí, ndihí sá cuendá sá ñí cáháⁿ váha-yu cuendá-gá. ¹⁰ Te nchaa àlmá-áⁿ ñihí xĩcáháⁿ-xi, te xǎhaⁿ-xi xii Yá Ndiõxí:

—Yòhó Dútú Ndiõxí cúu-n Yàá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te ñá túú tnàhí queé cáva-n quide-n ìⁿ sá cáháⁿ-n. ¿Te ná ndéé ama dandòho-n ñáyiu ndècu ñuyíú nachinaa-n cuendá sá ñí quide ñàhá-yu xii-ndí-i? —cächí cue àlmá-áⁿ xǎhaⁿ-xi xii-gá.

¹¹ Te sátá dúcáⁿ te nchaa cue àlmá ñáyiu-áⁿ ñí níhí-xi dóó cuixíⁿ ní queé cuĩhnu-xi, te ní xitnúhu ñaha xii-xi sá ná ndètatú-xi te cundetú tnaa-xi ndéé ná xĩnu cava cuú ñáyiu nàcuáa ndéé tnuní dàtná ní xihí cue ñáyiu dii àlmá-xi cùu-xi. Te ñáyiu sa ní xihí-áⁿ ìⁿ-ni cùu-yu ndihí ñáyiu vitna

cuú-áⁿ chi mee-ni chiuⁿ Xítóhó Jesucristú quidè-yu, te diu-ni ichi-gá ndécú-yu.

¹² Te òré ní xócání tùcu Yaá-áⁿ tutú lǐhli cùu iñú ñúhú sèyú ndéé sátá tütú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní xiní-í súúní ñihí ní quidi-xi ñuyíú, te ní cutnuu ñihí núú nchicanhii dàtná ìⁿ dóó tnuú, te ní cuu tìcuéhé ñíhí ñihí núú yóó. ¹³ Te ní xiní-í ní ngoyo chódíní ñuyíú-a dàtná ngóyó ngúxí yíhí òré quéné tǎchí ñihí. ¹⁴ Te ní xiní-í ní nadúcúⁿ nuu andiú dàtná nádúcúⁿ nuu ìⁿ tutú te ní ndóñúhú-xí, te nchaa tĩndúú ñí xica ndehe-xi núú ndécú-xí, te ducaⁿ ñí xica ndehe tucu nchaa tĩndúú yìchí ndécú xití ndute làmár. ¹⁵ Te nchaa cue tée yìndaha ñáyiu ní nguiváha-güedé, ndihí nchaa dava-gá cue tée ío tàxi tnuní, ndihí nchaa ñáyiu cuica, ndihí nchaa cue tée tàxi tnuní sandàdú, ndihí cue sandàdú cue tée ío váha sáa díquí-xi nàcuáa cada-güedé nàa-güedé, ndihí nchaa ñáyiu ñá túú tnàhí dàhá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, ndihí nchaa ñáyiu dàhá queé núú chiuⁿ patróóⁿ-xi.

Te dava ñáyiu-áⁿ ñí nguiváha-yu xití yaú, te davá-yu ní nguiváha-yu nchaa tnuú cava. ¹⁶ Te xǎhǎⁿ-yu nchaa tĩndúú ndihí nchaa cava:

—Chí tǎcùuⁿ chiváha ñaha-ndo xii-ndí cuendá sá vǎ quini ñáhá Yàá ío tàxi tnuní núcòo núú xilé váha, ndihí cuendá sá vǎ dándòho ñaha Yàá cáa dàtná cáa ìⁿ mbéé quiti ní dánìcuéhé-güedé, chi Yaá-áⁿ ío cùdééⁿ-gǎ núú-ndí —duha cächí nchaa ñáyiu-áⁿ xǎhǎⁿ-yu xii nchaa tĩndúú-áⁿ ndihí nchaa cava-áⁿ.

¹⁷ Te vitna ní sáa nduu ío cùu cahnu nduu tnúndòho tnúhu ndàhú, te vá yóo ìⁿ cundee ìní-xi yáha nchaa tnúndòho-a.

7

Ñáyiu israél ñáyiu nanhí tǎhú

¹ Te sátá xiãⁿ te ní xiní-í cúmí tnàhá espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndiõxí xĩnutnĩ-xi ndi cùmí xio ñuyíú, te cue espíritú-áⁿ ñí ngani-xi tǎchí cuendá sá vǎ cuícó-gǎ-xi ni làmár, te

ni dǐquí yutnu, te ni ìⁿ xichi ñuyíú vǎ cuícó-gǎ-xi. ² Te cue espíritú-áⁿ ndécú ndìhi-xi tnúhu ndee ìní danàa-xi sá ìó làmár ndìhi sá ìó ñuhu yìchí, te ní xini tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí ní quee nchita-xi ndàa nacuáa quène nchícanhii, te nùndaha-xi seyú Yǎ Ndiòxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú, te níhi ní cáháⁿ-xi xǎhaⁿ-xi xìi ndi cumí cue espíritú-áⁿ:

³ —Vǎ dánàa-ndo sá ìó làmár, te ni vǎ dánàa-ndo yutnu, te ni ìⁿ sá ìó ñuyíú vǎ dánàa-ndo, chi cundet-ndo ndéé ná tàxi ndecu-ndí ìⁿ sèñá tneé nchaa ñáyiú xínu cuechi núú Tǎtá-ó Dútú Ndiòxí —duha càchí espíritú-áⁿ xǎhaⁿ-xi xìi ndi cumí espíritú xǐnutnǐi ndi cùmí xichi ñuyíú.

⁴ Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ, te ní cachí-xi sá núú ndí ùxúú xichi cue ñáyiú isràél te ní xínu ìⁿ cièndú údico cùmí mǐl-yu ní ngúndecu sèñá tneé-yu. ⁵ Te núú ìⁿ cièndú údico cùmí mǐl ñáyiú-áⁿ, te ní xínu úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Jùdá ní ngúndecu sèñá tneé-yu, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Rùbén, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Gǎd, ⁶ te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Àsér, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Neftàlì, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Manàsés, ⁷ te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Mìó, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Lèví, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Isàcár, ⁸ te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Zabùlón, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Chèé, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Benjàmín, nchaandi túhú ñáyiú-áⁿ ní ngúndecu sèñá tneé-yu.

Cuéhé víhí ñáyiú ñihnu dóó cuixíⁿ

⁹ Te sátá xǎⁿ te ní xini-í cuéhé víhí ñáyiú, ñáyiú ìⁿ ìⁿ nàcióⁿ, ndìhi ñáyiú ìⁿ ìⁿ ñúú, ndìhi ñáyiú càháⁿ ndi dǐⁿ ndí dǐⁿ núú tnúhu, ndìhi ñáyiú ní xíndecu ìⁿ ìⁿ xichi, te nchaa ñáyiú-áⁿ xǐnutnǐi-yu ndàa núú Yàá táxi tnùnì núcòo núú xilé váha, ndìhi núú Yàá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, te vá yòo ìⁿ ndàcu cahu ñaha xií-yu chi cuéhé víhí-yu,

te nchaá-yu xǐxǐhnu-yu mee-ni dǒó cuixíⁿ, te nùndahá-yu nchaá-yu ìⁿ caa ndàha yutnu ñúú. ¹⁰ Te nchaá-yu níhi xǐcáháⁿ-yu, te càchí-yu:

Yaá táxi tnùnì núcòo núú xilé váha cùu-gá Ndiòxí-ó,

te diu-gá ndìhi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé ní dácácu ñihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú.

Duha càchí nchaa ñáyiú-áⁿ. ¹¹ Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí ní nadúcúⁿndéé-xi xǐnutnǐi-xi ní càndéé núú núcòo Yaá núcòo núú xilé váha, ndìhi núú xínucóo cue téé cùu sacuéhé, ndìhi cue ndi cùmí quiti xǐnutnǐi-áⁿ, te nchaa-xi ní ngüñí xítí-xí te ní ngúnu ndeyi-xi núú Yàá núcòo núú xilé váha-áⁿ, te nchaa-xi ní ngüíta-xi chǐñuhu ñaha-xi xii-gá, ¹² te càchí-xi:

Na càháⁿ ndáá-ndí núú yòhó Tǎtá-ndí Dútú Ndiòxí sá ìó càhnu cuu-n, te ndàcu-n quide-n nchaa sá váha cuiní-n, te ìó váha quide-n, te ndècu ndìhi-n nchaa sá xini tnùnì-n,

te chǐñuhu ñaha-ndí xii-n, te ducaⁿ ndàcáⁿ táhú-ndí núú-n cuèndá nchaa sá quidé-n, te nèhe-ndí sá yǐñùhu núú-n,

te tnúhu càháⁿ-ndí-a cùu-xi tnúhu ndáá, te diu-ni duha càháⁿ-ndí ndéé núú cuàháⁿ núú vèxi.

Duha càchí nchaa cue espíritú-áⁿ xǎhaⁿ-xi xìi Yaá núcòo núú xilé váha-áⁿ.

¹³ Te ìⁿ cue téé cùu sacuéhé xíndecu-áⁿ ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-í, te càchí-dé:

—¿Yóndi cùu ñáyiú dàcáⁿ xǐxǐhnu dóó cuixíⁿ-áⁿ, te ndéé véxi-yu núu dàcáⁿ xǐndáá-yu-í? —càchí-dé.

¹⁴ Te yúhú ní xáhaⁿ-í:

—Tǎtá, ñá túú xini-í, dico mee-n xini-n —duha ní xáhaⁿ-í xii-dé.

Te dàtnùnì ní cachí tnúhu-dé xii-í ná cúú ñáyiú-áⁿ, te càchí-dé:

—Nchaa ñáyiú-a cùu-yu ñáyiú ní quee núú ìó víhí tnúhu ndòho tnúhu ndàhú sá vǎ cùndèe iní-ó te véxi-yu iha, te cùu-yu ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi cuèndá

sá nǐ sati níńí Yàá cáá dàtná cáá ìṣṣ mbéé quiti ní dánìcuèhé-güedé, cuèndá xǎ́ vitna ní ndihí-yu ní nduu cuixíṣ dódó xǐxǐhnu-yu. ¹⁵ Te núu xǎ́ vitna ní nduu táhǔ-yu ndécú-yu núu ndécú Yǎ Ndiòxí Yáá táxí tnùnì núcóo núu xilé váha, te cuèi nduu cuèi niú xínú cuèchí-yu núu-gǎ vitna, te diu-gǎ xító ñaha-gǎ xii-yu. ¹⁶ Te vitna ní sáá-yu núu-gǎ cundecú-yu te vá ndóhó-gǎ-yu docó, te ni vǎ quíní-gǎ-yu ndohó-yu yíchí-yu ndute, te ni vǎ quíní-gǎ-yu ndohó-yu cahni nchíanchii, te ñá túú-gǎ ná cahni ndohó-yu. ¹⁷ Te ducaṣ chi Yáá cáá dàtná cáá ìṣṣ mbéé quiti ní dánìcuèhé-güedé ndécú-gǎ núu nútñí xilé váha núcóo Yá Ndiòxí Yáá táxí tnùnì, Yáá-áṣ coto ñaha-gǎ xii-yu dàtná quidé ìṣṣ toli oré xító-dě mbéé-dě, te candeca ñaha-gǎ xii-yu quíhíṣ núu tóo ndute, te ndute-áṣ cúu-xí ndute candeca iní-yu, te Yá Ndiòxí cada-gǎ sá vǎ quíní-gǎ-yu tnúhu ndàhyú —duha ní cachí tnúhu téé cùu sacuéhé-áṣ xii-í.

8

Cuèndá tícuú sá nǐ cuáha mee-ni dǐhúṣ cuááṣ

¹ Te sátá dúcáṣ te Yáá cáá dàtná cáá ìṣṣ mbéé quiti ní dánìcuèhé-güedé ní xócání-gǎ tutú líhli cùu usá ñuhú sèyú ndéé sátá tütú sá nǐ nadúcúṣ nuu-áṣ, te òré-áṣ nǐ cunahi sùúnì nàvii-nǎ ní cuu andiu dàtná cuádava òré. ² Te ní xini-í úsá tñhá espíritú xínú cuèchi núu Yǎ Ndiòxí xǐnutñí-xi núu núcóo-gǎ, te ní níhí-xi ìṣṣ caa cütú xǐnehe-xi. ³ Te dàtnùnì ní xini tucu-í ñngá espíritú xínú cuèchi núu-gǎ ní quexìo-xi nehe-xi ìṣṣ tícuú ní cuáha mee-ni dǐhúṣ cuááṣ te ñuhu vai dúsa sá sàháṣ tñámí, te ní ngúnutñí espíritú-áṣ núu ndécú sǎ nǐ cuáha mee-ni dǐhúṣ cuááṣ núu sácódó sǎ ndúú táhú Yǎ Ndiòxí, te xǎ́ nútñí-xi ndàa núu-gǎ, te dúsa sá sàháṣ tñámí-áṣ cahmi espíritú-áṣ núu sácódó sǎ ndúú táhú-gǎ-áṣ cuèndá ñúhmá dǔsa-áṣ cundìhi-xi nchaa tnúhu càháṣ ñáyiú càháṣ ndihí ñaha xii-gǎ, nchaa ñáyiú cùu cuèndá-gǎ.

⁴ Te nùndaha espíritú-áṣ tícuú ñuhú dǔsa sá sàháṣ tñámí càyú, te quène ñúhmá nútñí-xi núu Yǎ Ndiòxí, te ñúhmá-áṣ cundìhi-xi nchaa tnúhu càháṣ ñáyiú càháṣ ndihí ñaha xii-gǎ, nchaa ñáyiú cùu cuèndá-gǎ. ⁵ Te ní queheṣ espíritú-áṣ tícuú te ní dáchítú-xi ñuhú yódó núu sácódó sǎ ndúú táhú Yǎ Ndiòxí, te ní xiténuu-xi ñuyiú, te òré ducaṣ nǐ guide-xi te ní càháṣ víhí ñuhu, te ío dusaṣ nǐ guide-xi ñuyiú, te ní sáá nduté, te níhí víhí ní tñáa.

Ndi ùsá espíritú ní tíu-xi ìṣṣ caa cütú xǐnehe-xi

⁶ Te ndi ùsá cue espíritú xǐnehe ìṣṣ caa cütú-áṣ nǐ ngúndecu túha-xi cuèndá tíu-xi.

⁷ Te espíritú dǐhna nuu nǐ tíu-xi cütú néhé-xí, te ñuyiú-a ní ngoyo ñíñi dàcánuu-xi ndihí ñuhú ndihí níńí, te luha-ná te cuu dava ñuyiú nǐ cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa yutnu ío ñuyiú nǐ cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa cùhú ío ñuyiú nǐ cáyú.

⁸ Te espíritú cúu ùú ní tíu-xi cütú néhé-xí, te dàtná cáá ìṣṣ tǐndúú cáá ìṣṣ sá nǐ ngava xití làmár te nchìcúṣ ñuhú, te luha-ná te cuu dava ndute làmár-áṣ nǐ nduu-xi níńí. ⁹ Te luha-ná te cuu dava nchaa quiti xǐxúhuṣ xití làmár-áṣ nǐ xíhí-güedi, te luha-ná te cuu dava nchaa bàrcú ní quée naa-xi xití ndute.

¹⁰ Te espíritú cúu ùnì ní tíu-xi cütú néhé-xí, te ní ngava ìṣṣ chódínì cáhnú ndéé andiu ñuyiú te nchìcúṣ ñuhú-di, te ñuhú-áṣ cáá dàtná cáá ñuhú iti. Te luha-ná te cuu dava nchaa yúte ní ngava chódínì-áṣ, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa núu quèñihni ndute ní ngava-di. ¹¹ Te chódínì-áṣ nánì-dí: Yúcú Úá. Te ndute xica nchaa yúte-áṣ ndihí nchaa ndute quèñihni-áṣ nǐ cuu úa-xi dàtná yúcú úá, te ío cuéhé ñáyiú ní xíhí sá dúcáṣ nǐ cuu úá ndute-áṣ.

¹² Te espíritú cúu cùmì ní dácàháṣ-xi cütú néhé-xí, te luha-ná te cuu dava nchíanchii ñá túú ní dàyehé-xi, te ducaṣ lùha-ná tucu cuu dava yóo ñà túú ní dàyehé-di, te ducaṣ lùha-ná

te cuu dava tucu nchaa chódíní ñà túú ní dàyehé-güedi, te luha-ná te cuu dava nduu ñà túú ní dàyehé nchíanchii, te ducaⁿ lùha-ná te cuu dava niú ñà túú ní dàyehé yóó ndihi nchaa chódíní.

¹³ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í xícó ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi núú tàchí, te ní tecú dóho-í níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Ío ndàhú ndoho nchaa ñáyiu xíndecu ñuyíú òré ná dàcaháⁿ úní-gá cue espíritú cúmání cútú xínehe-xi, chi sa xíndecu túha-ná-xi sá dácàháⁿ-xi!— duha càchí espíritú-áⁿ.

9

¹ Te espíritú cúú ùhúⁿ ní tíú-xi cútú néhé-xí, te òré-áⁿ ní xiní-í ní quee ìⁿ espíritú andíu te càa-xi datná cáá ìⁿ chódíní, te ní ngava-xi ñuyíú, te ní níhí-xi ìⁿ ndacaá néhé-xí cuèndá nacaáⁿ-xi yuyèhe yaú cùnú víhí. ² Te ní nacaáⁿ-xi yaú-áⁿ te ní ngúita-xi ní quene ñúhmá datná quéné ñúhmá ìⁿ xítnú cáhnú víhi, te ní quene táchí ní xítenuu-xi ñúhmá-áⁿ te ní sadí-xi núú nchíanchii, te ní cunee ñuyíú. ³ Te xítí ñúhmá-áⁿ ní quene tíca làngóstá, te ní xítenuu-dí ñuyíú, te dééⁿ-güedi datná dééⁿ nchacua. ⁴ Te ní ngúndecu ndihi-güedi tnúhu ndee ìní cuèndá sá dándòho-güedi mee-ni ñáyiu ñà túú ndèé seña Yá Ndióxi tneé-xi, te ñà túú nà cada-dí nchaa yutnu ndihi nchaa cùhú. ⁵ Te ñà túú tnúhu ndee ìní ndécú ndihi-güedi sá cáhní-güedi ñáyiu, chi mee-ni sá dándòho ñaha-güedi xíi-yu úhúⁿ yóó. Te òré ní ngúita-güedi dándòho ñaha-güedi xíi-yu te tàhú tnùhú núú dáquèe-güedi iñu-güedi datná quidé-xí núú dáquèe nchacua iñu-güedi. ⁶ Te ñáyiu-áⁿ xìcáⁿ táhú-yu sá ndíhi cuú-yu cuèndá sá Ío ndòhó-yu dàquèe ñaha nchaa quití-áⁿ iñu-dí xíi-yu te ñà cuíní-xi cuú-yu, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu sàni ìní-yu cuú-yu te ñà túú cuíní-xi cuú-yu chi ñà túú tnúhu xihí sá cúú-xí-yu.

⁷ Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ xíndáa-güedi datná ndáa nchaa cuáyú cue téé cuáháⁿ nàa, te díquí-güedi

ñùhu ìⁿ sá cáá datná cáá còroná ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te núú-güedi càa datná cáá núú cuè téé. ⁸ Te idi díquí-güedi càa datná cáá ìdi díquí ñáyiu díhí, te núhu-güedi càa datná cáá núhu ndícaha. ⁹ Te yídúcúⁿnuu-güedi ìⁿ sá cáá datná cáá càa, te ndíxíⁿ-güedi quide-xi datná quidé-xí núú vèxi cuéhé víhí càrretá sá táñùhu cuáyú cuáháⁿ-güedé ndihi-güedi núú nàa-güedé. ¹⁰ Te ndèé iñu núú lùhmá-güedi datná ndèé iñu núú lùhmá nchacua, te iñu núú lùhmá-güedi-áⁿ dáquèe-güedi ñáyiu dándòho ñaha-güedi xíi-yu, te ducaⁿ-ni càda-güedi dándòho ñaha-güedi xíi-yu ndèé xínu úhúⁿ yóó. ¹¹ Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ táxi tnùní ñáhá espíritú sá táxi tnùní yaú cùnú víhí, te espíritú-áⁿ nání-xí Àbadón tnúhu hèbreú, te tnúhu grìégú nání-xí Àpolión, te ndi ndùú tnúhu-áⁿ quée-xí: Sá dánàa ñáyiu.

¹² Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho díhna nuu, te vitna cúmání úú-gá.

¹³ Te espíritú cúú iñú ní tíú-xi cútú néhé-xí. Te núú Yá Ndióxi nútní ìⁿ sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ núú sácódó sá ndúú táhú-gá, te ndi cúmí xíquí-xi xíndecu ìⁿ caa ndíqui, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ ni-hnu ndi cúmí ndíqui-áⁿ. ¹⁴ Te sá càháⁿ nihnu ndíqui-áⁿ xáhaⁿ-xi xìi espíritú cúú iñú sá ní tíú cútú-áⁿ:

—Cuáháⁿ nandaxi-n ndi cúmí espíritú ndútú ndècu yúte càhnu nani Eúfratés —càchí sá càháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xìi espíritú-áⁿ.

¹⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní nandaxí ndi cúmí cue espíritú-áⁿ cuèndá cahni-xi cuéhé víhí ñáyiu, te sa yatni datná cuádava ñáyiu xíndecu ñuyíú cahni-xi, te ducaⁿ chi sa ndècu túha tnàhí cue espíritú-áⁿ ndétú-xí sáa òré, àdi nduu, àdi yóó, àdi cuía ducaⁿ càda-xi cahni-xi ñáyiu. ¹⁶ Te ní xiní-í nchaa cue sandàdú cùndíhi-xi xixódó-güedé cuáyú, te ní níhí-í tnúhu sá xínu úú cièndú millón-güedé.

¹⁷ Te duha xíndáa cue cuáyú-áⁿ ndihi cue téé yòdo ñaha-áⁿ ní xiní-í: Te cue téé-áⁿ yídúcúⁿ nuu ìⁿ sá yídúcúⁿnuu pèchú-güedé, te luha

ticuèhé te luha cuì datná cuì andiu, te luha cuàáⁿ, te ncha cuàyu-áⁿ cáá dǐquí-güedi dàtná cáá dǐquí ndicaha, te yuhu-güedi quène ñuhú ndihí ñúhmá, ndihí àzufré nchìcúⁿ ñuhú. ¹⁸ Te ío cuèhé ñáyu ñuyú ní xihí chi luha-ná te cudavá-yu ní xihí sá cuèndá ñuhú-áⁿ ndihí ñúhmá-áⁿ ndihí àzufré-áⁿ. ¹⁹ Te ndihí núú lùhmá-güedi ndihí yuhu-güedi dàndoho-güedi ñáyu, te núú lùhmá-güedi nèhe-xi dǐquí cǒó, te ñu-ni dàtná cáá cǒó cáá ñihí lùhmá-güedi.

²⁰ Te ncha dava-gá ñáyu ní cácu ñá túú ní xihí núú nchàa tnúndòho-áⁿ ñà túú ní cuìni-yu dàñá-yu ichi cuèhé ichi duha ndécú-yu, chi quide cahnu-ni-yu ncha espíritu cùndihí yucu ñávaha, ndihí ncha sá cǎchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue téé ñuyú-a, te dava xǎⁿ ní cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuàáⁿ, te dava ní cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuixíⁿ, te dava ní cuáha sá nání brǒncé, te dava ní cuáha mee-ni yúu, te dava ní cuáha mee-ni yùtnu, te ncha xǎⁿ ñá túú cùtnuní núú-xi, te ni ñà túú tècú dóho-xi, te ni ñà ndácú-xí càca-xi. ²¹ Te ni sǎ sǎhni tnahá-yu, te ni sǎ sǎhni ndùu tnahá-yu, te ni sǎ ndécú-yu ichi dǐí iní, te ni sǎ dúhú ndàchiuⁿ tnahá-yu ñà túú ní cuìni-yu dàñá-yu.

10

Ñⁿ espíritu xínu cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí nèhé-xí ñⁿ librú

¹ Te sǎtá dúcáⁿ te ní xiní tucu-í ñⁿ espíritu cùnuu xinu cuechi núú Yǎ Ndiǒxí ní quee-xi andiu, te yìhi-xi xití vícú cuǎnguee-xi ñuyú te ndàa dǐquí-xi ndècu ñⁿ cóo yáhnchí, te núú-xi súuní chàhnchí dàtná chàhnchí núú nchìcanchii, te ndi ndùú dǐhíⁿ-xi càa datná cáá itá ñuhú. ² Te nùndaha-xi ñⁿ librú lǐhli ní nandíca, te sǎhá cùha-xi ní sani-xi núú ndute làmár, te sǎhá dàtni-xi ní sani-xi núú ñuhu yìchí. ³ Te espíritu-áⁿ ñihí vǐhi ní cáháⁿ-xi, te ní quide-xi dàtná quidé ñⁿ ndicaha oré cánásaa-di, te òré ducaⁿ ñihí vǐhi ní cáháⁿ-xi te úsá xito ní cáháⁿ ñuhu. ⁴ Te sǎtá ñí yáha ní cáháⁿ

ñuhu-áⁿ úsá xito, te chido tnùn-í ñⁿ núú tütú nàcuáa ní cáháⁿ-xi ní cùu, te meí òré-áⁿ ñí tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sǎ ñí cáháⁿ andiu te cǎchí-xi:

—Vá chídó tnùn-í nàcuáa ní cáháⁿ ñuhu-áⁿ, iní mée-ni-n ná cùhuⁿ — duha cǎchí sǎ ñí cáháⁿ-áⁿ.

⁵ Te espíritu sǎ nùtnǐ ñⁿ xio sǎhá-xi núú ndute làmár-áⁿ ndihí ñngá xio sǎhá-xi núú ñuhu yìchí-áⁿ ní xiní-í ní ndonehe-xi ndaha cùha-xi, ⁶ te cǎchí-xi:

—Yá Ndiǒxí Yáá ndécú nchàa nduu ncha quíú Yáá ní cadúha ñuyú, ndihí andiu, ndihí làmár, ndihí ncha sǎ ío, Yáá-áⁿ nǎhá ndáá-gá sǎ yǐhú cáháⁿ ndáá-í, te vá cùyàa vǐhi ⁷ te cada-xi ncha nàcuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu ní cáháⁿ-gá, tnúhu ní xáhaⁿ-gǎ xii cue téé ní xinu cuechi nùú-gǎ, cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, chi òré ná tǐu espíritu cùú úsá cútú nèhé-xí, te òré-áⁿ cada-xi ncha nàcuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu sǎ ñí xáhaⁿ-gǎ xii ncha cue téé-áⁿ — duha cǎchí espíritu-áⁿ.

⁸ Te sǎtá dúcáⁿ te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu sǎ ñí cáháⁿ andiu-áⁿ, te cǎchí-xi xii-í:

—Cuàháⁿ te queheⁿ-n librú lǐhli sǎ ñí nandíca nùndaha espíritu-áⁿ, espíritu sǎ nùtnǐ ñⁿ xio sǎhá-xi núú ndute làmár, te ñⁿ xio sǎhá-xi núú ñuhu yìchí —duha cǎchí sǎ ñí cáháⁿ-áⁿ.

⁹ Te yúhú ní sǎháⁿ-í núú ndécú espíritu-áⁿ xìcáⁿ-í librú lǐhli nèhe-xi-áⁿ, te ní cachí-xi:

—Iha te caxi-n, te cuvídí yuhu-n dàtná cúvídí òré xihí-n ndùdí ñúñú, dico xití-n chi cada úa-xi —cǎchí-xi.

¹⁰ Te ní queheⁿ-í librú lǐhli nùndaha espíritu-áⁿ ñí xexi-í, te yuhu-í ní quide vídí-xi dàtná vídí ndudí ñúñú, dico sǎtá ñí ngava-xi xití-í te ní quide úa-xi. ¹¹ Te ní cachí tucu espíritu-áⁿ xii-í:

—Dacutíí cǎháⁿ tucu-n nàcuáa cǎchí Yǎ Ndiǒxí cuèndá ñáyu titní vǐhí nàción, ndihí cuèndá ñáyu titní vǐhí ñúu, ndihí cuèndá ñáyu cáháⁿ ndí dǐíⁿ ndí dǐíⁿ núú tnúhu, ndihí cuèndá cue téé yìndaha ñáyu.

11

Cuendá úú cue tée cãháⁿ nãcuáa cãchí Yã Ndiõxí

¹ Te ní níhì-í ìⁿ tnuyoo nãcuáa chicùhá-í ìⁿ sá chícùhá-í, te ní cãháⁿ ìⁿ sá ní cãháⁿ, te cãchí-xi:

—Ndacuíñí te chicùhá-n vèhe Yã Ndiõxí, te chicùhá tucu-n núú sácódó sã ndúú tãhú-gã, te cahu-n nã daha tnàhá ñáyiú chĩñuhu ñaha xii-gã xĩndecu. ² Dico vá chícùhá-n ndãa quehé vehe-gã, chi xiáⁿ ní nduu cuendá cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ñáyiú-áⁿ nduu nuu-nã-yu núú ní cuu ñuú-gã, te cadá-yu dàtná cãchí iní méé-yu, te údico úú yóó ducaⁿ càdá-yu. ³ Te yúhú tendaha-í úú tnàhá cue tée cãháⁿ yuhu-í nãcuáa cãchí Yã Ndiõxí, te úxúú ciendú únídico nduu ducaⁿ cãháⁿ-güedé yuhu-í cada-güedé núú-í, te cuihnu-güedé dóó tnúú sã sãcuñnu cue ñáyiú ndihú iní-xi — duha cãchí sã cãháⁿ-áⁿ.

⁴ Te ndi ndúú cue tée-áⁿ cúu-güedé dàtná úú yutnu òlívú sã xĩnutnã núú Yã Ndiõxí, ndihì dàtná úú sã ndèé dité-xi, sã yĩndòdo ìⁿ caa candíl núú dité-xi ndècu tucu núú-gã, te ñuú-gã cúu-gã Yaa yĩndàha ñuyú. ⁵ Te ñáyiú na càni iní-xi ná cada ñaha xii-güedé te yuhu-güedé quene ñuhú cahmi ñaha-xi xii-yu, te ducaⁿ càda-güedé cahni-güedé nchaa ñáyiú na cùu úhú iní ñáhã xii-güedé. ⁶ Te ndi ndúú-güedé ndécú ndihì-güedé tnúhu ndee iní cada-güedé sã vã cúúⁿ dãú, te ducaⁿ càda-güedé ñini cãháⁿ-güedé nãcuáa cãchí Yã Ndiõxí, te ndacu-güedé nadatiu-güedé ndute nduu-xi níñí, te ndacu-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyiú titní núú tnúhu ndòho, te ducaⁿ càda-güedé ná daha xito cãchí iní méé-güedé. ⁷ Te nã yãha sã cãháⁿ-güedé nãcuáa ní cachí Yã Ndiõxí, te dàvá-áⁿ quene ìⁿ quití dééⁿ yàú cùnú víhí sã ìo nèhé cáá, te quití-áⁿ ngũita-di nàá-di ndihì ndi ndúú cue tée-áⁿ te cahni ñaha-di xii-güedé. ⁸ Te yiqui cùñú cue tée-áⁿ cautùu-xi ìⁿ tnuú ñuú cãhnú núu ní sahni-güedé Xitohó Jesucristú núú

cùrúxí, te ñuú Yaa-áⁿ cúu Xitohó-ó ndihì-güedé, te cãchí ñáyiú sã ñuú-áⁿ cúu-xi dàtná ñuú Sòdomá ndihì nacióⁿ Ègiptú. ⁹ Te úní nduu dava cautùu yiqui cùñú-güedé xiáⁿ, te ñáyiú nchaa nacióⁿ, ndihì ñáyiú nchaa ñuú, ndihì ñáyiú cãháⁿ ndí ñuú ndí ñuú núú tnúhu, ndihì ñáyiú xĩndecu nchaa xichi quini-yu yiqui cùñú-güedé, te vá dàñã-yu nguĩndúxi. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú-áⁿ nduu vétú iní-yu sã dúcãⁿ cúu cue tée cãháⁿ nãcuáa cãchí Yã Ndiõxí-áⁿ, te ìo cudí iní-yu, te nãndí sã cuãha tãhú tnãhã-yu sã cúdí iní-yu sã dúcãⁿ ní xihí-güedé, te ducaⁿ chi ñuú-güedé ní quide ìo ní ndohó-yu. ¹¹ Te sátá ná yãhá úní nduu dava sã dúcãⁿ cúu-güedé te Yã Ndiõxí dandòto ñaha-gã xii-güedé, te ndacóo-güedé, te nchaa ñáyiú na quini sã ndótó-güedé te yùhú víhí-yu. ¹² Te ndi ndúú cue tée-áⁿ tecú dóho-güedé cãháⁿ ìⁿ sã cãháⁿ ndéé andiú, te cùñaha-xi xii-güedé:

—Chí táquene iha —duha cùñaha sã cãháⁿ-áⁿ xii-güedé.

Te cue tée-áⁿ quĩhu-güedé ìⁿ xití vícò caa-güedé andiú, te nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhã xii-güedé quini ñáhã-yu xii-güedé caa-güedé andiú. ¹³ Te òré-áⁿ ñihì víhì tnãa ñuyú, te úxí xichi cùu-xi ñuú núú cùndècu-güedé-áⁿ te ìⁿ xichi ñuú-áⁿ naa, te cuú úsã mĩ ñáyiú, te nchaa dava-gã ñáyiú cácu vá cùu yùhú víhí-yu, te cachí-yu sã ìo cãhnu cuu Yã Ndiõxí Yaa ndécú andiú.

¹⁴ Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho cuu úú yãha, te vitna sa ndètu vii-nã tucu sãá tnúndòho cuu úní.

Espíritú cúu ùsã tíu-xi cútú nêhé-xi

¹⁵ Te espíritú cúu ùsã ní tíu-xi cútú nêhé-xi, te òré-áⁿ ní tecú níhi ní cãháⁿ titní sã ní cãháⁿ andiú, te cãchí-xi:

Nchaa sã cúu cuendá nchaa ñáyiú ñuyú táxi tnúni-yu ní cùu ní nduu cuendá Tãtã-ó Dütú Ndiõxí táxi tnúni-gã,

Te tnàhá Yaa ní tendaha-gã ní sãháⁿ ñuyú táxi tnúni-gã nchaa xiãⁿ, te ñuú-gã taxi tnúni-gã ní caa ní quihíⁿ.

Duha ní cáháⁿ nchaa sá nǐ cáháⁿ-áⁿ.
 16 Te ndi òcò cùmí cue téé sacuéhé
 xñucóo núú xilé váha ní ngüíñí
 xítí-güedě núú Yá Ndiöxí, te ní nuu
 núú-güedě ndàa núú ñúhú te ní
 ngüíta-güedé chíñùhu ñaha-güedé
 xii-gá,¹⁷ te càchí-güedé:

Ío ndàcáⁿ táhú-ndí núú yòhó Dútú
 Ndiöxí,

Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá
 váha,

te ñu-ni-n ndècu-n ndéé cútnàhá
 ní ngáva ñuyíú, te ñu-ni-n
 ndècu-n vitna, te ñu-ni-n
 cùndecu-n ndéé núú cuàháⁿ
 núú vèxi,

te ío càhnu cuu-n te ní ngüíta-n ïo-gá
 táxí tnùní-n.

18 Te nchaa ñáyiú xñdecu ñuyíú
 xícudéⁿ-yu núú-n,

te vitna ní sáá nduu dándohó-n-yu chi
 ñá túú cùu váha iní-n nǔ-yu,

te cada ndáá-n cuèchi nchaa ñáyiú sa
 ní xíhí,

te ní sáá tucu nduu cuñaha-n
 sá ndúú táhú nchaa ñáyiú
 ní xinu cuechi nǔú-n nǐ
 cáháⁿ-yu tnúhu-n, ndihí nchaa
 dava-gá ñáyiú cùu cuendá-n,
 chi ñáyiú-áⁿ néhě-yu sá yíñùhu
 núú-n,

te cuèi ñáyiú cùnnu ndihí ñáyiú ñá
 túú cùnnu cuñaha-n sá ndúú
 táhú-yu,

te ní sáá tucu nduu dànaa-n nchaa
 ñáyiú sàhni tnaha ñáyiú-xi.

Duha càchí ndi òcò cùmí cue téé
 sacuéhé-áⁿ xáhaⁿ-güedě xii Yá Ndiöxí.

19 Te ní xiní-í ní nacaáⁿ yuyèhe vehe
 Yá Ndiöxí andi, te xítí vehe-gá-áⁿ
 nǐ xiní-í ndécú càjá ñúhú sá yódó
 tnùní nàcuáa ní cundáa cada-gá sá
 cúú-xí ñáyiú, te òré-áⁿ nǐ xiní-í ní sáá
 ndúté, te ní cáháⁿ ñúhu te ío dusaⁿ nǐ
 quide-xi, te níhi vìhi ní tnáa, te súúni
 càhnu dáú ñíñí nǐ cuuⁿ.

12

*Cuendá ññadìhí ndihí cuendá ññ quití
 dééⁿ nání dràgón*

1 Te ío vìhi ní quide-xi ññ sá nǐ
 quide-xi andi, te ní xiní-í ññ ñadìhí te
 dóo níhnú-áⁿ quide-xi datná quidé-xí

nǔú nchìcanchii, te ndàa núú sàhá-aⁿ
 quide-xi datná quidé-xí nǔú yóó, te
 ñùhu ññ coroná díquí-aⁿ te ndèé úxúú
 chódíní.

2 Te ñùhu déhe-aⁿ te càna
 saa-aⁿ sá quidé ùhú ñhá-xí xii-aⁿ
 chí sa ndètu vii-nǎ cacu déhe-aⁿ.

3 Te dàtnùní ní quide tucu-xi sá nǐ
 quide-xi andi, te ní xiní-í ññ quití
 càhnu quití ticuehé, quití dééⁿ nání
 dràgón, te ndèé úsá díquí-di ndihí úxí
 ndiqui-di, te ññ caa coroná ñúhú ññ
 caa díquí-di-áⁿ.

4 Te quití-áⁿ luha-ná
 te cuu dava nchaa chódíní dàngòyo-di
 ñuyíú ndihí lúhmá-di, te quití-áⁿ nǐ
 ngúnu tní-di núú ñaha ndètu vii-nǎ
 cacu déhe-xi-áⁿ cuendá caxi-di déhe-aⁿ
 òré cacu nǐ cùu.

5 Te ñaha-áⁿ nǐ cacu
 déhe-aⁿ te téé cùu-dé, te té líhli-áⁿ ïo
 cunuu-dě taxi tnùní-dé nchaa ñáyiú
 ñuyíú, te mee Yá Ndiöxí ní nacuaca
 ñaha-gá xii té líhli-áⁿ cuendá cundecu
 ndihí ñaha-dě xii-gá núú ndécú-gá
 táxí tnùní-gá.

6 Te ñadìhí-áⁿ nǐ xinu-aⁿ
 cuàháⁿ-aⁿ xítí yucu núú nǐ quide túha
 Yá Ndiöxí cundecu-aⁿ cuendá xíaⁿ
 níhí-aⁿ caxi-aⁿ, te ducaⁿ níhí-aⁿ sá
 caxí-áⁿ ùxúú cièndú únídico nduu chi
 ducaⁿ nduu cundecu-aⁿ xíaⁿ.

7 Te sátá dúcáⁿ te andi nǐ xiní-í
 espíritú cùnnu xinu cuechi núú Yá
 Ndiöxí nání Miguél, ndihí nchaa
 dava-gá espíritú cundìhí-xi, te nchaa
 espíritú-áⁿ nàa-xi ndihí quití dééⁿ
 nání dràgón ndihí nchaa espíritú
 cundìhí-di.

8 Te quití-áⁿ ñá túú
 ní ndàcu-di ndihí nchaa espíritú
 cundìhí-di, te ñá túú ní níhí-gá-di núú
 cundècu-di andi ndihí nchaa espíritú
 cundìhí-di-áⁿ.

9 Te cue espíritú xínú
 cuèchi núú Yá Ndiöxí-áⁿ nǐ dàngává-xí
 quití dééⁿ nání dràgón-áⁿ ndihí nchaa
 espíritú cundìhí-di ñuyíú, te quití-áⁿ
 cúú-dí mèi sácúhna àdi sá càchí-ó cùu
 yucu ñávaha, te ñu xíaⁿ ní dándàhú-xi
 ñáyiú níhí ñuyíú, te ñu-ni xíaⁿ ní
 nduu-xi cóo nǐ dándàhú-xi ñáyiú ndéé
 sanaha.

10 Te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ
 tucu ññ sá ní cáháⁿ andi, te càchí-xi:

—Vitna te Yá Ndiöxí ní quide-gá ní
 ngúndecu ñáyiú ndihí-gá, te ío càhnu

cuu-gá, te ío tàxi tnuní-gá, te tnàhá Cristú Yaá ní tendaha Yă Ndiǒxí ní quixi ñuyíú-a ío tàxi tnuní-gá, te ducaⁿ chi sa ní xócuíñí sácuíhná sã sũúni nùnúu sacáⁿ cuéchi núú Tătá-ó Dűtú Ndiǒxí cuendá nchaa ñáyíu ndècu ndihí-o ichi-gá, te nduu niú ducaⁿ sàcáⁿ cuéchi-xi núú-gă cuendá-yu ni cùu. ¹¹ Dico ní ndacu-yu ní cunúu-yu núú sácuíhná sã dúcáⁿ sàcáⁿ cuéchi cuendá-yu-áⁿ ní cùu, te ducaⁿ ní cunúu-yu sá cuendá Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, chi Yaá-áⁿ ñí sati níñí-gă te ní xíhí-gá sá cuendá-yu, te ducaⁿ ñí cunuu tucú-yu sá cuendá sá sàndáá iní ñáhă-yu xii Yaá-áⁿ, te ñá túú ní yùhú-yu cuú-yu sá cuendá-gá. ¹² Te vitna ío chí cúdí ñí nchaa nchòhó espíritú xínú cuéchi núú Yă Ndiǒxí, ndihí nchaa nchòhó ñáyíu ndècu andíu, dico ñndàhú ní cuu nchaa ñáyíu xĩndecu ñihí ñuyíú! Chi sũúni cùdééⁿ sácuíhná ñí ngava-xi te nándi cada ñaha-xi xii-yu, te ducaⁿ chi cùtnuní iní-xi sá sàcú duha-ná nduu cudí-xi cundecu-xi —duha cächí sá ní cáháⁿ andíu.

¹³ Te sátá ñí quee quiti dééⁿ nání dràgón-áⁿ andíu ñí ngava-di ñuyíú quiti cùu mei sácuíhná-áⁿ, te quiti-áⁿ ñí chinchícúⁿ-di ñadìhí ñaha ní cacu déhe téé-xi-áⁿ. ¹⁴ Te ñadìhí-áⁿ ñí nduu táhú-aⁿ ní quene úú ndíxí-aⁿ, te càa datná cáá ndíxíⁿ ñⁿ yacòlo cahnu vihi cuendá ndava-aⁿ núhú-aⁿ yucu núú ñí cachí Yă Ndiǒxí cundecu-aⁿ, te yàcáⁿ cundecu-aⁿ úní cuíá dava cuendá sá vă ñihí ñáhá quiti dééⁿ quiti nani dragón-áⁿ te xíáⁿ ñíhí-aⁿ sá cáxí-áⁿ, te quiti-áⁿ cúú tucu-di datná ñⁿ cóo dééⁿ. ¹⁵ Te quiti-áⁿ ñí quene cuéhé ndute yuhu-di, te ndute ní quene yuhu-di-áⁿ ñí cuu-xi ñⁿ yúte, te ducaⁿ ñí quide-di cuendá ndute-áⁿ cuido-xi ñadìhí-áⁿ ní cùu. ¹⁶ Te ñuhu yíchí ní chindee-xi ñadìhí-áⁿ, chi ní ndátá te ní quée naa-ni ndute ní quene yuhu quiti-áⁿ. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñí quide-xi xíáⁿ ní cudééⁿ víhí quiti-áⁿ nũú ñadìhí-áⁿ, te ní xica-di cuáháⁿ-di núú xĩndecu nchaa dava-gá cue déhe ñadìhí-áⁿ cuendá nàá ndihí ñaha-di, te

ñáyíu-áⁿ cúú-yu ñáyíu tní nchaa tnúhu càháⁿ Yă Ndiǒxí, te nchícúⁿ ñihnú-yu nchaa tnúhu sá càháⁿ váha cuendá Xítóhó Jesucristú.

13

Cuendá úú quiti

¹ Te yúhú ní ngúnu tní-í yuhu làmár, te ní xiní-í ní quene ñⁿ quiti te ndéé úsá díquí-di te úxí ndíquí-di, te núú ñⁿ ñⁿ ndíquí-di-áⁿ ndécú ñⁿ caa coroná. Te ñⁿ ñⁿ díquí-di-áⁿ ndéé tnúhu sá càháⁿ úhú-xi cuendá Yă Ndiǒxí. ² Te quiti-áⁿ cáá-dí dàtná cáá cuíñí, te sáhá-di càa datná cáá sáhá òso, te yuhu-di càa datná cáá yùhu ndicaha. Te quiti dééⁿ nání dràgón ní sáñaha-di tnúhu ndee ñí xii quiti-áⁿ cuendá taxi tnuní víhí-dí, te dràgón-áⁿ ñí sáñaha-di nũú ndécú-dí tàxi tnuní-di xii quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ducaⁿ ñí quide-di cuendá sá ñihí ndéé quiti-áⁿ cunuu-di. ³ Te ñⁿ díquí quiti ní quene xití làmár-áⁿ càhú víhí càa ní nícuèhé, te sa ndètu vii-nă cuú-di sànuu dico ní ndúha-di, te ñihí ñuyíú ñí ñihí ñáyíu tnúhu sá dúcáⁿ ñí cuu, te ío ní cuñúhu-yu te ní tuhá-yu quiti-áⁿ. ⁴ Te nchaa ñáyíu-áⁿ ñí cachí-yu sá ío càhnu cuu quiti dééⁿ quiti nani dragón-áⁿ cuendá sá ñí sáñaha-di tnúhu ndee ñí sá táxí tnuní quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ní ngũíta-yu ní chiñuhú-yu quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te cächí-yu:

—Vă yõo ñⁿ nũtnahá ñáhá xii quiti-a, te ñí vă yõo ñⁿ ndacu nàá ndihí ñaha xii-di —cachí-yu.

⁵ Te ní níhí-di tnúhu ndee ñí sá càháⁿ úhú-di Yă Ndiǒxí, te cada càhnu-di mee-di, te údico úú yóo ducaⁿ ñí níhí-di tnúhu ndee ñí-áⁿ cunuu-di. ⁶ Te ducaⁿ ñí quide-di ní cáháⁿ úhú-di Yă Ndiǒxí ndihí cuendá nchaa sá quidé-gă, te diu-ni ducaⁿ ñí cáháⁿ úhú-di núú ndécú-gă, te ní cáháⁿ úhú tucu-di nchaa ñáyíu ndècu ndihí-gá andíu. ⁷ Te ducaⁿ ñí níhí-di tnúhu ndee ñí sá nàá-di ndihí nchaa ñáyíu cùu cuendá Yă Ndiǒxí, te ducaⁿ nàá ndihí ñaha-di xii-yu ndéé òré vá

ndácú-gă-yu nàá ndihî ñàhá-yu xii-di, te tnàhá ní ngúndecu ndihî-di tnúhu ndee ìní sá táxí tnùnî-di ñáyîu nchaa nàcióⁿ, ndihî ñáyîu nchaa ñuú, ndihî nchaa ñáyîu càháⁿ ndí dííⁿ ndì dííⁿ nùú tnúhu, ndihî ñáyîu xĩndecu nchaa xichi. ⁸ Te cue ñáyîu nihî ñuyíú nĩ cachí-yu sá ïo càhnu cuu quitî-áⁿ, te ñáyîu-áⁿ cúú-yu ñáyîu ñá túú yòdo tnunî núú tûtú Yaa cáá dàtná cáá ìíⁿ mbéé quitî ní dánicuéhé-güedé Yaa ní xihî ní cùu te ní ndoto. Te ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú sa yòdo tnunî ñáyîu naníhî tàhú, dico ñáyîu càchí sá ïo càhnu cuu quitî-áⁿ ñà túú yòdo tnunî-yu núú tûtú-gá.

⁹ Te nchaa nchòhó ñáyîu xĩndedóho chí cùndedóho váha nchaa nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-áⁿ. ¹⁰ Te nchaa ñáyîu na chihi tnaha ñáyîu-xi vecaá te sáá nduu te quíhîⁿ-yu tnàhá-yu vecaá, te nchaa ñáyîu sàhni tnaha ñáyîu-xi ndihî yuchí te ñiu-ni ndihî yuchí cuú-yu tnàhá-yu, te xíáⁿ nùu ío xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyîu cùu cuendá Yá Ndiòxí cunduu càhnu iní-yu, te quĩndáá iní ñáhă-yu xii-gá.

¹¹ Te ní xiní tucu-í ingá quitî ní quene-di núú ñuhu yìchí, te ndéé úú ndiqui-di te càa datná cáá ndiqui canerú, te càháⁿ-di dàtná càháⁿ quitî dééⁿ nání drágón. ¹² Te dàtná ndécú ndihî quitî ní quene xití làmár-áⁿ tnúhu ndee ìní sá táxí tnùnî-di ducaⁿ ndècu ndihî quitî ní quene ñuhu yìchí-áⁿ tnúhu ndee ìní taxi tnùnî-di cada-di núú quitî ní quene xití làmár-áⁿ, te quitî ní quene ñuhu yìchí-áⁿ nĩ quide yica-di sã ncháá ñáyîu xĩndecu nihî ñuyíú chiñuhú-yu quitî ní quene xití làmár-áⁿ, quitî càhú víhí nĩ tnahá ní nícuèhé te ní ndúha-di. ¹³ Te quitî ní quene xití ñuhu yìchí-áⁿ nĩ quide-di titní núú sã vã yòo tnàhî ndàcu cada, te nchaa ñáyîu ní xiní-yu sá ndéé andiu nĩ dányóyó-dí ñuhú ñuyíú. ¹⁴ Te sá dúcáⁿ nĩ ngúndecu ndihî-di tnúhu ndee ìní ní quide-di nchaa xíáⁿ ní quide-di núú quitî ní quene xití làmár-áⁿ, te sá dúcáⁿ nĩ quide-di te xíáⁿ ní dándàhú-di

nchaa ñáyîu xĩndecu nihî ñuyíú, te ní xáhaⁿ-di xii-yu sá ndúcú-yu ìíⁿ sá cadúha-yu nàcuáa-ni càa nacuáa-ni nduu quitî ní quene xití làmár-áⁿ, quitî càhú víhí nĩ tnahá ní nícuèhé díquí-xi-áⁿ nĩ quée machití te ñá túú ní xihî-di chí ní xĩndecu-ni-di. ¹⁵ Te quitî ní quene xití ñuhu yìchí ní ngúndecu ndihî tucu-di tnúhu ndee ìní sá chíhí-dí ìní sá nĩ cadúha-yu-áⁿ, sá nĩ natavá-yu dàtná cáá quitî ní quene xití làmár-áⁿ, te ducaⁿ nĩ quide quitî-áⁿ cuendá càháⁿ sá nĩ cadúha-yu-áⁿ, te xíáⁿ cada-xi cuú nchaa ñáyîu ñá túú ní cuíní chiñuhu ñaha xii-di. ¹⁶ Te quitî ní quene xití ñuhu-áⁿ quidé-dí sã ncháá ñáyîu ngúndéé ìíⁿ tnunî ndaha cùhá-yu àdi tneé-yu, te ducaⁿ nĩ quide-di cuèi ñáyîu cùnuu te cuèi ñáyîu ñá túú cùnuu, te cuèi ñáyîu cuica te cuèi ñáyîu ndàhú, te cuèi ñáyîu ñá túú dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te cuèi nchaa ñáyîu dàñá quée núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi ncháá-yu ducaⁿ nĩ ngúndéé tnunî ñíí-yu. ¹⁷ Te ní quide-di sá ncháá ñáyîu ñá túú ndéé tnunî ñíí-xi vã cúú cuááⁿ-yu sá càchí iní-yu te ní vã cúú dícó-yu ìíⁿ sá cuíní-yu dícó-yu, te tnunî-áⁿ cúú-xí ñiu quitî ní quene xití làmár-áⁿ àdi númerú-di. ¹⁸ Te xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyîu ío váha cùtnunî iní-xi ío váha cuáha-yu cuendá nàcuáa quèe-xi númerú quitî-áⁿ, te númerú-áⁿ cúú-xí ñnú ciendú únídico ñnú, te cùu-xi cuendá ìíⁿ ñáyîu ñuyíú.

14

Cuendá ìíⁿ ciendú údico cúmí mĩ ñáyîu

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í Yaa cáá dàtná cáá ìíⁿ mbéé quitî ní dánicuéhé-güedé nútñî-gá ìíⁿ yucu ñuú nání Sión ndécú àndiu, te nutñî-gá ndihî ìíⁿ ciendú údico cúmí mĩ ñáyîu, te tneé-yu ndéé ñiu-gá ndihî ñiu tátá-gă Dútú Ndiòxí. ² Te ní tecú dóho-í ní quide-xi andiu dàtná quidé-xi núú xíca cuèhé víhí ndùte, te quide tucu-xi datná quidé-xi òré níhî víhi caháⁿ ñúhu, te quide tucu-xi datná quidé-xi òré cuèhé víhí ñáyîu

càní-yu àrpá. ³ Te ní tecú dóho-í xǐxita yuhu sǎ xítá yùhu núú Yàá núcõo núú xilé váha, ndìhi núú ndi cùmi cue quitì xǐnutnì-áⁿ, ndìhi núú nchàa cue tée cùu sacuéhé xǐnucóo-áⁿ, te xǐxita-xi ìⁿ ndudú sáá. Te mee-ni cuè ñáyiú ìⁿ ciendú údico cùmí mǐl-áⁿ quèe díquí-yu ndudú-áⁿ, te ñáyiú-áⁿ cùú-yu ñáyiú ní dácäcu nihnu ñaha Yàá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quitì ní dánicuéhé-güedé núú ñáyiú ndècu ichi cuéhé ichi duha xǐndecu ñuyíú, te vá yõo ìⁿ-gá quèe díquí-xi ndudú sáá-áⁿ chi mee-ni ñáyiú ní cácu nihnu-áⁿ quèe díquí-yu. ⁴ Te ñáyiú ní cácu nihnu-áⁿ cùú-yu ñáyiú ñá túú ní xǐndecu ichi díí ìní, te cùú-yu ñáyiú càndoo canine iní-xi, te ndèni ní cuu cuáháⁿ Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quitì ní nícuéhé-áⁿ, te ducaⁿ-ni ndëndaha ñàhá-yu xii-gá cuáháⁿ, te ñáyiú-áⁿ ní cácu nihnú-yu núú nchàa ñáyiú ñuyíú, ñáyiú ndècu ichi cuéhé ichi duha, te ñáyiú ní cácu nihnu-áⁿ cùú-yu ñáyiú díhna nuu ñi nduu táhú Yǎ Ndiõxí cuu cuendá-gá ndìhi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quitì ní dánicuéhé-güedé. ⁵ Te cùú-yu ñáyiú ñá túú càháⁿ ni ìⁿ tnúhu ndehnde, te càndoo canine iní-yu ndècú-yu núú núcõo Yǎ Ndiõxí táxí tnùnì-gá.

Cuendá únì cue espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiõxí

⁶ Te sátá dúcáⁿ te ní xínì-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiõxí xícó-xí cuädava andiú, te ndècu ndìhi-xi tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, tnúhu sá ñà túú tnàhí ndìhi nihnu te tnúhu-áⁿ danèhé espíritú-aⁿ nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú, ñáyiú nchaa nacióⁿ, ndìhi ñáyiú nchaa ñuú, ndìhi nchaa ñáyiú càháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndìhi ñáyiú xǐndecu nchaa xichi. ⁷ Te níhi ní cáháⁿ-xi te càchì-xi:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú canehe-ndo sǎ yǐñùhu núú Yǎ Ndiõxí, te cachì-ndó sǎ ìo càhnu cuu-gá chi sa ní sáá nduu càda ndáá-gá nchaa cuèchi-ndo, te chiñuhu-ndo-gǎ chi diu-gá ní cadúha-gá andiú, ndìhi ñuhu

yìchí, ndìhi làmár, ndìhi nchaa ndóhyo —duha càchì espíritú-áⁿ.

⁸ Te nchìcúⁿ tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiõxí, te càchì-xi:

—Vitna ní naa ñuú Babiloniá ñuú ìo cùnuu, te ducaⁿ ní naa chi cue ñáyiú ñuú-áⁿ ní quidé-yu ní xíta nihnu nchaa ñáyiú nihí ñuyíú, chi ní sanu ichi ñàhá-yu ichi cuéhé ichi duha — duha càchì espíritú-áⁿ.

⁹ Te nchìcúⁿ tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiõxí te níhi càháⁿ-xi, te càchì-xi:

—Nchaa ñáyiú chiñuhu ñaha xii quitì ní quene xití làmár, ndìhi sá ñi natava ñàhá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, ñáyiú ní dáñá mèe-xi ní ngúndeé tnunì ndahá-yu àdi tneé-yu, ¹⁰ ñáyiú-áⁿ sùúnì dándoho ñaha Yǎ Ndiõxí xii-yu chi ìo cùdèéⁿ-gǎ, te ducaⁿ ìo dandòho ñaha-gá xii-yu chi daquihíⁿ ñàhá-gǎ xii-yu núú ñuhú núú ñuhú àzufré càyú-xi, te núú cuè espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ducaⁿ dándoho ñaha-gá xii-yu, ndìhi núú Yàá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quitì ní dánicuéhé-güedé. ¹¹ Te ní caa ní quíhíⁿ quene ñúhmá núú dúcáⁿ cùndecú-yu ndohó-yu-áⁿ, te cuèi nduu cuèi niú ducaⁿ ndòhó-yu. Te ducaⁿ ndòho nchaa ñáyiú chiñuhu ñaha xii quitì ní quene xití làmár, ndìhi sá ñi natava ñàhá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, te diu-ni ñáyiú-áⁿ cùú-yu ñáyiú ní ngúndeé tnunì ndaha-xi àdi tneé-xi —duha càchì espíritú-áⁿ.

¹² Te xǐáⁿ xínì ñùhu-xi sá ncháá ñáyiú cùu cuendá Yǎ Ndiõxí cunduu càhnu iní-yu, chi diu-ni-yu cùú-yu ñáyiú tnèi nchaa tnúhu càháⁿ-gá, te ní yùhu ní iní-yu sàndáá iní-yu Xítóhó Jesucristú.

¹³ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ andiú, te càchì-xi:

—Chido tnùnì-n ìⁿ núú tütú nàcuáa na càháⁿ-í-a. “Není vitna ìo váha táhú nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú te xihí-yu” —duha càchì sá ní cáháⁿ-áⁿ.

Te Espíritú Yǎ Ndiõxí ní cáháⁿ-xi, te càchì-xi:

—Ndáá, chi ndetatú-yu chi ñá túú-gǎ nágá chiúⁿ ndohó-yu cadá-yu,

te Yá Ndiöxí sa nàha-gá nchaa nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quidé-yu —duha càchí Espiritú-gá.

Nchaa sá cúú nùú ñuhú

¹⁴ Te sáta dúcáⁿ te dàtnùní ní xiní-í ñⁿ vícò cuìxíⁿ, te nùú vícò-ǎⁿ ñⁿ xiní-í núcòo ñⁿ Yaá, te càa-gá dàtná cáá ñⁿ téé ñuyúú, te díquí-gǎ ñuhú ñⁿ coroná ní cuáha mee-ni ðihúⁿ cuááⁿ, te nùndaha-gá ñⁿ yuchí ndíquí te súúní dǎéⁿ. ¹⁵ Te ní xiní-í ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní quee-xi xítí vehe-gá, te níhi ní cáháⁿ-xi xǎhaⁿ-xi xìi Yaá núcòo núú vícò-ǎⁿ:

—Sa ní cuu nàquehndé-n nchaa sá ñⁿ cuu ñuyúú ndihi yuchí ndíquí-n, chi sa ní cuu nuçóo tnàha-xi —duha càchí espíritú-áⁿ xǎhaⁿ-xi xìi Yaá-áⁿ.

¹⁶ Te Yaá núcòo núú vícò-ǎⁿ ñⁿ dáyǎha ndodo-gá yuchí ndíquí-gǎ núú ñuyúú ñⁿ nataxi tnàha-gá nchaa sá ñⁿ cuu.

¹⁷ Te ní xiní tucu-í ñⁿ ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní quee-xi xítí vehe-gá sá cáá àndiu, te nùndaha-xi tnàhá-xi ñⁿ yuchí ndíquí dǎéⁿ. ¹⁸ Te ní xiní tucu-í ní quee tucu ñⁿ ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí núú nùtní núú sácódó sǎ ndúú tǎhú-gǎ, te ndécu ndihi-xi tnúhu ndee ñⁿ táxí tnùn-í-xi ñuhú, te espíritú-áⁿ ñⁿ níhi ní cáháⁿ-xi xǎhaⁿ-xi xìi espíritú néhé yùchí ndíquí dǎéⁿ-áⁿ:

—Ngúíta naquehndé-n ndihi yuchí ndíquí-n ndéhé yoho yàha stilé sá ñⁿ ñuyúú chi sa ní cuu nàtehndé —duha càchí espíritú-áⁿ xǎhaⁿ-xi xìi espíritú néhé yùchí ndíquí-ǎⁿ.

¹⁹ Te espíritú néhé yùchí ndíquí-ǎⁿ ñⁿ dáyǎha ndodo-xi yuchí ndíquí-xi nùú ñuyúú ñⁿ nàquehndé-xi nchaa ndéhé yoho yàha stilé, te ní chihi-xi ñⁿ xichi núú ñⁿ chihi-xi cuèndá xíáⁿ quihni-xi quee ndudí-xi, te sá dúcáⁿ ñⁿ quide-xi xíáⁿ cútnùní iní-ó sǎ ñⁿ cùdǎéⁿ Yá Ndiöxí núú ñáyiu ñuyúú.

²⁰ Te ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ ñⁿ quihni-xi ñⁿ xio yuhu ñúú, te ndudí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ ñⁿ nduu-xi níhi te ní quee-xi núú quíhni ñⁿ ndu espíritú-áⁿ. Te úní cièndú mǐl mètrú ní

xica níhi-ǎⁿ, te dàtná ñⁿ mètrú dava ní sáá cuehnu níhi-ǎⁿ ñⁿ xica-xi.

15

Úsá tnúndòho

¹ Te ío vìhi ní quide-xi ñⁿ sá ñⁿ quide-xi andiu te ní cuñúhu vìhi-í, te ní xiní-í úsá tnàhá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí, te ñⁿ ñⁿ cue espíritú-áⁿ ndécú ndihi-xi tnúhu ndee ñⁿ dandòho-xi ñáyiu ñuyúú, te nà yáha nchaa tnúndòho-áⁿ, te vǎ cùdǎéⁿ-gǎ Yá Ndiöxí núú-yu dándòho ñaha-gá xíi-yu.

² Te ní xiní-í ñⁿ làmár te ndute làmár-áⁿ cáá dàtná cáá vǐdriú, te dàcánuu-xi ndihi ñuhú, te yuhu làmár-áⁿ xǐnutní nchaa ñáyiu ní ndacu ní dáquéé tǐhú ñáhá xìi quiti ní quene xítí làmár-áⁿ, te ducaⁿ ñⁿ ndacú-yu ní dáquéé tǐhú-yu sá ñⁿ natava ñáhá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, te ducaⁿ ñⁿ ndacu tucú-yu ní dáquéé tǐhú tucú-yu númerú-di sá cúú dàtná ðiu-di, te nchaa ñáyiu-áⁿ ñⁿ nduu tǎhú-yu núú Yá Ndiöxí àrpá xǐnehé-yu cuèndá caní-yu. ³ Te xítá-yu ndudú sá ñⁿ xita ndíi Moisés ndíi ní xinú cuechi núú Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te xita tucú-yu ndudú Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, te càchí-yu:

Yòhó Dútú Ndiöxí ío càhnu cuu-n, chi quide-n nchaa sá vǎ yòo tnàhí ndacu cada,

te cùu-n Yaá ndacú quide nchaandi túhú sá vǎha,

te ío ndáá quidé-n te ío ndáá càháⁿ-n, te yǐndaha-n nchaa ñáyiu ñihí ñuyúú.

⁴ Te nchaa ñáyiu nèhé-yu sá yǐñùhu núú-n,

te nchaá-yu càchí-yu sá ñⁿ càhnu cuu-n,

chi ñⁿ dǐi ní yòhó cúú-n Yáá ío vǎha quide ndáá,

te nchaa ñáyiu ñihí ñuyúú nataká-yu chiñuhu ñáhá-yu xii-n,

te ducaⁿ càdá-yu chi ndéhé-yu nchaa sá vǎha quide-n.

Duha càchí ñáyiu-áⁿ xítá-yu.

5 Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í ní nacaáⁿ yuyèhe vehe Yá Ndiöxí andiu, te xití vehe-gá-áⁿ ndécú sã ndèé tnúhu-gá. 6 Te xití vehe-gá-áⁿ ní quee úsá tnàhá espíritú xínú cuèchi núú-gã, te ìⁿ ìⁿ-xi ndècu ndihí-xi tnúhu ndee iní dandòho-xi ñáyiu, te xixíhnu-xi mee-ni dóó vãha, te súúni vãha càndoo, te chàhnc hí, te yidúcúⁿnuu cìnchú ní cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ pèchú ndi úsá cue espíritú-áⁿ. 7 Te ìⁿ quití cùmí xĩnutnǐ núú nǔtnǐ xilé vãha ní sãñaha-di ìⁿ caa sã nàhá tícùú ní cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ xii ìⁿ ìⁿ espíritú-áⁿ, te xití nchaa tícùú-áⁿ ñúhú ìⁿ sã ñúhú te xíáⁿ cútnùní sã Yá Ndiöxí dandòho-gá ñáyiu ñuyúú, te diu-gá cúú-gã Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quúú. 8 Te xití vehe-gá-áⁿ ní chítú ñǔhmá, te ducaⁿ ní quide-gá cuendá cutnùní iní ñáyiu sã ìo càhnu cuu-gá táxí tnùní-gá, te vá yõo ìⁿ cuu quíhu xití vehe-gá-áⁿ ndèé ndihí ndi úsá tnúndòho cada ndi usá cue espíritú-áⁿ ñuyúú.

16

Tnúndòho cada-xi ñuyúú

1 Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ ìⁿ sã ní cáháⁿ xití vehe Yá Ndiöxí, te xãhaⁿ-xi xii ndi usá cue espíritú-áⁿ:

—Chí cuáháⁿ coyo-ndo sã ñúhú xití nchaa tícùú néhé-ndó-ãⁿ núú ñuyúú, chí sã ñúhú-ãⁿ cúú-xí tnúndòho tendaha Yá Ndiöxí sã cúú-xí nchaa ñáyiu ñuyúú —duha càchí sã càháⁿ-áⁿ.

2 Te espíritú díhna ní sáháⁿ-xi ní coyo-xi sã ñúhú xití tícùú néhé-xí-ãⁿ ñuyúú, te nchaa ñáyiu ñùhu tnuní quití ní quene xití làmár ñáyiu ní chiñuhu sã ní natava ñàhá-yu xii-di, nchaa ñáyiu-áⁿ ní quené-yu ndíhyi tèhyú te súúni dándòho ñaha-xi xií-yu.

3 Te espíritú cúú ùú ní coyo-xi sã ñúhú xití tícùú néhé-xí núú làmár, te ndute làmár-áⁿ ní nduu-xi níñí te càa-xi datná cáá níñí ñáyiu sa ní xíhí, te nchaa quití ñùhu xití làmár-áⁿ ní xíhí-güedi.

4 Te espíritú cúú ùní ní coyo-xi sã ñúhú xití tícùú néhé-xí nchaa yúte ndihí nchaa núú quènihni ndute, te ndute nchaa yúte-áⁿ ndihí nchaa ndute quènihni-áⁿ ní nduu-xi níñí. 5 Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí, espíritú yíndàha ndute, te xãhaⁿ-xi xii Yá Ndiöxí:

—Yòhó Dútú Ndiöxí cúú-n Yáá quidé ndáá cuítí núú duha quide-n tendaha-n tnúndòho-a, te diu-ni-n cúu-n Yáá ndécú ndèé cútnàhá ní ngáva ñuyúú, te diu-ni-n cúu-n Yáá ndécú vitna te ñá túú tnàhí cuèchi-n, 6 Chí cue ñáyiu ñuyúú ní dácácã-yu níñí nchaa ñáyiu ní cáháⁿ tnúhu-n ndihí nchaa dava-gá ñáyiu cùu cuendá-n, te ní sahní-yu nchaa ñáyiu-áⁿ, te vitna ní dátíú-n ndute ní nduu-xi níñí te ducaⁿ-ni càa ndute-áⁿ xíhi-yu, te ducaⁿ tàú-xi ndohó-yu cuendá sã ní sahní-yu cue ñáyiu cùu cuendá-n —duha càchí espíritú-áⁿ xãhaⁿ-xi xii-gá.

7 Te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sã ní cáháⁿ núú nǔtnǐ núú sácódó sã ndúú tãhú Yá Ndiöxí, te xãhaⁿ-xi xii-gá:

—Ndáá sã yòhó Dútú Ndiöxí Yáá ndácú quide nchaandi túhú sã vãha dándòho-n ñáyiu nàcuáa tàú-xi cundu —duha càchí sã càháⁿ-áⁿ xãhaⁿ-xi xii-gá.

8 Te espíritú cúú cùmí ní coyo-xi sã ñúhú xití tícùú néhé-xí núú nchíanchii cuendá nchíanchii-áⁿ cahmi-xi nchaa ñáyiu ñuyúú. 9 Te ncháá-yu ní ndoho vǐhí-yu ní cáyú-yu, te cuèi ducaⁿ ní ndohó-yu dico ñá túú ní cuíní-yu ndixi cuèchi iní-yu cuendá nchaa sã ñà túú vãha quidé-yu, te ni ñà túú ní càchí-yu sã ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí chí da ní cáháⁿ úhú-yu cuendá-gá, te diu-gá cúú-gã Yáá ducaⁿ ní tendaha tnúndòho-áⁿ sã cúú-xí-yu.

10 Te espíritú cúú ùhúⁿ ní coyo-xi sã ñúhú xití tícùú néhé-xí núú ndécú quití ní quene xití làmár-áⁿ táxí tnùní-di, te nchaa núú táxí tnùní-di ní cuu nee, te nchaa ñáyiu ñuyúú ndèé yáá-ná-yu nàcaxi nihnú-yu sã ndóhó-yu. 11 Dico ni dùcaⁿ ñá túú

ní cuení-yu dàñá-yu ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, chi da ní cáháⁿ úhú-yu cuèndá Yá Ndiòxí Yáá ndécú àndiu sá cuèndá sá dándòho ñaha ndíhyi tèhyú ndèé-yu-áⁿ ndíhi nchaa dava-gá sá yáha-yu.

¹² Te espíritú cúú ìnú ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícúú néhé-xí xítí yúte càhnu nani Eúfratés, te ndute yúte-áⁿ nǐ yíchí cuèndá yáha cue téé yíndaha ñáyiú xíndecu ndàa xio nacuaa quène nchíanchii.

¹³ Te ní xiní-í ní quee ìⁿ espíritú cúndíhi yucu ñávãha yuhu quití dééⁿ nání dràgón, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ingá espíritú cúndíhi yucu ñávãha yuhu quití ní quene xítí làmár, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ingá espíritú cúndíhi yucu ñávãha yuhu téé dándahú ñáyiú càchí sá cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàá, te ndi nùní espíritú-áⁿ xíndáa-xi dàtná cáá làhvá. ¹⁴ Te ndi nùní espíritú-áⁿ quidé-xí sá vã yòo tnàhí ndàcu cada, te xica datacá-xi nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú xíndecu nihíí ñuyíú cuèndá nàá-güedé mei ndùu cachí Yá Ndiòxí coo tnúndòho cahnu vihi-gá, te diu mee Yá Ndiòxí cúú-gã Yáá ío càhnu cuu. ¹⁵ Te Yáá cúú Xitohó-ó nǐ cachí-gá: “Cunaha-ndo chi nduu ñà túú yíhi iní-ndó quixi-í núú ndécú-ndó, te cada-í dàtná quidé ñàdúhú. Te váha táhú nchaa nchòhó ñáyiú xíndecu túha, chi cùu-ndo datná cue ñáyiú xíndecu túha xíxíhnu-ni dóo-xi cuèndá sá vã cúcàhaⁿ núú-yu dàtná cúcàhaⁿ núú cuè ñáyiú ñá túú nihnu dóo-xi, te duha cáháⁿ-í cuèndá sá nchòhó cundecu túha-ndo òré quexìo-í”, duha càchí-gá. ¹⁶ Te ndi nùní cue espíritú cúndíhi yucu ñávãha-áⁿ nǐ dátacá-xi nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú, te ní taxi ndecu ñaha-xi ìⁿ xichi núú nání Àrmedagón, duha nani xiáⁿ tnúhu hèbreú.

¹⁷ Te espíritú cúú ùsá ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícúú néhé-xí núú tàchí, te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ Yáá núcòo núú xilé váha xítí vehe-gá, te càchí-gá:

—Xéhé-nã cúmãní te xínu cava nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú —duha càchí-gá.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní sáá nduté te ní cáháⁿ ñúhu, te súúni dùsaⁿ ní quide-xi, te níhi vihi ní tnáa ñuyíú, te ndéé cútnàhá ní ngúndecu ñáyiú ñuyíú te vátá ìⁿ xito-gá níhi tnáa dàtná ní quide-xi. ¹⁹ Te ñuú cáhnu ío cùnuu nani Babiloniá ní quée dava-xi ní cuu-xi úní xichi, te nchaa ñuú cáá nihíí ñuyíú nǐ ngoyo nchaa vehe, chi Yá Ndiòxí ní ndacu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáyiú ñuú Babiloniá-áⁿ, te ducaⁿ nǐ quide ñaha-gã xii-yu chi ío cùdééⁿ-gã núú-yu. ²⁰ Te nchaa tìndúú nǐ ndóñúhú-xí cuèi nchaa tìndúú ñuhu yíchí ndécú xítí làmár. ²¹ Te ní xiní-í ní cuuⁿ ñiñi nàhnu vihi ní ngaundodo-xi cue ñáyiú ñuyíú, te nchaa ñiñi-áⁿ vëe-xi dàtná údico kílu, te cue ñáyiú ñuyíú nǐ cáháⁿ úhú-yu cuèndá Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ nǐ dácúúⁿ-gã ñiñi nàhnu vihi-áⁿ, chi ní cuu-xi ìⁿ tnúndòho cahnu vihi sá cúú-xí-yu.

17

Ñadíhi ndécú ichi díí iní

¹ Te núú ùsá espíritú néhé tícúú-áⁿ, te ìⁿ-xi ní quixi-xi núú ndécú-í, te càchí-xi xii-í:

—Néhé ná quíhíⁿ-ó dānehé ñáhà-í xii-n nchaa tnúndòho sá ndóhó ñàdihí ñaha ndècu ichi díí iní, te ñaha-áⁿ cúnùu-aⁿ nucóo-aⁿ núú ñúhú vihi ndute. ² Te ñaha-áⁿ ndécú díí iní-aⁿ ndíhi nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú xíndecu nihíí ñuyíú, te nchaa dava-gá ñáyiú ñuyíú ío iní-yu nchicúⁿ nihnú-yu quidé-yu nchaa nàcuáa quide ñaha-áⁿ —duha càchí espíritú-áⁿ.

³ Te òré ducaⁿ quide ñaha Espíritú Yá Ndiòxí xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gã ndécá ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ìⁿ xítí yucu, te xítí yucu-áⁿ nǐ xiní-í ìⁿ ñadíhi yódó-áⁿ ìⁿ quití ticuehé, te ndèé úsá díquí-di te úxí ndíquí-di, te nihíí-di ndèé tnuní-di mee-ni tnúhu sá cáháⁿ úhú cuèndá

Yă Ndiöxí. ⁴ Te ñadìhí-áⁿ níhnú-áⁿ dóó muràdú ndihí dóó tícuèhé, te mee-ni sã ní cuáha díhúⁿ cuááⁿ, ndihí yúú vâha sã nání pèrlá, ndihí nchaa dava-gá núú yúú vâha, mee-ni nchaa xíáⁿ ní cuáha sã yíhí lõho-aⁿ, ndihí sã ñúhú dũcúⁿ-aⁿ, ndihí sã ñúhú dũcúⁿ ndáhá-áⁿ, te nùndaha-aⁿ ìⁿ tícuú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ te ñúhu mee-ni sã cuèhé sã dúhá, te xíáⁿ cútnùní iní-ó sã cúú-xí ìⁿ ñadìhí ñaha ndècu ichi cuehé ichi duha. ⁵ Te tneé-aⁿ ndèé tnuní ìⁿ tnúhu, te cächí-xi: “Ñúú Babiloniá ñúú ío cùnūu, cada iní-ndó sã cúú-xí mèi ñadìhí-a, te ñú ñadìhí-a cùu-aⁿ ñaha sanu ichi ñaha xii nchaa ñáyiu ñáhí ñáyiu ndècu ichi díí ìní, te nándi-gá nchaa sã cuèhé sã dúhá sànu ichi-aⁿ nchaa ñáyiu cadá-yu”, duha cãháⁿ tnúhu ndèé tnuní tneé ñadìhí-áⁿ. Te vá yõo tècú tnùní ná cuendá ducaⁿ cãháⁿ tnúhu-áⁿ. ⁶ Te ní cutnùní iní-í sã díú ñaha-áⁿ ñí dácácá-áⁿ ñíhí ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiöxí ní sahní ñaha-aⁿ xii-yu, te ñáyiu ní xíhí-áⁿ cúú-yu ñáyiu ní cãháⁿ vâha cuendá Xítóhó Jesucristú, te sã dúcáⁿ ñí quide-aⁿ te ní nduu-aⁿ dàtná ìⁿ ñáyiu quíhu. Te ío ní cuñúhu-í sã dúcáⁿ ñí cuu ní xiní-í. ⁷ Te sátá dúcáⁿ te espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí-áⁿ cächí tucu-xi xii-í:

—Vá ndèé dúcáⁿ cuñúhu-n, chi vitna na cächí tnúhu-í xii-n nãcuáa quèe-xi cuendá quiti ndèé úsá díquí-xi ndihí úxí ndiqui-xi-áⁿ, ndihí nãcuáa quèe-xi cuendá ñadìhí ñaha yòdo ñaha xii-di-áⁿ. ⁸ Te quiti ní xiní-n-ãⁿ cúú-dí ìⁿ quiti sa ní xindecu te vitna ñá túú-gã-di ndècu, te sáá nduu te quene-di yaú cùnú vîhí sã ìo nèhé cáá, te dàtnùní sáá nduu te quíhíⁿ-di núú ùhú núú ndàhú ñi caa ñi quíhíⁿ, te cue ñáyiu xindecu ñuyúú cuñúhu vîhí-yu quiti-áⁿ chi cùu-di ìⁿ quiti sa ní xindecu ñi cùu te sáá nduu cùndecu tucu-di, te ñáyiu ducaⁿ cuñúhu ñaha xii-di-áⁿ ñà túú yòdo tnuní-yu núú tütú núú yódó tnùní cue ñáyiu naníhí tàhú, chi ndèé cútnàhá vátá ngáva-gá ñuyúú ducaⁿ sa yòdo

tnuní cue ñáyiu naníhí tàhú.

⁹ Te nchaa ñáyiu tècú tnùní xini ñuhu-xi caní vâha iní-yu cuendá tnúhu-a. Te ndi úsá díquí quiti-áⁿ cada iní-ó sã cúú-xí úsá tìndúú nùú núcõ ñadìhí-áⁿ. ¹⁰ Te ndi úsá díquí quiti-áⁿ cada iní-ó sã cúú-xí úsá tnàhá cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu, te úhúⁿ cue téé-áⁿ ñà túú-gã cùnūu-güedé vitna, te ìⁿ téé-áⁿ cùnūu-dé vitna te ingá-dé vátá sàá-gá nduu cùnūu-dé, te na sáá nduu dùcaⁿ cùnūu-dé te sacú-ni nduu cùnūu-dé. ¹¹ Te quiti ní xindecu ñi cùu te ñá túú-gã-di ndècu vitna, cùu-di datná téé cùu uná yìndàha ñaha xii ñáyiu, te ìⁿ-ni cùu-di ndihí cue téé úsá yìndàha ñáyiu-áⁿ, te quiti-áⁿ sáá nduu cuíta nihnu-di quíhíⁿ-di núú ùhú núú ndàhú ñi caa ñi quíhíⁿ.

¹² Te ndi úxí ndiqui quiti-áⁿ cada iní-n sã cúú-xí úxí tnàhá cue téé quìndaha ñaha xii ñáyiu, dico vátá sàá-gá nduu cùnūu-güedé quìndaha ñaha-güedé xii-yu. Te cue téé-áⁿ ñíhí-güedé tnúhu ndee ìní taxi tnùní-güedé ndihí quiti-áⁿ, dico tnaa-ni taxi tnùní-güedé ndihí quiti-áⁿ. ¹³ Te ndi úxí cue téé-áⁿ cuu ìⁿnuu-güedé taxi tnùní-güedé, te chindee-güedé quiti-áⁿ cuendá cuu ìⁿnuu-güedé ndihí-di cuendá taxi tnùní-gã-di. ¹⁴ Te cue téé-áⁿ nàá-güedé ndihí Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé dico vá ndácú-güedé nàá-güedé ndihí-gá chi cuíta-güedé. Te ñú-gã cúú-gã Yaá ío cùnūu taxi tnuní cuèi nchaa téé yìndaha ñaha xii ñáyiu, te ducaⁿ-ni taxi tnuní-gã cuèi nchaa dava-gá-yu. Te mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá nándi cùu nchaa ñáyiu cundecu ndihí Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé-áⁿ, te ñú-ni ñáyiu-áⁿ cúú-yu ñáyiu ní cãháⁿ-gã te cúú-yu ñáyiu quide ndáá ndécú ìchi-gã — duha cächí espíritú xínú cuèchi núú-gã.

¹⁵ Te ní cachí tucu espíritú-áⁿ xii-í:

—Ndute ñúhu núú núcõ ñadìhí ñaha ndècu ichi díí ìní-áⁿ, ndute-áⁿ cada iní-n sã cúú-xí ñáyiu nchaa

nàcióⁿ, ndihi ñáyíu nchaa ñuú, ndihi ñáyíu xĩndecu nchaa xichi, ndihi ñáyíu càháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ nũú tñũhu. ¹⁶ Te dàtná ní cachí-í sá ndí uxí ndiqui quití ní xiní-n-áⁿ cúú-xí úxí tñàhá cue téé quĩndaha ñàha xii ñáyíu, te cue téé-áⁿ cuu úhú iní-güedé ñadĩhí ñaha ndècu ichi díí iní-áⁿ, te ni vã cáda cuendá ñáhá-gã-güedé xii-aⁿ, te ndada ndàhú ñáhá-güedé, te dacàchi ñaha-güedé xii-aⁿ, te cahmi ñaha-güedé. ¹⁷ Te mee Yã Ndiõxí ducaⁿ dàcaháⁿ-gá iní cue téé-áⁿ cuendá cada-güedé nàcuáa cuení méé-gã, te xíáⁿ nũu cuu ñⁿnuu-güedé cuendá cúñaha-güedé xii quití-áⁿ cada-di núú-güedé taxi tñuní-di, te ducaⁿ-ni càda-di núú-güedé taxi tñuní-di ndéé ná sáá nduu càda Yã Ndiõxí nàcuáa ní cachí-gá. ¹⁸ Te ñadĩhí ñaha ní xiní-n-áⁿ cada iní-n sã cúú-áⁿ ñũú cáhnú ñũú ío cùnũu, te ñuú-áⁿ ndécú tée ío-gá cùnũu taxi tñuní nchaa cue téé yĩndaha ñaha xii ñáyíu xĩndecu ñuyíú —duha ní cachí espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí xii-í.

18

Ní naa ñuú Babiloniá

¹ Te ducaⁿ te dàtnú ní xiní tucu-í ñngá espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí, te ndéé andíu nì dátãsaⁿ-xi te ní dátyèhé-xi ñuyíú, te espíritú-áⁿ ío cùnũu-xi. ² Te níhi ní cáháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Ní sáá nduu nàa ñuú cáhnú ñũú cùnũu nani Babiloniá, te xíáⁿ-nã nat-acá nchaa núú espíritú cundĩhi yucu ñávãha cundecu-xi, te vã quée-gã-xi xíáⁿ, te diu-ni xíáⁿ nataká nchaa quití ndàva núú tàchí nchaa quití ndehe quide, quití ñá túú tñàhá iní ñáyíu te xíáⁿ-nã cundecu-güedé. ³ Te ducaⁿ chi ñáyíu ñuú-áⁿ sánú ichí-yu nchaa ñáyíu ñihí ñuyíú ichi cuèhé ichi duha, te ducaⁿ-ni xĩnchícúⁿ nihnu nchaa ñáyíu ñuyíú xĩquidé-yu, te nchaa cue téé cùnũu yĩndaha ñaha xii ñáyíu, cue téé-áⁿ cúú ñⁿnuu-güedé ndihi nchaa ñáyíu ñuú-áⁿ quidé-güedé ndihí-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te nchaa ñáyíu díco nándi sá díco quèheⁿ ñáyíu

ñuú-áⁿ ío cùu cuicá-yu, te ducaⁿ quèheⁿ nchaa ñáyíu ñuú Babiloniá-áⁿ nchaa sá díco ñáyíu-áⁿ cuendá xíáⁿ cãnehé-yu ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sá ní cáháⁿ andíu, te càchí-xi:

—Nchaa nchòhó ñáyíu cùu cuendá-í quee-ndo ñuú Babiloniá cuendá sá vã cundècu-ndo tñahá-ndó ichi cuèhé ichi duha dàtná ndécú ñáyíu ñuú-áⁿ, te ducaⁿ te vã quení-ndó tñũndòho tñũhu ndàhú sá quíxí cùu xii ñáyíu-áⁿ. ⁵ Chi ío cuèhé cuèchi-yu ní cuu ndècu núú Yã Ndiõxí, te mee-gã náhá-gã nàcuáa ndũu nchaa sá quidé-yu. ⁶ Te nchòhó ñáyíu cùu cuendá-í, chí nãnchòcáva dandòho-ndo ñáyíu-áⁿ dàtná quidé mèé-yu dandohó-yu cue ñáyíu, te úú xito nãnchòcáva-ndo dandohó-ndo-yu, te ducaⁿ càda-ndo cuendá ío-gá ndohó-yu. ⁷ Te ío quide cahnú-yu mèé-yu, te ío cùdí iní-yu quidé-yu nchaa núú sã cuèhé sá dúhá,

te sá dúcáⁿ xidó-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá nũu xíáⁿ nchòhó ío dandòho-ndo-yu, te ducaⁿ chí ñáyíu ñuú-áⁿ sání iní-yu, te càchí-yu: “Nchúhú cúú-ndí dàtná ñⁿ ñadĩhí ñá túú quée, ñaha ío cùnũu yĩndaha ñaha xii ñáyíu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-ndí chí nchaa-ni nduu ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndí, te ni vã sáá ñⁿ nduu te ndíhú iní-ndí”, duha càchí ñáyíu ñuú-áⁿ. ⁸ Te sá cuendá nchaa sá quidé-yu-áⁿ nũu xíáⁿ ñⁿ-ni ndũu sáá tñũndòho sá cúú-xí-yu, te ío ndohó-yu chí ñuú-yu coo tnamá, te coo cuèhé cahni ñaha-xi xii-yu, te ío ndíhú iní-yu, te cáyú ñuú-yu, te ducaⁿ ndohó-yu chí Dútú Ndiõxí ío cùnũu-gá, te diu-gá ducaⁿ dandohó ñaha-gá xii-yu —duha càchí sá ní cáháⁿ àndíu-áⁿ.

⁹ Te nchaa cue téé cùnũu yĩndaha ñaha xii ñáyíu ío ndáhyú-güedé sá ndíhú iní-güedé òré ná quení-güedé quene ñúhmá cáyú ñuú cue ñáyíu Babiloniá, chí diu cue téé-áⁿ cúú-güedé cue téé cùu ñⁿnuu ndihí-yu quide-güedé nchaa núú sã cuèhé

sá dúhá ndihí-yu, te ducaⁿ chi ío tnàhá iní-güedé cundecu-güedé ndihí-yu ichi díí iní. **10** Te cue téé-áⁿ xica-nã cundecu-güedé cundehe-güedé nàcuáa ndoho nchaa ñáyiú ñuú-áⁿ sã yùhú-güedé nchaa tnúndòho-áⁿ, te cachí-güedé:

—¡Ndàhú nchòhó ñáyiú ñuú cáhnú ñuú cúnúu nani Babiloniá! Chi uuⁿⁱ ní sáá nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú sá cúu-xí-ndó —duha cachí-güedé.

11 Te nchaa ñáyiú dīco nchaa sá nándihí ñáyiú ñuú Babiloniá tnàhá-yu ío ndáhyú-yu sá ndihú iní-yu chi vá yòo-gá cuaaⁿ nchaa sá díco-yu. **12** Te díco-yu nchaa sá ñi cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, ndihí nchaa sá ñi cuáha mee-ni díhúⁿ cuixíⁿ, te díco tucú-yu sá ñi cuáha mee-ni yúú vãha yúú nání pèrlá, ndihí nchaa dava-gá sá ñi cuáha dava-gá yúú vãha, te díco-yu tnàhá dóo sèdá, ndihí ingá núú dōó vãha sá nání línú, ndihí dóo murádú, ndihí dóo tícuèhé te mee-ni dóo vãha cùu-xi, te díco tucú-yu tnàhá yutnu sá sàháⁿ tnámí, te díco tucú-yu sá ñi cuáha sá nání mǎrfíl, te díco tucú-yu sá ñi cuáha mee-ni yutnu vãha sá ío ndèyáhu, te díco tucú-yu sá ñi cuáha mee-ni càá, ndihí sá ñi cuáha mee-ni sã nání bròncé, ndihí sá ñi cuáha mee-ni yúú vãha yúú nání mǎrmól. **13** Te díco tucú-yu canelá, ndihí yúcu sã sàháⁿ tnámí, ndihí dúsa sá sàháⁿ tnámí, ndihí yúcu sã nání mǎrrá, te díco tucú-yu ingá núú dúsa sá sàháⁿ tnámí nani olivánú, te díco tucú-yu ndudí ndéhé yoho yãha stilé, ndihí acití yutnu nani olívú, ndihí yuchi triú vãha, te díco tucú-yu nchaa dava-gá núú triú, te díco-yu tnàhá mbéé, ndihí cuáyú, ndihí nchaa dava-gá quití tatá, te díco tucú-yu tnàhá carrètá, te díco tucú-yu tnàhá ñáyiú xīnu cuechi, ñáyiú ñá túú tnàhí dàná quee núú chíuⁿ pàtróoⁿ-xi. **14** Te nchaa ñáyiú díco-áⁿ cũñàhá-yu xii ñáyiú ñuú Babiloniá:

—¡Nchaa sá ío cùdíí iní-ndó cūndecu ndihí-ndo ní cuu vá ndácú-gã-ndó ñihí-ndó vitna, te nchaa sá sání iní-ndó sã ío vãha càa ndecu ndihí-ndo ndihí nchaa dava-gá sá ndécú

ndihí-ndo ní ndihí nihnu-xi vitna, te ní ñⁿ nduu-gá vá ñihí-ndó ní ñⁿ xíãⁿ cundecu ndihí-ndo! —duha cúñaha ñáyiú-áⁿ xii-yu.

15 Te nchaa ñáyiú ní cuu cuica ñi xóo dico nándi nchaa sá ñi xóo dico ñi queheⁿ cue ñáyiú ñuú Babiloniá, nchaa ñáyiú-áⁿ xica-nã cundecú-yu cundehé-yu sá yùhú-yu cuendá nchaa tnúndòho sá yãha cue ñáyiú ñuú-áⁿ, te ío ndáhyú-yu sá ndihú iní-yu sá dúcáⁿ ndòho ñáyiú-áⁿ. **16** Te cúñaha tucú-yu:

—¡Ndàhú nchòhó ñáyiú xīndecu ñuú cáhnú ñuú nání Babiloniá! Chi nchòhó cúu-ndó dàtná ñⁿ ñadihí ñaha nihnu dóo vãha dóo murádú, ndihí dóo tícuèhé, te mee-ni sã ñi cuáha díhúⁿ cuááⁿ, ndihí mee-ni sã ñi cuáha yúú vãha yúú nání pèrlá, ndihí sá ñi cuáha dava-gá yúú vãha sá ío vii ndãa mee-ni nchãa xíãⁿ ní cuáha sá yihí lõho-aⁿ, ndihí sá ñuhú dūcúⁿ-aⁿ, ndihí sá ñuhú dūcúⁿ ndáhá-áⁿ. **17** ¡Te uuⁿⁱ ní ndihí nihnu nchaandi túhú sá ndécú ndihí ñadihí-áⁿ, te ducaⁿ sãtnahá-xi cūu nchòhó ní cūu! —duha cúñàhá-yu xii cue ñáyiú ñuú Babiloniá.

Te nchaa cue téé dàcaca barcú ndihí nchaa cue téé táxi tnuní bàrcú-áⁿ, ndihí nchaa ñáyiú ñuhu xití bàrcú-áⁿ, ndihí nchaa dava-gá cue téé nándi chíuⁿ quide ndecu lamár, nchaa ñáyiú-áⁿ xica cūndecú-yu **18** te quiní-yu òré quene ñuhmá cáyú ñuú cue ñáyiú Babiloniá, te níhi cáháⁿ-yu, te cachí-yu:

—Ní ñⁿ ñuú ñá túú nūtnahá-xi ñuú Babiloniá —duha cáháⁿ-yu.

19 Te nchaa ñáyiú-áⁿ chidó-yu ñuhu díquí-yu, te ngúita-yu ndáhí-yu sá ndihú iní-yu, te níhi cáháⁿ-yu, te cachí tucú-yu:

—¡Ndàhú nchòhó ñáyiú xīndecu ñuú cáhnú ñuú nání Babiloniá! Chi ío cuica-ndo ní cūu, te díu-ndo ñi quide ní cuu cuica nchãa ñáyiú ndècu ndihí barcú, te vitna uuⁿⁱ ní naa-ndo ndihí ñuú-ndó —duha cachí-yu.

20 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu andiu ío chí cùdíí iní sá dúcáⁿ dāndòho Yá Ndiõxí nchaa ñáyiú ñuú

Babiloniá-án, te ðiu-ni ducaⁿ chǐ cúđǐ ìní nchaa nchòhó cue téé ní cachí Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, te ðiu-ni ducaⁿ chǐ cúđǐ ìní nchaa nchòhó cue téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí nàcuáa dàcahu ìní ñáhá-gǎ xii-ndo, te ðiu-ni ducaⁿ chǐ cúđǐ ìní nchaa dava-gá nchòhó ñáyíu cùu cuendá-gá cuendá sá dúcáⁿ dàndoho-gá nchaa ñáyíu ñuú-áⁿ. Te ducaⁿ càda ñaha-gá xii cue ñáyíu-áⁿ cuendá nchaa sá quidé ñáhá-yu xii-ndo.

²¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te espíritú-áⁿ ò ndee-xi te ní queheⁿ-xi ìⁿ yúú cáhnú dàtná càhnu yódó te ní dáquèe-xi xití ndute làmár, te càchí-xi:

—Dàtná ní quide-í ní dáquèe-í yúú xití ndute ducaⁿ càda-xi ñuú cáhnú ñuú Babiloniá, chi ñáyíu ñuú-áⁿ ò ndíhi naá-yu ndíhi ñuú-yu, te vá ìⁿ ndùu ìⁿ quíú-gǎ quini ñáhá ñáyíu xii-yu. ²² Te ni ìⁿ-gá ñáyíu càni arpá, te ni ìⁿ-gá ñáyíu tiú vǐlu, te ni ìⁿ-gá ñáyíu tiú cútú, te ni ìⁿ-gá yaá vá cóo ñuú-áⁿ, te ni ìⁿ-gá cue ñáyíu xiní cada ìⁿ núú chùⁿ vá cóo-gǎ, te ni vá yòo-gá canehe chùⁿ yúú cúú yódó mulínú. ²³ Te ni ìⁿ-gá ñuhú vá cùndècu ñuú-áⁿ, te ni ìⁿ nduu-gá vá cóo víco tnándaha, te ñáyíu ñuú-áⁿ ñáyíu quide ndáhú cúú-yu ñáyíu ío-gá cuicá-yu dàcúúxí ñáyíu quide ndáhú xĩndecu ñihí ñuyíú, dico nchaá-yu naá-yu chi quide nduú-yu te ío dàndahú-yu cue ñáyíu ñuyíú sǎ dúcáⁿ quidé-yu.

²⁴ Te ðiu-ni ñuú-áⁿ ní dácáçã-yu ñíñí cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te ðiu-ni ducaⁿ ní quidé-yu nchaa dava-gá cue ñáyíu cùu cuendá-gá, te ðiu-ni-yu quide xísahni tnàha ñáyíu ñuyíú —duha càchí espíritú-áⁿ.

19

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ cuéhé víhí ñáyíu andíu, te càchí-yu:

Ío càhnu cuu Yá Ndiòxí!, chi ðiu-gá cúú-gǎ Yaá ní dácáçu nihnu ñaha xì-o núú ùhú núú ndáhú,

te ío cùnuu-gá, te mee-ni sǎ vǎha quide-gá,

² te mee-gǎ ío váha ndáá quidé-gǎ quidé ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyíu,

chi ðiu-gá ní dáquihíⁿ-gá ñadìhí ñaha ndècu ichi dǐ ìní núú ùhú núú ndáhú,

chi ðiu-aⁿ ní sanu ichi-aⁿ ñáyíu ñuyíú ichi cuéhé ichi duha,

te ducaⁿ ní dáquihíⁿ ñáhá-gǎ xii-aⁿ núú ùhú núú ndáhú chi nàchinaa-gá sá ní sahní-aⁿ cue ñáyíu ní xinu cuechi núú-gǎ.

Duha càchí-yu.

³ Te càchí tucú-yu:

—Ío càhnu cuu Yá Ndiòxí!, chi nchaa nduu nchaa quíú ducaⁿ-ni quène ñúhmá núú ñúhú ñàha-áⁿ càyú-aⁿ —duha càchí-yu.

⁴ Te ndí òcò cúmí cue téé cùu sacuéhé xĩndecu-áⁿ ní ngúíñí xití-güedé núú Yá Ndiòxí núú núcòo-gá táxí tnùní-gá, te tnàhá cue quití cúmí xĩnutnì-áⁿ ní ngúíñí xití-güedé núú-gǎ, te cue téé-áⁿ càchí-güedé ndíhi cue quití-áⁿ:

—Sá ndáá sá ò càhnu cuu Yá Ndiòxí —duha càchí-güedé ndíhi cue quití-áⁿ.

⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ mei núú nútñí xilé váha núcòo Yá Ndiòxí, te càchí sá cáháⁿ-áⁿ:

Nchaa nchòhó ñáyíu xĩnu cuechi núú Yá Ndiòxí, ðiu-ni nchòhó ñáyíu nèhe sá yíñùhu núú-gǎ,

càháⁿ-ndó sǎ ò càhnu cuu-gá cuèi cùnuu-ndo àdi ñá túú cùnuu-ndo.

Duha càchí sá cáháⁿ-áⁿ.

Íⁿ vico cùu datná vico tnándaha

⁶ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ cuéhé víhí ñáyíu andíu, te òré ducaⁿ ní cáháⁿ-yu te ní quide-xi dàtná quidé-xí núú xicá cuéhé víhí ndùte, te ní quide tucu-xi dàtná quidé-xí òré cáháⁿ níhi víhi ñúhu, te càchí-yu:

Ío càhnu cuu Dútú Ndiòxí Yaá cúú Tǎtá-ó! Te ío cùnuu-gá táxí tnùní-gá, te quide-gá nchaandi túhú sá vǎha.

7 Te ío chí ná cùdíí iní-ó, te chí ná càchí-ó sã ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí,

chi vitna ní sáá nduu càda Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánìcuèhé-güedé ìⁿ vico, te cùu-xi datná vico tnãndaha.

Te nchaa ñáyiu cùu cuendá-gá sa ní ndihí-yu sa ndècu túha-yu cundecú-yu vico-áⁿ, te cada iní-ó sã ñáyiu-áⁿ cúu-yu dàtná ìⁿ ñadhí xíchí tnãndaha ndihí-gá,

8 te ñáyiu-áⁿ ní nduu táhù-yu cuihnú-yu dóó vãha dóó chàhnchí sã ìo vãha càndoo.

Duha càchí-yu.

Te sã dúcáⁿ ní nduu táhù ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiöxí dóó vãha ñihnú-yu, xíãⁿ cútnuní iní-ó sã cúu-yu ñáyiu quìde ndáá núu-gã.

9 Te ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí ní cachí tnúhu-xi xii-í, te càchí-xi:

—Chido tnùní-n ìⁿ núú tütú nàcuáa na càháⁿ-í-a: “Vãha táhù nchaa ñáyiu ní cáháⁿ ñáhá Yá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánìcuèhé-güedé cundecú-yu vico, te vico-áⁿ cúu-xí dàtná vico tnãndaha cada-gá”, te duha chido tnùní-n chí tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí —duha càchí espíritú-áⁿ.

10 Te ní ngüíñí xití-í núú espíritú-áⁿ cuendá chiñuhu-í-xi ní cùu, te ní cachí-xi:

—Vã dúcáⁿ càda-n, chí tnàhá-í dicó xínú cuèchi-í núú Yã Ndiöxí dàtná quidé-n xínu cuechi-n núu-gã ndihí nchaa dava-gá ñáyiu ndècu ndihí-n ichi-gá, ñáyiu nchícúⁿ nihnu quide ní yuhu ní iní nchaa nàcuáa càháⁿ Xítohó Jesucrístú, te núu xíãⁿ càchí-í sã vã dúcáⁿ càda-n, chí mee Yã Ndiöxí chiñuhu-n —duha càchí espíritú-áⁿ.

Te nchaa cue téè càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí càháⁿ-güedé nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ Xítohó Jesucrístú.

Cuendá Yaá yódó ìⁿ cuayú cuixíⁿ

11 Te ní xiní-í nchí andiu, te ní xiní-í ní quee ìⁿ Yaá yódó-gã ìⁿ cuayú cuixíⁿ. Te Yaá-áⁿ nání-gã Yaá quidé ndáá cuiti, duha nàni-gã. Te quide-gá nchaa sã càháⁿ-gã, te ío vãha quide

ndáá-gã cuèchi nchaa ñáyiu, te nchaa ñáyiu nàá ndihí ñaha xii-gá ío vãha xiní-gã nàcuáa cada ñaha-gã xii-yu chí ío ndáá quidé-gã. 12 Te tinúu-gá dáyèhé-xi dàtná dáyèhé ñuhú, te titní coróná ñuhú díquí-gã, te nèhe-gá ìⁿ sã ndèè diu-gá, te vá yóo ìⁿ cùtnuní iní-xi nása cuáháⁿ tnúhu-áⁿ, chí ìⁿ dii díí-ni mee-gã náhá-gã nàcuáa càháⁿ-xi. 13 Te Yaá-áⁿ níhnú-gã ìⁿ dóó ní cuu mee-ni ñíñí, te Yaá-áⁿ càchí tnúhu-gá nchaa nàcuáa sàni iní Yã Ndiöxí, núu xíãⁿ nání-gã Tnúhu Yá Ndiöxí. 14 Te sátá-gã nchícúⁿ nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí, te cue espíritú-áⁿ cúu-xí dàtná sandadú, te xixíhnu-xi dóó cuixíⁿ dóó vãha sã càndoo, te xixódó-xi cuayú cuixíⁿ. 15 Te yuhu Yaá yódónùu-áⁿ quéné ìⁿ yuchí cáhnú, te ndihí yuchí-áⁿ dánìcuèhé-gá nchaa ñáyiu xíndecu ñuyíú, te ío dandòho ñaha-gã xii-yu, te dàtná quidé téè quihni ndéhé yoho yãha stilé ducaⁿ sãtnahá-xi cada ñaha-gã xii-yu, chí ío dandòho ñaha-gã xii-yu cuendá sã ìo cùdèéⁿ-gã. Te mee-gã ío cùnuu-gá táxi tnùní-gã, te quide-gá nchaandi túhú sã vãha. 16 Te sátá dõó níhnú Yaá-áⁿ ndihí núú tìcácaⁿ-gã yódó tnùní nàcuáa nàni-gã, te duha càháⁿ-xi: “Téè ío cùnuu taxi tnuní ñáhá xii nchaa cue téè yíndaha ñaha xii ñáyiu ndihí nchaa dava-gã ñáyiu”, duha ndèè tnuní sátá dõó-gã-áⁿ ndihí tìcácaⁿ-gã-áⁿ.

17 Te dàtnuní ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí nùtní-xi núú nchícanhii, te níhi ní cáháⁿ-xi, te xãhaⁿ-xi xii nchaa quiti ndava núú tàchí:

—Nchaa nchòhó quiti ndava, chí táquixi chí caxi-ndo nchaa sã ní quide túha Yá Ndiöxí, 18 chí caxi-ndo cùñú nchaa cue téè yíndaha ñaha xii ñáyiu, ndihí cuñú nchaa cue téè tàxi tnuní ñáhá xii cue sandadú, ndihí cuñú nchaa cue téè ío ñíí xíndáa, ndihí cuñú nchaa cuayú, ndihí cuñú nchaa cue téè ní xódó ñaha xii-güedi, ndihí cuñú nchaa dava-gã ñáyiu, ñáyiu ñá túú tnàhí ní dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi, ndihí cuñú nchaa ñáyiu

ní dǎná nǐ quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, ndihì cuñú nchaa ñáyiú cùnúu, ndihì cuñú nchaa ñáyiú ñá túú cùnúu, te nchaa cuñú-áⁿ caxi-ndo —càchí espíritú-áⁿ xǎhaⁿ-xi xìi nchaa quitì-áⁿ.

19 Te sátá dúcáⁿ te ní xiní tucu-í quitì ní quene xitì làmár, ndihì nchaa cue tée yìndaha ñaha xii ñáyiú, ndihì nchaa cue tée cùu sandadú-güedé ní naníhí tnáhá-güedé ndihì quitì-áⁿ cuendá cuu ìⁿnuu-güedé ndihì-dì nǎá-güedé ndihì Yaá yódó cuáyú-áⁿ, ndihì nchaa cue espíritú cúu sàndadú ndihì-gá. 20 Te cue espíritú cúu sàndadú ndihì Yaá-áⁿ nǐ tñi-xi quitì-áⁿ, ndihì tée ío dándahú ñáhá xii ñáyiú càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá sá càháⁿ-dé tnúhu-gá, te diu-ni téé-áⁿ nǐ quide-dé titní núú sǎ vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada núú quitì-áⁿ. Te sá dúcáⁿ nǐ quide téé-áⁿ xǎá ní dándahú-dé ñáyiú ní sándáá iní-yu ní quée-yu tnuní quitì-áⁿ, te ní chiñuhú-yu sá nǐ dándácú ñáhá-yu xii-dì, te cue espíritú-áⁿ nǐ dáquée-xi quitì-áⁿ núú ñuhú núú ñuhú àzufre càyú-xi, ndihì téé ducaⁿ dándahú ñáhá xii ñáyiú-áⁿ, te xǎá cuhuⁿ téé-áⁿ ndihì quitì-áⁿ, te ío ndoho-dé ndihì-dì. 21 Te ndihì yuchí cáhnú sǎ quéné yùhu Yaá yódó cuáyú-áⁿ nǐ sahani-gá nchaa dava-gá cue téé cùndihì quitì-áⁿ, te nchaa cue quitì ndàva ní chítú xitì-güedi ní xexi-güedi cuñú nchaa cue téé-áⁿ.

20

Úxí cièndú cuíá

1 Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiöxí ní quee-xi andiu, te nùndaha-xi ndacaá nacaáⁿ-xi yèhe ìⁿ yaú cùnú víhí núú cùndècu sácúíhná, te nùndaha tucu-xi ìⁿ cadená cáhnú. 2 Te espíritú-áⁿ nǐ tñi-xi quitì dééⁿ nání dràgón, te diu-ni quitì-áⁿ cúú-dí mèi yucu ñávǎha sá nání sácúíhná, te diu xǎá ní nduu-xi cóo ndéé sanaha. Te espíritú-áⁿ nǐ dácútú ñàha-xi xii-dì, te ducaⁿ-ni cùndutu-dì ndéé xínu úxí cièndú cuíá. 3 Te sátá nǐ dácútú ñàha espíritú-áⁿ xii-dì te ní dáquée ñàha-xi xii-dì

yaú-áⁿ chi diu yaú-áⁿ tàú-dì quée-dì cundecu-dì. Te ní nacadí-xi yuyèhe yaú-áⁿ, te ní tee-xi sèyú yuyèhe-áⁿ cuendá sá vǎ quéné-gǎ-dì dándahú-dì cue ñáyiú ñuyíú, te xǎá cundedí nihnu-dì ndéé xínu úxí cièndú cuíá. Te sátá ná yǎha úxí cièndú cuíá-áⁿ te nandáxí-dì te quene-dì yaú núú ñuhú-dì-áⁿ caca cuu tnaa-dì ìⁿ úú nduu.

4 Te dǎtnùní ní xiní-í xǎnutnǐ titní xilé váha, te xǎá xǎnucóo nchaa ñáyiú ní ngúndecu ndihì tnúhu ndee iní cada ndáá cuèchi nchaa ñáyiú, te ní xiní-í xǎndecu tnáhá cue ñáyiú ní xehndé-güedé dúcúⁿ-xi cuendá sá nǐ càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí, ndihì cuendá sá nǐ càháⁿ váha-yu cuendá Xítóhó Jesucristú. Te diu-ni ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ñá túú ní chiñuhú-yu quitì ní quene xitì làmár-áⁿ, te ní ñá túú ní chiñuhú-yu sá nǐ dándácú ñáyiú ní natava ñáhá-yu xii-dì, te ní ñá túú ní dǎná-yu mèé-yu quée-yu tnuní quitì-áⁿ chi ní tnéé-yu te ní ndáhá-yu ñá túú ní dǎná-yu quée tnuní-dì. Te ní xiní-í ní ndoto cue ñáyiú-áⁿ cuendá tnáhá-yu cunúú-yu taxi tnùnì-yu ndihì Xítóhó Jesucristú úxí cièndú cuíá. 5 Te dava ñáyiú ní xǎhí ñá túú ní ndòtó-yu, chi ndéé yáha úxí cièndú cuíá te dǎtnùní ndotó-yu. Te ñáyiú ní xiní-í ní ndoto-áⁿ cúú-yu ñáyiú ní ndoto díhna nuu. 6 ¡Te ío váha ní tnáhá nchaa ñáyiú ní nduu táhú nǐ ndoto díhna nuu!, chi cue ñáyiú-áⁿ ío cùdúú-yu núú Yǎ Ndiöxí, te nchaa ñáyiú-áⁿ vǎ quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te ñáyiú-áⁿ cúú-yu dútú ndécú-yu núú Yǎ Ndiöxí ndihì núú Xítóhó Jesucristú, te ñáyiú-áⁿ cùnúú-yu dǎtná cùnúú Xítóhó Jesucristú, te cunuu ndihì ñáhá-yu xii-gá úxí cièndú cuíá.

7 Te sátá ná yǎha úxí cièndú cuíá-áⁿ te sácúíhná quee-xi núú yíndedí nihnu-xi-áⁿ, 8 te ngúita tucu-xi dándahú-xi nchaa ñáyiú xǎndecu nihí ñuyíú, te cuèi ñáyiú ñuú Góg, te cuèi ñáyiú ñuú Mágóg ducaⁿ quíhíⁿ-xi dándahú ñáhá-xí xii-yu, te datàcá-xi

nchaa ñáyiú cuendá nàá-yu, te cuéhé víhí-yu dàtná cuéhé ñuhu cúchí làmár. ⁹ Te nchaa ñáyiú-án tñí-yu ichi quíhíⁿ-yu ñí ichi sá cuaháⁿ núú cáá ñí yodo cahnu vihi, te sáá-yu núú xíndecu ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí, te ñáyiú-án chidòcò-yu cue ñáyiú cùu cuendá-gá-án ndihí ñuú-yu, te ñuú-án ío cùu iní-gá, dico mee Yá Ndiöxí dangòyo-gá ñuhú cahmi-gá nchaa ñáyiú ducaⁿ chidoco ñaha xii ñáyiú cùu cuendá-gá-án, te nchaa ñáyiú-án cuú. ¹⁰ Te sácúhíⁿ sá dúcáⁿ dàndahú ñáhá xii ñáyiú chidoco ñaha xii ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí-án dàquée ñaha-gá xii-xi núú ñùhú núú ñùhú àzufré càyú-xi, te diu-ni xiáⁿ sa ñuhu quiⁿ ní quene xití làmár, ndihí téé ní dándahú ñáyiú ní xáhaⁿ-dè xii-yu sá càháⁿ-dé tñúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá sá càháⁿ-dé tñúhu-gá, te xiáⁿ cuhuⁿ-xi ndoho-xi ni caa ni quíhíⁿ ndihí quiⁿ ní quene xití làmár, ndihí téé càchí sá càháⁿ tñúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá sá càháⁿ-dé tñúhu-gá.

Cùndáá cuéchi ñáyiú

¹¹ Te ní xiní-í nútñí ñí xilé váha xilé cuixíⁿ, te núú xilé-án núcõo ñí Yaá. Te ndèhe Yaá-án ní ndóñuhú àndiú ndihí ñuyíú-a, te ducaⁿ ní ndóñuhú-xí chi vá cùndècu-gá-xi. ¹² Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í nchaa ñáyiú ní xihí ní cùu, ñáyiú cùnuu ndihí ñáyiú ñá túú cùnuu xínutñí-yu núú Yáá núcõo núú xilé váha-án, te Yaá-án cúú-gá Yá Ndiöxí, te òré-án ní nandicá nchaa tutú núú yódó tñuní nchaa nàcuáa ndùu sá ní quide ñí ñí ñáyiú-án, te ní nandicá tucu ingá tutú núú yódó tñuní nchaa ñáyiú ní naníhí tàhú, te nchaa ñáyiú ní xihí ní cùu xínutñí-yu núú Yá Ndiöxí cundáá cuéchi-yu, te nchaa nàcuáa ndùu nchaa cuéchi-yu yòdo tñuní núú nchaa tutú-án ducaⁿ cundáá. ¹³ Te nchaa ñáyiú ní xihí xití ndute làmár, ndihí nchaa ñáyiú ní xihí núú ñuhu yìchí nchaa ñáyiú-án cundáá cuéchi-yu nàcuáa ní quidé-yu ñí ñí-yu. ¹⁴ Te vitna te vá cùú-gá ñáyiú chi ñá túú-gá tñúhu xihí, te nchaa ñáyiú ñuhu

núú ñùhú núú càyú ñáyiú-án cúú-yu ñáyiú ní xíta nihnu ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁵ Te ducaⁿ chi nchaa ñáyiú ñá túú yòdo tñuní núú tütú núú yódó tñuní nchaa ñáyiú naníhí tàhú ní dáquée ñaha Yá Ndiöxí xii-yu núú ñùhú núú càyú.

21

Andiú sàa ndihí ñuyíú sáá

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í andiú sàa ndihí ñuyíú sáá, te andiú sá ndécú dñhna ndihí ñuyíú sá ndécú dñhna ní ndóñuhú-xí, te tñahá làmár ní ndóñuhú-xí. ² Te yúhú té Juáá ní xiní-í ñuú Jerusàlén sáá ní quee-xi núú ndécú Yá Ndiöxí, te ñuú-án cúú-xí ñuú méé-gá, te ío vii càa chi càa datná cáá ñí ñadìhí xíchí tñandaha. ³ Te ní tecú dóho-í níhí ní càháⁿ ñí sá ní càháⁿ andiú, te càchí-xi:

—Chí cùndèdóho ñí tñúhu na càháⁿ-í-a: Yá Ndiöxí ndécú ndihí-gá cue ñáyiú vitna, te ducaⁿ-ná cundecu ndihí ñaha-gá xii-yu, te diú-yu cùú-yu ñáyiú cùu cuendá-gá, te vá ñí ndùu ñí quíú-gá te dañá ñaha-gá xii-yu. ⁴ Te mee Yá Ndiöxí cada-gá sá ñá túú tñahí-gá ná caní iní-yu cundecu-yu, te ní vǎ quíní-gá-yu tñúhu xihí, te ní vǎ quíní-gá-yu tñúhu ndàhyú, te ní vǎ quíní-gá-yu tñúhu ndìhú iní-xi, te ní vǎ quíní-gá-yu tñúhu cùhú, chi nchaa sá ní xiní-yu ñuyíú dñhna vá quíní-gá-yu vitna —duha càchí sá ní càháⁿ-án.

⁵ Te Yaá núcõo núú xilé váha-án ní cachí tñúhu-gá xii-í, te càchí-gá:

—Yúhú quidè-í nàcuáa nduu saa nchaa sá cùndècu vitna. Te vitna chido tñuní-ñí ñí núú tütú nchaa tñúhu sá ní càháⁿ-í-a, chi nchaa tñúhu-a cùu-xi tñúhu ndáá cuíⁿ —duha càchí-gá.

⁶ Te dàtñuní ní cachí tñúhu tucu-gá xii-í:

—Sa ní xínu cava nchaa chiuⁿ ní sani iní-í cada-í, te diu-ni yúhú cùú-í Yaá sa ndècu ndéé cùtñahá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-í cundecu-í ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiú cuíní tuha ñaha xii-í te cada iní-yu sá dàtná

ndute cùu-xi sá cuãñaha tãhù-í xii-yu candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhíⁿ.
 7 Te nchaa ñáyiú na cùndee iní yáha nándi sá ná yãha-yu sá cuendá-í, te ñáyiú-áⁿ nduu tãhù-yu cundecu vãha-yu, te yúhú cuu-í Ndiõxí-yu, te ducaⁿ mée-yu cuú-yu déhe-í. 8 Te nchaa ñáyiú na yùhú ndoho cuendá-í quíhíⁿ-yu núú ñùhú núú càyú ndihí ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í, ndihí ñáyiú quide nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá, ndihí ñáyiú sàhni tnahá, ndihí ñáyiú ndècu ichi díí iní, ndihí ñáyiú quide nduu, ndihí ñáyiú chiñuhu nchaa sá càchí-yu cùu ndiõxí ní cadúha cue téé ñuyíú-a, ndihí ñáyiú dàcuandehnde, nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide-áⁿ cuíta nihnú-yu chi quíhíⁿ-yu núú ñùhú núú ñùhú àzufre càyú-xi —duha ní cáháⁿ Yã Ndiõxí ní cachí tnúhu-gá xii-í.

Ñuú Jerusàlén sáá

9 Te núú ùsá espíritú xínehe tícùú ñùhú tnúhu ndòho, te ñⁿ-xi ní quixi-xi te càchí-xi:

—Taquixi, te na dànehé ñáhà-í xii-n nchaa ñáyiú cùu cuendá Yaa cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, ñáyiú-áⁿ cada iní-n sã cúú-yu dàtná ñⁿ xíchí cuéchí vitna tnándaha, te ducaⁿ càda iní-n sã cúú-yu chi cundecú-yu ndihí-gá —duha ní cachí tnúhu espíritú-áⁿ xii-í.

10 Te òré quidé ñàha espíritú Yã Ndiõxí xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te espíritú néhé tícùú-áⁿ ndécá ñàha-xi xii-í cuásaá ñⁿ tìndúú dùcúⁿ, te xiáⁿ ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-í ñuú Jerusàlén te ñuú-áⁿ ní quee-xi núú ndécú Yã Ndiõxí, te ñuú-áⁿ cúu-xí ñuú mée-gã. 11 Te ñuú-áⁿ ïo càhnu cuu-xi chi ducaⁿ ïo càhnu cuu mee-gã, te dátãsaⁿ-xi dàtná dátãsaⁿ yúú vãha sá nání jãspé yúú cáá dàtná cáá vidiú sá túu ingá xio ndàa sátá-xi. 12 Te ni càndéé yuhu ñuú-áⁿ sùúni dùcúⁿ nchaa sá ñùhú dòco, te nchíí úxúú yuyèhe-xi, te ndi tnahá ñⁿ ñⁿ yuyèhe-áⁿ xíndecu ñⁿ caa espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí. Te ndi tnahá ñⁿ ñⁿ yuyèhe-áⁿ yódó tnúni

díu ñⁿ caa xichi cue ñáyiú isràèl. 13 Te úní yuyèhe-xi nchíí ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchíí ndàa nacuáa quée nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchíí ndàa xio cuha nacuáa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchíí ndàa xio datni nacuáa quène tucu nchíanchii. 14 Te sá ñùhú dòco-áⁿ chí úxúú tnàhá yúú cúú cìmientú-xi, te ndi tnahá ñⁿ ñⁿ yúú-ãⁿ ndèé ñⁿ caa díu cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yaa cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, te díu mee-gã ní táuchíúⁿ-gã ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gã.

15 Te espíritú sá cáháⁿ ndihí ñaha xii-í-áⁿ néhé-xí ñⁿ sá cání ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ, te ndihí xiáⁿ chícuhá-xi ñuú-áⁿ, ndihí sá ñùhú dòco ñuú-áⁿ, ndihí nchaa yuyèhe-xi. 16 Te ñuú-áⁿ ñⁿ-ni nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi ndihí cuendá càni-xi, te espíritú-ãⁿ ní chícuhá-xi ndihí sá néhé-xí-ãⁿ ñuú-áⁿ, te nèhe-xi ócò úú cièndú míl mètrú sá cání te díu-ni ducaⁿ nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi, te díu-ni ducaⁿ nèhe-xi sá dùcúⁿ nchaa vehe càa ñuú-áⁿ. 17 Te dàtnúni ní chícuhá-xi sá ñùhú dòco ñuú-áⁿ, te xiáⁿ néhé-xí ùnídico cúmí mètrú sá dùcúⁿ, te ní chícuhá-xi dàtná chícuhá cue ñáyiú ñuyíú-a.

18 Te sá ñùhú dòco-áⁿ ní cuáha mee-ni yúú vãha yúú sã nání jãspé, te niñi ñuú-áⁿ cúu-xí mèe-ni díhúⁿ cuáaⁿ, te càa datná cáá vidiú sá ïo vãha càndoo te túu ndàa ingá xio. 19 Te ndi úxúú yúú cúú cìmientú sá ñùhú dòco-áⁿ ndèé ndí dííⁿ núú yúú vii càa sátá-xi, te yúú díhna ndèé mee-ni yúú vãha sá nání jãspé sátá-xi, te yúú cúú úú ndèé tucu ingá núú yúú vãha sá nání zàfirú sátá-xi, te yúú cúú ùní ndèé tucu ingá núú yúú vãha sá nání àgatá sátá-xi, te yúú cúú cùmí ndèé ingá núú yúú vãha sá nání èsmeraldá sátá-xi. 20 Te yúú cúú ùhúⁿ ndèé tucu ingá núú yúú vãha sá nání ònícé sátá-xi, te yúú cúú iñú ndèé tucu ingá núú yúú vãha sá nání còrnalíná sátá-xi, te yúú cúú ùsá ndèé tucu ingá núú yúú vãha sá nání crìsòlitú sátá-xi, te yúú cúú ùná ndèé tucu ingá núú yúú vãha sá nání bèrilú sátá-xi, te yúú

cúú ñⁿ ndèé tucu ingá núú yúú vǎha sá nání tòpacíú sátá-xi, te yúú cúú ùxí ndèé tucu ingá núú yúú vǎha sá nání crìsopásá sátá-xi, te yúú cúú ùxí ñⁿ ndèé tucu ingá núú yúú vǎha sá nání jàcintú sátá-xi, te yúú cúú ùxúú ndèé tucu ingá núú yúú vǎha sá nání àmatístá sátá-xi. ²¹ Te ndi ùxúú yuyèhe sá ñúhú dòco-áⁿ cúú-xí mèe-ni yúú vǎha sá nání pǎrlá, te ndúu ñi yúú cúú ñⁿ ñⁿ yuyèhe-áⁿ. Te tnuú cáhnú ndècu xití ñuú-áⁿ cúú-xí mèe-ni díhúⁿ cuááⁿ, te cǎa-xi datná cáá vidriú sá túu ndaa ingá xio.

²² Te ní xiní-í sá ñà túú vèhe núú chíñùhu ñáyiú Dútú Ndiòxí cáá ñuú-áⁿ, chí mee-nǎ Dútú Ndiòxí Yaá quidé nchaa-ndi túhú sá vǎha ndècu ñuú-áⁿ, ndihi Yaá cáá datná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ²³ Te ñuú-áⁿ ñà túú-gǎ xíní ñùhu-xi nchícanhii dayèhé-xi, te ni yóó ñà túú-gǎ xíní ñùhu-xi, chí mee-nǎ Yǎ Ndiòxí dáyehe-gǎ ñuú-áⁿ ndihi Yaá cáá datná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ²⁴ Te cue ñáyiú nchaa ñuú cáá ñùyíú, ñáyiú ní naníhí tàhú xíndecu ñuú-áⁿ dáyehe-gǎ núú-yu, te nchaa cue téé yíndaha ñaha xii-yu nèhe-güedé sá yíñùhu sá cúú-xí ñuú-áⁿ, te quide cahnu ñaha-güedé xii-gǎ. ²⁵ Te yuyèhe ñuú-áⁿ ñà túú tnàhí nàndedí, te ñuú-áⁿ ñà túú tnàhí cùndiquíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiú nèhé-yu sá yíñùhu sá cúú-xí ñuú-áⁿ te quide cahnú-yu Yǎ Ndiòxí. ²⁷ Te ñuú-áⁿ vǎ cúú cùndecu ní ñⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te ni ñⁿ ñáyiú ndehnde, te ni ñⁿ ñáyiú quide sá ñà túú cùu vǎha iní Yǎ Ndiòxí vǎ cúú cùndecu-yu ñuú-áⁿ, chí mee-ni ñáyiú naníhí tàhú ñáyiú yòdo tnuní núú tütú Yaá cáá datná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, mee-ni ñáyiú-áⁿ cundecu-yu ñuú-áⁿ.

22

¹ Te sátá dúcáⁿ te diu-ni espíritú-áⁿ ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-í yúte núú ñúhú ndute candoo canine, te ndute-áⁿ candeca-xi iní ñáyiú ní caa

ni quíhíⁿ, te ndute-áⁿ quéé-xí mèi núú núcõo Yǎ Ndiòxí ndihi Yaá cáá datná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé.

² Te cuádava tnuú cáhnú yǎha xití ñuú-áⁿ cáá yúte-áⁿ, te xio xio yuhu yúte-áⁿ níhnú yùtnu cuuⁿ sávidí-xi, te sávidí nchaa yutnu-áⁿ cúú tucu-xi sá cándèca iní ñáyiú ní caa ní quíhíⁿ, te nchaa yutnu-áⁿ cúúⁿ sávidí-xi úxúú xito ñⁿ cuía chí ndi tnahá yóo cúúⁿ sávidí-xi, te nchaa ndaha-xi cùu-xi tátna sá cúú-xí nchaa ñáyiú.

³ Te vǎ yóo ñⁿ-gǎ cada ñⁿ sá ñà túú cùu vǎha iní Yǎ Ndiòxí ñuú-áⁿ. Chí ñuú-áⁿ núcõo mee Yǎ Ndiòxí ndihi Yaá cáá datná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé xitaxi tnùní-gǎ, te nchaa ñáyiú xínu cuechi núú-gǎ cada càhnu ñáhá-yu xii-gǎ. ⁴ Te nchaa ñáyiú-áⁿ cundehe núú-yu Dútú Ndiòxí, te tneé-yu cundéé diu-gǎ.

⁵ Te ñuú-áⁿ vǎ quíní-gǎ-yu niú, te ni vǎ cánèhe chiuⁿ-gǎ-yu ñuhú cutnùní núú-yu, te ni nchícanhii ñà túú-gǎ xíní ñùhu-xi dayèhé ñuú-áⁿ chí mee Dútú Ndiòxí dáyehe-gǎ, te ni caa ní quíhíⁿ cunúú-yu cundecu-yu ñuú-áⁿ.

Sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú

⁶ Te sátá dúcáⁿ te ní cachí tnúhu espíritú xínu cuèchi núú Yǎ Ndiòxí-áⁿ xii-í:

—Nchaandi túhú tnúhu-a cùu-xi mee-ni tnúhu ndáá cuiti. Te Yǎ Ndiòxí Yaá dácàhu iní nchaa cue téé cǎháⁿ tnúhu-gǎ nàcuáa cǎháⁿ-güedé ní tendaha-gǎ ñⁿ espíritú xínu cuèchi núú-gǎ ní quixi-xi ní dánèhé-xi nchaa ñáyiú xínu cuechi núú-gǎ nchaa nàcuáa cada-gǎ, te vǎ cùyàa-gǎ ducaⁿ càda-gǎ —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁷ Te ní cǎháⁿ Xítoho Jesucristú, te càchí-gǎ:

—Ío ndihi quixi tucu-í!

’jTe ío vǎha tnahá nchaa ñáyiú tnè nchaa tnúhu cǎháⁿ Yǎ Ndiòxí yódó tnùní núú tütú-a! —duha càchí-gǎ.

⁸ Te yúhú té Juáá ní tecú dóho-í nchaa nàcuáa ní ngódó tnùní núú tütú-a, te ní xiní núú-í nchaa nàcuáa cada-xi ndéé cuèé-gǎ. Te sátá dúcáⁿ ní

cuu te ní ngüíñí xítí-í núú espíritú sá ní dánèhé núú ñáhá nchaa xiáⁿ cuèndá chiñuhu-í-xi ní cùu. ⁹ Te ní cachí-xi:

—Vá dúcáⁿ càda-n, chi yúhú òcò xínú cuèchi-í núú Yá Ndiòxí dàtná cúú yòhó ndìhi nchaa dava-gá ñáyiú ndècu ndìhi-n ichi-gá càháⁿ-ndó tñuhu-gá, ndìhi nchaa ñáyiú tñi nchaa tñuhu ndèé núú tütú-a, te xiáⁿ càchí-í sá vǎ dúcáⁿ càda-n, chi mee Yá Ndiòxí ducaⁿ chiñuhu-n-gá —càchí espíritú-án xii-í.

¹⁰ Te ní cachí tñuhu tucu-xi xii-í, te càchí-xi:

—Vá chidǎhu-n nì ìⁿ tñuhu Yá Ndiòxí ndèé núú tütú-a, chi sa ní cuyatni cada-xi nchaa nàcuáa ndèé tñuní. ¹¹ Te dañá sǎ ncháá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na cùndecu-ní-yu ichi-án, te ducaⁿ-ni dàña-n nchaa ñáyiú quide nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ná càda nahi-ní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te nchaa ñáyiú quide váha te ducaⁿ-ni na càda váha-yu cundecú-yu, te nchaa ñáyiú quide nchaa nacuáa cùu váha iní Yá Ndiòxí te òu-ni ducaⁿ na càdá-yu cundecú-yu —duha càchí espíritú-án.

¹² Te ní cachí Xítóhó Jesucrístú:

—Cundedóho-n tñuhu na càháⁿ-í-a. Ío ndìhi quixi tucu-í, te canehe-í nchaa sá ndúú tǎhú ñáyiú quixi, te nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quidé-yu ìⁿ ìⁿ-yu te ducaⁿ cùnduu sá cuǎñaha-í nduu tǎhú-yu. ¹³ Te yúhú cúú-í Yaá sa ndècu ndèé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú, te òu-ni-í cundecu-í ní caa ní quíhíⁿ —duha càchí-gá.

¹⁴ Te váha tǎhú nchaa ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi ñáyiú-án ní nduu tǎhú-yu quíhu-yu xítí ñuú-án, te caxí-yu sávidí yutnu nùtní-án te xiáⁿ candeca-xi iní-yu ní caa ní quíhíⁿ. ¹⁵ Te ñuú-án vǎ cúú quíhu ní ìⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, ní cuè ñáyiú quide nduu, te ní cuè ñáyiú ndècu ichi díí iní, te ní cuè ñáyiú sàhni tñaha ñáyiú-xi, te ní cuè ñáyiú chiñuhu nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyúú-a càchí-yu cùu ndiòxí, te ní cuè ñáyiú tñàhá iní dacuàndehnde,

te ní ìⁿ ñáyiú ducaⁿ xǐquide vá ndúú tǎhú-yu quíhu-yu xítí ñuú-án.

¹⁶ Te ní cáháⁿ tucu Xítóhó Jesucrístú, te càchí-gá:

—Yúhú Xítóhó Jesucrístú ní tendaha-í espíritú xínú cuèchi núú-í cuèndá cachí tñuhu-xi xii-n nàcuáa ndùu tñuhu cúñaha-n xii nchaa ñáyiú ndècu ndìhi-n ichi-í dácuàha tñuhu-í ìⁿ ìⁿ ñuú. Te yúhú cúú-í mei ñàní tñáhá ndíi Dàvíí, te cada iní-n sá cúú-í dàtná ìⁿ chódíní quítí quène datneé —duha càchí-gá.

¹⁷ Te nchaa ñáyiú cùu cuèndá Xítóhó Jesucrístú Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quítí ní dánícuèhé-güedé, òu-ni ñáyiú-án cúú-yu ñáyiú cada iní-ó sǎ cúú-yu ìⁿ ñadìhí xíchí tñàndaha ndìhi ñaha xii-gá, te ñáyiú-án ìⁿ-ni càháⁿ-yu ndìhi Espíritú Yá Ndiòxí, te xǎhǎⁿ-yu ndìhi Espíritú-gá xii nchaa dava-gá ñáyiú:

—Chí táquixi —cachí-yu xǎhǎⁿ-yu ndìhi Espíritú Yá Ndiòxí.

Te nchaa ñáyiú ducaⁿ ndèdóho tñuhu-án vitna, te xini ñuhu-xi ducaⁿ cáháⁿ-yu tñàhá-yu cúñàhá-yu xii nchaa dava-gá ñáyiú-án, te nchaa ñáyiú cuení tuha ichi-gá te na quíxí-yu, te òcò ducaⁿ cùu tǎhú-yu sá cándèca iní-yu ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndèdóho nchaa nàcuáa càháⁿ tñuhu Yá Ndiòxí ndèé núú tütú-a càháⁿ-í dóho-ndo. Te núu ìⁿ ñáyiú na còdo-gá tñuhu chido tñuní-yu núú tütú-a, te Yá Ndiòxí ío dandòho ñaha-gá xii-yu chi yáha-yu nchaa tñúndòho yodo tñuní núú tütú-a te núu ducaⁿ na càdá-yu. ¹⁹ Te núu ìⁿ ñáyiú na chidáhu dava tñuhu Yá Ndiòxí ndèé núú tütú-a te ñáyiú-án vǎ ndúú tǎhú-yu cundecú-yu ñuú-gá, te ní vǎ ndúú tǎhú-yu sá cándèca iní-yu ní caa ní quíhíⁿ dàtná yódó tñuní núú tütú-a.

²⁰ Te Xítóhó Jesucrístú Yaá càháⁿ sá ncháá tñuhu-a cùu-xi tñuhu ndáá ní cáháⁿ-gá ní tecú dóho-í, te càchí-gá:

—Ndáá sá ío ndìhi quixi tucu-í —duha càchí-gá.

Te yúhú ní xáhaⁿ-í xii-gá:

—Ducaⁿ na cùnduu, taquìxi yohó Xítóhó Jesucrìstú —duha ní xáhaⁿ-ĩ xii-gá.

²¹ Te Xítóhó Jesucrìstú ío na chìndee chitúu ñaha-gă xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.